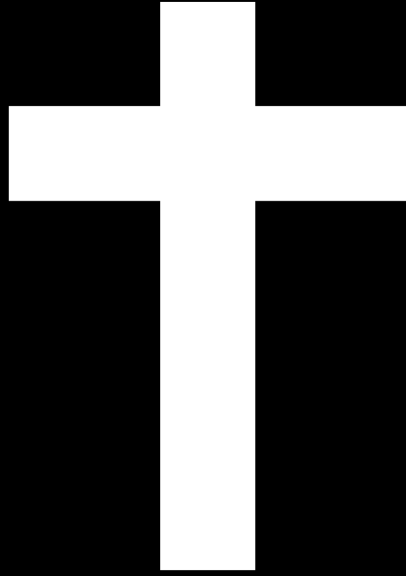

Dzam Wedeye

New Testament in Merye

Dzam Wedeye
New Testament in Meroy

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Meroy

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Meroy

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 29 Jan 2022
024cb559-a7ea-5bd1-9dc9-f33abc74bfec

Contents

Mata	1
Markus	60
Luka	100
Yuhana	164
Məsler hay	210
Roma hay	269
1 Korințe hay	299
2 Korințe hay	328
Galat hay	347
Efez hay	358
Filipi hay	368
Kolosi hay	376
1 Tesalonik hay	383
2 Tesalonik hay	389
1 Timote	393
2 Timote	401
Titus	407
Filimon	411
Hebrœ hay	413
Yakuba	434
1 Piyer	441
2 Piyer	450
1 Yuhana	455
2 Yuhana	463
3 Yuhana	465
Yuda	467
Məsine i Yuhana	470

Ngwalak i bazlam nakə Mata a watsa aye Məfələkwe

Wu nakə Mata a watsa a d̄erewel nakay aye na, anan̄: Yesu K̄ariste nen̄geye ndo m̄at̄eme ha ndo nakə Mb̄alom a gwađ ma sl̄eraweye ka m̄əndzib̄əra aye. Mb̄alom a dazlay m̄ərehe ha wu nakə a gwađ ma v̄əlateye a Israyel ma Dzam Guram eye na, ta nen̄geye. Tə wa na Yesu m̄ə walañ i Yahuda hay, kə ndza m̄ə walañ tay d̄ərmak. Kwa andza niye b̄əbay na, labara nakay ka t̄əra h̄ərwi Yahuda hay d̄ekd̄ek bay, h̄ərwi ndo hay ka m̄əndzib̄əra tebiye.

Mata kə pay ḡər a m̄əwetse d̄erewel nḡay ka mad̄ədo ka mad̄ədo lele. A dazlay ta m̄əwe i Yesu, madz̄əhūbe i Yesu a yam, ada t̄ə mas̄əpete nakə Fakalaw a s̄əpat na Yesu aye. Kə watsa na m̄əsler i Yesu, labara neheye a tsikawatay a ndo hay aye, mat̄ətike ada ta m̄əmb̄əle tay ha ndo hay ab̄əra ma d̄əvats.

Mata a nḡəna ha mat̄ətike i Yesu wal wal zlam:

- 1) A d̄a ha labara ma tsaholok (5-7).
- 2) Gawla i Yesu hay kuro ḡər eye sulo ta m̄əsler tay (10).
- 3) Dzeke i B̄əy i Mb̄alom (13).
- 4) Gawla i Yesu hay ta giye m̄əsler na, kəkay (18).
- 5) Mat̄ətike ka ḡər i mand̄əve i m̄əndzib̄əra t̄ə m̄əmau i Yesu (24-25).

B̄əba t̄əte i Yesu hay

Luka 3.23-38

¹ Anan̄ d̄erewel i m̄əzele i b̄əba t̄əte hay i Yesu K̄ariste: Yesu K̄ariste na, slala i Davit ada Davit na, slala i Abraham. B̄əba t̄əte i Yesu hay na, anan̄:

² Abraham a lah m̄əwe Izak. Izak a wa Zakob. Zakob a wa Yahuda ta malamar nḡay hay.

³ Yahuda a wa Fares t̄ə Zara, may tay na, Tamar. Fares a wa Hesron. Hesron a wa Aram.

⁴ Aram a wa Aminadab. Aminadab a wa Nason̄. Nason̄ a wa Salmon̄.

⁵ Salmon̄ a wa Booz, may i Booz na, Rahab. Booz a wa Obed, may i Obed na, Rut. Obed a wa Zese.

⁶ Zese a wa b̄əy Davit.

Davit a wa Salomon̄, may i Salomon̄ na, nḡwas i Uri.

⁷ Salomon̄ a wa Robowam. Robowam a wa Abiya. Abiya a wa Asaf.

⁸ Asaf a wa Zozafat. Zozafat a wa Zoram. Zoram a wa Ozias.

⁹ Ozias a wa Yotam. Yotam a wa Akaz. Akaz a wa Ezekiyas.

¹⁰ Ezekiyas a wa Manase. Manase a wa Amon̄. Amon̄ a wa Zoziyas.

¹¹ Zoziyas a wa Yekoniya ta malamar nḡay hay. A wa tay ha na, ah̄əl nakə t̄ə ḡəs tay beke eye hay a Babilon aye.

¹² Ma d̄əba eye nakə ti ye tay ha a Babilon aye na, Yekoniya a wa Salatiyel. Salatiyel a wa Zorobabel.

¹³ Zorobabel a wa Abihod. Abihod a wa Eliyakim. Eliyakim a wa Azor.

¹⁴ Azor a wa Sadok. Sadok a wa Akim. Akim a wa Eliyod.

¹⁵ Eliyod a wa Eleyazar. Eleyazar a wa Matan. Matan a wa Zakob.

¹⁶ Zakob a wa Yusufa tuk. Nen̄geye na, zal i Mari nakə a wa Yesu, t̄ə zalay K̄ariste aye.

¹⁷ A ḡəs ab̄əra ka Abraham hus ka Davit na, slala kuro ḡər eye fad̄. Ada a ḡəs ab̄əra ka Davit hus ah̄əl nakə t̄ə ḡəs tay ha Israyel hay a Babilon aye na, slala kuro ḡər eye fad̄. Sa na, a ḡəs ab̄əra ka m̄əḡəse tay ha Israyel hay a Babilon hus ka K̄ariste na, slala kuro ḡər eye fad̄.

M̄əwe i Yesu

Luka 2.1-7

¹⁸ Anan̄ ma kəkay nakə t̄ə wa Yesu K̄ariste aye. May nḡay na, t̄ə zalay Mari, nen̄geye m̄ədel i Yusufa. Ane tuk na, ah̄əl nakə ta zla bo zuk bay aye na, kiye a yay a Mari ta ḡədan̄ i M̄əsəf̄əre Tsədan̄ña eye.

¹⁹ Yusufa m̄ədel nḡay na, nen̄geye ndo i dedek kame i Mb̄alom. A say m̄ənd̄əde horoy ka Mari kame i ndo

hay bay. A dzala mə gər ɲgay mægəre ha mədel ɲgay ta məkal.

²⁰ Həlay nakə neɲgeye faya ma dza-liye andza niye na, gawla i Mbəlom a bəzay ha bo ma məsine, a gwadəy: «Yusufa, slala i Davit, kâ dzədzar məzle mədel yak Mari bay. Hərwi kiye a yay a Mari na, ta gədan i Məsəfəre Tsədanɲa eye.

²¹ Ma wiye wawa hasləka eye, ada nəkar ka zaleyeye Yesu*, hərwi ma təmiye tay ha gwala ɲgay hay abəra mə mezeleme tay.»

²² Wu neheye tebiye tə ndislew na, hərwi ada wu nakə Bəy Maduweɲ a tsik tə bazlam i ndo məde ha bazlam ɲgay aye mâ ge bo. A gwad:

²³ «Anan dem nakə a sər zal zuk bay aye ma hutiyeye wawa, ma wiye wawa hasləka eye, ta zaleyeye Emanuyel.†»

²⁴ Yusufa a pədeke abəra ka məndzehəre na, a ge wu nakə gawla i Mbəlom a gwadəy ge aye. A zla na Mari andza ɲgwas ɲgay a gay ɲgay.

²⁵ Ane tuk na, ta dzapa zuk bay hus a pat nakə Mari a wa na wawa hasləka eye. Ada Yusufa ma zaleyeye na, Yesu.

2

Ndo matəkay dəre a wurzla hay tiye ka təv i Yesu

¹ Tə wa Yesu na, ma Betelehem ka dala i Yahuda, a həlay nakə Herod neɲgeye bəy bagwar eye aye. Ma dəba eye tə wa na Yesu na, ndo matəkay dəre a wurzla hay ti yaw mə bəzay, tə ndislew a Zerozelem, ² ta tsətsah, tə gwad: «Bəy i Yahuda hay nakə tə wa na anəke aye na, mənɲgay? Nəmaa ɲgatay a wurzla ɲgay eye a tsaraw mə bəzay ada nəmaa yaw na, mədəslay ha gər.»

³ Bəy Herod a tsəne bazlam tay niye na, a kwasay gər haladzay tə siye i ndo neheye ma Zerozelem aye tebiye.

⁴ A zalatay a bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo neh-eye tə dzaɲgawa bazlam i Mbəlom ma-pala eye, a tsətsah fataya a gwadətay: «Tə wa Kəriste na, mənɲgay?»

⁵ Ta mbadəy faya, tə gwadəy: «Tə wa Kəriste na, ma Betelehem, ka dala i Yahuda. Hərwi ndo məde ha bazlam i Mbəlom a watsa, a gwad:

⁶ «Nəkar Betelehem ka dala i Yahuda, nəkar na, makətsa bo eye mə walaɲ i gəma neheye ka dala i Yahuda aye bay.

Hərwi bəy nakə ma tsəkuriye tay ha Israyel ndo ga hay aye na, ma deyeweye abəra ma nəkar.*»

⁷ Yawa! Herod a zalatay a ndo matəkay dəre a wurzla hay ta məkal. A tsətsah fataya, a gwadətay: «Ka ɲgatamay a wurzla ɲgay eye a tsaraw na, a həlay waray?»

⁸ Tsa na, a slər tay ha a Betelehem, a gwadətay: «Dum, pəlum na wawa eye niye lele. Ka hutum na na, dumara dumenɲ ha hərwi ada neɲ dərmak nā ye mədəslay ha gər.»

⁹ Ndo neheye tə tsəne bazlam i bəy na, tə həl bo, ti ye. Ahəl nakə faya ta diye na, tə ɲgatay a wurzla nakə a tsaraw mə bəzay aye faya ma diye kame tay. A husa ka gər i gay nakə wawa mə dəma aye na, a lətse.

¹⁰ Tə ɲgatay andza niye na, dərev tay a rah ta mənɲgwe.

¹¹ Tə fələkwa a gay, ti ye naha, tə ɲgatay a wawa ta may ɲgay Mari. Ta dəkway gurmets, tə dəslay ha gər. Tsa na, tə pəla ha wu tay hay, tə vəlay wu kəriye a wawa niye. Tə vəlay gura, wu andaya tə zalay *enɲen*† ada ta *mir*‡.

¹² Ma dəba eye Mbəlom a tsikatay ma məsine, a gwadətay: «Kâ mbədum gər ta təv i Herod sa bay.» Tə tsəne andza niye na, tə həl bo, ti ye a gəma tay ta tsəved mekelən eye.

Mede a Ezipt

* **1:21** Yesu na, andza məgwede Bəy Maduweɲ ma təmiye tay ha ndo hay. † **1:23** Andza məgwede: «Mbəlom tə nəkway.» Zəba ka Ezay 7.14; 8.8, 10. * **2:6** Zəba ka Mise 5.2; 2 Samuyel 5.2. † **2:11** Enɲen na, wu nakə tə fəkawa hərwi mədəslay ha gər a Mbəlom aye. ‡ **2:11** Mir: Mal nakə a ze huɲna lele aye. Tə gawa ka mədahaɲ ada mâ ze bay.

13 Ahəl nakə ndo matəkay dāre a wurzla hay ti ye wu tay na, gawla i Mbəlom a yaw ka təv i Yusufa ma məsine. A gwaday: «Lətse, zla na wawa ta may ngay, hwayum a Ezipt. Ndza mə dāma hus a pat nakə na gwadakeye maw aye, bəna Herod faya ma pəliye wawa nakay məkəde nā.»

14 Yusufa a tsəne andza niye na, a lətse, a ye tay ha wawa ta may ngay a Ezipt ta həvad.

15 Tə ndza mə dāma hus a pat nakə Herod a mət aye. Wu neheye tebiye na, hərwi ada wu nakə Bəy Maduweŋ a tsik tə bazlam i ndo məde ha bazlam ngay aye mâ ge bo parakka, a gwad: «Na zalay a wawa ga mâ yaw abəra mə Ezipt.Š»

Herod a bəbazl tay ha wawa hay ma Betelehem

16 Herod a zəba faya ndo matəkay dāre a wurzla hay ta vay gər na, a ndalay haladzay. Tsa na, a slər ndo hay, a vəlatay tsəved ka məkəde wawa hasləka eye tebiye a dazlay ka neheye a sla məve sulo bay aye ma Betelehem ada ma gəma neheye tə mbay naha aye.

17 Andza niye, maa ge bo na, bazlam i Zeremi ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə a tsik aye, a gwad:

18 «Mawude a tsənew abəra ma gəma i Rama,
mətuwe tə zlazlay haladzay mə dāma.
Rasel faya ma tuwiye wawa ngay hay.
Dada a say məgəse dārev abəra ka mətuwe bay,
hərwi wawa ngay hay andaya sa bay.*»

Məməw abəra mə Ezipt a Nazaret

19 Ma dəba eye Herod a mət na, gawla i Mbəlom a yaw ka təv i Yusufa ma məsine ma Ezipt.

20 A gwaday: «Lətse, zla na wawa ta may ngay ada mbəda gər a gəma i Israyel, hərwi ndo neheye ta pəla tsəved ka wawa nakay məkəde na aye na, ta mət.»

21 Yusufa a tsəne andza niye na, a zla na wawa ta may ngay, a mbəda gər a gəma i Israyel.

22 Ane tuk na, Yusufa a tsəne Arkelawos kə ndza a bəy i bəba ngay Herod ka dala i Yahuda na, a dzədzar haladzay mede a dāma. Məsine a gay sa, Mbəlom a dāy ha wu nakə ma giye. Tsa na, a ye a Galile.

23 A ye, a ndza ma wuzlahgəma nakə tə zalay Nazaret aye. Andza niye wu neheye a ge bo na, andza i ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye tə tsik aye. A gwad: «Ta zaley na, ndo i Nazaret.»

3

*Yuhana madzəhuβe ndo a yam
Markus 1.1-18; Luka 3.1-18;
Yuhana 1.19-28*

1 A həlay niye na, Yuhana madzəhuβe ndo a yam a ndohwaw mə kəsaf i Yahuda, a dāwa ha bazlam i Mbəlom,

2 a gwadawa: «Mbədum ha mede kurom, hərwi Bəy i Mbəlom bəse tə nəkurom.»

3 Yuhana na, ndo nakə Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik faya, a gwad:

«Ndo faya ma wudiye mə kəsaf, a gwad:
Lambadumay tsəved a Bəy Maduweŋ,
lambadumay tsəved hay fehe lele tã hədzak bay.*»

4 Yuhana a pawa ka bo na, peteked manğara eye ta məkwets i zləgweme. A ɓarawa bəzihud ngay na, ta həzlay. A ndayawa mə kəsaf niye na, heyew ta wum.

5 Ndo neheye ma Zerozelem aye, ka dala i Yahuda tebiye, ada ta ndo neheye tə mbay naha a magayam i Yurdum aye tebiye tə yawa ka təv i Yuhana.

6 Tə dāwa ha mezeleme tay hay parakka kame i ndo hay, ada Yuhana a dzəhuβawa tay ha a yam mə magayam nakə tə zalay Yurdum aye.

7 Yuhana a zəba dāre, Farisa hay ta Saduke hay haladzay ta diye ka

töv ngay hərwi ada mâ dzəhuḅ tay ha a yam na, a gwadatay: «Wawa i palas hay! Maa ḁakum ha hwayum abəra ka sariya i Mbəlom nakə bəse kə ndzew aye na, way?»

⁸ Anəke na, gum məsler neheye ngwalak eye, ada ndo hay ta səriye ha ka mbəḁum ha mede kurom aye tuk.

⁹ Kâ dzalum mə gər kurom: «Nəmay na, wawa i Abraham hay sa na, ma ta gamay mey?» bay! Sərum ha na, Mbəlom ma sliye faya məge tay ha kwar neheye anan ayə wawa i Abraham hay.

¹⁰ Ba hadzaya maləva bo eye məḁəse tay ha dərizl i gərdaf hay fərod abəra ka dala. Dərizl i gərdaf neheye tebiye tə wa hohway ngwalak eye bay aye na, ta ḁəsiye tay ha ada ta kaliye tay ha ako.»

¹¹ «Neᅇ na, na dzəhuḁiye kurom ha a yam tsa hərwi məḁə ha na, ka mbəḁum ha mede kurom. Ane tuk na, ndo nakə ma deyeweye kame ga aye na, neᅇgeye a ze ga ta gədan. Neᅇ na sla matsakway ahaya tahərak ngay hay abəra mə sik bay. Neᅇgeye na, ma dzəhuḁiye kurom ha ta Məsəfəre Tsəḁanᅇa eye ada ta ako.

¹² Wu mahəve daw andaya mə həlay. Ma ngəniye tay ha daw ta dzəndzar. Daw na, ma hayay gər ma həliye na a de. Ada dzəndzar na, ma dziye a ako nakə ma mbatiye ḁada bay aye.»

*Yuhana a dzəhuḅ ha Yesu a yam
Markus 1.9-11; Luka 3.21-22;
Yuhana 1.29-34*

¹³ Ma ḁəba eye na, Yesu a yaw abəra ma Galile hus a magayam i Yurdum. A yaw ka təv i Yuhana hərwi ada Yuhana mâ dzəhuḅ ha a yam.

¹⁴ Yuhana a wuḁa bay. A gwaday a Yesu: «Neᅇ ḁuh nakə na diye naha ka təv yak ka dzəhuḁiye ga ha a yam aye tuk na, ada nəkar ḁuh ka deyeweye ka təv ga na, kəkay!»

¹⁵ Ane tuk na, Yesu a mbəḁay faya, a gwaday: «Təma, mâ ge bo andza niye

anəke. Wu nakə Mbəlom a tsətsah aye ka gakweye andza nakə a tsik aye.»

Yuhana a təma bazlam i Yesu nakə a tsikay aye. A dzəhuḅ ha Yesu a yam tuk.

¹⁶ A dzəhuḅ ha a yam tsa na, Yesu a tsalaw abəra ma yam. Kwayanᅇa magərməlom a həndək tuwan, ada Yesu a ngatay a Məsəfəre i Mbəlom a mbəzlaw andza bodobodo, a yaw a ndza faya. ¹⁷ Tsa na, mətsike me a tsənew mə mbəlom, a gwad: «Nakay na, wawa ga, na wuḁa na haladzay. Dərev ga faya ma ngwasiye tə neᅇgeye.»

4

*A say a fakalaw masəpete na Yesu
Markus 1.12-13; Luka 4.1-13*

¹ Ma ḁəba eye na, Məsəfəre i Mbəlom a ye ha Yesu a makulkwandah hərwi ada Fakalaw mâ səpat na.

² Yesu a ndza məhəne kuro kuro faḁ, həpat həvaḁ ze mənḁe wu mənḁay. Ma ḁəba eye na, may a wur faya.

³ Fakalaw, ndo masəpete ndo a yaw, a həndzəḁ ka təv i Yesu, a gwaday: «Təḁə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, gwadatay a kwar neheye tâ təra wu mənḁay ada kâ nda!»

⁴ Yesu a mbəḁay faya, a gwaday: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, ndo zezeᅇ ma ndziye na, ta wu mənḁay ḁəkḁək tsa bay, ane tuk na, ma ndziye tə bazlam nakə Mbəlom a tsik aye tebiye.*»

⁵ Fakalaw a ye ha a Zerozelem, gəma tsəḁanᅇa eye. A ye ha ka gər i gay i məḁəslay ha gər a Mbəlom,

⁶ a gwaday: «Təḁə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, kal ha bo abəra ka gər i gay nakay ka dala. Hərwi mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: «Mbəlom ma gwadateye a gawla ngay hay tâ dzəna kar.

Tâ kəndawa kar hərwi ada sik yak mâ ndzay a kwar bay.†»

⁷ Yesu a mbəḁay faya, a gwaday: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na,

* 4:4 Bazlam mapala eye masulo eye 8.3. † 4:6 Dəmes hay 91.11-12. ‡ 4:7 Bazlam mapala eye masulo eye 6.16.

a gwad: “Kâ dza ha Bøy Maduwen yak Mbəlom bay.†”»

⁸ Fakalaw a zla na a ye ha ka gər i mahamba zəbol eye, a bəzay ha bøy i mändzibəra tə zlele nakə mə dāma aye tebiye.

⁹ A gwaday a Yesu: «Ka dəkwen gurmets ada ka dəsleŋ ha gər na, na vəlakeye ha a nəkar tebiye.»

¹⁰ Yesu a gwaday: «Fakalaw, do abəra kanan! Hərwi mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Dəslay ha gər a Bøy Maduwen yak Mbəlom, ada ka geye məsler na, a neŋgeye nətə ŋgweŋ.‡”»

¹¹ Ka təv eye niye na, Fakalaw a gər ha. Gawla i Mbəlom hay ti yaw ka təv i Yesu, tə vəlay wu mənday.

*Yesu a dazlay a məsler ma Galile
Markus 1.14-15; Luka 4.14-15*

¹² Ahəl nakə Yesu a tsəne ta gəs na Yuhana madzəhuḅe ndo a yam aye na, a ye a Galile.

¹³ Ahəl nakə faya ma diye na, a ye ta Nazaret təday, tsa na, a ye abəra mə dāma, a ye a Kafernahum ka tsakay i dəlov i Galile, ma gəma i Zabulon ta Naftali.

¹⁴ A ge bo andza niye na, andza nakə Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik aye, a gwad:

¹⁵ «Nəkurom ndo neheye ma gəma i Zabulon ta Naftali, ta nəkurom neheye ka tsəved mede a dəlov, ta diye i magayam i Yurdum aye, a nəkurom neheye ma Galile mandza eye mə walaŋ i ndo neheye Yahuda hay bay aye!

¹⁶ Nəkurom slala neheye mandza eye ma ləvon aye na, ka ŋgatumay a dzaydzay bagwar eye.

Nəkurom neheye mandza eye ma gəma i mezek i mədahaŋ aye na,

dzaydzay ka dəvakum.*»

¹⁷ A həlay niye kwayaŋŋa Yesu a dazlay mədə ha bazlam i Mbəlom a ndo hay. A gwadawa: «Mbədum ha

mede kurom, hərwi Bøy i Mbəlom ka həndzədəw.»

*Yesu a zal gawla ŋgay kurre eye hay
Markus 1.16-20; Luka 5.1-11*

¹⁸ Yesu faya ma diye ta tsakay i dəlov i Galile na, a ndzay a gər a ndo wuray sulo ta malamar ŋgay. Neŋged na, Simon nakə tə zalay Piyer neŋgeye ta malamar ŋgay Aŋdərə. Nətəye ndo məgəse kələf hay, faya ta kaliye gadaŋ tay a dəlov.

¹⁹ Yesu a gwadətay: «Dumara, pumeŋ bəzay. Anəke faya ka həlumeye kələf, ane tuk na, na təriye kurom ha ndo məhəlaw ndo hay.»

²⁰ Kwayaŋŋa tə gər ha gadaŋ tay hay, tə pay bəzay a Yesu.

²¹ Yesu a ye kame dərəŋ tsekweŋ sa na, a ndzatay a gər a ndo mekeleŋ eye sulo ta malamar ŋgay sa, Yakuba ta Yuhana wawa i Dzebede hay. Nətəye mə kwalalaŋ i yam tay ta bəba tay Dzebede, faya ta lambadiye gadaŋ tay hay. Yesu a zalatay.

²² Tə tsəne na, kwayaŋŋa tə gər ha kwalalaŋ i yam ta bəba tay, tə pay bəzay a Yesu.

*Yesu ta ndo hay haladzay
Luka 6.17-19*

²³ Yesu a həhalawa ka dala i Galile tebiye. A tətikawatay a ndo hay mə gay i maḁuwule me i Yahuda hay. A dāwa ha Labara ŋgwalak eye i Bøy i Mbəlom ada a mbəlawaya tay ha ndo i dəvats hay ta ndo neheye matəra eye hay tebiye mə walaŋ i ndo hay.

²⁴ Labara i Yesu a dā zləm kwa ka dala i Siri tebiye. Tə həlayaw ndo neheye faya ta siye dəretsətseh ta dəvats hay wal wal aye, ndo neheye fakalaw mə bo tay aye, ndo neheye mahorvov a gatay aye, ada ta ndo neheye matəra eye hay. Yesu a mbəl tay ha.

²⁵ Ndo hay haladzay mbərzəzza tə paway bəzay a Yesu. Ti yaw ma Galile, ma dala i Dekapol, ma Zerolem, abəra ka dala i Yahuda ada ka dala nakə ma diye ŋged i magayam i Yurdum aye.†

§ 4:10 Bazlam mapala eye masulo eye 6.13. * 4:16 Ezay 8.23-9.1. † 4:25 Gəma niye na, ta diye i bəzay i dəlov i Galile.

5

Yesu a da ha bazlam mə gər i mahamba

¹ Yesu a ngatatay a ndo hay haladzay ta diye naha ka təv ngay na, a tsal ngway a gər i mahamba. A ye naha a ndza ka dala. Gawla ngay hay ta zəngal na ti ye ka təv ngay.

² A dazlay matətikatay, a gwadətay:

Ngama i Mbəlom

Luka 6.20-23

³ «Məngwese ka ndo neheye tə səh ha mə dərev tay nəteye mətawak eye hay aye, hərwi Bəy i Mbəlom na, i nəteye.

⁴ «Məngwese ka ndo neheye faya ta tuwiye, hərwi Mbəlom ma matay naha dərev.

⁵ «Məngwese ka ndo neheye ta rəh ha gər tay aye, hərwi nəteye na, Mbəlom ma vəlateye məndzibəra.

⁶ «Məngwese ka ndo neheye may a wur fataya ada yam a gatay aye hərwi marəhe ha gər a Mbəlom, hərwi Mbəlom ma vəlateye wu nakə a satay aye.

⁷ «Məngwese ka ndo neheye faya ta giye ngwalak a siye i ndo hay aye, hərwi Mbəlom ma gateye a dəma ngwalak dərmak.

⁸ «Məngwese ka ndo neheye dərev tay tsədənna kame i Mbəlom aye, hərwi nəteye na, ta ngateye a Mbəlom.

⁹ «Məngwese ka ndo neheye nəteye faya ta miye tay ha ka bo ndo hay hərwi ada tə ndza zay aye, hərwi Mbəlom ma zalateye na, wawa ga hay.

¹⁰ «Məngwese ka ndo neheye faya ta sateye dəretsətseh hərwi nakə faya ta giye məsler nakə a yay a gər a Mbəlom aye, hərwi Bəy i Mbəlom na, i tay.

¹¹ «Məngwese ka nəkurom tadə ndo hay ta tsadakum, ta sakum dəretsətseh, ada tadə faya ta tsikiye fakuma wu neheye ngwalak eye bay ada ta rawiye fakuma me hərwi nakə ka dzalum ha ka ney aye.

¹² Ngwasum haladzay, dərev kurom mə rah ta məngwese, hərwi Mbəlom ma ta vəlakumeye magogoy kurom bagwar eye mə mbəlom. Sərum ha

na, andza niye ta gatay dəretsətseh a ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye tə lahakumaw aye.»

Dzeke i sluwal tə dzaydzay

Markus 9.50; Luka 4.34-35

¹³ Yesu a gwadətay sa: «Nəkurom ka tərüm ka məndzibəra na, andza sluwal nakə a vəd ma ala aye. Ane tuk na, tadə sluwal a vəd sa bay na, ta sliye matəre ha mə vəd hərəbəba sa na, ma kəkay? Ma giye ngama ka wuray sa bay. Ta kutsiye ha, ndo hay ta mbərasliye na tə sik.

¹⁴ «Nəkurom na, dzaydzay i məndzibəra. Hudgay nakə ta dəzl na ma tsaholok aye na, ma ngahiye bo tətə bay.

¹⁵ Ta pa ako ka lalam na, ta hurəkwiye faya gəse bay. Ta piye na dūh na, ka wu məpe lalam hərwi ada mə dəvatay a ndo neheye mə gay aye tebiye.

¹⁶ Andza niye dərmak, mede kurom mə zəba kame i ndo hay andza dzaydzay nakə ma dəvateye a ndo hay aye, hərwi ada siye tə ngatay a ngwalak nakə faya ka gumeye ada tə zambaday a Bəba kurom mə mbəlom.»

Yesu tə bazlam i Musa mapala eye

¹⁷ Yesu a gwadətay sa: «Kā dzalum mə gər kurom na yaw na, hərwi məmbete ha bazlam i Musa mapala eye tə matətike i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay bay. Na yaw hərwi məmbete ha bay. Ane tuk na, na yaw na, mandəve ha wu nakə bazlam i Musa mapala eye ada wu nakə ndo i maslan i Mbəlom hay tə tsik məge aye dūh.

¹⁸ Hərwi niye ney faya na tsikakumeye, sərum ha, kə ge magərmbəlom ta dala nəteye andaya huya na, ndəray ma sliye məmbete ha wuray kwa tsekwey abəra mə bazlam mapala eye bay. Kwa “i”, kəgəbay wu nakə mawatsa eye tsekwey bəbay na, ma mbatiye bay, wu tebiye ma giye bo təday.

¹⁹ Hərwi niye, ndoweye kə gər ha bazlam mapala eye nəte, kwa tsekwenj eye, ada faya ma datay ha a ndo hay tâ ge andza neŋgeye na, neŋgeye ma təriye tsekwenj ma Bəy i Mbəlom. Ane tuk na, tadə ndoweye ka rəhay ha gər a bazlam mapala ada ka tətikatay a siye i ndo hay tâ rəhay ha gər dərmaŋ na, neŋgeye ma təriye bagwar eye ma Bəy i Mbəlom.

²⁰ Hərwi niye neŋ faya na gwadumeye sa: Kə ge ka rəhumay ha gər a bazlam i Musa mapala eye a ze i ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay bay aye na, ka deyumeye a Bəy i Mbəlom bay.»

*Yesu a tsik ka mäge mevel
Luka 12.57-59*

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Nəkurom na, ka tsənum wu nakə tə tsikatay a bəba tətə kurom hay aye. Tə gwadatay na: “Kâ kəf gər i ndo bay. Ndowneye kə kəf gər i ndo na, ta diye ha kame i sariya.*”

²² Ane tuk na, neŋ faya na gwadakumeye: Tadə ndoweye kə ge mevel ka malamar ŋgay na, da ta diye ha kame i ndo mäge sariya. Tadə ndoweye kə gwaday a malamar ŋgay: “Nəkar matərakahaŋ eye” na, da ta diye ha kame i ndo mələve dala hay, ta geye sariya. Ada tadə ndoweye kə gwaday a malamar ŋgay: “Nəkar ka dze” na, ta kaliye ha a ako nakə dāda ma mbatiye bay aye.

²³ «Agəla a saka mələtse məvəle wu a Mbəlom, a həlay niye wetete a makaw a gər zəgəle andaya ka bo ta malamar yak na,

²⁴ gər ha wu yak niye kame i təv məvəlay wu a Mbəlom. Do, ta pəsum ha a bo təday, zay mâ ge mə walaŋ kurom ada maw, vəlay wu a Mbəlom tuk.

²⁵ «Tadə ka gum a bo wuray ta ndo, nəkurom ka tsəved faya ka deyumeye a sariya na, mum ha ka bo bazlam, sərūm bo bəna, mâ ye kar ha kame i

ndo mäge sariya təday bay. Hərwi ki ye kar ha ka təv i ndo mäge sariya hay na, ta vəlay kar ha a həlay i sidzew hay. Ta kaliye kar ha a danğay.

²⁶ Faya na gwadakeye: Sər ha na, kə ge ka hama suloy nakə kutoŋ məheme, ka vəl ha bay na, ka deyeweye abəra ma danğay bay.»

*Yesu a tsik ka mäge madama
Mata 18.8-9; Markus 9.43,47-48*

²⁷ Yesu a gwadatay sa: «Nəkurom na, ka tsənum, tə gwad: “Kâ ge madama bay.†”

²⁸ Ane tuk na, neŋ faya na gwadakumeye: Ndowneye ka zəba ka ŋgwas, kə ge faya dərə a say a bor i bo ŋgay na, ba kə ge madama mə dərev ŋgay ta ŋgwas eye niye tsiy.

²⁹ Kə ge dərə i həlay i mənday yak ma dədiye kar ha a mezeleme na, ŋgwad na ada kâ kal ha dərəŋ abəra tə nəkar. Nğama vərezl i bo yak nətə mâ dze tə bəmalə nakə ta kaliye ha bo yak tebiye a ako aye.

³⁰ Kə ge həlay i mənday yak ma dədiye kar ha a mezeleme na, dəs na ada kâ kal ha dərəŋ tə nəkar. Nğama vərezl i bo yak nətə mâ dze tə bəmalə nakə bo yak tebiye ma diye a ako aye.»

*Yesu a tsik ka mahəhere ŋgwas
Mata 19.7-9; Markus 10.4-5,10-12;
Luka 16.18*

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Ahəl niye, tə gwad sa: “Tadə ndoweye kə say mahəhar na ŋgwas ŋgay na, kutoŋ mâ watsay dərəwel i mahəhere a həlay.‡”

³² Ane tuk na, neŋ faya na gwadumeye: Ndowneye ka həhar na ŋgwas ŋgay kəriye kə ge madama bay na, ki ye a zal na, neŋgeye a tərə ha ndo mäge madama. Ada ndo nakə a zla ŋgwas nakə ta həhar na aye bəbay kə ge madama.§»

Yesu a tsik ka məmbede

³³ Yesu a gwadatay sa: «Nəkurom ka tsənum wu nakə tə tsikatay ahəl niye a bəba tətə kurom hay aye. Tə

* **5:21** Madayaw abəra ma Ezipt 20.13; Bazlam mapala eye masulo eye 5.17. † **5:27** Madayaw abəra ma Ezipt 20.14. ‡ **5:31** Bazlam mapala eye masulo eye 24.1. § **5:32** Levitik 18.6-18; Məsler hay 15.20, 29.

gwad: “Kâ mbađa tã parasay eye bay. Ane tuk na, wu nakã ka mbađa kame i Mbãlom ka gwad ka giye na, ge na.*”

³⁴ Ane tuk na, neŋ faya na gwadãkumeye: Kã mbaďum bay tebiye. Kã mbaďum ta mbãlom bay hãrwi Mbãlom mandza eye na, mã dãma.

³⁵ Kã mbaďum ta dala bay hãrwi dala na, tãv mãpe sik i Mbãlom. Kã mbaďum ta Zerozelem bay hãrwi Zerozelem na, wuzlahgãma i Bãy bagwar eye.

³⁶ Kã mbađa tã gãr yak bay, hãrwi ka sliye faya matãre ha mãkwets i gãr yak kudẽkudẽk kãgãbay zẽzẽzẽ na, ka sliye faya bay.

³⁷ Kã ge ayaw na, gwadum ayaw! Kã ge a'ay na, gwadum a'ay dẽk dẽk tsa. Wu nakã ta sãkah ha faya sa aye na, a yaw abãra mã Fakalaw.»

Kã mum ha sewed tã sewed bay
Luka 6.29-30

³⁸ Yesu a gwadãtãtã sa: «Nãkurom na, ka tsãnum wu nakã tã tsik ahãl niye aye. Tã gwad: “Tãdã ndoweye ka huyaslay ha dãre a ndo na, ta huyaslay ha a dãma dãrmak, ada ndoweye kã hãbay ha zler a ndo na, ta hãbay ha a dãma zler dãrmak.†”

³⁹ Ane tuk na, neŋ faya na gwadãkumeye: Tãdã ndoweye kã gakum sewed na, kã mumay ha a dãma bay. Duh tãdã ndoweye kã faka ka maholom i hãlay i mãnday na, mbãday ha maholom i hãlay i gula dãrmak mã faka faya.

⁴⁰ Tãdã a say a ndoweye mede kar ha kame i ndo mãge sariya hãrwi mãzle fakaya abãra mãkelkãbo yak wawa eye na, gãray ha faya kãlãmedze eye, mã zla na dãrmak.

⁴¹ Tãdã a say a ndoweye mãgaka kutoŋ, a gwadãka: “Zleŋ na wu ga anãŋ amba daladal” na, sãkahay ha faya zlay na dãreŋ lele.

⁴² Ndowneye ka tsãtsãh fakaya wu na, vãlay. Ndowneye ka tsãtsãh fakaya

gwedere i wu na, kã kãrahay ha bay, vãlay.»

Mawude bo ta ndo mãne dãre yak
Luka 6.27-28,32-36

⁴³ Yesu a gwadãtãtã sa: «Ka tsãnum wu nakã tã tsik ahãl niye aye, tã gwad: “Wudã ndo i mãged yak, nay dãre a ndo mãne dãre yak.‡”

⁴⁴ Ane tuk na, neŋ faya na gwadumeye: Wudum ndo mãne dãre kurom hay. Duwulumay me a Mbãlom hãrwi ndo neheye faya ta sakumeye dãretsãtseh aye.

⁴⁵ Ka gum andza niye na, ka tãrumeye wawa i Bãba kurom Mbãlom neŋgeye mã mbãlom. Hãrwi pat ŋgay a dãvatay a ndo i sewed hay ada a dãvatay a ndo i ŋgwalak hay. A pa yam ŋgay hãrwi ndo neheye mede tay lele aye ada hãrwi ndo neheye mede tay lele bay aye dãrmak.

⁴⁶ Tãdã agãna ka wudum na, ndo neheye ta wudã kurom aye dẽk dẽk na, magogoy waray nakã Mbãlom ma vãlakumeye? Kwa ndo matsekele dzãngal hay tã ge a ze i kurom.

⁴⁷ Ada tãdã faya ka tsikumateye me a malamar kurom hay dẽk dẽk na, ada wu nakã ka gum a ze ndo hay aye na, wuye mey? Kwa ndo neheye tã sãr Mbãlom bay aye na, tã ge a ze i kurom.

⁴⁸ Tãrum na, ndo ŋgwalak eye hay mã wu hay tebiye andza Bãba kurom mã mbãlom, neŋgeye ŋgwalak eye.»

6

Mãvãle wu na, kãkay?

¹ Yesu a gwadãtãtã sa: «Gum metsehe! A sakum mãge wu nakã bazlam mapala eye a tsãtsãh fakuma gum aye na, kã gum kame i ndo hay tebiye bay hãrwi ada tã zãba fakuma bay. Ka gum andza niye bay na, Bãba kurom mã mbãlom ma vãlakumeye magogoy kurom bay.

² «A saka mãvãle wu a ndo i mãtãwak na, kã vãlay parakka kame i ndo hay bay. Ndo i bãbãrek

* **5:33** Levitik 19.12; Mãpesle 30.3; Bazlam mapala eye masulo eye 23.22-24. † **5:38** Madayaw abãra mã Ezipt 21.23-25; Levitik 24.19-20; Bazlam mapala eye masulo eye 19.21. ‡ **5:43** Levitik 19.18.

hay tə vəlawə andza niye mə gay i maduwule me ada ka mazlazlan i tsəved aye hay. Nəteye ta pəla ndo hay tā dəslatay ha gər. Faya na gwadəkumeye: Nəteye na, 6a ta huta magogoy tay tsiy.

³ Nəkar na, tadə ka vəleye wu a ndo i mətawak tə həlay i mənday na, həlay i gula yak mâ sər faya bay.

⁴ Andza niye, wu nakə ka vəliye na, vəl ta məkal. Bəba yak Mbəlom a nğatay a wu nakə ka vəl ta məkal aye. Neņgeye ma vəlakeye magogoy.»

Maduwule me

⁵ Yesu a gwadətay sa: «Ahəl nakə ka dūwulumeye me a Mbəlom aye na, kâ gum andza i ndo i bəbəkək hay bay. Nəteye na, ta wudə maduwule me mə gay i maduwule me ta mələtse ada ka mazlazlan i tsəved hərwi ada ndo hay tebiye tā nğatay. Neņ faya na gwadəkumeye: Sərum ha, nəteye na, 6a ta huta magogoy tay tsiy.

⁶ Ane tuk na, nəkar na, ahəl nakə a saka maduwulay me a Mbəlom aye, do a gay i məhəne yak. Dərəzl ka bo ada dūwulay me a Bəba yak Mbəlom. Kwa nəkar maņgaha eye abəra ka ndo hay na, neņgeye andaya tə nəkar ma vəlakeye magogoy yak.

⁷ Ahəl nakə faya ka dūwulumeye me na, kâ dūwulum vədvəd haladzay andza i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye bay. Tə dzala mə gər tay ta dūwulay me a Mbəlom vədvəd haladzay na, Mbəlom ma tsəniye tay na.

⁸ Kâ gum andza nəteye bay, hərwi Mbəlom Bəba kurom 6a kə sər ha wu nakə a sakum aye kwa ahəl nakə ka tsətsah zuk bay aye.»

Bəba may

Luka 11.2-4

⁹ Yesu a gwadətay sa: «Ka dūwulumeye me na, gwadum andza nakay:

Bəba may nakə mə mbəlom aye, kwa way mâ sər ha, məzele yak na, tsədanja.

¹⁰ Bəy yak mâ yaw a walaņ may. Wu nakə a saka aye mâ ge ka məndzibəra

andza nakə mə mbəlom aye dərma.

¹¹ Vələmay wu mənday nakə ma slameye bəgom aye.

¹² Pəsamay ha mənese andza nakə nəmay bəbay nəmaa pəsətay ha a ndo neheye tə gamay mənese aye.

¹³ Tsəpa may, hərwi ada Fakalaw mâ səpat may bay.

Ane tuk na, təmamay ahaya abəra mə həlay i Fakalaw.

[Hərwi nəkar na, Bəy ka gər i bəy, nəkar gədan ada nəkar məzla6 eye ka tor eye.

Amen!]

¹⁴ «Andza niye, tadə kə pəsumatay ha mənese a ndo neheye tə gakum mənese aye na, Bəba kurom mə mbəlom ma pəsakumeye ha dərma.

¹⁵ Ane tuk na, ka pəsumatay ha mənese a ndo neheye tə gakum mənese aye bay na, Bəba kurom Mbəlom ma pəsakumeye ha mənese kurom bay dərma.»

Daliyam

¹⁶ Yesu a gwadətay sa: «Tadə faya ka gumeye daliyam na, kâ gum andza ndo i bəbəkək hay bay. Nəteye na, ta mbədawa ha dərə tay andza ta mətiye hərwi ada ndo hay tā zəba fataya nəteye faya ta giye daliyam. Faya na gwadumeye: Sərum ha nəteye na, ta huta magogoy tay tsiy.

¹⁷ Ane tuk na, a saka ka giye daliyam na, bara dərə ada fada mal ka məkwets i gər yak lele.

¹⁸ Andza niye, ndo hay ta səriye ha nəkar faya ka giye daliyam bay. Ane tuk na, Bəba yak nakə mandza eye ma təv maņgaha eye neņgeye nəte nğweņ a sər ha. Faya ma nğateye a wu nakə maņgaha eye faya ka giye aye. Ada mata vəlaka magogoy yak na, neņgeye.»

Zlele nakə mə mbəlom aye

Luka 12.33-34

¹⁹ Yesu a gwadətay sa: «Kâ hayu-may gər a zlele ka məndzibəra bay hərwi mətul hay ta reņgez ta nasiye

ha tebiye. Məkal hay bəbay ta sləliye gay kurom hay ta həliye zlele niye.

²⁰ Hayumay gər a zlele kurom na, a mbəlom. Mə dəma na, mətul hay ta rengez ta nasiye ha bay, məkal hay ta sliye faya mede makəle ahaya bay.

²¹ Hərwi dərev yak mandza eye na, ma təv nakə zlele yak mə dəma aye.»

Dzaydzay ta ləvonj

Luka 11.34-36

²² Yesu a gwadatay sa: «Dəre yak na, andza lalam ma dəviye dzaydzay a bo yak tebiye. Tadə dəre yak a zəba kwetseh kwetseh lele na, bo yak kətsek mə dzaydzay.

²³ Ane tuk na, tadə dəre yak lele bay na, bo yak kətsek ma ləvonj. Yaw, tadə dzaydzay mə nəkar kə mbata na, nəkar mandza eye ma ləvonj zənjzənj eye.»

Mbəlom ta suloy

Luka 16.13

²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Ndəray ma sliye məge məsler a ndo i gay nğay hay sulo bay. Hərwi pat nənğed na, ma geye sewed a ndo nğay nənğed, ma wudiye na nənğed lele. Kəgəbay ma gəseye me a ndo nənğed, a ndo nənğed ma gəseye me bay tebiye. Nəkurom bəbay, ka slumeye faya məge məsler a Mbəlom ada a suloy sulo sulo bay.»

Məpe mədzal gər ka Mbəlom

Luka 12.22-31

²⁵ Yesu a gwadatay sa: «Hərwi niye, neñ faya na tsikakumeye: Kâ dzalum gər hərwi wu mənday kəgəbay hərwi wu məsay, kəgəbay hərwi peteked bay. Hərwi məsəfəre na, a ze wu mənday ada bo kurom na, a ze peteked segey.

²⁶ Zəbum ka diyen hay təday. Ta sləga bay, tə pala wu tay tə hayay gər a wuray a de bay. Ane tuk na, Bəba kurom mə mbəlom faya ma vəlateye wu mənday. Nəkurom na, ka zum tay ha diyen ha haladzay.

²⁷ «Way nakə mə walañ kurom ma sliye faya masəkah ha məndze nğay ka məndzibəra ta mədzele gər nğay nakə faya ma dzaliye aye na, way?

²⁸ Faya ka dzalumeye ka peteked na, hərwi mey? Zəbum ka məvurze i guzer hay mə pesl təday. Tə ge məsler bay, tə nğar peteked bay.

²⁹ Faya na gwadəkumeye, kwa Salomon nakə zlele eye haladzay aye, dāda kə pa ka bo peteked andza məvurze i guzer niye hay bay.

³⁰ Andza niye Mbəlom na, faya ma pateye ka bo peteked a guzer hay ka bəgom nakay. Tədə na, guzer niye hay ta kuliye. Ta kula na, ta kaliye tay ha a ako. Kə ge andza niye na, nəkurom dūh Mbəlom ma pakumeye peteked ka bo ma ziye i guzer hay bədaw? Kwa a nəkurom neheye mədzal gər tsekwenj aye bədaw!

³¹ «Kâ gwadum: Nəmaa ndiye mey? Nəmaa siye mey? Nəmaa piye ka bo mey na, kâ dzalum bay.

³² Maa pəla wu neheye na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Ane tuk na, Bəba kurom mə mbəlom a sər wu nakə a sakum aye.

³³ Lahum mapəle na, Bəy i Mbəlom təday ada tə wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Ma vəlakumeye siye i wu hay tebiye sa.

³⁴ «Kâ dzalum ka wu nakə tədə aye bay. Tədə na, ma dzaleye a gər nğay. Ka pat məsləlaw na, dəretsətseh nğay eye dā.»

7

Kâ gumatay sariya a ndo hay bay

Luka 6.37-38,41-42

¹ Yesu a gwadatay sa: «Kâ gumatay sariya a ndo hay bay hərwi ada Mbəlom mâ gakum sariya bay dərmaç.

² Hərwi Mbəlom ma gakumeye sariya andza nakə faya ka gumateye a siye i ndo hay aye dərmaç. Ma ləvakumeye wu tə wu nakə ka ləwawumatay wu a ndo hay aye.

³ Nəkar na, ka nğatay a tsakwal mə dəre i malamar yak. Ane tuk na, mayako nakə mə dəre yak aye ka nğatay bay na, hərwi mey?

⁴ Ma kəkay nakə ka sliye məgwadaj a malamar yak: “Malamar ga, ehe gər ga ha nâ zlaka ahaya tsakwal abəra

mə dāre yak”, ada dūh mə dāre yak eye na, mayako gəlawwa.

⁵ Nəkar ndo i bəbək, lah faya məzle ahaya mayako abəra mə dāre yak təday ada ka ŋgateye a dāre kwetseh kwetseh. Ka zlaya ahaya tsakwal abəra mə dāre i malamar yak tuk.

⁶ «Wu nakə tsədaŋŋa eye na, kâ vəlumatay a kəra hay bay. Ka vəlumatay na, ta mbədiye gər fakuma, ta ŋguradiye kurom ha. Wu i maslawa kurom hay na, kâ kutsumatay ha a madəras hay bay bəna ta hatsakumeye faya tə sik.»

Tsətsahum, pəlum, fumay a maged
Luka 11.9-13

⁷ Yesu a gwadatay sa: «Tsətsahum, ta vəlakumeye, pəlum, ka hutumeye, fumay a maged, ta händəkakumeye abəra ma maged.

⁸ Hərwi kwa way ka tsətsah na, ta vəleye, kwa way ka pəla na, ma hutiye, ada kwa way kə fay a maged na, ta händəkeye abəra ma maged.

⁹ «Way mə walaŋ kurom tadə wawa ŋgay a tsətsah faya wu mənday na, ma vəleye kwar dāw?»

¹⁰ Kəgəbay a tsətsah fakaya kələf na, ka vəleye dədə dāw?

¹¹ Nəkurom neheye sadzək ŋgwalak eye hay bay aye ka sərūm məvəle wu ŋgwalak eye hay a wawa kurom hay dūh tuk na, ada Bəba kurom mə mbəlom ma ziye məvəle wu ŋgwalak eye a ndo neheye ta tsətsah faya aye bədāw?»

Wu nakə bazlam mapala eye a tsik aye

¹² Yesu a gwadatay sa: «Wu nakə a sakum ndo hay t̄a gakum aye na, gumatay a siye i ndo hay. Nakay na, wu nakə bazlam i Musa mapala eye ta dərəwel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay faya ta tətikateye a ndo hay aye.»

Tsəved hay sulo
Luka 13.24

¹³ Yesu a gwadatay sa: «Fələkum ta maged nakə hala bay aye. Hərwi maged nakə zlabatam eye ada tsəved nakə a wur bo mede tə dāma bay aye

na, tsəved mede ha ndo a mədze. Ndo neheye faya ta diye tə dāma aye na, nəteye haladzay.

¹⁴ Ane tuk na, maged nakə hala bay aye na, ma diye ha ndo a sifa. Tsəved mede tə dāma na, a wur bo haladzay. Ndo neheye faya ta diye tə dāma aye na, nəteye haladzay bay.»

Dərizl i gərdaf ta hohway ŋgay eye hay

Luka 6.43-44

¹⁵ Yesu a gwadatay sa: «Gum metsehe ta ndo neheye tə gwad nəteye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye. Ta deyeweye a walaŋ kurom andza təbaŋ hay. Azlakwa bay mə hud i bo tay na, nəteye andza kəra i pesl neheye tereŋgez eye haladzay aye.

¹⁶ Ka sərūmeye tay ha ka bo abəra na, ta məsler tay nakə faya ta giye aye. Ka slumeye faya maŋgəle hohway i werepezl abəra ka dərizl i gərdaf i dak dāw? Ada ka slumeye faya maŋgəle hohway i gurov abəra ka dərizl i gərdaf i tsetsiv dāw?

¹⁷ Andza niye, dərizl i gərdaf nakə ŋgwalak eye na, ma wiye hohway ŋgwalak eye hay. Ane tuk na, dərizl i gərdaf dāvats eye na, ma wiye hohway ŋgwalak eye bay dərma.

¹⁸ Dərizl i gərdaf ŋgwalak eye na, ma wiye hohway i dərizl i gərdaf dāvats eye bay, ada dərizl i gərdaf dāvats eye na, ma wiye hohway i dərizl i gərdaf ŋgwalak eye bay.

¹⁹ Dərizl i gərdaf nakə ma wiye hohway ŋgwalak eye bay aye na, ta dəsiye na ada ta kutsiye ha a ako.

²⁰ Andza niye, ka sərūmeye ha ka bo abəra ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ta parasay eye na, ta məsler tay nakə faya ta giye aye.»

Dadā na sər kurom ha bay
Luka 13.25-27

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Sərūm ha, ndo neheye faya ta tsikeneye: “Bəy Maduweŋ, Bəy Maduweŋ” tə bazlam aye na, ta diye tebiye a Bəy i Mbəlom bay. Mata de na, ndo neheye faya ta giye wu nakə a say a Bəba ga mə mbəlom aye.

22 Ahəl nakə aza na deyeweye məgatay sariya a ndo hay aye na, ndo hay haladzay ta gwedeŋeye: “Bəy Maduweŋ, Bəy Maduweŋ, nəmaa da ha bazlam i Mbəlom ta məzele yak, nəmaa həhar fakalaw abəra ka ndo hay ta məzele yak, nəmaa ge masuwayaŋ hay haladzay ta məzele yak bədaŋ?”

23 Yaw, na tsikateye parakka: “Daɗa na sər kurom ha bay, nəkurom neheye ka gawum mənese aye, dum abəra ka təv ga.”»

Gay hay sulo

Luka 6.47-49

24 Yesu a gwadatay sa: «Andza niye, kwa way kə tsəne bazlam neheye ada ka rəhay ha gər na, neŋgeye a ndzəkit bo ndo nakə a tsah, a dəzl gay ŋgay ka pəlad aye.

25 Yam a pa, mazaw a rah a magayam, mətasl a vəzl ta gədaŋ ada mazaw ta mətasl ti yaw ta gədaŋ ka gay niye. Ane tuk na, ka mbəzl bay hərwi mədok eye mapa eye lele ka pəlad.

26 Ane tuk na, kwa way kə tsəne bazlam, ada ka rəhay ha gər bay na, neŋgeye a ndzəkit bo ndo i matərakahaŋ nakə a dəzl gay ŋgay ka hewiyəŋ aye.

27 Yam a pa, mazaw a rah a magayam, mətasl a vəzl ta gədaŋ ada ti yaw ka gay niye ta gədaŋ. Gay niye a mbəzl hele hele.»

28 Ahəl nakə Yesu a ndəv ha mətsike me ŋgay aye na, matətike ŋgay niye a gatay hərbaɓəkka a ndo neheye ka təv ŋgay aye tebiye.

29 Hərwi neŋgeye na, a tsikatay andza i ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye bay, neŋgeye a tsik ta məzlaɓ i Mbəlom.

8

Yesu a mbəl ha ndo madəgwada eye *Markus 1.40-45; Luka 5.12-16*

1 Ahəl nakə Yesu a mbəzlaw abəra mə mahəmba aye na, ndo hay haladzay tə pay bəzay.

2 Ahəl nakə faya ta diye na, ndo wu-ray madəgwada eye a həndzəɗ naha

ka təv ŋgay, a dəkway gurmets a huvo, a gwadaɗ: «ŋgalaka, taɗə kə saka na, ka sliye faya matəre ga ha tsədaŋŋa.»

3 Yesu a nduda ha həlay ŋgay, a lamay. Tsa na, a gwadaɗ: «A seŋ na, təra tsədaŋŋa!» Kwayaŋŋa ndo madəgwada eye niye a təra tsədaŋŋa.

4 Tsa na, Yesu a gwadaɗ: «Tsəne lele: Kā tsik wu nakay a ndəray bay. Ane tuk na, do ta bəzay ha bo a ndo məvəlaway wu a Mbəlom ada vəl wu nakə Musa a tsik aye hərwi mədatay ha a ndo hay tebiye na, ka təra tsədaŋŋa.»

Yesu a mbəl ha ndo i məsler i bagwar i sidzew i Roma

Luka 7.1-10

5 Yesu a ndisl a Kafernahum. Bagwar i sidzew i Roma hay a həndzəɗ naha ka təv ŋgay, a tsətsah faya madzəne,

6 a gwadaɗ: «Bəy Maduweŋ, ndo i məsler ga mahəna eye mətagay. Neŋgeye dəvats eye, ka təra, a wur faya haladzay.»

7 Yesu a mbədaɗ faya, a gwadaɗ: «Na diye na mbəliye ha.»

8 Bagwar i sidzew niye a gwadaɗ: «Bəy Maduweŋ, neŋ na sla da nəkar kə ye a gay ga bay. Ane tuk na, ka tsik bazlam yak nəte na, ndo i məsler ga ma mbəliye.

9 Neŋ na, faya na rəhay ha gər a bagwar ga ada sidzew ga hay ta rəheŋ ha gər dərmaɓ. Na gwadaɗ a ndo nəte mə walaŋ tay “Do!” na, ma diye. Na gwadaɗ a ndo neŋged “Dara!” na, ma deyeweye. Na gwadaɗ a beke ga “Ge nakay!” na, ma giye.»

10 Yesu a tsəne bazlam ŋgay neheye na, a yay a gər haladzay, a gwadatay a ndo neheye faya ta pay bəzay aye: «Neŋ faya na tsikakumeye, sərūm ha, daɗa na ndzay a gər a ndo ta mədzal gər eye haladzay andza nakay ma slala i Israyel hay bay.

11 Sərūm ha na, ndo hay haladzay ta deyeweye abəra mə bəzay i mbəlom ada abəra ma məgəma, ta ndiye ka bo wu məndaɗ ta Abraham, ta Izak ada ta Zakob ma Bəy i Mbəlom.

12 Ane tuk na, ndo neheye haɓe ta diye a Bøy i Mbəlom aye na, ta kutsiye tay ha abəra, a ləvonj. Mə dāma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye.*»

13 Tsa na, Yesu a gwadāy a bagwar i sidzew niye: «Do wu yak a mətəgay. Hərwi wu nakə ka dzala ha aye na, ma giye bo.» A həlay niye, kwayanṅa ndo i məsler i sidzew niye a mbəl.

Yesu a mbəl ha mese i Piyer ada tə siye i ndo i dāvats hay

Markus 1.29-34; Luka 4.38-41

14 Ma dāba eye na, Yesu a ye a gay i Piyer. A ye naha a ndzay a gər a mese i Piyer ṅgwas eye mahəna eye, maraɓaraɓ a gay.

15 Yesu a ye ka təv ṅgay, a ye naha a lamay həlay. Tsa na, maraɓaraɓ a ndala faya abəra, a lətse, a gay mbəlok a Yesu.

16 Huwa a ge na, tə həlaw ndo neh-eye fakalaw mə bo tay aye a Yesu. A həhar fataya abəra fakalaw niye hay tə bazlam ṅgay. A mbəl tay ha ndo i dāvats hay tebiye dərma.

17 Andza niye, Yesu a ge na, wu nakə Ezay ndo mādē ha bazlam i Mbəlom a tsik ahəl niye, a gwad:

«Kə zla fakwaya abəra bəle kway, ada kə zla fakwaya abəra dāvats kway hay.†»

Ndo neheye a satay məpay bəzay a Yesu aye

Luka 9.57-62

18 Yesu a zəba faya ndohay haladzay ka təv ṅgay na, a gwadətay a gawla ṅgay hay: «Takwa ka me i dəlov, a diye nəngeɗ.»

19 Tə həl bo, ta diye na, ndo mədzaṅgawa bazlam i Mbəlom ma-pala eye a həndzəd naha ka təv ṅgay, a gwadāy: «Miter, kwa a ṅgay ka diye na, na pakeye bəzay.»

20 Yesu a mbədāy faya: «Mezerew hay na, bəd tay andaya hərwi məhəne mə dāma, diyen hay dərma gay tay andaya. Ane tuk na, neṅ Wawa i Ndo

na, təv ga andaya nakə na həniye mə dāma hərwi mazəzukwe bo aye bay.»

21 Ndo nətə mə walaṅ i gawla i Yesu hay a gwadāy: «Bøy Maduweṅ, vələṅ tsəved nā ye, nā la na bəba ga tədāy.»

22 Yesu a mbədāy faya: «Peṅ bəzay, gər ha mədahaṅ hay tā la bo tay.»

Yesu a gay me a mətəsl

Markus 4.35-41; Luka 8.22-25

23 Yesu a tsal a kwalalaṅ i yam na, gawla ṅgay hay tə pay bəzay.

24 Ahəl nakə faya ta diye, tə husa a wuzlah i dəlov aye na, kwayanṅa mətəsl bagwar eye a ge haladzay. Yam a tsal ka bo dāṅgala haladzay. Kə sər mede ha kwalalaṅ i yam a huɗ i yam. Ane tuk na, Yesu na, neṅgeye mandzahəra eye.

25 Gawla ṅgay hay ta həndzəd naha ka təv ṅgay, ta pədeke ha, tə gwadāy: «Bøy Maduweṅ, təma may ha tey? Nəkway faya ka dzakweye.»

26 Tsa na, Yesu a gwadətay: «Ka dzədzarum andza niye na, hərwi mey? Nəkurom na, məpe mədzaḷ gər a kətsakum.»

A lətse, a gay me a mətəsl ta yam. Tsa na, tə ndza dədik.

27 A gatay hərɓaɓəkka a ndo hay tebiye, tə gwad: «Nakay na, ndo waray nakə mətəsl ta yam tə gəsay me aye na, way?»

Yesu a mbəl tay ha ndo hay sulo, fakalaw mə bo tay

Markus 5.1-20; Luka 8.26-39

28 Ahəl nakə Yesu a ye a diye i dəlov nəngeɗ, ka dala i Gadara hay na, ndo hay sulo tə ndohwaw abəra mə walaṅ i tsəvay hay. Ti yaw mədzəgər tə Yesu. Ndo neheye sulo eye fakalaw mə bo tay aye, nətəye seweɗ eye hay haladzay. Ndəray a sla mede ta tsəved eye niye bay.

29 Ta wuda, tə gwad: «A nəkar Wawa i Mbəlom, a saka ka nəmay na, mey? Ka yaw məgamay dəretsətseh na, həlay eye kə ndislew zuk dāw?»

* **8:12** Bazlam nakay a say məgwede na, andza nakay: Ndo neheye ta ndziye ma bəra aye na, dərev ma ndalateye, ada ta giye sələk hərwi ta ṅgateye a məndze ṅgwalak eye i dzam i Mbəlom hay. † **8:17** Ezay 53.4.

³⁰ Ka tøv eye niye dārenj tsəfa ta nəteye na, madəras hay andaya haladzay faya ta ndiye wu mənday.

³¹ Fakalaw niye hay tə gay amboh a Yesu, tə gwadəy: «Tədə a saka mahəhere may na, slər may ha a bo i madəras təday ehēye.»

³² Tsa na, Yesu a gwadətay: «Dum!» Tsa na, tə yaw abəra mə bo i ndo neheye sulo aye, ti ye tə fələkwa a bo i madəras niye hay. Kwayanṅa madəras niye hay tebiye tə mbəzlaw abəra ma tøv eye andaya sərpalahha, tə kuts a dəlov tebiye, tə dze a dəma.

³³ Ndo neheye faya ta tsəkuriye madəras niye hay aye ta hway, ti ye a wuzlahgəma. Ti ye naha ta təkəratay wu nakə a ge bo aye ada wu nakə a ge bo ta ndo neheye sulo aye.

³⁴ Tsa na, ndo neheye mə wuzlahgəma aye ti yaw mata dzəgər tə Yesu. Ti yaw, tə ṅgatay a Yesu na, tə gay amboh haladzay, tə gwadəy: «Do abəra ka dala may.»

9

Yesu a mbəl ha ndo matəra eye *Markus 2.1-12; Luka 5.17-26*

¹ Ma dəba eye na, Yesu a tsal a kwalalanj i yam, a tasaw abəra ma dəlov niye, a ye a gəma ṅgay.*

² Ndo hay tə zlay naha ndo wuray matəra eye mahəna eye ka sləlah. Yesu a zəba ka mədzal gər i ndo niye hay na, a gwadəy a ndo niye matəra eye: «Wawa ga, dərev mâ ye fakaya abəra bay. Na pəsaka ha mezeleme yak hay.»

³ Siye i ndo mədzanṅawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə dzala mə gər tay, tə gwad: «Ndo nakay na, kə tsalay ka gər a Mbəlom.»

⁴ Yesu a sərətay naha ka wu nakə tə dzala mə gər tay aye, a gwadətay: «Ka dzalum mədzal gər nakə ṅgwalak eye bay aye na, hərwi mey?»

⁵ Maa da me məgwede: “Mezeleme yak kə pəsa” na, waray, kəgəbay “Lətse, do” na, maa da me mə dəma na, waray?

⁶ A seṅ na, sərum ha neṅ Wawa i Ndo na, gədanj ga andaya məpəsətay ha mezeleme a ndo hay ka məndzibəra.» Tsa na, Yesu a gwadəy a ndo niye matəra eye: «Lətse, zla sləlah yak, do a mətəgay.»

⁷ Ndo niye a lətse, a ye a mətəgay.

⁸ Ndo hay tə ṅgatay andza niye na, ta dzədzar haladzay. Tə dəslyay ha gər a Mbəlom, tə gwad: «Zambadakway a Mbəlom hərwi kə vəlatay gədanj a ndo hay haladzay.»

Yesu a zalay a Mata *Markus 2.13-17; Luka 5.27-32*

⁹ Yesu a lətse, a ye abəra ma tøv niye. Neṅgeye faya ma diye na, a ṅgatay ndo wuray məzele ṅgay Mata, mandza eye mə gay i matsekele dzanṅal. Yesu a gwadəy: «Dara, peṅ bəzay!» Mata a lətse a pay bəzay a Yesu.

¹⁰ Ahəl nakə Yesu faya ta ndiye wu mənday ta gawla ṅgay hay mə gay i Mata aye na, siye i ndo matsekele dzanṅal hay ta ndo i mezeleme hay ti yaw faya tə ndiye ka bo wu mənday dziye.

¹¹ Farisa hay tə ṅgatay andza niye na, ta tsətsah ka gawla i Yesu hay, tə gwadətay: «Miter kurom faya ta ndiye wu ka bo dziye ta ndo matsekele dzanṅal hay ada ta ndo i mezeleme hay na, hərwi mey?»

¹² Yesu a tsəne bazlam tay niye na, a gwad: «Ndo neheye wuray a gatay bay nəteye zayzay aye na, ta pəliye ndo i sidem bay. Mata pəle ndo i sidem na, ndo neheye dəvats eye hay aye.

¹³ Dum, bazlam nakay a say məgwede mey na, tətikum. Mbəlom a gwad: “A seṅ na, gumay ṅgwalak a ndo bəna gənanw neheye ka kəduməneye bay.†” Na yaw məzalatay a ndo neheye tə gwadəy a gər tay nəteye ṅgwalak eye hay aye bay, ane tuk na, məzalatay a ndo i mezeleme hay dūh.»

Yesu a tsik ka daliyam *Markus 2.18-22; Luka 5.33-39*

* **9:1** Niye na, wuzlahgəma i Kafernahum. Zəba ma Markus 2.1. † **9:13** Oze 6.6.

14 Ma dāba eye na, gawla i Yuhana madzāhuḅe ndo a yam hay ti ye ka tāv i Yesu, ti ye naha, ta tsātsah faya, tē gwadāy: «Nəmay ta Farisa hay na, nəmay faya nəmaa giye daliyam, gawla yak hay tē ge daliyam tēbey na, hārwi mey?»

15 Yesu a mbədātay faya, a gwadātay: «Nətēye na, ta giye daliyam bay, hārwi nətēye na, andza mə magurlom i məzle dahəlay. Ahəl nakə zal i dahəlay ka tāv tay mba aye na, ndo neheye mazala eye a magurlom i məzle dahəlay aye na, ta sliye faya mətūwe bay. Ane tuk na, pat eye ma slaweye ta gəsiye fataya abəra zal i dahəlay niye. Pat eye niye na, ta giye daliyam tuk.

16 «Andza niye, ndəray ma nasiye ha peteked wēdeye mətēpe ka peteked guram eye bay. Hārwi ahəl nakə ta bariye na aye na, peteked wēdeye ma ngərđiye ha peteked guram eye, peteked guram eye ma səkahiye manguredē ma ziye nakə kurre aye.

17 Sa na, ndo ma mbəđiye guzom lelem eye a gwezem i həzlay guram eye bay na, ka sərūm tēbədew? Hārwi ta mbəda a dāma na, guzom niye lelem eye kə kwasa na, həzlay niye guram eye ma ndohwiye. Guzom dərma səkthi ma mbəđiye ka dala ada gwezem ma nasiye. Ane tuk na, guzom lelem eye ta mbəđiye na, a gwezem i həzlay wēdeye dərma.»

Yesu a mbəl ha dem i bəy ada ngwas wuray dāvats eye

Markus 5.21-43; Luka 8.40-56

18 Ahəl nakə Yesu faya ma tsikat-eye andza niye na, bəy wuray a yaw ka tāv i Yesu, a dəkway gurmets, a gwadāy: «Dem ga kə mət. Ane tuk na, dara pa faya həlay yak, tsa na, ma mbəliye.»

19 Yesu a lətse ta gawla ngay hay, tē pay bəzay a bəy niye.

20 Ngwas wuray andaya dāvats eye, bambaz a mbədawayaw abəra mə huđ. Dāvats niye kə ndza faya mēve kuro gər eye sulo. A händzəd naha ka

Yesu ta dāba, a lamay a me i peteked ngay nets.

21 Andza niye, a dzala mə gər ngay, a gwad: «Na lamay a peteked ngay nets na, na mbəliye.»

22 Tsa na, Yesu a mbəda me a dāba, a ngatay, a gwadāy: «Tete dem ga! Mədzal gər yak kə mbəl kar ha.» Kwayanḡa ngwas niye a mbəl.

23 Yesu a ndisl a gay i bəy niye tuk. A ye naha a ngatay a ndo mēfe fagam hay ta ndo hay haladzay faya ta tuwiye.

24 Tsa na, a gwadātay: «Dum abəra kanan! Dem nakay kə mət bay, nengēye mandzahəra eye.» Ane tuk na, ndo hay tē tsəne andza niye na, wuyi tē ngwasa faya.

25 Ta həharatay ahaya ndo hay abəra na, Yesu a fələkwa a gay. A ye naha a gəs dem niye mə həlay, dem niye a lətse.

26 Labara eye a dā a zləm ma gəma niye tebiye.

Yesu a mbəl tay ha guluf hay sulo

27 A həlay nakə Yesu faya ma diye abəra ka tāv niye na, guluf hay sulo tē pay bəzay tē mawude eye, tē gwadāy: «Yesu, Wawa i Davit, nəmaā gaka mə bo tēbədew!»

28 Yesu a ndisl a gay ngay, a fələkwa a dāma na, guluf niye hay ta händzəd naha ka tāv ngay. Yesu, a tsātsah fataya, a gwadātay: «Ka dzalum na, na sliye məmbəle kurom ha dāw?»

Ta mbədāy faya, tē gwadāy: «Ayaw, Bəy Maduwen.»

29 Yesu a lamay a dāre tay, a gwadātay: «Mbəlom māt vəlakum andza nakə faya ka həbumeye ta mədzal gər kurom nakə ka pum faya aye.»

30 Tsa na, dāre tay a händək.

Yesu a gatay me, a gwadātay: «Tsənum lele, ndəray māt sər ha wu nakay bay.»

31 Ane tuk na, ti ye tē dā ha labara i Yesu ma gəma niye tebiye.

Yesu a mbəl ha ndo wuray madəda eye

³² A həlay nakə ndo neheye sulo, dāre tay a həndək ti ye abəra mə dəma na, tə zlaw ndo wuray a Yesu. Ndo niye madəda eye hərwi fakalaw mə bo ŋgay.

³³ Yesu a həhar faya abəra məsəfəre niye ŋgwalak eye bay aye. Tsa na, a tsik me wulaŋaŋa lele. A gatay a ndo niye hay wadəŋ wadəŋ. Tə gwad: «Dada ndo kə ŋgatay a slala i wu nakay nəte ma Israyel bay!»

³⁴ Ane tuk na, Farisa hay tə ŋgatay andza niye na, tə gwad: «Maa vəlay gədaŋ ka mahəhere fakalaw hay na, bəy i fakalaw hay!»

Ndo hay tə gay mə bo a Yesu

³⁵ Yesu a həhalawa ma wu-zlahgəma hay ta gəma hay. A tətikawa tay a ndo hay mə gay i maduwule me hay, a dawa ha Labara ŋgwalak eye i Bəy i Mbəlom, a mbəlawə tay ha ndo i dāvats hay tebiye ada ndo matəra eye hay tebiye.

³⁶ Yesu a zəba ka ndo neheye haladzay aye na, tə gay mə bo haladzay, hərwi mədzal gər tay makwasa eye ada ta ge bəle. Nəteye andza təbən neheye ndo mətsəkure tay andaya bay aye.

³⁷ A gwadətay a gawla ŋgay hay: «Wu mənday andaya haladzay məpele ka dala. Ane tuk ndo məpele na abəra ka dala na, nəteye haladzay bay.

³⁸ Hərwi niye, gumay amboh a ndo i guvah m̄a səkah ha ndo i məsler hay hərwi məpele wu mənday abəra ka dala.»

10

Ndo i maslaŋ i Yesu hay kuro gər eye sulo

Markus 3.13-19; Luka 6.12-16

¹ Yesu a zalətay a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo. A vəlatay gədaŋ ka mahəhere məsəfəre neheye ŋgwalak eye bay aye abəra ka ndo hay, ada məmbəle tay ha ndo i dāvats hay ta ndo neheye matəra eye aye.

* **10:4** Simon nəngeye ndo i Yahuda. Ahəl nakə ka tərə gawla i Yesu zuk bay aye na, a ge vəram hərwi dala ŋgay.

² Məzele i ndo i maslaŋ ŋgay neheye kuro gər eye sulo aye na, anaŋ: Təday Simon nakə tə zalay Piyer aye ta malamar ŋgay Aŋdərə, Yakuba ta malamar ŋgay Yuhana, nəteye sulo tay eye wawa i Dzebede,

³ Filip ta Bartelemi, Tomas ta Mata, nəngeye ndo matsekele dzaŋgal, Yakuba wawa i Alfe, Tade,

⁴ Simon ndo mäge vəram hərwi dala ŋgay*, Yudas Iskariyot ndo mäge daf ka Yesu.

Yesu a slər ndo i maslaŋ ŋgay hay kuro gər eye sulo

Markus 6.7-13; Luka 9.1-6

⁵ Yesu a slər ndo i maslaŋ ŋgay neheye kuro gər eye sulo aye, a tsikatay gər i bazlam hay, a gwadətay: «Kâ yum a gay i ndo neheye nəteye Yahuda bay aye bay, kâ fələkum a gəma i Samari hay bay.

⁶ Dum dūh na, ka təv i Israyel hay, hərwi nəteye andza təbən madza eye hay.

⁷ Ka deyumeye ka tsəved na, dumatay ha, gwadumatay: “Bəy i Mbəlom ka həndzədaw mazlambar tə nəkurom.”

⁸ Mbəlum tay ha ndo i dāvats hay, mbəlum tay ha mədahaŋ hay, mbəlum tay ha ndo madəgwada eye hay, həharum fakalaw abəra mə bo i ndo hay. Ka hutum gədaŋ neheye na, kəriye, nəkurom dərmak vəlumətay a ndo hay kəriye.

⁹ Ka deyumeye na, kâ zlum gura bay, kâ həlum suloy bay, kwa kwar i suloy kâ həlum a gwezem kurom hay bay.

¹⁰ Kâ zlum gwezem i mahəhele kurom hay bay, kâ həlum peteked i məkelkabo kurom hay sulo sulo bay, kâ həlum tahərak bay, kwa sakwal kâ zlum bay. Andza niye ndo mäge məsler na, kutoŋ ma hutiyə wu mənday ŋgay.»

¹¹ Yesu a gwadətay sa: «Ka ndislum a wuzlah gay kəgəbay a gəma na, pəlum ndo nakə nəngeye maləva bo eye ka matəme kurom aye. Ndzum

mə gay i ndo niye hus a pat nakə ka deyumeye kurom abəra ma təv niye aye.

¹² Ahəl nakə faya ka fələkumeye a gay i ndo na, gwadum: “Mbəlom mâ vəlakum zay!”

¹³ Tadə ndo i gay niye hay ta təma kurom na, məpəse me i zay kurom ma ndziye fataya. Ane tuk na, tadə ta təma kurom bay na, muma ahaya fataya abəra məpəse me i zay kurom.

¹⁴ Tadə ka fələkum a gay i ndo kəgəbay a wuzlah gay, ndo neheye mə dəma aye ta kərah matəme kurom kəgəbay məpe zləm ka bazlam kurom na, dum kurom abəra ma təv niye ada tətəkum ha bətekwew i gəma tay abəra ka sik kurom hay.†

¹⁵ Neḡ faya na gwadəkumeye: Sərum ha pat i sariya i Mbəlom na, sariya tay ma diye me ma ziye i ndo i Sodom ta Gomora.‡»

Dəretsətseh neheye ma deyeweye kame aye

Markus 13.9-13; Luka 21.12-17

¹⁶ Yesu a gwadətay: «Anan, na sləriye kurom hay andza təbən hay a walan i ndo neheye andza kəra i pesl hay aye. Tərum andza dədœ neheye faya ta tsəpiye bo tay aye, ada ndzum mənese mâ ge andaya fakuma bay andza bodobodo.

¹⁷ Gum metsehe, hərwi ndo hay ta diye kurom hay kame i sariya, ta ndaḡiye kurom ta mandalaḡa mə gay i maḡuwule me hay.

¹⁸ Ta diye kurom ha kame i ndo mələve dala hay ada kame i bəy hay hərwi ga, hərwi ada kâ slum faya mətə mbal ga ta dedək kame tay ada kame i ndo neheye Yahuda hay bay aye.

¹⁹ Ahəl nakə faya ta diye kurom ha kame i sariya aye na, dərev mâ ye fakuma abəra bay. Kâ gwadum: “Nəmaa ta gwadiye kəkay? Nəmaa tsikiye na, mey?” bay. A həlay niye, Mbəlom ma vələkumeye bazlam neheye ka tsikumeye aye.

²⁰ Andza niye mata tsike me na, nəkurom bay. Mata tsike me mə nəkurom na, Məsəfəre i Bəba kurom Mbəlom.»

²¹ Yesu a gwadətay sa: «Ndo hay ta vəliye ha malamar tay hay ada tâ kəḡ tay ha, bəba hay ta giye ta wawa tay hay andza niye dərmaḡ. Wawa hay ta natay dəre a bəba tay hay, ta kəḡiye tay ha.

²² Ndo hay tebiye ta nakumeye dəre hərwi ga. Ane tuk na, ndo nakə kə səmay naha hus ka mandəve aye na, Mbəlom ma təmiye ha.

²³ Tadə agəna ta sakum dəretsətseh ma gəma nakə nəkurom mə dəma aye na, hwayum a gəma neḡged. Neḡ faya na gwadəkumeye: Sərum ha, neḡ Wawa i Ndo na maweye na, ka dzum ha gər mahəhele ma gəma neheye ka dala i Israyel aye tebiye zuk bay.»

²⁴ Yesu a gwadətay: «Ndo nakə faya ma tətikiye wu aye na, ma ziye ndo matətikay wu bay. Ndo i məsler ma ziye ndo i gay ḡgay bay.

²⁵ Tadə ndo nakə faya ta tətikiye wu aye ka təra andza ndo matətikay wu ada ndo i məsler ka təra andza ndo i gay ḡgay na, niye na, da. Tadə ta zalay a ndo i gay “Bedzabul” na, ta tsadətəye a ndo i ḡgay hay ma ziye i ḡgay bədaw?»

Kâ dzədzarumay a ndo zezeḡ bay

Luka 12.2-9

²⁶ «Hərwi niye, kâ dzədzarumatay a ndo hay bay. Wu nakə tebiye maḡgaha eye na, ta diye ha, ada wu nakə tə tsikawa ta məkal aye na, ta diye ha.

²⁷ Wu nakə faya na tsikakumeye ma ləvoḡ aye na, masumay a mətsike parakka mə dzaydzay ta həpat. Wu nakə ta tsikakumeye ka zləm tə məsəsəkwe aye na, wudum ha kələrka ka gər i gay.

²⁸ Kâ dzədzarumatay a ndo neheye ta kəḡiye slo i bo kurom aye bay. Nətəye na, ta sliye faya mədze ha məsəfəre kurom bay. Dzədzarumay

† **10:14** Məge andza niye na, andza məḡwedə ndo i maslan i Yesu hay ta giye wuray hərwi ndo neheye sa bay. ‡ **10:15** Gəma neheye sulo aye na, maraha eye ta mənese. Zəba mə Madazlay i wu hay 19.

dúh a Mbəlom nakə ma sliye mədze ha bo kurom ta məsəfəre kurom eye dzay a ako nakə ma mbatiye bay ka tor eye aye.

²⁹ Sisi hay sulo ta səkəmiye tə dala nəte na, ka sərur məbədew? Ane tuk na, kwa nəte mə walaŋ i dīyeŋ hay ma dədəye bay, say kə yay a gər a Bəba Mbəlom m̄a dəd.

³⁰ I kurom na, kwa məkwets i gər kurom bəbay, Mbəlom kə pasla na.

³¹ Hərwi niye, k̄a dzədzarur bay, nəkurom ka zum tay ha sisi niye hay.»

³² Yesu a gwadətay sa: «Tədə ndoweye kə tsik parakka kame i ndo hay: “Neŋ gawla i Yesu” na, neŋ dərmaŋ na tsikiye kame i Bəba ga mə mbəlom: “Ndo nakay na, gawla ga.”

³³ Ane tuk na, tədə ndoweye kə tsik kame i ndo hay neŋgeye gawla ga bay na, neŋ dərmaŋ na tsikiye kame i Bəba ga mə mbəlom: “Ndo nakay na, gawla ga bay.”»

Yesu a zlaw zay bay, a zlaw vərur
Luka 12.51-53

³⁴ «K̄a dzalum neŋ na yaw, n̄a zlaw zay ka məndzibəra na, k̄a dzalum bay. Na yaw na, na zlaw zay bay, na zlaw na, maslalam dúh.

³⁵ Na yaw na, maŋgəne tay ha ka bo abəra ndo hay. Wawa haslaka eye ta bəba ŋgay, dem ta may ŋgay, ŋgwas ta may i zal ŋgay,

³⁶ ndo hay mə gay tay ta niye a bo dərə.»

Gawla i Yesu tā ləva ha bo ta məvələ məsəfəre tay andza i Yesu

Luka 14.26-27

³⁷ Yesu a gwadətay sa: «Ndowneye ka wudā bəba ŋgay ta may ŋgay ka ze neŋ na, neŋgeye ma sliye məndze ka təv ga bay. Ndowneye ka wudā wawa ŋgay haslaka eye tə dem ŋgay a ze neŋ na, neŋgeye ma sliye məndze ka təv ga bay.

³⁸ Ndowneye kə zla mayako mazləmbadā eye kə peŋ bəzay bay na, neŋgeye ma sliye məndze ka təv ga bay.

³⁹ Ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ŋgay aye na, ma dziye ha

dúh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ŋgay hərwi ga aye na, ma hutieye a dəma dúh.»

Tədə ndoweye ka təma gawla i Yesu hay na, a təma Yesu

Markus 9.41; Luka 10.16

⁴⁰ Yesu a gwadətay sa: «Tədə ndoweye ka təma kurom na, ka təma na, neŋ. Ada tədə ndoweye ka təma ga na, a təma ndo nakə a sləra ga ahaya aye.

⁴¹ Ndowneye ka təma ndo məde ha bazlam i Mbəlom hərwi nakə neŋgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye na, ma hutieye magogoy nakə ta vəleye a ndo məde ha bazlam aye. Ndowneye ka təma ndo nakə ŋgwalak eye kame i Mbəlom aye hərwi nakə neŋgeye ŋgwalak eye kame i Mbəlom aye na, ma hutieye magogoy nakə ta vəleye a ndo nakə ŋgwalak eye kame i Mbəlom aye.

⁴² Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərur ha na, tədə ndoweye kə vəlay yam gəsiyem nəte matasla eye a ndo nakə makətsa eye mə walaŋ i gawla ga hay hərwi nakə neŋgeye gawla ga aye na, magogoy ŋgay ma dziye bay.»

11

¹ Yesu a ndəv ha bazlam ŋgay neheye a tsikatay a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo aye na, a həl bo abəra ka təv niye a ye mata tətikatay a ndo hay ada mədatay ha ma wuzlah gay neheye ka dala niye aye.

Yesu ta Yuhana madzəhubə ndo a yam

Luka 7.18-23

² Ahəl niye na, Yuhana madzəhubə ndo a yam neŋgeye ma danŋay. A tsəne ndo hay faya ta tsikiye ka Kəriste ada ka məsler ŋgay nakə faya ma giye aye. Tsa na, a slər siye i ŋgal mə walaŋ i gawla ŋgay hay,

³ hərwi matsətsehe ka Yesu: «Nəkar na, Kəriste nakə ma deyeweye aye daw? Kəgəbay nəmā həba ndo mekeləŋ daw?» Ti ye ta tsətsah ka Yesu andza niye.

⁴ Yesu a mbədətay faya: «Dum təkəruray a Yuhana wu nakə ka

tsənum aye ada wu nakə ka ɲgatamay aye.

⁵ Gwadumay na, guluf hay tə ɲgatay a dāre, ndo matəra eye hay ti ye lele, ndo madəgwada eye ta mbəl suwud suwud, mandək hay tə tsəne zləm, mādahan hay ta lətsew a sifa, ndo i mətawak ta tsəne Labara ɲgwalak eye.

⁶ Məɲgwese ka gər i ndo nakə kə gər ha mədzele gər abəra ka neɲ bay aye!»

Yesu a tsik ka Yuhana madzəhuḅe ndo a yam

Luka 7.24-35

⁷ Gawla i Yuhana niye hay ti ye abəra mə dāma na, Yesu a dazlay mətəkatay a ndo neheye ka təv ɲgay aye ka Yuhana. A gwadatay: «Ka yum a kəsaf mata zəbaw na, ka mey? Ka zəbumaw ka guzer nakə mətəsl faya ma bəliye ha aye daw? A'ay andza niye bay.

⁸ Ada ka yum, ka zəbumaw na, ka mey? Ka zəbumaw na, ka ndo malambada bo eye tə peteked lele eye daw? Tsukuḍu kəkay? Ane tuk na, ndo neheye tə peteked ka bo lele aye na, nəteye mandza eye mə gay i bəy bagwar eye hay.

⁹ Ka yum mata zəbaw na, ka wuye mey? Ka zəbumaw na, ka ndo mədə ha bazlam i Mbəlom daw? Ayaw, neɲgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ada neɲ faya na gwadakumeye, neɲgeye a ze ndo mədə ha bazlam i Mbəlom.

¹⁰ Yuhana na, ndo nakə tə watsa a Derewel aye, Mbəlom a gwad: «Neɲ na sləriye naha ndo mədə ha bazlam ga kame yak. Ma lambadakeye na tsəved.*»

¹¹ «Neɲ faya na gwadakumeye: Sərum ha na, mə walaɲ i ndo zezeɲ hay tebiye ndo nakə a ze Yuhana madzəhuḅe ndo a yam aye na, andaya bay. Ane tuk na, ndo nakə neɲgeye tsekweɲ makətsa eye ma Bəy i Mbəlom aye na, a ze Yuhana.

¹² Kwa ahəl nakə Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a tsikawa bazlam i Mbəlom a ndo hay aye

hus anəke na, ndo mənə dāre i Mbəlom hay faya ta giye vərəm ta Bəy i Mbəlom ada tə dzawa faya bo mətəpe na.

¹³ Derewel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə derewel i Musa ta da ha Bəy i Mbəlom hus a həlay i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam.

¹⁴ Tadə a sakum mədza ha na, Yuhana neɲgeye Eliya tə watsa faya mə Derewel i Mbəlom, tə da ha tə gwad ma deyeweye.†

¹⁵ Ndo nakə zləm andaya faya mətəne aye na, mātəne lele!»

¹⁶ Yesu a gwadatay sa: «Ndo neheye bəgom aye na, na ndzəkitiye tay ha bo na, tə way? Ta ndzəkət bo na, ta wawa neheye mandza eye ka pələḍ nakə ndo hay tə hayawa faya gər aye, siye hay faya ta wudatay naha a siye hay. Tə gwadatay:

¹⁷ «Nəmaa fakum naha fagam i məhetse, ka hatsum bay, nəmaa gakum naha dāmes i mādahan na, ka tuwum bay.»

¹⁸ Andza niye Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a yaw, kə nda wu mənday, kə sa wu məse bay na, tə gwad: «Neɲgeye na, məsəfəre nakə ɲgwalak eye bay aye mə bo ɲgay.»

¹⁹ Neɲ Wawa i Ndo, na yaw, na nda wu mənday ada na sa wu məse na, tə gwad: «Zəbum faya, ndo nakay i ɲgay a dzala na, ka wu mənday ada ka məse guzom. Neɲgeye na, dzam i ndo matsekele dzanɲal hay ta ndo i mezeleme hay.» Ane tuk na, Metsehe i Mbəlom ma bəziye na, ta məsler neheye ma giye aye.»

Gəma neheye ta kərah mədza ha ka Yesu aye

Luka 10.13-15,21-22

²⁰ Ma dāba eye na, Yesu a pa bo ka məmatay ha mənese a gəma neheye a ge mə dāma masuwayaɲ haladzay aye, ane tuk na, ndo i gəma niye hay ta mbəda ha mede tay bay. A gwad:

²¹ «A nəkurom ndo i gəma i Koraziɲ hay, tuwum bo kurom, hərwi dəretsətseh ka gər kurom! A nəkurom

* **11:10** Malasi 3.1; Madayaw abəra ma Ezipt 23.20. † **11:14** Malasi 3.23-24.

ndo i gəma i Betesayda hay, tuwum bo kurom hərwi dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi tadə masuwayaŋ neheye na ge mə gay kurom aye nā ge ma gəma i Tir ta gəma i Sidon na, atay na, ndo i gəma niye hay ta dzaliye bo tay ta tuwiye, ta pa ka bo taḡay manasa eye ada ta kutsiye bətekwew maləməts a gər hərwi mədə ha na, ta gər ha mezeleme tay.

²² Hərwi niye neŋ faya na gwadəkumeye: Pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, sariya kurom ma diye me ma ziye i ndo i gəma i Tir ta Sidon.

²³ «Nəkurom ndo i gəma i Kafernahum hay, ka dzalum nəkurom na, Mbəlom ma ta həliye kurom a mbəlom wal daw? A'ay! Nəkurom duh na, Mbəlom ma ta mbəzliye kurom ha na, a təv məndze i mədahaŋ hay. Hərwi masuwayaŋ neheye na ge ma gəma kurom aye tā ge ma gəma i Sodom na, haḡe atay gəma nakay ma giye andaya bəgom.

²⁴ Andza niye, neŋ faya na gwadəkumeye, pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, sariya kurom ma diye me ma ziye i ndo i gəma i Sodom[‡] hay.»

²⁵ Ma məndze tsekweŋ na, Yesu a gwad: «A nəkar Bəba Mbəlom, ndo mələve magərmbəlom ta dala. Na gaka siḡe hərwi nəkar ka datay ha wu nakə maŋgaha eye a ndo neheye tə sər wuray bay aye. Ada ka ŋgaha abəra ka ndo i ndaraw hay ta ndo neheye nəteye tə sər wu aye.

²⁶ Ayaw, Bəba Mbəlom, a yaka a gər a nəkar hərwi mā ge bo andza niye.»

²⁷ A gwadatay: «Bəba ga kə vələŋ wu hay tebiye. Ndəray a sər wawa bay, maa sər na, Bəba. Ndəray a sər Bəba bay, maa sər na, neŋ wawa ŋgay ada maa sər na ndo neheye a seŋ mədatay ha aye.»

²⁸ Yesu a gwadatay sa: «A nəkurom neheye faya ka zlumeye wu mamba

eye ada nəkurom madagər eye, dumara ka təv ga, neŋ na vələkumeye mazəzukwe bo.

²⁹ Rəhumeŋ ha gər, na tətikakumeye wu lele eye, hərwi neŋ ndo səkeffe eye, na gakumeye dəretsətseh bay. § Ta dedək ka hutumeye mazəzukwe bo.

³⁰ Wu nakə na piye fakuma aye na, a wur bo məzle bay, wu nakə na vələkumeye, ka zlumeye na, a mba bay.»

12

Maa ləvay gər a pat i mazəzukw bo na, Yesu

Markus 2.23-28; Luka 6.1-5

¹ Pat i mazəzukw bo na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye ta guvah wuray. Ma guvah eye niye tə ge a dəma na, wuye andaya tə zalay bəle. Ahəl nakə faya ta diye na, may a wur ka gawla i Yesu hay, tə pa bo ka məhəḡe wu niye tə nda.

² Farisa hay tə ŋgatay na, tə gwadəy a Yesu: «Zəba, gawla yak hay ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a ge faya me pat i mazəzukw bo aye na, hərwi mey?»

³ Yesu a mbədatay faya: «Dadā ka dzaŋgum wu nakə Davit a ge aye təbədew?*

⁴ Tsa na, a fələkwa a madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom ta ndo ŋgay hay. A ye naha, a zla makwala nakə tə vələy a Mbəlom aye, a nda. A vələtay a ndo ŋgay hay dərmaḡ, tə nda. Bazlam i Mbəlom mapala eye a vəl tsəved ka mənde na, a ndo məvələy wu a Mbəlom dəkdək bədaw?

⁵ «Kəgəbay ka dzaŋgum wu nakay mə dərewel i Musa bədaw? Pat i mazəzukw bo na, ndo məvələy wu a Mbəlom mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta rəhay ha gər a pat i mazəzukw bo bay, ta ge məsler. Ane tuk na, ta ge mənese bay.†

‡ 11:24 Zəba ma Mata 10.15. § 11:29 Yesu a tsik kənaŋ ka pendzeŋ i məndze mekeleŋ eye. Faya ma təriye tay ndo hay beke hay bay. * 12:3 Zəba ma 1 Samuyel 21.2-7. † 12:5 Məpesle 28.9-10.

⁶ Neŋ faya na gwadakumeye, wu nakə a ze gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, andaya kanan.

⁷ «Tə watsa a Derewel i Mbəlom na, Mbəlom a gwad: “A seŋ na, gumay ŋwalak a ndo bəna, gənaw neheye ka kədumeŋeye bay.‡” Tadə ka tsənum wu nakay na, ndo neheye ta ge wuray bay aye na, kâ gəsūm tay ha bay.

⁸ Hərwi maa ləvay gər a pat i mazəzukw bo na, Neŋ Wawa i Ndo.»

Yesu a mbəl ha ndo wuray maməta həlay eye

Markus 3.1-6; Luka 6.6-11

⁹ Yesu a ye abəra ka təv niye, a ye a gay i maduwule me.

¹⁰ Mə dəma na, ndoweye andaya həlay ŋgay maməta eye. A satay a ndo hay məmay ha mənese a Yesu, ta tsətsah faya tə gwaday: «Tsəved andaya məmbəle ha ndo pat i mazəzukw bo daw?»

¹¹ Yesu a mbədətay faya: «Tadə ndo nəte mə walaŋ kurom təbaŋ ŋgay andaya nəte, təbaŋ ŋgay niye a dəd a bədiyem pat i mazəzukw bo na, ma zla ahaya abəra mə dəma bədaw?»

¹² Kə ge andza niye na, ndo zezeŋ a ze təbaŋ bədaw? Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved ka mäge ŋwalak a ndo pat i mazəzukw bo!»

¹³ Tsa na, Yesu a gwaday a ndo niye: «Ndudə ha həlay yak!» Ndo niye a ndudə ha həlay ŋgay. Tsa na, a mbəl lele andza həlay neŋged.

¹⁴ Sototo, Farisa hay ti yaw abəra mə gay, ti ye tə haya gər. Tə ma ha ka bo bazlam, ta hutiyə tsəved ka məkədə Yesu na, kəkay.

Yesu neŋgeye ndo i məsler nakə Mbəlom a zla aye

¹⁵ Ahəl nakə Yesu a sər ha Farisa hay faya ta pəliye tsəved ka məkədə na na, a ye abəra ka təv niye. Ndo hay haladzay tə pay bəzay, a mbəl tay ha ndo i dəvats hay tebiye.

¹⁶ Tsa na, a gatay me, a gwadətay: «Neŋ way na, kâ tsikumay a ndəray bay.»

¹⁷ A ge andza niye na, hərwi ada wu neheye Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik aye tâ ge bo:

¹⁸ Mbəlom a gwad:

«Ndo i məsler ga nakə na zla aye na, anaŋ,
na wudə na haladzay,
məŋgwese ga tebiye ka gər ŋgay.
Na sləriye naha Məsəfəre ga ka neŋgeye,
ma dətay ha dedək ga a ndo hay tebiye.

¹⁹ Ta təriye ta ndəray bay,
ma wudiye wuray bay,
ndəray ma tsəniye faya abəra məbəbəle wuray ka mazlazlaŋ i tsəved bay.

²⁰ Guzer nakə mahədzaka eye na, ma həbiye ha bay,
Ako nakə ndəzəzəzə ka lalam faya ma mbatiye na, ma ndəvay həlay ma mbatiye ha bay,

Ma giye andza niye hus ka vəlatay məŋgwese a ndo neheye dedək eye hay aye.

²¹ Ndo hay tebiye ta piye mədzal gər tay na, ka neŋgeye. §»

Yesu a həhar fakalaw abəra mə bo i ndo wuray

Markus 3.20-30; Luka 11.14-23

²² Tə zlayaw ndo wuray guluf eye ada a sər mətsike me bay hərwi fakalaw mə bo ŋgay. Yesu a mbəl ha. Tsa na, ndo niye a tsik me lele ada a ŋgatay a dərə lele.

²³ A gatay a ndo hay hərbaəbəkka, nəteye tebiye, tə gwad: «Ndo nakay ma giye na, Wawa i Davit!»

²⁴ Farisa hay tə ŋgatay a wu nakə a ge bo aye na, tə gwad: «Maa vəlay gədaŋ ka mahəhere fakalaw hay na, Bedzabul* bəy i fakalaw hay!»

²⁵ Ane tuk na, Yesu a sərətay naha ka wu nakə tə dzala aye, a gwadətay: «Tadə ndo i gəma hay ta ŋgəna, faya ta giye vəram mə walaŋ tay na, gəma niye ma dziye. Tadə ndo i wu-zlahgəma hay kəgəbay ndo hay ma

‡ 12:7 Oze 6.6, matsika eye ma Mata 9.13.

§ 12:21 Ezay 42.1-4.

* 12:24 Bedzabul na, məzele mekeləŋ eye i Fakalaw.

bədgay tay faya ta kədiye bo na, wuzlahgəma niye kəgəbay bədgay niye ma ndziye huya bay.

²⁶ Tadə Fakalaw tə Fakalaw ta həhariye bo tay, ma giye magazləga ka bo ngay eye, ada bəy ngay ma ndziye huya na, ma kəkay?

²⁷ Ka gwadum maa vələj gədan ka mahəhere fakalaw na, Bedzabul. Ane tuk na, a dzam kurom hay na, maa vəlatay gədan ka mahəhere fakalaw hay na, way? Andza niye, dzam kurom hay faya ta diye ha na, dedek andaya mə nəkurom bay.

²⁸ Maa vələj gədan a neñ ka mahəhere fakalaw na, Məsəfəre i Mbəlom. Andza məgwede na, Bəy i Mbəlom 6a ki yaw tsiy hus ka təv kurom.

²⁹ «Ndəray ma sliye məfələkwe a gay i ndo i gədan məhəla ahaya wu ngay bay. Ma ta sliye faya məfələkwe na, ma lahiye mədzewe na təday. Kə dzawa na tuk na, ma sliye faya mede a gay, məhəla ahaya wu ngay hay tuk.»

³⁰ A gwadatay sa: «Ndo nakə neñgeye tə neñ bay aye na, neñgeye ndo i vəram ga. Ndo nakə ka dzəna ga ka məhayatay gər a ndo ga hay bay aye na, ma həhariye tay ha kweye kweye.

³¹ Hərwi niye, neñ faya na tsikakumeye: Tadə ndo zezeñ kə ge mezeleme kwa waray tebiye, kəgəbay kə tsalay ka gər a Mbəlom na, Mbəlom ma pəsəy ha mezeleme ngay. Ane tuk na, ndoweye kə tsalay ka gər a Məsəfəre Tsədanña eye na, Mbəlom ma pəsəy ha mezeleme ngay bay.

³² Tadə ndoweye kə tsik wu nakə ngwalak eye bay aye ka neñ Wawa i Ndo na, Mbəlom ma pəsəy ha mezeleme ngay. Ane tuk na, tədə kə tsik wu nakə ngwalak eye bay aye ka Məsəfəre Tsədanña eye na, Mbəlom ma pəsəy ha mezeleme ngay bay, kwa anəke, kwa ka məndzibəra nakə ma deyeweye kame aye.

Dərizl i gərdaf ta hohway ngay eye hay

Luka 6.43-45

³³ «Kə ge dərizl i gərdaf ngwalak eye na, hohway ngay hay ngwalak eye. Kə ge dərizl i gərdaf eye ngwalak eye bay na, hohway ngay hay ngwalak eye bay. Andza niye ta səriye ha dərizl i gərdaf nakay ngwalak eye na, abəra ka hohway ngay hay.

³⁴ A nəkurom wawa i palas neheye! Nəkurom ngwalak eye hay bay. Ada ka slumeye faya mətsike wu neheye ngwalak eye hay na, ma kəkay? Hərwi kwa way a ndohwa ahaya na, wu nakə maraha eye mə dərev ngay aye.

³⁵ Ndo nakə ngwalak eye na, ma giye wu ngwalak eye hay hərwi mə dərev ngay na, wu neheye ngwalak eye dərmak. Ndo nakə sewed eye na, ma giye wu neheye sewed eye hərwi dərev ngay maraha eye tə wu neheye sewed eye.

³⁶ Neñ faya na tsikakumeye: Pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, bazlam neheye mətsike kəriye kəriye kwa way ma mbəday faya a gər ngay.

³⁷ Andza niye, Mbəlom ma gwadiye ka ge mənese bay kəgəbay ka ge mənese ka bazlam neheye ka tsik aye.»

Ndo hay ta tsətsah masuwayan ka Yesu

Markus 8.11-12; Luka 11.29-32

³⁸ Ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, tə gwaday a Yesu: «Miter, a samay na, gamay masuwayan.»

³⁹ Yesu a mbədatay faya: «Ndo neheye a həlay nakay na, nəteye sewed eye hay, nəteye ta mbəday dəba a Mbəlom, faya ta tsətsahiye masuwayan. Ane tuk na, ma dəba i masuwayan i Zonas ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə tə ngatay aye na, ta ngateye a masuwayan mekelen eye bay.

⁴⁰ Hərwi, Zonas kə ndza pat eye mahkar ada həvad eye mahkar ma kutes i kələf bagwar eye. Andza niye dərmak neñ Wawa i Ndo na ndziye pat eye mahkar ada həvad eye mahkar ma tsəvay.

⁴¹ Ahəl nakə ndo i Ninive hay tə tsəne labara nakə Zonas a tsikatay aye na, ta mbəda ha mede tay.[†] Ndo andaya kanan bəgom a ze Zonas. Hərwi niye, ahəl nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ndo i gəma i Ninive ta deyeweye ta lətsiye kame i ndo neheye bəgom aye ta matay ha mənese.

⁴² «Ŋgwas wuray andaya, neŋgeye bəy bagwar eye, a yaw abəra ma diye i tsakay. A yaw mətsəne bazlam i Salomon neheye maraha eye ta metsehe aye.[‡] Ndo andaya kanan a ze ha Salomon. Hərwi niye, ahəl nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ŋgwas nakay bəy bagwar eye ma deyeweye abəra ma diye i tsakay, ma lətsiye kame i ndo neheye ma matay ha mənese aye.»

*Məməw i məsəfəre nakə lele bay aye
Luka 11.24-26*

⁴³ «Fakalaw ki yaw abəra mə bo i ndo na, ma diye ma dzədziye mə kəsaf, ma pəliye təv mazəzukw bo. Kə huta bay na,

⁴⁴ ma gwadəye a gər ŋgay: “Na mbədiye gər a gay ga nakə na yaw abəra mə dəma aye.” Ma mbədiye gər, kə ye naha kə ŋgatay a gay wuray mə dəma bay, mafada eye lele ada malambada eye.

⁴⁵ Tsa na, ma diye ma həlaweye siye i məsəfəre neheye sewed eye hay wene wene ta ze neŋgeye aye tasəla. Ta fələkwiye a gay, ta ndziye mə dəma. Ka mandəve eye na, wu niye ma miye ka ndo niye ma ziye nakə kurre aye. Ma giye bo ta ndo neheye ŋwalak eye bay bəgom aye na, andza niye.»

May i Yesu ta malamar ŋgay dedek eye hay

Markus 3.31-35; Luka 8.19-21

⁴⁶ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikat-eye me a ndo hay aye, may ŋgay ta malamar ŋgay hay ti ye naha. Tə lətse ma bəra, ta pəla tsəved mətsikay me a Yesu.

[†] 12:41 Zonas 1-4. [‡] 12:42 1 Bəy hay 10.1-13. məkutse məkutse.

⁴⁷ Ndo nəte a ye ka təv i Yesu, a gwadəy: «Zəba, may yak ta malamar yak hay nəteye ma bəra, a satay mətsikaka me.»

⁴⁸ Yesu a mbədatay faya: «May ga na, way? Malamar ga hay na, way hay?»

⁴⁹ Tsa na, a zəkwa həlay ka gawla ŋgay hay, a gwad: «May ga ta malamar ga hay na, nəteye anan.»

⁵⁰ Hərwi tadə ndoweye kə ge wu nakə a say a Bəba ga mə mbəlom na aye, neŋgeye malamar ga, ada may ga.»

13

*Dzeke i ndo maslāge
Markus 4.1-9; Luka 8.4-8*

¹ Pat eye niye na, Yesu a yaw abəra mə gay, a ye a ndza ka me i dəlov.

² Ndo hay haladzay tə haya gər ka təv ŋgay. Hərwi niye a tsal a kwalalan i yam wuray ka gər i yam a ndza a dəma. Ndo hay tebiye tə ndza ka me i dəlov.

³ Yesu a tətikatay wu haladzay a ndo niye hay ta dzeke.

A gwadəy: «Ndo wuray a ndo-hwaw abəra mə gay. A həl hulfe, a ye ha a pesl mata slāge.

⁴ A ye naha na, a dazlay a maslāge. Ahəl nakə faya ma kutsiye hulfe* ŋgay a guvah aye na, siye hay tə kuts ka tsakay i tsəved. Diyeŋ hay ti yaw, tə pala na tebiye.

⁵ Hulfe mekeleŋ eye a dəd ka sik i pələd, təv nakə bətekwew andaya faya haladzay bay aye. Hulfe niye hay tə ndzohwaw bəse tsa. Tə ndzohwaw bəse na, hərwi bətekwew andaya ka sik i pələd niye bay.

⁶ Ane tuk na, pat a tsaraw, a zla faya abəra ŋgulak na, a fəka tay ha hulfe niye hay tə ndzohwaw aye. Tə kula heryew heryew hərwi ta huta bəd məpe zləlay haladzay bay.

⁷ Neŋged a dəd a gay i dak. Dak niye hay tə gəl. Tsa na, dak niye hay tə ŋgədətsa na hulfe niye a ndzohwaw

* 13:4 I tay na, ta slāga tə tsəluv təbey. Tə kuts ha

aye, kwa hulfe niye hay ta ge bo bay ada ta nah bay.

⁸ Siye sa na, tə kuts ka təv lele eye, tə ndzohwaw na, lele. Tə gəl ada tə nah, gər eye həbəts həbəts lele. Mə walaŋ tay niye na, neheye hohway tay hay makwehe nəte na, wur eye a ge temerre, neŋged sa na, kuro kuro məkwa, ada siye kuro kuro mahkar.»

⁹ Yesu a ndəv ha andza niye na, a gwadatay: «Ndo nakə zləm andaya faya na, mǎ tsəne!»

Yesu a ge məsler ta dzeke na, hərwi mey?

Markus 4.10-12; Luka 8.9-10

¹⁰ Ma dəba eye na, gawla ŋgay hay ta həndzəd naha ka təv ŋgay, ta tsətsah faya: «Ka tsikatay me a ndo hay ta dzeke na, hərwi mey?»

¹¹ Yesu a mbədatay faya: «Nəkurom na, Mbəlom kə dəkum ha wu nakə maŋgaha eye ma bəy ŋgay aye. Ane tuk na, a nəteye na, kə dətay ha bay.

¹² Andza niye, ndo nakə wu ŋgay andaya na, ta səkahay ha sa ada i ŋgay ma giye haladzay. Ane tuk na, ndo nakə wuray ŋgay andaya bay aye na, kwa tsekweŋ eye nakə andaya faya aye na, ta buwiye na.

¹³ Hərwi niye na tsikatay me ta dzeke na, nəteye ta zəbiye faya tə dərə tay, ane tuk na, ta ŋgateye bay. Ta pay zləm, ane tuk na, ta tsəniye tə zləm tay bay, ta səriye bay.

¹⁴ Andza niye, wu nakə Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a dǎ ha aye na, kə ge bo dedek. Mbəlom a gwad: «Ka tsənumeye lele,

ane tuk na, ka sərumeye bay.

Ka zəbumeye faya lele,

ane tuk na, ka ŋgatumeye bay.

¹⁵ Ndo neheye na, ta kula ha gər tay tōŋwa tōŋwa.

Ta dǎka na zləm tay,

ta dərəzl na dərə tay.

A satay məŋgatay tə dərə tay bay,

a satay mətsəne tə zləm tay bay,

a satay məsəre tə metsehe tay bay.

Tadə a satay mambəde ha mede tay na,

na mbəliye tay ha dərma.†»

¹⁶ «Ane tuk na, nəkurom na, ka hutum məŋgwese. Ka ŋgatumay a dərə, ada ka tsənum tə zləm kurom.

¹⁷ Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay haladzay, ndo dedek eye haladzay a satay həbe məŋgatay a wu nakə faya ka ŋgatumeye, ane tuk na, ta ŋgatay bay. A satay mətsəne wu nakə faya ka tsənumeye, ane tuk na, ta tsəne bay.»

Yesu a dǎ ha dzeke i ndo maslǎge Markus 4.13-20; Luka 8.11-15

¹⁸ «Dzeke i ndo maslǎge nakay a say mǎgwede mey na, tsənum.

¹⁹ Ndo neheye tə tsəne bazlam i Bəy i Mbəlom aye ada tə tsəne zləm bay aye na, ta ndzəkkit bo ta tsakay tsəved nakə hulfe a dəd faya aye. Fakalaw a yaw, a buwa na wu nakə ta slǎga a dərəv tay aye.

²⁰ Siye hay ta ndzəkkit bo tə sik i pələd nakə hulfe a kuts faya aye. Tə tsəne bazlam i Mbəlom na, ta tǎma kwayaŋŋa tə məŋgwese eye.

²¹ Ane tuk na, ta gəray tsəved a bazlam i Mbəlom ada mǎ pa zləlay a dərəv tay bay. Tə dzala ha faya na, tsekweŋ tsa. Dəretsətseh kəgəbay madzəgur me a ndzatay a gər hərwi bazlam i Mbəlom. Tsa na, tə gər ha mədzele gər abərə ka Mbəlom ta bəse.

²² Siye hay sa na, ta ndzəkkit bo ta hulfe neheye tə kuts a gay i dak hay aye. Tə tsəne bazlam i Mbəlom, ane tuk na, mədzał gər ka wu i mǎndzibərə, bor i zlele a ye tay a bo. Wu niye hay tə ŋgədətsa na bazlam i Mbəlom nakə mə dərəv tay aye. Tsa na, bazlam i Mbəlom kə wa hohway mə dərəv tay bay.

²³ Ndo mekeleŋ eye hay ta ndzəkkit bo ta dala nakə lele aye. Hulfe a kuts faya na, a ndzohw lele. Nəteye tə tsəne bazlam i Mbəlom na, ta tǎma a dərəv tay lele. Bazlam i Mbəlom a gəl mə dərəv tay lele ada a nah. Neŋged makwehe nəte na, wur eye a ge temerre, neŋged sa na, kuro kuro məkwa, siye kuro kuro mahkar.»

† 13:15 Ezay 6.9-10.

Guzer nakə ɲgwalak bay aye

²⁴ Yesu a tsikatay dzeke mekelen eye, a gwadatay: «Bəy i Mbəlom a ndzəkɪt bo na, ta ndo wuray a sləga hulfe lele eye a guvah ɲgay.

²⁵ Ta həvad, ahəl nakə ndo hay tebiye ka mändzehəre na, ndo mənə dəre i ndo niye a ye a sləgay a dəma daw zunɲo a walaɲ i daw ɲgay niye. Tsa na, a ye ɲgway.

²⁶ Ahəl nakə wu hay tə ndzohw, faya ta diye tə gər aye na, daw zunɲo niye hay tə ndzohwaw dərma.

²⁷ Ndo i məsler hay ti yaw tə gwadəy a ndo i guvah: “Ndo i gay may, ka sləga a guvah yak na, hulfe lele tuk na, ada daw zunɲo a yaw a dəma na, mənɲay?”

²⁸ Ndo niye a mbədətay faya: “Maa ge wu niye na, ndo mənə dəre ga.” Ndo i məsler hay tə tsətsah faya, tə gwadəy: “A saka nəmaā ye mənɲwede ahaya abəra mə dəma daw zunɲo daw?”

²⁹ A gwadatay: “A’ay, kâ ɲgwadum bay, ka ta ɲgwadumeye ka bo dziye ta daw.

³⁰ Gərurum tay ha tã nah ka bo dziye hus a həlay i mədze. A həlay i mədze na, na gwadateye a ndo i məsler hay: Dzum na daw zunɲo təday. Barum na ada kâ dzumay a ako. Daw na, hayumay gər ada kâ pum na a de ga.”»

*Wur i bəzan**Markus 4.30-32; Luka 13.18-19*

³¹ Yesu a tsikatay dzeke mekelen eye sa, a gwadatay: «Bəy i Mbəlom a ndzəkɪt bo na, wur i bəzan nakə ndo a zla a sləga a guvah ɲgay.

³² Mə walaɲ i wur i wu hay tebiye na, neɲgeye tsekweɲ. Ane tuk na, a ndzohw, a gəl na, a ze ala neheye tə sləga ka dədaɲ aye tebiye. A təra andza gərdaf, diyeɲ hay tə ɲgar gay tay hay ka hawal eye hay.»

*Dzeke i gəde**Markus 4.33-34; Luka 13.20-21*

³³ Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadatay: «Bəy i Mbəlom a ndzəkɪt

bo na, gəde nakə ɲgwas a həl tsekweɲ a dzapa ha ta gufa aye. Gufa niye na, haladzay. A həlaḅ tay ha ka bo na, gufa niye mahəlaḅa eye a kwasa a həmbət.»

³⁴ Yesu a tətikatay wu ɲgay hay tebiye a ndo hay na, ta dzeke. A tsikawatay me ze mətsike ta dzeke bay.

³⁵ A tsikawa andza niye na, hərwi ada wu nakə ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik aye m̄a ge bo. Mbəlom a gwad:

«Na tsikateye wu na, ta dzeke.

Na dətay ha wu neheye mənɲgaha eye kwa abəra ka madazlay i mäge mändzibəra aye.‡»

Yesu a da ka guzer nakə ɲgwalak eye bay aye

³⁶ Yesu a ndəv ha mətsike me na, a gər tay ha ndo hay, a ye a gay. Ahəl nakə neɲgeye mə gay aye na, gawla ɲgay hay ti ye ka təv ɲgay. Ti ye naha, ta tsətsah faya, tə gwadəy: «Damay ha dzeke i daw zunɲo nakə ma guvah aye.»

³⁷ Yesu a mbədətay faya: «Ndo nakə a sləga wur i wu ɲgwalak eye na, neɲ Wawa i Ndo.

³⁸ Guvah na, mändzibəra. Wur i wu ɲgwalak eye na, ndo neheye ma Bəy i Mbəlom aye. Daw zunɲo na, ndo neheye ta rəhay ha gər a Fakalaw aye.

³⁹ Ndo mənə dəre nakə a sləga daw zunɲo aye na, Fakalaw. Mədze wu abəra ka dala na, mändəve i mändzibəra nakə Mbəlom ma ndəviye ha aye. Ndo i məsler hay na, gawla i Mbəlom hay.

⁴⁰ Andza nakə tə həl daw zunɲo tə dzay a ako aye na, Mbəlom ma ndəviye ha mändzibəra andza niye dərma.

⁴¹ Neɲ Wawa i Ndo na sləraweye gawla i Mbəlom hay. Ta həliye tay ha abəra ma Bəy i Mbəlom ndo neheye tebiye faya ta səpatiye tay ha ndo hay a mezeleme aye ta ndo neheye faya ta giye wu nakə ɲgwalak eye bay aye.

‡ 13:35 Dəmes hay 78.2. § 13:42 Zəba ma Mata 8.12.

42 Ta kutsiye tay ha a ako bag-war eye. Mə dāma na, ta tuwiye tə mahəpədə zler eye. §

43 Ane tuk na, ndo neheye tə pay naha faya a Mbəlom aye na, ta dəviye wuzl wuzl andza pat ma Bəy i Bəba tay Mbəlom. Ndo nakə zləm andaya faya aye na, m̄a tsəne!»

Zlele mənḡaha eye

44 Yesu a gwadətay sa: «Bəy i Mbəlom a ndzəkkit bo tə zlele nakə tə la na a guvah aye. Ndo a huta na zlele eye niye ada a la na, a nḡaha na sa. A yay a gər haladzay. A ye a səkəm ha wu nḡay hay tebiye ada a səkəm guvah niye.»

Wu i maslawa

45 A gwadətay sa: «Bəy i Mbəlom a ndzəkkit bo sa na, ndo masəkəm ha wu hay. Ma pəliye wu i maslawa neheye a le haladzay aye.

46 Kə huta wu nakə a ze tay ha siye hay tə məle aye na, ma diye ma səkəmiye ha wu nḡay hay tebiye ka tsakala. Suloy aye na, ma səkəma ahaya wu i maslawa niye.»

Gadaḡ

47 A gwadətay sa: «Bəy i Mbəlom a ndzəkkit bo na, ta gadaḡ. Ta kal a dəlov na, ma gəsaweye kələf wal wal haladzay.

48 Gadaḡ niye kə rah tə kələf na, ta vaha ahaya abəra ma yam. Ta vaha ahaya na, ta ndziye toḡ, ta paliye kələf nḡwalak eye hay. Ta piye tay ha a kətəh. Siye neheye nḡwalak eye bay aye na, ta miye tay ha.

49 Ma giye bo pat nakə Mbəlom ma ndəviye ha məndzibəra eye na, andza niye. Gawla i Mbəlom hay ta deyew-eye ta nḡəniye tay ha ka bo abəra ndo i sewed hay ta ndo nḡwalak eye hay.

50 Ndo i sewed hay na, ta kutsiye tay ha a ako. Mə dāma na, ta tuwiye tə mahəpədə zler eye.* »

Mandəve i bazlam

51 Yesu a tsətsah fataya, a gwadətay: «Wu neheye tebiye na tsik aye na, ka tsənum dāw?»

* 13:50 Zəba ma Mata 8.12.

Ta mbədəy faya: «Ayaw, nəmaa tsəne.»

52 A gwadətay: «Andza niye, ndo mədzaḡawa bazlam i Mbəlom ma-pala eye a təra gawla ma Bəy i Mbəlom na, a ndzəkkit bo ndo i gay nakə faya ma ndohwa ahaya zlele nḡay abəra mə wu nakə wedeye ada abəra mə wu nakə guram aye.»

Ndo i gəma i Nazaret hay ta kərah Yesu

Markus 6.1-6; Luka 4.16-30

53 Ahəl nakə Yesu a ndəv ha mətsikatay dzeke neheye aye na, a ye abəra ka təv eye niye.

54 A ye a Nazaret, gəma nakə a gəl mə dāma aye. Mə dāma na, a ye a gay i maduwule me. A ye naha a pa bo ka matətikatay wu a ndo hay. A gatay a ndo neheye tebiye mə dāma aye hərəbəkka. Tə gwadəwa: «A hutaw metsehe nakay na, mənḡay? Maa vəlay gədaḡ ka məge masuwayaḡ neheye na, way?»

55 Nənḡeye na, wawa i Mari ada bəba nḡay na, ndo matsətsede mayako bəda? Malamar nḡay hay na, Yakuba, Yusufa, Simonḡ ada Yuda bəda?

56 Ada malamar nḡay dem eye hay nəteye andaya mə walaḡ kway bəda? Maa vəlay gədaḡ nakay tebiye na, way?»

57 Yawa, hərəwi wu neheye tebiye aye, ndo i gəma niye hay ta kərah mədzaḡ ha ka Yesu.

Yesu a gwadətay: «Ndo mədə ha bazlam i Mbəlom na, ndo hay ta təma na ada tə dəslyay ha gər kwa mənḡay. Ane tuk na, ma gəma nḡay nakə tə wa mə dāma ada mə gay nḡay na, ta rəhay ha gər bay.»

58 Ma Nazaret na, Yesu kə ge masuwayaḡ haladzay bay hərəwi ta dzala ha bay.

14

Məməte i Yuhana madzəhuḡe ndo a yam

Markus 6.14-29; Luka 3.19-20, 9.7-9

¹ A həlay niye na, Herod nəngeye bəy ka dala i Galile, a tsəne faya ta tsikiye ka Yesu.

² Herod a gwadətay a ndo i məsler ŋgay hay: «Ndo niye ma giye na, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam. Kə mbəlaw abəra ma mədahaŋ. Hərwi niye nakə a huta gədaŋ ka mäge masuwayaŋ.»

³⁻⁴ Andaya kə ndza haladzay, Herod a zla Herodiyad, ŋgwas i malamar ŋgay Filip. Hərwi niye, Yuhana a gwadəway: «Ta vəl tsəved məzle ŋgwas nakay bay.» Tsa na, Herod a gwadətay a ndo hay t̄a gəs na Yuhana, t̄a dzawa na ada t̄a pa na a daŋgay.

⁵ A say a Herod məkəde na Yuhana, ane tuk na, a dzədzaratay a ndo hay, hərwi ndo hay tə dzala Yuhana na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom.

⁶ Pat i magurlom i məwe Herod na, dem i Herodiyad a hats kame i ndo neheye Herod a zalatay a magurlom aye. Məhetse i dem niye a yay a gər a Herod.

⁷ Tsa na, a mbadəy a dem niye, a gwadəy: «Wu nakə ka tsətsah tebiye na vəlakeye.»

⁸ Dem niye tə ma ha ka bo bazlam ta may ŋgay. Tsa na, a ye a gwadəy a Herod: «Dəsənəw gər i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam ka bəgəlam.»

⁹ Andza niye na, a yay a gər a bəy bay. Ane tuk na, ɓa kə mbada kame i ndo neheye mazala eye hay a magurlom aye. A vəl tsəved, t̄a ye t̄a dəsawaw.

¹⁰ A slər ndo a gay i daŋgay, m̄a dəsaw gər i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam.

¹¹ Ndo a ye, a dəsaw gər i Yuhana a pa ahaya ka bəgəlam. Tə vəlay a dem niye. Dem niye a vəlay a may ŋgay.

¹² Gawla i Yuhana hay tə tsəne na, ti yaw, tə zla ahaya mədahaŋ i Yuhana abəra ma daŋgay tə la na. Tsa na, ti ye tə da ha wu nakə a ge bo aye a Yesu.

Yesu a vəlatay wu mənday a ndo hay gwezem zlam

Markus 6.30-44; Luka 9.10-17; Yuhana 6.1-14

¹³ Yesu a tsəne labara niye na, a ye mahəngeye tə kwalalaŋ i yam hərwi mede a təv dəreŋ eye abəra ka ndo hay. Ane tuk na, ndo hay ta sər faya. Ti yaw abəra ma wuzlahgəma hay, tə pay bəzay a Yesu.

¹⁴ A ndisl a təv niye na, a mbəzlaw abəra mə kwalalaŋ i yam. A ŋgatatay a ndo hay haladzay na, tə gay mə bo. A mbəl tay ha ndo i dəvats tay neheye tə həl naha aye.

¹⁵ Huwa a ge na, gawla i Yesu hay ta həndzəd ka təv i Yesu, tə gwadəy: «Mazlambar həvadada təv nakay kəsaf. Gwadətay a ndo hay t̄a ye a wuzlahgəma hay hərwi ada t̄a ye, t̄a səkəməw wu mənday.»

¹⁶ Yesu a mbadəy faya, a gwadəy: «T̄a ye bay. Bo kurom eye vəlumatay wu mənday.»

¹⁷ Tə gwadəy: «Makwala andaya fakwaya kanaŋ na, tapa zlam tə kələf sulo tsiy tuk na, kəkay?»

¹⁸ Yesu a gwadəy: «Həlumenə ahaya.»

¹⁹ Tsa na, a gwadəy a ndo hay: «Ndzum ka dala!»

Yesu a həl makwala neheye tapa zlam tə kələf sulo aye. A zəba dəre a mbəlom, a gay naha sısə a Mbəlom. A ŋgəna ha makwala niye hay ada a vəlatay a gawla ŋgay hay. Gawla ŋgay hay ta ŋgənatay a ndo hay.

²⁰ Kwa way a nda ka mərəhe. Gawla i Yesu hay tə hayay gər a siye nakə a ləkaw aye na, a rah a gwaŋ kuro gər eye sulo.

²¹ Ndo neheye tə nda makwala niye na, hasləka hay ta giye gwezem zlam. ŋgwas hay ta wawa hay na, ta pasla tay ha bay.

Yesu a ye ka gər i yam tə sik

Markus 6.45-52; Yuhana 6.15-21

²² Kwayaŋŋa Yesu a gatay kutoŋ a gawla ŋgay hay t̄a tsal a kwalalaŋ i yam, t̄a lahay kame mede a diye i dəlov nəngeḍ həlay nakə bo ŋgay eye ma gwadəteye a ndo hay «Dum kurom» aye.

²³ Ndo hay ti ye wu tay na, Yesu a tsal a tsaholok mahəngeye hərwi

maduwulay me a Mbəlom. Həvad a ge na, neŋgeye huya ma tsaholok niye.

²⁴ Kwalalaŋ i yam nakə gawla ŋgay hay mə dəma aye, dəreŋ ta dala, wudək wudək ma wuzlah i yam. Mətasl faya ma vəzliye haladzay, a say məme ha kwalalaŋ i yam ta dəba ada yam faya ma bəliye ha kwalalaŋ i yam haladzay.

²⁵ Ta mbəlomda na, Yesu a ye ka təv i gawla ŋgay hay ka gər i yam tə sik.

²⁶ Tə ŋgatay a Yesu faya ma diye ka təv tay ka gər i yam tə sik na, ta dzədzar haladzay, tə gwad: «Ma giye na, wu matəre ka ndo!» Ta wuda ka bo tə madzədzar eye.*

²⁷ Ane tuk na, Yesu a gwadətay: «Tete kurom! Kâ dzədzarum bay. Nakay na, neŋ!»

²⁸ Kwayaŋŋa Piyer a tsikay naha me, a gwadəy: «Bəy Maduweŋ, kə ge nəkar na, vəleŋ tsəved nâ ye naha ka təv yak ka gər i yam tə sik.»

²⁹ Yesu a mbəday faya, a gwadəy: «Dara.»

Tsa na, Piyer a ndohwaw abəra mə kwalalaŋ i yam, a pa bo ka mede ka gər yam hərwi mədze gər tə Yesu.

³⁰ Ane tuk na, a zəba mətasl faya ma vəzliye haladzay na, a dzədzar. A dazlay mändərmede a yam. Tsa na, a wuda ka bo: «Bəy Maduweŋ, təma ga ha tey!»

³¹ Kwayaŋŋa, Yesu a bəzay naha həlay a Piyer, a gəs na, a gwadəy: «Mədzal gər yak hala bay. Ka ge ha mədzal gər yak sulo sulo na, hərwi mey?»

³² Tə tsal a kwalalaŋ i yam sulo tay eye. Tsa na, mətasl a ndza dedik, a vəzl sa bay.

³³ Gawla ŋgay neheye mə kwalalaŋ i yam aye ta dəkway gurmets a Yesu, tə gwadəy: «Nəkar na, Wawa i Mbəlom dedek!»

Yesu a mbəl tay ha ndo i dəvats hay ma gəma i Genesaret
Markus 6.53-56

³⁴ Yesu ta gawla ŋgay hay tə tas abəra ma dəlov na, tə ndisl a gəma i Genesaret.

³⁵ Ndo i təv niye tə sər ha Yesu ki yaw. Ti ye tə tsikatay a ndo hay tebiye Yesu ki yaw. Ndo hay tə tsəne na, tə həlaw ndo i dəvats hay tebiye ka təv i Yesu.

³⁶ Tə gay amboh a Yesu, tə gwadəy: «Ndo i dəvats hay tâ ye naha tâ lamay a me i peteked yak nets na, tsiy.» Tsa na, ndo i dəvats neheye ta lamay aye na, ta mbəl tebiye.

15

Kule i bəba tətə hay

Markus 7.1-13

¹ Farisa hay ta ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye ti yaw abəra ma Zerozelem, ti ye ka təv i Yesu, tə gwadəy:

² «Gawla yak hay ta rəhay ha gər a kule i bəba tətə kway hay bay na, hərwi mey? Ahəl nakə ta ndiye dəf aye na, tə bara həlay andza i kule i bəba tətə kway hay təbey na, hərwi mey?»

³ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Nəkurom, ka rəhumay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye bay hərwi kule i bəba tətə kurom hay na, hərwi mey?»

⁴ Andza niye, Mbəlom a gwad: «Rəhay ha gər a bəba yak ta may yak.» A gwad sa: «Ndoweye kə tsaday a bəba ŋgay ta may ŋgay na, kutoŋ tâ kəf na a bəd.*»

⁵ Ane tuk na, nəkurom faya ka gwadumateye a ndo hay: «Ka slumeye faya məgwadətay a bəba kurom hay ta may kurom hay: Həbe na, nəmaa dzəniye kurom. Ane tuk na, nəmaa vəlay ha a Mbəlom.»

⁶ Kâ rəhumay ha gər a bəba kurom sa bay.» Andza niye, faya ka mbatumeye ha Derewel i Mbəlom hərwi kule kurom.

⁷ Nəkurom na, ndo i bəbək hay! Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom

* **14:26** Ndo siye tə pa a mədzal gər tay na, wu matəre ka ndo andaya. I tay wu matəre ka ndo na, ndo nakə a mət ada a maw a bəra a walaŋ i ndo hay aye, a ge zluwer. * **15:4** Madayaw abəra mə Ezipt 20.12; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16 ada Madayaw abəra mə Ezipt 21.17.

a tsik fakuma na, dedek. A tsik ahəl niye, Mbəlom a gwad:

⁸ “Ndo neheye ta zembedeñ na, tə bazlam dekdək tsa, dārev tay na, dāreñ tə neñ.

⁹ Nəteye faya ta zembedeñeye kəriye, ane tuk na, kəriye bəna dedek bay.

Wu nakə faya ta tətikateye a ndo hay aye na, bazlam mapala eye i ndo hay tsa.†”»

Wu nakə ma nasiye ha ndo aye

Markus 7.14-23

¹⁰ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo hay haladzay, a gwadatay: «Pum zləm ada tsənum wu nakay.

¹¹ Maa nas ha ndo na, wu nakə a ye a bazlam aye bay. Ane tuk na, maa nas ha ndo na, wu nakə a yaw abəra mə bazlam aye.»

¹² Gawla i Yesu hay ta həndzəd naha ka təv i Yesu, tə gwaday: «Bazlam yak neheye ka tsik aye kə ndalatay a Farisa hay na, ka sər təbədew?»

¹³ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Dərizl i gərdaf neheye Bəba ga nakə mə mbəlom a zəv bay aye na, ta ηgwadiye tay ha abəra mə dəma.

¹⁴ Gərum tay ha, nəteye na, guluf neheye faya ta gəsətay həlay a guluf hay aye. Guluf ma gəseye həlay a guluf neñged na, nəteye salamay ta dədiye a bəd.»

¹⁵ Tsa na, Piyer a gwaday: «Damay ha dzeke nakay.»

¹⁶ Yesu a gwadatay: «Nəkurom dərma, ka sərüm zuk bay daw?»

¹⁷ Wu nakə a ye tə bazlam aye na, ma diye a kutes ada ma deyeweye abəra mə bo na, ka sərüm təbədew?

¹⁸ Ane tuk na, wu nakə a yaw abəra mə bazlam aye na, a yaw mə dārev ada maa nas ha ndo na, neñgeye.

¹⁹ Andza niye, maa yaw abəra mə dārev na, mədzal gər neheye ηgwalak eye bay aye, məkədə gər i ndo, mäge madama, mede nakə ηgwalak eye bay

aye, mäge məkal, maraw me kame i sariya, mañgəlay bəzay a ndo hay.

²⁰ Wu nakə ma nasiye ha ndo aye na, neheye anañ aye. Ane tuk na, mənde wu mənday ze məbere həlay andza kule i bəba tətə kway na, ma nasiye ha ndo bay.»

Ngwas i Kanan wuray a dzala ha ka Yesu

Markus 7.24-30

²¹ Ma dəba eye na, Yesu a lətse abəra ma təv niye, a ye ka dala i Tir ada a Sidon.

²² Mə dəma na, ηgwas i Kanan‡ wu-ray a ndzawa ka dala eye niye. Yesu a ndisl naha na, a ye ka təv ηgay. A pa bo ka mawude, a gwaday: «Bəy Maduweñ, Wawa i Davit, nā gaka mə bo təbədew! Dem ga andaya mətəgay, məsəfəre nakə ηgwalak eye bay aye faya ma geye dāretsətseh haladzay.»

²³ Ane tuk na, Yesu a mbəday faya kwa tsekweñ bay tebiye.

Gawla ηgay hay ta həndzəd ka təv ηgay, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Həhar na ηgwas nakay, hərwi faya ma pakweye bəzay tə mawude ηgay neheye.»

²⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Mbəlom a sləra ga ahaya na, hərwi ndo i Israyel hay, nəteye neheye andza təbañ mədze eye hay aye.»

²⁵ Ane tuk na, ηgwas niye a ye naha, a dəkway gurmets a huvo, a gwaday: «Bəy Maduweñ, dzəna ga!»

²⁶ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Məzle wu mənday i wawa hay, məkalatay ha a kəra hay na, lele bay.»

²⁷ Ngwas niye a gwaday faya: «Bəy Maduweñ, ka tsik na, dedek. Ane tuk na, tadə ndo i gay faya ma ndiye wu mənday na, kəra hay ta diye ta paliye neheye a kutsaw faya abəra aye.»

²⁸ Tsa na, Yesu a mbəday faya a ηgwas niye, a gwaday: «Ngwas, mədzal gər yak nakə ka neñ aye na, haladzay. Wu nakə ka tsətsah aye na, mā ge bo

† 15:9 Ezay 29.13. ‡ 15:22 Ngwas nakay na, dem i Yahuda hay bay. Məzele Kanan na, tə zalawatay ha na, a ndo neheye mandza eye ma gəma i Tir ta Sidon aye.

andza nakə a saka aye.» Kwayaŋŋa dem ŋgay a mbəl.

Yesu a mbəl tay ha ndo i dāvats hay haladzay

²⁹Ma dəba eye na, Yesu a lətse abəra ka təv niye, a ye ka me i dəlov i Galile. A ye naha a tsal a mahamba. Mə dəma na, a ndza ka dala.

³⁰Ndo hay haladzay ti ye naha ka təv ŋgay. Tə həlay naha ndo neheye ta dzəgədəsła aye, guluf hay, ndo matəra eye, mandək hay ada tə siye i ndo i dāvats hay. Ti ye naha, tə həna tay ha kame i Yesu ada a mbəl tay ha.

³¹A gatay a ndo hay hərbaəbəkka, hərwi tə ŋgatay a mandək hay faya ta tsikiye me lele, ndo matəra eye hay ta mbəl, ndo neheye ta dzəgədəslawa aye ti ye lele, guluf hay tə ŋgatay a dərə kwetseh kwetseh. Ndo niye hay tə gwad: «Nəmaa zambadaka a nəkar Mbəlom i Israyel hay!»

Yesu a vəlataw wu mənday a ndo hay gwezem fad

Markus 8.1-10

³²Yesu a zalatay a gawla ŋgay hay, a gwadatay: «Ndo neheye na, tə geŋ mə bo haladzay hərwi anaŋ məhəne mahkar na, nəteye ka təv ga ada wu mənday andaya fataya bay. A seŋ məgwadatay “Dum kurom” ze mənde wu mənday bay. Ta giye bəle ka tsəved.»

³³Gawla ŋgay hay tə gwad: «Mə kəsaf nakay na, ka hutakweye wu mənday da məvəlatay a ndo neheye haladzay aye na, məŋgay?»

³⁴Yesu a gwadatay: «Tapa i makwala andaya fakuma na, nday?»

Ta mbəday faya, tə gwad: «Tasəla. Ada kələf wawa eye hay andaya tsakway dərma.»

³⁵Tsa na, Yesu a gwadatay a ndo hay tā ndza ka dala.

³⁶Yesu a həl tapa i makwala neheye tasəla aye tə kələf niye hay, a gay naha sisə a Mbəlom. A ŋgəna ha ada a vəlataw a gawla ŋgay. Tsa na, gawla ŋgay hay tə vəlataw a ndo hay.

³⁷Ndo hay tebiye tə nda ka mərəhe andza nakə a satay aye. Tə hayay gər a siye neheye a ləkaw aye na, a rah a kətəh tasəla.

³⁸Ndo neheye tə nda wu mənday niye na, hasləka hay nəteye gwezem fad, ŋgwas hay ta wawa hay mə dəma bay.

³⁹Ma dəba eye na, Yesu a gwadatay a ndo hay: «Dum kurom a mətəgay kurom hay tuk.» Nəŋgeye a tsal a kwalalaŋ i yam, a ye ka dala i Magadan.

16

Farisa hay ta Saduke hay ta tsətsah masuwayaŋ ka Yesu

Markus 8.11-21; Luka 12.54-56

¹Farisa hay ta Saduke hay ta həndzəd ka təv i Yesu. A satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah faya, tə gwad: «Gamay masuwayaŋ nakə ma diye ha ka yaw abəra ka təv i Mbəlom aye.»

²Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəkurom ka zəbum ka pat faya ma dədiye na, ka gwadum: “Tədə na, pat ma dəviye lele hərwi mbəlom a zəba ndozza.”

³Tə mekedə pərik ka ŋgatumay mbəlom a zəba andza pat na, ka gwadum: “Bəgom na, yam ma piye.” Andza niye ka sərūm məŋgəne ha ka bo abəra həlay nakə ma giye tə mazəbe ka mbəlom, ada wu neheye faya ta giye bo anəke aye a say məgwədə meŋ na, ka sərūm bay na, hərwi meŋ?

⁴Ndo neheye a həlay nakay na, nəteye sewed eye hay, nəteye ta mbəday dəba a Mbəlom, faya ta tsətsahiye masuwayaŋ. Ane tuk na, ma dəba i masuwayaŋ i Zonas* ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə tə ŋgatay aye na, ta ŋgateye a masuwayaŋ mekeləŋ eye bay.»

Tsa na, Yesu a gər tay ha, a ye ŋgway.

⁵Yesu ta gawla ŋgay hay tə tsal a kwalalaŋ i yam, ti ye ka dəlov, tə tas a diye nəŋged. Ti ye na, ta mətəsa ha gər ta məzle makwala ka həlay.

* 16:4 Zəba mə Mata 12.41.

⁶ Yesu a gwadatay: «Gum metsehe! Tsəpum gər kurom abəra ka gəde i Farisa hay ta Saduke hay.»

⁷ Nəteye tə tsəne andza niye, tə kəd wuway mə walaŋ tay, tə gwad: «A tsik andza niye na, hərwi nakə ka mətsakwa ha gər ta məzlaw makwala aye.»

⁸ Yesu a sərətay naha ka wu nakə faya ta dzaliye faya aye, a gwadatay: «Nəkurom na, mədzal gər a kətsakum. Ka kədum wuway ka makwala na, hərwi mey?»

⁹ Hus anəke ki yakum a mədzal gər kurom zuk bay daw? Makwala tapa zlam, ndo hay gwezem zlam tə nda ada siye ka hayumay gər na, gwan nday na, a makumaw a gər təbədew?»

¹⁰ Ada makwala nakə tapa tasəla, ndo hay gwezem fad tə nda aye na, kə makumaw a gər bədaw? Ka hayumay gər a siye na, kətəh nday?»

¹¹ Na gwadəkum: Tsəpum gər kurom abəra ka gəde i Farisa hay ada i Saduke hay. Na tsikakum ka makwala bay na, ka sərur təbədew?»

¹² Gawla i Yesu hay tə sər ha tuk Yesu a tsikatay «Tsəpum gər kurom» na, abəra ka gəde nakə a kwasawa ha wu aye bay. Ane tuk na, ta tsəpiye gər tay na, abəra ka matətike i Farisa hay ta Saduke hay.

*Piyer a da ha Yesu neŋgeye Kəriste
Markus 8.27-30; Luka 9.18-21*

¹³ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye ka dala i Sezare Filipi. Tə ndisl a dəma na, a tsətsah ka gawla ŋgay hay, a gwadatay: «Ndo hay tə gwad ka neŋ Wawa i Ndo na, neŋ way?»

¹⁴ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Ndo mekeleŋ eye hay tə gwad nəkar na, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam. Ndo siye hay tə gwad nəkar na, Eliya. Ndo siye hay sa na, tə gwad nəkar Zeremi kəgabay nəkar nəte mə walaŋ i siye i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay.»

¹⁵ Yesu a gwadatay: «Ada nəkurom ka gwadum i kurom, neŋ na, way?»

¹⁶ Simon Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Nəkar na, Kəriste, Wawa i Mbəlom nakə ta sifa aye.»

¹⁷ Yesu a gwaday: «Məŋgweŋe ka gər yak Simon wawa i Zonas hərwi maa daka ha dedək nakay na, ndo zezeŋ bay. Ane tuk na, maa daka ha na, Bəba ga mə mbəlom.»

¹⁸ Neŋ faya na gwadəkəye: Nəkar na, Piyer, andza məgwede pəlad. Na hayay gər a ndo ga hay na, ka pəlad eye nakay andza pəlad nakə ta dəzliye faya gay aye. Gədan i mədahaŋ ma sliye məgatay wuray kwa tsekweŋ bay.

¹⁹ Na vəlakeye kəle i mahəndəke məged i Bəy i Mbəlom. Wu nakə ka kərah ka məndzibəra aye na, ta kərahiye mə mbəlom. Wu nakə ka təma ka məndzibəra aye na, ta təmiye mə mbəlom.»

²⁰ Tsa na, Yesu a gatay me a gawla ŋgay hay lele, a gwadatay: «Neŋ na, Kəriste, kə tsikumay a ndəray bay.»

*Yesu a da ha məməte ŋgay ta məmbəlaw ŋgay abəra ma mədahaŋ
Markus 8.31-33; Luka 9.22*

²¹ Yesu a dazlay mədatay ha a gawla ŋgay hay parakka, a gwadatay: «Kutoŋ na diye a Zerozelem ada madugula i Yahuda hay, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta seŋeye dəretsətseh. Ta kədiye ga ada məhəne sulo mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

²² Piyer a zalay a Yesu kətsah mahəŋgeye, a gay me, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, Mbəlom mə tsəpa kar. Ta dedək wuray ma gəkəye bay.»

²³ Ane tuk na, Yesu a mbəda me, a gwaday a Piyer: «Do abəra ka təv ga! Do a dəba, nəkar na, Fakalaw. Faya ka ŋgiye fagaya balay. Ka dzala gər andza Mbəlom bay, ka dzala gər na, andza i ndo zezeŋ.»

*Məpay bəzay a Yesu na, kəkay?
Markus 8.34-9.1; Luka 9.23-27*

²⁴ Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay sa: «A say a ndoweye məpeŋ

bəzay na, mâ gər ha wu nakə a say a dārev ŋgay aye. Mâ zla mayako mazləmbada eye ada mâ peŋ bəzay.†

²⁵ Andza niye, ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ŋgay aye na, ma dziye ha dūh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ŋgay hərwi ga aye na, ma hutieye na dūh.

²⁶ Tadə ndoweye kə huta zlele i məndzibəra tebiye a neŋgeye, ane tuk na, kə dze ha məsəfəre ŋgay na, ŋgama eye na, mey? Wu andaya nakə ndo ma sliye mambəda ahaya məsəfəre ŋgay na, mey?

²⁷ Neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ta gawla i Mbəlom hay ma məzlaḅ i Bəba ga. Na yaw na, na vəleye kwa a way wu i madagər ŋgay andza məsler ŋgay neheye a ge aye.

²⁸ Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, ndo siye hay mə walaŋ kurom neheye anəke kanaŋ aye na, ta mətiye zuk bay, ta ŋgeteŋeye a neŋ Wawa i Ndo, na deyeweye andza bəy təday.»

17

*Bo i Yesu a mbəda
Markus 9.2-13; Luka 9.28-36*

¹ Ma dəba i məhəne məkwa na, Yesu a zla Piyer, Yakuba ada Yuhana malamar i Yakuba. A ye tay ha a gər i mahəmba zəbol eye, dərəŋ abəra ta ndo hay.

² Mə dəma na, Yesu a mbəda ka dərə tay. Dərə ŋgay a dāv andza pat, ada peteked ŋgay hay ta təra herre kudəkudək a dāv dzaydzay.

³ Kwayaŋŋa gawla i Yesu neheye mahkar aye tə ŋgatay a Musa ta Eliya nəteye faya ta tsikiye me tə Yesu.

⁴ Tsa na, Piyer a gwaday a Yesu: «Bəy Maduweŋ, lele na, ndzakwa kanaŋ. Tadə a saka na, na kəruwakumeye madzawadzawa mahkar, nəte i yak, nəte i Musa ada nəte i Eliya.»

⁵ Ahəl nakə Piyer faya ma tsikiye me mba aye na, pazlay herre a mbəzlaw fataya. Ma pazlay niye na, mətsike me a tsənew abəra mə dəma,

a gwad: «Nakay na, wawa ga. Na wuda na haladzay. Na ŋgwasə tə neŋgeye. Pumay zləm a wu nakə ma tsikakumeye.»

⁶ Gawla i Yesu neheye mahkar aye tə tsəne andza niye na, tə dəd dəbuz dəbuz da'ar ka dala. Zluwer a gatay haladzay.

⁷ Yesu a həndzəd naha ka təv tay, a tətəl fataya ada a gwadatay: «Lətsum! Zluwer mâ gəkum bay.»

⁸ Gawla i Yesu niye hay tə zla gər ka mbəlom, ta zəba dərə, tə ŋgatay na, a Yesu mahəŋgeye.

⁹ Ahəl nakə faya ta mbəzlaweye abəra mə mahəmba aye na, Yesu a gwadatay: «Wu nakə ka ŋgatumay aye na, kâ tsikumay a ndəray bay hus a pat nakə neŋ Wawa i Ndo na lətsəweye abəra ma mədahaŋ aye.»

¹⁰ Tsa na, gawla ŋgay hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə gwad na, Eliya ma lahaweye madayaw təday na, hərwi mey?»

¹¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Dedək, Eliya ma deyeweye ma lambadiye tay ha wu hay tebiye.

¹² Ane tuk na, neŋ faya na tsikakumeye, Eliya na, ḅa ki yaw. Ndo hay ta sər na bay. Ta gay wu nakə a satay aye. Nəteye ta geŋeye dərətsətseh a neŋ Wawa i Ndo andza niye dərma.»

¹³ Gawla ŋgay hay tə tsəne i tay na, Yesu a tsikatay ka Yuhana madzəhuḅe ndo a yam.

Yesu a mbəl ha wawa nakə mahorvov a gay aye

Markus 9.14-29; Luka 9.37-43

¹⁴ Yesu ta gawla ŋgay tə ndislew ka təv i ndo hay na, ndo wuray a həndzəd ka təv i Yesu, a ye naha a dəkway gurmets kame ŋgay.

¹⁵ Ada a gwaday: «Bəy Maduweŋ, wawa ga a gaka mə bo təbədew? Mahorvov a gay, faya ma geye dərətsətseh haladzay. A kalawa ha a ako kəgəbay a yam.

† 16:24 Zəba mə Mata 10.38.

¹⁶ Na zlatayaw a gawla yak hay, ane tuk na, tə sla faya məmbəle ha bay.»

¹⁷ Yesu a gwad: «Nəkurom neheye anəke, ka dzalum ha ka Mbəlom bay aye. Na ndziye ka təv kurom na, hadzəgay? Na zliye ŋgatay hərwi kurom məndze hadzəgay? Ahe! Zlumenə ahaya wawa eye kanan!»

¹⁸ Tə zlay naha wawa niye. Yesu a gay me a məsəfəre nakə ŋgwalak eye bay aye. Tsa na, a ndohwaw abəra mə bo i wawa niye. Kwayanəna wawa niye a mbəl.

¹⁹ Ahəl nakə Yesu ta gawla ŋgay hay, nəteye mahəteye na, gawla ŋgay hay ta həndzəd naha ka təv ŋgay, tə gwad: «Ada nəmay na, nəmaa sla faya mahəhere məsəfəre nakay təbey na, hərwi mey?»

²⁰ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Hərwi nakə ka dzalum ha ka neŋ haladzay bay aye. Neŋ faya na tsikakumeye, sərūm ha tadə məpe mədza gər kurom mā ge tsekwen andza wur i bəzan na, ka slumeye məgwad a mahəmba nakay: “Lətse abəra kanan, do katađay.” Ma lətsiye, ma diye. Wuray kwa tsekwen ma dakumeye me bay. [

²¹ Ada slala i məsəfəre nakay ma ndohwaweye andza niye tsa bay. Ma ndohwaweye na, ma rəzlay a gər tə mađuwule me ada ta daliam.]]»

Yesu a da ha masulo eye məmate ŋgay ta mələtsew ŋgay abəra ma mədahan

Markus 9.30-32; Luka 9.43-45

²² Pat wuray na, Yesu ta gawla ŋgay hay, nəteye mahaya gər eye ma Galile. Yesu a gwadətay: «Neŋ Wawa i Ndo na, ta gəsiye ga, ta vəlateye ga ha a həlay a ndo hay.

²³ Ta kədiye ga mədahan eye, ada ma məhəne mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahan.» Gawla ŋgay hay tə tsəne andza niye na, a ndalatay haladzay.

Məvəle dzaŋgal i gay məvəlay wu a Mbəlom

²⁴ Ahəl nakə Yesu ta gawla ŋgay hay tə ndisl a Kafernahum aye na, ndo

neheye tə hayaway gər a dzaŋgal i gay məvəlay wu a Mbəlom aye, ta həndzəd ka təv i Piye, ta tsətsah faya, tə gwad: «Miter kurom na, ma vəliye dzaŋgal i gay məvəlay wu a mbəlom təbədew?»

²⁵ Piye a mbədətay faya, a gwadətay: «Ma vəliye.»

Tsa na, Piye a ye a gay. A ye naha kwayanəna Yesu a lah mətsikay me, a gwad: «Simon, ka dzala mə gər yak na, kəkay? Bəy i məndzibəra ma hutie dzaŋgal tə wu nakə tə bə məvəle aye na, mə həlay i way? Mə həlay i ndo i dala eye niye hay tsukudu mə həlay i bərakəzan hay đaw?»

²⁶ Piye a mbədətay faya, a gwad: «Bərakəzan hay.»

Yesu a gwad: «Ndo i dala eye niye hay ta vəliye bay.

²⁷ Ane tuk na, vəlamətay bəna ma ndalateye. Hərwi niye zla wu məgəse kələf yak, do ka me i dəlov. Ka ye na, kal a đəma wu məgəse kələf. Kələf nakə a lah faya aye na, gəs na ada kə həndəkay ha bazlam. Ka hutie kwar i suloy nəte mə đəma, zla ahaya ada kə vəlamətay dzaŋgal may.»

18

Mata təre bagwar eye ma Bəy i Mbəlom na, way?

Markus 9.33-37,42; Luka 9.46-48

¹ A həlay niye na, gawla i Yesu hay ta həndzəd ka təv i Yesu, ta tsətsah faya, tə gwad: «Mata təre bagwar eye ma Bəy i Mbəlom na, way?»

² Yesu a tsəne andza niye na, a zalay a wawa, a lətse ha a wuzlah tay,

³ tsa na, a gwadətay: «Neŋ faya na tsikakumeye: Sərūm ha na, tadə ka mbədum ha mede kurom, ka tərūm andza wawa nakay bay na, ka deyumeye a Bəy i Mbəlom bay.

⁴ Tadə ndoweye ka təra ha bo ŋgay wawa eye andza wawa nakay na, ma təriye bagwar eye ma Bəy i Mbəlom.

⁵ Ada ndoweye ka təma na wawa nakay lele andza wawa nakay anə eye hərwi nakə a wuda ga aye na, a təma na neŋ.

⁶ Ndoweye ka sapat ndo nate ma walaŋ i wawa neheye ta dzala ha ka neŋ aye a mezeleme na, ŋgama ta baray madiz i kwar a day ada ta kal ha a hud i bəlay.»

Masəpete

Markus 9.43-48; Luka 17.1-2

⁷ Yesu a gwadatay sa: «Dəretsətseh ka gər i ndo i mändzibəra neheye faya ta sapataye tay ha ndo hay a mezeleme aye. Ta dedek, wu niye hay na, ma giye andaya huya. Ane tuk na, dəretsətseh ka gər i ndo nakə ma sapataye ndo a mezeleme aye.

⁸ Tadə həlay yak kəgəbay sik yak ma diye kar ha a mezeleme na, dəs tay ha ada kuts tay ha dərən tə nəkar. Ŋgama mede a sifa tə həlay yak nate kəgəbay tə sik yak nate tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə ma mbatiye dāda bay tə həlay yak sulo kəgəbay tə sik yak sulo aye.

⁹ Tadə dərə yak ma diye kar ha a mezeleme na, ŋgwad na ada kə kal ha dərən tə nəkar. Ŋgama mede a sifa tə dərə yak nate tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə dāda ma mbatiye bay tə dərə yak sulo aye.»

Dzeke i təbaŋ nakə a dze aye

¹⁰ Yesu a gwadatay sa: «Gum metsehe! Kə zəbum ka ndo neheye makətsa eye hay aye andza wu kəriye bay. Neŋ faya na gwadəkumeye, gawla i Mbəlom tay hay nateye andaya pat pat ka təv i Bəba ga mə mbəlom. [

¹¹ Hərwi neŋ Wawa i Ndo na yaw hərwi mətəme tay ha ndo neheye ta dze aye.]»

¹² A gwadatay sa: «Nəkurom ka dzalum na, kəkay? Tadə ndo təbaŋ ŋgay andaya temerre, ada nate mə walaŋ i təbaŋ niye a dze na, ma gəriye ha kuro kuro tsid gər eye tsid mə mahamba, ma diye mapəla ahaya nakə a dze aye.

¹³ Neŋ faya na tsikakumeye: Tadə kə huta na na, dərev ŋgay ma ŋgwasiye haladzay hərwi təbaŋ niye nate aye a ze neheye kuro kuro tsid gər eye tsid ta dze təbey aye.

¹⁴ Andza niye dərma, Bəba kurom nakə mə mbəlom aye a say na, ndəray kway nate mə walaŋ i ndo neheye makətsa eye mə dze bay.»

Malamar yak kə gaka mənese na, ka giye na, kəkay?

¹⁵ Yesu a gwadatay sa: «Tadə malamar yak kə gaka mənese na, do ka təv ŋgay tsikay faya ahəl nakə nəkurom sulo tə neŋgeye aye. Tadə ka təma bazlam yak na, kə təma ha abəra mə mezeleme.

¹⁶ Tadə ka təma bazlam yak bay na, dum ka təv ŋgay ta ndo nate kəgəbay ta ndo sulo. Andza niye, maŋgəne ha sariya na, ta ndo hay sulo kəgəbay ndo hay mahkar.*

¹⁷ Ane tuk na, ka təma bazlam kurom bay na, tsikatay a ndo məpe mədzal gər hay ka neŋ. Ka kərah bazlam i ndo məpe mədzal gər hay ka Kəriste na, gər ha zəba faya andza ndo nakə a sər Mbəlom bay aye kəgəbay andza ndo matsekele dzangal.

¹⁸ «Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, wu neheye tebiye ka kərahum ka mändzibəra aye na, ta kərahiye mə mbəlom dərma. Wu neheye tebiye ka təmum ka mändzibəra aye na, ta təmiye mə mbəlom dərma.

¹⁹ «Neŋ faya na gwadəkumeye sa: Sərum ha na, tadə ndo hay sulo ka mändzibəra ta dzapa ayaw ka wu nakə ta tsətsahiye tə mađuwule me aye na, Bəba ga mə mbəlom ma vəlateye wu nakə ta tsətsah aye.

²⁰ Hərwi ndo sulo kəgəbay mahkar ta haya gər ka mađuwulay me a Mbəlom ta məzele ga na, neŋ andaya mə walaŋ tay.»

Dzeke i ndo nakə a kərah məpəsay ha mənese a ndo aye

²¹ Piyer a həndzəd ka təv i Yesu, a tsətsah faya, a gwaday: «Bəy Mađuweŋ, tadə malamar ga kə geŋ mənese na, na pəsay ha sik nday? Madzəga tasəla dāw?»

* 18:16 Bazlam mapəla eye masulo eye 19.15.

22 Yesu a gwad̄ay: «Na gwad̄akeye madz̄aga tas̄ela bay, ane tuk na, sik kuro kuro tas̄ela madz̄aga tas̄ela.

23 «H̄arwi niye, B̄ay i Mb̄alom a ndz̄akit bo ta b̄ay wuray a say mats̄etsehe gwedere ṅgay ka ndo m̄age m̄asler ṅgay hay.

24 A dazlay a m̄asler na, t̄ə ḡəsay naha ndo i m̄asler ṅgay gwedere ṅgay faya suloy maliyon̄ haladzay a pasla bo bay.

25 Ndo niye na, wuray ṅgay andaya m̄aheme ha gwedere niye bay. B̄ay niye a gwad̄ ma s̄ək̄amiye ha andza beke, nen̄geye, ṅgwas ṅgay, wawa ṅgay hay t̄ə wu ṅgay tebiye h̄arwi m̄aheme ha gwedere ṅgay.

26 Ndo m̄age m̄asler ṅgay niye a d̄əkway gurmets, a gay amboh, a gwad̄ay: “Amboh, zlen̄ ṅgatay, na hamakeye suloy tebiye.”

27 Tsa na, a gay m̄ə bo a b̄ay niye, a ḡaray ha gwedere niye ada a ḡar ha a ye ṅgway.

28 «Ndo m̄age m̄asler niye a ndo-hwaw ab̄ara na, t̄ə dz̄əḡar ta mandala ṅgay nak̄ə t̄ə gawa m̄asler salamay aye. Gwedere ṅgay andaya ka mandala ṅgay niye kwar i suloy temerre. A ḡəs na ndo niye m̄əmb̄arlew keen̄ṅek, a gwad̄ay: “Hemen̄ gwedere ga!”

29 Mandala ṅgay niye a d̄əkway gurmets, a gay amboh, a gwad̄ay: “Zlen̄ ṅgatay, na hamakeye.”

30 Ndo m̄age m̄asler niye a k̄arah. A ḡəs mandala ṅgay niye a kal ha a d̄əṅgay. Ma ndziye m̄ə d̄əma hus a pat nak̄ə k̄ə hamay gwedere ṅgay aye.

31 Siye i ndo m̄age m̄asler i b̄ay niye t̄ə ṅgatay a wu nak̄ə a ge bo aye na, a ndalatay. Ti ye mata t̄ək̄aray a ndo i gay tay.

32 «Ndo i gay tay a ts̄əne andza niye na, a zalay a ndo m̄age m̄asler ṅgay niye. A yaw na, a gwad̄ay: “N̄əkar na, ṅgwalak i ndo bay. Na ḡəraka ha gwedere ga tebiye h̄arwi nak̄ə ka gen̄ amboh aye.

33 N̄əkar d̄ərmak na, mandala yak m̄ā gaka m̄ə bo andza nak̄ə n̄əkar ka gen̄ m̄ə bo aye d̄ərmak.”

34 A ndalay a ndo i gay tay haladzay. Tsa na, a sl̄ər ndo m̄age m̄asler ṅgay niye a d̄əṅgay h̄arwi m̄əgay d̄ərets̄etseh. Ma h̄əbiye hus k̄ə hama gwedere ka bo b̄əra tebiye.»

35 Yesu a gwad̄atay: «Tad̄ə kwa way k̄ə p̄əsay ha m̄ənese a malamar ṅgay peteh ab̄ara m̄ə d̄ərev bay na, B̄əba ga m̄ə mb̄alom ma giye kurom ha andza niye d̄ərmak.»

19

Bazlam i Yesu ka ḡar i mah̄əhere ṅgwas

Markus 10.1-12

1 Yesu a nd̄əv ha bazlam ṅgay niye hay na, a l̄ətse ab̄ara ka dala i Galile, a ye ka dala i Yahuda a diye nen̄ged̄ i magayam i Yurdum.

2 Ndo hay mb̄ərz̄əzza haladzay ta z̄əṅgal na. A mb̄əl tay ha ndo hay ab̄ara ma d̄əvats tay hay.

3 Farisa hay ta h̄əndz̄əd̄ka t̄əv i Yesu. A satay m̄əh̄əle faya ab̄ara suwat. Ta ts̄əts̄əh faya, t̄ə gwad̄ay: «Bazlam kway mapala eye k̄ə v̄əl ts̄əved̄ka mah̄əhere ṅgwas h̄arwi kwa i wu waray waray d̄aw?*

4 Yesu a mb̄əd̄atay faya, a gwad̄atay: «Ka dz̄əṅgum wu nak̄ə mawatsa eye m̄ə Derewel i Mb̄alom aye t̄əb̄əd̄ew? Ka madazlay na, Mb̄alom a ge hasl̄əka ada ṅgwas,

5 ada a gwad̄: “H̄arwi niye hasl̄əka ma ḡəriye ha b̄əba ṅgay ta may ṅgay, ta ndziye ta ṅgwas ṅgay. Ada n̄əteye ta t̄əriye na, bo n̄əte.†”

6 Andza niye, n̄əteye sulo sa bay, ane tuk na, andza ndo n̄əte.» Yesu a gwad̄atay sa: «Ndo zezen̄ m̄ā ṅḡəna ha wu nak̄ə Mb̄alom a dzapa ha aye bay.»

7 Farisa hay t̄ə gwad̄ay: «Musa a gwad̄ hasl̄əka ma ta h̄əhariye na ṅgwas ṅgay na, m̄ā watsay derewel i mah̄əhere a h̄əlay a ṅgwas ṅgay. Ada a tsik andza niye na, h̄arwi mey?»

* 19:3 Madazlay i wu hay 1.27; 5.2. † 19:5 Madazlay i wu hay 2.24.

⁸ Yesu a mbədatay fay, a gwadətay: «Musa a vəlakum tsəved ka mahəhere ngwas kurom hay na, hərwi dərev kurom makula eye tɔngwa tɔngwa. Ane tuk na, ka madazlay na, andza niye bay.

⁹ Neŋ faya na tsikakumeye, kwa way ka həhar na ngwas ze məndzay a gər ka məge madama na, ada kə zla a dəma ngwas mekelen eye na, kə ge madama.»

¹⁰ Gawla ngay hay tə gwadətay: «Tadə bazlam i hasləka ta ngwas andza niye na, ngama məzle ngwas bay.»

¹¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Ndo hay tebiye ta sliye faya matəme matətike nakay bay. Ane tuk na, Mbəlom ma vəlateye gədan a siye hay matəme.

¹² Ndo siye hay tə sla faya məzle ngwas bay na, hərwi wu mekelen eye hay wal wal. Ndo siye hay tə wa tay ha andza niye, bo tay a say ngwas bay. Ndo siye hay na, ta dadak tay ha hərwi ada t̄a zla ngwas bay. Siye hay ta zla ngwas bay na, hərwi Bəy i Mbəlom. Ndo nakə kə sla faya matəme matətike nakay aye na, m̄a t̄ama.»

Yesu a t̄ama wawa hay

Markus 10.13-16; Luka 18.15-17

¹³ Ma dəba eye na, ndo hay tə həl naha wawa hay ka t̄əv i Yesu hərwi ada m̄a pa fataya həlay ada m̄a duwulay me a Mbəlom hərwi tay. Ane tuk na, gawla ngay hay tə ngatay a ndo hay faya ta həliye naha wawa hay ka t̄əv i Yesu na, tə gatay me.

¹⁴ Yesu a gwadətay: «Gərurum tay ha wawa hay t̄a yaw ka t̄əv ga. K̄a həharum tay ha bay, hərwi Bəy i Mbəlom mavəla eye na, a slala i ndo neheye andza wawa neheye.»

¹⁵ Yesu a pa həlay ka wawa niye hay hərwi məpe fataya ngama. Tsa na, a ye ngway abəra ka t̄əv niye.

Gawla zlele eye

Markus 10.17-31; Luka 18.18-30

¹⁶ Ndo wuray a yaw ka t̄əv i Yesu, a tsətsah, a gwadətay: «Miter, na giye

wu ngwalak eye na, mey nakə ada na hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye?»

¹⁷ Yesu a mbəday faya, a gwadətay: «Ka tsətsahiye fagaya wu ka gər i wu ngwalak eye na, hərwi mey? Ndo ngwalak eye na, Mbəlom nəte ngwen. Tadə a saka məhute sifa ka t̄əv i Mbəlom na, rəhay ha gər a bazlam ngay mapala eye.»

¹⁸ Ndo niye a tsətsah ka Yesu: «Bazlam mapala eye waray hay?»

Yesu a mbəday faya, a gwadətay: «K̄a kəd gər i ndo bay, k̄a ge madama bay, k̄a ge məkal bay, k̄a raw me ka ndo kame i sariya bay,

¹⁹ rəhatay ha gər a bəba yak ta may yak. Ada wuda ndo i məged yak dərmak andza ka wuda na gər yak.‡»

²⁰ Gawla niye a gwadətay a Yesu: «Bazlam neheye mapala eye na rəhay ha gər tebiye. Maa ləkenew məge na, sa mey?»

²¹ Yesu a gwadətay: «Kə saka matəre ndo ngwalak eye na, do ta səkəm ha wu yak ada k̄a ngənətay suloy aye a ndo mətawak eye hay. Ka ge andza niye na, ka hutiyə zlele mə mbəlom. Tsa na, dara peŋ bəzay.»

²² Gawla niye a tsəne andza niye na, a ye ngway ta mevel eye hərwi zlele ngay na, haladzay.

²³ Yesu a gwadətay a gawla ngay hay: «Neŋ faya na gwadəkumeye, sərurum ha, mawura bo eye hərwi ndo i zlele hay mede a Bəy i Mbəlom.

²⁴ Ada neŋ faya na gwadəkumeye anan sa: Tə bəmalə nakə ndo i zlele ma diye a Bəy i Mbəlom aye na, ngama zləgweme m̄a ye ta bəd i ləpəre.»

²⁵ Gawla ngay hay tə tsəne bazlam ngay niye hay andza niye na, a gatay hərbaəkka, tə gwad: «Ane tuk na, kə ge andza niye na, mata sle matəme na, way?»

²⁶ Yesu a zəba fataya, a gwadətay: «Ndəray ma sliye matəme bay, ane tuk na, Mbəlom na, wuray a zay gədan təbey.»

‡ 19:19 Madayaw abəra mə Ezipt 20.12-16; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16-20 ada Levitik 19.18.

27 Piyer a mbəḍay naha faya, a gwaday: «Tsəne! Nəmay anan, nəmaa gər ha wu hay tebiye hərwi məpaka bəzay na, kəkay? Mata ge bo tə nəmay na, mey?»

28 Yesu a gwadatay: «Neñ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, neñ Wawa i Ndo na ndziye ka təv mändze i bəy ta məzlaḅ ma mändzibəra wedeye. Nəkurom neheye ka pumeñ bəzay aye, ka ndzumeye ka təv mändze i bəy kuro gər eye sulo dərmaḅ hərwi məgatay sariya a gwala i Israyel hay kuro gər eye sulo.

29 Ada ndo neheye tebiye tə gər ha gay tay, malamar tay haslaka eye hay ta malamar tay dem eye hay, bəba tay, may tay, wawa tay hay, guvah tay hay hərwi məzele ga aye na, ta hutiyeye a dəma ma ziye madzəga temerre ada ta hutiyeye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

30 Mə walañ i ndo neheye anəke nəteye ndo i me hay aye na, haladzay ta təriye ndo i dəba ada mə walañ i ndo neheye anəke nəteye ndo i dəba hay aye na, haladzay ta təriye ndo i me.»

20

Dzeke i ndo nakə a həl ndo mäge məsler hay a guvah ŋgay aye

1 «Bəy i Mbəlom a ndzəkkit bo na, ndo wuray a ndohwaw abəra mə gay mekedə pərik hərwi məpəle ndo mäge məsler hay a guvah ŋgay.

2 Tə ge tsakala i məfəte hwapat na, kwar i suloy nəte.*

3 Ta bəre tsid i mekedə na, a ye sa. A ye a ndzatay a gər a siye hay faya ta giye məsler bay, nəteye malətsa eye kəriye.

4 A gwadatay: “Nəkurom dərmaḅ dum fətumeñ guvah ga, na vəlakumeye wu i madagər kurom lele.”

5 Ndo niye hay tə tsəne andza niye na, ti ye a guvah ŋgay niye. Ndo niye a ye məpəle ndo i məsler hay

ta magərḅapat, ada ta bəre mahkar i huwa a ge andza niye sa.

6 Ta bəre zləm na, a ye sa. A ye a huta ndo hay nəteye malətsa eye. A tsətsah fataya, a gwadatay: “Nəkurom mandza eye kanan hwapat ze mäge məsler na, hərwi mey?”

7 Ta mbəḍay faya, tə gwaday: “Hərwi ndəray kə həl may a məsler bay.” A gwadatay: “Nəkurom dərmaḅ dumara, dum a guvah ga.”

8 «Huwa a ge na, ndo i guvah a zalay a ndo mələvay gər a məsler ŋgay, a gwaday: “Zalatay a ndo mäge məsler hay, vəlatay wu i madagər tay. Dazlay ta ndo neheye na həl tay duk aye ada kə ndəv ha ta ndo neheye na lah məhəle tay kurre aye.”

9 Ndo neheye ta dazlay a məsler ta bəre zləm i huwa aye na, ti ye naha kwa way a təma kwar i suloy nəte.

10 Ndo neheye ta dazlay kurre aye ti yaw. Tə dzala mə gər tay na, ta təmiye ma ziye i ndo neheye. Ane tuk na, tə vəlatay kwa way kwar i suloy nəte.

11 Ta təma na, ta guñguz ka ndo i guvah,

12 tə gwad: “Ndo neheye ti yaw ma dəba may aye, tə ge məsler na, bəre nəte tsa tuk na, ada ka vəlamay wu madagər may andza i tay na, kəkay? Nəmay na, nəmaa sa dəretsətseh mə pat hwapat ada nəmaa səmay naha a merəḅe.”

13 Ndo i guvah niye a mbəḍay faya a ndo nəte mə walañ tay, a gwaday: “Dzam ga, na gaka mənese bay. Ka gama tsakala i mäge məsler pat eye nəte na, kwar i suloy nəte bəḅaw?”

14 Zla wu i madagər, do. A señ na vəliye a ndo nakə a yaw ma dəba yak andza nakə na vəlaka aye dərmaḅ.

15 Neñ na, tsəved ga andaya mäge wu nakə a señ aye ta suloy ga. Kəgəbay nəkar na, sələk eye hərwi nakə neñ ŋgwalak i ndo aye daw?”

16 Andza niye, ndo i dəba hay ta təriye ndo i me hay, ndo i me hay ta təriye ndo i dəba hay.»

* 20:2 A həlay i Yesu na, kwar i suloy nəte na, a sla məvəle merəḅe i ndo nakə a ge məsler hwapat aye.

Yesu a da ha mämäte ngay ta mälatsew ngay abära ma mädahañ sa Markus 10.32-34; Luka 18.31-34

¹⁷ Ahäl nakä Yesu faya ma diye a Zerozelem aye na, a häl gawla ngay hay kuro gär eye sulo tæv tay wal. Näteye faya ta diye ka tsäved na, a gwadatay:

¹⁸ «Tsänum, anäke na, faya ka deyekweye a Zerozelem. Mä däma na, neñ Wawa i Ndo ta välateye ga ha a häl a bagwar hay i ndo neheye tæ välaway wu a Mbälom aye ada a ndo neheye tæ dzañgawa bazlam i Mbälom mapala eye. Ta geñeye sariya i mäkäde,

¹⁹ ada ta välateye ga ha a ndo neheye tæ sär Mbälom bay aye. Ta ngweseñeye däla abära mä gär, ta ndäñye ga ta mandalaäba. Ta dariye ga ka mayako mazlälmbada eye. Ma mähäne mamahkar eye na, na lätseweye abära ma mädahañ.»

Matsätsehe i may i Yakuba ta Yuhana

Markus 10.35-45

²⁰ Ma däba eye na, ngwas i Dzebede a ye ka tæv i Yesu ta wawa ngay hay. A ye naha a däk w gurmet s kame i Yesu härwi matsätsehe faya wu.

²¹ Yesu a gwaday: «A saka mey?»

A mbädäy faya a Yesu, a gwaday: «Na tsätsah fakaya na, aza ahäl nakä ka ndza a bøy yak aye na, välatay tsäved a wawa ga neheye sulo aye tä ndza ka tæv yak, näte ta diye i häl aye i mäñday ada neñged ta diye i häl aye i gula yak tey.»

²² Yesu a mbädäy faya, a gwaday: «Ka särüm wu nakä ka tsätsahumeye aye bay. Ka slumeye faya mäse däretsätseh nakä na siye aye daw?»

Ta mbädäy faya, tæ gwaday: «Nämaa sliye faya.»

²³ Yesu a gwadatay: «Dedek, ka sum-eye däretsätseh andza neñ nakä na siye däretsätseh aye. Ane tuk na, mäñdze ta diye i häl aye i mäñday ga kægäbay ta diye i häl aye i gula ga na, mata tsike na, neñ bay. Tæv mäñdze niye na, i ndo neheye Bäba ga a lävatay ha bo aye wu tay.»

²⁴ Siye i gawla i Yesu hay kuro, tæ tsäne bazlam niye na, tæ ge mevel ka gawla i Yesu neheye sulo ta malamar ngay aye.

²⁵ Yesu a zalatay tebiye ka tæv ngay, a gwadatay: «Näkurom ka särüm ha na, bøy bagwar eye ka mäñdzibära faya ta läviye ndo hay ta gädäñ ada ndo bagwar eye hay ta bäräkiye ha gädäñ tay ka siye i ndo hay.

²⁶ Ane tuk na, mä ge andza niye mä walañ kurom bay. Duh na, kæ ge ndär aye mä walañ kurom a say matäre bagwar eye na, mä tära ndo i mäslar kurom.

²⁷ Kä ge ndär aye mä walañ kurom a say matäre ndo i me na, mä tära beke kurom.

²⁸ Andza niye, neñ Wawa i Ndo na yaw na, härwi ada ndo hay tä geñ mäslar bay. Na yaw duh na, härwi mägatay mäslar a ndo hay ada mäväle ha mäsfäre ga härwi mämbäle tay ha ndo hay haladzay.»

Yesu a mbäl tay ha guluf hay sulo

Markus 10.46-52; Luka 18.35-43

²⁹ Ahäl nakä Yesu ta gawla ngay hay ti yaw abära ma Zeriko aye na, ndo hay haladzay tæ payaw bözay.

³⁰ Guluf hay sulo näteye mandza eye ka tsakay i tsäved. Tæ tsäne Yesu faya ma diye ta tsäved eye niye na, tæ pa bo ka mawude, tæ gwad: «Bøy Maduweñ, Wawa i Davit, nämaa gaka mä bo tæbädew?»

³¹ Ndo hay tæ gatay me härwi ada tä ndza dikdik, ane tuk na, tæ zaka ha mawude haladzay, tæ gwad: «Bøy Maduweñ, Wawa i Davit, nämaa gaka mä bo tæbädew?»

³² Yesu a lätse, a zalatay, a tsätsah fataya: «A sakum nä ge härwi kurom na, mey?»

³³ Ta mbädäy faya, tæ gwaday: «Bøy Maduweñ, a samay na, häñdäkamay na däre tey.»

³⁴ Yesu a tsäne andza niye na, tæ gay mä bo. A lamay a däre tay, kwayañña ndo neheye sulo aye tæ ngatay a däre. Tsa na, tæ pay bözay a Yesu.

21

Yesu a fəlakwa a Zerozelem
Markus 11.1-11; Luka 19.28-40;
Yuhana 12.12-19

¹ Yesu ta gawla ngay hay, nateye mazlambar bəse ta Zerozelem na, tə ndisl a gəma i Betifadze ka Mahəmba i Tetədoez. Yesu a slər gawla ngay sulo kame, a gwadatay:

² «Dum naha a gəma nakə kame kurom aye. Ka ndislum naha na, ka ndzumeye a gər a zungo ta wawa ngay maḃara eye. Pəluma tay ahaya ada kə yumeḃa tay ahaya.

³ Tadə ta tsikakum wuray na, mbədumatay faya: “A say a Bəy Maduweḃ.” Tsa na, ta gəriye kurom ha.»

⁴ Wu nakay a ge bo na, andza i ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə a tsik aye, a gwad:

⁵ «Gwadumatay a ndo neheye ma gəma i Zerozelem aye:

Zəba, bəy yak faya ma diye naha ka təv yak!

Neḃgeye maləḃa eye,
 neḃgeye mandza eye ka zungo ada ka zungo wawa eye.*»

⁶ Gawla i Yesu neheye sulo aye, ti ye tə ge andza nakə Yesu a tsikatay aye.

⁷ Ti ye, tə gəsaw zungo niye ta wawa eye salamay. Ti ye ahaya, tə pa fataya peteked hay ada Yesu a ndza faya.

⁸ Ndo hay haladzay mbərzəzza ta fətəl peteked tay hay ka tsəved, siye hay tə həḃaw slambah i dərizl i gərdaḃ hay ta fətəl ka tsəved.

⁹ Ndo neheye kame i Yesu ta ndo neheye ma dəba ngay aye na, ta wuda, tə gwad: «Zambadəkway a Wawa i Davit! Mbəlom mâ pa ngama ka ndo nakə faya ma deyeweye ta məzele i Bəy Maduweḃ aye. Zambadəkway a Mbəlom, neḃgeye nakə mə mbəlom aye!»

¹⁰ Ahəl nakə Yesu a ndisl a Zerozelem aye na, a gatay a ndo neheye ma wuzlahgəma aye wadəḃ wadəḃ.

Ta tsətsah, tə gwad: «Ndo nakay na, way?»

¹¹ Ndo hay ta mbədətay faya: «Yesu, ndo məde ha bazlam i Mbəlom, neḃgeye ndo i Nazaret ka dala i Galile.»

Yesu mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom

Markus 11.15-19; Luka 19.45-48;
Yuhana 2.13-22

¹² Yesu a ndisl a Zerozelem na, a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha na, a həhar tay ha ndo masəkəme wu hay ta ndo neheye ta səkəmiye ha wu hay aye. A pay həlay a tabal i ndo mambəde ha suloy, a mbəzl ha təv məndze i ndo masəkəme ha bodobodo hay.†

¹³ Tsa na, a gwadatay: «Mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na: “Ta zaleye a gay ga na, gay i maḃuwule me. Ane tuk na, nəkurom ka tərūm ha lar i məkal hay na, kəkay?‡”»

¹⁴ Guluf hay ta ndo matəra eye hay, ti ye ka təv i Yesu a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Yesu a mbəl tay ha.

¹⁵ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzangawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə ngatay a masuwayaḃ nakə Yesu a ge aye ta mawude i wawa neheye faya ta wudiye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom: «Məzlaḃ mâ ndza ka Wawa i Davit» aye na, wu neheye a ndalatay haladzay.

¹⁶ Tə gwaday a Yesu: «Ka tsəne wu nakə wawa neheye faya ta tsikiye bədaw?»

Yesu a mbədətay faya: «Ayaw, na tsəne. Nəkurom na, ka dzangum bazlam nakə mawatsa eye mə Derewel aye dāda təbədew? “A saka nakə wawa hay ada ta wawa neheye faya ta siye wah mba aye tə zambadəka.§”»

¹⁷ Tsa na, a gər tay ha, a yaw abəra ma wuzlahgəma, a ye a Betani, a həna mə dəma.

* **21:5** Zəba ma Zakari 9.9. † **21:12** Yahuda hay ti yaw ma gəma mekeleḃ eye mata mbəde ha suloy tay. Ma dəba eye, ta sliye masəkəme gənaw hərwi kule ada məvəle dala i dzangal i gay mədəslay gər a Mbəlom. ‡ **21:13** Zəba ma Ezay 56.7 ada Zeremi 7.11. § **21:16** Dəmes hay 8.3.

Gurov mawa eye bay
Markus 11.12-14,20-24

¹⁸ Tədœ eye pærik i mekedœ, ahəl nakə faya ma maweye a wuzlahgəma aye na, may a wur faya.

¹⁹ A ŋgatay a gurov ka tsakay i tsæved. A ye a bəzay i dærizl i gærdaf niye. Ane tuk na, a ŋgatay na, a slam-bah dækdek, mawa eye bay. A gwadāy a gurov niye: «Ka wiye hohway dāda sa bay.» Kwayaŋŋa gurov niye a kula.

²⁰ Gawla ŋgay hay tə ŋgatay andza niye, a gatay masuwayaŋ. Tə gwadāy a Yesu: «Gurov nakay a kula kwayaŋŋa tsa na, kəkay?»

²¹ Yesu a gwadāy: «Neŋ faya na tsikakumeye: Særum ha na, tadə ka dzalum ha ka neŋ ada ka gum hay mædzal gær kurom gærəŋ gærəŋ bay na, ka slumeye faya mæge wu nakə na gay a gurov nakay aye. Kwa a mahamba, ka slumeye mægwadāy: “Lətse abəra kanaŋ, ta kal ha bo a bəlay”, ada ma giye bo.

²² Tadə ka dzalum ha ka neŋ tə dærev kurom peteh na, ka hutum-eye wu nakə ka tsətsahumeye tə maduwule me a Mbəlom aye tebiye.»

Maa vələy gədan a Yesu na, way?
Markus 11.27-33; Luka 20.1-18

²³ Yesu a ye, a fəlakwa a gay i mædæslay ha gær a Mbəlom. A ye naha a dazlay a matətikatay. Ahəl nakə faya ma tətikiye na, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay, ti ye naha ka tæv ŋgay. Ta tsətsah faya, tə gwadāy: «Ka ge wu neheye na, ta gədan waray? Maa vələka gədan aye na, way?»

²⁴ Yesu a mbədātay faya, a gwadātay: «Neŋ dærmak na tsətsahiye fakuma matsətsehe nəte, tadə ka mbədumenəw faya na, na ge wu neheye ta gədan waray na, na tsikakumeye.

²⁵ Maa slər ha Yuhana madzəhuḅe ndo a yam na, way? Mbəlom tsukudu, ndo hay daw?»

Tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay, tə gwad: «Ka mbədakweye faya na, kəkay? Tadə ka gwadəkway,

maa slər ha Mbəlom, Yesu ma gwadəkweye: “Ka dzalum ha bay na, kemey?”

²⁶ Ane tuk na, tadə ka gwadəkway, maa sləraw Yuhana na, ndo hay, dzədzarakwa ta ndo hay hærwi ndo hay tebiye ta dzala ha Yuhana neŋgeye ndo mæde ha bazlam i Mbəlom.»

²⁷ Hærwi niye ta mbədāy faya a Yesu, tə gwadāy: «Nəmaa sər bay.»

Yesu a gwadātay: «Neŋ bəbay na ge wu neheye ta gədan i way na, na tsikakumeye bay.»

Dzeke i wawa hay sulo

²⁸ Yesu a gwad sa: «Ka dzalum ka dzeke nakay na, kəkay? Ndoweye andaya wawa ŋgay hay sulo. A gwadāy a wawa makurre eye: “Wawa ga, do bəgom ta ge mæsler ma guvah.”

²⁹ Wawa ŋgay a mbədāy faya, a gwadāy: “Na diye bay.” Mændze tsekwenə na, a dzala ha ka bazlam ŋgay niye, a ye a guvah.

³⁰ Bəba a ye ka tæv i wawa masulo eye a tsikay andza niye sa. Wawa ŋgay a mbədāy faya, a gwadāy: “Bəba ga, na diye.” Ane tuk na, ki ye bay.

³¹ Mə walaŋ i wawa neheye sulo aye, maa ge wu nakə a say a bəba ŋgay aye na, waray?»

Ta mbədāy faya, tə gwadāy: «Wawa makurre eye.»

Yesu a gwadātay: «Neŋ faya na tsikakumeye, særum ha ndo matsekele dzanŋal hay ta ŋgwas neheye tə gawa madama aye ta lahakumeye a Bəy i Mbəlom.

³² Yuhana madzəhuḅe ndo a yam ki yaw kə dækum ha tsæved dedək eye. Ka dzalum ha faya bay. Duh ndo matsekele dzanŋal ta ŋgwas neheye tə gawa madama aye ta dzala ha faya. Kwa ka ŋgatumay bəbay na, ka mbədum ha mædzal gær kurom hærwi mædzele ha faya bay.»

Dzeke i ndo neheye ta səkəm guvah hærwi mæfəte aye

Markus 12.1-12; Luka 20.9-19

³³ Tsənum dzeke mekeləŋ eye sa: «Ndoweye andaya a dæs guvah. A zəv a

dāma dārizl i gārdaf haladzay. Dārizl i gārdaf niye hay na, tē wa hohway. A lawara na ta zled, a ngar a dāma tēgwad* hārwi maditse a dāma hohway ada a dāzl a dāma gay i matsāpe wu bagwar eye. Ma dāba eye a sākematay ha a ndo hay hārwi mēve nāte. Tsa na, a ye a gāma mekeleŋ eye dāreŋ.

³⁴ «Hālay i maŋgāle hohway i gārdaf ŋgay niye hay a sla na, a slār ndo i māsler ŋgay hay ka tēv i ndo neheye ta sākām guvah ŋgay aye hārwi ada tā vālayaw hohway i gārdaf ŋgay hay.

³⁵ Ane tuk na, ndo niye hay, tē ŋgatay na, tē gās makurre eye tē ndāba na lele. Tē gās masulo eye, tē kād na mādahaŋ eye ada tē kād mamahkar eye tē kwar.

³⁶ Ndo i guvah a slār ndo i māsler mekeleŋ eye hay, nāteye haladzay ta ze neheye kurre aye. Ane tuk na, ndo niye hay tē ge tay andza neheye kurre eye.

³⁷ Ka mandāve ŋgay eye na, a slār wawa ŋgay. A dzala, a gwad: “Wawa ga na, ta rāhay ha gār, ta geye wuray bay.”

³⁸ Ane tuk na, ndo niye hay, tē ŋgatay a wawa i ndo i guvah na, tē gwad mā walaŋ tay: “Anaŋ magedze ŋgay nakā ma ta ndiye na guvah ŋgay aye, ki yaw! Takwa, kādakwa na ada guvah nakay ma māsakweye a nākway!”

³⁹ Ti ye tē gās wawa niye, ti ye ha dāreŋ ta guvah. Ti ye naha, tē kād na.»

⁴⁰ Yesu a tsātsah fataya a gwadātay: «Ndo i guvah ki yaw na, ma giye tay ha ndo neheye na, kākay?»

⁴¹ Ta mbādāy faya, tē gwadāy: «Ma kādīye ndo mākāde ndo niye hay abāra mā dāma, ma sakatay naha bay tebiye. Ma hāliye a dāma ndo mekeleŋ eye hay ada ta vāleye hohway i gārdaf ŋgay hay a hālay nakā kē nah aye.»

⁴² Tsa na, Yesu a gwadātay: «Dāda ka dzaŋgum wu nakā tē watsa a

Derewel i Mbālom aye tēbādew? A gwad:

“Kwar nakā ndo madāzle gay hay tē kal ha aye na,

matāra kwar lele eye a ze siye i kwar hay na, neŋgeye dūh.

Maa gwad kwar niye matāra kwar nakā lele eye hārwi madāzle gay na, Mbālom.

Niye na, māsler i Mbālom hārwi kway.†»

⁴³ Yesu a gwadātay sa: «Neŋ faya na tsikakumeye, nākūrom na, ta zliye fakuma abāra Bāy i Mbālom ta vālay ha a ndo mekeleŋ eye hay neheye faya ta giye wu nakā a say aye.

⁴⁴ Kwa way kē dād ka kwar niye na, ma toliye. Ada kwar niye kē dād ka ndoweye na, ma lēgāriye na kārđik kārđik andza merebēk.»

⁴⁵ Bagwar hay i ndo neheye tē vālaway wu a Mbālom aye ta Farisa hay tē tsāne dzeke i Yesu niye hay na, tē sār a tsik ka nāteye.

⁴⁶ Ta pāla tsāved mēgāse na. Ane tuk na, ta dzāzaratay a ndo hay hārwi ndo hay tē dzala Yesu na, ndo mādē ha bazlam i Mbālom.

22

Dzeke i magurlom i mēzle dahālay Luka 14.15-24

¹ Yesu a tsikatay dzeke mekeleŋ eye sa, a gwadātay:

² «Bāy i Mbālom a ndzakit bo na, anaŋ andza nakay. Bāy a ge magurlom i mabāzlāme gār i dahālay i wawa ŋgay.

³ A slār gawla ŋgay hay, tā ye tā zalatayaw a ndo hay tā yaw tā nda dāf i mabāzlāme gār i dahālay. Ane tuk na, ndo neheye tē zalatay aye na, ta kōrah mede.

⁴ A slār gawla ŋgay mekeleŋ eye hay sa. A gwadātay: “Dum, gwadūmatay a ndo neheye na zalatay aye na, tā yaw. Na da wu mēnday anāke, na kād gāsāŋ i sla ga hay ta neheye magāla eye hay lele aye na kād, wu hay

* **21:33** Tēv maditse na, tē ngar tēv andza tēgwad hārwi maditse hohway. † **21:42** Dāmes hay 118.22-23.

maləva bo eye tsiy. Dumara a mənde daf i mabəzləme gər i dahəlay.”

⁵ Ane tuk na, ndo neheye tə zalatay aye na, ta pa zləm ka bazlam tay niye bay. Ti ye ka mäge məsler tay hay. Ndo neŋged a ye a guvah, ndo mekeləŋ eye a ye masəkəme ha wu ŋgay hay.

⁶ Ndo siye hay tə gəs tay hay gawla i ndo niye, tə gatay dəretsətseh, tə kəd tay ha mədahaŋ eye hay.

⁷ «Bəy niye a tsəne andza niye na, a ndalay. A slər sidzew hay, ti ye ka mabəbazl tay ada tə mədzay ako a gəma tay.

⁸ Tsa na, a gwadətay a ndo i məsler ŋgay hay: “Daf i mabəzləme gər i dahəlay mada eye haladzay, ane tuk na, ndo neheye na zalatay aye na, ta sla mənde bay.

⁹ Hərwi niye, dum ka tsəved bag-war eye hay, zalumatayaw a ndo neheye ka ndzumətay a gər aye, t̄a yaw ka mənde daf.”

¹⁰ Ndo i məsler ŋgay hay ti ye. Ti ye naha tə hayay gər a ndo neheye tə ndzatay a gər aye tebiye, ndo ŋgwalak eye hay ta ndo neheye ŋgwalak eye bay aye. Gay i magurlom a rah ta ndo hay.

¹¹ «Bəy a fələkwa a gay hərwi mazəbe ka ndo neheye a zalatay aye tuk. A ye naha a ŋgatay a ndo n̄te peteked i magurlom i mabəzləme gər i dahəlay andaya faya bay.

¹² A gwaday: “Dzam ga, peteked i magurlom i mabəzləme gər i dahəlay andaya fakaya bay sa na, ka fələkwa kanəŋ ma kəkay?” Ane tuk na, ndo niye ka mbəday faya bay.

¹³ Tsa na, bəy a gwadətay a ndo i məsler ŋgay hay: “Dum naha, dzawumay na həlay tə sik, kalum ha abəra a ləvon. Mə d̄əma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye.*”»

¹⁴ Andza niye, Yesu a gwad: «Ndo hay haladzay mazala eye hay, ane tuk na, ndo neheye tə pala tay ha aye na, n̄teye haladzay bay.»

Məvələ dzaŋgal a bəy i Roma

Markus 12.13-17; Luka 20.20-26

¹⁵ Farisa hay ti ye, tə haya gər. Tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay hərwi mapəle tsəved ma kəkay nakə ta həliye suwat abəra ka Yesu tə matsətsehe faya abəra bazlam aye.

¹⁶ Ta ndəv ha məhay gər na, tə slər siye i ndo hay mə walaŋ i gawla tay hay ta siye i ndo i Herod ka t̄əv i Yesu. Ti ye naha, tə gwaday: «Miter, n̄əmaa sər ha nəkar, ka tsik na, dedək. Nəkar faya ka t̄ətikateye a ndo hay dedək ka mede nakə a say a Mbəlom aye. Ka dzədzaray a wu nakə ndo hay ta dzaliye t̄əbey ada ka ŋgəna tay ha ka bo bəra ndo hay t̄əbey.

¹⁷ Hərwi niye, tsikamay wu nakə ka dzala faya aye: Bazlam kway mapala eye k̄ə v̄əl tsəved məvələ dzaŋgal a bəy i Roma tsukudu k̄ə v̄əl tsəved məvələ bay d̄aw?»

¹⁸ Ane tuk na, Yesu a sər tay naha ka mədzal gər tay nakə ŋgwalak eye bay aye. A gwadətay: «A nəkurom ndo i bəbək hay, ka həlumeye fagaya abəra suwat na, hərwi mey?

¹⁹ Ehey bəzumenə ha suloy nakə tə v̄əlawə dzaŋgal eye t̄əday.» Tə zlayaw kwar suloy n̄əte, tə v̄əlay.

²⁰ Tsa na, Yesu a gwadətay: «Mandək̄it bo nakay ta məzele nakay faya na, i way?»

²¹ Ta mbəday faya, tə gwaday: «I bəy i Roma.»

Yesu a gwadətay: «Aya! Wu i bəy i Roma na, v̄əlumay ha a bəy i Roma ŋgway. Wu i Mbəlom na, v̄əlumay ha a Mbəlom ŋgway.»

²² Tə tsəne andza niye na, a matay ha hərbaəkka. Tə gər ha Yesu, ti ye wu tay.

Matsətsehe ka gər i mələtsew i mədahaŋ hay abəra ma bəd

Markus 12.18-27; Luka 20.27-40

²³ Pat eye niye, Saduke hay ti ye ka t̄əv i Yesu. Azlakwa bay Saduke hay na, n̄teye tə dzala ha tə gwad: «Ka mət na, mələtsew abəra ma mədahaŋ andaya sa bay.» Ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday:

* **22:13** Zəba mə Mata 8.12.

24 «Miter, Musa a gwad: “Tadə ndow-eye a mət ze məwe wawa na, malamar ŋgay mâ zla madakway i ŋgwas niye. Ma zliye na, hərwi ada hulfe i ndo niye a mət aye mâ dze bay.†”

25 Ndo hay andaya nətəye tasəla ta malamar hay. Malamar tay makurre eye a zla dahəlay. A mət ze məwe wawa hay, malamar ŋgay masulo eye a zla ŋgwas niye.

26 Malamar ŋgay masulo eye a mət ze məwe wawa dərma. Malamar tay mamahkar a ge andza niye, nətəye niye tasəla tebiye tə mət ze məwe wawa.

27 Nətəye tebiye tə mət na, ŋgwas a mət dərma.

28 Ada pat nakə mədahan hay ta lətseweye abəra ma mədahan aye na, ŋgwas niye ma təriye na, i way? Hərwi nətəye tebiye ta zla ŋgwas niye.»

29 Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Faya ka vumay gər a bo kurom hərwi ka sərūm wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye bay ada ka sərūm gədan i Mbəlom bay.

30 Andza niye, ahəl nakə ta lətseweye abəra ma mədahan aye na, hasləka hay ta ŋgwas hay ta zliye bo sa bay. Ane tuk na, ta ndziye na, andza gawla i Mbəlom neheye mə mbəlom aye.

31 Ka bazlam i mələtsew abəra ma mədahan na, dāda ka dzan̄gum wu nakə Mbəlom a tsikakum mə Derewel ŋgay aye təbədew? A gwad:

32 “Neŋ na, Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, Mbəlom i Zakob.‡” Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom i mədahan hay bay, neŋgeye Mbəlom i ndo neheye ta ndziye huya ta sifa aye.»

33 Ndo neheye tebiye tə tsəne matətike ŋgay niye a tətikatay aye na, a gatay hərbaḅəkka.

Bazlam mapala eye nakə a ze siye hay aye

Markus 12.28-34; Luka 10.25-28

34 Farisa hay tə tsəne Yesu a sla ka Saduke hay tə bazlam na, tə haya gər.

35 Ndo nətə mə walaŋ tay na, neŋgeye ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, a ye ka təv i Yesu, a say məhəle faya abəra suwat. A tsətsah ka Yesu, a gwaday:

36 «Miter, mə walaŋ i bazlam i Mbəlom mapala eye hay, bagwar eye na, waray?»

37 Yesu a mbəday faya, a gwaday: «“Wudā Bəy Maduweŋ Mbəlom yak tə dərev yak tebiye, ta məsəfəre yak tebiye, ada tə metsehe yak tebiye.Š”

38 Bazlam mapala eye bagwar eye ada nakə ŋgwalak eye a ze siye hay aye na, anaŋ.

39 Bazlam mapala eye nakə a ze siye hay aye andza makurre eye anaŋ: “Wudā ndo i maged yak andza ka wudā na gər yak.*”

40 Bazlam i Musa mapala eye tebiye ada matətike i ndo məde ha bazlam i Mbəlom tebiye a dzapa a hud i bazlam neheye mapala eye sulo aye.»

Kərīste ta Davit

Markus 12.35-37; Luka 20.41-44

41 Yesu a tsətsah bazlam ka Farisa neheye mahaya gər aye, a gwadatay:

42 «Ka dzalum ka Kərīste na, kəkay? Neŋgeye wawa i way?»

Tə gwaday: «Neŋgeye Wawa i Davit.»

43 Yesu a gwadatay: «Ada ma kəkay Davit a ma ha bazlam i Məsəfəre Tsədan̄ja eye nakə a tsik ahəl niye, a zalay “Bəy Maduweŋ ga” aye daw? Hərwi Davit a gwad:

44 “Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwaday a Bəy Maduweŋ ga na:

Dara ndza tə həlay i mənday ga hus a pat nakə neŋ, na piye tay ha ndo məne dəre hay a hud i sik yak aye.†”

45 «Tadə Davit kə zalay a Kərīste “Bəy Maduweŋ” tuk na, ada Kərīste neŋgeye wawa i Davit na, ma kəkay?»

46 Mə walaŋ i Farisa niye hay ndəray kwa nətə ka mbəday ka

† 22:24 Zəba ma Madazlay i wu hay 38.8; Bazlam mapala eye masulo eye 25.5-6. ‡ 22:32 Madayaw abəra ma Ezipt 3.6, 15, 16. § 22:37 Bazlam mapala eye masulo eye 6.5. * 22:39 Levitik 19.18.

† 22:44 Dəmes hay 110.1.

bazlam ṅgay niye bay. A dazlay pat eye niye, kwa way a dzədzar matsətsehe faya matsətsehe neheye kəriye.

23

Yesu a matay ha mənese a bəy i Yahuda hay

Markus 12.38-39; Luka 11.43,46, 20.45-46

¹ Ma dəba eye na, Yesu a gwadətay a ndo hay mahaya gər eye haladzay ta gawla ṅgay hay:

² «Ndo mədzanḡawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay məsler tay na, mədatay ha bazlam i Musa mapala eye a ndo hay.

³ Rəhumatay ha gər ada gum wu neheye tebiye faya ta tsikakumeye. Ane tuk na, kâ gum andza nəteye bay, hərwi faya ta giye wu nakə faya ta tsikiye bay.

⁴ Nəteye faya ta hayeye gər a wu neheye tə mba a zla bo bay, faya ta piye ka gər i ndo hay. Ane tuk na, bo tay eye kwa məlamay ta wur həlay, ta kərah madzəne ndo hay.

⁵ «Məsler tay faya ta giye na, hərwi ada ndo hay tã zəba fataya, tã gwad nəteye ṅgwalak eye hay. Mahodok neheye tə mbəkwwa ada tə ɓarawa ka bo aye na, bagwar aye hay. Ta səkahawa ha me i peteked tay ta zəbol.*

⁶ Ma təv nakə ndo hay tə haya gər ka mənde wu mənday aye na, ta wudə məndze ka təv nakə ṅgwalak eye ada mə gay i maduwule me, ta ndziye na, ka təv nakə ndo hay ta ṅgatateye aye.

⁷ A satay ndo hay tã tsikatay me mə walaṅ i ndo hay haladzay ada tã zalatay “Miter” hay.

⁸ «Ane tuk na, nəkurom na, ndəray mâ zalakum ndo “Miter” hay təbey. Hərwi, Miter kurom na, nəte tsa. Nəkurom tebiye na, ta malamar hay.

⁹ Kâ zalumay a ndəray ka məndzibəra nakay “Bəba” bay. Hərwi

Bəba kurom na, nəte, neṅgeye mə mbəlom.

¹⁰ Kâ pəlum tã zalakum “bagwar may hay” bay. Hərwi bagwar kurom na, Kəriste nəte tsa.

¹¹ Ndo nakə bagwar eye mə walaṅ kurom aye na, mâ təra ndo i məsler kurom.

¹² Kwa way kə say matəre bagwar eye kame i ndo hay na, Mbəlom ma təriye ha wawa eye dūh. Kwa way ka təra ha gər ṅgay wawa eye na, Mbəlom ma təriye ha bagwar eye dūh.»

Dəretsətseh ka ndo mədzanḡawa bazlam i Musa mapala eye ta Farisa hay

Markus 12.40; Luka 11.39-42,44,47-52, 20.47

¹³ «A nəkurom ndo mədzanḡawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom na, ndo i bəbəkək hay, dəretsətseh ka gər kurom hərwi faya ka dərəzlumatay na tsəved mede a Bəy i Mbəlom a ndo hay. Bo kurom eye a sakum mede bay ada ndo neheye a satay mede aye, a sakum məgəre tay ha tã ye bay.

[¹⁴ «A nəkurom ndo mədzanḡawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom na, ndo i bəbəkək hay. Dəretsətseh ka gər kurom hərwi faya ka buwumeye wu abəra ka madakway i ṅgwas hay. Ka dūwulawum me vədʷəd hərwi ada ndo hay tã gwad nəkurom ndo ṅgwalak eye hay. Hərwi niye, ta gakumeye sariya kurom na, ma ziye siye i ndo hay, ta sakakumeye naha bay.]

¹⁵ «A nəkurom ndo mədzanḡawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay, nəkurom na, ndo i bəbəkək hay. Dəretsətseh ka gər kurom hərwi faya ka həhalumeye ka dala ada ka bəlay hərwi ada ndo hay tã pakum bəzay. Ka hutum ndo nəte na, ka tərumeye ndo nakə ma hutiyə sariya i Mbəlom ma ziye kurom madzəga sulo aye.

* **23:5** Yahuda hay tə mbəkwwa mahodok, tə pawa a dəma təv mədzənḡe hay mə Derewel i Mbəlom. Tə ɓarawa ka da'ar, ka həlay i gula. Tə mawa ahaya bazlam i Mbəlom mapala a gər na, andza niye.

16 «A nakurom neheye ka tarum andza guluf hay faya ka lakumeye tay ha ndo hay aye, daretsetseh ka gar kurom. Faya ka gwadumeye: “Tada ndoweye ka mbada ta gay i madaslay ha gar a Mbalom na, andza ka mbada bay, a tsik bazlam matsike tsa. Ane tuk na, tada ndoweye ka mbada ta gura i gay i madaslay ha gar a Mbalom na, kutoŋ ma giye wu nakə a mbada ha aye.”

17 A nakurom ndo i matarakahan hay, nakurom guluf eye hay. Wu nakə ngwalak eye duh na, mey? Gura tsukudu gay i madaslay ha gar a Mbalom nakə ma tariye ha gura tsadanŋa eye daw?

18 Faya ka gwadumeye sa: “Tada ndoweye ka mbada ta tav mavelay wu a Mbalom na, andza ka mbada bay, a tsik bazlam matsike tsa. Ane tuk na, ka mbada ta wu nakə ta velay a Mbalom mapa eye ka tav mavelay wu a Mbalom aye na, kutoŋ ma giye wu nakə a mbada ha aye.”

19 Nakurom na, guluf eye hay, ngwalak eye duh na, mey? Wu nakə ta velay a Mbalom aye tsukudu, kagabay tav mavelay wu a Mbalom nakə ma tariye ha tsadanŋa wu nakə ta velay kariye a Mbalom aye daw?

20 Harwi niye, ndoweye ka mbada ta tav mavelay wu a Mbalom na, a mbada ta tav mavelay wu a Mbalom ada ta wu neheye faya aye tebiye.

21 Ndowneye ka mbada ta gay i madaslay ha gar a Mbalom na, a mbada ta gay i madaslay ha gar a Mbalom ada ta Mbalom nakə mandza eye ma dama aye.

22 Ndowneye ka mbada ta magar mbalom nakurom ndo i dedek hay. Ane tuk na, a mbada ta tav mandze i Mbalom ada ta ndo nakə mandza eye ma dama aye.

23 «A nakurom ndo madzangawa bazlam i Mbalom mapala eye ta Farisa hay, nakurom na, baberek eye hay. Daretsetseh ka gar kurom harwi ka hayumay gar a slambah i ala kurom hay tebiye na, ma kuro na, ka zlawum nate ka vlawumay a Mbalom. Ada ka garum ha mage wu ngwalak eye

ma bazlam i Mbalom mapala eye duh na, kakay? Andza magwede mage wu nakə a ye ka bo mage aye, mage wu ngwalak eye a ndo hay, mape madzal gar ka Mbalom. Anan wu nakə a ye ka bo mage aye, ze mager ha siye bay.

24 Nakurom ka tarum na, andza guluf neheye faya ta lakiye tay ha ndo hay aye. Faya ka palumeye madzendzew hay abera ma yam kurom nakə faya ka sum aye, ane tuk na, ka garum ha a dama zlaweme.

25 «A nakurom ndo madzangawa bazlam i Mbalom mapala eye ta Farisa hay, nakurom na, baberek eye hay. Daretsetseh ka gar kurom harwi nakurom faya ka tsakadumeye daba i gasiyem ta daba i sara lele. Ane tuk na, hud eye maraha eye ta wu neheye ka kalum aye ada ta wu nakə a say a bor i bo kurom aye.

26 A nakurom Farisa neheye ka tarum andza guluf hay aye, tsakadum na hud i gasiyem kurom today ada daba eye babay ma zabiye lele dermak.

27 «A nakurom ndo madzangawa bazlam i Mbalom mapala eye ta Farisa hay, nakurom baberek eye hay. Daretsetseh ka gar kurom harwi nakurom ka ndzakitum bo na, tsavay neheye ta lambad tay ha daba eye lele, a zaba kuddek. Ta le ka dare mazabe fataya haladzay. Ane tuk na, ma hud eye na, maraha eye ta matasli i madahan hay ada ta wu neheye maza eye tebiye.

28 Nakurom na, andza niye dermak. Ka dare i ndo hay na, ka gwadum nakurom ndo i dedek hay. Ane tuk na, ma darev kurom na, nakurom maraha eye ta baberek ada ta manese.

29 «A nakurom ndo madzangawa bazlam i Mbalom mapala eye ta Farisa hay, nakurom na, baberek eye hay. Daretsetseh ka gar kurom harwi faya ka dzalumeye tsavay i ndo mada ha bazlam i Mbalom hay, ada faya ka lambadumeye tsavay i ndo neheye ta pay bazay a Mbalom ta dedek aye.

³⁰ Ada ka gwadum: “Tadə nəmaa ge andaya a həlay i bəba tətə may neh-eye tə kədawa ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay aye na, nəmaa dzapiye ta nəteye hərwi məkədə tay ha bay.”

³¹ Andza niye, bo kurom eye tə gər kurom ka sərur ha nəkurom wawa i ndo neheye tə kəd tay ha ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay aye.

³² Lele, ndədikum ka məsler i bəba tətə kurom huya!

³³ «Nəkurom na, dədə hay, wawa i palas hay! Ka slumeye mətəme abəra ka sariya i ako nakə ma mbatiye bay aye na, kəkay?

³⁴ Hərwi niye, tsənum lele: Na slərakumeye naha ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay, ndo neh-eye ta tsah aye, ndo neheye ta tətikakumeye. Ka kədumeye tay ha siye hay, ka darumeye tay ha siye ha ka mayako mazləmbada eye, siye ka ndabumeye tay ha ta mandalaḃa mə gay i maḃuwule me kurom hay ada siye ka həharumeye tay ha ka gəma ka gəma.

³⁵ Andza niye, ndo neheye ka kədum tay ahəl niye kəriye ta ge mənese bay aye na, mənese eye ma dədəye na, ka gər kurom. A dazlay ka Abel ndo məpay naha faya a Mbəlom hus ka Zakari wawa i Baraki nakə ka kədum mə walaḃ i təv məvəlay wu a Mbəlom ta təv nakə tsəḃaḃa eye.

³⁶ Neḃ faya na gwadakumeye: Sərur ha na, wu neheye tə ge ahəl niye tebiye na, sariya i Mbəlom ma dədəye ka ndo neheye anəke aye.»

*Yesu a tuwa Zerozelem
Luka 13.34-35*

³⁷ Yesu a dazlay mətuwe Zerozelem. A gwad: «Nəkurom ndo i Zerozelem hay, nəkurom ndo i Zerozelem hay. Nəkurom neheye ka bəbazlum tay ha ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay ada ka kədum tay ha ndo neheye Mbəlom a slərakum naha aye tə kwar. Sik nday nakə a seḃ məhayakum gər ka təv ga andza mandzekwer nakə ma hayatay gər a wawa ḃgay hay a huḃ i gwezleviyek ḃgay aye. Ane tuk na, ka wudum bay!

³⁸ Hərwi niye, gay kurom ma təriye rəgay.

³⁹ Andza niye, neḃ faya na gwadakumeye: Ma dazleye anəke ka ḃgatumeḃeye sa bay hus ahəl nakə ka gwadumeye: “Mbəlom m̃a pa ḃgama ka ndo nakə faya ma deyeweye tə məzele i Bəy Maduweḃ aye!”»

24

Yesu a ḃa ha ta mbəzliye ha gay i maḃəslay ha gər a Mbəlom

Markus 13.1-2; Luka 21.5-6

¹ Yesu a ndohwaw abəra mə gay i maḃəslay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə faya ma diye ḃgway aye na, gawla ḃgay hay ti ye naha ka təv ḃgay hərwi a satay məḃay ha ta dəzl gay i maḃəslay ha gər a Mbəlom ada siye i gay hay na, kəkay.

² Yesu neḃgeye a gwadətay: «Faya ka ḃgatumeḃeye a wu neheye tebiye na gwad ba? Sərur ha kame na, ka ḃgatumeḃeye a kwar kwa nəte ka gər i kwar ḃged bay. Ta mbəzliye ha hele hele.»

ḃgodgor i mandəve i mändzibəra

Markus 13.3-13; Luka 21.7-19

³ Yesu a ye, a tsal a Mahəmba i Tetədəz. Ahəl nakə neḃgeye mandza eye na, gawla ḃgay hay ti ye ka təv ḃgay mahəteye, ti ye ta tsətsah faya, tə gwadətay: «Tsikamay, wu neheye ta ta giye bo na, kədətay? Ada ḃgodgor waray nakə ma diye ha mazlambar ka maweye ada mändzibəra mazlambar ma ndəviye aye?»

⁴ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Gum metshe! Ndəray m̃a səpat kurom bay.

⁵ Hərwi ndo hay haladzay ta deyeweye ta məzele ga. Kwa way ma gwadətay: “Neḃ na, Kəriste!” Ada ta səpatiye ndo hay haladzay.

⁶ Ka tsənum ndo hay faya ta giye vərəm bəse tə nəkurom kwa neh-eye dərəḃ tə nəkurom aye na, k̃a dzədzarum bay. Hərwi wu neheye na, kutoḃ ta ndisleweye. Ane tuk na, mandəve i mändzibəra zuk bay.

⁷ Slala ḃged ta giye vərəm ta slala neḃged, bəy ta bəy ta giye vərəm.

Mandərzlaŋ ma giye, dala ma ɓəliye ma gəma hay wal wal.

⁸ Wu neheye tebiye ta giye bo na, andza məwe wawa nakə a dazlay a ŋgwas aye.»

Wu nakə ma ndzateye a gər a gawla i Yesu hay aye

⁹ «Ma dəba eye na, ndo hay ta gəsiye kurom hərwi ada tã gakum dərətsətseh, ta kədiye kurom. Slala i ndo hay tebiye ta nakumeye dərə hərwi ga.

¹⁰ A həlay niye na, ndo hay haladzay ta gəriye ha məpe mədzal gər abəra ka neŋ. Ta həliye ka bo me ada ta niye a bo dərə mə walaŋ tay nətə nətə.

¹¹ Ndo neheye tə gwaɗ nətəye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye haladzay ta deyeweye. Ta səpatiye ndo hay haladzay.

¹² Mənese ma səkahiye haladzay. Hərwi niye, mawude bo i ndo hay haladzay ma nəkidīye.

¹³ Ane tuk na, ndoweye kə səmay naha hus ka mandəve aye na, Mbəlom ma təmiye ha.

¹⁴ Ta diye ha Labara Ŋgwalak eye i Bəy i Mbəlom a ndo i mändzibəra hay tebiye hərwi ada ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye tã tsəne. Tsa na, mändzibəra ma ndəviye.»

Ta mbəzliye ha Zerozelem

Markus 13.14-23; Luka 17.23-24,37, 21.20-24

¹⁵ Yesu a gwadətay: «Ka ŋgatumeye a wuray maga zluwer eye andza mazəlatonŋo, ma lətsiye a təv nakə tsədəŋŋa eye, andza nakə Daniyel* ndo məde ha bazlam i Mbəlom kə tsik faya. (Ndowneye kə dzaŋga na, mã tsəne lele.)

¹⁶ Ndo neheye ka dala i Yahuda aye, ta ŋgatay a wu niye na, tã hway a mahamba hay.

¹⁷ Ndo nakə neŋgeye ka gər i gay aye na, mã mbəzlaw ka dala hərwi mede məhəlaw wu ŋgay hay abəra mə gay ŋgay bay.

¹⁸ Ndo nakə neŋgeye ma guvah aye na, mã mbəda gər a mətagay ŋgay məzlaw peteked ŋgay bay.

¹⁹ Pat eye niye na, dərətsətseh wene wene eye na, ka gər i ŋgwas neheye tə bo sulo aye ada ka ŋgwas neheye faya ta vəlateye wah a wawa tay hay aye!

²⁰ Duwulumay me a Mbəlom hərwi mahway nakə ka hwayumeye mã ge a həlay i mətasl bay kəgəbay pat i mazəzukw bo bay.

²¹ Andza niye, a həlay niye na, ndo hay ta siye dərətsətseh haladzay. Kwa ahəl nakə Mbəlom a ge mändzibəra aye hus anəke na, dāda ndəray kə sa dərətsətseh andza niye bay ada dāda ma giye bo andza niye sa bay.

²² Tadə Mbəlom mã nəkid ha abəra ka pat i dərətsətseh bay na, ndəray kwa nətə ma təmiye bay. Ane tuk na, a nəkid ha hərwi ndo ŋgay neheye a pala aye.

²³ «Tadə ndəray kə gwadəkum: “Zəbum! Kəriste anan!” kəgəbay “Neŋgeye atay!” na, kã təmum bazlam ŋgay bay.

²⁴ Andza niye, ndo masəpete ndo hay ta deyeweye. Ta gwadiye nətəye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom, kəgəbay ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom a sləraweye. Nətəye na, ta giye masuwayaŋ hay ada tə wu neheye ma giye hərɓabəkka aye hərwi tadə ma giye bo na, masəpete tay ha ndo neheye Mbəlom a pala aye.

²⁵ Anan, na tsikakum ka bo abəra kurre. Pum a zləm lele.

²⁶ «Tadə ta gwadəkum: “Kəriste anan mə pesl”, kã yum bay, kəgəbay ta gwadəkum: “Neŋgeye anan maŋgaha bo eye kanaŋ” na, kã təmum bay.

²⁷ Neŋ Wawa i Ndo, na deyeweye na, andza mawutsede i mbəlom nakə ta ŋgateye kwa tə waray aye.

²⁸ Andza niye, təv nakə wu maməta eye mə dəma aye na, magoduk hay ta hayiye gər a dəma.»

Məməw i Wawa i Ndo

Markus 13.24-27; Luka 21.25-28

* 24:15 Zəba ma Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

²⁹ «Kwayanŋa d̄arets̄atseh niye hay ta ye ab̄era m̄a d̄ama na, pat ma giye andaya sa bay ada kiye ma d̄aviye bay. Wurzla hay d̄ermak ta kutsaw-eye ab̄era ka maḡar̄mb̄elom, ada wu neheye ḡadaŋ eye ka maḡar̄mb̄elom aye ta b̄aliye haladzay.

³⁰ Pat eye niye na, ndo hay ta ŋgateye a wu nak̄a ma diye ha neŋgeye faya ma deyeweye aye ka maḡar̄mb̄elom. Ndo i m̄andzib̄era hay tebiye ta tuwiye ka bo. Ta ŋgeteŋeye a neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ma pazlay ta ḡadaŋ ada ta m̄azlaḅ eye haladzay.

³¹ Ta fa tolom bagwar eye na, ma sl̄araweye gawla i Mb̄elom hay, ta hayay ḡar a ndo neheye a pala tay ha aye ab̄era ka kokway i m̄andzib̄era tebiye kwa ka waray ka waray.»

Dzeke i gurov

Markus 13.28-31; Luka 21.29-33

³² Yesu a gwadatay: «Ts̄anum dzeke i gurov t̄aday. Ka ŋgatumay a gurov ka d̄uda na, ka s̄arum ha gwaduvay k̄a ge, mazlambar yam ma piye b̄ad̄aw?

³³ Andza niye, ka ŋgatumay a wu neheye tebiye ta ndislew na, s̄arum ha neŋ Wawa i Ndo mazlambar na deyeweye, neŋ ka m̄aged.

³⁴ Neŋ faya na gwad̄akumeye: S̄arum ha na, wu nak̄a tebiye ma giye bo na, ndo neheye an̄ake aye ta m̄at zuk bay.

³⁵ Maḡar̄mb̄elom ta dala ta dziye, bazlam ga na, d̄ada ma dziye bay.»

Maa s̄ar pat nak̄a m̄andzib̄era ma nd̄aviye na, Mb̄elom n̄ate ŋgweŋ

Markus 13.32-37; Luka 17.26-30,34-36

³⁶ Yesu a gwadatay sa: «Ma deyeweye pat waray na, nd̄aray kwa n̄ate a s̄ar bay. Ada ma deyeweye ah̄al waray na, nd̄aray a s̄ar h̄alay eye bay sa. Kwa gawla i Mb̄elom hay m̄a mb̄elom, kwa neŋ Wawa ŋgay b̄abay, n̄amaa s̄ar bay. Maa s̄ar pat eye na, Mb̄elom B̄aba ga n̄ate ŋgweŋ.

³⁷ Wu nak̄a a ge bo a h̄alay i Nuhu aye na, pat nak̄a neŋ Wawa i Ndo na

deyeweye na, ma ta giye bo andza niye d̄ermak.†

³⁸ H̄arwi ah̄al nak̄a yam ka dazlay a m̄ape zuk bay aye na, ndo hay t̄a ndayawa wu m̄anday, t̄a sawa wu m̄asay, t̄a zlawā dah̄alay ada t̄a v̄elawa dem tay hay a zal hus a pat nak̄a Nuhu a f̄al̄akwa a kwalalaŋ i yam aye.

³⁹ Ta s̄ar ka bo bay hus a h̄alay nak̄a yam a yaw a h̄al tay ha tebiye. Ah̄al nak̄a neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma giye andza niye d̄ermak.

⁴⁰ «A h̄alay niye na, ndo hay sulo ma guvah na, ta zliye n̄ate, ta ḡariye ha neŋged.

⁴¹ Ŋgwas hay sulo ta l̄oḡariye na, ta zliye n̄ate ta ḡariye ha neŋged.

⁴² H̄arwi niye, ndzum na, tsezle-zleŋŋe b̄ana ka s̄arum pat nak̄a B̄ay Maduweŋ kurom ma maweye bay.

⁴³ «Ts̄anum wu nak̄a lele: Ndo i gay m̄a s̄ar h̄alay nak̄a m̄akal ma deyeweye ma k̄aliye na aye na, ma ndzah̄ariye bay. Ma ndziye tsezle-zleŋŋe, ma ḡariye ha m̄akal m̄a f̄al̄akwa a gay ŋgay bay.

⁴⁴ H̄arwi niye, n̄akurom d̄ermak l̄avum bo, h̄arwi neŋ Wawa i Ndo na maweye ah̄al waray na, ka s̄arumeye bay.»

Ndo i m̄asler ŋgwalak eye

Luka 12.41-48

⁴⁵ Yesu a gwadatay: «Ndo i m̄asler ŋgwalak eye ada ma giye m̄asler t̄a metsehe lele eye na, way? Neŋgeye na, ndo nak̄a ndo i gay ŋgay a gwad̄ay “Gatay ḡar a siye i ndo m̄age m̄asler ga hay. V̄elatay wu m̄anday t̄a h̄alay eye.”

⁴⁶ M̄aŋgwese ka ḡar i ndo m̄age m̄asler niye tad̄a ndo i gay ŋgay ki yaw, k̄a ndzay a ḡar neŋgeye faya ma giye m̄asler andza nak̄a t̄a tsikay aye.

⁴⁷ Neŋ faya na gwad̄akumeye: S̄arum ha na, ndo i gay ŋgay ma ḡaray ha zlele ŋgay tebiye m̄a l̄avay ḡar.

⁴⁸ «Ane tuk na, tad̄a ndo m̄age m̄asler niye ŋgwalak eye bay na, ma gwadeye a ḡar ŋgay: “Ndo i gay ga faya

† 24:37 Madazlay i wu hay 7.17-23.

ma gaweye mahonok, ma deyeweye bāse bay”,

⁴⁹ ma piye bo mǎndeḅe siye i ndo neheye faya ta giye mǎsler dziye. Ma ndiye wu mǎnday ada ma siye wu mǎsay ta ndo mǎkweye hay.

⁵⁰ Ndo i gay ṅgay ma maweye na, ka hǎlay nakǎ faya ma hǎbiye bay aye ada a sǎr bay aye.

⁵¹ Ki yaw na, ma vǎleye dǎretsǎtseh haladzay, ma hǎhariye na ndo i mǎsler niye. Ma kaliye ha a tǎv i ndo i bǎbǎrek hay. Mǎ dǎma na, ta tuwiye tǎ mahǎpǎde zler eye.†»

25

Dzeke i merehe i dem hay kuro *Luka 12.35-38, 13.25-28*

¹ Yesu a gwadǎtay: «A hǎlay niye na, Bǎy i Mbǎlom ma ndzǎkitiye bo na, tǎ merehe i dem hay kuro. Tǎ hǎl lalam tay hay, ti ye hǎrwi mǎdzǎgǎr tǎ zal i dahǎlay.

² Mǎ walaṅ i merehe i dem neheye kuro aye, zlam na, matǎrakahaṅ eye hay, siye hay zlam na, metsehe tay andaya.

³ Merehe i dem neheye zlam matǎrakahaṅ aye, tǎ hǎl lalam tay na, ta lǎva ha bo tǎ mal bay.

⁴ Merehe i dem neheye zlam metsehe tay andaya aye na, tǎ hǎl lalam tay ada kwa way a lǎva ha bo tǎ mal ma dos.

⁵ Zal i dahǎlay ki yaw bǎse bay. Merehe i dem niye hay tebiye mǎndzehǎre a gatay, tǎ ndzahǎra.

⁶ «Ta magǎrhǎvadǎ na, mawude a tsǎne. “Anaṅ zal i dahǎlay kǎ ndzew! Lǎtsum ka mbǎlom, dum ta dzum gǎr.”

⁷ Merehe i dem niye hay ta pǎdeke abǎra ka mǎndzehǎre, ta dazlay mǎlǎve bo ta lalam tay hay.

⁸ Merehe i dem neheye matǎrakahaṅ aye na, ta tsǎtsah mal ka merehe i dem neheye metsehe tay andaya aye, tǎ gwadǎtay: “Mbǎdumamay mal a lalam may hay tsekweṅ tey hǎrwi faya ta mbatiye.”

⁹ Merehe i dem neheye metsehe tay andaya aye, ta mbǎdatay faya, tǎ gwadǎtay: “A’ay, andaya haladzay ma sliye a nǎmay ada a nǎkurom bay. Hwayum naha bǎse dǎh ka tǎv i ndo i tsakala, sǎkǎmumaw.”

¹⁰ Ahǎl nakǎ ti ye masǎkǎmaw mal aye na, zal i dahǎlay a ndislew. Merehe i dem neheye zlam malǎva bo aye na, tǎ fǎlǎkwa ka bo tǎ neṅgeye a gay i magurlom i mǎzle dahǎlay. A dǎrǎzl a mǎged.

¹¹ Mǎndze zǎrat na, siye i merehe i dem niye hay tǎ maw. Tǎ maw na, tǎ gwadǎ: “Bǎy Maduweṅ, Bǎy Maduweṅ, hǎndǎkamay abǎra ma mǎged!”

¹² Ane tuk na, zal i dahǎlay a gwadǎtay: “Neṅ faya na gwadǎkumeye ta dedek, na sǎr kurom bay.”

¹³ Hǎrwi niye, ndzum tsezlezleṅṅe bǎna pat eye kwa hǎlay eye na, ka sǎrum bay.»

Dzeke i ndo mǎge mǎsler hay mahkar *Luka 19.11-27*

¹⁴ Yesu a gwadǎtay sa: «Ma giye bo andza ndo i gay nakǎ a say mede a tsekene aye. A zalatay a ndo i mǎsler ṅgay hay, a gǎr ha zlele ṅgay a hǎlay tay.

¹⁵ A vǎlay kwa a way ka gǎdaṅ ṅgay. A vǎlay a ndo ṅged kwar i suloy temerre zlam, a ndo ṅged temerre sulo, a ndo mamahkar eye temerre nǎte. Tsa na, a ye ṅgway.

¹⁶ «Ndo i mǎsler nakǎ tǎ vǎlay kwar i suloy temerre zlam aye na, a ye a mbǎda ha hǎlay kwayaṅṅa. A huta faya kwar i suloy temerre zlam sa.

¹⁷ Ndo nakǎ tǎ vǎlay kwar i suloy temerre sulo aye na, a ge ha andza niye dǎrmak. A huta faya kwar i suloy temerre sulo.

¹⁸ Ane tuk na, ndo nakǎ tǎ vǎlay kwar i suloy temerre nǎte aye na, a ye a la bǎd, a ṅgaha na suloy i ndo i gay ṅgay niye a dǎma.

¹⁹ «Aza a ndzaw mǎve tsakway na, ndo i gay i ndo i mǎsler niye hay a

† 24:51 Zǎba ma Mata 8.12 ada dzǎṅga wu nakǎ mawatsa eye ka gǎr aye.

maw. Tsa na, a say mæpesle na suloy ñgay nakə a vəlatay aye.

²⁰ Ndo nakə a vəlay kwar i suloy temerre zlam aye, a ye ka təv ñgay, a gwaday: “Ndo i gay ga, ka vəlenj na, kwar i suloy temerre zlam. Anan na huta faya kwar i suloy temerre zlam.”

²¹ Ndo i gay ñgay a gwaday: “Lele haladzay, nəkar na, ndo i ñgwalak ada ndo i dedək. Nəkar ndo i dedək kwa mə wu neheye tsekwenj aye, na pakeye wu haladzay a həlay. Dara ñgwasama ka bo tə neñ.”

²² Ndo i məsler nakə a vəlay kwar i suloy temerre sulo aye, a ye naha, a gwaday: “Ndo i gay ga, ka vəlenj kwar i suloy temerre sulo. Anan na huta faya kwar i suloy temerre sulo.”

²³ Ndo i gay ñgay a gwaday: “Lele, nəkar na, ndo i ñgwalak ada ndo i dedək. Nəkar ndo i dedək kwa mə wu neheye tsekwenj aye, na pakeye wu haladzay a həlay. Dara ñgwasama ka bo tə neñ.”

²⁴ Ndo nakə tə vəlay kwar i suloy temerre nəte aye, a ye naha a gwaday: “Ndo i gay ga, na sər ha, nəkar na, ndo makula gər eye. Ka dziye wu nakə ka sləga bay aye, ka hayay gər a wu nakə ka zəv bay aye.

²⁵ Na dzədzar, hərwi niye na ye na ñgaha kwar i suloy yak a bəd. Anan suloy yak.”

²⁶ Ndo i gay ñgay a gwaday: “Nəkar na, ndo i məsler nakə ñgwalak eye bay aye ada səe eye. Ka sər na, na dziye wu nakə na sləga bay aye ada na hayay gər a wu nakə na zəv bay aye ba?”

²⁷ Meeneñ na, peñ na suloy a bank. A həlay i məmaw ga na, na həla ahaya suloy ga ta magogoy eye faya.

²⁸ Həlum faya abəra kwar i suloy niye temerre nəte aye. Vəlumay ha faya a ndo nakə kwar i suloy andaya faya gwezem aye.

²⁹ Hərwi ndo nakə wu ñgay andaya aye na, ta səkahay ha sa. Ane tuk na, ndo nakə wu ñgay andaya bay aye na, kwa tsekwenj eye nakə andaya faya

aye na, ta zliye na faya abəra.

³⁰ Gəsum na ndo nakay ma giye ñgama bay aye. Kalum naha abəra a ləvonj. Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəde zler eye.*»

Sariya i mandəve i məndzibəra

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Ahəl nakə neñ Wawa i Ndo na deyeweye ma məzlaḅ ga ta gawla i Mbəlom hay tebiye aye na, na ndziye ka dzanga i bəy ga ta məzlaḅ.

³² Ndo i məndzibəra hay tebiye ta hayiye gər ka təv ga ada na ñgəniye ha ka bo abəra ndo hay ta ndo siye hay andza ndo mətsəkure ma ñgəniye tay ha təbañ hay ta wak hay.

³³ Ka ñgəna tay ha na, ma piye tay ha təbañ hay a diye i həlay i mənday ñgay ada ma piye tay ha wak hay a diye i həlay i gula ñgay.

³⁴ «Bəy ma gwadateye a ndo neheye tə həlay i mənday ñgay aye: “Dumara, nəkurom neheye Mbəlom Bəba ga a pa fakuma ñgama aye, ka ndzumeye ma bəy ga nakə Mbəlom a ləvakum ha bo kwa ahəl nakə kə ge məndzibəra zuk bay aye.

³⁵ Hərwi ahəl niye, may a wur fagaya na, ka vəlumenj wu mənday, yam a geñ na, ka vəlumenj yam məsay, neñ mbəlok eye na, ka təmum ga a gay kurom,

³⁶ peteked andaya fagaya bay na, ka pumenj ka bo peteked, neñ dəvats eye na, ka gumenj gər, neñ ma danjay na, ka yum ka zəbumenjew dəre.”

³⁷ «Ndo neheye tə gawa wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye na, ta mbədəye faya, ta gwadəye: “Bəy Maduwenj, nəmaa ñgataka may a wur fakaya ada nəmaa vəlaka wu mənday na, kədəy? Yam a gaka ada nəmaa vəlaka yam məsay na, kədəy?

³⁸ Nəmaa ñgataka nəkar mbəlok eye ada nəmaa təma kar a gay may na, kədəy? Peteked fakaya bay ada nəmaa paka ka bo peteked na, kədəy?

* **25:30** Zəba ma Mata 8.12 ada dzanga wu nakə mawatsa eye ka gər aye.

³⁹ Nəmaa ɲgataka nəkar dāvats eye kəgəbay nəkar ma daɲgay ada nəmaa ye mazəbakaw dāre na, kəday?”

⁴⁰ «Bəy ma mbədateye faya, ma gwadateye: “Neɲ faya na gwadəkumeye, sərūm ha, kwa mey ka gumay a ndo wawa eye tsekweɲ mə walaɲ i malamar ga hay na, ka gum niye na, a neɲ.”

⁴¹ Ma dəba eye bəy ma gwadateye a ndo neheye tə həlay i gula ɲgay aye: “Dum abəra ka təv ga, nəkurom neheye Mbəlom a vəkum mezeleme aye! Dum a ako nakə ma mbatiye dāda bay Mbəlom a ləvatay ha bo a Fakalaw ta gawla ɲgay hay aye.

⁴² Hərwi, ahəl nakə may a wur fagaya na, ka vəlumen ɲ wu mənday bay. Yam a geɲ na, ka vəlumen ɲ yam bay,

⁴³ Neɲ mbəlok eye na, ka təmum ga a gay kurom bay, peteked andaya fagaya bay na, ka pumen ɲ ka bo peteked bay, neɲ dāvats eye ada neɲ ma daɲgay na, ka gumen ɲ gər bay.”

⁴⁴ «Nəteye dərmaɲ ta mbədeye faya, ta gwadeye: “Nəmaa ɲgataka may a wur fakaya, yam a gaka, nəkar mbəlok eye, dāvats eye kəgəbay ma daɲgay nəmaa gaka gər bay na, kəday?”

⁴⁵ «Bəy ma mbədateye faya, ma gwadateye: “Neɲ faya na gwadəkumeye: Sərūm ha na, wu nakə ka slum faya məgay a ndo wawa eye tsekweɲ mə walaɲ i ndo neheye bay na, ka gumen ɲ a neɲ bay dərmaɲ.”»

⁴⁶ Yesu a gwadatay: «Nəteye, ta diye ta hutiyeye na, dāretsətseh nakə ma ndəviye bay ka tor eye. Ndo neheye tə ge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye na, ta diye a sifa nakə ma ndəviye bay aye.»

26

Ta pəla tsəved məgəse na Yesu
Markus 14.1-2; Luka 22.1-2;
Yuhana 11.45-53

¹ Ahəl nakə Yesu a ndəv ha matətike aye na, a gwadatay a gawla ɲgay hay:

² «Ka sərūm ha magurlom i Pak a zəkaw na, məhəne sulo. Neɲ Wawa i

Ndo ta gəsiye ga hərwi ada tā dar ga ka mayako mazləmbada eye.»

³ A həlay niye na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay tə haya gər a gay i Kayif, bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom.

⁴ Tə ma ha ka bo bazlam mə walaɲ tay, a satay məgəse Yesu ta məkal ada məkədə na.

⁵ Ane tuk na, tə gwad: «Kā gəsakwa na tə magurlom nakay bay bəna, ndo hay ta gəriye kway ha bay.»

Ngwas wuray a mbəda mal ka gər i Yesu

Markus 14.3-9; Yuhana 12.1-8

⁶ Yesu neɲgeye ma gəma i Betani, mə gay i ndo wuray tə zalay Simon. Ndoweye niye a ndzawa na, dāvats i madəgwede a gaway.

⁷ Ahəl nakə faya ta ndiye wu mənday aye na, ɲgwas wuray a ye naha ka təv i Yesu ta dos mə həlay a le haladzay, maraha eye tə mal nakə a ze huɲɲa tsakala eye haladzay aye. A mbəda mal niye ka gər i Yesu.

⁸ Gawla ɲgay hay tə ɲgatay na, a yatay a gər bay, tə gwad: «A nas ha mal nakay na, hərwi mey?

⁹ ɲgama meeneɲ mâ səkəm ha na, ma hutiyeye ha suloy haladzay ada ma pateye suloy eye a ndo i mətawak hay.»

¹⁰ Yesu a sərətay naha a gər ka bazlam tay niye, a gwadatay: «Ka kwasumeye gər a ɲgwas nakay na, hərwi mey? Wu nakə a ge hərwi ga aye na, lele haladzay.

¹¹ Ndo i mətawak hay na, nəteye ka təv kurom huya. Ane tuk na, neɲ na, na ndziye tə nəkurom huya bay.

¹² Neɲgeye ka mbəda mal ka bo ga hərwi mələve ha bo i məzle ga a bəd.

¹³ Neɲ faya na gwadəkumeye, sərūm ha: Kwa a ɲgay ta diye ha Labara ɲgwalak eye nakay ka məndzibəra tebiye na, ta tsikiye ka ɲgwas nakay hərwi wu nakə a ge aye. Ndo hay ta mətsiye ha gər bay.»

Yudas Iskariyot a p̄la ts̄aved m̄age dafka Yesu

Markus 14.10-11; Luka 22.3-6

¹⁴Ndo n̄ate m̄a walaŋ i gawla i Yesu hay kuro ḡar eye sulo, m̄azele ŋgay Yudas Iskariyot, a ye ka t̄av i bagwar hay i ndo neheye t̄a v̄alaway wu a Mb̄alom aye.

¹⁵A ye naha, a gwadatay: «Tad̄a na p̄lakum ts̄aved m̄aḡase Yesu na, ka v̄alumen̄eye mey?» Bagwar hay i ndo neheye t̄a v̄alaway wu a Mb̄alom t̄a paslay kwar i suloy kuro kuro mahkar*, t̄a v̄alay.

¹⁶A dazlay pat eye niye Yudas a p̄la h̄alay nak̄a lele eye h̄arwi m̄age daf ka Yesu aye.

Yesu a l̄ava ha bo t̄a dafi Pak

Markus 14.12-16; Luka 22.7-14

¹⁷Pat makurre i magurlom nak̄a t̄a ndayawa wu m̄anday nak̄a ḡade faya bay aye na, gawla i Yesu hay ti ye ka t̄av i Yesu, t̄a gwad̄ay: «A saka n̄ama daka daf i magurlom i Pak na, ka waray?»

¹⁸Yesu a gwadatay: «Dum a wu-zlahḡama, a gay i ndoweye andaya, gwad̄umay: “Miter a gwad̄: H̄alay eye i ga k̄a slaw. Na ndiye daf i Pak ta gawla ga hay na, m̄a gay yak.”»

¹⁹Gawla i Yesu hay ti ye t̄a ge wu nak̄a Yesu a tsikatay aye. T̄a da wu m̄anday i Pak m̄a d̄ama.

Yesu a d̄a ha gawla ŋgay n̄ate ma giye faya daf

Markus 14.17-21; Luka 22.21-23; Yuhana 13.21-30

²⁰Huwa a ge na, Yesu ta gawla ŋgay hay kuro ḡar eye sulo ti ye t̄a ndza, ta dazlay a m̄ande wu m̄anday.

²¹A h̄alay nak̄a n̄ateye faya ta ndiye wu m̄anday aye na, Yesu a gwadatay: «Neŋ faya na gwad̄akumeye: S̄arum ha na, ndo n̄ate m̄a walaŋ kurom ma giye fagaya daf.»

²²A ndalatay a gawla ŋgay hay tebiye. Tsa na, ta dazlay mats̄atsehe faya, n̄ate ta n̄ate: «B̄ay Maduwen, neŋ d̄aw?»

²³Yesu a mb̄adatay faya, a gwadatay: «Mata ge fagaya daf na, ndo nak̄a faya n̄amaa t̄alakiye h̄alay a s̄ara salamay aye.

²⁴Neŋ Wawa i Ndo na m̄atiye andza nak̄a Derewel i Mb̄alom a tsik aye. Ane tuk na, d̄arets̄atseh ka ḡar i ndo nak̄a ma giye daf ka neŋ Wawa i Ndo aye. Ndo niye na, ŋgama meeneŋ t̄a wa na bay.»

²⁵Yudas, ndo nak̄a ma giye daf ka Yesu aye, a ts̄atsah faya: «Neŋ d̄aw, Miter?»

Yesu a mb̄ad̄ay faya, a gwad̄ay: «Andza nak̄a ka tsik aye.»

Dafi B̄ay Maduwen

Markus 14.22-26; Luka 22.15-20; 1 Korinthe hay 11.23-25

²⁶Ah̄al nak̄a faya ta ndiye daf aye na, Yesu a zla peŋ, a gay naha sis̄e a Mb̄alom. Ma d̄aba eye na, a ŋḡana ha peŋ niye, a v̄alatay a gawla ŋgay hay, a gwadatay: «Zlum, ndayum. Nakay na, bo ga.»

²⁷Ma d̄aba eye a zla ḡavet, a gay naha sis̄e a Mb̄alom. Ma d̄aba eye a v̄alatay, a gwadatay: «Sum n̄akurom tebiye.

²⁸Nakay na, bambaz ga nak̄a Mb̄alom ma b̄ariye dzam ta ndo hay aye. Ta mb̄adiye ha na, h̄arwi m̄ap̄ase ha mezeleme i ndo hay haladzay.

²⁹Neŋ faya na tsikakumeye, na ta siye wu m̄ase nakay sa bay hus a pat nak̄a ka ta sakweye wedeye ma b̄ay i B̄aba ga Mb̄alom aye.»

³⁰Ma d̄aba eye, ta zambad̄ay a Mb̄alom ta d̄ames† na, ti ye t̄a tsal a Mah̄amba i Tet̄ad̄ez.

Piyer ma gwadiye: «Na s̄ar Yesu bay»

Markus 14.27-31; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38

³¹Ma d̄aba eye na, Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «B̄egom ta h̄av̄ad̄ nakay n̄akurom tebiye ka ḡarumeye ga ha. H̄arwi mawatsa eye m̄a Derewel i Mb̄alom, a gwad̄: “Na ta k̄adiye na ndo m̄ats̄akure tay, ada t̄abaŋ niye

* **26:15** Z̄aba ma Zakari 11.12. † **26:30** T̄a ge d̄ames ka mand̄ave i m̄ande daf i Pak na, m̄a D̄ames hay 113 ka 118. ‡ **26:31** Zakari 13.7.

hay mahaya gər eye ta ngəniye gər kweye kweye kwa a ngay.‡”

³² Ane tuk na, na mbəlaw abəra ma mədahan na, na həbiye kurom ma Galile.»

³³ Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Kwa siye i ndo hay ta gər kar ha na, neŋ na gəriye kar ha dāda təbey.»

³⁴ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Neŋ faya na gwadakeye: Sər ha na, bəgom ta həvad nakay dzagulok ma ta zlahiye na, ɓa ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.»

³⁵ Piyer a gwaday: «Na sər kar bay na, na tsikiye dāda bay, kwa tadə ka mətameye ka bo salamay.» Siye i gawla ngay hay tebiye tə tsik andza niye dərma.

Yesu ma Getsemene
Markus 14.32-42; Luka 22.39-46;
Yuhana 18.1

³⁶ Yesu ta gawla ngay hay tə ndisl a təv eye andaya tə zalay Getsemene. Mə dəma na, a gwadatay: «Ndzum kanan. Na diye, na duwulay naha me a Mbəlom kataday.»

³⁷ Tsa na, ti ye ta Piyer ada ta wawa i Dzebede hay sulo. Tə ndisl a dəma na, mevel i Yesu a dazlay məwure faya ada a dzədzar haladzay.

³⁸ A gwadatay: «Dərev ga na, kə rah tə dəretsətseh i mədahan. Nəkurom na, ndzum kanan, ndzakwa na, tsezlezleŋne.»

³⁹ A ye abəra ka təv niye izad tsekwen, a ye naha a kal ha bo ka dala bərut da'ar ka dala. A duwulay naha me a Mbəlom, a gwad: «Bəba ga, tadə ma giye bo na, zla fagaya abəra dəretsətseh nakay na siye tey. Ane tuk na, kə ge andza nakə a seŋ a neŋ aye bay, ge andza nakə a saka a nəkar aye.»

⁴⁰ A maw ka təv i gawla ngay neheye mahkar aye na, nəteye mandzahəra eye. A gwaday a Piyer: «Andza niye, ka slum faya məndze tə neŋ tsezlezleŋne tə dəre kwa ɓəre nəte bay na, kəkay?»

⁴¹ Ndzum tə dəre tsezlezleŋne ada duwulumay me a Mbəlom hərwi ada kə dādum a masəpete i Fakalaw bay.

Məsəfəre na, a say mäge wu lele eye, ane tuk na, gədan kurom andaya məsəmay naha a masəpete i Fakalaw bay.»

⁴² A ye fataya abəra masulo eye sa, a ye naha a duwulay me a Mbəlom. A gwad: «Bəba, tadə ka sliye məzle fagaya abəra dəretsətseh nakay na siye bay na, vəleŋ gədan nā sa andza nakə a saka a nəkar aye.»

⁴³ Tsa na, a maw ka təv i gawla ngay neheye sa. A ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Tə mba faya məndze tə dəre kwa tsekwen bay tebiye.

⁴⁴ A gər tay ha, a ye sa. A duwulay me a Mbəlom andza nakə meeneŋ eye.

⁴⁵ Tsa na, a maw ka təv i gawla ngay hay, a gwadatay: «Faya ka ndzahərumeye sa ada faya ka zəzəkumeye bo ba? Gum metsehe, anəke na, həlay eye kə slaw. Neŋ Wawa i Ndo ta vəlay ga ha a həlay i ndo i mezeleme hay tuk.

⁴⁶ Lətsum, takwa ta dzakwa gər! Zəbum, ndo nakə ma giye fagaya daf aye, kə ndzew.»

Tə gəs na Yesu
Markus 14.43-50; Luka 22.47-53;
Yuhana 18.2-11

⁴⁷ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikiye me mba aye na, pəsləŋ Yudas neŋgeye nakə nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo aye, a ye naha. Ti ye naha ta ndo hay haladzay ta maslalam tay hay ada ta sakwal tay hay. Maa slər tay naha na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ta madugula i Yahuda hay.

⁴⁸ Yudas ndo məgatay daf ka Yesu aye ɓa kə datay ha wu nakə ma giye. A gwadatay: «Ndo nakə na ye na gəs na ka bo təmbolok təmbolok aye na, neŋgeye! Gəsum na.»

⁴⁹ Yudas a həndzəd naha kwayaŋŋa ka təv i Yesu, a gwaday: «Zay dāw, Miter!» Tsa na, a gəs na ka bo təmbolok təmbolok.

⁵⁰ Tsa na, Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Dzam ga, wu nakə ka yaw mäge na, ge na.» Tsa na, siye i ndo hay

ti ye naha, tə wuya kura ka Yesu, tə gəs na.

⁵¹ Ndo nəte mə walaŋ i ndo neh-eye nətəye tə Yesu aye, a ŋgwadaw maslalam ŋgay mbəhhat, a fay ha a ndo i məsler i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom, a dəsay na zləm fats ka dala.

⁵² Tsa na, Yesu a gwadāy: «Ma ha maslalam yak a gay ŋgay eye hərwi ndo neheye ta giye vərəm ta maslalam aye na, ta bəbazliye tay ha ta maslalam dərmaŋ.

⁵³ Neŋ na sliye məzalay a Bəba ga Mbəlom, m̄a slərəŋew gawla ŋgay hay gwezem haladzay anəke na, ka sər təbədew?

⁵⁴ Ane tuk na, kə ge andza niye na, wu nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom ma giye bo na, ma kəkay kəla?»

⁵⁵ Yesu a gwadātay a ndo hay: «Ka yumaw fagaya ta maslalam kurom hay ada ta sakwal kurom hay andza ta gəsiye ndo i məkal daw? Pat pat neŋ mandza eye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, na tətikawa, ka gəsüm ga bay!

⁵⁶ Ane tuk na, wu neheye tebiye tə ge bo aye na, hərwi ada wu nakə ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye tā ge bo.»

Tsa na, gawla ŋgay hay tə gər ha, ta hway faya abəra.

Yesu kame i bagwar i Yahuda hay Markus 14.53-65; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.12-14,19-23

⁵⁷ Ma dəba eye ndo neheye tə gəs Yesu aye na, ti ye ha Yesu a gay i Kayif bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom. Mə dəma na, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta madugula i Yahuda hay, nətəye mahaya gər eye.

⁵⁸ Ahəl nakə faya ta diye ha Yesu aye na, Piyer a pay bəzay ma dəba dərəŋ hus a dalamətagay i gay i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom. A ye naha a fələkwa a dalamətagay, a ndza ka təv i ndo niye hay faya ta tsəpiye maged aye. A say mazəbe faya ta giye ha tə Yesu na, kəkay.

⁵⁹ Bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay tebiye ta pəla ndo hay hərwi maraw faya me hərwi məgay sariya i məkəde na.

⁶⁰ Ndo hay haladzay ti ye naha ta raw faya me. Ane tuk na, ta huta tsəved məkəde na bay. Ka mandəve ŋgay eye na, ndo hay sulo ti ye naha, tə gwad:

⁶¹ «Ndo nakay a gwad: “Na sliye faya mambəzle ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ma məhəne mahkar na, na dəzliye na wedeye.”»

⁶² Tə tsəne andza niye na, bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom a lətse, a gwadāy a Yesu. «Ka məbədātay faya a ndo neheye təbədew? Tə tsik fakaya na, mey?»

⁶³ Ane tuk na, Yesu a ndza ŋgway tete. Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom a gwadāy: «Neŋ faya na tsətsahiye fakaya tə məzele i Mbəlom nakə ma ndziye ka tor eye, mbədeŋew faya: Nəkar na, Kəriste Wawa i Mbəlom daw?»

⁶⁴ Yesu a gwadāy faya: «Andza nakə ka tsik aye. Ane tuk na, sərüm ha, ma dazlay anəke, ka ŋgatumeŋeye a neŋ Wawa i Ndo na ndziye tə həlay i mənday i Mbəlom, neŋgeye nakə gədaŋ eye ka gər i wu hay tebiye aye. Ka ŋgatumeŋeye sa na, ma magərmbəlom na deyeweye ma pazlay.»

⁶⁵ Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A ŋguradā ha pe-teked ŋgay, a gwad: «Kə tsalay ka gər a Mbəlom! Ka pələkweye na, sa mey, na gwad ka tsənum wu nakə a tsik aye.

⁶⁶ Nəkurom ka dzalum na, kəkay?»

Ndo hay ta məbədāy faya, tə gwadāy: «Neŋgeye ndo mäge mənese, təde məkəde na.»

⁶⁷ Tsa na, ta tufay slesleḡ ka dərə a Yesu, tə fay ta məpede həlay, siye hay tə fay ka maholom.

⁶⁸ Tə gwadāy: «Kəriste, nəkar ndo məde ha bazlam i Mbəlom ba! Tsikamay, maa faka na, way?»

*Piyer a gwad: «Na sər Yesu bay»
Markus 14.66-72; Luka 22.56-62;
Yuhana 18.15-18,25-27*

⁶⁹ Piyer na, nengeye mandza eye ma dalamətagay ma bəra. Nḡwas wuray a gawa məsler mə gay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom niye, a həndzəd ka təv i Piyer, a gwadāy: «Nəkar dərmaḡ na, ndo i Yesu, ndo i Galile.»

⁷⁰ Ane tuk na, Piyer a dāy bərakəzan a Yesu kame i ndo niye hay tebiye, a gwad: «A'ay, na sər wu nakə a saka mətsiken aye bay.»

⁷¹ Ma dəba eye Piyer a ye a ndza sləp ka həlay məged. Nḡwas wuray a ye ka təv nḡay, a gwadətay a ndo neheye ka təv niye aye: «Ndo nakay tə ndzawa tə Yesu ndo i Nazaret!»

⁷² Piyer a dāy bərakəzan a Yesu masulo eye. A mbada, a gwad: «A'ay, na gwadum na sər ndo niye bay tiya!»

⁷³ Ma dəba i məndze tsekwen na, ndo neheye ka təv niye aye, ta həndzəd ka təv i Piyer, tə gwadāy: «Ta dedek, nəkar dərmaḡ na, nəte mə walaḡ i gawla i Yesu hay. Hərwi mətsike me nakə faya ka tsikiye na, a dā ha təv yak nakə ka yaw abəra mə dāma aye.»

⁷⁴ Tsa na, Piyer a gwad: «Kə ge na raw me na, Mbəlom mā geḡ dāretsətseh. Na mbada na, ta dedek na sər na ndo nakay bay.»

Kwayanḡa dzagulok a zlahā.

⁷⁵ Bazlam i Yesu nakə a tsik aye a mayaw a gər a Piyer. Yesu a gwadāy: «Dzagulok ma ta zlahiye na, ba ka gwad sik mahkar ka sər nen bay.» Tsa na, Piyer a yaw abəra ma dalamətagay, a tuwa tsiduk tsiduk.

27

*Ti ye ha Yesu a gay i Pilat
Markus 15.1; Luka 23.1; Yuhana 18.28-32*

¹ Pərik i mekedə na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay tə ma ha ka bo bazlam tebiye hərwi məkədə na Yesu.

² Tə dzawa na Yesu ada ti ye ha a gay i Pilat nḡomna i dala i Yahuda, ndo i Roma. Tə vəlay ha a Pilat.

*Yudas a kəd bo nḡay
Məsler hay 1.18-19*

³ Yudas, ndo nakə a ge daf ka Yesu aye, a zəba ta gəs na Yesu a sariya na, a dzala ka wu nakə a ge aye na, nḡwalak eye bay. A həl kwar i suloy nakə tə vəlay kuro kuro mahkar aye, a matay naha a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ta madugula i Yahuda hay.

⁴ A ye naha a gwadətay: «Na ge mənese, hərwi na ge daf ka ndo nakə kə ge mənese bay aye.»

Ta mbəday faya, tə gwadāy: «Bazlam yak bəna, i may mey tey.»

⁵ Yudas a kutsatay naha suloy niye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tsa na, a ye a hərwa bo ta ləber, a mət.

⁶ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom tə həl sulo niye, tə gwad: «Suloy nakay na, bazlam kway mapala eye kə vəkəway tsəved məpe na a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom bay. Suloy nakay na, i məkədə gər i ndo.»

⁷ Ma dəba eye, madugula i Yahuda hay tə ma ha ka bo bazlam mə walaḡ tay hərwi suloy niye na, ta səkəm guvah abəra ka ndo mənḡere gərwa. A guvah eye niye na, ta liye a dāma slele hay.

⁸ Hərwi niye, hus ka bəgom tə zalay a guvah eye niye na, Guvah i Bambaz.

⁹ Andza niye, a dā ha na, bazlam i Zeremi ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə a tsik aye. A gwad: «Tə həl kwar i suloy kuro kuro mahkar, niye na tsakala nakə ndo i Israyel hay tə gwad ta vəliye hərwi nḡay aye.

¹⁰ Ada ta səkəm ha guvah abəra ka ndo mənḡere gərwa andza nakə Bəy Maduwen Mbəlom a gwedəḡ ge aye.*»

*Yesu kame i Pilat
Markus 15.2-5; Luka 23.3-5;
Yuhana 18.33-38*

* 27:10 Zəba ma Zakari 11.12-13; Zeremi 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15.

11 Yesu nenɔgeye kame i Pilat. Pilat a tsɔtsah faya, a gwadɔy: «Nɛkar na, bɛy i Yahuda hay dedek daw?»

Yesu a gwadɔy faya: «Nɛkar ka tsik segey.»

12 Bagwar hay i ndo neheye tɔ vɛlaway wu a Mbɛlom aye ta madugula hay tɔ dɛs parasay ka Yesu haladzay. Ane tuk na, Yesu ka mbɛdatay faya bay.

13 Pilat a gwadɔy: «Wu neheye faya ta tsikiye fakaya tebiye aye na, ka tsɛne tɛbɛdɛw?»

14 Ane tuk na, Yesu ka mbɛday faya kwa tsekwen bay. Niye na, a gay wadɛn wadɛn a Pilat.

Tɔ gay sariya a Yesu i mɛkɛde
Markus 15.6-15; Luka 23.13-25;
Yuhana 18.3-19.16

15 Magurlom i Pak kɛ ndzew na, nɔgomna a gɛrawa ha ndo i danɔay nɛte, ndo nakɛ a satay a ndo hay aye.

16 A hɛlay niye na, ndoweye andaya nenɔgeye sewed eye ma danɔay, tɔ zalay Barabas.

17 Ndo hay tɔ haya gɛr haladzay. Pilat a tsɔtsah fataya, a gwadɔy: «A sakum nɛ gɛrakum ha na, way? Barabas tsukudɔ Yesu nakɛ tɔ zalay Kɛriste aye daw?»

18 Pilat a sɛr ha tɔ gɛsay naha Yesu na, tɔ ge faya na, sɛlɛk kɛriye.

19 Ahɛl nakɛ Pilat mandza eye ka tɔv mɛge sariya aye na, nɔgwas nɔgay a slɛr ndo ka tɔv nɔgay, a ye naha a gwadɔy: «Kɛ gay wuray a ndo nakay bay, hɛrwi kɛ ge mɛnese bay. Ta hɛvad nakay, na sa dɛretsɛtseh haladzay ma mɛsine hɛrwi nɔgay.»

20 Bagwar hay i ndo neheye tɔ vɛlaway wu a Mbɛlom aye ta madugula hay tɔ vɛlatay gɛdan a ndo hay, ta tsɔtsah ka Pilat mɛ gɛratay ha Barabas. Yesu na, mɛ kɛd na.

21 Pilat a gwadɔy: «Na gɛrakumeye ha ndo i danɔay nɛte. Mɛ walan tay nɛte a sakum nɛ gɛrakum ha na, way?»

Ta mbɛday faya. «Gɛramay ha na, Barabas!»

22 Pilat a tsɔtsah fataya, a gwadɔy: «Ada na geye a Yesu nakɛ tɔ zalay Kɛriste aye na, mey?»

Nɛteye tebiye tɔ gwadɔy: «Dar na ka mayako mazlɛmbada eye!»

23 Pilat a gwadɔy: «Nenɔgeye a ge na, mɛnese waray?»

Ane tuk na, ta sɛkah ha mawude haladzay ta gɛdan, tɔ gwadɔy: «Dar na ka mayako mazlɛmbada eye!»

24 Pilat a zɛba faya ma sliye mɛge wuray kwa tsekwen bay ada ndo hay faya ta dazleye mawude haladzay na, a tɛd yam, a bara hɛlay kame i ndo niye hay, a gwadɔy: «Mɛnese i mɛkɛde ndo nakay na, ka gɛr ga bay. Mɛnese eye na, ka gɛr kurom.»

25 Ndo hay tebiye ta mbɛday faya, tɔ gwadɔy: «Ayaw, nɛmaa tɛma. Mɛnese i mɛkɛde ndo nakay mɛ yaw ka gɛr may ada ka wawa may hay.»

26 Tsa na, Pilat a gɛratay ha Barabas. Yesu na, a ndaba na ta mandalaɛba, a vɛlatay ha a sidzew hay hɛrwi ada tɛ ye tɛ dar na ka mayako mazlɛmbada eye.

Sidzew hay tɔ nɔgwas ka Yesu
Markus 15.16-20; Luka 19.2-3

27 Ma dɛba eye na, sidzew i Pilat hay ti ye ha Yesu a gay i nɔgomna. Ti ye naha, tɔ haya gɛr a sidzew hay tebiye.

28 Ta tsɛkw faya abɛra peteked nɔgay hay. Tɛ pa faya peteked ndozza eye.†

29 Tɛ dɛsaw dak tɛ slapa na ka bo, ta pay a gɛr a Yesu andza dzagwa i bɛy. Tɛ vɛlay sakwal‡ a hɛlay. Ta dɛkway gurmets a huvo ada tɛ nɔgwas faya, tɔ gwadɔy: «Zay daw, bɛy i Yahuda hay?»

30 Ta tuf faya slesleɛ ada ta buwa faya abɛra sakwal nakɛ mɛ hɛlay aye, tɛ fay ha ka gɛr.

31 Ta ndɔv ha mɛnɔgwese faya na, ta tsɛkw faya abɛra peteked ndozza eye niye, tɛ ma ha faya peteked nɔgay hay. Ti ye ha hɛrwi madar na ka mayako mazlɛmbada eye.

† 27:28 Peteked ndozza eye: Peteked nakɛ sidzew i Roma hay tɛ pawa ka bo andza peteked i bɛy aye.

‡ 27:29 Sakwal niye na, a bɛram i sakwal i bɛy bagwar eye.

Ta dar na Yesu ka mayako mazlɛmbaɗa eye

Markus 15.21-32; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27

³² Ahɛl nakɛ sidzew hay faya ta diye ha Yesu, ta tasiye abɛra mɛ walaŋ gay aye na, tɛ dzɛgɛr ta ndo i Siren, mɛzele ŋgay Simon. Tɛ gay kutoŋ ka mɛzle mayako mazlɛmbaɗa eye nakɛ ta dariye faya Yesu aye.

³³ Tɛ ndisl a tɛv eye andaya tɛ zalay Golgwata, andza mɛgwede: «Tɛv i mɛtasli gɛr».

³⁴ Tɛ vɛlay guzom madzapa eye tɛ wuye dɛuwekeke eye. Yesu a ndzaka na, a say bay.

³⁵ Ma dɛba eye na, ta dar na Yesu ka mayako mazlɛmbaɗa eye. Tɛ ge tsakwal ka peteked ŋgay hɛrwi mɛsɛre mata hute na, way. Tsa na, ta ŋgɛna ha a bo mɛ walaŋ tay.

³⁶ Tsa na, tɛ ndza mɛ dɛma hɛrwi matsɛpe na Yesu.

³⁷ Tɛ watsa gɛr i bazlam nakɛ tɛ kɛd na faya Yesu aye, tɛ gwad: «Nakay na, Yesu bɛy i Yahuda hay.» Ta law na zal ka gɛr ŋgay.

³⁸ Ta dar ndo i mɛkal hay sulo ka tsakay i Yesu, nɛte tɛ hɛlay i mɛnday, nɛnged tɛ hɛlay i gula.

³⁹ Ndo neheye ti yawa ta tɛv niye na, tɛ bɛlaw ha gɛr tay hay tekɛm tekɛm tɛ mɛsaday pɛleslesle.

⁴⁰ Tɛ gwadaway: «Hey! Nɛkar haɛbe a saka mambɛzl ha gay i mɛdɛslay ha gɛr a Mbɛlom ada ka gwad ma mɛhɛne mahkar na, ka dɛzl na aye na, tɛv i wu yak aye na, mɛngay tuk? Nɛkar tɛma ha bo yak eye tey! Kɛ ge nɛkar Wawa i Mbɛlom na, mbɛzlaw abɛra ka mayako nakay mazlɛmbaɗa eye.»

⁴¹ Bagwar hay i ndo neheye tɛ vɛlaway wu a Mbɛlom aye ta ndo mɛdzaŋgawa bazlam i Mbɛlom mɛpala eye ada ta madugula i Yahuda hay tɛ ŋgɛwasa ka Yesu. Tɛ gwad:

⁴² «Kɛ tɛma tay ha siye i ndo hay tuk na, a sla faya mɛtɛme ha gɛr ŋgay tɛbɛdew? A gwad nɛngɛye bɛy i Israyel hay sa na, mɛ mbɛzlaw abɛra ka

mayako mazlɛmbaɗa eye ada nɛmaa dzaliye ha.

⁴³ A dzala ha ka Mbɛlom sa na, a gwad nɛngɛye Wawa i Mbɛlom. Kɛ ge Mbɛlom a wuda na na, mɛ tɛma ha anɛke.»

⁴⁴ Ndo i mɛkal neheye sulo ta dar tay naha ka tsakay ŋgay aye, tɛ tsaday andza niye dɛrmak.

Mɛmate i Yesu
Markus 15.33-41; Luka 23.44-49; Yuhana 19.28-30

⁴⁵ A dazlay ta magɛrhɛpat, lɛvon a ge ka dala niye tebiye tekɛdɛgɛm. A ge na, hus a bɛre mahkar i huwa.

⁴⁶ Ma giye bɛre mahkar i huwa, Yesu a wuda ta magala kɛlɛrra, a gwad: «*Eli, Eli, lama sabaktani?*» Andza mɛgwede: «Mbɛlom ga, Mbɛlom ga, ka gɛr ga ha na, hɛrwi mey?S»

⁴⁷ Siye i ndo neheye ka tɛv aye niye tɛ tsɛne na, tɛ gwad: «Faya ma zaleye a Eliya!»

⁴⁸ Kwayaŋna ndo nɛte mɛ walaŋ tay niye a hway, a ye naha a zla wuye andaya kofkoffa. A tsɛhuɓ ha a wuye guyakaka. A hak ka gwavɛkw. Tsa na, a pay naha ka bazlam a Yesu hɛrwi ada mɛ dɛvɛtse.

⁴⁹ Ane tuk na, siye i ndo hay tɛ gwad: «ŋgatay, zɛbakwa faya tɛday, Eliya ma deyeweye ma tɛmiye ha daw?»

⁵⁰ Ane tuk na, Yesu a wuda ta magala kɛlɛrra. Tsa na, a mɛt.

⁵¹ A hɛlay niye kwayaŋna, peteked nakɛ a ŋgɛna ha gay i mɛdɛslay ha gɛr a Mbɛlom sulo aye, a ta ka bo bɛra sulo tsanŋa kwa abɛra mɛ gɛma hus ka dala. Dala a bɛl, hotokom hay ta ŋgɛma wudɛgɛr wudɛgɛr.

⁵² Tsɛvay hay ta hɛndɛk, ndo mɛpe mɛdzal gɛr hay ka Mbɛlom haladzay neheye tɛ mɛt aye tɛ mbɛlaw.

⁵³ Tɛ ndohwaw abɛra ma tsɛvay. Ma dɛba i mɛlɛtsew i Yesu abɛra ma mɛdahaŋ na, ti ye a Zerozelem, gɛma tsɛdɛŋna eye. Mɛ dɛma na, ndo hay haladzay ta ŋgatay.

⁵⁴ Bagwar i sidzew ta sidzew niye hay faya ta həbiye ka Yesu dziye, tə ngatay dala a bəl tə wu neheye a ge bo aye tebiye na, zluwer a gatay haladzay, tə gwad: «Ta dedek, ndo nakay na, Wawa i Mbəlom!»

⁵⁵ Ngwas hay haladzay nətəye malətsa eye dəren faya ta zəbiye naha faya. Tə payaw bəzay a Yesu kwa abəra ma gəma i Galile, tə gaway məsler.

⁵⁶ Mə walaŋ tay niye hay na, Mari nakə a yaw abəra ma gəma i Magədala aye, Mari maya i Yakuba ta Yusufa ada ta maya i wawa i Dzebede hay.

Tə pa na Yesu a tsəvay
Markus 15.42-47; Luka 23.50-56;
Yuhana 19.38-42

⁵⁷ Huwa a ge na, ndo wuray zlele eye a yaw. Nəngeye ndo i gəma i Arimate, məzele ngay Yusufa. Nəngeye dərma, gawla i Yesu.

⁵⁸ A ye ka təv i Pilat, a tsətsah faya mədahaŋ i Yesu. Pilat a vəlay tsəved ka məzle mədahaŋ i Yesu.

⁵⁹ Yusufa a ye a zla na mədahaŋ i Yesu abəra ka mayako mazləmbada eye, a zla rəkwa a mbəkwa na.

⁶⁰ A pa na a tsəvay nakə a la ka geseh wedeye hərwi ngay eye ngway aye. Tsa na, a bədəngwal beber bagwar eye hərwi madərəzle faya. A dərəzl faya na, a ye ngway.

⁶¹ Mari i Magədala ta Mari nənge d nətəye andaya mandza eye dəgerger bəse ta tsəvay.

Sidzew ha ta tsəpa na tsəvay

⁶² Tədə eye andza məgwede pat nakə a mbay naha a pat i mələve bo i mazəzükw bo aye, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay, ti ye dziye a gay i Pilat.

⁶³ Ti ye naha, tə gwaday: «ŋgalaka, nəmaa yaw ka təv yak na, hərwi wu nakə ndo i parasay nakay a tsik ahəl niye aye na, ka mamayaw a gər. A gwad: “Ma dəba i məhəne mahkar na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.”

⁶⁴ Gwadatay a sidzew hay na, tə tsəpa na tsəvay lele hus a məhəne

mamahkar eye bəna gawla ngay hay ta deyeweeye ta kəliye na. Ma dəba eye ta gwadateye a ndo hay: “Yesu kə lətsew abəra ma mədahaŋ.” Parasay ngay ma səka hiye wene eye ma ziye nakə kurre aye.»

⁶⁵ Pilat a gwadatay: «Həlum sidzew hay anan dum tay ha ka tsəvay, tə tsəpa andza nakə a sakumeye.»

⁶⁶ Tə həl bo ti ye. Ti ye naha tə ləva bo tə matsəpe tsəvay. Tə slərəba na me i tsəvay, tə gəs na əngəts lele. Tsa na, tə pa sidzew hay ka matsəpe na.

28

Yesu a lətsew abəra ma mədahaŋ
Markus 16.1-10; Luka 24.1-12;
Yuhana 20.1-10

¹ Ma dəba i pat i mazəzükw bo na, pat i luma i sidzew ta mekedə, Mari i Magədala ta Mari nənge d ti ye mazəbe ka tsəvay.

² Tə ndisl naha kwayaŋna na, dala a bəl haladzay dzeki b dzeki b hərwi gawla i Mbəlom a mbəzlaw mə mbəlom, a yaw a bədəngwal beber abəra ka tsəvay, toŋ a ndza faya.

³ Gawla i Mbəlom niye na, a dəv andza mawutsede ada peteked ngay a sləde haladzay herre.

⁴ Zluwer a gatay a sidzew neheye faya ta tsəpiye tsəvay aye. Ta dzədzar haladzay, ta təra andza nətəye maməta eye hay tsadək tsadək.

⁵ Gawla i Mbəlom a gwadatay a ngwas niye hay: «Kā dzədzarum bay. Na sər nəkurom faya ka pəlumeeye Yesu, ndo nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye aye.

⁶ Nəngeye andaya kanaan bay, kə lətsew abəra ma mədahaŋ andza nakə a tsik aye. Dumara zəbum ka təv nakə tə həna ha faya kwa.

⁷ Dum bəse ta gwadumatay a gawla ngay hay na: “Yesu kə lətsew abəra ma mədahaŋ, ma lahakumeye a Galile. Ka ngatumeye mə dəma.” Anan wu nakə na tsikakum aye.»

⁸ Ngwas niye hay ta hway abəra ka tsəvay bəse. Zluwer a gatay, ane tuk na, dərev tay maŋgwas aye. Ta hway

mədatay ha labara eye a gawla i Yesu hay.

⁹ Kwayan̄ña, Yesu a yaw tə dzəgər ta nəteye, a gwadətay: «Na tsikakum me!» N̄gwas niye hay ta həndzəd naha ka təv n̄gay, ta dəkway gurmets a huvo. Tə gəs na abəra mə sik ada tə dəslyay ha gər.

¹⁰ Yesu a gwadətay: «Kâ dzədzarum bay. Dum gwadumatay a malamar ga hay na, tâ ye a Galile. Ta n̄geteņeye mə dəma.»

Wu nakə sidzew hay ta təkər aye

¹¹ Ahəl nakə n̄gwas hay faya ta diye abəra ka tsəvay, nəteye ka tsəved aye na, siye i sidzew neheye faya ta həbiye ka tsəvay aye ti ye a walaņ i gay. Ti ye naha ta təkər wu nakə a ge bo aye tebiye a bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye.

¹² Bəy hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye tə haya gər ta madugula i Yahuda hay. Tə ma ha ka bo bazlam mə walaņ tay. Tə vələtay suloy haladzay a sidzew neheye ta tsəpa tsəvay aye.

¹³ Tə gwadətay: «Wu nakə ka təkərumatəye a ndo hay aye na, anaņ: “Ahəl nakə nəmay mandzahəra eye ta həvad aye na, gawla i Yesu hay ta yaw, ta kəla na mədahaņ i Yesu.”

¹⁴ Tadə n̄gomna kə tsəne na, ma gakuməye wuray bay. Nəmaa səriye wu nakə nəmaa tsikiye.»

¹⁵ Sidzew hay tə həl suloy nakə tə vələtay aye. Ti ye tə dəs parasay andza nakə tə tsikatay aye. Andza niye, bazlam nakay a dā zləm a Yahuda hay tebiye hus ka bəgom.

Yesu a bəzatay ha bo a gawla n̄gay hay

Markus 16.14-18; Luka 24.36-49; Yuhana 20.19-23; Məsler hay 1.6-8

¹⁶ Ma dəba eye na, gawla i Yesu hay kuro gər eye nəte ti ye a Galile. Ti ye naha, tə tsal a mahəmba nakə Yesu a gwadətay «Tsalum a dəma» aye.

¹⁷ Tə ndisl a dəma na, tə n̄gatay a Yesu, tə dəslyay ha gər. Ane tuk na, siye mə walaņ tay ta dzala ha faya ta dedek eye bay.

¹⁸ Yesu a həndzəd ka təv tay, a gwadətay: «Mbəlom kə vələņ gədaņ mə mbəlom ada ka məndzibəra.

¹⁹ Hərwi niye, dum ha bazlam ga ka təv i ndo i gəma hay tebiye, tərūm tay ha gawla ga hay. Dzəhuḅum tay ha a yam ta məzele i Bəba Mbəlom, tə məzele i Wawa n̄gay ada tə məzele i Məsəfəre Tsədaņña eye.

²⁰ Tətikumətatay bazlam neheye na tsikakuməye. Tâ rəhay ha gər tebiye, tâ dzala ha faya. Ada neņ, na ndziye tə nəkurom pat pat hus ka mandəve i məndzibəra.»

Ngwalak i bazlam nakə Markus a watsa aye Məfələkwe

Markus a dazlay məwetse labara nakay na, a gwad nakay na: «Labara ngwalak eye nakə a tsik ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom». A da ha Yesu na, ndo məge məsler, a sla faya məge wu hay. Ka tətikatay a ndo hay, ka həhar fakalaw abəra mə bo i ndo hay, kə pəsətay ha mezeleme a ndo hay. Yesu a gwad neŋgeye Wawa i Ndo, a yaw a vəl ha məsəfəre ŋgay hərwi mətəme tay ha ndo hay abəra mə mezeleme tay.

Markus a watsa ka məsler i Yesu, i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam, ka gər i madzəhuḅe i Yesu tə masəpete nakə a say a Fakalaw masəpat na aye, a da ha məsler i Yesu ta məmbəle tay ha ndo i dəvats hay tə matətike nakə a tətikatay a ndo hay aye. A watsa ka gər i məndze maduk i duk eye ka məndzibəra, ka gər i məməte ŋgay ka mayako mazləmbada eye, mələtsew ŋgay abəra ma mədahaŋ.

Madazlay i labara 1.1-13

Məsler i Yesu ma Galile 1.14-9.50

Yesu a lətse abəra ma Galile a ye a Zerozelem 10.1-52

Maduk i duk i məhəne i Yesu 11.1-15.47

Mələtsew i Yesu abəra ma mədahaŋ 16.1-8

Yesu a bəz ha bo ada mede ŋgay a mbəlom 16.9-20

Yuhana madzəhuḅe ndo a yam

Mata 3.1-12; Luka 3.1-18; Yuhana 1.19-28

¹ Labara ngwalak eye nakə a tsik ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom aye, a dazlay

² andza nakə mawatsa eye mə derewel i Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye, a gwad:

«Neŋ Mbəlom, na sləriye naha ndo məde ha bazlam ga kame yak.

Ma lambadakeye na tsəved.

³ Faya ma wudiye mə kəsaf, a gwad: Lambadumay tsəved a Bəy Maduweŋ, lambadumay tsəved hay fehe lele, t̄a hədzak bay.*»

⁴ Andza niye, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a ndohwaw mə kəsaf. A tsikatay me a ndo hay, a gwadatay: «Mbədum ha mede kurom. Dzəhuḅum bo a yam ada Mbəlom ma pəsakumeye ha mənese kurom hay.»

⁵ Ndo neheye ma Zerozelem ada ka dala i Yahuda ti ye tebiye. Tə yawa ka təv i Yuhana. Tə dawa ha mezeleme tay hay parakka kame i ndo hay ada Yuhana a dzəhuḅawa tay ha a yam mə magayam nakə tə zalay Yurdum aye.

⁶ Yuhana niye na, peteked ŋgay maŋgara eye ta məkwets i zləgweme ada a bərawa bəzihud ŋgay na, ta həzlay. A ndayawa mə kəsaf niye na, heyew ta wum.

⁷ Anaŋ labara nakə a tsik aye sa, a gwad: «Ndo mekeleŋ eye ma deyeweye kame ga, neŋgeye na, gədaŋ eye a ze ga. Na sliye mahəndzədə ka təv ŋgay, məpəlay ha ləber i tahərak ŋgay bay tebiye.

⁸ Neŋ na, na dzəhuḅ kurom ha a yam tsa. Neŋgeye na, ma dzəhuḅeye kurom ha ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.»

Madzəhuḅe i Yesu a yam, a say a Fakalaw masəpete Yesu

Mata 3.13-4.11; Luka 3.21-22, 4.1-13

⁹ Ma məhəne niye na, Yesu a yaw ma Nazaret ka dala i Galile. A ndislew na, Yuhana a dzəhuḅ na a yam mə magayam nakə tə zalay Yurdum aye.

¹⁰ A həlay nakə faya ma tsalaweye abəra ma yam aye na, a ŋgatay a magərmbəlom a ta ka bo bəra ndzadədəda. Tsa na, Məsəfəre i Mbəlom a mbəzlaw ka Yesu andza bodobodo.

¹¹ Ada mətsike me a tsənew abəra mə mbəlom, a gwad: «Nəkar na, wawa ga. Na wuda kar haladzay. Dərev ga faya ma ŋgwasiye tə nəkar.»

¹² Kwayaŋŋa Məsəfəre i Mbəlom a zla na a makulkwandah.

* 1:3 Ezay 40.3.

¹³ Yesu a ndza mə kəsaf məve kuro kuro fad. Mə dəma na, a say a Fakalaw masəpete na ada mədədə ha a mezeleme. Mə kəsaf niye na, wu i pesl hay mə dəma haladzay. Gawla i Mbəlom hay ti yaw ka təv i Yesu, tə vəlay wu mənday.

*Yesu ma gəma i Kafernahum
Mata 4.18-22; Luka 5.1-11*

¹⁴ Ma dəba eye na, tə gəs na Yuhana a danğay. Tə gəs na Yuhana na, Yesu a ye a Galile. A da ha Labara Nğwalak eye i Mbəlom mə dəma.

¹⁵ A gwad: «Həlay eye kə ndislew tuk, mbədum ha mede kurom. Təmum Labara Nğwalak eye i Mbəlom a dərev kurom hərwi Bəy i Mbəlom ka həndzədaw.»

¹⁶ Yesu a zəngal me i dəlov i Galile. Ahəl nakə faya ta zəngaliye me i dəlov niye aye na, a nğatay a ndo məgəse kələf hay sulo. Niye hay na, Simon ta malamar nğay Anđəre, faya ta kaliye gadañ tay a dəlov.

¹⁷ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Dumara, pumenj bəzay. Anəke faya ka həlumeye kələf, ane tuk na, na təriye kurom ha ndo məhəlaw ndo hay.»

¹⁸ Tə tsəne na, tə gər ha gadañ tay hay, tə pay bəzay a Yesu.

¹⁹ Yesu a ye kame tsekwen na, a nğatay a Yakuba ta malamar nğay Yuhana. Nəteye na, wawa i Dzebede hay. A nğatatay na, nəteye mə kwalalañ i yam faya ta lambadiye gadañ tay hay.

²⁰ Kwayañña Yesu a zalatay. Tə tsəne məzele i Yesu na, tə gər ha bəba tay Dzebede mə kwalalañ i yam ta ndo i məsler nğay hay, tə pay bəzay a Yesu.

Yesu a mbəl tay ha ndo hay abəra ma dāvats tay hay wal wal

Mata 8.14-17; Luka 4.31-44

²¹ Yesu ta gawla nğay hay ti ye a wuzlahgəma i Kafernahum. Pat i mazəzukw bo na, Yesu a ye a gay i maduwule me. Mə dəma na, a tətikatay a ndo hay.

²² Ndo hay tə tsəne matətike nğay nakə a tətikatay aye na, a

gatay hərbaəkka. Hərwi nəngeye a tətikatay andza i ndo neheye tə dzañgawa bazlam i Mbəlom mapala eye bay. Ane tuk na, i nğay a tətikatay na, ta məzlaə eye. Hərwi bazlam niye hay ti yaw na, abəra mə nəngeye nğway.

²³ Ahəl nakə faya ma tətikateye a ndo hay aye na, ndo wuray məsəfəre lele bay eye, paf a ye naha a gay i maduwule me niye. Tsa na, a wuda ta magala kələrra.

²⁴ A gwad: «Nəkar Yesu ndo i Nazaret, mey yak ka nəmay na, mey? Ka yaw na, mata dze may ha dāw? Nəkar way na, na sər ha lele: Nəkar na, ndo nakə tsədanña Mbəlom a sləraw aye.»

²⁵ Tsa na, Yesu a gay me, a gwaday: «Ndza dīkdīk. Dara abəra mə bo i ndo nakay.»

²⁶ Kwayañña məsəfəre lele bay eye a bəl ha ndo niye ta gədañ tə mawude eye kələrra. Tsa na, a yaw abəra mə bo i ndo niye.

²⁷ Ka təv niye na, a gatay a ndo hay dəbək dəbək, hərbaəkka. Tə gwad mə walañ tay: «Eh! Eh! Nakay na, wu wuray? Labara nakay a tsik aye na, ta məzlaə eye. Nakay na, ndo waray, a gatay me a məsəfəre lele bay eye hay ada tə gəsay me na, ndo waray.»

²⁸ Labara i Yesu a da a zləm kwayañña ka dala i Galile tebiye.

²⁹ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla nğay hay ti ye abəra mə gay i maduwule me niye, ti ye a gay i Simon ta Anđəre. Nəteye ti ye dziye ta Yakuba ada ta Yuhana.

³⁰ Tə ndisl naha na, mese i Simon mahəna eye mə gay, marabaraə a gay. Tsa na, tə gwaday a Yesu: «Mese i Simon lele bay.»

³¹ Yesu a ye ka təv nğay a gay. A ye naha na, a gəs na abəra mə həlay, a lətse ha ka mbəlom. Tsa na, marabaraə a ndala faya abəra. A ye, a gatay mbəlok.

³² Ta huwa ma dəba i pat mədədə na, ndo hay tə həlaw ndo i dāvats hay haladzay ta ndo neheye fakalaw mə bo tay aye.

³³ Ndo i gəma niye hay tebiye tə haya gər ka məged i gay nakə Yesu mə dəma aye.

³⁴ Ndo neheye dāvats a gatay wal wal aye na, Yesu a mbəl tay ha ada a həhar fakalaw abəra ka ndo hay haladzay dərma. Ane tuk na, Yesu a ngərəz fataya, a gwadatay: «Kâ tsikum me bay.» Hərwi nəteye na, Yesu neŋgeye way na, tə sər na.

³⁵ Pərik, mbəlomda i dzagulok məzlehe na, Yesu a lətse, a ndohwaw abəra mə gay. Tsa na, a ye dərəŋ abəra ma wuzlahgəma. A ye na, a təv nakə ndəray andaya mə dəma bay aye. A ye a dəma mata dūwule me.

³⁶ Simon ta siye i gawla ngay hay ta pədeke abəra ka mändzehəre na, ta ngatay a Yesu bay. Tsa na, ti ye ta pəla na Yesu.

³⁷ Ka təv nakə faya ta pəliye na aye na, ta huta na. Tə gwaday: «Ndo hay haladzay faya ta pəliye kar.»

³⁸ Yesu a gwadatay: «Kwa ta pəliye ga bəbay na, takwa a təv mekelenj. Ka deyekweye na, a gəma neheye bəse bəse aye. Na dīye ha bazlam i Mbəlom mə dəma dərma. Na yaw na, hərwiye.»

³⁹ A ndəv ha mətsike me ngay niye na, a lətse a ye a həhal ka dala i Galile tebiye. A dawa ha bazlam i Mbəlom mə gay i maduwule me ada a həharawa fakalaw abəra ka gər mavuwe hay.

*Yesu a mbəl ha ndo madəgwada eye
Mata 8.1-14; Luka 5.12-16*

⁴⁰ Pat wuray na, ndo wuray madəgwada eye a ye ka təv i Yesu. A ye naha na, a dəkw gurmets kame i Yesu. A tsətsah ka Yesu, a gwaday: «Kə saka na, ka sliye faya matəre ga ha tsədanja.»

⁴¹ Yesu a zəba faya na, a gay mə bo. A nduda ha həlay ngay, a lamay. Tsa na, a gwaday: «A seŋ na, təra tsədanja!»

⁴² Tsa na, dāvats i madəgwede a ye faya abəra. A mbəl suwud suwud lele.

⁴³ Ane tuk na, Yesu a gay me, ada a gwaday:

⁴⁴ «Do, ka diye wu yak na, tsəne lele hədzakay zləm.» Tsa na, Yesu a gwaday: «Tsəne lele: Kâ tsik wu nakay a ndəray bay. Ane tuk na, do ta bəzay ha bo a ndo məvəlay wu a Mbəlom ada vəl wu nakə Musa a tsik aye hərwi mədatay ha a ndo hay tebiye na, ka təra tsədanja.»

⁴⁵ Ma dəba eye na, ndo niye a ye. A ye naha dūh na, a pa bo ka matəkəratay wu nakə a təra tə neŋgeye aye a ndo hay. Yesu kə sla faya məbəz ha bo ma wuzlahgəma sa bay. A ndzawa na, dərəŋ ta wuzlahgəma, ma təv neheye ndo hay mə dəma haladzay bay aye. Ada huya, ndo hay ti yawa ka təv ngay kwa mənjay, kwa mənjay.

2

*Yesu a mbəl ha ndo matəra eye
Mata 9.1-8; Luka 5.17-26*

¹ A ndza məhəne tsakway na, Yesu a mbəda gər a Kafənahum. Ndo hay tə tsəne Yesu kə maw a Kafənahum, neŋgeye mə gay nakə a ndzawa mə dəma aye na,

² ndo hay ti ye, tə haya gər haladzay ka təv ngay. Tə rah a gay niye bərits. Kwa ma bəra, ka me i məged bəbay, təv andaya bay hərwi ndo hay. Tə haya gər andza niye na, hərwi Yesu a tətikawatay bazlam i Mbəlom.

³ Ahəl nakə Yesu faya ma tətikateye bazlam i Mbəlom a ndo hay aye na, ndo hay fad tə zlay naha ndo matəra eye madzawa eye ka sləlah.

⁴ Ta pəla tsəved mede ha ka təv i Yesu na, ta huta tsəved bay, hərwi ndo hay haladzay ka tsəved. Tsa na, tə tsal ka gər i gay niye. Gər i gay niye na, fatata. Tə sləl bəd. Ta dangar ha ta təv nakə Yesu mə dəma aye. Tə mbəzla ha ndo matəra eye niye ta ləber ka təv i Yesu ta sləlah ngay niye dzay.

⁵ Yesu a zəba ka mədzal gər tay nakə tə dzala ha faya na, a gwaday a ndo niye matəra eye: «Wawa ga, na pəsaka ha mezeleme yak hay.»

⁶ Mə gay niye na, ndo mədzangawa bazlam i Mbəlom mapala eye, nəteye andaya mandza eye dərma. Tə tsəne

andza niye na, tã dzala mã gër tay, tã gwad:

⁷ «Ndo nakay a tsik me i ngay andza niye na, kækay? Nakay na, a tsalay ka gër a Mbëlom. Bëna way nakã dã mæpæsã ha mezeleme a ndo aye? Maa slã mæpæsã ha mezeleme a ndo na, Mbëlom nãte ngwenj bëna, way?»

⁸ Tsa na, Yesu a sër wu nakã tã dzala mã gër tay aye, a gwadatay: «Ka dzalum andza niye mã gër kurom na, hërwi mey?»

⁹ Maa da me mægwadã a ndo matëra eye: “Mezeleme yak kã pësa” na, waray, kægëbay “Lëtse zla slëlah yak do” na, maa da me mã dëma na, waray?

¹⁰ A seŋ na, sërur ha neŋ Wawa i Ndo na, gëdãŋ ga andaya mæpësãtã ha mezeleme a ndo hay ka mändzibëra.»

Tsa na, a gwadã a ndo niye matëra eye:

¹¹ «Faya na gwadãkeye, lëtse, zla slëlah yak, do a mëtãgay.»

¹² Yesu a tsikay andza niye na, kwayãŋna a lëtse, a zla slëlah ngay. A ye kame i ndo niye hay mahaya gër eye duwak duwak lele, a yaw abëra. Ndo niye hay mbërzëzza eye tã ngatã na, a gatã hërëabëkka. Ta zambadã a Mbëlom tã gwad: «Eh! Eh! Nakay na, gëdãŋ i Mbëlom bëna, ka ngatakway a wu andza nakay dãdã bay.»

Yesu a zalay Levi

Mata 9.9-13; Luka 5.27-32

¹³ Ma dëba eye na, Yesu a mbëdã gër, a ye ka me i dëlov nakã tã zalay dëlov i Galile aye. Ndo hay haladzã tã yawa naha ka tãv ngay. A tëtikawatã bazlam i Mbëlom.

¹⁴ Yesu a ndëv ha matëtike, a lëtse faya ma diye ka tsävëd na, a ndzã a gër a ndo matsekele dzãŋgal ka tãv i mësler ngay. Ndo niye na, tã zalay Levi. Neŋgeye na, wawa i Alfe. Yesu a gwadã: «Dara, peŋ bëzãy!» Tsa na, Levi a lëtse a pay bëzãy.

¹⁵ Pat wuray na, Yesu ta gawla ngay hay tã ndã wu mändã mã gay i Levi. Ndo matsekele dzãŋgal hay ada ta ndo i mezeleme hay tã ndã

wu mändã dziye tage Yesu. Nãteye tebiye tã pay bëzãy a Yesu.

¹⁶ Mã dëma na, ndo neheye tã dzãŋgawã bazlam i Mbëlom mapala eye a ndo hay aye ta Farisa hay, nãteye andãya dërmak. Tã ngatã a Yesu faya ma ndiye wu mändã ta ndo i mezeleme hay na, tã gwadatã a gawla i Yesu hay: «A ndã wu mändã ka tãv eye nãte ta ndo matsekele dzãŋgal hay ada ta ndo i mezeleme hay na, hërwi mey?»

¹⁷ Yesu a tsëne bazlam tay niye na, a gwadatã: «Ndo neheye wurã a gatã bay nãteye zãzãy aye na, ta pëliye ndo i sidem bay. Mata pële ndo i sidem na, ndo neheye dëvats eye hay aye. Na yaw mëzalatã a ndo neheye tã gwadã a gër tay nãteye ngwalak eye hay aye bay, ane tuk na, mëzalatã a ndo i mezeleme hay düh.»

Mãge daliyam

Mata 9.14-17; Luka 5.33-39

¹⁸ Pat wuray na, gawla i Yuhana hay ta Farisa hay, ta ge daliyam andza nakã tã gawã ma slala tay aye. Ndo hay tã yaw ta tsëtsãh ka Yesu, tã gwadã: «Gawla i Yuhana ta Farisa hay nãteye na, ta ge daliyam. Ada hërwi mey gawla yak hay tã ge daliyam bay na, kemey?»

¹⁹ Yesu a mbëdatã faya, a gwadatã: «Nãteye na, ta giye daliyam bay, hërwi nãteye na, andza mã magurlom i mëzle dahëlay. Ahël nakã zal i dahëlay ka tãv tay mba aye na, ndo neheye mazala eye a magurlom i mëzle dahëlay na, ta giye daliyam dãw? Ahël nakã zal i dahëlay andãya mba na, ta sliye faya mãge daliyam bay.

²⁰ Ane tuk na, pat eye ma slaweyë na, ta gësiye fatãya abëra zal i dahëlay niye. Pat eye niye na, ta giye daliyam tuk.

²¹ «Bazlam nakay na, andza peteked guram eye tã wedeyë. Ta nasiye ha peteked wedeyë mëtëpe ka peteked guram eye bay. Hërwi tadã ta tapa peteked wedeyë ka guram eye na, peteked wedeyë ma ngãrdiye ha peteked

guram eye. Tsa na, ma nguradiye. Peteked guram eye niye ma sakahiyeye manjurede haladzay.

²² «Sa na, ndo ma mbadiye guzom lelem eye a gwezem i hazlay guram eye bay na, ka sarum ha tabedew. Harwi ta mbada a dama na, guzom niye lelem eye ka kwasa na, hazlay niye guram eye ma ndohwiye. Guzom darmak saktih ma mbadiye ka dala. Ane tuk na, guzom lelem eye ta mbadiye na, a gwezem i hazlay wedeye darmak.»

Malavay gar a pat i mazazukw bo na, Yesu

Mata 12.1-8; Luka 6.1-5

²³ Pat i mazazukw bo na, Yesu ta gawla ngay hay ti ye ta guvah wuray. Ma guvah niye ta ge a dama na, wuye andaya ta zalay bale. Gawla i Yesu hay ta hab wu niye, ta nda.

²⁴ Farisa hay ta ngatatay na, ta gwaday a Yesu: «Zaba, gawla yak hay ta giye wu nakabazlam i Mbalom mapala eye a ge faya me pat i mazazukw bo aye na, harwi mey?»

²⁵ Yesu a mbadatay faya, a gwadatay: «Dada ka dzangum wu nakabavit a ge ahel niye aye tabedew?»^{*} May a wur faya ta ndo ngay hay.

²⁶ Tsa na, a ye a falakwa a madzawadzawa i madaslay ha gar a Mbalom. A ye naha, a zla makwala nakabavelay a Mbalom aye. A nda. A valatay a ndo ngay hay darmak, ta nda. Bazlam i Mbalom mapala eye a val tsaved ka mande na, a ndo mavelay wu a Mbalom deked bedaw? Wu nakay a ge bo na, ahel nakabiyatar nengeye bagwar eye i ndo mavelay wu a Mbalom aye.»

²⁷ Yesu a gwadatay sa: «Mbalom a val pat i mazazukw bo na, ada ma dzana ndo zezen bana, Mbalom a ge ndo zezen harwi mapay bezay bay.»

²⁸ A gwadatay: «Maa lavay gar a pat i mazazukw bo na, nen Wawa i Ndo.»

^{*} 2:25 Zaba ma 1 Samuyel 21.2-7.

3

Yesu a mbal ha ndo pat i mazazukw bo

Mata 12.9-14; Luka 6.6-11

¹ Pat eye andaya na, Yesu a ye a gay i maduwule me. Ma dama na, ndoweye andaya halay ngay mamata eye.

² Ndo mekenen eye hay andaya ma gay i maduwule me niye darmak. Ta dzala ma gar tay, ta gwad: «Zabakwa faya lele, ngatay ma mbaliye ha ndo nakay mamata halay eye pat i mazazukw bo daw?» Ta tsik andza niye na, harwi mahale faya bera suwat.

³ Yesu a gwaday a ndo niye halay ngay mamata eye: «Litse ka niye kame i ndo hay tebiye.»

⁴ Tsa na, Yesu a tsatsah ka ndo neheye ta zabiye faya aye. A gwadatay: «Bazlam kway mapala eye a val tsaved mage na, mey? A gwad: Gum ngwalak pat i mazazukw bo tsukudu, gum na, sewed daw? Mambale ha ndo tsukudu mager ha ma mat daw?» Ane tuk na, ta mbaday faya bay.

⁵ Yesu a zaba fataya na, a ndalay haladzay, harwi ta kula ha madzele gar tay. Tsa na, a gwaday a ndo niye halay mamata eye: «Nduda ha halay yak.» A nduda ha na, halay ngay a mbal suwud suwud.

⁶ Tsa na, Farisa hay ti yaw a bera ma gay i maduwule me niye. Ta haya gar ta ndo i Herod hay. Ta haya gar na, harwi ta hutiyeye tsaved ka makade Yesu na, kakay.

Yesu ta ndo hay haladzay

⁷ Yesu ta gawla ngay hay ti yaw abera ma gay i maduwule me niye darmak. Ti ye ka me i dalov nakabavelay dalov i Galile aye. Ndo hay haladzay ta patay bezay. Ndowneye neheye na, ti yaw abera ma Galile, ti yaw abera ka dala i Yahuda

⁸ kwa ndo neheye ma Zerozelem aye darmak. Ti yaw abera ka dala i Idume ada ta ndo neheye ta diye i magayam i Yurdum aye, ti yaw abera ma gama neheye ta mbay naha a Tir

ta Sidonj aye. Ndo neheye ti yaw haladzay ka tɔv i Yesu aye na, hɔrwi tɔ tsɛne wu nakɛ Yesu a gawa aye.

⁹ Yesu a ngatatay a ndo neheye haladzay ti ye naha ka tɔv ngay aye na, a gwadatay a gawla ngay hay: «Lɔvum bo ta kwalalanj i yam. Na tsaliye a dɛma, hɔrwi ada ndo hay tɔ dzɛgɛd ga ha bay.»

¹⁰ Andza nakɛ Yesu a mbɛlawaya tay ha ndo i dɛvats hay haladzay aye na, ndo i dɛvats hay tebiye ta hway ka tɔv ngay hɔrwi matotele faya.

¹¹ Ndo neheye fakalaw mɛ bo tay aye tɔ ngatay a Yesu na, tɔ kal ha bo kame i Yesu. Ta wuda, tɔ gwad: «Nɛkar na, Wawa i Mbɛlom.»

¹² Ane tuk na, Yesu a gatay me, a gwadatay: «Nɛj way na, kɔ tsikumay a ndɛray bay.»

*Yesu a pala ndo i maslanj ngay hay
Mata 10.1-4; Luka 6.12-16*

¹³ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo neheye a say mɛ dɛrev ngay aye. Tɔ tsal a tsaholok.

¹⁴ Ma tsaholok niye na, a pala ndo i maslanj ngay hay kuro gɛr eye sulo abɛra mɛ walanj tay niye. A pala tay ha na, hɔrwi ada ta ndziye dziye ada ma slɛriye tay ha mata dɔ ha labara i Mbɛlom.

¹⁵ Ma vɛlatay gɛdanj ka mahɛhere fakalaw abɛra ka ndo hay dɛrmak.

¹⁶ Mɛzele i ndo neheye Yesu a pala tay ha kuro gɛr eye sulo aye na, ananj: Simonj nakɛ Yesu a pa faya mɛzele Piyer,

¹⁷ Yakuba ta malamar ngay Yuhana, nɛteye wawa i Dzebede, a pa fataya mɛzele na, Bowenerges, andza mɛgwede wawa i malɔve i Mbɛlom,

¹⁸ ada Anjɛre, Filip, Bartelemi, Mata, Tomas, Yakuba wawa i Alfe, Tade, Simonj ndo mɛge vɛram hɔrwi dala ngay,

¹⁹ ada Yudas Iskariyot ndo mɛge daf ka Yesu.

*Yesu: Mbɛlom kɛgɛbay Fakalaw
Mata 12.22-32; Luka 11.14-23,
12.10*

²⁰ Ma dɛba eye na, Yesu a maw a gay nakɛ a ndzawa mɛ dɛma aye. Tsa na,

slala i ndo neheye tɔ yawa naha ka tɔv ngay haladzay aye na, ti ye naha ka tɔv ngay haladzay sa. Hɔrwi niye, Yesu ta gawla ngay hay tɔ huta hɛlay i mɛnde daf kwa tsekwenj bay tebiye.

²¹ Ndo ngay hay tɔ tsɛne andza niye na, ti ye mata gɛsa ahaya Yesu. Hɔrwi tɔ gwad: «Nɛjgeye na, andza gɛr mavuwe.»

²² Ndo neheye tɔ dzanjawaya bazlam i Mbɛlom mapala eye ti yaw abɛra ma Zerozelem, tɔ gwadawa: «Yesu na, Bedzabul mɛ bo ngay.» Siye hay tɔ gwadawa: «Maa vɛlay gɛdanj ka mahɛhere fakalaw na, bɛy i fakalaw hay.»

²³ Yesu a zalatay a ndo niye hay a tsikatay me ta dzeke, a gwadatay: «Bɛy i Fakalaw tɔ Fakalaw ta hɛhariye bo tay na, ma kɛkay?»

²⁴ Tadɛ gɛma ka ngɛna, faya ta giye magazlɛga mɛ walanj tay na, gɛma niye ma hutiyɛ gɛdanj mɛndze huya dɛw?

²⁵ Tadɛ ndo hay mɛ gay tay faya ta giye magazlɛga mɛ walanj tay na, ndo neheye mɛ gay niye na, ta hutiyɛ gɛdanj mɛndze huya dɛw?

²⁶ Ka dzalum na, bɛy i Fakalaw ma hɛhariye bo ngay dɛw? Ka hɛhar bo ngay na, gɛdanj ngay ma ndziye bay, ma dziye.

²⁷ «Ka sɛrum tɛbɛdew ndo ma sliye faya mɛfɛlɛkwe a gay i ndo i gɛdanj mɛhɛla ahaya wu ngay bay. Ma ta sliye mɛfɛlɛkwe na, ma lahiye mɛdzewe na tɛday. Kɛ dzawa na tuk na, ma sliye faya mede a gay, mahɛla ahaya wu ngay hay tuk.

²⁸ «Sɛrum ha na, Mbɛlom ma pɛsatay ha mezeleme a ndo hay. Kwa bazlam tay nakɛ ta tsik lelebay ka Mbɛlom aye na, Mbɛlom ma pɛsatay ha.

²⁹ Ane tuk na, ananj ndo kɛ tsalay ka gɛr a Mɛsɛfɛre Tsɛdanja eye na, dɛdɛ ma hutiyɛ mɛpɛse me tɛbey. Mezeleme ngay ma ndziye ka tor eye.»

³⁰ Yesu a tsikatay andza niye na, hɔrwi tɔ gwadawa: «Nɛjgeye na, gɛr mavuwe.»

*May i Yesu ta malamar i Yesu hay
Mata 12.46-50; Luka 8.19-21*

³¹ May i Yesu ta malamar i Yesu hay tã ndisl naha tuk. Tã ndisl naha na, tã lãtse ma bãra. Tsa na, tã slãr ndo mãzalay naha a Yesu.

³² Ka tãv eye niye na, ndo hay haladzay mandza eye. Tã lawara na Yesu a wuzlah. Ndo nakã tã slãr naha aye a gwaday a Yesu: «Pa zãm tãday. May yak ta malamar yak hay faya ta tsãtsahiye kar ma bãra.»

³³ Yesu a mbãday faya, a gwaday: «May ga ta malamar ga hay na, way hay?»

³⁴ Tsa na, a zãba ka ndo niye hay, a dzaha gãr tuwzik ada a gwad: «May ga ta malamar ga hay na, nãteye anãj.

³⁵ Hãrwi matãra malamar ga ta may ga na, ndo neheye faya ta giye wu nakã a say a Mbãlom aye.»

4

Dzeke i ndo maslãge

Mata 13.1-9; Luka 8.4-8

¹ Yesu a ye mata dã ha labara i Mbãlom ka me i dãlov nakã tã zalay dãlov i Galile aye sa. Ndo hay haladzay tã haya gãr ka tãv ñgay. Tsa na, Yesu a tsal a kwalalãj i yam ada a ndza a dãma. Kwalalãj i yam niye na, ka gãr i dãlov i Galile niye. Ndo neheye haladzay tã haya gãr ka tãv ñgay aye na, nãteye mandza eye ka dala bãse ka pãpãz i dãlov.

² A tãtikawatay wu hay haladzay ta dzeke. Ada matãtike ñgay nakã faya ma tãtikateye na, a gwadãwatay:

³ «Tsãnum! Ndo wuray a ndohwaw abãra mã gay. A hãl hulfe ñgay, a ye ha a pesl mata slãge.

⁴ A ye naha na, a dazlay a maslãge.* Ahãl nakã faya ma kutsiye hulfe ñgay a guvah aye na, siye hay tã kuts ka tsakay i tsãved. Diyẽj hay ti yaw, tã pala na tebiye.

⁵ Hulfe mekelenj eye a dãd ka sik i pãlad, tãv nakã bãtekwew andaya faya haladzay bay aye. Hulfe niye

hay tã ndzohwaw bãse tsa. Tã ndzohwaw bãse na, hãrwi bãtekwew andaya ka sik i pãlad niye bay.

⁶ Ane tuk na, pat a tsaraw, a zla faya abãra ñgulak na, a fãka na hulfe neheye tã ndzohwaw aye. Tã kula heryew heryew hãrwi ta huta bãd mãpe zãlay haladzay bay.

⁷ Nẽjgedã dãd a gay i dak. Dak niye hay tã gãl. Tsa na, dak niye hay tã ñgãdãtsa na hulfe niye a ndzohwaw aye, kwa hulfe niye hay ta ge bo bay ada ta nah bay.

⁸ Siye sa na, tã kuts ka tãv lele eye, tã ndzohwaw na, lele. Tã gãl ada tã nah, gãr eye hãbãts hãbãts lele. Mã walãj tay niye na, neheye hohway tay hay makwehe nãte na, wur eye kuro kuro mahkar, siye hay a ge kuro kuro mãkwa, mekelenj eye hay a ge temerre.»

⁹ Yesu a ndãv ha andza niye na, a gwadãtay: «Ndo nakã zãm andaya mãtsãne aye na, mã tsãne lele!»

Yesu a ge mãsler ta dzeke na, hãrwi mey?

Mata 13.10-17; Luka 8.9-10

¹⁰ Ahãl nakã Yesu ta ndo neheye tã ndzawa ka tãv ñgay ada ta gawla ñgay hay ti ye abãra ka tãv i ndo niye hay haladzay aye, ka tãv nakã nãteye mahãteye na, gawla ñgay hay ta tsãtsah faya tã gwaday: «Dzeke niye a say mãgwedã na, mey?»

¹¹ Yesu a mbãdatay faya, a gwadãtay: «Nãkurom na, Mbãlom kã dãkum ha wu nakã mangaha eye ma bãy ñgay aye. Ane tuk na, ndo siye hay ta tsãniye wu hay na, ta dzeke.

¹² Andza niye nãteye na, «Ta zãbiye faya tã dãre tay ada ta ñgateye bay.

Ta tsãne tã zãm tay ada ta sãriye ha andza mãgwedã mey na, ta sãriye ha bay.

Bãna ta ta maweye ka tãv i Mbãlom ada Mbãlom ma ta pãsatay ha mezeleme tay.†»

* **4:4** Ma gãma niye i tay na, ta slãgawa tã tsãluv tãbey. Tã kutsawa ha na, mãkutse mãkutse. † **4:12** Ezay 6.9-10.

*Yesu a datay ha dzeke i ndo maslɔge
Mata 13.18-23; Luka 8.11-15*

¹³ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Nɛkuro, ka tsɛnum dzeke nakay a say mɛgwede mey na, ka tsɛnum bɛɔaw? Ka tsɛnum dzeke nakay bay na, ada ka sɛrumeye siye i dzeke mekelen eye hay na, ma kɛkay tuk?»

¹⁴ A say mɛgwede na, anan: Ndo maslɔge a slɔga bazlam i Mbɛlom.

¹⁵ Ndo mekelen eye hay ta ndzakit bo andza tsakay i tsɛved. Bazlam i Mbɛlom a dɛd ka tsakay i tsɛved eye niye. Ndo neheye tɛ tsɛne aye na, Fakalaw a yaw a buwa na bazlam i Mbɛlom niye maslɔga eye ma nɛteye.

¹⁶ «Siye hay ta ndzakit bo sik i pɛlad nakɛ hulfe a kuts faya aye. Nɛteye tɛ tsɛne bazlam i Mbɛlom kwayanɔna na, ta tɛma tɛ mɛngwese.

¹⁷ Ane tuk na, ta gɛray tsɛved a bazlam i Mbɛlom ada mɛ pa zlɛlay a dɛrev tay bay. Tɛ dzala ha faya na, tsekwen tsa. Ma dɛba eye dɛretsɛtseh kɛgɛbay madzɛgur me a ndzatay a gɛr hɛrwi bazlam i Mbɛlom. Tsa na, tɛ gɛr ha mɛdzele gɛr abɛra ka Mbɛlom ta bɛse.

¹⁸ «Ndo mekelen eye hay ta ndzakit bo ta hulfe nakɛ a dɛd a gay i dak aye. Tɛ tsɛne bazlam i Mbɛlom,

¹⁹ ane tuk na, mɛdzal gɛr ka wu i mɛndzibɛra, bor i zlele ada ta bor i wu mekelen eye hay wal wal yuh a ye tay a bo. Wu niye hay tɛ ngɛdɛtsa na bazlam i Mbɛlom nakɛ mɛ dɛrev tay aye. Tsa na, bazlam i Mbɛlom dɛrmak kɛ wa hohway mɛ dɛrev tay bay.

²⁰ «Ndo mekelen eye hay ta ndzakit bo ta dala nakɛ lele aye. Hulfe a kuts faya na, a ndzohw lele. Nɛteye tɛ tsɛne bazlam i Mbɛlom na, ta tɛma a dɛrev tay lele. Bazlam i Mbɛlom a gɛl mɛ dɛrev tay lele ada a nah. Nɛnged, makwehe nɛte na, wur eye kuro kuro mahkar, nɛnged sa na, wur eye kuro kuro mɛkwa ada siye temerre.»

*Dzeke i lalam
Luka 8.16-18*

²¹ Tsa na, Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadatay: «Ndo ma zlaweye lalam ngay ma piye faya ako ada ma

hurɛkwiye faya gɛse dɛaw? Kɛgɛbay, ma piye na a dɛba i slɛlah dɛaw? Ma piye na duh na, ka wu mɛpe lalam bɛɔaw?

²² Ma piye na ka wu mɛpe lalam na, hɛrwi ada dɛre mɛ zɛba dzaydzay ada wu neheye dɛre a ngatay bay aye na, mɛ zɛba lele. Wu neheye mɛngaha eye ta ta zɛbiye mɛ dzaydzay.

²³ Ndo nakɛ zlɛm andaya mɛtsɛne aye na, mɛ tsɛne lele!»

²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Gumay metsehe a wu nakɛ ka tsɛnum aye! Ndoweye kɛ pay zlɛm lele na, Mbɛlom ma sɛkaheye ha mɛtsɛne, hɛrwi ada mɛ tsɛne lele. Hɛrwi Mbɛlom ma lɛvakumeye wu tɛ wu nakɛ ka lɛwawumatay wu a ndo hay aye.

²⁵ Hɛrwi ndo nakɛ wu ngay andaya na, ta sɛkahay ha sa. Ane tuk na, ndo nakɛ wuray ngay andaya bay aye na, kwa tsekwen eye nakɛ andaya faya aye na, ta buwiye na.»

Dzeke i hulfe

²⁶ Yesu a gwadatay sa: «Anan Bɛy i Mbɛlom a ndzakit bo na, andza ndo wuray a hɛl hulfe a ye a slɔga na a guvah ngay.

²⁷ Ma dɛba eye huwa a ge na, ndo niye a ye ngway a mɛtagay. Ta hɛvad na, a ndzahɛrawa ada ta hɛpat na, a pɛɔekawa abɛra ka mɛndzɛhɛre, a lɛtsawa ka mbɛlom. Ahɛl nakɛ faya ma giye andza niye na, hulfe nakɛ maslɔga aye a ndzohw ada faya ma gɛliye. Nɛngeye na, wu nakɛ a slɔga aye faya ma gɛliye ma kɛkay na, a sɛr bay.

²⁸ Dala a ndzohwa ahaya wu niye ka gɛr bo ngay. A ndzohw a dazlay na, sɛmber aye ka me i bɛd. Tsa na, a ye tɛ gɛr. Ma dɛba eye na, a pa wur ada a nah lele.

²⁹ A nah tsa na, ndo i guvah a zla be-mbek ngay a ye mata dze na wu ngay niye hɛrwi hɛlay mɛpele wu abɛra ka dala kɛ sla.»

Dzeke i wur i bɛzan

Mata 13.31-32,34; Luka 13.18-19

³⁰ Yesu a gwadatay sa: «Ka ndzakitakway ha Bɛy i Mbɛlom sa

tə mey? Ka dəɖakwatay ha labara nakay a zləm a ndo hay na, ta dzeke waray?

³¹ Anan̄ Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo sa na, andza wur i ɓəzan̄. Ahəl nakə ta sləgiye mba na, mə walaŋ i wur i wu neheye ka məndzibəra tebiye na, nen̄geye tsekwen̄.

³² Ane tuk na, ta sləga na, ma ndzohwiye. Kə ndzohw na, ma gəliye a ze ala neheye tə sləga ka dədan̄ aye tebiye. A təra andza gərdaf, diyen̄ hay ta ŋgariye faya gay tay ada mezek eye ma gatəye ŋgama.»

³³ Andza niye, Yesu a tsikawatay labara ŋgay a ndo hay tebiye na, ta dzeke andza nakay anan̄ eye. A tsikawatay na, wu nakə ndo neheye ta sliye faya mətəne lele aye.

³⁴ Yesu a tsikawatay wu hay na, ze mətəsike ta dzeke bay. A tsikawatay na, ta dzeke. Ane tuk na, ahəl nakə nətəye mahətəye ta gawla ŋgay hay aye na, dzeke eye a say məgwedə mey na, a dawatay ha tebiye.

*Yesu a gay me a vavəray
Mata 8.23-27; Luka 8.22-25*

³⁵ Pat eye niye huwa a ge na, Yesu a gwadətay a gawla ŋgay hay: «Lətsakwa! Takwa! Tasakwa a diye i dəlɔv nen̄ged.»

³⁶ Tə lətse, tə gər tay ha ndo hay ka niye. Gawla ŋgay hay tə zla na ta kwalalaŋ i yam nakə nen̄geye mə dəma aye. Siye i kwalalaŋ i yam mekelən̄ eye hay andaya bəse ka təv ŋgay sa.

³⁷ Ahəl nakə faya ta diye, ta tasiye a diye i dəlɔv nen̄ged aye na, vavəray bagwar eye a ge haladzay. Yam a tsal ka bo dāŋgwala wekit wekit ada faya ma viye a kwalalaŋ i yam niye, mazlambar ma rahiye a dəma.

³⁸ Yesu na, nen̄geye ŋgway duk ma dəba, mə huɖ i kwalalaŋ niye ada nen̄geye mandzahəra eye. Gər ŋgay mapa eye ka təv gər. Gawla ŋgay hay ta dzədzar haladzay, ta pədeke ha abəra ka məndzəhəre tə gwadəy: «Ndo matətike ndo, faya ka mətakweye na, a gaka mə gər təbədew?»

³⁹ Tsa na, Yesu a pədeke abəra ka məndzəhəre. A lətse, a ŋgərəz ka mətasl, a gay me ada a gwadəy a dəlɔv niye: «Ndza dīkdīk!» Kwayan̄na mətasl a gər ha məge. Məbəle i wuray kwa tsekwen̄ andaya sa bay.

⁴⁰ Tsa na, Yesu a gwadətay a gawla ŋgay hay: «Ka dzədzarum kate na, hərwi mey? Ka dzalum ga ha zuk bədaw?»

⁴¹ Kwayan̄na ta dzədzar haladzay, tə gwad a bo mə walaŋ tay: «Nakay i ŋgay ndo waray nakə a gay me a mətasl ta yam na, tə gəsay me aye?»

5

*Yesu a mbəl ha gər mavuwe
Mata 8.28-34; Luka 8.26-39*

¹ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay tə ndisl a diye i dəlɔv niye. Təv eye niye ti ye a dəma aye na, dala i Geraseni hay. Tə ndisl a dəma na, tə mbəzlaw abəra mə kwalalaŋ i yam.

² Yesu a mbəzlaw abəra mə kwalalaŋ i yam na, kwayan̄na ndo wuray a ndohwaw abəra mə walaŋ i tsəvay hay, hərwi mede ka təv i Yesu. Ndoweye niye na, məsəfəre lele bay eye mə bo.

³ A ndzawa na, mə walaŋ i tsəvay hay. Ndəray kwa nətə a mba faya məgəse ada mədzewe na bay. Kwa mədzewe tə tsalalaw bəbay na, ndəray a mba faya bay.

⁴ Haɓe tə dzawaway na sik tə səselek ada tə paway tsalalaw a həlay. Wu neheye tə dzawa ha aye na, a ŋgəzlah ndərtsətsətse. Ndəray kwa nətə a mba faya məgəse na bay.

⁵ Ta huwa, kwa ta həpat a həhalawa na, mə walaŋ i tsəvay hay ada mə mahamba. A həhalawa na, tə mawude eye ada a tawa bo ŋgay tə kwar tsurad̄ tsurad̄.

⁶ Gər mavuwe niye a ŋgatay naha a Yesu dərən̄ na, a hway ka təv ŋgay. A hway naha na, a dəkway gurmets a huvo.

⁷ Tsa na, a wuda ta gədan̄, a gwad: «Nəkar Yesu Wawa i Mbəlom Fetek, ka wuda ka nen̄ na, mey? Amboh tə məzele i Mbəlom, kâ gen̄ wuray bay.»

8 A tsik andza niye na, hærwi Yesu a gwadaway: «Nëkar fakalaw, dara abëra më bo i ndo nakay!»

9 Yesu a tsëtsah faya, a gwadáy: «Mëzele yak way?»

Fakalaw a mbëday faya a Yesu, a gwadáy: «Mëzele ga Haladzay, hærwi nëmay haladzay.»

10 Tsa na, a gay amboh a Yesu haladzay hærwi ada Yesu më hëhar na dërenj abëra ka dala niye bay tey.

11 Azlakwa bay, më mahëmba wuray ka tëv eye niye na, madëras hay andaya faya ta tsëkuriye tay ha.

12 Fakalaw niye hay më bo i ndo niye të gay amboh a Yesu, të gwadáy: «Amboh, gër may ha nëmaâ ye a bo i madëras tadaheye.»

13 Yesu a vëlatay tsëved. Tsa na, mësfëre lele bay eye ti yaw abëra më bo i ndo niye ti ye të fëlëkwa a bo i madëras niye hay. Madëras niye hay haladzay ta giye gwezem sulo ta hwayaw abëra ma tsaholok niye ti ye të kuts a dëlov, të dze a dëma.

14 Ndo mëtsëkure madëras neheye të ngatay andza niye na, ta hway, ti ye a wuzlahgëma mata datay ha labara niye a ndo hay ada a ndo neheye nëteye dërenj ta wuzlahgëma aye. Tsa na, ndo hay ti yaw mata zëbe naha ka wu nakë a ge bo aye.

15 Ndo niye hay të ndislew ka tëv i Yesu na, të ngatay a ndo nakë fakalaw hay të ndzawa më bo ngay haladzay aye. Të ngatay na, mandza eye, peteked ka bo ada nëngeye lele bëna andza nakë a ndzawa aye bay. Të ngatay andza niye na, ta dzëdzar.

16 Ndo neheye labara i gër mavuwe ta madëras hay a ge bo ka dëre tay aye na, nëteye dërmak ta tëkëratay labara eye a ndo neheye ti ye naha, nëteye ta ngatay tëbey aye.

17 Të tsëne na, të gay amboh a Yesu, të gwadáy: «Amboh, do abëra ma gëma may.»

18 Ahël nakë Yesu faya ma tsaliye a kwalalanj i yam aye na, ndo niye a mbël hærwi fakalaw hay ti yaw abëra

më bo ngay na, a gwadáy a Yesu: «Amboh në paka bëzay tey?»

19 Ane tuk na, Yesu kë vëlay tsëved ka mëpay bëzay bay. Yesu a gwadáy: «Do! Ta bëzay ha bo a ndo yak hay. Tëkëratay ngwalak nakë Bëy Maduwenj a ge hærwi yak aye.»

20 A tsëne andza niye na, a lëtse a ye a dala nakë të zalay Dekapol* aye. A ndisl a dëma na, a dazlay matëkëratay wu nakë Bëy Maduwenj a ge hærwi ngay aye. Ndo neheye tëbiye të tsëne labara niye na, a gatay masuwayanj.

Yesu a mbël ha dem i Dzayrus abëra ma mëdahanj

Ngwas wuray dëvats eye mëve kuro gër eye sulo

Mata 9.18-26; Luka 8.40-56

21 Ma dëba eye na, Yesu ta gawla ngay hay të maw të kwalalanj i yam ka dëlov niye. Të maw a diye nënged. Të ndisl a dëma na, ndo hay haladzay ti ye ka tëv ngay. Ndo hay ti ye ka tëv ngay na, nëngeye ka me i dëlov niye mba.

22 Bëy i gay i maduwule me wuray të zalay Dzayrus, a ye naha dërmak. A ngatay a Yesu na, a dëkway gurmets a huvo.

23 A gay amboh a Yesu, a gwadáy: «Dem ga wuray hala bay faya ma mëtiye. Amboh, dara ta penj faya hëlay ada më mbël tey.»

24 Yesu a tsëne andza niye na, a hël bo, ti ye salamay.

Ahël nakë faya ma diye na, ndo hay haladzay gëdëbille të pay bëzay ada faya ta ngëdëtsiye na kwa të waray, të waray.

25 Ngwas wuray andaya dërmak. Ngwas eye niye na, dëvats eye. Bam-baz a mbëdawayaw abëra më hud. Dëvats eye niye kë ndza faya mëve kuro gër eye sulo.

26 Ki ye ha a gay i ndo i sidem hay wal wal haladzay. A sa dëretsëtseh këriye bëna, kë huta zay bay. Kë dze ha suloy ngay haladzay ka sidem ada kë gay ngama kwa tsekwenj bay. Duh dëvats niye a zaka faya.

* 5:20 Dekapol na, gëma nakë dala më dëma kuro aye.

27-28 Ngwas niye a tsəne wu nakə ndo hay faya ta tsikiye ka gər i Yesu aye na, a ye a walaŋ i ndo niye hay Yesu mə dəma aye. A dzala mə gər ŋgay, a gwad: «Na lamay a peteked ŋgay na, na mbəliye segey.» Tsa na, a ye tsərid tsərid mə walaŋ i ndo niye hay. A ndisl bəse ka təv i Yesu ta dəba na, a lamay a peteked i Yesu.

29 A ye a lamay nets na, kwayaŋŋa bambaz niye a mbədawayaw faya abəra a tərəts tsandzaŋ. A sər ha mə bo ŋgay na, kə mbəl abəra ma dāvats ŋgay niye.

30 Kwayaŋŋa Yesu a sər ha gədaŋ ki yaw abəra mə bo ŋgay. Tsa na, a mbədə me a diye i ndo neheye faya ta pay naha bəzay ma dəba aye. A tsətsah, a gwad: «Maa lamay a peteked ga na, way?»

31 Gawla ŋgay hay ta mbədāy faya, tə gwadāy: «Ka gwadiye “Maa lemen way” na, ka ŋgatay a ndo neheye haladzay faya ta ŋgədətsiye kar təbədew?»

32 Ane tuk na, Yesu a zəba dərə ka təv niye pərwasla hərwi ada mā ŋgatay a ndo nakə a lamay a peteked ŋgay aye.

33 Ngwas niye a lamay a peteked i Yesu aye na, a dzədzar slaḅ slaḅ, hərwi a sər ha wu nakə a ge bo tə neŋgeye. A ye a dəkway gurmets a huvo a Yesu. Tsa na, a dāy ha wu nakə dedək aye a Yesu.

34 Yesu a gwadāy: «Dem ga, mədzał gər yak kə mbəl kar ha. Do wu yak barbarra. Ka mbəl abəra ma dāvats yak nakay na, ka tor eye.»

35 Ahəl nakə Yesu faya ma tsikeye a ŋgwas niye andza niye na, ndo hay ti yaw mə gay i Dzayrus. Ti yaw na, ka təv i Dzayrus. Tə gwadāy: «Dem yak kə mət, ka wurdeye me a miter na, sa meriye?»

36 Ane tuk na, Yesu na, kə pa gər ka bazlam tay niye bay. Yesu a gwadāy a Dzayrus: «Kā dzədzar bay, dzala ha ka neŋ tsa na, tsiy.»

37 Tsa na, a lətse, a ye. Ahəl nakə faya ma diye na, a gatay me a ndo hay ada tā zəŋgal na bay. A vəlay

tsəved mede ka bo dziye na, a Piyer, a Yakuba ta malamar ŋgay Yuhana.

38 Tə ndisl naha a gay i Dzayrus bəy i gay i maḍuwule me na, Yesu a zəba dərə na, ndo hay faya ta tuwiye taŋgof taŋgof, siye hay faya ta tuwiye tə mawude eye ndəŋndəŋ.

39 Yesu a ŋgatay andza niye na, a fələkwa a gay, a ye naha a gwadāy a ndo neheye mə gay aye: «Mədzedāy ta mətaway nakay na, kemey? Wawa nakay na, kə mət bay, neŋgeye mandzahəra eye.»

40 Ndo hay wuyi tə ŋgwasa faya. Tsa na, a həharataya ahaya abəra. Maa ləkaw ka təv ŋgay mə gay na, bəba ta may i wawa ta gawla ŋgay neheye mahkar ti ye ka bo dziye. Nətəye, ti ye tə fələkwa a gay nakə wawa mahəna eye mə dəma aye.

41 Tə ndisl naha na, Yesu a gəs dem niye abəra mə həlay ada a gwadāy: «*Talita kum!*» (Andza məgwede: «Dem, faya na gwadakeye, lətse!»)

42 Tsa na, dem niye kwayaŋŋa hurum a lətse. A ye tə sik ŋgay kuteŋ kuteŋ. Məve i dem niye na, kuro gər eye sulo. Tsa na, ndo niye hay tə ŋgatay a wu niye a ge bo aye na, a gatay masuwayaŋ.

43 Tsa na, Yesu a gwadāy: «Wu nakay na ge aye na, kə dūmay ha a ndəray bay.» A gwadāy a bəba ta may i dem niye: «Vəlumay wu mənday ada mā nda.»

6

Yesu ka dala i Nazaret Mata 13.53-58; Luka 4.16-30

1 Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay, tə lətse abəra ka təv niye, ti ye a gəma nakə Yesu a gəl mə dəma aye.

2 Pat i mazəzukw bo na, a ye a gay i maḍuwule me. Mə dəma na, ndo hay haladzay. A dātay ha bazlam i Mbəlom. Tə tsəne bazlam i Mbəlom nakə a tsikatay aye na, a gatay hərbaḅəkka. Tə gwad: «A hutaw labara nakay na, məŋgay? Maa

vəlay ndaraw nakay na, way? Masuwayaŋ nakay faya ma giye na, a yaw mənɟay?

³ Neŋgeye na, ndo matsətsede mayako bəda? Ada neŋgeye na, wawa i Mari bəda? Malamar ŋgay hay na, Yakuba, Zozes, Yuda ada Simon bəda? Malamar ŋgay dem aye hay dərmak nəteye ka təv kway kanaŋ, nəkway dziye bədaw?» Hərwi wu neheye tebiye ndo i Nazaret hay ta kərah məpe mədzal gər ka Yesu.

⁴ Yesu a gwadatay: «Ndo məde ha bazlam i Mbəlom na, ndo hay ta təma na ada tə dəslay ha gər kwa mənɟay. Ane tuk na, ma gəma ŋgay mə walaŋ i ndo ŋgay hay ta malamar ŋgay hay na, tə dəslay ha gər bay.»

⁵ Hərwi niye, Yesu kə sla mäge masuwayaŋ i wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. Wu nakə a ge aye na, a pa həlay ka ndo wuray hay dəvats eye hay ada tə mbəl abəra ma dəvats.

⁶ Ka təv eye niye, a gay wadəŋ wadəŋ a Yesu hərwi nakə ta dzala ha bay aye. Tsa na, a lətse a ye a gəma mekeleŋ eye hay bəse ta gəma ŋgay niye. A ye na, mata dətay ha bazlam i Mbəlom a ndo hay.

Yesu a slər gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo

Mata 10.1,5-15; Luka 9.1-6

⁷ Pat wuray na, Yesu a zalatay a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo, a gwadatay: «Na sləriye kurom ha a gəma hay wal wal. Ka deyumeye na, sulo sulo.» Tsa na, a vəlatay gədaŋ ka mahəhere məsəfəre neheye ŋwalak eye bay aye abəra ka ndo hay.

⁸ A gwadatay: «Ka deyumeye na, kâ zlum wuray a həlay bay. Sakwal na, ka zlumeye kəla. Ane tuk na, kâ zlum wu məndaŋ bay. Kwa ɓəɓoro, kwa suloy kâ pum a gwezem bay.

⁹ Tahərak na, pum a sik, ane tuk na, kâ həlum peteked i məkelkabo kurom hay sulo, sulo bay.»

¹⁰ Yesu a gwadatay sa: «Ka ndislum a gəma nakə ka deyumeye a dəma aye na, ndzum mə gay nakə ta təma kurom tə mənɟwese aye. Kâ yum

kurom abəra mə gay niye bəse tsa bay. Ndzum mə dəma hus a pat nakə ka deyumeye a gəma mekeleŋ eye.

¹¹ Tadə ndo i gəma niye ka deyumeye a dəma, ta təma kurom bay ada agəna ta kərah məpe zləm ka bazlam kurom na, dum kurom abəra ma gəma niye. Ahəl nakə ka yumaw kurom, nəkurom ka tsəved mazlambar ka gərumeŋ ha tsəved i gəma niye na, tətəkum ha bətekweŋ i gəma niye abəra ka sik kurom hay. Niye na, ta səriye ha ta təma kurom bay.»

¹² Yesu a ndəvatay ha me ŋgay niye a tsikatay aye na, tə həl bo ti ye. Tə ndisl a gəma niye hay na, ta dazlay a məde ha bazlam i Mbəlom a ndo hay. Tə gwadatay a ndo i gəma niye hay: «Mbədum ha mede kurom»

¹³ ada ta həhar fakalaw abəra ka ndo hay. Tə fada mal ka ndo neheye dəvats eye hay aye. Tə mbəl tay ha abəra ma dəvats niye. Ndo neheye tə mbəl tay ha aye na, nəteye haladzay.

Herod ta Yuhana madzəhuɓe ndo a yam

Mata 14.1-12; Luka 3.19-20, 9.7-9

¹⁴ Yesu a da a zləm haladzay a gəma hay wal wal tebiye. Kwa bəy nakə tə zalay Herod aye kə tsəne labara i Yesu dərmak.

Ndo mekeleŋ eye hay tə gwad ka Yesu: «Neŋgeye na, Yuhana madzəhuɓe ndo a yam kə lətsew abəra ma mədahaŋ. Hərwi niye nakə a huta gədaŋ ka mäge masuwayaŋ.»

¹⁵ Siye hay na, tə gwad: «Neŋgeye na, Eliya ndo məde ha bazlam i Mbəlom niye ahəl niye.»

Siye hay tə gwad: «Neŋgeye na, ndo i maslaŋ i Mbəlom nəte mə walaŋ i ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye ahəl niye aye.»

¹⁶ Herod a tsəne andza niye na, a gwad: «Ndo niye na, Yuhana nakə ahəl niye na dəs faya abəra gər eye na, kə lətsew abəra ma tsəvay.»

¹⁷ Herod a tsik andza niye na, hərwi maa vəl tsəved ka mägeŋe Yuhana na, bo ŋgay eye. Tə gəs na ada tə pa na a daŋgay. Tə pay səselek a sik. Herod a ge andza niye na, hərwi Yuhana a

gay me ka mabuwe Herodiyad ngwas i malamar ngay nakə tə zalay Filip aye.

¹⁸ A gəs Yuhana a pa na a dangay na, hərwi Yuhana a gwaday: «Bazlam i Mbəlom a ge me ka mabuwe ngwas i malamar yak.»

¹⁹ Yuhana a tsik andza niye na, a ndalay a Herodiyad. A say haḅe məkəde Yuhana. Herodiyad a sla məkəde na Yuhana bay na, hərwi Herod.

²⁰ Hərwi mey na? Herod na, a dzədzaraway a Yuhana. A dzədzaraway na, a sər ha Yuhana na, neŋgeye ndo lele eye, kə ge mənese bay. Herod a ge faya me hərwi ada tā kəd na bay. A tsəne andza niye na, a dzədzar haladzay. Haḅe duh a pawa zləm ka bazlam i Yuhana na, lele. Aya ane a sla faya matəme bay.

²¹ Pat eye andaya na, Herodiyad a huta tsəved ka məkəde Yuhana tuk. Pat eye niye na, Herod a ge magurlom i pat i məwe ngay. A zalatay a ndo ngay neheye bagwar eye ma məsler ka dala ngay aye. A zalay a bagwar i sidzew hay ada ta ndo neheye ka dala i Galile məzele tay a da a zləm aye. Ti ye naha tebiye a magurlom niye.

²² Anəke na, dem i Herodiyad niye a ye, a fələkwa ka təv i ndo neheye mahaya gər eye. A ye naha na, a dazlay a məhetse. Məhetse i dem niye a hats eye na, a le ka bəy ta ndo neheye a zalatay a magurlom aye. Bəy a zalay a dem niye a gwaday: «Nəkar na, tsətsah fagaya wu nakə a saka aye, na vəlakeye.»

²³ A mbaday tsad tsad, a gwaday: «Kwa mey mey! Ka tsətsah na, na vəlakeye. Kwa dala, na dəsakeye faya abəra, na vəlakeye ha a nəkar ka ləviye.»

²⁴ Tsa na, dem niye a yaw abəra, a ye ka təv i may ngay. A gwaday a may ngay: «May ga, bəy a gwedeŋ “Tsətsah wu nakə a saka aye, na vəlakeye” na, na tsətsah faya na, mey?»

May ngay a gwaday: «Tsətsah na, mâ dəsaka gər i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam.»

²⁵ Dem niye a ma ta bəse ka təv i bəy. A ye naha a tsətsah wu nakə a say aye tuk. A gwaday a bəy: «A seŋ na, vələŋ gər i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam ka bəgəlam anəke kiyye.»

²⁶ Bəy a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay, hərwi a say məkəde na Yuhana bay. Kwa a ndalay bəbay na, a sla makərahay ha bay hərwi ḅa ka mbərəm məmbede kame i ndo neheye mazala eye a magurlom aye.

²⁷ A zalay a sidzew ngay nəte, a gwaday: «Do bəse! Tā dəsaw gər i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam ada kə pa ahaya ka bəgəlam.» Sidzew niye a ye. A ye naha na, a fələkwa a gay i dangay, a dəs gər i Yuhana.

²⁸ Tsa na, a pa ahaya ka bəgəlam. A zla ahaya a vələy a dem niye. Dem niye a təma, a ye ha a vələy a may ngay dərma.

²⁹ Gawla i Yuhana hay tə tsəne, ta dəs gər abəra ka Yuhana na, ti yaw tə zla ahaya mədahan i Yuhana abəra ma dangay, tə pa na a bəd.

*Tapa i daf zləm tə kələf sulo
Mata 14.13-21; Luka 9.10-17;
Yuhana 6.1-14*

³⁰ Yesu kə slər ndo i maslaŋ ngay hay mata da ha bazlam i Mbəlom. Anəke na, tə maw tuk. Tə maw ka təv i Yesu, ta təkəray wu nakə tə gaw aye ada tə matətike nakə ta tətikatayaw a ndo hay aye.

³¹ Azlakwa bay ka təv nakə nəteye mə dəma aye na, ndo hay haladzay faya ta diye naha ka təv tay ada siye hay haladzay faya ta mbədiye gər wu tay. Yesu ta gawla ngay hay ta huta həlay i mənde wu mənday kwa tsekweŋ bay tebiye. Yesu a zəba faya andza niye na, a gwadatay a gawla ngay hay: «Takwa kway abəra kanan, takwa a təv nakə ndo hay andaya bay aye ta zəzəkwa kwa bo mə dəma.»

³² Tsa na, tə lətse, tə tsal a kwalalan i yam, ti ye a təv nakə ndəray andaya mə dəma bay aye.

³³ Ahəl nakə faya ta diye na, ndo hay haladzay ta ngatatay faya ta diye. Tə sər ha faya ta diye wu tay. Tsa na, ndo hay ti yaw abəra ma gəma hay

wal wal ta hway tə sik, ka məndisle a təv nakə Yesu ta gawla ŋgay hay ta diye a dəma aye.

³⁴ Yesu ta gawla ŋgay hay tə ndisl naha na, Yesu a mbəzlaw abəra ma kwalalaŋ i yam. A zəba dəre na, ndo hay mbərzəzza mahaya gər eye. A zəba fataya na, tə gay məbo haladzay. Hərwi ndo neheye ta ndzakit bo na, andza təbaŋ neheye ndo mətəkure tay andaya bay aye. Tsa na, a dazlay mətəkatay labara hay wal wal haladzay.

³⁵ Mazlambar huwa faya ma giye na, gawla a Yesu ta həndzəd ka təv i Yesu tə gwaday: «Anəke huwa kə ge ada təv nakay kəsaf na, kəkay? Ndo neheye tebiye ta ndeyeweye wu mənday na, məŋgay?»

³⁶ Ŋgama gwadatay t̄a ye mata səkəməw wu mənday ma wuzlahgəma ada mə gay i ndo neheye tə mbay naha a wuzlahgəma aye.»

³⁷ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəkurom eye vəlumatay wu mənday!»

Gawla ŋgay hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Nəmaa hutaweye dala masəkəməw wu mənday a ndo neheye dā ta rahiye na, məŋgay?»

³⁸ Yesu a gwadatay: «Tapa i makwala nakə andaya fakuma aye na, nday? Ehey! Dum, zəbum ahaya təday!» Tə tsəne andza niye na, ti ye ta zəba ka makwala niye, nəteye tapa nday.

Ta zəbaw faya na, ti yaw tə gwaday a Yesu: «Makwala andaya na, tapa zlam tə kələf sulo.»

³⁹ Ma dəba eye, Yesu a gwadatay: «Dum naha gwadumatay a ndo hay t̄a ndza ka bərək ka bərək, ka guzer.» Guzer niye na, beremeffe a ndzohwaw mba.

⁴⁰ Gawla i Yesu hay tə tsikatay a ndo niye hay andza niye. Tə ndza ka guzer niye. Ta nar bo na, siye nəteye temerre temerre. Siye hay kuro kuro zlam kuro kuro zlam.

⁴¹ Tə ndza na, Yesu a həl tapa i makwala niye zlam tə kələf niye sulo aye. Tsa na, a zəba dəre a

mbəlom, a gay naha sisə a Mbəlom. A ndəv ha məgay naha sisə a Mbəlom na, a ŋgəna ha makwala niye. A vəlataŋ a gawla ŋgay hay, a gwadatay: «Vəlumatay a ndo hay.» Tsa na, ti ye ta ŋgənatay a ndo neheye mandza eye tebiye. Yesu a həl kələf neheye sulo aye, a ŋgənatay ha faya a ndo niye hay mandza eye tebiye sa.

⁴² Kwa way a nda makwala niye tə kələf eye ka mərəhe.

⁴³ Ma dəba eye na, gawla i Yesu hay, ti ye naha, tə hayay gər a siye i makwala tə kələf eye nakə a ləkaw aye. Tə hayay gər na, a rah a gwan kuro gər eye sulo.

⁴⁴ Ndo neheye tebiye tə nda makwala niye aye na, hasləka hay na, gwezem zlam.

Yesu a ye ka gər i yam tə sik

Mata 14.22-33; Yuhana 6.15-21

⁴⁵ Ma dəba eye kwayaŋna na, Yesu a gwadatay a gawla hay ŋgay: «Tsalum a kwalalaŋ i yam, dum ka gər i dəlov nakay a diye neŋged. Ka deyumeye na, a diye i gəma i Betesayda. Dum kame! Na ndziye kurom naha a dəma.» Tsa na, tə lətse ti ye. Yesu na, a tsikatay me a ndo neheye a ndatay ha wu mənday aye. A gwadatay: «Dum kurom a mətəgay kurom hay tuk.»

⁴⁶ Ma dəba eye na, ndo neheye ti ye wu tay na, Yesu a tsal a tsaholok. A ye na, mata dūwule me.

⁴⁷ Həvad a ge na, ahəl nakə gawla i Yesu hay faya ta diye, tə ndisl a wuzlah i dəlov. Yesu na, neŋgeye mahəŋgeye ka dala mba, kə həl bo mede zuk bay.

⁴⁸ Gawla ŋgay hay faya ta giye dərətsətseh hərwi mətəsl a ge ta gədaŋ ta diye tay, a say məme ha kwalalaŋ i yam ta dəba. Yesu a ŋgatay na, nəteye faya ta siye dərətsətseh. Mbəlomda i dzagulok məzlehe na, Yesu a həl bo a ye ka təv tay tsəpak tsəpak ka gər i yam tə sik. A həndzəd bəse ta nəteye na, a say məlahatay kame.

⁴⁹ Tə ɲgatay a Yesu faya ma diye ka gər i yam tə sik na, tə gwad ma giye na, wu matəre ka ndo. Ta wuda.

⁵⁰ Nəteye niye tebiye tə ɲgatay na, ta dzədzar haladzay.

Ane tuk na, neɲgeye a tsikatay naha me, a gwadatay: «Tete kurom! Kā dzədzarum bay. Nakay na, neɲ!»

⁵¹ Tsa na, a həndzəd ka təv i kwalalan i yam. A tsal ka təv tay a kwalalan i yam na, mətasl a ndza dedik. Tsa na, a gatay hərbaəkka a gawla ɲgay hay.

⁵² A gatay hərbaəkka na, hərwi ta sər ha gədan i Yesu zuk bay. Kwa masuwayan nakə Yesu a ge ta wu mənday aye bəbay na, huya ta pa na a mədzele gər tay bay, hərwi ta kula ha gər tay.

Yesu a mbəl tay ha ndo i dāvats hay ma Genesaret

Mata 14.34-36

⁵³ Ma dəba eye nakə Yesu ta gawla ɲgay hay tə tas abəra ma dəlov niye aye na, tə ndisl a gəma eye andaya tə zalay Genesaret. Tə ndisl a dəma na, tə bar na, kwalalan i yam tay ka pəpəz i dəlov niye.

⁵⁴ Tə mbəzlaw abəra ma kwalalan i yam na, ndo neheye ma gəma niye aye tə sər na Yesu.

⁵⁵ Ta hway məzalatayaw a ndo hay kwa məɲgay kwa məɲgay, ta həlatay ahaya ndo i dāvats hay a Yesu. Kwa ma gəma waray waray Yesu a yawa na, tə həlaway naha ndo i dāvats hay ta sləlah.

⁵⁶ Kwa Yesu a ye na, a ɲgay, kwa a gəma wawa eye, kwa a gəma bagwar eye, kwa ndo neheye mandza eye ma dəba i gəma aye bəbay na, ndo hay tə haya gər ka təv məhay gər. Tə həlawayaw ndo i dāvats hay. Tə gaway amboh a Yesu hərwi ada mâ vəlatay tsəved a ndo i dāvats hay t̄ lamay na, a me i peteked ɲgay tsa. Ndo neheye ta lamay aye na, nəteye tebiye ta mbəl.

* 7:7 Ezay 29.13.

7

Farisa hay tə kule tay

Mata 15.1-20

¹ Pat wuray na, Farisa hay ta ndo mədzaɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, tə yaw ma Zerozelem. Tə yaw tə haya gər ka təv i Yesu.

² Tə ɲgatay a siye i gawla i Yesu hay na, tə nda wu mənday andza niye ze məbere həlay. Andza məgwede na, ta bara həlay andza nakə kule i bəba tətə tay hay a tsikatay aye bay.

³ Hərwi mey na, Farisa hay nəteye ta Yahuda hay tebiye na, tə dəsławay ha gər a kule i bəba tətə tay hay. Ta bara həlay lele andza nakə mə kule tay bay na, ta ndiye daf bay.

⁴ Tadə ta maw mə luma na, ta bariye həlay təday ada ta ndiye daf. Sa na, tə dəsławay ha gər a siye i kule tay hay wal wal, andza matsekedə gəse, gəzla ta səɲgəle i bəre.

⁵ Anəke na, Farisa hay ta ndo mədzaɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Gawla yak hay tə dəsłay ha gər a kule i bəba tətə kway təbey na, kemey? Tə nda daf ze məbere həlay andza i kule i bəba tətə kway hay na, kemey?»

⁶ Yesu a tsəne andza niye na, a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəkurom na, ndo i bəbək hay andza nakə Ezay ndo maslan i Mbəlom a watsa ahəl niye! A watsa na, Mbəlom a gwad:

“Ndo neheye ta zembədən na, tə bazlam dəkdek tsa, dərev tay na, dərən tə neɲ.

⁷ Nəteye faya ta zembədəneye kəriye, ane tuk na, kəriye bəna dedək bay.

Wu nakə faya ta tətikateye a ndo hay aye na, bazlam mapala eye i ndo hay tsa.*»

⁸ Yesu a gwadatay sa: «Ka gərur ha bazlam i Mbəlom mapala eye hərwi mədəsłay ha gər a kule i ndo hay düh na, kəkay!»

⁹ A gwadatay sa: «Asah! Ka gərur ha bazlam i Mbəlom mapala eye na,

dāreŋ tə nəkuroṃ, hārwi mēgay gər a kule i bəba tətē kurom hay lele dūh!

¹⁰ Musa a gwad: “Rəhay ha gər a bəba yak ta may yak bədaw!†” A gwad sa: “Ndowe ye kə tsaday a bəba ŋgay ta may ŋgay na, kutoŋ t̄a kəd na bədaw!‡”

¹¹ Nəkuroṃ na, ka tāmum bazlam nakay bay. Nəkuroṃ faya ka tətikumata y a ndo hay na, kule i *kurban* tə mēgwede a bəba kurom ta may kurom na: “Wu nakə na sliye faya māvəlakā haḃe hārwi madzəne kar aye na, *kurban*” (andza mēgwede zlele nakə mavəla eye hārwi Mbəlom aye).

¹² Ma dəba eye na, a sakum ndo mā dzəna bəba ŋgay ta may ŋgay sa bay.

¹³ Andza niye, faya ka nasumeye ha bazlam i Mbəlom tə kule nakə faya ka tətikumata y a ndo hay aye. Ada faya ka gumeye wu hay haladzay andza nakay sa.»

¹⁴ Ma dəba eye na, Yesu a zalatay a ndo hay. Ti ye naha ka təv ŋgay. Ti ye naha na, a gwad: «Nəkuroṃ tebiye pum zləm ada tsənum wu nakay.

¹⁵ Wu nakə ndo ma ndiye a huḃ aye na, ma nasiye ha ndo ka təv i Mbəlom bay. Mata nas ha ndo na, wu nakə a yaw abəra mē dārev i ndo aye.

¹⁶ [Ndo nakə zləm andaya faya na, mā tsəne!]

¹⁷ Yesu a ndəv ha andza niye na, a ye ŋgway a gay. Gawla ŋgay hay ta zəŋgal na a gay. Ti ye naha ta tsətsah tə gwad: «Dzeke nakə meeneŋ ka tsik aye na, mbədaw bo na, kəkay?»

¹⁸ Yesu a gwad: «Nəkuroṃ dərma na, ka sərūm bədaw? Wu mənday nakə ndo ma ndiye a huḃ aye na, ma nasiye ha dārev i ndo zezəŋ bay.

¹⁹ Hārwi wu mənday nakə ndo zezəŋ a nda aye na, a ye a dārev bay. A ye na, a kutes tsa ada ma deyewe ye abəra mē bo.»

Bazlam i Yesu nakay a dā ha na, kwa wu mənday waray waray na, ndo ma ndiye.

²⁰ Yesu a gwad: «Wu nakə ma nasiye ha ndo ka təv i Mbəlom aye na, wu nakə a yaw abəra mē dārev aye.

²¹ Hārwi mədza l gər lele bay eye a yaw na, abəra mē dārev. Ta diye a mede nakə ŋgwalak eye bay aye, mēge məkāl, məkəde gər i ndo,

²² mēge madama, məwe bor ka wu i ndo, mēge sewed, māvata y gər a ndo hay, mēge zlərwek, mēge sələk, māŋgəlay bəzay a ndo hay, mədəslay ha gər a bo, matəre ha bo andza gər mavuwe.

²³ Wu neheye tebiye lele bay aye na, a yaw abəra mē bo i ndo zezəŋ. Wu neheye lele bay aye na, ma nasiye ha ndo ka təv i Mbəlom.»

Ngwas Kanan wuray a dzala ha ka Yesu

Mata 15.12-28

²⁴ Ma dəba eye na, a lətse a ye abəra ka təv niye. A ye ka dala i Tir ada a Sidon. A ye a gay eye andaya mē dəma. A ye a dəma na, a say haḃe ndəray mā sər ha neŋgeye ka niye bay. Ane tuk na, neŋgeye na, a sla māŋgehe bo bay.

²⁵⁻²⁶ Ngwas wuray andaya ka dala i Tir eye niye. Neŋgeye na, slala i Yahuda hay təbey. Tə wa na ma gəma nakə tə zalay Fenisi aye. Fenisi na, neŋgeye ka dala i Siri. Ngwas eye niye na, dem ŋgay andaya mahorvov a gay. A tsəne labara i Yesu nakə ndo hay faya ta tsikiye na, a ye ka təv i Yesu ta bəse. A ye naha a dəkway gurmets a Yesu, a gwad: «Amboh! Fakalaw faya ma giye ha dəretsətseh tə dem ga, həhar faya abəra tey.»

²⁷ Ane tuk na, Yesu a gwad a ŋgwas niye na, «Gər ga ha! Neŋ na, na dzəniye slala ga tədāy andza nakə ta vələteye wu mənday a wawa hay aye tədāy ada t̄a rah. Məzle wu mənday i wawa hay məkālatay a wawa i kəra hay na, lele bay.»

²⁸ Ngwas a mbədāy faya, a gwad: «Andza niye, bəy ga. Kwa neŋ Yahuda hay bay bəbay na, ka sliye faya

† 7:10 Madayaw abəra ma Ezipt 20.12; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16. ‡ 7:10 Madayaw abəra ma Ezipt 21.17; Levitik 20.9.

madzane ga segey. Hərwi kwa wawa hay faya ta ndiye wu mənday na, nakə a dədaw fataya abəra məbazlam aye na, wawa i kəra hay ta paliye, ta ndiye bədaw?»

²⁹ Yesu a tsəne andza niye na, a gwaday a ηgwas: «Bazlam yak nakə ka mbədeηew faya ye na, lele. Do a mətəgay, fakalaw ki yaw abəra mə bo i dem yak.»

³⁰ Tsa na, ηgwas niye a maw a mətəgay na, dem ηgay mahəna eye ka təv məhəne. Fakalaw ki ye faya abəra.

Yesu a mbəl ha ndo wuray madəηəz lak eye

³¹ Ma dəba eye na, Yesu a lətse abəra ma gəma i Tir. A həl bo, a ye ta gəma eye andaya tə zalay Sidon ada ta dala nakə tə zalay Dekapol aye. A yaw tə dəma na, hərwi məmaw ka tsakay i dəlov i Galile.

³² A ndislew a dəma na, tə zlay naha ndo wuray mandək aye. Tə gay amboh a Yesu, tə gwaday: «Amboh! Pa həlay ka ndo may nakay ada mə mbəl abəra ma dəvats ηgay nakay tey.»

³³ Tsa na, Yesu a gay wiyaw a mandək niye mahəηgeye, ti ye dəreη abəra ka təv i ndo hay. Ti ye naha na, a pay wur həlay a zləm i mandək niye. A pay wur həlay na, a zləm sulo sulo. A tuf slesleḅ ka wur həlay a lamay ha a dərneh i ndo niye.

³⁴ Tsa na, a zəba dərə a mbəlom. A ma ha məsəfərə ηgək a bəzihud. Tsa na, a gwaday a ndo niye: «*Ef-fata!*» Andza məgwede: «Zləm yak mə həndək!»

³⁵ Kwayaηηa zləm i ndo niye a həndək. A tsəne zləm lele tuk. Wu nakə a bəray na dərneh a tsik ha me lelebay eye na, a pəla tuk. A tsik me wulaηηa lele tuk.

³⁶ Ma dəba eye na, Yesu a gatay me a ndo niye hay tebiye, a gwaday: «Kā dūm ha wu nakə na ge aye a ndəray bay.» Yesu a gatay me məde ha na, nəteye tə zaka ha məde ha wu i Yesu niye a giye dūh.

³⁷ Wu nakə Yesu a ge aye na, a gatay masuwayaη a ndo hay. Tə gwad: «Wu

nakə Yesu a ge tebiye aye na, lele haladzay. Neηgeye na, kwa ndo mandək eye hay, ka həndəkətatay na zləm, tə tsəne zləm lele. Kwa ndo neheye tə tsik me bay aye na, ka lambadatay ha dərneh tay, tə tsik me lele.»

8

Ndo hay gwezem faḍ Yesu a vəlatay wu mənday

Mata 15.32-39

¹ Pat wuray na, ndo hay haladzay tə haya gər ka təv i Yesu sa. Yesu a zəba fataya na, may a wur fataya. Ada wu mənday andaya fataya bay. Yesu a zalatay a gawla ηgay hay, a gwaday: «Ndo neheye na, tə geη mə bo haladzay, hərwi anəη məhəne mahkar na, nəteye ka təv ga ada wu mənday andaya fataya bay.»

² «Ndo neheye na, tə geη mə bo haladzay, hərwi anəη məhəne mahkar na, nəteye ka təv ga ada wu mənday andaya fataya bay.»

³ Na gwaday: «Dum kurom ze mənde wu mənday» na, may mə kədiye tay ha ka tsəved, ta ndisliye a mətəgay tay hay bay. Hərwi ndo siye hay mə walaη tay na, nəteye dəreη.»

⁴ Gawla ηgay hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Anəke mə kəsaf nakay na, ka hutakweye wu mənday də məvəlatay a ndo neheye na, məηgay?»

⁵ Yesu a tsətsah ka gawla ηgay hay, a gwaday: «Makwala andaya fakuma na, tapa nday?»

Tsa na, ta mbəday faya, tə gwaday: «Makwala andaya famaya na, tapa tasəla.»

⁶ Tsa na, Yesu a gwaday a ndo niye hay tā ndza ka dala. A ye, a həlaw makwala neheye tapa tasəla aye. A gay naha sisə a Mbəlom. A gay naha sisə a Mbəlom na, a ηgəna ha dəf niye, a vəlatay a gawla ηgay ada tā vəlatay a ndo hay tebiye. Gawla ηgay hay tə vəlatay makwala niye a ndo hay.

⁷ Kələf andaya ka gawla ηgay hay tsakway sa. Yesu a həl kələf niye, a gay naha sisə a Mbəlom. A vəlatay a gawla ηgay hay. A gwaday: «ηgənumatay a ndo hay dərmaḅ.»

⁸ Makwala tə kələf niye na, kwa way a nda bəh bəh ka mərehe. Gawla

i Yesu hay tə hayay gər a bəmalə nakə a ləkaw aye na, kəteh tasəla.

⁹ Ndo neheye tə nda daf aye na, ta giye gwezem fad.

Ma dəba eye na, Yesu a gwadatay: «Dum kurom tuk!»

¹⁰ Tsa na, Yesu a tsal ngway a kwalalaŋ i yam ta gawla ngay hay. Ti ye a gəma wuray tə zalay Daləmanuta.

Farisa hay ta tsətsah masuwayaŋ ka Yesu

Mata 16.1-12

¹¹ Tə ndisl a Daləmanuta na, Farisa hay ti ye naha ka təv tay. Ti ye naha na, ta dazlay mətsike me ta Yesu, hərwi a satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Gamay masuwayaŋ nakə ma diye ha ka yaw abəra ka təv i Mbəlom aye.»

¹² Yesu a tsəne bazlam tay nakə tə tsik aye na, a ma ha məsəfəre ngək a bəzihud, a gwadatay: «Nəkurom ndo neheye tə dərə ka tsətsahumeye masuwayaŋ sa na, kemey? Anaŋ na tsikakumeye ta dedək: Dada ndəray ma gakumeye masuwayaŋ bay!»

¹³ Tsa na, Yesu a gər tay ha. A tsal ngway a kwalalaŋ i yam, a ye a tas abəra ma dəlov niye a diye neŋged.

¹⁴ Gawla i Yesu hay ta zəba wu tay hay na, ta mətsa ha gər tə masəkəme makwala. Andaya fataya mə kwalalaŋ i yam na, tapa nəte tsa.

¹⁵ Ahəl nakə faya ta diye na, Yesu a gatay daf, a gwadatay: «Gum metsehe! Tsəpum gər kurom abəra ka gədə i Farisa hay tə bəmalə i Herod.»

¹⁶ Gawla ngay hay tə tsəne andza niye na, tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay. Tə gwad: «A tsikakway na, hərwi nakə makwala andaya fakwaya bay aye!»

¹⁷ Tsa na, Yesu a səratay naha ka wu nakə faya ta miye ha a bo mə walaŋ tay aye. A gwadatay: «Ka ngurumeye bo kurom hərwi makwala nakə andaya fakuma bay aye na, kemey? Ada ka tsənum zuk bədaw? Ka pum a mədzal gər kurom təbədew? Mədzal gər kurom na, mədərəzla eye kəla daw?»

¹⁸ «Dərə andaya fakuma ada kə ngatumay a dərə bədaw? Zləm andaya fakuma hərwi mətsəne ada kə tsənum bədaw?»

«Ada kə makumaw a gər təbədew?»

¹⁹ Na ge tə makwala na, kəkay? Na ngəna ha makwala tapa zlam na, ndo hay gwezem zlam tə nda bədaw? Ada nakə a ləkaw ka hayumay gər na, gwan nday?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Gwan kuro gər eye sulo.»

²⁰ Yesu a gwadatay sa: «Makwala neheye tapa tasəla aye na ngənatay a ndo hay gwezem fad aye na, nakə a ləkaw a rah na, kəteh nday?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Kəteh tasəla.»

²¹ Yesu a gwadatay: «Aya! Ada ka sərur ha sa bədaw?»

Yesu a mbəl ha guluf

²² Tsa na, tə ndisl a gəma wuray tə zalay Betesayda. Mə dəma na, tə gəsay naha həlay a ndoweye andaya guluf eye ka təv i Yesu. Tə gay amboh a Yesu. Tə gwaday: «Tətal ka ndo may anaŋ ada m̄a ngatay a dərə tey.»

²³ Yesu a gəs ndo niye guluf eye mə həlay, a ye ha abəra ma wuzlahgəma. Ti ye naha na, Yesu a tuf sleslək ka dərə i guluf niye. A pa faya həlay, a tsətsah faya a gwaday: «Ka ngatay a wu daw?»

²⁴ Guluf niye a zəba dərə na, a gwaday a Yesu: «Na ngatay a ndo hay. Na ngatatay na, andza gərdaf hay, ane tuk na, faya ta diye.»

²⁵ Tsa na, Yesu a pay həlay ka dərə sa. Dərə i guluf niye na, a mbəl lele. A ngatay a dərə kulir kulir tuk.

²⁶ Yesu a gwaday: «Anəke na, do wu yak a mətagay tuk. Kə ye ta wuzlahgəma bay kəla.»

Piyer a da ha Yesu neŋgeye Kəriste

Mata 16.13-20; Luka 9.18-21

²⁷ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ngay hay tə lətse, ti ye abəra ma gəma niye. Ti ye a gəma neheye bəse tə mbay naha a gəma i Sezare Filipi aye. Ahəl nakə nəteye ka tsəved faya ta diye na, Yesu a tsətsah ka gawla ngay

hay, a gwadatay: «Ndo hay tə gwad fagaya neŋ na, way?»

²⁸ Ta mbəday faya tə gwad: «Siye hay tə gwad nəkar na, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam, ndo mekeleŋ eye hay tə gwad nəkar na, Eliya, siye hay tə gwad nəkar na, nəte mə walaŋ i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay.»

²⁹ Yesu a tsətsah fataya, a gwadatay: «Ada nəkurom ka gwadum i kurom, neŋ na, way?»

Tsa na, Piyer a mbəday faya, a gwad: «Nəkar na, Kəriste.»

³⁰ Tsa na, Yesu a gatay me, a gwadatay: «Kā tsikumay a ndəray bay.»

Yesu a da ha məməte ŋgay

Mata 16.21-28

³¹ Tsa na, Yesu a pa bo ka mətsikatay me a zləm. A gwadatay: «Neŋ Wawa i Ndo na, kutoŋ na siye dəretsətseh haladzay. Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ta ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada siye i madugula hay na, nəteye ta wudiye ga bay. Ta kaliye ga ha, ta ta kədiye ga. Ane tuk na, na həniye sulo mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

³² A datay ha parak parak lele ka həmbər mətsikatay bay.

Tsa na, Piyer a zalay kətsah mahəŋgeye, a gay me.

³³ Yesu a mbəda me ka təv i gawla ŋgay siye hay. A zəba naha fataya. A gay me a Piyer, kutik kutik, a gwad: «Do abəra ka təv ga. Do a dəba, nəkar na, Fakalaw. Ka dzala gər andza Mbəlom bay, ka dzala gər na, andza i ndo zezeŋ.»

³⁴ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo hay ta gawla ŋgay hay. A gwadatay a nəteye tebiye: «A say a ndoweeye məpeŋ bəzay na, mâ gər ha wu nakə a say a dərev ŋgay aye. Mâ zla mayako mazləmbada eye ada mâ peŋ bəzay.*

³⁵ Andza niye, ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ŋgay aye na, ma

dziye ha dūh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ŋgay hərwi ga ada hərwi Labara Ŋgwalak eye na, ma təmiye ha dūh.

³⁶ Tadə ndoweeye kə huta zlele i məndzibəra tebiye a neŋgeye, ane tuk na, kə dze ha məsəfəre ŋgay na, ŋgama ŋgay aye na, mey?

³⁷ Wu andaya nakə ndo zezeŋ ma sliye faya məvəle hərwi mambəda ahaya məsəfəre ŋgay aye daw?

³⁸ «Nəkurom ndo neheye anəke aye, nəkurom na, mə walaŋ i ndo neheye tə sər Mbəlom bay, faya ta giye mezeleme aye. Tadə ndoweeye ka kərah ga ada kə datay ha bazlam ga a ndo hay bay na, neŋ dərmak na ta kərahiye na. Na ta kərahiye na na, ahəl nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweeye ta məzlaḅ i Bəba Mbəlom ada ta gawla i Mbəlom hay aye.»

9

¹ Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, ndo siye hay mə walaŋ kurom neheye anəke kanaŋ aye, nəteye na, ta mətiye zuk bay. Ta ta mətiye na, ta ŋgateye tə dəre tay a Bəy i Mbəlom nakə ma ləviye bəy ŋgay ta gədaŋ aye təday.»

Bo i Yesu a mbəda

Mata 17.1-13; Luka 9.28-36; 2 Piyer 1.16-18

² Ma dəba i məhəne məkwa na, Yesu a zalay a Piyer, a Yakuba ta Yuhana, ti ye tə tsal a mahəmba zəbol eye. Ahəl nakə nəteye mə mahəmba niye mahəteye na, bo i Yesu a mbəda ka dəre tay.

³ Peteked ŋgay a mbəda herre kudəkudək. Məsləde i peteked niye na, ndəray kwa nəte ka məndzibəra ma sliye məsləde ha andza niye na, andaya bay.

⁴ Kwayaŋŋa gawla i Yesu neheye mahkar aye tə ŋgatay a Eliya ta Musa nəteye faya ta tsikiye me tə Yesu.

⁵ Tsa na, Piyer a gwad a Yesu: «Miter ga! Lele na, ndzakwa kanaŋ.

* **8:34** Məzle mayako mazləmbada eye na, andza məgwede: Məndze maləva bo eye məvəle ha məsəfəre ŋgay andza Yesu.

Nəmaa kəruwakumeye madzawadzawa mahkar, nəte i yak, nəte i Musa ada nəte i Eliya.»

⁶ Piyer a tsik andza niye na, hərwi a sər wu nakə ma tsikiye bay. Hərwi nəteye neheye mahkar aye na, ta dzədzar haladzay.

⁷ Pazlay a mbəzlaw mə mbəlom, a dərəzl tay ha. Ma pazlay niye na, bazlam a tsənew abəra mə gəma, a gwad: «Nakay na, wawa ga. Na wuda na haladzay. Pumay zləm a wu nakə ma tsikakumeye!»

⁸ Tsa na, gawla i Yesu neheye mahkar aye ta zəba dərə na, ndəray andaya sa bay. Andaya ka təv niye na, Yesu mahəngəye.

⁹ Ahəl nakə faya ta mbəzlaweye abəra mə mahəmba aye na, Yesu a gwadətay: «Wu nakə ka ngatumay aye na, kâ təkərumay a ndəray bay hus a pat nakə neḡ, Wawa i Ndo na lətsew abəra ma mədahan aye təday.»

¹⁰ Ta təma bazlam nakə Yesu a tsikatay aye. Anəke na, ta tsətsah mə walaḡ tay, tə gwad: «Mələtsew abəra ma mədahan na, andza məgwede meḡ?»

¹¹ Tsa na, gawla ngay hay ta tsətsah faya, tə gwadətay: «Ndo neheye tə dzaḡgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə gwad na, Eliya ma lahaweye madayaw təday na, hərwi meḡ?»

¹² Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Andza niye, Eliya ma lahaweye madayaw. Ma lambadiye tay ha wu hay tebiye təday. Ta watsa ka gər i Wawa i Ndo dərmaḡ. Tə watsa na, tə gwad: “Neḡgeye na, ma siye dərətsətseh haladzay ada ta zəbiye faya andza ndo bay” bədaw?»

¹³ Na tsikakumeye parakka: Eliya na, 6a ki yaw tsiy. Ndo hay ta gay wu nakə a satay aye. Bazlam i Mbəlom kə tsik faya andza niye.»

*Yesu a mbəl ha wawa
Mata 17.14-21; Luka 9.37-43*

¹⁴ Tə ndisl ka təv i siye i gawla ngay hay na, tə ndzay naha a gər a ndo hay haladzay tə lawara tay ha a wuzlah. Ndo neheye tə dzaḡgawa bazlam

i Mbəlom mapala eye aye ta gawla i Yesu hay faya ta kədiye wuway a bo.

¹⁵ Ndo hay tə ngatay a Yesu faya ta diye naha ka təv tay ta gawla ngay neheye mahkar aye na, a gatay hərbaḡəkka. Tsa na, ta hway ka təv ngay mata tsikay me.

¹⁶ A gwadətay: «Ka kədum wuway ta nəteye ka wuye meḡ?»

¹⁷ Tsa na, ndoweye andaya mə walaḡ i ndo niye hay a mbədəyay faya, a gwadətay: «Miter, neḡ na zlakaw wawa ga, hərwi mahorvov a gay. A gay na, a bəraway ka bazlam ngəts.

¹⁸ Mahorvov a gəsawa na. A gəsawa na na, kwa ka waray. A kalawa ha ka dala bəra bəra. Makukufay a yawaw faya abəra ada a həpədawa zler ada a sarawa ha. Na tsətsah ka gawla yak neheye ta həhar faya bəra mahorvov tey na, tə mba faya mahəhere bay.»

¹⁹ Yesu a tsikatay parakka a ndo niye hay, a gwadətay: «Nəkurom neheye anəke ka dzalum ha ka Mbəlom bay aye! Na ndziye ka təv kurom na, hadzəgay? Na zliye ngatay hərwi kurom na, məndze hadzəgay? Ahe! Zlumeḡ ahaya wawa eye kanaḡ.»

²⁰ Ti ye, tə zlayaw wawa niye.

Fakalaw niye mə bo i wawa niye a ngatay a Yesu na, a bəl ha wawa niye ta gədaḡ. Wawa niye a dəd. Tsa na, a tambolom ha ka dala tambolom tambolom. Makukufay a yaw ka bazlam.

²¹ Yesu a gwadətay a bəba i wawa niye: «Wu nakay a gay na, kə ndza faya hadzəgay?»

Bəba i wawa niye a mbədəyay faya, a gwadətay: «Wu nakay a dazlay na, neḡgeye wawa eye mba.

²² Fakalaw a kalawa ha a ako ada a yam hərwi ada mâ mət. Tadə ka sliye faya na, amboh dzəna may tey.»

²³ Yesu a mbədəyay faya, a gwadətay: «Ka gwad na, “Tadə ka sliye faya na, dzəna may tey” ba! Ane tuk na, hərwi ndo nakə kə dzala ha ka neḡ aye na, wuray andaya ma giye bo hərwi ngay bay na, andaya bay.»

²⁴ Tsa na, bəba i wawa niye a wuda ta magala, a gwad: «Na dzala ha! Səkeheḡ ha mədzele ka nəkar.»

²⁵ Ahəl nakə Yesu ta bəba i wawa niye faya ta tsikiye me aye na, ndo hay ta hway naha haladzay ka təv tay. Yesu ka zəba ndo hay faya ta diye naha na, a ŋgərəz ka fakalaw, a gwad: «Nəkar fakalaw nakay matəra ha ndo mandək eye ada mətsike me bay aye na, faya na gwadakeye dara abəra mə bo i wawa nakay. Kā ma faya mede a bo i wawa nakay dāda sa bay!»

²⁶ Fakalaw niye a wuda, a bəl ha wawa niye ta gədaŋ. Tsa na, a ndo-hwaw abəra mə bo i wawa niye. Wawa niye ma kaleye zləva andza ma mətiye. Ndo hay haladzay ka niye tə gwad: «Wawa nakay na, kə mət.»

²⁷ Yesu a gəs na mə həlay, a lətse ha. Wawa niye a lətse ka mbəlom.

²⁸ Tsa na, Yesu ta gawla ŋgay hay, ti ye abəra ka niye, ti ye a mətagay. Ahəl nakə nəteye mahəteye mətagay na, ta tsətsah faya tə gwadaŋ: «Nəmay, nəmaa mba faya mahəhere fakalaw abəra ka wawa niye təbey na, hərwi mey?»

²⁹ Yesu a mbədatay faya: «Ka dūwulumay me a Mbəlom bay na, ka slumeye faya mahəhere slala i Fakalaw niye bay.»

Yesu a da ha məmate ta mələtsew ŋgay abəra ma tsəvay

Mata 17.22-23; Luka 9.43-45

³⁰ Yesu ta gawla ŋgay hay tə lətse, ti ye abəra ma təv niye. Ti ye a təv mekeləŋ eye ta dala i Galile. Yesu a say na, ndo hay t̄a sər ha təv nakə nəngeye mə dəma aye bay.

³¹ A say ndo hay t̄a sər faya bay na, hərwi faya ma tətikateye a gawla ŋgay hay.

A tətikawatay a gawla ŋgay hay na, a gwadawatay: «Nəŋ Wawa i Ndo na, ta gəsiye ga, ta vələteye ga ha a həlay a ndo hay. Ta kədiye ga mədahaŋ eye, ada ma məhəne mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

³² Ane tuk na, gawla ŋgay hay ta tsəne me ŋgay niye a say məgwede mey na, ta tsəne bay. Ada ta dzədzar matsətsehe faya.

Matəme wawa hay

Mata 18.1-5; Luka 9.46-48

³³ Tsa na, tə ndisl a Kafernahum. Ti ye naha, ti ye a gay nakə tə ndzawa mə dəma aye. Ahəl nakə nəteye mə gay niye na, Yesu a tsətsah fataya, a gwadatay: «Meeneŋ faya ka deyekw-eye ka tsəved na, ka tsikum mə walaŋ kurom na, ka wuye mey?»

³⁴ Ta mbəday faya a Yesu bay. Hərwi ahəl nakə faya ta diye ka tsəved aye na, ta tsətsah ka bo mə walaŋ tay, tə gwad: «Ndo nakə nəngeye bagwar eye a ze ndo mə walaŋ kway nakay aye na, way?»

³⁵ Yesu a ndza ka dala. Tsa na, a hayay gər a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo ka təv ŋgay. A gwadatay: «Ndo nakə a say matəre bagwar eye ka gər i ndo hay aye na, m̄a həna ha gər dūh. Sa na, m̄a təra ndo məgay məsler a ndo hay tebiye.»

³⁶ Tsa na, Yesu a zla wawa tsekweŋ, a lətse ha a wuzlah tay. A gəs na wawa niye kurup kurup ka bo lele.

³⁷ Tsa na, a gwadatay: «Ndoweye ka təma na wawa nakay lele andza wawa nakay anaŋ eye hərwi nakə a wuda ga aye na, a təma na, nəŋ. Ndoweye ka təma ga na, a təma nəŋ mahəgeye bay. A təma na, ndo nakə a sləra ga ahaya dərmak.»

Ndo nakə kə nəŋ dəre bay aye na, ndo ga

Luka 9.49-50

³⁸ Ma dəba eye na, Yuhana a gwaday a Yesu: «Miter, nəmaa ŋgatay a ndoweye faya ma həhariye fakalaw abəra mə bo i ndo ta məzele yak. A samay həbe məgay me hərwi nəngeye na, ndo kway bay.»

³⁹ Yesu a mbəday faya, a gwadaŋ: «Kā gumay me bay. Hərwi ndoweye kə ge masuwayaŋ tə məzele ga na, ma tsikiye fagaya wu nakə lelebay aye bay.

⁴⁰ Hərwi ndo nakə kə nakway dəre bay aye na, nəngeye ndo kway.»

⁴¹ Yesu a gwadatay sa: «Ndoweye kə vələkum yam məse hərwi nakə ka pumeŋ bəzay a nəŋ Kəriste aye na,

sərum ha ta dedək, magogoy ɲgay ma dziye bay.»

Masəpete

Mata 18.6-9; Luka 17.1-2

⁴² Yesu a gwadatay sa: «Ndoweye ka səpat ndo nate mə walaɲ i wawa neheye tə dzala ha ka neɲ aye a mezeleme na, ɲgama tā baray madiz i kwar a day ada tā kal ha a hud i bəlay.

⁴³ Tadə həlay yak ma dədiye kar ha a mezeleme na, dəs na. ɲgama huta məsəfəre ka təv i Mbəlom tə həlay yak nate tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə ma mbatiye dāda bay tə həlay yak sulo aye. [

⁴⁴ Mə dəma na, mətul neheye tə nda ndo aye na, tə mət bay, ada ako nakə dāda ma mbatiye bay aye.]

⁴⁵ Tadə sik yak ma dədiye kar ha a mezeleme na, dəs na. ɲgama duh na, fələkwa a Bəy i Mbəlom tə sik yak nate tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako tə sik yak sulo aye. [

⁴⁶ Hərwi mə dəma na, mətul neheye tə nda ndo aye na, tə mət bay, ada ako nakə dāda ma mbatiye bay aye.]

⁴⁷ Ada kə ge tadə dərə yak ma dədiye kar ha a mezeleme na, ɲgwad na. ɲgama duh na, fələkwa a Bəy i Mbəlom tə dərə yak nate tə bəmalə nakə ta kaliye kar ha a ako nakə dāda ma mbatiye bay tə dərə yak sulo aye.

⁴⁸ Mə dəma na, mətul neheye tə nda ndo aye na, tə mət bay, ada ako nakə dāda ma mbatiye bay aye.»

⁴⁹ Yesu a gwadatay sa: «Andza ako nakə ndo məvəde ma vədiye ha wu aye na, ndo neheye tə dzala ga ha ta siye dəretsətseh hərwi mede tay. Sluwal dərma andza niye, ta giye ka ala na, ada mâ vəd.

⁵⁰ Sluwal na, wu nakə lele aye. Ane tuk na, tadə sluwal a tsəhən bay na, ta giye ha sa kəkay ada mâ tsəhən na? Wewer andaya matəra ha lele sa bay. Nəkurom dərma na, tərūm andza sluwal nakə a tsəhən lele aye. Mə walaɲ kurom na, ndzum barbarra.»

10

Yesu a tsik ka mahəhere ɲgwas

Mata 19.1-12; Luka 16.18

¹ Ma dəba eye na, Yesu ta gawla ɲgay hay tə lətse, ti ye abəra ma Kafer-nahum, ti ye ka dala i Yahuda. Tsa na, tə lətse, ti ye tə tas magayam i Yurdum. Mə dəma na, ndo hay haladzay tə haya gər ka təv ɲgay sa. Tsa na, a tsikatay bazlam i mbəlom andza nakə a tsikawatay aye.

² Farisa hay ti ye naha ka təv ɲgay. Ti ye naha ka təv ɲgay na, hərwi a satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah faya tə gwaday: «Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved a ndo ka mahəhere ɲgwas ɲgay dāw?»

³ Yesu a mbədatay faya na, tə matsətsehe dərma. A gwadatay: «Bazlam mapala eye waray nakə Musa a vələkum a tsik ka mahəhere ɲgwas na?»

⁴ Tə gwaday: «Musa a gwad na, tadə ndoweye a say mahəhere ɲgwas ɲgay na, mâ watsay dərəwel i mahəhere a həlay. Kə watsay na, ada mâ həhar na tuk. Ndo hay ta səriye ha manəɲ ka həhar na ɲgwas ɲgay na, ka dərəwel niye.»

⁵ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Musa a watsakum gər i bazlam mapala eye nakay andza nakay na, hərwi dərəv kurom nakə makula eye tɲgwa tɲgwa.

⁶ Ahəl niye ka madazlay na, andza niye bay. Hərwi mawatsa eye ka madazlay i məge məndzibəra na: «Mbəlom a ge hasləka ada ɲgwas.

⁷ Hərwi niye hasləka ma gəriye ha bəba ɲgay ta may ɲgay, ta ndziye ta ɲgwas ɲgay.

⁸ Ada nətəye ta təriye na, bo nətə.*» Andza niye, nətəye sulo sa bay, ane tuk na, andza ndo nətə.»

⁹ Yesu a gwadatay sa: «Ndo zezəɲ mâ ɲgəna ha wu nakə Mbəlom a dzapa ha aye bay.»

¹⁰ Yesu ta gawla ɲgay hay ti ye wu tay. Ahəl nakə nətəye mə gay ta gawla ɲgay hay aye na, gawla ɲgay hay ta

* 10:8 Madazlay i wu hay 1.27, 2.24.

tsətsah sa, tə gwadəy: «Bazlam niye ka tsik eye na, andza məgwede mey?»

11 Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Tadə ndoweye ka həhar na ɲgwas ɲgay ada kə zla a dəma ɲgwas mekelen eye na, kə ge madama. Kə gay mənese a ɲgwas ɲgay kurre eye.

12 Tadə ɲgwas a wuda na zal ɲgay sa bay, a zla zal mekelen eye dərmak na, kə ge madama.»

Yesu a təma wawa hay

Mata 19.13-15; Luka 18.15-17

13 Ma dəba aye na, ndo hay tə həl naha wawa hay a Yesu hərwi ada mâ pa fataya həlay ada tâ huta ɲgama. Ane tuk na, gawla ɲgay hay tə gatay me a ndo niye hay tə həlay naha wawa hay aye.

14 Yesu a ɲgatay andza niye na, a yay a gər bay. A ndalay. A gwadatay a gawla ɲgay hay: «Gərūm tay ha wawa hay tâ yaw ka təv ga! Kâ həharum tay hay bay, hərwi Bəy i Mbəlom mavəla eye na, a slala i ndo neheye andza wawa neheye.

15 Sərūm ha na, ndoweye ka təma Bəy i Mbəlom andza wawa neheye bay na, ma diye a Bəy i Mbəlom bay.»

16 Tsa na, a zla wawa niye hay a həlay nəte ta nəte. A pa fataya ɲgama.

Ndo i zlele ta Bəy i Mbəlom

Mata 19.16-30; Luka 18.18-30

17 Yesu ta gawla ɲgay hay tə lətse, ta diye na, ndoweye a yaw ka təv ɲgay mahway mahway. A ndisl ka təv ɲgay na, a dəkway gurmets kame ɲgay, a gwadəy: «Miter lele eye, na hutiye sifa nakə ma ndəviye bay aye na, na giye na, kəkay?»

18 Yesu a gwadəy: «Ka zelen ndo lele eye na, kemey? Ndo lele eye na, Mbəlom nəte ɲgweɲ.

19 Ka sər bazlam i Mbəlom mapala eye daw? Bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad na: “Kâ kəd gər i ndo bay, kâ ge madama bay, kâ ge məkal bay, kâ raw me ka ndo kame i sariya bay, kâ vay gər a ndo bay, rəhatay ha gər a bəba yak ta may yak.†»

20 Ndo niye a gwadəy: «Miter, gər i bazlam mapala eye neheye ka paslaweye na, na hənay ha gər kwa ma wawa.»

21 Yesu a ndazl na na, a wuda na haladzay. Tsa na, a gwadəy: «A ləkaw fakaya abəra na, wu nəte. Anəke na, do ta səkəm ha zlele yak hay tebiye ada kâ ɲgənatay suloy aye a ndo i mətawak hay. Ka ge andza niye na, ka ta hutiye zlele mə mbəlom. Tsa na, dara, peɲ bəzay.»

22 Ndo niye a tsəne bazlam niye na, dərəv a həbay. A ye ɲgway ta mevel eye, hərwi zlele ɲgay na, haladzay.

23 Yesu a ɲgatay a ndo niye a ye ɲgway na, a zəba ka gawla ɲgay niye hay tə lawara na a wuzlah aye. A gwadatay: «Kay! Hərwi ndo i zlele na, mede a Bəy i Mbəlom i ɲgay na, mada me eye haladzay.»

24 Gawla ɲgay hay tə tsəne bazlam niye na, a vəlatay madzədzerə. Ane tuk na, Yesu a gwadatay sa: «Wawa ga hay! Mede a Bəy i Mbəlom na, mada me eye haladzay!

25 Tə bəmalə nakə ndo i zlele ma diye a Bəy i Mbəlom aye na, ɲgama zləgweme mâ ye ta bəd i ləpəre.»

26 Tsa na, a gatay wadəɲ wadəɲ a gawla ɲgay hay. Tə gwad mə walaɲ tay: «Ane tuk na, kə ge andza niye na, mata sle mətəme na, way?»

27 Yesu a zəba fataya, a gwadatay: «Ndəray ma sliye mətəme bay. Ane tuk na, Mbəlom ma sliye mətəme ha ndo. Hərwi nengeye na, wuray a zay gədaɲ təbey.»

28 Tsa na, Piyer a gwadəy: «Tsəne! Nəmay anaɲ, nəmaa gər ha wu hay tebiye hərwi məpaka bəzay na, kəkay?»

29 Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Sərūm ha! Ndowneye kə gər ha gay ɲgay, malamar ɲgay hasləka eye hay ta malamar ɲgay dem eye hay, may ɲgay, bəba ɲgay, wawa ɲgay hay, guvah ɲgay hərwi ga ada hərwi Labara ɲgwalak eye na,

† 10:19 Madayaw abəra ma Ezipt 20.12-16; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16-20.

30 anəke ahəl kway nakay ma hutiye a dəma gay hay, malamar hasləka eye hay, malamar dem eye hay, maya hay, wawa hay, guvah hay na, haladzay a ze nakə a gər ha aye. Kəla na, ta geye dəretsətseh haladzay dərma. Aza kame na, ma hutiye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

31 Mə walaŋ i ndo neheye anəke nəteye ndo i me hay aye na, haladzay ta təriye ndo i dəba ada mə walaŋ i ndo neheye anəke nəteye ndo i dəba hay aye na, haladzay ta təriye ndo i me.»

*Yesu a da ha məməte ŋgay
Mata 20.17-19; Luka 18.31-34*

32 Yesu ta gawla ŋgay hay, tə həl bo, tə lətse hərwi mede a Zerozelem. Anəke na, nəteye ka tsəved faya ta diye. Kame tay na, Yesu. Gawla ŋgay niye hay ta dzədzar. Ndo neheye tə patay bəzay faya ta diye ka bo dziye ta dzədzar haladzay.

Yesu a zalatay a gawla ŋgay niye hay kuro gər eye sulo aye abəra mə walaŋ i ndo niye hay kətsah sa. Ka təv niye na, a tsikatay wu nakə ma ta təriye ka gər ŋgay aye.

33 A gwadətay: «Tsənum, anəke na, faya ka deyekweye a Zerozelem. Mə dəma na, neŋ Wawa i Ndo ta vəlateye ga ha a həlay a bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ada a ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye. Ta geŋeye sariya i məkədə. Ta vəlay ga ha a həlay i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye.

34 Nəteye na, ta ŋgwesəŋeye dəla abəra mə gər. Ta tufəŋeye slesləb a dərə. Ta ndəbiye ga ta mandalaḃa. Tsa na, ada ta kədiye ga tuk. Aya ane, ma dəba i məhəne məhkar na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

*Ndo bagwar eye ta ndo i məsler
Mata 20.20-28; Luka 22.25-27*

35 Ma dəba aye na, Yakuba ta Yuhana wawa i Dzebede hay ta həndzəd ka təv ŋgay, tə gwadətay: «Bəy Maduweŋ may, a samay na, gamay wu nakə a samay matsətsehe fakaya aye?»

36 Yesu a gwadətay: «A sakum nā ge hərwi kurom na, wuye mey?»

37 Ta mbədətay faya tə gwadətay: «Wu nakə nəmaa tsətsah fakaya aye na, ahəl nakə aza ka ndziye ma bəy yak na, vəlamay tsəved nəmaā ndza ka təv yak, nəte ta diye i həlay i mənday ada neŋged ta diye i həlay i gula yak tey.»

38 Ane tuk na, Yesu a gwadətay: «Ka sərūm wu nakə ka tsətsahumeye aye bay? Ka slumeye məse dəretsətseh nakə na siye aye daw? Ka slumeye faya matəme tā dzəhuḃ kurom ha a dəretsətseh nakə ta dzəhuḃiye ga ha a dəma aye ŋgway daw?»

39 Ta mbədətay faya, tə gwadətay: «Nəmaa sliye faya.»

Yesu a gwadətay: «Andza niye dedək, dəretsətseh nakə na ta siye na, ka ta sumeye. Dəretsətseh nakə ta dzəhuḃiye ga ha a dəma aye na, ta dzəhuḃiye kurom ha a dəma.

40 Ane tuk na, məndze ta diye i həlay i mənday ga kəgəbay ta diye i həlay i gula ga na, mata tsike na, neŋ bay. Təv məndze niye na, i ndo neheye Mbəlom a ləvatay ha bo aye wu tay.»

41 Siye i gawla ŋgay neheye kuro aye tə tsəne bazlam niye na, a ndalatay haladzay. Tə ge mevel ka Yakuba ta Yuhana.

42 Hərwi niye Yesu a zalatay tebiye ka təv ŋgay, a gwadətay: «Ka sərūm ha na, ndo neheye ta zəba fataya andza bəy bagwar eye ka məndzibəra faya ta ləviye ndo hay ta gədaŋ ada ndo bagwar eye hay ta bərəkiye ha gədaŋ tay ka siye i ndo hay.

43 Ane tuk na, mā ge andza niye mə walaŋ kurom bay. Duh na, kə ge ndəray mə walaŋ kurom a say matəre bagwar eye na, mā təra ndo i məsler kurom.

44 Ada tadə ndo mə walaŋ kurom a say matəre ndo i me na, mā təra beke i ndo hay tebiye duh.

45 Kwa neŋ Wawa i Ndo na yaw na, hərwi ada ndo hay tā geŋ məsler bay. Na yaw duh na, hərwi məgatay məsler a ndo hay ada məvəle ha

məsəfəre ga hərwi məmbəle tay ha ndo hay haladzay.»

*Yesu a mbəl ha ndo guluf eye
Mata 20.29-34; Luka 18.35-43*

⁴⁶ Yesu ta gawla ŋgay hay tə ndisl a gəma i Zeriko. Ahəl nakə ti yaw abəra ma gəma niye na, ndo hay haladzay tə patayaw bəzay. Faya ta diye na, tə ndzay a gər a guluf wuray faya ma rəkiye wu mandza eye ka tsakay i tsəved. Məzele ŋgay na, Bartime, andza məgweđe wawa i Time.

⁴⁷ Guluf niye a tsəne tadakay faya ma diye na, Yesu ndo i Nazaret na, a wuda, a gwad: «Yesu, Wawa i Davit, nâ gaka mə bo təbədew?»

⁴⁸ Ndo hay haladzay tə gay me, tə gwaday: «Ka bəbəl mey? Ndza dīkdīk!»

Nenḡeye na, a səkah ha mawude sa dūh: «Wawa i Davit, nâ gaka mə bo təbədew?»

⁴⁹ Tsa na, Yesu a lətse, a gwadatay: «Dum zalumenjayaw, mâ yaw.»

Ti ye tə zalay a guluf niye, tə gwaday: «Dərev mâ ye fakaya abəra bay. Lətse! Dara, faya ta zalakeye.»

⁵⁰ Tsa na, a lətse hurum, a kal ha peteked i mətasl ŋgay əvez ka dala. A ndapa a mbəlom, tsa na, a ye ka təv i Yesu.

⁵¹ Yesu a tsətsah faya, a gwaday: «A saka nâ ge hərwi yak na, mey?»

Guluf niye a mbəday faya, a gwaday: «Miter, a seŋ na, nâ ŋgatay a dère sa tey.»

⁵² Tsa na, Yesu a gwaday: «Ka pa mədzal gər yak ka neŋ ta dedek. Do, ka mbəl!»

Tsa na, guluf niye a ŋgatay a dère kwetseh kwetseh lele. A pay bəzay a Yesu.

11

*Yesu a ndisl a Zerozelem
Mata 21.1-11; Luka 19.28-40;
Yuhana 12.12-19*

¹ Anəke na, Yesu ta gawla ŋgay hay, nəteye bəse ta Zerozelem. Nəteye mə mahəmba nakə tə zalay Mahəmba i Tetədəez aye. Ka mahəmba eye niye

na, gəma i Betifadze ta Betani andaya. Mə dəma na, Yesu a slər tay ha gawla ŋgay hay sulo, a gwadatay:

² «Dum a gəma nakə kame kurom aye. Ka ndislum naha a dəma na, ka ndzumeye a gər a zuŋgo wawa eye dā məzle ndo məbara eye. Ndəray kə ndza faya dāda zuk bay. Pəlumaw ada kâ yumen ahaya.

³ Ndəray kə gwadəkum: “Ka pəlumeye zuŋgo eye məge ha mey?” na, gwadumay: “A say a Bəy Maduweŋ. Ma ta ma ahaya kanəŋ bəse, ma ndziye bay.”»

⁴ Tsa na, ti ye a gəma niye. Ti ye naha a dəma na, tə huta zuŋgo niye wawa aye məbara eye ma bəra ka məged, ka tsakay i tsəved. Tsa na, tə pəla ha zuŋgo niye.

⁵ Mə dəma na, ndo hay andaya mandza eye. Tə gwadatay: «Ka gum-eye ka niye mey? Ka pəlumeye zuŋgo eye məge ha mey?»

⁶ Tsa na, ta mbədatay faya andza nakə Yesu a tsikatay naha aye. Ndo niye hay tə tsəne andza niye na, tə gər tay ha. Tsa na, ti ye ha zuŋgo niye.

⁷ Ti ye ahaya zuŋgo niye a Yesu na, ta fətəl faya peteked tay hay. Tsa na, a ndza ka zuŋgo niye.

⁸ Ndo hay haladzay ta fətəl peteked tay hay ka tsəved. Siye hay tə pa hawal i gərđaf neheye tə dəsaw ma guvah hay aye hərwi mədəslay ha gər a Yesu dərma.

⁹ Ndo neheye kame i Yesu ta ndo neheye ma dəba ŋgay aye na, ta wuda, tə gwad: «Zambadəkway a Mbəlom! Mâ pa ŋgama ka ndo nakə faya ma deyeweye tə məzele i Bəy Maduweŋ aye!»

¹⁰ Mbəlom mâ pa ŋgama ka bəy i bəba kway Davit! Zambadəkway a Mbəlom, nenḡeye nakə mə mbəlom aye!»

Yesu a vəlay mezeleme a gərđaf i gurov

Mata 21.18-19

¹¹ Tsa na, tə ndisl a Zerozelem. Tə ndisl naha a Zerozelem na, ti ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ndisl naha na, a zəba ka wu nakə ndo

hay faya ta giye mə dāma aye. Ma dāba eye na, ti ye ta gawla ŋgay hay a gāma i Betani. Ti ye a dāma na, hārwi mazlambar pat faya ma dādiye.

¹² Tədœ eye na, Yesu ta gawla ŋgay hay tə lətse abəra ma gāma i Betani, tə ma a Zerozelem. Ka tsəved faya ta diye na, may a wur ka Yesu.

¹³ A ŋgatay naha a dərizl i gərdaf wuray andza gurov slambah faya haladzay. Tsa na, a ye mata zəbaw faya. A gwad: «Ŋgedhay na hutiyehohway ŋgay eye na ndiye.» A ye, a ndisl naha ka təv i dərizl i gərdaf niye na, kakupkappa slambah dekdek bəna, hohway andaya bay. Hārwi kə ndisl ahəl ŋgay məwe bay.

¹⁴ Tsa na, Yesu a gwadāy a dərizl i gərdaf niye: «Ndəray m̄nda hohway yak dāda sa bay!» Tsa na, gawla ŋgay hay ta tsəne.

Yesu mə gay i mādəslay ha gər a Mbəlom

Mata 21.12-17; Luka 19.45-48; Yuhana 2.13-22

¹⁵ Ma dāba eye na, tə ndisl a Zerozelem sa. Yesu a ye naha na, a ye a dalamətagay i gay i mādəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha na, a dazlay mahəhere tay ha ndo masəkəme wu hay ta ndo neheye ta səkəmiye hay wu hay aye. A pay həlay a tabal i ndo mambədə ha suloy, a mbəzl ha təv mändze i ndo masəkəme ha bodobodo hay.

¹⁶ A gatay me a ndo məzle wu i tsakala kwa waray waray mede ha ta dalamətagay i gay i mādəslay ha gər a Mbəlom.

¹⁷ A dātay ha lele, a gwadātay: «Mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na: “Ta zaleyeha gay ga na, gay i maduwule me i slala i ndo hay wal wal tebiye.*” Ane tuk na, nəkurom ka tərūm ha lar i məkal hay na, kəkay?†»

¹⁸ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ta ndo mādzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, tə tsəne wu nakə Yesu a gawa aye na, ta dzədzar hārwi ndo hay ta wuda bazlam i Yesu niye a

tsikatay aye. Ta pəla tsəvedka məkədə na Yesu.

¹⁹ Ta huwa pat pizze na, Yesu ta gawla ŋgay hay tə lətse, ti ye abəra ma Zerozelem.

Məpe mādzał gər ka Yesu tə maduwule me

Mata 21.20-22

²⁰ Tədœ eye pərīk i mekedœ na, Yesu ta gawla ŋgay hay tə ma a Zerozelem. Ahəl nakə faya ta diye na, tə ŋgatay a dərizl i gərdaf niye andza gurov aye. Dərizl i gərdaf niye na, makula eye hus ta zləlay eye dzay.

²¹ Piyer a ŋgatay na, bazlam i Yesu nakə a tsikay a dərizl i gərdaf niye a mayaw a gər. Tsa na, a gwadāy a Yesu: «Miter, zəba ka dərizl i gərdaf nakə ka vəlay mezeleme aye na, kə kula.»

²² Yesu a mbədātay faya, a gwadātay: «Gərūmay ha mādzał gər kurom a Mbəlom!

²³ Sərūm ha lele, ndoweye kə gwadāy a mahəmba nakay: “Lətse abəra kanan, ta kal ha bo a bəlay”, kə ge a tsik ta mādzał gər nəte na, Mbəlom ma təmiye na. Ada m̄sər ha na, ma giye bo andza nakə a tsətsah aye.

²⁴ Hārwi niye faya na tsikakumeye: Tadə ka dūwulum me, ka tsətsahum wu ka Mbəlom na, dzalum ha na, ɓa ka hutum tsiy. Mbəlom ma vəlakumeye.

²⁵ Agəna nəkurom ta magum eye ta ndo na, ka ta dūwulumeye me a Mbəlom na, dum pəsūm ha bo təday. Ada Mbəlom Bəba kurom mə mbəlom ma pəsakumeye ha dərmał. [

²⁶ Tadə nəkurom mandza eye huya ta magum eye na, Bəba kurom nakə mə mbəlom aye ma pəsakumeye ha bay dərmał.]»

Gədaŋ i Yesu

Mata 21.23-27; Luka 20.1-8

²⁷ Ma dāba eye na, tə ma a Zerozelem tuk. Yesu a ye a dalamətagay i gay i mādəslay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə faya ma həhaliye mə dāma aye na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo

* 11:17 Ezay 56.7. † 11:17 Zeremi 7.11.

mədzan̄gawa bazlam i Mbəlom ma-pala eye ada ta madugula siye hay, ti ye ka təv i Yesu.

²⁸ Ti ye naha na, ta tsətsah faya, tə gwad̄ay: «Ka ge wu neheye na, ta gədan̄ waray? Maa vələka gədan̄ eye na, way?»

²⁹ Yesu a mbəd̄atay faya, a gwad̄atay: «Neŋ dərmāk na tsətsahiye fakuma matsətsehe n̄te, tad̄a ka mbəd̄um̄en̄ew faya na, na ge wu neheye ta gədan̄ waray na, na tsikakum̄eye.

³⁰ Maa sl̄eraw Yuhana madzəhūbe ndo a yam na, way? Maa sl̄eraw na, Mbəlom tsukud̄u ndo hay d̄aw? Mbəd̄um̄en̄ew faya tey.»

³¹ Tsa na, tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad̄: «Ka mbəd̄akweye faya na, kəkay? Tad̄a ka gwad̄akwa, maa sl̄er ha Mbəlom, Yesu ma gwad̄akweye: “Ka dzalum ha ka wu nak̄a Yuhana a tsik aye bay na, kemey?”

³² Ada ka mbəd̄akweye faya m̄əgwede maa sl̄eraw Yuhana na, ndo hay, ka tsikakweye t̄ata bay.» Tə tsik t̄ata bay na, h̄erwi ndo hay tebiye tə s̄er ta dedek Yuhana na, ndo m̄ede ha bazlam i Mbəlom. Ta dzəd̄zar m̄ətsike andza niye h̄erwi ndo hay.

³³ Ta mbəd̄ay faya a Yesu, tə gwad̄ay: «N̄əmaa s̄er bay.»

Yesu a gwad̄atay: «Neŋ b̄əbay na ge wu neheye ta gədan̄ i way na, na tsikakum̄eye bay.»

12

*Dzeke i ndo neheye tə həl tay ha a guvah n̄teye sewed̄ eye hay aye
Mata 21.33-46; Luka 20.9-19*

¹ Ma d̄əba eye na, Yesu a tsikatay me ta dzeke, a gwad̄atay: «Ndow̄eye a d̄əs guvah. A z̄əv a d̄əma d̄erizl i ḡerd̄af haladzay. D̄erizl i ḡerd̄af niye hay na, tə wa hohway aye. A nd̄əv ha maz̄əve na, a lawara na h̄əndits ta zled̄. Tsa na, a lambad̄ a d̄əma t̄əgwad̄ h̄erwi mad̄it̄se a d̄əma hohway i d̄erizl i ḡerd̄af niye hay. A d̄əzl a d̄əma t̄əv mats̄əpe wu. A nd̄əv ha malem̄bede guvah ŋgay niye na, a həl ndo i m̄əf̄əte

hay ada t̄a f̄ətay na. Bo ŋgay aye a ye a tsekene.

² «H̄əlay i m̄əŋḡəle hohway i d̄erizl i ḡerd̄af niye hay k̄ə sla. A sl̄er ndo n̄te mə walaŋ i ndo i m̄əsler ŋgay hay h̄erwi ada t̄a v̄əlayaw faya ab̄əra i ŋgay.

³ Tsa na, ndo i m̄əsler niye a ye. Aye naha na, ndo neheye faya ta ts̄əpiye guvah aye tə ḡəs na. Tə nd̄āba na ada ta h̄əhara ahaya həlay k̄əriye.

⁴ Ndo i guvah a ŋgatay andza niye na, a sl̄er ndo neŋged̄. A ye naha na, kurah tə wuya faya m̄ək̄əde na. Tə k̄əd̄ na ka ḡər, tə tsad̄ay p̄əleslesle.

⁵ Ndo i guvah niye a zla ndo i m̄əsler ŋgay mamahkar eye, a sl̄er na sa. Neŋgeye na, tə k̄əd̄ na m̄ədahaŋ eye. Ndo i guvah niye a sl̄er ndo wal wal sa. Tə ge tay ha andza niye d̄ərmāk. Siye hay tə nd̄āba tay ha, siye tə k̄əd̄ tay m̄ədahaŋ eye hay.

⁶ «An̄əke a z̄əkayaw a ndo i guvah niye na, wawa ŋgay n̄te nak̄a a wud̄a na haladzay aye. A sl̄er na wawa ŋgay niye n̄te aye. H̄erwi a dzala a gwad̄: “Wawa ga na, ta r̄əhay ha ḡər, ta geye wuray bay.”

⁷ «Wawa niye a ye. Tə ŋgatay na, tə gwad̄ mə walaŋ tay: “Aya! Anaŋ magedze ŋgay nak̄a ma ta ndiye na guvah ŋgay aye, ki yaw! Takwa, k̄əd̄akwa na, ada guvah nakay ma m̄ətsakweye a n̄əkway!”

⁸ Tsa na, ti ye faya, tə ḡəs na. Tə k̄əd̄ na. Tə kal ha m̄ədahaŋ eye d̄ərən̄ ab̄əra ma guvah niye.»

⁹ Tsa na, Yesu a tsətsah fataya a gwad̄atay: «Ndo i guvah ma giye an̄əke na, kəkay? Ndo i guvah niye ma deyeweye na, ma ḡəsiye tay ha ndo niye hay, ma k̄ədiye tay ha. Ada ma həliye a d̄əma ndo mekel̄en̄ eye hay.

¹⁰ Ka dzan̄gum bazlam nakay mə Derewel i Mbəlom b̄əd̄aw? Mə d̄əma mawatsa eye na, a gwad̄:

“Kwar nak̄a ndo mad̄əzle gay hay tə kal ha aye na,
maa t̄əra kwar lele eye a ze siye kwar hay na, neŋgeye d̄uh.

11 Maa gwad kwar niye mâ tãra kwar nakã lele eye hãrwi madãzle gay na, Mbãlom.

Niye na, mãsler i Mbãlom hãrwi kway.*»

12 Madugula i Yahuda hay tã sãr ha a tsik andza niye na, ka nãteye. Tsa na, ta pãla tsãved mãgãse na. Ane tuk na, tã gãr ha, ti ye wu tay hãrwi ta dzãdzar ma ta ndalateye a ndo hay.

*Mãvãlay dzãngal a bãy i Roma
Mata 22.15-22; Luka 20.20-26*

13 Ma dãba eye na, tã slãr Farisa hay ta ndo hay ñgal mã walañ i ndo i Herod. Ti ye ka tãv i Yesu hãrwi mãhãle faya abãra suwat.

14 Ti ye naha tã gwadãy: «Miter, nãmaa sãr ha nãkar ka tsik na, dedek. Ka dzãdzaray a wu nakã ndo hay ta dzaliye tãbey ada ka ñgãna tay ha ka bo bãra ndo hay tãbey. Faya ka tãtikateye a ndo hay dedek ka mede nakã a say a Mbãlom aye. Ane tuk na, a samay matsãtsehe fakaya: Bazlam kway mapala eye kã vãl tsãved mãvãle dzãngal a bãy i Roma tsukudu kã vãl tsãved mãvãle bay? Lele mãvãle bay tsukudu, lele mãvãle dãw?»

15 Yesu a sãr ha a satay mãhãle faya abãra suwat. Tsa na, a gwadãtay: «A sakum mãhãle fagaya abãra suwat na ka mey? Ehe zlumẽjew kwar i suloy tãday, a señ mazãbe faya.»

16 Tã zlay naha kwar i suloy nãte. Tã vãlay.

A tãma kwar i suloy niye a zãba faya. Tsa na, a tsãtsah, a gwadãtay: «Mandzãkit bo nakay ta mãzele nakay faya na, i way?»

Tã gwadãy: «I bãy i Roma ada mawatsa eye faya na, mãzele ñgay.»

17 Tsa na, Yesu a gwadãtay: «Aya! Wu i bãy i Roma na, vãlumay ha a bãy i Roma ñgway. Wu i Mbãlom na, vãlumay ha a Mbãlom ñgway.»

Tã tsãne bazlam i Yesu niye na, a gatay hãrãabãkka.

*Mãlãtsew abãra ma mãdahañ
Mata 22.23-33; Luka 20.27-40*

18 Ma dãba eye na, Saduke hay ti ye ka tãv i Yesu. Azlakwa bay Saduke hay na, nãteye tã dzala ha tã gwadã: «Ka mät na, mãlãtsew abãra ma mãdahañ andaya sa bay.»

19 Ti ye ta tsãtsah ka Yesu, tã gwadãy: «Miter, bazlam nakã Musa a watsamay a bazlam i Mbãlom mapala eye na, anañ. A gwadã: “Tãdã ndo a mät a gãr ha ñgwas ñgay, ta wa zuk bay na, mata zle na madakway i ñgwas niye na, malamar i ndo niye a mät aye bãdaw? Ma zliye na, hãrwi ada hulfe i ndo niye a mät aye mã dze bay.”†»

20 Aya andaya ahãl niye ndo ta malamar ñgay hay tasãla. Malamar tay bagwar eye a zla dahãlay. A zla dahãlay na, a mät. A mät na, ta wa ta dahãlay ñgay niye a zla aye bay.

21 Mãmbãger ñgay a zla na madakway i ñgwas niye. Tsa na, a mät ze mãwe wawa ta ñgwas niye. Malamar tay mamãhkar eye a ge ha andza niye dãrmãk.

22 Nãteye niye tasãla tã zla ñgwas niye na, tã mät tebiye. Ndãray nãte mã walañ tay ta wa wawa ta ñgwas niye bay. Ma dãba eye nãteye niye tebiye tã mät na, ñgwas a mät dãrmãk.

23 Pat nakã aza ndo hay ta lãtseweye abãra ma mãdahañ aye na, ñgwas niye ma mãtseye na, a way? Hãrwi mey na, nãteye niye tasãla aye ta zla na ka ñgwas!»

24 Yesu a mãbãdatay faya, a gwadãtay: «Andza niye bay. Kã vumay gãr a mãdzal gãr kurom bay. Ka tsikum andza niye na, hãrwi ka sãrum wu nakã mawatsa eye mã Derewel i Mbãlom aye bay ada ka sãrum gãdan i Mbãlom bay.

25 Ahãl nakã ta lãtseweye abãra ma mãdahañ aye na, haslãka hay ta ñgwas hay ta zliye bo sa bay. Ane tuk na, ta ndziye na, andza gawla i Mbãlom neheye mã mãbãlom aye.

26 Bazlam nakã a tsik ka mãlãtsew abãra ma mãdahañ aye na, ka dzãngum dãda mã derewel i Musa

* 12:11 Dãmes hay 118.22-23. † 12:19 Madãzlay i wu hay 38.8; Bazlam mapala eye masulo eye 25.5-10.

təbədəw? A da ha na, bazlam nakə Mbəlom a tsikayaw mə gay i dak niye dzaydzay andza faya ma təmiye na aye. Ka təv eye niye na, Mbəlom a gwadaɣ a Musa: “Neŋ na, Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, Mbəlom i Zakob.‡”

²⁷ Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom i mədahan hay bay, neŋgeye Mbəlom i ndo neheye ta ndziye huya ta sifa aye. Nəkurom ka dzum tsəved hərwi nakə ka gwadum mələtsew abəra ma mədahan andaya bay aye.»

*Bazlam mapala eye bagwar eye
Mata 22.34-40; Luka 10.25-28*

²⁸ Ahəl nakə Yesu ta Saduke hay faya ta tsikiye me aye na, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye andaya dərmak, faya ma piye zləm. A tsik ma mədzele gər ŋgay, a gwad: «Yawa! Yesu a mbədatay faya a Saduke hay na, lele.» Tsa na, a həndzəd ka təv i Yesu. A tsətsah ka Yesu a gwadaɣ: «Bazlam i Mbəlom mapala eye nakə a ze siye hay aye na, waray?»

²⁹ Yesu a gwadaɣ: «Bazlam i Mbəlom nakə mapala eye a ze siye hay aye na, anan: “Nəkurom Israyel hay, pum zləm! Bəy Maduweŋ Mbəlom kway na, neŋgeye Bəy Maduweŋ nətə ŋwen.»

³⁰ Wuɗa Bəy Maduweŋ Mbəlom yak tə dərev yak tebiye, ta məsəfəre yak tebiye, tə metsehe yak tebiye, ada ta gədan yak peteh.‡”

³¹ Bazlam mapala eye masulo eye anan sa: “Wuɗa ndo i maged yak dərmak andza ka wuɗa na gər yak.*” Bazlam i Mbəlom mapala eye maze neheye sulo aye na, andaya sa bay.»

³² Tsa na, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye a gwadaɣ a Yesu: «Lele haladzay ŋgalaka! Wu nakə ka tsik aye na, dedek. Bəy Maduweŋ na, neŋgeye Mbəlom nətə. Ma dəba ŋgay na, Mbəlom mekelen eye andaya bay.»

³³ Kwa way mâ wuɗa Mbəlom tə dərev ŋgay tebiye, ta ndaraw ŋgay

tebiye. Ada mâ wuɗa ndo i maged ŋgay dərmak andza a wuɗa na gər ŋgay. Niye na, a ze məfəkay naha slo i gənaɣ a Mbəlom tə məvəlay naha siye i wu hay wal wal.»

³⁴ Yesu a ŋgatay ndo niye a mbəday faya na, tə metsehe lele. Tsa na, a gwadaɣ a ndo niye: «Nəkar na, bəse tə mede a Bəy i Mbəlom.»

Ma dəba eye na, horoy a gatay a ndo hay matsətsehe faya bazlam.

*Kəriste na, Wawa i Davit daw?
Mata 22.41-46; Luka 20.41-44*

³⁵ Ahəl niye na, Yesu a tətikawatay a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A tsətsah ka ndo hay, a gwadaɣ: «Ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə gwad Kəriste neŋgeye na, Wawa i Davit na, kəkay?»

³⁶ Hərwi kwa Davit na, a tsik ta Məsəfəre Tsədanŋa eye, a gwad:

“Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwadaɣ a Bəy Maduweŋ ga na:
Dara, ndza tə həlay i mənday ga,
hus a pat nakə neŋ, na piye tay ha
ndo mənə dəre yak hay a huɗ i
sik yak aye.†”

³⁷ «Davit tə gər ŋgay na, kə zalay a Kəriste “Bəy Maduweŋ” tuk na, Kəriste ma təriye wawa ŋgay na, kəkay?»

Bazlam i Yesu niye a tsik eye na, a yatay a gər a ndo niye hay faya ta pay zləm aye.

*Məgay metsehe a masəpete
Mata 23.1-14; Luka 20.45-47*

³⁸ Wu nakə faya ma tətikateye aye na, anan. A gwadaɣ: «Həbum gər kurom abəra ka ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay. Nətəye i tay ta wuɗa mahəhele na, ta rəkWat eye. Ka təv məhay gər na, a satay ndo hay tâ tsikatay me ta mədəslatay ha gər.»

³⁹ Kwa mə gay i maɗuwule me na, ta pəlawə i tay na, təv məndze nakə kame i ndo hay aye, ndo hay ta ŋgatateye lele. Mə magurlom, ta wuɗa na, təv məndze ŋwalak eye.

‡ 12:26 Madayaw abəra ma Ezipt 3.2-4, 6, 15-16.

* 12:31 Levitik 19.18. † 12:36 Dəmes hay 110.1.

§ 12:30 Bazlam mapala eye masulo eye 6.4-5.

⁴⁰ Wu nakə tə vəlawatay a madakway i ɲgwas hay aye na, tə ndayawa na. Tə dūwulawa me na, vəd̄vəd̄ a ndəv bəse bay hərwi ada ndo hay tâ gwad̄ fataya nəteye ndo ɲgwalak eye hay. Slala i ndo neheye andza nakay aye na, Mbəlom ma giye fataya sariya na, ma ziye ndo siye hay!»

*Madakway i ɲgwas mətawak eye
Luka 21.1-4*

⁴¹ Ma dəba eye na, Yesu a ndza bəse ta təv nakə ndo hay tə pawa a dəma suloy mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə ndo hay faya ta piye suloy a wu məpe suloy aye na, Yesu faya ma zəbiye ka ndo hay ta piye suloy eye na, kəkay. Ndo i zlele hay haladzay tə pa a dəma suloy haladzay.

⁴² Madakway i ɲgwas wuray mətawak eye a ye naha dərma. A ye naha a pa a dəma kobo sulo. Kobo ɲgay niye na, a sla dala nəte bay.

⁴³ Yesu a ɲgatay a madakway i ɲgwas niye na, a zalatay a gawla ɲgay, a gwadətay: «Sərum ha, madakway i ɲgwas nakay na, maa vəl dala haladzay a ze i ndo hay na, neɲgeye.

⁴⁴ Hərwi ndo mekelen eye hay tə vəl na, abəra ka siye. A gatay mə gər sa bay. Ane tuk na, madakway i ɲgwas nakay mətawak eye na, a vəl ha tebiye, siye andaya sa bay.»

13

Yesu a da ha ta mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom

Mata 24.1-2; Luka 21.5-6

¹ Ahəl nakə Yesu a yaw abəra ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, ndo nəte mə walaɲ i gawla hay a gwadətay: «Miter! Zəba ka gay nakay tey. Ma dəzliye na, bagwar eye ada kwar neheye ta dəzl ha aye na, bagwar eye hay ada tə le haladzay!»

² Yesu a mbəday faya a gwaday: «Zəba gay nakay na, ka ɲgatumeye a kwar kwa nəte ka gər i kwar ɲged bay. Ta mbəzliye ha hele hele.»

*Ngodgor i mandəve i məndzibəra
Mata 24.3-14; Luka 21.7-19*

³ Ma dəba eye na, Yesu a tsal a mahəmba nakə tə zalay Mahəmba i Tetədöz aye. A ye naha na, a ndza dəgerger tə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A mahəmba niye ti ye na, tage Piye, Yakuba, Yuhana, ta Aɲdərə tsa bəna ndo hay tebiye bay. Mə mahəmba niye na, ta tsətsah faya tə gwaday:

⁴ «Tsikamay, wu neheye ta ta giye bo na, kəday? Ada ɲgodgor waray nakə nəmaa səriye ha na, wu neheye tebiye ta ndisleweye aye?»

⁵ Tsa na, a dazlay mətsikatay, a gwadətay: «Gum metsehe lele! Ndəray m̄a səpat kurom bay.

⁶ Hərwi ndo hay haladzay ta deyeweeye ta məzele ga. Kwa way ma gwadiye: “Neɲ na, Kəriste!” Ada ta səpatiye ndo hay haladzay.

⁷ Ka tsənum ndo hay faya ta giye vəram bəse tə nəkurom kwa neheye dərəɲ tə nəkurom aye na, k̄a dzədzarum bay. Wu neheye na, kutoɲ ta ndisleweye. Ane tuk na, niye na, mandəve i məndzibəra zuk bay.

⁸ Slala ɲged ta giye vəram ta slala neɲged, bəy ta bəy ta giye vəram. Dala ma bəliye ma gəma hay wal wal, ada mandəzlaɲ ma giye. Wu neheye ta giye bo na, andza məwe wawa nakə a dazlay a ɲgwas aye.

⁹ «Dəretsətseh neheye ta ndzakum a gər na, gumay metsehe a gər lele. Hərwi meɲ na, hərwi ndo hay ta gəsiye kurom, ta diye kurom ha a gay i sariya. Ta ndəbiye kurom ta mandalaḅa mə gay i maduwule me hay. Ta diye kurom kame i ndo mələve dala hay ada kame i bəy hay, hərwi nakə ka pumeɲ bəzay a neɲ aye. Niye na, ta səriye ha ka pumay bəzay na, a Mbəlom dedək.

¹⁰ Wu neheye ta giye bo andza niye na, hərwi ada ndo i məndzibəra hay tebiye tā tsəne Labara ɲgwalak eye.

¹¹ Tadə ta gəs kurom, ta diye kurom ha kame i ndo məge sariya hay na, k̄a dzalum nəmaa ta gwadiye kəkay na, k̄a dzədzarum bay. Ta ye kurom

ha na, tsikum wu nakə a yakumaw a mədzal gər aye. Hərwi ma deyeweye na, abəra mə nəkurom bay. Mata dākum ha wu nakə ka tsikumeye na, Məsəfəre Tsədanja eye.

¹² Həlay eye ma slaweye na, ndo hay ta vəliye ha malamar tay hay ada t̄a kəf tay ha, bəba hay ta giye ta wawa tay hay andza niye dərma. Wawa hay ta natay dərə a bəba tay hay, ta kədiye tay ha.

¹³ Ndo hay tebiye ta nakumeye dərə hərwi ga. Ane tuk na, ndoweye kə səmay naha hus ka mandəve aye na, Mbəlom ma təmiye ha.»

Ta mbəzliye ha Zerozelem

Mata 24.15-28; Luka 21.20-24

¹⁴ Yesu a gwadatay sa: «Ka ngatumeye a wuray maga zluwer eye andza mazəlatonjo. Wuye niye na, ma ta ndziye ka təv nakə həbe ma ndziye faya bay aye. (Ndowneye kə dzaŋga na, m̄a tsəne lele.) Ndo neheye ka dala i Yahuda aye, ta ngatay a wu niye na, t̄a hway a mahamba hay.

¹⁵ Ndo nakə neŋgeye ka gər i gay aye na, m̄a mbəzlaw hərwi məzlaw wu mə gay bay. Kə mbəzlaw na, m̄a hway d̄uh.

¹⁶ Ada ndo nakə neŋgeye ma guvah aye na, m̄a mbəda gər a mətagay ngay məzlaw peteked ngay bay.

¹⁷ Pat eye niye na, dərətsətseh wene wene eye na, ka gər i ngwas neheye tə bo sulo aye ada ka ngwas neheye faya ta vəlateye wah a wawa tay hay aye!

¹⁸ Gumay amboh a Mbəlom, hərwi ada wu neheye m̄a ge bo a həlay i mətasl bay.

¹⁹ Hərwi mey na, pat eye niye na, dərətsətseh bagwar eye. Slala i dərətsətseh niye ma ta deyeweye na, kə ge bo dāda bay kwa ka gər nakə Mbəlom a ge mändzibəra aye hus anəke. Ada slala i dərətsətseh niye na, dāda ma ta giye andaya sa bay.

²⁰ Tadə Mbəlom m̄a zla həlay eye bəna, ndəray kwa nəte ma təmiye bay. Ane tuk na, a nəkid ha hərwi ndo ngay neheye a pala aye.

²¹ «Tadə ndəray kə gwadākum: “Zəbum! Kəriste anan!” kəgəbay “Zəbum! Neŋgeye atay!” na, k̄a təmum bazlam ngay bay.

²² Andza niye, ndo masəpete ndo hay ta deyeweye. Ta gwadiye nəteye na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom, kəgəbay ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom a sləraweye. Nəteye na, ta giye masuwayan hay ada tə wu neheye ma giye hərbaəkka aye hərwi tadə ma giye bo na, masəpete tay ha ndo neheye Mbəlom a pala aye.

²³ Nəkurom na, gum metsehe lele! Na tsikakum ka bo abəra kurre.»

Madayaw i Wawa i Ndo

Mata 24.29-35; Luka 21.25-33

²⁴ «Ma dəba i dərətsətseh neheye na, pat eye niye na, pat ma giye andaya sa bay ada kiye ma dəviye bay.

²⁵ Wurzla hay dərma ta kutsaweye abəra ka magərmbəlom ada wu neheye gədan eye ka magərmbəlom aye ta bəliye haladzay.

²⁶ Tsa na, ndo hay ta ngeteŋeye a neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ma pazlay ta gədan haladzay ada ta məzlab eye.

²⁷ Kwayanja ma sləraweye gawla i Mbəlom hay, ta hayay gər a ndo neheye a pala tay ha aye abəra ka kokway i mändzibəra tebiye kwa ka waray ka waray ka təv ngay.»

Dzeke i gurov

²⁸ A gwadatay: «Tsənum dzeke i gurov təday. Ka ngatumay a gurov ka dūda na, ka sərum ha gwaduvay kəge, mazlambar yam ma piye bədaw?

²⁹ Andza niye ahəl nakə ka ngatumay a wu neheye ta ndislew na, sərum ha neŋ Wawa i Ndo mazlambar na deyeweye, neŋ ka maged.

³⁰ Neŋ faya na gwadākumeye: Sərum ha na, wu nakay tebiye ma giye bo na, ndo neheye anəke aye ta mət zuk bay.

³¹ Magərmbəlom ta dala ta dziye, bazlam ga na, dāda ma dziye bay.»

Maa sər pat nakə mändzibəra ma ndəviye na,

Mbəlom nate ɲgweɲ

Mata 24.36-44

³² «Ma deyeweye pat waray na, ndəray kwa nate a sər bay. Ada ma deyeweye ahəl waray na, ndəray a sər həlay eye bay sa. Kwa gawla i Mbəlom hay mə mbəlom, kwa neɲ wawa ɲgay bəbay, nəmaa sər bay. Maa sər pat eye na, Mbəlom Bəba ga nate ɲgweɲ.

³³ Gum metsehe bəna, kâ dzədzarum bay, hərwi ka sərurum ma deyeweye kəday na, ka sərurum həlay eye bay.

³⁴ Ma deyeweye na, andza ndo i gay nakə a say mede a tsekene aye. A ye na, a gəratay ha gay ɲgay a ndo i məsler ɲgay hay ada tã gay gər a bəɲgay ɲgay lele. A vəl məsler kwa a way. A ndo matsəpe məged na, a gwaday: «Tsəpa na lele, kâ ndzahəra bay.»

³⁵ Nəkurom dərmak andza niye. Ndzum na, tsezlezleɲɲe, hərwi ka sərurum ndo i gay ma deyeweye ta huwa, agəna ta magər həvad, agəna ta mbəlom da, agəna ta mekedə, ndəray a sər bay.

³⁶ Agəna ma deyeweye həf na, ma ndzakum a gər nəkurom mandzahəra eye bay.

³⁷ Wu nakə faya na tsikakumeye na, na tsikateye a ndo hay tebiye. Na gwadateye: Kâ ndzahərurum bay! Ndzum tsezlezleɲɲe!»

14

Ta pəla tsəved məgəse na Yesu

Mata 26.1-5; Luka 22.1-2; Yuhana 11.45-53

¹ A zəkaw məhəne sulo nakə Yahuda hay ta hatsiye magurlom i Pak ada ta mände wu mənday nakə tə zalay peɲ aye na, gədə faya bay. Ahəl niye na, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzanɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye faya ta pəliye tsəved ka məgəse Yesu ta məkal hərwi ada tã kəd na.

² Tə gwad mə walaɲ tay: «Kâ gəsakwa na tə magurlom nakay bay bəna, ndo hay ta gəriye kway ha bay.»

Ngwas wuray a mbəda mal ka Yesu

Mata 26.6-13; Yuhana 12.1-8

³ Ahəl niye na, Yesu ma gəma i Betani, mə gay i ndo wuray tə zalay Simon. Ndoweye niye a ndzawa na, dəvats i madəgwede a gaway. Ahəl nakə faya ta ndiye wu mənday aye na, ɲgwas wuray a ye a fələkwa ka təv tay dos ɲgay mə həlay maraha eye tə mal nakə a ze huɲna aye. Mal niye na, tsakala eye haladzay. A ye naha na, a həb ha me i dos niye mədəkw. Tsa na, a mbəda mal niye ka gər i Yesu.

⁴ Ndo neheye ka təv i Yesu aye na, siye hay a ndalatay haladzay. Tə gwad mə walaɲ tay: «Asah! Ngwas nakay a nas ha mal nakay na, kemey?»

⁵ Ta səkəm ha na, ta hutiyeye dala haladzay segey? Ada dala aye na, ta sliye məvəlatay a ndo i mətawak hay bədaw!» Tə may ha mənese haladzay a ɲgwas niye.

⁶ Yesu a gwadatay: «Duh bay, gərurum ha ɲgwas nakay na, səfek. Ka kwa-sumeye gər a ɲgwas nakay na, hərwi mey? Wu nakə a ge hərwi ga aye na, lele haladzay.

⁷ Ndo i mətawak hay na, nəteye ka təv kurom huya. Kə sakum məgatay ɲgwalak a mətawak hay na, ka mbum-eye faya məgatay kwa kəday. Ane tuk na, neɲ na, na ndziye tə nəkurom huya bay.

⁸ Ngwas nakay a geɲ na, wu nakə gədaɲ ɲgay a mba faya məge aye. Neɲgeye na, kə lah mambəde ka bo ga mal nakə həbe ta giye fagaya pat nakə ta piye ga a bəd aye.

⁹ Neɲ faya na gwadəkumeye, sərurum ha: Kwa a ɲgay ta diye ha Labara Ngwalak eye ka mändzibəra tebiye na, ta tsikiye ka ɲgwas nakay hərwi wu nakə a ge aye. Ndo hay ta mətsiye ha gər bay.»

Yudas a ge dəf ka Yesu

Mata 26.14-16; Luka 22.3-6

¹⁰ Ndo nate mə walaɲ i gawla i Yesu niye hay kuro gər eye sulo aye, a ye

ka tæv i bagwar hay i ndo neheye tæ vëlaway wu a Mbælom aye. Mæzele ŋgay na, Yudas Iskariyot. A ye hærwi a say mæge daf ka Yesu.

¹¹ Bagwar hay i ndo neheye tæ vëlaway wu a Mbælom aye tæ tsæne labara nakæ a tsikatay aye na, a yatay a gær haladzay. Tsa na, tæ gwaday: «Næmaa vëlakeye dala.» Yudas a maw abæra ka tæv tay na, a yaw a pæla wewer ada hælai nakæ lele eye hærwi mæge daf ka Yesu aye.

Yesu tæ ge magurlom i Pak ta gawla ŋgay hay

Mata 26.17-30; Luka 22.7-23; Yuhana 13.21-30; 1 Korinthe hay 11.23-25

¹² Pat makurre i magurlom nakæ tæ ndayawa wu mænday nakæ gæde faya bay aye na, tæ kædæwa tæbaŋ hærwi mæde wu mænday i Pak. Pat eye niye na, gawla i Yesu hay ta tsætsah, tæ gwaday a Yesu: «A saka næmaa ye mata daka daf i magurlom i Pak na, ka waray?»

¹³ Yesu a tsæne andza niye na, a slær gawla ŋgay hay sulo ka me, a gwadatay: «Dum a wuzlahgæma! Ka yum naha na, ka ndzumeye a gær a ndo faya ma zliye yam ta gæzla eye. Ka ŋgatumay na, pumay bæzay.

¹⁴ Gay nakæ ma fælækwiye a dæma aye na, fælækum dærmak ada kâ tsætsahum ka ndo i gay niye, gwadumay: “Miter a gwadaka: Gay nakæ næmaa ndiye mæ dæma wu mænday i magurlom i Pak ta gawla ga hay aye na, mæŋgay?”

¹⁵ Ka tsætsahum andza niye na, ma dakumeye faya ka gay nakæ ka gær i gay neŋged aye. Hud i gay niye na, bagwar eye. Wu hay mæ dæma malæva bo eye tsiy. Wu neheye ka gakweye ha mæsler aye tebiye andaya mæ dæma. Ka dumeye wu mænday i magurlom i Pak na, mæ dæma.»

¹⁶ Gawla ŋgay niye hay sulo aye tæ lætse, ti ye a wuzlahgæma. Ti ye naha na, tæ ndzay a gær andza nakæ Yesu a tsikatay aye. Tsa na, tæ da wu mænday i Pak mæ dæma.

¹⁷ Huwa a ge na, Yesu ta gawla ŋgay hay kuro gær eye sulo, ti ye a gay niye tuk.

¹⁸ Ahæl nakæ faya ta ndiye wu mænday aye na, Yesu a gwadatay: «Neŋ faya na gwadakumeye: Særum ha na, ndo næte mæ walaŋ kway nakay ka ndayakweye wu mænday dziye na, ma giye fagaya daf.»

¹⁹ Gawla ŋgay hay tæ tsæne andza niye na, a ndalatay. Tsa na, kwa way a tsætsah faya, tæ gwaday: «Neŋ daw? Neŋ daw?»

²⁰ Yesu a mbædatay faya a gwadatay: «Ndo næte mæ walaŋ kurom neheye kuro gær eye sulo aye. Mata ge fagaya daf na, ndo nakæ faya ka ndayakweye wu mænday dziye aye.

²¹ Neŋ Wawa i Ndo na mætiye andza nakæ Derewel i Mbælom a tsik aye. Ane tuk na, dæretsæseh ka gær i ndo nakæ ma giye daf ka neŋ Wawa i Ndo aye. Ndo niye na, ŋgama meenenj tâ wa na bay.»

²² Ahæl nakæ faya ta ndiye daf aye na, Yesu a zla peŋ, a gay naha sisœ a Mbælom. Ma dæba eye na, a ŋgæna ha peŋ niye, a vëlatay a gawla ŋgay hay, a gwadatay: «Zlum. Nakay na, bo ga.»

²³ A zla gævet maraha eye tæ wu mæse, a gay naha sisœ a Mbælom. Ma dæba eye a vëlatay tæ sa tebiye tay eye.

²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Nakay na, bambaz ga nakæ Mbælom ma bæriye dzam ta ndo hay aye. Ta mbædiye ha na, hærwi ndo hay haladzay.

²⁵ Neŋ faya na tsikakumeye, na ta siye wu mæse nakay sa bay hus a pat nakæ na ta siye wedeye ma Bæy i Mbælom aye.»

²⁶ Ma dæba eye, ta zambaday a Mbælom ta dæmes na, ti ye tæ tsal a Mahæmba i Tetædœz.

Yesu a da ha Piyer ma ta gwadiye: «Na sær Yesu bay»

Mata 26.31-35; Luka 22.31-34; Yuhana 13.36-38

²⁷ Ahæl nakæ faya ta diye ka tsæved aye na, Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Nækurom neheye tebiye

ka gərume ye ga ha, ka hwayum-eye kurom. Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na: “Na ta kədiye na ndo mətsəkure tay ada təbaŋ hay ta ŋgəniye gər kweye kweye kwa a ŋgay.*”»

²⁸ Yesu a gwadətay sa: «Ane tuk na, na mbəlaw abəra ma mədahaŋ na, na həbiye kurom ma Galile.»

²⁹ Piyer neŋgeye na, a gwadətay: «Kwa siye i ndo hay ta gər kar ha na, neŋ na, na gəriye kar ha bay.»

³⁰ Tsa na, Yesu a mbədətay faya a Piyer a gwadətay: «Neŋ faya na gwadakeye: Sər ha na, bəgom ta həvad nakay, dzagulok ma ta zlahiye sik sulo na, ba ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.»

³¹ Piyer a mbədətay faya sa: «Na sər kar bay na, na tsikiye dāda bay, kwa tadə ka mətameye ka bo salamay.» Siye i gawla ŋgay hay tebiye tə tsik andza niye dərma k.

*Nəteye ka Mahamba i Tetədeez
Mata 26.36-46; Luka 22.39-46*

³² Tsa na, tə ndisl a təv wuray tə zalay Getsemene. Tə ndisl naha na, Yesu a gwadətay a gawla ŋgay hay: «Ndzum kanaŋ! Neŋ na, na diye na ta duwuliye me.»

³³ Yesu a ye na, nəteye ti ye dziye tage Piyer, Yakuba ada Yuhana. Tə ndisl naha na, dərev a ye abəra ka Yesu, a dzədzar haladzay.

³⁴ A gwadətay: «Dərev ga na, kə rah tə dəretsətseh i mədahaŋ. Nəkurom na, ndzum kanaŋ tsezlezleŋe!»

³⁵ A ye izad abəra ka təv i gawla ŋgay neheye mahkar aye. A ye naha na, a kal bo ka dala bərut tə hud. A duwulay naha me a Mbəlom a gwad: «Tadə ma giye bo na, həlay i dəretsətseh nakay mā ye fagaya abəra vuv tey.»

³⁶ A gwad: «Abba, Bəba ga, nəkar na, wuray a wuraka bo təbey. Zla fagaya abəra dəretsətseh nakay na siye tey. Kwa mey na, andza nakə a saka a nəkar aye bəna, andza nakə a seŋ a neŋ aye bay.»

³⁷ Ma dəba eye, a maw ka təv i gawla ŋgay neheye mahkar aye. A maw a ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Tsa na, a zalay a Piyer a gwadətay: «Simon, ka ndzahəra daw? Nəkar na, ka mba faya mändze tə dəre kwa bəre nəte təbədeew?»

³⁸ Ndzum tə dəre tsezlezleŋe ada duwulumay me a Mbəlom hərwi ada kə dādum a masəpete i Fakalaw bay. Məsəfəre na, a say mäge wu lele eye, ane tuk na, gədaŋ kurom andaya məsəmay naha a masəpete i Fakalaw bay.»

³⁹ Yesu a ndəv ha na, a ye abəra ka təv tay izad sa. A ye mata duwule me. A ye naha a tsik na, bazlam ŋgay neheye a tsik kurre aye.

⁴⁰ Tsa na, a maw ka təv i gawla ŋgay neheye sa. A ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Tə mba faya mändze tə dəre kwa tsekweŋ bay tebiye. Ta pədeke abəra ka mändzehəre na, tə sər wu nakə ta tsikiye bay. Yesu a ye mata duwule me sa.

⁴¹ A maw mamahkar eye na, a gwadətay: «Huya faya ka ndzahərume ye daw? Nəkurom faya ka zəzəkume ye bo kurom ba? Anəke na, ka ndəv tsiy, həlay eye kə ndislew tuk! Neŋ Wawa i Ndo ta vəlay ga ha a həlay i ndo i mezeleme hay tuk.

⁴² Lətsum, takwa, ta dzakwa gər! Zəbum, ndo nakə ma giye fagaya daw aye, kə ndzew.»

*Tə gəs na Yesu
Mata 26.47-56; Luka 22.47-53;
Yuhana 18.3-12*

⁴³ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikiye me mba aye na, pəslaŋ Yudas neŋgeye nakə nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo aye, a ye naha. Ti ye naha ta ndo hay haladzay ta maslalam tay hay ada ta sakwal tay hay. Maa slər tay naha na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ada ta madugula hay.

* 14:27 Zakari 13.7.

⁴⁴ Yudas ndo məgatay daf ka Yesu aye 6a kə dātay ha wu nakə ma giye. A gwadatay: «Ndo nakə na ye, na gəs na ka bo təmbolok təmbolok aye na, neŋgeye! Gəsum na. Ka deyumeye ha na, tsəpum na lele.»

⁴⁵ Yudas a ndisl naha na, a həndzəd kwayaŋŋa ka təv i Yesu, a gwaday: «Miter!» Tsa na, a gəs na ka bo təmbolok təmbolok.

⁴⁶ Ndo niye hay tə ŋgatay andza niye na, kwayaŋŋa tə gəs na Yesu.

⁴⁷ Ka təv niye ndo nətə mə walaŋ tay, pəkət a ŋgwadaw maslalam ŋgay. Tsa na, a fay ha a ndo i məsler i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom, a dəsay na zləm fats ka dala.

⁴⁸ Yesu a gwadatay: «Ka yumaw fagaya ta maslalam kurom hay ada ta sakwal kurom andza ta gəsiye ndo i məkal daw?»

⁴⁹ Pat pat na ndzawa ka təv kurom. Na tətikawa mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, ka gəsum ga bay. Wu neheye a ge bo na, hərwi ada mâ ge bo andza nakə Dereweli Mbəlom a tsik aye.»

⁵⁰ Tə gəs na Yesu na, gawla ŋgay hay ta hway kweye kweye tə gər ha.

⁵¹ Faya ta diye ha Yesu na, ndo wu-ray gawla aye a zəŋgal na Yesu. Ka bo ŋgay na, gwedere tsa. Ndo neheye faya ta diye ha Yesu aye tə ge andza ta gəsiye na gawla niye na,

⁵² a gər ha gwedere ŋgay ŋgudək, a hway ŋgway bo kəriye.

Yesu kame i bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye

Mata 26.57-68; Luka 22.54-55,63-71; Yuhana 18.13-14,19-24

⁵³ Ti ye ha Yesu na, a gay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom aye. Mə dəma na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom tebiye, madugula hay ta ndo mədzəŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye nətəye mahaya gər eye.

⁵⁴ Piyer neŋgeye na, a zəŋgal naha Yesu dərəŋ ma dəba. A ye naha a fələkwa a dalamətagay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom niye. Mə dəma na, a ndza ka təv i ndo niye hay

faya ta tsəpiye məged aye. A ye naha a ndza ka ako ka təv tay niye.

⁵⁵ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay tebiye ta pəla ndo hay hərwi maraw faya me hərwi məgay sariya i məkəde na. Ane tuk na, ta huta faya mənese bay.

⁵⁶ Ndo hay haladzay ta raw faya me. Ane tuk na, maraw me tay niye ki ye tay faya bay. Kwa way a tsik i ŋgay wal.

⁵⁷ Siye i ndo mekeləŋ aye hay tə lətse, ta raw me ka Yesu, tə gwad:

⁵⁸ «Nəmaa tsəne faya abəra a gwad: “Na mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakay ndo hay ta dəzl eye ada ma məhəne mahkar na, na dəzliye a dəma mekeləŋ nakə tə həlay i ndo zezeŋ bay aye.”»

⁵⁹ Kwa tə tsik andza niye bəbay na, huya bazlam tay niye ki ye tay ka bo bay.

⁶⁰ Tsa na, bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a lətse tsəkwađ kame i ndo hay. A tsətsah ka Yesu, a gwaday: «Ka mbədatay faya a ndo neheye təbədew? Tə tsik fakaya na, mey?»

⁶¹ Ka bazlam tay niye na, Yesu ka mbədatay faya bay. Kə tsikatay faya kwa tsekweŋ bay tebiye.

Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom niye a tsətsah faya sa: «Nəkar na, Kəriste Wawa i Mbəlom nakə nəmay faya nəmaa zambadəye daw?»

⁶² Yesu a mbəday faya a gwaday: «Neŋ na, neŋgeye. Ma dazlay anəke, ka ŋgatumeŋeye a neŋ Wawa i Ndo na ndziye tə həlay i mənday i Mbəlom, neŋgeye nakə gədaŋ eye ka gər i wu hay tebiye aye. Ka ŋgatumeŋeye sa na, ma magərmbəlom na deyeweye ma pazlay.»

⁶³ Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A ŋguradā ha pe-teked ŋgay. Tsa na, a gwad: «Ka pələkweye na, sa mey?»

⁶⁴ Ka tsənum wu nakə a tsik aye bədaw? A tsalay ka gər a Mbəlom. Niye na, ka dzalum na, kəkay?» Ndo

niye hay tebiye tã gay sariya i mækãde na.

⁶⁵ Kwayanña siye i ndo mekeleŋ eye hay tã wuya faya kurah. Ta tufay slesle6 a dãre. Tã mbuzay na dãre ada tã kãd na. Tã gwadã: «Nãkar ndo mãde ha bazlam i Mbãlom ba! Tsikamay, maa faka na, way?» Tsa na, tã vãlatay ha a hãlay a ndo matsãpe gay i bãy i ndo mãvãlaway a Mbãlom. Nãteye tã gãs na ada tã fay ka maholom pura pura.

*Piyer a gwad: «Na sãr Yesu bay»
Mata 26.69-75; Luka 22.56-62;
Yuhana 18.15-18,25-27*

⁶⁶ Piyer na, neŋgeye andaya huya ma dalamãtagay ka dala. Nãgwas nakã a gawa mãsler mã gay i bagwar i ndo mãvãlaway wu a Mbãlom aye, a ye naha a ndzay a gãr a Piyer.

⁶⁷ A ŋgatay a Piyer mandza eye ka ako. A zãba faya ndzuzle, a gwadã: «Nãkar dãrmak na, ndo i Yesu, ndo i Nazaret na gwad bãdã?»

⁶⁸ Piyer a tsãne na, a gwadã a ŋgwas niye: «A'ay! Na sãr wu nakã a saka mãtsike aye bay. Na sãr bay tebiye.» Tsa na Piyer a ye abãra ma dalamãtagay. A ye a lãtse slãp ka hãlay i mãged madayaw abãra. [Kwayanña dzagulok a zlahã.]

⁶⁹ Piyer a ye a ndza slãp ka hãlay i mãged na, ŋgwas niye kã ŋgatay naha. Tsa na, a masay ha slala i bazlam ŋgay nakã a tsikay a Piyer kame i ndo neheye mã dãma aye. «Ndo nakay na, nãte mã walaŋ tay.»

⁷⁰ Piyer a tsãne na, a gwadã: «Na sãr ndo niye bay.»

Mãndze tsekweŋ na, ndo neheye ka tãv eye niye tã gwadã sa: «Nãkar na, mã walaŋ tay, nãkurom dziye. Nãkar na, ndo i Galile!»

⁷¹ Piyer a mbãdã a gwadã: «Na sãr ndo nakã ka tsikum faya aye bay. Kã ge na raw me na, Mbãlom mã geŋ dãretsãtseh.»

⁷² Kwayanña dzagulok a zlahã ma-sulo aye. Tsa na, bazlam i Yesu nakã a tsik aye a mayaw a gãr a Piyer tuk. Yesu a gwadã: «Dzagulok ma ta zlahiye sik sulo na, 6a ka gwadã

sik mahkar ka sãr neŋ bay.» Piyer a dzala ha ka bazlam i Yesu nakã a tsikay aye na, a hwayaw abãra. A ye a tuwa tsiduk tsiduk.

15

*Yesu kame i Pilat
Mata 27.1-2,11-26; Luka 23.1-5,13-25;
Yuhana 18.28-19.16*

¹ Pãrik i mekedã, bagwar hay i ndo neheye tã vãlaway wu a Mbãlom aye ta madugula hay ta ndo mãdzãŋgawa bazlam i Mbãlom mapala eye ada ta madugula hay tebiye, tã haya gãr. Tã haya gãr na, hãrwi mãtsike mã walaŋ tay mãge ha Yesu na, kãkay? Ta ndãv ha mãhay gãr na, tã dzawa na Yesu ada ti ye ha a gay i Pilat. Ti ye naha na, tã vãlay ha a Pilat.

² Pilat, neŋgeye na, a tsãtsah ka Yesu, a gwadã: «Nãkar na, bãy i Yahuda hay dedek dãw?»

Yesu a mbãdã faya, a gwadã: «Nãkar ka tsik segey.»

³ Bagwar hay i ndo neheye tã vãlaway wu a Mbãlom aye tã dãs parasay haladzay ka Yesu.

⁴ Ma dãba eye na, Pilat a tsãtsah faya sa, a gwadã: «Nãkar na, ka mbãdã faya bay na, kãkay? Ka tsãne wu neheye faya ta tsikiye fakaya haladzay aye tãbãdew!»

⁵ Ada kwa Yesu ka hãndãk bazlam ndãe mãmbãdã faya sa bay tebiye. Tsa na, a gay wadãŋ wadãŋ a Pilat.

⁶ Ka mãve, ta giye magurlom nakã tã zalay Pak aye na, Pilat a gãrawa ha ndo i dãŋgay nãte. A gãr ha na, ndo nakã ta tsãtsahawa aye.

⁷ Azlakwa ahãl niye na, ndoweye andaya tã zalay Barabas, neŋgeye ma dãŋgay. Neŋgeye mã walaŋ i ndo neheye tã nay dãre a bãy i dala i hay aye. Tã gãs tay na, hãrwi tã kãd ndo ahãl i magazlãga tay niye.

⁸ Anãke na, ndo hay tebiye ti ye a gay i Pilat. Ti ye naha a dãma na, kwa way a tsãtsah ka Pilat wu nakã a tãmawatay na andza nakã ta tsãtsahawa aye.

9 Tsa na, Pilat a mbədatay faya a gwadatay: «A sakum nâ gərakum ha na, bəy i Yahuda hay daw?»

10 Pilat a sər ha bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə gəsay naha Yesu na, tə ge faya na, sələk kəriye.

11 Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye, nəteye dūh na, tə vəlatay gədan a ndo hay ada məgwaday a Pilat m̄a gəratay ha na, Barabas bəna, Yesu bay.

12 Pilat a gwadatay a ndo hay sa: «A sakum nâ ge ha ta ndo nakay ka zalumay bəy i Yahuda hay aye na, kəkay?»

13 Tsa na, ndo hay ta mbəday faya tə mawude, tə gwaday: «Dar na ka mayako mazləmbada eye!»

14 Pilat a tsətsah fataya, a gwadatay: «Nenḡeye a ge na, mənese waray?»

Ane tuk na, ta səkah ha mawude haladzay ta gədan, tə gwad: «Dar na ka mayako mazləmbada eye!»

15 Pilat a say mənḡwasatay ha dərev a ndo niye hay. Andza niye a gəratay ha Barabas. Yesu na, a ndaḡa na ta mandalaḡa, a vəlatay ha a sidzew hay hərwi ada t̄a ye t̄a dar na ka mayako mazləmbada eye.

*Tə gay sariya a Yesu i məkəde
Mata 27.27-31; Yuhana 19.2-3*

16 Sidzew hay ti ye ha Yesu a hud i gay i nḡomna ada tə zalatay a siye i sidzew hay tebiye, ti ye dərma.

17 Mə dəma na, ta tsək w faya abəra peteked nḡay hay. Tə zla peteked ndozza eye, tə kalay ka bo. Tə dəsaw dak tə slapa na ka bo, tə pay a gər a Yesu andza dzagwa i bəy.

18 Tsa na, ta dazlay mətsikay me. Tə gwaday: «Zay daw? A nəkar bəy i Yahuda hay!»

19 Tə tsikay andza niye na, ada tə fay ka gər ta sakwal. Ta tufay slesleḡ a dəre. Ta dəkway gurmets kame nḡay hərwi mətsikay me andza bəy.

20 Ta ndəv ha mənḡwese faya na, ta tsək w faya abəra peteked nakə tə kalay ka bo ndozza aye ada tə may ha

ka bo peteked nḡay hay. Tsa na, tə gə ahaya abəra hərwi mede ha mata dar na ka mayako mazləmbada eye.

Mata 27.33-44; Luka 23.26-43; Yuhana 19.17-27

21 Ahəl nakə faya ta diye ha Yesu mata dar na ka mayako mazləmbada eye na, pəslan ndo wuray məzele nḡay Simoḡ. Nenḡeye na, ndo i Siren, nenḡeye bəba i Aləḡəzandər ta Rufus. Nenḡeye faya ma diye ta təv niye. Nenḡeye a maw abəra mə pesl. Sidzew hay tə nḡatay na, tə gay kutoḡ ka məzle mayako mazləmbada eye nakə ta dariye faya Yesu aye.

22 Tsa na, ti ye ha Yesu a təv eye andaya tə zalay Golgwata, andza məḡwede: Təv i mətasl i gər.

23 Tə ndisl naha a dəma na, a satay a sidzew niye hay məvəlay guzom madzapa eye tə wuye andaya tə zalay mir. Ane tuk na, a say a Yesu bay, a kərah məse.

24 Ma dəba eye na, ta dar na Yesu ka mayako mazləmbada eye. Ta dar na na, tə ge tsakwal ka peteked nḡay hay. Tə ge andza niye na, məsəre ha mata zle na, way?

25 Ta dar na Yesu ka mayako mazləmbada eye na, ta mekedə ta bəre tsid.

26 Tə watsa ka palalam eye andaya gər i bazlam nakə tə kəd na faya Yesu aye. Gər i bazlam nakə tə watsa aye na, ananḡ: «Nenḡeye na, bəy i Yahuda hay.»

27 Pat niye na, ta dar məkal hay sulo ka mayako mazləmbada eye ka tsakay i Yesu dərma. Ta dar tay na, nəte tə həlay i mənday, nenḡed tə həlay i gula. [

28 Ananḡ andza nakay wu nakə bazlam i Mbəlom a tsik aye na, a gwad: «Nenḡeye na, tə pasla na a walanḡ i ndo i sewed hay.*»]

29 Ndo neheye ti yawa ta təv niye na, tə ḡəlawə ha gər tay hay tekəm tekəm tə mətsaday pəlesle. Tə gwaday: «Hey! Nəkar haḡe a saka mambəzl ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ka gwad ma məhəne

* 15:28 Ezay 53.12.

mahkar na, ka dāzl na aye na, tāv i wu yak aye na, mənḡay tuk?

³⁰ Nəkar təma ha bo yak aye tey! Mbəzlaw abəra ka mayako nakay mazləmbada eye!»

³¹ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mādzaḡgawa bazlam i Mbəlom ma-pala eye a ndo hay tə ḡgwas ka Yesu andza niye dərma. Tə tsik mə walaḡ tay, tə ḡwad: «Kə təma tay ha siye i ndo hay tuk na, a sla faya mətəme ha ḡr ḡgay təbədew?

³² Kəriste, Bəy i Israyel hay mâ mbəzlaw abəra ka mayako mazləmbada eye anəke! Tadə nəmaa ḡgatay kə mbəzlaw abəra ka mayako mazləmbada eye na, nəmay nəmaa dzaliye ha ka neḡgeye.»

Ndo neheye ta dar tay ka tsakay i Yesu aye tə tsada na Yesu dərma.

*Məmate i Yesu
Mata 27.45-56; Luka 23.44-49;
Yuhana 19.28-30*

³³ Magərhapat a ge na, ləvonḡ a ge ka dala niye tebiye tekədəḡəm. A ge na, hus a bəre mahkar i huwa.

³⁴ Ta bəre mahkar eye niye na, Yesu a wuda ta magala kəlerra, a ḡwad: «*Eluya, Eluya, lama sabaktani?*» Andza məḡwedə: «Mbəlom ga, Mbəlom ga, ka ḡr ga na, hərwi mey?†»

³⁵ Siye i ndo neheye ka tāv aye niye tə tsəne na, tə ḡwad: «Pum zləm təday, faya ma zaley a Eliya!»

³⁶ Tsa na, ndo nəte mə walaḡ tay niye, a hway, a ye a zlaw wuye kofkoffa. A təlaka ha a wuye andaya guyakaka, wu niye a rah a dəma. Tsa na, a hak na ka ḡwavək w zəbol eye, a pay naha ka bazlam a Yesu ada mâ dāvətse abəra mə dəma wu niye. Ndoweeye niye a ḡwad: «ḡgatay, zəbakwa faya təday, aza Eliya ma deyeweeye mambəzla ahaya daw?»

³⁷ Ane tuk na, Yesu a wuda ta magala kəlerra. Tsa na, a mət.

³⁸ A mət na, kwayaḡḡa peteked nakə a ḡḡəna ha gay i mədəslay ha ḡr a Mbəlom sulo aye, a ta ka bo bəra

sulo tsaḡḡa kwa abəra mə ḡəma hus ka dala.

³⁹ Bagwar i sidzew i Roma hay, neḡgeye andaya malətsa eye kame i Yesu, Yesu a mət ma kəkay na, a ḡgatay. Tsa na, a ḡwad: «Ta dedek, ndo nakay na, Wawa i Mbəlom!»

⁴⁰ ḡḡwas wuray hay andaya ka tāv eye niye dərma. Nəteye dərəḡ faya ta zəbiye naha faya. Mə walaḡ tay niye andaya na, Mari nakə a yaw ma ḡəma i Magədala aye, Salome ada ta Mari may i Yakuba nakə ḡawla aye, may tay ta Zozes.

⁴¹ Nəteye na, ta zəḡḡalawa na Yesu ada tə ḡaway məsler ahəl nakə Yesu, neḡgeye ka dala i Galile aye. Ka tāv eye niye na, siye i ḡḡwas hay andaya haladzay. Nəteye, tə yaw ka bo dziye tage Yesu abəra ma Zerozelem.

*Tə pa na Yesu a tsəvay
Mata 27.57-61; Luka 23.50-56;
Yuhana 19.38-42*

⁴² Huwa ba ka mbərəm məḡe tsiy. Pat eye niye na, pat mələve bo i Yahuda hay, andza məḡwedə pat məhəne mə ḡay i pat i mazəzük w bo.

⁴³ Ta huwa eye niye na, ndo wuray tə zalay Yusufa a yaw. Neḡgeye ndo i ḡəma i Arimate. Yusufa na, neḡgeye nəte mə walaḡ i bagwar i ndo məḡe sariya dərma. Neḡgeye dərma faya ma həbiye Bəy i Mbəlom. A ḡəs dərev ka dzədzar bay, a ye a ḡay i Pilat mata tsətsahaw mədahaḡ i Yesu.

⁴⁴ Pilat a tsəne ba Yesu kə mət na, a ḡay wadəḡ wadəḡ. Tsa na, a zalay a bagwar i sidzew niye. A tsətsah faya abəra, a ḡwaday: «Yesu a mət na, kə ndza haladzay daw?»

⁴⁵ Ma dəba eye bagwar i sidzew niye a mbədāy faya na, tsa na, a vələy tsəved a Yusufa ka məzle mədahaḡ i Yesu.

⁴⁶ Yusufa a ye a səkəməw rək wat. A səkəməw na, a maw a mbəzla ahaya mədahaḡ i Yesu abəra ka mayako mazləmbada eye. Tsa na, a mbəkwa na mədahaḡ a dəma. A zla na a ye, a pa na a tsəvay. Tsəvay niye na, tə la ka ḡesə ka tāv nakə sərpalahha

† 15:34 Dəmes hay 22.2.

aye. A pa na a dɔma na, a bədəŋwalaw faya beber bagwar eye ka madərəzl na tsəvay niye.

⁴⁷ Mari i Magədala ta Mari may i Zoes na, faya ta zəbiye ka tɔv nakə tɔ pa na Yesu aye.

16

Yesu a lətsew abəra ma tsəvay
Mata 28.1-8; Luka 24.1-12; Yuhana 20.1-10

¹ Pat i mazəzukw bo a ye abəra mɔ dɔma na, Mari i Magədala, Mari may i Yakuba ta Salome, ti ye ta səkəm mal hunŋa eye, hərwi a satay məwetse ka mədahaŋ i Yesu.

² Pat i luma i sidzew i mekedɔe ŋwas neheye ti ye ka me tsəvay. Tɔ husa na, pat faya ma tsaraweye tərɔssa.

³ Ahəl nakə faya ta diye na, ta tsətsah ka bo mɔ walaŋ tay, tɔ gwad: «Mata bədəŋwalakway na beber abəra ka me i tsəvay na, way?»

⁴ Tɔ ndisl naha na, ta zəba dɔre. Ta zəba dɔre na, tɔ ŋgatay a beber niye bagwar eye ta dərəzl ha ka tsəvay aye na, ɔa mabədəŋwala eye faya abəra, madzaka eye ka tsakay tsiy.

⁵ Ti ye naha na, tɔ fələkwa a tsəvay niye. Ti ye na tɔ ŋgatay a ndo gawla aye. Neŋgeye mandza eye ta diye i həlay i mənday. Ndoweye niye na, tɔ peteked kweɔdek kweɔdek eye ka bo. Peteked eye niye faya na, zəbol eye tɔzl. ŋwas niye hay tɔ ŋgatay andza niye ta dzədzar slaɔ slaɔ.

⁶ Ane tuk na, a gwadətay: «Kâ dzədzarum bay. Faya ka pəlumeye na, Yesu ndo i Nazaret, neŋgeye nakə ta dar na ka mayako mazlɔmbada eye. Neŋgeye andaya kanaŋ bay, kɔ mbəlaw abəra ma mədahaŋ. Ehey! Zəbum, tɔv nakə tɔ həna ha faya aye na, anaŋ.

⁷ Dum anəke ta tsikumataŋ faya a gawla ŋgay hay ada kâ dūmay ha a Piyer lele. Gwadumatay na, ma lahakumeye a Galile. Ka ŋgatumeye mɔ dɔma andza nakə a tsikakum eye.»

⁸ Tɔ tsəne andza niye na, tɔ ndo hwaw abəra na, ta hway dərən

abəra ka tɔv i tsəvay niye. Ta hway na, hərwi zluwer a gatay, faya ta dzədzariye. Ta təkəray a ndəray kwa tsekweŋ bay tebiye hərwi zluwer a gatay.

Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay

Mata 28.9-10,16-20; Luka 24.36-49; Yuhana 20.11-23; Məsler hay 1.6-8

⁹ Pat i luma i sidzew pərik i mekedɔe na, Yesu a lətsew abəra ma mədahaŋ. A lətsew na, a bəzay ha bo kurre a Mari nakə a yaw abəra ma Magədala aye. Neŋgeye na, ŋwas nakə Yesu a həhar faya abəra fakalaw hay tasəla aye.

¹⁰ A ye a təkəratay a ndo neheye tɔ ndzawa tage Yesu aye. A ye naha na, faya tətuyiye hərwi mədahaŋ i Yesu. A təkəratay wu nakə a ge bo tɔ neŋgeye.

¹¹ Tɔ tsəne wu nakə a tsikatay aye, a gwadətay: «Yesu na, kɔ mbəlaw abəra ma mədahaŋ, neŋ na, na ŋgatay bəna mey na!» Ndo neheye ta tɔma bazlam ŋgay niye a tsikatay aye bay.

¹² Ma dəba eye na, Yesu a mbəda ha bo ŋgay wal a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay sulo. A bəzatay ha bo na, ahəl nakə nətəye ka tsəved faya ta diye a gəma aye.

¹³ Ndo niye hay sulo aye tɔ maw a Zerozelem. Tɔ maw na, ta təkəray wu nakə tɔ ŋgatay aye a siye i gawla i Yesu hay. Nətəye ta təmatay na bay ŋway huya.

¹⁴ Ma dəba eye sa na, Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay kuro gər eye nətə. A bəzatay ha bo na, ahəl nakə nətəye faya ta ndiye daf aye. Tsa na, a gatay me hərwi mədzele gər tay nakə andaya bay aye, ada hərwi ta dzala ha ka wu nakə ndo neheye tɔ tsikatay kurre, tɔ gwadətay: «Nəmaa ŋgatay a Yesu kɔ lətsew abəra ma mədahaŋ» aye na, ta dzala ha bay.

¹⁵ Tsa na, a gwadətay: «Anəke na, dum ka kokway i məndzibəra tebiye. Dum ha Labara ŋwalak eye a ndo zezeŋ tebiye ka məndzibəra.

¹⁶ Ndo nakə kɔ tsəne ada kɔ dzala ga ha tɔ dɔrev nətə ada ta dzəhuɔ ha a

yam aye na, ma tamiye. Ndo nakə kə dzala ga ha bay aye na, Mbəlom ma ta giye faya sariya

¹⁷ Ta ta səriye ha ndo neheye ta dzala ga ha ta dedek na, ma kəkay? Nəteye na, ta sliye faya mahəhere fakalaw abəra mə bo i ndo tə məzele ga. Ta tsikiye me tə bazlam i gəma hay wal wal.

¹⁸ Kwa tadə ta gəs dədœ tə həlay, kwa tə sa muwar na, ma gateye wu-ray kwa tsekweŋ bay tebiye. Ta piye həlay ka ndo i dāvats hay na, ta mbəliye.»

Yesu a tsal a Mbəlom

Luka 24.50-53; Məsler hay 1.9-11

¹⁹ Yesu Bəy Maduweŋ a tsikatay andza niye na, a tsal ŋgway a mbəlom. A ye na, a ndza tə həlay i mənday i Mbəlom.

²⁰ Gawla ŋgay hay dərma ti ye mata dā ha bazlam ŋgwalak eye niye Yesu a tsikatay aye kwa a ŋgay. Bəy Maduweŋ a dzənawa tay ha ada a vəlawatay gədan ka məge wu neheye a ge masuwayaŋ aye. Maa dā ha tə tsik bazlam i Mbəlom ta gədan i Yesu na, masuwayaŋ nakə tə gawa aye.

Ngwalak i bazlam nakə

Luka a watsa aye Məfələkwe

Luka a da ha Yesu na, neŋgeye ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom ma sləratayawe ye a ndo i Israyel hay aye. Ane tuk na, neŋgeye ndo mətəme ha ndo i mändzibəra hay tebiye. Məsəfəre i Mbəlom a zalay a Yesu hərwi ada m̄a datay ha labara i mənŋwese a mətawak hay. Labara eye nakay na, labara i mawuđe bo hərwi ndo i mezeleme hay wal wal tebiye ada labara i mənŋwese. A dazlay na, a tsik ka məmaw i Yesu, ka mede i Yesu a mbəlom.

Ka ndzay a gər a bazlam i Luka mə Mata, ma Markus ada ma Yuhana. Kə da ha ka gər i məwe Yuhana madzəhuđe ndo a yam ada ka gər i məwe Yesu.

Madazlay 1.1-4

Məwe ta mägəle i Yuhana tə Yesu 1.5-2.52

Bazlam i Yuhana nakə a tsik aye 3.1-20

Madzəhuđe i Yesu a yam tə masəpete 3.21-43

Məsler ta labara i Yesu ma Galile 4.14-9.50

Yesu a lətse abəra ma Galile a ye a Zerozelem 9.51-19.27

Maduk i duk i mähəne i Yesu ka mändzibəra 19.28-23.56

Mələtsew, mabəz ha bo tə mede i Yesu a mbəlom 24.1-53

¹ A nəkar Tiyoфіl ngwalak i ndo, ndo hay haladzay 6a ta vəl ha gər tay məwetse labara nakə Yesu a ge mə walaŋ may aye.

² Tə watsa na, wu nakə nəteye tə tsəne abəra ka ndo neheye tə da ha bazlam i Mbəlom aye. Nəteye neheye na, ta ngatay tə dərə tay kwa ka mada-zlay ngay aye.

³ Aya! Neŋ dərmak a seŋ məwatsaka naha ka gər i bazlam eye nakay, hərwi na pəla na bəzay i bazlam nakay kwa ka madazlay ngay eye.

⁴ Anəke na, nəkar dərmak ka sliye faya məsəre ha bazlam nakay ta tətikaka aye na, dedek.

Gawla i Mbəlom a yaw a da ha məwe i Yuhana

⁵ Ahəl nakə Herod neŋgeye bəy ka dala i Yahuda aye na, ndowe ye an-daya tə zalay Zakari. Neŋgeye na, gwala i Abiya, ndo məvəlay wu a Mbəlom aye. Məzele i ngwas ngay na, Elizabet. Neŋgeye dərmak na, gwala i Aron bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom.

⁶ Nəteye salamay tay eye kame i Mbəlom na, ndo lele eye hay. Wu neheye Mbəlom a tsik aye tə bazlam mapala eye na, tə pay bəzay tə met-sehe lele.

⁷ Ane tuk na, wawa tay andaya bay. Hərwi Elizabet na, a wa bay. Dəlay eye. Sa na, nəteye guram eye tsiy.

⁸⁻⁹ Anəke na, həlay i ndo neheye tə zalatay Abiya hay aye kə sla hərwi məfəkay naha wu a Mbəlom. Andza nakə ndo neheye tə vələway naha wu a Mbəlom tə pawa faya bo aye na, tə ge duk a way. Duk a way nakə tə ge aye na, a dəd ka Zakari. Mata fəkay naha wu ma təv niye tsədaŋŋa eye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, neŋgeye. Tsa na, a fələkwa a təv niye mata fəkay naha wu a Mbəlom.

¹⁰ Ahəl nakə Zakari faya ma fəkay naha wu a Mbəlom mə gay aye na, ndo hay haladzay ma bəra faya ta dūwuliye me.

¹¹ A həlay niye na, gawla i Mbəlom a yaw a bəzay ha bo a Zakari. A lətse tə həlay i mənday i təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye.

¹² Zakari a ngatay na, a dzədzar haladzay, zluwer a gay.

¹³ Ane tuk na, gawla i Mbəlom niye a gwadaŋ: «Zakari, k̄a dzədzar bay. Ba Mbəlom kə tsəne mađuwule me yak. Elizabet, ngwas yak ma ta wak-eye wawa hasləka eye. Ka ta zaleyə Yuhana.

¹⁴ Dərev yak ma ta ngwasiye haladzay. Pat i məwe ngay na, ndo hay haladzay ta ngwasiye hərwi ngay.

15 Nenġeje na, ma ta təriye bagwar eye, ndo mægay mäsler a Bøy Maduweñ. Dada ma ta siye guzom bay. Kwa wu nakə makwasa eye na, ma ndzakiye bay. Məsəfəre Tsədanña eye ma ndziye faya kwa mə hud i may nġay.

16 Ma ta matay ahaya Israyel hay haladzay ka təv i Bøy Maduweñ tay Mbəlom.

17 Maa lahayaw madayaw kame a Bøy Maduweñ na, nenġeje. Ma tsikat-eye me a ndo hay ta məzlaḅ bagwar eye andza i Eliya hərwi ada bəba hay tā sər bo ta wawa tay hay. Ma matay ahaya ndo neheye ta rəhay ha gər a Mbəlom bay aye ka təv i Mbəlom. Ma təriye tay ha ndo nġwalak eye hay. Ma ta tsətsaliye tay ha ndo neheye nəteye maləva bo eye hərwi Bøy Maduweñ aye.*»

18 Ane tuk na, Zakari a gwadāy a gawla i Mbəlom: «Na səriye ha wu nakay ka tsikenj aye dedek na, kəkay? Neñ na, 6a guram eye, nġwas ga dərmaġ na, guram eye tuk na, kəkay?»

19 Gawla i Mbəlom a mbəḏāy faya, a gwadāy: «Neñ Gabəriyel. Neñ na, ka təv i Mbəlom. A sləra ga ahaya mətsikaka bazlam nakay ada nā zlakaw Labara Nġwalak eye.

20 Ane tuk na, ka dzala ha ka bazlam nakay bay sa na, wu nakay ma giye bo ka səriye mətsike me bay hus a pat nakə ta wiye na wawa niye aye.»

21 Ndo neheye faya ta həbiye Zakari ma bəra aye na, a gatay wadəñ wadəñ. Tə gwad: «Zakari kə yaw abəra bay, kwa meeneñ na, hərwi mey?»

22 Zakari a yaw abəra na, a sla faya mətsike me bay. Tsa na, ndo neheye ma bəra aye tə sər wu ka bəzay ha bo a Zakari mə gay. A tsikatay me na, tə həlay tsa. Nenġeje huya mandək eye.

23 Həlay i mäge mäsler i Zakari mə gay i Mbəlom a ndəv na, a ye a mətagay.

24 Ma dəba i kiye tsakway na, wawa a dəḏāy a huḏ a Elizabet. Kiye zlam

na, a nġahawa bo mə gay. A gwad mə dərev nġay:

25 «Anəke na, Bøy Maduweñ kə nġetenj. Kə vələñ wawa. Ndo hay ta nġwasiye faġaya sa bay.»

Gawla i Mbəlom a ḏa ha məwe i Yesu

26 Kiye a yay a Elizabet məkwa na, Mbəlom a slər gawla nġay Gabəriyel a gəma wuray tə zalay Nazaret ka dala i Galile.

27 A slər ha na, a gay i dem eye andaya mədel i ndo wuray tə zalay Yusufa gwala i Bøy Davit. Tə zalay a dem eye niye na, Mari.

28 Gawla i Mbəlom niye a fələkwa a gay i Mari, a ye naha a gwadāy: «Na tsikaka me Mari, Bøy Maduweñ kə gaka nġwalak.»

29 Mari a tsəne andza niye na, a dzədzar a gwad mə dərev nġay: «Mətsike me niye na, andza məgwede mey?»

30 Gawla i Mbəlom a gwadāy: «Kā dzədzar bay Mari, Mbəlom a wuḏa kar.

31 Wawa ma dəḏakeye a huḏ. Ka ta wiye wawa niye na, hasləka eye. Ka ta zaley Yesu.

32 Nenġeje na, ma ta təriye bagwar eye. Ta ta zaley Wawa i Mbəlom Fetek mə gəma. Bøy Maduweñ Mbəlom ma təriye ha bøy bagwar eye andza bəba tətə nġay Davit:

33 Nenġeje ma ta ləviye tay ha Israyel hay ka tor eye. Bøy nġay na, ma ndəviye bay.»

34 Mari a gwadāy a gawla i Mbəlom niye: «Wuye ma ta giye bo na, kəkay? Neñ na, na sər zal zuk bay tuk na, kəkay!»

35 Gawla i Mbəlom a mbəḏāy faya: «Məsəfəre Tsədanña eye ma mbəzlaweye fakaya. Gədanj i Mbəlom Fetek ma ndziye fakaya andza mezek. Yawa! Wawa niye ka ta wiye na, ta zaley Tsədanña, Wawa i Mbəlom.

36 Zəba dem i bəba yak Elizabet kwa nenġeje guram eye bəbay na, anəke kiye kə yay məkwa.

* 1:17 Zəba ma Malasi 3.23-24.

37 Hərwi wuray a zay gədan̄ a Mbəlom təbey.»

38 Tsa na, Mari a gwad̄ay a gawla i Mbəlom: «Nəñ ndo i məsler i Bəy Maduweñ. Mâ ge bo andza nakə ka tsik aye.»

Tsa na, gawla i Mbəlom a ye ñgway.

Mari a ye a gay i Elizabet

39 Ma dəba i mändze tsekweñ na, Mari a lətse a ye ta bəse a gəma eye andaya mə mahəmba i Yahuda.

40 A ye na, a gay i Zakari. A ye naha a ndisl na, a fələkwa a gay. A tsikay me a Elizabet.

41 Elizabet a tsəne mətsike me i Mari na, wawa a hats mə huđ ñgay. Məsəfəre Tsədan̄ña eye a mbəzlaw ka Elizabet.

42 Tsa na, Elizabet a wuda, a gwad̄: «Nəkar na, Mbəlom kə pa fakaya ñgama a ze siye i ñgwas hay tebiye. Ñgama mâ ndza ka wawa niye ka wiye.

43 May i Bəy Maduweñ ga a yaw ka təv ga na, kəkay! Nəñ təday na, way!

44 Na gwad̄ ka ñgatay ba! Ahəl nakə ka tsiken̄ me aye na, wawa a bəl tə mən̄gwese eye mə huđ ga.

45 Nəkar na, dərev yak mən̄gwasa eye hərwi wu nakə Bəy Maduweñ a tsik aye na, ka təma, ma giye bo!»

46 Tsa na, Mari a gwad̄: «Na zambadəye a Bəy Maduweñ tə dərev ga peteh.

47 Dərev ga kə ñgwasa haladzay hərwi Mbəlom nakə a təma ga ha aye.

48 Ka zəba fagaya tsekweñ mə walañ i ndo neheye nəñ ndo i məsler ñgay.

Ndo neheye anəke aye ta ndo neheye ta ta wiye tay ha aye na, ta gwedeñeye “Nəkar na, dərev yak mən̄gwasa eye.”

49 Hərwi Mbəlom bagwar eye kə ge wu nakə lele aye hərwi ga.

Nen̄geye na, Mbəlom tsədan̄ña eye.

50 Nen̄geye na, ñgwalak ñgay dāda a ndəv təbey.

Ndo neheye ta rəhay ha gər aye na, ñgwalak ñgay ma ndziye huya ta nəteye.

51 Ka bəz ha gədan̄ ñgay, ka həhar tay ha ndo neheye tə dəslay ha gər a bo tay aye.

52 Ka həhar tay ha bəy hay abəra ka təv mändze i bəy tay hay.

Kə vəlatay gədan̄ a ndo i mətawak hay.

53 Ndo neheye may a gatay aye na, kə vəlatay wu mänday.

Ndo i mezeleme hay na, ka həhar tay ha.

54 Ki yaw madzəne tay hay Israyel hay, ndo i məsler ñgay hay.

Mbəlom na, kə mətsa ha gər ta ñgwalak ñgay bay.

55 Kə ge andza nakə a tsikatay a bəba tətə kway hay ahəl niye aye.

A tsikay a Abraham ada a gwala i Abraham hay tebiye ka tor eye.»

56 Mari a ndza mə gay i Elizabet kiye mahkar. Tsa na, a ye a mətəgay.

Məwe i Yuhana

57 Anəke na, kiye i Elizabet kə sla məwe. A wa wawa hasləka eye.

58 Ndo ñgay hay ta ndo i maged̄ ñgay hay tə tsəne Mbəlom kə gay ñgwalak a Elizabet na, ti ye mata ñgwese ka bo dziye.

59 Wawa a həna tsamahkar na, ndo hay ti yaw mata dəsə na wawa niye. A satay həbe məpe faya məzele na, Zakari, tə məzele i Bəba ñgay.

60 Ane tuk na, may i wawa niye, a gwad̄atay: «A'ay! Ta zaleyə na, Yuhana.»

61 Tə gwad̄ay: «Məzele andaya andza niye ma gwala yak bay tuk na, kəkay!»

62 Tsa na, ta tsətsah ka bəba ñgay wulək wulək tə həlay. Tə gwad̄ay: «A saka məpe məzele ka wawa na, way?»

63 Zakari a tsətsah fataya palalam nakə tə watsawa faya aye. Tə zlayaw. Tsa na, a watsa: «Məzele ñgay na, Yuhana.» Tsa na, a gatay wadəñ wadəñ tebiye tay eye.

64 Kwayan̄ña bazlam i Zakari a həndək ka mətsike me. Tsa na, a zambadəy a Mbəlom.

65 Ndo i maged̄ hay tebiye ta dzədzar. Ndo i gəma niye hay tebiye

hus a mahamba i Yahuda tə tsikawa faya.

⁶⁶ Kwa way a tsəne bazlam niye na, tə dzalawa faya mə gər tay, tə gwadawa: «Wawa nakay ma ta təriye na, mey?» Ta dedək, gədan i Bəy Maduweŋ ka gər ŋgay.

Zakari a zambaday a Mbəlom

⁶⁷ Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a mbəzlaw ka Zakari, bəba i wawa niye. Tsa na, a da ha, a gwad:

⁶⁸ «Zambadəkway a Bəy Maduweŋ kway Mbəlom i Israyel hay.

Nenŋeye kə mbəzlaw a walaŋ kway hərwi məmbəle kway hay.

⁶⁹ Nenŋeye kə slərakwayaw ndo gədan eye hərwi mətəme kway hay.

Nenŋeye na, gwala i Davit ndo i məsler i Mbəlom.

⁷⁰ Bazlam nakay na, Mbəlom 6a kə tsikatay a ndo məde ha bazlam ŋgay tsədəŋŋa eye hay ahəl niye.

⁷¹ A gwad na, ma ta təmiye kway ha abəra mə həlay i ndo i vərəm kway hay,

ada mə həlay i ndo neheye tebiye tə nakway dərə aye.

⁷² Kə gatay ŋgwalak ŋgay a bəba kway hay.

Ma mətsiye ha gər ta dzam nakə a 6ar eye bay.

⁷³ Mbəlom 6a ka mbərəm məmbaday a bəba tətə kway Abraham.

⁷⁴ A gwad: Ma ta təmiye kway ha abəra mə həlay i ndo i vərəm kway hay na,

hərwi ada kâ slakwa faya məgay məsler tə madzədzar eye sa bay.

⁷⁵ A ge andza niye na, hərwi ada kâ tərakwa ndo ŋgay hay.

Ka tərakweye na, ndo ŋgay tsədəŋŋa eye hay huya ma mändze kway.

⁷⁶ Nəkar na, wawa ga, ta ta zalak-eye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom Fetek,

hərwi nəkar na, ka laheye kame a Bəy Maduweŋ, ka lambadeye na tsəved.

⁷⁷ Ka ta tsikateye a ndo ŋgay hay ma deyeweeye mətəme tay ha.

Ma ta pəsətay ha mənese tay hay.

⁷⁸ Mbəlom kway na, ŋgwalak ŋgay a ndəv bay.

Andza niye, dzaydzay ŋgay ma dəvakweye andza pat nakə faya ma tsaraweye.

⁷⁹ Tsa na, ma dəvateye dzaydzay a ndo neheye ma mezek i mədahaŋ aye.

Ma lakiye kway ka tsəved i zay.»

⁸⁰ Yawa! Yuhana a gəl na, metsehe ŋgay a səkah kame kame. Alətse a ye a kəsaf. A ndza mə dəma hus a pat nakə a bəzatay ha bo parakka a Israyel hay aye.

2

Məwe i Yesu Mata 1.18-25

¹ Ahəl niye tə wa Yuhana madzəhu6e ndo a yam na, Agustus nenŋeye bəy i Roma. Anəke na, a gwadatay a ndo hay tā pasla ndo hay ka dala ŋgay tebiye.

² Nakay na, makurre i məpesle ndo nakə tə pasla ahəl niye Kiriniyus a ləvawa gəma i Siri ka dala i Roma aye.

³ Kwa way a ye mata wetse məzele ŋgay na, ma gəma ŋgay.

⁴ Andza niye, Yusufa nenŋeye ma ndziye ma gəma i Nazaret ka dala i Galile. A tsəne na, a ye ka dala i Yahuda ma gəma nakə tə zalay Betelehem aye. Gəma nakə tə wa mə dəma bəba tətə ŋgay Davit aye.

⁵ A ye na, ta Mari mədel ŋgay tə bo sulo eye mata wetse məzele tay.

⁶ Ahəl nakə nəteye ma Betelehem aye na, həlay i məwe wawa i Mari kə sla.

⁷ A wa malkwara ŋgay niye na, hasləka eye. A mbuza na a peteked, a həna ha a təv mənde wu mənday i gənaw hay hərwi ta huta təv mə gay i mbəlok hay bay.

Gawla i Mbəlom hay ta bəzatay ha bo a ndo mətsəkure gənaw hay

⁸ Ma gəma niye na, ndo mətsəkure gənaw hay andaya tə hənawa mə pesl, tə tsəkurawa gənaw tay hay ta həvad.

9 Gawla i Mbəlom a mbəzlaw a bəzatay ha bo. Təv niye nəteye mə dəma aye na, a dəv dzaydzay ta gədan i Bəy Maduweŋ. Tsa na, ndo mətsəkure gənaw niye hay ta dzədzar.

10 Ane tuk na, Gawla i Mbəlom niye a gwadətay: «Kâ dzədzarum bay! Na zlakumaw na, Labara Ŋgwalak eye. Ndo hay haladzay ta ŋgwasiye hərwi bazlam nakay.

11 Bəgom ta həvad nakay ta wakum ndo mətəme kurom ha ma Betelehem, ma gəma i Davit. Neŋgeye na, Kəriste, Bəy Maduweŋ.

12 Dum ta zəbumaw faya. Ka ŋgatumeye a wawa eye. Ka sərumeye ha neŋgeye na, hərwi mambuza eye mə peteked. Ma həniye ma təv mənday wu i gənaw hay.»

13 Kwayanŋa, gawla i Mbəlom hay haladzay tə yaw ka təv i gawla i Mbəlom niye ta zambadəy a Mbəlom tə gwad:

14 «Ŋgama mâ təra mə mbəlom mægəma, ka gər i ndo hay tebiye.

Zay mâ təra ka məndzibəra mə walaŋ i ndo neheye Mbəlom a wudə tay ha aye.»

15 Tsa na, gawla i Mbəlom hay ti ye wu tay a mbəlom. Ti ye wu tay na, ndo mətsəkure gənaw hay tə gwad mə walaŋ tay: «Lətsakwa, takwa hus a Betelehem ta zəbakwaw ka wu nakə a ge bo aye, nakə Bəy Maduweŋ a dakway ha aye.»

16 Ti ye ta bəse a Betelehem. Tə ndisl naha a dəma na, tə ŋgatay a Mari ta Yusufa ada ta wawa ndəriz niye mahəna eye ma təv mənday wu i gənaw hay.*

17 Tə ŋgatay andza niye na, ta təkəratay wu nakə gawla i Mbəlom a tsikatay ka gər i wawa niye aye.

18 Kwa way a tsəne wu nakə ndo mətsəkure gənaw hay ta təkər aye na, a gatay hərbaəbəkka.

19 Mari na, wu neheye tə tsik aye na, a pa na tebiye a gər a dzalawa faya.

20 Tsa na, ndo mətsəkure gənaw hay tə maw wu tay. Tə dəsəlay ha gər a Mbəlom ta zambadəy hərwi wu nakə tə tsəne ada tə ŋgatay aye na, kə ge bo andza nakə tə tsikatay aye.

21 Məhəne tasəla a ge matsamahkar eye na, həlay i mədəse wawa kə sla. A pa faya məzele Yesu. Məzele niye na, məzele nakə gawla i Mbəlom a tsikay a Mari ahəl niye kə huta huđ zuk bay aye.

Yusufa ta Mari ti ye ha Yesu a Zerozelem

22 Həlay i məbere bo tay ka dərə i Mbəlom kə sla andza bazlam i Mbəlom mapala eye nakə Musa a watsa aye. Andza niye, Yusufa ta Mari tə zla wawa, ti ye ha a Zerozelem mata bəzay ha a Bəy Maduweŋ,

23 hərwi mawatsa eye mə dərəwel i Musa na: «Malkwara i wawa hasləka eye na, i Mbəlom.†»

24 Ada andza nakə mawatsa eye mə dərəwel i Musa na, ti ye tə vəlay maydagwar sulo kəgəbay bodobodo sulo a Mbəlom.‡

25 Yawa! Ndoweeye andaya ma Zerozelem, məzele ŋgay Simeyən. Neŋgeye na, ŋgwalak i ndo, ka təma bazlam i Mbəlom lele. Faya ma həbiye ndo mətəme tay ha Israyel hay. Simeyən na, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ka neŋgeye.

26 Məsəfəre Tsədəŋŋa eye 6a kə tsikay, a gwadətay: «Ka ta mətiye na, ka ŋgateye a Kəriste nakə Bəy Maduweŋ ma sləraweeye təday.»

27 Anəke na, Simeyən a ye a gay i mədəsəlay ha gər a Mbəlom ta gədan i Məsəfəre i Mbəlom. Ahəl niye na, bəba i Yesu hay ti ye naha tə fələkwa a gay ta wawa mäge andza nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye.

28 Tsa na, Simeyən a zla wawa niye a həlay, a zambadəy a Mbəlom, a gwad:

29 «Bəy Maduweŋ ga, anəke na, gər ha ndo i məsler yak mâ ye ŋgway, mâ mət tə zay, hərwi ka ge wu nakə ka tsik aye.

* 2:16 Zəba mə Luka 2.7. † 2:23 Madayaw abəra ma Ezipt 13.2, 12. ‡ 2:24 Levitik 12.8.

30 Na ngatay tã dãre ga a ndo mætãme ha ndo yak nakã ka slãraw aye.

31 Ka lãva ha bo na, hãrwi ndo hay tebiye.

32 Ndo nakã ka slãrawe ye na, nengeye na, dzaydzay nakã ma dãvateye a ndo hay tebiye ka mãndzibãra ada nengeye ma vãlateye mãzlaã a ndo yak hay Israyel hay.»

33 Bãba ta may i Yesu na, a gatay hãrããããka hãrwi bazlam i Simeyõn niye a tsik aye.

34 Tsa na, Simeyõn a pa fataya ngama i Mbãlom. A gwadãy a Mari may i wawa niye: «Wawa nakay na, Israyel hay haladzay ta dãdiye faya. Andza niye, ndo hay haladzay ta mawe ye ka tãv i Mbãlom hãrwi ngay. Ma ta dãtay ha mãsler i Mbãlom na, nengeye. Ane tuk na, ndo hay ta kãrahiye na.

35 Wu nakã mangaha eye ma mãdzal gãr kwa i way i way na, ma bãziye ha parakka. Nãkar dãrmak Mari, dãretsãtseh ma ta ngãniye ha ka bo bãra dãrev yak andza maslalam.»

36 Ngwas wuray andaya guram eye ketef ketef, mãzele ngay Anna. Nengeye na, ndo mãde ha bazlam i Mbãlom. Dem i Fanuwel gwala i Aser. Ahãl nakã nengeye dem eye na, a ye a zal. A ndza mã zal mãve tasãla na, zal ngay niye a mæt.

37 Tsa na, ki ye a zal sa bay, a ndza ngway madãgway i ngwas eye. Mãve ngay na, kuro kuro tsamahkar gãr eye fad. Ma mãndze ngay na, a gaway mãsler a Mbãlom. A yawa a gay i mãdãslay ha gãr a Mbãlom ta hãvad kwa ta hãpat pat pat. A dũwulaway me a Mbãlom. A gawa daliyam.

38 A ye a gay i mãdãslay ha gãr a Mbãlom na, ahãl nakã Simeyõn faya ma tsikiye me mba aye. A ye naha, a gay naha sãsãe a Mbãlom. A tsik ka wawa niye a ndo neheye faya ta hãbiye madayaw i ndo mætãme ha ndo nakã ma tãmiye ha Zerozelem aye.

39 Yusufa ta Mari ta ndãv ha mãge wu nakã mawatsa eye mã bazlam i

Mbãlom mapala eye na, ta mbãda gãr a gãma tay a Nazaret ka dala i Galile.

40 Wawa niye faya ma gãliye na, gãdan tã metsehe ngay a sãkah kame kame, ngama i Mbãlom tã nengeye.

Yesu ta madugula i Yahuda hay

41 Ka mãve na, Yusufa ta Mari ti yawa a magurlom i Pak a Zerozelem.

42 Yesu a ge mãve kuro gãr eye sulo na, ti ye dziye ta bãba ngay hay andza nakã ti yawa aye.

43 Magurlom a ndãv na, tã maw a mãtagay. Yesu na, kã mãtsa ma Zerozelem. Bãba ngay hay ta sãr faya bay.

44 Nãteye tã dzala mã gãr tay na, Yesu nengeye ta ndo neheye ti ye ka bo dziye. Tã ndza hãwapat ka mede. Ta huwa na, tã pa bo ka mapãle na mã walañ i gwala tay hay ada mã walañ i dzam tay hay.

45 Ta pãla na na, ta huta na bay. Ta mbãda gãr a Zerozelem tã mapãle na haladzay.

46 Ma dãba i mãhãne mahkar, ti ye naha tã huta na mã gay i mãdãslay ha gãr a Mbãlom. Nengeye ma ndziye mã walañ i ndo mãdzangawa bazlam i Mbãlom mapala eye, faya ma piye zlãm ka bazlam ada faya ma tsãtsãhiye fataya bazlam hay.

47 Ndo niye hay tã tsãne wu nakã faya ma tsikiye na, a gatay hãrããããka hãrwi ndaraw ngay ada tã mambãde ka bazlam nakã a mbãdawatay faya aye.

48 Bãba ngay hay tã ngatay andza niye na, a gatay hãrããããka. May ngay a gwadãy: «Wawa ga, ka gamay andza niye na, hãrwi mey? Nãmay ta bãba yak na, faya nãmaa pãliye kar. Mãdzal gãr may ka dzãdza haladzay.»

49 A gwadatay: «Ka pãlume ye ga na, hãrwi mey? Nen na, na ndziye mã gay i bãba ga na, ka sãrum tãbãdãw.»

50 Ane tuk na, ta tsãne wu nakã Yesu a tsikatay aye bay.

51 Tsa na, Yesu a lãtse ti ye ta bãba ngay hay a Nazaret. Yesu na, a hãnawatay ha gãr lele. May ngay a pa na bazlam niye a gãr ngay.

⁵² Yesu a gəl na, metsehe ngay a səkah kame kame. A yay a gər a Mbəlom haladzay ada ndo hay ta zambadaway haladzay.

3

Yuhana madzəhuḅe ndo a yam na, ndo mæde ha bazlam i Mbəlom

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Yuhana 1.19-28

¹ Ahəl niye na, Tiber neŋgeye bəy i Roma. Kə va ma bəy kuro gər eye zlam. Poŋos Pilat, bəy nakə ka dala i Yahuda aye. Herod neŋgeye a ləva dala i Galile. Malamar ngay Filip na, a ləva dala i Iture ta Trakoni-tit, Lisaniyas i ngay na, a ləva dala i Abilen.

² Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom na, Han ta Kayif. Ahəl niye na, Yuhana wawa i Zakari na, mə makulkwandah. Mbəlom a tsikayaw me a slər na.

³ Tsa na, Yuhana a dazlay mahəhele gəma neheye tə mbay naha a ma-gayam i Yurdum aye tebiye. A gwadawatay a ndo hay: «Mbədum ha mede kurom. Dzəhuḅum bo a yam ada Mbəlom ma pəsakumeye ha mənese kurom hay.»

⁴ Andza niye, nakay na, wu nakə mawatsa eye mə dərəwel i Ezay ndo mæde ha bazlam i Mbəlom aye, a gwad: «Ndo faya ma wudiye mə kəsaf, a gwad:

“Lambadumay tsəved a Bəy Maduweŋ, lambadumay tsəved hay fehe lele, tâ hədzak bay!

⁵ Lolon hay tebiye ta ta rahiye fədəde! Mahəmba hay ta tsaholok hay ta ta miye ka dala fadada!

Tsəved neheye mahədzaka eye hay ta ta lambadiye tay hay dandər dandər lele!

Tsəved neheye tsərsloslo tə kwar aye hay ta ta ləviye fehe lele!

⁶ Mbəlom ma təmiye tay ha ndo hay kəkay na, ndo hay tebiye ta ngateye.*»

⁷ Ndo hay haladzay ti yawa naha ka təv i Yuhana hərwi ada mâ dzəhuḅ tay ha a yam. Yuhana a gwadawa

tay: «Wawa i palas hay! Maa dākum ha hwayum abəra ka sariya i Mbəlom nakə bəse kə ndzew aye na, way?

⁸ Anəke na, gum məsler neheye ngwalak eye ndo hay ta səriye ha ka mbədum ha mede kurom aye tuk. Ka dzalum mə gər kurom “Nəmay na, wawa i Abraham hay sa na, ma ta gamay mey bay!” Sərum ha na, Mbəlom ma sliye faya mäge tay ha kwar neheye anan aye wawa i Abraham hay!

⁹ Ba hadzaya maləva bo eye mædəse tay ha dərizl i gərdaf hay ta zləlay eye dzay tebiye. Dərizl i gərdaf neheye tebiye tə wa hohway ngwalak eye bay aye na, ta dəsiye tay ha ada ta kaliye tay ha ako.»

¹⁰ Ndo hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Nəmaa giye na, mey?»

¹¹ A mbədətay faya, a gwadətay: «Ndo nakə məkelkabo ngay sulo aye na, mâ vələy nəte a ndo nakə i ngay andaya bay aye. Ndo nakə wu mənday ngay andaya na, tâ ngəna ta ndo nakə i ngay andaya bay aye.»

¹² Ndo matsekele dzaŋgal hay ti ye naha hərwi madzəhuḅe bo a yam dərma. Ta tsətsah ka Yuhana tə gwaday: «Miter, nəmaa giye na, mey!»

¹³ A mbədətay faya a gwadətay: «Kâ təmum wu abəra ka ndo mâ ze nakə bəy i dala a gwadākum təmum aye bay.»

¹⁴ Sidzew hay ta tsətsah andza niye dərma: «Ada nəmay na, nəmaa giye mey tey?»

A gwadətay: «Kâ buwum suloy abəra ka ndo ta gədan bay. Kâ rawum me ka ndo hərwi matəme faya bəra suloy bay. Duh həbum na, madagər kurom nakə ta vələkumeye ka kiye aye.»

¹⁵ Ndo hay ta dazlay mədzele ka wu nakə ma giye bo aye, tə dzalawa mə gər tay tə gwad: «Ma giye Yuhana na, Kərste.»

¹⁶ Yuhana a gwadətay a nəteye niye tebiye: «Neŋ na, na dzəhuḅiye kurom ha a yam tsa. Ndo mekelenj eye ma deyeweye kame ga, neŋgeye

* 3:6 Ezay 40.3-5.

na, gədan eye a ze ga. Na sliye mahəndzəde ka təv ɲgay məpəlay ha ləber i tahərak ɲgay bay tebiye. Nəngeye, ma dzəhuḅiye kurom ha ta Məsəfəre Tsədanḅa eye ada ta ako. ¹⁷ Wu mahəve daw andaya mə həlay. Ma ɲgəniye tay ha daw ta dzəndzar. Daw na, ma hayay gər ma həliye na a de. Ada dzəndzar na, ma dziye a ako nakə ma mbatiye dāda bay aye.»

¹⁸ Yuhana a dawatay ha Labara ɲgwalak eye tə məvəlatay gədan tə bazlam hay wal wal.

¹⁹ Yuhana kə gay me a Herod hərwi a zla Herodiyad ɲgwas i malamar ɲgay. Ada Yuhana kə gay me ka wu hay wal wal.

²⁰ Herod a səkah ha mäge mənese sa. A gəs na Yuhana a danḅay.

Madzəhuḅe i Yesu a yam

Mata 3.13-17; Markus 1.9-11

²¹ Ma dəba aye Yuhana a dzəhuḅ tay hay ndo hay tebiye a yam na, a dzəhuḅ ha Yesu a yam dərmak. A həlay nakə faya ma duwuliye me aye na, magərmbəlom a həndək tuwan.

²² Tsa na, Məsəfəre Tsədanḅa a mbəzlaw faya, dərə a ɲgatay andza bodobodo. Tsa na, mətsike me a tsənew abəra mə mbəlom a gwad: «Nəkar na, wawa ga. Na wuda kar haladzay. Dərev ga faya ma ɲgwasiye tə nəkar.»

Bəba tətə i Yesu hay

Mata 1.1-17

²³ Yesu a dazlay a mäge məsler na, məve ɲgay ma giye kuro kuro mahkar. Ndo hay tə dzala tə gwad nəngeye na, wawa i Yusufa. Yusufa wawa i Heli

²⁴ Heli wawa i Matat, Matat wawa i Levi, Levi wawa i Melki, Melki wawa i Zanay, Zanay wawa i Yusufa,

²⁵ Yusufa wawa i Matatias, Matatias wawa i Amos, Amos wawa i Nahum, Nahum wawa i Esəli, Esəli wawa i Nagay,

²⁶ Nagay wawa i Maat, Maat wawa i Matatias, Matatias wawa i Semeyin, Semeyin wawa i Zozek, Zozek wawa i Zoda,

²⁷ Zoda wawa i Yohanan, Yohanan wawa i Resa, Resa wawa i Zorobabel, Zorobabel wawa i Salatiyel, Salatiyel wawa i Neri,

²⁸ Neri wawa i Melki, Melki wawa i Addi, Addi wawa i Kozam, Kozam wawa i Elmadam, Elmadam wawa i Er,

²⁹ Er wawa i Zozowe, Zozowe wawa i Eliyezer, Eliyezer wawa i Zorim, Zorim wawa i Matat, Matat wawa i Levi,

³⁰ Levi wawa i Simeyon, Simeyon wawa i Yahuda, Yahuda wawa i Yusufa, Yusufa wawa i Zonam, Zonam wawa i Eliyakim,

³¹ Eliyakim wawa i Meliya, Meliya wawa i Mena, Mena wawa i Matata, Matata wawa i Natan, Natan wawa i Davit,

³² Davit wawa i Zese, Zese wawa i Obed, Obed wawa i Booz, Booz wawa i Salmon, Salmon wawa i Nason,

³³ Nason wawa i Aminadab, Aminadab wawa i Admin, Admin wawa i Arni, Arni wawa i Hesron, Hesron wawa i Fares, Fares wawa i Yahuda,

³⁴ Yahuda wawa i Zakob, Zakob wawa i Izak, Izak wawa i Abraham, Abraham wawa i Tara, Tara wawa i Nakor,

³⁵ Nakor wawa i Serok, Serok wawa i Ragu, Ragu wawa i Falek, Falek wawa i Eber, Eber wawa i Sala,

³⁶ Sala wawa i Kaynam, Kaynam wawa i Arfadzad, Arfadzad wawa i Sem, Sem wawa i Nuhu, Nuhu wawa i Lamek,

³⁷ Lamek wawa i Matosalem, Matosalem wawa i Henok, Henok wawa i Iyaret, Iyaret wawa i Maleleyel, Maleleyel wawa i Kaynam.

³⁸ Kaynam Wawa i Enos, Enos wawa i Set, Set wawa i Adam, Adam nəngeye na, Wawa i Mbəlom.

4

A say a Fakalaw masəpete na Yesu

Mata 4.1-11; Markus 1.12-13

¹ Ma dəba eye Məsəfəre Tsədanḅa a rahay a bo i Yesu na, a ye abəra ka təv i magayam i Yurdum niye. Tsa

na, Məsəfəre Tsədanña eye a ye ha a makulkwandah.

² Mə dəma na, Yesu kə ndza məhəne kuro kuro fad, Fakalaw a say masəpete na. Ma məndze niye na, Yesu kə nda wu mənday kwa tsekwen bay tebiye. Ka mändəve i məhəne niye hay na, may a wur faya tuk.

³ Tsa na, Fakalaw a yaw ka təv ηgay, a gwaday: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, gwaday a kwar nakay mâ təraka wu mənday.»

⁴ Yesu a mbəday faya: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na: “Ndo zezen ma ndziye na, ta wu mənday dekdek bay.*”»

⁵ Fakalaw a ye ha ka gər i gəma. Kwayanña a bəzay ha bəy i məndzibəra tebiye.

⁶ A bəzay ha na, a gwaday: «Na vəlakeye a nəkar hərwi gədan ta zlele neheye ma bəy i dala neheye tebiye mavəla eye a neḡ. Na sliye faya məvəle kwa a way andza nakə a seḡ aye.

⁷ Tadə ka dəkwen ḡurmets na, na vəlakeye ha tebiye a nəkar.»

⁸ Yesu a mbəday faya: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Dəslay ha gər a Bəy Maduwen yak Mbəlom, ada ka geyə məsler na, a neḡgeye nətə ηgwen.†”»

⁹ Fakalaw a ye ha a gəma i Zerolem, ka gər i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tə ndisl a dəma na, a gwaday a Yesu: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom sa na, kal ha bo abəra ka gər i gay nakay ka dala.

¹⁰ Hərwi mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Mbəlom ma gwadateye a gawla ηgay hay na, tâ dzəna kar, tâ tsəpa kar.

¹¹ Tâ kəndawa kar, hərwi ada sik yak mâ ndzay a kwar bay.‡”»

¹² Yesu a mbəday faya a gwaday: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Kâ dza ha Bəy Maduwen yak Mbəlom bay.§”»

¹³ Fakalaw a ndəv ha wewer ηgay tebiye hərwi masəpete Yesu. Ma dəba eye na, a ye ηgway abəra ka təv i Yesu hus a pat mekeləḡ eye.

Yesu a ge məsler ma Galile

Mata 4.12-17; Markus 1.14-15

¹⁴ Ma dəba eye na, Yesu a mbəda gər a Galile. A ye na, neḡgeye maraha eye ta gədan i Məsəfəre i Mbəlom. Mə dəma na, məzele ηgay a dā zləm a gəma hay tebiye.

¹⁵ A tətikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay mə gay i maduwule me. Ndo hay tebiye ta zambadaway.

Ndo i gəma i Nazaret hay ta kərah Yesu

Mata 13.53-58; Markus 6.1-6

¹⁶ Ma dəba eye Yesu a lətse, a ye a gəma i Nazaret. Nazaret na, gəma nakə a gəl mə dəma aye. Pat i mazəzukw bo na, a lətse a ye a gay i maduwule me andza nakə a gawa ha aye. Mə dəma na, a lətse hərwi mədzenḡe bazlam i Mbəlom.

¹⁷ Tsa na, ti ye naha tə zlayaw dərewel i Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom, tə vəlay. Tsa na, a pəla ha dərewel niye. A pəla ha na, a huta təv nakə mawatsa eye, a gwad:

¹⁸ «Məsəfəre i Bəy Maduwen ka gər ga. A zla ga, a sləra ga ahaya na, hərwi məzlatayaw Labara Nḡwalak eye a ndo i mətawak hay.

A sləra ga ahaya na, hərwi mədətay labara i mətəme a ndo i danḡay hay.

A sləra ga ahaya hərwi mahəndəkətay na dərə a guluf hay.

A sləra ga ahaya na, mətəme tay ha, ndo neheye faya ta gateye dərətsətseh aye.

¹⁹ Mədə ha məve nakə Mbəlom ma gateye ηḡwalak ηgay a ndo hay aye na, kə ndislew.*»

²⁰ Yesu a ndəv ha mədzenḡe andza niye na, a pada na dərewel niye. A may ha a ndo məḡe məsler i gay i

* 4:4 Bazlam mapala eye masulo eye 8.3. † 4:8 Bazlam mapala eye masulo eye 6.13. ‡ 4:11 Dəmes hay 91.11-12. § 4:12 Bazlam mapala eye masulo eye 6.16. * 4:19 Ezay 61.1-2.

maduwule me niye. Tsa na, a ye a ndza ngway. Ndo niye hay tebiye mə gay i maduwule me aye na, ta zəba ka Yesu.

²¹ Tsa na, Yesu a dazlay mətsikatay, a gwadatay: «Nəkurom neheye faya ka pumay zləm a wu nakə faya na tsikakumeye na, wu nakə na dzaŋga mə Derewel i Mbəlom aye na, 6a kə ge bo bəgom tsiy.»

²² Ndo niye hay tebiye tə tsik faya, tə gwad: «Ndo nakay na, lele.» Ada Bazlam i Yesu niye a tsikatay aye na, bazlam niye ngwalak eye a gatay hərbaəəkka. Tə gwad: «Neŋgeye na, wawa i Yusufa na gwad bəda?»

²³ Yesu a gwadatay sa: «Ta dedek, nəkurom ka tsikumeneye bazlam i dzeke nakay anaŋ aye. Ka gwedumeneye: “Nəkar ndo mətəme ha ndo, təma ha bo yak aye tey.” Nəmaa tsəne wu neheye ka ge ma Kafernahum aye. Anəke na, ge ma gəma yak andza neheye ka ge ma Kafernahum aye dərma.»

²⁴ Tsa na, a gwadatay sa: «Sərum ha ndo məde ha bazlam i Mbəlom na, kwa nəte ta təma na ma gəma ngay nakə tə wa na mə dəma aye bay.

²⁵ Sa tsa na, sərum ha ahəl i Eliya ndo i maslaŋ i Mbəlom na, madakway i ngwas hay haladzay ma Israyel. Ahəl niye na, yam kə pa bay məve mahkar ta kiye məkwa. Mandərzlaŋ bagwar eye a ge ka dala niye tebiye.

²⁶ Madakway i ngwas hay andaya ma Israyel, ane tuk na, Mbəlom kə slər Eliya a gay i madakway i ngwas hay kwa nəte bay tebiye. Ane tuk na, Mbəlom a slər Eliya na, a gay i madakway i ngwas wuray a ndzawa ka dala i Səripta ma gəma i Sidon.†

²⁷ Ahəl i Elize ndo məde ha bazlam i Mbəlom na, ndo madəgwada eye hay haladzay ka dala i Israyel. Mbəlom kə mbəl tay ha ndo niye madəgwada eye hay kwa nəte bay, a mbəl ha na, Namaŋ ndo i gəma i Siri.‡»

²⁸ Ndo niye hay tebiye mə gay i maduwule me aye tə tsəne bazlam ngay niye na, a ndalatay haladzay.

²⁹ Tsa na, tə lətse, tə pay həlay a Yesu. Ti ye ahaya abəra ma wuzlahgəma, ti ye ha a gər i mahəmba i Nazaret. Gəma i Nazaret ma geye na, ka mahəmba eye niye. Tə tsal ha a dəma na, hərwi madzəgəda ahaya a zavay.

³⁰ Ane tuk na, Yesu a ye mə walaŋ tay tsərid tsərid a ye ngway.

Yesu a mbəl ha ndo nakə məsafəre lele bay mə bo aye

Markus 1.21-28

³¹ Ma dəba eye na, Yesu a lətse a ye a Kafernahum. Kafernahum na, wuzlahgəma i Galile. Pat i mazəzukw bo na, pat pat a tətikawatay a ndo hay.

³² Ndo hay tə tsəne matətike ngay niye na, a gatay hərbaəəkka. Hərwi matətike ngay nakə a tətikatay aye ta məzlaə eye.

³³ Azlakwa bay mə gay i maduwule me niye na, ndoweye andaya gər a vuway. A wuda ta gədaŋ kələrri, a gwad:

³⁴ «Nəkar Yesu ndo i Nazaret, mey yak ka nəmay na, mey? Ka yaw na, mata dze may ha daw? Nəkar way na, na sər ha lele: Nəkar na, ndo nakə tsədaŋŋa Mbəlom a sləraw aye!»

³⁵ Tsa na, Yesu a gay me, a gwaday: «Ndza dīkdīk! Dara abəra mə bo i ndo nakay!»

Tsa na, fakalaw a kal ha ndo niye kame i ndo niye hay bərra. Tsa na, a ndohwaw abəra mə bo i ndo niye. Kə gay wuray a ndo niye kwa tsekwen bay.

³⁶ Ka təv niye na, a gatay a ndo hay daəək daəək, hərbaəəkka. Tə gwad mə walaŋ tay: «Eh! Eh! Nakay na, bazlam waray! Nakay i ngay na, ndo waray a tsik me ta məzlaə eye! A gatay me ta gədaŋ a məsafəre lele bay eye hay na, tə gəsay me ada tə ndohwaw abəra mə bo ndo nakay aye!»

³⁷ Labara i Yesu a da a zləm ma gəma niye tebiye.

† 4:26 1 Bəy hay 17.8-16. ‡ 4:27 2 Bəy hay 5.1-14.

Yesu a mbəl tay ha ndo hay abəra ma dāvats tay hay wal wal

Mata 8.14-17; Markus 1.29-34

³⁸Ma dəba eye na, Yesu a yaw abəra mə gay i mađuwule me niye. A həl bo a ye a gay i Simon. A ye naha na, mese i Simon lele bay. Marabaraḅ a gay haladzay. Tsa na, tə gwadaŷ a Yesu: «Marabaraḅ a gay a mese i Simon, dzəna na tey!»

³⁹Yesu a lətse, a ye ka təv ŋgay. A ye naha na, a guđuk faya. A ŋgərəz ka marabaraḅ niye ta gədaŋ. Tsa na, marabaraḅ niye a ndala abəra ka ŋwas niye. Kwayaŋŋa a gatay mbəlok.

⁴⁰Ma dəba eye pat a dəfna, ndo hay tə həlayaw ndo neheye dāvats mə bo tay tebiye a Yesu. Kwa slala i dāvats waray waray na, tə həlayaw a Yesu. Yesu a pa fataya həlay nətə nətə tay eye. A mbəl tay ha abəra ma dāvats tay niye hay.

⁴¹A həhar fakalaw hay abəra mə bo i ndo hay haladzay dərma. Fakalaw niye hay ta wuda, tə gwadaŷ: «Nəkar na, Wawa i Mbəlom!»

Ane tuk, na, Yesu a ŋgərəz fataya. A gwadaŷ: «Kā tsikum me bay.» Hərwi nətəye na, tə sər ha Yesu na, Kəriste.

Yesu a da ha bazlam i Mbəlom mə gay i mađuwule me

Markus 1.35-39

⁴²Dəre a tsada kwayaŋŋa na, Yesu a lətse a ndohwaw, a yaw abəra mə gay. A ye dərəŋ abəra ma wuzlahgəma. A ye a təv nakə ndəray andaya mə dəma bay aye. Ndo hay haladzay ta zəba dərə na, ta ŋgatay a Yesu bay. Tsa na, ta pəla na. Tə huta na Yesu na, a satay Yesu mâ ye fataya abəra bay, mâ ndza ta nətəye huya.

⁴³Ane tuk na, Yesu a gwadaŷ: «Na diye a gəma mekeleŋ eye hay, na ta datay ha Labara Ngwalak eye i Bəy i Mbəlom dərma. Mbəlom a sləra ga ahaya na, hərwiye.»

⁴⁴Tsa na, a lətse, a ye a dawa ha bazlam i Mbəlom mə gay i mađuwule me neheye ka dala i Yahuda aye.

5

Makurre i gawla i Yesu hay

Mata 4.18-22; Markus 1.16-20

¹Pat wuray na, Yesu a ye ka me i dəlov i Genesaret. A ye na, a lətse ka me i dəlov i Genesaret niye. Ka təv eye niye na, ndo hay haladzay faya ta lawariye na hərwi mətəne bazlam i Mbəlom.

²Yesu a ŋgatay a kwalalaŋ i yam hay sulo ka dəkak. Ndo məgəse kələf hay tə mbəzlaw abəra mə dəma, faya ta bariye gadaŋ tay hay.

³Tsa na, Yesu a ye, a tsala a kwalalaŋ i yam neŋgeđ. Kwalalaŋ i yam niye na, i Simon. Tsa na, a gay amboh a Simon, a gwadaŷ: «Amboh, həndzəd ga ha tsekweŋ a bəra ka dəkak.» Simon a ge ha andza niye. Yesu a ndza a kwalalaŋ i yam niye na, a pa bo ka matətikatay bazlam i Mbəlom a ndo niye hay.

⁴A ndəv ha matətikatay a ndo hay na, a gwadaŷ a Simon: «Həndzəd ha kwalalaŋ i yam dərəŋ, a təv nakə siduk aye, a wuzlah i dəlov. Ka ye ha na, nəkar ta ndo məpaka bəzay yak hay kalum gadaŋ kurom hay a yam hərwi məgəse kələf.»

⁵Simon a mbədaŷ faya, a gwadaŷ: «Ŋgalaka, nəmaa ye gər haladzay ta həvad hərwi məgəse kələf ada kwa nətə nəmaa gəs bay. Aya ane nəkar ka tsiken, nā ge sa na, na kaliye gadaŋ hay a yam.»

⁶Tsa na, tə kal gadaŋ tay niye hay a yam. Tə kal a dəma na, kələf hay ti ye a gadaŋ tay niye hay haladzay. Gadaŋ tay niye hay a dazlay a maŋgəzlehe ndərtsətse hərwi kələf kə rah a dəma ka zal naha.

⁷Tsa na, tə gatay naha wiyaw a mandala tay neheye mə kwalalaŋ i yam neŋgeđ aye hərwi ada t̄a yaw t̄a dzəna tay tey. Mandala tay niye hay ti yaw. Tə vaha ahaya gadaŋ niye hay abəra ma yam. Tə rah ha, kwalalaŋ i yam niye hay sulo aye tə kələf. Kwalalaŋ i yam niye hay ta sər masəleme a huđ i yam hərwi maraha eye hay haladzay.

⁸ Simonj Piyer a ngatay andza niye na, a ye a dəkway gurmets a huvo a Yesu. A gwad̄ay: «Do wu yak abəra ka təv ga Bəy Maduweŋ, hərwi neŋ na, ndo i mezeleme!»

⁹ Simonj a dzədzar haladzay. Ndo niye hay nətəye dziye ta dzədzar andza Simonj dərma. Ta dzədzar na, hərwi kələf niye tə gəs haladzay aye.

¹⁰ Andza niye, ndo məpay bəzay a Simonj, ta dzədzar dərma. Ndo neheye tə paway bəzay a Simonj aye na, Yakuba ta Yuhana wawa i Dzebede hay.

Ane tuk na, Yesu a gwad̄ay a Simonj: «Kā dzədzar bay. Nəkar na, ka ta həlaweye ndo hay ka təv ga.»

¹¹ Tsa na, tə ma tay ahaya kwalalanj i yam tay hay ka d̄akal. Tə gər ha wu tay niye hay tebiye tə pay bəzay a Yesu.

Yesu a mbəl tay ha ndo i d̄əvats hay ada a pəsətay ha mezeleme

Mata 8.1-4; Markus 1.40-45

¹² Pat wuray na, Yesu a ye a wu-zlahgəma wuray. Ahəl nakə neŋgeye mə d̄əma aye na, paf ndo wuray madəgwad̄a eye a ye naha. A ngatay a Yesu na, a kal ha bo kame ngay. Dəbuz da'ar ka dala, a gay amboh a Yesu, a gwad̄ay: «ŋgalaka, tadə kə saka na, ka sliye faya matəre ga ha tsədaŋŋa.»

¹³ Yesu a tsəne andza niye na, a nduda ha həlay ngay, a lamay. Tsa na, a gwad̄ay: «A seŋ na, təra tsədaŋŋa!» Kwayaŋŋa d̄əvats i madəgwed̄e a ndala abəra ka ndo niye.

¹⁴ Yesu a gwad̄ay: «Tsəne lele: Kā tsik wu nakay a ndəray bay. Ane tuk na, do ta bəzay ha bo a ndo məvələway wu a Mbəlom ada vəl wu nakə Musa a tsik aye hərwi mədatay ha a ndo hay tebiye na, ka təra tsədaŋŋa.»

¹⁵ Kwa andza niye bəbay na, labara i Yesu a d̄a a zləm haladzay. Ndo hay haladzay tə hayawa gər ka təv ngay hərwi məpay zləm a bazlam ngay. Siye hay ti yawa ka təv ngay hərwi ada m̄a mbəl tay ha abəra ma d̄əvats tay hay.

¹⁶ Ane tuk na, Yesu na, a yawa a təv neheye d̄əreŋ aye. A yawa a d̄əma mata d̄uwule me.

Yesu a mbəl ha ndo matəra eye

Mata 9.1-8; Markus 2.1-12

¹⁷ Pat wuray na, Yesu faya ma tətikateye a ndo hay. Farisa hay ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, nətəye andaya dərma. Ti yaw na, ma gəma neheye ka dala i Galile aye tebiye, ma Zerozelem ada abəra ma Yahuda. Yesu a mbəlawa tay ha ndo i d̄əvats hay ta gədaŋj i Bəy Maduweŋ Mbəlom.

¹⁸ Ahəl nakə Yesu faya ma tətikateye a ndo hay aye na, ndo hay, tə zlay naha ndo wuray matəra eye madzawa eye ka slələh. Ta pəla tsəved mede ha məpe kame i Yesu.

¹⁹ Ane tuk na, ta huta tsəved mede məfələkwa ha a gay bay, hərwi ndo hay haladzay ka tsəved. Tsa na, tə tsal ka gər i gay niye. Tə sləl bəd d̄əgerger tə Yesu. Tə mbəzla ha ndo niye ta slələh eye dzay tə walaŋj i ndo niye hay kame i Yesu.

²⁰ Yesu a ngatay a mədzal gər i ndo niye hay na, a gwad̄ay a ndo matəra eye niye: «Dzam ga, na pəsaka ha mezeleme yak hay.»

²¹ Ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay tə tsəne bazlam i Yesu niye na, tə tsik mə walaŋj tay, tə gwad̄: «Nakay na, ndo waray i ngay a tsalay ka gər a Mbəlom aye! Way nakə d̄a məpəsay ha mezeleme a ndo na, way. Maa sla məpəsay ha mezeleme a ndo na, Mbəlom nətə ngweŋ bəna, way?»

²² Tsa na, Yesu a sər wu nakə tə dzala mə gər tay aye, a gwad̄atay: «Ka dzalum andza niye mə gər kurom na, hərwi mey?»

²³ Maa da me məgwed̄e: “Mezeleme yak kə pəsa” na, waray, kəgəbay “Lətse, do” na, maa da me mə d̄əma na, waray?

²⁴ A seŋ na, sərūm ha neŋ Wawa i Ndo na, gədaŋj ga andaya məpəsətay ha mezeleme a ndo hay ka məndzibəra.»

Tsa na, a gwad̄ay a ndo mat̄era eye: «Faya na gwad̄akeye, l̄etse, zla sl̄alah yak do a m̄etagay!»

²⁵ Kwayaṅṅa ndo niye a l̄etse hurum kame i ndo niye hay tebiye. A zla sl̄alah ṅgay niye t̄a zla ahaya. A ye kame i ndo niye hay duwak duwak t̄a mazambad̄ay a Mb̄elom. A ye a m̄etagay.

²⁶ Ndo niye hay mb̄arz̄azza aye t̄a ṅgatay andza niye na, a gatay h̄ar̄bāb̄akka. Ta zambad̄ay a Mb̄elom. T̄a dz̄adzar haladzay ada t̄a gwad̄: «B̄gom na, ka ṅgatakway a wu m̄age masuwayaṅ eye!»

Yesu a zalay a Levi

Mata 9.9-13; Markus 2.13-17

²⁷ Ma d̄aba eye na, Yesu a l̄etse a yaw ab̄era m̄a gay niye. Yesu faya ma diye na, a ṅgatay a ndo matsekele dzaṅgal mandza eye ka t̄av i m̄asler ṅgay. Ndo niye na, t̄a zalay Levi. Yesu a gwad̄ay: «Dara, peṅ b̄azay!»

²⁸ Tsa na, Levi a l̄etse, a ḡar ha wu ṅgay hay tebiye, a pay b̄azay a Yesu.

²⁹ Ma d̄aba eye ti ye a gay i Levi. Ti ye naha na, Levi a datay wu m̄anday. T̄a nda wu m̄anday niye na, n̄ete ye haladzay t̄a ndo matsekele dzaṅgal ha ada t̄a siye i ndo hay haladzay.

³⁰ Farisa hay ta ndo m̄adzaṅgawa bazlam i Mb̄elom mapala eye t̄a ṅgatay a Yesu faya ma ndiye d̄af ta ndo i mezeleme hay na, t̄a tsik faya wu nak̄a lelebay aye. T̄a gwad̄atay a gawla i Yesu hay: «Ka ndayum wu m̄anday ada ka sum wu ka t̄av man̄ate eye ta ndo matsekele dzaṅgal hay ada ta ndo i mezeleme hay na, h̄arwi mey?»

³¹ Yesu a ts̄ane bazlam tay niye na, a mb̄ad̄atay faya, a gwad̄atay: «Ndo neheye wuray a gatay bay n̄ete ye zayzay aye na, ta p̄aliye ndo i sidem bay. Mata p̄ale ndo i sidem na, ndo neheye d̄avats eye hay aye.

³² Na yaw m̄azalatay a ndo neheye t̄a gwad̄ay a ḡar n̄ete ye ṅgwalak eye hay aye bay, ane tuk na, m̄azalatay a ndo i mezeleme hay d̄uh, h̄arwi ada t̄a mb̄ada ha mede tay.»

Wu wed̄eye ta wu guram eye

Mata 9.14-17; Markus 2.18-22

³³ Ta ts̄atsah ka Yesu, t̄a gwad̄ay: «Gawla i Yuhana ta gawla i Farisa hay t̄a gawa daliyam ada ta d̄uwulawa. Ane tuk na, gawla yak hay i tay t̄a ndayawa wu m̄anday ada t̄a sawa wu m̄ase na, k̄akay?»

³⁴ Yesu a mb̄ad̄atay faya: «Ka dzalum na, n̄ete ye na, ta giye daliyam d̄aw? Ta giye bay h̄arwi n̄ete ye na, andza m̄a magurlom i m̄azle dah̄alay. Ah̄al nak̄a zal i dah̄alay ka t̄av tay mba aye na, ndo neheye mazala eye a magurlom i m̄azle dah̄alay na, ta giye daliyam bay.

³⁵ Ane tuk na, pat eye ma slaweye na, ta ḡasiye fataya ab̄era zal i dah̄alay niye. Pat eye niye na, ta giye daliyam tuk.»

³⁶ Yesu a tsikatay dzeke nakay sa. A gwad̄atay: «Dada nd̄aray ma d̄asiye peteked wed̄eye m̄etepe ka peteked guram eye bay. H̄arwi tad̄a ta tapa peteked wed̄eye ka guram eye na, peteked wed̄eye ma ṅḡardiye ha peteked guram eye niye. Ta nasiye ha peteked wed̄eye. Peteked wed̄eye ta guram eye ta diye ka bo bay.

³⁷ Sa na, ndo ma mb̄adiye guzom lelem eye a gwezem i h̄azlay guram eye bay na, ka s̄arum t̄ab̄adew? H̄arwi ta mb̄ada a d̄ama na, guzom niye lelem eye k̄a kwasa na, h̄azlay guram eye ma ndohwiye. Guzom d̄armak s̄aktih ma mb̄adiye ka dala ada gwezem ma nasiye.

³⁸ Ane tuk na, guzom lelem eye ta mb̄adiye na, a gwezem i h̄azlay wed̄eye d̄armak.

³⁹ S̄arum ha ndo k̄a sa guzom makwasa eye na, ma d̄aba eye na, ma siye lelem eye sa bay. H̄arwi t̄a gwad̄: «Guzom makwasa eye na, lele.»

6

Yesu na, a l̄avay ḡar a pat i maz̄azukw bo

Mata 12.1-8; Markus 2.23-28

¹ Pat i maz̄azukw bo na, Yesu ta gawla ṅgay hay ti ye ta guvah wuray. Ma guvah eye niye t̄a ge a d̄ama na,

wuye andaya tã zalay bæle. Gawla i Yesu hay tã hæb wu niye. Ta gugwah na wu niye ada tã nda.

² Siye i Farisa hay ta ngatatay. Tsa na, tã gwadatay: «Ka gum wu nakã bazlam i Mbælom mapala eye a ge faya me pat i mazëzükw bo aye na, hãrwi mey?»

³ Yesu a mbëdatay faya a gwadatay: «Dada ka dzanngum wu nakã Davit a ge ahãl niye aye tãbãdew?*

⁴ Tsa na, a ye, a fãlãkwa a madzawadzawa i mãdãslay ha gãr a Mbælom. A ye naha, a zla makwala nakã tã vëlay a Mbælom aye. A nda. A vëlatay a ndo ngay hay dãrmak, tã nda. Bazlam i Mbælom mapala eye a vël tsãvedka mãnde na, a ndo mãvëlaway wu a Mbælom dëkdëk bãdaw?»

⁵ Yesu a gwadatay sa: «Maa lëvay gãr a pat i mazëzükw bo na, Wawa i Ndo.»

Yesu a mbël ha ndo wuray mamãta hãlay eye

Mata 12.9-14; Markus 3.1-6

⁶ Pat eye andaya pat i mazëzükw bo na, Yesu a ye a gay i maduwule me. A ye naha a pa bo ka matãtikatay a ndo hay. Mã dãma na, ndoweye andaya hãlay i mãnday ngay mamãta eye.

⁷ Mã gay i maduwule me niye na, ndo mãdzanngawa bazlam i Mbælom mapala eye ta Farisa hay nãteye andaya. Faya ta zãbiye ka Yesu. Tã dzala mã gãr tay, tã gwad: «Zãbakwa faya lele, ngatay ma mbãliye ha ndo nakay mamãta hãlay eye pat i mazëzükw bo dãw?» Tã tsik andza niye na, hãrwi mãhãle faya bãra suwat.

⁸ Ane tuk na, Yesu a sãr ha mãdzal gãr tay. A gwaday a ndo niye hãlay ngay mamãta eye: «Lãtse, do, lãtse ka niye, kame i ndo hay tebiye.» Ndo niye a lãtse ka niye.

⁹ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Na tsãtsahiye fakuma: Bazlam kway mapala eye a vël tsãvedmãge na, mey? A gwad: Gum ngwalak pat i mazëzükw bo tsukudũ, gum na, sewed dãw? Mãmbãle ha ndo pat i mazëzükw bo

tsukudũ mãgãr ha mã mät dãw?» Ane tuk na, ta mbëday faya bay.

¹⁰ Yesu a zãba fataya. Tsa na, a gwaday a ndo niye hãlay mamãta eye «Ndudã ha hãlay yak.»

A ndudã ha na, hãlay ngay a mbël a tãra lele suwud suwud.

¹¹ Tsa na, a ndalatay a ndo mãdzanngawa bazlam i Mbælom mapala eye ta Farisa hay. Tã tsik ma walan tay ta hutie tsãvedka mãkãde Yesu na, kãkay.

Yesu a pala ndo i maslan ngay hay Mata 10.1-4; Markus 3.13-19

¹² Ahãl niye Yesu a ye, a tsal a tsaholok hãrwi maduwule me. A ndza ma tsaholok niye huyup ka maduwulay naha me a Mbælom.

¹³ Dãre a tsada na, a zalatay a gawla ngay hay ka tãv ngay. Ti ye naha. Tsa na, a pala mã walan tay niye ndo kuro gãr eye sulo. A zalatay ndo i maslan hay.

¹⁴ Nãteye na: Simon nakã a pa faya mãzele Piyer aye, ta malamar ngay Anãdãre, Yakuba ta Yuhana, Filip ta Bartelemi,

¹⁵ Mata ta Tomas, Yakuba wawa i Alfe, Simon ndo mãge vãram hãrwi dala ngay,

¹⁶ Yuda wawa i Yakuba, Yudas Iskariyot ndo mãge dãf ka Yesu.

Yesu ta ndo hay haladzay

Mata 4.23-25

¹⁷ Yesu ta gawla ngay niye hay, tã mbãzlaw abãra ma tsaholok niye. Ti yaw tã ndza ka tãv eye andaya barbara eye fatata. Gawla ngay hay ka tãv eye niye haladzay. Ndo hay haladzay mbãrzãzza andaya ka tãv eye niye dãrmak. Ndo niye hay na, ti yaw abãra kwa ma Zerozelem ka dala i Yahuda ada mã Tir ta Sidon gãma neheye tã mbay naha a bãlay aye.

¹⁸ Ndo niye hay ti yaw ka tãv ngay na, mata pay zlãm a bazlam ngay ada hãrwi mã mbël tay ha abãra ma dãvats tay hay wal wal. Ndo neheye mãsãfãre lele bay eye hay mã bo tay aye na, kã mbël tay hay.

* 6:3 1 Samuyel 21.2-7.

¹⁹ Kwa way a pəla tsəved məlamay nets tsa hərwi gədaŋ a yaw abəra mə bo ŋgay. Ndo neheye ta lamay aye na, a mbəl tay ha tebiye.

Ngama ta marava

Mata 5.1-12

²⁰ Yesu a zəba ka gawla ŋgay hay na, a gwadatay:

«A nəkurom ndo i mətawak hay, ŋgwasum

hərwi Bəy i Mbəlom na, i kurom.

²¹ A nəkurom neheye may a wur fakuma anəke aye, ŋgwasum
hərwi Mbəlom ma vəlakumeye wu nakə a sakum aye.

A nəkurom neheye faya ka tuwumeye anəke aye, ŋgwasum
hərwi ka ta ŋgwasumeye.

²² Nəkurom neheye ndo hay faya ta gakum eye dəretsətseh aye, kwa ta kal kurom ha, kwa ta tsadakum, kwa ta tsik fakuma wu nakə lelebəy eye hərwi nakə ka dzalum ha Wawa i Ndo aye na, ŋgwasum.

²³ Aza pat nakə wu neheye ta ndzakum a gər aye na, mbərzlum tə mənɣwese eye
hərwi Mbəlom ma ta vəlakumeye magogoy kurom bagwar eye mə mbəlom.

Aya ane, sərūm ha na, bəba tətə tay hay tə gatay a ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay na, andza niye.

²⁴ A nəkurom ndo i zlele hay, dəretsətseh ka gər kurom
hərwi ɓa ka hutum magogoy kurom tsiy.

²⁵ A nəkurom neheye hawa i wu a gakum bay aye wu kurom andaya anəke haladzay aye, dəretsətseh ka gər kurom
hərwi may ma ta wuriye fakuma.

A nəkurom neheye faya ka ŋgwasumeye anəke aye, dəretsətseh ka gər kurom
hərwi ka ta ndzumeye ta mədzal gər aye ada ka tuwumeye.

²⁶ A nəkurom neheye ndo hay tə gwad fakuma nəkurom ŋgwalak i ndo

hay aye, dəretsətseh ka gər kurom.

Hərwi bəba tətə tay hay tə gwadawa ka ndo neheye tə gwad nəteye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye ta səpatawa ndo hay ahəl niye na, andza niye.»

Wudum ndo mənə dəre kurom hay
Mata 5.38-48, 7.12

²⁷ «Ane tuk na, na tsikakumeye a nəkurom neheye faya ka pumeneye zləm aye: Wudum ndo mənə dəre kurom hay. Gumatay ŋgwalak a ndo neheye tə nakum dəre aye.

²⁸ Pum ŋgama ka ndo neheye faya ta vəlakumeye mezeleme aye. Duwulumay me a Mbəlom hərwi ndo neheye faya ta gakumeye dəretsətseh aye.

²⁹ «Tadə ndoweye kə faka ka maholom na, mbəday ha maholom i diye nenɣed. Ndowneye ka buwa faka abəra kəlamedze yak na, gər ha mâ zla na faya məkelkabo yak i huɗ aye.

³⁰ «Ndo ka tsətsah fakaya wu na, vəlay ada tadə ndoweye kə zla faka abəra wu yak na, kâ tsətsah faya bay.

³¹ «Ka gwadum ndo hay tâ gakum ŋgwalak na, gumatay ŋgwalak a ndo hay dərma.

³² «Kâ wudum ndo neheye ta wuda kurom aye dekdək bay. Tadə ka wudum ndo neheye ta wuda kurom aye dekdək na, ka dzalum na, ka hutumeye merəbe kurom daw? Kwa ndo i mezeleme hay ta wuda ndo neheye ta wuda tay ha aye dərma!

³³ Ada tadə ka gumatay ŋgwalak a ndo neheye faya ta gakumeye ŋgwalak aye dekdək na, ka dzalum na, ka hutumeye merəbe kurom daw? Kwa ndo i mezeleme hay na, tə ge andza niye.

³⁴ «Tadə ka vəlumateye wu a ndo neheye ka sərūm ha nəteye ta sliye məmakum ha aye na, ka dzalum na, ka hutumeye merəbe kurom daw? Kwa ndo i mezeleme hay tə vəlawa wu na, a ndo i mezeleme hay andza

nəteye hərwi ada tâ matay ha andza nakə tə vəlatay aye!

³⁵ Duh bay, wudum ndo mənə dəre kurom hay! Gumatay ngwalak. Ka vəlumatay wu na, kâ gwadum tâ makum ha a dəma bay. Mbəlom ma ta vəlakumeye a dəma magogoy kurom na, haladzay. Nəkurom ka ta tərume ye wawa i Mbəlom Fetek. Hərwi neŋgeye na, a wuda ndo i həzay hay ta ndo i sewed hay dərma k.

³⁶ Tərüm ndo mäge ngwalak hay andza Bəba kurom Mbəlom, neŋgeye ndo i ngwalak.

Kâ gumatay sariya a ndo hay bay
Mata 7.1-5

³⁷ «Kâ gum sariya ka ndo bay. Mbəlom dərma k ma gakumeye sariya bay. Kâ rawum me ka ndo hay bay. Mbəlom bəbay ma rawiye fakuma me bay. Pəsumatay ha mənese a ndo hay, Mbəlom dərma k ma pəsakumeye ha mənese kurom.

³⁸ «Vəlumatay wu a ndo hay, Mbəlom dərma k ma vəlakumeye. Mbəlom ma vəlakumeye na, ma rahakumeye ha lele. Ma dzədzakakumeye ha a gwezem kurom hay na, madzədzeke madzədzeke. Mbəlom ma ləvakumeye wu tə wu nakə ka ləvawumatay ha wu a ndo hay aye dərma k.»

³⁹ Yesu a tsikatay ta dzeke mekeləŋ eye sa, a gwadatay: «Guluf ma sliye məgəsay həlay a guluf neŋged daw? Nəteye salamay tay eye ta dədiye a bəd.

⁴⁰ Ndo nakə faya ma tətikiye wu aye na, ma ziye ndo matətikay wu bay. Ane tuk na, ndo nakə faya ta tətikay wu kə sər tsiy na, ma təriye andza ndo matətikay wu.»

⁴¹ A gwadatay sa: «Nəkar na, ka ngatay a tsakwal mə dəre i malamar yak. Ane tuk na, mayako nakə mə dəre yak aye ka ngatay bay na, hərwi mey?

⁴² Kəkay, ka sliye məgwede: “Malamar ga, ehey nâ zlaka ahaya tsakwal abəra mə dəre yak” na, duh i yak aye mayako gəlawwa ka ngatay bay na,

kəkay? Nəkar ndo i bəbək, lah faya məzle ahaya mayako abəra mə dəre yak təday ada ka ngateye a dəre kwetseh kwetseh. Ka zlaya ahaya tsakwal abəra mə dəre i malamar yak tuk.»

Dərizl i gərdaf ta hohway ngay eye
hay

Mata 7.16-20, 12.33-35

⁴³ Yesu a gwadatay sa: «Sərüm ha na, dərizl i gərdaf lele eye na, ma wiye hohway i dərizl i gərdaf nakə lele bay aye bay, andza niye dərizl i gərdaf lele bay eye ma wiye hohway i gərdaf nakə lele eye bay aye.

⁴⁴ Ka sərakwa ka bo abəra dərizl i gərdaf hay ta hohway tay hay. Ka slumeye faya manğəle hohway i gurov abəra ka wuradak bay ada ka slumeye manğəle hohway i təröz abəra ka dzəgew bay.

⁴⁵ Sərüm ha na, ndo nakə ngwalak eye na, ma giye wu ngwalak eye hay hərwi mə dərev ngay na, wu neheye ngwalak eye dərma k. Ndo nakə sewed eye na, ma giye wu neheye sewed eye hərwi dərev ngay maraha eye tə wu neheye sewed eye. Hərwi kwa way a ndohwa ahaya na, wu nakə maraha eye mə dərev ngay aye.»

Gay hay sulo
Mata 7.24-27

⁴⁶ Yesu a gwadatay sa: «Ka zalumenə a neŋ “Bəy Maduweŋ, Bəy Maduweŋ” na, hərwi mey? Ada wal faya ka gumeye wu nakə na tsikakum aye bay sa tuk na, kəkay?

⁴⁷ Tsənum, na dəkumeye ha ndo nakə a peŋ bəzay ta dedik aye. Neŋgeye na, a pay zləm a bazlam ga lele. Kə pay zləm na, a ge ha məsler tə bazlam nakə a tsəne aye.

⁴⁸ Neŋgeye a ndəkkit bo na, ta ndo nakə a say madəzle gay aye. A dazlay na, a la na mədok i gay siduk lele. A ndəv ha məle na, a dəzla ahaya mədok i gay ngay niye ma bəd tə kwar lele. Tsa na, a ngar na gay niye tuk. Yam a pa na, mazaw a yaw ngəf ka gay ngay niye na, dādā a mba faya mambəzle ha bay, hərwi madəzla eye lele.

⁴⁹ Aya ane tuk na, ndo nakə a tsəne bazlam ga ada kə ge ha məsler bay na aye, nenjeyeye dərmak a ndzəkit bo ndo nakə a say məge gay aye. Ane tuk na, a dazlay kwayanŋa ze məle na mədok eye. A pa na mədok eye təhas ka dala tsa. A ndəv na, yam a pa. Mazaw i magayam hay ŋgəf ti yaw ka gay niye na, kwayanŋa bərem a mbəzl, tsekək yam a həl na gay niye. A mbəzl na, liyeh liyeh kwa tsekwen ka ləkaw bay.»

7

Gədan i Yesu a ze mədahan

Mata 8.5-13

¹ Yesu a ndəv ha mətsikatay a ndo niye hay ka təv ŋgay aye na, a həl bo a ye a Kafernahum.

² Ma Kafernahum na, ndo i Roma wuray andaya nenjeyeye bagwar i sidzew. Ndo i məsler ŋgay andaya a wuda na haladzay. Ndoweye niye na, bo a wur faya haladzay.

³ Bagwar i sidzew niye a tsəne ndo hay faya ta tsikiye ka Yesu na, a slər ndo hay mə walaŋ i madugula i Yahuda hay. A slər tay ha na, hərwi ada tā zalayaw mâ yaw mâ mbəl ha ndo i məsler ŋgay niye.

⁴ Ndo niye hay ti ye, tə ndisl ka təv i Yesu na, ta dazlay məgay amboh haladzay. Tə gwadāy: «Bagwar i sidzew may a gwadāka: “Dara mbələŋ ha ndo i məsler ga tey.” Ka ye, ka dzəna na ndoweye niye na, lele.

⁵ Nenjeyeye na, ndo lele eye. A wuda slala kway haladzay. Ada maa dəzlakway gay i maduwule me na, nenjeyeye.»

⁶ Yesu a tsəne andza niye na, a lətse, ti ye ka bo dziye. Mazlambar nətəye bəse tə gay i bagwar i sidzew. Bagwar i sidzew niye a sləraw ndo hay ka təv i Yesu. Ti yaw tə gwadāy: «Bəy Maduwen, tə gwadāka na, ká ye gər madayaw sa bay. Neŋ na sla dá, nəkar ká ye a gay ga bay.

⁷ Hərwi niye, neŋ hərəŋ na sla mede naha ka təv yak bay. Ane tuk na, ka tsik bazlam yak nətə na, ndo i məsler ga ma mbəliye segey.

⁸ Neŋ na, faya na rəhay ha gər a bagwar ga ada sidzew ga hay ta rəheŋ ha gər dərmak. Na gwadāy a ndo nətə mə walaŋ tay “Do!” na, ma diye. Na gwadāy a ndo nenjed “Dara!” na, ma deyeweye. Na gwadāy a beke ga “Ge nakay!” na, ma giye.»

⁹ Yesu a tsəne bazlam i bagwar i sidzew niye na, a yay a gər lele. A mbədə me a diye i ndo neheye ta zəŋgal naha aye. A gwadāy: «Sərum ha na, dāda neŋ na huta slala i mədzał gər nakay bay, kwa ma Israyel.»

¹⁰ Tsa na, ndo neheye tə sləra tay ahaya aye ta mbədə gər a gay i bagwar i sidzew niye. Ti ye naha na, ndo i məsler i sidzew niye kə mbəl tsiy. Nenjeyeye zay zay!

¹¹ Ma dəba eye na, Yesu a ye a gəma eye andaya tə zalay Nay. Gawla ŋgay hay tə ndo hay haladzay tə pay bəzay.

¹² Ahəl nakə mazlambar ta ndisliye ta fələkwiye a wuzlahgəma niye na, tə dzəgər ta ndo hay faya ta zliye mədahan ta diye ha ka me tsəvay. Maa mət na, wawa i madakway i ŋgwas wuray. Wawa ŋgay na, nətə eye niye. Ndo i gəma niye haladzay tə laka na ŋgwas niye ka dá tsəvay.

¹³ Yesu a ŋgatay na, madakway i ŋgwas niye a gay mə bo, a gwadāy: «Ká tuwa sa bay.»

¹⁴ Tsa na, a ye a lamay a hubok niye faya ta zliye ha mədahan aye. Ndo məzle mədahan hay tə lətse. Yesu a gwad: «Gawla, faya na gwadakeye, lətse!»

¹⁵ Mədahan niye a lətse, a ndza. Tsa na, a dazlay a məsike me. Yesu a zla na a vəlay a may ŋgay.

¹⁶ Ndo niye hay tebiye ka təv eye niye ta dzədza. Nətəye tebiye ta zambadāy a Mbəlom, tə gwad: «Ndo mədə ha bazlam i Mbəlom bagwar eye ki yaw a walaŋ kway! Mbəlom ki yaw madzəne ndo ŋgay hay.»

¹⁷ Wu niye Yesu a ge aye a dá zləm ka dala i Yahuda tebiye ta dala neh-eye a mbay naha aye.

*Yesu ta Yuhana
Mata 11.2-19*

18 Gawla i Yuhana hay ta təkər wu neheye Yesu a ge aye a Yuhana. Yuhana a tsəne na, a zal ndo hay mə walaŋ i gawla ŋgay niye hay sulo.

19 Tsa na, a slər tay ha ka təv i Bəy Maduweŋ Yesu. A slər tay ha na, t̄a ye t̄a tsətsah faya, t̄a gwad̄ay: «Nəkar na, Kər̄iste nakə ma deyeweye aye d̄aw? Kəgəbay nəmaâ həba ndo mekeləŋ d̄aw?»

20 Gawla i Yuhana niye sulo eye ti ye. Tə ndisl ka təv i Yesu na, tə gwad̄ay: «Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a sləramaya ahaya ka təv yak matsətsehe fakaya, a gwad̄ nəmaâ gwad̄aka: Nəkar na, Kər̄iste nakə ma deyeweye aye d̄aw? Kəgəbay nəmaâ həba ndo mekeləŋ d̄aw?»

21 Ahəl eye niye, Yesu faya ma mbəliye tay ha ndo hay haladzay abəra ma d̄əvats ada tə bo nakə a wurawa fataya aye. A mbəl tay ha gər mavuwe hay, a händəkətay na d̄əre a guluf hay.

22 Tsa na, Yesu a mbədātay ka bazlam i ndo niye hay Yuhana a slər tay naha ka təv ŋgay aye tuk, a gwad̄ātay: «Gwad̄umay na, guluf hay tə ŋgatay a d̄əre, ndo matəra eye hay ti ye lele, ndo madəgwad̄a eye ta mbəl suwud̄ suwud̄, mandək hay tə tsəne zləm, mədahan̄ hay ta lətsew a sifa, ndo i mətawak ta tsəne Labara Ŋgwalak eye.»

23 Yesu a gwad̄ātay sa: «Məŋgwese ka gər i ndo nakə kə gər ha məd̄zal gər abəra ka neŋ bay aye!»

24 Gawla i Yuhana hay ti ye wu tay na, Yesu a dazlay mətsike ka gər i Yuhana. A tsikatay a ndo hay haladzay, a gwad̄ātay: «Ka yum a kəsaf mata zəbaw na, ka mey? Ka zəbumaw ka guzer nakə mətasl faya ma bəliye ha aye d̄aw? A'ay andza niye bay.

25 Aya ane kəla ka yum ka zəbumaw na, ka mey? Ka zəbumaw na, ka ndo malambad̄a bo eye tə peteked̄ lele eye d̄aw? Tsukud̄u kəkay? Ane tuk na, ndo neheye tə pa ka bo peteked̄ lele

eye ada wu tay hay lele eye na, nəteye mandza eye na, mə gay i bəy hay.

26 Ka yum mata zəbaw na, ka wuye mey? Ka zəbumaw na, ka ndo mədə ha bazlam i Mbəlom d̄aw? Ayaw, neŋgeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ada neŋ faya na gwad̄akumeye, neŋgeye a ze ndo mədə ha bazlam i Mbəlom.

27 Yuhana na, ndo nakə tə watsa a Derewel aye, Mbəlom a gwad̄:

“Neŋ na sləriye naha ndo mədə ha bazlam ga kame yak.

Ma lambad̄akeye na tsəved.*”

28 Yesu a gwad̄ātay sa: «Sər̄um ha na, mə walaŋ i ndo zezeŋ hay tebiye ndo nakə a ze Yuhana aye na, andaya bay. Ane tuk na, ndo nakə neŋgeye tsekweŋ makətsa eye ma Bəy i Mbəlom aye na, a ze Yuhana.»

29 Ndo hay tebiye tə pa zləm ka bazlam ŋgay, kwa ndo matsekele dzan̄gal hay. Hərwi tə sər̄ wu nakə a tsik aye na, bazlam i Mbəlom dedek. Ada Yuhana ka dzəhuḅ tay ha a yam dedek.

30 Ane tuk na, Farisa hay ta ndo məd̄zan̄gawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta kal ha wu nakə a say a Mbəlom haḅe məge hərwi tay aye ada ta kərah Yuhana madzəhuḅe tay hay a yam.

31 Yesu a gwad̄ātay sa: «Na ndzək̄itiye tay hay ndo neheye bəgom aye na, tə mey? Na ndzək̄itiye tay ha bo na, tə mey?

32 Ta ndzək̄it bo na, ta wawa neheye mandza eye ka pələd̄ nakə ndo hay tə hayawa faya gər aye. Siye hay faya ta wudātay naha a siye hay, tə gwad̄ātay: “Nəmaa fakum naha fagam i məhetse, ka hatsum bay, nəmaa gakum naha dəmes i mədahan̄ na, ka tuwum bay.”

33 Andza niye, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam, a ndayawa wu mənday bay, a sawa guzom bay. Nəkurom ka gwad̄um: “Neŋgeye na, məsəfəre nakə ŋgwalak eye bay aye mə bo ŋgay.”

34 Neŋ Wawa i Ndo na yaw, na nda wu mənday ada na sa wu məse, ka

* 7:27 Malasi 3.1, Madayaw abəra ma Ezipt 23.20.

gwadum: “Zabum ka ndo nakay. A dzala i ngay na, ka wu manday ada ka mase guzom. Nengeye na, dzam i ndo matsekele dzanjal hay ta ndo i mezeleme hay.”

³⁵ Ane tuk na, wawa i Mbalom hay tebiye ta sar ha, metsehe i Mbalom na, dedek.»

Mawude bo na, hohway i mapase mezeleme

³⁶ Farisa wuray a zalay a Yesu mata nde wu manday ma gay ngay. Yesu a ye a gay i ndo niye. Ti ye naha na, ta dazlay a mande wu manday.

³⁷ Ma gama niye na, ngwas wuray andaya mezeleme aye. A tsane Yesu andaya ma gay i Farisa niye faya ta ndiye wu manday na, a ye a gay i ndo niye. Dos ngay ma halay maraha eye ta mal nak a ze hunja aye.

³⁸ A ye naha, a latse a daba i Yesu base ta sik ngay hay. Tsa na, a tuwa ta yam dare. A bara na sik i Yesu ta yam dare ngay niye. Tsa na, a takad na ta mawkets i gar ngay. A gas na ka bo sik niye ada a mbada faya mal ngay niye tuk.

³⁹ Farisa niye a zalay a Yesu ka wu manday aye a ngatay andza niye na, a tsik ma madzele gar ngay, a gwad: «Ndo nakay na, ndo made ha bazlam i Mbalom bay! Ngwas nakay faya ma tataliye faya aye na, mezeleme eye. Ada ngwas nakay mezeleme eye na, a sar ha badaw!»

⁴⁰ Tsa na, Yesu a sar wu nak a Farisa niye a dzala aye. A gwaday a Farisa niye: «Simon, a sen matsikaka wu andaya.»

Simon a mbaday faya: «Tsik me, Miter.»

⁴¹ Yesu a gwaday: «Ndowe hay andaya sulo. Ndowe niye hay sulo aye na, gwedere i ndo fataya. Ndo nenjed na, ma hamiye kwar i suloy temerre zlam. I ndo nenjed ma hamiye suloy kuro kuro zlam.

⁴² Ane tuk na, ndo neheye sulo aye na, ta sla maheme gwedere i ndo niye bay. Ndo niye a gatatay ha gwedere ngay a nateye neheye sulo aye tebiye.» Yesu a takaray andza

niye na, a gwaday: «Ma walan tay neheye sulo aye mata wude ndo niye ka zal na, way?»

⁴³ Simon a mbaday, a gwaday: «Na dzala maa wuda ndo niye ka zal na, ndo nak a kwar i suloy faya temerre zlam aye.»

Yesu a gwaday faya: «Dedek, ka mbada faya na, lele.»

⁴⁴ Tsa na, Yesu a mbada me a diye i ngwas. A gwaday a Simon: «Simon ka ngatay a ngwas nakay ba? Na yaw na, a gay yak duh badaw? Ada nar ka tadenew yam harwi mabere ha sik ga bay. Aya ane, ngwas nakay na, ka beren na sik ga ta yam dare ngay ada ka takad na ta mawkets i gar ngay badaw?»

⁴⁵ Nekar, ka tama ga a gay yak ta magase ga ka bo bay. Ane tuk na, nengeye na, kwa i madayaw ga kanan na, faya ma gasiye ka bo sik ga.

⁴⁶ Nekar na, ka mbaden mal ka gar bay. Ane tuk na, nengeye na, ka mbaden mal ka sik.

⁴⁷ Harwi niye sar ha na, mawude bo ngay nak a wuda ga haladzay aye. A da ha na, mezeleme ngay neheye a ge haladzay aye na, na pasay ha tebiye. Ane tuk na, i ndo nak a ta pasay ha mezeleme ngay tsekwen aye na, nengeye darmak a wuda ndo na, tsekwen darmak.»

⁴⁸ Tsa na, Yesu a gwaday a ngwas niye: «Ngwas, mezeleme yak ka pasa.»

⁴⁹ Ndo niye hay faya ta ndiye wu manday dziye, ta tsik ma walan tay, ta gwad: «Nakay i ngay ndo wuray a dza bo ka mapasay ha manese a ndo aye?»

⁵⁰ Aya ane, Yesu a gwaday a ngwas niye: «Madzal gar yak ka mbal kar ha. Do wu yak barbarra.»

8

Ndo neheye ta pay bazay a Yesu aye

¹ Ma daba eye na, Yesu a ye a walan i gay hay ta gama hay. A ye a halal ma dama na, a da ha Labara Ngwalak eye i Bay i Mbalom ma dama tebiye. Gawla ngay hay kuro gar eye sulo ta paway bazay.

² Ngwas neheye Yesu a hāhar fataya abāra fakalaw aye ta neheye a mbəl tay ha abāra ma dāvats aye ta zəngal na dərma. Nəteye na: Mari nakə tə zalay Mari Magədala eye, Yesu a hāhar faya abāra Fakalaw hay tasəla aye;

³ Zan ngwas i Kuza nengeye ndo mægəse dala i Herod; Suzan; ada ta ngwas hay wal wal neheye ta dzənawa Yesu ta gawla ngay hay tə wu tay hay aye.

Dzeke i ndo maslāge

Mata 13.1-9; Markus 4.1-9

⁴ Ndo hay haladzay ti ye naha ma gəma hay wal wal. Yesu a ngatay a ndo niye hay ti ye naha haladzay tə haya gər ka təv ngay na, a tsikatay me ta dzeke a gwadatay:

⁵ «Ndo wuray a ndohwaw abāra mə gay. A həl hulfe ngay a ye ha a pesl mata slāge. A ye naha na, a dazlay a maslāge. Ahəl nakə faya ma kutsiye hulfe ngay a guvah aye na, siye hay tə kuts ka tsakay i tsəved. Hulfe niye na, ndo hay ta mbərasla na, dīyen hay tə pala na tebiye.

⁶ Siye a dəd ka sik i pələd. Tə ndzohwaw na, kwayanṅa tə kula heryew heryew. Tə kula na, hərwi ta huta yam ma bəd bay.

⁷ Nenged a dəd a gay i dak. Dak niye hay tə gəl. Tsa na, dak niye hay tə ngədətsa na hulfe niye a ndzohwaw aye, kwa hulfe niye hay ta ge bo bay ada ta nah bay.

⁸ Ane tuk na, siye hay tə kuts ka təv lele eye. Tə ndzohwaw ada tə gəl. Tə gəl na, tə nah lele. Makwehe nəte na, wur eye faya temerre.»

Yesu a gwadatay sa: «Ndo nakə zləm andaya faya mətsəne aye na, mātə tsəne lele!»

Yesu a ge māsler ta dzeke na, hərwi mey?

Mata 13.10-17; Markus 4.10-12

⁹ Ma dəba eye na, gawla ngay hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Dzeke nakə ka tsik aye na, a say mægweđe mey?»

¹⁰ Yesu a mbədətay faya, a gwadatay: «Nəkurom na, Mbəlom kə dākum ha wu nakə manṅaha eye ma bəy ngay aye. Ane tuk na, ndo siye hay ta tsəniye wu hay na, ta dzeke. Andza niye:

“Ta sliye mazəbe faya, ane tuk na, ta ngateye bay.

Ta sliye faya mətsəne, ane tuk na, andza mægweđe mey na, ta tsəniye bay.*”»

Yesu a da ha dzeke i ndo maslāge

Mata 13.18-23; Markus 4.13-20

¹¹ Yesu a gwadatay sa: «Dzeke nakay a say mægweđe na, ananṅ: Hulfe na, bazlam i Mbəlom

¹² Ndo siye hay ta ndzəkit bo ta tsakay i tsəved nakə hulfe a kuts faya aye. Nəteye na, tə tsəne bazlam i Mbəlom. Tsa na, Fakalaw a yaw a buwa na bazlam i Mbəlom niye tə tsəne aye abāra mə dərev tay. A buwa na na, hərwi ada tā dzala ha faya bay ada tā təma bay.

¹³ Siye hay ta ndzəkit bo ta təv nakə bətekwew andaya faya haladzay bay aye. Tə tsəne bazlam i Mbəlom ada ta təma tə mənṅwese eye lele. Ane tuk na, ta huta məpe zləlay mə bazlam i Mbəlom bay. Dəretsətseh tə masəpete i Fakalaw a ndzatay a gər na, tə gər ha mədzele gər abāra ka Mbəlom.

¹⁴ Hulfe neheye tə kuts a gay i dak hay aye na, ta ndzəkit bo ta ndo neheye tə tsəne bazlam i Mbəlom aye. Ane tuk na, bor i mändzibəra, bor i zlele, ta bor i wu mekelən eye hay wal wal a ye tay a bo. Wu niye hay tə ngədətsa na bazlam i Mbəlom nakə mə dərev tay aye. Bazlam i Mbəlom dərma kə huta məvəle hohway bay.

¹⁵ Hulfe nakə a kuts ka təv lele eye na, ta ndzəkit bo ta ndo neheye tə tsəne bazlam i Mbəlom aye na, tə pa na a dərev tay lele. Tə gay metsehe lele. Bazlam i Mbəlom a gəl mə dərev tay, tə nah lele.»

Dzeke i lalam

Mata 4.21-25

* 8:10 Ezay 6.9.

16 Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadatay: «Dada ndo ma zlaweye lalam ngay ma piye faya ako ada ma hurəkwiye faya gəse daw? Kəgəbay ma piye na a dəba i sləlah daw? Duh ma piye na na, ka wu məpe lalam hərwi ada ndo neheye ta fələkwiye a gay aye mâ dəvatay dzaydzay.

17 Sərum ha na, wu neheye manğaha eye hay aye na, ta zəbiye ngəray ngəray ta həpat. Ada wu neheye ndo hay tə sər bay aye na, ndo hay ta ta səriye mə dzaydzay.»

18 A gwadatay sa: «Gumay metsehe a mətsəne wu nakə ka pawumay zləm aye. Hərwi ndoweye kə pay zləm lele na, Mbəlom ma səkahiye ha mətsəne ada mâ tsəne lele. Ane tuk na, ndo nakə a say mətsəne bay aye na, kwa tsekwen eye nakə a tsəne aye na, ta buwiye na.»

Ndo i Yesu hay

Mata 12.46-50; Markus 3.31-35

19 May i Yesu ta malamar i Yesu hay ta pəla na Yesu. Ta pəla na na, ta huta na Yesu. Ane tuk na, ta ndisl ka təv ngay bay hərwi ndo hay haladzay ka tsəved.

20 Tə gwaday a Yesu: «May yak ta malamar yak hay, nəteye ma bəra faya ta tsətsahiye kar. A satay mənğataka.»

21 Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «May ga ta malamar ga hay na, ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam i Mbəlom ada faya ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom a tsik aye.»

Gədan i Yesu na, a ze mətasl

Mata 8.23-27; Markus 4.35-41

22 Pat wuray na, Yesu a gwadatay a gawla ngay hay: «Tsalakwa a kwalalan i yam takwa a diye i dəlov neŋged.» Tsa na, tə tsal a kwalalan i yam, ti ye.

23 Ahəl nakə faya ta diye ka gər i yam aye na, Yesu a ndzahəra. A ndzahəra na, kwayanğa mətasl a vəzl ka gər i dəlov niye ta gədan. Tsa na, kwalalan i yam a rah ta yam mazlam-bar ta kutsiye a yam.

24 Gawla ngay hay ta həndzəd ka təv ngay. Ta wuda ka bo, ta pədeke ha Yesu abəra ka məndzəhəre. Tə gwaday: «Bəy may, Bəy may, ka mətakweye!»

Tsa na, Yesu a pədeke, a gay me a mətasl ada a yam. Kwayanğa mətasl a ndza dədik. Məbəle i wuray kwa tsekwen andaya sa bay.

25 Yesu a gwadatay a gawla ngay hay: «Ka yum ha mədzal gər kurom aye a ngay!»

Ane tuk na, ta dzədzar haladzay. A gatay hərbaəkka. Tə gwad mə walaŋ tay: «Nakay na, ndo wuray? A gatay me a mətasl ta yam na, tə gəsay me aye!»

Gədan i Yesu na, a ze i Fakalaw

Mata 8.28-34; Markus 5.1-20

26 Yesu ta gawla ngay hay tə ndisl a gəma i Geraseni nakə ta diye i dəlov niye tə zalay dəlov i Galile aye. Niye na, bəse kame i dala i Galile.

27 Yesu a mbəzlaw abəra mə kwalalan i yam na, ndo wuray a ndzawa ma wuzlahgəma, a ngatay a Yesu na, a yaw ka təv ngay. Ndowneye niye na, gər a vuway. Kə ndza haladzay a pawa ka bo peteked sa bay ada a hənawa mə gay bay sa tsa. Ane tuk na, a hənawa mə walaŋ i tsəvay hay.

28 A ngatay a Yesu na, kwayanğa a wuda ta gədan. A kal ha bo kame i Yesu. Tsa na, a gwaday: «Nəkar na, Yesu Wawa i Bəy Mbəlom Fetek. Ka wuda ka neŋ na, mey? Amboh kə geŋ wuray bay tey.»

29 A tsik andza niye na, hərwi Yesu a gwadaway a fakalaw: «Dara abəra mə bo i ndo nakay.»

Tə dzawaway na sik tə səselek ada tə paway tsalalaw a həlay. Ane tuk na, a ngəzlahawa ha wu niye hay tə dzawawa na aye ndərtsətsətse ada fakalaw a yawa ha a təv dərəŋ aye hay abəra mə walaŋ i gay, a kəsaf.

30 Yesu a tsətsah faya, a gwaday: «Məzele yak na, way?»

Fakalaw niye a mbəday faya a gwaday: «Məzele ga na, Haladzay.»

A tsikay a Yesu andza niye na, hārwi nāteye haladzay mā bo i ndo niye.

³¹ Fakalaw niye hay tē gay amboh a Yesu hārwi ada mā kuts tay a bēd nakē kutsik bagwar eye aye bay.

³² Ka tēv eye niye na, madēras hay andaya faya ta pāliye wu mēnday tay hay ma tsaholok wuray. Fakalaw niye hay mā bo i ndo niye tē gay amboh a Yesu hārwi ada mā vālatay tsāved mēfēlākwe a bo i madēras niye hay. Yesu a vālatay tsāved mede a bo i madēras niye hay.

³³ Tsa na, fakalaw niye hay ti yaw abāra mā bo i ndo niye ti ye, tē fēlākwa a bo i madēras hay. Madēras niye haladzay aye ta hwayaw abāra ka mahamba niye. Ti yaw tē kuts a dālov niye tebiye, tē dze a dēma.

³⁴ Ndo mētsākure madēras niye hay tē ngatay andza niye na, ta hway, ti ye a wuzlahgēma mata dātay ha labara niye a ndo hay ada a ndo neheye nāteye dāreṅ ta wuzlahgēma aye hay.

³⁵ Tsa na, ndo hay tē tsāne na, ti yaw mata zābe naha ka wu nakē a ge bo aye. Ti yaw tē ndislew ka tēv i Yesu na, tē ngatay a ndo niye fakalaw hay ti yaw abāra mā bo ngay aye mandza eye ka tēv i Yesu. Anāke na, peteked ka bo ada neṅgeye lele, andza nakē a ndzawa aye sa bay. Tē ngatay andza niye na, ta dzēdzar.

³⁶ Ndo neheye labara i gār mavuwe a ge bo ka dāre tay aye nāteye dārmak ta tākēratay labara eye a ndo niye hay ti ye naha, nāteye ta ngatay tēbey aye. Gār mavuwe niye a mbēl kākay na, ta tākēratay.

³⁷ Tē tsāne na, ndo i dala i Geraseni niye tebiye ta tsātsah ka Yesu tē gwadāy: «Do abāra ka dala may» hārwi ta dzēdzar haladzay. Tsa na, Yesu a tsal a kwalalaṅ i yam hārwi mede abāra ka dala niye.

³⁸ Ndo nakē fakalaw hay ti yaw abāra mā bo ngay aye, a gay amboh a Yesu ada Yesu mā vālay tsāved mā zēṅgal na. Ane tuk na, Yesu kē vālay tsāved ka mēpay bēzay bay. A gwadāy:

³⁹ «Do a mētagay yak! Tākēratay a ndo hay wu nakē Mbēlom a ge hārwi yak aye, kwa tsekweṅ ka gār ha faya abāra bay.» Tsa na, ndo niye a ye a tākē wu nakē Yesu a ge hārwi ngay aye ma wuzlah gay tebiye.

Gēdanṅ i Yesu na, a ze dāvats hay ada a ze mēdahaṅ

Mata 9.18-26; Markus 5.21-43

⁴⁰ Yesu a maw ma diye i dālov a diye neṅged na, ndo hay haladzay faya ta hēbiye na. Ndo niye hay tē ngatay a Yesu na, ta tēma na lele.

⁴¹ Tsa na, ndo wuray tē zalay Dza-yrus a ye naha dārmak. Neṅgeye na, bēy i gay i madūwule me. A ye naha a dākway gurmets a huvo a Yesu. A gay amboh a Yesu, a gwadāy: «Amboh kā ma a gay ga tey.»

⁴² A say Yesu mā ye a gay ngay na, hārwi dem ngay andaya nāte mēve ngay ma giye kuro gār eye sulo. Dem eye niye na, bo a wur faya ma mētiye.

Ahēl nakē Yesu faya ma diye na, ndo hay haladzay faya ta ngēdātsiye na kwa tē waray kwa tē waray.

⁴³ Ngwas wuray andaya dārmak. Ngwas eye niye na, dāvats eye. Bambaz a mbēdawayaw abāra mā hud. Dāvats eye niye kē ndza faya mēve kuro gār eye sulo. Kē dze ha zlele ngay haladzay a gay i ndo i sidem hay. Ane tuk na, ndāray nāte kē sla faya mēmbāle ha bay.

⁴⁴ A ye a walaṅ i ndo niye hay. Tsa na, a hēndzēd ka tēv i Yesu ta dāba, a lamay a me i peteked i Yesu. Kwayaṅṅa bambaz nakē a mbēdawayaw faya abāra aye a tārāts. A huta zay.

⁴⁵ Yesu a tsātsah, a gwad: «Maa lemeṅ, way?» Nāteye tebiye tē sār maa lamay way na, tē sār bay.

Piyer a gwadāy: «Bēy ga, ka gwadiye “Maa lemeṅ way” na, ka ngatay tē lawara kar ada faya ta ngēdātsiye kar kwa tē waray kwa tē waray tēbēdew.»

⁴⁶ Aya ane tuk na, Yesu a gwad: «Ndāray kē lemeṅ, hārwi na sār ha gēdanṅ ki yaw abāra mā bo ga.»

⁴⁷ Ngwas niye a sər ta huta na na, a ye ka tɔv i Yesu tɔ madzɛdzere eye. A ye a dɛkway gurmets a huvo a Yesu. A tɛkɛray, a lamay hɛrwi mey ada a mbɛl kwayanɲa na, a tɛkɛray kame i ndo niye hay tebiye.

⁴⁸ Yesu a gwadɛy: «Dem ga, mɛdzal gɛr yak kɛ mbɛl kar ha. Do wu yak barbarra.»

⁴⁹ Ahɛl nakɛ Yesu faya ma tsik-eye a ngwas niye andza niye na, ta slɛraw ndo abɛra mɛ gay i bɛy i gay i maduwule me niye tɛ zalay Dzayrus aye. A yaw a gwadɛy: «Dem yak kɛ mɛt. Kɛ wurɛy me a Miter sa bay.»

⁵⁰ Ane tuk na, Yesu kɛ tsɛne, a gwadɛy a Dzayrus: «Kɛ dzɛdzar bay, dzala ha ka neɲ tsa na tsiy, dem yak ma mbɛliye.»

⁵¹ Tɛ ndisl naha a gay i Dzayrus na, kɛ vɛlatay tsɛvɛd a ndo hay mɛfɛlɛkwe a gay bay. Ti ye na, ta Piyer, Yuhana ta Yakuba dɛkɛk tsa ta bɛba ada ta may i wawa.

⁵² Mɛ gay i mɛdahanɲ niye na, ndo hay tebiye tanɲof tanɲof, siye faya ta ndɛviye kuɛa hɛrwi wawa niye a mɛt aye. Yesu a ye naha na, a gwadɛy: «Kɛ tuwum bay. Dem nakay na, kɛ mɛt bay, neɲgeye mandzahɛra eye.»

⁵³ Ane tuk na, ndo niye hay tɛ ngwasay dɛla mɛ gɛr, tɛ sɛr lele dem niye na, kɛ mɛt.

⁵⁴ Yesu a ye naha na, a gɛs na dem niye mɛ hɛlay ada a gwadɛy ta gɛdanɲ: «Wawa, lɛtse!»

⁵⁵ Dem niye a mbɛl. Kwayanɲa a lɛtse tsɛkwad. Yesu a gwadɛy: «Vɛlumay wu mɛnday.»

⁵⁶ Tsa na, bɛba ta may i wawa a gatay hɛrɛabɛkka. Ane tuk na, Yesu a gwadɛy: «Wu nakay a tɛra aye na, kɛ tsikumay a ndɛray bay.»

9

Yesu a slɛr gawla ngay hay kuro gɛr eye sulo

Mata 10.5-15; Markus 6.7-13

¹ Pat wuray na, Yesu a zalatay a gawla ngay hay kuro gɛr eye sulo, a hayatay gɛr. A vɛlatay gɛdanɲ ta mɛzlaɛ ka mahɛhere fakalaw hay

abɛra ka ndo hay tebiye ada mɛmbɛle tay ha abɛra ma dɛvats tay hay.

² Ma slɛriye tay ha na, mata dɛ ha Bɛy i Mbɛlom ada mɛmbɛle tay ha ndo hay.

³ A tsikatay me a zlɛm, a gwadɛy: «Ka deyumeye na, kɛ zlum wuray a hɛlay bay tebiye. Kwa sakwal, kwa gwezem, kwa wu mɛnday, kwa suloy ada kwa way mɛ zla petekɛd i mɛkelkabo sulo bay.

⁴ Ka ndislum a gɛma nakɛ ka deyumeye a dɛma aye na, ndzum mɛ gay nakɛ ta tɛma kurom tɛ mɛngwese aye. Kɛ yum kurom abɛra mɛ gay niye bɛse tsa bay. Ndzum mɛ dɛma hus a pat nakɛ ka deyumeye a gɛma mekelɛy eye.

⁵ Ada ma gɛma nakɛ ta wuɛa matɛme kurom tɛbey aye na, dum abɛra ma gɛma tay. Ahɛl nakɛ nɛkurom ka tsɛvɛd mɛzlamɛr ka gɛrumeye ha tsɛvɛd i gɛma niye na, tɛtɛkum ha bɛtekwew i gɛma tay abɛra ka sik kurom hay. Niye na, ta sɛriye ha ta tɛma kurom bay.»

⁶ Yesu a ndɛvatay ha bazlam ngay niye na, tɛ hɛl bo ti ye tuk. Ti ye na, ta hɛhal ma gɛma hay tebiye. Tɛ dɛ ha Labara Ngwalak eye. Tɛ mbɛl tay ha ndo i dɛvats hay kwa mɛngay mɛngay.

Herod a dzɛdzar

Mata 14.1-12; Markus 6.14-16

⁷ Azlakwa bay, Herod neɲgeye bɛy ka dala i Galile, a tsɛne wu nakɛ faya ma giye bo aye na, a vɛlay mɛdzal gɛr haladzay. Hɛrwi ndo hay tɛ gwad: «Yuhana madzɛhuɛe ndo a yam kɛ mbɛlaw abɛra ma mɛdahanɲ.»

⁸ Siye hay tɛ gwad: «Ma giye maa yaw na, Eliya.»

Siye hay tɛ gwad sa: «Neɲgeye na, ndo mɛdɛ ha bazlam i Mbɛlom nɛte mɛ walɛɲ i ndo mɛdɛ ha bazlam i Mbɛlom niye hay ahɛl niye a lɛtsew abɛra ma mɛdahanɲ.»

⁹ Ane tuk na, Herod a gwad: «Yuhana na, maa dɛs faya abɛra gɛr na, neɲ. Ada ndo nakay na tsɛne ndo hay faya ta tsikiye faya na, way?»

Tsa na, a pɛla tsɛvɛd mɛngatay a Yesu.

Tapa i daf zlam tə kələf sulo
Mata 14.13-20; Markus 6.30-44;
Yuhana 6.1-14

¹⁰ Anəke na, ndo i maslan hay tə maw tuk. Tə maw ka təv i Yesu ta təkəray wu nakə tə gaw aye. Ma dəba aye na, Yesu ta ndo i maslan ŋgay hay ti ye abəra ka təv niye. Ti ye a təv aye andaya bəse ta gəma nakə tə zalay Betesayda aye.

¹¹ Ane tuk na, ndo hay ta sər fataya. Tsa na, tə patay bəzay. Yesu a ŋgatay na, a təma tay ha. A datay ha Bəy i Mbəlom ada a mbəl tay ha ndo i dəvats hay.

¹² Mazlambar huwa faya ma giye na, gawla i Yesu hay ta həndzəd ka təv i Yesu. Ti ye naha tə gwadāy: «Gwadatay a ndo neheye na, t̄a ye a wuzlahgəma ada a gay i ndo neheye tə mbay naha a wuzlahgəma aye. T̄a ye mata həne mə d̄ama ada mata nde wu mənday bəna, kəkay? Hərwi nəkway anan na, ma təv nakə dərən aye.»

¹³ Ane tuk na, Yesu a gwadāy: «Nəkurom eye vəlumatay wu mənday!»

Ta mbəday faya, tə gwadāy: «Tapa i makwala andaya na, zlam ada kələf hay sulo tsa. A saka na, nəmāa ye mata səkəməw wu mənday hərwi ndo neheye tebiye dāw?»

¹⁴ Ndo neheye tebiye ka təv i Yesu aye na, hasləka hay ta giye gwezem zlam.

Yesu a gwadāy a gawla ŋgay hay: «Dum gwadumatay a ndo hay t̄a ndza ka dala. T̄a ndza bərək i ndo kuro kuro zlam, kuro kuro zlam.»

¹⁵ Tsa na, gawla ŋgay hay ta təma wu nakə a tsikatay aye. Ti ye tə tsikatay a ndo niye hay andza niye. Tə ndza bərək kuro kuro zlam, kuro kuro zlam.

¹⁶ Tsa na, Yesu a həl tapa i makwala zlam tə kələf niye hay sulo aye. A zəba dərə a mbəlom ada a gay naha sisə a Mbəlom hərwi wu mənday niye. A ŋəna ha ada a vəlatay a gawla ŋgay hay hərwi ada nəteye dərək t̄a ŋənatay a ndo hay.

¹⁷ Gawla i Yesu hay ta ŋənatay wu mənday niye a ndo hay. Kwa way a nda wu mənday niye ka mərəhe. Tə hayay gər a bəmalə nakə a zəkaw aye na, a rah gwan hay kuro gər eye sulo.

Dədək eye Yesu na, way?

Mata 16.13-19; Markus 8.27-29

¹⁸ Pat wuray na, Yesu faya ma dūwuliye me mahəŋgeye. Gawla ŋgay hay ti ye ka təv ŋgay. Tə ndisl naha na, Yesu a tsətsah fataya, a gwadāy: «Ndo hay tə gwad fagaya, neŋ na, way?»

¹⁹ Ta mbəday faya, tə gwadāy: «Siye hay tə gwad nəkar na, Yuhana madzəhuḃe ndo a yam. Ndo mekeleŋ eye hay tə gwad nəkar na, Eliya. Siye hay tə gwad nəkar na, nəte mə walaŋ i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom niye hay ahəl niye a lətsew abəra ma mədahaŋ.»

²⁰ Yesu a tsətsah fataya, a gwadāy: «Ada nəkurom ka gwadum i kurom, neŋ na, way?»

Tsa na, Piye a gwadāy: «Nəkar na, Kərسته, ndo nakə Mbəlom a sləraw aye.»

²¹ Tsa na, Yesu a gatay me, a gwadāy: «K̄a dūmay ha a ndəray bay.»

²² A gwadāy sa: «Neŋ Wawa i Ndo na, kutoŋ na siye dərətsətseh haladzay. Madugula i Yahuda hay, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye na, nəteye ta wudīye ga bay. Ta kaliye ga ha, ta ta kədiye ga. Ane tuk na, na həniye sulo mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

Məpay bəzay a Yesu na, kəkay?

Mata 16.20-28; Markus 8.30-9.1

²³ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo hay ta gawla ŋgay hay ka təv ŋgay. A gwadāy a nəteye tebiye: «A say a ndoweye məpeŋ bəzay na, m̄a gər ha wu nakə a say a dərəv ŋgay aye. M̄a zla mayako mazləmbada eye ada m̄a peŋ bəzay pat pat.

²⁴ Andza niye, ndo nakə a say mətəme ha məsəfəre ŋgay aye na, ma

dziye ha dūh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ŋgay hərwi ga aye na, ma təmiye ha dūh.

²⁵ Tadə ndoweye kə huta zlele i mändzibəra tebiye a neŋgeye, ane tuk na, kə dze ha məsəfəre ŋgay na, ŋgama ŋgay aye na, mey?

²⁶ «Tadə ndoweye ka kərah ga ada kə datay ha bazlam ga a ndo hay bay na, neŋ dərma na ta kərahiye na. Na ta kərahiye na na, ahəl nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ta məzlaḅ ga ada ta məzlaḅ i Bəba Mbəlom ada ta gawla i Mbəlom hay aye.»

²⁷ Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, ndo siye hay mə walaŋ kurom neheye anəke kanaŋ aye, nəteye na, ta mətiye zuk bay. Ta ta mətiye na, ta ŋgateye tə dərə tay a Bəy i Mbəlom nakə ma ləviye bəy ŋgay ta gədaŋ aye təday.»

*Bo i Yesu a mbəda
Mata 17.1-8; Markus 9.2-8*

²⁸ Ma dəba i bazlam ŋgay niye a tsik aye a ndza məhəne tsamahkar na, a zalay a Piyer, a Yuhana, ada a Yakuba, ti ye tə tsal a mahəmba. Ti ye a dəma na, mata dūwule me.

²⁹ Ahəl nakə Yesu faya ma dūwuliye me aye na, dərə ŋgay a mbəda. Pe-teked ŋgay a mbəda herre kudəkudək, a sləda haladzay.

³⁰ Kwayaŋŋa, ndo hay sulo ti yaw ka təv ŋgay. Nəteye faya ta tsikiye me. Ndowneye niye hay na, Musa ta Eliya.

³¹ Ti yaw na, tə dzaydzay i Mbəlom. Tə tsik ka məsler i Yesu nakə ma ta ndəviye ha ta mədahaŋ ŋgay ma Ze-rozelem aye.

³² Ahəl nakə ndo niye hay sulo aye faya ta tsikiye me ta Yesu aye na, Piyer ta ndo neheye nəteye dziye na, nəteye mandzahəra eye. Ane tuk na, ta pədeke abəra ka mändzehəre. Ta pədeke na, tə ŋgatay a dzaydzay i Yesu ada tə ndo niye hay sulo malətsa eye hay ka təv i Yesu aye.

³³ Ka təv nakə ndo niye hay ta diye wu tay abəra ka təv i Yesu aye na, Piyer a gwadāy a Yesu: «Bəy ga! Lele na, ndzakwa kanaŋ. Nəmaa kəruwakumeye madzawadzawa

mahkar, nəte i yak, nəte i Musa ada nəte i Eliya.» Piyer a tsik andza niye na, a sər wu nakə ma tsikiye bay.

³⁴ Ahəl nakə faya ma tsikiye andza niye na, pazlay a mbəzlaw a dərəzl tay ha dezəgələm. Gawla i Yesu niye hay mahkar eye tə ŋgatay a pazlay niye a dərəzl tay ha aye na, ta dzədzar haladzay.

³⁵ Ma pazlay niye na, mətsike me a tsənəw abəra mə dəma, a gwad: «Nakay na, wawa ga. Na zla na, neŋgeye. Pumay zləm a wu nakə ma tsikakumeye!»

³⁶ Ma dəba i bazlam niye, tə ŋgatay na, a Yesu mahəŋgeye. Gawla i Yesu niye mahkar aye wu nakə tə ŋgatay aye na, ta təkəray a ndəray zuk bay. Tə ndza wu tay tete.

*Yesu a mbəl ha wawa wuray ma-
horvov a gay*

Mata 17.14-18; Markus 9.14-27

³⁷ Tədəcə eye na, Yesu ta gawla ŋgay niye hay mahkar aye, tə mbəzlaw abəra mə mahəmba. Faya ta mbəzlaweye na, ndo hay haladzay ti yaw mədze gər tə Yesu.

³⁸ Mə walaŋ i ndo niye haladzay aye na, ndoweye andaya a pa bo ka mawude. A gwad: «Miter! Amboh zəba ka wawa ga nakay tey! Wawa ga mekeleŋ eye andaya bay. Neŋgeye nəte ŋwenŋ.

³⁹ Fakalaw a gəsawa na. A gəsawa na na, ta gədaŋ. A wudawa ka bo ada a kalawa ha ka dala ɓəra ɓəra. Makukufay a yawaw ka bazlam. A gawa ha dərətsətseh haladzay ada a yawa faya abəra bəse bay.

⁴⁰ Na gatay amboh a gawla yak hay tâ həhar faya abəra fakalaw tey na, tə mba faya bay.»

⁴¹ Yesu a tsəne andza niye na, a wuda, a gwad: «Nəkurom neheye anəke, ka dzalum ha ka Mbəlom bay aye. Na zliye ŋgatay hərwi kurom na, mändze hadzəgay. Ahe! Do, zla ahaya wawa yak eye kanaŋ!»

⁴² Tsa na, Bəba i wawa a ye a zla ahaya wawa niye. Ahəl nakə wawa niye ma ta husiye naha ka təv i Yesu

kədiyya na, mahorvov a kal ha ka dala bəra. A tambolom ha ka dala ta gədan.

Kwayanŋa Yesu a ŋgərəz ka mahorvov niye. A mbəl ha wawa ada a vəlay ha a bəba ŋgay.

⁴³ Ndo niye hay tebiye ka təv niye a gatay hərbaḅəkka. Tə gwad: «Ta dedek Mbəlom na, gədan eye.»

*Yesu a da ha mədahanŋ ŋgay
Mata 17.22-23; Markus 9.30-32*

Nəteye tebiye a gatay hərbaḅəkka. Yesu a gwadətay a gawla ŋgay hay:

⁴⁴ «Wu nakə na dākumeye ha anəke aye na, pum na a wuzlah i mədzal gər kurom lele: Neŋ Wawa i Ndo na, ta gəsiye ga, ta vəlateye ga ha a həlay a ndo hay.»

⁴⁵ Ane tuk na, gawla ŋgay hay ta tsəne bazlam ŋgay niye bay. Mətsəne ŋgay eye andza məgwede kəkay na, maŋgaha eye hərwi ada t̄a tsəne bay. Ada zluwer a gatay matsətsehe ka Yesu ka gər i bazlam eye niye.

*Matəme wawa hay
Mata 18.1-5; Markus 9.33-37*

⁴⁶ Gawla i Yesu hay ta dazlay məkəde wuway mə walaŋ tay. Tə kəd wuway na, məsər ha bagwar eye mə walaŋ tay na, way?

⁴⁷ Ane tuk na, Yesu a sərətay naha ka wu nakə tə dzala aye. Tsa na, a zla wawa. A lətse ha ka təv ŋgay.

⁴⁸ A gwadətay: «Ndowne ka təma na wawa nakay lele hərwi nakə a wuda ga aye na, a təma na, neŋ. Ndowne ka təma ga na, a təma na, ndo nakə a sləra ga ahaya aye. Hərwi ndo nakə wawa eye mə walaŋ kurom aye, maa təra bagwar eye na, neŋgeye d̄uh.»

*Ndo nakə kə neŋ d̄are bay aye na,
ndo ga*

Markus 9.38-40

⁴⁹ Ma dəba eye na, Yuhana a gwadətay: «Bəy Maduweŋ, nəmaa ŋgatay a ndowne faya ma həhariye fakalaw abəra ka ndo ta məzele yak. A samay haḅe məgay me hərwi neŋgeye na, mə walaŋ kway bay.»

⁵⁰ Ane tuk na, Yesu a mbəday faya a gwadətay: «K̄a gumay me bay. Hərwi

ndo nakə kə nakum d̄are bay aye na, neŋgeye ndo kurom.»

Yesu a ye a Zerozelem

⁵¹ Həlay nakə kutoŋ Yesu ma diye abəra ka məndzibəra aye mazlambar kə ndislew. Tsa na, a həl bo ta dedek eye mede a Zerozelem.

⁵² A slər ndo i məsler ŋgay hay kame. Ti ye naha tə fələkwa a gəma i Samari hərwi mede mələve ha bo tə mede i Yesu nakə ma diye a d̄ama aye.

⁵³ Ane tuk na, ndo i gəma niye hay ta wuda mā ye naha a gəma tay bay. Ta wuda bay na, hərwi nakə faya ma diye ta diye i Zerozelem aye.

⁵⁴ Yakuba ta Yuhana tə tsəne andza niye na, tə gwadətay a Yesu: «Bəy Maduweŋ! A saka na, nəmā tsətsahaw ako mə mbəlom mā mbəzlaw fataya matəma tay ha abəra mə d̄ama d̄aw?»

⁵⁵ Yesu a tsəne me tay niye na, a mbəda me ka təv tay a gatay me.

⁵⁶ Tsa na, ti ye a gəma mekelen eye.

*Gawla i Yesu hay tə vəl bo tay peteh
ka məpay bəzay a Yesu
Mata 8.19-22*

⁵⁷ Ahəl nakə nəteye ka tsəved faya ta diye na, ndo wuray a yaw ka təv i Yesu, a gwadətay: «Kwa a ŋgay ka diye na, na pakeye bəzay.»

⁵⁸ Yesu a gwadətay: «Mezerew hay na, bəd tay andaya hərwi məhəne mə d̄ama, diyeŋ hay dərmaḅ gay tay andaya. Ane tuk na, neŋ Wawa i Ndo na, təv ga andaya nakə na həniye mə d̄ama hərwi mazəzukwe bo aye bay.»

⁵⁹ Yesu a gwadətay a ndo mekelen eye: «Peŋ bəzay.»

Ane tuk na, ndo niye a gwadətay a Yesu: «Bəy ga! Vələŋ tsəved n̄a ye, n̄a la na bəba ga təday.»

⁶⁰ Yesu a mbəday faya a gwadətay: «Gər ha mədahanŋ hay t̄a la bo tay. Nəkar, do ta d̄a ha Bəy i Mbəlom.»

⁶¹ Ndo mekelen eye a yaw ka təv i Yesu sa a gwadətay: «Bəy Maduweŋ, neŋ na, na pakeye bəzay. Aya ane, vələŋ tsəved n̄a ye, n̄a tsikatayaw me a ndo i gay ga hay təday.»

⁶² Yesu a d̄a ha parakka, a gwadətay: «Ndowne faya ma fətiye tə sla hay na,

ma sliye faya mazəbe dərə ta dəba bay. Andza niye ndoweye niye na, ma sliye faya məge məsler i Bəy i Mbəlom bay.»

10

Yesu a slər tay ha gawla ɲgay hay kuro kuro tasəla gər eye sulo

¹ Ma dəba eye na, Yesu a pala gawla ɲgay mekeləɲ eye hay kuro kuro tasəla gər eye sulo hərwi məslərə tay ha. A slər tay ha na, sulo sulo kame ɲgay, a wuzlahgəma hay tebiye ada a təv neheye bo ɲgay eye a say mede a dəma aye dərma.

² A pala tay ha na, a gwadətay: «Wu mənday andaya haladzay məpele ka dala. Ane tuk na, ndo məpele na abəra ka dala na, nəteye haladzay bay. Hərwi niye, gumay amboh a ndo i guvah m̄ səkah ha ndo i məsler hay hərwi məpele wu mənday abəra ka dala.

³ «Dum! Na sləriye kurom ha na, nəkurom ka tərüm andza wawa i təbaɲ hay a wuzlah i ndo neheye nəteye andza kəra i pesl hay aye.

⁴ Ka deyumeye na, k̄ həlum suloy a həlay bay, k̄ zlum bəboro bay, k̄ həlum təhərak kurom hay a sik bay, k̄ lətsum ka tsəved hərwi məsikay me a ndo bay.

⁵ «A gay nakə ka deyumeye a dəma aye na, lahum məgwede: “Zay m̄ ndza ka gay nakay.”

⁶ Tadə ndəray ka təma kurom mə gay niye lele na, zay kurom ma ndziye ka gay niye. Tadə ka təma zay kurom bay na, mum ha zay kurom.

⁷ Ndo nakə ka təma kurom aye na, ndzum mə gay ɲgay. Wu nakə ta vəlakumeye na, ndayum, ada sum wu məse nakə ta vəlakumeye, hərwi ndo məge məsler na, kutoɲ ma hutiyə merəbe ɲgay.

⁸ «Tadə ka ndislum a wuzlahgəma waray waray ta təma kurom na, ndayum wu nakə ta vəlakumeye.

⁹ Mbəlum tay ha ndo i dəvats niye hay ma gəma niye ada k̄

gwadumatay a ndo i gəma niye hay: “Bəy i Mbəlom ka həndzədaw fakuma.”

¹⁰ Ane tuk na, k̄ yum kwa a gəma waray, waray, ta təma kurom bay na, dum kurom abəra ma gəma niye. Dum ka tsəved ada gwadumatay a ndo hay tebiye:

¹¹ “Burhway i gəma kurom nakay a mətsamay ka sik aye na, nəmaa tətəkwakum na kurom. Duh bay! Sərüm ha na, Bəy i Mbəlom ka həndzədaw fakuma.”

¹² Sərüm ha pat i sariya i Mbəlom na, sariya i ndo i gəma niye na, ma ziye i gəma i Sodom.*»

Dəretsətseh ka gəma neheye ta təma Yesu bay aye

Mata 11.20-24

¹³ Yesu a gwad sa: «A nəkurom ndo i gəma i Koraziɲ hay, tuwum bo kurom, hərwi dəretsətseh ka gər kurom! A nəkurom ndo i gəma i Betsayda hay, tuwum bo kurom hərwi dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi tadə masuwayaɲ neheye na ge mə gay kurom aye n̄ ge ma gəma i Tir ta gəma i Sidon na, atay na, ndo i gəma niye hay ta dzaliye bo tay ta tuwiye, ta pa ka bo taḡay manasa eye ada ta kutsiyə bətekwew maləməts a gər hərwi məde ha na, ta gər ha mezeleme tay.

¹⁴ Hərwi niye, pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, sariya kurom ma diye me ma ziye i ndo i gəma i Tir ta Sidon.

¹⁵ «Nəkurom ndo i gəma i Kafənahum hay, ka dzalum nəkurom na, Mbəlom ma ta həliye kurom a mbəlom wal dāw? A'ay! Nəkurom duh na, Mbəlom ma ta mbəzliye kurom ha na, a təv məndze i mədahaɲ hay.»

¹⁶ Yesu a gwadətay a gawla ɲgay sa: «Ndowneye kə pa zləm ka bazlam kurom ada ka təma na, a təma na, neɲ. Ndowneye ka təma kurom bay na, a təma bay na, neɲ. Ndowneye ka təma ga bay na, a təma bay na, ndo nakə a sləra ga ahaya aye.» Ndowneye

* 10:12 Madazlay i wu hay 19.1-29.

neheye kuro kuro tasala gær eye sulo aye ti ye.

Gawla i Yesu neheye kuro kuro tasala gær eye sulo aye tã maw

¹⁷ Anãke na, gawla i Yesu niye hay kuro kuro tasala gær eye sulo aye tã maw tuk. Tã maw na, tã mængwese eye mã dærev tay lele. Tã gwadáy a Yesu: «Bây Maduwenj, kwa fakalaw hay ta rãhamay ha gær tã mæzele yak.»

¹⁸ Yesu a mbãdatay faya a gwadátay: «Na ngatay a Fakalaw a dãdaw mã gãma andza mawutsede i Mbãlom.

¹⁹ Anãnj tsãnum! Na vëlakum gãdanj ka mandãresle tay ha dãdœ hay ta hãrdãde hay ada ka mandãresle na gãdanj i ndo mãne dãre kurom tebiye. Wuray kwa tsekwenj ma gakumeye bay.

²⁰ Ane tuk na, kã ngwasum hãrwi nakã fakalaw hay ta rãhakum ha gær aye bay. Ngwasum dũh na, hãrwi mãzele kurom hay mawatsa eye mã mbãlom.»

Yesu a ngwasa

Mata 11.25-27, 13.16-17

²¹ Kwayãnjã Mãsafãre Tsãdãnjã eye a rahay a bo a Yesu. Tsa na, a wuda tã mængwese eye, a gwad: «A nãkar Bãba Mbãlom, ndo mãlave magãrmbãlom ta dala, na gaka sãsœ hãrwi nãkar ka dãtay ha wu nakã mãngaha eye a ndo neheye tã sãr wuray bay aye, ada ka ngaha abãra ka ndo i ndaraw hay ta ndo neheye nãteye tã sãr wu aye. Ayaw, Bãba Mbãlom, a yaka a gær a nãkar hãrwi mã ge bo andza niye.»

²² Yesu a gwad sa: «Bãba ga kã vãlenj wu hay tebiye. Wawa i Mbãlom way na, ndãray a sãr bay. Maa sãr na, Bãba Mbãlom nãte njwenj. Ada Bãba way na, ndãray a sãr bay. Maa sãr na, nej wawa ngay ada maa sãr na ndo neheye a sej mãdatay ha aye.»

²³ Tsa na, Yesu a mbãda me ka tãv i gawla ngay hay, a gwadátay a nãteye mãhãteye: «Ngwasum hãrwi wu nakã faya ka ngatumay aye!

²⁴ Hãrwi sãrum ha na, ndo mãde ha bazlam i Mbãlom hay ta bãy hay haladzay a satay hæbe mãngatay a wu nakã faya ka ngatumeye, ane tuk na, ta ngatay bay. A satay mãtsãne wu nakã faya ka tsãnumeye, ane tuk na, ta tsãne bay.»

Dzeke i ndo i Samari

²⁵ Ndo mãdzãngawa bazlam i Mbãlom mãpala eye andaya ka tãv eye niye dãrmak. A lãtse a tsãtsah ka Yesu, a gwadáy: «Miter, na giye na mey, nakã ada nã huta sifa nakã mã ndãviye bay aye? A tsikay andza niye na, hãrwi mãhãle faya abãra suwat.»

²⁶ Yesu a gwadáy: «Ka dzãnga mã derewel i Musa, a gwad na, kãkay?»

²⁷ Ndo niye a mbãday faya: «A gwad na: “Wudã na Bãy Maduwenj Mbãlom yak tã dãrev yak tebiye, ta mãsafãre yak tebiye, ta gãdanj yak peteh, ada tã metsehe yak tebiye.†” Ada: “Wudã ndo i mãged yak dãrmak andza ka wudã na gær yak.‡”»

²⁸ Yesu a gwadáy: «Tãde! Ka mbãda faya lele. Ge andza niye ada ka hutiyeye mãsafãre.»

²⁹ Ane tuk na, ndo mãdzãngawa bazlam i Mbãlom mãpala eye niye a say mãgwadáy a gær ngay na, nejgeye ndo i dedek. A tsãtsah ka Yesu a gwadáy: «Ada mãtãra ndo nakã na wudiyeye andza nej aye na, way?»

³⁰ Yesu a mbãday faya a gwadáy: «Ndo wuray a yaw abãra mã Zerõzelem mã diye a Zeriko. Mãkal hay tã mbãzla faya. Ta buwa faya abãra wu ngay hay tebiye. Tã kãd na lehhe. Tsa na, ta hway wu tay. Tã gær ha ndo niye mãbãrzla eye.

³¹ «Ndo mãvãlay wu a Mbãlom wuray andaya a mãbãzlaw ta tsãved eye niye. A ngatay a ndo niye na, a ngãday tsãngãhã dãrenj. A ye ta tsãved mekelenj eye.

³² «Andza niye, ndo i Levit wuray a ndisl ka tãv eye niye, a ngatay a ndo niye na, a ngãday dãrenj. A ye ngway ta tsãved mekelenj eye.

† 10:27 Bazlam mãpala eye masulo eye 6.5. ‡ 10:27 Levitik 19.18.

³³ «Ane tuk na, ndo i Samari wuray a ye naha. Faya ma diye a mahəhele, a ndisl ka tɔv niye. A ŋgatay a ndo niye na, a gay mɛ bo haladzay.

³⁴ A hɛndzɛd naha ka tɔv i ndo niye lele. A pɛla ha gwezem ŋgay. A zlaw guzom a baray na abɛra ka mbɛlak. A mbɛda faya mal ada a baray faya lele. A ndɔv ha na, a zla na ka gɛr i zunjo ŋgay a ye ha a gay i mbɛlok hay. A gay gɛr mɛ dɛma lele.

³⁵ «Tɛdɛ eye ma ta diye ŋgway na, a tɛlɛka hɛlay a gwezem, a zlaw kwar i suloy sulo. A vɛlay a ndo mɛge mɛsler mɛ gay i mbɛlok niye hay. A gwadɛy: “Gay gɛr a ndo nakay lele. Aza na maweye tɛ fanɛŋ na, na makeye ha wu nakɛ ka dze ha haladzay hɛrwi ŋgay aye.”»

³⁶ Yesu a gwadɛy sa: «Ka nɛkar na, mɛ walaŋ i ndo neheye mahkar aye, matɛra ndo i mɛged i ndo nakay mɛkal hay tɛ kɛd na aye na, way?»

³⁷ Ndo mɛdzanɔgawa bazlam i Mbɛlom mapala eye niye a mbɛda faya a Yesu a gwadɛy: «Ndo nakɛ a gay ŋgwalak aye.»

Yesu a gwadɛy: «Aya! Nɛkar dɛrmak do ge andza niye.»

Wu lele eye nakɛ ndo ma hutiyeye

³⁸ Yesu ta gawla ŋgay hay tɛ hɛl bo, ti ye a gɛma mekelɛŋ eye. Ahɛl nakɛ nɛteye ka tsɛved faya ta diye na, a ye a gɛma wuray. Mɛ dɛma na, ŋgwas eye andaya tɛ zalay Marta a tɛma na a gay ŋgay.

³⁹ ŋgwas niye na, malamar ŋgay andaya tɛ zalay Mari. Nɛŋgeye na, a ndza ka tɔv i Yesu faya ma piye zlɛm ka matɛtike i Yesu.

⁴⁰ Azlakwa bay Marta i ŋgay na, faya ma giye mɛsler hay wal wal ma lɔver. A yaw ka tɔv i Yesu. A yaw na, a gwadɛy: «Bɛy Maduwen, na gaka mɛ bo tɛbɛdew? Malamar ga a gɛr ga ha mahɛgeye ka mɛge mɛsler hay wal wal tebiye na, kɛkay. Gwadɛy mɛ yaw, mɛ dzɛna ga.»

⁴¹ Bɛy Maduwen a mbɛday faya a gwadɛy: «Marta, Marta nɛkar na, ka

vɛlay ha mɛdzal gɛr ada ka hatsay dɛh a mɛsler haladzay na, kɛkay?

⁴² Ane tuk na, wu nɛte ka nɛkar na, kɛ mɛtsa fakaya abɛra. Mari dɛh na, kɛ zla wu nakɛ lele aye. Dada ndɛray ma sliye mɛzle faya abɛra bay.»

11

Maduwulay me a Mbɛlom na, kɛkay?

Mata 6.9-13, 7.7-11

¹ Pat wuray na, Yesu a dɛwulay me ma tɔv eye andaya. A ndɔv ha maduwule me na, ndo nɛte mɛ walaŋ i gawla ŋgay hay a tsɛtsah faya, a gwadɛy: «Bɛy Maduwen, tɛtikamay maduwule me a Mbɛlom andza i Yuhana nakɛ a tɛtikatay a gawla ŋgay hay ahɛl niye.»

² Yesu a gwadɛtay: «Ka dɛwulumay me na, ka gwadɛmeye:

Bɛba may,

kwa way mɛ sɛr ha, mɛzele yak na, tsɛdanɔŋa.

Ndo hay tebiye tɛ zambadɛka.

Bɛy yak mɛ gɛma mɛ ge bo ka tɔv may dɛrmak,

³ vɛlamay wu mɛnday nakɛ ma slam-eye pat pat aye,

⁴ Pɛsamay ha mɛnese may,

hɛrwi nɛmay dɛrmak nɛmaa pɛsatay ha a ndo neheye tɛ gamay mɛnese aye.

Tsɛpa may hɛrwi ada Fakalaw mɛ sɛpat may bay.»

⁵ Yesu a gwadɛtay sa: «Agɛla ndo nɛte mɛ walaŋ kurom dzam ŋgay andaya. Ane tuk na, a ye ka tɔv i dzam ŋgay niye ta magɛrhɛvad. A ye naha a tsɛtsah a gwadɛy: “Dzam ga amboh vɛlɛŋ tapa i daf mahkar tey.

⁶ Hɛrwi ndo nɛte mɛ walaŋ i dzam ga hay a yaw a mahɛhele. A ndislew anɛke a gay ga. Ane tuk na, wuray andaya mɛvɛlay bay.”

⁷ Ndo niye mɛ gay aye a mbɛdayaw faya, a gwadɛy: “Gɛr ga ha, kɛ wurden me bay! Na dɛrɛzl na mɛged ga tsiy. Nɛŋ ta wawa ga hay nɛmaa hɛna tsiy. Na sliye faya mɛlɛtse mɛvɛlaka daf sa bay.”»

⁸ Yesu a gwad̄atay sa: «S̄arum ha na, kwa tad̄a a say m̄al̄etse bay b̄abay na, ma l̄atsiye ma v̄aleyey wu nak̄a a say aye. Ma v̄aleyey na, h̄arwi a gay amboh haladzay b̄ana h̄arwi dzam bay.

⁹ «Neŋ faya na tsikakumeyey: Ts̄atsahum, ta v̄alakumeyey, p̄alum, ka hutumeyey, fumay a m̄aged̄, ta h̄and̄akakumeyey ab̄ara ma m̄aged̄.

¹⁰ H̄arwi kwa way ka ts̄atsah na, ta v̄aleyey, kwa way ka p̄ala na, ma hutiye, ada kwa way k̄a fay a m̄aged̄ na, ta h̄and̄akeyey ab̄ara ma m̄aged̄.

¹¹ «Way m̄a walaŋ kurom tad̄a wawa ŋgay ka ts̄atsah faya k̄alef na, ma v̄aleyey d̄ad̄e d̄aw?

¹² K̄aḡabay ka ts̄atsah faya d̄asle na, ma v̄aleyey h̄ard̄ade d̄aw?

¹³ N̄akurom neheye sadz̄ak ŋgwalak eye hay bay aye ka s̄arum m̄av̄ale wu ŋgwalak eye hay a wawa kurom hay d̄uh tuk na, ada B̄aba kurom m̄a mb̄alom ma ziye kurom ha ta m̄av̄ale M̄as̄af̄are Ts̄adaŋna eye a ndo neheye ta ts̄atsah faya aye b̄ad̄aw!»

Mb̄alom k̄aḡabay Fakalaw

Mata 12.22-30; Markus 3.20-27

¹⁴ Pat wuray na, Yesu faya ma h̄ahariyey fakalaw ab̄ara m̄a bo i ndoweyey andaya a t̄ara ha mand̄ak eye. Fakalaw a yaw ab̄ara m̄a bo i ndo niyey na, ndo niyey a tsik me lele. A gatay a ndo niyey hay mahaya ḡar eye h̄arbāb̄akka.

¹⁵ Ndo mekelēŋ eye hay m̄a walaŋ tay niyey na, t̄a gwad̄: «Maa v̄alay ḡadaŋ ka mah̄ahere fakalaw hay na, Bedzabul b̄ay i fakalaw hay.»

¹⁶ Ndo mekelēŋ eye hay na, a satay m̄ah̄ale faya ab̄ara suwat. Ta ts̄atsah faya t̄a gwad̄ay: «Gamay masuwayaŋ nak̄a ma d̄iye ha ka yaw ab̄ara ka t̄av̄ i Mb̄alom aye.»

Ŋgama Mb̄alom

¹⁷ Ane tuk na, Yesu a s̄aratay naha ka m̄adzal ḡar tay. A gwad̄atay: «Tad̄a ndo i ḡama hay ta ŋḡana, faya ta giyey v̄aram m̄a walaŋ tay na, ḡama niyey ma d̄ziyey. Ḡama mekelēŋ eye ma d̄ufiyey na. Tad̄a ndo hay m̄a gay tay faya ta giyey magazl̄aga m̄a walaŋ tay na,

ndo niyey hay m̄a gay niyey ta hutiyey ḡadaŋ m̄and̄ze huya bay.

¹⁸ Tad̄a Fakalaw t̄a Fakalaw ma giyey magazl̄aga ka bo ŋgay na, ka dzalum na, b̄ay ŋgay ma ndziyey huya na, ma k̄akay? Sa na, ka gwad̄um maa v̄alēŋ ḡadaŋ ka mah̄ahere fakalaw na, Bedzabul.

¹⁹ Ka gwad̄um maa v̄alēŋ ḡadaŋ ka mah̄ahere fakalaw na, Bedzabul. Ane tuk na, a dzam kurom hay na, maa v̄alatay ḡadaŋ ka mah̄ahere fakalaw hay na, way? Andza niyey, dzam kurom hay faya ta d̄iye ha na, dedek andaya m̄a n̄akurom bay.

²⁰ Maa v̄alēŋ ḡadaŋ a neŋ ka mah̄ahere fakalaw na, ḡadaŋ i Mb̄alom. Andza m̄agwed̄e na, B̄ay i Mb̄alom ba ki yaw ts̄iy hus ka t̄av̄ kurom.»

²¹ Yesu a gwad̄atay sa: «Ndo ḡadaŋ eye t̄a wu h̄alay ŋgay na, ma ts̄apiyey gay ŋgay lele wuray ma t̄ataliyey ka zlele ŋgay kwa tsekweŋ bay.

²² Ane tuk na, tad̄a ndo mekelēŋ eye a ze neŋgeyey ta ḡadaŋ ki yaw na, ma buwiyey faya ab̄ara wu h̄alay ŋgay niyey hay a s̄amawa ha ka bo aye. Ada ma h̄aliyey zlele i ndo niyey ma ŋḡanatay ha a ndo hay tebiyey.»

²³ Yesu a gwad̄atay sa: «Ndo nak̄a neŋgeyey t̄a neŋ bay aye na, neŋgeyey ndo m̄anenēŋ d̄are. Ndo nak̄a ka dz̄ana ga bay aye na, neŋgeyey d̄uh ndo m̄anesēŋ ha m̄asler.»

M̄amaw i m̄as̄af̄are nak̄a lele bay aye

Mata 12.43-45

²⁴ Yesu a gwad̄atay sa: «Fakalaw ki yaw ab̄ara m̄a bo i ndo na, ma diyey ma dz̄ad̄ziyey m̄a k̄asaf ma p̄aliyey t̄av̄ maz̄azukw bo. K̄a huta bay na, ma gwad̄eyey a ḡar ŋgay: “Na mb̄adiyey ḡar a gay ga nak̄a na yaw ab̄ara m̄a d̄ama aye.”

²⁵ Ma mb̄adiyey ḡar, k̄a ye naha k̄a ŋgatay a gay mafada eye lele ada malambada eye.

²⁶ Tsa na, ma diyey ma h̄alaweyey siyey i m̄as̄af̄are neheye sewed̄ eye hay wene wene ta ze neŋgeyey aye tasala. Ta f̄al̄akwiyey a gay, ta ndziyey m̄a d̄ama. Ka mand̄ave eye na, wu niyey

ma miye ka ndo niye ma ziye nakə kurre aye.»

²⁷ Ahəl nakə faya ma tsikiye andza niye na, ɲgwas wuray mə walaɲ i ndo niye hay haladzay aye, a wuda a gwad: «Məɲgwese ka gər i ɲgwas nakə a wa kar aye ada ka sa wah ɲgay aye.»

²⁸ Ane tuk na, Yesu a mbəday faya a gwaday: «Məɲgwese duh na, ka gər i ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam i Mbəlom ada faya ta giye andza nakə a tsik aye.»

*Masuwayaɲ tə dzaydzay
Mata 12.38-42; 5.15, 6.22-23*

²⁹ Ka təv nakə ndo hay faya ta səkahiye naha haladzay ka təv i Yesu aye na, Yesu a pa bo ka mətsike, a gwad: «Ndo neheye anəke aye na, lele eye hay bay. Ta tsətsahiye nā gatay masuwayaɲ na, kəkay! Asah! Ma dəba i masuwayaɲ i Zonas ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə tə ɲgatay aye na, ta ɲgateye a masuwayaɲ mekeləɲ eye bay.

³⁰ Hərwi Zonas a tərā na, masuwayaɲ ka gər i ndo i gəma i Ninive hay.* Andza niye neɲ Wawa i Ndo na təriye masuwayaɲ a ndo neheye anəke aye dərmak.

³¹ ɲgwas wuray andaya neɲgeye bəy bagwar eye, a yaw abəra ma diye i tsakay. A yaw mətsəne bazlam i Salomonə neheye maraha eye ta metsehe aye.† Ndo andaya kanaɲ a ze ha Salomonə. Hərwi niye, ahəl nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ɲgwas nakay bəy bagwar eye ma deyeweye abəra ma diye i tsakay, ma lətsiye kame i ndo neheye matay ha mənese.

³² Pat i sariya i Mbəlom na, ndo i gəma i Ninive hay ta deyeweye. Ta lətsiye kame i ndo neheye anəke aye ta matay ha mənese. Hərwi ndo i gəma i Ninive hay tə tsəne bazlam i Mbəlom nakə Zonas a tsikatay aye na, ta gər ha mezeleme. Ndo andaya kanaɲ a ze Zonas bədaw?»

³³ Yesu a gwadətay sa: «Dadā ndo ma zləweye lalam ɲgay ma piye

faya ako ma ɲgahiye na kəgəbay ma hurəkwiye faya gəse dāw? Ma piye na duh na, ka wu məpe lalam hərwi ada ndo neheye ta fələkwiye a gay aye mā dəvatay dzaydzay.

³⁴ «Dəre yak na, andza lalam ma dəviye dzaydzay a bo yak tebiye. Tadə dəre yak a zəba kwetseh kwetseh lele na, bo yak kətsek mə dzaydzay. Ane tuk na, tadə dəre magulufa eye na, bo yak ma ləvonə.

³⁵ Ge metsehe lele bəna, wu nakə ma vəlakeye dzaydzay aye mā tərā ləvonə bay.

³⁶ Tadə bo yak kətsek mə dzaydzay, təv kwa tsekweɲ ma ləvonə bəna, niye na bo yak tebiye mə dzaydzay. Niye na, andza lalam nakə dzaydzay ɲgay aye faya ma dəvakeye dzaydzay aye.»

*Yesu a matay ha mənese a Farisa hay
ta ndo mədzanəgawa bazlam i Mbəlom mapala eye*

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

³⁷ Yesu a ndəv ha mətsike me na, Farisa wuray a zalay ka mənəde wu mənəday a gay ɲgay. Ti ye ta dazlay a mənəde wu mənəday.

³⁸ Farisa niye a zəba ka Yesu na, a gay wadəɲ wadəɲ. A gay wadəɲ wadəɲ na, hərwi Yesu kə bara həlay andza i kule tay nakə a tsik aye bay.

³⁹ Bəy Maduweɲ a gwaday: «Nəkurom Farisa hay na, ka tsakadum na, dəba i gəsiyem ta dəba i bəgəlam, ane tuk na, nəkurom maraha eye ta mədzele ka makəle, ka məge sewed.

⁴⁰ Nəkurom na, matərakahaɲ eye hay. Sərum ha na, Mbəlom nakə a ge dəba i wu hay aye na, maa ge huɖ eye na, neɲgeye dərmak bədaw?

⁴¹ Duh na, wu neheye ma gəse ada neheye ka bəgəlam kurom hay na, vəlumatay a mətawak hay ada wu hay tebiye ma təriye hərwi kurom tsədāɲa.

⁴² «Ane tuk na, nəkurom Farisa hay na, dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi ka hayumay gər a slambah i

* 11:30 Zonas 1-4. † 11:31 1 Bəy hay 10.1-13.

ala kurom hay tebiye na, mə kuro na, ka zlawum nate ka vələwumay a Mbəlom. Azlakwa dūh faya ka gərume ye ha dedek tə mawude bo i Mbəlom eye. Anañ gum wu nakə a ye ka bo mäge aye, ze məgər ha siye bay.

⁴³ «Nəkurom Farisa hay, dərətsətseh ka gər kurom. Hərwi mə gay i maduwule me na, ka wudum mändze ka təv mändze nakə ɲgwalak aye. Ada ka wudum tā tsikakum me ta mädəslakum ha gər ka təv məhay gər i ndo hay tebiye.

⁴⁴ «Nəkurom na, dərətsətseh ka gər kurom. Nəkurom na, ka ndzəkitum bo andza tsəvay neheye ndo hay faya ta həhaliye faya tə ɲgatay bay aye!»

⁴⁵ Ndo nate mə walañ i ndo mädzañgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay a gwaday a Yesu: «Miter, ka tsik andza niye na, ka tsada nəmay dərma.»

⁴⁶ Yesu a mbəday faya a gwaday: «Nəkurom ndo mädzañgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay dərma, dərətsətseh ka gər kurom! Nəkurom na, faya ka pumeye wu mamba eye ka ndo hay. Nəkurom eye kwa ta wur həlay nets ka lamumay madzəne tay ha bay.

⁴⁷ «Dərətsətseh ka gər kurom! Hərwi nəkurom faya ka dəzlumeye tsəvay male eye hay. Tsəvay niye hay na, i ndo mädə ha bazlam i Mbəlom niye hay ahəl niye bəba tətə kurom hay tə kəd tay ha aye.

⁴⁸ Andza niye, ka bəzum ha na, nəkurom ma məsler i bəba tətə kurom niye ahəl niye. Nətəye ta kəd tay hay ndo mädə ha bazlam i Mbəlom. Nəkurom i kurom na, faya ka dəzlumeye ka tsəvay tay aye hay.

⁴⁹ Hərwi niye Mbəlom ta ndaraw ɲgay kə tsik ahəl niye, a gwad: “Neñ Mbəlom na slərətay naha ndo mädə ha bazlam ga hay ta ndo i maslañ ga hay. Na slər tay naha na, ta kədiye tay hay siye mə walañ tay, ada siye hay ta gateye dərətsətseh.”

⁵⁰ A nəkurom ndo neheye bəgom aye, Mbəlom ma ta tsətsahiye fakuma

ndo mädə ha bazlam ɲgay neheye ka kədum tay ha zla anəke bay, kwa ka gər nakə Mbəlom a ge mändzibəra aye.

⁵¹ Mbəlom ma tsətsahiye na, kwa ka məkədə i Abel[‡] hus ka Zakari nakə tə kəd na mə walañ i təv məvəlay wu a Mbəlom tə gay i mädəslay ha gər a Mbəlom aye. §

⁵² «Nəkurom ndo mädzañgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, dərətsətseh ka gər kurom. Nəkurom na, ka dərəzlumatay na maged i məsərə wu a ndo hay. Nəkurom eye na, ka deyumeye a dəma bay. Ada ndo neheye a satay məfələkwe a dəma aye na, faya ka kərəhumatay eye tsəved məfələkwe a dəma.»

⁵³ Yesu a ndəv ha mətsike me na, a yaw abəra mə gay niye. Ndo mädzañgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay ta payaw bəzay abəra. Ti yaw na, tə wuya ka Yesu tə bazlam i terəñgez hay wal wal. Ta tsətsah faya gər i bazlam hay wal wal tebiye.

⁵⁴ Ta tsətsah faya andza niye na, hərwi ada mə tsik bazlam nakə ɲgwalak eye bay aye. Ada a satay məhəle faya abəra suwat.

12

Məvəlay ha bo tebiye a Yesu

Mata 10.26-33, 12.32; 10.19-20

¹ Ahəl niye na, ndo hay haladzay ta haya gər. Nətəye ta giye gwezem wiye. Faya ta mbərasliye bo ka sik tay hay. Ka təv eye niye na, Yesu a lah mətsikatay me a gawla ɲgay hay təday. A gwadatay: «Tsəpum gər kurom abəra ka gədə i Farisa hay. Andza məgwədə bəbək tay nakə faya ta giye aye.

² Wu nakə tebiye mañgaha eye na, ta diye ha, ada wu nakə tə tsikawa ta məkal aye na, ta diye ha.

³ Hərwi niye wu nakə ka tsikum ma ləvəñ aye na, ma ta diye a zləm mə dzaydzay. Wu nakə ka tsikumay a zləm a ndo ta suksuk mə gay aye na, ndo hay ta ta tsəniye ka zavay.

‡ 11:51 Madazlay i wu hay 4.8. § 11:51 2 Labara hay 24.20-22.

⁴ «Malamar ga hay, neŋ faya na gwadakumeye: Kâ dzədzarumay a ndo neheye ta dziye ha slo i bo aye bay. Nəteye na, ta sliye faya məge wu mekeleŋ ma ziye nakay bay.

⁵ Ndo nakə ka dzədzarumeye na, na đakumeye ha: Dzədzarumay na, a Mbəlom. Ma dəba i mədahaŋ na, neŋgeye đuh ma kaliye kurom ha a ako nakə ma mbatiye dafa bay aye. Ayaw! Sərum ha lele! Dzədzarumay na, a neŋgeye.

⁶ «Ka sərum təbədew, sisi hay zlam na, ta səkəm ta dala sulo bədaw? Mbəlom na, kwa nəte a mətəsa ha gər bay.

⁷ Nəkurom na, ka zum tay ha điyen hay. Kwa məkwets i gər kurom na, Mbəlom kə pasla na. Aya ane kâ dzədzarum bay.

⁸ «Sərum ha na, ndoweye kə đə ha kame i do hay kə gwad: “Neŋ gawla i Yesu” na, neŋ Wawa i Ndo na ta điyen ha neŋgeye gawla ga kame i gawla i Mbəlom hay dərma.

⁹ Ane tuk na, tadə ndoweye kə đə ha kame i ndo hay parakka a sər ga ha bay na, neŋ na tsikiye kame i gawla i Mbəlom hay, na sər na bay dərma.

¹⁰ «Kwa kə tsik wu nakə lelebay aye ka neŋ Wawa i Ndo na, Mbəlom ma pəseye ha. Ane tuk na, ndoweye kə tsalay ka gər a Məsəfəre Tsədanŋa eye na, ma hutiyen məpəse me bay.

¹¹ «Tadə ta điyen kurom ha a gay i mađuwule me ada kame i ndo mələve dala hərwi məge sariya na, kâ dzalum “Nəmaa ta giye kəkay” bay, kəgəbay “Nəmaa ta gwadiye mey” bay.

¹² Mata đakum ha wu nakə ka tsikumeye na, Məsəfəre Tsədanŋa eye.»

*Zlele eye hay tə zlele eye bay aye hay
Mata 6.25-34, 6.19-21*

¹³ Tsa na, ndoweye mə walaŋ i ndo niye hay a yaw ka təv i Yesu a gwaday: «Miter, gwaday a malamar ga na, nəmaā ŋəna zlele nakə bəba may a gəramay ha aye.»

¹⁴ Yesu a mbəday faya a gwaday: «Dzam ga, maa pa ga məgakum na sariya i wu kurom hay kəgəbay

maŋgənakum ha zlele kurom na, maa pa ga way?»

¹⁵ Tsa na, a gwadətay a ndo hay tebiye: «Gum metsehe! Həbum gər kurom abəra ka bor i zlele. Hərwi kwa ndo neŋgeye zlele eye bəbay na, sifa ŋgay mə zlele ŋgay niye bay.»

¹⁶ Yesu a təkəratay dzeke, a gwadətay: «Ndoweye andaya zlele eye, wu ŋgay məpele abəra ka dala na, haladzay.

¹⁷ A dzala ada a tsətsahay a gər ŋgay, a gwad: “Na giye kəkay? Təv andaya hərwi məhayay gər a wu ga hay bay.”

¹⁸ «A gwad sa: “Wu nakə na giye na, anaŋ: Na mbəzliye ha de ga hay. Na ŋgariye a dəma bagwar eye hay neh-eye ta sliye đə məhayay gər a dəma a wu mənday ga hay tə siye i wu ga hay aye.

¹⁹ Na ge andza niye na, na gwadeye a bo ga: Bo ga! Wu ga na, haladzay. Ma ndziye məve weđe weđe. Anəke na, zəzukw bo tuk! Nda wu mənday, sa wu məsay ada ŋgwasə.”

²⁰ «Ane tuk na, Mbəlom a gwaday a ndo niye: “Nəkar na, matərakahaŋ eye! Bəgom ta həvad nakay na, ka mətiye. Ada wu neheye tebiye ka hayay gər aye na, i way tuk!”»

²¹ Yesu a gwadətay sa: «Andza niye, hərwi ndo nakə a hayay gər a zlele a bo ŋgay eye ŋgway aye. Ane tuk na, ka dərə i Mbəlom na, zlele eye bay.»

²² Yesu a gwadətay a gawla ŋgay hay: «Hərwi niye neŋ faya na tsikakumeye: Kâ dzalum gər hərwi wu mənday kəgəbay hərwi peteked bay.

²³ Hərwi məsəfəre na, a ze wu mənday ada bo kurom na, a ze peteked segey.

²⁴ Zəbum ka maŋgəhak hay təday: Nəteye na, ta sləga bay, tə pala wu tay tə hayay gər andaya bay. De tay andaya məpe a dəma wu tay hay bay. Kwa ada sewene tay andaya bay. Ane tuk na, Mbəlom faya ma vələteye wu mənday. Nəkurom na, ka zum điyen hay bədaw?

²⁵ «Way nakə mə walaŋ kurom ma sliye faya məsəkah ha məndze ŋgay

ka mändzibəra ta mədzele gər ɲgay nakə faya ma dzaliye aye na, way?

²⁶ Aya! Ka wu nakə tsekweɲ aye na, ka slum faya mäge düh bay tuk na, ka dzalumeye ka wu siye na hərwi mey?

²⁷ Ehey zəbum ka guzer neheye mavurza eye təday! Nəteye na, tə ge məsler i wuray bay, tə ɲgar peteked bay. Faya na gwadəkumeye, kwa Salomon ɲakə zlele eye haladzay aye, dāda kə pa ka bo peteked andza məvurze i guzer neheye bay.

²⁸ Andza niye Mbəlom na, faya ma pateye ka bo peteked a guzer hay ka bəgom nakay. Tədə na, guzer niye ta kuliye. Ta kula na, ta kaliye tay ha ako. Kə ge andza niye na, nəkurom düh Mbəlom ma pakumeye peteked ka bo ma ziye i guzer hay bədaw? Kwa a nəkurom neheye mədzaɲ gər tsekweɲ aye bədaw!

²⁹ «Ka ndədikum gər huya ka mədzele ka wu nakə ka ta ndayumeye tə wu məse aye bay.

³⁰ Maa pəla wu neheye na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Nəteye na, ta zəzukway bo a mapəle bay tebiye. Ane tuk na, Bəba kurom mə mbəlom a sər wu nakə a sakum aye.

³¹ Lahum mapəle na, Bəy i Mbəlom ada wu siye hay na, Mbəlom ma vəlakumeye.

³² Nəkurom neheye haladzay bay aye, kâ dzədzarum bay! Hərwi ki yay a gər a Mbəlom Bəba kurom kə vəlakum təv mändze ma bəy ɲgay.

³³ «Nəkurom düh səkəmmum ha wu kurom hay ada vəlumatay suloy eye a ndo i mətawak hay. ɲgarum gwezem neheye ta nasiye bay aye. Ada ka hayumay gər a dəma a zlele kurom nakə mə mbəlom aye. Mə dəma na, məkal ma sliye mede faya bay. Kwa mətul ma ndisliye faya bay.

³⁴ Hərwi dərev kurom mandza eye na, ma təv nakə zlele kurom mə dəma aye.»

*Ndzum tsezlezlenje mahəbe
məmaw i Yesu
Mata 24.45-51*

³⁵ «Barum na bəzihud kurom hərwi mäge məsler. Pum ako ka lalam kurom hay mâ mbata bay.

³⁶ Tərum na, andza ndo mäge məsler neheye ndo i gay a gəratay ha gay ɲgay, a ye məzle dahəlay aye. Nəteye na, ta həbiye na hus ahəl nakə ma maweye abəra ma məzle dahəlay aye. Kə maw kə fay a maged na, ta həndəkeye na maged.

³⁷ Məɲgwese ka gər i ndo i məsler niye hay ndo i gay tay kə ndislew na, ma ndzateye a gər nəteye mandzahəra eye bay. Sərum ha lele! Ndo i gay niye ma bəriye bəzihud ɲgay ta wu i məbere bəzihud. Ma zalateye a ndo i məsler ɲgay hay. Ma ndziye tay ha ka təv mändzay. Ma vəlateye wu mənday.

³⁸ Kwa tadə a maw na, ta magər həvad kwa kə gaw mahonok ka zay magər həvad, ki yaw kə ndislew fataya faya ta həbiye na ta ndzahəra bay na, məɲgwese ka gər tay.»

³⁹ Yesu a gwadətay sa: «Tsənum wu nakay lele: Ndo i gay mâ sər həlay nakə məkal ma deyeweye ma kəliye na aye na, ma gəriye ha gay ɲgay məkal mâ yaw mâ sləlay na bay.

⁴⁰ Nəkurom dərmaɲ ləvum bo, hərwi neɲ Wawa i Ndo na maweye ahəl waray na, ka sərumeɲ bay.»

⁴¹ Tsa na, Piyer a tsətsah faya a gwadətay: «Bəy Maduweɲ, dzeke nakay ka ndzəkit ha bo na, hərwi may dəkdek tsukudu hərwi ndo hay tebiye dāw?»

⁴² Bəy Maduweɲ a mbədətay faya, a gwadətay: «Ndo i məsler ɲgwalak eye ada ma giye məsler tə metsehe lele eye na, way? Neɲgeye na, ndo nakə ndo i gay ɲgay a gwadətay: “Gatay gər a siye i ndo mäge məsler ga hay. Vəlatay wu mənday tə həlay eye.”

⁴³ Məɲgwese ka gər i ndo mäge məsler niye tadə ndo i gay ɲgay ki yaw, kə ndzay a gər neɲgeye faya ma giye məsler andza nakə tə tsikay aye.

⁴⁴ Neɲ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, ndo i gay ɲgay ma gəray ha zlele ɲgay tebiye mâ ləvay gər.

⁴⁵ «Ane tuk na, ndo i mäsler kə gwadäy a gər ngay: “Maka! Ndo i gay ga ma maweye bəse bay.” Tsa na, a pa bo ka mändebe ndo i mäsler hasläka eye siye hay ta ndo i mäsler ngwas eye hay. Tadə a nda wu mäday, a sa wu məsay ada a kwaya,

⁴⁶ ndo i gay ngay ma maweye na, ka həlay nakə faya ma həbiye bay aye ada a sər bay aye. Ki yaw na, ma vəleye dəretsətseh haladzay, ma həhariye na ndo i mäsler niye. Ma kaliye ha a təv i ndo neheye ta təma bazlam i Mbəlom bay aye.

⁴⁷ «Tadə ndo i mäsler a sər ha wu nakə ndo i gay ngay a say mā gay aye, ane tuk na, ndo i mäsler kə ləva ha bo bay kəgbay kə ge andza nakə a say a ndo i gay ngay aye bay na, ta geye dəretsətseh haladzay.

⁴⁸ Aya ane tuk na, ndo i mäsler nakə a sər wu nakə a say a ndo i gay ngay mā gay na bay na, ada kə ge wu nakə dā i mändebe na na, ta ndabiye na haladzay bay. Ndo nakə tə vəlay haladzay aye na, ta tsətsahiye faya haladzay dərmak. Ndo nakə tə gəray ha wu a həlay haladzay aye na, ta tsətsahiye faya haladzay wene wene aye.»

Manğəne ta sariya *Mata 10.34-36*

⁴⁹ «Nej na yaw na, na zlaw ako məkele ka dala. A seņ na, mā vat anəke.

⁵⁰ Ane tuk na, ta dzəhuḃiye ga ha a dəretsətseh təday, a seņ mə dərev ga na, kə ge bo tsiy.

⁵¹ Ka dzalum na zlaw ka mändzibəra na, zay daw? Na gwadəkumeye a'ay! Na zlaw na, manğəne.

⁵² Ma dazleye anəke, ndo hay zlam mə gay na, ta ngəniye ndo mahkar ta kədiye bo ta ndo neheye sulo aye. Ndo hay sulo ta kədiye bo ta ndo neh-eye mahkar aye.

⁵³ Bəba ta wawa ngay ta səriye bo bay, wawa ta bəba ngay ta səriye bo bay. Maya tə dem ngay ta səriye bo bay ada dem ta may ngay ta səriye bo bay. Maya i zal ta dahəlay i wawa

ngay ta səriye bo bay ada dahəlay i wawa ta may i zal ngay ta səriye bo bay.»

Məsəre ha ka bo abəra wu *Mata 16.2-3, 5.25-26*

⁵⁴ Yesu a gwadawatay a ndo niye hay tebiye dərmak sa: «Nəkurom na, ka ngatumay a pazlay kə lətsew tə məgəma na, ka gwadum bəse tsa, yam ma piye ada yam ma piye dedək.

⁵⁵ Tadə ka ngatumay a mətasl ka vəzlaw ta diye i Salawa na, ka gwadum merəbe ma giye. Ada merəbe ma giye dedək.

⁵⁶ Nəkurom na, ndo məvay gər a ndo hay. Ka sərum manğəne tay ha wu i dala tə wu i magəmbəlom na, tə waray. Ada həlay nakə anəke aye ka sərum bay na, kəkay?

⁵⁷ «Hərwi mey, nəkurom na, ka sərum manğəne ha ka bo abəra wu nakə lele bay aye tə wu nakə dedək aye bay na, ka mey?

⁵⁸ Tadə ndo ka wuda fakaya, faya ka deyumeye kame i ndo mäge sariya na, lambadum ha bazlam eye ka tsəved ahəl nakə faya ka deyumeye mba aye. Kə ge andza niye bay na, ndo niye ki ye kar ha ka təv i ndo mäge sariya na, ndo mäge sariya ma vəliye kar ha a həlay i sidzew. Sidzew ma kaliye kar ha a danğay.

⁵⁹ Sər ha na, kwa a ləkaw fakaya dala nəte ka hama na bay na, ka deyeweye abəra ma danğay bay.»

13

Mambəde tsəlök

¹ Ahəl niye na, ndo hay ti yaw ka təv i Yesu. Ti ye naha ta təkəray tə gwadäy: «Ahəl niye na, Pilat kə kəf siye i ndo i Galile hay. A kəf tay ha ahəl nakə faya ta vəlay wu a Mbəlom aye. A dzapa ha bambaz tay tə bambaz i gənow neheye tə kəday a Mbəlom aye.»

² Yesu a mbədətay faya a gwadətay: «Ka dzalum na, Galile neheye ta bəbazl tay ha aye na, ta ze siye i Galile hay tə mezeleme daw?

³ Neŋ faya na tsikakumeye, a'ay andza niye bay! Ane tuk na, tadə ka gərūm ha mezeleme kurom bay na, nəkurom tebiye ka mətumeye andza nəteye dərma.

⁴ Tsukuđu ndo niye hay kuro gər eye tsamahkar aye gay zəbol eye a mbəzl fataya ma Silowe ka dala i Zerolem aye na, ka dzalum na, ta ze tay ha siye i ndo i dala i Zerolem tə mezeleme daw?

⁵ Neŋ faya na tsikakumeye andza niye bay. Ane tuk na, tadə ka gərūm ha mezeleme kurom bay na, nəkurom tebiye ka mətumeye andza nəteye.»

⁶ Tsa na, Yesu a tsikatay dzeke, a gwadatay: «Ndowne andaya a zəv dərīzl i gərdaf wuray andza gurov a guvah ŋgay. Pat wuray na, a ye mata ŋgalaw hohway i gərdaf niye. A ye naha na, dərīzl i gərdaf niye kə wa bay.

⁷ Ndo i guvah niye a gwaday a ndo matsəpay na guvah niye: “Zəba! Kə ge anəke məve mahkar na yawaw mata pəle naha hohway i dərīzl gərdaf nakay. Ane tuk na, na huta faya hohway bay. Ma nesəneye ha təv ma guvah kəriye na, hərwi mey? Dəs na abəra mə dəma!”

⁸ Ane tuk na, ndo matsəpay na guvah niye a mbəday faya a gwaday: “Ndo i gay ga, biyeŋ na, gər ha. Na lye bəd ka tsakay eye tuwwe. Na lay na, na peye bərbur.

⁹ Na ge ha andza niye na, agəna ka viye nengef na, ma wiye. Kə wa bay na, ka dəsiye na tuk.”»

Yesu a mbəl ha ndo abəra ma dəvats pat i mazəzukw bo

¹⁰ Yesu faya ma tətikatay a ndo hay mə gay i mađuwule me pat i mazəzukw bo.

¹¹ Ŋgwas wuray andaya dəvats eye mə dəma dərma. Dəvats niye kə ndza faya məve kuro gər eye tsamahkar. Fakalaw a təra ha. A guđu ha a mba faya mələtse dzik bay.

¹² Yesu a ŋgatay a ŋgwas niye na, a zalay. Tsa na, a gwaday: «Ka mbəl abəra ma dəvats yak.»

¹³ Yesu a pa faya həlay. A pa faya həlay na, kwayaŋŋa a lətse dzik lele. Tsa na, ŋgwas niye a zambaday a Mbəlom.

¹⁴ Ane tuk na, wu nakə Yesu a ge, a mbəl ha ndo pat i mazəzukw bo aye na, a ndalay a bəy i gay i mađuwule me. A tsikatay a ndo hay a gwadatay: «Pat andaya məkwa hərwi mäge məsler. Kā mbəlamay ha ndo na, pat niye hay bəna, pat i mazəzukw bo bay!»

¹⁵ Bəy Maduweŋ a mbəday faya a gwaday: «Nəkurom tebiye na, ndo neheye ta məvay gər a ndo aye! Pat i mazəzukw bo na, kwa way a pəla ha sla ŋgay kəgəbay zuŋgo ŋgay mede ha ka məse yam bədaw?

¹⁶ Ŋgwas nakay gwala i Abraham, Fakalaw a dzawa na na, neŋgeye məve kuro gər eye tsamahkar. A ye ka bo məpəle ha abəra ma mədzewe pat i mazəzukw bo bədaw?»

¹⁷ Bazlam i Yesu niye a mbədatay faya andza niye na, horoy a gatay a ndo mənə dəre ŋgay niye hay tebiye. Ane tuk na, ndo hay tebiye na, məsler i Yesu niye a gawa aye, a ye tay a gər haladzay.

Dzeke i wur i bəzan ta gəde

Mata 13.31-33; Markus 4.30-32

¹⁸ Yesu a gwad: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, wuye mey?

¹⁹ Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, andza wur i bəzan nakə ndo a zla a sləga ka dədan aye. A sləga na na, a ndzohw. A gəl, a təra andza gərdaf, diyeŋ hay tə ŋgar gay tay hay ka hawal eye hay.»

²⁰ Yesu a gwadatay sa: «Na ndzəkit ha Bəy i Mbəlom sa na, ta wuye mey?

²¹ Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, gəde nakə ŋgwas a həl tsekweŋ a dzapa ha ta gufa aye. Gufa niye na, haladzay. A həlaḅ tay ha ka bo na, gufa niye mahəlaḅa eye a kwasa a həmbot.»

*Mede a Bəy i Mbəlom
Mata 7.13-14,21-23*

22 Yesu a həl bo ma diye a Zerozelem na, a ye ta wuzlahgəma ada ta gəma hay. Faya ma diye na, a dawa ha bazlam i Mbəlom.

23 Ahəl nakə faya ma tsikateye bazlam i Mbəlom aye na, ndoweye a tsətsah faya a gwadəy: «Bəy Maduweŋ, mata təme na, ndo ma i ŋgal eye daw?»

Yesu a mbədə faya a tsikatay a ndo niye hay tebiye, a gwadəy:

24 «Gum gədaŋ məfələkwe ta tsəved nakə mənğədtse aye. Faya na gwadəkumeye ndo hay haladzay ta pəliye tsəved məfələkwe ada ta hutiyeye tsəved sa bay.

25 Hərwi ndo i gay kə lətse ka dərəzl a maged na, ka ndzumeye ma bəra. Ka fumeye a maged ŋgay. Ka gwadumeye naha: “Bəy Maduweŋ, həndəkamay na maged tey.”

«Ma mbədəkumaweye faya, ma gwadəkumeye: “Ka yumaw mənğay, na sər kurom ha bay.”

26 «Aya! Ka gwadumeye: “Ka ndayakwa wu mənday ada ka sakwa wu məsay dziye tə nəkar. Ka tətikamay bazlam i Mbəlom ka təv neheye ma gəma may aye.”

27 «Ma gwadəkumeye sa: “Ka yumaw mənğay na, na sər kurom ha bay, a nəkurom ndo mäge mezeleme hay. Dum abəra ka təv ga!”

28 «Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpədə zler eye. Ka ŋgatumeye a Abraham, a Izak, a Zakob ta ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay ma Bəy i Mbəlom. Nəkurom na, ta dərəzliye fakuma abəra.

29 Ndo hay ta deyeweye abəra mə bəzay, ma mägəma ta deyeweye ma diye i yam ada ta deyeweye ma diye i tsakay. Nəteye tebiye ta diye a Bəy i Mbəlom. Ta ndziye ta ndiye wu mənday mə dəma.

30 Ane tuk na, ndo neheye nəteye ndo i dəba hay anəke aye na, ta təriye ndo i me hay, ndo i me hay ta təriye ndo i dəba hay.»

* 13:35 Dəmes hay 118.26.

*Yesu neŋgeye ka tsəved faya ma diye
a Zerozelem*

Mata 23.37-39

31 Yesu a ndəv ha mətsike me na, kwayaŋŋa Farisa wuray ta həndzəd naha ka təv ŋgay, tə gwadəy: «Lətse do a bəra kanəŋ! Do a təv mekelen eye bəna, a say a Herod məkədə kar.»

32 Yesu a mbədətay faya a gwadəy: «Dum gwadumay a mezerew niye na, na həhariye fakalaw abəra ka ndo hay ada na mbəliye tay ha ndo hay abəra ma dəvats bəgom tə tədə təday. Ka pat mamahkar eye na, na ndəviye ha məsler ga.

33 Ane tuk na, na ndisliye ha mede ga bəgom, tədəcə ada tədəcə təday təday. Hərwi ta kədiye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom ma təv mekelen na, a ye ka bo bay. A ye ka bo ta kədiye na ma Zerozelem.»

34 Yesu a dazlay mətuwe Zerozelem. A gwad: «Nəkurom ndo i Zerozelem hay, nəkurom ndo i Zerozelem hay. Nəkurom neheye ka bəbazlum tay ha ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay ada ka kədum tay ha ndo neheye Mbəlom a slərakum naha aye tə kwar! Sik nday nakə a seŋ məhayakum gər ka təv ga andza mandzekwer nakə ma hayatay gər a wawa ŋgay hay a huđ i gwezleviyek ŋgay aye. Ane tuk na, ka wudum bay!

35 Andza niye, neŋ faya na gwadəkumeye: Ma dazleye anəke ka ŋgatumeŋeye sa bay hus ahəl nakə ka gwadumeye: “Mbəlom mâ pa ŋgama ka ndo nakə faya ma deyeweye ta məzele i Bəy Maduweŋ aye!*”»

14

*Yesu a mbəl ha ndo pat i mazəzukw
bo sa*

1 Pat i mazəzukw bo na, Yesu a ye a gay i bəy i Farisa wuray hay mata ndayaw wu mənday. Ndo hay niye tebiye mə dəma aye faya ta zəzuriye na Yesu.

2 Ndo wuray andaya dəvats eye, bo ŋgay mazlambara eye. Neŋgeye malətse eye kame i Yesu.

³ Yesu a dazlay a mætsike me, a tsætsah ka ndo mædzanḡawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ta Farisa hay. A gwadətay: «Bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved məmbəle ha ndo pat i mazəzukw bo tsukudū kə vəl bəđaw?»

⁴ Ane tuk na, a satay mambəđay faya bay.

Yesu a gəs ndo niye dāvats eye mə həlay. Tsa na, a mbəl ha. A gwadətay: «Do wu yak a mətagay.»

⁵ Tsa na, a gwadətay a ndo niye hay: «Tadə ndo mə walaḡ kurom, wawa ḡgay kəḡəbay sla ḡgay kə dəd a bəđiyem pat i mazəzukw bo na, ma diye kwayanḡa ma zla ahaya abəra mə dəma bəđaw?»

⁶ Ndo niye hay ta mba faya mambəđay faya bay.

Məhəne ha gər

⁷ Yesu a ge ḡgodḡor ka ndo neheye tə zalatay ka wu mənday aye. A ge fataya ḡgodḡor na, hərwi tə lah ka təv məndzay lele eye. Hərwi niye a tsikatay a ndo niye hay tebiye ta dzeke.

⁸ A gwadətay: «Tadə ndo kə zalaka a magurlom i mæzle dahəlay na, kə ye kə ndza ka təv məndzay lele eye bay. Ka ndza ka təv məndzay lele eye na, aḡəna ta zalay a ndo nakə a ze kar aye dərma.

⁹ Ada ndo nakə a zalakum ta ndo niye, ki yaw na, ma gwadakeye: «Lətse! Gəray ha təv məndzay a ndo nakay.» Ka lətseye, ka diye ka təv məndze nakə duk aye na, horoy ma gakeye.

¹⁰ Duh bay, tadə ta zalaka na, do ndza ka təv məndzay nakə lelebay duk ma dəba aye, hərwi ada ahəl nakə ndo nakə a zalaka ki yaw na, ma gwadakeye: «Dzam ga, dara ndza ka təv məndzay lele eye. Andza niye, nəkar, ka təriye kame i ndo niye mazala eye hay tebiye na, ndo bagwar eye.»

¹¹ Hərwi ndoweye ka səgər ha bo ḡgay na, ta təriye ha wawa eye. Ndowneye kə həna ha gər, a təra ha

bo ḡgay wawa eye na, ta səgəriye ha bagwar eye.»

¹² Tsa na, Yesu a gwadətay a ndo nakə a zalay aye: «Tadə ka vəliye wu mənday a ndo hay na, kə zalatay a dzam yak, a malamar yak hay, a gwala yak hay, a ndo i zlele hay bay, hərwi nəteye na, ta sliye faya məzalaka. Ta hamakeye wu mənday nakə ka vəlatay aye.

¹³ Ane tuk na, tadə ka vəlateye wu mənday i magurlom a ndo hay na, zalatay a ndo i mətawak hay, a ndo videl eye hay, a ndo matəra eye hay, ada a guluf hay.

¹⁴ Ka ge andza niye na, ka ta hutiyə mənḡwese pat nakə ndo i ḡgwalak hay ta lətseye abəra ma mədahaḡ aye. Nəteye na, wu tay andaya məvəlatay a dəma bay. Mata vəlatay a dəma na, Mbəlom.»

Dzeke i ndo mazala eye hay

Mata 22.1-10

¹⁵ Ndo niye hay tebiye tə tsəne bazlam i Yesu niye na, ndo nəte mə walaḡ tay a gwadətay a Yesu: «Mənḡwese ka ndo nakə ma ta ndiye wu mənday ma Bəy i Mbəlom aye.»

¹⁶ Yesu a mbəđay faya a gwadətay: «Pat wuray na, ndoweye andaya a da wu mənday haladzay. A da wu mənday niye na, a zalatay a ndo hay haladzay ka mənde.

¹⁷ Həlay i mənde wu mənday a sla na, a slər ndo i məsler ḡgay mata zalatayaw a ndo hay. Mā gwadətay t̄a yaw anəke hərwi wu mənday maləva bo eye tsiy.

¹⁸ «Ndo i məsler a həl bo a ye a gwadətay dumara. Ane tuk na, kwa way a may ha me. Ndo makurre eye a gwadətay a ndo i məsler: «Na slay mede naha bay. Na səkəm guvah anəke na zəbaweye faya təday. Pəsa ga ha, mā ndalaka bay.»

¹⁹ «Ndo nənḡed a gwadətay: «Na səkəm sla hay anəke sulo sulo zləm, na diye na ta dziye tay ha təday. Amboh pəsa ga ha, na slay naha bay. Mā ndalaka bay.»

20 «Ndo mekelenj eye a gwadaj sa: “Na zla dahalay anake harwi niye na slay naha mede naha bay.”

21 «Ndo i masler niye a maw a matagay. A ye ka tev i ndo i gay ngay. A takaray bazlam i ndo niye hay a ndo i gay ngay. Ndo i gay ngay a tsane andza niye na, a ndalay haladzay. A gwadaj a ndo i masler ngay: “Do base ka tev mahay gar hay, ka tsavedi walanj i gay hay. Zalatayaw a ndo i matawak hay, a ndo videl eye hay, a guluf hay, a ndo matara eye hay, ta yaw kananj.”

22 «Ndo i masler a ye a zalatayaw a slala i ndo niye hay. A maw a gwadaj a ndo i gay ngay: “Ndo i gay ga na ge masler nakə ka tsikenj aye, ane tuk na, tev andaya ndo hay ta rah a dama bay.”

23 «Tsa na, ndo i gay ngay a gwadaj: “Do ka tsaved neheye a ye a gama wawa eye hay ada ka tsaved neheye a ye ta tsakay i dzal aye. Gatay kutonj ta yaw ada gay ga ma rah ta ndo hay birsitse.

24 Neñ faya na gwadakum eye: Ndo neheye ta lah mazalatay kurre ta yaw bay aye na, ndaray kwa nate ma walanj tay ta ndzakiye daf ga bay.”»

*Matere gawla i Yesu ta dedek eye
Mata 10.37-38, 5.13; Markus 9.50*

25 Ndo hay haladzay ta paway bezay a Yesu. Ahel nakə faya ta diye ka tsaved aye na, Yesu a mbada me ka tev i ndo niye hay faya ta pay bezay aye, a gwadatay a nateye niye tebiye:

26 «Ndo nakə a say matere gawla ga aye na, ma wuda baba ngay, may ngay, ngwas ngay, wawa ngay hay, malamar ngay haslaka eye hay kwa malamar ngay dem eye hay, ma wuda tay ha ma ze neñ bay, kwa magwadaj a gar ngay neñ eye ma ze neñ bay, bəna, ma sliye faya matere gawla ga bay.

27 Ndowe ye ka zla mayako mazlalmada eye ka penj bezay bay na, ma sliye faya matere gawla ga bay.

28 «Tadə ndo ma walanj kurom a say mage gay na, ma ndziye ada ma pasliye suloy nakə ma dziye ha ka

mage gay, ma zəbiye faya ma sleye da mandəve ha masler daw.

29 Andza niye tadə ka dzala faya dze bay. A pa naha madok eye dekdek tsa, ka ndəv ha madəzle bay na, ndo hay ta ngatay na, ta ngwasiye faya.

30 Ta gwadiye: “Ndo nakay a dazlay a madəzle gay tuk na, ka mba faya mandəv ha masler eye bay!”

31 «Andza niye bay nakə sidzew ngay hay gwezem kuro aye na, ma diye mata ge varam ta bay nakə sidzew ngay hay gwezem kuro kuro sulo aye daw? Ma ta diye madazlay a varam na, ma ndziye ma dzaliye gar lele teday. Ma tsatsahiye a gar ngay: “Anake na, ta sidzew ga hay gwezem kuro na, na sliye faya mage varam ta bay nakə sidzew ngay hay gwezem kuro kuro sulo aye daw?”

32 Tadə ma sliye faya bay na, ma slariye ndo hay ka tev i bay niye ahel nakə nengeye darenj mba aye. Ma tsatsahiye naha faya mandze zay.»

33 Yesu a gwadatay sa: «Andza niye ma walanj kurom darmak, tadə ndoweye ka gar ha wu ngay tebiye bay na, ma sliye faya matere gawla ga bay.»

34 Yesu a tsikatay dzeke mekelenj eye sa, a gwadatay: «Ayaw sluwal na, wu nakə lele aye. Ane tuk na, tadə sluwal a vad sa bay na, ta sliye matere ha ma vad harabəba sa na, ma kakay?»

35 Ta sliye faya mage ha masler sa bay. Kwa makutse a guvah andza bərbur bəbay na, ma giye ngama bay. Ta kutsiye ha a bəra. Ndo nakə zləm andaya faya matsəne aye na, ma tsane lele!»

15

*Dzeke i tabanj nakə a dze aye
Mata 18.12-14*

1 Pat wuray na, ndo matsekele dzangal hay ta siye i ndo i mezeleme hay tebiye ti ye ka tev i Yesu. Nateye niye tebiye ti ye na, mata pay zləm a bazlam i Yesu.

2 Farisa hay ta ndo madzangawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta ngatay a Yesu ta ndo niye hay na, ta may ha mənese a Yesu, ta gwad: «Ndo nakay

i ngay a tãma tay ha ndo i mezeleme hay ada ta ndiye ka bo wu mãnday ka tãv manãte eye na, kãkay?»

³ Yesu a sãratay naha ka wu nakã faya ta tsikiye. A mbãdatay faya ta dzeke, a gwãdatay:

⁴ «Tãdã ndãray mã walañ kurom tãbañ ngay hay andaya temerre ada a dze faya abãra nãte mã walañ i tãbañ ngay niye hay na, ma gãriye ha kuro kuro tsid gãr eye tsid eye niye hay, ma diye mapãla ahaya nãte eye niye a dze aye ma huta ahaya tãday bãdaw?»

⁵ Tãdã kã huta na na, dãrev ngay ma ngwasiye haladzay. Ma pa ahaya tãbañ ngay niye ka dzegwem,

⁶ ma zla ahaya a mãtagay. Kã zla ahaya na, ma zalateye a dzam ngay hay ta ndo i mãged ngay hay ada ma gwãdateye: “Dumara ngwasakwa ka bo dziye hãrwi tãbañ ga nakã a dze aye na, na huta na.”»

⁷ Yesu a gwãdatay sa: «Tãdã ndo nãte kã gãr ha mezeleme ngay na, sãrum ha na, mãngwese ma giye andaya ka tãv i Mbãlom mã mbãlom andza niye dãrmak, a ze ndo neh-eye kuro kuro tsid gãr eye tsid ta zãba ka bo tay andza mezeleme andaya fataya tãbey, a satay mãgãre ha mezeleme tay bay aye.»

Dzeke i kwar i suloy nakã a dze aye

⁸ Yesu a gwãdatay sa: «Kãgãbay, ngwas waray nakã kwar i suloy andaya kuro ada a dze faya abãra nãte na, ma piye ako ka lalam, ma fãdiye na gay ngay ada ma pãliye na tã marãzlay a gãr eye lele ma hutiyenã tãday.

⁹ Kã huta na na, ma zalateye a dzam ngay hay ta ndo i mãged ngay hay. Ma gwãdateye: “Dumara, ngwasakwa ka bo dziye hãrwi na huta na kwar i suloy ga nakã a dze aye.”»

¹⁰ Yesu a gwãdatay sa: «Sãrum ha, tãdã ndo nãte kã gãr ha mezeleme ngay na, mãngwese andaya mã walañ i gawla i Mbãlom hay.»

Dzeke i bãba nakã a pãsay ha mãnese a wawa ngay aye

¹¹ Yesu a gwãdatay sa: «Ndoweye andaya na, wawa ngay hay sulo.

¹² Pat wuray na, bo wawa eye nakã a tsãtsah ka bãba ngay, a gwãday: “Bãba ga, zlele yak nakã ka ngãnamay ha aza ta malamar ga aye na, vãleñ faya abãra i ga anãke.” Bãba tay a tsãne andza niye na, a ngãnatay ha zlele ngay a wawa ngay niye hay sulo aye.

¹³ «A ndza mãhãne tsekwenã na, wawa niye bo wawa eye a hãl zlele nakã bãba ngay a vãlay aye, a sãkãm ha. Ma dãba eye na, a hãl bo a ye ha ka bo ta suloy niye a gãma dãrenã eye. A ndisl a gãma niye na, a dazlay a mãge wu nakã lelebay aye. A nas ha suloy niye tebiye.

¹⁴ «Suloy niye a ndãv faya abãra tebiye na, mãdãrzlañ bagwar eye a ge ma gãma eye niye. Wawa niye a huta wu mãnday sa bay.

¹⁵ Tsa na, a ye mata pãle mãsler. A huta mãsler niye na, mã gay i ndo wuray ma gãma eye niye. Ndo niye a slãr ha a pesl mata tsãkure mãdãras hay.

¹⁶ Ahãl nakã nenãgeye faya ma tsãkuriye mãdãras hay aye na, may a wur faya. A say hãbe mãnde wu mãnday nakã tã vãlawatay a mãdãras hay aye na, ndãray kã vãlay bay.

¹⁷ «Tsa na, a dazlay mãdzele ka dãretsãtseh ngay. A dzala ka mãndze ngay nakã mã gay i bãba ngay aye, a gwãd: “Mã gay i bãba na, ndo i mãsler ngay hay faya ta ndiye wu mãnday lele ada a ze naha fataya abãra. Ada nenã tuk na, na mãtiye tã may kanañ na, kãkay!

¹⁸ Ngama anãke na, na hãliye bo na miye ka tãv i bãba ga. Na ye na, na gwãdeye: Bãba ga, na ge mãnese kame i Bãba Mbãlom ada kame yak.

¹⁹ Anãke na, na sla tã zelenã wawa yak sa bay. Tãra ga ha andza ndo i mãsler yak tsa.”

²⁰ A dzala andza niye na, a hãl bo a mbãda gãr a gay i bãba ngay.

«Mazlambar ma ndisliye a gay i bãba ngay na, bãba ngay a ngãtay naha dãrenã. A ngãtay naha na, a gay mã bo

haladzay. Tsa na, a hway ka tøv ñgay. A ye naha a gəs na ka bo tæmbolok tæmbolok tæ mængwese eye lele.

²¹ Yawa! Wawa niye a gwadáy: “Bæba ga, neñ na, na ge mænese kame i Mbælom ada kame yak. Neñ na, na sla tâ zelen wawa yak sa bay.”

²² «Ane tuk na, bæba ñgay a zalatay a ndo i mæsler ñgay hay, a gwadatay: “A niye bæse! Dum naha, zlumaw rækwat nakæ a le haladzay aye ada kalumay ka bo. Dum naha, zlumaw matsærad, pumay a wur i hæláy ada hælumaw tahërak, pumay a sik.

²³ Gəsumaw sla niye magəla eye, kədum. Ndayakwa ada ka hatsakw-eye.

²⁴ Hərwi wawa ga nakay na, hæbe na gwad kə mət, anəke na, neñgeye andaya tæ dære. Hæbe kə dze, anəke na, na huta na. Anəke na, dærev ga kə ñgwasa.” Tsa na, ta dazlay a mæhetse tuk.

²⁵ «Ahəl nakæ faya ta hatsiye aye na, wawa ñgay bagwar eye mæ pesl ma guvah. Hæláy i madayaw ñgay a mætəgay a sla na, a hælaw bo abëra ma guvah. A yaw mazlambar bæse tæ gay i bæba ñgay na, a tsæne mæhetse ta ganjan eye dæbtsim dæbtsim.

²⁶ Tsa na, a zalay a ndo næte mæ walan i ndo i mæsler i bæba ñgay hay, a tsatsah faya a gwadáy: “Maa ge mæ gay kway bægom na, mey?”

²⁷ Ndo i mæsler i bæba ñgay niye a mbæday faya a gwadáy: “Faya ta hatsiye hərwi malamar yak kə maw ma tøv eye. Ada bæba yak a kəd sla niye magəla eye hərwi kə huta na wawa ñgay, neñgeye andaya zayzay lele, wuray kə gay bay.”

²⁸ «Wawa bagwar eye a tsæne andza niye na, a ndalay haladzay. A kərah mede a mætəgay. Bæba ñgay a yaw ka tøv ñgay, a gay amboh. A gwadáy: “Dara a mætəgay.”

²⁹ Ane tuk na, wawa ñgay a mbæday faya a gwadáy: “Tsæne wu nakæ na tsikakeye tæday. Kwa anəke bay, na gaka mæsler na, mæve haladzay ada dæda na kərah bazlam yak daw? Ka velen wawa i vo’ar ada nâ ge ha

magurlom ta dzam ga hay tey na, ka velen daw?

³⁰ Ane tuk na, anan wawa yak nakay a nasaka ha zlele ka ñgwas hay aye na, anəke a maw na, ka kədáy sla sa na, kəkay?”

³¹ «Bæba ñgay a mbæday faya a gwadáy: “Wawa ga, mâ ndalaka bay. Nəkar mandza eye na, huya ka tøv ga ada zlele ga hay tebiye na, i yak bædaw?

³² A ye ka bo tæde mæge magurlom tæ mængwese eye na, lele ñgway. Hərwi malamar yak nakay na gwad na, kə mət. Anəke na, neñgeye andaya tæ dære. Hæbe kə dze, anəke na, na huta na!”»

16

Mbælom ta suloy

Mata 6.24, 11.12-13, 5.31-32; Markus 10.11-12

¹ Ma dæba eye na, Yesu a gwadatay a gawla ñgay hay sa: «Ndoweeye andaya zlele eye, ndo mæpesle suloy ñgay andaya. Ti ye naha tæ gwadáy a ndo i zlele niye: “Ndo mæpaslaka na suloy yak na, faya ma nasakeye ha zlele yak.”

² «Ndo i zlele niye a tsæne andza niye na, a zalay a ndo mæpesle suloy ñgay niye a gwadáy: “Na tsæne ndo hay tæ tsik ka nəkar na, mey? Suloy nday na, peslen na ka ge ha na, wu waray wu waray, hərwi nəkar na, ka sliye faya matære ndo i mæsler ga sa bay.”

³ «Ndo mæpesle suloy niye a tsik mæ gær ñgay, a gwad: “Ndo i gay ga ma hähariye ga abëra ma mæsler ñgay ada na giye na, kəkay? Ada kwa gədan ga andaya mæfæte sa bay tuk na, kəkay? Na gwad na rækiye na, horoy ma geñeye.

⁴ Ah! Na sər na giye hərwi ada ndo hay ta tæmiye ga a gay tay tadæ ta kal ga ha abëra ma mæsler na!”

⁵ «A ye a zalatay a ndo neheye gwedere i ndo i gay ñgay andaya fataya aye næte ta næte. Ti ye naha. Tsa na, a gwadáy a ndo kurre eye: “Gwedere i ndo i gay ga fakaya na, nday?”

6 «Ndo niye a mbəday faya a gwaday: “Dos i mal temerre.” Ndo məpesle suloy niye a gwaday: “Derewel i gwedere yak anañ. A niye ndza bəse, watsa a dāma na, dos i mal kuro kuro zləm tsa.”

7 «Tsa na, a gwaday a ndo nenged: “Ada nəkar na, gwedere i ndo i gay ga fakaya na, nday?” Ndo niye a mbəday faya a gwaday: “Taḅay i bəle temerre.”

«Ndo məpesle suloy niye a gwaday: “Derewel i gwedere yak anañ. A niye ndza bəse, watsa a dāma taḅay i bəle kuro kuro tsamahkar tsa.”

8 «Ndo i gay ṅgay a ṅgatay andza niye na, a zambaday a ndo məpesle suloy ṅgay hərwi a ge məsler ta bəbək. Andza niye, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye na, tə dzala ka wu nakə ma ta giye bo kame aye. Ta wuda bo mə walaṅ tay. Nəteye bəbək eye hay ta ze ha ndo i Mbəlom hay.»

9 Yesu a səkah ha me ṅgay niye, a gwadatay: «Neṅ faya na gwadumeye sa: Gum ṅwalak tə zlele i məndzibəra nakay lele. Hərwi tadə ka ndəv fakuma abəra na, ka ta hutumeye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

10 «Ndo nakə a ge wu wawa eye hay ta tsəved eye na, ma giye wu bagwar eye hay ta tsəved eye dərma. Ndo nakə kwa wu wawa eye hay a ge na ta tsəved eye bay aye na, wu bagwar eye hay dərma ma giye na ta tsəved eye bay.

11 Ada tadə ka mbum faya mäge məsler ta tsəved eye lele tə zlele i məndzibəra nakay bay na, mata vəlakum zlele lele eye na, way?

12 Tadə ka sərūm məgay gər a wu i ndo hay bay na, mata vəlakum wu kurom neheye ka ləvumay gər aye na, way?

13 «Ndəray ma sliye mäge məsler a ndo i gay ṅgay hay sulo bay. Hərwi pat neṅged na, ma geye sewed a ndo i gay ṅgay neṅged, ma wudiye na neṅged lele. Kəgəbay ma gəseye me a ndo neṅged, a ndo neṅged na, ma gəseye me bay tebiye. Nəkurom bəbay ka

slumeye faya mäge məsler a Mbəlom ada a suloy sulo sulo bay.»

14 Farisa hay tə tsəne bazlam i Yesu neheye a tsik aye tebiye. Tə ṅgwas ka Yesu hərwi nəteye na, ta wuda suloy haladzay.

15 Yesu a gwadatay a Farisa niye hay: «Nəkurom ka təv dərə i ndo hay na, ka gwadum nəkurom ndo lele eye hay. Ane tuk na, Mbəlom na, a sər dərəv kurom hay. Hərwi wu nakə ndo hay tə gwad bagwar eye na, ka təv dərə i Mbəlom na, lele bay tebiye.

16 Həlay i bazlam i Musa mapala eye tə dərəwel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay kə ndza hus a həlay i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam. Kwa abəra ahəl niye na, tə dawa ha Labara ṅwalak eye i Bəy i Mbəlom. Həlay nakay na, kwa way a ge gədaṅ hərwi məfələkwe a Bəy i Mbəlom.

17 Magərmbəlom ta dala na, ta ndəviye. Ane tuk na, kwa wu tsekwenṅ ma dziye abəra mə bazlam ga mapala eye bay.

18 «Ndoweye ka həhar na ṅgwas ṅgay ada kə zla a dāma ṅgwas mekeleṅ eye na, kə ge madama. Ada ndoweye kə zla ṅgwas nakə zal ṅgay a həhar na aye na, kə ge madama dərma.»

Ndo i zlele ta Lazar

19 Yesu a gwadatay sa: «Ndoweye andaya zlele eye. Neṅgeye a pawa ka bo peteked nakə a le haladzay aye ada məsəkəme ṅgay eye na, suloy haladzay. Neṅgeye mandza eye pat pat ma wiya ada wu mənday ṅgay na, lele.

20 Ndoweye andaya dərma məzele ṅgay Lazar. Neṅgeye na, mətawak eye, wuray ṅgay andaya bay. Bo ṅgay tebiye na, mbəlak eye dekdek. A yaw ka maged i ndo i zlele niye. A hənawa mə dāma.

21 A say həbe mənde batatuk i wu mənday nakə a kutsawa abəra ka təv mənde wu mənday i ndo i zlele niye. Ane tuk na, kəra hay tə yawa naha ka təv ṅgay mandekede mbəlak ṅgay niye duh.

22 «Ma dəba eye na, Lazar a mət. Gawla i Mbəlom hay tə zla na ka təv

i Abraham. Ndo niye zlele eye a mət dərmaḱ. Tsa na, tə la na.

²³ Ndo niye zlele eye na, a sawa d̄aretsətseh haladzay ma t̄əv m̄əndze i m̄ədahaṅ hay. A z̄əba d̄əre, a ma ha d̄əre a ḡəma na, a ṅgatay naha a Abraham ta Lazar n̄əteye ka t̄əv man̄əte eye d̄əreṅ t̄ə neṅgeye.

²⁴ A zalay naha a Abraham, a gwad̄ay: “B̄əba ga Abraham, na gaka m̄ə bo t̄əb̄ədew? Amboh sl̄ər Lazar na, m̄ā t̄əl̄əka wur h̄əlay ṅgay a yam ada m̄ā t̄əkw̄eṅew ka d̄ərneh maḡeṅ zayya tey. H̄ərwi neṅ faya na siye d̄aretsətseh haladzay ma ako nakay.”

²⁵ «Ane tuk na, Abraham a gwad̄ay naha: “Wawa ga, s̄ər ha na, ka huta ka m̄əndzib̄əra na, haladzay. Lazar neṅgeye na, k̄ə sa d̄aretsətseh haladzay. An̄əke na, neṅgeye mandza eye barbarra, ma ndiye i ṅgay tey. An̄əke n̄əkar na, ka siye d̄aretsətseh dərmaḱ tey.

²⁶ Ada sa tsa na, b̄əd̄ z̄əbol eye m̄ə walaṅ kway. Andza niye ndo neheye a satay mede naha a diye kurom aye na, ta sliye faya mede naha bay. Ada madayaw ab̄əra ka t̄əv kurom a t̄əv may b̄əbay na, ma tasiye bo bay.”

²⁷ «Ndo i zlele niye a gwad̄ay naha a Abraham: “Amboh, sl̄ər Lazar a gay i b̄əba ga,

²⁸ malamar ga hay andaya zlam. M̄ā ye m̄ā gatay d̄af na, t̄ā yaw a t̄əv i d̄aretsətseh nakay bay.”

²⁹ «Abraham a mb̄əd̄ay faya, a gwad̄ay: “Malamar yak hay na, Musa ta ndo m̄əd̄e ha bazlam i Mb̄əlom hay andaya ta d̄atay ha. T̄ā pay z̄ləm a bazlam tay.”

³⁰ «Ndo i zlele niye a gwad̄ay a Abraham: “Niye na, ma sliye d̄a bay, b̄əba ga Abraham. Ane tuk na, tad̄ə nd̄əray a maw ab̄əra ma b̄əd̄, a ye ka t̄əv tay na, ta mb̄ədiye ha mede tay.”

³¹ «Abraham a gwad̄ay: “Tad̄ə ta pay z̄ləm a Musa ta ndo m̄əd̄e ha bazlam i Mb̄əlom hay bay na, kwa ndo m̄ā l̄ətsew ab̄əra ma m̄ədahaṅ, m̄ā ye ka t̄əv tay b̄əbay na, ta ts̄əniye bay.”»

17

Mezeleme

Mata 18.6-7,21-22; Markus 9.42

¹ Yesu a gwad̄atay a gawla ṅgay hay: «Wu hay andaya haladzay ta s̄əpatiye tay ha ndo hay ka m̄əge mezeleme. Kutoṅ ma giye bo andza niye. Ane tuk na, d̄aretsətseh ka ḡər i ndo nak̄ə ma s̄əpatiye ndo hay ka m̄əge mezeleme aye.

² ṅgama t̄ā b̄aray madiz i kwar a d̄ay ada t̄ā kal ha a hud̄ i b̄əlay t̄ə b̄əmal̄ə nak̄ə ma s̄əpatiye n̄əte m̄ə walaṅ i wawa neheye tsekweṅ tsekweṅ ka m̄əge mezeleme aye.

³ An̄əke na, gum metsehe lele, h̄əbum ḡər kurom.

«Tad̄ə malamar yak k̄ə gaka m̄ənese na, tsikay faya ta ts̄əfets̄əfe aye. Ada tad̄ə k̄ə ḡər ha mezeleme ṅgay na, p̄əsay ha mezeleme ṅgay.

⁴ Tad̄ə a gaka m̄ənese m̄ə walaṅ i m̄əh̄əne n̄əte sik tas̄əla ada faya ma deyeweye ka t̄əv yak m̄əgwad̄aka: “Na nasaka, amboh p̄əsa ga ha” na, p̄əsa ha.»

M̄əḡəle ha m̄əd̄zal ḡər

Mata 17.20

⁵ Ndo i maslaṅ i Yesu hay ta ts̄ətsah, t̄ə gwad̄ay a Yesu: «B̄əy Maduweṅ, s̄əkahamay ha m̄əd̄zal ḡər ka n̄əkar tey.»

⁶ B̄əy Maduweṅ a mb̄əd̄atay faya a gwad̄atay: «Tad̄ə ta dedek m̄əd̄zal ḡər kurom m̄ā ge andaya tsekweṅ andza wur i b̄əzaṅ na, ka slumeye faya m̄əgwad̄ay a d̄ərizl i ḡərd̄af i kuvoray nakay: “ṅgwad̄ ab̄əra kanaṅ, do ta z̄əv bo a b̄əlay” na, ma ḡəsakumeye me.»

Ndo m̄əge m̄əsler neheye ta hutiyə magogoy bay aye

⁷ Yesu a gwad̄atay sa: «Way nak̄ə m̄ə walaṅ kurom, ndo i m̄əsler ṅgay faya ma f̄əteye ma guvah aḡəna ma ts̄əkureye na ḡənow ṅgay hay, k̄ə maw a m̄ətagay na, ndo i gay ṅgay ma gwad̄eye: “Dara b̄əse, nda d̄af” d̄aw?

⁸ Ane tuk na, ma gwad̄eye d̄uh na: “Do naha, deṅew d̄af ga. Mb̄əd̄aw ka bo peteked̄ mekelenṅ h̄ərwi

məhələneƿ daf ga. Ahəl nakə neƿ faya na ndiye ada na siye wu məse aye na, ma dəba eye nəkar dərmak ka sliye faya mənđe wu mənđay ada ka siye wu məse.” Ndo i gay Ʊgay ma tsikeye andza niye bəđaw?

⁹ Ka dzalum na, ma geye sisœ a ndo i mäsler Ʊgay niye hərwi kə gay na wu nakə a tsikay ge aye dāw?

¹⁰ «Nəkurom dərmak andza niye, tadə ka gum mäsler nakə Mbəlom a gwadəkum “gum” aye na, gwadum duh na: “Nəmay ndo mäge mäsler tsa hərwi nəmay, nəmaa ge na, mäsler nakə tadə a ye ka bo nəmaa giye.”»

Yesu a mbəl tay ha ndo madəgwada eye hay kuro

¹¹ Yesu faya ma diye a Zerozelem na, a ye tə kokway nakə a Ʊgəna ha dala i Samari ta dala i Galile aye.

¹² Mazlambar ma ta ndisliye a gəma wuray na, ndo madəgwada eye hay kuro ta hway naha a satay mədzəgər tage Yesu. Tə lətse dərəƱ.

¹³ Tsa na, ta wuda ta gədaƱ, tə zalay naha a Yesu, tə gwad: «Yesu, Bəy! Nəmaa gaka mə bo təbədew!»

¹⁴ Yesu a Ʊgatatay, a gwadətay naha: «Dum ta bəzumay ha bo a ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye.» Nəteye faya ta diye mata bəzatay ha bo a ndo məvəlaway wu a Mbəlom na, tə mbəl suwud suwud.

¹⁵ Ndo nəte mə walaƱ tay a zəba ka bo Ʊgay na, kə mbəl suwud suwud. A mbəda gər ka təv i Yesu pəlasl. A ye tə mazambadāy naha a Mbəlom ta magala.

¹⁶ A ye naha na, a kal ha bo kame i Yesu ta da’ar luz ka dala. A gay sisœ haladzay a Yesu. NdoweƱe niye na, ndo i Samari hay.

¹⁷ Yesu a gwad: «Na gwad tə mbəl na, kuro tebiye bəđaw? Neheye tsid eye na, nəteye mənƱgay?

¹⁸ Ndəray kə dzala mə walaƱ tay madayaw məgay naha sisœ a Mbəlom bay. Duh mayaw na, bərakəzaƱ nakay dāw?»

¹⁹ Tsa na, Yesu a gwadāy a bərakəzaƱ niye: «Lətse! Do wu yak, mədzal gər yak nakə ka dzala ha ka neƱ aye kə mbəl kar ha.»

Maa sər pat i mandəve i mənđzibəra na, Mbəlom nəte ƱgweƱ

Mata 24.23-28,37-41

²⁰ Pat wuray na, Farisa hay ta tsətsah ka Yesu, tə gwadāy: «Bəy i Mbəlom ma ta deyeweƱe na, kəday?»

Yesu a mbədətay faya a gwadətay: «Bəy i Mbəlom ma deyeweƱe na, ndo hay ta ƱgateƱe bay.

²¹ Ta gwadiƱe: “Zəbum neƱgeƱe anaƱ kanaƱ” kəgəbay “NeƱgeƱe atay” bay. Hərwi sərur ha Bəy i Mbəlom na, neƱgeƱe mə walaƱ kurom.»

²² Tsa na, a gwadətay a gawla Ʊgay hay: «Həlay eye ma deyeweƱe ma sakumeye mənƱgatay a Wawa i Ndo kwa pat eye nəte tsa, ane tuk na, ka ƱgatumeƱe bay.

²³ Ta gwadumeƱe: “Zəbum atay!” Kəgəbay “Zəbum neƱgeƱe anaƱ!” Ane tuk na, kə yum bay, kə hwayum faya bay.

²⁴ Pat eye ma deyeweƱe neƱ Wawa i Ndo na deyeweƱe na, andza mawutsede i mbəlom nakə a wutsede na, dzaydzay Ʊgay eye a dəv kwa abəra mə bəzay i mbəlom hus a məgəma aye. Na deyeweƱe na, andza niye.

²⁵ Ane tuk na, na siye dərətsətseh haladzay təday ada ndo neheye anəke aye ta kaliye ga ha.»

²⁶ «Wu nakə a ge bo a həlay i Nuhu aye na, pat nakə neƱ Wawa i Ndo na deyeweƱe na, ma ta giye bo andza niye dərmak.*

²⁷ Ahəl niye na, ndo hay tə ndayawa wu mənđay ada tə sawa wu məsay, tə zlawə dahəlay hay ada tə vəlawə dem tay hay a zal hus a pat nakə Nuhu a fəlkwa a kwalalaƱ i yam aye. Yam bagwar eye a rah ka mənđzibəra a dze tay ha siye i ndo hay tebiye.

²⁸ «Sa na, ma ta təriye andza a həlay i Lot: Ndo hay tə ndayawa wu mənđay ada tə sawa wu məsay. Ta

* 17:26 Madazlay i wu hay 6.5-12, 7.6-23.

səkəməwə wu hay ada ta səməkəwə ha. Ta zəwəwə dərizl i gərdaf hay ada ta dəzləwə gay tay hay.

²⁹ Ane tuk na, pat nakə Lot a lətse a yaw abəra ma gəma i Sodom aye na, ako a paw abəra mə mbəlom andza yam ada tə wuye andaya a təma wafafafa, a dze tay ha ndo i gəma niye hay tebiye.†

³⁰ Pat nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma ta təriye andza niye dərma.

³¹ «Pat eye niye na, ndo nakə ka gər i gay ada wu ŋgay hay mə gay aye na, mâ mbəzlaw hərwi məzlaw wu mə gay bay. Andza niye ndo nakə ma guvah aye na, mâ maw a mətəgay bay.

³² Wu nakə a ge bo ta ŋgwas i Lot aye na, mâ mətəsakum gər bay!‡

³³ Ndo nakə ka pəla mətəme ha məsəfəre ŋgay aye na, ma ta dziye ha düh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ŋgay hərwi ga aye na, ma təmiye ha düh.

³⁴ «Sərum ha pat eye niye ta həvad na, ndo hay sulo mahəna eye ka sləlah na, ta zliye nəte, ta gəriye ha neŋged.

³⁵ ŋgwas hay sulo ta ləgəriye salamay ka ber, ta zliye nəte, ta gəriye ha neŋged. [

³⁶ Hasləka hay sulo ma guvah ta fətiye, ta zliye nəte, ta gəriye ha neŋged.]»

³⁷ Gawla ŋgay hay ta tsətsah faya tə gwaday: «Wu niye ma ta giye bo andza niye na, ka waray Bəy Maduweŋ.»

Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Təv nakə wu maməta eye mə dəma aye na, magoduk hay ta hayiye gər a dəma.»

18

Maduwulay me a Mbəlom tə marəzlay a gər

¹ Ma dəba eye, Yesu a tsikatay dzeke hərwi məde tay ha na, tâ dūwulay me

a Mbəlom huya tâ ye gər maduwule me bay.

² A gwadatay:

«Ndo məge sariya wuray ma gəma eye andaya. Ndoweye niye na, madzədzerə i Mbəlom mə dərev ŋgay təbey, ada ndo a gay mə gər bay sa.

³ Madakway i ŋgwas andaya ma gəma eye niye dərma. Madakway i ŋgwas niye a yawa ka təv ŋgay pat pat hərwi mâ gay na sariya ŋgay tey. A gwaday a ndo məge sariya niye: «Gamay na sariya ta ndo mənə dərə ga anaŋ tey.»

⁴ «Kə ndza haladzay ndo məge sariya a kəma məge sariya i madakway i ŋgwas niye bay. A dzala mə gər ŋgay a gwad: «Ayaw! Neŋ na dzala gər ka Mbəlom bay ada kwa ndo a geŋ mə gər bay,

⁵ ane tuk na, madakway i ŋgwas nakay faya ma wurdəŋeye me, ŋgama na geye na sariya ŋgay təday bəna, ma gəriye ha madayaw ka təv ga bay.»»

⁶ Bəy Maduweŋ a gwadatay sa: «Tsənum wu nakə ndo məge sariya niye ŋgwalak eye bay a tsik aye!

⁷ Ada Mbəlom neŋgeye na, ma dzəniye ndo ŋgay hay bədaw? Tadə faya ta tuway naha bo na, ma giye mahonok madzəne tay daw?

⁸ Sərum ha na, ma dzəniye tay ta bəse. Ane tuk na, aza neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, na hutiye ndo mədzał gər hay ka neŋ ŋgway daw?»

Ndo i Farisa ta ndo matsekele dzanğal

⁹ Yesu a tsikatay dzeke mekeleŋ eye sa. Dzeke niye na, hərwi ndo neh-eye tə dzala tə gwad nəteye ka dərə i Mbəlom na, ŋgwalak eye hay ada nəteye ta zəba ka siye i ndo hay na, andza ndo hay bay.

¹⁰ A gwadatay:

«Ndoweye hay andaya sulo, ti ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom mata dūwulay me a Mbəlom. Ndo neŋged na, ndo Farisa, neŋged na, ndo matsekele dzanğal.

† 17:29 Madazlay i wu hay 19.24-25. ‡ 17:32 Madazlay i wu hay 19.26.

11 «Ti ye naha na, ndo Farisa niye a lətse tøv ngay wal. A gwad mə dərev ngay: “A! A! Mbəlom ga, na gaka naha sisə hərwi neŋ na, andza siye i ndo hay təbey. Nəteye na, məkal eye hay, ndo ngwalak eye hay bay. Tə gawa madama. Neŋ na, na gaka naha sisə hərwi neŋ andza ndo matsekele dzaŋgal nakay təbey.

12 Mə luma nəte na, na gawa daliyam sik sulo. Wu ga kuro na, na vəlawa nəte.”»

13 «Ndo matsekele dzaŋgal neŋgeye na, a lətse dəreŋ. Kwa kə lətse ha gər mazəbe dəre a mbəlom bay tebiye. Ane tuk na, a gwad: “Mbəlom! Na gaka mə bo tey hərwi neŋ na, ndo i mezeleme.”»

14 Yesu a gwadatay: «Sərum ha na, ndo matsekele dzaŋgal nakay a ye a ngway a mətagay na, neŋgeye ka tøv i Mbəlom na, lele. Ane tuk na, ndo Farisa niye neŋgeye na, andza niye təbey. Hərwi ndo nakə a say t̄a gwad neŋgeye bagwar eye na, Mbəlom ma təriye ha wawa eye d̄uh. Ndo nakə a t̄ara ha bo ngay wawa eye kame i ndo hay aye na, Mbəlom ma təriye ha bagwar eye d̄uh.»

Yesu a t̄ama wawa hay

Mata 19.13-15; Markus 10.13-16

15 Ma dəba eye na, ndo hay tə həl naha wawa tsekweŋ tsekweŋ eye hay a Yesu hərwi ada m̄a pa fataya həlay ada t̄a huta ngama. Ane tuk na, gawla ngay hay tə gatay me a ndo niye hay tə həlay naha wawa hay aye.

16 Yesu a gwadatay a wawa hay: «Həndzədumaw ka tøv ga.» A gwadatay a gawla ngay hay: «Gərum tay ha wawa hay, t̄a yaw ka tøv ga! K̄a həharum tay ha bay, hərwi Bəy i Mbəlom mavəla eye na, a slala i ndo neheye andza wawa neheye.

17 Sərum ha na, ndoweye ka t̄ama Bəy i Mbəlom andza wawa neheye bay na, ma diye a Bəy i Mbəlom bay.»

Ndo i zlele ta Bəy i Mbəlom

Mata 19.16-30; Markus 10.17-31

18 Bəy i Yahuda wuray a tsətsah ka Yesu, a gwad: «Miter lele eye, na hutiyeye sifa nakə ma ndəviye bay aye na, na giye na, kəkay?»

19 Yesu a gwad: «Ka zeleŋ ndo lele eye na kemey? Ndo lele eye na, Mbəlom nəte ngweŋ.

20 Ka sər bazlam i Mbəlom mapala eye daw? Bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad na: K̄a ge madama bay, k̄a kəd gər i ndo bay, k̄a ge məkal bay, k̄a raw me ka ndo kame i sariya bay, rəhatay ha gər a bəba yak ta may yak.*»

21 Ndo niye a mbəday faya a gwad: «Gər i bazlam mapala eye neheye ka paslaw aye na, na hənay ha gər kwa ma wawa.»

22 Yesu a tsəne andza niye na, a gwad: «A zəkaw fakaya abəra wu nəte sa: Anəke na, do ta səkəm ha zlele yak hay tebiye ada k̄a ngənatay suloy eye a ndo i mətawak hay. Ka ge andza niye na, ka ta hutiyeye zlele mə mbəlom. Tsa na, dara, peŋ bəzay.»

23 Ane tuk na, ndo niye a tsəne bazlam niye na, a ndalay haladzay hərwi zlele ngay na, haladzay.

24 Yesu a zəba faya na, a ndalay, a gwad: «Hərwi ndo i zlele na, mede a Bəy i Mbəlom i ngay na, mada me eye haladzay.

25 Tə bəmalə nakə ndo i zlele ma diye a Bəy i Mbəlom aye na, ngama zləgweme m̄a ye ta bəd i ləpəre.»

26 Ndo neheye tə tsəne bazlam i Yesu nakə a tsik aye na, tə gwad: «Ane tuk na, kə ge andza niye na, mata sle mətəme na, way?»

27 Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ndəray ma sliye mətəme bay. Ane tuk na, Mbəlom ma sliye mətəme ha ndo.»

28 Tsa na, Piyer a gwad: «Tsəne! Nəmay anəŋ, nəmaa gər ha gay may hərwi məpaka bəzay na, kəkay?»

29 Yesu a gwadatay: «Sərum ha, ndoweye kə gər ha gay ngay, ngwas ngay, malamar ngay hasləka eye hay ta malamar ngay dem eye hay, bəba

* 18:20 Madayaw abəra ma Ezipt 20.12-16; Levitik 5.16-20.

ngay ta may ngay, wawa ngay hay hərwi Bəy i Mbəlom na,

³⁰ anəke ahəl kway nakay ma hutiyə a dəma haladzay ada kame na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviyē bay aye.»

Yesu a da ha məməte ngay

Mata 20.17-19; Markus 10.32-34

³¹ Yesu a zalatay a gawla ngay niyē hay kuro gər eye sulo aye abəra mə walaŋ i ndo hay kətsah. Tsa na, a gwadatay: «Tsənum! Anəke na, ka tsalakweyē a Zerozelem. Mə dəma na, wu nakə ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa ahəl niyē ka gər i neŋ Wawa i Ndo aye na, ma giyē bo tuk.

³² Ta vəlatēyē ga ha a ndo neheyē tə sər Mbəlom bay aye. Ta ngwasiyē fa-gaya, ta tsədəneyē, ta tufeneyē slesləf a dəre.

³³ Ta ndəbiyē ga ta mandalaḡa ada ta kədiyē ga. Ane tuk na, ma məhəne mamahkar eye na, na lətseweyē abəra ma mədahaŋ.»

³⁴ Ane tuk na, gawla ngay hay ta tsəne wu nakə a tsik aye bay. A ge fataya bazlam nakə Yesu a tsik aye a say məgwədə mey na, maŋgaha eye. A tsik na, ka gər i wu waray na, tə sər bay.

Yesu a mbəl ha ndo wuray gulufeye ma gəma i Zeriko

Mata 20.29-34; Markus 10.46-52

³⁵ Mazlambar Yesu ma ndisliyē a Zeriko na, guluf wuray andaya mandza eye ka tsakay i tsəved, a rəkawa wu ka ndo hay.

³⁶ A tsəne ndo hay faya ta diyē ka tsəved na, a gwadatay: «Labara i mey?»

³⁷ Ta mbədəy faya, tə gwadəy: «Yesu ndo i Nazaret ma diyē tə fa'anaŋ.»

³⁸ Guluf niyē a tsəne andza niyē na, a wuda ta magala, a gwad: «Yesu, Wawa i Davit, nə gaka mə bo təbədəw?»

³⁹ Ndo neheyē tə lah naha kame aye na, tə gay me a guluf niyē hərwi ada mâ bəbəl wuray bay, mâ ndza dikdik.

Duh a zaka ha mawude haladzay ta magala, a gwad: «Wawa i Davit, nə gaka mə bo təbədəw!»

⁴⁰ Yesu a ndisl naha na, a lətse, a gwadatay: «Dum gəsumayaw həlay kanaŋ.» Tsa na, ti ye tə gəsayaw həlay. A ndisl naha ka təv i Yesu na, Yesu a tsətsah faya, a gwadəy:

⁴¹ «A saka nə ge hərwi yak na, mey?»

Guluf niyē a mbədəy faya, a gwadəy: «Bəy ga, a seŋ na, nə ngatay a dəre sa tey.»

⁴² Tsa na, Yesu a gwadəy: «Yawa lele, mədzal gər yak nakə ka dzala ga ha aye na, kə mbəl kar ha.»

⁴³ Kwayaŋŋa guluf niyē a ngatay a dəre. A pay bəzay a Yesu. A zambadəy a Mbəlom. Ndo niyē hay haladzay aye tə ngatay a wu nakə a ge bo aye na, nəteyē tebiyē ta zambadəy a Mbəlom.

19

Yesu ta Zase

¹ Yesu a ndisl a Zeriko na, a ye ta wuzlahgəma i Zeriko niyē.

² Ahəl nakə faya ma diyē na, ndow-eye andaya tə zalay Zase, neŋgeyē andaya dərmak. Neŋgeyē na, zlele eye. Neŋgeyē bagwar i ndo matsekele dzaŋgal hay.

³ A pəla tsəved məngatay a Yesu na, way. Ane tuk na, kə ngatay bay hərwi ndo hay haladzay ada neŋgeyē na, dakwel eye.

⁴ A hway ka me, a ye naha a tsal a gərdaf i kuvoray. A tsal a gərdaf na, hərwi məngatay a Yesu nakə ma diyē ta tsəved niyē aye.

⁵ Yesu a ndisl naha a bəzay i gərdaf i kuvoray niyē na, a zla gər ka mbəlom, a zəba dəre a gərdaf niyē. A ngatay naha a Zase. Tsa na, a gwadəy naha: «Zase, mbəzlaw bəse. Bəgom na diyē na ta ndziyē mə gay yak.»

⁶ Zase a tsəne andza niyē na, a mbəzlaw bəse. Tsa na, ti ye ka bo a gay ngay. Ti ye naha na, a təma tay ha tə məngwese lele.

⁷ Ndo hay tə ngatay andza niyē na, a ndalatay. Ta ngəlay bəzay a Yesu. Tə gwad: «Ndo nakay a ye mata ndze mə gay i ndo i mezeleme daw!»

⁸ Zase neŋgeyē a lətse kame i Bəy Maduweŋ a gwadəy: «Tsəne Bəy

Maduwen ga! Anake na, na nganiye ha zlele ga wudak, na nganatay ha a matawak hay. Ada tadā na zla suloy abāra ka ndoweye ka zal na, na may ha ngway a dāma madzāga fad.»

⁹ Yesu a tsāne andza niye na, a gwadāy: «Bāgom mātāme ki yaw a gay yak hārwi nēkar na, wawa i Abraham dārmak.

¹⁰ Hārwi neŋ Wawa i Ndo na yaw na, mapāle ndo neheye madza eye hay ada mātāme tay ha.»

Dzeke i suloy nakā ndo a nganatay a ndo i māsler ngay hay aye

Mata 25.14-30

¹¹ Ndo niye hay faya ta pay zlām a bazlam ngay niye hay na, Yesu a tsikatay dzeke sa. A tsik dzeke niye na, mazlambar ma ndisliye a Zerozelem. Ndo hay tē dzala na, tē gwad: «Mazlambar Bāy i Mbālom ma deyeweye tuk.»

¹² Wu nakā Yesu a tsikatay aye na, anaŋ, a gwadātay:

«Ndowneye andaya neŋgeye na, gwala i bāy hay. A ye a gāma dāren eye hārwi ada tā pa ahaya a bāy. Ta pa na a bāy na, ma maweye ma lāviye ndo ngay hay.

¹³ Ma ta hāliye bo ma diye na, a zalatay a ndo i māsler ngay hay kuro. Nāteye niye kuro aye ti ye naha. Ti ye naha na, a nganatay kwar i suloy. A vālatay kwar i suloy nāte nāte tay aye. Kwar i suloy niye nāte na, suloy mē dāma haladzay. A gwadātay: «Mbādūm ha hālay hus a pat nakā na maw aye.»

¹⁴ «Ane tuk na, ndoweye niye a say bāy aye na, ndo i gāma ngay hay ta wudā na bay. Tē slār ndo hay ma dāba ngay hārwi tā ye tā gwadātay na: «A samay ndo nakay mā tēra bāy may bay.»

¹⁵ «Ada dūh huya ta pa na a bāy. Tē pa na a bāy na, a maw a gāma ngay tuk. A maw na, a zalatay a ndo i māsler ngay niye hay a nganatay kwar i suloy aye hārwi māsere ha magogoy nakā tē huta faya aye.

¹⁶ «Ndo makurre eye a ye naha, a gwadāy: «Ndo i gay ga, kwar i suloy

nakā ka vālen aye na, na huta faya kuro.»

¹⁷ «Bāy niye a gwadāy: «Nēkar na, ndo i māsler lele eye dedēk. Anake na, na piye kar a bāy, ka lāviye gāma kuro hārwi māsler nakā tsekwen aye ka ge na ta tsāved eye.»

¹⁸ «Ndo masulo eye a ye naha a gwadāy: «Ndo i gay ga, suloy niye ka vālen eye na, na huta faya zlam.»

¹⁹ «Bāy a gwadāy a ndo niye: «Nēkar na, na piye kar bāy eye, ka lāviye gāma zlam.»

²⁰ «Ma dāba eye na, ndo neŋged a ye naha a gwadāy: «Ndo i gay ga, kwar i suloy yak nakā ka vālen aye anaŋ. Na lāva faya bo lele na mbuza na a peteked, na ngaha na lele.

²¹ Na dzādzaraka haladzay, hārwi nēkar na, ndo makula gār eye. Wu yak bay na, ka zliye tsa, ka slāga bay na, ka dziye tsa.»

²² «Bāy niye a mbādāy faya a gwadāy: «Nēkar na, ndo i māsler nakā ngwalak eye bay aye. Maa gās kar a sariya na, bazlam yak eye wu yak. Ka sār ha kurre neŋ na, ndo makula gār eye, ada kwa wu ga bay na, na zliye, na slāga bay na, na dziye tsa na,

²³ ada ka mey, meeneŋ na, peŋ na suloy a gay nakā tē pawa a dāma suloy aye. Atay ka māmaw ga na, na diye na hālaweye abāra mē dāma na, na hutiye faya magogoy.»

²⁴ «Tsa na, a gwadātay a ndo neheye ka tāv aye niye: «A niye zlum faya abāra kwar i suloy niye. Vālumay faya a ndo nakā kwar i suloy andaya faya kuro aye.»

²⁵ «Ndo niye hay ta mbādāy faya tē gwadāy: «Bāy may, neŋgeye na, kwar i suloy ngay andaya kuro segey!»

²⁶ «Bāy niye a gwadātay: «Sārūm ha na, ndo nakā wu ngay andaya na, ta sakahay ha sa. Ane tuk na, ndo nakā wu ngay andaya bay aye na, kwa tsekwen eye nakā andaya faya aye na, ta zliye na faya abāra.

²⁷ Ane tuk na, ndo neheye a satay nā tēra bāy tay bay aye na, dum naha, gāsumatay ahaya ada kā kādūm tay ha ka dāre ga kanaŋ.»

*Məfələkwe i Yesu a Zerozelem**Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Yuhana 12.12-19*

28 Yesu a ndəv ha mətsike me niye andza niye na, a ye a ndzatay kame a ndo hay mede a Zerozelem.

29 Mazlambar ta husiye a gəma i Betifadze ta Betani bəse ta mahəmba nakə tə zalay Mahəmba i Tetədoez aye na, a slər gawla ngay hay kame sulo.

30 A gwadətay: «Dum a gəma nakə kame kurom aye. Ka ndislum naha na, ka ndzumeye a gər a zunjo wawa eye məbara eye ndəray kə ndza faya dadə zuk bay. Pəlumaw ada kə yumeŋ ahaya kənaŋ.

31 Tadə ndəray ka tsətsah fakuma: «Ka pəlumeye na zunjo eye a ngay» na, gwadumay: «A say a Bəy Maduweŋ.»»

32 Ndo i məsler niye hay sulo aye tə həl bo ti ye. Ti ye naha na, tə ndzay a gər andza nakə Yesu a tsikatay aye.

33 Tsa na, ta dazlay a məpəle zunjo niye. Ahəl nakə nəteye faya ta pəliye zunjo niye na, ndo i zunjo niye a gwadətay: «Ka pəlumeye na zunjo eye hərwi mey?»»

34 Ta mbədəy faya tə gwadəy: «A say a Bəy Maduweŋ.»»

35 Gawla i Yesu neheye sulo aye, ti ye ahaya zunjo niye a Yesu. Ti ye ahaya na, ta fətəl faya peteked tay hay. Tsa na, tə tsal ha faya Yesu.

36 Faya ta diye na, ndo hay ta fətəl peteked tay hay ka tsəved nakə Yesu faya ma diye tə dəma aye.

37 Mazlambar faya ta ndisliye a Zerozelem ta tsəved nakə ma mbəzlaw ta Mahəmba i Tetədoez aye na, gawla ngay hay tebiye ta dazlay a mazambadəy a Mbəlom tə mənəgwese eye lele ada tə mawude ta magala ngələkaka hərwi masuwayaŋ nakə tə ngatay Yesu a ge aye.

38 Tə gwadəwa: «Mbəlom m̄a pa ngama ka Bəy nakə faya ma deyeweye tə məzele i Bəy Maduweŋ aye!*

«Zay mə mbəlom, ada zambadəkway a Mbəlom, nəngeye nakə mə mbəlom aye!»

39 Mə walaŋ i ndo niye hay hal-adzay aye na, Farisa hay andaya. Tə gwadəy a Yesu: «Miter, gwadətay a gawla yak hay tā gər ha məbəbəle wuray.»

40 Yesu a mbədətay faya a gwadətay: «Sərūm ha na, kwa nəteye ta ndza dīkdīk bəbay na, kwar hay ta wudiye!»

Yesu a tuwa dəretsətseh i Zerozelem

41 Ahəl nakə Yesu a ndisl nəngeye bəse tə wuzlahgəma i Zerozelem aye na, a ngatay na, a tuwa. 42 A gwad: «A nəkar Zerozelem, tadə bəgom ka sər wu nakə ma sliye faya məvələka zay aye na, həbe ka təmiye abəra mə dəretsətseh. Ane tuk na, anəke na, mənəgaha eye faka abəra, ka sliye faya mənəgatay bay!

43 Pat i dəretsətseh hay ta deyeweye fakaya. Ndo mənə dəre yak hay ta deyeweye tə wu həlay tay ta lawariye kar tuwzik, ta dərəzliye kar. Ta ngədətsiye kar kwa tə waray tə waray.

44 Ta bəbazliye kurom ta ndo yak hay tebiye. Kwa kwar ka gər i kwar ta gəriye ha bay, ta mbəzliye ha tebiye hele hele. Hərwi mey andza niye na? Hərwi nəkar na, pat nakə Mbəlom ma yaw mata dzəne kar aye na, ka sər ha bay!»

*Yesu a tsikatay bazlam i Mbəlom a ndo hay**Mata 21.12-17; Markus 11.15-19; Yuhana 2.13-22*

45 Yesu a ndisl a Zerozelem na, a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha na, a dazlay mahəhere ndo məge tsakala hay abəra ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye. A gwadətay:

46 «Mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na: «Gay ga ma ta təriye na, gay i mađuwule me.†» Ane tuk na, nəkurom ka tərūm ha lar i məkal hay na, kəkay?‡»

* 19:38 Dəmes hay 118.26. † 19:46 Ezay 56.7. ‡ 19:46 Zeremi 7.11.

⁴⁷ Yesu a tsikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay pat pat mə gay i mədəsley ha gər a Mbəlom. Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ada ta madugula hay, ta pəla tsəved ka məkədə na Yesu.

⁴⁸ Ane tuk na, ta gəsiye na ma kəkay na, tə sər bay. Ta huta faya tsəved məgəse na bay. Hərwi ndo hay tebiye faya ta pay zləm a wu nakə faya ma tətikateye na, tə metsehe eye lele.

20

Gədanj i Yesu

Mata 21.23-27; Markus 11.27-33

¹ Pat wuray na, Yesu faya ma tətikateye a ndo hay ada faya ma dateye ha Labara Nğwalak eye ma dalamətagay i gay i mədəsley ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə faya ma tətikateye na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ada ta madugula hay ti ye ka təv i Yesu.

² Ti ye naha ta tsətsah faya tə gwaday: «Ka ge wu neheye na, ta gədanj waray? Maa vəlaka gədanj aye na, way, tsikamay?»

³ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Nəj dərma na tsətsahiye fakuma:

⁴ Maa sləraw Yuhana madzəhuḅe ndo a yam na, way? Maa sləraw na, Mbəlom tsukudu ndo hay daw?»

⁵ Ane tuk na, tə tsik mə walaŋ tay tə gwad: «Ka mbədəkweye faya na, kəkay? Tadə ka gwadəkwa, maa slər ha Mbəlom, Yesu ma gwadəkweye: “Ka dzalum ha ka wu nakə Yuhana a tsik aye bay na, kemey?”

⁶ Ada tadə ka gwadəkwa maa sləraw Yuhana na, ndo hay, ndo hay tebiye ta kaliye kway tə kwar, ta kədiye kway. Hərwi tə sər ha ta dedek Yuhana na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom.»

⁷ Ta mbədəy faya a Yesu, tə gwaday: «Maa sləra ahaya Yuhana ndo madzəhuḅe ndo a yam way na, nəmaa sər bay.»

⁸ Yesu a gwadatay: «Nəj bəbay na ge wu neheye ta gədanj i way na, na tsikakumeye bay.»

Dzeke i ndo wuray a zəv dərizl i gərdaf a guvah ŋgay

Mata 21.33-46; Markus 12.1-12

⁹ Ma dəba eye na, Yesu a tsikatay me a ndo hay ta dzeke, a gwadatay: «Ndoweeye andaya a dəs guvah. A zəv a dəma gərdaf hay haladzay. Dərizl i gərdaf niye hay na, tə wa hohway. A ndəv ha mazəve na, a həl ndo i məfəte hay ada tā fətay na. Bo ŋgay aye a ye a tsekene. A ye na, ma ndzaweye haladzay.

¹⁰ «Hələy i maŋgəle hohway i gərdaf niye hay kə sla. A slər ndo nəte mə walaŋ i ndo i məsler ŋgay hay hərwi ada tā vəlayaw faya abəra i ŋgay. Ndo i məsler ŋgay a həl bo a ye. A ye naha na, ndo neheye faya ta tsəpiye guvah aye, tə gəs na. Tə ndaḅa na ada ta həhar na həlay kəriye.

¹¹ «Ndo i guvah a ŋgatay andza niye na, a slər ndo nənḡed sa. Ndo niye a həl bo a ye. A ye naha na, tə gəs na ada tə ndaḅa na dərma. Tə tsadəy pələslesle, ta həhar na. Ta vəlay wuray kwa tsekweŋ bay.

¹² Ndo i guvah a slər ndo mamahkar eye sa. Ndo niye a ye na, tə gay mbəlak. Tsa na, tə kala ahaya abəra ma guvah niye.

¹³ «Ndo i guvah niye a gwad: “Na giye anəke na, kəkay? Na sləriye wawa ga nakay nəte na wuda na haladzay aye təday. Agəla nənḡeye na, ta rəhay ha gər, ta geye wuray bay.”

¹⁴ «Ane tuk na, tə ŋgatay a wawa niye na, tə tsik mə walaŋ tay tə gwad: “Aya! Anaŋ magedze ŋgay nakə ma ta ndiye na guvah ŋgay aye, ki yaw! Kədəkwa na, ada guvah nakay ma mətsəkweye a nəkway!”

¹⁵ Tsa na, ti ye faya, tə gəs na. Tə kəd na. Tə kal ha mədahaŋ eye abəra ma guvah niye.»

Tsa na, Yesu a tsətsah fataya a gwadatay: «Ndo i guvah ma giye tay ha anəke na, kəkay?»

16 Ndo i guvah niye ma deyeweeye ma gəsiye tay ha ndo niye hay, ma kədiye tay ha. Kə kəf tay ha na, ma həliye a dəma ndo mekeleŋ eye hay.»

Ndo hay tə tsəne wu niye hay a tsik aye na, tə gwad: «Wu niye andza niye na, ma giye bo bay.»

17 Ane tuk na, Yesu a zəba fataya a gwadatay: «Dzeke nakay mə Derewel i Mbəlom aye a say məgwede na, kəkay?»

“Kwar nakə ndo madəzle gay hay tə kal ha aye na,

matəra kwar lele eye a ze siye i kwar hay na, neŋgeye duh.*”

18 «Kwa way kə dəf ka kwar niye na, ma toliye. Ada kwar niye kə dəf ka ndoweeye na, ma ləgəriye na kərdik kərdik andza merebek.»

19 Ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ta bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye hay ta pəla tsəved kwayaŋŋa ka məgəse na Yesu hərwi tə sər ha Yesu a tsik dzeke niye na, ka nəteye. Ane tuk a, ta dzədzaratay a ndo hay.

Məvəle dzəŋgal a bəy i Roma

Mata 22.15-22; Markus 12.13-17

20 Ma dəba eye na, ta dazlay a matsəpe na Yesu. Tə slər ndo ka təv ŋgay. Ndo niye hay tə slər tay ha aye na, tə ge ha gər tay andza nəteye ndo lele eye hay kame i Mbəlom. Ndo niye hay na, a satay mapəle mənese abəra ka Yesu mə bazlam ŋgay neheye ma tsikiye aye. Tadə ta huta faya abəra mənese na, ta sliye faya məvəlay a həlay a ndo məvəle dala tuk. Hərwi bəy i Roma na, neŋgeye gədaŋ eye ada maa ləva dala i Roma na, neŋgeye.

21 Ndo neheye tə slər tay ha aye na, ti ye ka təv i Yesu. Ti ye naha ta tsətsah faya andza nakay, tə gwad: «Miter, nəmaa sər ha nəkar ka tsik na, dedek. Ka ŋəna tay ha ka bo bəra ndo hay təbey. Ka gwad ada faya ka tətikateye a ndo hay na, wu neheye dedek aye.

22 Ane tuk na, a samay matsətsehe fakaya, bazlam kway mapala eye kə

vəl tsəved məvəle dzəŋgal a bəy i Roma tsukuđu kə vəl tsəved məvəle bay daw?»

23 Ane tuk na, Yesu a sər ha, a satay məhəle faya abəra suwat. Tsa na, a gwadatay:

24 «Ehey bəzumeŋ ahaya kwar i su-loy təday.» Ta bəzay ha kwar i su-loy niye. A gwadatay: «Mandzəkit bo nakay ta məzele nakay faya na, i way?»

Ta mbəday faya, tə gwad: «I bəy i Roma.»

25 Tsa na, Yesu a gwadatay: «Aya! Wu i bəy i Roma na, vəlumay ha a bəy i Roma ŋgway. Wu i Mbəlom na, vəlumay ha a Mbəlom ŋgway.»

26 Ka gər i bazlam niye Yesu a tsikatay kame i ndo hay tebiye na, ta huta faya abəra mənese bay tebiye. Duh bazlam ŋgay nakə a tsikatay aye na, a gatay hərbaḅəkka, a dərəzlatay ka bazlam.

Tə tsik ka gər i mələtsew abəra ma mədahaŋ

Mata 22.23-33; Markus 12.18-27

27 Ma dəba eye na, siye i Saduke hay ti ye ka təv i Yesu. Saduke hay na, ndo neheye tə gwad: «Ka mət na, mələtsew abəra ma mədahaŋ andaya sa bay» aye.

28 Ti ye naha, ta tsətsah ka Yesu, tə gwad: «Miter, bazlam nakə Musa a watsamay a bazlam i Mbəlom mapala eye na, anaŋ. A gwad: “Tadə ndo a mət a gər ha ŋgwas ŋgay ta wa zuk bay na, mata zle na madakway i ŋgwas niye na, malamar i ndo niye a mət aye†” bədaw? Ma zliye na, hərwi ada hulfe i ndo niye a mət aye m̄a dze bay.

29 Yaw! Andaya ahəl niye ndo ta malamar ŋgay hay tasəla. Malamar tay makurre eye a zla dahəlay. A zla dahəlay na, a mət. A mət na, ta wa ta dahəlay ŋgay niye a zla aye bay.

30 Məmbager ŋgay a zla na madakway i ŋgwas niye. A zla na, a mət.

31 Malamar tay mamahkar eye a zla. A zla na, a mət. Siye hay tebiye

* 20:17 Dəmes hay 118.22. † 20:28 Bazlam mapala eye masulo eye 25.5-6.

tə ge andza niye dərma. Nəteye neheye tasəla aye tə zla ɲgwas niye na, tə mət tebiye. Ndəray kwa nəte mə walaŋ tay ta wa ta ɲgwas niye bay.

³² Ka mandəve ɲgay eye na, ɲgwas niye a mət dərma.

³³ Pat nakə aza mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye na, ɲgwas niye ma mətseye na, a way? Hərwi nəteye niye tasəla eye ta zla na ka ɲgwas!»

³⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Hasləka ta ɲgwas neheye ka məndzibəra nakay anaŋ aye na, ta zliye bo.

³⁵ Ane tuk na, ndo neheye Mbəlom a pala tay ha, nəteye ta ndziye ka məndzibəra nakə wedeye na, ta lətseweye abəra ma mədahaŋ na, ta zliye bo nakay na, zal kəgəbay, ɲgwas na, ta zliye bo sa bay.

³⁶ Nəteye na, ta mətiye sa bay. Ta ndziye na, andza gawla i Mbəlom hay. Nəteye wawa i Mbəlom hay, hərwi ta lətsew abəra ma mədahaŋ a məsəfəre.

³⁷ «Mələtsew abəra ma mədahaŋ na, ka sərakwa ha mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma bəd na, hərwi bazlam i Musa nakə a tsik ahəl niye aye. A da ha na, bazlam nakə Mbəlom a tsikayaw mə gay i dak niye dzaydzay andza faya ma təmiye na aye. A zalay a Bəy Maduweŋ na, “Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, Mbəlom i Zakob.‡”

³⁸ A tsik andza niye na, hərwi Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom i mədahaŋ hay bay, neŋgeye Mbəlom i ndo neheye ta ndziye huya ta sifa aye. Ta ndziye ma sifa na, hərwi Mbəlom.»

³⁹ Siye i ndo mədzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə tsəne andza niye na, tə gwad: «Miter, bazlam yak niye ka tsik aye na, təde.»

⁴⁰ Tə tsikay andza niye na, hərwi horoy a gatay matsətsehe faya wu hay.

Yesu a yaw na, ma gwala i way?

Mata 22.41-46; Markus 12.35-37

⁴¹ Yesu a gwadətay: «Ndo hay tə gwad ka Kəriste na, neŋgeye Wawa i Davit na, kəkay?

⁴² Duh Davit tə gər ɲgay a gwad ma dərəwel i Dəmes hay na:

“Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwadəy a Bəy Maduweŋ ga na:

Dara, ndza tə həlay i mənday ga,

⁴³ hus a pat nakə na piye tay ha ndo məne dəre yak hay a huđ i sik yak aye.‡”

⁴⁴ «Ane tuk na, Davit na, kə zalay a Kəriste “Bəy Maduweŋ” tuk na, ada ndo hay ta gwadiye wawa ɲgay na, ma kəkay?»

Sariya ka gər i ndo mədzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay

Mata 23.1-36; Markus 12.38-40

⁴⁵ Ahəl nakə ndo hay faya ta pay zləm a bazlam ɲgay nakə faya ma tsikateye na, Yesu a gwadətay a gawla ɲgay hay:

⁴⁶ «Həbum gər kurom abəra ka ndo mədzanŋawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay. Nəteye i tay ta wuda mahəhele na, ta rəkwa eye. Ka təv məhay gər na, ta wuda ndo hay tə tsikatay me ta mədəslatay ha gər. Mə gay i maduwule me na, ta pəlawə i tay na, təv məndze nakə kame i ndo hay aye, ndo hay ta ɲgatateye lele. Mə magurlom, ta wuda na, təv məndze ɲgwalak eye.

⁴⁷ Wu nakə tə vəlawatay a madakway i gwas hay aye na, tə ndayawa na. Tə duwulaway me a Mbəlom na, vədvəd a ndəv bəse bay hərwi ada ndo hay tə gwad fataya nəteye ndo ɲgwalak eye hay. Slala i ndo neheye andza nakay aye na, Mbəlom ma giye fataya sariya na, ma ziye i ndo siye hay.»

21

Məvalay wu a Mbəlom tə dərev nəte eye

Mata 12.41-44

‡ 20:37 Madayaw abəra ma Ezipt 3.6. § 20:43 Dəmes hay 110.1.

¹ Ma dāba eye, Yesu a zāba ka bo bāra dāre na, a ngatay a ndo i zlele hay ta piye suloy a wu mape suloy mā gay i mādāslay ha gār a Mbālom.

² Yesu a ngatay a madakway i ngwas wuray mātawak eye, a ye naha a pa a dāma kōbo sulo dārmak.

³ Yesu a gwadātay: «Sārum ha madakway i ngwas nakay na, kē vāl dala haladzay a ze i ndo hay tebiye.

⁴ Hārwi ndo mekelen eye hay tē vāl na, abāra ka siye. A gatay mā gār sa bay. Ane tuk na, madakway i ngwas nakay mātawak eye na, a vāl ha tebiye, siye andaya sa bay.»

Yesu a dā ha ta mbāzliye gay i mādāslay ha gār a Mbālom

Mata 24.1-2; Markus 13.1-2

⁵ Ndo mekelen eye hay tē tsik ka gay i mādāslay ha gār a Mbālom. Tē gwad: «Gay nakay na, a le. Kwar neheye ta dāzl ha aye na, tē le. Ada wu neheye tē vālay a Mbālom aye, tē le.»

Ane tuk na, Yesu a gwadātay:

⁶ «Wu nakē faya ka zābumeye faya aye na, pat mekelen eye na, ka ngatumeye a kwar kwa nāte ka gār i kwar nged bay. Ta mbāzliye ha hele hele.»

Ngodgor i mandāve i mādāzibāra

Mata 24.3-14; Markus 13.3-13

⁷ Ndo niye hay ka tāv eye niye ta tsātsah faya, tē gwadāy: «Miter, wu neheye ka tsik aye ta giye bo na, kēday? Ngodgor waray nakē nāmaa sāriye ha na, wu neheye tebiye ta ndisleweye aye?»

⁸ Yesu a mbādātay faya, a gwadātay: «Gum metsehe lele! Ndāray mā sapat kurom bay. Hārwi ndo hay haladzay ta deyeweye ta mēzele ga. Kwa way ma gwadiye: “Nej na, Kāriste, hālay eye kē ndislew!” Ane tuk na, kā pumatay bāzay bay.

⁹ Ka tsānum ndo hay faya ta giye vāram ta ndo neheye ta niye dāre a bo aye na, kē dzādzarum bay. Wu neheye na, kuton ta ndisleweye tēday. Ane tuk na, niye na, mandāve i mādāzibāra zuk bay.»

¹⁰ Yesu a gwadātay sa: «Slala nged ta giye vāram ta slala nenged, bāy ta bāy ta giye vāram.

¹¹ Dala ma bāliye, ada mandārzlan ma giye, dāvats i magādama haladzay ma gateye a ndo hay ma gāma hay wal wal. Wu neheye a ge masuwayan eye tē wu mekelen eye hay wal wal ma dzādzariye tay ha ndo hay, ta ta deyeweye mā mbālom.

¹² «Ane tuk na, wu niye hay ta deyeweye na, ta gakumeye dāretsātseh. Ta gāsiye kurom a gay i madūwule me, ta gakumeye sariya ada ta dāzāzliye fakuma a gay i dāngay. Ta gāsiye kurom, ta diye kurom ha kame i bāy hay ada kame i ndo mālāve dala hay hārwi ga.

¹³ Niye na, hālay eye i kurom mēhāle mbal i gār ga tuk.

¹⁴ Pat eye kē ndislew na, gāsum dārev lele. Kā dzādzarum mā dārev kurom anāke na: “Mata mbāde famaya abāra me way?” na, kē dzalum bay.

¹⁵ Nej eye na dākumeye ha bazlam nakē ka tsikumeye ada ndaraw nakē kwa ndo māne dāre kurom hay ta sliye faya mādāde kurom ha ta sariya bay aye.

¹⁶ «Kwa bāba kurom hay ta may kurom hay ta giye fakuma dāf. Malamar kurom hay, wurbāba kurom hay ta dzam kurom hay ta giye fakuma dāf. Ta gāsiye kurom ada ta gakumeye sariya i mādahan a siye hay haladzay mā walan kurom.

¹⁷ Ndo hay tebiye ta nakumeye dāre hārwi ga.

¹⁸ Ane tuk na, sārum ha na, mākhwets i gār kurom kwa nāte ma dziye bay.

¹⁹ Gum gādan lele. Ka ta mbālumeye ha māsāfāre kurom hay na, andza niye.»

Ta mbāzliye ha Zerozelem

Mata 24.15-21; Markus 13.14-19

²⁰ «Tādā ka ngatumay a vāram kē lātsew, ta lawara Zerozelem na, sārum ha mazlambar ta mbāzliye ha bāse tuk.»

²¹ Ndo neheye ka dala i Yahuda aye, ta ngatay a wu niye na, tâ hway a mahamba hay. Ndo neheye nateye ma wuzlah gay i Zerozelem aye na, tâ hwayaw abera ma dama deren ada ndo neheye ma gama aye na, tâ hway a wuzlah gay bay.

²² «Hərwi pat eye niye na, pat nakə Mbəlom ma giye sariya ngay aye tuk. Niye na, andza nakə ndo i maslan hay tə tsik faya mə Derewel i Mbəlom ma ta giye bo aye.

²³ Pat eye niye na, dəretsətseh wene wene eye na, ka gər i ngwas neheye tə bo sulo aye ada ka ngwas neheye faya ta vəlateye wah a wawa tay hay aye! Ayaw! Ndo i gama neheye ta ta siye dəretsətseh haladzay hərwi Mbəlom ma ta gateye dəretsətseh.

²⁴ Ndo niye hay tə sər Mbəlom bay aye siye hay ta kədiye tay ha ta maslalam. Siye hay ta gəsiye tay ha beke eye hay, ta diye tay ha a gama hay wal wal. Ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye ta deyeweye, ta mbəzliye ha Zerozelem hele hele. Ta ndziye mə dama na, hus ahəl tay nakə ka ndəv aye.»

Madayaw i Wawa i Ndo

Mata 24.29-31; Markus 13.24-27

²⁵ Yesu a gwadatay sa: «Pat eye niye wu niye hay ta dazlay na, ka pat, ka kiye, ka wurzla hay, wu məge masuwayan wal wal ta bəziye ha bo. Ma ta giye na, andza mətasl nakə a vəzl haladzay vəvəva a bəl ha dəlov i yam wekit wekit aye. Ndo i məndzibəra hay tebiye ta dzədzariye, ma vəlateye mədzal gər.

²⁶ Ndo hay haladzay ta ta mətiye tə zluwer i wu niye hay. Andza niye wu neheye gədan eye ka magərmbəlom aye ta bəliye haladzay.

²⁷ «Ma dəba eye na, ndo hay ta ngeteneye a ney Wawa i Ndo na deyeweye ma pazlay ta gədan ada ta məzlaḅ eye haladzay.

²⁸ Aza ka ngatumay a wu niye hay ta dazlay məndislew na, ləvum bo lele ada zlum gər kurom ka mbəlom,

hərwi Mbəlom ma ta təmiye kurom ha bəse tuk.»

Dzeke i gurov

Mata 24.32-35; Markus 13.28-31

²⁹ Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadatay: «Zəbum ka gurov ada ka dərizl i gərdaf hay tebiye kwa!

³⁰ Ka ngatumatay ta gəgar ha ka bo abera slambah hay ada ta dazlay a madude na, ka sərüm ha gwaduvay kə ge, mazlambar yam ma piye bədaw!

³¹ Andza niye ka ngatumay a wu neheye ta ndislew na, sərüm ha Bəy i Mbəlom neygeye bəse tə nəkurom.

³² «Ney faya na gwadakumeye: Sərüm ha na, wu nakay tebiye ma giye bo na, ndo neheye anəke aye ta mət zuk bay.

³³ Magərmbəlom ta dala ta dziye, bazlam ga na, dāda ma dziye bay.»

Gumay metsehe a bo kurom

³⁴ «Gumay metsehe a bo kurom. Kā gərüməy ha dərev kurom a wu məse bay, kâ kwayum bay ada kâ vəlumay ha mədzal gər kurom a wu i məndzibəra bay. Ka gumeye metsehe a bo kurom na, hərwi ada sariya i Mbəlom mā ndzakum a gər həf bay.

³⁵ Hərwi pat eye ma deyeweye na, ndo hay tebiye ka məndzibəra ta səriye ka bo bay. Ma mbəzliye tay ha təbəts andza bəlay nakə a mbəzl wu aye.

³⁶ Ndzum tsezlezlenne, dūwulumay me a Mbəlom pat pat. Ka gum andza niye na, ka hutumeye gədan ka məsəmay naha a wu neheye tebiye ta ndzakumeye a gər aye. Andza niye ka mbumeye faya mələtse ka təv ga, ney Wawa i Ndo.»

³⁷ Ta həpat na, Yesu a tətikawa tay ha ndo hay ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, ta huwa na, a yawa mata həne ma tsaholak nakə tə zalay Mahamba i Tetədcəz aye.

³⁸ Pərik i mekedə na, ndo hay ti yawa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom mata pay zləm a matətike i Yesu.

22

Yudas a ge daf ka Yesu

Mata 26.1-5,14-16; Markus 14.1-2,10-11; Yuhana 11.45-53

¹ Magurlom nakə tə zalay magurlom i Pak aye na, mazlambar ta hat-siye. Ahəl i magurlom tay niye na, tə ndayawa wu mənday tay nakə tə zalay «peŋ» aye na, gəde faya bay.

² A həlay i magurlom eye niye na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye aye ta pəla tsəved ka məkəde na Yesu. Ane tuk na, ta dzədzar ta ndo hay.

³ Fakalaw a fələkway a bo a Yudas nakə tə zalay Iskariyot aye. Neŋgeye na, nəte mə walaŋ i gawla i Yesu niye hay kuro gər eye sulo, aye.

⁴ Yudas a həl bo a ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ada ka təv i bagwar i sidzew neheye ta tsəpawa gay i mədəslyay ha gər a Mbəlom aye. A ye na, hərwi mapəle tsəved ka mäge daf ka Yesu.

⁵ A yatay a gər a ndo niye hay haladzay, tə gwadəy: «Nəmaa vəlakeye dala.»

⁶ Yudas a tsəne andza niye na, a təma bazlam tay niye. Tsa na, a maw abəra ka təv tay, a ye a pəla wewer ada həlay nakə lele eye hərwi mäge daf ka Yesu ndo hay ta səriye faya bay aye.

Yesu ta gawla ŋgay hay, tə ge magurlom i Pak

Mata 26.17-25; Markus 14.12-21; Yuhana 13.21-30

⁷ Yaw! Ahəl nakə tə ndayawa wu mənday nakə gəde faya bay aye na, pat i məkəde təbaŋ hərwi məde wu mənday i Pak aye kə husaw tuk.

⁸ Yesu a slər Piyer ta Yuhana, a gwadəy: «Dum ta dumakway wu mənday i magurlom i Pak nakə ka ndayakweye.»

⁹ Piyer ta Yuhana ta tsətsah faya, tə gwadəy: «A saka nəmaâ daka daf na, ka waray?»

¹⁰ Yesu a mbədatay faya, a gwadəy: «Tsənum lele! Tadə faya ka deyumeye, ka ndislum a wuzlahgəma na, ka ndzumeye a gər a ndo faya ma zliye yam ta gəzla aye. Pumay bəzay hus a gay nakə ma fələkwiye a dəma aye,

¹¹ ada gwadəy a ndo i gay niye: «Miter a tsətsah fakaya, a gwədəy: Gay nakə nəmaa ndiye wu mənday i magurlom i Pak ta gawla ga hay aye na, məŋgay?»

¹² Ka tsətsahum andza niye na, ma dəkumeye faya ka gay nakə ka gər i gay neŋged aye. Hud i gay niye na, bagwar eye. Wu hay maləva bo eye mə dəma. Ka dumeye wu mənday i magurlom i Pak na, mə dəma.»

¹³ Gawla i Yesu niye hay sulo eye tə həl bo ti ye. Ti ye naha na, tə ndzay a gər andza nakə Yesu a tsikatay aye. Tsa na, tə da wu mənday i Pak mə dəma.

Wu mənday i Bəy Maduwen

Mata 26.26-30; Markus 14.22-26; 1 Korinthe hay 11.23-25

¹⁴ Həlay i mənde wu mənday niye a sla na, Yesu ta ndo i maslaŋ ŋgay hay ti ye naha, tə ndza hərwi mənde wu mənday.

¹⁵ A gwadəy: «Na ta giye dəretsətseh na, a seŋ haladzay mənde wu mənday i magurlom i Pak nakay tage nəkurom təday.

¹⁶ Ayaw! Neŋ faya na tsikakumeye, dafa na ta ndiye wu mənday nakay sa bay hus a pat nakə dedek ŋgay eye ma giye bo ma Bəy i Mbəlom aye.»

¹⁷ Ma dəba eye na, a zla gəvet, a rah ha ta wu məsay. A gay naha sisə a Mbəlom. Tsa na, a gwad: «Zlum gəvet nakay ada kâ sum wu məsay nakay mə dəma aye.

¹⁸ Neŋ faya na tsikakumeye, na ta siye wu məse nakay sa bay ka madazlay anəke hus a pat nakə Bəy i Mbəlom ma deyeweye aye.»

¹⁹ Tsa na, a zla peŋ, a gay naha sisə a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ŋgəna ha peŋ niye, a vəlatay a gawla ŋgay hay, a gwadəy: «Nakay na, bo

ga, mavəla eye hərwi kurom. Gum ha andza nakay huya hərwi ada kâ dzalum ha ka neŋ.»

²⁰ Ma dəba i mände wu mənday niye na, a zla gəvet, a gwadətay: «Wu məse nakay na, bambaz ga nakə Mbəlom ma bəriye dzam ta ndo hay aye. Ta mbədiye ha na, hərwi kurom.

²¹ Ane tuk na, zəbum ndo nakə ma giye fagaya daf aye na, faya ka ndayakweye wu mənday dziye.

²² Neŋ Wawa i Ndo na mətiye andza nakə Derewel i Mbəlom a tsik aye. Ane tuk na, dəretsətseh ka gər i ndo nakə ma giye fagaya daf aye.»

²³ Gawla ŋgay hay tə tsəne andza niye na, ta dazlay a matsətsehe ka bo mə walaŋ tay, tə gwad: «Way nakə mata ge andza niye mə walaŋ kway na, way?»

Bagwar eye na, way?

²⁴ Ma dəba eye na, gawla i Yesu hay ta dazlay məkədə wuway mə walaŋ tay haladzay, tə gwad: «Way nakə mə walaŋ kway nakay neŋgeye bagwar eye na, way?»

²⁵ Yesu a gwadətay: «Bəy bagwar eye i gəma hay faya ta ləviye bəy hay. Ndo neheye gədaŋ tay andaya aye na, a satay dzam ta ndo hay.

²⁶ Ane tuk na, nəkurom na, kâ gum andza nəteye təbey! Duh na, ndo nakə bagwar eye na, mâ təra andza wawa eye tsekweŋ ada ndo nakə ma ləviye ndo hay aye na, mâ təra ndo i məsler.

²⁷ «Ayaw! Bagwar eye na, way tuk? Ndo nakə neŋgeye mandza eye ta geye məsler ka həlay aye tsukuđu ndo məge məsler ba? Bagwar eye na, ndo nakə ta geye məsler aye bədaw? Andza niye, neŋ nakay anaŋ mə walaŋ kurom anəke aye, neŋ na, andza ndo i məsler.

²⁸ «Nəkurom na, ka ndzum ka təv ga. Ka zlum ŋgatay ma wuzlah i dəretsətseh nakə tə geŋ aye haladzay.

²⁹ Neŋ bəbay na, na vələkumeye Bəy i Mbəlom andza bəba ga Mbəlom nakə a vələŋ aye.

³⁰ Ka ndayumeye ada ka sumeye wu məsay tage neŋ ma Bəy ga, ada ka ta ndzumeye ka təv mändze i bəy hərwi məge sariya ka gwala i Israyel neheye kuro gər eye sulo aye.»

Piyer ma gwadiye: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Yuhana 13.36-38

³¹ Yesu a gwadətay a Simon Piyer: «Simon, Simon tsəne! Fakalaw kə huta gədaŋ məbəle kurom ha, ma həviye kurom andza mahəve daw nakə ta həvawa hərwi maŋgəne tay ha ka bo abəra ta dzəndzar aye.

³² Ane tuk na, neŋ na duwulay me a Mbəlom hərwi yak. Na duwulay me a Mbəlom na, hərwi ada mədzal gər yak ka neŋ mâ ge bəle bay. Ka tsətsah məpəse me na, vələtay gədaŋ a malamar yak hay.»

³³ Piyer a gwadətay: «Bəy Maduweŋ, neŋ na, maləva bo eye kwa mede a daŋgay ka deyemeye salamay. Kwa məməte, ka mətameye salamay!»

³⁴ Yesu a mbəday faya, a gwadətay: «Ka tsik na, dedək ŋgway daw Piyer. Tsəne! Na tsikakeye, bəgom nakay dzagulok ma ta zlahiye na, 6a ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.»

Mələve bo ta suloy ada ta maslalam

³⁵ Yesu a gwadətay a gawla ŋgay hay sa: «Ahəl niye na slər kurom ha ze dala, ze gwezem, ze tahərak mə sik na, wuray kə kətsakum daw?»

Ta mbəday faya: «Wuray kwa tsekweŋ kə kətsamay bay.»

³⁶ Yesu a gwadətay: «Anəke duh na, ndo nakə suloy ŋgay andaya aye na, mâ həl. Ndo nakə gwezem ŋgay andaya aye na, mâ zla dərmak. Ada ndo nakə maslalam ŋgay andaya bay aye na, mâ səkəm ha rəkəwat ŋgay ada mâ səkəm maslalam.

³⁷ Hərwi mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Neŋgeye na, ndo hay tə pasla na a walaŋ i ndo i məkədə ndo hay.*» Na tsikakumeye: Wu nakə Derewel i Mbəlom a tsik aye na, ma giye bo tebiye.»

* 22:37 Ezay 53.12.

³⁸ Gawla ngay hay tə gwaday: «Bəy Maduwen, maslalam hay anan sulo.»

Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Niye na, da kə sla.»

*Yesu a ye mata duwulay me a Mbəlom ma tsaholok i tetədcəz
Mata 26.36-46; Markus 14.32-42*

³⁹ Ma dəba aye na, Yesu a ye abəra ka təv niye, a ye a tsal a Mahəmba i Tetədcəz andza nakə a gawa ha aye. Gawla ngay hay tə pay bəzay.

⁴⁰ Tə ndisl naha a dəma na, Yesu a gwadatay: «Duwulumay me a Mbəlom hərwi ada kə dədum a masəpete i Fakalaw bay.»

⁴¹ Tsa na, a gər tay ha gawla ngay hay. A ye abəra ka təv tay əzad dərənj tsekwenj tsa. A ye naha a dəkw gurmets ka dala, a duwulay me a Mbəlom,

⁴² a gwad: «Bəba, tadə ka wudə na, zla fagaya abəra dərətsətseh nakay na siye tey! Ane tuk na, ge na, andza nakə a saka aye bəna, andza nakə a seņ a neņ aye bay.»

[
⁴³ Tsa na, gawla i Mbəlom a mbəzlaw mə mbəlom, a yaw a bəzay ha bo hərwi məvəlay gədanj.

⁴⁴ Yesu a dzədzar, mədzal gər ngay a mbəda haladzay. A duwulay me a Mbəlom ta gədanj sa. Merəbe nakə faya aye na, a təra andza bambaz nakə a təkwa ka dala təluk təluk aye.]

⁴⁵ A ndəv ha maduwulay me a Mbəlom na, a mbəda gər ka təv i gawla ngay hay. A ye naha a ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Madagər a gatay hərwi dərəv a ndalatay.

⁴⁶ A gwadatay: «Lətsum, duwulumay me a Mbəlom hərwi ada kə dədum a masəpete i Fakalaw bay.»

*Tə gəs na Yesu
Mata 26.47-56; Markus 14.43-50;
Yuhana 18.3-11*

⁴⁷ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikiye me mba aye na, ndo hay haladzay ti ye naha. Maa ndzatay naha kame na, Yudas neņgeye nakə nəte mə walaņ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo aye. A ye naha bəse ka təv i Yesu

hərwi məgəse na ka bo təmbolok təmbolok.

⁴⁸ Ane tuk na, Yesu a gwaday: «Yudas, ka giye daf ka neņ Wawa i Ndo na, ta məgəse ga ka bo təmbolok təmbolok daw?»

⁴⁹ Gawla i Yesu hay tə ngatay a wu niye hay faya ma giye bo andza niye na, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Bəy Maduwen, nəmaa watsa tay ta maslalam daw?»

⁵⁰ Tsa na, ndo nəte mə walaņ tay a fay a ndo i məsler i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom, a dəsay na zləm i həlay i mənday fats ka dala.

⁵¹ Ane tuk na, Yesu a gwadatay a gawla ngay hay: «Gərurum tay ha, niye na, da.»

Tsa na, a lamay a zləm i ndo niye, a paha suwud suwud.

⁵² Tsa na, Yesu a tsikatay a bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye, a bagwar hay i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom hay ada a madugula i Yahuda niye hay ti ye naha faya mata gəse na aye, a gwadatay: «Ka yumaw fagaya ta maslalam kurom hay ada ta sakwal kurom andza ta gəsiye ndo i məkal daw?»

⁵³ Ada pat pat ka ndzawakwa ka bo dziye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, ka pəlum tsəved məgəse ga bay. Ane tuk na, i kurom na, həlay eye kə sla tuk, ada həlay i ndo nakə ma ləvonj aye ma bəziye ha gədanj ngay.»

*Piyer a gwad: «Na sər Yesu bay»
Mata 26.57-58,69-75; Markus
14.53-54,66-72; Yuhana 18.12-18,25-27*

⁵⁴ Tə gəs na Yesu, ti ye ha a gay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. Piyer na, a patay naha bəzay ma dəba dərənj.

⁵⁵ Ma dalamətagay i gay niye na, ta vat ako ma wuzlah eye. Ndo hay nəteye mandza eye ka ako eye niye. Piyer a ye naha a ndza ka təv tay dərma.

⁵⁶ Ngwas wuray andaya a gawa məsler mə gay eye niye a ngatay a Piyer mandza eye ka ako. A zəba

faya, a ndazl na Piyer lele. Tsa na, a gwad: «Nəkar dərmaḱ na, ndo i Yesu.»

⁵⁷ Ane tuk na, Piyer a mbəḁay faya a ḡwas niye, a gwad: «A'ay! Na sər na bay!»

⁵⁸ Məndze tsekweḡ na, ndo mekeleḡ eye a ḡgatay a Piyer, a gwad: «Nəkar dərmaḱ na, nəte mə walaḡ i gawla i Yesu hay!»

Piye a gwad a ndo niye: «A'ay! Neḡ na mə walaḡ tay bay.»

⁵⁹ A ndza ma dəba eye tsekweḡ ma-zlambar bəre nəte na, ndo mekeleḡ eye a tsik sa, a gwad: «Ta dedək ndo nakay na, tə ndzawa tə Yesu dərmaḱ! Sa tsa na, neḡgeye ndo i Galile hay.»

⁶⁰ Ane tuk na, Piyer a mbəḁay faya, a gwad: «A saka məḡwedə meḡ na, na sər bay.»

Kwayaḡḡa aḡal nakə faya ma tsikiye me mba aye na, dzaguloḱ a zlaḡa.

⁶¹ Bəy Maduweḡ a mbəḁa bo, a ndazl naha Piyer ndzuzle a dərə. Tsa na, wu nakə Yesu a tsikay a Piyer aye na, a mayaw a ḡər tuk. A gwad na: «Bəgom dzaguloḱ ma ta zlaḡiye na, ba ka gwad sik maḡkar ka sər neḡ bay.»

⁶² Tsa na, Piyer a yaw abəra ma dalamətagay, a tuwa tsiduk tsiduk.

Ndo hay tə ḡḡwasa ka Yesu

Mata 26.67-68; Markus 14.65

⁶³ Ndo neḡgeye ta tsəpawa Yesu aye, tə ḡḡwasawa ka Yesu ada tə kədawa na.

⁶⁴ Tə mbuzaway na dərə ada ta tsətsahawa faya, tə gwadaway: «Nəkar na, Kəriste ba! Tsikamay, maa faka na, way?»

⁶⁵ Ada tə tsikaway wu siye hay haladzay ḡərwi mətsaday a Yesu.

Yesu kame i madugula i Yahuda hay

Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Yuhana 18.19-24

⁶⁶ Dərə a tsada na, madugula i Yahuda hay, baḡwar hay i ndo neḡgeye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzanḡawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay tə haya ḡər. Tsa na, ti ye ha Yesu kame i sariya tay.

⁶⁷ Ti ye naha ta tsətsah faya, tə gwad: «Nəkar na, Kəriste daw? Tsikamay tey!»

Yesu a mbəḁatay faya, a gwad: «Kwa tadə na tsikakum bəbay na, ka təmumeye bay,

⁶⁸ ada tadə na tsətsah fakuma na, ka mbəḁumeḡeye faya bay.

⁶⁹ Ane tuk na, sər um ha kwa anəke Wawa i Ndo ma ndziye tə ḡəlay i mənday i Mbəlom ḡədaḡ eye.»

⁷⁰ Tsa na, nəteye niye tebiye tə gwad: «Azlakwa nəkar na, Wawa i Mbəlom daw?»

Yesu a mbəḁatay faya, a gwad: «Bo kurom eye ka gwadum neḡ neḡgeye.»

⁷¹ Tə tsəne andza niye na, tə gwad: «Ka pəlakweye na, sa meḡ. Ba bo kway eye ka tsənakwa wu neḡgeye a tsik tə bazlam ḡḡay aye.»

23

Ti ye ha Yesu kame i Pilat ada kame i Herod

Mata 27.1-2,11-14; Markus 15.1-5; Yuhana 18.28-38

¹ Ma dəba eye na, ndo niye hay tebiye tə lətse, ti ye ha Yesu a ḡay i Pilat.

² Tə ndisl naha a dəma na, ta dazlay a mədəse parasay ka Yesu haladzay, tə gwad: «Nəmaa ndzay a ḡər a ndo nakay na, faya ma tsəviye tay ha ndo may hay a pesl. A gwad na: “Kā vəlumay dzanḡal a bəy i Roma bay” ada a gwad neḡgeye Kəriste, bəy baḡwar eye.»

³ Pilat a tsətsah ka Yesu, a gwad: «Nəkar na, bəy i Yahuda hay dedək daw?»

Yesu a mbəḁay faya, a gwad: «Nəkar ka tsik seḡe.»

⁴ Pilat a gwad a baḡwar hay i ndo neḡgeye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ada a ndo hay tebiye: «Neḡ na, na huta mənese nakə ma ḡəsiye na ndo nakay a sariya aye na, na huta bay.»

⁵ Ane tuk na, ndo hay tebiye tə gwad ta magala: «Faya ma tsəviye tay ha ndo hay tə matətike ḡḡay nakə a tətikawatay aye. A dazlay məḡ andza niye na, ka dala i Galile. A

həhal ha ka dala i Yahuda tebiye ada kə ya ahaya kanan anəke a Zerozelem sa.»

⁶ Pilat a tsəne bazlam tay niye na, a tsətsah, a gwad: «Ndo nakay na, ndo i Galile daw?»

⁷ Tə gwaday faya: «Yesu na, ndo i Galile.»

Azlamak maa ləva Galile na, bəy nakə tə zalay Herod aye. Pat eye niye na, neŋgeye andaya ma Zerozelem. Tsa na, Pilat a gwadatay: «Dum ha Yesu ka təv i Herod.»

⁸ Herod a ŋgatay a Yesu na, dərev ŋgay a ŋgwasal haladzay. Kə tsəne ndo hay tə tsikawa ka Yesu ada a say məŋgatay a Yesu na, kwa anəke bay. A say na, Yesu m̄a gay masuwayan ka təv ŋgay.

⁹ A tsətsah wu hay haladzay ka Yesu. Ane tuk na, Yesu ka mbəday faya wuray kwa tsekweŋ bay.

¹⁰ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ta ndo mədzanŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, ta ye naha dərma. Tə dəs parasay ka Yesu haladzay ta gədan.

¹¹ Herod ta sidzew ŋgay hay tə tsəne andza niye na, tə tsaday a Yesu ada tə ŋgwasal faya haladzay. Tə pa faya peteked nakə a le haladzay aye. Tsa na, tə ma ha a gay i Pilat.

¹² Kurre na, Herod ta Pilat na, ta wuda bo bay, tə nay dərə a bo. Pat eye niye na, ta təra ta dzam eye tuk.

Mata 27.15-26; Markus 15.6-15; Yuhana 18.39-19.16

¹³ Ma dəba eye na, Pilat a zalatay a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye, a bəy i dala hay ta ndo i gəma hay tebiye.

¹⁴ A gwadatay: «Ka gəsumenew ndo nakay ka gwadum na, faya ma tsəviye tay ha ndo hay a pesl ba! Ada na tsətsah faya bazlam, ane tuk na, na huta faya mənese nakə ma gəsiye na ta sariya aye bay. Ka dəsüm faya parasay.

¹⁵ Herod Antipas bəbay kə huta faya mənese bay, hərwi niye kə makwaya ahaya kway. Ndo nakay na, kə ge wuray kwa tsekweŋ nakə məkədə na aye bay.

¹⁶ Hərwi niye, na ndəbiye na ta mandalaḅa ada na gəriye ha.»

[
¹⁷ Ka viye ka viye na, Pilat a gərawatay ha ndo abəra ma danŋay nətə hərwi magurlom i Pak.]

¹⁸ Andza niye ndo hay tə tsəne bazlam i Pilat niye na, tə pa bo ka mawude ta gədan, nətəye tebiye tə gwad: «Kəd na ndo nakay, gəramay ha na, Barabas!»

¹⁹ Barabas na, tə gəs na hərwi a kəd ndo ahəl nakə tə ge magazləga ma wuzlahgəma aye.

²⁰ A say a Pilat məgər ha Yesu. A tsikatay a ndo niye hay sa.

²¹ Ndo niye hay tebiye ta wuda, tə gwad: «Dar na ka mayako mazləmbada eye! Dar na ka mayako mazləmbada eye!»

²² Pilat a gwadatay mamahkar eye sa: «Neŋgeye a ge na, mənese waray? Neŋ na, na huta faya mənese nakə məkədə na aye na, na huta bay. Hərwi niye, na ndəbiye na ta mandalaḅa na, ada na gəriye ha.»

²³ Ane tuk na, ndo hay tə tsəne andza niye na, ta səkah ha mawude haladzay ta gədan, tə gwad: «Dar na ka mayako mazləmbada eye!» Tsiy mawude tay niye a gay zləm a Pilat.

²⁴ Tsa na, a təma andza i ndo hay nakə a satay aye.

²⁵ A gəratay ha Barabas andza nakə a satay aye. Azlamak düh Barabas tə gəs na a danŋay na, hərwi a kəd ndo ahəl nakə tə ge magazləga ta ndo i Roma hay aye.

Yesu na, Pilat a vəlatay ha a ndo hay, a gwadatay: «Gumay wu nakə andza a sakum məgay aye!»

*Ti ye ha Yesu mata kədə na
Mata 27.32-44; Markus 15.21-32;
Yuhana 19.17-27*

²⁶ Ahəl nakə faya ta diye ha Yesu ka təv nakə ta kədiye na mə dəma aye na, tə dza gər ka tsəved ta ndoweye andaya tə zalay Simon a maw abəra mə pesl. Neŋgeye na, ndo i gəma i Siren. Sidzew hay tə gəs na tə gay kuton ka məzle mayako niye mazləmbada eye

hərwi ada mâ zla naha ma dəba i Yesu.

²⁷ Ndo hay haladzay tə pay bəzay a Yesu. Nğwas hay haladzay faya ta tuwiye hərwi nğay.

²⁸ Yesu a mbəda bo ka təv i nğwas niye hay faya ta tuwiye, a gwadətay: «A nəkurom nğwas i Zerozelem hay, kâ tuwum hərwi ga bay. Duh na, tuwum hərwi bo kurom ada hərwi wawa kurom hay.

²⁹ Hərwi həlay eye ma deyeweye, ta gwadiye: «Məngwese ka gər i nğwas neheye dāda ta wa bay aye ada neheye dāda wawa kə sa wah tay bay aye!»

³⁰ Ndo hay ta gwadeye a mahəmba hay: «Amboh mbəzlaw famaya tey!» Ada ta gwadeye a tsaholok hay: «Amboh nğaha may tey!»*

³¹ Ayaw! Ta gay wu nakay andza nakay a mayako nğədiz eye na, ada mayako makula eye na, ma giye na, kəkay?»

³² Ti ye ha Yesu ka təv nakə ta kədiye na aye na, ta gəs naha ndo wuray hay sulo tə ge mənese hərwi madar tay ha ka mayako tage Yesu dziye.

³³ Tə ndisl naha ka təv niye tə zalay Təv i Mətasl i Gər aye. Sidzew hay ta dar na Yesu ka mayako mazləlmbada eye na, ka təv eye niye. Ta dar tay ha ndo niye hay sulo tə ge mənese aye dərma, nətə tə həlay i mənday, nənğed tə həlay i gula.

³⁴ Yesu a gwad: «Bəba ga, pəsətay ha mənese tay hərwi wu nakə ta giye na, tə sər bay.»

Sidzew hay tə ge tsakwal ka peteked nğay hərwi məsəre ha peteked mamətsa eye na, a way. Tsa na, ta nğəna ha a bo peteked niye.

³⁵ Ndo hay tebiye nətəye ka təv eye niye faya ta zəbiye ka Yesu. Bagwar i madugula i Yahuda hay tə nğwasa ka Yesu, tə gwad: «Nənğeye na, kə təma tay ha siye i ndo hay sa na, mâ təma ha bo nğay tey. Tadə kə ge nənğeye na, Kərسته, nənğeye nakə Mbəlom a zla na aye na, mâ təma ha gər nğay tey.»

³⁶ Sidzew hay tə nğwasa ka Yesu dərma, ta həndzəd naha ka təv nğay tə vəlay wuye andaya guyakaka.

³⁷ Tə gwaday: «Kə ge nəkar bəy i Yahuda hay na, təma ha bo yak aye tey!»

³⁸ Ka mayako niye mazləlmbada eye na, ta law naha faya palalam wuray zal ka gər i Yesu, tə watsa: «Nakay na, bəy i Yahuda hay.»

³⁹ Ndo nətə mə walañ i ndo niye sulo tə ge mənese, ta dar tay ka bo dziye tage Yesu aye a tsaday a Yesu. A gwaday: «Ka gwad nəkar na, Kərسته sa na, təma ha gər yak ada kâ təma may ha tey!»

⁴⁰ Ane tuk na, ndo nənğed a may ha mənese a gwaday: «Ka sər Mbəlom təbədew? Nəkar anəke ta kədiye kar andza nənğeye dərma.

⁴¹ Ane tuk na, i may ta kəd may na, təde bəna, ta kədiye may ka wu nakə ka gama lele bay aye. Nənğeye na, kə ge mənese kwa tsekweñ bay.»

⁴² Tsa na, a gwaday a Yesu: «Pat nakə ka deyeweye andza bəy bagwar eye na, kâ mətəsa ga ha gər bay, dzala fagaya tey.»

⁴³ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Nəñ faya na tsikakeye: Sər ha na, bəgom nakay ka ta ndzameye tə nəkar mə mbəlom.»

*Məməte i Yesu
Mata 27.45-46; Markus 15.33-41;
Yuhana 19.28-30*

⁴⁴ Ma giye mazlambar magər həpat, ləvon a ge ka dala niye tebiye tekədəgəm. A ge na, hus a bəre mahkar i huwa.

⁴⁵ Pat a ndərma a təv eye. Tsa na, peteked nakə a nğəna ha ka bo abəra gay i mədəslay ha gər a Mbəlom sulo aye a nğuradā tsanña ma wuzlah.

⁴⁶ Yesu a wuda ta magala kələrri, a gwad: «Bəba, na gər ha məsəfəre ga a həlay yak.†»

A tsik andza niye na, a mət tuk.

⁴⁷ Bagwar i sidzew i Roma hay a nğatay a wu niye a ge bo aye na, a zambaday a Mbəlom, a gwad: «Ta dedək ndo nakay na, ndo lele eye.»

* 23:30 Oze 10.8. † 23:46 Dəməs hay 31.6.

⁴⁸ Ndo neheye haladzay ti ye mata zəbaw faya aye, tə ɲgatay a wu nakə a ge bo aye na, a ndalatay haladzay, ti ye wu tay a mətəgay.

⁴⁹ Dzam i Yesu hay ta ɲgwas neheye tə payaw bəzay kwa abəra ma Galile aye nətəye malətsa eye dərəŋ faya ta zəbiye ka wu nakə ma giye bo aye.

Tə pa na mədahaŋ i Yesu a tsəvay
Mata 27.57-61; Markus 15.42-47;
Yuhana 19.38-42

⁵⁰ Ndowe ye andaya tə zalay Yusufa. Neŋgeye ɲgwalak i ndo. Neŋgeye nətə mə walaŋ i ndo mäge sariya hay dərma.

⁵¹ Neŋgeye na, kə ndza ta nətəye ka mäge həbəkək tay ada ka məsler tay niye tə ge aye na, kə ndza ta nətəye bay. Neŋgeye na, ndo i gəma i Arimate. Gəma eye niye mə dəma na, Yahuda hay. Neŋgeye faya ma həbiye Bəy i Mbəlom.

⁵² A ye a gay i Pilat. A ye naha a tsətsah faya tsəved ka məzle mədahaŋ i Yesu.

⁵³ Pilat a vəlay tsəved ka mədahaŋ i Yesu. Tsa na, a ye a mbəzla ahaya mədahaŋ i Yesu abəra ka mayako mazləmbada eye. A mbəkwa na mədahaŋ niye ta rəkwa. A zla na a ye ha, a pa na a tsəvay nakə mala eye ka geseh aye. Tsəvay eye niye na, ta pa a dəma mədahaŋ dada zuk bay.

⁵⁴ Pat eye niye na, pat i luma i dezele. Andza məgwede pat i mələve bo i pat i mazəzukuw bo ada pat i mazəzukuw bo ma dazleye.

⁵⁵ ɲgwas neheye tə pay naha bəzay a Yesu kwa abəra ma Galile aye, ti ye ka bo dziye ta Yusufa. Ta zəba ka tsəvay ada ta zəba faya Yusufa a pa na mədahaŋ i Yesu na, kəkay.

⁵⁶ Tsa na, tə maw a mətəgay. Tə maw na, tə ləva ha bo tə mal ada tə wurde hərwi mambəde ka mədahaŋ i Yesu. Ane tuk na, pat i mazəzukuw bo na, ta zəzukuw bo. Hərwi bazlam i Mbəlom mapala eye a ge me mäge məsler pat i mazəzukuw bo.

24

Yesu a lətsew abəra ma tsəvay
Mata 28.1-10; Markus 16.1-8;
Yuhana 20.1-10

¹ Pat i luma i sidzew pərik i mekedə na, ɲgwas niye hay ti ye ka me tsəvay. Tə zla mal tay niye hay tə ləva ha bo aye ka həlay.

² Tə ndisl naha na, tə ɲgatay a beber nakə ta dərəzl ha ka tsəvay aye mabədəŋgwala eye faya abəra, madzaka eye dzakka ka tsakay aye.

³ Tə fələkwa a dəma na, ta ɲgatay a mədahaŋ i Bəy Maduweŋ Yesu bay.

⁴ Tə sər wu nakə ta dzaliye bay.

Kwayaŋŋa ndo hay sulo ti yaw dzərik kame tay ta bəzatay ha bo. Peteked tay hay ka bo na, a dəv haladzay.

⁵ Tə ɲgatay a ndo niye hay sulo aye na, ta dzədzar haladzay. Ta rəh gər tay hay ka dala rəhe rəhe.

Ndo niye hay sulo aye tə gwadatay: «Ka pələmeye ndo nakə neŋgeye andaya tə dərə mə walaŋ i mədahaŋ hay na, hərwi mey?»

⁶ Neŋgeye andaya kanaŋ bay, kə lətsew abəra ma mədahaŋ. Wu nakə a tsikakum ahəl niye neŋgeye ma Galile mba aye na, mâ makumaw a mədzal gər.

⁷ A gwad na: «Kutoŋ neŋ Wawa i Ndo na, tâ vəlay ga ha a həlay i ndo i mezeleme hay. Ta dariye ga na, ka mayako mazləmbada eye, ada kə həna sulo ma mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mədahaŋ.»

⁸ Tə tsəne andza niye na, bazlam i Yesu niye a tsikawatay aye a matayaw a gər tuk.

⁹ Tsa na, ti ye abəra ka me tsəvay niye. Ti ye ta təkəratay labara niye a gawla i Yesu niye hay ta zəkaw kuro gər eye nətə aye ada a siye i ndo neheye tə paway bəzay a Yesu aye dərma.

¹⁰ Mə walaŋ i ɲgwas niye hay na, Mari nakə a yaw ma gəma i Magədala aye, Zan ta Mari may i Yakuba ada ɲgwas neheye nətəye ka bo dziye ta təkəratay labara i bazlam aye niye a ndo i maslaŋ i Yesu hay.

11 Ane tuk na, ndo niye tɔ tsɛne bazlam tay niye hay ta tɛkɛratay aye na, ta tɛma bay, ta zɛba faya andza bazlam i matɛrakahan.

12 Ane tuk na, Piyer a lɛtse a hway ka me tsɛvay mata zɛbaw. A ndisl naha ka me tsɛvay na, a zɛba dɛre a tsɛvay niye zɛrɛd. A ngatay naha na, a rɛkwat nakɛ tɛ mbɛkwa ha Yesu aye dɛkdɛk. Tsa na, a mbɛdɛ gɛr a mɛtagay. Wu niye a ge bo aye na, a gay hɛrɛbɛbɛkka.

Yesu a bɛzatay ha bo a gawla ngay hay

Markus 16.12-13

13 Pat eye niye gawla i Yesu hay sulo mɛ walaŋ tay niye hay, tɛ hɛl bo ti ye a gɛma nakɛ tɛ zalay Imayus aye. Gɛma niye na, dɛreŋ tsɛfa ta Zerozelem. Tadɛ ka diye tɛ sik abɛra ma Zerozelem na, ka giye ka tsɛved bɛre sulo.

14 Ahɛl nakɛ faya ta diye na, faya ta tsikiye ka wu nakɛ a ge bo aye tebiye.

15 Ahɛl nakɛ nɛteye faya ta tsikiye me ada faya ta kɛdiye wuway ka gɛr i wu nakɛ a ge bo aye na, Yesu a yaw a hɛndzɛd ka tɛv tay. Ti ye ka tsɛved eye nɛte.

16 Faya ta ngateye a Yesu ane tuk na, tɛ sɛr na bay hɛrwi wuye a gwadɛtay ta sɛr na bay.

17 Yesu a tsɛtsah fataya, a gwadɛtay: «Ka tsikum na, ka gɛr i bazlam i mey?»

Tɛ tsɛne andza niye na, tɛ lɛtse. Dɛrev a ndalatay haladzay.

18 Ndo nɛte mɛ walaŋ tay niye sulo aye na, mɛzele ngay Kɛleyopas, a gwadɛy: «Wu nakɛ a ge bo ma mɛhɛne neheye ka sɛr bay na, nɛkar mbɛlok eye ma Zerozelem kɛla dɛw?»

19 A mbɛdɛy faya, a gwadɛy: «Maa ge mey?»

Ta mbɛdɛy faya, tɛ gwadɛy: «Wu nakɛ a ge tɛ Yesu ndo i Nazaret aye na, ka tsɛne tɛbɛdɛw? Nɛngeye na, ndo mɛdɛ ha bazlam i Mbɛlom. Mɛsler nakɛ a gawa aye tɛ bazlam nakɛ a tsikawa kame i Mbɛlom ada kame i ndo aye hay na, ta gɛdan eye

20 Bagwar hay i ndo neheye tɛ vɛlaway wu a Mbɛlom aye ta bagwar kway hay tɛ gɛs na. Tɛ vɛlay ha a Pilat, a gay sariya i mɛkɛdɛ. Ma dɛba aye na, ta dar na ka mayako mazlɛmbadɛ aye.

21 Nɛmaa dzala ha bɛ mɛ gɛr may na, nɛmaa gwadɛ mata tɛma tay ha Israyel hay na, nɛngeye. Ane tuk na, zle ka wu neheye a ge bo aye, kɛ ge mɛhɛne mahkar bɛgom.

22 Sa tsa na, siye i ngwas neheye mɛ walaŋ may ta vɛlamay madzɛdzere. Kɛ ma may ha hɛrɛbɛbɛkka. Hɛrwi ta wula pɛrek i mekedɛ ka me tsɛvay,

23 ane tuk na, ta huta na mɛdahan i Yesu bay. Ta mbɛdɛw gɛr, tɛ maw ka tɛv may na, ta tɛkɛramay, tɛ gwadɛ gawla i Mbɛlom hay ta bɛzatay ha bo ada gawla i Mbɛlom niye hay tɛ gwadɛtay na, Yesu andaya tɛ dɛre.

24 Nɛmaa tsɛne andza niye na, siye i ndo mɛ walaŋ may hay ti ye ka me tsɛvay sa. Ti ye, tɛ huta na, andza i ngwas niye hay ta tɛkɛramay aye. Ane tuk na, ta ngatay a Yesu bay.»

25 Yesu a gwadɛtay: «Nɛkurom ndo neheye metsɛhe andaya fakuma bay aye. Wu neheye ndo mɛdɛ ha bazlam i Mbɛlom hay tɛ dɛ ha kurre na, a mbakum a mɛdzal gɛr kurom tɛbɛdɛw?»

26 Ka sɛrum tɛbɛdɛw, Kɛriste ma diye a bɛy ngay na, ma giye dɛretsɛtseh haladzay tɛday.»

27 Tsa na, a dɛtay ha wu nakɛ tɛ tsik ka nɛngeye mɛ Derewel i Mbɛlom aye tebiye. Ma dazlay mɛ dɛrewel i Musa ada mede ha hus a dɛrewel i ndo mɛdɛ ha bazlam i Mbɛlom hay.

28 Ahɛl nakɛ faya ta diye, tɛ ndisl bɛse ta gɛma nakɛ faya ta diye a dɛma aye na, Yesu a ge andza ma zliye tsɛved ngay.

29 Ane tuk na, ndo niye hay tɛ gwadɛy: «Kɛ ye a tɛv eye bay, ndza tɛ nɛmay. Hɛrwi dɛre faya ma gɛsiye ada mazlambar hɛvad segey.» Tsa na, tɛ fɛlɛkwa a gay wuray, a ndza ta nɛteye.

30 Yesu a pa bo ka mɛnde wu mɛnday ta nɛteye. A zla pɛŋ, a gay

naha siŕe a Mbəlom. Tsa na, a ngənatay ha peŋ niye ada a vəlatay.

³¹ Kwayaŋŋa dəre tay a həndək, tə sər na tuk. Ane tuk na, ta zəba dəre na, neŋgeye andaya ka təv tay sa bay kə gər tay ha.

³² Tə gwad mə walaŋ tay: «Ahəl nakə faya ma dəkway ha Derewel i Mbəlom ka tsəved aye na, wuye mə dərev may andza ako!»

³³ Ndo niye sulo aye tə lətse kwayaŋŋa ta mbəda gər a Zerozelem. Tə ndisl naha a wuzlah gay na, tə ndzay a gər a gawla i Yesu neheye kuro gər eye nəte aye tə siye i ndo mekelen eye hay nətəye mahaya gər eye.

³⁴ Ndo niye hay tə ngatatay a ndo neheye sulo aye na, tə gwadatay: «Ta dedek Bəy Maduweŋ kway kə lətsew abəra ma mədahaŋ, Simon kə ngatay!»

³⁵ Nətəye dərmaŋ ta təkəratay wu nakə a ge bo ta nətəye ka tsəved aye. Tə gwadatay: «Nəmaa ngatay a Yesu ada nəmaa sər na na, ahəl nakə a ngənamay peŋ aye.»

Yesu a bəzatay ha bo a gawla ngay hay kuro gər eye sulo

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Məsler hay 1.6-8

³⁶ Ahəl nakə nətəye faya ta tsikiye me mba aye na, Yesu a yaw a walaŋ tay slekərtik. Tsa na, a gwadatay: «Zay mâ ndza fakuma!»

³⁷ Gawla ngay niye hay ta dzədzar, zluwer a gatay haladzay. Hərwi tə dzala ma giye na, manakasla.

³⁸ Ane tuk na, Yesu a gwadatay: «Ka dzədzarum andza niye na, hərwi mey? Ada ka dzalum mə gər kurom andza niye na, kemey?»

³⁹ Zəbum ka həlay ga tə sik ga. Na gwad neŋ dedek ngway bədaw? Tətalum fagaya ada zəbum fagaya lele. Hərwi sərūm ha manakasla na, slo faya bay ada mətasl mə dəma andza neŋ nakə faya ka zəbuməye fagaya aye bay.»

⁴⁰ A tsikatay andza niye na, a bəzatay ha vavay nakə ka həlay ngay hay ada ka sik ngay hay.

⁴¹ Məŋgwese a rah a dərev i gawla ngay niye hay ada a gatay hərbaḅəkka. Ada huya ta dzala ha faya zuk bay. Tsa na, Yesu a tsətsah fataya, a gwadatay: «Wu mənday andaya fakuma daw?»

⁴² Ti ye naha tə zlayaw siye i kələf mafəka eye nətə, tə vəlay.

⁴³ Yesu a təma kələf niye ada a həpəd kame tay.

Tsa na, a gwadatay:

⁴⁴ «Ahəl niye neŋ tə nəkurom mba aye na, na tsikakum, na gwadawakum: Wu nakə tə watsa ka gər ga mə derewel i Musa, mə derewel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ada mə derewel i Dəmes hay aye na, kutoŋ wu niye ma giye bo.»

⁴⁵ Tsa na, Yesu a həndəkətatay ha metsehe hərwi ada tə sər Derewel i Mbəlom.

⁴⁶ A gwadatay sa: «Wu nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye na, anaŋ: Kəriste na, ma ta giye dəretsətseh, ada məhəne sulo mamahkar eye na, ma lətseweye abəra ma mədahaŋ.

⁴⁷ Ada ma sləriye ndo hay ka mədatay ha bazlam i Mbəlom a slala i ndo i məndzibəra hay tebiye tə gər ha mezeleme hərwi ada Mbəlom mâ pəsatay ha mənese tay hay. Tə dazlay na, ma Zerozelem.

⁴⁸ Maa təra ndo i məhəle mbal i wu nakay ma giye bo tebiye na, nəkurom.

⁴⁹ Ada neŋ eye na sləraweeye fakuma wu nakə Bəba a gwad ma vələkuməye. Nəkurom na, ndzum ma wuzlah gay. Həbum gədaŋ i Mbəlom nakə ma vələkuməye mə mbəlom aye.»

Yesu a tsal a mbəlom

Markus 16.19-20; Məsler hay 1.9-11

⁵⁰ Ma dəba eye na, Yesu a həl gawla ngay hay abəra ma gəma niye, a ye tay ha a təv nakə bəse ta gəma i Bə-tani aye. Mə dəma na, a zla həlay ka mbəlom. Tsa na, a pa fataya ngama.

⁵¹ Ahəl nakə faya ma piye fataya ngama aye na, a ye fataya abəra, a tsal ka təv i Mbəlom.

⁵² Nəteye na, tə dəslay ha gər ada ta mbəda gər a Zerozelem ta mənɣwese eye haladzay mə dərev tay.

⁵³ Ti yawa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom pat pat, ta zambadaway a Mbəlom.

Ngwalak i bazlam nakə Yuhana a watsa aye Məfələkwe

Ngwalak i bazlam nakay Yuhana a watsa na, hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye mandza eye ma Siri kəgəbay ma Azi, ma Turki nakə anəke aye.

Wu nakə mawatsa eye mə dəma aye na, wal abəra ka Mata, ka Markus ada ka Luka. A vəlay məzlaḅ haladzay a bazlam neheye matsika eye ta dzeke ada a məsler i Yesu.

Madədo 1 ka 12 faya ma tsikiye ka məsler neheye a ge masuwayan a ge aye.

Madədo 13 ka 21 faya ma ləviye ha bo ada faya ma tsikiye ka həlay nakə Yesu ma diye ka təv i Bəba ngay aye.

Labara i məməte i Yesu aye (madədo 18 ada 19) ta ndzəkit bo tə wu neheye mə Mata, ma Markus, ada mə Luka aye, tə tsik ka wu eye nətə ngwenj.

Pat i Magurlom i Pak na, Yesu a bəzatay ha a gawla ngay (madədo 20 ada 21).

Ngwalak i bazlam i Yuhana na, kə tsik ka məwe i Yesu bay. Ane tuk na, ka madazlay na, a da ha Yesu Kəriste na, neŋgeye bazlam i Mbəlom, neŋgeye andaya huya ta Mbəlom (1.1-18). Yesu neŋgeye bazlam i Mbəlom, a yaw məndze ta ndo zezen hay.

Bazlam i Mbəlom a təra ndo

¹ Ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, ndo nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye na, neŋgeye andaya. Neŋgeye na, ta Mbəlom ada neŋgeye na, Mbəlom.

² Ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, neŋgeye andaya ta Mbəlom

³ Mbəlom a ge wu hay tebiye na, tə həlay ngay. Wu kwa nətə nakə Mbəlom a ge ze neŋgeye na, andaya bay.

⁴ Maa vəl sifa a ndo hay na, neŋgeye. Sifa niye na, a vəlatay dzaydzay a ndo hay.

⁵ Dzaydzay niye ma dəviye ma ləvonj ada ləvonj kə mbata ha bay.

⁶ Ahəl niye na, Mbəlom a sləraw ndoweye andaya tə zalay Yuhana.

⁷ A yaw na, mədatay ha dzaydzay eye niye a ndo hay hərwi ada ndo hay tebiye tə tsəne bazlam ngay ada tə dzala ha ka bazlam ngay.

⁸ Yuhana neŋgeye na, dzaydzay niye ma dəvateye a ndo hay aye bay. Neŋgeye a yaw na, mata datay ha a ndo hay tsa.

⁹ Dzaydzay niye na, dzaydzay dedek eye ma deyeweye ka məndzibəra, ma dəvateye dzaydzay a ndo hay tebiye.

¹⁰ Ndo nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye na, ki yaw ka məndzibəra. Kwa tadə Mbəlom a ge məndzibəra tə həlay ngay bəbay na, ndo hay ta sər na bay.

¹¹ A yaw na, a təv ngay, ane tuk na, ndo ngay hay ta təma na bay.

¹² Ane tuk na, ndo mekelən eye hay na, ta təma na ada ta dzala ha. Nətəye na, kə vəlatay tsəved matəre wawa i Mbəlom hay.

¹³ Ta təra wawa i Mbəlom hay na, andza nakə ndo hay faya ta wiye bo ka məndzibəra aye bay ada hərwi nakə a satay a ndo hay aye bay. Ane tuk na, ta təra wawa i Mbəlom hay na, hərwi Mbəlom eye ngway a vəlatay məsəfəre wedeye.

¹⁴ Neŋgeye nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye na, ka təra ndo zezen ada ki yaw kə ndza mə walaŋ kway. Neŋgeye na, a gatay ngwalak a ndo hay haladzay. Ka bəzakway ha dedek i Mbəlom. Nəmaa ngatay a məzlaḅ ngay. Maa vəlay məzlaḅ niye na, Mbəlom Bəba ngay. A vəlay na, a wawa ngay niye nətə aye.

¹⁵ Yuhana faya ma datay ha a ndo hay, a wuda kələrra a gwad: «Ndo nakə na tsik faya aye na, neŋgeye anan. Ahəl niye na gwad na: “Ndoweye andaya ma deyeweye ma dəba

ga a ze ga, hārwi neŋgeye na, andaya kwa ahəl nakə ta wa ga zuk bay aye.”»

¹⁶ Andza niye nəkway tebiye ka hutakwa ŋwalak ŋgay, kə pa fakwaya ŋgama ada ma piye fakwaya ŋgama ŋgay huya.

¹⁷ Mbəlom a vəlakway bazlam ŋgay mapala eye na, tə həlay i Musa. Ane tuk na, ŋwalak ŋgay ta dedək ŋgay a vəlakway na, tə həlay i Yesu Kəriste.

¹⁸ Ndəray dāda kə ŋgatay a Mbəlom bay. Ane tuk na, wawa ŋgay niye nətə aye mandza eye ka təv i bəba ŋgay aye, neŋgeye na, Mbəlom. Mbəlom neŋgeye kəkay na, ka bəzakway ha.

Bazlam nakə Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a tsik aye

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Luka 3.1-18

¹⁹ Pat wuray na, bagwar i Yahuda neheye ma Zerozelem aye tə slər ndo məvəlay wu a Mbəlom hay ta Levit hay ka təv i Yuhana mata tsətsehe faya: «Nəkar təday na, way?»

²⁰ Ti ye ta tsətsah faya na, ka kərah mambədatay faya bay. Ane tuk na, a tsikatay parakka kame i ndo hay tebiye. A gwadətay: «Neŋ na, Kəriste bay.»

²¹ Ta tsətsah faya, tə gwadətay: «Ada nəkar na way? Nəkar na, Eliya ndo mədə ha bazlam i Mbəlom niye ahəl niye daw?»

Yuhana a mbədatay faya, a gwadətay: «A’ay.»

Ta tsətsah faya sa, tə gwadətay: «Nəkar na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə faya nəmaa həbiye daw?»*

Yuhana a mbədatay faya, a gwadətay: «A’ay.»

²² Tə gwadətay: «Ada tebiye nəkar kəla na, way? Damay ha tey hārwi nəmaa ta tsikateye a ndo neheye tə sləra may ahaya aye. Bo yak eye ka gwad nəkar na, way?»

²³ Yuhana a gwadətay: «Neŋ na, ndo nakə Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik faya ahəl niye, a gwad ka neŋ na:

“Ndo nakə faya ma wudiye mə kəsaf a gwad:

Lambadumay tsəved a Bəy Maduwen fehe lele,
mā hədzak bay.†”»

²⁴ Mə walaŋ i ndo neheye tə slər tay naha ka təv i Yuhana aye na, Farisa hay andaya mə walaŋ tay.

²⁵ Ti ye naha tə gwadətay: «Tədə nəkar na, Kəriste bay, nəkar Eliya bay, nəkar ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə faya nəmaa həbiye bay na, ada faya ka dzəhuḅiye tay ha ndo hay a yam na, hārwi mey?»

²⁶ Yuhana a mbədatay faya, a gwadətay: «Neŋ na, na dzəhuḅiye ndo hay na, a yam tsa, aya ane ndo andaya mə walaŋ kurom ka sərur na bay.

²⁷ Neŋgeye na, ma deyeweye kame ga. Na sliye mahəndzədə ka təv ŋgay məpəlay ha ləber i tahərak ŋgay bay tebiye.»

²⁸ Wu niye a ge bo tebiye na, ma gəma i Betani, ma diye i magayam i Yurdum ka təv nakə Yuhana a dzəhuḅawa a dəma ndo hay a yam aye.

Yesu na, wawa i təbaŋ i Mbəlom

²⁹ Tədö eye na, Yuhana a ŋgatay a Yesu faya ma deyeweye ka təv ŋgay. Tsa na, a gwad: «Wawa i təbaŋ nakə Mbəlom ma vəliye hārwi məpəsatay ha mezeleme i ndo hay aye na, atay ma deyeweye.

³⁰ Na gwad: “Ndo ma deyeweye ma dəba ga, neŋgeye a ze ga, hārwi neŋgeye na, kwa ahəl nakə ta ge məndzibəra zuk bay aye na, neŋgeye andaya.” Na tsik na, ka neŋgeye.

³¹ Neŋ kurre na, neŋgeye way na, na sər na bay. Ane tuk na, neŋ na yaw na, madzəhuḅe tay ha ndo hay a yam tsa, ada mədatay ha a Israyel hay hārwi ada tā sər na.»

³² Yuhana a datay ha, a gwadətay sa: «Na ŋgatay a Məsəfəre i Mbəlom faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom andza bodobodo. A yaw a ndza ka gər ŋgay.

* **1:21** Bazlam mapala eye masulo eye 18.15. † **1:23** Ezay 40.3.

³³ Ahəl niye na, neŋgeye way na, na sər ha zuk bay. Ane tuk na, Mbəlom nakə a sləra ga ahaya madzəhuḅe ndo hay a yam aye na, a gwedeŋ: «Ka ta ŋgateye a Məsəfəre ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom ma ndziye ka gər i ndo. Mata dzəhuḅe tay ha ndo hay ta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye na, neŋgeye.»

³⁴ Ada neŋ na, na ŋgatay, na ḁa ha. Ta dedek neŋgeye na, Wawa i Mbəlom.»

Gawla i Yesu kurre eye hay

³⁵ Tədœ eye na, Yuhana ta gawla ŋgay hay sulo ti ye ka təv eye niye sa.

³⁶ A ŋgatay a Yesu faya ma diye na, a gwad: «Nakay na, wawa i təbaŋ i Mbəlom nakə a vəl aye.»

³⁷ Gawla i Yuhana niye hay sulo aye tə tsəne andza niye na, tə pay bəzay a Yesu.

³⁸ Faya ta diye na, Yesu a zəba ḁere a ḁəba, a ŋgatay faya ta pay bəzay. A tsətsah fataya, a gwadətay: «Ka pəlum mey?»

Tə gwadətay: «*Rabi*, təv yak nakə ka ndzawa mə ḁəma aye na, ka waray?» (*Rabi* na, andza məgwede «Miter»).

³⁹ Yesu a mbəḁətay faya, a gwadətay: «Dumara, takwa, ka ŋgatumeye a təv ga nakə neŋ na ndzawa mə ḁəma aye.»

Tsa na, ti ye. Ti ye naha tə ŋgatay a təv nakə neŋgeye mandza eye mə ḁəma aye. Ti ye na, ma giye ḁəre faḁ. Tə ndza ka bo dziye hus a həvad.

⁴⁰ Ndo nəte mə walaŋ tay niye tə tsəne bazlam i Yuhana niye a tsik aye ada tə pay bəzay a Yesu aye na, məzele ŋgay Aŋḁəre. Neŋgeye malamar i Simoŋ Piyer.

⁴¹ Aŋḁəre a ndzay a gər kurre na, a malamar ŋgay Simoŋ. A gwadətay: «Nəmaa ŋgatay a ndo nakə Mbəlom a pay dzagwa i bəy a gər aye.» Andza məgwede, Kəriste.

⁴² A laka ha Simoŋ ka təv i Yesu. Tsa na, Yesu a zəba faya, a gwadətay: «Nəkar na, Simoŋ, wawa i Yuhana. Ta ta zalakeye na, Sefas.» Andza məgwede Piyer‡.

Yesu a zal Filip ta Nataniyel

⁴³ Tədœ eye na, a say a Yesu mede a Galile. Ahəl nakə faya ma diye na, a ndzay a gər a Filip, a gwadətay: «Dara, peŋ bəzay!»

⁴⁴ Filip neŋgeye na, ndo i gəma i Betesayda, gəma nakə Aŋḁəre ta Piyer ti yaw abəra mə ḁəma aye ḁərmak.

⁴⁵ Ma ḁəba aye na, Filip a ye a ndzay a gər a Nataniyel, a gwadətay: «Ndo nakə Musa a watsa faya mə ḁərewel ŋgay ada ndo məḁe ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa faya ahəl niye aye nəmaa ŋgatay. Neŋgeye na, Yesu, ndo i gəma i Nazaret wawa i Yusufa.»

⁴⁶ Nataniyel a gwadətay faya: «Ka dzala na, wu lele eye ma sliye faya madayaw abəra ma gəma i Nazaret ḁaw?»

Filip a mbəḁətay faya, a gwadətay: «Dara, ka ŋgateye.»

⁴⁷ Yesu a ŋgatay a Nataniyel faya ma diye naha ka təv ŋgay na, a tsik ka Nataniyel, a gwad: «Ndo i Israyel nakə ḁəḁəŋ eye na, anaŋ. Neŋgeye na, maraw me andaya faya kwa tsekweŋ bay.»

⁴⁸ Nataniyel a tsətsah faya, a gwadətay: «Ka sər ga ha na, ma kəkay?»

Yesu a mbəḁətay faya a gwadətay: «Ahəl nakə Filip kə zalakaw zuk bay aye na, na ŋgataka, nəkar mə bəzay i gurov.»

⁴⁹ Tsa na, Nataniyel a gwadətay: «Miter, nəkar na, Wawa i Mbəlom, nəkar Bəy bagwar eye i Israyel hay!»

⁵⁰ Yesu a mbəḁətay faya, a gwadətay: «Andza niye, ka dzala ha ka neŋ na, hərwi na gwadaka na ŋgataka naha mə bəzay i gurov aye ḁaw? Nəkar na, ka ta ŋgateye a wu bagwar eye hay ta ziye nakay anaŋ aye!»

⁵¹ Yesu a gwadətay sa: «Sərum ha na, ka ŋgatumeye a magəmbəlom ma həndəkiye tuwaŋ. Gawla i Mbəlom hay ta tsaliye ada ta mbəzlaweye ka gər ga, neŋ Wawa i Ndo!»

2

Mabəzləme gər i dahəlay ma gəma i Kana

‡ 1:42 Piyer: Tə bazlam i Mere na, pələḁ.

¹ Məhəne sulo ma dəba i mədzəgər i Yesu ta Nataniyel na, mabəzləme gər i dahəlay a ge bo ma gəma i Kana, ka dala i Galile. May i Yesu andaya mə dəma.

² Ta zalay a Yesu ta gawla ɳgay hay dərmak.

³ Faya magurlom ma giye na, guzom a ndəv fataya abəra. May i Yesu a gwadəy a wawa ɳgay Yesu: «Guzom andaya sa bay. Ka ndəv na, kəkay?»

⁴ Yesu a mbəday faya, a gwadəy: «May ga, wu nakə neɳ na giye na, mata tsikenə na, nəkar dāw? Həlay ga kə slaw zuk bay.»

⁵ May i Yesu a tsəne andza niye na, a ye a gwadətay a ndo i məsler hay: «Gum wu nakə ma tsikakumeye tebiye.»

⁶ Ka təv eye niye na, gah hay andaya məkwa. Gah niye hay məkwa aye na, Yahuda hay ta mbədawə a dəma yam ka məbere wu hay ada tə həlay andza nakə bazlam tay mapala eye a tsik aye. Gah niye hay na, yam ma diye a dəma ma giye kalawah zlam, zlam.

⁷ Yesu a gwadətay a ndo i məsler hay: «Dum naha tədumaw yam, rahum ha a gah neheye tsesləsle tsesləsle.» Ndo i məsler niye hay ti ye tə tədāw yam. Tə rah ha a gah niye hay tsesləsle tsesləsle. ⁸ Yesu a gwadətay: «Anəke na, tədum yam nakay, zlumay naha a ndo mələvay gər a magurlom, m̄a ndzaka na.» Ndo i məsler hay tə zlay naha yam niye.

⁹ Ndo mələvay gər a magurlom niye a ndzaka na, yam niye a tərə guzom aye. A ndzaka na, guzom eye a yaw mənɳgay na, a sər bay. Ane tuk na, ndo i məsler neheye tə təd yam aye na, nəteye tə sər ha. Yesu a zalay a zal i dahəlay,

¹⁰ a gwadəy: «Kwa way kə zalətay a ndo hay na, ma vəlateye guzom nakə a tsəhən aye təday. Ta sa haladzay na, ma vəlateye nakə a tsəhən bay aye tuk. Ane tuk na, nəkar na, ka pa na nakə lele eye wu yak hus anəke na, kəkay!»

* 2:17 Dəmes hay 69.10.

¹¹ Nakay na, makurre i masuwayən nakə Yesu a lah məge aye. A ge na, ma Kana ka dala i Galile. Andza niye Yesu a bəz ha məzlaḅ ɳgay. Hərwi niye gawla ɳgay hay tə dzala ha ka Yesu.

¹² Ma dəba aye na, Yesu a ye a Kafernahum ta may ɳgay, ta malamar ɳgay hay ada ta gawla ɳgay hay. Tə ndza mə dəma məhəne tsakway.

Yesu a həhar ndo hay abəra mə gay məvəlay wu a Mbəlom

Mata 21.12-13; Markus 11.15-17; Luka 19.45-46

¹³ Magurlom i Yahuda hay nakə tə zalay Pak aye na, mazlambar kə ndzew bəse. Hərwi niye, Yesu a həl bo a ye a Zerozelem.

¹⁴ A ndisl a Zerozelem na, a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha a dəma na, a ndzay a gər a ndo masəkəme ha sla hay, ta təbəɳ, ta maydagwar hay. A ndzay naha a gər a ndo mambəde suloy hay mandza eye hay ka wu məpe wu tay hay dərmak.

¹⁵ Tsa na, a zla ləber, a slapa ha ka bo, a tərə ha mandalaḅa. A ye a həhar tay ha ndo niye hay abəra dərenə, tə sla tay hay, ta təbəɳ tay hay tebiye abəra mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A kwats ha suloy i ndo mambəde suloy ka dala, a pay həlay a wu məpe wu tay niye hay.

¹⁶ A gwadətay a ndo masəkəme ha maydagwar hay: «Həlum wu kurom neheye abəra kananə! K̄a tərūm ha gay i Bəba ga, gay i məge tsakala mə dəma bay.»

¹⁷ Gawla ɳgay hay tə ɳgatay andza niye na, wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye a matayaw a gər. Tə watsa na, tə gwad: «Gay yak nakay na, na wuda na haladzay. Mədzal gər ga peteh, na pa na a dəma.*»

¹⁸ Bagwar i Yahuda hay ta tsətsah faya, tə gwadəy: «Ka sliye faya məge na, masuwayən waray nakə ada nəmay nəmaa səriye ha ta vəlaka tsəvedka məge wu andza nakay aye?»

19 Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Mbəzlum ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakay. Ma mähəne mahkar na, na lətsiye ha ka mbəlom.»

20 Tə gwadətay: «Gay nakay nəmaa ndza faya ka madəzle na, məve kuro kuro fad gər eye məkwa tuk na, ada nəkar i yak na, ma mähəne mahkar tsa na, ka dəzl na, kəkay?»

21 Ane tuk na, gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye Yesu a tsik faya aye na, a tsik dzeke ka bo ŋgay.

22 Ahəl nakə Yesu a mət ada a lətsew abəra ma mədahan aye na, bazlam ŋgay niye a tsik aye a matayaw a gər a gawla ŋgay hay. Pat eye niye na, tə dzala ha ka wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye ada ka bazlam ŋgay nakə a tsik aye.

23 Ahəl nakə Yesu neŋgeye ma Zerolem ada neŋgeye mə magurlom i Pak aye na, kə ge wu neheye a ge masuwayan haladzay aye. Andza niye, ndo hay haladzay ta ŋgatay a masuwayan niye hay ada ta dzala ha ka Yesu.

24 Ane tuk na, Yesu na, kə pa mədzal gər ŋgay ka nəteye bay hərwi neŋgeye a sər tay ha tebiye,

25 ada neŋgeye na, ndo mədəy ha wu nakə mə bo i ndo zezeŋ aye ka həlay təbey hərwi bo ŋgay eye a sər ha wu nakə mə dərev i ndo zezeŋ aye.

3

Yesu ta Nikodem

1 Ndoweje andaya məzele ŋgay Nikodem. Neŋgeye na, bagwar eye mə walaŋ i ndo neheye tə ləvawa Yahuda hay aye. Neŋgeye na, Farisa hay.

2 Pat wuray na, a ye ka təv i Yesu ta həvad. A ye naha, a gwadətay: «Miter, nəmaa sər ha Mbəlom a sləra kar ahaya na, ka matətikamay wu hay dedek, hərwi ndəray ma sliye faya məge masuwayan andza nakə ka ge aye bay tadə gədan i Mbəlom andaya faya bay na, ma sliye faya bay.»

3 Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Sər ha na, ndoweje kə wa bo wedeye bay na, ma sliye faya mede a Bəy i Mbəlom bay.»

4 Nikodem a tsətsah faya a gwadətay: «Ndo guram eye tsiy tuk na, ma wiye bo wedeye sa na, kəkay? Ma sliye faya məme a hud i may ŋgay ada ta wiye na masulo eye sa daw?»

5 Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Sər ha na, ta dzəhuḅ kar ha a yam ada ta Məsəfəre i Mbəlom bay na, ka sliye faya mede a Bəy i Mbəlom bay.

6 Ndo nakə ndo zezeŋ a wa aye na, ndo zezeŋ ŋgway. Ada ndo nakə tə wa na ta Məsəfəre i Mbəlom aye na, məsəfəre ŋgway.

7 Bazlam nakə na gwadaka “wum bo masulo” aye na, mə gaka wadəŋ wadəŋ bay.

8 Mətasl a vəzl a təv nakə a say aye. Ka tsəne məvəzle ŋgay eye, ane tuk na, a yaw məŋgay ada ma diye a ŋgay na, ka sər bay. Ma giye bo ta ndo nakə tə wa na ta Məsəfəre i Mbəlom aye na, andza nakay.»

9 Nikodem a gwadətay: «Ada tebiye wuye ma giye bo na, kəkay?»

10 Yesu a mbədatay faya a gwadətay: «Nəkar ndo matətikay wu a ndo hay nakə bagwar eye ma gwala i Israyel aye. Ane tuk na, ka sər wu neheye bay na, kəkay?»

11 Sər ha na, nəmaa tsikakum na, wu nakə nəmaa sər aye ada ka gər i wu nakə nəmaa ŋgatay aye. Ane tuk na, a sakum matəme wu nakə nəmaa dakum ha aye bay.

12 Na tsikakum ka wu nakay ka məndzibəra aye ka təmum bay. Ada kəkay tadə na tsikakum ka wu nakə mə mbəlom aye na, ka təmumeye daw?

13 «Ndəray dāda kə tsal a mbəlom bay. Ndo nakə neŋ Wawa i Ndo aye nəte ŋgweŋ.

14 Andza nakə ahəl niye Musa a lətse ha bəre nakə tə vəd na andza dədəe ka mayako mə makulkwandah aye na, andza niye neŋ Wawa i Ndo

* 3:14 Məpesle 21.

kutoŋ ta lætsiye ga ha ka mayako dærmak*,

¹⁵ hærwi ada kwa way kə dzala ha ka neŋ Wawa i Ndo na, ma hutiiye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹⁶ Hærwi Mbəlom a wudə mændzibəra na, haladzay. Hærwi niye a sləraw Wawa ŋgay felik eye hærwi ada kwa way kə dzala ha faya na, ma dziye sa bay. Ane tuk na, ma hutiiye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹⁷ Mbəlom a sləraw Wawa ŋgay ka mændzibəra na, hærwi ada m̄a ge sariya ka ndo hay bay. A sləra ahaya na, hærwi ada ndo hay t̄a t̄əma d̄uh.

¹⁸ «Ndo nakə kə dzala ha ka Wawa i Mbəlom aye na, sariya ma ta gəsiye na bay. Ane tuk na, ndo nakə kə dzala ha bay aye na, ɓa sariya kə gəs na, hærwi kə dzala ha ka felik i Wawa i Mbəlom bay.

¹⁹ Sariya ma ta gəsiye ndo hay ta tsəved waray na, ma ta gəsiye tay ha na, andza nakay: Dzaydzay ki yaw ka mændzibəra. Ane tuk na, ndo hay ta wudə dzaydzay niye bay. Nəteye ta wudə d̄uh na, ləvoŋ, hærwi tə gawa na, wu neheye lele bay aye hay.

²⁰ Kwa way kə ge mənese na, a ma nay d̄are a dzaydzay. Ma hændzədiye ta t̄əv i dzaydzay bay, hærwi a say wu ŋgay neheye a gawa lele bay aye na, m̄a zəba bay, a dzədzar.

²¹ Ane tuk na, ndo nakə a gawa wu lele eye hay aye na, neŋgeye ma zəbiye m̄a dzaydzay hærwi ada ndo hay t̄a ŋgatay a wu neheye lele a ge aye, ada t̄a sər ha maa ge məsler m̄a neŋgeye na, Mbəlom.»

Yesu ta Yuhana madzəhuɓe ndo a yam

²² Ma d̄əba aye na, Yesu ta gawla ŋgay hay t̄ə lətse ti ye ka dala i Yahuda. T̄ə ndza m̄a d̄əma ada ta dzəhuɓawa ndo hay a yam.

²³ Ahəl niye na, Yuhana a dzəhuɓawa ndo hay a yam dærmak. A dzəhuɓawa tay ha ndo hay na, ma gəma i Enon bəse ta gəma i Salim hærwi dəlov andaya haladzay ma t̄əv eye niye. Ndo hay ti yawa naha ka t̄əv ŋgay ada a dzəhuɓawa tay ha a yam.

²⁴ Ahəl niye na, ta gəs na Yuhana a danɓay zuk bay.

²⁵ Pat wuray na, siye i gawla i Yuhana hay ta dazlay a məkəde wuway ta ndo i Yahuda wuray ka m̄əbere wu hay ta mændze tsədanɓa.

²⁶ Gawla i Yuhana niye hay ti ye ka t̄əv i Yuhana, ti ye naha t̄ə gwaday: «Miter, ndo niye ahəl niye ka dzum gər ma diye i magayam i Yurdum ka tsik faya aye na, faya ma dzəhuɓiye tay ha ndo hay a yam ada ndo hay tebiye faya ta diye ka t̄əv ŋgay tuk na, kəkay?»

²⁷ Yuhana a m̄əɗatay faya a gwadatay: «Tadə Mbəlom kə vələy bay na, ndəray ma sliye m̄əhute bay tebiye.

²⁸ Bo kurom eye ka slumeye faya m̄əhəle mbəl ga, na gwadəkum: “Neŋ na, Kəriste bay. Ane tuk na, Mbəlom a sləra ga ahaya, n̄a lahayaw kame tsa.”

²⁹ Ndo nakə a zla dahəlay aye na, dahəlay niye na, i ŋgay ŋgway. Ane tuk na, dzam i zal i dahəlay niye na, ma lætsiye sləp ka tsakay ŋgay ada ma piye zləm ka bazlam ŋgay. Kə tsəne bazlam ŋgay niye faya ma piye faya zləm aye na, ma ŋgwasiye haladzay. Andza niye m̄əŋgwese niye anəke na, i ga haladzay dærmak.

³⁰ Neŋgeye na, m̄a səkah kame kame, neŋ na, na nəkid.

³¹ «Ndo nakə a yaw abəra m̄ə mbəlom aye na, neŋgeye ka gər i ndo hay tebiye. Ndo nakə neŋgeye ka mændzibəra aye na, neŋgeye ndo i mændzibəra ŋgway ada ma tsikiye na, ka wu i mændzibəra hay. Ane tuk na, ndo nakə a yaw abəra ka t̄əv i Mbəlom aye na, neŋgeye ka gər i ndo hay tebiye.

³² Ma tsikiye na, ka wu nakə a ŋgatay ada a tsəne aye. Ane tuk na, wu nakə a tsik aye na, ndəray ma t̄əmiye bay.

³³ Ndoweye ka t̄əma bazlam ŋgay nakə a tsik aye na, niye na, faya ma d̄iye ha wu nakə Mbəlom a tsik aye na, d̄əfək.

³⁴ Ndo nakə Mbəlom a sləraw aye na, faya ma tsikiye na, bazlam i

Mbəlom, hərwi Mbəlom kə rah ha ta Məsəfəre ŋgay.

³⁵ Bəba ŋgay a wuda na wawa ŋgay ada kə vəlay mələve i bəy ŋgay.

³⁶ Ndo nakə kə dzala ha ka Wawa i Mbəlom aye na, ma hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye. Ndo nakə a kərah mədzala ha ka Wawa i Mbəlom aye na, ma hutiyə sifa niye təbey. Mevel i Mbəlom ma ta ndziye faya.»

4

Yesu ta ŋwas i Samari wuray

¹ Farisa hay tə tsəne, ndo hay tə pay bəzay a Yesu ada a dzəhuḅawa tay ha ndo hay a yam na, haladzay a ze i Yuhana.

² Azlakwa ta dedək eye na, Yesu a dzəhuḅawa tay ha ndo hay a yam bay. Maa dzəhuḅawa tay ha ndo hay a yam na, gawla ŋgay hay bəna, bo ŋgay eye bay.

³ Ahəl nakə Yesu a tsəne wu nakə Farisa hay tə tsik faya na, a həl bo abəra ka dala i Yahuda a ye ka dala i Galile.

⁴ Tsəved mede a Galile na, ta dala i Samari.

⁵ Ahəl nakə faya ma diye na, a ndisl a təv aye andaya ka dala i Samari tə zalay Sikar. Təv niye na, bəse ta guvah nakə Zakob a vəlay a wawa ŋgay Yusufa ahəl niye aye.* ⁶ Ada bədiyem nakə Zakob a la ahəl niye andaya ka təv aye niye.

Yesu a ndisl ka bədiyem niye na, ki ye gər, a ndza ka tsakay i bədiyem niye. Məndisle nakə Yesu a ndisl naha ka təv aye niye na, ma giye magərḅəpat.

⁷⁻⁸ Ahəl nakə gawla i Yesu hay ti ye mata səkəməw wu mənday mə walaŋ gay na, ŋwas i Samari wuray a ye naha mata təde yam. A yaw na, Yesu a gwadāy: «Tədəŋew yam nā sa tey.»

⁹ Ŋwas i Samari niye a gwadāy a Yesu: «Na gwad nəkər na, Yahuda hay bəda! Ada ka tsətsahiye yam ka neŋ ŋwas i Samari na, kəkay?» Ŋwas niye a tsik andza niye na, hərwi

Yahuda hay tə dzawa gər a bo ta Samari hay bay.

¹⁰ Yesu a mbədaŋ faya, a gwadāy: «Tədə ka sər wu nakə Mbəlom ma vəliye ada ka sər neŋ nakə na tsətsah fakaya yam aye na, nəkər dūh ka tsətsahiye fagaya yam nakə ma vəliye sifa aye ada na vəlakeye.»

¹¹ Ŋwas niye a gwadāy faya: «Bəy ga, wu mətədə yam andaya fakaya bay ada bədiyem eye na, siduk tuk na, ka hutiyə yam nakə ma vəliye sifa a ndo aye na, ma kəkay?»

¹² Maa lamay bədiyem nakay na, bəba tətə kway Zakob. Bo ŋgay eye kə sa yam ma bədiyem nakay. Wawa ŋgay hay ta gənaw ŋgay hay ta sa yam ma bədiyem nakay dərmak. Ada nəkər ka dzala na, ka ze na Zakob daw?»

¹³ Yesu a mbədaŋ faya, a gwadāy: «Kwa way kə sa yam nakay na, yam ma geye sa.

¹⁴ Ane tuk na, ndoweye kə sa yam nakə neŋ na vəleye na, dāda yam ma geye sa bay. Yam nakə na vəleye na, ma təriye andza bədiyem nakə a ŋgəz wad wad aye ada ma vəleye sifa nakə ma ndəviye bay aye.»

¹⁵ Ŋwas niye a gwadāy: «Bəy ga, vəleŋ yam eye niye tey hərwi ada yam mā geŋ sa bay ada nā yaw dāda mətədə naha yam kənaŋ sa bay.»

¹⁶ Yesu a gwadāy: «Do, pəla ahaya zal yak ada kə yumaw kənaŋ.»

¹⁷ Ŋwas niye a mbədaŋ faya, a gwadāy: «Zal ga andaya bay.»

Yesu a gwadāy: «Ka gwad zal yak andaya bay na, ka tsik na, dedək.

¹⁸ Hərwi zal yak hay na, zlam ada ndo nakə anəke nəkurom mandza eye salamay aye na, zal yak bay. Ka tsik na, dedək.»

¹⁹ Tsa na, ŋwas niye a gwadāy: «Ah! Bəy ga, na sər ha nəkər na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom.

²⁰ Bəba tətə may Samari hay tə dəsławay ha gər a Mbəlom na, mə gər i gəma nakay. Ane tuk na, nəkurom Yahuda hay na, ka gwadūm i kurom

* 4:5 Madazlay i wu hay 33.19.

təv mədəslay ha gər a Mbəlom na, ma Zerozelem.»

21 Yesu a gwadáy: «Ŋgwas nakay, dzala ha ka wu nakə na tsikakeye, həlay eye ma deyeweye na, ndo hay ta dəslay ha gər a Bəba Mbəlom na, mə gər i gəma nakay dekdek kəgəbay ma Zerozelem dekdek tsa bay.

22 Nəkurom Samari hay ka sərüm wu nakə ka dəslumay ha gər aye bay. Nəmay Yahuda hay na, nəmaa sər, hərwi Mbəlom a bəzatay ha tsəved i mətəme a ndo hay na, ta Yahuda hay.

23 Ane tuk na, həlay eye ma deyeweye ba həlay eye anan tsiy, Məsəfəre i Mbəlom ma vəliye gədan a ndo neheye a satay mədəslay ha gər a Bəba Mbəlom ta dedek eye na, ta dəslay ha gər ta dedek Mbəlom ma pəliye na, slala i ndo niye hay.

24 Mbəlom na, məsəfəre. Hərwi niye ndo neheye ta dəslay ha gər aye na, tādəslay ha gər na, ta dedek ada ta gədan i məsəfəre.»

25 Ŋgwas niye a gwadáy: «Na sər ha na, ndo nakə Mbəlom a pay dzagwa i bəy a gər aye ma deyeweye (andza məgwede Kəriste). Aza ki yaw na, ma dəkway ha wu hay tebiye.»

26 Yesu a mbəday faya, a gwadáy: «Nej nakə faya na tsikakeye me anəke, nej eye.»

27 Ahəl nakə Yesu ta ŋgwas niye faya ta tsikiye me na, gawla i Yesu hay tə maw tuk. Tə ŋgatay a Yesu faya ta tsikiye me ta ŋgwas niye na, a gatay hərbaəbəkka. Ane tuk na, ndəray kwa nətə mə walaŋ tay ka tsətsah ka Yesu, kə gwadáy: «Ka pəla abəra ka ŋgwas eye mey?» kəgəbay «Ka tsikumeye me ta ŋgwas eye na, hərwi mey?» na, ndəray ka tsətsah faya bay.

28 Ŋgwas niye a gər ha kalawah ŋgay ka bədiyem, a mbəda gər a walaŋ gay. A ye naha a gwadətay a ndo hay:

29 «Dumara, zəbum ka ndo wuray anan eye təday, a pesleŋ na wu nakə na gawa ahəl niye aye tebiye. Ma giye na, Kəriste nakə Mbəlom a gwad ma sləraweye aye.»

30 Ndo hay tə tsəne bazlam i ŋgwas niye a tsikatay aye na, ti yaw abəra mə walaŋ gay, ti yaw ka təv i Yesu.

31 Ahəl nakə ŋgwas niye a ye a walaŋ gay aye, gawla i Yesu hay nətəye faya ta geye amboh a Yesu mâ nda wu mənday, tə gwadáy: «Miter may, nda wu mənday!»

32 Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya a gwadətay: «Wu mənday ga andaya nakə na ndiye, nəkurom ka sərüm bay.»

33 Gawla ŋgay hay tə tsəne andza niye na, tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Ma giye na, ndəray kə zlayaw wu mənday kəla daw?»

34 Yesu a gwadətay: «Wu mənday ga na, mäge wu nakə a say a ndo nakə a sləra ga ahaya aye ada mandəve ha məsler nakə a vəleŋ a gwedəŋ ge aye. Matəra wu mənday ga na, neŋgeye.»

35 Yesu a gwadətay sa: «Dzeke andaya, a gwad: “A ləkaw kiye fad na, ta dziye wu mənday abəra ka dala.” Ane tuk na, nej dūh na gwadəkumeye: Ehey, zəbum ka guvah hay lele, təday. Wu hay na, ta nah tsiy. Kə sla mədze.

36 Ndo nakə ma dziye na wu mənday abəra ka dala aye na, ma hutiyə merəbe ŋgay ada ma hayay gər a wu mənday niye. Wu mənday na, andza məgwede ndo neheye ta huta sifa nakə ma ndəviye bay ka tor aye. Andza niye ndo masləge ta ndo mədze wu abəra ka dala na, ta ŋgwasiye salamay.

37 Hərwi dzeke nakə a gwad: “Ndo neŋged ma sləgiye, ndo neŋged na, ma dziye na abəra ka dala”, a tsik na, dedek.

38 Na slər kurom a guvah mata dze na wu mənday nakə ka fətumay bay aye, ka təmumay a həlay a ndo hay tsa.»

39 Ndo i dala i Samari niye hay haladzay tə dzala ha ka Yesu. Tə dzala ha na, hərwi ŋgwas niye a datay ha parakka a gwadətay: «A pesleŋ wu nakə na gawa ahəl niye tebiye.»

40 Samari niye hay tə ndisl naha ka təv i Yesu na, ta tsətsah ka Yesu, tə gwadáy: «Ndza ka təv may tey.» Yesu

a tãma bazlam tay niye, a ndza ka tãv tay mähãne sulo.

⁴¹ Yesu a tsikawatay bazlam i Mbãlom. Tã tsãne na, ndo siye hay haladzay tã dzala ha ka Yesu sa.

⁴² Ndo niye hay tã gwadãay a ñgwas niye: «Anãke nãmaa dzala ka Yesu na, hãrwi wu nakã ka tãkãramay aye sa bay. Nãmaa dzala ha na, hãrwi nakã nãmaa tsãne wu nakã bo ñgay eye a tsik aye. Ada nãmaa sãr ha nẽngẽye na, ndo mãtãme ha ndo i mãndzibãra hay dedek.»

Yesu a mbãl ha wawa i ndo mãge mãsler i bãy bagwar eye

⁴³ Yesu a ndza ka tãv niye mähãne sulo na, a hãl bo a ye abãra ka tãv niye, a ye a Galile.

⁴⁴ Bo i Yesu eye a tsik, tã gãr ñgay, a gwad: «Ndo mãdãe ha bazlam i Mbãlom na, ta rãhay ha gãr ma gãma ñgay bay.»

⁴⁵ Azlakwa dũh Yesu a ndisl a Galile na, ndo i dala niye hay ta tãma na lele tã mãngwese eye hãrwi nãteye dãrmak ta ye a magurlom i Pak niye ma Zerozelem aye ada a hãlay i magurlom niye na, ta ñgatay a wu nakã Yesu a ge aye.

⁴⁶ Andza niye, Yesu a mbãdã gãr a Kana ka dala i Galile sa, gãma nakã a tãra ha yam guzom eye. Ndo mãge mãsler i bãy bagwar eye wuray andaya, wawa ñgay dãvats eye ma gãma i Kafernahum.

⁴⁷ A tsãne Yesu kã maw abãra ma Yahuda nẽngẽye ka dala i Galile na, a hãl bo a ye ka tãv i Yesu. A ye naha a gay amboh a Yesu, a gwadãay: «Amboh tama a Kafernahum, ta mbãlẽñ ahaya wawa ga andaya dãvats eye faya ma mãtiye tey.»

⁴⁸ Yesu a gwadãay: «Nãkurom na, tadã na ge masuwayãñ eye bay na, ka dzalumeye ha bay na, kãkay?»

⁴⁹ Ndo mãge mãsler niye a mbãdãay faya, a gwadãay: «Bãy ga, tama bãse bãna wawa ga ma ta mãtiye.»

⁵⁰ Yesu a gwadãay: «Mbãdã gãr a mãtagay, wawa yak ma mbãliye.»

Ndo niye a dzala ha ka bazlam i Yesu niye a tsikay aye. A ma a mãtagay.

⁵¹ Ahãl nakã ndo niye faya ma diye a mãtagay, nẽngẽye ka tsãved mba na, ndo i mãsler ñgay hay ti yaw, tã ñgãlayaw gãr hãf ka tsãved tã gwadãay: «Wawa yak kã mbãl!»

⁵² A tsãtsah fataya, a gwadãatay: «Wuye a gay ñgama na, kãdãy?»

Ta mbãdãay faya, tã gwadãay: «A gay ñgama na, mãvenẽñ ta bãre nãte i huwa.»

⁵³ A sãr ha hãlay niye na, tits hãlay nakã Yesu a gwadãay: «Wawa yak ma mbãliye» aye. Tsa na, nẽngẽye ta ndo i gay ñgay hay tebiye tã dzala ha ka Yesu.

⁵⁴ Nakay na, masuwayãñ masulo eye nakã a ge ma Galile aye. A ge na, ahãl nakã a maw abãra ma Yahuda aye.

5

Yesu a mbãl ha ndo wuray matãra eye ma Zerozelem

¹ Ma dãba eye na, magurlom i Yahuda hay andaya ma Zerozelem. Hãrwi niye, Yesu a ye a magurlom i Yahuda niye hay ma Zerozelem aye.

² Ma Zerozelem niye na, dãlov wuray andaya bãse ta Mãged i Tãbãñ hay nakã ti yawa tay ha tã dãma a walañ gay aye. Tã zalay a dãlov eye niye tã bazlam i Yahuda hay na, Baytidzata. Ka tsakay i dãlov niye na, galak andaya mãngãna eye zlam.

³ Ndo i dãvats hay haladzay tã hãnawa mã dãma: Guluf hay, ndo matãra eye, ndo neheye sik tay mamãta eye hay. [Ta hãbawa yam nakã ma bãliye wekit wekit aye.

⁴ Hãrwi hãlay eye andaya gawla i Mbãlom a mbãzlawaw, a bãlawa ha. Kã bãl ha na, ndo nakã kã lah kurre mãkal ha bo a yam niye gawla i Mbãlom a bãl ha aye na, kã mbãl abãra ma dãvats ñgay. Kwa dãvats eye na, kãkay kãkay, ma mbãliye.]

⁵ Mã walañ i ndo i dãvats niye hay na, ndoweye andaya kã ndza ma

dāvats mæve kuro kuro mahkar gər eye tsamahkar.

⁶ Yesu a ndisl a tøv i ndo i dāvats niye hay na, a ŋgatay a ndo niye mahəna eye ada a tsəne na, ndo niye kə ndza ma dāvats mæve haladzay. A tsətsah faya, a gwadāy: «A saka məmbəle dāw?»

⁷ Ndo niye dāvats eye a gwadāy: «Ahəl nakə yam faya ma bəliye na, ndəray andaya məzle ga, məkele ga ha a dāma bay. Na gwad na dziye faya bo məkele ha bo a dāma na, ndo mekeleŋ eye a leheŋ a dāma.»

⁸ Yesu a tsəne andza niye na, a gwadāy: «Lətse, zla tøv məhəne yak, do wu yak!»

⁹ Kwayanŋa ndo niye a mbəl. A zla tøv məhəne ŋgay ada a pa bo ka mede.

Azlakwa bay, wu niye a ge bo na, pat i mazəzukw bo.

¹⁰ Bəy i Yahuda hay tə ŋgatay a ndo niye a mbəl eye faya ma zliye tøv məhəne na, tə gwadāy: «Bəgom na, pat i mazəzukw bo sa na, tsəved andaya məzle hubok pat i mazəzukwe bay.»

¹¹ A mbədātay faya, a gwadātay: «Ndo nakə a mbəl ga ha aye, a gwedəŋ: “Zla tøv məhəne yak do wu yak.”»

¹² Ndo niye hay ta tsətsah faya: «Ndoweŋe i ŋgay way nakə ma gwadakeŋe: “Zla tøv məhəne yak ada kâ ye ha” pat i mazəzukw bo na, way?»

¹³ Ane tuk na, ndo niye a sər ndo nakə a mbəl ha aye bay, hərwi Yesu ki ye ŋgway abəra ka tøv niye, kə gər tay ha ndo niye hay haladzay aye.

¹⁴ Ma dāba aye na, Yesu tə dza gər ta ndo nakə a mbəl ha aye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, a gwadāy: «Anəke na, ka mbəl tuk. Kâ ge mənese sa bay. Ka ge mənese na, wu ma ta gakeŋe ma ziye nakə a gaka aye.»

¹⁵ Ma dāba eye ndo niye a ye, a gwadātay a bəy i Yahuda hay: «Maa mbəl ga ha na, Yesu.»

¹⁶ Tsa na, bəy i Yahuda niye hay ta dazlay məgay sewed a Yesu hərwi nakə a mbəl ha ndo pat i mazəzukw bo aye.

¹⁷ Ane tuk na, Yesu a mbədātay faya, a gwadātay: «Bəba ga faya ma giye məsler na, pat pat ada neŋ na giye andza niye dərmaŋ.»

¹⁸ Bəy i Yahuda hay tə tsəne bazlam i Yesu niye na, ta səkah ha mapəle tsəved məkəde na. A satay məkəde na Yesu na, hərwi a rəhay ha gər a pat i mazəzukw bo bay, dəkdek bay. Ane tuk na, hərwi nakə a gwad Mbəlom na, bəba ŋgay aye. Andza məgwede a ləva ha gər ŋgay ta Mbəlom.

Bəba Mbəlom kə vələy gədan a wawa ŋgay tebiye

¹⁹ Yesu a mbədātay faya, a gwadātay: «Sərūm ha na, neŋ na sliye faya ka məge wu tə həlay ga aye tsa bay. Na giye na, wu nakə na ŋgatay Bəba ga a gawa aye. Wu nakə Bəba ga a gawa aye na, neŋ wawa ŋgay na giye dərmaŋ.»

²⁰ Bəba ga a wuda neŋ wawa ŋgay, ada ma deŋeye ha wu nakə a gawa aye tebiye. Ma deŋeye ha məsler bagwar eye sa a ze wu neheŋe ada aza ma gakumeŋe hərbəbəkka.

²¹ «Andza nakə Bəba Mbəlom a mbəl ha ndo hay abəra ma mədahan ada faya ma vələteŋe sifa aye na, andza niye neŋ wawa ŋgay na vəliye sifa a ndo neheŋe a seŋ aye.»

²² «Ada sa na, Bəba ma giye sariya tə həlay ŋgay aye bay. Kə vələŋ gədan a həlay ga ka məge sariya.»

²³ A ge ha andza niye na, hərwi ada ndo hay tebiye tâ dəsleŋ ha gər andza nakə ndo hay faya ta dəsleŋ ha gər a neŋgeŋe Bəba Mbəlom aye. Tadə ndoweŋe kə dəsleŋ ha gər a neŋ wawa ŋgay bay na, kə dəsleŋ ha gər a Bəba ga nakə a sləra ga ahaya bay dərmaŋ.»

²⁴ Yesu a gwadātay sa: «Sərūm ha na, ndoweŋe kə pay zləm a bazlam ga neheŋe na tsik aye ada kə dzala ha ka Mbəlom nakə a sləra ga ahaya aye na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay aye. Mbəlom ma ta geye sariya bay. Neŋgeŋe na, bə ki ye abəra ka tsəved i məməte. Ka dazlay a məndze ma sifa nakə ka tor eye.»

²⁵ «Ayaw! Sərum ha na, pat eye ma deyeweye, ɓa ɗuh pat eye anan̄ ki yaw tsiy, ahəl nakə ndo neheye nəteye andza mədahan̄ hay ta tsəniye wu nakə Wawa i Mbəlom a tsik aye. Ndo neheye ta pay zləm ada ta dzala ha ka wu nakə na tsik aye na, ta mbəliye.

²⁶ Mbəlom na, gədan̄ ŋgay andaya ma vəliye sifa a ndo. Andza niye kə vəlen̄ gədan̄ a neŋ wawa ŋgay ma vəliye sifa a ndo dərma.

²⁷ Ada kə vəlen̄ gədan̄ a neŋ wawa ŋgay mäge sariya ka ndo hay. A vəlen̄ gədan̄ mäge sariya ka ndo hay na, hərwi neŋ Wawa i Ndo.

²⁸ «Mâ gakum masuwayan̄ bay, hərwi pat eye ma deyeweye na, mədahan̄ neheye ma bəɗ ta tsəniye bəɗiday ga.

²⁹ Ta tsəne na, ta lətseweye abəra ma mədahan̄. Ndo neheye ahəl niye tə gawa wu ŋwalak eye na, ta lətseweye abəra ma mədahan̄, ta hutiyə sifa nakə ma ndəviye bay aye. Ada ndo neheye tə gawa wu ŋwalak eye bay aye na, ta lətseweye abəra ma mədahan̄ i tay na, ta gəsiye tay a sariya.

³⁰ Neŋ na, na sliye faya mäge wuray ka gər bo ga bay. Na giye sariya na, andza nakə Mbəlom a tsiken̄ aye ada sariya ga nakə na giye na, dedək hərwi na pəla na, wu nakə a yeŋ a gər a neŋ eye bay. Ane tuk na, na giye na, wu nakə a yay a gər a ndo nakə a sləra ga ahaya aye.»

Ndo neheye ta həliye mbal i Yesu aye

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Tadə na ta mbal i gər ga na, ndo hay ta gwadiye dedək bay.»

³² Ane tuk na, mata həle mbal i gər ga na, ndo mekeleŋ eye ada na sər ha ndo məhəle mbal ga na, ma həliye, ta dedək.

³³ Ka slərum ndo hay ka təv i Yuhana ada kə tsikakum wu nakə dedək eye.

³⁴ Neŋ na, na pa gər ka məhəle mbal i ndo təbey. Duh na tsikakum andza niye na, hərwi ada kâ hutum mətəme.

³⁵ Ahəl niye, Yuhana na, a təra andza lalam nakə ta piye faya ako hərwi ada mâ ɗakum ha dedək aye. Ma məndze tsakway na, ka təmum bazlam ŋgay ada ka ŋwasum hərwi dzaydzay ŋgay niye.

³⁶ «Ane tuk na, i ga na, wu mekeleŋ eye neheye a ze bazlam i Yuhana nakə a tsik ta həliye mbal i gər ga aye na, anan̄. Neŋ faya na tsikiye ka məsler nakə Bəba ga a vəlen̄ a gwedeŋ “ge” aye. Wu neheye faya ta bəziye ha masləra ga ahaya na, Mbəlom dedək.

³⁷ «Ada Bəba ga nakə a sləra ga ahaya na, ma həliye mbal ga. Ane tuk na, ka tsənum bəɗiday ŋgay ɗada bay ada ka ŋgatumay ɗada bay.

³⁸ Ka təmum bazlam ŋgay hay, ta ndza mə ɗərev kurom bay hərwi ka dzalum ha ka neŋ wawa ŋgay nakə a sləraw aye bay.

³⁹ «Ada nəkurom na, faya ka dzaŋgumeye Derewel i Mbəlom pat pat hərwi ka pum mədzal gər kurom na, ka gwadum ka hutumeye mə ɗəma sifa nakə ma ndəviye bay aye. Bazlam i Mbəlom neheye tə həl mbal na, i gər ga.

⁴⁰ Azlakwa ɗuh a sakum madayaw ka təv ga məhute sifa nakə dedək aye bay na, kəkay?»

⁴¹ Yesu a gwadatay: «Ka dzalum na, a seŋ ndo hay tâ zembedeŋ ɗaw? A'ay! Neŋ na, mədzal gər ga a ye ka mazembede nakə ndo hay ta zambadawatay a siye i ndo hay aye təbey.

⁴² Ane tuk na, nəkurom na, andza neŋ təbey. Na sər ha ta dedək, ka wudum Mbəlom bay.

⁴³ Na yaw na, maa sləra ga ahaya na, Bəba ga Mbəlom ada ka wudum matəme ga bay. Ane tuk na, tadə ndo mekeleŋ eye mâ yaw ta gədan̄ ŋgay na, ka təmumeye na.

⁴⁴ A sakum na, ndo hay tâ zambadəkum. Duh Mbəlom nakə dedək eye na, ka wudum mazambadəy bay. Ada tadə nəkurom andza niye dedək na, ka dzalumeye ha fagaya ma kəkay?

⁴⁵ «Ane tuk na, kâ dzalum na, na ta makumeye ha mænese kame i Bæba ga bay. Mata makum ha mænese na, Musa nengeye nakæ ka pum faya mædzal gær kurom aye.

⁴⁶ Tadæ ka dzalum ha ka Musa ta dedek na, hæbe ka dzalum ha ka neñ, hærwi Musa a watsa na, ka neñ.

⁴⁷ Tadæ ka dzalum ha ka wu nakæ Musa a watsa aye bay na, ka dzalum-eye ka wu nakæ faya na tsikiye na, ma kækay?»

6

Yesu a vëlatay wu mënday a ndo hay ta giye gwezem zlam

Mata 14.13-21; Markus 6.30-44; Luka 9.10-17

¹ Ma dæba aye na, Yesu a lëtse, a ye a tas a diye i dælov i Galile. Dælov niye na, tæ zalay dælov i Tiber dærmak.

² Ndo hay haladzay tæ paway bæzay. Tæ paway bæzay na, hærwi nakæ tæ ngataway a masuwayañ neheye a gawa aye. Masuwayañ niye a gawa aye na, a mbælawa tay ha ndo i dævats hay.

³ Yesu ta gawla ngay hay tæ tsal a mahæmba, ti ye tæ ndza mæ dæma.

⁴ Magurlom i Yahuda hay nakæ tæ zalay Pak aye na, mazlambar kæ ndzew.

⁵ Yesu a zæba dære na, a ngatay a ndo hay haladzay ta diye naha ka tæv ngay. Tsa na, a tsætsah ka Filip, a gwadæy: «Ka hutakwaweye mæsækæmaw wu mënday dæ mævëlatay a ndo neheye tebiye na, mëngay?»

⁶ Yesu a tsikay a Filip andza niye na, mazæbe ka mædzal gær i Filip. Hærwi Yesu na, a sær wu nakæ ma giye.

⁷ Filip a mbæday faya a gwadæy: «Kwa tadæ ka sækæmakwaw wu mënday ta *dinar** sulo, kwa way ada mâ huta tsekweñ tsekweñ bæbay na, ma slateye bay.»

⁸ Ndo mekeleñ eye mæ walañ i gawla ngay hay, mæzele ngay Anðære malamar i Simonj Piyer, a gwadæy:

⁹ «Wawa wuray anañ kanañ na, tapa i makwala andaya faya zlam tæ kælef hay sulo. Ane tuk na, hærwi ndo neh-eye haladzay aye na, ma sliye mey?»

¹⁰ Tsa na, Yesu a gwadæy a gawla ngay hay: «Dum gwadumatay a ndo hay tæ ndza tebiye ka dala.»

Ka tæv eye niye na, guzer andaya haladzay beremeffe a ndzohwaw mba. Gawla ngay hay ti ye, tæ gwadæy a ndo hay, ndzum ka dala. Ndo niye hay tebiye tæ ndza ka dala. Haslæka hay dækdek ta giye gwezem zlam.

¹¹ Ndo niye hay tebiye tæ ndza na, Yesu a zla makwala niye, a gay naha sisæ a Mbælom, a ngæna ha. A ngæna ha na, a vëlatay a ndo niye hay mandza eye. A hæl kælef niye hay, a ge ha andza niye sa. Tæ nda makwala niye tæ kælef aye ka mærehe tay.

¹² Tæ nda makwala niye tæ rah lele na, Yesu a gwadæy a gawla ngay hay: «Hayumay gær a siye nakæ a zaw aye kwa tsekweñ mâ dze bay.»

¹³ Tsa na, tæ hayay gær a makwala nakæ a zaw abæra ka ndo neheye tæ nda aye. Tæ hayay gær na, a rah a gwanj kuro gær eye sulo.

¹⁴ Ndo hay tæ ngatay a masuwayañ niye Yesu a ge nakæ a bæz ha gædañ i Yesu aye na, tæ gwad: «Ndo nakay na, ndo mæde ha bazlam i Mbælom dedek. Nengeye na, ndo mæde ha bazlam i Mbælom nakæ tæ tsik faya ahæl niye tæ gwad ma deyeweye ka mëndzibæra aye.»

¹⁵ Yesu a sær ha ndo niye hay ta deyeweye ta piye na a bæy ta gædañ na, a mbæda gær, a tsal ngway a tsa-holok niye sa. A tsal na, mahængeye.

Yesu a ye ka gær i yam tæ sik

Mata 14.22-33; Markus 6.45-52

¹⁶ Huwa a ge na, gawla i Yesu hay tæ mbæzla ka me i dælov.

¹⁷ Ti ye naha na, tæ tsal a kwalalañ i yam, ta dazlay mætese a diye nenjed mede a gæma i Kafernahum. Ahæl

* **6:7** Dinar: Kwar i suloy temerre sulo, ma hamiye meræbe i ndo mæge mæsler pat næte. Zæba mæ Mata 20.2.

nakə faya ta diye na, həvad kə ge fayaya tsiy, ada Yesu kə husa ka təv tay zuk bay.

¹⁸ Dəlov niye a dazlay məbəle haladzay wekit wekit hərwi mətasl a ge ta gədan.

¹⁹ Ta ye ma giye kilomiter zlam kəgəbay məkwa na, tə ηgatay a Yesu faya ma diye naha ka təv i kwalalan yam tay, ka gər i yam tə sik. Tə ηgatay na, ta dzədzar haladzay.

²⁰ Ane tuk na, Yesu a gwadətay: «Kā dzədzarum bay. Nakay na, neŋ!»

²¹ Gawla ηgay hay a satay məgəsay naha mə həlay a kwalalan i yam. Kwayanŋa kwalalan i yam niye a husa dənuts ka me i dəlov ka dala, ka təv nakə a satay mede a dəma aye.

Wu mənday nakə ma vəliye sifa aye

²² Tədœ eye na, ndo niye hay haladzay eye tə ze naha ma diye i dəlov niye ta pəla Yesu. Ta sər ha na, kwalalan i yam ka təv eye niye na, nəte. Tə sər ha na, Yesu kə tsal a kwalalan i yam niye bay. Ane tuk na, gawla ηgay hay ti ye na, mahətay eye.

²³ Siye i ndo hay ti yaw tə kwalalan i yam tay hay abəra ma gəma i Tiber, tə ndislew tə ndzay a gər a ndo hay ka me i dəlov niye bəse ta təv nakə ndo hay tə nda wu mənday mə dəma aye, wu mənday nakə Yesu a zla a gay naha sisœ a Mbəlom ada a vəlatay a ndo niye hay aye.

²⁴ Ndo hay ta zəba dəre na, Yesu andaya bay ada gawla ηgay hay bəbay nəteye andaya ka təv niye bay na, tə tsal a kwalalan i yam niye hay, ti ye a Kafernahum mata pəle na Yesu.

²⁵ Ti ye tə huta na Yesu ka me i dəlov niye ta diye neŋged. Ti ye tə gwadətay: «Miter, ka ndislew kənan na, sa kədətay?»

²⁶ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Ayaw! Sərum ha na, ka pəlum ga na, hərwi nakə ka ndayum wu mənday ka rahum bəh bəh lele aye bəna, hərwi nakə ka tsənum masuwayan nakə na giye a say məgwede mey na, ka tsənum bay.

²⁷ Kā gum məsler hərwi wu mənday nakə ma nasiye aye bay. Duh gum məsler na, hərwi wu mənday nakə ma nasiye bay ma ndziye huya ada ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye. Wu mənday niye na, neŋ Wawa i Ndo na vəlakumeye. Na vəlakumeye na, hərwi Bəba Mbəlom kə vəleŋ gədan ka məge.»

²⁸ Ta tsətsah faya tə gwadətay: «Nəmaa giye na, məsler waray nakə ma deyeye a gər a Mbəlom aye?»

²⁹ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Məsler nakə a yay a gər a Mbəlom ka gumeye na, dzalum ha ka neŋ ndo nakə a sləra ga ahaya aye.»

³⁰ Tə gwadətay: «Kə ge andza niye na, nəmaa ta dzaliye ha fakaya na, ka bəzamay ha masuwayan waray? Kəgəbay ka giye na, məsler waray?»

³¹ Hərwi ahəl niye bəba tətə kway hay ti yaw abəra mə Ezipt, nəteye mə makulkwandah na, tə nda wu mənday nakə a yaw mə mbəlom tə zalay *man* aye†. Andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye na, tə gwadətay: «Mbəlom kə vəlatay wu mənday nakə a yaw mə Mbəlom aye, tə nda.‡»

³² Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Sərum ha na, wu mənday nakə ahəl niye Musa a vəlakum mə makulkwandah aye na, wu mənday nakə a yaw abəra mə mbəlom aye ta dedek bay. Ane tuk na, wu mənday nakə bəba ga Mbəlom ma vəlakumaweeye abəra mə mbəlom aye na, nakə ta dedek aye.

³³ Hərwi wu mənday niye Mbəlom ma vəlakumeye na, neŋ ndo nakə na mbəzlaw abəra mə mbəlom aye, ada wu mənday niye na, ma vəlatəye sifa a ndo i məndzibəra hay.»

³⁴ Tə gwadətay: «Bəy may, vəlamay wu mənday niye huya tey.»

³⁵ Yesu a tsikatay parakka, a gwadətay: «Wu mənday nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye na, neŋ. Ndoweeye ki yaw ka təv ga ada kə dzala ha ka neŋ na, may ma wuriye

† 6:31 Madayaw abəra ma Ezipt 16.13-15, 31. ‡ 6:31 Madayaw abəra ma Ezipt 16.4.

faya dāda bay, yam ma geye dāda sa bay.

³⁶ Ane tuk na, 6a na tsikakum ka ngatumenj ada ka dzalum ga ha wal bay.

³⁷ Ndo neheye Bāba ga a vālenj tay ha aye na, ta deyeweye ka tāv ga. Ada ndo nakē ki yaw ka tāv ga aye na, dāda na kaliye ha bay.

³⁸ Hārwi na mbəzlaw abəra mə mbəlom na, ka mäge wu nakē a yej a gər a nejj aye bay, ane tuk na, mäge māsler nakē a yay a gər a ndo nakē a sləra ga ahaya aye.

³⁹ Māsler nakē a say a ndo nakē a sləra ga ahaya aye na, waray? Ndo neheye a vālenj tay ha a hālay aye na, kwa nāte na dziye tay ha bay tebiye. Ane tuk na, na ta mbəliye tay ha abəra ma mādahanj pat i sariya.

⁴⁰ Wu nakē a say a Bāba ga na, ananj: Ndo neheye ta zəba ka nejj wawa ngay ada ta dzala ha fagaya aye na, tā huta sifa nakē ma ndəviye bay ka tor eye. Pat i sariya na, nejj na ta mbəliye tay ha abəra ma mādahanj.»

⁴¹ Yahuda niye hay ta dazlay māsə bazlam ka Yesu, hārwi nakē a gwadātay: «Nejj na, wu mənday nakē a mbəzlaw abəra mə mbəlom aye.»

⁴² Tə gwad: «Na gwad Yesu nejjeye na, wawa i Yusufa bədaw? Ka sərakwa bəba ngay ta may ngay lele tuk na, ada ma sliye faya anəke məgwede nejjeye na, a mbəzlaw abəra mə mbəlom na, kəkay?»

⁴³ Yesu a mbədātay faya, a gwadātay: «Gərūm ha māsə fagaya bazlam mə walanj kurom!

⁴⁴ Tadə Bāba ga ki ye ahaya ndoweye ka tāv ga bay na, ma sliye faya madayaw ka tāv ga bay. Bāba ga nakē a sləra ga ahaya aye ki ye ahaya ndoweye ka tāv ga na, nejj na ta mbəliye ha abəra ma mādahanj pat i sariya.

⁴⁵ Ahəl niye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad: “Mbəlom nejjeye ma ta dātay ha bazlam ngay a ndo

hay.Š” Ndowneye kə tsəne bazlam i Mbəlom Bāba ga ada ka tətik na, ma deyeweye ka tāv ga.

⁴⁶ Azlakwa andza məgwede ndəray dāda kə ngatay a Bāba ga bay, maa ngatay na, nejj ndo nakē na yaw abəra ka tāv ngay aye nāte ngwenj.

⁴⁷ «Sərūm ha na, ndo nakē kə dzala ha ka nejj aye na, kə huta sifa nakē ma ndəviye bay ka tor eye.

⁴⁸ Nejj na, wu mənday nakē ma vāliye sifa a ndo hay aye.

⁴⁹ Ahəl niye na, bāba tətə kurom hay tə nda wu mənday nakē tə zalay *man* aye mə makulkwandah*, ada huya tə mət ngway.

⁵⁰ Ane tuk na, ndoweye kə nda wu mənday nakē a yaw abəra mə mbəlom aye na, ma ta mətaye bay.

⁵¹ Nejj na, wu mənday nakē ma vāliye sifa, a mbəzlaw abəra mə mbəlom aye. Ndowneye kə nda wu mənday nakay na, ma mətaye bay, ma ndziye ka tor eye. Wu mənday nakē na vāliye na, bo ga. Na vāliye na, hārwi ada ndo i məndzibəra hay tā huta sifa.»

⁵² Yahuda hay tə kəd faya wuway mə walanj tay haladzay hārwi bazlam i Yesu niye a tsik aye. Ta tsətsah tə gwad: «Ndo nakay ma vəlakweye bo ngay ada ka ndayakweye na, ma kəkay?»

⁵³ Yesu a gwadātay: «Ayaw! Sərūm ha na, tadə ka ndayum bo ga, nejj Wawa i Ndo, bay ada ka sum bambaz ga bay na, ka hutum sifa bay.

⁵⁴ Ndowneye kə nda bo ga ada kə sa bambaz ga na, kə huta sifa nakē ma ndəviye bay aye ada pat i sariya na, na ta mbəliye ha abəra ma mādahanj.

⁵⁵ Hārwi bo ga na, wu mənday nakē dedek aye ada bambaz ga na, wu māsə nakē dedek aye.

⁵⁶ Ndowneye ma ndiye bo ga ada ma siye bambaz ga na, ma ndziye huya mə nejj ada nejj na ndziye mə nejjeye.

⁵⁷ Bāba ga nakē a sləra ga ahaya na, nejjeye ma ndziye huya ada nejj

Š 6:45 Ezay 54.13. * 6:49 Zəba ma Madayaw abəra ma Ezipt 16.

na ndziye huya na, hərwi neŋgeye. Andza niye ndoweƷe kə nda bo ga na, neŋgeye dərmaƷ ma ndziye huya hərwi neŋ.

⁵⁸ «Wu mənday nakə a mbəzlaw mə mbəlom aye na, anaŋ: Neŋgeye andza nakə bəba tətə kurom hay tə nda ahəl niye mə makulkwandah aye təbey. Tə nda wu mənday niye na, huya tə mət ŋgway. Ane tuk na, ndoweƷe kə nda wu mənday nakay na, ma ndziye ka tor eye.»

⁵⁹ Yesu a tsik bazlam neheƷe na, ahəl nakə neŋgeye faya ma tətikateƷe a ndo hay mə gay i maɗuwule me ma gəma i Kafernahum aye.

⁶⁰ Gawla i Yesu niye hay tə tsəne bazlam i Yesu niye a tsik aye na, siƷe hay haladzay mə walaŋ tay tə gwaɗ: «Bazlam nakay na, mawura bo eye. Mata mbe faya məpay zləm na, way?»

⁶¹ Yesu a sərataƷ naha faya ka wu nakə faya ta tsikiƷe ka gər ŋgay aye. Hərwi niye a gwaɗataƷ: «Bazlam ga nakə na tsik aye na, a ndalakum ɗaw?»

⁶² Taɗə ka ŋgatumay a neŋ Wawa i Ndo faya na tsaliƷe a təv ga nakə na mbəzlaw abəra mə ɗəma aye na, ada ka gwaɗumeye kəkay?

⁶³ Mata vəle sifa a ndo hay na, Məsəfəre i Mbəlom. Ndo hay na, ta sliƷe faya məhute sifa niye ta gədaŋ tay bay. Bazlam neheƷe na tsikakum aye maa vəleŋ na, Məsəfəre i Mbəlom ada bazlam neheƷe ta vəliƷe sifa a ndo hay aye.

⁶⁴ Ane tuk na, siƷe hay mə walaŋ kurom na, ta dzala ha ka neŋ bay.»

Ayaw! Ba kwa ka madazlay na, Yesu a sər ha neheƷe ta dzaliƷe ha faya bay aye ada a sər ha ndo nakə ma ta giƷe faya ɗaf aye.

⁶⁵ Yesu a gwaɗataƷ sa: «Hərwi niye na gwaɗakum: Taɗə Bəba ga kə vəlay tsəved bay na, ndəray ma sliƷe faya madayaw ka təv ga bay.»

⁶⁶ Ma ɗəba eye na, gawla ŋgay hay haladzay tə gər ha ti ye wu tay. Ta pay bəzay sa bay.

⁶⁷ Tsa na, Yesu a tsətsah ka ndo i maslaŋ ŋgay hay kuro gər eye sulo,

a gwaɗataƷ: «Nəkurom dərmaƷ a sakum mede wu kurom ɗaw?»

⁶⁸ Simoŋ PiƷer a gwaɗay: «Bəy ga, bazlam yak nakə faya ka tsikiƷe na, ma vəlameye sifa nakə ma ndəviƷe bay aye. Nəmaa pay bəzay na, a way sa way?»

⁶⁹ Nəmay nəmaa dzala kar ha ada nəmaa sər ha nəkar na, ndo nakə tsəɗaŋŋa Mbəlom a sləraw aye.»

⁷⁰ Yesu a mbəɗataƷ faya, a gwaɗataƷ: «Na gwaɗ mapala kurom kuro gər eye sulo na, neŋ bəɗaw? Ada azlakwa ndo nəte mə walaŋ kurom neŋgeƷe na, Fakalaw.»

⁷¹ A tsik andza niye na, ka Yudas wawa i Simoŋ Iskariyot. Hərwi Yudas na, kwa neŋgeƷe nəte mə walaŋ i ndo i maslaŋ i Yesu hay kuro gər eye sulo bəbay na, ma ta giƷe ɗaf ka Yesu na, neŋgeƷe.

7

Magurlom i madzawadzawa

¹ Ma ɗəba aye na, Yesu a həhal ka dala i Galile tebiƷe a say mede ka dala i Yuda bay hərwi a satay a bagwar i Yahuda hay məkəɗe na.

² Ahəl niye na, magurlom i Yahuda hay nakə tə zalay Magurlom i Madzawadzawa aye kə ndzew mazlambar.

³ Hərwi niye malamar ŋgay hay tə gwaɗay: «Do abəra kanaŋ do a dala i Yahuda hərwi ada gawla yak hay nəteƷe tə ŋgataƷ a məsler nakə ka giƷe dərmaƷ.

⁴ Taɗə a say a ndoweƷe ndo hay tə sər na na, ma sliƷe faya məŋgehe na wu nakə ma giƷe bay. Faya ka giƷe məsler neheƷe andza nakay sa na, ge wu neheƷe, ada ndo hay tebiƷe tə sər kar ha.»

⁵ Malamar ŋgay niye hay tə tsikay andza niye na, kwa bo tay eye bəbay ta dzala ha ka Yesu bay.

⁶ Yesu a gwaɗataƷ: «I ga na, həlay eye kə slaw zuk bay. Ane tuk na, i kurom na, kwa həlay waray waray, lele tsa.

⁷ Nəkurom na, ndo i məndzibəra hay ta sliƷe faya mənakum ɗəre təbey. Ane tuk na, neŋ na, ta neŋgeƷe ɗəre

hərwi na gwadawa məsler tay nakə faya ta giye na, lele bay.

⁸ Nəkurom eye, dum a magurlom niye. Neñ na, na diye bay, hərwi ga na, həlay eye kə ndislew zuk bay.»

⁹ A tsikatay ka bo abəra bazlam niye andza niye na, a ndza ŋgway ma Galile.

¹⁰ Malamar ŋgay hay ti ye a magurlom i madzawadzawa niye na, Yesu a ye dərmak. A zəŋgal tay naha ma dəba. Ane tuk na, a ndisl naha a dəma na, ka bəz ha bo parakka bay. A ŋgaha bo.

¹¹ Bagwar i Yahuda hay mə magurlom niye, ta pəla na Yesu, ta tsətsah ka ndo hay, tə gwad: «Neñgeye i ŋgay tebiye na, mənğay?»

¹² Ndo hay haladzay tə kəd faya wuway haladzay. Siye hay tə gwad: «Ndo nakay na, neñgeye ndo lele eye.» Siye hay tə gwad: «A'ay! Neñgeye na, faya ma səpatiye tay ha ndo hay.»

¹³ Ane tuk na, ndəray kwa nəte a sla faya mətsike bazlam niye parakka bay hərwi ndo hay tebiye ta dzədzar ta bagwar i Yahuda hay.

¹⁴ Magurlom niye məzaw ŋgay eye mazlambar ka ndəv na, Yesu a ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha a pa bo ka matətikatay a ndo hay.

¹⁵ Bazlam ŋgay niye faya ma tətikateye a ndo hay aye na, a gatay a bagwar i Yahuda hay hərbaəkka, tə gwad: «Ndo nakay kə dzəŋga bay tuk na, ada a sər wu haladzay na, kəkay?»

¹⁶ Yesu a mbədatay faya a gwadətay: «Bazlam nakay faya na tsikakumeye na, a yaw mə neñ bay. A yaw mə Mbəlom neñgeye nakə a sləra ga ahaya aye.

¹⁷ Ndoweye kə say məge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye na, ma səriye bazlam ga nakə na tsik aye a yaw abəra mə Mbəlom kəgəbay a yaw ma mədzal gər ga.

¹⁸ Ndo nakə a tsik bazlam nakə a yaw ma mədzal gər ŋgay aye na, a say ndo hay tā dəslay ha gər. Ane tuk na, ndo nakə faya ma tətikateye a ndo hay hərwi ada ndo hay tā dəslay

ha gər a ndo nakə a sləra ahaya na, neñgeye ndo i dedek. Neñgeye na, maraw me andaya mə neñgeye bay.

¹⁹ Na gwad maa vəlakum bazlam i Mbəlom mapala eye na, Musa bədaw? Ada ndəray kwa nəte mə walañ kurom ka rəhay ha gər bay. Ada a sakum məkəde ga na, hərwi mey?»

²⁰ Ndo hay ta mbəday faya a Yesu, tə gwadətay: «Nəkar na, fakalaw mə bo yak kəla dəw? Mapəla tsəved məkəde kar na, way?»

²¹ Yesu a gwadətay: «Na ge masuwayañ nəte pat i mazəzukuw bo na, a gakum hərbaəkka a nəkurom tebiye.

²² Sərum ha, Musa kə tsikakum dəsüm tay ha wawa kurom hay. Maa dazlay məge andza niye na, bəba tətə kurom hay bəna Musa bay. Andza niye na, ka dəsawum wawa kurom hay pat i mazəzukuw bo.

²³ Ka dəsüm wawa pat i mazəzukuw bo na, hərwi ada marəhay gər a bazlam i Mbəlom mapala eye nakə Musa a vəlakum aye. Ada na mbəl ha ndo abəra ma dəvats pat i mazəzukuw bo düh na, ka gum fagaya mevel na, hərwi mey?

²⁴ Kâ gum sariya ka ndo tə wu nakə ka ŋgatumay tə dəre aye tsa bay. Duh gum na, ta tsəved dedek eye.»

²⁵ Siye i ndo i Zerozelem hay, tə gwad: «Ndo nakə ta pəla məkəde na aye na, neñgeye bədaw?

²⁶ Zəbum faya tey: Faya ma tsikiye me parakka mə walañ i ndo hay tebiye, ada ta gwadətay wuray kwa tsekweñ bay tebiye. Ma giye na, bəy kway hay tə sər neñgeye Kəriste nakə Mbəlom a gwad ma sləraweye kəla dəw?

²⁷ Ane tuk na, ma giye na, andza niye bay bəna Kəriste ma deyeweye na, a yaw mənğay na, ndəray ma səriye bay. Ndo nakay a yaw mənğay na, ka sərakwa.»

²⁸ Andza niye, Yesu faya ma tətikateye a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom mba, a tsik me ta magala, a gwad: «Ka sərum ga ha azlakwa dəw? Neñ na yaw mənğay

na, ka sərūm ha. Ane tuk na, na yaw na, ka gər bo ga bay. Ndo nakə a sləra ga ahaya na, neŋgeye ndo i dedek. Nəkurom ka sərūm na bay.

²⁹ Neŋ na, na sər na hərwi na yaw na, abəra ka təv ŋgay ada maa sləra ga ahaya na, neŋgeye.»

³⁰ Andza niye, ta pəla tsəved məgəse na Yesu. Ane tuk na, ndəray kə gəs na bay hərwi həlay ŋgay aye kə ndisl a dəma zuk bay.

³¹ Ndo hay haladzay tə dzala ha ka Yesu. Tə gwad: «Ndo nakay ma giye na, Kəriste. Ndo mekeleŋ eye ma deyeweye ma giye masuwayaŋ ma ziye i ndo nakay daw?»

A satay a Farisa hay məgəse na Yesu

³² Farisa hay tə tsəne wu neheye ndo hay faya ta tsikiye ka Yesu tə masəsəkwe aye. Nəteye ta bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom hay tə haya gər, tə slər sidzew neheye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye hərwi ada tā ye, tā gəsaw Yesu.

³³ Yesu a ŋgatay andza niye na, a gwad: «Neŋ andaya ka təv kurom ma məndze tsekweŋ mba. Tsa na, na miye gwa ka təv i ndo nakə a sləra ga ahaya aye.

³⁴ Ka ta pəlumeye ga ada ka ta hutumeye ga bay hərwi ka slumeye faya mede a təv nakə neŋ na diye a dəma aye bay.»

³⁵ Tsa na, Yahuda hay ta tsətsah mə walaŋ tay, tə gwad: «Ma diye na, a ŋgay nakə ada ka slakweye faya məhute na bay aye. Ma diye na, a walaŋ i Yahuda neheye nəteye mandza eye mə walaŋ i Gərek hay aye kəla daw? Ada ma ta tətikateye a Gərek hay kəla daw?

³⁶ Bazlam ŋgay niye a gwad: “Ka ta pəlumeye ga, ada ka ta hutumeye ga bay hərwi ka slumeye faya mede a təv nakə neŋ na diye a dəma aye bay.” A tsik andza niye na, andza məgwede mey?»

Yam nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye

³⁷ Patimandəve i magurlom na, pat nakə bagwar aye. Pat eye niye Yesu a lətse, a tsik me ta magala, a gwad: «Tadə ndoweye yam a gay na, mā yaw ka təv ga mā sa.

³⁸ Ndowneye kə dzala ha ka neŋ na, “yam nakə ma vəliye sifa aye ma ŋgəziye wad wad mə dərev ŋgay” andza nakə tə watsa ahəl niye mə Derewel i Mbəlom.»

³⁹ Yesu a tsik andza niye na ka Məsəfəre i Mbəlom. Ndo neheye ta dzala ha ka Yesu aye na, ta hutiyə Məsəfəre niye. Ahəl nakə Yesu a tsik andza niye na, Məsəfəre ki yaw zuk bay hərwi Yesu kə tsal a təv nakə Mbəlom ma dəslay ha gər aye zuk bay.

Bazlam ki ye tay ka bo a ndo hay bay

⁴⁰ Ndo hay tə tsəne bazlam i Yesu nakə a tsik aye na, siye i ndo hay tə gwad: «Ta dedek ndo nakay na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə faya ka həbakweye aye!»

⁴¹ Siye hay tə gwad: «Neŋgeye na, Kəriste!» Ane tuk na, siye hay tə gwad sa: «Kəriste na, ma deyeweye abəra ka dala i Galile daw?

⁴² Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad Kəriste ma deyeweye na, abəra ma gwala i Davit ada ma Betelehem, gəma nakə Davit a ndzawa mə dəma aye.*»

⁴³ Andza niye, bazlam a ye tay ka bo a ndo hay bay hərwi Yesu.

⁴⁴ Ndo siye hay a satay məgəse na Yesu. Ane tuk na, ndəray kwa nəte kə lamay bay.

Bagwar i Yahuda hay ta təma Yesu bay

⁴⁵ Sidzew neheye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbəlom hay, tə maw ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay. Anəke tə maw na, ndo neheye ta tsətsah fataya, tə gwadatay: «Ka gəsəsumaw Yesu bay na, hərwi mey?»

* 7:42 Zəba ma 2 Samuyel 7.12; Dəmes hay 89.4-5; Zereimi 23.5; Mise 5.1.

⁴⁶ Sidzew matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye hay ta mbədatay faya, tə gwadatay: «Ndəray kə tsik me dāda andza ndo nakay bay!»

⁴⁷ Farisa hay tə gwadatay: «Nəkurom dərmaḱ ka səpat kurom dāw?»

⁴⁸ Ka ṅgatumay a ndəray mə walaṅ may bəy i Farisa hay ada mə walaṅ i bəy hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye hay kə dzala ha ka ndo niye dāw?

⁴⁹ Ane tuk na, maa dzala ha ka Yesu eye na, ndo kəriye hay, tə sər bazlam i Musa mapala eye bay. Nəteye na, Mbəlom kə vəlatay mezeleme.»

⁵⁰ Nikodem nengeye nəte mə walaṅ i Farisa niye hay dərmaḱ. Nengeye ndo nakə a ye ka təv i Yesu ahəl niye aye. A gwadatay a siye i Farisa niye hay:

⁵¹ «Bazlam kway mapala eye kə vəlakway tsəved məgay sariya a ndo andza niye kəriye tsa bay. Tsənakwa wu nakə ma tsikiye ada wu nakə a ge aye təday.»

⁵² Ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəkar na, ndo i Galile dərmaḱ dāw? Dzaṅga bazlam i Mbəlom lele təday ada ka səriye ha na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom kwa nəte ma deyeweye abəra ma Galile bay.»

[
⁵³ Kwa way a tsəne andza niye na, a ye ṅgway a mətəgay.

8

Ngwas nakə a ge madama aye

¹ Yesu a tsal a Mahəmba i Tetədcəz.

² Ta mekedə pərik na, a mbədawa gər a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha a ndza ka dzaṅga. Ndo hay haladzay ti ye naha ka təv ṅgay. Tsa na, a dazlay a matətikatay.

³ Ahəl nakə faya ma tətikateye a ndo hay aye na, ndo mədzaṅgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay tə gəsay naha ṅgwas wuray tə tatsa na ka mäge madama. Tə gəs naha, tə lətse ha kame i ndo hay tebiye.

⁴ Tə gwaday a Yesu: «Miter, ṅgwas nakay tə tatsa na na, nengeye faya ma giye madama.

⁵ Bazlam i Musa mapala eye a gwad na, ka ndzumay a gər a slala i ṅgwas andza nakay na, kədum na tə kwar. Ada nəkar ka gwad faya na, kəkay?»

⁶ Tə tsikay andza niye na, məhəle faya abəra suwat hərwi ada məhute faya mənese.

Ane tuk na, Yesu a tsəne andza niye na, a rəh gər ṅgay ka dala. A pa bo ka məzehe ka dala ta wur həlay.

⁷ Ndo neheye na, nəteye ta tsətsahiye faya huya. Hərwi niye Yesu a lətse, a gwadatay: «Mə walaṅ kurom nakay ndo nakə dāda kə ge mezeleme bay aye mâ lahay ha məkalay kwar təday.»

⁸ Tsa na, Yesu a rəh gər ka dala sa. A ma ka məzehe ka dala.

⁹ Tə tsəne bazlam i Yesu niye a tsikatay aye na, tə gəd nəte ta nəte. Maa lah mede na, madugula hay.

Yesu ta ṅgwas niye tə ze naha sulo tsiy. ṅgwas niye malətse eye huya kame i Yesu.

¹⁰ Yesu a lətse, a gwaday: «ṅgwas nakay, ndo neheye tə gəsə kar ahaya na, nəteye məṅgay? Ndəray kə gəs kar ta sariya bay sadzək dāw?»

¹¹ ṅgwas niye a mbəday faya, a gwaday: «A'ay bəy.»

Yesu a gwaday: «Neṅ bəbay na, sariya ga ma gəsiye kar bay. Do wu yak, ane tuk na, kâ ge mezeleme sa bay.»]

Yesu na, dzaydzay nakə ma dəviye ka məndzibəra aye

¹² Ma dəba eye na, Yesu a tsikatay a ndo hay, a gwadatay: «Neṅ na, dzaydzay nakə ma dəviye ka məndzibəra aye. Ndoweye kə peṅ bəzay na, ma ndziye ma ləvoṅ sa bay, ma hutiyeye dzaydzay, dzaydzay nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye.»

¹³ Farisa hay tə gwaday: «Nəkar na, bo yak eye ka həl mbal i gər yak eye tsa dāw? Bazlam yak nakə ka tsik aye na, dedək bay.»

14 Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Kwa neŋ eye na həl mbal i gər na, wu nakə na tsik aye na, dedək. Hərwi na sər təv nakə na yaw abəra mə dəma aye ada təv nakə na diye a dəma aye. Ane tuk na, nəkurom na, təv ga nakə na yaw abəra mə dəma aye ada təv nakə na diye a dəma aye na, ka sərurum bay.

15 Nəkurom na, faya ka gumateye sariya a ndo hay na, andza i ndo i mändzibəra hay. Neŋ na, na giye sariya a ndəray təbey.

16 Kwa tadə na giye sariya bəbay na, sariya ga na giye ta tsəved eye. Hərwi na giye sariya na, mahəgeye bay. Nəmaa giye na, ta Bəba ga. Maa sləra ga ahaya na, neŋgeye.

17 Mawatsa eye mə bazlam kurom mapala eye na, a gwad: “Tadə ndo hay sulo bazlam tay kə ge nəte na, wu niye na, dedək.*”

18 Andza niye, neŋ na, na tsikiye ka bo ŋgway ada Bəba nakə a sləra ga ahaya ma tsikiye ka neŋ.»

19 Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Bəba yak eye na, məŋgay?»

Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ka sərurum ga ha bay ada ka sərurum Bəba ga bay. Tadə ka sərurum neŋ na, ka sərurumeye Bəba ga.»

20 Yesu a tsik bazlam niye hay na, ahəl nakə faya ma tətikateye bazlam ŋgay a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye. Neŋgeye mandza eye ta təv nakə tə pawə a dəma wu kəriye a Mbəlom aye. Ndəray kə gəs na bay hərwi həlay ŋgay eye kə sla zuk bay.

21 Yesu a gwadatay sa: «Na diye gwa. Na ye na, ka pəlumeye ga. Ane tuk na, ka mətumeye mə mezeleme kurom. Ka slumeye faya mede a təv nakə neŋ na diye a dəma aye bay.»

22 Yahuda hay tə gwad mə walaŋ tay: «A gwad ka slakweye mede a təv nakə ma diye a dəma aye bay na, ma kədiye bo ŋgay kəla daw?»

23 Yesu a gwadatay: «Nəkurom ka wum bo na, ka mändzibəra. Neŋ na

yaw na, mə mbəlom. Nəkurom na, ndo i mändzibəra hay. Ane tuk na, neŋ na, ndo i mändzibəra təbey.

24 Hərwi niye na gwadəkum na: “Ka mətumeye mə mezeleme kurom.” Kə ge ka dzalum ha neŋ ndo nakə neŋgeye aye bay na, ta dedək ka mətumeye mə mezeleme kurom.»

25 Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Nəkar na, way?»

Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Neŋ na, ndo nakə na tsikakum kwa ahəl nakə na dazlay mətšikakum bazlam ga aye.

26 Wu andaya haladzay mətšike ka gər kurom ada sariya ma gəsiye kurom tə wu niye hay. Ane tuk na, ndo nakə a sləra ga ahaya na, neŋgeye ndo i dedək ada wu nakə na tsikat-eye a ndo hay aye, maa tsikenə na, neŋgeye.»

27 Yesu a tsikatay ka Bəba Mbəlom na, nəteye ta tsəne bay.

28 Yesu a gwadatay sa: «Ka lətsum ga ha, ka kədum neŋ Wawa i Ndo na, neŋ ndo nakə neŋgeye aye ka sərurumeye ha. Ka sərurumeye ha wu nakə na ge aye na, ka gər bo ga tsa bay. Na tsik na, wu nakə Bəba a tsikenə aye dekdek tsa.

29 Ndo nakə a sləra ga ahaya na, neŋgeye tə neŋ. Kə gər ga ha mahəgeye bay hərwi faya na giye na, wu nakə a yay a gər aye.»

30 Kwayaŋŋa ndo hay haladzay tə dzala ha ka Yesu hərwi bazlam ŋgay niye a tsik aye.

31 Yesu a gwadatay a Yahuda neh-eye tə dzala ha faya: «Ka pumay bəzay a bazlam ga na, ka tərurumeye gawla ga hay ta dedək.

32 Andza niye ka sərurumeye dedək. Ada ma təma kurom ahaya abəra ma beke dedək.»

33 Tə tsəne andza niye, ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəmay na, gwala i Abraham hay ada dāda nəmaa təra beke hay bay. Ane tuk na, ka gwad nəmaa təmaweye abəra ma beke na, kəkay?»

* 8:17 Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 17.6; 19.15.

³⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ayaw! Sərum ha na, ndo nakə faya ma giye mezeleme aye na, neŋgeye ka təra beke i mezeleme.

³⁵ Beke na, ma ndziye huya mə gay i ndo i gay ŋgay bay. Wawa, neŋgeye na, ma ndziye huya mə gay i bəba ŋgay.

³⁶ Andza niye, neŋ wawa Mbəlom na təma kurom ahaya abəra ma beke na, ka tərume ye beke hay sa bay.

³⁷ Na sər ha nəkurom na, gwala i Abraham hay. Ane tuk na, faya ka pəlume ye tsəved ka məkəde ga hərwi ka kərahum bazlam ga.

³⁸ Neŋ, na tsik na, wu nakə na ŋgatayaw abəra ka təv i Bəba aye. Nəkurom ka gum na, wu nakə bəba kurom a tsikakum aye.»

³⁹ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Bəba may na, Abraham.»

Yesu a gwadatay: «Tədə nəkurom wawa i Abraham hay na, ka gumeye andza Abraham bəday?»

⁴⁰ Neŋ, na tsikawakum na, dedek nakə na tsənew ka Mbəlom aye. Kwa mā ge andza niye bəbay na, nəkurom faya ka pəlume ye tsəved məkəde ga. Abraham na, neŋgeye kə ge andza niye təbey.

⁴¹ Nəkurom na, faya ka gumeye wu nakə bəba kurom a gawa aye.»

Tə gwaday: «Nəmay na, madazla hay bay. Wawa neheye madazla aye hay na, ndəray a sər bəba tay hay bay. Bəba may na, Mbəlom nəte ŋgweŋ.»

⁴² Yesu a gwadatay: «Tədə Mbəlom Bəba kurom na, ka wudume ye ga. Hərwi neŋ na, na yaw mə Mbəlom ada neŋ kanan na, hərwi ŋgay. Na yaw ka gər bo ga bay, maa sləra ga ahaya na, neŋgeye.

⁴³ Wu nakə faya na tsikiye ka tsənum bay na, hərwi mey? Ka tsənum bay na, hərwi ka slum faya matəme bazlam ga bay.

⁴⁴ «Bəba kurom na, Fakalaw ada a yakum a gər mäge na, wu nakə bəba kurom a wuda aye. Neŋgeye ndo məkəde ndo kwa anəke bay. Neŋgeye na, a say dedek təbey hərwi dedek andaya mə neŋgeye bay. Maraw me na,

wu ŋgay hərwi neŋgeye ndo i maraw me. Maraw me waray waray na, a yaw abəra na, ma neŋgeye.

⁴⁵ «Ane tuk na, neŋ na, na tsik dedek. A sakum mədzele ha ka neŋ bay na, hərwi nakə na tsik dedek aye.

⁴⁶ Way nakə mə walaŋ kurom ma gwadiye ka neŋ, na ge mənese na, way? Na tsikakum dedek na, ka dzalum ha faya bay na, hərwi mey?

⁴⁷ Kə ge ndowe ye wawa i Mbəlom na, ma pay zləm a bazlam i Mbəlom. Nəkurom ka pumay zləm a bazlam ga bay na, hərwi nakə nəkurom wawa i Mbəlom hay bay aye.»

Yesu tə Abraham

⁴⁸ Bagwar i Yahuda hay tə gwaday a Yesu: «Nəmaa gwad nəkar ndo i Samari ada fakalaw mə bo yak na, nəmaa tsik na, dedek.»

⁴⁹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Fakalaw andaya mə bo ga bay. Neŋ faya na dəslyay ha gər a Bəba ga. Nəkurom na, ka wudum mədəsleŋ ha gər bay.

⁵⁰ Neŋ na, na dəslyay gər a bo ga bay. Duh ndo nakə a say mədəsleŋ ha gər aye na, andaya. Mata ge sariya eye na, neŋgeye.

⁵¹ Ayaw! Sərum ha na, tədə ndowe ye ka rəhay ha gər a bazlam ga na, ma mətiye dāda bay.»

⁵² Yahuda hay tə gwaday: «Anəke nəmaa sər ha tuk. Fakalaw andaya mə bo yak. Abraham kə mət, ada ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ta mət tuk na, ada nəkar ka gwad ndowe ye ka rəhay ha gər a bazlam yak na, ma mətiye dāda bay na, kəkay?

⁵³ Nəkar na, ka ze bəba may Abraham dāw? Neŋgeye na, kə mət ada ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ta mət dərma k. Nəkar na, way?»

⁵⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Tədə neŋ na dəslyay ha gər a bo ga na, ma geŋeye ŋgama bay. Maa dəsleŋ ha gər na, Bəba ga. Neŋgeye na, ndo nakə ka gwadum Mbəlom kurom aye.

⁵⁵ Ane tuk na, ka sər na bay. Neŋ na, na sər na. Tədə na gwadawa na sər na bay na, neŋ ndo i maraw me andza

nəkurom. Ane tuk na, na sər na ada neŋ faya na rəhay ha gər a bazlam ŋgay.

⁵⁶ Mbəlom kə tsikay a bəba tətə kurom Abraham ma ŋgateye a pat i madayaw ga ada Abraham na, dərev ŋgay kə ŋgwasə. Abraham a ŋgatay a pat eye na, mənŋwese kə rah a dərev ŋgay.»

⁵⁷ Yahuda hay tə gwadāy: «Nəkar məve kə husa məve kuro kuro zlam zuk bay tuk na, ka ŋgatayaw a Abraham aye na, mənŋgay?»

⁵⁸ Yesu a mbədatay faya, a gwadātay: «Ayaw! Sərum ha na, kwa ahəl nakə ta wa na Abraham zuk bay aye na, neŋ andaya.»

⁵⁹ Tə tsəne andza niye na, tə pala kwar, a satay məkele na Yesu. Ane tuk na, Yesu a ŋgaha bo, ada a gədaw abəra mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom.

9

Yesu a mbəl ha ndo wuray guluf eye

¹ Pat wuray Yesu faya ma diye ka tsəved na, a ŋgatay a ndo wuray guluf eye. Tə wa na na, guluf eye.

² Gawla i Yesu hay tə ŋgatay a guluf niye na, ta tsətsah ka Yesu, tə gwadāy: «Miter, tə wa na ndo nakay guluf eye na, hərwi mezeleme ŋgay ŋgway tsukuđu hərwi mezeleme i bəba ŋgay hay daw?»

³ Yesu a mbədatay faya, a gwadātay: «Tə wa na guluf eye na, hərwi mezeleme ŋgay bay, ada hərwi mezeleme i bəba hay ŋgay wal bay. Neŋgeye guluf eye na, hərwi ada ndo hay tā ŋgatay a gədan i Mbəlom nakə ma giye bo tə neŋgeye aye.

⁴ Anəke pat andaya mba na, kuton ka gakweye məsler i ndo nakə a sləra ga ahaya aye. Mazlambar həvad ma giye. Həvad kə ge na, ndəray ma sliye faya məge məsler sa bay.

⁵ Ahəl nakə neŋ andaya ka məndzibəra mba aye na, neŋ na, dza-ydzay nakə ma dəviye ka məndzibəra aye.»

⁶ Yesu a ndəv ha mətsike me na, a tuf slesləb ka dala, a hələb bətekwe

wew ta slesləb ŋgay niye. Tsa na, a ndad, a fadāy ka dərə i guluf niye.

⁷ A gwadāy: «Do ta bara dərə a dəlov nakə tə zalay Silowe aye.» Silowe na, andza məgwede «Masləra eye».

Guluf niye a ye. A ye naha a bara dərə ŋgay. A maw na, a ŋgatay a dərə tuk.

⁸ Ndo i maged ŋgay hay ta ndo neheye tə ŋgataway ka tsəved faya ma rəkiye na, tə gwad: «Nakay na, ndo niye a ndzawa ka tsəved a rəkawa aye bədaw?»

⁹ Ndo siye hay tə gwad: «Dedek, neŋgeye.»

Ndo mekeleŋ eye hay tə gwad: «A'ay! Neŋgeye bay. Ane tuk na, a ndzakit bo neŋgeye.»

Ndo niye a gwadātay: «Neŋ eye dedek ŋgway.»

¹⁰ Ta tsətsah faya, tə gwadāy: «Dərə yak a həndək na, ma kəkay?»

¹¹ A mbədatay faya, a gwadātay: «Ndo nakə tə zalay Yesu aye a hələb bətekwe wew tsekweŋ, a fedəŋ ka dərə ada a gwedəŋ: “Do a dəlov i Silowe ta bara dərə mə dəma.” Tsa na, na həl bo na ye. Na ye naha, na bara dərə ga na, dərə ga a həndək, na ŋgatay a dərə!»

¹² Ta tsətsah faya sa, tə gwadāy: «Ndowe ye niye anəke neŋgeye mənŋgay?»

A mbədatay faya, a gwadātay: «Neŋgeye ka waray na, na sər bay.»

¹³ Ma dəba aye na, ti ye ha ndo niye dərə ŋgay a həndək aye ka təv i Farisa hay.

¹⁴ Azlakwa Yesu a hələb bətekwe wew ada a həndəkay na dərə a guluf niye na, pat i mazəzukw bo i Yahuda hay.

¹⁵ Hərwi niye Farisa hay, nəteye dərma k ta tsətsah faya, tə gwadāy: «Dərə yak a həndək sadzək na, ma kəkay?»

Ndo niye a gwadātay: «Yesu a fedəŋ bətekwe wew ka dərə ada na bara dərə. Tsa na, na ŋgatay a dərə tuk.»

¹⁶ Siye hay mə walaŋ i Farisa hay, tə gwad: «Ndo niye a ge wu niye na, a yaw abəra ka təv i Mbəlom bay. Bazlam kway mapala eye a gwad nakə a

ge mäsler pat i mazəzukw bo aye. Ka rəhay ha gər təbey.»

Ane tuk na, ndo mekelen eye hay mə walaŋ tay tə gwad: «Ndo i mezeleme ma sliye faya mäge slala i masuwayaŋ nakay na, ma kəkay?»

Mə walaŋ tay niye na, bazlam a ye tay ka bo bay, nəteye mawuna eye.

17 Farisa niye hay ta tsətsah ka ndo niye däre ŋgay a həndək aye sa, tə gwad: «Ada nəkar ka gwad ka ndo niye a həndəkaka ha däre aye, neŋgeye na, way?»

A mbədatay faya, a gwadatay: «Neŋgeye na, ndo mädə ha bazlam i Mbəlom.»

18 Ndo niye a ndzawa ahəl niye guluf eye ada anəke däre ŋgay ka həndək na, bagwar i Yahuda hay ta dzala ha dedek bay. Hərwi niye tə zalay a bəba ŋgay ta may ŋgay hərwi matsətsehe fataya.

19 Ta tsətsah fataya, tə gwadatay: «Nakay na, wawa kurom dedek daw? Ka gwadum ka wum na guluf eye na, dedek daw? Ada anəke a ŋgatay a däre na, ma kəkay?»

20 Bəba ta may i ndo niye ta mbədatay faya, tə gwadatay: «Nəmaa sər ha ta dedek neŋgeye na, wawa may ada nəmaa wa na guluf eye.

21 Ane tuk na, wu nakə a tərə tə neŋgeye ada anəke a ŋgatay a däre tuk aye na, nəmaa sər bay. Ndo nakə a həndəkay na däre aye na, nəmaa sər wal bay. Tsətsahum ka bo ŋgay eye. Neŋgeye na, wawa eye sa bay, ma sliye faya mambədakum ka bazlam nakə ka tsətsahumeye faya aye.»

22 Tə tsik andza niye na, hərwi ta dzədzar ta bagwar i Yahuda hay. Hərwi 6a bagwar i Yahuda hay ta 6ar bazlam nəte. Ndo nakə kə gwad Yesu na, neŋgeye Kəriste na, t̄a həhara ahaya abəra mə gay i maduwule me tay.

23 Hərwi niye ta mbəday faya bay. Ane tuk na, tə gwad: «Neŋgeye wawa eye sa bay, tsətsahum ka bo ŋgay eye.»

24 Farisa hay tə zalay a ndo niye däre ŋgay a həndək aye masulo eye sa, tə gwad: «Tsikamay dedek kame

i Mbəlom, hərwi nəmaa sər ha ndo niye na, ndo i mezeleme.»

25 A mbədatay faya, a gwadatay: «Neŋgeye ndo i mezeleme, na sər bay, ndo i mezeleme bay na sər bay. Ane tuk na, wu nakə na sər aye na, ha6e na ndzawa na, guluf eye, anəke na, na ŋgatay a däre.»

26 Ta tsətsah faya, tə gwad: «Ka ŋgatay a däre na, a ge ka nəkar na, kəkay? A həndəkaka ha däre yak na, kəkay?»

27 A mbədatay faya, a gwadatay: «Ba na təkərakum tsiy, ka wudum məpay zləm bay. A sakum mətəne sa na, hərwi mey? A sakum matəre gawla ŋgay hay dərma kəla daw?»

28 Tə tsəne andza niye na, tə tsaday pələsle. Tə gwad: «Gawla i ndo niye na, nəkar! Nəmay na gawla i Musa hay.

29 Nəmaa sər Mbəlom a tsikay me ahəl niye na, a Musa. Ane tuk na, ndo niye düh a yaw məŋgay na, nəmaa sər na bay.»

30 Ndo niye a mbədatay faya, a gwadatay: «Wu nakə na tsəne aye na, a geŋ hər6a6əkka! Ndo nakə a həndəken na däre aye ka gwadum ka sərüm təv ŋgay nakə a yaw abəra mə dəma aye bay na, kəkay!

31 Ka sərakwa ha Mbəlom na, ma pay zləm a bazlam i ndo i mezeleme hay bay. Ane tuk na, faya ma pay zləm kwa a way ka rəhay ha gər ada faya ma giye wu nakə a say aye.

32 Dada ndəray kə tsəne ta həndəkay na däre a ndo nakə tə wa na guluf eye bay.

33 Tadə ndo nakay a yaw na, abəra ka təv i Mbəlom bay na, ma sliye faya mäge wuray bay.»

34 Ta mbəday faya, tə gwad: «Nəkar kwa ahəl nakə tə wa kar aye na, nəkar mə mezeleme. A saka matətikamay dərma daw?»

Tsa na, ta həhar na abəra mə gay i maduwule me.

35 Yesu a tsəne ta həhar na ndo niye a həndəkay na däre aye abəra mə gay i maduwule me na, a pa bo ka mapəle

na. A huta na ndo niye na, a gwaday: «Ka dzala ha neŋ Wawa i Ndo daw?»

³⁶ Ndo niye a mbaday faya a Yesu, a gwaday: «Bəy Maduweŋ ga, Wawa i Ndo nakə a seŋ na dzaliye ha faya aye na, way. Deŋ ha tey.»

³⁷ Yesu a mbaday faya, a gwaday: «Nəkar ka ngatay. Neŋgeye nakə faya ma tsikakeye me anəke aye.»

³⁸ Ndo niye a gwaday: «Bəy Maduweŋ, na dzala kar ha.» Tsa na, a dəkway gurmets a huvo a Yesu.

³⁹ Yesu a gwad: «Na yaw ka məndzibəra na, hərwi maŋgəne tay ha ndo neheye faya ta pay bəzay a Mbəlom abəra ta ndo neheye tə pay bəzay a Mbəlom bay aye. Ada ndo neheye tə ngatay a dərə bay aye na, ta ngateye a dərə, ndo neheye tə ngatay aye na, ta təriye guluf eye hay.»

⁴⁰ Farisa niye hay ka təv ngay aye tə tsəne na, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Nəkar ka gwad nəmay na, guluf eye hay dərma daw?»

⁴¹ Yesu a mbadatay faya, a gwadatay: «Tadə nəkurom guluf eye hay na, ha be ka gumeye mezeleme bay. Aya ane ka gwadum dūh na, nəkurom guluf eye hay bay sa na, hərwi niye ka ndzumeye huya mə mezeleme.»

10

Ndo matsəkure təbaŋ lele eye

¹ Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, ndoweye kə fələkwa a gay i təbaŋ ta maged bay, a fələkwa ta təv mekelen eye wal na, neŋgeye məkal ada ndo mabuwe tay ha təbaŋ hay.

² Ane tuk na, ndo nakə ma fələkwiye ta maged aye na, neŋgeye ndo matsəkure təbaŋ hay.

³ «Ndo matsəpe maged i gay i təbaŋ hay ka həndək na maged a ndo matsəkure təbaŋ hay na, ma fələkwiye a dəma. Kə fələkwa a dəma na, ma zaliye a təbaŋ ngay hay ta məzele. Ta tsəne məzele tay na, ma pəla tay ahaya abəra.

⁴ Kə pəla tay ahaya abəra tebiye na, ma ndzateye kame. Kə ndzatay kame

na, ta pay bəzay hərwi tə sər bədiday ngay.

⁵ Ane tuk na, ndo nakə tə sər na bay aye na, ta pay bəzay bay. Ta pay bəzay bay na, hərwi tə sər bədiday ngay bay.»

⁶ Yesu a tsikatay bazlam niye ta dzeke. Ane tuk na, wu nakə Yesu a say mətseke aye na, ta tsəne bay.

⁷ Hərwi niye Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, maged i gay i təbaŋ hay na, neŋ.

⁸ Ndo neheye tə leheŋew madayaw aye nəteye na, məkal hay, ndo mabuwe ndo hay. Təbaŋ hay ta piye zləm ka bazlam tay bay.

⁹ Neŋ na, maged. Ndowneye kə fələkwa tə neŋ na, na ta təmiye ha. Neŋgeye na, ma sliye faya məfələkwe a gay ada ma deyeweye abəra andza nakə a say aye. Ma ndziye na, bar-barra, ma hutie wu mənday.

¹⁰ Məkal ma deyeweye i ngay na, hərwi makəle təbaŋ hay, məkəde tay ha ada hərwi mənese tay dəkdek tsa. Neŋ na yaw na, hərwi ada ndo hay tā huta sifa. Sifa niye ta hutie na, ma ndəviye bay ka tor eye.

¹¹ «Neŋ na, ndo mətseke təbaŋ hay ta lele eye. Ndo mətseke təbaŋ ta lele eye na, neŋgeye maləva bo eye məvəle məsəfəre ngay hərwi təbaŋ ngay hay.

¹² Ndo nakə a ge məsler hərwi suloy aye na, neŋgeye ndo mətseke wu ta lele eye bay. Kə ngatay a kəra i pesl faya ma deyeweye ka təbaŋ hay na, ma huye ma gəriye tay ha təbaŋ hay. Kəra i pesl niye ma həhariye tay ha təbaŋ niye hay ma gəsiye tay ha, siye hay ta hwiye kweye kweye a təv eye. A ge andza niye na, hərwi təbaŋ niye na, i ngay bay.

¹³ Andza niye, ndo nakə a ge məsler hərwi suloy aye na, ma gateye gər a təbaŋ hay lele bay.

¹⁴ «Neŋ na, ndo mətseke təbaŋ hay ta lele eye. Na sər tay ha təbaŋ ga hay, nəteye dərma tə sər ga ha.

¹⁵ Andza nakə Bəba ga a sər ga ha andza neŋ na sər Bəba ga aye. Ada na vəliye məsəfəre ga hərwi təbaŋ ga hay.

¹⁶ Təbən ga mekelen eye hay nəteye andaya ma zləget nakay bay, nəteye ma təv eye. Ane tuk na, kutoŋ na hayateye gər ka təv ga dərmak. Ta tsəniye na, bədiday ga. Ta dzapiye ka təv ma nəte eye, ndo mətsəkure tay ha na, nəte dərmak.

¹⁷ «Bəba ga a wudā ga. A wudā ga na, hərwi nakə neŋ na vəliye ha məsəfəre ga aye. Ada na sər ha na hutieye na məsəfəre ga sa.

¹⁸ Ndəray ma sliye faya məzle fagaya abəra məsəfəre ga ta gədaŋ bay. Mata vəle ha na, neŋ eye. Neŋ na, gədaŋ andaya məvəle ha məsəfəre ga ada gədaŋ andaya məhute na. Nakay na, wu nakə bəba ga a gwedeŋ ge aye.»

¹⁹ Bagwar i Yahuda hay tə tsəne bazlam i Yesu niye a tsik andza niye na, ta ŋəna.

²⁰ Ndo siye hay haladzay mə walaŋ tay tə gwad: «Ma giye na, fakalaw mə bo ŋgay! Ka pakweye zləm a bazlam i gər mavuwe na, hərwi mey?»

²¹ Ndo mekelen eye hay tə gwad: «Ndo nakə fakalaw mə bo ŋgay aye na, ma tsikiye me andza niye bay. Ada fakalaw na, ma sliye faya mahəndəkay na dəre a guluf daw?»

Bagwar i Yahuda hay ta təma Yesu bay

²² Ahəl niye na, Yahuda hay tə pa magurlom i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə tə ma ha ka mbəlom ma Zerozelem aye sa. Tə hatsawa magurlom niye na, ka məve. Tə hatsawa na, ahəl i mətasl. Anəke na, həlay i məhetse magurlom niye kə sla tuk.

²³ Pat wuray na, Yesu andaya mə magurlom niye dərmak faya ma həhaliye. Faya ma həhaliye na, mə mazambal i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə tə zalay mazambal i Salomon ay.

²⁴ Bagwar i Yahuda hay tə lawara na Yesu, tə gwaday: «Tədə nəkar Kəriste na, tsikamay parakka. Nəmaa həbiye nakə ada ka tsikameye na, hus kəday?»

²⁵ Yesu a mbədatay faya, a gwaday: «Ba na tsikakum tsiy, ane tuk na, ka dzalum ha bay. Məsler nakə faya na giye na, na ge na, ta gədaŋ i Bəba ga. Mata bəzakum ha neŋ way na, məsler nakə faya na giye.

²⁶ Ane tuk na, nəkurom ka dzalum ha bay, hərwi nəkurom na, ndo ga hay bay.

²⁷ «Ndo ga hay na, ta pay zləm a bazlam ga andza təbən neheye ta pay zləm a ndo mətsəkure tay ha aye. Na sər tay ha ada nəteye ta peŋeye bəzay dərmak.

²⁸ Na vəlateye sifa nakə ma ndəviye bay aye. Nəteye na, dāda ta mətiye bay ada ndəray ma sliye faya mabuwe tay ha abəra mə həlay ga bay.

²⁹ Bəba ga a vəleŋ tay ha a həlay ga, neŋgeye na, bagwar eye a ze wu hay tebiye. Ada ndəray ma sliye faya mabuwe wuray abəra mə həlay i Bəba ga bay.

³⁰ Bəba tə neŋ na, nəmay nəte.»

³¹ Bagwar i Yahuda hay tə tsəne bazlam ŋgay niye na, tə həl kwar a həlay, a satay məkəde na tə kwar sa.

³² Yesu a gwaday: «Na ge wu lele eye hay haladzay ta gədaŋ i Bəba ga ada ka ŋgatumay tə dəre kurom. Mə walaŋ i wu neheye na ge aye, a sakum məkele ga tə kwar faya aye na, wu waray?»

³³ Bagwar i Yahuda niye hay ta mbəday faya tə gwaday: «Nəmaa kədiye kar tə kwar duh na, hərwi məsler lele eye nakə ka giye aye bay. Nəmaa kədiye kar tə kwar na, hərwi ka tsalay ka gər a Mbəlom. Nəkar na, ndo zezeŋ tuk na, ka gwad nəkar Mbəlom na, ma kəkay?»

³⁴ Yesu a mbədatay faya, a gwaday: «Mawatsa eye mə derewel kurom na, Mbəlom a gwad: “Nəkurom mbəlom hay.*”

³⁵ Ka sərakwa ha na, wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye na, ma ndziye andza niye huya. Ndo neheye a tsikatay bazlam aye

* **10:34** Dəmes hay 82.6.

tadə Mbəlom a zalatay mbəlom hay aye na,

³⁶ neŋ nakə Mbəlom a zla ga ada a sləra ga ahaya ka mändzibəra aye na, na ze tay ha bədaw? Neŋ na gwad neŋ Wawa i Mbəlom. Nəkurom ka gwadum faya na tsaleye ka gər a Mbəlom, na tsalay ka gər na, ma kəkay?

³⁷ Tadə faya na giye məsler i Bəba ga bay na, ka dzalum ha ka bazlam ga nakə na tsikakumeye bay.

³⁸ Ane tuk na, tadə faya na giye məsler ŋgay na, kwa ka təmum bazlam ga bay bəbay na, dzalum ha ka neŋ hərwi məsler nakə faya na giye aye hərwi ada ka sərume ye ha parakka neŋ ta Bəba ga na, nəmay nəte.»

³⁹ Tə tsəne bazlam i Yesu niye na, kwayaŋŋa ta pəla tsəved mægəse na sa. Ane tuk na, kə təma fataya abəra.

⁴⁰ Ma dəba aye na, Yesu a həl bo, a ma a diye i magayam i Yurdum, magayam nakə Yuhana madzəhuβe ndo a yam a dzəhuβawa ndo hay a dəma aye. Yesu a ndza ŋgway mə dəma.

⁴¹ Ndo hay ti ye naha ka təv ŋgay haladzay. Ti ye naha na, tə gwadawa: «Yuhana kə ge masuwayaŋ kwa nəte bay. Ane tuk na, wu nakə a tsik tebiye ka ndo nakay aye na, dedek.»

⁴² Ndo hay haladzay tə dzala ha ka Yesu.

11

Lazar a mət

¹⁻² Ndoweye andaya tə zalay Lazar. A ndzawa na, ma gəma i Betani. Malamar ŋgay hay Marta ta Mari tə ndzawa ma gəma eye niye. Mari na, ŋgwas nakə ma ta mbədiye mal ka sik i Yesu ada ma ta takadiye na ta məkwets i gər ŋgay aye. Pat wuray na, Lazar a dəd a dəvats.

³ Hərwi niye malamar ŋgay niye hay sulo eye tə slər ndo ka Yesu. Ndo niye a ye a gwaday: «Bəy Maduweŋ, dzam yak nakə ka wuda na haladzay aye na, dəvats a gay.»

⁴ Yesu a tsəne andza niye na, a gwad: «Lazar ma mətiye ta dəvats niye

bay. Dəvats niye a gay na, hərwi ada ndo hay tə ŋgatay a məzlaβ i Mbəlom ada ta zembədəŋeye a neŋ Wawa i Mbəlom dərma k.»

⁵ Yesu na, a wuda Marta ta malamar ŋgay Mari ada a wuda Lazar.

⁶ Yesu a tsəne Lazar neŋgeye dəvats eye na, ki ye bəse bay. A ndza ma təv ŋgay niye neŋgeye mə dəma aye məhəne sulo.

⁷ Ma dəba i məhəne niye sulo eye na, a gwadətay a gawla ŋgay hay: «Takwa abəra kanaŋ, makwa ka dala i Yahuda.»

⁸ Gawla ŋgay hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Eh! Miter may, kə ndza haladzay bay nakə ndo niye hay mə dəma aye a satay məkədə kar tə kwar tuk na, ada ka makweye a dəma sa na, kəkay?»

⁹ Yesu a gwadətay: «A dazlay ka mekedə hus a huwa na, pat a dəv dzaydzay bədaw? Tadə ndoweye ma həhaliye ta həpat na, ma ndəfiye sik bay hərwi dzaydzay i mändzibəra faya ma dəviye ka təv ŋgay.

¹⁰ Ane tuk na, tadə ndoweye ma həhaliye ta həvad na, ma ndəfiye sik hərwi ləvoŋ zəŋzəŋ, dzaydzay andaya ka təv ŋgay bay.»

¹¹ Yesu a tsikatay bazlam niye hay na, ma dəba aye a gwadətay sa: «Dzam kway Lazar na, kə ndzahəra. Ane tuk na, na diye na ta pədəkiye abəra ka mändzəhəre.»

¹² Gawla ŋgay hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Bəy Maduweŋ, kə ge neŋgeye mändzəhəre eye na, ma mbəliye.»

¹³ Yesu neŋgeye a say məgwədə duh na, Lazar kə mət. Ane tuk na, nəteye tə dzala na, tə gwad Yesu a tsik ka mändzəhəre nakə dedek aye.

¹⁴ Andza niye Yesu a tsikatay parakka, a gwadətay: «Lazar kə mət bay.

¹⁵ Ane tuk na, dəvats a gəs Lazar na, neŋ andaya ka təv ŋgay bay. Na ye bay na, hərwi kurom. A ge bo andza niye na, hərwi ada nəkurom kə dzalum ha ka neŋ. Hərwi niye dərev

ga manɔwasa eye. Lɔtsakwa, takwa ta zɔbakwaw faya.»

16 Tomas ndo nakɔ tɔ zalay Mawsa aye, a gwadɔtay a siye i gawla i Yesu hay: «Takwa, mɔtakwa ka bo ta Bɔy Maduwenɔ kway.»

17 Yesu ta gawla nɔgay hay tɔ husa a gɔma niye na, ɔa Lazar kɔ ge mɔhɔne fad ma tsɔvay.

18 Gɔma i Betani na, bɔse ta Zerolem. Ka diye abɔra ma Betani a Zerolem na, a sla kilomiter mahkar bay.

19 Yahuda hay haladzay ta ye naha mata gatayaw azekw a Marta ta Mari i mɔdahanɔ i malamar tay Lazar.

20 Marta a tsɔne Yesu kɔ ndzew, nenɔgeye bɔse ka tsɔved faya ma deyeweye na, a lɔtse, a ye mata dzɔgɔr tɔ Yesu. Mari nenɔgeye na, mandza eye mɔtagay.

21 Marta a ye naha tɔ dzɔgɔr tɔ Yesu na, a gwadɔy a Yesu: «Bɔy Maduwenɔ ga, tadɔ ka ge andaya kananɔ na, habɔ malamar ga ma mɔtiye bay.»

22 Na sɔr ha kwa anɔke bɔbay na, wu nakɔ ka tsɔtsah aye na, Mbɔlom ma vɔlakeye.»

23 Yesu a mbɔday faya, a gwadɔy: «Malamar yak ma lɔtseweye abɔra ma mɔdahanɔ.»

24 Marta a mbɔday faya, a gwadɔy: «Na sɔr, ahɔl nakɔ aza mɔndzibɔra ma ndɔviye, ndo hay tebiye ta lɔtseweye abɔra ma mɔdahanɔ aye na, nenɔgeye dɔrmak ma lɔtseweye abɔra ma mɔdahanɔ.»

25 Yesu a gwadɔy: «Nenɔ na, ndo mɔtɔme ha ndo abɔra ma mɔdahanɔ ada ndo mɔvɔle sifa a ndo hay. Ndoweye kɔ dzala ha ka nenɔ na, kwa kɔ mɔt bɔbay na, ma hutiyɔ a dɔma sifa nakɔ ma ndɔviye bay aye.»

26 Ndo kɔ dzala ha ka nenɔ na, mɔsɔfɔre nɔgay ma dziye bay. Ma ndziye ka tor eye. Ka dzala ha bɔdaw Marta?»

27 Marta a gwadɔy faya: «Ayaw Bɔy Maduwenɔ, na dzala nɔkar na, Kɔriste. Nɔkar na, Wawa i Mbɔlom niye tɔ gwadɔ ma deyeweye ka mɔndzibɔra aye.»

Yesu a tuwa

28 Marta a tsik ka bo abɔra andza niye na, a mbɔda gɔr a mɔtagay mata zalayaw a malamar nɔgay Mari. A ye naha a tsikay me ta suksuk eye, a gwadɔy: «Bɔy Maduwenɔ ki yaw, faya ma zalakeye. A gwadɔka dara.»

29 Mari a tsɔne andza niye na, kwayanɔna a lɔtse, a ye bɔse ka tɔv i Yesu.

30 Azlakwa Yesu na, kɔ husa a gɔma niye zuk bay. Nenɔgeye huya ka tɔv nakɔ tɔ dzɔgɔr ta Marta aye.

31 Ndo neheye ti ye naha a gay i Mari mata gatay azekw aye, tɔ nɔgatay a Mari a lɔtse, a yaw abɔra na, tɔ payaw bɔzay. Tɔ gwadɔ ma giye na, ma diye ka tsɔvay mata tuwe.

32 Mari a ye na, ka tɔv i Yesu. A husa ka tɔv nakɔ Yesu mɔ dɔma aye. A nɔgatay a Yesu na, a dɔkw gurmets kame nɔgay, a gwadɔy: «Bɔy Maduwenɔ, tadɔ ka ge andaya kananɔ na, habɔ malamar ga ma mɔtiye bay.»

33 Yesu a zɔba ka Mari na, faya ma tuwiye ada ndo neheye ti ye naha dziye faya ta tuwiye dɔrmak. Tsa na, dɔrev a ndalay haladzay, a mbɔday ha mɔdzal gɔr.

34 A tsɔtsah fataya, a gwadɔtay: «Ka lum na na, ka waray?»

Ta mbɔday faya, tɔ gwadɔy: «Bɔy Maduwenɔ, dara nɔmaa dɔakeye faya.»

35 Yesu a tuwa.

36 Ndo niye hay tɔ gwadɔ: «Zɔbum faya tey, a wudɔ Lazar haladzay!»

37 Ane tuk na, ndo siye hay mɔ walanɔ tay, tɔ gwadɔ: «Ka hɔndɔkay ha dɔre a guluf, Lazar mɔ mɔt bay na, a sla faya mɔge tɔbɔdew?»

Yesu a mbɔl ha Lazar abɔra ma mɔdahanɔ

38 Dɔrev a ndalay a Yesu sa. A ye ka tsɔvay. Tsɔvay niye na, andza lar. Tɔ pa na mɔdahanɔ i Lazar na, a lar niye. Ta dɔrɔzl me i tsɔvay niye na, ta beber bagwar eye.

39 Yesu a gwadɔtay: «Hɔndɔkum faya abɔra beber nakay.»

Marta malamar i mɔdahanɔ niye a gwadɔy: «Bɔy Maduwenɔ, kɔ ge ma

tsəvay məhəne fad tuk na, anəke na, ma ziye bədaw?»

⁴⁰ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Na tsikaka bədaw? Ka dzala ha ka neŋ na, ka ŋgateye a məzlaḅ i Mbəlom.»

⁴¹ Ta həndək faya abəra beber niye. Ta həndək faya abəra na, Yesu a zəba dərə a mbəlom. A gwad: «Bəba ga na gaka naha siṣe haladzay hərwi wu nakə na tsətsah naha fakaya na, ka tsəneŋ na.»

⁴² Na sər ha wu nakə na tsətsahiye naha fakaya aye na, ka tsəneŋeye na huya. Na tsik wene wene aye na, hərwi ndo neheye kanəŋ ka təv ga aye, t̄a dzala ha maa sləra ga ahaya na, nəkar.»

⁴³ A tsikay naha a Mbəlom andza niye na, a zalay a Lazar ta magala, a gwad: «Ndohwaw abəra.»

⁴⁴ Tsa na, Lazar a ndohwaw abəra. A ndohway na, tə peteked niye tə pa na ka bo a tsəvay aye tebiye. Hələy tə sik ŋgay hay mambəkwa eye ada gər ŋgay mambəkwa eye dərma.

Yesu a gwadatay: «Pəlum faya abəra peteked niye ada k̄a gərūm ha m̄a ye ŋgway.»

Bagwar i Yahuda hay ta pəla tsəved ka məkəde na Yesu

Mata 26.1-5; Markus 14.1-2; Luka 22.1-2

⁴⁵ Ndo neheye ta ye mata gayaw azekw a Mari ada ta ŋgatay a masuwayaŋ niye Yesu a ge aye na, ndo hay haladzay ta dzala ha ka Yesu.

⁴⁶ Ane tuk na, ndo siye hay ti ye ka təv i Farisa hay. Ti ye naha ta təkəratay wu nakə Yesu a ge aye.

⁴⁷ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom hay ta Farisa hay tə hayay gər a bagwar i Yahuda hay tebiye. Tə haya gər na, tə gwad: «Ndo nakay na, faya ma giye masuwayaŋ hay haladzay huya. Ka gakweye ha na, kəkay?»

⁴⁸ Tadə ka gərakwa ha andza niye na, ndo hay tebiye ta dzaliye ha faya. Ndo hay tebiye ta pay bəzay na, ndo i Roma hay ta deyeweye ta mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom

ada ta bəbazliye tay ha ndo kway hay.»

⁴⁹ Ndoweye andaya mə walaŋ tay, məzele ŋgay Kayif. Bəy i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom ka viye aye niye na, neŋgeye. A gwadatay: «Ka sərūm wuray kwa tsekweŋ bay.

⁵⁰ Ŋgama ndo nəte m̄a mət hərwi ndo hay tebiye tə bəmalə nakə ndo kway hay tebiye ta dziye aye.»

⁵¹ Wu nakə a tsik aye na, a yaw abəra ma mədzal gər ŋgay bay. Ka viye eye niye na, neŋgeye bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. Hərwi niye Mbəlom a vəlay gədaŋ mətsike ka wu nakə ma giye bo kame aye, Yesu ma mətiye hərwi Yahuda hay tebiye.

⁵² Ane tuk na, ma mətiye na, hərwi Yahuda hay dəkdək bay. Ma mətiye hərwi ndo i Mbəlom neheye kweye kweye ka məndzibəra tebiye dərma aye, hərwi ada m̄a həla tay ahaya tebiye t̄a ndza ka təv eye nəte.

⁵³ Hərwi bazlam i Kayif niye a tsik aye na, pat eye niye ta dazlay mapəle tsəved ka məkəde na Yesu.

⁵⁴ Hərwi niye Yesu a həhalawa na, a bəzawa ha bo parakka mə walaŋ i Yahuda hay sa bay. Ane tuk na, a ye ŋgway dərəŋ a gəma wuray tə zalay Efrayim. Gəma niye na, bəse tə kəsaf. Tə ndza mə dəma ta gawla ŋgay hay.

⁵⁵ Magurlom i Yahuda hay nakə tə zalay Pak aye mazlambar kə ndzew. Ndo hay haladzay ti yaw abəra ma gəma hay wal wal, ti ye a Zerozelem. Ti ye na, magurlom niye kə sla zuk bay. Ti ye hərwi ada t̄a bara bo andza i kule tay nakə a tsik aye.

⁵⁶ Ahəl nakə nəteye mə dəma aye na, ta pəla Yesu. Ta tsətsah ka bo mə walaŋ tay ma gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye, tə gwad: «Ma deyeweye a magurlom bədaw? Ka dzalum na, kəkay?»

⁵⁷ Tə tsik andza niye na, hərwi bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta Farisa hay tə gwad: «Ndoweye kə sər təv i Yesu nakə neŋgeye mə dəma aye na, m̄a datay ha hərwi ada ta diye faya ta gəsiye na.»

12

*Mari a mbəda mal ka sik i Yesu
Mata 26.6-13; Markus 14.3-9*

¹ Məhetse i magurlom i Pak a zəkaw məhəne məkwa na, Yesu a mbəda gər, a ye a gəma i Betani. Betani na, gəma nakə Lazar mandza eye mə dəma aye. Lazar na, ndo nakə Yesu a mbəl ha abəra ma mədahaŋ aye.

² Yesu a husa naha a Betani na, tə day wu mənday. Marta na, neŋgeye faya ma vəleye wu mənday a Yesu. Lazar na, neŋgeye mə walaŋ i ndo neheye tə nda wu mənday dziye tə Yesu aye.

³ Ahəl nakə faya ta ndiye wu mənday aye na, Mari a zla dos maraha eye tə mal nakə a ze huŋŋa aye. Mal niye na, tsakala eye haladzay. Mal niye na, tə ge ta dərizl i gərdaf aye andaya tə zalay *nardi*. A zla mal niye, a mbəda ka sik i Yesu. A takad na mal niye ta məkwets i gər ŋgay. Məze i mal niye huŋŋa eye a rah a gay niye nəteye mə dəma aye.

⁴ Yudas Iskariyot na, neŋgeye nəte mə walaŋ i gawla i Yesu hay, neŋgeye ma ta giye daf ka Yesu. A ŋgatay a mal niye Mari a mbəda ka sik i Yesu aye na, a gwad:

⁵ «Ass! Ta səkəm ha mal niye bay na, hərwi mey? Həbe ta səkəm ha na, ka hutakweye ha suloy haladzay segey? Ada dala eye na, ta sliye məvəlatay a mətawak hay bədfaw!»

⁶ A tsik andza niye na, hərwi neŋgeye məkal. Maa gəsa ha dala na, neŋgeye. Ane tuk na, a həlawa faya abəra ka dala aye niye. A dzala andza niye na, ka mətawak hay dekdək bay.

⁷ Yesu a gwaday: «Gər ha ŋgwas nakay na, səfek. A ge andza niye na, hərwi neŋgeye a ge fagaya na, wu nakə ta zliye ga ha a bədf aye.

⁸ Ndo i mətawak hay na, nəteye ka təv kurom huya. Ane tuk na, neŋ na, na ndziye tə nəkurom huya bay.»

*A satay a bagwar i Yahuda hay
məkəde Lazar*

⁹ Yahuda hay haladzay tə tsəne Yesu neŋgeye ma Betani na, tə həl bo ti ye. Ti ye na, ka təv i Yesu dekdək bay. Ti ye na, a satay məŋgatay a Lazar nakə Yesu a mbəl abəra ma mədahaŋ aye.

¹⁰ Hərwi niye bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə haya gər hərwi a satay məkəde na Lazar dərma.

¹¹ A satay məkəde na Lazar na, hərwi ndo hay haladzay tə patay bəzay sa bay, tə dzala ha ka Yesu hərwi ŋgay.

Yesu a ye a Zerozelem

*Mata 21.1-11; Markus 11.1-11;
Luka 19.28-40*

¹² Tədə eye na, ndo neheye haladzay ti ye naha a magurlom i Pak aye na, tə tsəne Yesu faya ma diye naha a Zerozelem dərma.

¹³ Ti ye tə dəsaw hawal i gərdaf wuray a ndzəkit bo təbah məgəse ha mə həlay. Ti ye mata dzəgər tə Yesu ka tsəved. Ahəl nakə faya ta diye na, ta wuda, tə gwad: «Zambadəkway a Mbəlom! Mbəlom mâ pa ŋgama ka ndo nakə faya ma deyeweye ta məzele i Bəy Maduweŋ aye! Mbəlom mâ pa ŋgama ka Bəy i Israyel hay!»

¹⁴ Yesu a ŋgatay a zuŋgo wuray na, a ndza faya andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad:

¹⁵ «Nəkar gəma i Zerozelem, kâ dzədzar bay!

Zəba, bəy yak faya ma diye naha mandza eye ka zuŋgo wawa eye.*»

¹⁶ Ahəl niye na, gawla i Yesu hay tə sər bazlam niye a tsik ka Yesu na, tə sər zuk bay. Ahəl nakə Mbəlom a bəz ha məzlaḅ i Yesu, a matayaw a gər aye na, bazlam i Mbəlom kə tsik faya andza niye dedək ada ndo hay tə ge andza niye dərma.

¹⁷ Ahəl nakə Yesu a zalay naha a Lazar a tsəvay, a mbəl ha abəra ma mədahaŋ aye na, ndo hay andaya haladzay ka təv eye niye. Ndo niye hay ta təkər wu nakə tə ŋgatay Yesu a ge aye a ndo hay.

* 12:15 Zakari 9.9.

18 Hərwi niye ndo hay haladzay ti ye mata dzəgər tə Yesu. Ndo niye hay tə tsəne Yesu na, kə ge masuwayaŋ niye.

19 Farisa hay tə ŋgatay andza niye na, tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Zəbum kwa, wu nakə faya ka gakweye tebiye na, ma gakweye ŋgama bay! Ndo hay tebiye ta pay bəzay.»

Gərek wuray hay ta pəla Yesu

20 Ahəl nakə ndo hay ti ye a magurlom i Pak mata dəslyay ha gər a Mbəlom aye na, Gərek hay andaya mə walaŋ tay.

21 Gərek niye hay ti ye ka təv i Filip. Filip neŋgeye ndo i gəma i Betesayda ka dala i Galile. Ti ye naha tə gwaday a Filip: «Ŋgalaka, a samay mənġgatay a Yesu tey.»

22 Filip a tsəne na, a ye a tsikay a Aŋdərə. Tsa na, ti ye tə tsikay a Yesu.

23 Yesu a gwadatay: «Həlay eye kə sla anəke tuk, Mbəlom ma dətay ha məzlaḅ ga i neŋ Wawa i Ndo, a ndo hay.»

24 Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, ta sləga hulfe i wu nəte a bədf bay na, ma ndziye andza niye ma səkahiye bay. Tadə ta sləga na, ma ndzohwiye. Nakay a ndzohwaw abəra aye na, ma gəliye ada ma giye wur haladzay.

25 Ndowneyə ka wuda sifa ŋgay na, ma dziye ha dūh. Ndowneyə ka kərah məgay gər a sifa ŋgay hərwi ga na, ma hutiye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

26 Tadə kə say a ndowneyə məgen məsler na, mâ peŋ bəzay. Andza niye ndo i məsler ga na, ma ndziye ka təv nakə neŋ na ndziye mə dəma aye dərma. Ndo nakə ma geŋgeye məsler aye na, Bəba ga ma dəslyay ha gər.»

Yesu a da ha məməte ŋgay

27 Yesu a gwadatay sa: «Anəke na, dərev ki ye fagaya abəra. Ada na gwadiye na, kəkay? Na gwadeye a Bəba: “Bəba ga, zla fagaya abəra dərətsətseh nakay tey” na, na tsikiye daw? A’ay! Na tsikiye andza niye bay, hərwi na yaw ka məndzibəra na, hərwi ada nā sa dərətsətseh nakay.

28 Na gwadiye dūh na, Bəba, ge wu nakə ndo hay ta səriye na na, nəkar bagwar eye.»

A tsik andza niye na, mətsike me a tsənew abəra mə mbəlom, a gwad: «Ba na mbərəm məda ha məzlaḅ ga nakə ndo hay ta dəsleŋeye ha gər aye ada na dətay ha məzlaḅ ga sa.»

29 Ndo neheye nəteye haladzay ka təv eye niye, tə tsəne mətsike me niye a tsənew mə mbəlom aye, tə gwad: «Maa ləv na, maləve i mbəlom.»

Siye hay tə gwad: «Maa tsikayaw me na, gawla i Mbəlom!»

30 Ane tuk na, Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Mətsike me nakay a tsənew mə mbəlom aye na, hərwi kurom bəna hərwi ga bay.

31 Nakay na, həlay nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye tuk. Anəke na, Mbəlom ma həhariye na bəy i məndzibəra nakay.

32 Neŋ na, ta gəsiye ga, ta dariye ga ka mayako mazləlmbada eye, ta lətsiye ga ha ka bo ka mbəlom. Ta lətse ga ha na, na zalateye a ndo hay tebiye tā yaw ka təv ga.»

33 Yesu a tsik andza niye na, ka məməte ŋgay. Ma ta mətiye kəkay na, a da ha neŋgeye.

34 Ndo hay tə gwaday: «Mə dərəwel i Mbəlom na, tə watsa, tə gwad: “Kəriste na, ma ndziye na, huya.” Ada ka gwadiye Wawa i Ndo na, ta ta dariye na ka mayako na, ma kəkay? Wawa i Ndo na, way?»

35 Yesu a gwadatay: «Anəke na, dzaydzay andaya mə walaŋ kurom. Ane tuk na, ma ndziye na, tsekweŋ tsa. Ahəl nakə dzaydzay andaya mba aye na, dum kame hərwi ada ləvoŋ mâ ndzakum a gər həf bay. Hərwi ndo nakə faya ma diye ma ləvoŋ aye na, a sər təv nakə ma diye a dəma aye bay.

36 Ahəl nakə dzaydzay niye faya ma dəviye na, dzalum ha faya hərwi ada kâ tərūm ndo i dzaydzay hay.»

Yesu a tsik bazlam niye andza niye na, a ye a ŋgaha bo abəra ka nəteye.

Yahuda hay haladzay ta dzala ha ka Yesu bay

³⁷ Kwa tadə kə ge masuwayaŋ haladzay ka dāre tay bəbay na, Yahuda hay haladzay ta dzala ha faya bay.

³⁸ Wu nakay a ge andza niye na, hərwi ada wu nakə Ezay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom a tsik ahəl niye mâ ge bo. A gwad:

«Bəy Maduweŋ, maa təma bazlam yak nakə nəmaa dā ha aye na, way?

Bəy Maduweŋ, ka bəzay ha gədaŋ yak na, a way?†»

³⁹ Hərwi niye ndo hay tə dzala ha ka Yesu bay na, hərwi mey? Ezay a gwad:

⁴⁰ «Mbəlom ka təra tay ha guluf eye hay,

ka dərəzlatay ka metsehe tay.

A satay mənġatay tə dāre bay,

a satay məsəre tə metsehe tay bay.

Tadə a satay mambədə ha mede tay na,

na təmiye tay ha dərma.‡»

⁴¹ Ezay a tsik wu niye na, hərwi neŋgeye kə ŋgatay a məzlaḅ i Yesu ada a tsikawa faya.§

⁴² Kwa Ezay kə tsik andza niye bəbay na, bagwar i Yahuda hay haladzay ta dzala ha ka Yesu. Ane tuk na, tə dzala ha ka Yesu na, ta məkal. Ta dā ha bay hərwi ta dzədzaray a Farisa hay. Ta dzədzar na, hərwi ta həhariye tay abəra mə gay i maḏuwule me tay.

⁴³ A satay na, ndo tâ zambadatay, duh Mbəlom mâ zambadatay bay.

Wu nakə Yesu a tsik aye na, ma gəsiye ndo hay a sariya

⁴⁴ Ma dəba eye na, Yesu a wuda kələrri, a gwad:

«Ndoweye kə dzala ha ka neŋ na, ta dedek a dzala ha ka neŋ bay. Ane tuk na, a dzala ha na, ka ndo nakə a sləra ga ahaya aye.

⁴⁵ Ndoweye kə ŋgeteŋ na, a ŋgatay a ndo nakə a sləra ga ahaya aye.

⁴⁶ Neŋ na, na yaw ka məndzibəra andza dzaydzay nakə a dāv aye, hərwi ada kwa way kə dzala ha ka neŋ na, ma ndziye ma ləvoŋ sa bay.

⁴⁷ «Tadə ndoweye kə tsəne bazlam nakay ada kə pay bəzay bay na, mata gay sariya na, neŋ bay. Hərwi neŋ na yaw ka məndzibəra na, mata gatay sariya a ndo hay bay, ane tuk na, hərwi mətəme tay ha.

⁴⁸ Tadə ndoweye ka təma ga bay ada ka kərah bazlam ga na, sariya ma ta gəsiye na. Sariya ma ta gəsiye na pat nakə məndzibəra ma ndəviye na, hərwi a kərah bazlam ga.

⁴⁹ «Andza niye, bazlam nakay na tsik aye na, na tsik ta mədzaḅ gər ga bay. Ane tuk na, maa gwedeŋ tsik nakay na, Bəba ga nakə a sləra ga ahaya aye.

⁵⁰ Ada na sər wu nakə a gwedeŋ aye na, ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay a ndo hay. Andza niye wu nakə na tsikiye aye na, na tsik na, andza nakə Bəba ga a gwedeŋ tsik aye.»

13

Yesu a bara sik i gawla ŋgay hay

¹ Həlay i magurlom i Pak mazlam-bar kə husaw a dəma. Yawa! Yesu a sər həlay ŋgay nakə ma diye abəra ka məndzibəra aye kə sla. Ma miye ŋgway ka təv i Bəba ŋgay. Yesu a wuda ndo ŋgay neheye ka məndzibəra aye huya. Anəke Yesu ka bəzatay ha na, a wuda tay ha tə dārev ŋgay peteh.

² Pat eye niye ta huwa na, Yesu ta gawla ŋgay faya ta ndiye daf. Ba Fakalaw ka mbərəm məvəlay bazlam a Yudas wawa i Simoŋ Iskariyot hərwi ada mâ ge daf ka Yesu.

³ Yesu a sər ha Bəba ŋgay kə vəlay gədaŋ ka mələve wu hay tebiye. Yesu a sər ha neŋgeye a yaw abəra ka təv i Mbəlom ada ma miye na, ka təv i Mbəlom.

⁴ Hərwi niye Yesu a gər ha mände wu mənday, a lətse. A tsəkw ka bo abəra peteked. A ye naha a zla peteked i matekede yam abəra ka bo, a ḅar ha bəzay i huḏ.

⁵ Ma dəba aye na, a mbədə yam a gandayah. Tsa na, a dazlay məbere tay na sik a gawla ŋgay hay. A ndəv

† 12:38 Ezay 53.1. ‡ 12:40 Ezay 6.9-10. § 12:41 Ezay 6.1.

ha mabere tay na sik na, a pɛla haya peteked matekede yam niye abɛra mɛ bɛzay i huɗ, a takad yam abɛra ka sik.

⁶ A ndisl ka tɔv i Simoŋ Piyer na, Simoŋ Piyer a gwadɔy: «Bɛy Maduweŋ, mata beren na sik duh na, nakar daw?»

⁷ Yesu a mbɛɗay faya, a gwadɔy: «Wu nakɛ faya na giye anake aye na, ka sariye bay, ane tuk na, ka sariye mba.»

⁸ Piyer a gwadɔy: «A'ay! Ka ta bereneye na sik dɔɗa bay.»

Yesu a mbɛɗay faya, a gwadɔy: «Tadɛ na baraka na sik bay na, ka dzapameye nɛte tɛ nakar sa bay.»

⁹ Simoŋ Piyer a tsɛne andza niye na, a gwadɔy: «Bɛy Maduweŋ, kɛ beren na sik dekedek tsa bay. Beren na halay ga hay ta gar ga darɗak.»

¹⁰ Yesu a gwadɔy: «Ndo nakɛ kɛ bara na bo ngay aye na, ndaluɗ andaya ka bo ngay bay. Ma bariye bo sa bay. Ma bariye na, sik dekedek tsa. Nakurom, ndaluɗ andaya fakuma bay, nakurom tsɛɗanɗa. Ane tuk na, ndo nɛte na, ndaluɗ faya.»

¹¹ Yesu a sar ndo nakɛ ma ta giye faya daf aye. Harwi niye a gwad nɛteye tebiye mabara eye hay bay.

¹² A ndɔv ha mabaratay na sik na, a zla peteked ngay a ma ha ka bo. A ye, a ma ka tɔv mɛnde daf tay niye, a ndza. Tsa na, a gwadɔy: «Ka sarum wu nakɛ na gakum aye daw?»

¹³ Nakurom faya ka zalumeneye “ndo mɛɗzenge ndo” ada “Bɛy Maduweŋ”. Ka tsikum andza niye na, lele dedek. Nen na, andza niye dedek.

¹⁴ Nen duh ndo mɛɗzenge ndo ada Bɛy Maduweŋ, na barakum na sik, nakurom darɗak kutoŋ barum sik kurom hay a bo nɛte nɛte mɛ walaŋ kurom.

¹⁵ Na bɛzakum ha wu nakɛ ka gum-eye harwi ada nakurom darɗak kɛ gum a bo mɛ walaŋ kurom andza nakɛ nen na ge aye.

¹⁶ Ayaw! Sarum ha na, ndo i mɛsler ma ziye ha ndo i gay ngay bay, ada

ndo i mɛsler na, ma ziye ha ndo nakɛ a slɛr na aye bay.

¹⁷ Anake na, ka sarumeye ha tuk. Tadɛ ka gum ha mɛsler tɛ wu neheye na, ka hutumeye mɛngwese.

¹⁸ «Na tsik na, ka nakurom tebiye kurom aye bay. Nen na, na sar ndo neheye na pala tay aye. Ane tuk na, bazlam nakɛ tɛ watsa mɛ Derewel i Mbɛlom aye na, ma giye bo andza nakɛ tɛ watsa aye. Mawatsa eye na, a gwad: “Ndo nakɛ nɛmaa nda daf salamay aye na, ka tara ndo mɛne dɛre ga.*”

¹⁹ Na tsikakum ka bo abɛra anake na, harwi ada wu nakay aza kɛ husaw na, ka dzalumeye ha nen na, nen.

²⁰ «Nen faya na tsikakumeye parakka: Sarum ha, ndoweye ka tɛma ndo nakɛ nen na slɛr ha aye na, a tɛma na, nen darɗak. Ada ndo nakɛ ka tɛma ga aye na, a tɛma na, ndo nakɛ a slɛra ga ahaya aye.»

Ndo mɛge daf ka Yesu

Mata 26.20-25; Markus 14.17-21; Luka 22.21-23

²¹ Ma dɛba i bazlam niye Yesu a tsik aye na, dɛrev ngay a ye faya abɛra. A tsikatay parakka, a gwadɔy: «Nen faya na gwadakumeye: Sarum ha na, ndo nɛte mɛ walaŋ kurom ma giye fagaya daf.»

²² Gawla ngay hay tɛ tsɛne andza niye na, tɛ ma ha ka bo dɛre mɛ walaŋ tay tebiye. Ane tuk na, Yesu a tsik ka way na, tɛ sar kwa tsekwen bay tebiye.

²³ Ndo nɛte mɛ walaŋ i gawla i Yesu hay, ndo nakɛ Yesu a wuda na hal-adzay aye, neneye mandza eye ka tɛv i Yesu.

²⁴ Simoŋ Piyer a gay naha mbɛtsekw tɛ dɛre harwi ada mɛ tsɛtsah ka Yesu, a tsik andza niye na, ka way.

²⁵ Mandarɗkwasla i Yesu niye a hɛndzɛɗ naha gar ka tɛv i Yesu, a tsɛtsah faya, a gwadɔy: «Bɛy Maduweŋ, ka tsik na, ka way?»

²⁶ Yesu a mbɛɗay faya, a gwadɔy: «Na dɛsiye pen ada na giye faya ala.

* 13:18 Dɛmes hay 41.10.

Ndo nakə na vəlay aye na, mata ge fagaya daf na, neŋgeye.» Tsa na, Yesu a dəs peŋ, a ge faya ala, a vəlay a Yudas wawa i Simon İskariyot.

²⁷ Yudas a təma peŋ niye na, kwayaŋŋa Fakalaw a yay a mədzal gər. Yesu a gwađay: «Wu nakə ka giye na, ge na anəke bəse!»

²⁸ Ndo neheye nəteye mandza eye tage Yesu aye, Yesu a tsik andza niye hərwi mey na, ndəray kwa nəte mə walaŋ tay niye a sər bay.

²⁹ Yudas na, neŋgeye ndo mägəse suloy. Hərwi niye siye i gawla i Yesu hay tə dzala na, Yesu a gwađay mâ ye mata səkəmakwayaw wu mənday hərwi magurlom i Pak. Kəgəbay a gwađay mâ ye mâ vəlatay wu a mətawak hay.

³⁰ Ahəl nakə Yudas a təma peŋ niye na, kwayaŋŋa a yaw abəra. Niye na, ta həvad.

Bazlam mapala eye wedeye

³¹ Ma dəba eye Yudas a yaw abəra na, Yesu a gwađ: «Anəke na, məzlađ ga i Wawa i Ndo ma bəziye parakka ada ndo hay ta ŋgateye a məzlađ i Mbəlom hərwi ga dərmağ.

³² Na bəzatay ha məzlađ i Mbəlom a ndo hay, Mbəlom dərmağ ma bəzatay ha məzlađ i wawa ŋgay a ndo hay tə wu nakə faya ma giye aye. Ma giye mahonok məbəzatay ha bay.

³³ Wawa ga hay, na ndziye tə nəkurom haladzay sa bay. Na ye fakuma abəra na, ka pəlume ye ga. Ane tuk na, wu nakə na tsikatay a bagwar i Yahuda hay aye na, na tsikakume ye anəke. «Təv nakə neŋ na diye a dəma aye na, ka slume ye faya mede a dəma bay.»

³⁴ Na tsikakume ye bazlam mapala eye wedeye. Bazlam mapala eye wedeye na, waray? Wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom. Andza neŋ nakə na wuđa kurom aye na, kutoŋ wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom dərmağ.

³⁵ Tadə ka wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom na, ndo hay tebiye ta səriye ha nəkurom gawla ga hay.»

Piyer ma gwađiye: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Luka 22.31-34

³⁶ Simon Piyer a tsətsah faya, a gwađay: «Bəy Maduweŋ, ka diye na, a ŋgay?»

Yesu a mbəđay faya, a gwađay: «Anəke na, ka sliye faya məpeŋ bəzay a təv nakə na diye a dəma aye bay. Ane tuk na, həlay eye ma slawe ye aza ka peŋeye bəzay.»

³⁷ Piyer a gwađay: «Bəy Maduweŋ, na sliye faya məpaka bəzay anəke bay na, hərwi mey? Neŋ maləva bo eye məvəle ha məsəfəre ga hərwi yak.»

³⁸ Yesu a mbəđay faya, a gwađay: «Nəkar maləva bo məvəle ha məsəfəre yak hərwi ga ta dedek ŋgway dāw? Na tsikake ye parakka, sər ha na, dzaguloğ ma ta zlahiye na, ɔa ka gwađ sik mahkar ka sər neŋ bay.»

14

Yesu na, tsəved i ndo hay mede a Mbəlom

¹ Yesu a gwađatay a gawla ŋgay hay: «Dərev mâ ye fakuma abəra bay. Dzalum ha ka Mbəlom ada dzalum ha ka neŋ dərmağ.

² Gay hay andaya haladzay mə gay i Bəba ga. Tadə təv andaya bay na, hađe na gwađakume ye bəđaw? Na diye na ta lambađakume ye təv nakə ka ta ndzumeye mə dəma aye.

³ Na ye, na lambađakumaw təv na, na mawe ye mata həle kurom ka təv ga, hərwi ada nəkurom dərmağ ka ndzumeye ma təv nakə neŋ mə dəma aye.

⁴ Nəkurom na, ka sərum tsəved nakə a ye a təv nakə na diye a dəma aye.»

⁵ Tomas a gwađay: «Bəy ga, təv nakə ka diye a dəma aye na, nəmaa sər bay. Nəmaa sliye faya məsəre tsəved niye na, ma kəkay?»

⁶ Yesu a mbəđay faya, a gwađay: «Neŋ na, tsəved, dedek ada sifa. Ndowne ye ki yaw ta təv ga bay na, ma sliye faya mede ka təv i Bəba ga bay.»

7 Tadə ka sərūm neŋ na, ka sərūmeye Bəba ga dərmaḱ. Kwa anəke ka sərūm na ka ŋgatūmay.»

8 Filip a gwadāy: «Bəy ga, dāmay ka Bəba yak tsa na, tsiy dā may.»

9 Yesu a mbədāy faya, a gwadāy: «Na ndza ka təv kurom na, haladzay ada ka sər ga ha bay ŋgway huya daw Filip? Ndoweye kə ŋgeteŋ a neŋ na, a ŋgatay na, a Bəba ga. Ada ka gwad: “Dāmay ka Bəba yak” na, hərwi mey?»

10 Neŋ ta Bəba ga, nəmay mandza eye nəte na, ka dzala ha təbədew? Bazlam neheye na tsikawakum a nəkurom tebiye na, ti yaw abəra mə neŋ dekdek bay. Na tsik na, i Bəba ga nakə nəmay mandza eye nəte aye. Maa ge məsler mə neŋ na, neŋgeye.

11 Tadə na gwadākum: “Neŋ ta Bəba, Bəba ga tə neŋ, nəmay nəte” na, dzalum ha faya. Dzalum ha ka məsler neheye na gawa aye kwa.

12 «Ayaw! Neŋ faya na gwadākumeye: Sərūm ha na, ndoweye kə dzala ha ka neŋ na, ma giye məsler neheye neŋ faya na giye dərmaḱ. Ma ta giye na, ma ziye neheye anəke aye, hərwi neŋ na, na diye ka təv i Bəba ga.

13 Ka tsətsahum kwa mey ta məzele ga na, na gakumeye na tebiye, hərwi ada neŋ Wawa i Mbəlom nā bəz ha məzlaḱ i Bəba.

14 Ka tsətsahum kwa mey ta məzele ga na, na vəlakumeye.»

Yesu a gwad ma sləraweye Məsəfəre Tsədəŋŋa eye

15 Yesu a gwadātay sa: «Tadə ka wudum ga na, ka rəhumeye ha gər a bazlam ga mapala eye.

16 Neŋ, na geye amboh a Bəba ga mā slərakumaw ndo mekeleŋ mā dzəna kurom hərwi ada mā ndza huya ka təv kurom.

17 Ma slərakumaweye na, Məsəfəre nakə ma dākumeye ha dedek aye. Məndzibəra na, ma sliye faya məhute təbey hərwi kə ŋgatay bay, ma səriye na bay sa. Nəkurom na, ka sərūmeye hərwi ma ndziye na, ka təv kurom ada ma ndziye huya mə nəkurom.

18 Hərwi niye, na gəriye kurom ha mahəkuromeye andza wur mətawak hay bay. Na maweye ka təv kurom.

19 Ma məndze tsekweŋ na, ndo i məndzibəra hay ta ŋgeteŋeye sa bay. Nəkurom na, ka ta ŋgatumeŋeye hərwi neŋ na ndziye ta sifa ga huya ada nəkurom dərmaḱ ka ndzumeye ma sifa huya.

20 Pat eye niye na, ka sərūmeye neŋ madzapa eye ta Bəba ga, nəkurom madzapa eye tə neŋ ada neŋ madzapa eye tə nəkurom.

21 «Ndoweye kə pa na bazlam ga mapala eye a gər, ada ka rəhay ha gər na, neŋgeye na, a wudā ga. Bəba ga ma wudīye na ndo nakə a wudā ga aye, neŋ dərmaḱ na wudīye na ada na bəzay ha bo ga.»

22 Gawla i Yesu andaya məzele ŋgay Yuda. Neŋgeye na, Yudas Iskariyot bay. A gwadāy a Yesu: «Bəy ga, ka bəziye ha bo a nəmay dekdek, ka bəziye ha bo a ndo i məndzibəra hay bay na, ma giye bo ma kəkay?»

23 Yesu a mbədāy faya, a gwadāy: «Ndoweye ka wudā ga na, ma rəheye ha gər a bazlam ga. Bəba ga ma wudīye na. Nəmaa deyeweye ka təv ŋgay. Neŋ ta Bəba nəmaa ndziye mə gay ŋgay.

24 Ndo nakə a wudā ga bay aye na, ma rəheye ha gər a bazlam ga bay. Kā mətsum ha gər tə wu nakə na tsik aye bay. Wu nakə ka tsənum na tsik aye na, a yaw mə neŋ bay. A yaw na, ka təv i Bəba ga neŋgeye nakə a sləra ga ahaya aye.

25 Na tsikakum ka bo abəra bazlam nakay anəke na, hərwi neŋ andaya ka təv kurom mba.

26 Mazlambar Bəba ga ma sləraweye Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a bərəm ga, ma dzəniye kurom. Neŋgeye na, ma tətikakumeye wu hay tebiye ada bazlam ga neheye na tsikawakum aye na, mā makum ahaya a gər tebiye.

27 «Anəke na diye gwa na, na vəlakumeye məndze zay a dərəv kurom. Məndze nakə dərəv kurom ma ndziye zay aye na, na vəlakumeye

andza i mändzibëra bay. Dërev mâ ye fakuma abëra bay. Kâ dzëdzarum bay.

²⁸ Ba ka tsënum, na gwadakum: Na diye gwa. Ane tuk na, na maweye ka tæv kurom. Tadë ka wudum ga na, ka ngwasumeye hërwi na diye na, ka tæv i Bëba ga. Bëba ga, neŋgeye na, bagwar eye a ze ga.

²⁹ «Wu neheye ta ndislew zuk bay. Na tsikakum ka bo abëra anäke na, hërwi ada aza ta ndislew na, kâ dzalum ha ka wu neheye na tsikakum aye.

³⁰ Na ta tsikakumeye wuray andaya haladzay sa bay. Na tsikakumeye wuray haladzay sa bay na, hërwi mey? Hërwi bëy i ndo i mändzibëra hay faya ma deyeweye. Ane tuk na, gëdanŋ ngay andaya kwa tsekwen mälëve ga bay.

³¹ Ane tuk na, ndo i mändzibëra hay tâ sër ha na, na wudä Bëba ga ada neŋ faya na giye andza nakë Bëba a gwedëŋ ge aye.

«Anäke na, lätsum takwa abëra kanan!»

15

Yesu na, dërizl i gërdäf

¹ Yesu a gwadatay a gawla ngay hay sa: «Neŋ na, andza dërizl i gërdäf dedek eye. Bëba ga na, a tëra andza ndo i guvah.

² Hawal neheye të wa bay aye na, ma dësiye tay ha. Hawal neheye të wa aye na, ma këkaliye fataya abëra hërwi ada tâ wa hohway haladzay.

³ Wu neheye na tëtikakum aye na, ka tëra kurom ha tsëdanŋa, andza dërizl i gërdäf nakë ta këkal na aye.

⁴ Ndzum na, madzapa eye ka neŋ andza neŋ nakë madzapa eye të näkurom aye. Hawal kë ge neŋgeye ka dërizl ngay eye bay na, ma sliye faya mëwe ka gër bo ngay bay, mâ ndza ka dërizl ngay. Andza niye, näkurom ka dzapum të neŋ bay na, ka mbumeye faya mëge wuray lele eye bay.»

⁵ Yesu a gwadatay sa: Neŋ na, andza dërizl i gërdäf, näkurom hawal eye hay. Ndowneye kë dzapa të neŋ

ada na dzapa ta neŋgeye na, ma wiye hohway haladzay andza dërizl i gërdäf. Hërwi ze neŋ na, ka slumeye mëge wuray lele eye bay. ⁶ Ndowneye kë dzapa të neŋ bay na, Mbëlom ma kërahiye na. Ma tëriye andza hawal i dërizl i gërdäf nakë të dës faya abëra aye. Ta kaliye ha ada ma kuliye. Kë kula na, ta hayay gër ada ta dziye a ako, ma tëmiye.

⁷ «Tadë ka ndzum näkurom madzapa eye ka neŋ ada ka pum na bazlam ga a dërev na, tsëtsahum wu nakë a sakum aye, ka hutumeye.

⁸ Tadë faya ka gumeye ngwalak huya na, faya ka bëzumatay ha a ndo hay, näkurom gawla ga hay. Kë ge andza niye na, ndo hay ta zambädeye a Bëba ga.

⁹ «Na wudä kurom andza nakë Bëba a wudä ga aye. Ndzum huya madzapa eye ka neŋ ada ka sërume ye ha na, na wudä kurom.

¹⁰ Tadë ka rëhumay ha gër a bazlam ga mapala eye na, ka ndzumeye näkurom madzapa eye ka neŋ ada ka sërume ye ha na wudä kurom huya, andza neŋ nakë na rëhay ha gër a bazlam i Bëba ga mapala eye ada neŋ madzapa eye të neŋgeye ada na sër ha a wudä ga huya.

¹¹ Na tsikakum wu neheye na, hërwi ada dërev kurom mâ ngwasa andza neŋ nakë dërev ga manŋwasa eye dërmak. Andza niye manŋwese ma rahiye a dërev kurom lele.

¹² «Bazlam ga nakë na tsikakumeye na, waray? Bazlam nakë na tsikakumeye na, wudum bo näte näte më walanŋ kurom andza neŋ nakë na wudä kurom aye.

¹³ Ndowneye kë dze ha mësäfëre ngay hërwi dzam ngay hay na, mawudë bo maze niye na, andaya sa bay.

¹⁴ Tadë ka gum wu nakë na gwadum gum aye na, näkurom dzam ga hay.

¹⁵ Na zalakumeye ndo i mëslër ga hay sa bay hërwi ndo i mëslër na, a sër wu nakë ndo i gay ngay ma giye bay. Duh na zalakumeye dzam ga hay hërwi na dakum ha wu nakë Bëba a dëŋ ha aye tebiye.

16 Nəkurom ka zlum ga bay. Duh maa pala kurom na, neŋ hərwi ada kâ pumenj bəzay. Na slər kurom ha dərmaŋ, kâ yum mata ge wu nakə lele eye ada wu niye lele eye ma ndziye huya. Andza niye, ka tsətsahum wu hay tebiye ta məzele ga na, Bəba ga ma vəlakumeye.

17 Wu nakə na tsikakumeye anəke aye na, wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom.»

Ndo i məndzibəra hay ta nateye dərə a gawla i Yesu hay

18 Yesu a gwadətay sa: «Tadə ndo i məndzibəra ta nakum dərə na, sərüm ha ba kurre tə nay dərə na, a neŋ.

19 Tadə nəkurom ndo i məndzibəra hay na, ta wudiyə kurom hərwi nəkurom ndo tay hay. Ane tuk na, ka tərä andza niye bay. Na pala kurom abəra mə walaŋ tay. Nəkurom ka tərüm ndo tay hay sa bay. Tə nakum dərə na, hərwi nakə nəkurom ndo tay hay sa bay aye.

20 «Kâ mətsum ha gər tə bazlam nakə na tsikakum aye bay. Na gwadə ndo i məsler na, a ze ndo i gay ŋgay bay. A seŋ məgwadəkum na, tadə ta geŋ dərətsətseh na, ta gakumeye dərətsətseh a nəkurom dərmaŋ. Ndo neheye ta rəhay ha gər a bazlam ga aye na, ta dzaliye i kurom dərmaŋ.

21 Dərətsətseh nakə ta gakumeye na, hərwi nakə nəkurom gawla ga hay aye. Tə ge andza niye na, hərwi tə sər ndo nakə a sləra ga ahaya aye bay.

22 «Tadə na yaw na tsikatay bazlam i Mbəlom bay na, sariya ma gəsiye tay ha hərwi mezeleme tay bay. Ane tuk na, anəke na yaw, na tsikatay. Anəke ta sliye faya mətsike “nəmaa sər mezeleme bay” na, ta sliye faya bay.

23 Ndowneye kə neŋ dərə na, a nay dərə a Bəba ga dərmaŋ.

24 Tadə ba na mbərəm məge məsler neheye ndəray dāda kə ge bay aye na, haḅe Mbəlom ma gəsiye tay ha a sariya ŋgay bay. Azlakwa anəke na, ta ŋgatay a məsler ga hay ada faya ta namay dərə ta bəba ga.

25 Ane tuk na, a ge andza niye na, hərwi ada m̄ tərä andza nakə ndo tay hay ta watsa mə Derewel i Mbəlom aye. Tə watsa, tə gwad: “Tə neŋ dərə na, kəriye bəna na ge mənese bay.*”»

26 Yesu a gwadətay sa: «Ndo nakə ma deyeweye madzəne kurom aye na, ma deyeweye. Ma deyeweye na, mə həlay i Bəba ga. Na ye ka təv i Bəba ga na, na slərakumaweye. Ndowneye niye na, Məsəfərə Tsədanŋa aye. Neŋgeye ma dətəye ha dedek a ndo hay. Ki yaw na, ma tsikiye ka neŋ.

27 Nəkurom dərmaŋ ka ta tsikumeye ka neŋ hərwi ahəl nakə na dazlay a məsler aye na, nəkurom tə neŋ hus bəgom.»

16

1 «Na tsikakum wu neheye ka bo abəra anəke na, hərwi ada kâ gərüm ha mədzele ka neŋ bay.

2 Ta ta həhara kurom ahaya abəra mə gay i maḁuwule me. Həlay eye ma deyeweye, ndo hay ta kədiye kurom, ada ta dzaliye mə gər tay na: “Nəmaa ge na, wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye.”

3 Ta giye andza niye na, hərwi nəteye tə sər Bəba ga bay ada tə sər neŋ bay.

4 Na tsikakum ka bo abəra anəke na, hərwi ada ahəl nakə faya ta gakumeye andza niye na, bazlam nakə na tsikakum aye m̄ makumaw a gər.»

Məsler nakə Məsəfərə Tsədanŋa ma giye

Yesu a gwadətay sa: «Na tsikakum kurre bay na, hərwi neŋ ka təv kurom m̄ba.

5 Anəke na, na miye gwa ka təv i ndo nakə a sləra ga ahaya aye. Ndəray kwa nəte mə walaŋ kurom ma tsətsahiye təv ga nakə na diye a dəma aye bay.

6 Ane tuk na, ma ndalakumeye haladzay hərwi nakə na gwadəkum na, na diye gwa aye.

7 Ayaw! Sərüm ha lele, na ye fakuma abəra duh i kurom na, lele.

* 15:25 Dəmes hay 35.19; 69.5.

Andza niye tadə na ye gwa bay na, ndo nakə ma deyeweye mata dzəne kurom aye na, ma deyeweye sa bay. Ane tuk na, na ye na, na sləra ahaya.

⁸ «Ki yaw na, ma bəzatay ha a ndo i mändzibəra hay na, nəteye faya ta giye mezeleme, ma bəzatay ha tsəved nakə dedek aye, ada ma bəzatay ha sariya i Mbəlom nakə ma ta giye.

⁹ Mezeleme nakə ma bəzatay ha aye, a dā ha na, nəteye ta dzala ga ha bay.

¹⁰ Ta səriye ha tsəved nakə dedek eye na, tsəved məpeñ bəzay a neñ hərwi na miye ka təv i Bəba ga. Ka ta ngatumeñeye sa bay.

¹¹ A bəzatay ha sariya na, hərwi 6a Mbəlom kə gəs bəy i mändzibəra nakay a sariya.»

¹² Yesu a gwadatay sa: «Wu neheye na tsikakum zuk bay aye na, andaya haladzay. Ane tuk na, na tsikakum anəke na, ka slumeye faya mətsəne bay.

¹³ Məsəfəre niye ma datay ha tsəved i dedek a ndo hay. Ki yaw na, ma dākumeye ha tsəved niye dedek eye tebiye. Ma ta tsikiye na, ka gər bo ngay bay. Ane tuk na, ma ta tsikiye na, wu nakə a tsənew ka Mbəlom aye. Ma dākumeye ha wu nakə ma giye bo kame aye.

¹⁴ Ndo hay ta dəsleñeye ha gər hərwi ngay. Hərwi wu neheye ma dākumeye ha aye na, ti yaw abəra mə neñ.

¹⁵ Wu neheye mə həlay i Bəba ga tebiye na, i ga dərma. Hərwi niye na gwadākum na, wu nakə Məsəfəre ma ta dākumeye ha aye na, ma deyeweye abəra na, mə neñ.»

Gawla i Yesu hay ta ngwasiye haladzay

¹⁶ Yesu a gwadatay: «Məndze tsekweñ na, ka ngatumeñeye sa bay. Ada məndze tsekweñ na, ka ngatumeñeye sa.»

¹⁷ Siye hay mə walañ i gawla ngay hay tə tsəne andza niye na, tə gwad mə walañ tay: «A say məgwede na, kəkay? A gwad: “Məndze tsekweñ na, ka ngatumeñeye sa bay ada məndze

tsekweñ na, ka ngatumeñeye sa.” Ada a gwadākway sa na: “Ka ngatumeñeye sa bay, hərwi na miye ka təv i Bəba” na, hərwi mey?

¹⁸ “Məndze tsekweñ” niye a tsik aye na, andza məgwede mey? Ka sərakwa wu nakə a say mətsike aye bay.»

¹⁹ Yesu a sər ha a satay a gawla ngay hay matsətsehe faya bazlam. A gwadatay: «Ka tsikum mə walañ kurom na, ka bazlam nakə na gwad “məndze tsekweñ na, ka ngatumeñeye sa bay ada məndze tsekweñ na, ka ngatumeñeye sa” dāw?

²⁰ «Ayaw! Sərum ha na, ka ta tuwumeye, ka wudumeye ka bo haladzay. Ndo i mändzibəra hay na, ta ngwasiye. Dərev ma ndalakumeye haladzay, ane tuk na, dəretsətseh kurom ma təriye məngwese.

²¹ Ma giye na, andza məwe wawa nakə a dazlay a ngwas aye. Ahəl nakə wawa a dazlay a ngwas aye na, dərev a ndalay hərwi dəretsətseh. Ane tuk na, kə wa na wawa tsiy na, ma mətsiye ha gər tə dəretsətseh. Ma ngwasiye hərwi wawa nakə a wa, a yaw ka mändzibəra aye.

²² Andza niye nəkurom mə dəretsətseh anəke dərma. Ane tuk na, na ta ngatakumeye, ka ta ngwasumeye haladzay, ndəray ma sliye faya mabuwe fakuma abəra məngwese niye bay.

²³ «Pat eye niye na, ka ta tsətsahumeye fagaya sa bay. Sərum ha na, kwa mey ka tsətsahum ta məzele ga na, Bəba ma vəlakumeye.

²⁴ Hus anəke ka tsətsahum wuray ta məzele ga zuk bay. Tsətsahum, ka hutumeye ada məngwese ma rahiye a dərev kurom lele.»

Yesu a ngwasa ka mändzibəra

²⁵ Yesu a gwadatay: «Na tsikakum wu neheye tebiye na, ta dzeke. Həlay eye ma deyeweye, na tsikakumeye ta dzeke sa bay. Ane tuk na, na ta tsikakumeye ka gər i Bəba ga parakka.

²⁶ Pat eye niye na, ka tsətsahumeye wu hay ka Bəba ga ta məzele ga. Agəla ka gwadumeye na, na ta tsətsahiye faya wu hərwi kurom. A'ay! Bo kurom eye ka tsətsahumeye tə bazlam kurom.

²⁷ Bəba, bo ngay eye a wuda kurom. A wuda kurom na, hərwi nəkurom ka wudum ga ada ka dzalum ha neŋ na yaw na, abəra ka təv i Mbəlom.

²⁸ Na yaw na, ma təv i Bəba ga ada na yaw ka məndzibəra. Anəke na, na gəriye ha məndzibəra, na miye ka təv i Bəba ga.»

²⁹ Gawla ngay hay tə gwaday: «Yaw! Anəke faya ka tsik me na, parakka tuk. Ka tsik ta dzeke sa bay.

³⁰ Anəke nəmaa sər ha, ka sər wu hay tebiye. Ndo ma ta tsətsahiye fakaya bazlam na, ɓa ka sər tsiy. Hərwi niye nəmaa dzala kar ha, nəmaa sər ka yaw na, abəra ka təv i Mbəlom dedek.»

³¹ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ka dzalum ha na, anəke daw?

³² Pat eye ma deyeweye, ɓa ka mbərəm madayaw tsiy. Pat eye niye na, ka ngənumeye gər kweye kweye kwa way ma miye a mətəgay ngay. Ka gərumeye ga ha mahəgeye. A'ay! Ta dedek na, neŋ mahəgeye bay. Bəba ga, neŋgeye tə neŋ.

³³ «Na tsikakum wu neheye kurre ada nəkurom neheye madzapa eye tə neŋ aye na, hərwi ada kâ ndzum zay. Ka məndzibəra na, ka gumeye dərətsətseh. Ane tuk na, dərev mâ ye fakuma abəra bay, hərwi neŋ na, na ngwasa ka məndzibəra.»

17

Yesu a duwulay me a Mbəlom hərwi gawla ngay hay

¹ Yesu a tsikatay ka bo abəra bazlam niye na, a zəba dərə a mbəlom, a gwad: «Bəba ga, i ga na, həlay eye kə husaw tuk. Bəzatay ha məzlaɓ ga a ndo hay ada neŋ wawa yak nâ bəzatay ha məzlaɓ yak dərma.

² Nəkar na, ka vələŋ gədaŋ ka gər i ndo hay tebiye hərwi ada nâ vələtay

sifa nakə ma ndəviye bay aye a ndo neheye ka vələŋ tay naha a həlay aye.

³ Sifa niye ma ndəviye bay aye na, andza məgwede ta sər kar ha, nəkar na, Mbəlom dedek eye nətə ngweŋ, ada ta sər neŋ Yesu Kəriste nakə ka sləratayaw aye.

⁴ «Ahəl nakə neŋ ka məndzibəra aye na, na da ha məzlaɓ yak a ndo hay, hərwi na ndəv ha məsler nakə ka sləra ga ahaya faya məge aye.

⁵ Anəke na, Bəba ga, vələŋ məzlaɓ ka dərə yak andza məzlaɓ ga ahəl nakə nəmay salamay, məndzibəra andaya zuk bay aye.

⁶ «Ndo neheye ka pala tay ha abəra ka məndzibəra aye ada ka vələŋ tay ha a həlay ga aye, tə sər kar ha na, hərwi ga. Nətəye tebiye na, i yak hay ada ka vələŋ tay ha a həlay ga. Nətəye faya ta rəhay ha gər a bazlam yak.

⁷ Tə sər ha wu neheye ka vələŋ tebiye aye na, a yaw mə nəkar.

⁸ Bəna na tsikatay bazlam nakə ka gwedeŋ tsikatay aye. Ta təma lele. Ta sər ha ta dedek na yaw na, abəra ma nəkar. Ada ta dzala ha maa sləra ga ahaya na, nəkar.

⁹ «Na duwulakeye naha me hərwi tay, bəna hərwi ndo i məndzibəra hay bay. Na duwulakeye naha me na, hərwi ndo neheye ka vələŋ tay ha aye. Nətəye na, ndo yak hay.

¹⁰ Ndo ga hay na, ndo yak hay dərma, ada ndo yak hay na, ndo ga hay. Nətəye ta datay ha məzlaɓ ga a ndo hay.

¹¹ Anəke na, na miye naha ka təv yak. Na gəriye ha məndzibəra, nətəye ta ndziye ka məndzibəra. Bəba ga, nəkar nakə tsədaŋŋa eye, tsəpa tay ha ta gədaŋ yak nakə ka vələŋ aye. Tsəpa tay ha hərwi ada tâ təra madzapa eye nətəye andza nəkar tə neŋ, nəmay madzapa eye nətə.

¹² Ahəl nakə nəmaa ndzawa huya dziye na, neŋ na tsəpawa tay ha. Na tsəpawa tay ha ta gədaŋ yak nakə ka vələŋ aye. Na tsəpa tay lele, ndəray kwa nətə kə dze bay. Maa dze na, ndo nakə tə watsa faya mə Derewel i

Mbɛlom tɛ gwad ma ta dziye a ako nakɛ ma mbatiye bay aye.

¹³ «Anɛke na, na diye naha ka tɔv yak. Na tsik andza niye na, ahɛl nakɛ neŋ ka mɛndzibɛra mba aye hɛrwi ada mɛngwese ga mɛ rah a dɛrev tay.

¹⁴ Na tsikatay bazlam yak nakɛ ka gwedeŋ tsikatay aye. Ane tuk na, ndo i mɛndzibɛra hay faya ta natay dɛre hɛrwi nɛteye na, ndo tay hay bay andza neŋ nakɛ neŋ ndo tay bay aye.

¹⁵ Na duwulakeye naha me na, hɛrwi nakɛ kɛ hɛl tay naha abɛra ka mɛndzibɛra aye bay. Duh na duwulakeye naha me na, tsɛpa tay ha hɛrwi ada Fakalaw mɛ gatay wuray bay.

¹⁶ Hɛrwi nɛteye na, ndo i mɛndzibɛra hay bay andza neŋ nakɛ ndo i mɛndzibɛra bay aye.

¹⁷ «Bɛzatay ha dedek hɛrwi ada tɛ tɛra kɛtsek tebiye i yak hay. Hɛrwi bazlam yak na, dedek.

¹⁸ Andza nɛkar nakɛ ka slɛra ga ahaya ka mɛndzibɛra aye na, neŋ kanan dɛrmak faya na slɛriye tay ka mɛndzibɛra ka mɛge mɛsler.

¹⁹ Na vɛlaka ha bo ga tebiye hɛrwi tay hɛrwi ada nɛteye tebiye tɛ tɛra ndo yak hay.

²⁰ «Na duwulakeye naha me na, hɛrwi nɛteye dekdek tsa bay. Na duwulakeye naha me hɛrwi ndo neheye ta piye zlɛm ka bazlam tay ada aza ta dzaliye ha ka neŋ.

²¹ Na duwulakeye naha me hɛrwi ada nɛteye tebiye tɛ tɛra nɛte. Bɛba, tɛ ndza madzapa eye tɛ nɛmay andza nɛkar nakɛ madzapa eye tɛ neŋ aye ada neŋ madzapa eye tɛ nɛkar aye. Tɛ tɛra na, nɛte madzapa eye tɛ nɛmay hɛrwi ada ndo i mɛndzibɛra hay tɛ dzala ha maa slɛra ga ahaya na, nɛkar.

²² Na vɛlatay mɛzlaɔ nakɛ ka vɛleŋ aye hɛrwi ada tɛ tɛra nɛte andza nɛkar tɛ neŋ, nɛmay nɛte.

²³ Neŋ madzapa eye ta nɛteye andza nɛkar nakɛ madzapa eye tɛ neŋ aye hɛrwi ada tɛ tɛra nɛte, ada ndo i mɛndzibɛra hay tɛ sɛr na, nɛkar

ka slɛra ga ahaya ada ka wudɛ tay ha andza nakɛ ka wudɛ neŋ aye.

²⁴ «Bɛba, a sɛn na, ndo neheye ka vɛleŋ tay ha a hɛlay aye na, ta ndziye ma tɛv nakɛ na ta ndziye mɛ dɛma aye dɛrmak hɛrwi ada tɛ ngatay a mɛzlaɔ ga. Ka wudɛ ga na, kwa ahɛl nakɛ mɛndzibɛra andaya zuk bay aye ada hɛrwi niye ka vɛleŋ mɛzlaɔ aye.

²⁵ «Bɛba ga nɛkar na, ndo i dedek. Ndo i mɛndzibɛra hay tɛ sɛr kar ha bay. Ane tuk na, neŋ na sɛr kar ha ada ndo neheye mɛ hɛlay ga aye tɛ sɛr maa slɛra ga ahaya na, nɛkar.

²⁶ Tɛ sɛr kar ha na, hɛrwi ga ada ta sɛriye kar ha hɛrwi ga dɛrmak hɛrwi ada tɛ wudɛ siye i ndo mekeleŋ eye hay andza nakɛ ka wudɛ ga aye ada neŋ dɛrmak nɛ ndza mɛ dɛrev tay.»

18

Tɛ gɛs na Yesu

Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Luka 22.47-53

¹ Yesu a ndɔv ha maduwulay naha me a Mbɛlom na, a hɛl bo ta gawla hay, ti ye a diye i magayam wuray tɛ zalay Sedroŋ. Ka tɛv aye niye na, dɛdaŋ andaya ta zɔv a dɛma gɛrdaf hay. Tsa na, ti ye a dɛma ta gawla ngay hay.

² Yudas ndo nakɛ a ge daf ka Yesu aye a sɛr tɛv eye niye. A sɛr na, hɛrwi Yesu ta gawla ngay hay ti yawa a dɛma.

³ Yudas a ye a dɛdaŋ niye ta sidzew i Roma hay, tɛ siye i sidzew neheye ta tsɛpawa gay i mɛdɛslay ha gɛr a Mbɛlom. Maa slɛr tay naha na, bagwar hay i ndo neheye tɛ vɛlaway wu a Mbɛlom aye ada ta Farisa hay. Ti ye na, tɛ wu i hɛlay hay, ta lalam tay hay ada siye ta dɛv ako. Maa hɛl tay naha na, Yudas.

⁴ Azlakwa bay Yesu na, ɛa kɛ sɛr wu nakɛ ma ta giye bo tɛ neŋgeye. Mazlambar faya ta ndisliye naha ka tɛv tay na, Yesu a hɛndzɛd naha ka tɛv tay. A tsɛtsah fataya, a gwadɛtay: «Ka pɛlum way?»

⁵ Ta mbɛday faya, tɛ gwadɛay: «Nɛmaa pɛla Yesu ndo i Nazaret.»

Yesu a gwadatay: «Yesu na, neɲ eye.»

Yudas ndo nakə a gatay ɗaf ka Yesu aye malətsa eye ka tɔv i sidzew niye hay.

⁶ Tə tsəne i Yesu nakə a gwadatay: «Yesu na, neɲ eye» ta ma ta dɛba, tɔ ɗɛɗ ka dala tolololo.

⁷ Yesu a tsətsah fataya sa, a gwadatay: «Ka pɛlum way?»

Tə gwad: «Yesu ndo i Nazaret.»

⁸ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ba na gwadaku Yesu na, neɲ tsiy. Tadɛ ka pɛlum neɲ na, gərɔm tay ha siye i ndo hay, tɔ ye wu tay.»

⁹ Andza niye, wu nakə Yesu a tsik aye na, ma giye bo andza nakə a tsik aye. A gwad: «Bəba, ndo neheye ka vɛleɲ tay ha a hɛlay aye na, kwa nɛte kə dze fagaya abəra bay.»

¹⁰ Simoɲ Piyer na, maslalam andaya faya. A ɲgwadaw maslalam ɲgay niye a fay ha a ndo i mɛsler i bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom. A ɗɛsay na zlɛm i hɛlay i mɛnday fats ka dala. Ndo i mɛsler niye tɔ zalay na, Malkus.

¹¹ Ane tuk na, Yesu a gwaday a Piyer: «Ma ha maslalam yak a gay ɲgay eye. Dəretsətseh nakə Bəba a vɛleɲ aye na, na siye bɛɗaw?»

¹² Sidzew niye hay ta bɛy tay ada ta ndo neheye ta tsəpawa gay i mɛɗɛslay ha gər a Mbɛlom aye, tɔ gəs na Yesu. Tsa na, tɔ dzawa na.

Sidzew hay tiye ha Yesu a gay i Han

¹³ Tə lah mede ha Yesu na, a gay i Han tɛday. Han na, neɲgeye mese i Kayif. Anəke ka viye niye na, Kayif neɲgeye bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom.

¹⁴ Kayif na, ndo nakə a gwadatay a bagwar i Yahuda hay: «Tə bɛmalə nakə ndo hay tebiye ta dziye na, ɲgama ndo nɛte mɛ mət.»

Piyer a ɗay bərakazan a Yesu

Mata 26.69-70; Markus 14.66-68; Luka 22.55-57

¹⁵ Simoɲ Piyer ta gawla i Yesu neɲged nɛte ta zəɲgal na Yesu. Bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom a sər na gawla i Yesu niye neɲged

eye. Hərwi niye neɲgeye na, ti ye a dalamətagay i bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom tɔ Yesu sala-may.

¹⁶ Ane tuk na, Piyer neɲgeye na, a ndza ma bəra, slɛp ka hɛlay i mɛged i dalamətagay niye. Gawla i Yesu niye bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom a sər na aye na, a maw. A yaw ka tɔv i dem nakə faya ma tsəpiye mɛged aye a tsikay me a dem niye hərwi ada mɛ vɛlay tsəved a Piyer. Piyer a fɛləkwa a dalamətagay tuk.

¹⁷ Ahɛl nakə faya ta diye na, ɲgwas nakə a gawa mɛsler mɛ gay i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom aye, a gwaday a Piyer: «Nəkar na, gawla i ndo nakay dərɛmak ba?»

Piyer a mbəɗay faya a gwaday: «A'ay neɲ na, gawla ɲgay bay!»

¹⁸ Mətasl a ge haladzay. Hərwi niye ndo i mɛsler hay ta ndo neheye ta tsəpawa gay i mɛɗɛslay ha gər a Mbɛlom ta vat ako. Nɛteye mandza eye faya. Piyer neɲgeye mandza eye ka ako niye dərɛmak ta nɛteye dziye.

Bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom a tsətsah ka Yesu

Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Luka 22.66-71

¹⁹ Ma dɛba aye na, bagwar i ndo mɛvɛlaway wu a Mbɛlom a tsətsah ka Yesu ka gər i gawla ɲgay hay ada ka matətike ɲgay nakə a tətikawa aye.

²⁰ Yesu a mbəɗay faya a gwaday: «Na tsikawatay bazlam parakka kame i ndo hay tebiye. Na tətikawatay a ndo hay na, mɛ gay i maduwule me ada mɛ gay i mɛɗɛslay ha gər a Mbɛlom ma tɔv nakə Yahuda hay tɔ hayawa gər a ɗɛma aye. Na tsik wuray ɗada ta məkə bay.

²¹ Ada ka tsətsahiye fagaya bazlam na, hərwi meɲ? Wu nakə na tsikawa aye na, tsətsah ka ndo neheye tɔ tsəne aye. Nɛteye na, tɔ sər wu nakə na tsik aye.»

²² Yesu a tsik andza niye na, kwayanɲa ndo nɛte mɛ walaɲ i ndo matsəpe gay i mɛɗɛslay ha gər a Mbɛlom a fay a Yesu. A gwaday: «Ta mbəɗaway ka bazlam a bagwar i ndo

məvələway wu a Mbəlom na, andza niye daw?»

²³ Yesu a gwaday a ndo niye: «Kə ge na tsik wu nakə lele bay aye na, da ha wu nakə na tsik lele bay aye. Tadə na tsik lele na, ka kəd ga hərwi mey?»

²⁴ Tsa na, Han a slər ha Yesu a gay i Kayif bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom. Ti ye ha Yesu na, madzawa eye huya.

*Piyer a day bərakəzan a Yesu sa
Mata 26.71-75; Markus 14.69-72;
Luka 22.58-62*

²⁵ Ahəl nakə ti ye ha Yesu a gay i Kayif aye na, Piyer neŋgeye ma dalamətagay, mandza eye ka ako. Ta tsətsah faya, tə gwaday: «Nəkar na, gawla i ndo nakay dərmak bədaw?»

Piyer a day bərakəzan a Yesu, a gwad: «A'ay, neŋ gawla ŋgay bay!»

²⁶ Ndo mə walaŋ i ndo i məsler i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom andaya ka təv eye niye. Ndoweye niye na, gwala i ndo nakə Piyer a dəs faya abəra zləm ahəl nakə tə gəs na Yesu aye. A gwaday: «Nəkar na, gawla ŋgay. Na ŋgataka nəkurom tə Yesu ma dədan bədaw?»

²⁷ Ane tuk na, Piyer a day bərakəzan a Yesu sa, a gwaday: «A'ay, neŋ bay!»

Piyer a ndəv ha mətsike andza niye na, kwayanŋa dzagulok a zlaha.

*Yesu kame i Pilat
Mata 27.1-2,11-14; Markus 15.1-5;
Luka 23.1-5*

²⁸ Dəre a tsada pərik i mekedə na, tə ma ahaya Yesu abəra mə gay i Kayif. Ti ye ha a gay i Pilat ndo i sik i bəy i Roma hay. Ane tuk na, bəy i Yahuda hay ta fələkwa a gay i Pilat bay. Ti ye a dəma bay na, hərwi a satay mändze tsədanŋa ada ta sliye faya mände wu mənday i Pak.

²⁹ Hərwi niye Pilat ndo i sik i bəy i Roma hay, a yaw abəra mə gay. A yaw ka təv tay, a tsətsah fataya, a gwadətay: «Ka gəsüm ahaya ndo nakay na, a gakum mey?»

³⁰ Ta mbəday faya, tə gwaday: «Tadə kə ge mənese bay na, nəmaa gəsaka ahaya daw?»

³¹ Hərwi niye Pilat a mbədatay faya, a gwadətay: «Kə ge andza niye na, bo kurom eye dum ha ta gumay sariya andza nakə bazlam kurom mapala eye a tsikakum aye.»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəmay na, tsəved may andaya mäge sariya i məkədə ndo bay.»

³² Andza nakay bazlam nakə Yesu a tsik ahəl niye a ge bo aye. Ba kə da ha məməte ŋgay nakə ma ta mətiye.

³³ Pilat a mbəda gər a gay. A ye naha a zalayaw a Yesu, a tsətsah faya, a gwaday: «Nəkar na, bəy i Yahuda hay dedek daw?»

³⁴ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Ka tsik andza niye na, bo yak eye ka dzala tsukudu, siye i ndo hay tə tsikaka daw?»

³⁵ Pilat a gwaday: «Ka tsiken andza niye na, neŋ Yahuda hay tədew? Maa gəsa kar ahaya na, ndo yak hay ta bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye bəna neŋ tədew? Tə gəsa kar ahaya na, ka ge na, mey?»

³⁶ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Bəy ga na, ka məndzibəra nakay bay. Tadə bəy ga ka məndzibəra nakay na, ndo i məsler ga hay ta giye vərəm hərwi ada ndəray m̄ gəs ga məvələy ga ha a bəy i Yahuda hay bay. Ane tuk na, bəy ga na, ka məndzibəra nakay bay.»

³⁷ Pilat a gwaday: «Azlakwa nəkar na, bəy daw?»

Yesu a gwaday: «Maa tsik na, nəkar. Neŋ bəy dedek. Tə wa ga, na yaw ka məndzibəra na, ka mədə ha dedek. Ndo neheye tə sər dedek aye na, ta təmiye bazlam ga.»

³⁸ Pilat a gwaday a Yesu: «Dedek na, wuye mey?»

*Tə gay sariya a Yesu i məkədə
Mata 27.15-31; Markus 15.6-20;
Luka 23.13-25*

Pilat a tsik bazlam ŋgay niye na, a yaw abəra mə gay sa. A ye ka təv i bəy i Yahuda niye hay ma bəra aye. A gwadətay: «Neŋ na, na huta faya abəra mənese bay.

³⁹ Ane tuk na, a say a kule kurom, n̄ gərakum ha ndo i danŋay nətə

hərwi magurlom i Pak. A sakum nâ gərakum ha na, bəy i Yahuda hay dāw?»

⁴⁰ Tə tsəne andza niye na, ta wuda ta magala, tə gwad: «Gəramay ha na, Barabas bəna neŋgeye bay!»

Azlakwa Barabas na, ndo i galak dūh.

19

¹ Pilat a vəlatay tsəved a sidzew hay tâ gəs na Yesu ada tâ ndaḅa na ta mandalaḅa.

² Sidzew hay tə dəsaw dak tə slapa na ka bo, ta pay a gər a Yesu andza dzagwa i bəy. Tə kalay ka bo peteked ndozza eye.

³ Tsa na, ta həndzəd naha ka təv ŋgay, tə gwaday: «Zay dāw, bəy i Yahuda hay!» Tə fay ka maholom.

⁴ Pilat a yaw abəra mə gay sa, a gwadatay a ndo hay: «Tsənum təday! Na gəsakuma ahaya Yesu abəra. Sərum ha neŋ na, na huta faya abəra mənese bay.»

⁵ Tə gəsa ahaya Yesu abəra tuk. Dzagwa i dak mə gər ada peteked ka bo ndozza. Pilat a gwadatay: «Ndo nakay na, anaŋ!»

⁶ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom hay tə ŋgatay a Yesu na, tə pa bo ka mawude ta magala. Tə gwad: «Dar na ka mayako mazləmbada eye! Dar na ka mayako mazləmbada eye!»

Ane tuk na, Pilat a gwadatay: «Bo kurom eye gəsüm na ada kâ yum kâ darum na ka mayako mazləmbada eye. Neŋ na, na huta faya mənese bay.»

⁷ Bəy i Yahuda hay ta mbəday naha faya, tə gwaday: «Nəmay na, bazlam may mapala eye andaya, ada andza bazlam may mapala eye a tsik na, kutoŋ məkədə na, hərwi a gwad: “Neŋ na, Wawa i Mbəlom.”»

⁸ Pilat a tsəne bazlam tay neheye faya ta tsikiye na, a dzədzar haladzay.

⁹ A fələkwa a gay sa, a ye naha a tsətsah ka Yesu, a gwaday: «Ka yaw na, məŋgay?»

Ane tuk na, Yesu ka mbəday faya bay.

¹⁰ Andza niye Pilat a gwaday: «A saka mətsiken me a neŋ bəday? Neŋ na, gədaŋ ga andaya məgər kar ha ada gədaŋ ga andaya madere kar ka mayako mazləmbada eye na, ka sər təbədey?»

¹¹ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Kə ge Mbəlom kə vəlaka ga ha a həlay bay na, ka sliye faya məgeŋ wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. Hərwi niye ndo məgəsa ga ahaya məvəlaka ga ha a həlay na, mənese ŋgay a ze i yak.»

¹² Ka təv eye niye kwayaŋna na, Pilat a pəla tsəved məgər ha Yesu. Ane tuk na, bəy i Yahuda hay ta wuda ta magala, tə gwad: «Ka gər ha ndo nakay na, nəkar dzam i bəy i Roma sa bay. Ndowne kə gwad neŋgeye bəy na, neŋgeye ndo mənə dəre i bəy i Roma.»

¹³ Pilat a tsəne bazlam tay niye hay na, a ye ahaya Yesu abəra. A ye ka təv nakə dala eye madəzla eye tə beleler aye. Tə bazlam i Yahuda hay na, Gabata. A ndza ka təv niye hərwi məge sariya.

¹⁴ Pat niye na, pat i luma i dezele, mazlambar magərhepat. Ada həlay i magurlom i Pak.

Pilat a gwadatay a Yahuda hay: «Bəy kurom anaŋ.»

¹⁵ Ane tuk na, tə tsəne bazlam i Pilat niye na, tə pa bo ka mawude, tə gwaday: «Kəd! Kəd! Dar na ka mayako mazləmbada eye!»

Pilat a gwadatay: «Nâ dar na bəy kurom ka mayako mazləmbada eye dāw?»

Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta mbəday faya: «Bəy may na, bəy i Roma nəte ŋgweŋ.»

¹⁶ Andza niye, Pilat a vəlatay ha Yesu a həlay a sidzew hay hərwi ada tâ ye tâ dar na ka mayako mazləmbada eye.

Ta dar na Yesu ka mayako mazləmbada eye

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Luka 23.26-43

Sidzew hay ti ye ha Yesu mata kədə na.

17 Yesu a zla mayako mazlələmbada eye niye ta ta dariye na faya aye, a ye ahaya abəra ma wuzlah gay. A ye ha a təv nakə tə zalay Təv i Mətasl i Gər aye. Tə zalay tə bazlam i Yahuda hay na, Golgwata.

18 Mə dəma na, sidzew hay ta dar na Yesu ka mayako mazlələmbada eye. Ta dar naha ndo hay sulo ka mayako mazlələmbada eye ka tsakay i Yesu, nəte tə həlay i mənday, neŋged tə həlay i gula, Yesu ma wuzlah.

19 Pilat a watsa bazlam ŋgay nakə tə kəd na faya ka palalam. A law zal ka gər i Yesu. A watsa na, a gwad: «Yesu ndo i Nazaret, bəy i Yahuda hay.»

20 Yahuda hay haladzay tə dzaŋgawa bazlam niye mawatsa eye, hərwi təv nakə ta dar faya Yesu aye na, bəse ta wuzlah gay. Ada wu niye tə watsa aye na, tə bazlam i gəma hay wal wal mahkar: Tə bazlam i Yahuda hay, i Roma hay ada ta Gərek hay.

21 Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə dzaŋga bazlam niye na, ti ye ka təv i Pilat, tə gwad: «Ka watsa faya “Bəy i Yahuda hay” meriye. Watsa faya na: “Ndo nakay a gwad: Neŋ na, bəy i Yahuda hay.”»

22 Pilat a gwadatay: «Wu nakə neŋ na watsa aye na, ma ndziye andza niye.»

23 Sidzew hay ta dar na Yesu ka mayako mazlələmbada eye na, tə zla peteked ŋgay aye. Ta ŋgəna ha fađ, kwa way a zla nəte. Tə zla məkelkabo ŋgay nakə maŋgara eye andza niye məmbele andaya faya bay aye sa.

24 Tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Peteked nakay na, kâ ŋguradakwa ha bay. Ane tuk na, gakwa faya tsakwal hərwi məsəre ha mata zle na, way.»

Andza niye, wu nakay a ge bo aye na, andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, tə gwad:

«Ta ŋgəna ha peteked ga mə walaŋ tay

ada tə ge faya tsakwal ka məkelkabo ga.*»

Wu nakə sidzew hay tə ge aye na, anaŋ.

25 Bəse ta təv i mayako niye mazlələmbada eye ta dar faya Yesu aye na, may i Yesu ta malamar i may ŋgay, Mari ŋgwas i Kəlopas ada ta Mari nakə a yaw ma gəma i Magədala aye, nəteye malətsa eye ka təv eye niye.

26 Yesu a ŋgatay a may ŋgay ta gawla ŋgay nakə a wuda na haladzay aye. A gwad: «May ga, wawa yak anaŋ.»

27 Ma dəba aye a gwad: «May ga, wawa yak anaŋ.» Pat eye niye gawla i Yesu niye a wuda na haladzay aye a zla na Mari a gay ŋgay.

*Məmate i Yesu
Mata 27.45-56; Markus 15.33-41;
Luka 23.44-49*

28 Ma dəba eye na, Yesu a sər ha wu nakə Mbəlom a sləra ahaya faya mäge aye na, ka ndəv tebiye tuk. Yesu a gwad: «Yam a geŋ.» A tsik andza niye hərwi ada wu nakə tə dzaŋgawa mə Derewel i Mbəlom aye mâ ge bo.†

29 Gəzla wuray andaya maraha eye tə wuye andaya guyakaka. Sidzew niye hay tə zla wuye kofkoffa, tə tələka a wu niye. Tsa na, ta hak na a mayako. Tə pay naha ka bazlam a Yesu.

30 Yesu a dəvətse wu niye na, a gwad: «Wu tebiye ka ndəv!»

Gər ŋgay a kal gəzuk. Tsa na, a mət.

Sidzew nəte a gay naha suwal a Yesu a dzəham

31 Tə kəd na Yesu na, pat i məhəne mə gay i mazəzukw bo. Pat i mazəzukw bo eye niye na, a ze ha siye hay, hərwi magurlom andaya pat eye niye. Hərwi niye a satay a bəy i Yahuda hay mədahaŋ mâ ndza ka mayako mazlələmbada eye pat i mazəzukw bo bay. Ti ye ta tsətsah ka Pilat mâ vəlatay tsəved ka məhəbe sik i ndo niye hay ada məzla ahaya abəra ka mayako.

* 19:24 Dəmes hay 22.19. † 19:28 Dəmes hay 22.16, 69.22.

³² Tsa na, sidzew hay ti yaw ka tøv i ndo neheye ta dar ka mayako mazlälmbada eye tage Yesu aye. Tə həbəy ha sik a ndo makurre eye. Tsa na, tə həbəy ha a ndo nenğed.

³³ Tə ndisl ka tøv i Yesu na, ta zəba faya na, kə mət tsiy. Nenğeye na, ta həbəy ha sik ngay hay təbey.

³⁴ Ane tuk na, ndo nəte mə walañ i sidzew hay a ye naha a təz na dzəham i Yesu ta suwal. Kwayaṅña bambaz ta yam ta mbədaw.

³⁵ Neñ nakə na watsa na bazlam neheye na, na ngatay tə däre ga ada wu nakə na watsa aye na, dedək eye. Na ngatay tə däre ga, na sər ha na tsik na, dedək. Na watsa na, hərwi ada nəkurom dərma kâ dzalum ha faya.

³⁶ Wu neheye a ge bo na, hərwi ada wu nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye mâ ge bo, a gwad: «Mətasl ngay hay na, kwa nəte ta həbiye ha bay.»

³⁷ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom sa, tə gwad: «Ta ta zəbiye na, ka ndo nakə ta təzay na aye. §»

*Yusufa ta Nikodem tə pa Yesu a bəd
Mata 27.57-61; Markus 15.42-47;
Luka 23.50-56*

³⁸ Ndoweeye andaya tə zalay Yusufa, nenğeye ndo i gəma i Arimate. Nenğeye gawla i Yesu, ane tuk na, ta məkal, hərwi a dzədzar ta bəy i Yahuda hay. A ye a tsətsah tsəved məzle mədahañ i Yesu ka Pilat. A ye a tsətsah na, Pilat a gwaday faya ayaw. Yusufa a maw, a zla na mədahañ i Yesu.

³⁹ Nikodem ndo nakə a ye ka tøv i Yesu ta həvad aye, a ye naha dərma. Nenğeye a zla naha mal madzapa eye a ze huñña. Wuye niye hay tebiye ma giye kilo kuro kuro mahkar.

⁴⁰ Yusufa ta Nikodem nəteye salamay tə zla mədahañ i Yesu. Tə mbəkwa ta rəkwañ ada ta wats faya mal niye hay huñña eye andza nakə Yahuda hay tə gawa ahəl nakə tə lawa mədahañ hay aye.

⁴¹ Ma tøv niye ta dar na Yesu ka mayako mazlälmbada eye na, guvah andaya. Ma guvah niye na, tsəvay wedeye mala eye mə dəma. Ta pa a dəma mədahañ dāda zuk bay.

⁴² Pat eye niye na, pat i mələve bo i pat i mazəzükw bo i Yahuda hay ada tsəvay niye na, bəse. Hərwi niye Yusufa ta Nikodem tə zla Yesu tə pa na a tsəvay.

20

Tsəvay kəriye

Mata 28.1-8; Markus 16.1-8; Luka 24.1-12

¹ Pərik i mekedə pat i luma i sidzew na, Mari i Magədala a ye ka me tsəvay. A ye na, həvad mə dəma mba, däre a zəba bay. Ta dərəzl ka tsəvay niye na, tə beber bagwar eye. Mari a ye naha na, beber mədərəzla eye ka tsəvay sa bay, ta həndək faya abəra.

² Mari a ngatay andza niye na, a hway ka tøv i Simon Piyer ta gawla nakə Yesu a wudā na haladzay aye. A ye naha a gwadatay: «Bəy Maduweñ andaya ma tsəvay sa bay, ta zla na. Ada nəmaa sər tøv nakə tə pa na a dəma aye bay.»

³ Tsa na, Piyer ta gawla i Yesu niye nenğed eye tə lətse, ti ye ka tsəvay niye.

⁴ Nəteye salamay ta hway ka me tsəvay. Ane tuk na, gawla i Yesu niye nenğed eye a hway bəse a ze Piyer. Nenğeye a lah mändisle ka tsəvay.

⁵ A ndisl ka tsəvay na, a zəba däre a dəma zərəd. A ngatay na, a peteked neheye tə mbəkwa na Yesu aye mə dəma. Ane tuk na, kə fələkwa a dəma bay.

⁶ Simon Piyer na, a ndisl naha ma dəba. A ye naha a fələkwa a tsəvay, a zəba ka peteked neheye tə mbəkwa na Yesu aye na, mə dəma.

⁷ Piyer a zəba ka peteked nakə ta nduday ha gər a Yesu aye dərma. Peteked niye na, madzapa eye tə siye hay bay. Mapađa eye, tøv ngay wal.

‡ 19:36 Madayaw abəra ma Ezipt 12.46, Məpesle 9.12. § 19:37 Zakari 12.10.

⁸ Tsa na, gawla i Yesu nenġed eye, ndo nakə a lah naha kurre, a faləkwa a tsəvay dərmaġ. A zəba faya andza niye na, a dzala ha.

⁹ Gawla i Yesu hay na, wu nakə mə Derewel i Mbəlom a tsik, a gwad Yesu na, kutoŋ ma lətseweye abəra ma mədahaŋ aye na, ta sər zuk bay.

¹⁰ Tsa na, gawla i Yesu niye sulo eye ta mbəda ġər a mətəgay.

Yesu a bəzay ha bo a Mari i Magədala

Mata 28.9-10; Markus 16.9-11

¹¹ Mari nenġeye na, malətse eye ma bəra bəse ka təv i tsəvay faya ma tuwiye. Faya ma tuwiye na, a rəh ha ġər a tsəvay, a zəba dərə a dəma.

¹² A ŋgatay naha a gawla i Mbəlom hay sulo tə peteked ka bo kudəkudək. Nətəye mandza eye ka təv nakə tə pa faya mədahaŋ i Yesu aye. Nenġed ta diye i ġər ada nenġed ta diye i sik.

¹³ Gawla i Mbəlom niye hay sulo aye ta tsətsah ka Mari, tə gwadāy: «ŋgwas niye, ka tuwa mey?»

Mari a mbədātay faya, a gwadātay: «Na tuwa na, hərwi ta zla na Bəy Maduweŋ ga ada na sər təv nakə tə pa na a dəma aye bay.»

¹⁴ Mari a ndəv ha mətəsiġe andza niye na, a mbəda bo, a ŋgatay a Yesu malətse eye ka təv niye. Mari a sər ha nenġeye bay.

¹⁵ Yesu a tsətsah faya, a gwadāy: «ŋgwas ka tuwa mey? Ka pəla way?»

Mari a dzala mə ġər ŋgay na, ma ġiye na, ndo i guvah. Hərwi niye a gwadāy: «Sadzək bay, kə ge maa zla na nəkar na, deŋ ha təv nakə ka pa na a dəma aye. Na diye na ta zla ahaya.»

¹⁶ Yesu a gwadāy: «Mari!»

Mari a mbəda me ka təv ŋgay, a gwadāy tə bazlam i Yahuda hay: «*Raboni!*» Andza məġwede: «Miter ga!»

¹⁷ Yesu a gwadāy: «Kā lemeŋ bay, hərwi na tsal ka təv i Bəba ga zuk bay. Ane tuk na, do gwadātay a malamar ga hay na, na tsaliye ka təv i Bəba ga, nenġeye Bəba kurom

dərmaġ, Mbəlom ga, nenġeye Mbəlom kurom dərmaġ.»

¹⁸ Tsa na, Mari i Magədala a ye ka təv i gawla i Yesu hay. A ye a gwadātay: «Na ŋgatay a Bəy Maduweŋ kway!» A təkəratay wu nakə Yesu a tsikay aye.

Yesu a bəzātay ha bo a gawla ŋgay hay

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Luka 24.36-49

¹⁹ Ta huwa eye niye pat i luma i sidzew, gawla i Yesu hay nətəye mahaya ġər eye mə gay. Ta dərəzl ka bo a gay lele hərwi ta dzədzar ta bəy i Yahuda hay.

Tsa na, Yesu a ye naha slekərtik a wuzlah tay. A gwadātay: «Zay mādza fakuma!»

²⁰ A tsikatay andza niye na, a bəzātay ha vavay nakə ka həlay ŋgay hay ada ka dzəham ŋgay aye. Gawla ŋgay hay tə ŋgatay andza niye na, dərəv tay a ŋgwas haladzay hərwi tə ŋgatay a Bəy Maduweŋ.

²¹ Yesu a gwadātay sa: «Zay mādza fakuma! Andza nakə Bəba a sləra ga ahaya aye na, neŋ na sləriye kurom dərmaġ.»

²² Ma dəba i bazlam ŋgay niye na, a vəzl fataya, a gwadātay: «Təmum Məsəfəre Tsədanŋa eye!»

²³ Ndo neheye ka pəsumatay ha mezeleme tay hay aye na, Mbəlom ma pəsətəye ha mezeleme tay hay. Ndo neheye ta kərəh məpəse ha mezeleme aye na, Mbəlom ma kərəhiye məpəsātay ha mezeleme tay dərmaġ.»

Yesu a bəzay ha bo a Tomas

²⁴ Tomas nakə tə zalay Mawsa nenġeye nətə mə walaŋ i gawla i Yesu. Azlakwa bay ahəl nakə Yesu a ye a bəzātay ha bo a gawla ŋgay aye na, nenġeye andaya bay.

²⁵ Siye i gawla i Yesu hay tə gwadāy: «Nəmaa ŋgatay a Bəy Maduweŋ.»

Ane tuk na, Tomas a mbədātay faya, a gwadātay: «Na ŋgatay a vavay i mbəlak i poŋte ka həlay ŋgay bay, na pa wur həlay ga a bəd i poŋte bay ada na pa wur həlay ga a bəd i suwal

nakə ka dzəham ŋgay aye bay na, na dzaliye ha faya bay.»

²⁶ A ndza ma dāba eye luma nāte na, gawla i Yesu hay tə haya gər sa. Pat eye niye na, Tomas andaya ta nāteye tuk. Ta dərəzl na maged lele. Yesu a ye naha a lətse a wuzlah tay, a gwad: «Zay mā ndza fakuma!»

²⁷ Tsa na, a gwadāy a Tomas: «Tələkaw wur həlay kanan ada zəba ka həlay ga hay. Zlaw həlay yak ada tələkaw a dzəham ga. Gər ha mədzele gər sulo sulo, dzala ha ka neŋ nāte ŋgweŋ.»

²⁸ Tomas a mbəday faya, a gwadāy: «Ta dedek, nəkar na, Bəy Maduweŋ ga ada Mbəlom ga.»

²⁹ Yesu a gwadāy: «Ka dzala ha ka neŋ na, hərwi nakə ka ngeteŋ aye. Məŋgweŋ ka ndo neheye tə dzala ha ka neŋ ze məŋgeteŋ aye.»

³⁰ Yesu a ge masuwayaŋ siye hay haladzay kame i gawla ŋgay hay. Ane tuk na, na watsa tay ha a dərewel nakay bay.

³¹ Na watsa wu neheye na, hərwi ada kâ dzalum ha Yesu neŋgeye na, Kəriste, neŋgeye Wawa i Mbəlom, ada ka hutumeye sifa ma neŋgeye hərwi ka pum mədzał gər ka neŋgeye.

21

Yesu ka me i dəlov i Tiber

¹ Ma dāba aye na, Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay sa. A bəzatay ha bo na, ka me i dəlov i Tiber*. A bəzatay bo na, kəkay?

² Pat eye niye siye i gawla i Yesu hay nāteye ka təv manāte eye. Nāteye na, Simoŋ Piyer, Tomas nakə tə zalay Mawsa aye, Nataniyel ndo i gəma i Kana ka dala i Galile, wawa i Dzebede hay ada tə siye i gawla i Yesu hay sulo.

³ Simoŋ Piyer a gwadatay: «Na diye na ta gəsiye kələf.»

Siye hay tə gwadāy: «Nəmay dərmał nəmaa diye, takwa dziye.»

Tsa na, tə həl bo ti ye, tə tsal a kwalalaŋ i yam. Ta dazlay a məgəse

kələf. Ane tuk na, ta həvad eye niye na, ta gəs kələf kwa nāte bay tebiye.

⁴ Dəre a dazlay a mətsede na, Yesu a ye naha a lətse ka me i dəlov niye. Ane tuk na, gawla ŋgay hay ta sər ha Yesu bay.

⁵ Tsa na, Yesu a gwadatay: «Ka gəsum kələf dāw, wawa ga hay?»

Ta mbəday faya, tə gwadāy: «A'ay!»

⁶ Yesu a gwadatay: «Kalum gadaŋ ta diye i həlay i mənday kurom təday, ka gəsumaweye.»

Tə kal gadaŋ a yam na, tə gəs kələf haladzay. Tə mba faya məvahaw gadaŋ abəra ma yam bay.

⁷ Tsa na, gawla i Yesu nakə Yesu a wuda na haladzay aye a gwadāy a Piyer: «Nakay na, Bəy Maduweŋ!»

Simoŋ Piyer a tsəne andza niye: «Nakay na, Bəy Maduweŋ» na, a zla peteked ŋgay a kal ka bo hərwi 6a ka tsoloka ka bo abəra. Tsa na, a kal ha bo a yam.

⁸ Gawla i Yesu siye hay tə maw ta kwalalaŋ i yam ta məvaha ahaya gadaŋ niye maraha eye tə kələf aye. Nāteye hābe na, dərēŋ tə dākal bay. Ta ze ka bo abəra na, dal tsa.

⁹ Tə ndislew, tə mbəzlaw ka dala na, tə ŋgatay a ako ka təv eye niye kələf faya ada peŋ andaya dərmał.

¹⁰ Yesu a gwadatay: «Həlumaw abəra ka kələf kurom niye hay ka gəsumaw aye, fəkakwa.»

¹¹ Simoŋ Piyer a tsal a kwalalaŋ i yam. A ye naha, a vaha ahaya gadaŋ niye maraha eye tə kələf bagwar eye hay. Kələf neheye na, nāteye temerre tə kuro kuro zlam gər eye mahkar. Gadaŋ niye kwa tsekweŋ ka ŋgəzlah bay, ada azlakwa kələf mə dəma maraha eye haladzay.

¹² Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Dumara ndayakwa!» Ndo kwa nāte mə walaŋ tay ka tsətsah faya, kə gwadāy: «Nəkar way?» na, ka tsətsah bay. Hərwi tə sər ha neŋgeye na, Bəy Maduweŋ.

* **21:1** Tiber: Məzele mekeleŋ eye i dəlov i Galile.

¹³ Yesu a hændzæd naha ka tæv tay, a zla a vëlatay a gawla ngay hay. A zla kælef dærmak a vëlatay.

¹⁴ Kwa ahël nakë Yesu a lætsew abëra ma mædahan aye, a bæzatay ha bo a gawla ngay hay aye na, nakay na, mamahkar eye.

Yesu ta Piyer

¹⁵ Ma dëba i mænde daf na, Yesu a gwadáy a Simon Piyer: «Simon wawa i Yuhana, ka wudá ga a ze i ndo neheye daw?»

Simon Piyer a mbëday faya, a gwadáy: «Ayaw Bëy Maduweñ! Ka sër ha na wudá kar segey.»

Yesu a gwadáy: «Gatay gër a wawa i tëban ga hay lele.»

¹⁶ Yesu a tsætsah faya masulo eye sa, a gwadáy: «Simon wawa i Yuhana, ka wudá ga daw?»

Simon Piyer a mbëday faya, a gwadáy: «Ayaw Bëy Maduweñ, ka sër ha na wudá kar segey.»

Yesu a gwadáy: «Gatay gër a tëban ga hay.»

¹⁷ Tsa na, a tsætsah mamahkar eye sa: «Simon wawa i Yuhana ka wudá ga daw?»

Yesu a masay ha a Piyer mamahkar eye: «Ka wudá ga daw?» aye na, a ndalay. A mbëday faya, a gwadáy: «Bëy Maduweñ, nëkar na, ka sër wu tebiye. Ka sër ha na wudá kar!»

Yesu a gwadáy: «Gatay gër a tëban ga hay.»

¹⁸ Neñ faya na gwadakeye: Sër ha na, ahël niye nëkar gawla eye na, ka barawa bëzihud të hëlay yak eye ada ka yawa na, a tæv nakë a saka aye. Ahël nakë ka ge guram aye na, ka gësiye na hëlay ka mbëlom, ada ndo mekeleñ eye ma barakeye na bëzihud ada ma diye kar ha a tæv nakë a saka bay aye.»

¹⁹ Yesu a tsik bazlam neheye na, a day ha mëmæte nakë Piyer ma ta mætiye na, kækay. Mëmæte ngay niye na, ma bæziye ha mæzla6 i Mbëlom.

Tsa na, Yesu a gwadáy a Piyer: «Peñ bæzay.»

Yesu ta gawla ngay nakë a wudá na aye

²⁰ Piyer a mbëda bo a zëba dëre a dëba na, a ngatay a gawla i Yesu nakë Yesu a wudá na haladzay aye. Ahël niye, ahël nakë faya ta ndiye daf aye, maa hændzæd ka tæv i Yesu ada maa tsætsah: «Bëy Maduweñ mata ge fakaya daf way?» na, nengeye.

²¹ Piyer a ngatay na, a tsætsah ka Yesu, a gwadáy: «Bëy Maduweñ, mata gay a nengeye mey?»

²² Yesu a mbëday faya, a gwadáy: «Tadë a señ mâ ndza ka bëra hus ahël nakë na maweye na, me yak faya mey tey? Nëkar na, peñ bæzay!»

²³ Labara nakay a dæfatay a zlëm a ndo mëpe mædzal gër hay ka Yesu na, gawla i Yesu niye Yesu a tsik faya andza niye na, ma mætiye bay. Azlakwa Yesu kë gwadáy a Piyer ma mætiye bay na, kë tsikay bay. Ane tuk na, a gwadáy na: «Tadë a señ mâ ndza ka bëra hus ahël nakë na maweye na, me yak faya mey tey?»

²⁴ Wu neheye tebiye Yesu a ge aye na, maa dá ha ada maa watsa na, gawla i Yesu niye Yesu a wudá na haladzay aye. Ada nëmaa sër ha na, wu neheye a dá ha aye na, dedek.

²⁵ Siye i wu neheye Yesu a ge na, næteye haladzay. Tadë ta watsa tebiye ka dërewel næte ta næte na, dërewel niye hay tæv ma slateye ka mændzibëra bay.

Derewel i məsler i ndo i maslañ hay Məfələkwe

Ka Luka na, Derewel i məsler i ndo i maslañ hay a tsik na, huya ka Labara Nğwalak eye. Faya ma tsikiye Yesu a slər tay ha ndo i maslañ hay kəkay, tə da ha bazlam nğay kwa a nğay. Tə da ha təday na, ma Zerozelem ada ma gəma neheye tə mbay naha aye, ada a dala neheye tə lawara na bəlay nakə tə zalay Mediterane aye. Ta ge na məsler nakə Yesu a vəlatay aye (Luka 24.47-48; Derewel i ndo i maslañ hay 1.8).

Ka madazlay i derewel nakay na, Yesu a tsal ka təv i Mbəlom (1.9). Anəke na, neñgeye andaya ka təv tay sa bay, ane tuk na, a slər raw Məsəfəre Tsədəñña eye a ndo i maslañ hay (Məsler hay 2). Məsəfəre niye a vəlatay tsəved məde ha wu neheye bagwar eye Mbəlom faya ma giye, ada Məsəfəre Tsədəñña eye faya ma həlaweye ndo wedeye hay ka məpe mədzal gər ka Yesu.

Hus ka madədo 12 na, Piyer ndo i maslañ i Yesu neñgeye ndo nakə derewel nakay a tsik faya haladzay aye.

Gawla i Yesu hay tə hutawa dəretsətəh ta təv i bagwar i Yahuda hay andza Yesu (Madədo 3 hus ka 8).

Tə da ha Labara Nğwalak eye a ndo neheye Yahuda hay bay aye (Madədo 8 hus ka 12).

A dazlay ka madədo 13 na, Pol ndo i maslañ i Yesu a zəvay naha faya a Piyer. Yesu Kəriste a zalay a Pol (madədo 9). Madədo 13 hus ka 28 faya ma tsikiye ka mahəhele i Pol nakə a dawa ha Labara Nğwalak eye aye.

¹ A nəkar Tiyoofil, mə derewel ga nakə kurre na watsaka naha aye na, məsler i Yesu nakə a ge, tə matətike nakə a tətik tay ha ndo hay aye tebiye, na pasla a dəma, kwa ka madazlay i məsler nğay,

² hus ka mede nğay a mbəlom. Ahəl nakə ki ye nğway a mbəlom zuk bay aye na, kə dətay ha wu hay ta gədañ i Məsəfəre Tsədəñña eye a ndo neheye a pala tay andza ndo i maslañ hay aye.

Yesu a gwad ma slər raweye Məsəfəre Tsədəñña eye

³ Ma dəba i məməte nğay na, kə lətsa abəra ma mədahan ka bəzatay ha bo a ndo i maslañ nğay hay lele, a dətay ha na, neñgeye andaya. Kə ndza ka təv i gawla nğay hay məhəne kuro kuro fad. Ma məhəne niye kuro kuro fad eye na, a tsikawatay bazlam i Bəy i Mbəlom nakə ma ta ləviye.

⁴ Pat eye andaya Yesu faya ta ndiye wu mənday ta gawla nğay hay na, a gwadətay: «Kâ yum abəra ma Zerozelem zuk bay. Həbum wu nakə na gwadəkum Bəba Mbəlom a gwad ma vəlakumeye.

⁵ Yuhana neñgeye a dzəhuḃawa tay ha ndo hay na, a yam. Ane tuk na, nəkurom na, ma məndze aza mba tsekweñ na, nəkurom ta dzəhuḃiye kurom ha a Məsəfəre Tsədəñña eye.»

Yesu a tsal a mbəlom

⁶ Ndo neheye ka təv i Yesu aye, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Bəy Maduweñ, ka ta matay ha bəy a ndo i İsrayel hay na, pat eye niye daw?»

⁷ Yesu a mbədatay faya, a gwadətay: «Pat eye kəday na, mata sərə na, nəkurom bay. Mata tsike na, Bəba ga, neñgeye nəte nğweñ gədañ nğay andaya məge.

⁸ Ane tuk na, ka ta hutumeye gədañ ahəl nakə Məsəfəre Tsədəñña eye ma mbəzlaweye fakuma aye. Ka ta tərumeye ndo məde ha labara ga ma Zerozelem, ka dala i Yahuda, ka dala i Samari ada ka kokway i məndzibəra tebiye.»

⁹ Ma dəba i bazlam nğay niye hay na, a tsal ha a mbəlom. Ahəl nakə gawla nğay hay faya ta zəbiye faya na, pazlay a nğaha na abəra ka dərə tay.

¹⁰ Yesu faya ma tsaliye na, nəteye faya ta zəbiye naha faya huya. Tsa

na, ndo hay sulo tə petekəd kwedək kwedək eye hay ti yaw ka təv tay,

¹¹ tə gwađatay: «A nəkurom Galile hay, faya ka mətsumeye mazəbe dəre a magərmbəlom na, hərwi mey? Yesu na, ki ye fakuma abəra a mbəlom. Ma ta maweye na, andza nakə ka ngatamay, a ye fakuma abəra aye.»

Bərük i ndo i maslañ hay

¹² Ndo i maslañ i Yesu hay tə tsəne andza niye na, tə mbəzlaw abəra ma tsaholok niye tə zalay Mahəmba i Tetəđöz aye, ta mbəda gər a Zerozelem. Tsaholok niye na, bəse ta wuzlah gay. Mede abəra ma Zerozelem a dəma na, ma sliye bəre nətə bay.

¹³ Ahəl nakə tə ndisl a Zerozelem aye na, ti ye naha tə tsal a gay nakə ka gər i gay neñged aye. Tə ndzawa pat pat na, mə dəma. Məzele i ndo neheye tə ndzawa mə gay niye na, Piyer, Yuhana, Yakuba ta Anđare, Filip ta Tomas, Bartelemi tə Mata, Yuda wawa i Alfe, Simon ndo mäge vərəm hərwi dala ngay* ada Yahuda wawa i Yakuba. ¹⁴ Nətəye tebiye tə hayawa gər pat pat, ta ngwas hay, ta Mari may i Yesu ada ta malamar i Yesu. Tə hayawa gər hərwi mađuwulay naha me a Mbəlom.

Tə pa Matiyas a bəram i Yudas

¹⁵ Pat wuray na, ndo məpe mədzal gər hay ka Mbəlom tə haya gər. Nətəye tebiye ta giye na, temerre tə kuro kuro sulo. Piyer a lətse a wuzlah tay, a gwađatay:

¹⁶ «Malamar ga hay, wu nakə Məsəfəre Tsədañña eye a tsik mə Derewel i Mbəlom aye na, kə ge bo. A tsik tə bazlam i Davit. A tsik kurre ka Yudas nakə a təra ndo mədatay tsəved a ndo neheye tə gəs Yesu aye.

¹⁷ Yudas na, neñgeye nətə mə walañ may, kə huta məsler andza nəmay.»

¹⁸ Suloy nakə tə vəlay hərwi məkəde gər i ndo aye na, Yudas a səkəm ha guvah. Mə dəma na, a dəf tə hud. Hud

ngay a nduzl, dende ngay hay ti yaw a bəra tebiye.

¹⁹ Ndo i gəma i Zerozelem hay tə tsəne labara niye na, tə zalay a guvah niye tə me i gəma tay guvah i Hakeldama, andza məgwede: Guvah i Bambaz.

²⁰ Piyer a gwađatay sa: «Azlakwa mawatsa eye mə derewel i Dəmes hay na, a gwađ:

“Gay ngay mâ təra na, rəgay,
ndəray mâ ndza mə gay ngay bay.†”

«Mawatsa eye sa na, a gwađ:

“Ndo mekelen eye
mâ zla məsler ngay.‡”

²¹ «Anəke na, a ye ka bo nakə ka zlakweye ndo nətə mə walañ i ndo neheye ta zəngalawa kway ahəl nakə Bəy Maduweñ tə nəkway ka həhalawakwa ka gəma ka gəma aye.

²² Kwa ahəl nakə Yuhana madzəhubə ndo a yam a dzəhub Yesu a yam aye hus ahəl ngay nakə a ye abəra mə walañ kway a tsal a mbəlom aye na, nətəye tə nəkway. Ndowne niye ka zlakweye na, ma ndziye tə nəkway. Ma diye ha labara i mələtsew i Yesu abəra ma mədahañ.»

²³ Mə walañ i ndo niye hay na, tə pala ndo hay sulo. Ndo niye hay sulo eye na, neñged məzele ngay Yusufa nakə tə zalay Barsabas aye. Tə pa faya məzele mamahkar eye sa, tə zalay Zustus. Ada ndo neñged tə zalay Matiyas.

²⁴ Tsa na, ndo niye hay mahaya gər eye ta duwulay me a Mbəlom, tə gwađ: «Bəy Maduweñ, nəkar nakə ka sər dərev i ndo zezəñ aye na, dəmay ha way nakə mə walañ i ndo neheye sulo ka zla,

²⁵ hərwi mäge məsler yak aye, a bəram i Yudas nakə a gər ha, a ye a təv nakə a say a neñgeye aye.»

²⁶ Ta ndəv ha mađuwule me na, tə ge tsakwal. Tsakwal a zla Matiyas, Matiyas a təra makuro gər eye sulo i ndo i maslañ hay.

* **1:13** A həlay i Yesu na, Yahuda hay tə gəsawatay me a Roma hay bay, a satay mələve gər tay. Roma ma ləva dala tay bay. † **1:20** Dəmes hay 69.26. ‡ **1:20** Dəmes hay 109.8.

2

Məsəfəre i Mbəlom a yaw

¹ Magurlom i Penʒekot* a slaw na, gawla i Yesu hay nəteye mahaya gər eye ka təv manəte eye.

² Ahəl nakə nəteye mahaya gər eye na, kwayaŋŋa maləve i wuye a tsənew ma magərmbəlom. Maləve i wuye niye na, andza mətasl bagwar eye. A ye fataya, mavəzle ŋgay eye a rah a gay nakə nəteye mandza eye mə dəma aye.

³ Kwayaŋŋa tə ŋgatay andza dərneh i ako a yaw, a ŋgəna bo, ti ye tə ndza ka gər i ndo niye hay nəte nəte tebiye.

⁴ Nəteye tebiye tə rah ta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ada ta dazlay a mətsike me tə me hay wal wal. Kwa way a tsik andza nakə Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a gwaday tsik aye.

⁵ Azlakwa pat eye niye na, Yahuda neheye tə paway bəzay a Mbəlom ta tsəved eye, nəteye andaya. Ti yaw ma gəma neheye wal wal ka məndzibəra aye mata ndze naha məhəne tsekweŋ ma Zerozelem.

⁶ Tə tsəne maləve i wu niye na, tə haya gər tebiye. Nəteye niye tebiye a gatay wadəŋ wadəŋ. Ti ye naha na, tə ŋgatay a ndo niye hay mə gay aye. Kwa way a tsəne mətsike me i ndo məpe mədzal gər niye hay faya a tsik me tə me ŋgay ŋgway.

⁷ Nəteye neheye ti ye naha tebiye aye faya ta zəbiye fataya, ada a gatay hərbaʒəkka. Tə gwad: «Ndo neheye faya ta tsikiye me aye nəteye tebiye na, Galile hay bədaw?»

⁸ Ada kwa way kway eye ka tsənakwa nəteye faya ta tsikiye me tə me kway na, ma kəkay?

⁹ Mə walaŋ kway na, siye hay ti yaw ma dala i Partiya, ma Madiya ada ma Elam. Siye hay ti yaw ma dala i Mizapotami, ma Yahuda ta Kapados ada ma dala i Poŋtus, ma dala i Azi,

¹⁰ ma dala i Firigiya, ma dala i Pamfeli, ma dala i Ezipt, ta dala Libiya

nakə bəse ta gəma i Siren aye. Siye hay ti yaw ma Roma,

¹¹ ma dala i Kəret ta Arabi. Mə walaŋ tay niye hay na, siye hay tə wa tay nəteye Yahuda hay, siye hay madurlon hay ta təra Yahuda hay matəre. Ada azlakwa ka tsənakwa nəteye faya ta diye tə bazlam i gəma kway hay wu neheye bagwar eye Mbəlom a ge aye.»

¹² Nəteye tebiye a gatay wadəŋ wadəŋ, tə sər wu nakə ta dzaliye bay. Tə tsik mə walaŋ tay, tə gwad: «Wu nakay na, andza məgwede mey?»

¹³ Siye hay tə ŋgwasə ka ndo məpe gər niye hay ka Yesu aye, tə gwad: «Ndo neheye na, ta kwaya.»

Piyer a tsik me

¹⁴ Piyer a tsəne bazlam niye na, a lətse. Tə lətse tə siye i ndo i maslaŋ i Yesu niye hay kuro gər eye nəte aye tebiye. Piyer a lətse na, a tsik ta magala, a gwadatay a ndo niye hay: «Nəkurom Yahuda hay ada tə nəkurom neheye tebiye mandza eye ma Zerozelem aye, pumay zləm a bazlam ga neheye na tsikakumeye ada tsənum wu nakə a ge bo aye lele təday.

¹⁵ Andza nakə ka dzalum aye na, ndo neheye ta kwaya bay. Hərwi anəke na, mekedə mba zlezle ta kwaya tsa daw?

¹⁶ Ane tuk na, wu nakə Zowel ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik ahəl niye mə Derewel i Mbəlom aye na, ma giye bo anəke tuk.

¹⁷ «Mbəlom a gwad:

Mata dayaw ka mandəve i məndzibəra na, wuye mey?

Na vəlateye Məsəfəre ga a ndo hay tebiye.

Wawa kurom hasləka eye hay tə dem kurom hay ta təriye ndo i maslaŋ ga hay.

Na ta bəzatay ha wu wədeye a gawla kurom hay.

Məsine ma ta gateye a bagwar kurom hay, na tsikiye me ma nəteye.

¹⁸ Ayaw! Pat eye niye na,

* 2:1 Penʒekot na, tə me i Gərek. Magurlom i gər i ndzuhosl. Tə ge magurlom eye na, məhəne 50 ma dəba i Pak. I ndo məpe mədzal gər ka Yesu magurlom i məhute Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.

- na sləratayaweysi Məsəfəre ga
a ndo i məsler ga hay,
ta təriye ndo i maslanj ga hay.
- 19 Na ta giye masuwayan mə mbəlom,
ada wu neheye ta gateye
hərbaəbəkka a ndo hay aye ka
məndzibəra.
Ndo hay ta nğateye a bambaz,
ta nğateye a ako ta geŋgis eye
tərdəleŋna.
- 20 Pat ma ta dəviye sa bay
ada kiye ma təriye ndozza andza
bambaz.
Pat eye niye na, pat bagwar eye,
pat mədəslay ha gər.
Wu neheye kə ge bo tebiye na,
Bəy Maduweŋ ma deyeweye tuk.
- 21 Kwa way ka dūwulay me a Bəy
Maduweŋ m̄a təma ha na,
Bəy Maduweŋ ma təmiye ha.†»
- 22 «A nəkurom İsrayel hay, pumay
zləm a wu nakə na tsikakumeye: Yesu
ndo i Nazaret na, ndo nakə Mbəlom a
dəkum ha gədanj nğay tə neŋgeye. Kə
ge masuwayan hay wal wal mə walaŋ
kurom, kə dəkum ha neŋgeye way na,
ka sərurum.
- 23 Yesu, neŋgeye Mbəlom a vəlakum
ha a həlay na, andza nakə a say aye.
Wu nakə ka gum ta neŋgeye na, bə
Mbəlom a sər kurre. Nəkurom ka
vələmay ha a ndo neheye lele bay aye
hay hərwi ada t̄a dar na ka mayako
mazzləmbada eye, ada kə mət.
- 24 Ane tuk na, Mbəlom kə lətse
ahaya abəra na mədahaŋ. Kə
mbəla ahaya abəra mə dəretsətseh i
mədahaŋ. A ndza ma mədahaŋ huya
bay na, hərwi mədahaŋ a sla faya bay.
- 25 Hərwi Davit kə tsik faya ahəl
niye, a gwad:
“Na nğataway a Bəy Maduweŋ ga huya
kame ga.
Neŋgeye ka tsakay ga
hərwi ada n̄a dzədzar bay.
- 26 Hərwi niye dərev ga kə rah ta
məŋgwese,
ada bazlam ga faya ma giye
dəmes ta məŋgwese.
- Bo ga ma zəzukwiye bo lele, na dza-
liye wuray sa bay.
- 27 Bəy Maduweŋ, ka gəriye ga ha ma
təv məndze i mədahaŋ hay bay.
Ka gəriye ha neŋ ndo məpe mədzal
gər ka nəkar n̄a ze ma tsəvay
bay.
- 28 Ka deŋ ha tsəved nakə na zəŋgaliye,
ma diye ga ha a sifa aye,
Ka təra ga ha ndo məŋgwasaya eye hərwi
nəkar tə neŋ.‡»
- 29 Piye a gwadətay sa: «Malamar ga
hay, ka bəba tətə kway Davit na, na
sliye faya mətsikakum parakka lele.
Neŋgeye na, kə mət. Tə la na ada
ka sərakwa ha tsəvay nğay andaya
bəgom ma təv kway.
- 30 Ane tuk na, ahəl niye na, neŋgeye
ndo məde ha bazlam i Mbəlom. A
sər ha bə Mbəlom kə tsikay kurre, a
gwadətay: “Aza ma dəba yak na, na ta
vəliye bəy yak a ndo nəte mə walaŋ i
wawa yak hay.Ş”
- 31 «Neŋgeye na, bə kə sər ha kurre
Kəriste na, ma lətseweye abəra ma
mədahaŋ.
“Mbəlom ma gəriye ha ma təv
məndze i mədahaŋ hay bay,
ada bo nğay ma ziye ma tsəvay
bay.*”»
- 32 Piye a gwadətay sa: «Yesu nakə
na tsik faya aye na, Mbəlom kə lətse
ahaya abəra ma mədahaŋ. Nəmay
tebiye nəmaa həliye na mbal nğay.
- 33 Ma dəba eye na, Mbəlom kə zla na
Yesu, a pa na tə həlay i mənday nğay.
Mbəlom kə vəlay Məsəfəre Tsədəŋna
eye nakə Mbəlom a tsik kurre a gwad
ma ta vəleye aye. Neŋgeye dərmak
kə vəlamayaw wu nakə anəke ka
nğatumay ada ka tsənum aye.
- 34 Davit na, neŋgeye kə tsal a
mbəlom təbey, ane tuk na, a gwad:
“Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwadətay a
Bəy Maduweŋ ga na:
Dara, ndza tə həlay i mənday ga,
35 hus a pat nakə neŋ, na piye ndo
məne dəre yak hay a hud i sik
yak hay

† 2:21 Zowel 3.1-5. ‡ 2:28 Dəmes hay 16.8-11. § 2:30 Dəmes hay 132.11. * 2:31 Dəmes hay 16.10.
† 2:35 Dəmes hay 110.1.

andza wu mæpe faya sik aye təday.†»

Ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu ta səkah

³⁶ «Nəkurom Israyel hay tebiye sərüm ha ta dedək, Yesu nakə ka darum na ka mayako mazləmbada eye na, Mbəlom a təra ha Bəy Maduweŋ ada ndo mətəme ha ndo hay na, neŋgeye.»

³⁷ Ndo niye hay tebiye tə tsəne bazlam niye na, dərev a ye fataya abəra. Ta tsətsah ka Piyer ada ka siye i ndo i maslaŋ hay, tə gwad: «Malamar hay, anəke nəmaa giye na, kəkay?»

³⁸ Piyer a mbədatay faya, a gwadətay: «Gərüm ha mezeleme kurom ada tã dzəhu6 kurom ha a yam ta mæzele i Yesu Kəriste hərwi ada Yesu ma pəsakumeye ha mezeleme kurom hay. Ka gum andza niye na, Mbəlom ma vələkumeye Məsəfəre ŋgay Tsədanŋa eye.

³⁹ Hərwi Mbəlom kə tsik kurre, a gwad: Ma vələkumeye a nəkurom ada a wawa kurom hay. A gwad ma vəliye a ndo neheye nəteye mandza eye dəreŋ aye dərmak. Ayaw! Bəy Maduweŋ kway Mbəlom ma vəliye Məsəfəre ŋgay a ndo neheye ma zalat-eye hərwi ada tã pay bəzay aye.»

⁴⁰ Piyer a tsikatay bazlam mekeleŋ eye hay haladzay hərwi məmatay naha dərev ada tã dzala ha. A gwadətay: «Dumara abəra mə walaŋ i ndo neheye sewed eye hay. Gərümay ha bo kurom a Mbəlom mã təma kurom ha.»

⁴¹ Ndo hay haladzay mə walaŋ i ndo niye hay ta təma bazlam i Piyer. Tsa na, ta dzəhu6 tay ha a yam. Pat eye niye na, ndo hay ta giye gwezem mahkar tə pa mædzal gər ka Yesu, ta səkah tay ha ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu.

Məndze i ndo mæpe mædzal gər ka Yesu

⁴² Nəteye niye tebiye tə paway zləm a matətike i ndo i maslaŋ i Yesu neheye ta tətikawatay aye tə metsehe lele. Tə ndzawa ka təv manəte eye, tə ndayawa wu mənday ka təv manəte

eye ada ta dūwulaway me a Mbəlom ka təv manəte eye.

⁴³ Kwa way a ndzawa na, tə madzədzerə eye hərwi Mbəlom a gawa masuwayaŋ wal wal tə həlay i ndo i maslaŋ i Yesu hay.

⁴⁴ Ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu tebiye, nəteye madzapa eye nəte, wu tay hay tebiye ta ŋgənawa ha a bo mə walaŋ tay.

⁴⁵ Ta səkəmawa ha wu tay hay ada ta ŋgənawa ha a bo suloy eye kwa a way da ka mæge wu ŋgay nakə a say aye.

⁴⁶ Tə hayawa gər pat pat a gay i mædəslay ha gər a Mbəlom, kwa tsekweŋ ta tərətsawa ha bay. Tə ndayawa wu mənday ka təv manəte eye mə gay tay hay. Tə ndayawa wu mənday niye na, ta məŋgwese eye, maguŋguze kwa tsekweŋ andaya bay.

⁴⁷ Ta zambadaway a Mbəlom ada nəteye niye hay tebiye tə yatay a gər a ndo hay. Andza niye, Bəy Maduweŋ a təmawa tay ha ndo hay pat pat, a səkah tay ha ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu ta ndo neheye faya ma təmiye tay ha aye.

3

Piyer ta Yuhana tə mbəl ha ndo matəra eye

¹ Pat wuray Piyer ta Yuhana ti ye a gay i mædəslay ha gər a Mbəlom mata dūwulay me a Mbəlom. Ti ye ta bəre mahkar i huwa. Ndo hay ti yawa ta dūwulaway naha me a Mbəlom na, ta bəre mahkar eye niye.

² Ndowneye andaya bəse ta mæged i gay i mædəslay ha gər a Mbəlom niye. Mæged nakə tə zalay mæged nakə a le aye. Ndowneye niye na, matəra eye kwa abəra ka məwe ŋgay. Tə zlawə naha, tə hənawa ha bəse ta mæged niye pat pat. A tsətsahawa dala ka ndo neheye ti yawa naha a gay i məvələy wu a Mbəlom aye.

³ Pat eye niye na, a ŋgatay a Piyer ta Yuhana ta diye, ta fələkwiye a gay i mædəslay ha gər a Mbəlom. Tsa na, a tsətsah fataya dala.

⁴ Piyer ta Yuhana ta ndazl na lele. Tsa na, Piyer a gwadáy: «Zəba famaya lele.»

⁵ Tsa na, ndo niye a zəba fataya, a zəzur tay ha tə metsehe lele. Neŋgeye a dzala na, ta vəleŋeye wu.

⁶ Piyer a gwadáy: «Dala andaya fagaya bay tebiye, ane tuk na, na vəlakeye na, wu nakə andaya fagaya aye. Neŋ faya na gwadakeye ta gədan i Yesu Kəriste i Nazaret lətse, do!»

⁷ Tsa na, Piyer a gəs na abəra mə həlay i mənday hərwi madzəne na ka mələtse ha ka mbəlom. Kwayaŋŋa sik ŋgay hay tə mandərkukwasl ŋgay hay tə huta gədan.

⁸ A ndapa a mbəlom tə sik ŋgay hay lele. Tsa na, a pa bo ka mede. A ye, tə fələkwa ka bo dziye ta ndo i maslaŋ i Yesu niye hay a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ndo niye na, a ye lele ta mandepe a mbəlom tsadaw tsadaw ada tə mazambaday a Mbəlom.

⁹ Ndo hay tebiye tə ŋgatay faya ma diye kuteŋ kuteŋ lele ada faya ma zambadeye a Mbəlom.

¹⁰ Tə sər ha, neŋgeye ndo nakə a rəkawa bəse ta maged nakə a le haladzay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, nəteye niye tebiye ta dzədzar ada a gatay hərbaəbəkka hərwi wu nakə a ge bo ta ndo niye aye.

¹¹ Piyer ta Yuhana nəteye mə mazambal i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə tə zalay Mazambal i Salomon aye. Ndo nakə a mbəl abəra mə matəre aye na, a wuda məgəre tay ha sa bay. Ndo hay haladzay ti ye naha mahway mahway hərwi nəteye tebiye a gatay hərbaəbəkka.

¹² Piyer a ŋgatay a ndo neheye ti ye naha haladzay aye na, a gwadətay andza nakay: «Nəkurom ndo i Israyel hay, ndo nakay a mbəl na, a gakum hərbaəbəkka na, hərwi mey? Nəkurom faya ka zəbumeye famaya andza niye na, hərwi mey? Nəkurom faya ka dzalumeye mə gər kurom na, maa mbəl ha ndo nakay na, Piyer ta Yuhana hərwi bo tay eye gədan eye. Tə mbəl ha na, nəteye tə pay bəzay a

Mbəlom lele. Ane tuk na, a'ay andza niye bay.

¹³ Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak ada Mbəlom i Zakob nakə nəteye neheye ta duwulay me aye, a bəz ha məzlaəb i ndo i məsler ŋgay Yesu. Nəkurom eye, ka vəlumay ha a həlay i Roma hay hərwi ada tə kəd na ada ka kalum ha kame i Pilat. Pilat na, habə a say məgəre ha.

¹⁴ Nəkurom ka kalum ha ndo nakə dāda neŋgeye kə ge mənese bay. Neŋgeye ndo dedek eye. A yakum a gər dūh matsətsehe tə gərakum ha na, ndo məkədə ndo.

¹⁵ Andza niye, ka kədum na, ndo nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye. Ane tuk na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra mə walaŋ i mədahaŋ hay. Nəkway tebiye ka sərakwa ha.

¹⁶ Ndo nakay anaŋ ka ŋgatumay, ka sərūm ha aye na, maa vəlay gədan na, məzele i Yesu hərwi nakə nəmaa pa mədzał gər may ka Yesu aye. Ayaw! Ndo nakay a mbəl lele ka ŋgatumay tə dərə kurom aye na, hərwi nakə nəmaa pa mədzał gər ka Yesu aye.

¹⁷ «Malamar ga hay, ahəl nakə nəkurom ta bəy kurom hay ka kalum ha Yesu aye na, neŋ na sər ha wu nakə ka gum aye na, ka sərūm bay.

¹⁸ Ane tuk na, Mbəlom a ge na, wu nakə a tsik ahəl niye tə bazlam i ndo mədə ha bazlam ŋgay aye. A gwad: Kəriste na, ma ta giye dərətsətseh.

¹⁹ Anəke na, mbədum ha mede kurom, mbədumaw me ka təv i Mbəlom hərwi ada mə mbatakum ha mənese kurom hay.

²⁰ Ka gum andza niye na, Bəy Maduweŋ Mbəlom ma vəlakumeye zay ada ma ta slərakumaweYe Yesu ndo mətəme ha ndo nakə a zla na kurre hərwi kurom aye.

²¹ Anəke na, kutoŋ Yesu Kəriste ma ndziye mə mbəlom təmad hus a pat nakə Mbəlom ka təra ha wu hay tebiye andza nakə a dā ha ahəl niye tə bazlam i ndo mədə ha bazlam ŋgay hay aye.

²² Musa, neŋgeye a gwadətay a bəba tətə kway hay: «Bəy Maduweŋ kurom

Mbəlom ma ta slərakumaweye ndo mədə ha bazlam ŋgay andza neŋ na gwad bədaw? Neŋgeye na, slala kurom. Ka ta pumay zləm a wu nakə ma ta tsikakumeye tebiye.

²³ Ndowne kə pay zləm a bazlam i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom niye bay na, ma ndziye mə walaŋ i ndo i Mbəlom hay bay. Ta kədiye na mədahaŋ eye.*”

²⁴ «Siye i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay dərmak ta tsik andza i Musa. Ta tsik ka wu nakə ma giye bo ahəl kway nakay anaŋ aye. Kwa Samuyel ada kwa siye i ndo maslaŋ i Mbəlom neheye ti yaw ma dəba ŋgay aye.

²⁵ Malamar ga hay, Mbəlom a tsik wu neheye tə bazlam i ndo mədə ha bazlam ŋgay hay na, a nəkurom. Andza niye dərmak, ahəl nakə Mbəlom a 6ar dzam ta bəba tətə kurom hay aye na, a gwaday a Abraham: “Na ta piye ŋgama ka ndo i məndzibəra hay tebiye tə həlay i wawa i huđ yak hay. Dzam nakə Mbəlom a 6ar aye na, i kurom.†”

²⁶ Andza niye, Mbəlom a sləraw ndo i məsler ŋgay na, hərwi kurom təday. A sləraw na, hərwi məpe fakuma ŋgama, ada mətsoya kurom ahaya abəra ka tsəved i mənese.»

4

Piyer ta Yuhana kame i bagwar i Yahuda hay

¹ Ahəl nakə Piyer ta Yuhana, nəteye faya ta tsikateye me a ndo hay mba aye na, ndo məvəlay wu a Mbəlom hay, bəy i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ta Saduke hay ti ye naha ka təv tay.

² Ti ye naha na, tə ge dərev haladzay ka Piyer ta Yuhana hərwi nəteye faya ta tətikiye tay ha ndo hay, tə gwadatay: «Yesu kə lətsew abəra ma mədahaŋ ada mələtsew i Yesu niye a lətsew aye na, ndo hay ta sliye faya mələtsew abəra ma mədahaŋ.»

³ Ndo niye hay tə gəs tay ha Piyer ta Yuhana, ta dərəzl fataya a daŋgay. Ta dərəzl fataya na, ta gatay sariya zuk bay, hərwi həvad kə ge tsiy.

⁴ Mə walaŋ i ndo neheye tə tsəne matətike i Piyer ta Yuhana aye na, ndo hay haladzay ta dzala ha ka Yesu. Ndo məpe mədzal gər ka Yesu ta səkah, ndo hay tebiye ma giye gwezem zlam.

⁵ Tədəcə eye i mekedəcə na, bəy i Yahuda hay, madugula i Yahuda hay ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə haya gər a Zerozelem.

⁶ Mə walaŋ tay niye hay tə haya gər aye na, bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom nakə tə zalay Han aye andaya, Kayif, Yuhana, Aləgəzandər ada tə siye i ndo neheye ma bədgay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom tebiye nəteye andaya.

⁷ Tə həlataya ahaya ndo i maslaŋ i Yesu niye hay sulo eye kame tay. Tsa na, ta tsətsah fataya, tə gwadatay: «Ka mbəlum ha ndo nakay na, ma kəkay? Ka hutumaw gədaŋ eye na, məŋgay? Ada ka mbəlum ha na, ta məzele i way?»

⁸ Ta tsətsah fataya andza niye na, kwayaŋŋa Piyer a rah ta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye, a gwadatay: «Nəkurom bəy mələve ndo hay ta madugula hay,

⁹ ka tsətsahumeye famaya bazlam bəgom na, hərwi nakə nəmaa gay ŋgwalak a ndo matəra eye, a mbəl ma kəkay ka tsətsahum famaya andza niye na gwad ba?

¹⁰ Ayaw lele! Kə ge andza niye na, nəkurom sərum ha, nəkurom tebiye tə siye i ndo i İsrayel hay, sərum ha na, ndo nakə a lətse kame kurom neŋgeye zay lele aye na, ta məzele i Yesu Kəriste nakə a yaw abəra na Nazaret aye. Neŋgeye ndo nakə ka darum na ka mayako mazləmbada eye ada Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye na, neŋgeye.

¹¹ Derewel i Mbəlom a tsik faya, a gwad:

* 3:23 Madayaw abəra ma Ezipt 18.15, 18-19. † 3:25 Madazlay i wu hay 22.18; 26.4.

“Kwar nakə nəkurom ndo madəzle gay hay ka kalum ha aye na, ka təra kwar nakə ma vəleye gədan a gay aye düh.*”

12 «Ka mbakweye faya mətəme na, tə neŋgeye nəte ŋgweŋ. Hərwi ka məndzibəra tebiye Mbəlom kə vəl ndo mekeleŋ eye nakə ma təmiye kway ha aye na, andaya bay.»

13 Ndo niye hay tə haya gər aye na, a gatay wadəŋ wadəŋ. Hərwi ta zəba ka Piyer ta Yuhana na, ta dzədzar bay, tə tsik me parakka. A gatay wadəŋ wadəŋ wene wene eye na, hərwi nəteye ta tətik wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. Tə sər ha nəteye na, ndo məpay bəzay a Yesu tsa.

14 Ane tuk na, nəteye faya ta ŋgateye a ndo nakə a mbəl aye dərmak, neŋgeye malətsa eye ka təv tay. Tə sər wu nakə ta mbədatay faya a Piyer ta Yuhana aye bay.

15 Tsa na, tə gwadətay: «Dum abəra mə gay.» Piyer ta Yuhana ti yaw wu tay abəra mə dəma na, nəteye tə mətsa mə gay tə ma ha ka bo bazlam.

16 Tə gwad a bo mə walaŋ tay: «Ndo neheye ka gakweye tay ha na, kəkay? Ndo i Zerozelem hay tebiye tə sər ha masuwayaŋ nakə tə ŋgatay aye parakka, maa ge na, Piyer ta Yuhana. Ka slakweye faya məmbədə bay.

17 Ane tuk na, gakwatay me ada pakwa fataya zluwer na, tã tətikatay bazlam nakay a ndo hay tə məzele i Yesu Kəriste bay hərwi ada siye i ndo hay tã tsəne labara i masuwayaŋ nakə tə ge aye bay.»

18 Ti ye tə zalatayaw. Piyer ta Yuhana ta mbədə naha gər ka təv tay. Ti ye naha na, tə gatay me, tə gwadətay: «Kã tsikumamatay kəgəbay kã tətikumamatay a ndo hay tə məzele i Yesu sa bay.»

19 Ane tuk na, Piyer ta Yuhana ta mbədatay faya, tə gwadətay: «Nəkurom na, dzalum ha wu nakə dedek eye kame i Mbəlom aye təday. Lele marəhay ha gər na, a nəkurom tsukuđu a Mbəlom daw?»

20 Nəmaa sliye faya məgər ha matətike wu nakə nəmaa ŋgatay ada nəmaa tsəne aye bay. Nəmaa tsikiye huya.»

21 Ndo niye hay mahaya gər eye tə tsəne andza niye na, tə pa fataya zluwer haladzay sa. Tsa na, tə gər tay hay, ti ye wu tay. Tə gər tay ha na, ta huta fataya mənese nakə dā məgatay dəretsətseh aye bay, hərwi siye i ndo hay nəteye tebiye faya ta zambadəye a Mbəlom hərwi wu nakə Piyer ta Yuhana tə ge aye.

22 Ndo niye tə mbəl ha ta masuwayaŋ aye na, məve ŋgay ma ziye məve kuro kuro fad.

Maduwule me i ndo məpe mədzal gər hay

23 Tə gər tay ha Piyer ta Yuhana. Tə gər tay ha na, ta mbədə gər, ti ye ka təv i ndo məpe mədzal hay ka Yesu. Ti ye naha na, ta təkəratay wu nakə bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula hay i Yahuda hay tə tsik aye.

24 Tə tsəne bazlam niye na, kwayaŋŋa nəteye tebiye tə dzapa nəte, tə pa bo ka maduwulay me a Mbəlom. Tə gwaday naha a Mbəlom: «Bəy Maduweŋ, maa ge magərmbəlom ta dala, ta bəlay ada tə wu neheye mə dəma tebiye aye na, nəkar.

25 Maa tsik me tə bazlam i bəba tətə may Davit ndo i məsler i yak na, nəkar. Neŋgeye a tsik ta gədan i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye, a gwad:

“Ndo hay tebiye tə ge mevel na, ke-mey?

Tə ma ha ka bo bazlam na, hərwi mey?

26 Bagwar i bəy i dala i məndzibəra hay ta ləva bo məge vəram.

Bəy hay ta haya gər məge vəram ta Bəy Maduweŋ Mbəlom ada ta ndo nakə a pay dzagwa i bəy a gər aye.†”

27 «Andza niye dedek, ta haya gər ma gəma nakay. Herod tə Pəŋos Pilat ta gəma hay ada ndo i Israyel hay

* 4:11 Dəmes hay 118.22. Kwar eye niye na, Yesu.

† 4:26 Dəmes hay 2.1-2.

ta haya gər mäge vëram ka Yesu ndo i məsler yak tsədanña eye. Neŋgeye nakə ka pay dzagwa i bəy a gər aye.

²⁸ Wu nakə tə ge andza nakay aye na, andza i yak nakə ka tsik kurre a saka mäge ta gədan yak aye.

²⁹ Anəke na, Bəy Maduweŋ may, dzəna may abəra ka təv i sewed tay neheye tə gamay aye tey. Vəlamay gədan yak ada nəmaâ dā ha bazlam yak ta dedek.

³⁰ Vəlamay gədan hərwi ada nəmaâ mbəl tay ha ndo hay, hərwi ada nəmaâ ge masuwayaŋ hay wal wal ta məzele i Yesu, ndo i məsler yak tsədanña eye.»

³¹ Ta ndəv ha mađuwulay me a Mbəlom na, təv nakə nəteye mahaya gər eye mə dāma aye a bəl haladzay dzeki6 dzeki6. Nəteye niye tebiye, Məsəfəre Tsədanña eye a rahatay a bo. Kwayaŋna tə pa bo ka məde ha bazlam i Mbəlom ze madzədzere.

Məndze nəte i ndo məpe mədzal gər hay ka Mbəlom

³² Ndo neheye ta təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye na, nəteye tebiye tə ndzawa na, nəte, ta wuda bo lele ada mədzal gər tay nəte. Ndəray kwa nəte mə walaŋ tay mətsike nakay na, wu ga na, andaya bay. Mə walaŋ tay wu tay hay tebiye ta ŋgənawa ha a bo mə walaŋ tay.

³³ Ndo i maslaŋ i Yesu hay tə dawa ha bazlam i mələtsew i Bəy Maduweŋ Yesu abəra ma mədahaŋ ta gədan haladzay. Tə gwadawa: «Nəmaa ŋgatay kə lətsew abəra ma mədahaŋ.» Ada Mbəlom a pa ŋgama haladzay ka ndo məpe mədzal gər hay.

³⁴ Ndəray mə walaŋ tay kwa tsekwen wu a kətsay bay. Ndo neheye guvah tay hay kəgəbay gay tay andaya na, ta səkəməwə ha. Suloy i wu nakə ta səkəm ha aye na, ti yawa ahaya

³⁵ ada tə vəlawatay a ndo i maslaŋ i Yesu hay. Ma dəba eye na, ta ŋgənawa ha suloy eye kwa a way dā andza nakə a say aye.

³⁶ Andza niye ndoweye andaya tə zalay Yusufa. Ndo i maslaŋ i Yesu

hay tə pa faya məzele na, Barnabas, andza məgwede: Ndo nakə ma gwadīye tete a siye i ndo hay aye. Neŋgeye slala ŋgay na, Levit hay. Tə wa na ma gəma nakə tə zalay Sipəre aye.

³⁷ Neŋgeye a ye, a səkəm ha guvah ŋgay. Tsa na, a zla ahaya suloy eye, a vəlatay a ndo i maslaŋ i Yesu hay.

5

Maraw me i Ananiyas ta Safira

¹ Ane tuk na, ndoweye andaya tə zalay Ananiyas. Tə zalay a ŋgwas ŋgay Safira. Pat wuray na, ta səkəm ha guvah tay tə gwad ayaw mə walaŋ tay.

² Ananiyas a həl faya abəra ka suloy i guvah niye, a ye ha siye a vəlatay a ndo i maslaŋ i Yesu hay. Suloy nakə a həl faya abəra aye na, ŋgwas ŋgay a sər faya lele.

³ A ye naha na, Piyer a gwad ay: «Ananiyas, ka gəray ha dərev yak a Fakalaw na, hərwi mey? Ka gər ha siye i suloy i guvah yak a mətagay, ka zlaw tsekwen, ka raway me a Məsəfəre Tsədanña eye na, hərwi mey?

⁴ Ahəl nakə ka səkəm zuk bay aye na, guvah yak wu yak bəna i ndəray dāw? Ada suloy i guvah nakə ka səkəm ha aye na, i yak bədaw? Ka dzala mə gər yak mäge wu andza nakay na, ma kəkay? Ka raway me na, a Mbəlom bəna, a ndo hay bay.»

⁵ Ananiyas a tsəne bazlam niye hay na, a dəd abəra ka mbəlom. Kwayaŋna a mət tsədək tsədək. Ndo neheye tə tsəne labara niye aye na, nəteye tebiye ta dzədzar haladzay.

⁶ A mət na, gawla hay ti yaw tə mbəkwa na mədahaŋ. Tsa na, tə zla na, ti ye tə la na.

⁷ Mazlambar ma giye bəre mahkar na, ŋgwas i Ananiyas a yaw a fələkwa a gay. A yaw na, kə sər ka wu nakə a ge bo aye bay.

⁸ A fələkwa naha a gay na, Piyer a tsətsah faya, a gwad ay: «Tsiken, suloy i guvah kurom nakə ka səkəmum ha ta zal yak aye na, andza nakay dāw?»

Ngwas niye a mbəday faya, a gwaday: «Ayaw! Nəmaa səkəm ha na, suloy eye andza nakay.»

⁹ Piyer a gwaday: «Ka mum ha ka bo bazlam mə walañ kurom hərwi madzəgur me ka Məsəfəre i Bəy Maduweñ na, kəkay? Tsəne, ndo neheye tə la zal yak aye, nəteye andaya malətsa eye ka maged tsiy ada ta deyewe ye ta zliye kar dərmaç.»

¹⁰ Piyer a tsikay andza niye na, kwayañña a dəd ka sik i ndo i maslañ i Yesu niye hay. Tsa na, a mət. Gawla hay ti yaw, tə fələkwa naha a gay. Ti ye naha na, kə mət. Tə zla na, ti ye ha tə la na ka tsakay i zal ñgay.

¹¹ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tebiye ada tə siye i ndo neheye tə tsəne labara niye aye na, ta dzədzar haladzay.

Ndo i maslañ hay tə gawa masuwayañ wal wal haladzay

¹² Ndo i maslañ hay tə gawa masuwayañ wal wal haladzay mə walañ i ndo hay. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə hayawa gər a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, mə Mazambal i Salomon.

¹³ Ndo neheye tə pa mədzal gər ka Yesu təbey aye na, zluwer a gatay mede ka təv tay. Ane tuk na, ndo hay tebiye tə dəslatay ha gər.

¹⁴ Ndo hay haladzay faya ta səkahiye, hasləka hay ta ñgwas hay tə dzala ha ka Bəy Maduweñ. Ndo məpe mədzal gər hay ta səkah haladzay.

¹⁵ Hərwi masuwayañ neheye ndo i maslañ hay tə ge aye na, ndo hay tə həlawa naha ndo i dəvats hay. Tə həlawa tay naha ka sləlah kəgəbay ka hubok. Tə pawa tay ha ka tsakay i tsəved hərwi ada ahəl nakə Piyer ma diye tə dəma aye na, kwa kəkay mezek ñgay kə husa ka ndo nəte mə walañ tay ma mbəliye.

¹⁶ Ndo hay haladzay ti yawaw abəra ma gəma neheye tə mbay naha a Zerozelem aye. Tə həlawa naha ndo i dəvats ta ndo neheye məsəfəre lele bay eye hay mə bo tay aye. Ndo i maslañ hay tə mbəl tay ha tebiye.

Tə gəs tay ha ndo i maslañ hay

¹⁷ Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom ta ndo neheye tə paway bəzay aye, andza məgwede ta Saduke hay, tə tsəne ndo i maslañ hay faya ta giye masuwayañ haladzay na, a ndalatay, dərev tay a rah ta sələk. Tə ma ha ka bo bazlam, tə gwad: «Gəsakwa tay ha!»

¹⁸ Tsa na, ti ye tə gəs tay ha. Ti ye tə pa tay a dañgay.

¹⁹ Ane tuk na, ta həvad ahəl nakə ndo i maslañ hay nəteye ma dañgay aye na, gawla i Mbəlom a ye, a həndəkətatay na maged i gay i dañgay niye. A həlatay ahaya ndo i maslañ niye hay abəra mə dəma, a gwadətay:

²⁰ «Dum ta dumatay ha labara i sifa wedeye a ndo hay ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom!»

²¹ Ndo i maslañ hay ta təma bazlam i gawla i Mbəlom nakə a tsikatay aye. Pərik i mekedə na, tə həl bo ti ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ti ye naha tə pa bo ka matətikətatay a ndo hay.

Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom ta ndo neheye nəteye dziye, tə zalatay a madugula i Yahuda hay, tə haya gər. Tə ma ha ka bo bazlam mə walañ tay. Tsa na, tə slər ndo hay ka ndo i maslañ hay a gay i dañgay, tə ye tə həlatay ahaya.

²² Ane tuk na, ndo neheye ti ye, tə husa a dəma na, ta huta tay ha mə gay i dañgay bay. Tə maw ka təv i ndo neheye tə slər tay naha aye, tə matay ha labara eye.

²³ Tə gwadətay: «Nəmaa ye naha, nəmaa ndzay a gər a gay i dañgay na, mədərzla eye lele ada ndo matsəpe maged hay nəteye andaya faya ta tsəpiye. Ane tuk na, nəmaa həndək na maged na, nəmaa huta ndəray kwa nəte bay!»

²⁴ Tə tsəne labara niye andza niye na, bəy i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə sər wu nakə ta dzaliye bay. Ta tsətsahay a gər tay, tə gwad: «Matəra

ta ndo i məsler niye hay na, wuye mey?»

²⁵ Ahəl nakə nəteye faya ta dzaliye andza niye na, ndoweye a yaw ka təv tay, a gwadatay: «Tsənum! Ndo neheye ka pum tay a daŋgay aye na, nəteye faya ta tətikateye a ndo hay mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom!»

²⁶ Tə tsəne andza niye na, kwayaŋŋa bəy i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta ndo ŋgay hay, ti ye mata ma tay ahaya ndo i maslaŋ niye hay. Ane tuk na, ti ye tə ma tay ahaya na, ta gatay dəretsətseh bay hərwi ta dzədzar ta ndo hay, ta ta kaliye tay ha tə kwar.

Ndo i maslaŋ hay kame i sariya

²⁷ Ti ye tə həlatay ahaya na, ti ye tay ha kame i madugula i Yahuda hay. Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom a pa bo ka matsətsehe fataya abəra bazlam.

²⁸ A gwadatay: «Nəmaa gakum me ka matətikatay a ndo hay ta məzele i Yesu bədaw? Ada ka gum na, mey? Nəkurom na, tsəkam matətikatay a ndo hay ma wuzlahgəma i Zerozelem tebiye na, kəkay? Ada a sakum məgwede maa kəd na ndo niye na, nəmay daw?»

²⁹ Piyer tə siye i ndo i maslaŋ hay ta mbədətatay faya, tə gwadatay: «Marəhay ha gər na, a Mbəlom bəna a ndo hay bay.

³⁰ Ka darum na Yesu ka mayako mazləlmbada eye hərwi ada mə mət. Ane tuk na, Mbəlom i bəba tətə kway hay kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ.

³¹ Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ ta gədaŋ ŋgay. Kə pa na a bəy, neŋgeye ndo mətəme ha ndo hərwi ada İsrayel hay tə mbədə ha mede tay. Ta huta, Mbəlom ma pəsətay ha mezeleme tay hay.

³² Nəmay na, ndo məhəle mbal i wu neheye a ge bo aye, nəmay ta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye nakə Mbəlom a vəlatay a ndo neheye ta rəhay ha gər aye.»

³³ Tə tsəne bazlam niye na, a ndalatay haladzay. A satay mədəke tay ha ndo i maslaŋ hay.

³⁴ Ane tuk na, Farisa wuray andaya məzele ŋgay Gamaliyel. Neŋgeye na, ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye. Ndo hay tebiye ta təmawa bazlam ŋgay. A lətse mə walaŋ i ndo niye hay mahaya gər eye, a gwadatay: «Ndo neheye tə ye abəra kanaŋ tsekweŋ təday.»

³⁵ Ndo i maslaŋ hay ti yaw abəra mə dəma na, a gwadatay: «İsrayel hay, gum metsehe hərwi wu nakə a sakum məgatay a ndo neheye.

³⁶ Ndo niye məzele ŋgay Tiyodas aye na, mə makumaw a gər. A yaw ahəl niye a gwad neŋgeye na, bagwar i ndo. Ndo hay ta giye temerre fad ta pay bəzay. Ane tuk na, ta kəd na. Ndo neheye tə pay bəzay aye ta ŋgəna gər tebiye. Kwa ndəray ka ləkaw bay.

³⁷ «Ma dəba ŋgay na, ndoweye andaya dərmak, məzele ŋgay Yudas. Neŋgeye ndo i Galile. Neŋgeye a ndo hwaw ahəl i məpesle ndo, kə zalatay a ndo hay haladzay ka məpay bəzay. Neŋgeye dərmak ta kəd na ada ndo neheye tə pay bəzay aye ta ŋgəna gər tebiye kweye kweye.

³⁸ Neŋ faya na tsikakumeye anəke, kə mətsum ka ndo neheye bay, gərurum tay ha tə ye wu tay. Hərwi kə ge mədzal gər tay, ta məsler tay, ti yaw ma ndo hay na, ta ndziye bay. Ta dziye.

³⁹ Ane tuk na, kə ge məsler tay a yaw abəra mə həlay i Mbəlom na, ka slumeye faya məmbete ha bay. Gum metsehe lele, faya ka gumeye vəram na, ka Mbəlom düh!»

⁴⁰ Ndo niye hay mahaya gər eye ta təma bazlam i Gamaliyel. Tə zalatay a ndo i maslaŋ hay sa. Ti ye naha, tə ndaəa tay ha. Tə gwadatay: «Dada kə tsikumay me a ndəray tə məzele i Yesu sa bay.» Tsa na, tə gər tay ha.

⁴¹ Ndo i maslaŋ i Yesu niye hay ti yaw abəra mə walaŋ i məhay gər tay niye tə məŋgweşe hərwi dəretsətseh nakə tə gatay hərwi məzele i Yesu aye.

⁴² Duh ta tətikawa ada tə dəwa ha mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada mə gay tay hay pat pat tə gərawa ha bay, Yesu na, Kəriste.

6

Tə pala ndo hay tasəla hərwi madzəne ndo i maslañ i Yesu hay

¹ Ahəl niye na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu faya ta səkahiye haladzay. Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər neheye tə tsik me i Gərek aye na, tə ge dərev ka ndo məpe mədzal gər neheye nəteye tə tsik bazlam i Yahuda hay aye. Tə ge dərev na, hərwi ahəl nakə ta ngənatay wu mənday a madakway i ngwas hay aye na, tə vəlatay a madakway i ngwas tay hay təbey.

² Ndo i maslañ neheye kuro gər eye sulo aye, tə hayatay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, tə gwadətay: «Nəmaa gəriye ha məde ha bazlam i Mbəlom hərwi məmətse manğəne wu mənday bay.

³ Hərwi niye malamar hay, pəlum ndo hay tasəla mə walañ kurom. Ka pəlumeye na, ndo i ngwalak hay, ndo neheye nəteye maraha eye ta Məsəfəre Tsədəñña eye ada tə sər gər lele aye. Nəmaa vəliye məsler i manğəne wu mənday na, a həlay tay.

⁴ Nəmay, nəmaa duwulay me a Mbəlom ada ta məde ha bazlam ngay a ndo hay.»

⁵ Bazlam tay niye a yatay a gər a ndo hay tebiye. Tsa na, tə pala ndo hay tasəla. Ndo makurre eye na, Etiyen, ndo nakə ta mədzal gər lele ada maraha eye ta Məsəfəre Tsədəñña eye, Filip, Pərakor, Nikanor, Timon, Parmenas ada Nikolas ndo i gəma i Anıtyos neñgeye a gawa kule, ane tuk na, ahəl niye na, ka dazlay a məpay bəzay a kule i Yahuda hay.

⁶ Tsa na, ti ye tay ha ka təv i ndo i maslañ i Yesu hay. Ndo i maslañ i Yesu hay tə pa fataya həlay ada ta duwulay me a Mbəlom.

⁷ Bazlam i Mbəlom a də a zləm haladzay. Ndo məpe mədzal gər hay ta səkah haladzay ma Zerozelem ada

ndo məvəlay wu a Mbəlom hay haladzay tə dzala ha ka Yesu.

Tə gəs na Etiyen

⁸ Etiyen na, ndo nakə nəte mə walañ i ndo neheye tə pala tay tasəla aye. Neñgeye na, Mbəlom kə pa faya ngama haladzay. Ka tsəved i Mbəlom na, neñgeye gədañ eye haladzay. A gawa masuwayañ hay mə walañ i ndo hay.

⁹ Siye i Yahuda hay nəteye andaya, tə haya gər a gay i maduwule me nakə tə zalay gay i maduwule me i beke neheye tə gər tay ha aye. Ti yaw ma gəma i Siren ada ma gəma i Aləgəzandəri, ti yaw ma dala i Silisi ada ma dala i Azi. Nəteye niye tebiye ta təma bazlam i Etiyen bay, faya ta kədiye wuway ta neñgeye.

¹⁰ Ane tuk na, ndo niye hay tə mba ka Etiyen tə bazlam bay, hərwi maa vəlay ndaraw ka mətsike me na, Məsəfəre i Mbəlom.

¹¹ Tə vəlatay wu a ndo hay, hərwi ada ndo niye hay tə raw me tə gwadətay: «Nəmaa tsəne faya abəra bazlam, faya ma tsaleye ka gər a Musa ada faya ma tsaleye ka gər a Mbəlom.»

¹² Tə suta faya ndo hay, madugula hay ada ta ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye ka Etiyen. Tsa na, tə wuya kurah ka Etiyen, tə gəs na. Ti ye ha kame i madugula i Yahuda hay.

¹³ Tə həl naha ndo mədəse faya parasay hay, tə gwadətay: «Ndo nakay na, faya ma tsikiye wu lele bay eye ka gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ka bazlam i Musa mapala eye.

¹⁴ Nəmaa tsəne faya abəra a gwadətay: Yesu ndo i Nazaret ma deyeweye, ma mbəzliye ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada ma mbədiye ha kule kway nakə Musa a vəlakway aye.»

¹⁵ Ndo niye hay tebiye nəteye mandza eye mə gay i məhay gər aye, tə ma ha dəre ka Etiyen. Ta zəba faya, tə ngatay na, da'ar ngay a dəv andza i gawla i Mbəlom.

7

Bazlam i Etiyen

1 Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom a tsətsah ka Etiyen, a gwadəy: «Wu nakə tə tsik fakaya na, dedək dəw?»

2 Etiyen a mbəday faya, a gwadəy: «Malar ga hay ta bəba ga hay, tsənum wu nakə na tsikakumeye təday. Mbəlom nakə a ze wu hay tebiye ta məzlaḅ aye a bəzay ha bo a bəba təte kway Abraham ka dala i Mizapotami kurre ahəl nakə ki ye a Haran zək bay aye,

3 ada a gwadəy: “Lətse abəra ma gəma yak ada gər ha ndo yak hay, do a gəma nakə na dəkeye faya aye.*”

4 «Yaw! Abraham a tsəne bazlam i Mbəlom na, a lətse abəra ma Kaladeyen hay, a ye mata ndze ma Haran. Ma dəba eye bəba ngay a mət na, Mbəlom a zla na abəra ma Haran, a ye ha a gəma nakay anan nəkway mandza eye mə dəma aye.

5 Mə dəma na, Mbəlom kə vəlay guvah i məda ngay kwa tsekweñ bay, kwa dala tsekweñ bəbay na, kə dəsay bay. Ba Mbəlom kə tsikay kurre, a gwadəy: “Gəma nakay na, na ta vəlakeye ha tebiye. Aza nəkar andaya sa bay na, wawa i huḍ yak hay ta ndziye mə dəma, ma təriye i tay.” Ahəl niye Mbəlom a tsikay a Abraham na, wawa ngay andaya kwa nəte zək bay.

6 Wu nakə Mbəlom a tsikay aye na, a gwadəy: “Wawa i huḍ yak hay ta diye, ta ndziye ma gəma i ndo hay. Mə dəma na, ta təriye tay beke eye hay. Ta gateye dəretsətseh. Ta ndziye məve temerre fad mə dəretsətseh.

7 Ane tuk na, na ta giye sariya ka ndo i gəma niye hay tə gatay dəretsətseh aye. Ma dəba eye na, ta diye abəra ma gəma nakay, ta diye ta dəslən ha gər ma təv nakə ta ndziye mə dəma aye.†”

8 Mbəlom a ɓar dzam ta Abraham, a dəy ha na, ta mədəse bo. Ma dəba eye, Abraham a wa Izak, a ge məhəne tsamahkar na, a dəs na. Izak a wa Zakob, Izak a dəs na. Zakob dərmak a wa wawa hay kuro gər eye sulo.

Nəteye nəheye ta təra bəba təte kway hay na, Zakob a dəs tay ha dərmak.

9 «Bəba təte kway hay tə nəy dəre a malar tay nakə nəte mə walañ tay tə zalay Yusufa aye. Tə gəs na ta səkəm ha beke eye a gəma i Ezipt. Ane tuk na, Mbəlom ka tsəpa na.

10 Mbəlom kə təma ahaya Yusufa abəra mə dəretsətseh hay tebiye. A vəlay metsehe ta ngwalak i bo ka dəre i bəy nakə a ləva Ezipt tebiye, tə zalay Farawon aye. Nəngəye a pa na bəy eye ka dala i Ezipt ada a ləvay gər a ndo nəheye mə gay ngay aye tebiye.

11 «Ma dəba eye na, mandərzlañ a ge ka dala i Ezipt tebiye ada ka dala i Kanan. Mandərzlañ niye a ge na, mandərzlañ bagwar eye. Ndo hay ta sa dəretsətseh haladzay. Bəba təte kway hay tə huta wu mənday kwa tsekweñ bay tebiye.

12 Zakob a tsəne wu mənday andaya ma Ezipt na, a slər wawa ngay niye hay ta təra bəba təte kway aye. A slər tay ha makurre eye.

13 Ta mbəda gər masulo eye na, Yusufa a dətay ha bo ada Farawon bəy bagwar eye a sər ha nəteye na, gwala i Yusufa hay.

14 Tsa na, Yusufa a slər ndo hay ka bəba ngay Zakob ta ndo i gay ngay hay tebiye. Nəteye tebiye na, kuro kuro tasəla gər eye zləm.

15 Zakob tə həl bo, ti ye a Ezipt ta ndo i gay ngay hay. Zakob a mət mə dəma ada bəba təte kway hay dərmak tə mət mə dəma.

16 Mədəhan tay na, tə həlawa a gəma nakə tə zalay Sisem aye. Tə pawa a tsəvay nakə Abraham a səkəm abəra ka wawa i Hamor ma gəma i Sisem ta suloy aye.

17 «Wu nakə Mbəlom a tsikay kurre a Abraham aye na, mazlambar həlay eye kə ndislew. Gwala kway hay tə wa bo. Ta səkah məwe bo haladzay ma Ezipt.

18 Bəy nakə a sər Yusufa aye na, andaya sa bay. Tə pa na bəy wədeye

* 7:3 Madazlay i wu hay 12.1. † 7:7 Zəba mə Madazlay i wu hay 15.13-14 ada mə Madayaw abəra ma Ezipt 3.12.

nakə faya ma ləviye dala i Ezipt aye. Nəngeye na, a sər Yusufo bay.

¹⁹ Bəy niye bagwar eye a vatay gər a bəba tətə kway hay. A gawatay dəretsətseh haladzay ada a gawatay kutoŋ ka məkwetse wawa tay a pesl ada tã mət.

²⁰ Həlay niye na, tə wa na Musa. Musa a le haladzay ada a yay a gər a Mbəlom. Tə wa na na, tə gəl na kiye mahkar mə gay i bəba ŋgay.

²¹ Ma dəba eye na, tə gər ha. Dem i Farawoŋ a ndzay a gər, a zla na. A ye ha a gəl na andza wawa ŋgay.

²² Andza niye, Musa a gəl bo na, a zla metsehe ta ndaraw i Ezipt hay. A tərə ndo ta məzlaḅ eye hərwi bazlam ŋgay neheye a tsikawa aye ta məsler neheye a gawa aye.

²³ «Musa a ge məve kuro kuro fad na, a say mede mata dzəne tay ha gwala ŋgay Israyel hay.

²⁴ A ye na, a ŋgatay a ndo i Ezipt faya ma geye dəretsətseh a ndo nəte mə walaŋ i Israyel hay. Tsa na, a ye naha a dzəna na ndo niye faya ta geye dəretsətseh aye. A kəd na ndo i Ezipt niye mədahaŋ eye.

²⁵ Musa a dzala na, Israyel malamar ŋgay hay tə sər ha Mbəlom ma ta təmiye tay ha abəra mə dəretsətseh tə həlay ŋgay. Ane tuk na, tə sər bay.

²⁶ Tədœ eye Musa a ndzatay a gər a Israyel hay sulo faya ta kədiye bo. A say a Musa maŋgəne tay ha ada tã ndza zay mə walaŋ tay. A gwaday: “Dzam ga, nəkurom ta malamar tuk na, ada ka gumeye dəretsətseh a bo kurom ta məkədə bo na, hərwi mey?”

²⁷ Ane tuk na, ndo nakə faya ma geye dəretsətseh a malamar ŋgay aye na, a pay həlay a Musa, a gwaday: “Maa pa kar bəy ada ndo məge may sariya na, way?”

²⁸ A saka məkədə ga andza nakə ka kəd ndo i Ezipt məvenəŋ aye sa daw?”

²⁹ Musa a tsəne andza niye na, a hway, a ye ŋgway ka dala i Madiyan. Mə dəma na, a zla ŋgwas. Tə wa wawa haslaka eye hay sulo.

³⁰ «Ma dəba i məve kuro kuro fad na, Musa nəngeye huya ma gəma niye mə makulkwandah aye. Pat wuray na, nəngeye bəse ta mahamba i Sinay. Gawla i Mbəlom a yaw, a bəzay ha bo. Musa a ŋgatay na, ma ako ka gay i dak nakə faya ma təmiye aye.

³¹ Musa a ŋgatay andza niye na, a gay hərbaḅəkka. Ane tuk na, ahəl nakə nəngeye faya ma həndzədiye naha faya bəse mazəbe faya na, a tsəne mətsike me i Bəy Maduweŋ, a gwadayaw:

³² “Neŋ Mbəlom i bəba tətə yak hay, Mbəlom i Abraham, Mbəlom i Izak, ada Mbəlom i Zakob.” Musa a tsəne andza niye na, a dzədzar, zluwer a gay. Tsa na, a say mazəbe dəre ka ako niye sa bay.

³³ Mbəlom a gwadayaw sa: “Musa, tsok na tahərak abəra mə sik, hərwi təv nakay nəkar mə dəma aye na, təv tsədəŋŋa eye.

³⁴ Faya ta gateye dəretsətseh a ndo ga hay ma Ezipt kəkay na, na ŋgatay. Na tsəne mətuwe tay ada na yaw na, mata mbəle tay ha. Na sləriye kar ha, do anəke a Ezipt.‡”

³⁵ «Musa nəngeye nakə Israyel hay tə kal ha, tə gwaday: “Maa pa kar bəy ada ndo məge may sariya na, way?” aye. Ane tuk na, Mbəlom a slər ka təv tay hərwi ada mātəra bəy tay ada ndo mətəme tay ha abəra mə dəretsətseh na, nəngeye. Mata sləre na ka məsler niye na, gawla i Mbəlom nakə a bəzay ha bo ma ako ka gay i dak aye.

³⁶ Maa ndzatay kame a Israyel hay məndohwaw abəra ma Ezipt na, nəngeye. Kə ge masuwayaŋ hay wal wal mə dəma. Kə ge kame i Bəlay Ndozza eye ada mə makulkwandah dərmak hus a məve kuro kuro fad.

³⁷ «Maa gwadətay a Israyel hay: “Mbəlom ma ta slərakumaweye ndo məde ha bazlam ŋgay andza neŋ. Ma zliye na, abəra ma gwala kuromŠ” na, Musa.

³⁸ Sa na, ahəl nakə Israyel hay nəteye mahaya gər eye mə makulk-

‡ 7:34 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 2.14–3.10. § 7:37 Bazlam mapala eye masulo eye 18.15.

wandah aye na, maa lətse mə walaŋ i bəba tətə kway ta gawla nakə a tsikawatayaw me mə mahəmba i Sinay aye na, Musa. Gawla i Mbəlom ma tsikataweye bazlam nakə ma vəliye sifa aye ada neŋgeye ma makweye ha.

³⁹ «Ane tuk na, bəba tətə kway hay ta kərah matəme bazlam ŋgay. Ta kal na a pesl. A satay mambədə gər ka dala i Ezipt.

⁴⁰ Tə gwadəy a Aron: “Lambadamay mbəlom hay hərwi məzle kame kway. Hərwi ka sərakwa wu nakə a ndzay a gər a Musa, ndo məhəlakway ahaya abəra mə Ezipt na, ka sərakwa bay.*”

⁴¹ Tsa na, ta lambad kule andza sla wawa eye andza mbəlom tay. Tə vəlay wu a kule tay niye. Tə ge magur-lom tə mənğwese eye lele hərwi wu nakə bo tay eye ta lambad aye.

⁴² Ane tuk na, Mbəlom a mbədətatay dəba. Ma dəba eye tə dəslay ha gər a wurzla hay. Mbəlom a vəlay tsəved andza nakə mawatsa eye mə dərəwel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay, Mbəlom a gwad:

“A nəkurom Israyel hay,
wu neheye hay ka vəlawum wal
wal
ada ta gənaŋ hay
məve kuro kuro fad aye na, a neŋ
bədəw?”

⁴³ Ka zlum madzawadzawa i gay i mbəlom kurom Molok,
ka zlum mandzəkit bo i wurzla i mbəlom kurom Refam.

Kule kurom neheye ka gum aye na,
hərwi mədəslay ha gər.

Hərwi niye na həliye kurom abəra ma gəma nakay,
na diye kurom ha dərəŋ abəra ta gəma i Babilon.†”»

⁴⁴ Etiyen a gwadətatay sa: «Ahəl niye bəba tətə kway hay nəteye mə makulkwandah na, madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom andaya fataya hərwi ada tətə sər ha Mbəlom andaya ta nəteye. Gay niye mapa eye

na, andza nakə Mbəlom a tsikay a Musa aye. Mbəlom a gwadəy a Musa tətə ge na gay niye na, andza nakə a ŋgatay aye.

⁴⁵ Ma dəba eye na, bəba tətə kway hay ta vəlatay ha madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom niye a wawa i hud tay hay. Ndo mənđzatay kame a wawa i hud tay niye hay na, Zozowe. Ti ye a gəma niye na, ta zla na gay i madzawadzawa niye. Mbəlom ka həhar tay ha ndo i gəma niye abəra kame tay. Ta sla fataya. Andza niye gay i madzawadzawa a ndza ma gəma niye hus a həlay i bəy Davit.

⁴⁶ Davit na, a yay a gər a Mbəlom haladzay. A tsətsah tsəved ka Mbəlom ka mədəzlay gay nakə wawa i hud i Zakob hay ta sliye faya mədəslay ha gər a Mbəlom mə dəma aye.

⁴⁷ Maa dəzlay gay na, Salomon.

⁴⁸ «Ane tuk na, Mbəlom Fetek ma ndziye mə gay neheye ndo hay ta dəzl aye bay. Andza nakə mawatsa eye mə dərəwel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye na, Mbəlom a gwad:

⁴⁹ “Təv mənđze i bəy ga na, mbəlom,
ada mənđzibəra na, təv sik ga.

Gay nakə ka dəzlumenəye na, slala i gay waray?

Təv nakə ma sliye mənđze mə dəma aye na, waray?”

⁵⁰ Maa ge wu neheye tebiye na, neŋ bədəw?‡”»

⁵¹ Etiyen a gwadətatay sa: «A nəkurom neheye sewed eye hay. Ka dərəzlum na dərəv kurom ta zləm kurom hay a məzele i Mbəlom nakə faya ma zalakumeye. A sakum mahəndəkay na dərəv kurom a Məsəfəre Tsədəŋŋa eye bay. Nəkurom na, andza bəba tətə kurom hay.

⁵² Ndo mədə ha bazlam i Mbəlom waray nakə bəba tətə kurom hay ta gay dərətsətseh bay aye? Kwa məkədə ta kəd tay ha ndo neheye tə dā ha madayaw i ndo nakə neŋgeye ndo i dedək nəte ŋwen aye. Ndo nakə anəke ka

* **7:40** Madayaw abəra ma Ezipt 32.1, 23. † **7:43** Amos 5.25-27. Molok, tə zalay Molek ma Dzam Guram, mbəlom i Kanan hay. Tə dzala, məvəlay a mbəlom tay niye na, ndo zezeŋ. Refam mbəlom zlezle eye i Babilon hay. ‡ **7:50** Ezay 66.1-2.

gum faya daf ada ka kədum na aye na, neŋgeye.

⁵³ Mbəlom kə vəkum bazlam ŋgay mapala eye tə həlay i gawla ŋgay hay §, ane tuk na, ka rəhumay ha gər bay.»

Tə kəf na Etiyen

⁵⁴ Ndo niye hay mahaya gər eye tə tsəne bazlam i Etiyen niye na, a ndalatay haladzay, ta həpəf zler ka Etiyen kəraw kəraw.

⁵⁵ Ane tuk na, Etiyen na, a rah ta Məsəfəre Tsədanja eye. Tsa na, a zəba dəre a mbəlom. A ŋgatay naha a dza-ydzay i Mbəlom ada a ŋgatay naha a Yesu malətsa eye tə həlay i mənday i Mbəlom.

⁵⁶ A gwadatay a ndo niye hay: «Tsənum! Neŋ faya na ŋgateye a mbəlom mahəndəka eye ada Wawa i Ndo neŋgeye malətsa eye tə həlay i mənday i Mbəlom.»

⁵⁷ Tə tsəne andza niye na, nəteye tebiye ta wuda haladzay ada ta dərəzl na zləm tay hay. Nəteye tebiye ka manəte eye tə mbəzla ka Etiyen məgəse.

⁵⁸ Tə gəs na, tə vaha na abəra mə wuzlah gay. Ti ye naha, tə pa bo ka məkele na tə kwar hərwi məkəde na. Ndo məhəle mbal hay ta tsok na peteked tay hay, tə gər ha ka təv i gawla eye andaya tə zalay Sol.

⁵⁹ Ahəl nakə nəteye faya ta kaliye Etiyen tə kwar aye na, Etiyen neŋgeye faya ma dūwuleye me a Mbəlom. Mə madūwule me niye faya ma dūwuliye na, a gwad: «Bəy Maduweŋ ga Yesu, zla na məsəfəre ga.» ⁶⁰ Tsa na, a dəkw gurmets, a wuda ta magala, a gwad: «Bəy Maduweŋ ga, mezeleme nakay tə ge aye na, kâ matay ha mənese bay.» A tsik andza niye na, ma dəba eye a mət.

8

¹ Məkəde Etiyen nakə tə kəf aye na, a yay a gər a Sol.

Pat eye niye na, kwayanja ta dazlay a məgatay dərətsətseh a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste

neheye ma Zerozelem aye. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ŋgəna gər, ta hway tebiye. Ta hway a gəma i Yahuda ada siye hay a Samari. Maa ze naha na, ndo i maslan hay.

² Siye neheye tə pa mədzal gər tay dedək ka Yesu aye, ti ye tə zla na mədahan i Etiyen, tə la na. Tə tuwa na haladzay.

³ Sol na, a zaka ha məbəbezle tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. A yawa ka gay ka gay, a gəsawa ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, hasləka hay kwa ŋgwas. A pawaya tay ha a gay i danjay.

Filip a da ha labara wedeye ma Samari

⁴ Ndo neheye ta hway, ta ŋgəna gər aye na, ta həhal ka gəma ka gəma. Tə dawa ha bazlam i Mbəlom.

⁵ Filip neŋgeye na, a ye a wuzlah i dala i Samari. A ye naha, a da ha Yesu ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom a sləraweye.

⁶ Ndo i gəma niye hay tebiye tə tsəne bazlam i Filip ada tə ŋgatay a masuwayan neheye a ge aye na, tə pay zləm a bazlam ŋgay ta səkeffe eye lele.

⁷ Fakalaw hay tə yawaw abəra mə bo i ndo i dāvats hay. Tə yawaw abəra mə bo tay na, ta wudawa ka bo haladzay. Ndo neheye vərəzl i bo tay maməta eye hay ta ndo neheye ta dzəgədasla sik tay matəra eye hay aye, ta mbəl.

⁸ Andza niye məŋgwese bagwar eye a ge ma gəma niye.

⁹ Ahəl niye na, ndoweye andaya ka dala i Samari eye niye. Ndowneye niye na, tə zalay Simon. Neŋgeye na, a gawa maharam zla anəke bay ada maharam ŋgay nakə a gawa aye na, a gawatay a ndo i gəma niye hay hərəbəkkə. Ma mədzal gər ŋgay na, a gwad neŋgeye ŋwalak i ndo.

¹⁰ Ndo hay tebiye, gawla hay ta bagwar hay, tə pa zləm na, ka neŋgeye. Tə gwad: «Ndo nakay na, gədan i Mbəlom

§ 7:53 Andza nakə kule i Yahuda a tsik aye na, Mbəlom a daf ha bazlam mapala eye a Musa tə həlay i gawla ŋgay hay.

bagwar eye nakə tə zalay Gədan Bagwar eye.»

¹¹ Tə pawa zləm ka wu ngay nakə a gawa aye na, lele. Hərwi maharam ngay nakə a gawatay masuwayan a ndo hay aye na, kə ndza haladzay.

¹² Ane tuk na, Filip a ye naha mata da ha Labara Ngwalak eye ka Bəy i Mbəlom ada ka Yesu Kəriste na, tə dzala ha ka Yesu. Hasləka hay, ngwas hay, Filip a dzəhu6 tay ha a yam.

¹³ Simon nənqeyeye dərmak a dzala ha ka Yesu, ta dzəhu6 ha a yam. Nənqeyeye na, a ndzawa ka təv i Filip. A ngataway a masuwayan tə wu hay wal wal neheye Filip a gawa aye na, a gay hərba6əkka.

¹⁴ Ndo i maslan neheye nəteye ma Zerozelem aye tə tsəne ndo i gəma i Samari hay ta pa mədzal gər tay ka bazlam i Mbəlom na, tə sləratay naha Piyer ta Yuhana.

¹⁵ Tə həl bo, ti ye. Tə ndisl naha a dəma na, ta duwulay me a Mbəlom hərwi ada ndo i gəma i Samari niye hay tə pa gər ka bazlam i Mbəlom aye tã huta Məsəfəre Tsədanja eye.

¹⁶ Ahəl nakə ta dzəhu6 tay ha a yam aye na, ta dzəhu6 tay ha tə məzele i Yesu Bəy Maduwen. Ndo kwa nəte mə walan tay Məsəfəre Tsədanja eye kə mbəzlaw faya zuk bay.

¹⁷ Hərwi niye, Piyer ta Yuhana tə pa fataya həlay, ta duwulay me a Mbəlom. Tsa na, tə huta Məsəfəre Tsədanja eye.

¹⁸ Simon a ngatay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə huta Məsəfəre Tsədanja eye hərwi nakə ndo i maslan hay tə pa fataya həlay aye na, a vəlatay suloy a Piyer ta Yuhana.

¹⁹ A gwadatay: «Vəlumen gədan eye dərmak hərwi ada ndo neheye na piye fataya həlay aye na, tã huta Məsəfəre Tsədanja eye.»

²⁰ Ane tuk na, Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Dze ta suloy yak tebiye, hərwi nəkar ka dzala mə gər yak masəkəme gədan i Mbəlom na, ta suloy!

²¹ Ka məsler nakay nəmay faya nəmaa giye na, ka sliye faya mədzepe tə nəmay bay hərwi dərev yak tsədanja kame i Mbəlom bay.

²² Da ha mezeleme yak, duwulay me a Bəy Maduwen ada agəna ma pəsakeye ha mədzal gər yak neheye lele bay eye.

²³ Na zəba faya na, dərev yak maraha eye ta bor i bo ada mezeleme kə pa kar a dangay.»

²⁴ Simon a tsəne bazlam niye hay na, a gwadatay a Piyer ta Yuhana: «Bo kurom eye, duwulumay me a Bəy Maduwen hərwi ga hərwi ada wu nakay ka tsikum aye m̃a t̃ara t̃a ñen bay tey.»

²⁵ Ma dəba eye na, Piyer ta Yuhana tə da ha Yesu ada tə da ha bazlam ngay a ndo hay. Tsa na, tə həl bo, ta mbəda gər a Zerozelem. Nəteye ka tsəved faya ta diye na, tə da ha Labara Ngwalak eye ma gəma hay wal wal ka dala i Samari.

Filip ta ndo i Etiyopi wuray

²⁶ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom a gwaday a Filip: «Do, ka diye na, ka zəngaliye tsəved nakə a ye ta diye i tsakay aye, ta tsəved nakə a yaw abəra ma Zerozelem a ye a gəma i Gaza aye. Tsəved eye niye na, a ye tə kəsaf.»

²⁷ Filip a tsəne na, kwayanja a həl bo, a ye. A husa ka tsəved, faya ma diye na, a ngatay a ndo wuray, nənqeyeye bagwar i ndo məge məsler i Bəy i Etiyopi Kandəs. Məsler ngay na, mələvay gər a suloy i bəy. Bəy i Etiyopi niye na, ngwas eye. A ye a Zerozelem mata dəslyay ha gər a Mbəlom.

²⁸ Anəke na, faya ma maweye abəra ma Zerozelem, ma diye a mətagay. Nənqeyeye mandza eye mə muta i pələs ngay faya ma diye ha. Nənqeyeye faya ma dzanjiye d̃erewel i Ezay ndo m̃ədə ha bazlam i Mbəlom.

²⁹ Filip a ngatay a ndo niye na, Məsəfəre Tsədanja eye a gwaday: «Hway bəse ka tsakay i muta i pələs taday faya ma diye aye.»

³⁰ Filip a tsəne andza niye na, a hway, a ye a həndzəd naha faya.

Nəteye faya ta diye na, a tsəne ndo i Etiyopi niye faya ma dzaŋgiye dərəwel i Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom. Filip a tsətsah faya, a gwaɗay: «Wu nakə faya ka dzaŋgiye na, ka tsəne ŋgway daw?»

³¹ Ndo niye a mbəɗay faya, a gwaɗay: «Kə ge ndəray kə deŋ ha bay na, na sliye faya mətsəne na, ma kəkay?» Tsa na, a gwaɗay a Filip: «Tsalaw a muta i pəles ada ndza ka tsakay ga.»

³² Ndo niye faya ma dzaŋgiye mə dərəwel niye na, wuye mey? Təv nakə faya ma dzaŋgiye mə dəma aye na, a gwad:

«Nenɣeye a təra andza təɗaŋ nakə tə gəs,
ta diye ha ka təv nakə tə kədawa wu mə dəma aye.

Nenɣeye a təra andza təɗaŋ nakə ta dəsiye faya abəra məkwets na, a tuwa bay aye.

Ka həndək abəra ka bazlam bay tebiye.

³³ Tə pasla na a walaŋ i ndo hay na, kəriye
ada ta gay sariya i dedek bay.

Mata tsike me ka wawa ŋgay hay na, way?

Ndəray kwa nəte andaya bay!

Nenɣeye ta dze ha məsəfəre ŋgay abəra ka məndzibəra.*»

³⁴ Ndo məge məsler niye a tsətsah ka Filip a gwaɗay: «Ambəh, tsiken tey, ndo məde ha bazlam i Mbəlom a tsik niye na, ka way? A tsik na, ka bo ŋgay eye ŋgway tsukudu ka ndo mekeləŋ daw?»

³⁵ Yawa! Filip a dazlay a məɗay ha ka təv nakə a dzaŋga aye. A ɗay ha Labara Ŋgwalak eye i Yesu.

³⁶ Ahəl nakə nəteye faya ta diye aye na, tə ndisl a təv eye andaya yam mə dəma. Ndo məge məsler niye a gwaɗay a Filip: «Yam anan, anəke mata geŋ ŋgatay abəra ka madzəhube bo a yam na, mey sa mey?»

[

³⁷ Filip a gwaɗay: «Tadə ka pa mədzal gər yak ka Yesu na, ka sliye faya madzəhube bo a yam.»

Ndo niye a mbəɗay faya, a gwaɗay: «Na pa mədzal gər ka Yesu Kəriste. Nenɣeye na, Wawa i Mbəlom.»]

³⁸ Tsa na, a lətse ha muta i pəles ŋgay niye, tə mbəzlaw abəra mə dəma ta Filip. Filip ta nenɣeye salamay tə mbəzla a yam, Filip a dzəhube ha a yam.

³⁹ Tə tsalaw abəra ma yam na, Məsəfəre i Bəy Maduweŋ a zla na Filip. Ndo məge məsler niye kə ŋgatay a Filip sa bay. Ane tuk na, nenɣeye a ye ŋgway tə mənɣwese eye. ⁴⁰ Filip a zəba dəre na, nenɣeye ma gəma i Azot. Tsa na, ahəl bo ma diye a Sezare. Faya ma diye na, a ɗa ha Labara Ŋgwalak eye ka gəma, ka gəma hus a həlay nakə a ndisl ka dala i Sezare aye.

9

Bəy Maduweŋ a zalay a Sol

¹ Ahəl niye na, Sol nenɣeye a dzala huya ka məzlatay zay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu huya hərwi məkəde tay ha. A ye ka təv i bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom.

² A ye naha a tsətsah faya dərəwel nakə ma diye ha ka təv i bagwar i gay i maɗuwule me neheye ma Damas aye hərwi ada tadə ndo hay andaya faya ta pay bəzay a tsəved i Bəy Maduweŋ, hasləka hay kwa ŋgwas hay na, ma gəsiye tay ha ada ma diye tay ha a Zerozelem.

³ Tə watsay dərəwel niye tə vəlay na, a həl bo a ye a Damas.

Pol faya ma ndisliye bəse ta Damas na, dzaydzay a mbəzlaw abəra mə mbəlom, a dəv ka təv ŋgay niye. A lawara na a wuzlah.

⁴ A dəɗ ka dala. Tsa na, a tsəne mətsike me, a gwaɗay: «Sol, Sol, nəkar faya ka geŋeye dəretsətseh andza niye na, hərwi mey?»

⁵ Sol a mbəɗay faya, a gwaɗay faya: «Nəkar eye na, way, Bəy Maduweŋ?»

* 8:33 Ezay 53.7-8.

Mətsike me niye a mbədayaw faya, a gwaday: «Nəŋ na, Yesu nakə faya ka geye dəretsətseh aye.

⁶ Ane tuk na, lətse do a walaŋ gay. Ka ye a dəma na, ta tsikakeye wu nakə ka giye.»

⁷ Ndo neheye ti ye naha ka bo dziye tə Sol aye, tə lətse ka təv niye. Kwa mətsike me, ta sla faya mətsike bay tebiye. Mətsike me nakə a tsənew mə mbəlom aye na, tə tsəne. Ane tuk na, nəteye ta ŋgatay a ndəray bay.

⁸ Sol a lətse abəra ka dala. A həndək abəra ka dərə na, a ŋgatay a dərə bay tebiye. Tə gəsay həlay, ti ye ha a Damas.

⁹ A ye naha a dəma na, məhəne mahkar neŋgeye mandza eye guluf eye, a ŋgatay a dərə kwa tsekweŋ bay. Məhəne mahkar eye niye na, kə nda wu mənday bay ada kə sa yam bay.

¹⁰ Ndo məpe mədzal gər wuray ka Yesu andaya ma Damas, məzele ŋgay Ananiyas. Bəy Maduweŋ a zalay ma məsine, a gwaday: «Ananiyas, Ananiyas!»

Ananiyas a mbəday faya, a gwaday: «Nəŋ anan!»

¹¹ Bəy Maduweŋ a gwaday: «Do anəke ka tsəved nakə tə zalay “Mahədzaka eye bay” aye ada kə ye a gay i Yudas. Ka ye naha na, tsətsah ndo i gəma i Tarsis wuray, tə zalay Sol. Neŋgeye faya ma duwuleye me a Mbəlom,

¹² ada a ŋgatay a Ananiyas ma məsine faya ma diye naha ka təv ŋgay ada ma piye faya həlay hərwi ada mə ŋgatay a dərə.»

¹³ Ananiyas a mbəday faya, a gwaday: «Bəy Maduweŋ, ndo niye na, ndo haladzay ta təkəreŋ dəretsətseh nakə faya ma gateye a ndo yak hay ma Zerozelem aye tebiye.

¹⁴ Ada a yaw kənaŋ na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta vəlay tsəved ka məgəse ndo neheye faya ta pakeye bəzay kənaŋ aye tebiye dərma. A yaw na, hərwi niye.»

¹⁵ Ane tuk na, Bəy Maduweŋ a gwaday: «Do, hərwi na zla na ndo niye

hərwi məge məsler ga. Neŋgeye na, ma diye ha məzele ga a siye i gəma hay ada a bəy tay hay. Ada ma ta dətəye ha a ndo i İsrayel hay dərma.

¹⁶ Bo ga eye na ta dətəye ha wu nakə ma giye dəretsətseh hərwi ga aye tebiye.»

¹⁷ Ananiyas a tsəne andza niye na, a həl bo a ye. A ye naha a fələkwa a gay nakə Sol mə dəma aye. A ye naha a pa həlay ka Sol, a gwaday: «Sol malamar ga, maa sləra ga ahaya ka təv yak na, Bəy Maduweŋ Yesu. Maa bəzaka ha bo ka tsəved nakə faya ka diye ahaya aye na, neŋgeye. A sləra ga ahaya hərwi ada kə ŋgatay a dərə andza nakə kurre aye ada kə rah ta Məsəfəre Tsədanŋa eye.»

¹⁸ Kwayanŋa wuye hay tə kutsayaw abəra ka dərə i Sol andza dəba i kələf, a ŋgatay a dərə tuk. Tsa na a lətse, a ye ta dzəhu6 ha a yam.

¹⁹ Ma dəba eye, a nda wu mənday ada gədanŋay a maw tuk.

Sol a ndza məhəne tsakway ta ndo məpay bəzay a Yesu neheye ma Damas aye.

²⁰ Kwayanŋa a dazlay a məde ha bazlam i Mbəlom mə gay i ma duwule me hay. A da ha parakka Yesu na, Wawa i Mbəlom.

²¹ Ndo neheye tebiye tə tsəne bazlam ŋgay niye na, a gatay hərba6əkka. Ta tsətsah, tə gwad: «Maa gatay dəretsətseh haladzay a ndo məpay bəzay a Yesu hay ma Zerozelem na, ndo nakay bədaw? Ada a yaw kənaŋ na, hərwi məgəse tay ha ada mede tay naha a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ba?»

²² Sol neŋgeye duh gədanŋay a səkah ka məde ha bazlam i Mbəlom pat pat. A dətay ha a Yahuda neheye ma gəma i Damas aye parakka Yesu na, Kəriste. Nəteye niye tə sər wu nakə ta tsikeye faya aye sa bay.

²³ Ma dəba i məhəne tsakway na, Yahuda hay tə ma ha ka bo bazlam ka təv manəte eye hərwi məkəde na Sol.

²⁴ Ane tuk na, Sol a sər tay naha ka wu tay nakə a satay məge aye. Ta

tsəpawa na məged i walañ i gay ta həpat kwa ta həvad hərwi ada tadə ta gəs na na, ta kədiye na.

²⁵ Sol ta gawla ngay hay ti ye ta həvad ka bəd i mavavar i zled i walañ gay niye. Tə zla na Sol tə pa na a kəteh. Tə mbəzla ahaya tə mavavar niye dərəñ tə walañ gay.

Sol ma Zerozelem

²⁶ Sol a ye a Zerozelem. A ndisl naha a dəma na, a say mədzepe ta ndo məpe mədzal gər ka Yesu hay. Ane tuk na, ndo hay tebiye ta dzədzaray, hərwi tə dzala na, tə gwad nəngeye ka tərə ndo məpe mədzal gər ka Yesu ta dedek bay.

²⁷ Ane tuk na, Barnabas, nəngeye a zla na, a ye ha ka təv i ndo i maslañ i Yesu hay. Ti ye naha na, a təkəratay kəkay nakə Sol a ngatay a Bəy Maduweñ ka tsəved i mede a Damas ada kəkay nakə Bəy Maduweñ a tsikay me aye, ada Sol a da ha bazlam i Yesu kwa ka dzədzar bay ma Damas na, kə tsikatay dərmaç.

²⁸ Pat eye niye kwayaᅇña Sol a ndza ka təv tay. A yawa ta nəteye a Zerozelem ada tə mawa ka bo dziye, a dawa ha bazlam i Bəy Maduweñ parakka lele.

²⁹ A tsikawatay bazlam i Yesu a Yahuda neheye tə tsik me i Gərek aye dərmaç. Tə kədawa wuway haladzay. Ane tuk na, ta pəla tsəved a satay məkədə na.

³⁰ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta tərə malamar hay, tə tsəne na, tə zla na Sol abəra ka təv niye. Ti ye ha a gəma i Sezare. Ma dəba eye na, ti ye ha a gəma i Tarsis.

³¹ Yawa! Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma gəma i Yahuda, ma Galile, ada ma Samari, nəteye tebiye mandza eye zay zay lele. Nəteye faya ta hutıye gədañ pat pat. Ta rəhay ha gər a Bəy Maduweñ lele. Məsəfəre Tsədaᅇña eye a vəlawatay gədañ, a səkahawa tay ha haladzay.

Piyer a mbəl ha Ene

³² A həlay niye na, Piyer a yawa a gəma hay tebiye. Pat wuray na, a ye a gəma i Lida.

³³ Mə dəma na, ndoweye andaya tə zalay Ene, nəngeye matəra eye. Məve tsamahkar nəngeye mahəna eye. Ahəl nakə Piyer a ye naha aye na, a ngatay.

³⁴ Piyer a gwaday: «Ene! Yesu Kəriste ma mbəliye kar ha, lətse, zla sləlah yak.» Kwayaᅇña Ene a lətse.

³⁵ Ndo i gəma i Lida hay ta ndo neheye ka barrbar i Saron aye tebiye tə ngatay andza niye na, ta mbədə ha mədzal gər tay. Tə pa mədzal gər tay ka Bəy Maduweñ.

Piyer a mbəl ahaya Tabita abəra ma mədahañ

³⁶ Ngwas məpe mədzal gər ka Yesu andaya məzele ngay Tabita. Tə zalay tə bazlam i Gərek na, Dorkas. Andza məgwede: Mawene. A ndzawa i ngay na, ma gəma i Zope. Nəngeye a gawa ngwalak a ndo hay huya ada a dzənaawa tay ha mətawak hay.

³⁷ A həlay niye na, a dəd a dəvats ada a mət. A mət na, tə bara na. Tsa na, tə tsal ha a gay nakə ka gər i gay niye aye.

³⁸ Gəma i Lida na, bəse ta gəma i Zope. Ndo məpe mədzal gər ka Yesu neheye ma Zope aye tə tsəne Piyer nəngeye ma Lida na, tə slər ndo hay sulo ka təv i Piyer, mâ yaw. Tə gwaday naha: «Nəmaa gaka naha amboh, dara bəse təday.» Ndo neheye sulo aye ti ye ka təv i Piyer.

³⁹ Piyer a tsəne bazlam tay niye na, kwayaᅇña a həlaw bo, ti yaw ta ndo niye hay.

Piyer a husaw na, tə laka ha a gay nakə ka gər i gay nəngeç mədahañ mə dəma aye. Madakway i ngwas hay tə ngatay na, ta həndzəd naha ka təv ngay ta mətuwe eye. Ta bəzay ha peteked neheye Tabita a ngarawa ahəl nakə nəngeye andaya tə dərə mba aye.

⁴⁰ Tsa na, Piyer a həhar tay ahaya ndo hay tebiye abəra. A dəkw gurmets, a duwulay naha me a Mbəlom. A mbədə me ka təv i mədahañ. A gwad: «Tabita lətse!»

Tabita a həndək abəra ka dəre. A ηgatay a Piyer na, a lətse, a ndza.

⁴¹ Piyer a gəs na abəra mə həlay, a dzəna na mələtse ha ka mbəlom. Tsa na, a zalatay a madakway i ηgwas niye hay ta siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye. Ta ma naha ka təv ηgay a gay. Ti ye naha na, a gwadətay: «Anaη ndo kurom kə mbəl.»

⁴² Masuwayaη nakə a ge bo aye na, a da a zləm ma gəma i Zope tebiye. Ndo hay haladzay tə dzala ha ka Bəy Maduweη.

⁴³ Piyer a ndza haladzay ma Zope. A ndza na, mə gay i ndo wuray a lambadawa mbal, məzele ηgay Simon.

10

Gawla i Mbəlom a bəzay ha bo a Korney

¹ Ndo wuray ma gəma i Sezare, məzele ηgay Korney. Nəngeye na, bagwar i sidzew i Roma hay. Sidzew niye hay na, tə zalatay Sidzew i Itali hay.

² Ndo niye na, a paway bəzay a Mbəlom ada a rəhaway naha gər a Mbəlom ta ndo i gay ηgay hay tebiye. A dzənawa tay ha Yahuda neheye mətawak eye hay aye ada a dūwulaway me a Mbəlom pat pat.

³ Pat wuray ta huwa ma giye bəre mahkar na, məsine a gay. Ane tuk na, nəngeye tə dəre. A ηgatay a gawla i Mbəlom parakka lele faya ma diye naha a gay ka təv ηgay. A ye naha a zalay, a gwaday: «Korney!»

⁴ Korney a zəba ka gawla i Mbəlom niye tə madzədzere eye, a gwaday: «Ka yaw na, labara i mey Bəy Maduweη ga?»

Gawla i Mbəlom a mbəday faya, a gwaday: «Mbəlom kə tsəne maduwule me yak hay. Wu nakə ka vəlay a mətawak hay aye na, a yay a gər haladzay. Nəngeye faya ma dzaliye ka nəkar, ma mətsiye kar ha gər bay.

⁵ Anəke na, slər ndo hay a gəma i Zope, t̄a ye t̄a zalayaw a ndoweye andaya məzele ηgay Simon nakə tə zalay Piyer aye.

⁶ Nəngeye mə gay i ndoweye andaya məzele ηgay Simon, a lambadawa mbal. Gay ηgay na, ka me i dəlov.»

⁷ Gawla i Mbəlom niye a tsikay ka bo abəra na, a ye ηgway. Korney a zalatay a ndo i məsler ηgay hay sulo ada a zalay a sidzew nəte mə walaη i sidzew neheye tə gaway məsler aye. Sidzew eye niye na, ndo məpay naha faya a Mbəlom.

⁸ A ye naha a təkəratay wu nakə a ge bo tebiye aye. Tsa na, a slər tay ha a Zope.

Piyer a ηgatay a wuye andza ma məsine

⁹ Yaw! Ndo niye hay tə həl bo, ti ye. Tədəcə eye na, nəteye huya ka tsəved faya ta diye. Magərhəpat na, nəteye faya mazlambar ta ndisliye a Zope. Ta magərhəpat eye niye Piyer nəngeye dərmak a tsal ka gər i gay wuray fatata mata dūwulay me a Mbəlom.

¹⁰ Tsa na, may a wur faya, a say mənde wu mənday. Ahəl nakə faya ta deye wu mənday aye na, wuye a gay andza məsine.

¹¹ A ηgatay a mbəlom mahəndəka eye ada wuye faya ma mbəzlaweye abəra mə dəma. Wuye niye na, andza peteked mafətəla eye, bagwar eye, magəsa eye ka me eye wal wal təv fad, faya ma mbəzlaweye ka dala.

¹² Mə dəma na, wu hay haladzay. Wu i pesl hay, gəhaw hay, wu neheye tə va tə hud aye, ada tə diyeη hay.

¹³ Piyer a tsəne mətsike me, a gwaday: «Lətse Piyer, kəd wu neheye ada k̄a həpəd!»

¹⁴ Ane tuk na, wu niye hay na, Yahuda hay tə ge faya me mənde. Hərwi niye Piyer a mbəday faya, a gwaday: «Ah! A'ay Bəy Maduweη ga, wu nakə tə ge faya me, ka t̄ara tsədəηηa bay aye na, na nda d̄ada bay. A seη bay.»

¹⁵ Mətsike me niye a tsikayaw sa, a gwaday: «Wu nakə Mbəlom a gwad tsədəηηa eye na, k̄a zəba faya andza mandzadək bay.»

16 A ma ahaya bazlam niye sik mahkar. Ma dəba eye na, kwayaŋŋa wu niye a ma ŋgway a mbəlom.

17 Piyer a tsətsahay a gər ŋgay, a gwad: «Wu nakay na ŋgatay aye na, a say məgwede mey?»

Azlakwa ahəl nakə Piyer faya ma dzaliye andza niye na, ndo neheye Korney a slər tay naha aye 6a ta tsətsah gay i Simon ada nəteye anəke ka maged i məfələkwe.

18 Tə zal ta gədaŋ, ta tsətsah hərwi məsəre ha ta dedək Simon ndo nakə tə zalay Piyer aye neŋgeye andaya kanaŋ dāw.

19 Ane tuk na, Piyer neŋgeye faya ma dzaliye ka wu nakə a ŋgatay aye. Ahəl nakə neŋgeye faya ma dzaliye aye na, Məsəfəre i Mbəlom a gwad: «Piyer, tsəne! Ndo hay anaŋ mahkar faya ta pəliye kar.

20 Lətse, mbəzla ka təv tay. Do ta nəteye. Kā dzala faya gər sulo sulo bay, hərwi maa slərataya ahaya na, neŋ.»

21 Piyer a tsəne andza niye na, a mbəzlaw ka təv i ndo niye hay. A gwadətay: «Neŋ na, ndo nakə faya ka pəlumeye aye. Ka yumaw na, hərwi mey?»

22 Ta mbədāy faya, tə gwad: «Nəmaa yaw, maa sləramaya ahaya na, bəy i sidzew, məzele ŋgay Korney. Neŋgeye na, ndo mədəslay ha gər a Mbəlom. Neŋgeye ndo i dedək ada Yahuda hay tebiye tə gwad faya neŋgeye na, lele. Gawla i Mbəlom a gwad: “Slər ndo hay ka təv i Piyer hərwi ada mâ yaw a gay yak. Ki yaw na, pay zləm a wu nakə ma tsikiye aye.”»

23 Tsa na, Piyer a ye tay ha a gay, a vəlātay təv məhəne hərwi həvad kə ge.

Tədœ eye na, tə həl bo ti ye ka bo dziye. Siye i ndo neheye ta tərā ta malamar hay ma məpe mədzal gər ka Yesu aye, tə laka tay ha.

24 Tədœ tadāy eye na, tə ndisl a gəma i Sezare. Korney neŋgeye na, kə haya tay gər a ndo ŋgay hay, ta dzam ŋgay, nəteye faya ta həbiye.

25 Ahəl nakə tə ndisl, Piyer faya ta fələkwiye a gay i Korney aye na, Korney a yaw ka təv tay. A guduk ka dala kame i Piyer ta mədəslay ha gər.

26 Ane tuk na, Piyer a lətse ha ka mbəlom, a gwad: «Lətse, hərwi neŋ na, ndo zezeŋ andza nəkar dərma.»

27 Tsa na, ti ye ka bo a gay ta Korney nəteye faya ta tsikiye me. Ti ye naha na, ndo hay mahaya gər eye haladzay.

28 A gwadətay: «Sərūm ha na, i may Yahuda hay mede a gay i slala mekeleŋ eye hay wal kəgəbay mändze ka təv manəte aye na, lele bay a wesl. Ane tuk na, Mbəlom kə deŋ ha mazəbe ka ndo neŋgeye tsədəŋŋa təbey kəgəbay mede a gay ŋgay lele bay na, kə deŋ ha andza niye bay.

29 Hərwi niye, ahəl nakə ka zalumen ayə na, na kərah madayaw bay. Na yaw bəse. A seŋ məsəre ha, ka zalumenew na, hərwi mey?»

30 Korney a mbədāy faya, a gwad: «Neŋ nakə na zalaka naha aye, anəke kə ge məhəne mahkar ta bəre mahkar andza nakay, faya na dūwuleye me a Mbəlom kanaŋ mə gay ga. Neŋ faya na dūwuliye me na, kwayaŋŋa ndo tə peteked eye ka bo herre a yaw kame ga.

31 Tsa na, a gwedeŋ: “Korney, Mbəlom kə tsəne madūwule me yak ada kə mətəsa ha gər tə madzəne yak nakə ka dzənawa tay ha mətawak hay aye bay.

32 A gwedeŋ slər ndo hay a gəma i Zope mata zalayaw a Simon nakə tə zalay Piyer aye. Neŋgeye mandza eye mə gay i ndo wuray a lambadawa mbal, məzele ŋgay Simon. Gay ŋgay na, ka me i dəlov.”

33 Hərwi niye, na slər naha fakaya ndo hay kwayaŋŋa ada kə yaw. Sisœ yak, ka təma ka yaw bəse. Anəke nəkway tebiye kanaŋ kame i Mbəlom hərwi məpay zləm a bazlam i Bəy Maduweŋ nakə a vəlaka, a gwadaka tsik aye.»

Piyer a da ha bazlam i Mbəlom

³⁴ Piyer a dazlay a mətsike me, a gwaday: «Anəke na, na sər tuk. Ndo hay tebiye kame i Mbəlom na, nəte, ka ɲgəna tay ha ka bo bəra bay.

³⁵ Ndo zezeɲ tebiye, kwa neɲgeye na, ndo i gəma wuray wuray ka rəhay ha gər a Mbəlom ada kə ge wu nakə dedek aye na, neɲgeye ka təv i Mbəlom na, lele.

³⁶ Ka sərur ha Mbəlom a sləraw bazlam ɲgay na, a Israyel hay ada t̄a huta zay i Mbəlom t̄ə həlay i Yesu Kəriste. Neɲgeye na, Bəy Maduweɲ i ndo hay tebiye.

³⁷ Bazlam nakay a dazlay ma Galile ahəl nakə Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a dzəhuḅawa tay ha ndo hay a yam aye. A gwadawatay a ndo hay: «Dzəhuḅum bo a yam.» Wu nakə a ge bo ma dəba eye, ma Yahuda ada ma təv mekeleɲ eye tebiye na, ka sərur.

³⁸ Ka sərur ha labara i Yesu ndo i Nazaret. Mbəlom ka dzərif ha faya gədaɲ i Məsəfəre Tsədaɲɲa eye. Ada sa na, Yesu ka həhal gəma ha, kə ge ɲgwalak ada kə mbəl tay ha ndo neheye Fakalaw a dzawa tay ha aye. A ge andza niye na, hərwi Mbəlom andaya t̄ə neɲgeye.

³⁹ «Nəmay na, nəmaa t̄əra ndo məhəle mbal i wu neheye a ge aye tebiye ma gəma i Yahuda ada ka dala i Zerozelem aye. Ta kəd na, ka mayako mازلmbad̄a eye.

⁴⁰ Ane tuk na, a ge məhəne sulo, mamahkar eye na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma bəd̄. Kə vəlay tsəved̄ m̄a bəzamay ha bo a nəmay ndo i maslaɲ ɲgay hay,

⁴¹ bəna ka bəzatay ha bo a ndo neheye tebiye ta ɲgatay aye bay. Ane tuk na, a bəz ha bo na, a nəmay neheye Mbəlom a pala may kurre andza ndo məhəle mbal ɲgay hay aye. Ma dəba eye nakə Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaɲ aye na, nəmaa nda wu mənday ada nəmaa sa wu məse ta neɲgeye ka təv manəte eye.

⁴² Neɲgeye a gwadamay: «Dum dumatay ha bazlam ga a ndo hay ada dumatay ha neɲ na, ndo nakə Mbəlom a pa na hərwi məgatay sariya

a ndo neheye nəteye andaya t̄ə dəre ada a ndo neheye ta mət aye hay.»

⁴³ Ndo məde ha bazlam i Mbəlom tebiye ta tsik faya. Tadə ndoweye kə dzala ha ka Yesu na, Mbəlom ma pəsay ha mezeleme ɲgay hay hərwi wu nakə Yesu a ge aye.»

Məsəfəre Tsədaɲɲa eye mavəla eye a ndo neheye Yahuda hay bay aye

⁴⁴ Ahəl nakə Piyer faya ma tsikiye me mba aye na, Məsəfəre Tsədaɲɲa eye a mbəzlaw ka ndo neheye nəteye faya ta pay zləm a bazlam ɲgay aye tebiye.

⁴⁵ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, neheye nəteye Yahuda hay ti yaw tage Piyer aye a gatay wadəɲ wadəɲ hərwi nakə t̄ə ɲgatay a Məsəfəre Tsədaɲɲa eye a mbəzlaw ka ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye.

⁴⁶ Hərwi niye t̄ə tsəne nəteye faya ta tsikiye me t̄ə bazlam neheye nəteye t̄ə tsəne bay aye ada faya ta zambadəye a Mbəlom bagwar eye.

Tsa na, Piyer a gwad̄:

⁴⁷ «Mata sle faya məge me ka madzəhuḅe tay ha ndo neheye anəke t̄ə huta Məsəfəre Tsədaɲɲa eye andza nəkway na, wuye mey?»

⁴⁸ Tsa na, a gwadatay: «Dzəhuḅum tay ha a yam ta məzele i Yesu Kəriste.» Ndo niye hay ta tsətsah faya m̄a ndza ka təv tay məhəne tsakway tey.

11

Piyer a datay ha wu nakə a ge bo aye a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Zerozelem

¹ Ndo i maslaɲ i Yesu hay ta malamar tay neheye ma Yuda aye t̄ə tsəne na, ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye ta təma bazlam i Mbəlom dərmak.

² Piyer a maw a Zerozelem na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu nəteye neheye Yahuda hay aye t̄ə gay me a Piyer.

³ Tə gwaday: «Ka ye ka təv i ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye ada ka nda wu mənday ta nəteye na, hərwi mey?»

4 Piyer a tsəne andza niye na, a təkəratay wu nakə a ge bo aye ka madazlay hus ka mandəve aye. A gwadatay:

5 «Kurre eye na, neŋ ma gəma i Zope. Ahəl nakə neŋ faya na dūwuliye me aye na, wuye a geŋ andza məsine. Na ŋgatay a wuye faya ma mbəzlaweye ta təv ga. Wu niye na, andza peteked mafətəla eye, bagwar eye, magəsa eye ka me eye wal wal təv fad, faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom. A yaw na, bəse ta təv ga.

6 Na zəba dəre a dəma ada na ŋgatay a wu i pesl hay, a gənaw hay, wu neheye tə va tə hud aye, ada diyeŋ hay.

7 «Tsa na, na tsəne mətsike me, a gwedeŋ: “Lətse Piyer, kəd wu neheye ada kə həpəd!”

8 «Na mbəday faya, na gwaday: “Ah! A’ay Bəy Maduweŋ, dāda na həpəd wu nakə tə ge faya me aye kəgəbay wu nakə tsədəŋŋa bay aye na, na həpəd dāda bay.”

9 «Na tsəne mətsike me sa, a gwedeŋ: “Wu nakə Mbəlom a gwad tsədəŋŋa aye na, kə zəba faya andza mandzadək bay.”

10 A meseŋ ha bazlam sik mahkar. Tsa na, wu niye a ma a mbəlom tebiye.

11 «Azlakwa bay ndo hay mahkar ti ye naha kwayaŋŋa a həlay niye a gay nakə nəmay mə dəma aye. Tə slərataya ahaya abəra ma Sezare.

12 Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a gwedeŋ: “Ka ge mahonok bay, do bəse.” Malamar neheye məkwa na həlataya ahaya kanaŋ aye na, tə laka ga ahaya a Sezare ada nəmaa ye a gay i Korney ta nəteye tebiye.

13 Tsa na, a təkəramay kəkay nakə a ŋgatay a gawla i Mbəlom aye. Gawla i Mbəlom a gwaday: “Slər ndo a Zope, t̄a ye t̄a zalayaw a Simonə nakə tə pa faya məzele Piyer aye.

14 Ki yaw na, ma tsikakeye bazlam i mətəme ada a ndo yak hay tebiye.”

15 «Na dazlay a mətsike me na, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a mbəzlaw fa-

taya andza nakə a mbəzlaw fakwaya ahəl niye aye.

16 Wu nakə Bəy Maduweŋ a tsik ahəl niye na, a meŋaw a gər: “Yuhana a dzəhuḅ tay ha ndo hay na, a yam dəkdək tsa. Ane tuk na, nəkurom na, ta dzəhuḅeye kurom a Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.”

17 Ta dedək, Mbəlom kə vəlatay Məsəfəre ŋgay, andza nakə a vələkway ahəl nakə ka dzalakwa ha ka Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste aye. Neŋ dā məgay me a Mbəlom na, neŋ way?»

18 Tə tsəne bazlam niye na, ta may ha maŋgok a Piyer sa bay. Ta zambaday a Mbəlom, tə gwad: «Mbəlom kə vəlatay tsəved a ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye mambəde ha mede tay ada t̄a huta sifa nakə dedək aye.»

Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Aŋtiyos

19 Ahəl nakə tə kəd Etiyen aye na, ta dazlay məgatay dəretsətseh a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Nəteye, ta dazlay mahway a gəma mekeleŋ eye hay. Siye hay mə walaŋ tay, ti ye a Fenisi, a Sipəre, siye hay a gəma i Aŋtiyos. Ane tuk na, nəteye niye hay tə dawatay ha bazlam i Mbəlom a Yahuda hay dəkdək.

20 Siye i ndo məpe mədzal gər neheye ma gəma i Sipəre ta Siren aye ti ye a Aŋtiyos. Ti ye tə datay ha labara i Bəy Maduweŋ Yesu a ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye dərmək.

21 Gədaŋ i Bəy Maduweŋ andaya fataya. Hərwi niye ndo hay haladzay ta dzala ha ka Bəy Maduweŋ.

22 Ndo məpe mədzal gər ka Yesu neheye ma Zerozelem aye tə tsəne labara i malamar neheye ma Aŋtiyos aye na, tə slər Barnabas ka təv tay.

23 Barnabas a həl bo, a ye a dəma, a ye naha a ŋgatay ma kəkay nakə Mbəlom a pa ŋgama ka ndo məpe mədzal gər aye na, a yay a gər haladzay. Tsa na, a vəlatay gədaŋ a nəteye niye hay tebiye ta ndza huya ka tsəved i Bəy Maduweŋ.

²⁴ Andza niye, Barnabas na, ndo lele eye. Neŋgeye maraha eye ta Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ada kə pa mədzał gər peteh ka Yesu. Ndo hay haladzay ta səkah, tə pa mədzał gər ka Bəy Maduweŋ.

²⁵ Ma dəba eye na, Barnabas a həl bo a ye a gəma i Tarsis mata pəlaw Sol.

²⁶ A ndisl naha a dəma na, a huta Sol. Ti yaw ka bo salamay a Aŋtiyos. Nəteye salamay tə ndza ma Aŋtiyos məve nəte ta ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu. Ta tətik tay ha ndo hay haladzay ka məpe mədzał gər ka Yesu. Tə lah məzele a ndo məpay bəzay a Yesu hay ndo i Kəriste hay na, ma Aŋtiyos.

²⁷ Pat wuray na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə həl bo abəra ma Zerozelem, ti ye a Aŋtiyos.

²⁸ Ndo nəte mə walaŋ tay məzele ŋgay Agabus, a da ha ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye, a gwad: «Mandərzlaŋ ma giye ka məndzibəra tebiye.» Slala i mandərzlaŋ niye na, kə ge ahəl nakə Kəlod neŋgeye bəy i Roma aye.

²⁹ A tsik andza niye na, ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu, tə gwad: «Kwa way mâ vəl wu nakə ma sliye faya məvəle aye hərwi məsləre tay naha madzəne a malamar neheye ma Yahuda aye.»

³⁰ Tsa na, ta tsakal wu, tə sləratay naha a madugula neheye ma Yahuda aye tə həlay i Barnabas tə Sol.

12

Tə kəf na Yakuba ada tə gəs Piyer

¹ A həlay niye na, bəy nakə tə zalay Herod aye a pa bo ka məgatay dəretsətseh a ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu.

² A kəf na Yakuba malamar i Yuhana ta məslalam.

³ A zəba faya ka məkəde Yakuba nakə a kəf na aye, a yay a gər a Yahuda hay. A gəs na Piyer a həlay i magurlom nakə tə zalay magurlom i peŋ nakə tə kwasa ha bay aye.

⁴ Herod a gəs na Piyer na, a pa na a daŋgay. A həl sidzew hay fad fad

madzəga fad matsəpe na. A dzala mə gər ŋgay na, aza mâ gəsa ahaya kame i ndo hay ma dəba i magurlom ada ma geye sariya.

⁵ Sidzew hay faya ta tsəpiye na Piyer ma daŋgay. Ane tuk na, ndo məpe mədzał gər hay ka Mbəlom nəteye faya ta duwuleye me a Mbəlom pat pat hərwi Piyer.

Gawla i Mbəlom a təma ahaya Piyer abəra ma daŋgay

⁶ Ta həvad eye niye dəre ma ta tsadiye na, Herod ma ta geye sariya a Piyer kame i ndo hay. Piyer mandzahəra eye ma wuzlah i sidzew hay sulo. Neŋgeye madzawa eye tə tsalalaw hay sulo ada sidzew mekeleŋ eye hay sulo faya ta tsəpiye məged i gay i daŋgay niye.

⁷ Kwayaŋŋa gawla i Mbəlom a yaw a gay nakə Piyer mə dəma aye, wuye a dəv dzaydzay mə gay niye. Gawla i Mbəlom a lamay a Piyer, a daŋgwazla ha, a pədeke ha. A gwaday: «Lətse bəse!» Tsa na, tsalalaw hay ta ŋgəzlah ndəruts ndəruts abəra mə həlay.

⁸ Tsa na, gawla i Mbəlom a gwaday: «Pa wu i bəzay i huđ yak ada bar tahərak yak a sik.» Piyer a ge andza nakə gawla i Mbəlom a tsikay aye. Gawla i Mbəlom a gwaday sa: «Pa ka bo məkelkabo yak ada dara peŋ bəzay.»

⁹ Piyer a zəŋgal ahaya gawla i Mbəlom, ti yaw abəra mə gay i daŋgay. Kə dzala ha wu nakə gawla i Mbəlom faya ma giye dedek na, kə dzala ha bay. A dzala ha mə gər ŋgay na, məsine a gay.

¹⁰ Tə tawadaw abəra ka sidzew neheye ka məged makurre aye, tə ndislew ka masulo eye. Tsa na, tə ndislew ka məged i bəre nakə madayaw a walaŋ gay aye. Tə ndisl naha faya na, məged niye a həndək bo mahəŋgeye bətaŋ kame tay. Tsa na, tə ndohwaw abəra. Ti ye ka tsəved na, kwayaŋŋa gawla i Mbəlom a gər ha Piyer.

¹¹ Wu nakə a ge bo aye na, Piyer a sər tuk. Tsa na, a gwad: «Anəke na, na sər ta dedek Mbəlom kə sləraw

gawla ɲgay ka tɔv ga, kə təma ga ahaya abəra mə həlay i bəy Herod ada mə dəretsətseh i Yahuda neheye tə dzala məgeɲ aye.»

¹² Ahəl nakə Piyer a sər ha wu nakə a ge bo aye lele tuk na, a ye a gay i Mari maya i Yuhana nakə tə zalay Markus aye. Mə dəma na, ndo hay mahaya gər eye haladzay, nəteye faya ta dūwuleye me a Mbəlom.

¹³ Tsa na, Piyer a ye naha a fay a maged. Ndo i məsler dem eye, məzele ɲgay Rodi a tsəne, a həndzəd naha ka maged hərwi mahəndəke abəra ma maged.

¹⁴ A tsəne mətsike me i Piyer na, a sər ha bədiday ɲgay. Dərev ɲgay a ɲgwasə haladzay. Ka həndək abəra mə gay sa bay. Duh a hway mata datay ha a ndo hay, Piyer ma bəra.

¹⁵ Tə gwaday: «Gər a vuwaka daw?» Ane tuk na, a gwadatay sa: «Ta dedek Piyer ma bəra, maraw me bay.»

Tə gwad: «Agəla ma giye na, gawla i Mbəlom nakə a həbawa na aye.»

¹⁶ Piyer na, neɲgeye faya ma feye a maged huya. Ta həndək abəra ma maged na, tə ɲgatay a Piyer. Tsa na, a gatay hərbaəkka.

¹⁷ A gatay kət kət tə həlay, t̄a bəbəl wuray bay, t̄a ndza d̄ikdik. Tsa na, a təkəratay ma kəkay nakə Bəy Maduweɲ a laka ahaya abəra mə gay i daɲgay aye. A gwadatay sa: «Dumay ha a Yakuba* ada a siye i malamar hay.» Tsa na, a yaw abəra mə gay, a ye a tɔv eye.

¹⁸ Dəre a tsada na, sidzew hay ta ɲgatay a Piyer bay. Wadəɲ wadəɲ a ge mə walaɲ tay haladzay. Ta tsətsah ka bo mə walaɲ tay, tə gwad: «Piyer a təra mey?»

¹⁹ Herod a tsəne Piyer kə təmaw abəra ma daɲgay na, a gwadatay a ndo hay: «Dum ta pəlum ahaya.» Ndo hay ti ye ta pəla na, ta huta na bay. A zalatay a ndo matsəpe niye hay, a tsətsah fataya abəra, a gwadatay a

ndo hay: «Kədum tay ha sidzew neh-eye abəra mə dəma.»

Ma dəba eye na, Herod a lətse abəra ma Yahuda, a ye a Sezare. A ndza mə dəma tsakway.

Məməte i Herod

²⁰ Ndo i wuzlahgəma i Tir ta Sidon tə ndza ta dala i Herod. Tə huta wu mənday tay na, mə dəma. Ahəl niye na, wu a ndalay a Herod ka ndo i gəma i Tir ta Sidon. Ndo hay tə ma ha ka bo bazlam. Tsa na, ti yaw ka tɔv i ndoweye andaya məzele ɲgay Bəlastus, neɲgeye ndo i sik i bəy. Tə slər na ka tɔv i Herod, m̄a ye m̄a gwaday: «Barakwa məndze zay mə walaɲ kway.»

²¹ Herod a tsəne bazlam tay niye na, a patay pat hərwi məma ha ka bo bazlam mə walaɲ tay lele. Məpesle həlay tay kə ndisl a dəma tuk. Pat eye niye na, Herod a pa ka bo peteked i mələve bəy ɲgay. A ndza ka tɔv məndze i bəy ɲgay, kame i ndo hay tebiye. A tsikatay bazlam neheye a ləva ha bo aye.

²² Tsa na, ndo hay ta wuda haladzay, tə gwad: «Maa tsik me na, mbəlom bəna ndo zezeɲ bay!»

²³ Herod a tsəne andza niye na, a dəslay ha gər a bo, kə dəslay ha gər a Mbəlom bay. Kwayaɲna gawla i Mbəlom a yaw a fay a Herod, səɲ hay tə way a hud. Tsa na, a mət.

²⁴ Azlakwa d̄uh, bazlam i Mbəlom a d̄a a zləm kame kame haladzay.

²⁵ Barnabas tə Sol ta ndəv ha məslərə tay nakə tə slər tay ha a Zerozelem aye na, ta mbəda gər a Aɲtiyos. Tə zla ahaya Yuhana nakə tə zalay Markus aye ka həlay.

13

Məsəfəre Tsədanɲa eye a zla Barnabas tə Sol

¹ Ahəl niye mə walaɲ i ndo məpe mədzaɲ gər ka Yesu neheye ma gəma i Aɲtiyos aye na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay ta ndo matətikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay andaya.

* 12:17 Kanaɲ a tsik na, ka bəy i ndo məpe mədzaɲ gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye.

Ndo i maslaŋ eye niye hay na, Barnabas, Simeyən nakə tə zalay Zənzen eye aye, Lukiyus ndo i Siren, Manayən ndo nakə ta həhalawa ta Herod bəy i Galile ahəl nakə nəteye wawa eye hay mba aye, ada Sol. Herod a ləwawa na, gəma i Galile.

² Pat wuray nəteye faya ta dəsleye ha gər a Bəy Maduwen ada faya ta giye daliyam na, Məsəfəre Tsədanŋa eye a gwadətay: «Pum tay ha Barnabas tə Sol təv tay wal hərwi mäge məsler ga nakə na zalatay faya aye.»

³ Ta ndəv ha daliyam tə maduwule me na, tə pa həlay ka Barnabas tə Sol. Tsa na, tə gər tay ha, ti ye mata ge məsler i Mbəlom tuk.

Barnabas tə Sol mə Sipəre

⁴ Andza nakə Məsəfəre Tsədanŋa eye a slər tay ha Barnabas tə Sol aye na, tə həl bo ti ye a gəma i Selosi. Mə dəma na, tə tsal a kwalalaŋ i yam, ti ye ha a gəma i Sipəre gəma nakə ma wuzlah i dəlov aye.

⁵ Tə ndisl a gəma wuray tə zalay Salamin na, tə pa bo ka mədə ha bazlam i Mbəlom mə gay i maduwule me i Yahuda hay. Nəteye dziye ta Yuhana Markus, a dzənawa tay ha.

⁶ Tə tas abəra ma gəma niye ma wuzlah i yam aye na, tə husa a gəma i Pafos. Mə dəma na, tə ndzay a gər a maharam wuray tə zalay Bar-Yesu. Ndoweye niye na, nengeye ndo i Yahuda, ndo nakə a gwad nengeye ndo mədə ha bazlam i Mbəlom aye.

⁷ A ndzawa na, ka təv i bəy i gəma niye ma wuzlah i dəlov nakə tə zalay Sipəre aye. Bəy niye tə zalay na, Sergiyos Polus. Nengeye na, a tsah lele, a sər wu. Barnabas tə Sol tə ndisl naha na, a zalatay hərwi a say tã tsikay bazlam i Mbəlom.

⁸ Ane tuk na, Bar-Yesu maharam nakə tə zalay Elenas dərma aye, a ye a gaw maləved ka təv i bəy. A say bəy m̄a t̄ara ndo m̄ape m̄adzal gər ka Yesu bay.

⁹ Məsəfəre Tsədanŋa eye a yaw a rah a bo i Sol nakə tə zalay Pol aye dərma. A ndazl na maharam niye.

¹⁰ Tsa na, a gwadətay: «Nəkar ndo nakə bəbəkək mə bo yak haladzay aye ada nəkar sewed eye haladzay. Nəkar na, wawa i Fakalaw. Wu nakə lele aye na, ka nay d̄ere tebiye. Nəkar na, a saka matəra ha bazlam i Bəy Maduwen maraw me na, hərwi mey?»

¹¹ Tsəne, anəke! Bəy Maduwen ma giye fakaya mevel. Ma təriye kar ha guluf eye, ka ndziye tsakway ka ŋgateye a pat sa bay.»

Tsa na, kwayanŋa Elanas a ge guluf dedək tətərgam həvad. A ŋgatay a d̄ere bay. A mbəda bo tewelegele mapəle ndo məgəsay həlay.

¹² Bəy niye a ŋgatay a wu nakə a ge bo aye na, a dzala ha ka Yesu hərwi matətike i Pol nakə a tətik ka Bəy Maduwen aye kə gay hərbaḅəkka.

Barnabas tə Pol ma Anŋiyos i Pizidi

¹³ Pol ta ndo ŋgay hay, tə həl bo abəra ma Pafos. Tə tsal a kwalalaŋ i yam, ti ye a gəma i Perge ka dala i Pamfeli. Mə dəma na, Yuhana Markus a gər tay ha, a mbəda gər a Zerozelem.

¹⁴ Barnabas tə Pol na, ti ye kame kame. Ti ye abəra mə Perge, ti ye a Anŋiyos ka dala i Pizidi ta tsəved. Pat i mazəzükw bo na, ti ye a gay i maduwule me. Ti ye naha tə ndza ka dala.

¹⁵ Ti ye naha na, faya ta dzanŋateye mə d̄erewel i Musa ada mə d̄erewel i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay. Ma d̄əba eye ta ndəv ha mədzenge na, bəy hay i gay i maduwule me niye tə gwadətay: «Malamar ga hay, tadə bazlam kurom andaya mətsikatay a ndo hay hərwi məvəlatay gədan na, ka slumeye faya mətsike me anəke tuk.»

¹⁶ Pol a lətse, a zla həlay ka mbəlom, a gatay həlay kət kət, andza məgwede: «Ndzum d̄ikd̄ik.» A gwadətay: «Nəkurom ndo i Israyel hay ada ta nəkurom siye i ndo neheye ka dzədzarumay a Mbəlom aye dərma. Pumay zləm a bazlam nakə na tsikakumeye.

¹⁷ «Mbəlom kway nəkway ndo i Israyel hay kə pala bəba tətə kway hay

ahəl niye. Ahəl nakə nəteye tə ndzawa ma gəma i Ezipt aye na, Mbəlom ka səkah tay ha haladzay. Ma dəba eye na, kə həlatay ahaya ta gədan i həlay ŋgay.

¹⁸ Mbəlom kə gatay gər ma kəsaf məve kuro kuro fad.

¹⁹ Ma dəba eye na, ka bəbazl tay ha gəma hay tasəla abəra ka dala i Kanan. A vəlatay dala niye a ndo ŋgay İsrayel hay andza i tay wu tay.

²⁰ Wu niye tebiye kə ndza ma giye məve kuro kuro fad gər eye zlam. Ma dəba eye na, kə pa tay ndo mäge sariya hay a bəba tətə kway hay. A ge andza niye na, hus a həlay nakə Samuyel nəngeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye.

²¹ «Ma dəba eye na, ta tsətsah bəy ka Mbəlom. Mbəlom a vəlatay Sayul, wawa i Kis, ma ləver i Bendzamen. Sayul a ndza ma bəy məve kuro kuro fad.

²² «Tsa na, Mbəlom a kal ha Sayul, a patay Davit andza bəy. Mbəlom a gwad: “Na sər ha Davit wawa i Zese, nəngeye na, a yeŋ a gər. Ma giye na, wu nakə a seŋ aye tebiye.”»

²³ Pol a gwadatay sa: «Ndo nəte mə walaŋ i gwala i Davit hay Mbəlom a pa na ndo mətəme tay ha İsrayel hay na, Yesu. Ba kə tsik kurre, a gwad ma vəliye.

²⁴ Ahəl nakə Yesu ki yaw zuk bay aye na, Yuhana madzəhuəbe ndo a yam kə da ha bazlam i Mbəlom. Kə zalatay a ndo i İsrayel hay tebiye tã mbədə ha mede tay ada tã dzəhuəb bo a yam.

²⁵ A ndisl a həlay nakə Yuhana madzəhuəbe ndo a yam ma ndəviye ha məsler ŋgay aye na, a gwadawa: “Ka dzalum mə gər kurom, neŋ na, way? Neŋ na, ndo nakə nəkurom faya ka həbumeye bay. Ane tuk na, tsənum: Nəngeye na, ma deyeweye kame ga. Neŋ na sla da kwa məpəlay ha ləber i tahərak ŋgay bay.”

²⁶ «A nəkurom malamar ga hay, nəkurom wawa i Abraham hay ada a nəkurom siye neheye ka

dzədzarumay a Mbəlom aye, Mbəlom a sləraw labara nakay na, a nəkway, kəkay nakə a təma kway ha aye.

²⁷ Andza niye, ndo i Zerozelem hay ta bəy tay hay, Yesu nəngeye way na, ta sər ha bay. Bazlam i ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye tə dzaŋgawa pat i mazəzukw bo aye na, ta tsəne bay. Ahəl nakə tə kəd Yesu aye na, bazlam i ndo i məde ha bazlam i Mbəlom hay kə ge bo tuk.

²⁸ Kwa tadə ta huta faya abəra mənese nakə da məkədə aye bay bəbay na, ta tsətsah ka Pilat m̄a kəd na ka mayako mazləlmbədə eye.

²⁹ Tə ge wu nakə Derewel i Mbəlom a da ha ka gər ŋgay aye. Ma dəba na, ti ye tə mbəzla ahaya mədahaŋ i Yesu abəra ka mayako mazləlmbədə eye. Ti ye ha, tə pa na a tsəvay.

³⁰ Ane tuk na, Mbəlom kə mbəla ahaya abəra ma mədahaŋ.

³¹ Ma məhəne haladzay, ka bəzatay ha bo a ndo neheye ti yaw ka bo ma Galile, ti ye ka bo a Zerozelem aye. Anəke nəteye niye ta həhal ka bo dziye na, nəteye ta təra ndo məhəle mbal ŋgay hay kame i ndo i İsrayel hay.

³² «Nəmay eye, nəmaa yakum ahaya Labara Ŋgwalak eye. Wu nakə Mbəlom a tsik kurre a gwad ma vəlateye a bəba tətə kway hay aye na,

³³ kə ge na hərwi kway. A ge na, a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahaŋ. Mawatsa eye mə Derewel i Dəmes hay 2, a gwad:

“Nəkar wawa ga.

Bəgom neŋ na təra Bəba yak.*”

³⁴ «Mbəlom a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahaŋ. A da ha kurre, a gwad ma ziye ma tsəvay bay. Kə tsik andza nakay, a gwad:

“Na ta vəlakumeye wu nakə tsədəŋŋa eye ada dedek eye andza nakə na tsikay a Davit, na gwaday na vəlakeye aye.†”

³⁵ «Hərwi niye, kə tsik ma Dəmes hay sa, a gwad:

* 13:33 Dəmes hay 2.7. † 13:34 Ezay 55.3. ‡ 13:35 Dəmes hay 16.10.

“Nəkar Mbəlom na, ka gəriye ha ndo i məsler yak mâ ze ma tsəvay bay.†”

³⁶ «Davit a həlay i məndze ngay na, kə ge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Ma dəba eye Davit a mət. Ta la na ka təv i bəba tətə ngay hay ada kə ze ma tsəvay.

³⁷ Ane tuk na, ndo nakə Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahan aye na, kə ze ma tsəvay təbey.

³⁸ «Malamar hay, sərüm na, nəmay faya nəmaa dəkumeye ha Mbəlom a pəsətay ha mezeleme i ndo hay na, hərwi Yesu.

³⁹ Ndoweye kə dzala ha ka Yesu na, Mbəlom ma pəseye ha mənese ngay tebiye. Bazlam i Musa mapala eye, neŋgeye na, gədan ngay andaya məpəsakum ha mənese bay.

⁴⁰ «Gum metsehe, wu nakə ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa ahəl niye na, mâ ndzakum a gər bay. Tə watsa na, tə gwad:

⁴¹ “A həlay kurom nakay, na giye məsler nakə ka dzalumeye ha faya bay kwa tadə ndəray mâ təkərakum aye.

Zəbum, nəkurom neheye ka zəbum ka bazlam ga andza wu lele aye bay aye,

mâ gakum hərəbəkka, dum mətum.Ş”»

⁴² Pol ta Barnabas ta ndəv ha bazlam tay na, ti yaw abəra mə gay i maduwule me. Ti yaw abəra na, ta tsətsah fataya, tə gwadətay: «Mumaw pat i mazəzükw bo mekeləŋ eye sa ada ka tsikumameye ka gər i labara nakay sa.»

⁴³ Ahəl nakə ndo hay faya ta ngəniye gər aye na, Yahuda hay haladzay ta ndo neheye tə dəsławay ha gər a kule i Yahuda hay aye, tə patay bəzay a Pol ta Barnabas. Pol ta Barnabas tə vələtay gədan hərwi ada tã gər ha ngwalak i Mbəlom sa bay.

⁴⁴ Pat i mazəzükw bo mekeləŋ eye a slaw na, həlay a vay a ndo i gəma niye

hay tebiye tə haya gər hərwi mətsəne bazlam i Bəy Maduweŋ.

⁴⁵ Siye i Yahuda hay tə ngatay a ndo neheye hay haladzay tə haya gər aye na, a ndalatay haladzay. Tə ge fataya sələk. Ta dazlay mətsike wu nakə lele bay aye ka Pol ada tə tsadəy pələslesle.

⁴⁶ Pol ta Barnabas tə tsik me tə zluwer eye bay tebiye, tə gwadətay: «Həbe nəmaa dəkumeye ha bazlam i Mbəlom na, a nəkurom təday. Ane tuk na, ka dzalum na, lele bay nakə kã hutum sifa nakə ma ndəviye bay aye. Anəke na, nəmaa diye wu may, nəmaa ta dətəye ha a ndo neheye Yahuda hay bay aye.

⁴⁷ Bəy Maduweŋ a gwadamay na, kəkay? A gwad:

“Nəkar na, na pa kar andza dza-ydzay ma dəvatəye a ndo i məndzibəra hay tebiye,

hərwi ada kã ye ka təv neheye dərəŋ eye ka tsikatay a ndo hay,

neŋ Bəy Maduweŋ na mbəliye* tay ha na, kəkay?”»

⁴⁸ Ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye, tə tsəne bazlam niye na, dərev tay a ngwasa haladzay, a yatay a gər. Ta dazlay a mazambadəy a bazlam i Bəy Maduweŋ. Ndo neheye Mbəlom a pala tay ha hərwi məhute sifa nakə ma ndəviye bay aye na, nətəye tebiye tə dzala ha ka Mbəlom.

⁴⁹ Andza niye, bazlam i Mbəlom a ngəna gər ka gəma niye tebiye.

⁵⁰ Ane tuk na, Yahuda hay tə patay me a ngwas zlele eye neheye tə dəsławay ha gər a Mbəlom aye ta ndo neheye bagwar eye, tə gatay dəretsətseh a Pol ta Barnabas. Ta həhar tay ha abəra ka dala niye.

⁵¹ Pol ta Barnabas ta tətəkw ha burhway i gəma tay abəra ka sik tay.† Ti ye a gəma wuray tə zalay İkoniyom.

⁵² Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye tə zaw ma Anŋiyos aye na,

Ş 13:41 Habakuk 1.5. * 13:47 Ezay 49.6. † 13:51 Matətəkw ha burhway abəra ka sik andza məgwede Pol ta Barnabas ta giye wuray hərwi ndo i wuzlahgəma nakay sa bay. Wu i wuzlahgəma niye ma mətsa fataya bay kwa burhway nakə ka sik aye.

dərev tay a rah ta mənğwese ada ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye.

14

Pol ta Barnabas ma Ikoniyyom

¹ Pol ta Barnabas tə husa a Ikoniyyom na, ti ye tə fələkwa a gay i maduwule me i Yahuda hay andza nakə ma Aŋtiyos aye dərma. Ta tətikatay bazlam i Yesu a ndo hay. Yahuda hay haladzay ta ndo neheye Yahuda hay bay aye tə dzala ha ka Yesu.

² Ane tuk na, Yahuda neheye ta təma bazlam i Yesu bay aye na, tə patay me a ndo neheye Yahuda hay bay aye hərwi ada tã dzala wu nakə lele bay aye ka ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

³ Duh Pol ta Barnabas tə ndza ma Ikoniyyom haladzay. Tə tsikatay me tə zluwer eye bay ka gər i Bəy Maduweŋ. Tə dawa ha ŋgwalak ŋgay ada bəy Maduweŋ na, a vələwatay gədaŋ ka mäge masuwayaŋ hay hərwi məde ha bazlam tay nakə faya ta tsikiye na, dedek.

⁴ Ndo i gəma niye hay ta ŋgəna sulo. Ndo siye hay nəteye ta diye i Yahuda hay, siye hay ta diye i ndo i maslaŋ i Yesu hay.

⁵ Tsa na, Yahuda siye hay ta ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, tə ləva bo hərwi mäge dəretsətseh a Pol ta Barnabas ada məkəde tay ha abəra mə dəma tə kwar.

⁶ Pol ta Barnabas tə sər, ta kədiye tay ha na, ta hway. Tə zla tsəved nakə a ye a gəma i Listəre ada a ye a gəma i Derbe. Gəma neheye sulo aye na, ka dala i Likawni salamay.

⁷ Tə dawa ha Labara Ŋgwalak eye ka dala eye niye.

Pol ta Barnabas mə Listəre

⁸ Ma gəma i Listəre na, ndoweye andaya matəra eye mə sik. Nəŋgeye matəra eye kwa ka məwe ŋgay. Kə lətse, ki ye dāda tə sik ŋgay bay.

⁹ Pat wuray na, nəŋgeye faya ma pay zləm a bazlam i Pol, Pol a zəba

faya. Kwayaŋŋa Pol a sər nəŋgeye na, tsəved andaya məmbəle ha hərwi kə pa mədzal gər ka Yesu.

¹⁰ Pol a tsikay me ta magala, a gwaday: «Lətse tə sik yak dzək lele.» Tsa na, a lətse tsəkwađ, a mbərəzla tə sik ŋgay. A pa bo ka mede duwak duwak.

¹¹ Ndo hay tə ŋgatay a wu nakə Pol a ge aye na, ta wuda tə bazlam i gəma tay Likawni, tə gwad: «Mbəlom hay ta təra andza ndo zezeŋ, ta mbəzlaw ka təv kway.»

¹² Tə pa məzele ka Barnabas «Zeus», mbəlom tay ada ka Pol «Hermes»* hərwi nəŋgeye na, ndo i maslaŋ.

¹³ Gay i məvəlay wu a mbəlom nakə Zeus aye bəse ka tsəved məfələkwe a gəma niye. Tsa na, ndo məvəlay wu a Zeus tay niye a ye a gəsaw sla bagwar eye hay, a pa fataya məvurze i wu neheye lele haladzay aye. A gəsa tay ahaya ka məged i gay i məvəlay wu a mbəlom tay niye. A say na, ndo hay tã vələtay a Pol ta Barnabas andza wu nakə tə vələwa kəriye a mbəlom tay aye.

¹⁴ Ane tuk na, Pol ta Barnabas tə tsəne na, a ndalatay haladzay. Ta ŋgurađa ha peteked tay, ti ye a walaŋ i ndo niye hay, ta wuda, tə gwadətay:

¹⁵ «Ndo neheye, ka gum wu nakay na, hərwi mey? Nəmay na, ndo zezeŋ hay andza nəkurom dərma. Nəmaa yaw na, nəmaa zlakumaw Labara Ŋgwalak eye ada məđakum ha na, gərur ha kule kurom neheye ŋgama andaya mə dəma bay aye. Ada mbəđumaw me ka təv i Mbəlom ma ndziye ka tor eye. Nəŋgeye nakə a ge magərmbəlom, dala, dəlov ada tə wu neheye mə dəma aye tebiye.

¹⁶ Ahəl niye na, kə gər tay ha ndo hay tã pay bəzay a wu tay neheye faya ta paway bəzay aye.

¹⁷ Ane tuk na, kə dətay ha a ndo hay na, nəŋgeye andaya ta nəteye. A dətay ha na, ta ŋgwalak ŋgay nakə faya ma gateye aye. A pakumaw yam ada kə palakumaw wu mənday abəra ma

* 14:12 Mə kule i Gərek hay na, Zeus nəŋgeye bəy i mbəlom tay hay ada Hermes na, ndo i maslaŋ.

guvah tə həlay eye. Ka hutum wu mənday ada a ɲgwasakum ha dərev kurom.»

¹⁸ Kwa Pol ta Barnabas tə tsikatay andza niye bəbay na, ta təma bay. A satay məkədə tay sla niye huya.

¹⁹ A həlay niye na, Yahuda hay ti yaw abəra ma Anṭiyos i Pizidi, siye hay ti yaw ma Ikoniyyom, tə ndislew a gəma i Listəre. Tsa na, tə patay me a ndo hay. Tə kal na Pol tə kwar hərwi mədəke na. Tə vaha na dəreɲ abəra mə walaɲ gay. Tə dzala na, tə gwad ma giye kə mət.

²⁰ Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə haya faya gər, tə lawara na a wuzlah. Pol a lətse, a mbəda gər a walaɲ gay. Tədœ eye na, a həl bo, ti ye ta Barnabas a gəma i Derbe.

Pol ta Barnabas tə ma a Anṭiyos

²¹ Pol ta Barnabas tə ndisl naha a dəma na, tə da ha Labara ɲgwalak eye mə walaɲ i gəma i Derbe. Ndo hay haladzay tə pa mədzal gər ka Yesu. Ma dəba eye na, ta mbəda gər a Listəre, ti ye abəra ma Listəre, ti ye a Ikoniyyom. Ti ye abəra ma Ikoniyyom, ti ye a Anṭiyos i Pizidi.

²² A gəma nakə ta ndisl a dəma aye na, tə vəlawatay gədaɲ a dərev a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka mədzele ha huya ka Yesu. Tə gwadawatay: «Ka deyekweye a Bəy i Mbəlom na, kutoɲ ka sakweye dəretsətseh haladzay.»

²³ Tə pala ndo hay mə walaɲ tay, ta təra tay ha madugula hay. Tsa na, tə ndza, tə ge daliyam, ta duwulay me a Mbəlom hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye. Tə pa tay ha a həlay i Bəy Maduweɲ nakə tə dzala ha faya aye. Tsa na, ti ye wu tay.

²⁴ Ti ye, tə tas abəra ma gəma i Pizidi, tə ndisl a gəma i Pamfeli.

²⁵ Ti ye naha tə da ha bazlam i Mbəlom ma Perge. Tsa na, ti ye a gəma i Ataliya.

²⁶ Tə tsal a kwalalaɲ i yam, ti ye a Anṭiyos. Anṭiyos na, gəma nakə tə pa tay a həlay i Mbəlom mə dəma aye hərwi ada mə vəlatay ɲgwalak ka

məge məsler ɲgay. Anəke tə ge na, məsler eye niye tuk.

²⁷ Tə ndisl naha a Anṭiyos na, tə hayatay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Ta təkəratay wu nakə Mbəlom a ge hərwi tay aye tebiye, ada ma kəkay nakə a həndəkəkatay tsəved a ndo neheye Yahuda hay bay aye ka məpe mədzal gər ka Yesu aye dərmak.

²⁸ Pol ta Barnabas tə ndza haladzay ta ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Anṭiyos.

15

Məkədə wuway ka mədəse bo

¹ Ma dəba eye na, ndo hay ti yaw abəra ma Yahuda a Anṭiyos. Ti yaw na, ta dazlay a matətikatay a malamar hay. Tə gwadətay: «Ka dəsüm bo andza i bazlam i Musa mapala eye nakə a tsik aye bay na, ka slumeye faya mətəme bay.»

² Pol ta Barnabas, tə gwadətay: «Ka tsikum andza niye na, ka rawum me.» Bazlam niye a zlatayaw məkədə wuway haladzay ta nəteye. Tə ma ha ka bo bazlam mə walaɲ tay, tə gwad: «Anəke na, slərakwa Pol ta Barnabas ada ta siye i ndo i Anṭiyos hay a Zerozelem hərwi mətsikaw ka wu nakay ta ndo i maslaɲ hay ada ta madugula hay.»

³ Tsa na, məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta dzəna tay ha hərwi mede tay. Tə həl bo, ti ye. Tə tas abəra ma gəma i Fenisi, tə tas a bəra ma Samari. Nəteye faya ta diye na, ta təkəratay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma kəkay nakə ndo neheye Yahuda hay bay ta təma bazlam i Bəy Maduweɲ aye. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə tsəne labara niye na, dərev tay a ɲgwasə, a yatay a gər haladzay.

⁴ Tə ndisl a Zerozelem na, ndo məpe mədzal gər ka Yesu, ndo i maslaɲ hay ta madugula hay ta təma tay lele. Tsa na, ta təkəratay wu nakə Mbəlom a ge ta nəteye aye.

⁵ Ane tuk na, siye i ndo neheye ta təra nəteye ma bəruk i Farisa hay ta təra ndo məpe mədzal gər ka Yesu aye

na, tə zla bazlam, tə gwad: «Kuton ndo neheye Yahuda hay bay aye, ta təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye na, tã dəs bo ada tã rəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye.»

6 Ndo i maslan hay ta madugula hay tə haya gər hərwi mazəbe ka bazlam eye niye.

7 Tə kəd wuway ka bazlam eye niye haladzay. Piyer a lətse, a gwadatay: «Malamar ga hay, ka sərüm ha Mbəlom a zla ga na, hərwi ada nã datay ha Labara Nğwalak eye a ndo neheye Yahuda hay bay aye, hərwi ada tã tsəne. Ta tsəne na, ta dzaliye ha ka Yesu bədaw?

8 Mbəlom nakə a sər dərev i ndo zezeñ aye kə datay ha na, ka təma tay ha. Na gwad kə vəlatay Məsəfəre Tsədəñña eye andza nakə a vəlakway ahəl niye aye bədaw?

9 Ka nğəna ha ka bo abəra nəteye tə nəkway bay. A təra ha dərev tay tsədəñña na, hərwi nakə tə dzala ha aye.

10 Anəke a sakum məgatay kuton a ndo məpe mədzal gər neheye tə pa mədzal gər ka Yesu marəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye na, hərwi mey? Kwa bəba tətə kway, kwa bo kway eye ka slakwa faya marəhay gər a bazlam i Musa mapala bay tuk na, kəkay? Kã dzum ha Mbəlom bay.

11 Dzalakwa ha düh na, Bəy Maduweñ a təma kway ha na, ta nğwalak nğay andza nakə a təma tay nəteye.»

12 Ndo hay tebiye tə ndza dıkdık. Tsa na, Barnabas tə Pol ta təkəratay masuwayan ta wu neheye Mbəlom a ge ta nəteye mə walañ i ndo neheye Yahuda hay bay aye.

13 Ta ndəv ha mətsike me na, Yakuba a zla bazlam, a gwadatay: «Malamar gay hay, tsənum wu nakə na tsikakumeye təday.

14 Piyer ka təkər ma kəkay nakə Mbəlom a gatay gər a ndo neheye Yahuda hay bay aye. Ahəl nakə bərük kway a dazlay mba aye na, 6a tsiy a

say a Mbəlom məpele siye i ndo hay hərwi ada tã təra ndo nğay hay.

15 Bazlam i ndo mädə ha bazlam i Mbəlom neheye tə tsik aye na, a ye ka bo tə wu nakə a ge bo aye:

16 «Aza kame na, gay i Davit ma mbəzliye.

Ane tuk na, aza kame, na ta dözliye na.

Kwa kə nas bəbay na, na lambadfiye na.

17 Hərwi ada siye i ndo hay tebiye tã pəla ga,

ada ndo i gəma hay tebiye dərma.

Nakay na, wu nakə Bəy Maduweñ a tsik aye.*

18 A dā ha wu neheye na, kurre.»»

19 Hərwi niye, Yakuba a gwadatay sa: «Na dzala na, kã kwasakwatay gər a ndo neheye Yahuda hay bay aye ta təma Mbəlom aye bay.

20 Watsakwatay naha hərwi məgwədə tay na, kã həpədum slo nakə ndo hay tə kədāy a kule aye bay. Hərwi slo niye na, tsədəñña bay. Tã ge mezeleme bay. Wu nakə ta mburod mamburode aye na, tã həpəd slo eye bay, kã ndayum bambaz bay.†

21 Hərwi bazlam i Musa mapala eye na, zla anəke bay, ndo hay faya ta diye ha mə walañ i gay ada mə gay i maduwule me i Yahuda hay pat i mazəzükw bo pat pat.»

Derewel i məvəle gədan

22 Ndo i maslan hay ta madugula hay ta məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə ma ha ka bo bazlam, tə gwad: «Palakwa ndo hay mə walañ tay ada kã slərakwa tay ha a Anıtyos tə Pol ada ta Barnabas.» Tsa na, tə zla Yuda nakə tə zalay Barsabas aye ada ta Silas. Ndo neheye sulo aye nəteye bagwar eye hay mə walañ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

23 Tə watsa derewel, tə vəlatay a həlay. Tə watsa derewel eye niye na, tə gwad:

«Nəmay ndo i maslan hay ta madugula hay, nəmay na, malamar

* 15:17 Amos 9.11-12. † 15:20 Zəba ma Levitik 18.6-18 ada 17.10-16.

kurom hay. Nəmaa tsikakum naha me a nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, ma slala mekelen eye hay ma Anıtyos ada ma gəma i Siri ta Silisi.

24 «Nəmaa tsəne ndo siye hay mə walañ may ta ye naha ka təv kurom, ta kwasakum ha mədzal gər tə bazlam hay ada bazlam tay niye na, a gakum hiyem hiyem. Kwa tsekwen nəmaa vəlatay naha tsəved bay.

25 Hərwi niye, nəmaa dzapa ha mədzal gər may ka təv manəte eye, nəmaa pala ndo hay ada məsləre tay naha. Ta lakiye naha dzam kurom hay, Pol ta Barnabas.

26 Nəteye neheye ta səkəm ha məsəfəre tay hərwi məsler i Bəy Maduweñ Yesu Kəriste aye.

27 Nəmaa sləriye naha Yuda ta Silas, bo tay eye ta tsikakumeye wu nakə nəmaa watsa a dərewel nakay aye.

28 «Məsəfəre Tsədanña eye ta nəmay, nəmaa ma ha ka bo bazlam na, nəmaa gwad: Nəmaa piye fakuma wu mamba eye bay. A samay na, pumay bəzay a wu neheye dəkdək tsa.

29 Kâ həpədum slo neheye ta təzay a kule aye bay, kâ ndayum bambaz bay, kâ həpədum slo i wu neheye ta mburod mamburode aye bay, kâ gum mezeleme bay‡. Ka gum wu neheye bay na, niye na, ka gum lele.

«Nəmay malamar kurom hay, nəmaa tsikakum naha me.»

30 Tə vəlatay dərewel niye a ndo neheye tə slər tay ha aye. Ti ye, tə ndisl a Anıtyos na, tə hayatay gər a ndo məpe mədzal gər hay. Tsa na, tə vəlatay dərewel niye.

31 Tə dzanğa na dərewel niye na, a vəlatay gədan haladzay, dərev tay a nğwasa.

32 Yuda ta Silas, nəteye neheye ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay aye, tə pa bo ka mətsike bazlam i məvəlatay gədan a malamar hay məndze haladzay. Tə vəlatay gədan məndze huya ka məpe mədzal gər ka Yesu.

33 Tə ndza ma Anıtyos məndze tsakway na, tə ləva bo mede wu tay, malamar hay tə tsikatay me, tə gwadatay: «Dum tə zay hərwi ada tâ maw ka təv i ndo neheye tə slər tay naha aye.» [

34 Ane tuk na Silas na, a gwad ma ndziye mə dəma.]

35 Pol ta Barnabas tə ndza ma Anıtyos. Nəteye ta siye i ndo hay haladzay ta tətikawatay a ndo hay ada tə dawa ha Labara Nğwalak eye i Bəy Maduweñ a ndo hay.

Pol ta Barnabas ta nğəna gər

36 Ma dəba eye na, Pol a gwaday a Barnabas: «Anəke na, mbədama gər ta zəbamatay dəre a malamar hay ma gəma neheye ka dəma ha bazlam i Bəy Maduweñ mə dəma aye hərwi məsəre nəteye andaya zay bəbay daw?»

37 Barnabas a gwaday faya ayaw a Pol, ada a say məzle Yuhana-Markus ka həlay.

38 Ane tuk na, a say a Pol Barnabas mâ zla Yuhana-Markus bay, hərwi kə gər tay ha ahəl niye ma Pamfeli. Mə mahəhele tay neheye faya ta həhaliye na, kə ge məsler ta nəteye sa bay.

39 Tə kəd wuway haladzay. Tsa na, Pol ta Barnabas ta nğəna gər. Barnabas a zla Markus, tə həl bo ti ye a Sipəre.

40 Pol na, nəngeye a zla Silas. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta duwulay me a Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ gatay nğwalak huya. Tsa na, Pol ta Silas tə həl bo, ti ye.

41 Ti ye, tə tas ta Siri ada ta Silisi. Tə vəlatay gədan a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

16

Timote a laka ha Pol ta Silas

1 Pol ta Silas tə ndisl a Derbe ada a Listəre. Mə dəma na, ndoweye andaya kə pa mədzal gər ka Yesu, məzele nğay Timote. May nğay na, dem i Yahuda hay, ka təra ndo məpay bəzay a Kəriste. Ane tuk na, zal nğay, bəba i Timote na, Gərek hay.

‡ 15:29 Zəba mə Məsler hay 15.20 ada zəba wu nakə tə watsa ka gər i bazlam eye nakay aye.

² Timote na, malamar neheye ma Listəre aye ada ma Ikoniom aye na, tə tsikawa faya wu lele eye haladzay.

³ A say a Pol məzle na ta diye ka bo dziye. Azla na, a dəs na hərwi Yahuda neheye hay ma gəma niye hay aye. Ndo haladzay tə sər ha bəba i Timote na, Gərek hay.

⁴ Ahəl nakə ta diye na, ti ye ka gəma ka gəma. Tə dətay ha bazlam neheye ndo i maslan i Yesu hay ta madugula hay ma Zerozelem tə tsik aye. Ta tsətsah fataya, tə gwadətay: «Rəhumay ha gər lele.»

⁵ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta huta gədan ada ndo hay ta səkah pat pat tə dzala ha ka Yesu.

Ndo i Masedowan

⁶ Ma dəba eye na, a satay mede mata da ha bazlam i Mbəlom ka dala i Azi. Ane tuk na, Məsəfəre Tsədanja eye a gwadətay: «Kâ yum bay.» Tsa na, tə tas abəra ma gəma i Firigiya ada Galat.

⁷ Ahəl nakə tə ndisl a gəma i Mizi aye na, tə dzala mə gər tay mede a Bitini. Ane tuk na, Məsəfəre i Yesu kə vəlatay tsəved mede a dəma bay.

⁸ Tsa na, tə tas abəra ma Mizi ada ti ye a wuzlahgəma i Tərowas.

⁹ Ta həvad na, məsine a gay a Pol. A ngatay a ndo i Masedowan, malətsa eye. Ndo i Masedowan niye a gay ambəh, a gwadətay: «Tasaw a Masedowan, ta məmay bo tey!»

¹⁰ Ma dəba i məsine niye na, kwayanja nəmaa pəla tsəved mede a Masedowan. Hərwi nəmaa sər ta dedək Mbəlom a zalamay mata da ha Labara Nğwalak eye a ndo i gəma niye hay.

Lidiya a pa mədzal gər ka Bəy Maduwey

¹¹ Tsa na, nəmaa həl bo abəra ma Tərowas, nəmaa ye kwayanja a Samotəras ta wuzlah i yam. Tədə eye na, nəmaa həndzəd a Neyapoli.

¹² Abəra mə dəma na, nəmaa həl bo nəmaa ye a gəma i Filip, wuzlahgəma nakə a ze siye hay ka dala i Masedowan aye. Maa ndzawa ma gəma

eye niye na, Roma hay. Nəmaa ndza məhəne haladzay mə walan gay niye.

¹³ Pat i mazəzukw bo na, nəmaa yaw abəra mə walan gay, nəmaa ye ka me i magayam. Nəmaa dzala na, nəmaa hutiye təv maduwulay me a Mbəlom i Yahuda hay. Nğwas wuray hay andaya mahaya gər eye ka təv niye. Nəmaa ndisl naha a dəma na, nəmaa ndza ka dala hərwi mətsikatay me.

¹⁴ Mə walan i nğwas niye hay na, nğwas eye andaya tə zalay Lidiya. A yaw abəra ma gəma i Tiyatir. A səkəmawa peteked lele eye hay, ndozza mə luma. Nəngəye na, a dəslaway ha gər a Mbəlom. Bəy Maduwey a həndəkay ha dərev hərwi ada mə pay zləm a bazlam i Pol. Tsa na, a dzala ha.

¹⁵ Pol a dzəhu6 ha a yam ta ndo neheye mə gay nğay aye tebiye. Lidiya a gwadətay: «Tədə ka dzalum, nəmaa dzala ha ka Bəy Maduwey ta dedək na, dumara ta ndzum mə gay ga.» A gatay kuton, ta təma məndze mə gay nğay.

Tə gəs Pol ta Silas a danğay

¹⁶ Pat wuray nəmay faya nəmaa diye a təv i maduwule me na, dem wuray a yaw mata dzəgər ta nəmay. Məsəfəre nakə lele bay eye mə bo nğay, a tsikawa wu nakə ma deyew-eye kame aye. Ndo neheye a gawatay məsler aye na, tə hutawa suloy haladzay tə wu nğay nakə a tsikawa aye.

¹⁷ A dazlay məpamay bəzay a Pol ta nəmay. A gwadətay: «Ndo neheye na, ndo i məsler i Mbəlom nakə bagwar eye mə gər eye. Nətəye na, faya ta dəkumeye ha tsəved nakə Mbəlom ma təmiye kurom ha aye.»

¹⁸ A pamay bəzay ma giye məhəne haladzay.

Ka mandəve eye na, a ndalay a Pol. A mbəda bo ta təv i dem niye, a nğərəz ka məsəfəre niye lele bay eye, a gwadətay: «Ta məzele i Yesu Kəriste, dara abəra mə bo i dem nakay bəse.» Kwayanja məsəfəre niye a yaw abəra mə bo i dem niye.

19 Ndo i gay ɲgay niye hay tə ɲgatay, məsəfəre niye tə hutawa ha suloy andaya sa bay na, tə gəs tay ha Pol ta Silas, ti ye tay ha kame i bəyi dala hay.

20 Ti ye tay ha kame i sariya. Ti ye naha, tə gwadatay: «Ndo neheye na, nəteye faya ta zlamayaweye mawesewes a gəma. Nəteye na, Yahuda hay,

21 ada nəteye faya ta tətikiye kule tay nakə nəkway Roma hay tə vələkway faya tsəved məpay bəzay bay aye.»

22 Ndo hay tebiye ta mbəda fataya me tə bazlam. Bagwar tay hay ta buwa peteked abəra ka Pol ta Silas, tə gwadatay: «Ndabum tay ha ta mandalaḃa.»

23 Tə ndaḃa tay ha ledede. Ma dəba eye na, tə gəs tay ha, ti ye tay ha a daɲgay. Tə gwaday a ndo matsəpe gay i daɲgay: «Tsəpa tay ha lele.»

24 Ndo matsəpe gay i daɲgay a tsəne andza niye na, kwayaɲɲa a ye a pa tay ha a hud i gay i daɲgay. A tələkatay ha sik tay hay a səselek hay.

25 Magər həvad a ge na, Pol ta Silas tə duwulawa me ada tə gawa dəmes hərwi mazambaday a Mbəlom. Siye i ndo neheye ma daɲgay aye nəteye faya ta piye fataya zləm.

26 Ahəl nakə nəteye faya ta giye dəmes aye na, kwayaɲɲa dala a bəl. A bəl ha gay i daɲgay niye hus ka mədok eye. Məged i gay i daɲgay ta həndək tebiye ada tsalalaw i ndo neheye ma daɲgay aye ta ɲgəzlah abəra mə sik tebiye.

27 Tsa na, ndo matsəpe gay i daɲgay niye a pədeke abəra ka məndzəhəre. A ɲgatay a məged i gay i daɲgay hay mahəndəka eye hay tebiye na, a zla maslalam ɲgay a say məkəde bo ɲgay abəra mə dəma, hərwi a dzala a gwad ma giye na, ndo neheye mə gay i daɲgay aye ta hway.

28 Pol a ɲgatay na, a wuda ta gədan ɲgay peteh, a gwaday: «Kâ kəd bo yak bay. Nəmay andaya tebiye kanan, ndəray ka hway bay.»

29 A tsəne bazlam i Pol niye na, a tsətsah ako. Tsa na, a ye ha a hud i gay

i daɲgay tə madzədzere eye haladzay, zluwer a gay. A ye naha, a kal ha bo kame i Pol ta Silas.

30 Tsa na, a həlatay ahaya abəra mə gay i daɲgay, a tsətsah fataya, a gwadatay: «A nəkurom, na ta təmiye na, na giye kəkay?»

31 Ta mbəday faya, tə gwaday: «Dzala ha ka Bəy Maduweɲ Yesu ada ka təmiye ta ndo i gay yak hay tebiye.»

32 Tə tsikay bazlam i Bəy Maduweɲ ada a ndo neheye mə gay ɲgay aye tebiye.

33 Tsa na, ndo matsəpe gay i daɲgay niye a həl Pol ta Silas ta həvad eye niye, a ye a baratay na mbəlak i məndebe tay nakə tə ndaḃa tay ha aye. Pol ta Silas ta dzəhuḃ ha ndo niye a yam ta ndo i gay ɲgay hay tebiye.

34 Ma dəba eye a həl Pol ta Silas a gay ɲgay. A vələtay wu mənday, tə nda. Ndo niye ta ndo i gay ɲgay hay tebiye, dərev tay a rah ta məɲgwese hərwi nakə tə dzala ha ka Mbəlom aye.

35 Dəre a tsada na, bagwar i Roma hay tə slər ndo hay ka təv i ndo matsəpe gay i daɲgay, ta gwaday na, mə gər tay ha Pol ta Silas abəra ma daɲgay.

36 Ndo matsəpe gay i daɲgay niye, a ye a tsikay a Pol, a gwaday: «Bagwar i Roma hay ta sləraw ndo hay, tə gwedeɲ na, nə gər kurom ha. Anəke na, ka slumeye madayaw abəra ada dum kurom tə zay.»

37 Ane tuk na, Pol a gwadatay a ndo neheye tə slər tay naha aye: «Ta ndaḃa məy kame i ndo hay tebiye, ta gamay sariya bay. Ada nəmay na, Roma hay dərma tuk na, ta gəriye məy ta məkal na, kəkay? Andza niye na, nəmaa wuda bay. Bo tay eye tə yaw tə gər məy ha.»

38 Ndo neheye tə slər tay naha aye, ta mbəda gər ka təv i bagwar i Roma hay. Ti ye, ta təkəratay wu nakə Pol a tsik aye. Tə tsəne Pol ta Silas nəteye Roma hay na, ta dzədzar haladzay.

39 Tsa na, ti ye tə gatay amboh. Tə həlatay ahaya abəra mə gay i daɲgay,

tə gwadətay: «Amboh, dum kurom abəra ma walaŋ i gay.»

⁴⁰ Pol ta Silas ti yaw abəra ma daŋgay na, ti ye a gay i Lidiya. Ti ye naha, tə ndzatay a gər a malamar hay. Tə vələtəy gədaŋ. Tsa na, ti ye wu tay.

17

Pol ta Silas ma Tesalonik

¹ Ma dəba eye na, Pol ta Silas ti ye ta gəma i Amfipolis ada ta gəma i Apoloni. Tə ndisl a gəma i Tesalonik. Mə dəma na, gay i mađuwule me i Yahuda hay andaya.

² Pol a ye a dəma andza nakə a gawa aye. Pol a yawa, a mba ha ka bo pat i mazəzukw bo sik mahkar. Tə kədəwa wuway ka Derewel i Mbəlom ta ndo neheye mə dəma aye.

³ A dəwa tay ha, a gwadawatay: «Kəriste na, kutoŋ ma siye dəretsətseh, ta kədiye na. Ma lətseweye abəra ma mədahaŋ. Yesu nakə neŋ faya na dəkumeye ha anəke aye na, Kəriste.»

⁴ Tə tsəne bazlam niye na, siye mə walaŋ i Yahuda hay ta təma bazlam i Pol ta Silas. Tə patay bəzay. Siye i Gərek hay haladzay neheye tə dəsławay ha gər a Mbəlom aye ta ŋgwas neheye tə da a zləm aye, nəteye haladzay ta təma bazlam niye dərma.

⁵ Ane tuk na, siye i Yahuda neheye ta təma təbey aye na, tə ge sələk ka Pol ta Silas. Ti ye ta pələw ndo neheye tə sər wuray bay nəteye faya ta həhaliye ka tsəved kəriye, tə hayatay gər. Tə ma ha ka bo bazlam ka gər i Pol ta Silas. Ta ŋgəna ha bazlam niye a wuzlahgəma tebiye. Tsa na, ndo hay ti ye tə lawara na gay i Zason. Ta pəla Pol ta Silas hərwi məhəla tay ahaya kame i ndo hay.

⁶ Ta pəla tay na, ta huta tay ha bay. Tsa na, tə gəsətay ahaya Zason ta malamar neheye tə pa mədzal gər ka Yesu aye. Tə həlatay ahaya kame i ndo i sariya hay. Tə ndislew ka təv tay na, ta wuda, tə gwad: «Ndo neheye na, nəteye faya ta kwasatay gər a ndo hay tebiye ka məndzibəra, ada anəke na, ta ndislew kanaŋ na, kəkay!

⁷ Zason a təma tay ha ada ndo neheye tebiye faya ta tsikiye na, wu nakə wal tə bazlam i bəy i Roma aye a gay ŋgay. Nəteye tə gwad: Bəy bagwar eye andaya mekeleŋ eye, tə zalay Yesu.»

⁸ Siye i ndo hay ta ndo məge sariya hay tə tsəne bazlam niye hay na, a ndalatay haladzay.

⁹ Zason tə siye i ndo hay tə hamatay a ndo i sariya hay təday ada tə gər tay ha.

Pol ta Silas ma Bere

¹⁰ Həvad a ge na, malamar neheye tə pa mədzal gər ka Yesu aye, tə laka tay ha Pol ta Silas a gəma i Bere. Tə ndisl a dəma na, ti ye a gay i mađuwule me i Yahuda hay.

¹¹ Ndo i gəma i Bere hay na, nəteye ŋgwalak i ndo hay abəra ka Yahuda neheye ma gəma i Tesalonik aye. Ta təma bazlam i Mbəlom tə dərev tay peteh. Tə dzaŋgawa Derewel i Mbəlom pat pat hərwi məsəre ha wu nakə Pol a tsik aye na, dedek dəw?

¹² Ndo hay haladzay mə walaŋ tay tə dzala ha ka Yesu ada mə walaŋ i Gərek hay ta ŋgwas neheye məzele tay a da a zləm haladzay aye nəteye haladzay tə dzala ha ka Yesu dərma.

¹³ Ane tuk na, Yahuda neheye ma Tesalonik aye tə tsəne Pol faya ma diye ha bazlam i Mbəlom ma Bere na, tə həl bo, ti ye mata kwasatay gər a ndo hay ka Pol.

¹⁴ Malamar neheye nəteye mapa mədzal gər eye ka Yesu aye ta zəba faya andza niye na, kwayaŋŋa, ti ye ha Pol ta diye i dəlov. Silas ta Timote na, tə ndza ma Bere.

¹⁵ Ndo neheye tə laka ha Pol aye, tə tsal a kwalalaŋ i yam. Ti ye a gəma i Aten. Tsa na, Pol a gwadətay: «Ka mbədum gər a Bere na, gwadumatay a Silas ta Timote na, tə yaw, tə ndza ga ahaya a kanaŋ bəse.» Tsa na, ndo neheye ta mbədə gər a Bere.

Pol ta Silas ma Aten

¹⁶ Ahəl nakə Pol faya ma həbiye Silas ta Timote aye na, a zəba ka gəma i Aten na, a ndalay haladzay hərwi maraha eye tə kule hay.

17 Tə kədawa wuway mə gay i maduwule me ta Yahuda hay ada ta ndo neheye Yahuda hay bay, nəteye tə dəslaway ha gər a Mbəlom aye. Ada ka təv məhay gər nakə tə hayawa gər a dəma aye na, tə kədawa wuway pat pat ta ndo neheye ta diye ta təv eye niye aye.

18 Ndoweye hay andaya tə pawa bəzay a matətike i Epikuriyen hay ta Sətosiyen hay. Pat wuray tə tsik me tə Pol. Siye hay mə walañ tay, tə gwad: «Ndo nakay faya ma bəbəliye wu andza nakay na, mbədaw bo na, kəkay?» Siye hay tə tsəne Pol faya ma diye ha labara i Yesu ada mədahañ hay ta lətseweye abəra ma mədahañ na, tə gwad: «Ma giye faya ma diye ha na, mbəlom i bərakəzañ hay kəla dāw?»

19 Ma dəba eye na, ti ye ha kame i madugula hay ka təv nakə tə zalay Ayəropaz aye. Ti ye naha na, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Damay ha matətike nakay wedəye nəkar faya ka tsikiye tey.

20 Nəkar faya ka tsikameye wu neheye dāda nəmaa tsəne bay aye. A say məgwədə kəkay na, a samay nəmaa sər tey.»

21 Ndo i Aten hay ta madurlon hay tə dzawa ha həlay i mändze tay tebiye ka məpay zləm a wu neheye wedəye tsa ada ka matəkəre wu wedəye hay.

22 Pol a lətse kame i ndo niye hay, a gwadatay: «Nəkurom Aten hay, na zəba faya nəkurom na, a sakum məpay bəzay a mbəlom hay wal wal haladzay.

23 Hərwi na həhal ma wuzlahgəma kurom na, na ngatay a təv neheye ka tawalawum kule kurom hay mə dəma aye. Na ngatay a təv eye andaya nəte tə watsa faya: “Təv nakay na, hərwi mbəlom nakə ndo hay tə sər bay aye.” Ayaw! Mbəlom nakə nəkurom faya ka dəslumay ha gər ka sərüm bay aye na, neñ na yaw anañ mata dākum ha.

24 «Maa ge mändzibəra tə wu neheye mə dəma aye na, neñgeye. Neñgeye bəy i magərmbəlom ta dala. Neñgeye

na, ma ndziye mə gay neheye ndo hay ta dəzl aye bay.

25 Ada neñgeye na, a say ndo zezeñ m̄a rəzlay a gər məvəlay wuray bay. Hərwi maa vəl sifa, məsəfəre ada tə siye i wu hay tebiye a ndo hay na, neñgeye.

26 «Ta ndo nəte na, a ge slala hay tebiye hərwi ada t̄a ndza ka mändzibəra tebiye. Ahəl nakə kə ge mändzibəra zuk bay aye na, b̄a kə pa na kokway i həlay i təv mändze tay, kə pa na kokway i gəma neheye ta ndziye mə dəma aye.

27 A ge andza niye na, hərwi ada ndo hay t̄a pəla na. A say t̄a bəzay naha həlay ada ta hutiyə na. Ta dedək Mbəlom na, neñgeye dəreñ ta nəkway bay.

28 Andza ndoweye andaya a gwad: “Maa vəlakway sifa na, neñgeye.

Nəkway kanañ, wu nakə faya ka gəkweye na, hərwi ngay.”

«Siye i ndo məvəde bazlam kurom hay b̄a ta tsik:

“Ayaw, nəmay wawa ngay hay.”

29 «Tədə nəkway tebiye wawa i Mbəlom hay na, k̄a dzalakwa mə gər kway, Mbəlom na, a ndzakit bo i kule i gura, i b̄are kəgəbay i kwar bay. Wu neheye ndo zezeñ a lambad tə metsehe ngay hərwi matəre ha kule hay. Ane tuk na, wu neheye na, Mbəlom bay.

30 Mbəlom na, kə pa mezeleme niye hay ahəl niye ka məda bay hərwi ahəl niye ndo hay tə sər wuray bay. Ane tuk na, anəke na, neñgeye faya ma zalateye kwa məngay t̄a yaw, t̄a mbədə ha mede tay.

31 Ba Mbəlom ka mbərəm məpe pat i sariya nakə ma giye. Sariya nakə ma giye na, sariya i dedək. Ndo nakə ma gateye sariya a ndo hay aye na, Yesu. A d̄a ha na, ahəl nakə a lətse ahaya abəra ma mədahañ aye.»

32 Tə tsəne bazlam i Pol nakə a tsik ma mələtsew abəra ma mədahañ aye na, siye hay tə ngwasa faya ada siye hay tə gwaday: «A samay na, ka tsikameye wu nakay nəmaa piye faya zləm pat mekeleñ eye sa.»

³³ Tsa na, Pol a yaw abəra mə walañ tay, a ye ŋgway.

³⁴ Siye i ndo mekelenj eye hay ta dzala ha ka bazlam i Pol, tə pay bəzay. Mə walañ tay niye na, Dənis ndo məgawa sariya ka təv i mäge sariya tay nakə tə zalay Ayəropaz aye, ŋgwas eye andaya tə zalay Damaris ada siye i ndo mekelenj eye hay sa.

18

Pol ma gəma i Korinje

¹ Ma dəba eye na, Pol a lətse abəra ma gəma i Aten, a ye a gəma i Korinje.

² A ye naha a dəma na, a ndzay a gər a Yahuda wuray məzele ŋgay Akelas. Neŋgeye tə wa na ka dala i Poñtus. A yaw abəra ma gəma i Itali ta ŋgwas ŋgay Pərisil hərwi Kələd bəy i Roma a gwad: «Yahuda hay tebiye tã lətse, tã ye abəra ka dala i Roma.» Pol a ye ka təv tay mata tsikatay me.

³ Pol na, a ŋgarawa peteked i mäge ha madzawadzawa. Məsler i Akelas ta ŋgwas ŋgay na, məngere peteked eye niye dərma. Hərwi niye Pol a ndza mə gay tay, tə ge məsler dziye.

⁴ Pat i mazəzükw bo na, Pol a yawa a gay i mađuwule me i Yahuda hay. A tsikawatay a Yahuda hay kwa a Gərek hay dərma tã dzala ha ka Yesu.

⁵ Ane tuk na, ahəl nakə Silas ta Timote ti yaw abəra ka dala i Masedowan aye na, Pol kə ge məsler i wuray sa bay. A dawa ha bazlam i Mbəlom dəkdek tsa. A dawatay ha a Yahuda hay Yesu na, Kəriste.

⁶ Ane tuk na, Yahuda hay ta təma bazlam ŋgay bay. Tə tsadəy pələslesle. Tsa na, Pol a yaw abəra mə walañ tay. A bəzlum ha burhway i gəma tay abəra ka peteked ŋgay, a gwadətay: «Tadə ka dzum na, mənese ga sa bay. Mənese eye ka gər kurom. Anəke kwayaŋna na diye na ta dətay ha bazlam i Yesu a ndo neheye Yahuda hay bay aye.»

⁷ A lətse, a ye abəra ma təv niye. A ye a gay i ndo wuray tə zalay Titus Zustus. Neŋgeye na, a dəsławay ha gər a Mbəlom ada gay ŋgay na, ka tsakay i gay i mađuwule me i Yahuda hay.

⁸ Kərispus na, neŋgeye bəy i gay i mađuwule me niye. A dzala ha ka Bəy Maduweñ ta ndo i gay ŋgay hay tebiye. Korinje hay haladzay, neheye tə pawa zləm ka bazlam i Pol aye tə dzala ha ka Yesu dərma. Pol a dzəhuə tay ha a yam.

⁹ Pat wuray ta həvad na, Bəy Maduweñ a tsikay me a Pol ma məsine, a gwadəy: «Pol kã dzədzar bay, dã ha bazlam ga huya, kã ndza tete bay.

¹⁰ Neñ andaya tə nəkar, ndəray ma sliye faya məgaka wuray kwa tsekwenj bay, hərwi ma gəma nakay na, ndo ga hay haladzay mə dəma.»

¹¹ Tsa na, Pol a ndza ma Korinje məve nəte ta məzaw. A tətikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay tebiye.

¹² A həlay wuray Gayoñ neŋgeye a ləva dala i Akay eye na, Yahuda hay tə haya gər ka Pol. Tə gəs na ti ye ha kame i Sariya.

¹³ Tə gwadəy a bəy niye: «Ndo nakay na, faya ma tsəviye tay ha ndo hay a pesl tə matətikatay mədəsłay ha gər a Mbəlom ta tsəved wədəye wal. Wu nakə faya ma tsikateye na, a ye ka bo tə bazlam mapala eye bay.»

¹⁴ A say haəe a Pol mətsike me, Gayoñ a mbədətay naha faya a Yahuda hay, a gwadətay: «Tadə ndo nakay kə tsik wuray ka bəy i dala kəgəbay a ge mənese nakə ka zal naha aye na, nəkurom Yahuda hay na sliye faya məzle həlay eye mətsənakum na.

¹⁵ Ane tuk na, ka kədum wuway na, ka wu hay, ka məzele hay kəriye ada ka bazlam kurom mapala eye hay. Wu neheye a zəbakum naha dərə aye na, a nəkurom eye kurom bəna, neñ na giye sariya i wu neheye andza nakay aye bay. A señ bay, bazlam ga mə dəma bay.»

¹⁶ Tsa na, a həhar tay ahaya abəra ma təv mäge sariya.

¹⁷ Ti yaw abəra na, tə gəs Sosten bəy i gay i mađuwule me, tə ndəba na kame i sariya. Ane tuk na, a gay mə gər kəset a Gayoñ bay.

Pol a ma a Anjiyos

18 Pol a ndza məhəne haladzay ma Korinhte. Ma dəba eye, a lətse abəra ma Korinhte, a gər ha malamar hay. A ye a gəma i Senkəre ta Pərisil ada ta Akelas. Mə dəma na, Pol a həz na gər hərwi 6a kə gwad kurre: «Na vəl ha bo ka mäge məsler i Mbəlom.» Tsa na, tə lətse abəra ma Senkəre, tə tsal a kwalalan i yam ti ye ta Akelas ada ta Pərisil a Anıtyos ka dala i Siri.

19 Tə ndisl a Efez na, Pol a gər ha Pərisil ta Akelas. Nengeye a ye a gay i maduwule me mata kəde wuway ta Yahuda hay.

20 Mə dəma na, Yahuda hay ta tsətsah faya, tə gwaday: «Ndza ka təv may məhəne haladzay.» Pol a wuda məndze bay.

21 A lətse, a gər tay ha, a gwadatay: «Tədə kə say a Mbəlom na, na maweye ka təv kurom mba.» A tsal a kwalalan i yam ma Efez a ye a Sezare.

22 A lətsew abəra ma Sezare na, a ye a Zerozelem təday. A ye a tsikatayaw me a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Tsa na, a ye a Anıtyos.

23 A ndza mə dəma məhəne tsakway. A mbəda gər ta dəba, a ye a tas ta Galat ada ta Firigiya. A vəlatay gədan a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye mə dəma.

Apolos a da ha bazlam i Mbəlom ma Efez

24 A həlay niye na, Yahuda wuray andaya məzele ngay Apolos, tə wa na ka dala i Aləgəzandəri. Nengeye kə ndislew a Efez. Ndoweye niye na, a sər matətike wu a ndo hay lele. A sər Derewel i Mbəlom lele.

25 Nengeye ka tətik bazlam i Yesu. A dawatay ha a ndo hay ada a tətikawatay na, ta tsətsu6 tsətsu6 eye lele. A dawa ha na, wu nakə a tsik ka Yesu ta dedek aye. Ane tuk na, a sər na, madzəhu6e nakə Yuhana a dzəhu6awa ha ndo hay a yam aye tsa.

26 A dazlay a mətsike me parakka mə gay i maduwule me i Yahuda hay, zluwer a gay bay. Pərisil tə zal ngay Akelas tə tsəne bazlam ngay niye na,

tə zla na ka təv tay. Tə dəy ha tsəved i Mbəlom peteh.

27 Ma dəba eye na, a say a Apolos mede a gəma i Akay.* Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə vəlay gədan ada tə watsay derewel a həlay hərwi ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Akay aye tā təma na lele. Tə watsa a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Akay aye hərwi məgwadatay naha: «Apolos ki ye naha na, təmum na lele.» Tsa na, Apolos a ye a Akay. A ye naha na, a dzəna tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ngwalak i Mbəlom.

28 Hərwi niye, a dzəngawatay Derewel i Mbəlom a Yahuda hay, a dawatay ha parakka Yesu na, Kəriste. Andza niye a dərəzlawatay ka bazlam i Yahuda kame i ndo hay tebiye.

19

Pol ma Efez

1 Ahəl nakə Apolos ma Korinhte aye na, Pol a ye a Efez. A ye ta mahəmba i dala i Galat. A ye naha na, a ndzatay a gər a ndo neheye tə pa mədzal gər ka Yesu aye.

2 A ye naha a tsətsah fataya, a gwadatay: «Ahəl nakə ka dzalum ha ka Yesu aye na, ka hutum Məsəfəre Tsədanğa eye daw?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəmaa tsəne dāda ndəray kə tsikamay ka Məsəfəre Tsədanğa eye bay.»

3 Pol a tsətsah, a gwadatay: «Ka hutum na, madzəhu6e waray?»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Madzəhu6e nakə Yuhana a datay ha a ndo hay aye.»

4 Pol a gwadatay sa: «Yuhana a dzəhu6awa na, ndo neheye a satay mambəde ha mede tay aye. A gwadatay a Israyel hay na: “Dzalum ha ka ndo nakə ma deyeweye kame ga aye”, andza məgwede, Yesu.»

5 Tə tsəne bazlam ngay na, Pol a dzəhu6 tay ha yam ta məzele i Bəy Maduweŋ Yesu.

* 18:27 Məsler hay 18.12.

⁶ Pol a pa fataya həlay. Kwayaŋŋa kwa way a huta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. Tsa na, tə pa bo ka mətsike me tə bazlam i gəma hay wal wal, tə da ha bazlam i Mbəlom.

⁷ Ndowe ye nehe ye na, ta giye kuro gər eye sulo.

⁸ Ahəl nakə Pol neŋge ye ma Efe z aye na, a yawa a gay i ma duwule me i Yahuda hay. Kiye mahkar na, a tsikawa me mə dəma, zluwer a gay bay. A tsikawatay a ndo hay ka gər i Bəy i Mbəlom. A say na, ndo nehe ye faya ta pay zləm aye t̄a t̄əma bazlam ŋgay.

⁹ Ane tuk na, siye i Yahuda hay haladzay ta kula ha d̄ərev tay. Ta t̄əma bazlam i Pol bay. Tə tsik wu nakə lele bay aye ka tsəved i məpay bəzay a Bəy Maduweŋ kame i ndo niye hay tebiye. Tsa na, Pol a gər tay ha, a həl ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a lekwal i ndowe ye andaya tə zalay Tiranus. Nəte ye niye tebiye, tə kədawa wuway ta ndo hay pat pat.

¹⁰ Niye na, kə ndza məve sulo. Ndo nehe ye nəte ye mandza eye ka dala i Azi niye, Yahuda hay ada Gərek hay tə tsəne bazlam i Bəy Maduweŋ Yesu.

Wawa i Seva hay

¹¹ Mbəlom a gawa masuwayaŋ nehe ye a gatay hərba bəkka a ndo hay aye tə həlay i Pol.

¹² Tə zlawatay naha a ndo i d̄əvats peteked nehe ye ta lamay a bo i Pol aye. Tə lamawatay ha a ndo i d̄əvats hay. Ndo i d̄əvats hay tə mbəlaw a ada ndo nehe ye məsəfəre lele bay eye hay mə bo tay aye, ti yawa abəra mə bo tay.

¹³ Siye i Yahuda hay andaya ta həhalawa ka gəma ka gəma hərwi mahəhere fakalaw abəra ka ndo hay. Nəte ye dərma k tə dze ha mahəhere fakalaw tə məzele i Bəy Maduweŋ Yesu. Tə gwadawatay a məsəfəre nehe ye lele bay aye: «Ndohumaw abəra mə bo i ndo nakay tə məzele i Yesu nakə Pol faya ma diye ha bazlam ŋgay aye.»

* 19:21 Məsler hay 18.12.

¹⁴ Tə gawa wu niye na, nəte ye tasəla. Nəte ye wawa i bagwar i ndo nehe ye tə vəlaway wu a Mbəlom aye, tə zalay Seva.

¹⁵ Pat wuray tə tsikay a məsəfəre nakə lele bay eye andza niye, a gwadətay: «Nəŋ na, na sər Yesu, ada Pol neŋge ye way na, na sər. Nəkurom na, məhey tey?»

¹⁶ Tsa na, ndo niye fakalaw mə bo ŋgay aye a mbəzla fataya d̄ədavdav ta gədaŋ. A ze tay ha ta gədaŋ, a gatay mbəlak ada a buwa fataya abəra pe teked tay hay. Ta hway bo kəriye.

¹⁷ Yahuda hay ta Gərek nehe ye ma gəma i Efe z aye tebiye tə tsəne wu nakə a ge bo aye na, ta dzədzar hal adzay. Tə dəslyay ha gər a məzele i Bəy Maduweŋ Yesu haladzay.

¹⁸ Ndo hay haladzay ta t̄əra ndo məpe mədzal gər hay. Ti yawa, tə d̄əwa ha mənese tay nehe ye tə gawa aye kame i ndo hay tebiye.

¹⁹ Ndo hay haladzay, nəte ye nehe ye tə gawa maharam aye tə həlaw d̄ərewel i maharam tay, tə fəka tay ha kame i ndo hay tebiye. Tə pasla na andza ta səkəm ha na, suloy eye ma giye kwar i suloy gwezem kuro kuro zlam.

²⁰ Andza niye bazlam i Bəy Maduweŋ a ye kame kame, a səkah ta gədaŋ.

Magazləga ma Efe z

²¹ Ma d̄əba i wu nehe ye a ge bo aye na, Pol a dzala mə gər ŋgay mede a Zerozelem. Ma diye ta Masedowan ada ta dala i Akay.* A gwad: «Na ye a Zerozelem na, na diye a Roma dərma k.»

²² Tsa na, a slər ndo madzəne ŋgay hay, Timote ta Erast a Masedowan. Ane tuk na, bo ŋgay eye a ndza ka dala i Azi tsakway sa.

²³ A həlay niye na, magazləga a lətse haladzay ma gəma i Efe z hərwi bazlam i Yesu Bəy Maduweŋ.

²⁴ Ndowe ye andaya a lambadawa wu hay ka suloy. Məzele ŋgay na, Demetəriyos. Wu nehe ye a

lambadawa aye na, wawa i gay hay tsekwen tsekwen neheye a ndzakit bo gay bagwar eye nakə ndo hay ta duwulaway me a mbəlom tay nakə a ndzakit bo ngwas, tə zalay Artemis aye. Andza niye neŋgeye ta ndo i məsler ngay hay tə hutawa ha suloy haladzay.

²⁵ A ye, a hayatay gər a ndo i məsler ngay hay ta ndo neheye tə gawa slala i məsler niye aye, a gwadatay: «Dzam ga hay sərüm ha, ka hutakweye zlele haladzay na, hərwi məsler nakay.

²⁶ Ane tuk na, nəkurom faya ka ngatumeye ada faya ka tsənumeye wu nakə faya ma giye bo aye. Pol faya ma tsikateye a ndo hay na, kule neheye nəkway faya ka ngarakweye aye nəteye mbəlom hay bay. Ndo hay haladzay ta təma bazlam ngay. Kanaŋ ma gəma i Efez dekdek bay, ka dala i Azi tebiye.

²⁷ Tadə kə ge andza niye na, ndo hay ta tsikiye wu nakə lele bay eye ka məsler kway. Ada ta tsikiye na, ka məsler kway dekdek bay. Ta tsikiye wu nakə lele bay aye ka gay i maduwule me i bagwar i mbəlom kway Artemis. Kwa neŋgeye na, ndo hay ta zəbiye faya bagwar eye sa bay. Azlakwa ndo hay tebiye ka dala i Azi ada ka məndzibəra tə dəslyay ha gər na, a neŋgeye duh.»

²⁸ Ndo hay tebiye tə tsəne andza niye na, a ndalatay haladzay. Ta wuda, tə gwad: «Bagwar eye na, Artemis mbəlom i Efez hay.»

²⁹ Gəma a ndza na, huḅuya, huḅuya. Ndo hay tə gəs Gayus ta Aristark. Nəteye neheye sulo aye na, Masedowan hay, təlakawa ha Pol. Ti ye tay ha a təv i həbad tay nakə tə gawa mə dəma aye.

³⁰ A say a Pol mede a təv i ndo niye hay. Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə gay me, ta vəlay tsəved mede bay.

³¹ Siye i ndo neheye nəteye ma məsler bagwar eye ka dala i Azi ta təra dzam i Pol aye, tə slər ndo ka təv i Pol, tə gwad mâ ye a təv i həbad tay niye bay.

³² Nəteye niye hay tebiye mahaya gər eye na, nəteye mə wadəŋ wadəŋ hərwi siye hay faya ta wudiye wu mekelen, siye hay ta wuda hərwi wu neŋged. Siye haladzay mə walaŋ tay niye tə haya gər hərwi mey na, tə sər bay.

³³ Ndo Yahuda wuray andaya ka təv eye niye. Məzele ngay Aləgəzandər. Siye i Yahuda hay ti ye ha Aləgəzandər kame. Ta təkaray bazlam eye niye. Tsa na, a zla həlay ka mbəlom, a say mətsike me ada mədatay ha.

³⁴ Ane tuk na, ndo niye hay ta zəba faya neŋgeye ndo i Yahuda na, ta wuda tebiye tay eye, tə gwad: «Bagwar eye na, Artemis i Efez hay.» Tə ndza faya ka mətsike andza niye bəre sulo.

³⁵ Ka mandəve ngay eye na, ndo mələve gəma niye kə sla faya məgwadatay tə ndza tete. Ndo niye hay tebiye tə ndza tete. Tsa na, a gwadatay: «A nəkurom Efez hay, Efez na, gəma i mbəlom bagwar eye Artemis, maa sər bay na, way? Ada kwa way ma dəslyay ha gər a mandzakit bo ngay nakə a kalaw mə mbəlom aye.

³⁶ Kwa way na, a sər. Nəkurom ndzum dikdik. Kâ gum wu neheye lele bay aye bay.

³⁷ Ndo neheye ka gəsumatay ahaya kanaŋ aye na, tə gaw məkal mə gay i mbəlom kway bay ada ta tsaday a mbəlom kway wal bay tuk na, kəkay?

³⁸ Tadə Demetəriyos ta ndo i məsler ngay hay bazlam tay andaya mətsike ka ndo na, tə ge ta tsəved eye. Ndo məge sariya hay andaya, tə ye tə wuda ka təv tay.

³⁹ Tadə wu mekelen eye hay andaya a sakum bəbay na, bagwar neheye anəke kanaŋ aye tə ngənakum ha bazlam eye.

⁴⁰ Ka gakwa metsehe bay na, Roma hay ta makway ha mənese, ta gwadəkweye “Ka dazlumay na, a vərəm.” Ka hutakweye gər i bazlam kwa tsekwen mədatay ha nəmay haya gər hərwi wu nakay na, ka slakweye faya mətsikatay bay.» Tsa na, a

gwadatay a ndo hay: «Ŋgənum gər.»
Ndo hay ta ŋgəna gər, ti ye wu tay tuk.

20

Pol ma Masedowan ada ma Akay

¹ Haya haya i bazlam niye hay a ndəv na, Pol a hayatay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. A vəlatay gədan tə məmatay naha dərev. A gwadatay na: «Ndze gwa.» Tsa na, a ye ŋgway ka dala i Masedowan.

² A həhal ma gəma niye, a vəlatay gədan a ndo məpe mədzal gər hay ta məmatay naha dərev. Ma dəba eye, a ye a gəma i Gərek.

³ Mə dəma na, a ndza kiye mahkar. Həbe a say a Pol mede a gəma i Siri. Ane tuk na, a tsəne a satay a Yahuda hay məkədə na. Hərwi niye a ma ŋgway ta Masedowan.

⁴ Ndo neheye tə laka ha aye na, Sopater wawa i Pirrus, neŋgeye ndo i gəma i Bere, Aristark ta Sekondus, nəteye ndo i gəma i Tesalonik hay, Gayus neŋgeye a yaw abəra ma Derbe, Timote ada Tisik ta Tərofime nəteye ka dala i Azi.

⁵ Nəteye neheye na, tə lahamay kame, ti ye a Tərowas mata həbe may mə dəma.

⁶ Ma dəba i magurlom i Pak, nəmay nəmaa tsal a kwalalaŋ i yam, nəmaa ye abəra ma Filipi. Nəmaa ge məhəne zləm ka tsəved na, nəmaa ndisl a gəma i Tərowas tuk. Nəmaa ndza mə dəma luma nəte.

Awtis a lətsew abəra ma mədahay

⁷ Pat i luma i maŋgəzla ta huwa na, nəmaa haya gər hərwi mənəde dəf i matəkəre məməte i Yesu.* Tədəcə eye na, Pol ma gəriye tay ha, ma diye ŋgway. Hərwi niye, a tsikatay bazlam i Mbəlom hus a magər həvad.

⁸ Nəmay mahaya gər eye na, ka gər i gay neŋged. Gay nakə nəmay mə dəma aye na, lalam hay haladzay mavata eye.

⁹ Mə gay eye niye na, wawa eye andaya gawla eye, məzele ŋgay Awtis. Neŋgeye mandza eye ka mavavar

faya ma piye zləm ka bazlam i Pol niye a tərəts ha bay, faya ma tsikiye huya aye. Tsa na, məndzəhəre a gəs na, a bərazl a məndzəhəre. A sər ka bo sa bay, səkwat a dədəw abəra mə gay ka gər i gay mamahkar eye ka dala. Ndo hay tə mbəzlaw tə lətse ha ka mbəlom na, kə mət tsiy.

¹⁰ Pol a mbəzlaw, a ye ka təv ŋgay. A guduk naha faya, a zla na a həlay, a gwadatay: «Dərev mə ye fakuma abəra bay, kə mət bay.»

¹¹ Tsa na, Pol a tsal a gay niye sa. A ye naha a zla makwala, a ŋgəna ha. Tsa na, tə nda. A ma ka mətsike me haladzay sa hus a mekedəcə, a ye ŋgway.

¹² Ndo hay tə laka ahaya gawla nakə meeneŋ aye a mətagay. Ndo hay tebiye dərev tay a ŋgwasa.

¹³ Nəmaa ye, nəmaa tsal a kwalalaŋ i yam hərwi məhəle may a Asos. Pol neŋgeye, a say mede tə sik. Nəmay, nəmaa gwad na, nəmaa zliye na ka me i dəlov mə dəma.

¹⁴ A ndzamay naha a gər ma Asos na, a tsal a kwalalaŋ i yam, nəmaa zla na ka me i dəlov. Nəmaa ye a gəma i Metilen.

¹⁵ Tədəcə eye na, nəmaa ndisl a Siyo. Tədəcə taday eye na, nəmaa ndisl a Samos. Tədəcə tadakay eye na, nəmaa ndisl a gəma i Melet.

¹⁶ Niye andza məgwədə na, a say a Pol mənəde ma Efez bay hərwi ma ta mətsiye ka dala i Azi, ma ndisliye a Zerozelem bəse bay. Tadə ma giye bo na, a say mənədisle a Zerozelem pat i Peŋtekot.†

Pol a tsikatay me a ndo i Efez hay

¹⁷ Ahəl nakə nəmaa ndisl a Melet aye na, Pol a slər ndo ka madugula neheye tə ndzatay kame a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Efez aye ada tā yaw ka təv ŋgay. Ndo niye a ye, a zalatayaw.

¹⁸ Ndo niye hay tə həlaw bo, tə ndislew ka təv ŋgay na, a gwadatay: «Kwa i mede naha ga a gay kurom ka dala i Azi na, ka sərūm ha mənəde ga mə walaŋ kurom.

* 20:7 Məsler hay 2.42. † 20:16 Məsler hay 2.1.

19 Na gay məsler a Bəy Maduwen tə marəhay ha gər, tə mədzal gər eye ada na sa dəretsətseh haladzay hərwi Yahuda hay a satay məkəde ga.

20 Ka sərüm ha, wu nakə ma gakumeye ngama aye na, na ngaha na bay. Na dəkum ha tebiye. Na tətikakum kame i ndo hay ada mə gay kurom hay.

21 Na tsikatay a Yahuda hay ada a ndo neheye Yahuda hay bay aye, tã gər ha mezeleme tay, tã yaw ka tãv i Mbəlom. Tã yaw, tã pa mədzal gər tay ka Bəy Maduwen kway Yesu Kəriste.

22 «Anəke na, na diye a Zerozelem. Maa geñ kutoñ mede a dəma na, Məsəfəre Tsədəñña eye ada na sər wu nakə ma ta ndzeñeye a gər mə dəma aye bay.

23 Wu nakə na sər aye na, gəma nakə na ye a dəma aye na, Məsəfəre Tsədəñña eye faya ma deñeye ha. A gweden: “Məgəse kar a dangay tə dəretsətseh faya ma həbiye kar.”

24 Ane i ga na, na ndziye ma bəra mba, a'ay düh na mətiye na, wuray andaya a yeñ a gər ka zal bay. Wu nakə a señ aye na, na ndəviye ha məsler i bəy Maduwen Yesu nakə a vəleñ aye hus ka mandəve ngay eye. Məsler nakə a vəleñ aye na, məde ha Labara Ngwalak eye i ngama i Mbəlom.

25 «Məndze ga nakə na ndza mə walañ kurom aye, na tsikawakum na, labara i Bəy i Mbəlom. Na sər ha anəke na, ka ta ngatumeñeye dədə sa bay.

26 Hərwi niye, na tiye mbal abəra ka gər kurom. Tədə ndəray nəte kə dze abəra mə walañ kurom na, mənese ga sa bay.

27 Hərwi na dəkum ha wu nakə a say a Mbəlom məge aye tebiye. Na ngaha fakuma abəra wuray kwa tsekwen bay tebiye.

28 Tsəpum gər kurom, ada wene wene eye na, tsəpum ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye Məsəfəre Tsədəñña eye a gwadəkum tsəpum aye. Gumatay gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Wawa i Mbəlom, bo ngay eye a mət na, hərwi

ada tã təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

29 Hərwi, na sər ha, na ye gwa na, ndo hay ta deyeweye a walañ kurom. Nəteye ta ndzəkit bo na, andza kəra i pesl hay, ta gəriye ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu bay.

30 Ada kwa mə walañ kurom ndo hay ta dazleye a maraw me hərwi məsəpete tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka məpatay bəzay.

31 Gum metsehe lele, sərüm ha na, məve məhkar, ta həvad ta həpat neñ faya na dəy ha metsehe kwa a way nəte ta nəte ta mətuwe eye.

32 «Anəke na, na gəriye ha a həlay i Mbəlom. Neñgeye ma gakumeye ngwalak andza nakə a tsik aye. Neñgeye na, ma səkahakumeye ha mədzele ka Yesu kame kame ta gədañ ngay ada ma vəlakumeye wu neheye a ləva ha bo ma ta vəlateye a ndo neheye ta təra i ngay hay aye.

33 Neñ na, dədə na tsətsah suloy, gura kəgəbay peteked ka ndəray bay.

34 Bo kurom eye ka sərüm ha, na ge məsler na, tə həlay ga eye hərwi məhute wu mənday may a neñ ta ndo neheye tə lakawa ga ha aye.

35 Na dəkum ha na, ada kã gum məsler nakə ma dzəniye ndo i mətawak hay aye. Bazlam i Bəy Maduwen kway Yesu nakə a tsik aye na, mã makumaw a gər. A gwad: “Ka vəlay wu a ndo na, ka hutiyə məngwese a ze ndo nakə a təma aye.”»

36 Pol a ndəv ha bazlam niye na, a dəkw gurmets, a dūwulay naha me a Mbəlom ta nəteye tebiye.

37 Ta ndəv ha mađuwule me na, nəteye tebiye tə pa bo ka mətuwe haladzay. Ti ye naha, tə gəs na ka bo təmbolok təmbolok, tə tsikay me ta mətuwe eye, tə gwaday: «Do tə zay.»

38 Wu nakə a ndalatay wene wene aye na, Pol a gwadatay: «Dədə ka ta ngatumeñeye sa bay» aye. Tsa na, tə laka ha Pol hus ka tãv i kwalalan i yam.

21

Pol ma diye a Zerozelem

¹ Nəmaa ɲgəna gər na, nəmaa ye, nəmaa tsal a kwalalaŋ i yam. Nəmaa ye kwayaŋŋa a gəma i Kos. Tədcə eye na, nəmaa ndisl a Rodes. Nəmaa lətse abəra ma Rodes, nəmaa ye a Patara.

² Nəmaa ye naha a dəma na, nəmaa huta kwalalaŋ i yam nakə ma diye a gəma i Fenisi aye. Tsa na, nəmaa tsal a dəma, nəmaa ye ha.

³ Ahəl nakə nəmay ma wuzlah i dəlov aye na, nəmaa ɲgatay a gəma i Sipəre tə həlay i gula. Nəmaa ye a gəma i Siri. Nəmaa ndisl a gəma i Tir. Mə dəma na, tə mbəzla ahaya wu hay abəra mə kwalalaŋ i yam.

⁴ Nəmaa ndzatay a gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu mə dəma. Nəmaa ndza ka bo dziye luma nəte. Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a dətay ha wu nakə ma ta ndzay a gər a Pol aye. Tsa na, tə gwadəy: «Pol, kâ ye a Zerozelem bay.»

⁵ Ane tuk na, məhəne tasəla ka ndəv tsiy, nəmaa həl bo, nəmaa ye. Tə laka may ha tebiye tay eye, ɲgwas tay hay, ta wawa hay hus ka me i bəlay dərəŋ tə walaŋ gay. Nəmaa ndisl ka me i bəlay na, nəmaa dəkw gurmets, nəmaa duwulay me a Mbəlom.

⁶ Tsa na, nəmaa tsik me a bo nəte nəte. Nəmay nəmaa tsal a kwalalaŋ i yam, nəteye na, ta mbədə gər a mətagay tay hay.

⁷ Nəmaa ye abəra mə Tir tə kwalalaŋ i yam, nəmaa ye a Pətolmayis. Mə dəma na, nəmaa tsikatay me a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, nəmaa ndza mə dəma məhəne nəte ta nəteye.

⁸ Tədcə eye na, nəmaa həl bo, nəmaa ye ada nəmaa ndisl a Sezare. Mə dəma na, nəmaa ye a gay i Filip. Nəngəye ndo mətətikawa bazlam i Mbəlom. Nəngəye na, nəte mə walaŋ i ndo neheye tasəla tə pala tay ha ahəl niye ma Zerozelem aye.*

⁹ Dem ɲgay hay andaya fađ, ta ye a zal zuk bay. Tə dawa ha bazlam i Mbəlom a ndo hay.

¹⁰ Nəmaa ndza məhəne haladzay

na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom wuray tə zalay Agabus a yaw abəra ma Yahuda, a ye naha ka təv may.

¹¹ Tsa na, a zla wu məbere bəzay i hud i Pol. A dzawa ha sik tə həlay ɲgay. Tsa na, a gwad: «Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a gwad na, kəkay? A gwad na: “Ndo nakə na zla wu i bəzay i hud ɲgay aye na, bəy i Yahuda hay ta dzawiyə na andza nakay ma Zerozelem. Ta dzawa na na, ta vələteye ha a həlay a ndo neheye Yahuda hay bay aye.”»

¹² Bo may eye ta malamar neheye ma Sezare aye nəmaa tsəne bazlam niye na, nəmaa gay amboh a Pol. Nəmaa gwadəy: «Kâ ye a Zerozelem bay.»

¹³ Ane tuk na, a mbədəmay faya, a gwadəmay: «Ka tuwuməye ada faya ka dəduməŋəye ha dərev na, hərwi mey? Neŋ na, neŋ maləva bo eye tə gəs ga a daŋgay kə ge dūh bay tə kəf ga, nə mət hərwi Bəy Maduweŋ Yesu ma Zerozelem.»

¹⁴ Nəmaa zəba faya na, ma gəsiye bazlam may bay. Nəmaa rəzlay a gər mətsikay sa bay. Nəmaa gwad: «Bəy Maduweŋ mâ ge wu nakə a say aye.»

¹⁵ Nəmaa ndza məhəne tsakway ma Sezare na, nəmaa həl bo, nəmaa ye a Zerozelem tuk.

¹⁶ Siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə lakamay ha. Nəmaa ye a gay i ndoweye andaya məzele ɲgay Mənasəŋ. Nəngəye ndo i gəma i Sipəre, a pa mədzal gər ka Yesu na, kurre. Nəmaa ndziye na, mə gay ɲgay.

Pol ta Yakuba

¹⁷ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta təma may tə mənɲwese eye lele.

¹⁸ Tədcə eye na, Pol ta nəmay, nəmaa ye a gay i Yakuba. Mə dəma na, madugula neheye tə ndzatay kame a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye tə haya gər tebiye.

¹⁹ Pol a tsikatay me ada a təkəratay wu nakə Mbəlom a ge tə nəngəye ma məsler ɲgay nakə a ge mə walaŋ i ndo neheye Yahuda hay bay aye tebiye.

* 21:8 Məsler hay 6.5 ada 8.5-40.

20 Tə tsəne andza niye na, ta zambaday a Mbəlom. Tsa na, tə gwaday a Pol: «Pol, malamar, zəba Yahuda hay haladzay ma pasliye bo bay, ta dzala ha ka Yesu, nəteye huya faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye nakə Mbəlom a vəlay a Musa aye.

21 Azlakwa bay, ta tsəne nəkar na, ka tətikateye a Yahuda neheye tebiye nəteye mandza eye mə walañ i bərakəzañ hay ta gər ha bazlam mapala eye nakə Mbəlom a vəlay a Musa aye. Ka gwadateye: “Kâ dəsüm tay ha wawa kurom hay bay ada kâ pumay bəzay a kule i Yahuda hay bay sa.”

22 Ada məge kəkay? Ta səriye ha ta dedək nəkar andaya ka ndislew kənañ.

23 Ge wu nakə nəmaa tsikaka anəke aye. Ndo hay anañ fađ, ta vəl ha bo tay hərwi məsler i Mbəlom.

24 Həlay tay mede hərwi məbere bo tsədañña ada mahəze gər andza nakə tə gawa aye mazlambar kə sla. Dum ka bo dziye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom hərwi məbere bo yak dərmak. Səkəmumatay wu hay a həlay. Ka ge andza niye na, wu nakə ndo hay ta təkər ka nəkar aye na, andza dedək andaya mə bazlam tay niye ta təkər aye bay. Ada ta gwadiye nəkar dərmak faya ka rəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye.

25 Ndo neheye Yahuda hay bay aye ada ta təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye na, 6a nəmaa watsa tay naha bədaw? Nəmaa watsa tay naha, nəmaa gwadatay: “Tâ həpəd slo nakə tə kəday a kule aye bay. Tâ nda bambaz bay kwa gənaw nakə a mət məməte aye tâ həpəd slo eye bay. Tâ tsəpa bo tay abəra ka mezeleme.†”»

26 Tədə eye na, Pol a ye ta ndo neheye fađ aye, ti ye mata bere bo tsədañña. Tsa na, Pol a ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, a gwaday a ndo məvəlay wu a Mbəlom: «Məhəne tasəla ka ndəv abəra mə dəma na, məbere bo kway ma ndəviye, nəmaa maweye hərwi ada kwa way mâ vəlay

wu a Mbəlom.»

Tə gəs na Pol

27 Məhəne niye tasəla eye ma ta ndəviye kədayya na, Yahuda neheye ti yaw abəra ka dala i Azi aye tə ŋgatay a Pol mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tə patay me a ndo hay ada tâ ye tâ gəs na. Ti ye faya tə gəs na.

28 Ta wuda, tə gwad: «İsrayel hay, hwayumaw! Ndo nakə a tsikawa wu nakə lele bay ka İsrayel hay, ka bazlam i Musa mapala eye ada ka gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, neñgeye anañ. Anəke na, neñgeye faya ma zakiye ha wene wene eye na, kə həlaw ndo neheye Yahuda hay bay aye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Kə nas ha təv nakə tsədañña eye.»

29 Tə tsik andza niye na, tə ŋgatay a Tərofime ndo i Efez tə Pol mə walañ gay. Tə dzala mə gər tay ma giye Pol kə zla ahaya a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom.

30 Ndo hay tebiye mə walañ gay tə tsəne labara niye. Ndo hay ta hwayaw kwa məngay məngay. Tə gəs na Pol, tə vaha na abəra dərəñ tə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tsa na, kwayañña ta dərəzl na məged.

31 Ahəl nakə ta pəla tsəved a satay məkədə na Pol aye na, bagwar i bəy i sidzew i Roma a tsəne ndo hay tebiye ma Zerozelem mə wadəñ wadəñ.

32 Kwayañña, a ye ta bagwar i sidzew ada sidzew siye hay ta hway ka təv i ndo niye hay. Ndo hay tə ŋgatay a bagwar i bəy i sidzew ta sidzew siye hay na, tə gər ha məkədə Pol.

33 Bagwar i bəy i sidzew niye a həndzəd naha ka təv i Pol, a gəs na. Tsa na, a gwadatay: «Dzawum na lele tə tsalalaw sulo.» Tsa na, a tsətsah ka ndo hay, a gwadatay: «Ndo nakay neñgeye na, way? A ge na, mey?»

34 Ane tuk na, ndo niye hay tebiye faya ta wudiye ta gədañ. Siye hay ta wuda, tə tsik wal, ada siye hay ta wuda, tə tsik wu mekelen. Bagwar i bəy i sidzew niye a sla faya mətsəne wuray dedək eye bay, hərwi faya ta

† 21:25 Məsler hay 15.20.

wudiye haladzay. Tsa na, a gwadətay a sidzew hay: «Dum ha Pol a tæv kway nakə ka ndzawakwa mə dəma aye.» Tsa na, ti ye ha Pol a dəma.

³⁵ Ahəl nakə faya ta diye na, Pol a ndisl ka tæv nakə maga madədo aye na, sidzew hay tə zla na hərwi ndo hay faya ta ɲgədətsiye na ka zal.

³⁶ Hərwi ndo hay tebiye faya ta pay bəzay tə mawude eye, tə gwad: «Kədum na!»

Pol a tsikatay me a ndo hay

³⁷ Ahəl nakə faya ta fələkwiye ha Pol a gay tay niye na, Pol a gwadəy a bagwar i bəy i sidzew niye tə bazlam i Gərek: «Ka vələneye tsəved ka mətsikaka wu ga andaya tədew?»

Bagwar i bəy i sidzew niye a tsətsah faya, a gwadəy: «Nəkar na, ka sər bazlam i Gərek dāw?»

³⁸ Na gwad nəkar ndo i Ezipt wuray patakay a zlaw mawesewes a hudgay aye ada a həlaw ndo hay gwezem fad tə wu həlay a patay ha a kəsaf hərwi mabəbazl tay ha ndo hay aye bədāw?»

³⁹ Pol a mbədəy faya, a gwadəy: «Nəj na, ndo i Yahuda. Tə wa ga ma gəma i Tarsis ka dala i Silisi. Nəj ta dedek wawa i gəma niye lele eye. Amboh vələn tsəved ka mətsike me, na tsikateye me a ndo hay.»

⁴⁰ Bagwar i bəy i sidzew niye a vələy tsəved ka mətsike me. Pol a lətse ka dakakal i gay, a gatay tə həlay kət kət ada ndo hay tebiye tã ndza tete. Tsa na, ndo hay tebiye tã ndza tete. Pol a dazlay mətsikatay me tə bazlam i Yahuda hay.

22

¹ «Malamar ga hay ta bəba ga hay, bazlam ga nakə anəke na tsikakumeye, na mbədiye ha ka bo abəra me aye na, tsənum tədāy.»

² Ndo niye hay tə tsəne Pol faya ma tsikateye me tə bazlam i Yahuda hay na, ta səkah ha məndze tete sa.

Tsa na, Pol a gwadətay:

³ «Nəj na, ndo i Yahuda. Tə wa ga ma gəma i Tarsis ka dala i Silisi. Na gal na, kənaɲ ma Zerozelem. Ndo nakə

a dzeɲgeɲ aye na, Gamaliyel. Maa tətiken məpay bəzay a bazlam ma-pala eye i bəba tətə kway hay kəkay na, nengeye. Na vələy ha bo peteh a Mbəlom andza nəkurom neheye anaɲ bəgom aye.

⁴ Na gatay dərətsətseh a ndo neheye tə pay bəzay a Bəy Maduweɲ Yesu aye hus ka məkədə tay ha mədahaɲ eye. Na gəs tay ha haladzay. Kwa ɲgwas hay, na ye tay ha a daɲgay.

⁵ Bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom ta madugula hay ta sliye faya məhələ mbal ga, na tsik na, dedek. Ta watsa dərəwel hay, ta vələɲ a həlay hərwi mede ha ka tæv i malamar neheye nəteye Yahuda hay ma gəma i Damas aye. Ada na ye a dəma na, mata gəse ndo neheye faya ta pay bəzay a Yesu aye hərwi ada nã həlatay ahaya kənaɲ a Zerozelem məgatay dərətsətseh.

⁶ «Ahəl nakə nəj faya na diye, nəj bəse na ndisliye a Damas aye na, mazzlambar magərhapat. Kwayaɲɲa dzaydzay bagwar eye a mbəzlaw abəra mə mbəlom. A lawara ga a wuzlah tuwzik, a dəv dzaydzay haladzay.

⁷ Tsa na, na dəd ka dala. Na tsəne mətsike me, a ləvaw mə mbəlom, a gwedəɲew: “Sol, Sol, nəkar faya ka geɲeye dərətsətseh andza niye na, hərwi mey?”

⁸ «Na tsətsah: “Nəkar way, Bəy Maduweɲ?”

«Mətsike me niye a mbədəɲew faya, a gwad: “Nəj na, Yesu ndo i Nazaret nakə faya ka geye dərətsətseh aye.”

⁹ Ndo neheye faya ta lakiye ga ha aye ta ɲgatay a dzaydzay niye, ane tuk na, ta tsəne mətsike me i ndo nakə a tsikenew me aye bay.

¹⁰ «Na tsətsah naha faya, na gwadəy: “Na giye na, kəkay, Bəy Maduweɲ?”

«Bəy Maduweɲ a gwedəɲew faya: “Lətse, do a Damas. Ka ndisl naha a dəma na, ta tsikakeye wu nakə Mbəlom ma gwadakeye ge aye.”

¹¹ Na lətse ka mbəlom na, na ɲgatay a dərə bay, hərwi dzaydzay nakə a dəv haladzay aye ka gulufen ha dərə. Ndo

neheye faya ta lakiye ga ha aye, tə gəsej həlay, ti ye ga ha a Damas.

¹² «Ma Damas na, ndoweye andaya məzele ɲgay Ananiyas. Neɲgeye ndo məpay naha faya a Mbəlom lele ada a rəhay ha gər a bazlam kway mapala eye lele. Yahuda neheye ma Damas aye ta rəhay ha gər lele.

¹³ A ye naha ka təv ga, a gwedeɲ: «Sol malamar ga, dəre yak mâ həndək!» A tsik andza niye na, kwayaɲɲa dəre ga a həndək. Na ɲgatay a bo ɲgay eye tuk.

¹⁴ A gwedeɲ sa: «Mbəlom i bəba tətə kway hay kə zla kar kurre hərwi ada kâ sər wu nakə a say ka giye aye ada kâ ɲgatay a ndo nakə mənese andaya faya təbey aye ada kâ tsəne mətsike me i ɲgay eye ɲgway andza nakə anəke kə ge bo tsiy aye.

¹⁵ Anəke nəkar ka təra na, ndo məhəle mbal ɲgay. Mbəlom kə slər kar ha mədatay ha a ndo hay wu nakə ka tsəne aye tə wu nakə ka ɲgatay aye.

¹⁶ Anəke ka həba na, sa mey? Lətse ka mbəlom ta dzəhuḅ kar ha a yam ada tsətsah faya mâ dzəna kar hərwi ada Mbəlom mâ bara fakaya abəra mezeleme.»

¹⁷ «Ma dəba eye na, na mbədə gər a Zerozelem. Na yawa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, na dūwulaway me a Mbəlom. Pat wuray na, na ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Neɲ faya na dūwuleye me na, məsine a geɲ.

¹⁸ Ma məsine ga niye na, na ɲgatay a Bəy Maduweɲ, a gwedeɲ: «Lətse, do abəra ma Zerozelem hərwi ndo neheye na, ta tsəniye bazlam yak nakə ka neɲ aye bay.»

¹⁹ «Na mbədəy faya a Bəy Maduweɲ, na gwadəy: «Dədək Bəy Maduweɲ, tə sər ha lele na yawa a gay i maduwule me hərwi məgəse tay ha ndo neheye tə dzala ha ka nəkar aye a daɲgay ada mənədəbe tay ha.

²⁰ Ahəl nakə tə kəd na Etiyen, ndo məde ha bazlam yak aye na, neɲ andaya dərmak, a yeɲ a gər. Na həba ka peteked i ndo neheye tə kəd na Etiyen aye.»

²¹ «Ane tuk na, Bəy Maduweɲ a gwedeɲ: «Do, na sləriye kar ha a gəma dəreɲ eye hay, ka təv i ndo neheye Yahuda hay bay aye.»»

Pol kame i bagwar i sidzew i Roma

²² Ndo niye hay tə pay zləm a bazlam i Pol nakə faya ma tsikateye hus a ndisl ka bazlam nakə a gwad «Na sləriye kar ka təv i ndo neheye Yahuda hay bay» aye. Tsa na, ta wuda ta magala, tə gwad: «Dzum ha ndo nakay abəra mə dəma! Kədəm na abəra mə dəma mədahaɲ eye! Neɲgeye na, a ye ka bo ma ndziye ka bəra bay.»

²³ Ta wuda haladzay, ta kal ha peteked tay a magərmbəlom. Tə həl bətekwew məkutse a magərmbəlom dadukdukwe.

²⁴ Bəy i sidzew a zəba faya andza niye na, a gwadətay a sidzew hay: «Gəsum na, ada kâ yum ha a gay.» Tə gəs Pol, tə fələkwa ha a gay. Ti ye naha na, a satay mənədəbe na Pol hərwi məgay kutoɲ ka mətsike me, mâ datay ha Yahuda hay ta wuda na, hərwi mey?

²⁵ Tə dzawa Pol mata ndeḅe tuk na, Pol a gwadəy a bagwar i sidzew niye: «Nəkar na, tsəved yak andaya mənədəbe ndo i Roma nakə ta gay sariya zuk bay aye ta mandalaḅa daw?»

²⁶ Bagwar i sidzew a tsəne bazlam i Pol na, a ye ka təv i bəy bagwar eye i sidzew hay, a ye a dəy ha bazlam i Pol nakə a tsik aye. A gwadəy: «Ka giye tebiye na, kəkay? Ndo nakay na, ndo i Roma.»

²⁷ Tsa na, bagwar i bəy i sidzew niye a ye ka təv i Pol. A ye naha a tsətsah faya, a gwadəy: «Tsikenɲ ta dedək, nəkar na, ndo i Roma daw?»

Pol a mbədəy faya, a gwadəy: «Ayaw! Neɲ ndo i Roma.»

²⁸ Bəy i bagwar i sidzew niye a gwad: «Neɲ na təra ndo i Roma na, na vəl suloy haladzay.»

Pol a mbədəy faya, a gwadəy: «Neɲ tə wa ga na, ndo i Roma ɲgway bəna na səkəm ta suloy andza nəkar bay.»

²⁹ Kwayanğa ndo neheye maləva bo eye ta ndabiye Pol məgay kutoŋ ka mətsike me aye, ta həndzəd faya abəra. Bo i bagwar i bəy i sidzew eye a sər ha Pol neŋgeye ndo, a pay tsalalaw a ndo i Roma na, a dzədzar haladzay.

Pol kame i madugula i Yahuda hay

³⁰ Bagwar i bəy i sidzew niye a say məsəre ha Yahuda hay tə may ha mənese hərwi mey. Hərwi niye, tədöe eye na, a pəla ahaya tsalalaw abəra mə həlay a Pol. Tsa na, a zalatay a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tebiye. A hayatay gər. Tsa na, tə zla ahaya Pol, a lətse ha kame tay.

23

¹ Pol a ndazl tay ha bagwar i Yahuda hay. Tsa na, a gwadətay: «Malamar ga hay, neŋ na sər ha məndze ga ka tsəved i Mbəlom na, lele. Mədzal gər ga mapa eye na, ka neŋgeye.»

² Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom məzele ŋgay Ananiyas, a tsəne na, a gwadətay a ndo neheye nəteye bəse ka təv i Pol aye: «Fumay ka bazlam.»

³ Pol a gwadətay: «Mbəlom ma fakeye na, a nəkar. Ka ndza kanan məgeŋ sariya na, andza nakə bazlam mapala eye a tsikaka aye. Ane tuk na, nəkar eye düh faya ka nasiye ha bazlam i Mbəlom mapala eye hərwi ka vəlateye tsəved a ndo hay tā kəd ga.»

⁴ Ndo neheye nəteye bəse ka təv i Pol aye, tə gwadətay a Pol: «Ka tsadətay a bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom na, kəkay!»

⁵ Pol a mbədətay faya, a gwadətay: «Malamar ga hay, na sər ha neŋgeye bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom bay. Hərwi mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, tə gwadətay: “Dada ka tsikiye wuray manasa eye ka bəy i gəma yak bay.*”»

⁶ Pol a sər ha, ndo neheye mahaya gər aye na, siye hay Saduke hay, siye hay Farisa hay. Hərwi niye a

wuda kələrta kame tay, a gwadətay: «Malamar ga hay, neŋ na, ndo Farisa ada gwala ga hay na, Farisa hay. Ka gumeŋeye sariya anəke na, hərwi nakə na dzala ha ta dedek mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye.»

⁷ Pol a ndəv ha bazlam ŋgay niye na, kwayanğa Saduke hay ta Farisa hay tə pa bo ka məma ha ka bo maŋgok mə walaŋ tay. Ma məhay gər tay niye na, mədzal gər tay a ŋgəna.

⁸ Saduke hay nəteye tə gwadətay na, mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ sa bay, gawla i Mbəlom hay andaya bay ada kwa məsəfəre andaya bay. Farisa hay i tay na, tə pa faya mədzal gər tay. Tə gwadətay wu neheye tebiye andaya.

⁹ Ta səkah ha mawude haladzay sa. Tsa na, siye i ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye, nəteye ma bəruk i Farisa hay dərmak, hərəm tə lətse, tə gwadətay: «Nəmay na, nəmaa huta mənese kwa tsekweŋ ka ndo nakay təbey. Ma giye maa tsikay me na, a gəna gawla i Mbəlom kəgəbay məsəfəre.»

¹⁰ Ta səkah hay məbetse me huwwa mə walaŋ tay sa. Bagwar i Bəy i sidzew a zəba faya na, ta kədiye na Pol, a vəlay madzədzere haladzay. Tsa na, a gatay wiyaw a sidzew hay, a gwadətay: «Dum, gəsum ahaya Pol abəra ma wuzlah tay ada kə yum ha a gay nakə a ndzawa mə dəma aye.»

¹¹ Ta həvadətay eye niye na, Bəy Maduweŋ a yaw a bəzay ha bo a Pol, a gwadətay: «Dərev mətə ye fakaya abəra bay, tete yak. Ka həl mbal ga ma Zerozelem. A seŋ kə həl mbal ga ma Roma dərmak.»

A satay a Yahuda hay məkədə Pol

¹² Tədöe eye na, siye i Yahuda hay tə haya gər, tə ma ha ka bo bazlam. Tə mbada, tə gwadətay: «Nəmaa kəd na Pol bay na, nəmaa ndiye dəf bay, nəmaa siye yam bay. Kutoŋ nəmaa kədiye na təday.»

* 23:5 Madayaw abəra ma Ezipt 22.27.

13 Ndo neheye tə haya gər, tə ma ha ka bo bazlam aye na, ta ziye kuro kuro fad.

14 Tə həl bo, ti ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta madugula hay. Ti ye naha, tə gwadəy: «Nəmay na, nəmaa mbədəka kame i ndo hay. Nəmaa ndiye dəf bay, nəmaa siye yam bay. Kutoŋ nəmaa kədiye na Pol təday ada nəmaa ndiye dəf, nəmaa siye yam.

15 Nəkurom ta bagwar i ndo mələve dala kway na, dum tsətsahum ka bagwar i bəy i sidzew, mâ zlakuma ahaya Pol a bəra. Gwadumay na, a samay mazəbe ada mətsəne bazlam nakə a tsikawa aye lele. Nəmay na, nəmaa ləviye bo lele, ta zla ahaya, ma ta ndisleweye kananə na, nəmaa kəf na.»

16 Ane tuk na, bazlam niye faya ta tsikiye na, wawa i malamar i Pol kə tsəne. A ye a gay i bagwar i bəy i sidzew nakə tə pa a dəma Pol aye. A ye naha, a dəy ha a Pol.

17 Pol a tsəne andza niye na, a zalay a bəy i sidzew, a gwadəy: «Laka ha wawa nakay ka təv i bagwar i bəy i sidzew hərwi bazlam ŋgay andaya a say mədəy ha.»

18 Bəy i sidzew ti ye ta wawa niye. A laka ha ka təv i bagwar i bəy i sidzew. A ye naha a gwadəy: «Nəmaa yaw ka təv yak na, Pol i danğay a zelen. Na ye ka təv ŋgay na, a gwədəŋ nâ lakaka ahaya wawa nakay hərwi wu andaya a say mədəka ha.»

19 Tsa na, bagwar i bəy i sidzew niye hay a gəs na wawa niye abəra mə həlay. A ye ha kətsah abəra ka təv i ndo hay. A tsətsah faya, a gwadəy: «Ka gwədəŋ na, kəkay?»

20 Wawa niye a gwadəy: «Yahuda hay ta haya gər, tə ma ha ka bo bazlam, tə gwadə ta deyewe, ta tsətsahiye naha fakaya Pol. Ka zlatay naha tədəcə kame i məhay gər i bagwar i ndo mələve dala tay andza agəna ta zəbiye ka bazlam ŋgay nakə a tsikawa aye.

21 Ane tuk na, ta yaw, ta tsətsah na, kâ təma tay na bay. Hərwi ndo hay mə walaŋ tay, ta ziye kuro kuro fad ta pay

bo a gofo. Nəteye na, ta mbədə tsiy. Tə gwadə ta ndiye dəf bay, ta siye yam bay. Kutoŋ ta kədiye na Pol təday. Anəke na, nəteye mahaya gər eye tsiy, ta həba na, bazlam yak nəte ŋwen.»

22 Bagwar i bəy i sidzew niye hay, a gwadəy: «Kâ təkəray bazlam nakay a ndəray sa bay.» Tsa na, a gwadəy: «Do wu yak.»

Tə slər ha Pol ka təv i Felikus

23 Ma dəba eye na, bagwar i bəy i sidzew niye a zalatay a bəy i sidzew hay sulo, a gwadəy: «Hayumay gər a sidzew hay temerre sulo, ndo makukure pəles hay kuro kuro təsəla ada hasləka hay temerre sulo, ta həl suwal tay a həlay. Nəkurom tebiye ləvum bo lele ka mede a Sezare. Ka həlumeye bo ta bəre tsid i həvad.

24 Ləvum ha bo tə pəles neheye ka zlumeye ha Pol aye. Ka deyumeye na, mâ ndisl ka təv i Felikus ndo mələve dala i Sezare na, wuray kwa tsekwen mâ gay bay.»

25 Tsa na, bagwar i bəy i sidzew niye hay a watsatay dərəwel a həlay, a gwadə:

26 «Neŋ Kələd Lisiyas, na tsikaka naha me a nəkar Felikus.

27 «Ndo nakay na sləraka naha na, Yahuda hay tə gəs na a satay məkədə na. Neŋ na tsəne neŋgeye ndo i Roma na, na zla na bazlam eye ka gər ga nəmay ta sidzew ga hay. Nəmaa təma ha, nəmaa gəs na nəmaa ye ha a gay may.

28 Hərwi məsəre ha wu nakə ta kədiye na faya aye na, na zla, na ye ha kame i məhay gər i ndo mələve dala tay hay.

29 Na ye ha, na pay zləm a bazlam tay eye na, tə tsik ka bazlam tay məpala eye. Gər i bazlam eye nakə də məgwədə kə nas ada məkədə na faya aye kəgəbay məgəse na a danğay aye na, andaya bay.

30 Ma dəba eye na, tə gwədəŋ Yahuda hay ta haya gər, ta ma ha ka bo bazlam. Hərwi niye, na ge mahonok bay, na sləraka naha bəse. Na gwadəy a ndo neheye tə may ha

mənese aye na, tâ ye naha tâ wuda ka tæv yak.»

³¹ Sidzew hay tæ ge andza nakæ tæ tsikatay aye. Tæ zla Pol, ti ye ha ta həvad hus a gəma i Anṭipatəris.

³² Tədœ eye na, sidzew neheye tæ laka tay tæ sik aye, tæ gər tay ha. Ta mbədə gər a dəba, tæ ma a tæv nakæ tæ ndzawa mədəma aye. Ndo makukure tæ pəles ti ye ha Pol.

³³ Tæ husa a Sezare na, ndo makukure pəles hay tæ vəlay dərewel nakæ tæ vəlatay naha a həlay a Felikus ada tæ vəlay ha Pol a həlay.

³⁴ Bəy a təma dərewel niye a dzaŋga. Tsa na, a tsətsah ka Pol, a gwadəy: «Nəkar na, ndo i dala waray?»

Pol a dāy ha, a gwadəy: «Nəj ndo i dala i Silisi.»

³⁵ Bəy a tsəne andza niye na, a gwadəy: «Na gakeye na sariya yak na, ndo neheye tæ maka ha mənese aye tâ yaw təday.» Tsa na, a gwadəy a sidzew hay: «Dum ha Pol a gay nakæ bəy Herod, bəy bagwar eye a ŋgar ahəl niye aye.»

24

Pol kame i Felikus

¹ Ma dəba i mähəne zlam na, Ananiyas bagwar i ndo mävəlaway wu a Mbəlom ta siye i madugula i Yahuda hay ada ndoweye andaya tæ zalay Tertulus, ndo məsəre gər i bazlam i sariya i bəy i Roma, ti ye a Sezare. Ti ye ka tæv i bəy niye tæ zalay Felikus aye, ta wuda ka Pol.

² Bəy a slər ndo ka Pol. Ti ye, tæ zalay naha. Pol a yaw na, Tertulus a dazlay məŋgay naha bazlam a gər a Pol. A gwadəy a bəy: «Bəy bagwar eye, zay andaya mändze haladzay ka dala kway na, hərwi yak. Mələve i bəy yak nakæ faya ka ləviye na, tæ metsehe lele. Ka lambad tay ha wu hay lele hərwi madzəne dala kway.

³ Hərwi wu neheye tebiye nəmaa huta aye na, nəmaa gaka sisœ kwa ahəl waray ada kwa kəday. Nəmaa gaka sisœ haladzay.

⁴ «A sən məmətse kar ha haladzay bay. Ane tuk na, amboh hərwi ŋgwalak yak, pamay zləm ka bazlam may mändze tsekweŋ tey.

⁵ Nəmaa sər ha, ndo nakay na, ndo mənese ha dala kway. Nəŋgeye na, bəy i ndo neheye faya ta pay bəzay a parasay i ndo neheye tæ zalatay Nazaret hay aye. Nəŋgeye faya makwasatay ha gər a Yahuda hay tebiye ka mändzibəra.*

⁶ Ka pəla tsəved ka mənese ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Hərwi niye, nəmaa gəs na. [A samay məgay sariya andza bazlam may mapala eye,

⁷ ane tuk na, Lisiyas bəy i sidzew a buwa famaya abəra ta gədaŋ a ŋgaha na.

⁸ Tsa na, Lisiyas a gwadəmay: «Dum ta wudum faya ka tæv i bəy Felikus.» Nəmaa yaw ka tæv yak na, hərwi mawude faya.] Tadə ka tsətsah faya bazlam na, nəkar tæ gər yak ka səriye wu nakæ nəmaa wuda ha faya aye na, dedək.»

⁹ Yahuda hay dərmaç tæ gwad: «Bazlam niye na, dedək andza niye. Wu neheye tæ tsik ka Pol aye na, nəte.»

¹⁰ Ta ndəv ha bazlam tay na, bəy a vəlay tsəved a Pol ka mətsike me. A gay naha a Pol wiyaw tæ həlay. Tsa na, Pol a dazlay a mətsike me, a gwad: «Na sər ha, nəkar na, ndo mäge sariya ka dala kway kə ndza məve haladzay. Hərwi niye dərev ga kə ŋgwasa haladzay hərwi na huta tsəved mäge sariya kame yak.

¹¹ Bəy, nəkar tæ gər yak ka sliye faya matsətsehe mändze ga ka ndo hay. Kə ge anəke na, ma ziye mähəne kuro gər eye sulo bay nakæ na yaw a Zerozelem mata dəslay naha gər a Mbəlom aye.

¹² Ahəl nakæ na ye a dəma aye na, nəmaa ge mahəmba kwa ta ndo hay bay ada kwa na pay me a ndo hay məgay i mədəslay ha gər a Mbəlom bay. Ada kwa məgay i maduwule me, kwa ma wuzlahgəma na pay me a ndo hay bay.

* 24:5 Mata 2.23.

¹³ Ndo neheye anəke nəteye faya ta ndərbakiye na, wuray kəriye. Ta sla faya mətsike wu nakə ta dədiye ga ha ta sariya aye bay.

¹⁴ Neñ na, na dəkeye ha wu nakə na sər aye. Ta dedək, na pay bəzay a tsəved nakə nəteye tə gwad lele bay aye. Ane tuk na, neñ faya na gay məsler na, a Mbəlom i bəba tətə may hay. Ada na dzala ha ka wu nakə mawatsa eye mə dərewel i Musa ada nakə mawatsa eye mə dərewel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay aye.

¹⁵ Hərwi na sər ha ta dedək andza nəteye neheye tə sər ta dedək ndo neheye mənese andaya fataya bay aye ta ndo i mezeleme hay ta lətseweye abəra ma mədahan.

¹⁶ Hərwi niye, neñ na vəliye ha bo ga məndze tsədanña kame i Mbəlom ada kame i ndo hay pat pat.

¹⁷ «Na ndza mə slele məve haladzay, na ye a Zerozelem bay. Na ye a Zerozelem na, na zla madzəne a ndo ga hay ada hərwi məvəlay wu a Mbəlom.

¹⁸ Tə ndzeñ a gər mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, na ndəv ha məsler i məbere bo tsədanña tsiy. Ndo hay andaya bay ada magazləga andaya bay.

¹⁹ Ane tuk na, siye i Yahuda neheye ka dala i Azi aye, nəteye andaya. Həbe tadə ta huta fagaya mənese na, mata dayaw mawude fagaya ka təv yak na, nəteye.

²⁰ Kəgəbay mənese nakə na ge tə gəs ga faya, ti ye ga ha kame i bagwar i Yahuda hay aye na, ta tsikaka.

²¹ Ma giye na, hərwi nakə na gwad ta magala kame tay: «Ka gəsuma ga ahaya kame kurom bəgom na, hərwi nakə neñ na dzala ha ta dedək mədahan hay ta lətseweye abəra ma mədahan aye.»»

²² Bəy Felikus na, a sər ha tsəved i məpay bəzay a Yesu lele. Hərwi niye, ka ndəv ha sariya bay, a gwadətay: «Lisiyas bəy i sidzew ki yaw na, na ndəviye ha sariya aye.»

²³ A gwadətay a bagwar i sidzew: «Pa na Pol a danğay, kə gay dəretsətseh

bay, gəray tsəved a dzam ngay hay tā zəbay dəre.»

²⁴ A ndza məhəne tsekweñ na, Felikus ta ngwas ngay Duruzel tə ndisl naha. Ngwas ngay na, dem i Yahuda hay. A slər ndo ka Pol, mə zalayaw ada mə yaw ka təv tay. Ki yaw, ka təkəratay ka məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste, ta pay zləm.

²⁵ Tsa na, a dazlay mətsikatay ka məndze nakə ta ndziye mənese andaya fataya bay, ka məgay metsehe a bo ada ka sariya nakə Mbəlom ma gateye a ndo hay aye. Felikus a tsəne andza niye na, zluwer a gay. Tsa na, a gwadətay a Pol: «Anəke na, do wu yak, aza na huta həlay eye na, na zalakeye sa.»

²⁶ Felikus a dzala mə gər ngay ağəna Pol ma vəleye suloy. Hərwi niye a zalaway a Pol mətsike me.

²⁷ Tə ndza ka bo məve sulo na, ta mbədə ha Felikus ta Porsiyos Festus. Felikus na, neñgeye a say mayatay a gər a Yahuda hay. Hərwi niye a gər ha Pol ma danğay.

25

Pol kame i bəy Festus

¹ Ahəl nakə tə pa na Festus a bəy, a dazlay a məsler, a ge məhəne mahkar na, a həl bo abəra ma gəma i Sezare, a ye a Zerozelem.

² A ndisl a Zerozelem na, bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta bagwar i Yahuda hay ti ye ka təv ngay hərwi mawude ka Pol. Ta tsətsah faya, tə gwadətay:

³ «Amboh, zlamay ahaya Pol a Zerozelem ka məge sariya may kanan.» Tə tsikay andza niye na, bə ta nda faya me ada a satay mata kədə na ka tsəved.

⁴ Ane tuk na, Festus a mbədətatay faya, a gwadətay: «Pol na, neñgeye ma danğay mə gay ma Sezare. Anəke na, na giye mahonok bay, na ndziye məhəne tsekweñ na, na mbədiye gər a mətagay.»

⁵ A gwadətay sa: «Kə sakum na, bəy kurom hay tā peñ bəzay a Sezare.

Tadə ndo nakay kə ge wu nakə lele bay aye na, tâ ye naha, tâ ge faya sariya.»

⁶ Festus a ndza ma Zerozelem na, məhəne tsamahkar hus a məhəne kuro tsa. Tsa na, a mbəda gər a Sezare. Bəy i Yahuda hay tə pay bəzay. Tədœ eye na, a ye a təv mäge sariya. A gwadatay: «Dum, zlumenew Pol.»

⁷ Pol a ye ka təv mäge sariya na, kwayaŋŋa Yahuda neheye ti yaw ma Zerozelem aye tə lawara na. Ta raw faya me ka mənese neheye a say a zləm mətsəne bay aye wal wal haladzay, ane tuk na, tə sla faya mətsike dedek ŋgay eye bay.

⁸ Ta ndəv ha mətsike bazlam tay niye hay na, Pol a ge ka bo abəra me, a gwadatay: «Na ge mənese kwa tsekweŋ bay tebiye, kwa ka bazlam mapala eye i Yahuda hay, kwa ka gay i mədəslyay ha gər a Mbəlom, kwa ka bəy i Roma eye, na ge mənese bay.»

⁹ Festus a say neŋgeye mâ yatay a gər a Yahuda hay. Hərwi niye, a tsətsah ka Pol, a gwaday: «Ka deyekw-eye a Zerozelem na ta gakeye sariya yak mə dəma na, a saka dāw?»

¹⁰ Pol a mbəday faya, a gwaday: «Neŋ kame i sariya i bəy i Roma, tâ ŋgəneŋ ha sariya ga na, kanaŋ. Kwa nəkar tə gər yak ka sər lele, na gatay mənese a Yahuda hay bay.

¹¹ Tadə na ge mənese nakə dā məkədə ga faya aye na, na may ha me a məməte wal bay. Ane tuk na, tadə maraw me i ndo neheye ta raw fagaya me andaya mə dəma bay na, ndəray ma sliye faya məvəlatay ga ha bay. Mata ge sariya ga na, bəy i Roma!»

¹² Festus a tsəne bazlam ŋgay niye na, tə ma ha ka bo bazlam mə walaŋ tay ta ndo ŋgay hay. Ma dəba eye, Festus a gwaday: «Ka gwad mata gaka sariya yak na, bəy i Roma ba! Ka diye ka təv ŋgay dedek.»

¹³ Ma dəba eye andza tsekweŋ na, bəy bagwar eye nakə tə zalay Ağəripa aye neŋgeye ta malamar ŋgay ŋgwas eye, tə zalay Berenis, ti ye a Sezare mata zəbayaw dərə a Festus.

¹⁴ Tə ndza mə dəma məhəne haladzay. Hərwi niye Festus a huta həlay eye məday ha labara i Pol a bəy bagwar eye. A gwaday: «Ndo wuray andaya kanaŋ Felikus a gər ha a danğay, na yaw na ndzay a gər.

¹⁵ Na ye a Zerozelem na, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta madugula i Yahuda hay ti ye naha ka təv ga, ta wuda faya, tə gwedeŋ: «Gəs na ta sariya.»

¹⁶ Ane tuk na, na mbəday faya, na gwadatay: «Dada Roma hay ta kədiye ndo ze mədzatay ha gər a ndo neheye ta wuda faya aye bay. Tə dzatay ha gər ta ndo neheye ta raw faya me aye ada neŋgeye dərmağ tədə dedek, dedek bay na, ma tiye mbal i gər ŋgay.»

¹⁷ Tsa na, nəmaa yaw ka bo dziye. Nəmaa yaw na, na mətsa ka wuray bay. Tədœ eye na, na ye ka təv mäge sariya. Tsa na, na slər ndo hay, na gwadatay: «Zalumay naha a Pol mâ yaw.»

¹⁸ Pol a yaw na, ndo neheye ta wuda faya aye ti ye naha. Ndo neheye ta wuda faya aye na, tə tsik faya wuray andza nakə na dzala aye bay.

¹⁹ Wu nakə na tsəne aye, tə kəf wuway na, ka kule tay nakə tə paway bəzay aye. Ada sa na, ka ndo nakə tə zalay Yesu a mət aye na, Pol a gwadawa kə lətsew abəra ma mədahaŋ aye.

²⁰ Neŋ na, a geŋ wadəŋ wadəŋ, na sər mäge kəkay bay. Hərwi niye, na gwaday a Pol: «A saka na, takwa mata ge sariya i bazlam nakay ma Zerozelem kəla dāw?»

²¹ Ane tuk na, Pol a wuda andza niye bay. A gwad: «Mata ŋgəneŋ ha sariya ga na, bəy i Roma.» Aya ane, na gwadatay a sidzew hay: «Pum na a gay i danğay, tsəpum na hus a pat nakə na sləriye ha ka təv i bəy i Roma aye.»»

²² Ağəripa a tsəne andza niye na, a gwaday a Festus: «Neŋ dərmağ a seŋ mətsəne bazlam i ndo niye tə zləm ga.»

Festus a mbəday faya, a gwaday: «Tədœ na, ka tsəniye bazlam ŋgay.»

²³ Tədœ eye na, Agərîpa ta mala-mar ŋgay Berenis ti ye naha ta ndo neheye tə patay naha bəzay aye. Bəy i sidzew hay, ndo neheye bagwar eye ma gəma niye aye tə patay naha bəzay. Ti ye naha tə fələkwa a gay i mäge sariya. Ti ye naha na, Festus a gwadətay a ndo ŋgay hay: «Dum, zalumayaw a Pol, mâ yaw.» Ndo niye hay ti ye, tə zalayaw a Pol. Pol a yaw ka təv tay.

²⁴ Tsa na, Festus a gwad: «A nəkar Agərîpa, bəy bagwar eye ada a nəkurom neheye tebiye kanan aye. Ndo nakə Yahuda neheye ma Zerozelem aye ta Yahuda neheye kanan aye ta wuda faya ka təv ga. Ta wuda faya, tə gwad neŋgeye na, mâ ndza sa bay, məkəde na.

²⁵ Neŋ na, na huta faya mənese nakə dā məkəde na aye bay. Ane tuk na, bo ŋgay eye tə gər ŋgay a gwad: «Bəy i Roma mâ ŋgəneŋ ha sariya ga.» Hərwi niye, na dzala na, na sləriye naha.

²⁶ Neŋ na, gər i bazlam eye nakə dā na watsay naha a bəy i Roma na, na sər bay. Hərwi niye na slər naha kame kurom tebiye ada wene wene eye kame yak Agərîpa bəy bagwar eye. Tsətsah faya gər i bazlam eye. Ka tsətsah na, agəna neŋ dərma na hutiye gər i bazlam nakə na tsikiye aye hərwi ada nâ huta wu nakə na watsay naha a bəy i Roma aye.

²⁷ Na zəba faya məsləre ha ndo i daŋgay ka təv i bəy i Roma ze məsəre mənese ŋgay eye na, lele bay.»

26

Pol kame i Agərîpa

¹ Agərîpa a gwaday a Pol: «Anəke na, na vəlaka tsəved ka mətsike me abəra ka bo yak.»

Tsa na, Pol a zla həlay a mbəlom, andza məgwədə a say ma tsikiye me. A dazlay a mətsike me abəra ka bo ŋgay. A gwaday a bəy Agərîpa:

² «A nəkar bəy Agərîpa, dərev ga kə ŋgwasə haladzay, hərwi na huta tsəved mətsike me abəra ka bo ga

bəgom kame yak hərwi bazlam neheye tebiye Yahuda hay tə ŋgeŋ naha a gər aye.

³ Dərev ga a ŋgwasə wene wene eye na, hərwi nəkar ka sər məndze i Yahuda hay ada ta məkəde wuway nakə tə kədawa ka kule tay nakə tə paway bəzay tebiye aye na, ka sər. Neŋ faya na gakeye amboh, bazlam ga nakə na tsikiye na, pay zləm tey.

⁴ «Yahuda hay tebiye tə sər məndze ga lele, kwa abəra ma wawa. Məndze ga mə walaŋ i gwala ga hay ma Tarsis ada ma Zerozelem, na ndza mə walaŋ tay ahəl niye kəkay na, tə sər.

⁵ Nəteye tə sər ga ha zla anəke bay, ta sliye faya mətə mbal i gər ga. Tadə a satay na, ta sliye faya mətsike dedək. Na pay bəzay a kule i Farisa nakə mawura bo aye.

⁶ Ada anəke faya ta geŋeye sariya na, hərwi nakə na pa mədzal gər ga ka wu nakə Mbəlom a tsik ahəl niye, a gwad ma vələteye a bəba tətə hay həlay ŋgwalak eye.

⁷ Slala may hay kuro gər eye sulo ta pa mədzal gər tay ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye na, ta məgay məsler a Mbəlom tsekerkerre həvad ta həpat tebiye. Bəy Agərîpa, Yahuda hay ta raw fagaya me na, hərwi nakə na pa faya mədzal gər aye dərma.

⁸ Nəkurom Yahuda hay, Mbəlom ma ta təmiye tay ha ndo hay abəra ma mədahaŋ na, a sakum mədzele ha faya bay na, hərwi mey?

⁹ «Neŋ tə gər ga, na dzala mäge vərəm ka bazlam i Yesu ndo i Nazaret andza nəkurom neheye ka dzalum aye dərma.

¹⁰ Wu neheye tebiye na ge na, ma Zerozelem. Na huta gədaŋ na, abəra ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye. Na gəs ndo neheye tə paway bəzay a Yesu aye haladzay a daŋgay. Ahəl nakə tə gawatay sariya i məkəde tay ha aye na, na gwadawa faya yawa dərma.

¹¹ Na yawa a gay i mađuwule me hay wal wal, na gawatay dərətsətseh ada a sewerŋ məgatay kutoŋ ada tə gər ha məpe mədzal gər ka Yesu. A

ndelen fataya turtur haladzay. Na pəlawə tay ha, kwa ma gəma neheye dəren əye. Na yawa fataya mata gatay dəretsətseh.

¹² «Andza niye, na həl bo na ye a Damas ta gədan ada ta məsler nakə bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye tə slər ga ha aye.

¹³ Bəy bagwar eye, ma giye magərhapət, neñ faya na diye a Damas nakə na nğatay a dzaydzay faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom aye. A dəv na, a ze mədəve i pat. Dzaydzay niye a lawara may ta ndo ga neheye faya ta lakiye ga ha aye.

¹⁴ Nəmay tebiye nəmaa dəd ka dala. Tsa na, na tsəne mətsike me, a tsik tə bazlam i Yahuda hay. A gwad: “Sol, Sol, nəkar faya ka geñeye dəretsətseh andza niye na, hərwi mey? Nəkar faya ka giye gədan kurtsətəsa andza sla nakə faya ma giye gədan ka sakwal i ndo nakə faya ma kədiye na aye.”

¹⁵ «Na mbəday faya, na gwaday: “Nəkar eye na, way, Bəy Maduweñ?”

«Tsa na, Bəy Maduweñ a gwedəñ: “Neñ na, Yesu nakə faya ka geye dəretsətseh aye.

¹⁶ Ane tuk na, lətse. Lətse dzək tə sik yak lele. Na bəzaka ha bo na, hərwi matəre kar ha ndo i məsler ga ada ka diye ha wu neheye ka nğatay aye ada neheye ka ta nğateye aye.

¹⁷ Na tsəpiye kar abəra ka Yahuda hay ada ndo neheye Yahuda hay bay aye. Na sləriye kar ha ka təv i ndo neheye Yahuda hay bay aye.

¹⁸ Ka diye ka həndəkətatay na dəre tay hay hərwi ada tə yaw abəra ma ləvon, tə ye a dzaydzay, tə təmaw abəra ma gədan i Fakalaw, tə maw ka təv i Mbəlom hərwi tə təma məpəse ha mənese tay ada ta hutiyə təv məndze ka təv i Mbəlom andza ndo neheye tə pa mədzal gər tay ka neñ aye.”

¹⁹ «Hərwi niye, Ağərpa bəy bagwar eye, na kərah wu nakə na nğatay a yaw mə mbəlom aye bay.

²⁰ Na də ha bazlam i Bəy Maduweñ ma Damas təday, ma dəba eye ma

Zerozelem, ka dala i Yahuda tebiye, ada a ndo neheye Yahuda hay bay aye. Na tsikatay, tə gər ha mezeleme, tə yaw ka təv i Mbəlom, tə ge məsler nakə ma diye ha ta dedək ta gər ha mezeleme tay aye.

²¹ Anan, hərwi niye Yahuda hay tə gəs ga mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ada a satay məkəde ga.

²² Na gay sisəe a Mbəlom ka matsəpe ga, hus ka bəgom neñ andaya faya na diye ha bazlam nğay kame i ndo makətsə eye hay kwa kame i ndo bagwar eye hay. Wu neheye Musa ta ndo məde ha bazlam i Mbəlom siye hay tə də ha parakka, ka wu nakə ma giye bo aye, neñ na gər ha faya abəra kwa tsekweñ bay.

²³ Tə də ha, tə gwad: “Kəriste ma ta siye dəretsətseh, ma mətiye ada neñgeye ma təriye makurre i ndo mələtsew abəra ma mədahañ. Ma datay ha dzaydzay i bazlam nğay a İsrayel hay ada a ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye.”»

²⁴ Pol faya ma tsikiye andza niye na, Festus a tsik ta magala, a gwaday: «Gər a vuwaka dəw Pol? Məsəre wu yak nakə ka sər haladzay aye ka sər ha mətsike me ta tsəved eye sa bay dəw?»

²⁵ Pol a gwaday: «Gər a vuweñ bay nğalaka Festus. Na tsik düh na, bazlam neheye dedək aye ada bazlam neheye a tsəne bo aye.

²⁶ Wu neheye na, bəy bagwar eye kə tsəne ada na tsikəye parakka, hərwi na sər ha ta dedək wu nakə neñgeye a sər bay aye ada kə tsəne bay aye na, andaya bay. Hərwi wu neheye tebiye a ge bo aye na, ta məkal bay.

²⁷ Nəkar, Ağərpa bəy bagwar eye, ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye ahəl niye tə də ha bazlam i Mbəlom aye na, ka dzala ha ka bazlam tay niye tə də ha aye bədəw? Na sər ha, ka dzala ha.»

²⁸ Ağərpa a gwaday a Pol: «Ka dzala na, na təriye ndo məpe mədzal gər ka Yesu hərwi bazlam nakay anəke aye tsa dəw?»

²⁹ Pol a mbəday faya, a gwaday: «Anəke bəse, kwa aza bay. Faya na duwulay me a Mbəlom hərwi yak ada ta ndo neheye bəgom faya ta peñeye zləm tebiye aye kâ tərüm andza neñ. Ane tuk na, a señ na, tâ dzawa kurom a danğay andza neñ bay tey.»

³⁰ Bəy Agəripa, Festus, Berenis ada ta ndo neheye mandza eye ka təv tay aye tebiye tə lətse.

³¹ Ahəl nakə nətəye faya ta deyeweye wu tay aye na, tə gwad nətə nətə mə walañ tay: «Ndo nakay na, kə ge wuray nakə da məkəde na kəgəbay məgəse na a danğay aye bay.»

³² Tsa na, Agəripa a gwaday a Festus: «Ndo nakay tadə ba ka tsətsah a say bəy i Roma mâ ñğanay ha sariya bəna, haəe na, məgər ha.»

27

Tə slər ha Pol a Roma

¹ Ma dəba eye na, bəy a pamay pat mede ka dala i Itali ta kwalalañ i yam. Ahəl nakə pat eye a ndisl a dəma aye na, tə vələy ha Pol ta ndo i danğay siye hay a həlay i bəy i sidzew wuray ada mâ ye tay ha a Roma. Məzele i bəy i sidzew niye na, Zuliyus. Neñgeye nətə mə walañ i sidzew neheye ta tsəpawa bəy i Roma aye dərma.

² Nəmaa tsal a kwalalañ i yam nakə a yaw abəra ma gəma i Adramite aye. Sləlah i yam faya ma diye ta wuzlahgəma i Azi neheye ka me i bəlay aye. Tsa na, nəmaa ye tuk. Nəmay ka bo dziye ta ndoweye andaya tə zalay Aristark, ndo i gəma i Tesalonik ka dala i Masedowan.

³ Tədə eye na, nəmaa ndisl a gəma i Sidon. Nəmaa ndisl naha na, bəy i sidzew niye tə zalay Zuliyus, neñgeye a gay gər a Pol lele. A vələy tsəved a Pol mâ ye, mâ zəbatay dərə a dzam ñgay hay ada tâ vələy wu hay, tâ gay gər lele.

⁴ Nəmaa həl bo abəra ka təv niye na, tə kwalalañ i yam sa. Nəmaa ye tə həlay i gula i Sipəre. Haəe nəmaa ye tə həlay i mənday, aya ane mətasl a vələmay tsəved bay.

⁵ Nəmaa tas ta dəlov nakə bəse ta gəma i Silisi ada ta gəma i Pamfeli aye ada nəmaa ndisl a gəma i Mira ka dala i Lisiya.

⁶ Nəmaa ndisl naha a dəma na, bəy i sidzew niye a huta kwalalañ i yam nakə a yaw abəra ma Aləgəzandəri aye. Ma diye ka dala i Itali. Nəmaa mbəzlaw abəra ma neñged, nəmaa tsal a dəma. Tsa na, nəmaa ye kwayañja.

⁷ Nəmaa ndza ka tsəved məhəne haladzay. Nəmaa ye tsəfetsəfe, nəmaa ndisl a wuzlahgəma i Kinidus na, ta gər eye. Nəmaa sla faya mede deder sa bay, mətasl a ma may ha a diye i həlay i gula. Nəmaa ye tə həlay i gula i Kəret nəmaa ndisle bəse ta gəma i Salmone. Kəret na, malawara eye ta yam.

⁸ Mede kame na, mawura bo eye haladzay. Tsa na, nəmaa ndisl a təv eye andaya tə zalay Təv Nğwalak Eye Hay neheye ndo hay tə lətsawa ha a dəma kwalalañ i yam hay aye, bəse ta wuzlahgəma i Lase.

⁹ Nəmaa ndza ka tsəved haladzay. Ahəl i mede may nakə faya nəmaa diye na, pat i daliyam i Yahuda hay ka mbərəm mede abəra mə dəma. Hərwi kə ndisl ka kiye niye andza niye na, ndəray ma diye tə kwalalañ i yam sa bay. Ta bəriye kwalalañ i yam tay hay ka dəkəl hərwi mətasl nakə a gawa haladzay yam a tsalawa ka bo danğwala aye. Ta həbiye ka təv eye niye haladzay bəna ta dədiye a yam. Ane tuk na, Pol a zəba ka ndo niye hay a satay mələtse bay, ta diye kame na, a gatay daf.

¹⁰ A gwadətay: «Dzam ga hay, na zəba faya na, mede kway nakay faya ka deyekweye tə kwalalañ i yam aye na, mədze andaya mə dəma. Kwalalañ i yam tə wu neheye mə dəma tebiye aye na, ta nasiye. Ada nəkway dərma na, agəna ka təmakweye bay, ka dzakweye.»

¹¹ Ahəl nakə tə həl bo, ndo məbəle kwalalañ i yam ta ndo i kwalalañ i yam, tə gwad: «Takwa ha ka bo kame.» Bəy i sidzew niye a tsəne bazlam i Pol

nakə a tsik aye na, kwa ka təma bay. A təma na, i ndo neheye tə gwad «Takwa ha ka bo» aye.

¹² Ada sa na, təv niye məndze mə dəma a həlay i mətəsl na, lele bay, hərwi mətəsl a gawa haladzay. Hərwi niye matsəla ndo hay tebiye na, a satay mede kame. A satay tadə ma giye bo na, ta ndisliye a Fenikis təv məpe bo i kwalalaŋ i yam nakə ma Kəret aye. Bəlay andaya na, ta diye i məgəma dəkdək tsa. Ta ndziye mə dəma təmad.

Mətəsl bagwar eye

¹³ Mətəsl a dazlay a mavəzle farfar. Mətəsl nakə a yaw ma diye i Salawa aye. Tə dzala mə gər tay na, ta sliye faya məndisle a təv nakə ta ndisliye a dəma aye. Tə lətse ha bəre eye andaya mə kwalalaŋ i yam. Ti ye bəse ta tsakay i gəma i Kəret.

¹⁴ Ane tuk na, kwayaŋŋa mətəsl bagwar eye a vəzl haladzay. Mətəsl niye tə zalay na, mətəsl nakə a yaw ma bəzay i gəma aye.

¹⁵ A zla na kwalalaŋ i yam. Tə dza bo ka məmay ahaya gər a kwalalaŋ i yam a diye i mətəsl nakə a yaw aye na, tə sla faya bay. Nəmaa gər ha, mətəsl mâ ye may ha.

¹⁶ Nəmaa ye ta diye i Salawa i gəma wuray tə zalay Koda ma wuzlah i yam. Nəmaa zəzukw bo tsekweŋ abəra ka mətəsl. Andza niye, nəmaa bəra na, kwalalaŋ nakə wawa eye ta gər eye, merəbe gwetsek hərwi mâ dze bay.

¹⁷ Tə zla ahaya kwalalaŋ i yam niye tsekweŋ eye tə pa na ka gər i kwalalaŋ i yam bagwar eye. Tsa na, ləber andaya maləva bo eye, ta ndewed ka kwalalaŋ i yam bagwar eye. Ta dzədzar haladzay hərwi hewiyəŋ andaya bəse ka tsakay i Libiya, kwalalaŋ i yam ma ta ndəfiye faya sik. Ka ndəf faya sik na, ma dziye a yam. Hərwi niye tə kal ha təngel wuray məbərə eye ka kwalalaŋ i yam hərwi ada kwalalaŋ i yam mâ ŋərzla faya.

¹⁸ Huya, mətəsl niye na, kə gər ha mavəzle bay, faya ma bəliye may ha ta gədaŋ haladzay. Tədəcə eye na, tə pa bo ka məkutse tay ha wu hay abəra mə kwalalaŋ i yam a bəlay.

¹⁹ Tədəcə eye sa na, tə kuts ha ləber, peteked nakə faya ma diye ha kwalalaŋ i yam. Tə kuts ahaya tə həlay tay eye.

²⁰ Məhəne haladzay nəmaa ŋgatay a pat bay, a wurzla bay. Mətəsl faya ma vəzliye ta gədaŋ huya. Nəmaa təmiye na, nəmaa pa faya mədzał gər may sa bay.

²¹ Ta nda wu mənday bay məhəne haladzay. Pol a lətse kame tay, a gwadatay: «Dzam ga hay, ka tsənumeŋ na bazlam ga, ada ka yakwaw abəra ma Kəret bay na, ka sakweye dəretsətseh bay, wu kway hay ta dziye bay.

²² Ane tuk na, anəke na, faya na gwadakumeye dərev mâ ye fakuma abəra bay. Ndəray kwa nəte ma mətiye bay. Kwalalaŋ i yam kway na, ma dziye.

²³ Ta həvad nakay, gawla i Mbəlom ga nakə faya na geye məsler aye, ki yaw ka təv ga.

²⁴ A gwedeŋ: “Pol, kâ dzədzar bay! Bəy i Roma ma gakeye sariya yak. Mbəlom ma təmiye tay ha ndo neheye faya ka deyumeye ka bo dziye hərwi yak.”

²⁵ Dzam ga hay, dərev mâ ye fakuma abəra bay. Na sər ha ta dedək wu nakə Mbəlom a tsikeŋ aye na, ma giye bo.

²⁶ Ka təmakweye na, a dala eye andaya malawara eye ta yam.»

²⁷ Məhəne kuro gər eye fad, mətəsl niye faya ma diye may ha huya ka gər i bəlay i Mediterane. Ta mağərhəvad na, ndo məbəle kwalalaŋ i yam, tə sər ha nəteye faya ta həndzədiye bəse ta dala.

²⁸ Tə kal bəre məbərə eye ka ləber a yam mələve ha zəbol i yam. Ta zəba faya na, zəbol ŋgay eye miter 40. Ti ye kame tsekweŋ sa na, ta dazlay a mələve. Ta zəba faya kwetsetsik yam niye na, miter 30.

29 Ta dzədzar haladzay, tə gwad kwalalan i yam ka ndəf sik ka hotokom na, ka dzakweye. Hərwi niye tə həl ləber hay fad, tə bar ka tənqel hay fad, tə kal tay ha ta dəba. Tsa na, ta dūwulay me a mbəlom tay hay hərwi ada dərə m̄a tsada.

30 Ndo məbəle kwalalan hay a satay mətəməw abəra mə kwalalan i yam. Ta pəla tsəved ka məzla ha kwalalan niye wawa eye a yam ada tə gwad na, ta pəliye ha tənqel hay, ane tuk ta raw me ka məhute gər i bazlam hərwi məzlaw abəra mə kwalalan ada mətəme.

31 Pol a gwaday a bagwar i sidzew i Roma ta sidzew hay: «Tadə ndo neheye ta ndza ma kwalalan i yam bay na, ka slumeye faya mətəme bay.»

32 Tsa na, sidzew hay ta tərəts ha ləber neheye tə bar ha kwalalan i yam nakə wawa aye, tə gər ha a ye ka gər i yam.

33 Mazlambar dərə ma tsadiye na, Pol a zalatay a ndo hay tebiye ka mənde wu mənday, a gwadatay: «Bəgom, kə ge məhəne kuro gər eye fad, faya ka həbumeye ze mənde wu mənday.

34 Neŋ faya na gwadəkumeye, ndayum wu mənday hərwi kwa way a say mətəme. Andza niye, ndəray kwa nəte mə walaŋ kurom ma dziye bay, kwa məkwets i gər ŋgay ma dziye bay.»

35 Ma dəba i bazlam niye hay na, Pol a zla wu mənday, a gay naha sisəe a Mbəlom kame i ndo hay tebiye. Tsa na, a ŋənatay wu mənday* niye a dazlay a mənde wu mənday.

36 Nəteye tebiye tə ma ha a bo dərev, tə nda wu mənday.

37 Nəmay tebiye mə kwalalan i yam na, temerre sulo tə kuro kuro tasəla gər eye məkwa.

38 Ahəl nakə kwa way a nda wu mənday ka mərehe aye na, tə kuts ha siye i wu mənday a yam hərwi kwalalan m̄a mba ka gər i yam sa bay.

Kwalalan i yam a həb

* 27:35 Məsler hay 2.42.

39 Dərə a tsada na, ndo madzərweđe kwalalan i yam ta sər ha nəteye ka waray bay. Ane tuk na, tə ŋgatay a təv laloŋ eye ta hewiyen eye. Tə gwad: «Tadə ma giye bo na, takwa ha a dəma, kwalalan i yam m̄a gərzla a dəma.»

40 Tə pəla ha ləber neheye tə bar ka bəre mə hud i yam aye. Tə gər ha bəre niye a yam. Ti ye naha tə pəla ləber neheye mazəva eye ka mayako nakə a may bo a kwalalan i yam ka məday ha tsəved aye. Tə bar peteked ka mbəlom kame ŋgay eye ada mətasl m̄a təhay lele. Ahəl nakə faya ta diye na, mətasl a təhatay ta gədan, a ye tay ha ka hewiyen niye.

41 Ane tuk na, tə ndisl na, kwalalan i yam a husa dənuts ka hewiyen. Kwalalan i yam a sla faya məbəle sa bay. Me ŋgay eye a ye mbəzək a hewiyen, a sla faya madayaw abəra mə dəma sa bay. Tsa na, yam nakə a tsal ka bo aye, a bəl haladzay a həb ha dəba i kwalalan niye.

42 A satay həbe a sidzew hay məkəde ndo i danqay hay hərwi ada ndəray m̄a təma ha bo tə mahuzluve bay.

43 Ane tuk na, a say a bəy i sidzew i Roma mətəme ha Pol. A gatay me a sidzew hay ka məge wu nakə tə dzala aye. A gwadatay a ndo neheye tə sər mahuzluve aye, t̄a lah mambəzle a yam ada t̄a tas ka dala.

44 A gwadatay a siye hay, t̄a gəs həlay ka mayako kəgəbay ka wu neheye a həbaw abəra ka kwalalan i yam aye, t̄a patay bəzay. Kwa way a təməw abəra ma bəlay na, andza nakay.

28

Pol ka dala nakə tə zalay Malta

1 Nəmaa təməw abəra ma yam niye na, nəmaa tsal ka dəkəl na, nəmaa tsəne məzele i dala niye malawara eye ta yam. Tə zalay Malta.

2 Ndo neheye mə dəma aye ta təma may lele. Ma dəba eye na, yam a pa, mətasl a ge tsiyiḃeḃe haladzay. Tsa

na, tə vat ako əngəh. Tə gwadamay: «Dumara, ndzum ka ako.»

³ Pol a ye, a həlaw mayako, a pa ka ako. Azlakwa ma mayako niye na, palas mə dəma. Ako a vəday na, a mbərzlaw abəra ma ako tsakwalak ka həlay i Pol, a naz na.

⁴ Ndo i dala niye hay tə ngatay a palas niye məbala eye ka həlay i Pol aye na, tə gwad mə walañ tay: «Ndo nakay na, ta dedək ndo məkədə ndo hay. Kə təmaw abəra ma bəlay, ane tuk na, ma təmiye abəra ka sariya i Mbəlom bay.»

⁵ Pol a gwatsaka ha palas niye abəra ka həlay a ako. Kwa tsekweñ wuray kə wur faya bay tebiye.

⁶ Ndo hay tə dzala na, həlay i Pol ma dəsliye kəgəbay ma dədiye abəra ka mbəlom, ma mətiye. Ta həba məndze haladzay na, wuray a gay a Pol bay. Tsa na, ta mbəda ha mədzal gər tay, tə gwad: «Ndo nakay na, mbəlom!»

⁷ Bagwar tay eye andaya ka dala eye niye, məzele ngay Publiyus. Gay ngay ta guvah ngay andaya bəse ta təv nakə nəmay mə dəma aye. Ndo niye a təma may tə mənğwese eye a gay ngay. Nəmaa həna mə gay ngay məhəne mahkar.

⁸ Bəba i Publiyus andaya, neñgeye ngwalak eye bay, marəbaraḅ ada zay a lohay. Pol a ye ka təv ngay, a pay həlay ka gər ada a dıwulay me a Mbəlom. Tsa na, a mbəl.

⁹ Ndo i dəvats neheye ka dala niye tə tsəne na, ti ye ka təv i Pol. Pol a mbəl tay ha.

¹⁰ Ndo hay tebiye ta bəzamay ha ta dedək ta rəhamay ha gər. Ahəl nakə nəmaa diye may aye na, tə vəlamay wu neheye ta gamay ngama ka tsəved aye.

Pol a ndisl a Roma

¹¹ Nəmaa ndza mə dəma kiye mahkar na, nəmaa həl bo, nəmaa ye tə kwalalañ i yam nakə a yaw abəra ka dala i Aləgəzandəri aye. Məzele i kwalalañ i yam niye na, Diyoskur. Kwalalañ i yam nakay kə ndza kiye haladzay hərwi həlay niye

həlay nakə ngwalak eye bay mətasl a gawa haladzay aye.

¹² Nəmaa ndisl a gəma i Sirakus na, nəmaa ndza mə dəma məhəne mahkar.

¹³ Nəmaa lətse abəra mə dəma, nəmaa ye ta tsakay i dəlov, nəmaa ye a gəma i Regiyo. Tədəcə eye na, nəmaa həl bo, nəmaa ndisl a gəma i Pozoles. Nəmaa ndza ka tsəved na, məhəne sulo tsa, mətasl a təhamay.

¹⁴ Ma gəma niye na, nəmaa ndzay a gər a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Tə zalamay, nəmaâ ndza mə gay tay luma nəte. Ada nəmaa ye a Roma na, andza nakay.

¹⁵ Malamar neheye ma Roma aye tə tsəne faya nəmaa diye naha na, ti yaw mədze gər tə nəmay. Ti ye hus a luma i Appiyus ada a təv nakə tə zalay Gay i Mbəlok Mahkar aye. Pol a ngatatay na, a gay sısəcə a Mbəlom ada dərev a may naha.

¹⁶ Nəmaa ndisl naha a Roma na, tə vəlay tsəved a Pol mâ ndza mə gay ngay wal tə sidzew nakə ma tsəpiye na aye.

Pol a da ha bazlam i Mbəlom

¹⁷ Ma dəba i məhəne mahkar na, Pol a zalatay a madugula i Yahuda neheye ma Roma aye tã ye ka təv ngay. Ti ye, tə haya gər ka təv ngay na, a gwadətay: «Malamar ga hay, tə gəs ga ma Zerozelem, tə vəlatay ga ha a həlay a Roma hay. Tə gəs ga na, na tsik wuray nakə ngwalak eye bay aye ka slala kway kəgəbay ka bazlam i bəba tətə kway hay mapala eye, na tsik faya wuray bay.

¹⁸ Ndo neheye ti ye ga ha ka təv tay aye ta tsətsah fagaya bazlam na, a satay həbe məgər ga ha. Hərwi ta huta fagaya mənese nakə dā məkədə ga faya aye bay.

¹⁹ Ane tuk na, a satay a bəy i Yahuda hay bay. Hərwi niye, na gwad kutoñ na diye ka təv i bəy i Roma. Neñgeye ma geñeye na sariya ga. Wal a señ məme tay ha mənese a gwala ga hay bay.

²⁰ Hərwi niye na zalakum na, a señ mənğatakum ada mətsike me tə

nəkurom. Ka sərüm ha neñ madzawa eye tə tsalalaw na, hərwi wu nakə İsrayel hay tə pa faya mədzal gər aye.»

²¹ Madugula i Yahuda hay ta mbəday faya, tə gwaday: «Nəmaa huta dərewel nakə a yaw ma Yahuda a tsik ka nəkar aye bay. Ndəray nəte mə walañ i malamar kway hay ki yaw, kə tsikamay labara i wuray kəgəbay wu nakə ɲgwalak eye bay aye ka nəkar bay.

²² Ane tuk na, a समय na, bo yak eye dāmay ha wu nakə ka dzala aye. Andza niye, nəmaa sər ha ndo hay kwa mənğay andaya faya ta tsikiye wu nakə ɲgwalak eye bay aye ka ndo i Yesu neheye.»

²³ Madugula i Yahuda hay tə pay pat nakə ta dziye gər tə Pol aye, pat eye niye ta maweye a gay ɲgay. Pat eye a slaw na, ndo hay haladzay ti ye a gay ɲgay. Pol a ndza hway ka mədatay ha Bəy i Mbəlom ta gədañ ada a pəla tsəved t̄a təma bazlam nakə ma tsikateye ka gər i Yesu aye mə dərewel i Musa ada mə dərewel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay.

²⁴ Siye i ndo hay na, ta təma bazlam i Pol nakə a tsik aye, ane tuk na, ndo mekeleñ eye ta kərah mədzal ha.

²⁵ Ta kəd wuway haladzay mə walañ tay. A həlay nakə ta diye na, Pol a tsikatay bazlam nəte tsa, a gwadatay: «Wu nakə Məsəfəre Tsədañña eye a tsikatay a bəba tətə kurom hay tə bazlam i Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye na, dedək.

²⁶ Mbəlom a gwad:
“Do zəbaw ka ndo neheye ada gwadatay:

Ka tsənumeye lele,
ane tuk na, ka sərümeye bay.

Ka zəbumeye faya lele,
ane tuk na, ka ɲgatümeye bay.

²⁷ Ndo neheye ta kula ha gər, a satay mətsəne bay.

Ta dərəzl na zləm,
ta dərəzl na dərə tay.

A satay mənğatay tə dərə tay bay,
a satay mətsəne tə zləm tay bay,
a satay məsəre tə gər tay bay.

A satay məmaw ka təv ga bay.

Hərwi niye, na mbəliye tay ha bay.*»

²⁸ Pol a gwadatay sa: «Sərüm ha na, Mbəlom a sləraw Labara ɲgwalak eye i mətəme ha ndo neheye Yahuda hay bay aye. Nəteye na, ta tsəniye na bazlam ɲgay.»

[
²⁹ Ma dəba i bazlam neheye na, Yahuda hay ti ye wu tay. Ahəl nakə faya ta diye na, faya ta kədiye wuway mə walañ tay.]

³⁰ Pol a ndza məve sulo mə gay nakə a vələwa faya suloy aye. A təməwa tay ha ndo neheye ti yawa ka təv ɲgay aye tebiye.

³¹ A dā ha labara i Bəy i Mbəlom ada a dā ha bazlam i Bəy Maduweñ Yesu Kəriste a ndo hay. A tsikatay ta gədañ tə tsəbtsəb eye, ndəray kə gay faya me bay.

* 28:27 Ezay 6.9-10.

**Derewel nakə Pol a
watsatay naha a
Roma hay
aye
Məfələkwe**

Ahəl nakə Pol a watsatay naha a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Roma aye na, a ndəv ha mamahkar i mahəhele ngay. A say mede hus a Roma, təv nakə ki ye a dəma zuk bay aye. A say mede dərən a məgəma hus a Espayonj hərwi məde ha Labara Nğwalak eye i Yesu (15.22-24). A watsa derewel ngay hərwi mələve ha bo tə mede ngay a Roma ada ta məde ha matətike ngay a ndo məpe mədzal gər neheye ma wuzlahgəma aye.

Derewel nakay na, gər i bazlam hay tebiye matsətsala eye ta labara i Pol nakə ma diye ha aye. Gər a gər i bazlam eye na, anəj: «Ndo nakə kə dzala ha ka Mbəlom aye na, Mbəlom ma təriye ha nğwalak eye ka dərə ngay, ada ma hutiyə sifa» (1.17).

Pol a səkah ha labara nakay ta tsəved wal wal mahkar:

Madədo 1 ka 8 faya ma tsikiye ka mədzepe mə walañ i marəhay ha gər a bazlam mapala eye ada məpe mədzal gər ka Mbəlom nakə Yesu Kəriste a təra tsəved eye mawura bo eye bay.

Madədo 9 ka 11 a tsik ka mədzepe mə walañ i Israyel hay slala nakə Mbəlom a zla aye, ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

Madədo 12 ka 15 faya ma tsikiye ka pendzenj i məndze mə walañ i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste.

Derewel nakay a ndəv ta mətsike me haladzay (madədo 16).

¹ Maa watsa derewel nakay na, neñ Pol, ndo məge məsler i Yesu Kəriste. Mbəlom a zelenj, a təra ga ha ndo i maslanj ngay, a zla ga, a pa ga wal hərwi ada nā dā ha labara ngay nğwalak eye a ndo hay.

² Labara nakay nğwalak eye na, 6a Mbəlom kə tsik ahəl niye kurre tə bazlam i ndo məde ha bazlam ngay hay, a gwad ma slərakwaweye ada ta watsa faya mə Derewel i Mbəlom.

³ Labara nakay nğwalak eye a tsik na, ka wawa ngay, ahəl nakə a təra ndo zezenj, tə wa na ma gwala i Davit aye.

⁴ Ahəl nakə a lətsew abəra ma mədahanj aye na, Mbəlom a dā ha neñgeye wawa ngay ta gədanj, neñgeye Yesu Kəriste Bəy Maduwenj kway ada a rah ta gədanj i Məsəfəre Tsədanjja eye tebiye.

⁵ Mbəlom a pa ga ndo i maslanj ngay na, tə həlay i Yesu Kəriste. A ge andza niye na, ta nğwalak ngay hərwi ada nā ye, nā dā ha bazlam ngay a ndo i gəma hay wal wal tebiye hərwi ada tā təra ndo ngay hay ada tā rəhay ha gər. Andza niye, tā dəslay ha gər a məzele i Yesu Kəriste.

⁶ Nəkurom ndo i Roma hay, nəkurom mə walañ i ndo neheye dərmaç, hərwi Mbəlom kə zalakum hərwi ada kə pumay bəzay a Yesu Kəriste.

⁷ Na watsa naha derewel nakay na, a nəkurom neheye ma Roma aye tebiye. Mbəlom a wuda kurom haladzay. A zalakum na, hərwi ada kə tərur ndo ngay hay.

Mbəlom Bəba kway ada Bəy Maduwenj kway Yesu Kəriste tā pa fakuma nğama ada tā vələkum zay.

A say a Pol mede a Roma

⁸ Makurre eye na, neñ faya na gay naha sisə a Mbəlom ga hərwi kurom tebiye. Maa vələnj tsəved məgay naha sisə na, Yesu Kəriste hərwi məpe mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha ka Yesu Kəriste aye na, kə dā a zləm ka məndzibəra tebiye.

⁹ Huya ahəl nakə faya na duwulaway naha me a Mbəlom aye na, na duwulaway naha me hərwi kurom. Wu nakə na tsik aye na, Mbəlom a sər ha na tsik dedek, neñgeye nakə faya na giye məsler ngay tə dərəv ga peteh, faya na diye ha Labara Nğwalak eye ka wawa ngay aye.

¹⁰ Faya na đuwulay naha me huya mâ vâleŋ tsâved anâke ta gâdan ŋgay hârwi ada nâ ye naha a gay kurom tuk.

¹¹ Hârwi a seŋ haladzay mæŋgatakum. A seŋ mæđakum ha wu nakâ Mæsâfâre a vâleŋ aye hârwi ada kâ hutum gâdan ka tsâved i Mbâlom.

¹² Kægâbay nâkway tebiye ka vâlakweye a bo gâdan nâte nâte mæ walaŋ kway. Ka vâlumeneye gâdan hârwi ka pum mædzal gâr ka Kâriste ada na vâlakumeye gâdan hârwi na pa mædzal gâr ka Yesu dârmak.

¹³ Malamar ga hay, sârum ha na, madzâga haladzay na dzala mede naha a gay kurom. Ane tuk na, hus anâke na huta tsâved bay. A seŋ na diye naha madzâne kurom mede kame kame ada kâ gâlum andza faya na giye ta ndo neheye ma gâma siye hay aye.

¹⁴ Mbâlom kâ vâleŋ mæsler. Andza niye, kutoŋ na diye ha Labara Ŋgwalak eye kwa a way tebiye. Na dâteye ha a ndo neheye ma wuzlahgâma aye ada a ndo neheye ma wuzlahgâma bay aye, na dâteye ha a ndo neheye tâ sâr wu aye ada a ndo neheye tâ sâr wu bay aye.

¹⁵ Hârwi niye a yeŋ a gâr mede naha mæde ha Labara Ŋgwalak eye a nâkurom Roma hay tebiye dârmak.

¹⁶ Hârwi neŋ faya na diye ha Labara Ŋgwalak eye ta mæŋgwese lele. Labara nakay na, gâdan i Mbâlom mæ dâma mâtâme tay ha ndo neheye tâ dzala ha ka Yesu Kâriste aye. A vâl tsâved i mâtâme na, hârwi Yahuda hay tâday ada hârwi slala mekeleŋ eye hay dârmak.

¹⁷ Labara nakay ŋgwalak eye a dâkway ha na, ma kâkay nakâ Mbâlom a târa ha ndo hay ŋgwalak eye ka dâre ŋgay aye. Ndo hay ta dzala ha ka Yesu Kâriste dâkdâk tsa, tsâved mekeleŋ eye andaya bay. Andza nakâ tâ watsa mæ Derewel i Mbâlom aye, tâ gwad: «Ndo nakâ kâ dzala ha ka Mbâlom aye na, Mbâlom ma târiye

ha ŋgwalak eye ka dâre ŋgay, ada ma hutiyeye sifa.*»

Kwa way mezeleme eye

¹⁸ Andza niye, Mbâlom faya ma dâ ahaya abâra mæ mbâlom, neŋgeye ta mevel eye ka ndo neheye tebiye faya ta giye mezeleme ada tâ dâslay ha gâr bay aye. Ma gateye sariya hârwi wu tay neheye lele bay faya ta giye aye, ma dârzlatay na tsâved a ndo hay ka mæsâre dedek.

¹⁹ Sariya ma gâsiye tay ha hârwi tsâved nakâ ta sliye faya mæsâre Mbâlom aye na, parakka mæŋgaha eye bay, bo i Mbâlom eye kâ dâtay ha. Ane tuk na, ta pay bâzay a tsâved eye nakay bay.

²⁰ Ndâray kâ ŋgatay a Mbâlom kwa nâte bay. Ane tuk na, kwa a hâlay nakâ a ge mândzibâra aye hus anâke na, wu neheye a ge tebiye faya ta dâteye ha a ndo hay Mbâlom neŋgeye na, kâkay. Ta ŋgatay a wu neheye na, a sâr bo parakka gâdan ŋgay ma ndâviye dâdâ bay ada Mbâlom na, neŋgeye nâte ŋwen. Ta sliye faya mægwede «Nâmaa sâr bay» na, ta sliye faya mætsike bay.

²¹ Kwa tadâ tâ sâr Mbâlom andaya bâbay na, tâ dâslay ha gâr bay ada tâ gay sisœ andza nakâ hâbe ta dâslay ha gâr ada ta geye sisœ aye na, ta ge andza niye bay. Faya ta dzaliye đuh na, ka wu nakâ kâriye, nâteye mandza eye ma lâvon, tâ sâr wu lele eye hay sa bay.

²² Tâ dzala mæ gâr tay na, ta tsah. Duh gâr a vuwatay na, tâ sâr bay.

²³ Mbâlom nakâ ta mæzlab eye ada ma mætiye dâdâ bay aye na, tâ râhay ha gâr bay, tâ gâr ha. Duh ta râhay ha gâr na, a kule hay, a wu neheye tâ ŋgar andza ndo zezeŋ aye kwa tadâ ndo hay ta mætiye. Siye hay andza dâyeŋ hay, siye hay andza wu i pesl hay, mekeleŋ eye hay sa andza wu neheye tâ va tâ hud aye.

²⁴ Hârwi niye Mbâlom a gâr tay ha hârwi ada tâ ge wu neheye lele bay aye andza nakâ a yatay a gâr mæge

* 1:17 Habakuk 2.4.

haladzay aye. Andza niye faya ta giye wu neheye a ge horoy aye nāte nāte mā walaŋ tay.

²⁵ Ta gār ha Mbəlom nakə dedək eye, tə pay bəzay a maraw me. I tay na, faya ta dəslay ha gār a Mbəlom nakə a ge wu hay tebiye aye bay, faya ta dəslay ha gār a wu neheye neŋgeye a ge aye ada ta geye məsler. Həbe ta dəslay ha gār dūh na, a Mbəlom, neŋgeye nakə həbe ta zambadeye huya aye. Mā ge bo andza niye.

²⁶ Hərwi niye Mbəlom a gār tay ha hərwi ada tā ge wu neheye a ge horoy andza nakə a yatay a gār mäge haladzay aye. Nğwas hay ta gār ha məndze ta hasləka hay, tə hənawa tə siye i nğwas hay. Niye na, wu nakə a yay a gār a Mbəlom bay aye.

²⁷ Hasləka hay dərmaƙ faya ta giye andza niye, tə gār ha nğwas hay, a yatay a gār haladzay məhəne ta hasləka siye hay. Hasləka hay ta hasləka hay faya ta giye wu neheye a ge horoy aye. Faya ta vahiye ka bo tay dəretsətseh dā ka mənese tay nakə faya ta giye.

²⁸ Ndo neheye ta kərah Mbəlom aye na, a satay məsəre na bay. Andza niye, Mbəlom a gār tay ha hərwi ada tā dzala andza nakə a ye ka bo aye sa bay. Ta dzala swa. Andza niye ta giye wu neheye həbe mäge bay aye.

²⁹ Nəteye maraha eye tə wu neheye nğwalak eye bay aye, tə gawa dāre ka wu i ndo hay, ta dzəgurawa me ka ndo hay, tə gawa dāre a ndo hay, tə kədawa ndo hay, tə gawa magazləga mə walaŋ tay, tə vawatay gār a ndo hay ta bəbək, tə gawa sewed a ndo hay, ta nğəlawatay bəzay a siye i ndo hay.

³⁰ Nəteye tə tsikawa wu neheye nğwalak eye bay aye ka ndo hay, nəteye tə naway dāre a Mbəlom, tə tsadawatay a siye i ndo hay, tə dəsaway ha gār a bo, tə gawa zlapay. Nəteye pat pat tə dzalawa tsəved wedeye hay ka mäge mezeleme, ta rəhawataŋ ha gār a bəba tay ta may tay hay bay.

³¹ Wu nakə nğwalak eye na, tə sər sa bay, dərneh mə bazlam tay sulo, tə sər mawude ndo hay bay, ta sakateye naha a ndo hay bay.

³² Duh nəteye na, tə sər bazlam i Mbəlom mapala eye. Bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad: Ndo neheye faya ta giye slala i wu neheye nğwalak eye bay aye huya na, ta vahaweŋe ka bo mədahaŋ ka gār tay. Kwa andza niye bəbay na, huya faya ta giye wu neheye nğwalak eye bay aye. Sa tsa na, faya ta giye wu nakə a ze neheye aye. Nəteye faya ta zambadateye a ndo neheye faya ta giye wu neheye nğwalak eye bay andza nəteye aye. Faya ta vəlateye gədaŋ ka mäge huya!

2

Mbəlom ma giye sariya nğay ta tsəved eye

¹ Ndo nakə a gwad nəkar ndo məmay ha mənese a ndo hay aye, nəkar eye na, way? Sər ha nəkar eye ka təmiye abəra ka sariya i Mbəlom bay. Tadə faya ka matay ha mənese a ndo hay na, bo yak eye faya ka may ha mənese a gār yak, hərwi wu neheye nğwalak eye bay faya ta giye na, nəkar faya ka giye andza nəteye.

² Nəkway ka sərakwa ha Mbəlom ma gəsiye tay ha a sariya ndo neheye faya ta giye wu neheye nğwalak eye bay aye ada sariya nğay na, ta dedək.

³ Nəkar nakə faya ka matay ha mənese a ndo hay hərwi wu neheye nğwalak eye bay faya ta giye ada bo yak eye faya ka giye andza nəteye na, ka gwad na, ka təmiye abəra ka sariya i Mbəlom wal daw?

⁴ Mbəlom neŋgeye nğwalak eye, faya ma zliye nğatay, a sər mahəbe. Faya ka nğwaseye dāla mə gār a Mbəlom tsukudu? A səmay naha a mezeleme yak na, hərwi məvəlaka tsəved ka məgəre ha mezeleme yak na, ka sər təbədew?

⁵ Nəkar na, faya ka kuliye ha gār yak, ka kərah mambəde ha dārev yak. Andza niye bo yak eye tə gār yak faya ka vahaweŋe ka bo sariya

i Mbəlom. Sariya ma gəsiye kar pat nakə Mbəlom ma diye ha, kə ge mevel ka ndo hay ada ma gateye sariya a ndo hay tebiye ta lele eye.

⁶ «Kwa a way ma vəleye wu i merəbe ngay.*»

⁷ Zəba, ndo neheye faya ta pəliye mäge ngwalak aye na, a satay Mbəlom mâ zambadətay, a satay Mbəlom mâ tsik fataya wu ngwalak eye, a satay Mbəlom mâ vəlatay sifa nakə ma ndəviye bay aye. Mbəlom ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay aye na, a nətəye.

⁸ Ane tuk na, siye i ndo hay na, ta rəhay gər a Mbəlom bay, a satay məpay bəzay a tsəved dedek eye bay, tə pay bəzay duh na, a wu nakə ngwalak eye bay aye. Nətəye na, Mbəlom ma giye fataya mevel, ma gateye dəretsətseh.

⁹ Ndo neheye tebiye tə gawa mənese aye na, ta siye dəretsətseh, Mbəlom ma gateye dəretsətseh haladzay. Ma lahiye məgatay dəretsətseh na, a Yahuda hay təday ada ma dəba eye a slala i ndo siye hay dərmak.

¹⁰ Ane tuk na, ndo neheye tebiye faya ta giye ngwalak eye na, Mbəlom ma vəlateye məzlaḅ, ma tsikiye fataya wu ngwalak eye, ma vəlateye zay. Ma vəlateye a ndo neheye tebiye, ane tuk na, ma lahiye ha na, a Yahuda hay təday ada ma dəba eye a slala i ndo siye hay dərmak.

¹¹ Andza niye Mbəlom na, a ngəna tay ha ka bo abəra ndo hay bay.

¹² Ndo neheye Yahuda hay bay aye, nətəye neheye tə sər bazlam i Musa mapala eye bay aye, faya ta giye mənese kəriye tsa. Ta mətiye kəriye andza niye tsa dərmak ze bazlam i Musa mapala eye. Yahuda hay, nətəye na, tə sər bazlam i Musa mapala eye. Ndo neheye faya ta nasiye ha bazlam i Musa mapala eye na, Mbəlom ma gateye sariya tə bazlam i Musa mapala eye.

¹³ Mbəlom ma təriye ha ndo hay

ngwalak eye hay kame ngay na, hərwi nakə faya ta payzləm a bazlam i Musa dekdek aye tsa bay. Ane tuk na, ma təriye tay ha ngwalak eye hay kame ngay na, ndo neheye faya ta rəhay ha gər a wu nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye.

¹⁴ Hərwi ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye na, tə sər bazlam i Musa mapala eye bay. Azlakwa bay, siye hay tə gawa tə gər tay wu nakə bazlam mapala eye a tsik aye. Faya ta giye andza niye kwa taday tə sər bazlam i Musa mapala eye bay bəbay na, faya ta diye ha, tə sər mäge wu ngwalak eye hay.

¹⁵ Ahəl nakə faya ta giye andza niye na, faya ta diye ha na, Mbəlom kə watsa ada kə patay na bazlam i Musa mapala eye a dərev tay hərwi ta giye wu waray na, ta sər ha. Mədzal gər tay faya ta diye ha andza niye dərmak. Pat mekelej eye hay na, tə sərəwa ta ge wu ngwalak eye. A həlay mekelej eye na, tə sər ta ge mənese.

¹⁶ Wu neheye na tsik faya kənaḅ aye na, ta zəbiye parakka pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay tə həlay i Yesu Kəriste. Ma giye sariya a ndo hay hərwi wu neheye manḅaha eye mə dərev tay aye. Wu nakə na tsik kənaḅ aye na, Labara Ngwalak eye nakə faya na diye ha aye.

Yahuda hay ta rəhay gər a bazlam mapala eye bay

¹⁷ Nəkurom Yahuda hay, ka sərūm nəkurom Yahuda hay, ka dzalum na, kwa mey faya ma diye lele hərwi nakə ka sərūm bazlam i Musa mapala eye, faya ka gumeye zlapay, tə məgwede ka sərūm Mbəlom.

¹⁸ Ka sərūm wu nakə a say a Mbəlom ndo hay tâ ge aye, bazlam i Musa mapala eye kə dākum ha wu nakə ngwalak eye ta wu nakə ngwalak eye bay aye.

¹⁹ Ka dzalum na, dəre andaya fakuma ba! Faya ka dumatəye ha tsəved a guluf hay. Ka dzalum na, nəkurom ka tərūm andza dzaydzay

* 2:6 Zəba mə Dəmes hay 62.13; Dzeke hay 24.12.

hərwi ndo neheye nətəye ma ləvon aye hərwi ada tã nğatay a däre.

²⁰ Nəkurom ka dzalum na, ka dumatay ha wu a ndo neheye tã sər wuray bay bədaw? Ka dzalum sa na, faya ka tətikumateye a ndo neheye ta gəl ka tsəved i Mbəlom zuk bay aye. Ka dzalum andza niye na, hərwi nakə ka sərüm bazlam i Mbəlom mapala eye ba? Ka gwadum na, bazlam mapala eye kə dākum ha dedek hərwi ada kã sərüm.

²¹ Faya ka tətikumateye wu hay a ndo hay, bo kurom eye ka tətikumay a gər kurom bay na, hərwi mey? Faya ka tsikumateye a ndo hay «Kã kəlüm bay», bo kurom eye faya ka kəlümeye na, sa kəkay?

²² Nəkurom faya ka gumateye me a ndo hay ka mäge madama, bo kurom eye faya ka gumeye! Faya ka gwadumateye a ndo hay «Kã gum kule bay». Ada faya ka kəlümeye wu neheye ndo hay tã vələy a kule aye na, ma kəkay?

²³ Faya ka zlapumeye haladzay hərwi nakə ka sərüm bazlam i Mbəlom mapala eye aye, ane tuk na, faya ka nasumeye ha bazlam i Mbəlom mapala eye ada ndo hay ta tsikiye wu nakə nğwalak eye bay aye ka Mbəlom hərwi kurom sa na, ma kəkay?

²⁴ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, a gwad: «Ndo neheye Yahuda hay bay aye faya ta tsal-eye ka gər a Mbəlom hərwi kurom Yahuda hay.†»

²⁵ Nəkway Yahuda hay faya ka dəsakweye bo hərwi mədə ha na, nəkway ndo i Mbəlom hay. Faya na gwadiye: Tadə faya ka pumay bəzay a bazlam i Musa mapala eye lele na, mədəse bo nakə faya ka dəsümeye na, ma dzəniye kurom. Ane tuk na, tadə faya ka pumay bəzay a bazlam i Musa mapala eye bay na, mədəse bo nakə faya ka dəsümeye na, andza faya ka dəsümeye bay, ma dzəniye kurom sa bay.

²⁶ Tadə ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye tã dəs bo təbey, faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, nətəye ka däre i Mbəlom na, andza nətəye madəsa bo eye.

²⁷ Nəkurom Yahuda hay, ta vələkum bazlam mapala eye a həlay. Ane tuk na, ka rəhumay ha gər bay ada ka gum mədəse bo. Ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye, kwa tadə nətəye madəsa bo eye bay bəbay, ta pay bəzay a bazlam mapala eye na, ta gəsiye kurom a sariya.

²⁸ Yahuda nakə dedek eye na, way? Ndo nakə a dā ha nəngeye Yahuda hay tã slo i bo dəkdek aye dāw? A'ay! Mədəse bo dedek eye na, wuye mey tuk? Mədəse bo nakə ndo hay ta nğateye tã däre aye dəkdek tsa bay.

²⁹ Duh Yahuda dedek eye na, ndo nakə Mbəlom ka mbəday ha dərev nğay aye. Mədəse bo dedek eye na, nakə Məsəfəre i Mbəlom faya ma giye mə dərev i ndo aye, bəna məsler i bazlam mapala eye andaya mə dəma bay. Slala i ndo nakay, maa zambaday na, Mbəlom bəna ndo hay bay.

3

¹ Kə ge andza niye na, ndo nakə Yahuda aye na, a ze ndo nakə Yahuda bay aye na, tã mey? Tadə ndoweye kə dəs bo na, nğama eye mə dəma na, mey?

² Faya na gwadakumeye: «Ma giye nğama haladzay ta tsəved mekelenj eye hay wal wal.» Mbəlom a vəl bazlam nğay na, a Yahuda hay təday.

³ Ane tuk na, tadə siye i Yahuda hay ta kula ha gər tay na, niye na, ma sliye məgay me a Mbəlom ka mäge wu nakə a tsik aye dāw?

⁴ A'ay, andza niye bay tebiye, kwa tadə ndo hay tebiye maraw me eye hay na, Mbəlom ma giye wu nakə a tsik aye huya. Andza nakə tã watsa a Derewel i Mbəlom aye, tã gwad:

«Nəkar Mbəlom, ka tsik me na, ndo hay tebiye tã sər ha ka tsik na, dedek.

† 2:24 Ezay 52.5. * 3:4 Dəmes hay 51.6.

Tadə ta maka ha mənese na, ndəray ma sliye məgəse kar a sariya bay.*»

⁵ Agəla siye hay ta gwadiye, mənese nakə faya ka gakweye ma dzəniye tay ha ndo hay ka məsəre ha Mbəlom na, neŋgeye a ge mənese bay. Wu nakə ka mbədakwateye faya na, wuye mey? Kə ge andza niye na, ka gwadəkweye Mbəlom faya ma giye mənese bəna faya ma sakweye dəretsətseh bədaw? Wu nakə na tsik aye na, na tsik bazlam i ndo hay.

⁶ A'ay, andza niye bay, Mbəlom neŋgeye ŋgwalak eye. Tadə neŋgeye ŋgwalak eye bay na, ma giye sariya a ndo i məndzibəra hay na, ma kəkay?

⁷ Agəla siye hay ta gwadiye sa: «Tadə maraw me ga hay faya ta dzəniye ndo hay ka məsəre Mbəlom neŋgeye a tsik dedek na, ta zambadəye hərwiye. Kə ge andza niye na, nəkway ndo mäge mezeleme hay Mbəlom ma gəsiye kway a sariya na, hərwi mey?»

⁸ Siye hay faya ta gwadiye: «Gakwa mənese hərwi ada t̄a ŋgatay parakka Mbəlom na, ŋgwalak eye, ma giye wuray daw?» Siye hay faya ta tsikiye wu nakə ŋgwalak eye bay aye fagaya, tə gwad neŋ eye na tsik andza niye. Nəteye da nakə Mbəlom m̄a gəs tay ha a sariya aye.

Ndo hay tebiye mezeleme eye hay

⁹ Andza niye, nəkway Yahuda hay na, ka zakwa tay ha siye i ndo hay daw? A'ay, kwa tsekweŋ bay. Ba na tsik tsiy, Yahuda hay ta siye i ndo hay tebiye mezeleme faya ma ləviye kway.

¹⁰ Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, tə gwad:

«Ndəray nakə neŋgeye ŋgwalak eye kame i Mbəlom aye na, andaya bay, kwa nəte.

¹¹ Ndəray nakə a sər dedek aye na, andaya bay, ndəray nakə faya ma pəliye Mbəlom aye na, andaya bay.

¹² Nəteye tebiye ta mbəday dəba a tsəved i Mbəlom, ta dze tebiye, ndəray nakə faya ma giye ŋgwalak aye na, andaya bay, kwa nəte.†

¹³ Wu nakə ma ndahwaweye abəra mə bazlam tay aye na, ŋgwalak eye bay

andza wu nakə a zaw ma tsəvay nakə ta həndək faya abəra aye.

Ta dərneh tay na, faya ta vateye ha gər a ndo hay.‡

Ka təbəlem tay na, muwar i dədəe.§

¹⁴ Faya ta vəlateye mezeleme a ndo hay huya,

ta tsikiye wu ŋgwalak eye bay huya.*

¹⁵ Tə sik tay hay na,

ta hwiye ha ka məkəde ndo hay.

¹⁶ Tsəved tay nakə ta ye tə dəma aye na, ta nasiye ha wu hay tebiye, ada ta sateye dəretsətseh a ndo hay.

¹⁷ Tsəved i zay na, tə sər bay.†

¹⁸ Ta dzədzaray a Mbəlom bay tebiye.‡»

¹⁹ Na gwad ka sərakwa ha wu neheye tebiye bazlam i Mbəlom mapala eye faya ma tsikiye aye na, a tsik ka ndo neheye faya ta rəhay ha gər aye. Andza niye, ndəray ma sliye mambəde me abəra ka bo bay. Kwa way kə ge mənese kame i Mbəlom.

²⁰ Hərwi niye ka dərə i Mbəlom na, ndəray nakə ŋgwalak eye hərwi bazlam i Mbəlom mapala eye andaya bay. Bazlam i Mbəlom mapala eye faya ma diye ha mezeleme i ndo hay hərwi ada t̄a sər ha.

Ndo hay ta ndziye dedek eye hay kame i Mbəlom na, kəkay?

²¹ Anəke na, tsəved i ndo hay ta təriye ŋgwalak eye kame i Mbəlom aye na, kə ndohwaw parakka. Tsəved eye a ndohwaw na, abəra mə derewel i Musa bay. Ane tuk na, derewel i Musa ada ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ta tsik faya kurre.

²² Tsəved eye na, andza nakay: Ndo neheye tə dzala ha ka Yesu Kəriste, Mbəlom a təra tay ha dedek eye hay

† 3:12 Dəmes hay 14.1-3, 53.2-4; Ekəliziyaŋ 7.20. ‡ 3:13 Dəmes hay 5.10. § 3:13 Dəmes hay 140.4.

* 3:14 Dəmes hay 10.7. † 3:17 Ezay 59.7-8. ‡ 3:18 Dəmes hay 36.2.

ka dāre ŋgay aye na, nāteye. Mbəlom a hāndək tsəved nakay na, a ndo neheye tə dzala ha ka Yesu Kəriste aye tebiye bəna a Yahuda hay dəkdek bay. Mbəlom a ŋgəna tay ha ka bo abəra ndo hay bay.

²³ Hərwi ndo hay tebiye ta ge mezeleme, ta sliye mändze ma məzlaḅ i Mbəlom bay.

²⁴ Ane tuk na, Mbəlom kə gatay ŋgwalak kəriye, ka təra tay ha dedek eye kame ŋgay. A ge andza niye na, tə həlay i Yesu Kəriste nakə ma mbəliye tay ha abəra mə mezeleme aye.

²⁵ Neŋgeye na, Mbəlom a zla na ada mā mət hərwi ndo hay hərwi ada mā zla fataya abəra mezeleme tay tə bambaz ŋgay. Tsəved eye nakay Mbəlom a hāndək na, hərwi ndo neheye tebiye ta dzaliye ha ka Yesu Kəriste aye. A ge andza niye na, hərwi ada ndo hay tā zəba neŋgeye na, dedek. Mezeleme neheye ahəl niye ndo hay tə gawa aye na, Mbəlom a gawa ha andza a ŋgataway bay.

²⁶ A tsikawa faya bay, a dāmawa. Ane tuk na, anəke na, faya ma datay ha a ndo hay, neŋgeye na, dedek. Neŋgeye a say mäge na, wu nakə dedek eye ada a say matəre tay ha ndo neheye tə pa mədzal gər tay ka Yesu Kəriste aye ndo dedek eye hay.

²⁷ Kə ge andza niye na, wuray andaya nakə ka gakweye ha zlapay aye daw? A'ay, andaya bay! Mbəlom a təra kway ha dedek eye hay kame ŋgay na, hərwi nakə faya ka dzalakweye ha ka Yesu Kəriste aye bəna hərwi nakə ka pakway bəzay a bazlam mapala eye bay. Andza niye, wuray andaya nakə ka gakweye ha zlapay aye bay.

²⁸ Andza niye, Mbəlom a təra tay ha ndo hay dedek eye hay kame ŋgay na, hərwi nakə faya ta dzaliye ha ka Yesu Kəriste aye dəkdek tsa bəna hərwi nakə tə pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye aye bay.

²⁹ Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom i Yahuda hay dəkdek bay, neŋgeye

Mbəlom i ndo hay tebiye, kwa i Yahuda hay ada kwa i siye i ndo hay,

³⁰ hərwi Mbəlom na, nāte ŋgweŋ. Tadə Yahuda hay ta dzala ha ka Yesu Kəriste na, ma təriye tay ha dedek eye hay kame ŋgay. Hərwi ndo siye hay na, andza niye dərmaḅ, tadə ta dzala ha ka Yesu Kəriste na, ma təriye tay ha ndo i dedek eye hay kame ŋgay dərmaḅ.

³¹ Məgwede na, Mbəlom a təra tay ha ndo dedek eye hay na, hərwi nakə tə dzala ha ka Yesu Kəriste aye, niye a say məgwede na, ndo hay tā pay bəzay a bazlam i Mbəlom mapala eye sa bay daw? A'ay, andza niye bay. Duh bazlam i Mbəlom mapala eye na, ka təmaḅweye na lele andza nakə a ye ka bo aye.

4

Mbəlom a təra ha Abraham ndo i dedek kame ŋgay

¹ Dzalakwa ka Abraham bəba tətə kway təday. Ka gwadaḅweye ka neŋgeye na, mey? A huta ka təv i Mbəlom na, mey?

² Tadə Mbəlom a təra ha ndo i dedek kame ŋgay hərwi nakə a gawa məsler ŋgwalak eye hay aye na, Abraham ma sliye faya mäge zlapay. Ane tuk na, Abraham kə sla faya məzlepe kame i Mbəlom bay.

³ Andza nakə tə watsa a Dərewel i Mbəlom aye na, tə gwad: «Abraham a dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye Mbəlom a təra ha ndo i dedek kame ŋgay.*»

⁴ Sərum ha na, tadə ndoweye kə ge məsler na, ta vəleye wu hərwi məsler ŋgay. Wu nakə ta vəleye na, merəḅe ŋgay bəna ta vəleye kəriye bay.

⁵ Tadə duh ndoweye kə dzala ha ka Mbəlom ada ma dzaliye mə gər ŋgay a gawa məsler neheye ŋgwalak eye bay aye na, Mbəlom a təra ha ndo i dedek kame ŋgay. Andza niye tsəved i Mbəlom andaya matəre ha ndo hay dedek eye kame ŋgay na, kəriye.

⁶ Davit kə tsik andza niye dərmaḅ. A gwad ka ndo nakə Mbəlom a təra

* 4:3 Madazlay i wu hay 15.6.

ha ndo i dedek kame ngay aye na, ka zəba ka məsler ngay hay bay. A gwad ndo neheye na, Mbəlom kə vəlatay mənɣwese.

⁷ A gwad:

«Ndo neheye Mbəlom a pəsətay ha mezeleme tay na, maa huta mənɣwese na, nəteye. Ndo neheye Mbəlom a mbatatay ha mənese tay aye na, maa huta mənɣwese na, nəteye.

⁸ Ndo neheye Bəy Maduweŋ Mbəlom a pasla mənese tay bay aye na, maa huta mənɣwese na, nəteye.†»

⁹ Ahəl nakə Davit a tsik andza niye na, andza məɣwede maa huta mənɣwese na, ndo neheye tə dəs bo aye dekdek tsa daw? A'ay, ndo neheye ta dəs bo bay aye ta hutiyə mənɣwese dərma. Ta dedek ka tsənakwa na, Mbəlom a təra ha Abraham ndo i dedek kame ngay na, hərwi nakə Abraham a pa mədzał gər ka neŋgeye, na gwad bədaw?

¹⁰ Mbəlom a təra ha Abraham ndo i dedek kame ngay na, kəday? Neŋgeye madəsa bo eye tsukudu neŋgeye madəsa bo eye zuk bay daw? A həlay niye na, neŋgeye madəsa bo eye zuk bay!

¹¹ Mbəlom a təra ha ndo i dedek kame ngay na, ahəl nakə kə dəs bo zuk bay aye hərwi kə dzala ha ka Mbəlom. Ma dəba eye na, Mbəlom a gwaday «dəs bo». Mədəse bo nakə a dəs aye na, ngodgor nakə neŋgeye ndo i dedek kame i Mbəlom aye. Andza niye, Abraham neŋgeye bəba i ndo neheye ta dəs bo bay ada ta dzala ha ka Mbəlom aye. Mbəlom a pa tay ha nəteye dedek eye hay kame ngay andza nakə a pa Abraham ndo i dedek kame ngay aye.

¹² Sa na, Abraham neŋgeye bəba i ndo neheye madəsa bo aye. Ane tuk na, kutoŋ t̄a ge andza Abraham hərwi mədzał ha ka Mbəlom andza nakə neŋgeye a dzala ha kwa ahəl nakə kə dəs bo zuk bay aye.

Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye

¹³ Mbəlom a gwaday ahəl niye a Abraham ada a hulfe ngay na, ma vəlateye məndzibəra. Mbəlom a tsik andza niye na, hərwi nakə Abraham a pay bəzay a bazlam mapala eye bay, a tsikay andza niye na, hərwi Abraham a dzala ha ka Mbəlom aye ada a təra ndo i dedek kame ngay na, andza niye.‡

¹⁴ Tadə ahəl niye ndo neheye tə paway bəzay a bazlam mapala eye aye ta hutiyə wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye na, ndo neheye tə dzala ka Mbəlom aye na, tə dzala ha hərwi mey? Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye na, ma təriye wu kəriye.

¹⁵ Andza niye, hərwi bazlam mapala eye a zlaw mevel i Mbəlom ka ndo hay hərwi ta pay bəzay bay. Tadə bazlam mapala eye andaya bay na, ndəray andaya ma nasiye ha bazlam mapala eye bay.

¹⁶ Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye, ma vəliye a ndo neheye tə dzala ha ka neŋgeye aye. A ge andza niye na, hərwi mədə ha ngwalak ngay ta məvəle wu kəriye. A say məvəle a hulfe i Abraham, a nəteye tebiye. A vəl na, a ndo mədzał gər neheye tə pay bəzay a bazlam i Mbəlom mapala eye dekdek bay, ane tuk na, a siye i ndo neheye tə dzala ha ka Mbəlom andza Abraham nakə a dzala ha aye dərma, hərwi Abraham na, bəba kway tebiye ma mədzał gər ka Mbəlom.

¹⁷ Andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, Mbəlom a gwaday a Abraham: «Na pa kar bəba i slala hay haladzay.» Neŋgeye bəba kway kame i Mbəlom hərwi nakə a dzala ha aye. Mbəlom nakə a mbəl ha ndo hay abəra ma mədahan aye ada neŋgeye nakə a ge wu hay a dazlay ka kəriye, a tsik me na, wuye hay tə ndohwaw.§

¹⁸ Abraham neŋgeye na, a dzalawa ha huya ka Mbəlom. Kwa mâ ge andza tsəved eye nakay ada Mbəlom mâ ge wu nakə a gwad ma vəliye andaya sa bay bəbay na, Abraham a

† 4:8 Dəmes hay 32.1-2. ‡ 4:13 Zəba mə Madazlay i wu hay 12.2-3; 17.4-6; 22.15-18. § 4:17 Madazlay i wu hay 17.5.

pa faya mædzal gær ɲgay ka Mbəlom huya. A tɛra bəba i slala hay haladzay na, andza niye.* Andza nakə Mbəlom a tsikay, a gwaday: «Hulfe yak hay ta giye haladzay.»

¹⁹ Ahəl nakə Mbəlom a tsikay andza niye na, məve i Abraham ma giye temerre. A sər bo ɲgay na, ɓa andza maməta eye tsiy, Sara ɲgwas ɲgay ma sliye faya məwe sa bay. Ane tuk na, a dzalawa ha ka Mbəlom huya, kə ye gær bay.

²⁰ A sər ha lele ma hutiyə wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye. Ka dzədza ha mædzal gær ɲgay bay. Duh mædzal gær nakə a dzala ha ka Mbəlom aye na, a vəlay gədan ɓəɲɓəɲ ka tsəved i Mbəlom ada a zambadaway a mæzlaɓ i Mbəlom.

²¹ A sər ha lele gədan i Mbəlom andaya ka mäge wu nakə a gwad ma giye aye.

²² Hərwi niye Mbəlom a tɛra ha Abraham ndo i dedek kame ɲgay.†

²³ Wu nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na: «Mbəlom ka zəba faya neɲgeye ndo i dedek kame ɲgay.» Tə watsa na, hərwi ɲgay dekdek bay,

²⁴ tə watsa hərwi kway dərma. Tadə ka dzalakwa ha ka Mbəlom nakə a lətse ahaya Yesu Bəy Maduwen kway abəra mə walaɲ i mədahaɲ hay aye na, ma zəbiye fakwaya dedek eye hay kame ɲgay dərma.

²⁵ Yesu, neɲgeye Mbəlom a vəl a həlay i ndo hay hərwi ada mə mət hərwi mezeleme kway. Ma dəba eye Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaɲ hərwi ada mə pa kway dedek eye hay kame ɲgay.

5

Yesu kə vəlakway məsərə bo ta Mbəlom

¹ Andza niye, Mbəlom ka tɛra kway ha dedek eye hay kame ɲgay hərwi faya ka dzalakweye ha ka neɲgeye. Anəke tuk na, nəkway mandza eye ta Mbəlom tə zay hərwi Bəy Maduwen kway Yesu Kəriste.

² Maa həndəkakway na tsəved eye na, Yesu Kəriste hərwi ada Mbəlom mə gakway ɲgwalak ɲgay hərwi faya ka dzalakweye ha ka neɲgeye. Ka lətsakwa duwirre ɓəɲɓəɲ na, ka ɲgwalak ɲgay eye nakay ada ka ɲgalakakweye hərwi ka sərakwa ha Mbəlom ma ta vəlakweye mæzlaɓ andza neɲgeye.

³ Sa na, faya ka sakweye dəretsətseh na, dərev kway faya ma ɲgwasiye hərwi ka sərakwa ha dəretsətseh ma dzəniye kway ka mæzle ɲgatay.

⁴ Ka zlakwa ɲgatay na, ka hutakweye gədan. Tadə ka hutakwa gədan na, ka pakweye mædzal gær ka Mbəlom, ma giye wu nakə a gwad ma giye.

⁵ Tadə ka pa faya mædzal gær andza niye na, ma təriye wu kəriye bay hərwi ɓa Mbəlom kə dəkway ha parakka a wudə kway haladzay. A dəkway ha na, tə həlay i Məsəfərə ɲgay Tsədanɲa eye nakə a vəlakway aye.

⁶ Ayaw, ahəl niye gədan kway andaya mətəme ha gær kway bay. Ane tuk na, həlay eye nakə Mbəlom a pa aye, Kəriste a yaw a mət hərwi mezeleme kway.

⁷ Ka sərakwa ha na, mawura bo eye haladzay nakə ndo ma təmiye məməte hərwi ndo nakə dedek eye, mawura bo eye. Tadə ndoweye faya ma giye wu ɲgwalak eye na, agəna ma təmiye məməte hərwi ɲgay.

⁸ Ane tuk na, Kəriste, neɲgeye kə mət hərwi kway. A mət na, ahəl nakə nəkway huya mə mezeleme aye. Andza niye Mbəlom a dəkway ha ma kəkay nakə a wudə kway aye.

⁹ Ma məməte i Kəriste nakə a mət hərwi kway aye na, Mbəlom ka tɛra kway ha dedek eye hay tə bambaz ɲgay. Kə ge andza niye na, ka sərakwa ha dedek Kəriste ma təmiye kway ha hərwi ada Mbəlom mə gəs kway ta sariya bay.

¹⁰ Ahəl niye nəkway ndo mane dərə i Mbəlom na, neɲgeye kə sər kway ha

* **4:18** Madazlay i wu hay 15.5. † **4:22** Zəba mə Madazlay i wu hay 15.6.

ka bo ta neŋgeye tə məməte i wawa ŋgay. Kə ge andza niye na, ka sərakwa ha ta dedek ma tamiye kway ka tor eye hərwi wawa ŋgay kə lətsew abəra ma mədahan.

¹¹ Neŋgeye niye dekdek tsa bay. Sa na, faya ka ŋgalakakweye ta Mbəlom hərwi maa ye kway ha məsəre kway ha ka bo ta Mbəlom na, neŋgeye. Wu nakə a ge aye na, hərwi Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

Adam tə Yesu Kəriste

¹² Maa zlaw mezeleme ka məndzibəra na, ndo nəte ŋgweŋ, Adam. Hərwi mezeleme, ndo hay faya ta mətiye. Andza niye, mədahan a zəvay a ndo zezeŋ ka məndzibəra tebiye, hərwi ndo hay tebiye ta ge mezeleme.

¹³ Mezeleme andaya ka məndzibəra na, kurre kwa ahəl nakə Mbəlom kə vəlay bazlam mapala eye a Musa zuk bay aye. A həlay niye bazlam mapala eye andaya zuk bay na, Mbəlom kə pasla mezeleme i ndo hay bay.

¹⁴ Ane tuk na, kwa kə ge bo andza niye bəbay na, madazlay ka Adam hus a həlay i Musa na, mədahan a kədawa ndo hay tebiye. Kwa tadə ta gəsay me a Mbəlom andza Adam nakə kə ge bay aye na, tə mətawa huya.

Adam na, andza Yesu, ndo nakə ma deyeweye kame aye.

¹⁵ Ane tuk na, nəteye niye sulo aye na, məsler tay wal wal. Mezeleme nakə Adam a ge aye na, wal andza ŋgama nakə Mbəlom a vəlaye bay. Dedek, ndo hay haladzay ta mət hərwi Adam nakə neŋgeye nəte a ge mezeleme aye. Ane tuk na, ŋgwalak i Mbəlom gədan eye a ze kwa mey. Kə pa ŋgama haladzay ka ndo hay haladzay kəriye, kə gatay ŋgwalak tə həlay i ndo nəte, Yesu Kəriste.

¹⁶ Wu nakə Mbəlom a vəlaye na, hohway ŋgay eye wal dərmak. Andza i mezeleme bay. Mezeleme nakə Adam a ge aye na, Mbəlom kə gəs na faya a sariya. Ane tuk na, Mbəlom faya ma vəliye ŋgwalak ŋgay a ndo hay, kwa tadə ta ge mezeleme haladzay bəbay na, faya ma təriye tay ha dedek

eye hay kame ŋgay ada sariya ma gəsiye tay ha bay.

¹⁷ Dedek, ndo nəte kə ge mezeleme ada mədahan ka zəvatay a ndo hay tebiye hərwi ndo nakay nəte eye. Ane tuk na, ndo neŋged, Yesu Kəriste, neŋgeye a ge məsler mekeləŋ. Hərwi ŋgay, Mbəlom kə vəlaye ŋgwalak ŋgay haladzay ada kə vəlaye məsəre bo, ndo hay ta sər bo ta neŋgeye. Andza niye, ta hutiyeye sifa ka tor eye ada ta giye bəy tə Yesu Kəriste.

¹⁸ Andza niye, sariya kə gəs ndo hay tebiye hərwi mezeleme i Adam. Yesu Kəriste, neŋgeye ndo nəte a ge ŋgwalak, andza niye a təma ahaya ndo hay tebiye abəra ma sariya, a vəlatay sifa.

¹⁹ Zəbum, ndo hay haladzay tə ge mezeleme na, hərwi ndo nəte a kərah marəhay ha gər a Mbəlom. I ndo neŋged, andza niye. Ndo hay haladzay ta təriye dedek eye hay kame i Mbəlom na, hərwi nakə neŋgeye a rəhay ha gər a Mbəlom aye.

²⁰ Bazlam i Musa mapala eye a yaw na, hərwi ada mezeleme mə səkah. Ane tuk na, mezeleme a səkah mazəbe na, ŋgwalak i Mbəlom a səkah kame kame.

²¹ Ahəl niye na, mezeleme a kədawa ndo hay ta gədan. Anəke na, ŋgwalak i Mbəlom andaya ta gədan eye matəre ha ndo hay dedek eye hay kame i Mbəlom. Mbəlom a vəlakway ŋgwalak ŋgay niye na, hərwi mede kway ha a sifa nakə ma ndəviye bay aye tə həlay i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

6

Ndo neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye nəteye ma sifa

¹ Ayaw, ka gwadəkweye na, mey tuk? Niye na, andza məgwede «Gakwa mezeleme hərwi ada Mbəlom mə səkah ha məvəle ŋgwalak kame kame» tsukudu, kəkay?

² Andza niye bay tebiye! Nəkway na, andza ka mətakwa, mezeleme ma sliye faya mələvakway gər sa bay. Ka ndzakweye mə mezeleme sa na, ma kəkay?

³ Ahəl nakə ta dzəhuḅ kway ha a yam aye na, nəkway ka dzapakwa tə Yesu Kəriste. Andza mægweḏe na, ka mətakwa ka bo tə neŋgeye. Ka sərūm təbədew?

⁴ Ahəl nakə ta dzəhuḅ kway ha a yam aye na, ka tərakwa maməta eye hay tə neŋgeye ada ta təlaka kway ha a mədahaŋ andza neŋgeye hərwi ada Bəba Mbəlom m̄a lətsakway ahaya abəra ma mədahaŋ andza nakə a lətse ahaya Kəriste abəra ma mədahaŋ ta məzlaḅ i gədaŋ ŋgay aye. Məmbəle kway ahaya nakə a mbəl kway ha aye na, a say k̄a hutakwa məndze nakə weḏeye aye.

⁵ Ayaw, ka tərakwa maməta eye hay andza neŋgeye mə madzəhuḅe nakə ta dzəhuḅ kway ha a yam aye. Andza niye nəkway ka dzapakwa tə neŋgeye. Kə ge andza niye na, ka lətsakwaweye abəra ma mədahaŋ andza neŋgeye nakə a lətsew aye dərmaḅ hərwi məndze ma məndze weḏeye.

⁶ Sərakwa ha na, ahəl nakə Kəriste a mət ka mayako mazləmbada eye na, Mbəlom ka dar mede kway nakə guram eye ka mayako mazləmbada eye dərmaḅ, hərwi ada Mbəlom m̄a dze ha bo nakə a saway mäge mezeleme aye ada k̄a tərakwa beke i mezeleme sa bay.

⁷ Hərwi ndo nakə kə mət aye na, gədaŋ i mezeleme andaya faya sa bay.

⁸ Ahəl nakə Kəriste a mət aye na, nəkway dərmaḅ ka mətakwa. Kə ge andza niye na, ka dzalakwa ha nəkway tə neŋgeye ka ndzakweye ma sifa dərmaḅ.

⁹ Ka sərakwa ha Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ, ma mətaye sa bay. Gədaŋ i mədahaŋ andaya faya sa bay.

¹⁰ A mət na, a mət mə mezeleme i ndo hay, sik nəte ka ndəv. Anəke neŋgeye mandza eye tə dərə na, neŋgeye mandza eye hərwi Mbəlom.

¹¹ Tə nəkurom na, andza niye dərmaḅ. Sərūm ha na, ka mətum, gədaŋ i mezeleme andaya fakuma sa bay. Anəke nəkurom mandza eye

i Mbəlom hərwi nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste.

¹² Kə ge andza niye na, ka təmum mezeleme m̄a ge fakuma gədaŋ sa bay. Wu neheye ŋgwalak eye bay, a say a bor i bo kurom aye na, k̄a pumay bəzay bay. Sərūm ha na, bo ma ndziye bay, ma mətaye.

¹³ Ka vəlumay ha bo kurom a mezeleme m̄a gakum wu nakə ŋgwalak eye bay aye sa bay. Vəlumay ha bo kurom dūh na, a Mbəlom andza ndo neheye tə lətsew abəra ma mədahaŋ aye. Vəlumay ha bo kurom peteh hərwi ada m̄a ge kurom ha məsler ka tsəved ŋgwalak eye.

¹⁴ Andza niye, gədaŋ i mezeleme andaya fakuma sa bay hərwi ka pumay bəzay a bazlam i Musa mapala eye sa bay. Faya ka pumeye bəzay a ŋgwalak i Mbəlom nakə a gakum aye hərwi ada k̄a tərūm dedek eye hay kame ŋgay.

Nəkway na, beke i way?

¹⁵ Agəla ndəray ma gwadiye, nəmay faya nəmaa pay bəzay a bazlam mapala eye sa bay, nəmaa pay bəzay a ŋgwalak i Mbəlom. Kə ge andza niye na, tsəved kway andaya ka mäge mezeleme sa daw? A'ay, andaya kwa tsekweŋ sa bay tebiye.

¹⁶ Na gwad ka sərūm ha tadə ka vəlumay ha bo kurom a ndoweye, ka gwadum ka rəhumay ha gər na, ka tərūm beke ŋgay. Tadə gədaŋ i mezeleme fakuma na, nəkurom ka tərūm beke i mezeleme faya ka vahumaweye məməte ka gər kurom. Tadə dūh ka rəhumay ha gər a Mbəlom na, ka tərūm beke ŋgay hay ada ma təriye kurom ha dedek eye hay kame ŋgay.

¹⁷ Na gwad ahəl niye na, nəkurom beke i mezeleme bəda? Sisəe a Mbəlom, anəke dūh na, ka rəhumay ha gər a Mbəlom. Ka təmum bazlam neheye ta tətikakum aye.

¹⁸ Mbəlom kə təma kurom ahaya abəra ma beke i mezeleme, ka tərūm beke i Mbəlom dūh hərwi ada k̄a pumay bəzay a tsəved ŋgwalak eye.

¹⁹ Na tsikakum ka beke hay na, hərwi ada k̄a tsənum lele hərwi

wu neheye a wur bo aye ka slum faya matsəne bay. Ahəl niye ka vəlawum ha bo kurom peteh ka mäge mənese, ka səkahawum ha mäge mezeleme hay wal wal haladzay. Andza nakə ka gawum ahəl niye aye na, anəke vəlumay ha bo kurom peteh a Mbəlom hərwi ada kâ gum wu nakə dedek eye. Andza niye mede kurom ma deyeye a gər a Mbəlom.

²⁰ Ahəl nakə nəkurom beke i mezeleme aye na, wuray a gakum kutoŋ ka mäge wu nakə a say a Mbəlom aye bay.

²¹ A həlay niye ka gawum wu neheye ŋwalak eye bay a gakum horoy anəke aye na, wu nakə ka hutum mə dāma ma dzəniye kurom aye na, wu waray? Wu neheye dūh na, ta diye ha ndo a mədahaŋ.

²² Anəke na, Mbəlom kə təma kurom ahaya abəra ma beke i mezeleme, ka tərūm beke i Mbəlom dūh. Magogoy kurom nakə ka hutumeye na, mändze kurom ma təriye tsədaŋŋa ada ka hutumeye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

²³ Tadə ndoweye kə ge mezeleme na, mezeleme ma diye ha a məməte hərwi magogoy i mezeleme na, məməte. Ane tuk na, Mbəlom neŋgeye ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay aye na, kəriye. Ma vəlakweye hərwi nəkway madzapa eye ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

7

Gədaŋ i bazlam mapala eye andaya fakwaya sa bay

¹ Malamar ga hay, faya na tsikiye ka bazlam mapala eye. Na gwad nəkurom na, ka sərūm bazlam mapala eye bədaŋ? Ka sərūm ha bazlam mapala eye a ləvay gər a ndo na, ahəl nakə ndoweye tə dāre huya aye dekdek tsa.

² Na dākum ha ta ŋgwas nakə neŋgeye tə zal ŋgay aye. Ahəl nakə zal ŋgay andaya tə dāre mba aye na, tsəved ŋgay andaya mægər ha zal ŋgay,

məzle zal mekelenj eye bay, hərwi bazlam mapala eye a ge me. Tadə zal ŋgay kə mət na, tsəved ŋgay andaya mede a gay i ndo mekelenj eye tuk, maga me eye sa bay.

³ Tadə zal ŋgay kə mət zuk bay, a gər ha, a ye a zal mekelenj na, kə ge madama. Ane tuk na, tadə zal ŋgay kə mət na, neŋgeye tsiy barbarra. Kwa tadə ki ye a zal mekelenj bəbay na, kə nas ha bazlam mapala eye bay, kə ge madama bay.

⁴ Malamar ga hay, i kurom bəbay andza niye dərma. Bazlam mapala eye a ləva kurom sa bay, nəkurom kame ŋgay andza maməta eye hay, hərwi ahəl nakə Kəriste a mət aye na, ka mətum dərma. Andza niye, nəkurom na, i ŋgay, neŋgeye nakə Mbəlom a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye. Nəkurom i ŋgay hay hərwi ada kâ gakwa wu ŋwalak eye hay a neŋgeye.

⁵ Andza məgwede, ahəl niye ka gawakwa wu neheye a yakway a gər aye mba na, bazlam mapala eye a gwadawakway: «Wu nakay na, mezeleme.» Kə dākway ha mezeleme andza niye na, nəkway a sawakway mäge wu niye dūh. Wu neheye ŋwalak eye bay aye a yawa kway ha kame kame ada a yawa kway ha a məməte.

⁶ Ahəl niye na, bazlam mapala eye a təra kway ha beke ŋgay hay, anəke na, nəkway kame ŋgay andza maməta eye hay. Mbəlom kə təma kway ahaya abəra mə həlay ŋgay. Anəke faya ka gakweye məsler i Mbəlom na, ta tsəved wedeye nakə Məsəfəre i Mbəlom a dākway ha aye. Faya ka gakweye məsler ŋgay ta tsəved guram eye tə watsa mə bazlam mapala eye sa bay.

Bazlam mapala eye tə mezeleme

⁷ Nakay na, a say məgwede mey? Bazlam i Musa mapala eye na, wu nakə ŋwalak eye bay aye dāw? A'ay, andza niye bay. Tadə bazlam mapala eye andaya bay na, na səriye

* 7:7 Madayaw abəra ma Ezipt 20.17; Bazlam mapala eye masulo eye 5.21.

mezeleme bay. Tadə bazlam mapala eye mâ gwad: «Kâ ge däre ka wu i ndo bay*» na, na səriye mezeleme niye bay.

⁸ Ane tuk na, ahəl nakə bazlam mapala eye a deŋ ha mäge däre ka mezeleme nakay aye na, mezeleme a huta fagaya tsəved, na dazlay mäge däre ka wu hay wal wal tebiye. Tadə bazlam mapala eye andaya bay na, mezeleme mamata eye.

⁹ Ahəl niye na sər bazlam mapala eye zuk bay na, ka däre ga na, neŋ mandza eye tə däre. Ane tuk na, ahəl nakə na sər wu nakə a say a bazlam mapala eye ndo mâ ge aye na, mezeleme a mbəl,

¹⁰ ada ka däre i Mbəlom na, na mət. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, hərwi ada mâ vəlatay sifa a ndo hay. Ane tuk na, neŋ na mət na, neŋgeye a mət ga ha.

¹¹ Ahəl nakə na tsəne bazlam mapala eye na, mezeleme a huta fagaya tsəved, a veŋ gər hərwi ada nâ ge mənese ada andza niye nâ mət hərwi mezeleme a kəd ga.

¹² Andza niye bazlam mapala eye a yaw na, mə həlay i Mbəlom ada bazlam ŋgay hay tebiye na, tsədanŋa. Wu nakə ŋgwalak eye bay aye na, andaya mə dəma bay.

¹³ Yaw! Andza məgwede na, wu ŋgwalak eye kə kəd ga mədahan eye daw? A'ay, maa kəd ga na, bazlam mapala eye bay. Maa kəd ga düh na, mezeleme. Mezeleme a gəs ga tə wu nakay ŋgwalak eye a kəd ga ha mədahan eye. Andza niye hərwi ta sər ha mezeleme na, mezeleme dedek. Mezeleme neŋgeye ŋgwalak eye bay na, ka zəba parakka hərwi bazlam mapala eye.

Lele ta lele bay eye salamay ma ndo

¹⁴ Ka sərakwa ha bazlam mapala eye a yaw abəra ka təv i Mbəlom. Ane tuk na, neŋ na, ndo zezeŋ tsa, na təra andza beke i mezeleme.

¹⁵ Wu nakə faya na giye na, na sər bay. Wu nakə a seŋ mäge aye na, na ge bay, faya na giye düh na, wu nakə a seŋ bay aye.

¹⁶ Azlakwa tadə na wuda wu nakə na giye aye bay na, faya ma diye ha na sər bazlam mapala eye neŋgeye ŋgwalak eye.

¹⁷ Mənese nakə faya na giye na, maa ge na, neŋ bay. Maa ge na, mezeleme nakə mə neŋ aye.

¹⁸ Na sər ha wu ŋgwalak eye andaya mə neŋ bay. Na tsik na, mə bo ga nakə a saway mäge mezeleme aye. A seŋ ta dedek mäge wu lele eye, ane tuk na, na sla faya mäge bay.

¹⁹ Wu ŋgwalak eye nakə a seŋ mäge aye a seŋ na giye bay. Faya na giye düh na, wu ŋgwalak eye bay nakə a seŋ mäge bay aye.

²⁰ Tadə na ge wu nakə a seŋ mäge bay aye na, andza məgwede maa ge na, neŋ bay. Maa ge na, mezeleme nakə mə neŋ aye.

²¹ Andza niye, wu nakə neŋ faya na tsəniye mə bo ga aye na, andza nakay: A seŋ mäge ŋgwalak, ane tuk na, na sla faya mäge na, mənese dekdek.

²² Andza məgwede bazlam i Mbəlom mapala eye a yeŋ a gər ta dedek mə dərev ga.

²³ Ane tuk na, na zəba faya na, gədan mekeleŋ eye andaya mə neŋ ada faya ma giye vəram tə wu neheye ŋgwalak eye mə neŋ aye. Wu nakay ŋgwalak eye bay aye na, a təra ga ha beke i mezeleme.

²⁴ I ga na, dəretsətseh waray! Na mətiye, hərwi nakə bo ga mezeleme aye. Mata buwa ga ahaya abəra ka tsəved nakay ma diye ga ha a məmäte aye na, way?

²⁵ Mata buwa ga ahaya na, Mbəlom tə həlay i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. Na gay sısə tə dərev ga peteh.

Andza niye, ta mədzaŋ gər ga na, faya na rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye. Ane tuk na, bo ga a say nâ pay bəzay düh na, a mezeleme.

8

Məndze ta gədan i Məsəfəre Tsədanŋa eye

¹ Andza niye, ndo neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, Mbəlom ma gəsiye tay ha a sariya dāda bay.

² Andza niye hərwi gədan i Məsəfəre Tsədanña eye nakə a vəl sifa dedek eye tə həlay i Yesu Kəriste kə təma ga ahaya abəra ma gədan i mezeleme nakə ma diye ga ha a mədahan aye.

³ Bazlam i Musa mapala eye na, kə sla faya məvəle sifa bay hərwi nəkway ndo zezen, nəkway bəle eye hay, ka slakwa faya marəhay ha gər a bazlam mapala eye bay. Ane tuk na, wu nakə bazlam mapala eye a sla faya bay aye na, Mbəlom kə ge na. A ge na, a sləraw wawa ngay ka məndzibəra ada a təra ha andza ndo, a ndzəkit bo ta nəkway ndo i mezeleme hay, hərwi ada m̄a mət hərwi mezeleme kway. Andza niye, Mbəlom a gəs na mezeleme nakə ndo hay faya ta giye a sariya.

⁴ A ge andza niye na, hərwi ada k̄a tərakwa ngwalak eye tebiye andza i bazlam mapala eye nakə a gwad ha bə ka tərakweye aye. Niye na, ka gakweye tə mede ka tsəved i Məsəfəre Tsədanña eye bəna ka tsəved nakə a yay a gər a bo kway aye bay.

⁵ Ndo neheye faya ta giye andza niye na, a yay a gər a bo tay. Tə dzala na, huya ka wu nakə a yatay a gər aye. Ndo neheye faya ta ndziye andza nakə Məsəfəre Tsədanña eye a tətikatay aye na, nəteye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a Məsəfəre Tsədanña eye.

⁶ Ndo neheye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a bo tay aye na, tsəved eye niye ma diye tay ha a məməte. Ane tuk na, ndo neheye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a Məsəfəre Tsədanña eye na, Mbəlom ma vəlateye sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye ada ta məndze zay.

⁷ Hərwi niye, ndo neheye faya ta dzaliye huya ka wu nakə a yay a gər a bo tay aye na, nəteye tə nay dərə a Mbəlom. Faya ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a tsik aye bay. Ta sliye faya kwa tsekwen

marəhay ha gər bay.

⁸ Ndo neheye faya ta giye wu nakə a yay a gər a bo tay aye huya na, ta sliye faya madayay a gər a Mbəlom bay.

⁹ Nəkurom na, faya ka gumeye wu nakə a yay a gər a bo kurom aye bay. Nəkurom faya ka ndzumeye dūh na, ka tsəved i Məsəfəre i Mbəlom, hərwi Məsəfəre i Mbəlom andaya mə nəkurom. Tadə ndoweye, Məsəfəre i Yesu Kəriste andaya mə neŋgeye bay na, neŋgeye ndo i Kəriste bay.

¹⁰ Tadə Yesu Kəriste andaya mə nəkurom na, Məsəfəre ngay ma vəlakumeye sifa nakə ma ndəviye bay hərwi ka tərūm ngwalak eye hay ka dərə i Mbəlom. Andza niye, kwa bo kurom hay ta mətiye hərwi mezeleme.

¹¹ Mbəlom, neŋgeye kə lətse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahan. Tadə Məsəfəre ngay andaya mə nəkurom na, ta dedek ma mbəla kurom ahaya abəra ma mədahan dərma. Ma giye wu niye na, ta Məsəfəre ngay nakay mə nəkurom aye.

¹² Kə ge andza niye na, malamar ga hay, gwedere andaya fakwaya. Slala i gwedere nakay na, məge məsler andza nakə a say a Məsəfəre Tsədanña eye, bəna məge wu nakə a say a bo kway aye bay.

¹³ Tadə faya ka pumay bəzay a tsəved nakə a yakum a gər aye na, ta dedek ka mətumeye. Duh ka vəlumay ha bo a həlay i Məsəfəre Tsədanña eye hərwi ada m̄a mbatakum ha mezeleme nakə mə nəkurom aye na, ka ndzumeye ma sifa dedek eye.

¹⁴ Ndo neheye tebiye Məsəfəre i Mbəlom faya ma lakiye tay ha aye na, nəteye wawa i Mbəlom hay.

¹⁵ Məsəfəre niye Mbəlom a vəlakum aye na, neŋgeye ma təriye kurom ha beke hay bay, ka dzədzarumeye sa bay. Məsəfəre niye ma təriye kurom ha wawa i Mbəlom hay dūh. Ada ta Məsəfəre niye na, ka wudakweye, ka gwadəkweye: «*Abba! Bəba!*»

¹⁶ Məsəfəre Tsədanña eye, bo ngay eye faya ma tsikiye mə dərəv kway na, ta dedek nəkway wawa i Mbəlom hay.

¹⁷ Kə ge nəkway wawa ŋgay hay na, ka hutakweye wu ŋgwalak eye hay neheye a gwad ma vələteye a ndo ŋgay hay aye dərma. Mata hute na, nəkway tə Kəriste tadə ka sakwa dərətsətseh andza neŋgeye dərma. Andza niye, nəkway ta neŋgeye ka ndzakweye ma təv i məzlaḅ ŋgay.

Məzlaḅ nakə kame aye

¹⁸ Na sər ha na, dərətsətseh nakə faya ka sakweye a həlay nakay anan aye na, neŋgeye andza wu tsekweŋ eye kəriye. Neŋgeye andza məzlaḅ nakə Mbəlom ma vələkweye aye bay.

¹⁹ Wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye faya ta həbiye ndokndok. A satay haladzay mənġatay a pat eye nakə Mbəlom ma bəziye ha wawa ŋgay hay mə dzaydzay aye.

²⁰ Mbəlom ka təra tay ha wu neheye a ge aye wu kəriye. Wu neheye bo tay aye na, a satay andza niye bay. Mbəlom eye a say makəte tay ha. Ane tuk na, faya ma həbiye wu nakə ma giye bo aye huya.*

²¹ A sər ha na, pat mekeleŋ eye ma təmiye wu neheye a ge aye tebiye. Wu neheye ta təriye andza beke hay sa bay, ta ziye sa bay, ta hutaye məzlaḅ andza Wawa i Mbəlom hay, ta ndziye barbarra.

²² Ka sərakwa ka madazlay hus anəke, wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye na, faya ta siye dərətsətseh. A wur fataya andza ŋgwas nakə ma wiye wawa aye.

²³ Faya ma siye dərətsətseh na, wu neheye dekdek bay. Nəkway dərma, nəkway neheye Mbəlom a lah məvələkway Məsəfəre ŋgay ada ma vələkweye məzlaḅ sa aye na, faya ka sakweye dərətsətseh mə dərəv kway hay. Faya ka həbakweye ndokndok Mbəlom mə təra kway ha wawa ŋgay hay, andza məgwedə mə mbəl kway ha abəra mə dərətsətseh.

²⁴ Mbəlom kə təma kway ha. A təma kway ha na, ka dazlakway a məpe mədzal gər ka wu nakə ma vələkweye kame aye. Tadə ndoweye

kə dzala nəkway faya ka ŋgatakweye tə dərə kway wu neheye ka pakwa faya mədzal gər aye na, niye na, məpe faya mədzal gər sa bay ḅa wu neheye andaya mə həlay kway tsiy. Way nakə faya ma piye mədzal gər ka wu nakə kə huta tsiy aye? Ndəray andaya bay.

²⁵ Ane tuk na, faya ka ŋgatakway a wu nakə ka pakwa faya mədzal gər aye bay. Andza niye, ka səmakway naha, ka həbakweye ndokndok!

²⁶ Andza niye, Məsəfəre Tsədanḡa eye ma deyeweye ma dzəniye kway dərma, hərwi nəkway bəle eye hay ka tsəved i Mbəlom. Ka sərakwa maduwulay me a Mbəlom ta tsəved aye bay. Məsəfəre tə gər ŋgay eye faya ma dūwuleye me a Mbəlom a bəram kway, faya ma dūwuleye me a Mbəlom tə dərəv ŋgay peteh andza faya ma siye dərətsətseh, a ze ha wu nakə mətsike tə bazlam aye.

²⁷ Mbəlom a sər wu nakə mə dərəv i ndo hay aye. A sər wu nakə Məsəfəre ma tsətsahiye faya aye dərma hərwi Məsəfəre faya ma dūwulay me a bəram i ndo ŋgay hay ada wu neheye a yay a gər a Mbəlom aye nakə faya ma dūwuleye me aye.

²⁸ Ndo neheye ta wudə Mbəlom aye na, Mbəlom kə zalatay hərwi ada tə ge wu nakə a yay a gər aye. Ka sərakwa ha na, Mbəlom a ge məsler ta nəteye hərwi ada wu hay tebiye kə ndzatay a gər na, mə ge ŋgwalak eye.

²⁹ Ndo neheye Mbəlom a pala tay ha ahəl niye aye na, kə pa tay ha wal hərwi ada tə ndəkkit bo andza wawa ŋgay Yesu, hərwi ada Wawa ŋgay Yesu mə təra malkwara mə walaŋ i wawa ŋgay neheye haladzay aye.

³⁰ A pa tay ha wal dekdek tsa bay, kə zalatay dərma hərwi ada tə təra ndo ŋgay hay. A zalatay dekdek tsa bay, kə təra ha ŋgwalak eye hay ka dərə ŋgay. Neŋgeye niye dekdek tsa bay, kə vələtay məzlaḅ dərma.

Mbəlom ma wudīye kway kame kame

* 8:20 Zəba mə Madazlay i wu hay 3.17.

³¹ Andza niye na, ka gwadakweye faya sa mey? Kə ge Mbəlom neŋgeye tə nəkway na, ndəray ma sliye fakwaya bay!

³² Mbəlom, neŋgeye kə təma ha wawa ŋgay dēdəŋ eye bay. A sləra ahaya hərwi ada m̄ yaw m̄ mət hərwi kway tebiye. Mbəlom kə vəlakway wawa niye tuk na, ka dzalum na, ma vəlakweye wu hay tebiye bay daw? Ta dēdek, ma vəlakweye siye i wu hay tebiye dərma.

³³ Way nakə ma sliye məmatay ha mənese a ndo neheye Mbəlom a pala tay ha, a pa tay ha wal aye na, way? Ndəray andaya bay. Mbəlom eye tə gər ŋgay ka təra kway ha ŋwalak eye hay ka dərə ŋgay.

³⁴ Way nakə ma sliye mægəse tay a sariya na, way? Ndəray andaya bay. Yesu Kəriste tə gər ŋgay eye kə mət hərwi kway, sa na, Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma mədahan, neŋgeye mandza eye tə həlay i mənday i Mbəlom. Neŋgeye, faya ma duwuleye me a Mbəlom hərwi kway.

³⁵ Way nakə ma ŋgəniye kway ha ka bo abəra tə Kəriste hərwi ada m̄ wudakway sa bay na, way? Dəretsətseh daw, mədzał gər daw, madzəgur me nakə ta dzəguriye fakwaya me tsukudu, may daw, mətawak daw, məkəde nakə ta kədiye kway mədahan eye daw?

³⁶ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Hərwi yak Mbəlom, nakə faya ta pəliye tsəved məkəde may kwa a həlay waray aye.

Ka dərə i ndo hay nəmay na, andza təbaŋ neheye ta zlatay day aye.†»

³⁷ Duh nəmaa ŋgwasə ka dəretsətseh neheye tebiye ta gədaŋ i ndo nakə a wudə may aye.

³⁸ Na sər ha ta dēdek wuray andaya nakə ma ŋgəniye kway ha tə neŋgeye hərwi ada m̄ wudə kway sa bay aye na, andaya bay. Kwa mədahan, kwa sifa, kwa gawla i Mbəlom hay

ada kwa wu neheye ta gədaŋ eye mə mbəlom aye, kwa wu neheye anəke aye, ada kwa wu neheye ta deyeweye kame aye, kwa ndo neheye ta gədaŋ eye ka məndzibəra aye,

³⁹ kwa gədaŋ neheye ka magərmbəlom aye, kwa wu neheye ma bəd aye, kwa wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye na, ta sliye faya maŋgəne kway ha ka bo abəra ta Mbəlom hərwi ada m̄ wudə kway sa bay aye na, ta sliye faya bay. Ka sərakwa ha niye na, hərwi Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste.

9

Yahuda hay

¹ Wu nakə na tsikiye aye na, dēdek, hərwi neŋ i Yesu Kəriste, na rawiye me bay. Məsəfəre Tsədəŋŋa eye faya ma dēŋeye ha bazlam ga na, dēdek ada mədzał gər ga bəbay andza niye.

² Mevel a wur fagaya haladzay, faya ma geŋeye dəretsətseh huya,

³ hərwi gwala ga Yahuda hay. Nəteye na, malamar ga hay. Tadə tsəved andaya na, Mbəlom m̄ vələŋ mezeleme ada m̄ mbəl tay ha duh. A seŋ na, m̄ vələŋ mezeleme, m̄ ŋgəna ga ha ka bo abəra tə Yesu Kəriste hərwi madzəne tay.

⁴ Nəteye Israyel hay, Mbəlom a pala tay hərwi ada t̄ təra wawa ŋgay hay. Ka bəzatay ha məzlaḅ ŋgay. Kə bər dzam ta nəteye, kə vələtay bazlam mapala eye, kə datay ha tsəved i mədəslay ha gər, kə tsikatay wu nakə ma giye hərwi tay aye.

⁵ Nəteye ti yaw ma hulfe i Abraham ta wawa ŋgay hay. Kəriste dərma ahəl nakə a təra ndo aye na, neŋgeye slala tay. Kəriste neŋgeye Mbəlom, a ləva wu tebiye. Zambadəkway ka tor eye! M̄ ge bo andza niye.*

⁶ Na gwad na, wu nakə Mbəlom a gwad ma giye hərwi ndo neheye ka təra kəriye na, na tsik bay. Wu nakə a tsik aye na, kə ge bo. Ane tuk na, siye i ndo i Israyel hay nəteye ndo i Mbəlom hay bay.

† 8:36 Dəmes hay 44.23. * 9:5 Bəba tətə niye hay na, Abraham, Izak, Zakob ada wawa tay hay.

7 Wawa i Abraham hay na, haladzay, ane tuk na, nətəye tebiye wawa ŋgay hay dedek eye andza nakə a Mbəlom a tsik aye bay. Mbəlom a gwaday a Abraham ahəl niye: «Hulfe yak dedek eye ma deyeweye na, ma hulfe i wawa yak Izak.†»

8 Andza məgwede: Wawa i Abraham hay ta təra wawa i Mbəlom hay hərwi bəba tətə tay bay. Ta təra wawa i Mbəlom hay hərwi wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye aye dekdek.

9 Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye aye na: «Aza həlay eye nakə na pa aye kə sla, na diye naha na, Sara kə wa wawa. Ma wiye wawa hasləka eye.‡»

10 Nəngəye niye dekdek bay. Rebeka andaya dərmak. Nəngəye ŋgwas i bəba tətə kway Izak. Kə wa mawsa hay.

11-12 Mbəlom a gwaday: «Wawa bagwar eye ma geye məsler a malamar ŋgay wawa eye.» Ahəl nakə Mbəlom a tsik andza niye na, ta ge ŋgwalak bay, ta ge mənese bay. Rebeka kə wa tay zuk bay. Mbəlom a ge andza niye hərwi məde ha, a gawa wu na, andza nakə a say aye. Ma zliye ndo ŋgay mə walaŋ i ndo hay na, ma zliye hərwi məsler tay ŋgwalak eye bay.§

13 Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad: «Na wuda Zakob, ane tuk na, na kal ha Ezayu.*»

14 Niye na, andza məgwede: Mbəlom a ge wu hay ta tsəved eye bay daw? A'ay, andza niye bay.

15 A gwaday a Musa ahəl niye: «Na geye ŋgwalak a ndo nakə a seŋ məgay ŋgwalak aye. Na sakay naha a ndo nakə a geŋ mə bo aye.†»

16 Mbəlom a zla ndo na, a zla na hərwi nakə a say məgay ŋgwalak aye dekdek bəna hərwi nakə a say a ndow-eye kəgəbay hərwi məsler ŋgay bay.

17 Mbəlom kə tsikay a Farawoŋ dərmak ada mawatsa eye mə Derewel ŋgay, a gwad: «Na təra kar ha bəy na,

hərwi ada ahəl nakə ka rəheŋ ha gər bay aye na, na bəziye ha gədaŋ ga a ndo hay tebiye ka nəkar ada məzele ga mâ da a zləm kwa ka waray ka məndzibəra.‡»

18 Andza niye Mbəlom na, ma giye ŋgwalak a ndo nakə a say aye. Ma kulay ha dərev a ndo nakə a say aye.

Mbəlom na, andza ndo məngere gərwa

19 Ağala ndəray ma gwadiye: «Tadə kə ge andza niye na, Mbəlom faya ma matay ha məŋgok a ndo hay na, hərwi mey? Nətəye faya ta giye na, wu nakə bo ŋgay eye a pa hərwi tay aye.»

20 Nəkar ndo zezeŋ kəriye! Nəkar nakə faya ka tsətsahiye andza niye, ka may ha məŋgok a Mbəlom andza niye na, nəkar eye na, way? Səŋgəle i dođo ma sliye faya məgwaday a ndo nakə a ŋgar na aye: «Ka ŋgar ga andza niye hərwi mey?» na, ma tsikiye tətə daw?

21 Ndo nakə a ŋgar səŋgəle na, gədaŋ ŋgay andaya məge wu nakə a say aye ta dođo. Ma sliye faya məŋgəna ha dođo sulo, ma zliye nəged, ma ŋgariye ha səŋgəle nakə ta giye ha məsler na, pat i magurlom aye. Nəged na, ma ŋgariye ha səŋgəle nakə ta giye ha məsler pat pat aye.

22 Ayaw, tadə kə say a Mbəlom məge andza ndo məngere gərwa na me yak andaya mə dəma daw? A say na, ndo hay tã sər ha nəngəye ta mevel eye ada nəngəye gədaŋ eye. Hərwi niye, ma zliye ŋgatay hərwi ndo neheye nəngəye ta mevel eye fataya neheye hađe da mədze tay ha abəra mə dəma aye.

23 Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada ndo hay tã sər ha nəngəye məzlaḅ eye haladzay ada ma ŋgəniye məzlaḅ ŋgay niye a nətəye, a say məgatay ŋgwalak. Ba kə ləva ha bo kurre hərwi ada tã huta məzlaḅ ŋgay.

24 Nəkway tebiye ndo neheye Mbəlom a pala matəre kway ha i ŋgay aye. A pala na, Yahuda hay dekdek

† 9:7 Madazlay i wu hay 21.12. ‡ 9:9 Zəba mə Madazlay i wu hay 18.10-14. § 9:11-12 Zəba mə Madazlay i wu hay 25.23. * 9:13 Malasi 1.2-3. † 9:15 Madayaw abəra ma Ezipt 33.19. ‡ 9:17 Madayaw abəra ma Ezipt 9.16.

tša bay. A pala nətəye ta siye i ndo hay dərmaḱ.

²⁵ Andza nakə Mbəlom a tsik mə dərəwel i Oze nakə a watsa, a gwad:

«Ndo neheye ahəl niye ndo ga hay bay aye na,
na gwadateye: Nəkurom ndo ga hay,

Slala nakə ahəl niye na wudə bay aye,
na gwadeye: Na wudə kar.»

²⁶ Ada

«Ma təv nakə tə gwadətay a ndo hay:
“Nəkurom ndo ga hay bay”,

ta zalateye Wawa i Mbəlom nakə ta sifa aye. §»

²⁷ Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom kə tsik ka gər tay dərmaḱ, kə tsik ta magala, a gwad:

«Tədə Israyel hay kwa ta ge haladzay andza hewiyen ka me i bəlay na,

sərum ha ndo neheye Mbəlom ma təmiye tay ha aye na, nətəye haladzay bay.

²⁸ Bəy Maduwen Mbəlom ma giye mahonok bay,
ma deyewe ye ka mändzibəra ma giye wu nakə a tsik aye. * »

²⁹ Andza Ezay nakay eye 6a kə tsik faya, a gwad:

«Tədə Bəy Maduwen Mbəlom Gədan eye,
mâ gər ha siye i gwala kway hay bay na,
ka dzakweye andza ndo i Sodom hay ta Gomora hay. †»

Yahuda hay tə sər tsəved dedək eye bay

³⁰ Andza məgwede mey? Andza məgwede na, ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye na, nətəye ta pəla tsəved matəre ηgwalak eye ka dərə i Mbəlom bay, ane tuk na, anəke ta təra ηgwalak eye ka dərə ηgay. Andza niye hərwi ta dzala ha ka neŋgeye.

³¹ Ane tuk na, Yahuda hay nətəye ta pəla bazlam i Musa mapala eye məpay bəzay hərwi ada tâ təra ηgwalak eye hay ka dərə i Mbəlom

andza niye, ane tuk na, ta dəd ka tsəved.

³² Tə dəd ka tsəved na, hərwi mey? Hərwi tə dzala na, ta təriye ηgwalak eye hay ka dərə i Mbəlom tə wu nakə bo tay eye tə gawa aye ada tə dzala ha ka Mbəlom bay. Hərwi niye ta kərah Yesu neŋgeye nakə andza kwar nakə ndo hay ta ndəfiye faya sik ta dədiye,

³³ tə tsik faya mə Dərəwel i Mbəlom aye. Mə dərəwel niye na, Mbəlom a gwad:

«Zəbum! Na piye kwar a wuzlahgəma i Zerozelem.

Ndo hay ta ndəfiye faya sik.

Hotokom nakə ndo hay ta dədiye hərwi ηgay aye.

Ane tuk na, ndo nakə kə pa faya mədzal gər ηgay aye na,
wuray ma dzəmiye na dāda sa bay. ‡»

10

¹ Malamar ga hay, a seŋ tə dərev ga peteh, ndo ga hay tâ yaw hərwi ada Mbəlom mâ mbəl tay ha. Hərwi niye neŋ faya na dūwuleye me a Mbəlom haladzay.

² Na sər ha ta dedək a satay məpay bəzay a Mbəlom peteh. Ane tuk na, tsəved nakə dedək eye məpay bəzay a Mbəlom aye na, tə sər bay.

³ Tsəved nakə Mbəlom ma təriye ha ndo ηgwalak eye kame ηgay aye na, tə sər bay. Ta pəla tsəved tay wal. Andza niye, tsəved nakə Mbəlom ma təriye tay ha ndo hay ηgwalak eye kame ηgay aye na, a satay bay.

⁴ Na tsik andza niye na, hərwi ahəl nakə Kəriste a yaw aye na, ka ndəv ha bazlam mapala eye tebiye. A ge andza niye na, hərwi ada kwa way kə dzala ha ka neŋgeye na nətəye na, Mbəlom ma təriye tay ha ηgwalak eye hay kame ηgay.

Mbəlom ma təmiye tay ha ndo neh-eye tə dzala ha ka neŋgeye aye

⁵ Musa tə gər ηgay kə watsa ka tsəved i məpay bəzay a bazlam mapala eye, ta tsəved eye nakay ndo ma

§ 9:26 Oze 2.1-3; 2.25. * 9:28 Ezay 10.22-23. † 9:29 Madazlay i wu hay 19.23-28. ‡ 9:33 Ezay 28.6.

təriye ɲgwalak eye kame i Mbəlom. A watsa, a gwad: «Ndo nakə kə pay bəzay tebiye a bazlam mapala eye na, ma hutıye sifa dedek eye tə neŋgeye.*»

⁶ Tsəved nakə ndo hay ta təra ɲgwalak eye hay kame i Mbəlom hərwi nakə tə dzala ha ka neŋgeye aye na, wal. Mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, a gwad ka tsəved eye niye: «Ka tsətsah mə dərev: “Mata tsele a mbəlom way?” bay.†» Andza məgwede: Mata tsele məzalay naha a Yesu Kəriste hərwi ada mə mbəzlaw na, way?

⁷ «Kâ tsik mə dərev yak: “Mata mbəzle a təv i mədahaŋ hay ka dala way?” sa bay.‡» Andza məgwede: Mata zalayaw a Yesu Kəriste hərwi ada mə yaw na, way? Ba kə lətsew abəra ma mədahaŋ tsiy.

⁸ Derewel i Mbəlom a gwad dıh na: «Bazlam i Mbəlom neŋgeye bəse tə nəkar, neŋgeye dərəŋ bay, neŋgeye mə bazlam yak, neŋgeye mə dərev yak.§» Bazlam eye neŋgeye nəte nakə faya nəmay nəmaa dətay ha a ndo hay aye, nəmay faya nəmaa gwadiye: «Dzalum ha ka Mbəlom.»

⁹ Tadə ka tsik tə bazlam yak «Yesu Kəriste na, Bəy Maduweŋ» ada ka təma a dərev yak Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ na, Mbəlom ma təmiye kar ha.

¹⁰ Tadə ka dzalakwa ha ka Yesu tə dərev kway na, ka tərakweye ɲgwalak eye hay kame i Mbəlom. Tadə ka gwadakwa tə bazlam kway Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ na, Mbəlom ma təmiye kway ha.

¹¹ Andza tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Ndo nakə kə pa faya mədzal gər ɲgay aye na, wuray ma dzəmiye na dāda sa bay.*»

¹² Mbəlom a tsikatay wu niye a nəteye tebiye. Wuray ka ɲgəna tay ha ka bo abəra Yahuda hay ta ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye bay. Bəy Maduweŋ neŋgeye Bəy Maduweŋ i ndo hay tebiye. Faya ma

giye ɲgwalak a ndo neheye faya ta dıwuleye me aye tebiye.

¹³ Andza mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Kwa way ka dıwulay me a Bəy Maduweŋ mə təma ha na, Bəy Maduweŋ ma təmiye ha.†»

¹⁴ Ane tuk na, ta dzala ha ka neŋgeye bay tuk na, ta dıwulay me na, kəkay? Ta tsəne labara ɲgay bay tuk na, ta dzaliye ha ka neŋgeye na, kəkay? Ndəray kə tsikatay bazlam ɲgay bay tuk na, ta tsəniye labara ɲgay na, kəkay?

¹⁵ Ada tə slər ndo i maslaŋ hay bay tuk na, ndo i maslaŋ hay ta diye ta tsikateye na, kəkay? Andza mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, a gwad: «Zəbum ma kəkay nakə ndo hay faya ta ɲgwasiye ta ndo neheye ti yaw məde ha Labara ɲgwalak eye.‡»

¹⁶ Ane tuk na, maa təma Labara ɲgwalak eye na, ndo hay tsekweŋ tsa. Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a gwad: «Bəy Maduweŋ, maa təma bazlam yak nakə nəmaa dā ha aye na, way? Ndo hay haladzay bay.§»

¹⁷ Andza niye, ndoweeye kə dzala ha na, kə tsəne təday. Ndoweeye kə tsəne labara i Yesu Kəriste na, andza məgwede ndəray kə tsikay təday.

¹⁸ Kə ge andza niye na, na tsətsahiye: Ta dedek ndo i Israyel hay ta tsəne labara nakay bədaw? Ta tsəne. Andza mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, a gwad:

«Ta tsəne bazlam tay ka məndzibəra tebiye,
ada bazlam tay kə ndisl ka kok-
way i məndzibəra?*

¹⁹ Na tsətsahiye sa: Ta dedek ndo i Israyel hay ta sər ha bədaw? A satay məsəre ha bay. Maa tsik ahəl niye təday na, Musa, a gwad:

«Mbəlom a gwad:
Nəkurom Israyel hay, na təriye
kurom ha
kâ gum däre ka slala nakə kəriye
a dəd dala bay aye.

* **10:5** Levitik 18.5. † **10:6** Bazlam mapala eye masulo eye 30.12. ‡ **10:7** Bazlam mapala eye masulo eye 30.14. § **10:8** Bazlam mapala eye masulo eye 30.14. * **10:11** Ezay 28.16. † **10:13** Zowel 3.5. ‡ **10:15** Ezay 52.7. § **10:16** Ezay 53.1. * **10:18** Dəmes hay 19.5.

Ka gumeye mevel,
hərwi slala i ndo neheye tə sər
wuray bay aye.†»

20 Ma dəba eye, Ezay ndo mədə ha
bazlam i Mbəlom kə tsik parakka, a
gwad, Mbəlom a gwad:

«Ndo neheye ta pəlawə ga bay aye,
ta huta ga.

Na dā tay ha bo a ndo neheye,
ta tsətsahawa ga bay aye.‡»

21 Ka gər i Israyel hay na, Mbəlom a
gwad:

«Na bəza ha həlay ga.

Hwapat neŋ faya na gateye wiyaw a
ndo ga hay hərwi ada t̄a yaw.

Ane tuk na, ta rəheŋ ha gər bay, ta
kərah ga.§»

11

Mbəlom ma gəriye tay ha Yahuda hay bay

1 Yaw, faya na tsikakumeye: Kə
ge andza niye na, andza məgwede
Mbəlom kə kal tay ha ndo ŋgay hay
dāw? A'ay, kə kal tay ha bay. Neŋ tə
gər ga, neŋ ndo i Israyel, na yaw abəra
ma hulfe i Bendzameŋ. Neŋ slala i
Abraham.

2 Mbəlom kə gər tay ha ndo ŋgay hay
bay tebiye. A pala tay ha na, zla anəke
bay hərwi ada t̄a t̄ara ndo ŋgay hay.
Ka sərūm wu nakə tə watsa ka Eliya
ndo mədə ha bazlam i Mbəlom mə
Derewel i Mbəlom aye bədfaw? Eliya
faya ma wudiye ka Israyel hay kame
i Mbəlom. A gwad:

3 «Bəy Maduweŋ, ndo neheye na, ta
kədf ndo mədə ha bazlam yak hay, ta
mbəzl ha təv məvəlaka wu hay. Maa
zəkaw na, neŋ nəte ŋgeweŋ ada a satay
məkədə ga dərma. * »

4 Mbəlom, neŋgeye a mbəday faya
na, kəkay? A gwaday: «A'ay, nəkar
mehiyekeye bay. Na ləva ha bo ta ndo
hay gwezem tasəla neheye ta peŋeye
bəzay aye. Ta rəhay ha gər a kule i
Ba'al təbey.†»

5 Kwa ahəl kway nakə anəke aye na,
andza niye dərma. Mbəlom a pala
mə walaŋ i Israyel hay siye i ŋgal tsa.
A pala tay na, hərwi a gatay ŋwalak a
ndo hay.

6 Kə ge Mbəlom a gatay ŋwalak
hərwi məpele tay ha na, andza
məgwede a pala tay ha hərwi məsler
tay nakə tə ge aye bay. Kə ge Mbəlom a
palawa ndo hay hərwi məsler tay na,
ŋwalak ŋgay ka t̄ara ŋwalak sa bay.

7 Niye andza məgwede na, Israyel
hay ta huta wu nakə faya ta pəliye
bay. Mə walaŋ tay na, ndo ma ŋgal
eye nakə Mbəlom a pala tay aye,
nəteye na, ta huta na. Siye hay na,
Mbəlom kə kula tay ha gər tay t̄ongwa
t̄ongwa.

8 Andza nakə mawatsa eye mə
Derewel i Mbəlom aye na, a gwad:
«Mbəlom ka t̄ara tay hay ada t̄a sər
wuray bay.

Ka dərəzlatay ka d̄are,

kə dəkətatay na zləm hus ka bəgom
ta ndziye andza niye.‡»

9 Davit dərma a gwad:

«Wu mənday tay nakə ta ndiye m̄a gəs
tay

andza bəlay nakə a mbəzl wu aye,
t̄a d̄ədf a d̄əma,

Mbəlom m̄a satay d̄əretsətseh.

10 T̄a ge guluf,

ada t̄a ŋgatay a d̄are sa bay!

T̄a huta d̄əretsətseh huya

hərwi ada d̄ərev m̄a ye fataya
abəra!§»

11 Yaw! Na tsətsahiye sa: Ahəl nakə
matədfakweŋ a ndzatay a Yahuda hay
aye na, ta d̄ədf mambəŋ dāw? A'ay,
ta d̄ədf mambəŋ bay! Ane tuk na,
Mbəlom a mbəl tay ha slala mekeleŋ
eye hay na, hərwi nakə nəteye tə ge
mezeleme aye. Mbəlom a ge andza
niye na, hərwi ada Yahuda hay t̄a ge
sələk ka siye i slala mekeleŋ eye hay
ada t̄a pəla tsəved hərwi gər tay.

12 Ahəl nakə Israyel hay tə ge
mezeleme aye na, Mbəlom a
gatay ŋwalak a siye i ndo hay ka

† 10:19 Bazlam mapala eye masulo eye 32.21. ‡ 10:20 Ezay 65.1. § 10:21 Ezay 65.2. * 11:3 1
Bəy hay 19.10, 14. † 11:4 1 Bəy hay 19.18. ‡ 11:8 Bazlam mapala eye masulo eye 29.3; Ezay 6.10.
§ 11:10 Dəmes hay 69.23-24.

məndzibəra. Ndo siye hay ta huta ŋgama haladzay mə həlay i Mbəlom hərwi Yahuda hay nəteye mətawak eye hay ka tsəved i Mbəlom. Kə ge Mbəlom a ge ŋgwalak a siye i slala mekelenj eye hay a həlay nakə Yahuda hay ta kərah marəhay ha gər a Mbəlom aye na, ahəl nakə aza Yahuda hay tebiye ta maweye ka təv ŋgay aye ta dedek ma piye fataya ŋgama, ma ziye.

Bazlam nakə Pol a tsikatay a ndo neheye Yahuda hay bay aye

¹³ Na tsikiye anəke na, a nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Neŋ na, ndo i maslaŋ i Yesu. A sləra ga ahaya na, a nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Yaw, hərwi niye neŋ faya na ŋgalakiye ha ta məsler nakə a vəlenj aye.

¹⁴ A seŋ tadə ma giye bo na, gwala ga hay t̄a zəba faya andza niye, siye hay mə walaŋ tay t̄a ge sələk ka ndo neheye Yahuda hay bay aye, t̄a yaw hərwi ada Mbəlom m̄a təma tay ha ta məsler ga dərmak.

¹⁵ Ahəl nakə Mbəlom a gər tay ha Yahuda hay aye na, kə ma ha ka bo ndo i məndzibəra hay tə neŋgeye. Kə ge andza niye na, ahəl nakə aza Mbəlom ma ma tay ahaya Yahuda hay ka təv ŋgay sa aye na, wu eye ma giye na, kəkay? Niye ma vəliye sifa a ndo neheye ta mət aye.

¹⁶ Tadə tə dəs peŋ, tə vəlay a Mbəlom na, andza məgwədə peŋ eye tebiye i ŋgay dərmak.* Tadə zləlay i dərizl i gərdaf i ŋgay na, hawal eye hay i ŋgay dərmak.

¹⁷ Israyel na, andza dərizl i gərdaf i tetədöz nakə Mbəlom a dəs faya abəra hawal eye hay aye. A dəs tay faya abəra na, a tapa† faya nəkar nakə Yahuda bay aye. Andza hawal i dərizl i gərdaf i kəsaf. Anəke faya ka ŋgasliye ha bo ta məse yam eye nakə a tsalaw ma zləlay i dərizl i gərdaf i tetədöz aye.

¹⁸ Kə ge andza niye na, k̄a kəts tay ha bay. Ka dəsłumay ha gər a bo kurom na, hərwi mey? Nəkurom na, hawal hay tsa. Gədaŋ i hawal hay a yaw na, abəra ma zləlay, bəna gədaŋ i zləlay a yaw abəra ma hawal hay bay.

¹⁹ Agəla nəkar ka gwadiye: «Ayaw, Mbəlom kə dəs siye i hawal hay hərwi ada m̄a tapa ga a dəma.»

²⁰ Ka tsik na, dedek. Mbəlom a dəs tay ha na, hərwi nakə ta dzala ka neŋgeye bay aye. I yak na, hərwi nakə nəkar ka dzala ha ka neŋgeye nakə a vəlaka təv niye aye. K̄a ge ha zlapay bay, dzədzaray d̄uh a Mbəlom.

²¹ Tadə Mbəlom ka həhar tay ha Yahuda hay kwa nəteye andza hawal dedek eye bəbay, ka dzala mə gər yak na, ma həhariye kar nəkar nakə a tapa kar mətepe mətepe aye bay na, hərwi mey?

²² Tsəne! Mbəlom neŋgeye ŋgwalak eye ada neŋgeye mevel eye dərmak. A ge mevel ka ndo neheye tə dəf abəra ka tsəved aye. Ane tuk na, nəkar na, ma giye ŋgwalak tadə huya faya ka pay bəzay hərwi nakə a gaka ŋgwalak aye dəkdek. Tadə ka gum andza niye bay na, ma dəsiye kar dərmak.

²³ Yahuda hay na, tadə ta ma ka tsəved, ta yaw ta dzala ha na, Mbəlom ma miye tay ha, ma tapiye tay ha. Faya na tsikakumeye ta dedek, gədaŋ ŋgay andaya məme tay ha.

²⁴ Nəkurom neheye Yahuda hay bay aye na, nəkurom hawal i dərizl i gərdaf i kəsaf hay neheye tə dəs tay ha abəra ka təv tay aye ada ti ye kurom ha mətepe ka dərizl i gərdaf ŋgwalak eye i guvah nakə a ndzawa ka təv tay bay aye. Tadə Mbəlom kə sla faya məge wu mawura bo eye andza niye na, ka dzalum na, ma miye tay ha Yahuda hay a təv tay nakə ahəl niye aye bay kəkay? Nəteye neheye hawal dedek eye hay aye.

Yahuda hay ta maweye ka tsəved i Mbəlom

* **11:16** Məpesle 15.19-21. † **11:17** Tə bazlam i Sara «greffer» na, mətepe hawal i dərizl i gərdaf mekelenj eye ka dərizl i gərdaf neŋged. Dərizl nakə tə tapa faya hawal i dərizl i gərdaf neŋged aye ma wiye hohway ŋgwalak eye.

²⁵ Andza niye, malamar ga hay, a seŋ na, sərũm ha bazlam nakay bagwar eye nakə Mbəlom a dā ha parakka, hərwi ada kâ dzalumay a gər kurom nəkurom ka tsahum bay. Siye hay mə walaŋ i Israyel hay ta kula ha gər tay ka Mbəlom. Ayaw! Andza niye, ane tuk na, ta ndziye huya andza niye bay. Ndo neheye Yahuda hay bay aye Mbəlom a pala tay ha aye tã dzala ha tãday ada ndo i Israyel hay ta dzaliye ha.

²⁶ A həlay niye na, ndo i Israyel hay tebiye ta tãmiye, andza nakə mawatsa eye mə Derewel aye na, Mbəlom a gwad:

«Ndo nakə ma tãmiye tay ha ndo hay aye na,
ma deyeweeye abəra ma gəma i Zerozelem.

Ma mbatiye ha mezeleme i gwala i Zakob.

²⁷ Nakay na, dzam nakə na bariye ta nətēye
a həlay niye na pəsətay ha mezeleme tay aye.‡»

²⁸ Yahuda hay ta kərah Labara Ngwalak eye, ta təra ndo mənə dāre i Mbəlom. Andza niye hərwi ada Mbəlom mâ mbəl kurom ha, nəkurom neheye Yahuda hay bay aye. Ane tuk na, Mbəlom a pala tay ha na, hərwi tã təra i ŋgay ada a wudā tay ha hərwi bā kə tsikatay a bəba tətē tay hay andza niye.

²⁹ Mbəlom kə zla ndoweeye na, ada kə pa faya ŋgama na, ma mbədəye həlay a mädzal gər ŋgay bay.

³⁰ Nəkurom neheye Yahuda hay bay aye, ahəl niye na, nəkurom ka rəhumay ha gər a Mbəlom bay. Ane tuk na, anəke na, ka gumay mə bo a Mbəlom, hərwi Yahuda hay ta rəhay ha gər bay.

³¹ I tay na, andza niye dərma. A həlay nakay anaŋ eye, ta rəhay ha gər a Mbəlom bay ada ma gateye ŋgwalak dũh. Ane tuk na, andza niye hərwi ada nətēye dərma tã mbədə gər ka təv i Mbəlom ada tã gay mə bo a Mbəlom.

³² Andza niye, Mbəlom kə gər ha kwa way tebiye hərwi ada tã rəhay ha gər bay. A ge andza niye na, hərwi ada nətēye tã gay mə bo tebiye.

Zambadəkway a Mbəlom

³³ Ayaw! Mbəlom na, zlele eye mə wu hay tebiye! Mətsehe ŋgay a ze kwa mey tebiye, a sər wu hay tebiye. Wu nakə a dzala mə dārev ŋgay aye na, a say mægweđe mey na, ndəray ma sliye məme ahaya abəra mə dāma bay, ndəray ma sliye məsəre wu nakə faya ma giye bay. Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

³⁴ «Wu nakə Mbəlom a dzala aye na, maa sər na, way?

Maa dāy ha wu ka həlay a Mbəlom na, way?§»

³⁵ «Maa vələy wu a Mbəlom nətē hərwi ada Mbəlom ma vələye a dāma na, way?*»

³⁶ Ndəray andaya bay hərwi maa ge wu hay tebiye na, Mbəlom. Nəŋgeye a tsəpa wu hay tebiye ada wu hay tebiye andaya na, hərwi ada tã təra i ŋgay.

Zambadəkway ka tor eye. Mâ təra andza niye!

12

Mede i ndo mægay məsler a Mbəlom

¹ Malamar ga hay, na dākum ha hadzəgay nakə Mbəlom a gakway ŋgwalak aye. Hərwi niye, faya na gakumeye amboh: Vələmay ha bo kurom peteh a Mbəlom andza vo'ar nakə tə kədaway a Mbəlom aye ada ka dayumeye a gər. Ane tuk na, nəkurom ka ndzumeye tə dāre. Nakay na, wu nakə a ye ka bo mädəslay naha gər a Mbəlom aye.

² Kâ pumay bəzay a ndo i mändzibəra hay bay. Mbəlom mâ vələkum mädzal gər wedeye hərwi ada mâ mbədə ha dārev kurom. Tadə ka gum andza niye na, ka sərumeeye wu nakə a say a Mbəlom aye. Andza mægweđe: Ka sərumeeye wu nakə

‡ 11:27 Ezay 59.20-21. § 11:34 Ezay 40.13. * 11:35 Zob 41.11.

ngwalak eye, wu nakə a yay a gər aye, ada wu nakə a ye ka bo aye.

³ Mbəlom kə geŋ ngwalak ngay kəriye, ka pa ga a məsler ngay. Hərwi niye neŋ faya na gwaɗakumeye a nəkurom tebiye: Kâ dəsłumay ha gər a bo kurom bay, sərüm ha düh nəkurom ta dedək na, kəkay. Zəbum ka gədaŋ neheye Mbəlom a vəlakum aye, hərwi ada kwa way mâ gay sariya a gər ngay ta tsəved eye.

⁴ Kwa way bo ngay na, nəte, ane tuk na, vərezl hay faya wal wal haladzay ada vərezl eye niye hay kwa way ta məsler ngay wal.

⁵ Nəkway neheye madzapa eye tə Yesu Kərıste aye na, andza niye. Nəkway haladzay, ane tuk na, nəkway madzapa eye nəte andza bo nəte. Nəkway tebiye madzapa eye ka bo i ndo nəte andza bo nəte andza vərezl neheye mazəva eye ka bo i ndo aye.

⁶ Mbəlom kə vəlakway gədaŋ wal wal, andza nakə a say məvəlakway aye. Kə ge andza niye na, kwa way mâ ge məsler ta gədaŋ nakə Mbəlom a vəlay aye. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaŋ mədə ha bazlam ngay na, da ha andza nakə ka sər Mbəlom a vəlaka gədaŋ aye.

⁷ Tadə Mbəlom a vəlaka gədaŋ ka madzəne ndo hay na, dzəna andza nakə a ye ka bo aye. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaŋ ka matətikatay wu a ndo hay na, tətikatay.

⁸ Tadə Mbəlom a vəlaka gədaŋ məmatay naha dərev a ndo hay na, matay naha dərev. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaŋ ka vəlatay wu a mətawak hay na, vəlatay tə dərev yak peteh. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaŋ ka məndzatay kame a ndo hay na, ge na məsler eye tə dərev yak peteh. Tadə Mbəlom a vəlaka gədaŋ məgatay ngwalak a ndo hay na, gatay ta mənğwese.

⁹ Wudum ndo hay tə dərev kurom peteh, ka wudum tay ha tə bazlam dekdek tsa bay. Numay dəre a wu

nakə ngwalak eye bay aye. Wudum wu nakə ngwalak eye.

¹⁰ Wudum bo mə walaŋ kurom nəte nəte, andza nakə malamar hay ta wuda bo mə walaŋ tay aye. Rəhumay ha gər a siye i ndo hay mâ ze bo kurom eye.

¹¹ Vəlüm ha bo kurom ka mäge məsler. Kâ gum səe bay. Vəlümay ha bo kurom peteh ka mäge məsler i Bəy Maduweŋ.

¹² Ngwasum hərwi məpe mədzal gər nakə ka pum ka wu nakə Mbəlom a gwaɗ ma vəlakumeye aye. Ahəl nakə faya ka sumeye dəretsətseh aye na, zlum ngatay. Duwulumay me a Mbəlom huya, kâ gərüm ha bay.

¹³ Dzənum tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye mətawak aye hay tə zlele kurom. Ndo neheye ti ye naha a gay kurom aye na, təmum tay ha lele.

¹⁴ Tsətsahum ka Mbəlom, mâ pa ngama ka ndo neheye faya ta sakumeye dəretsətseh aye, kâ vəlumatay mezeleme bay.

¹⁵ Ngwasum ka bo ta ndo neheye faya ta ngwasiye. Tuwum ka bo ta ndo neheye faya ta tuwiye.

¹⁶ Ndzum ayaw tə ayaw mə walaŋ kurom. Kâ dəsłumay gər a bo kurom bay, kwa məsler eye tsekweŋ bəbay na, kâ kərahum bay. Kâ dzalum mə gər kurom ka sərüm wu hay tebiye bay.

¹⁷ Kâ mumay ha mənese a ndəray mənese ta mənese bay, pəlüm düh na, gum wu nakə kwa way a sər ngwalak eye aye.

¹⁸ Tadə ka slumeye mäge wu nakə ka slumeye aye na, ndzum zay ta ndo hay tebiye.

¹⁹ A nəkurom neheye na wuda kurom haladzay aye, ndo kə gakum mənese na, kâ məmumay ha a dəma bay. Gərüm ha Mbəlom mâ gay sariya. Andza niye, mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwaɗ: «Mata ma ha mənese a ndo na, neŋ!»

* **12:19** Bazlam mapala eye masulo eye 32.35.

²⁰ Ane tuk na, bazlam i Mbəlom a gwad: «Tadə may a wur ka ndo mənə dəre yak na, vəlay wu mənəday, tadə yam a gay na, vəlay yam. Tadə ka ge andza niye na, andza faya ka hayiye zler i ako ka gər ɲgay.†»

²¹ Ka gərūm ha mənese mâ ɲgwasa fakuma bay. ɲgwasum ka mənese tə mäge wu ɲgwalak eye hay dūh.

13

Rəhumatay ha gər a bəy i dala hay

¹ Kwa way mâ rəhay ha gər a bəy i dala hay hərwi ndo neheye tebiye ma bəy aye na, maa vəlatay na, Mbəlom ada maa pa tay ha a bəy na, neɲgeye.

² Yaw, ndoweye kə ge vəram ka bəy i dala hay na, a ge vəram ka wu nakə Mbəlom a ɓar aye. Ndo neheye faya ta giye andza niye na, faya ta vahaweye sariya ka gər tay.

³ Ndo neheye faya ta giye wu ɲgwalak eye, ta dzədzariye ta bəy i dala hay bay. Mata dzədzere dūh na, ndo neheye faya ta giye wu ɲgwalak eye bay aye. Tadə a saka madzədzaratay a bəy i dala hay bay na, ge wu nakə ɲgwalak eye hərwi ada kâ yatay a gər lele.

⁴ Andza niye, hərwi bəy i dala hay faya ta giye na, məsler i Mbəlom hərwi ada tâ dzəna kurom ka mäge ɲgwalak. Tadə dūh ka ge lele bay na, dzədzaratay a bəy i dala hay hərwi gədaɲ nakə Mbəlom a vəlatay na, a vəlatay kəriye bay. A vəlatay hərwi mabəz ha mevel i Mbəlom hərwi ada mâ gatay dərətsətseh a ndo neheye faya ta giye mənese aye.

⁵ Hərwi niye rəhumatay ha gər a bəy i dala hay. Ka rəhumatay ha gər na, hərwi nakə faya ta gakumeye dərətsətseh aye dekdək aye bay. Rəhumatay ha gər hərwi ka sərūm ha mə dərev kurom niye na, tsəved ɲgwalak eye.

⁶ Ka vəlumeye dzəɲgal na, hərwi niye dərma, Mbəlom a pa ndo i bəy

i dala hay hərwi ada tâ ge məsler nakay lele.

⁷ Vəlumay a bəy i dala hay wu nakə tədə məvəlatay a nəteye aye. Vəlumatay dzəɲgal a ndo neheye faya ta tsakaliye. Wu nakə ta tsətsah fakuma məvəle aye na, vəlumatay. Rəhumatay ha gər lele hərwi nəteye na, tədə ka rəhumatay ha gər.

Mawudə siye i ndo hay na, marəhay gər a Mbəlom

⁸ Gwedere i ndo fakuma na, hamumay. Gwedere nakə ma mətsiye fakuma aye na, nəte. Gwedere niye na, wudūm ndo hay huya. Ndo nakə a wudā ndo hay aye na, ka rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye.

⁹ Ka sərūm bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad: «Kâ ge madama bay, kâ kəd ndo bay, kâ kəla bay, kâ ge dəre ka wu i ndo hay bay.» Bazlam neheye mapala eye ada ta siye hay tebiye nəteye mə bazlam mapala eye nəte. A gwad: «Wudā ndo i mägeɗ yak dərma andza ka wudā na gər yak.*»

¹⁰ Ndo nakə a wudā ndo aye na, ma geye mənese bay. Yaw, tadə ka wudā ndo hay na, ka pay bəzay a bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye.

¹¹ Gum andza niye, hərwi ka sərūm həlay nakay nəkway mə dəma aye. Anəke na, həlay nakə ka pədəkumeye abəra ka məndzəhəre aye. Həlay nakə Mbəlom ma vəlakweye mətəme aye ka həndzədaw. Neɲgeye dərəɲ andza a həlay nakə ka dazlakway mədzal ha ka Yesu Kəriste aye sa bay.

¹² Mazlambar həvad ma ndəviye, dəre ma tsadiye, dzaydzay ma deyeweye. Mbədəkway dəba a məsler i həvad. Həlakwa wu həlay neheye a ye ka bo mäge ha məsler ta həpat aye.

¹³ Mede kway mâ ge ɲgwalak eye andza i ndo neheye faya ta diye mə dzaydzay aye. Kâ gakwa magurlom nakə ɲgwalak eye bay aye bay ada kâ kwayakwa bay. Madama tə wu neheye ɲgwalak eye bay aye na, kâ gakwa

† 12:20 Dzeke hay 25.21-22. * 13:9 Zəba mə Madayaw abəra mə Ezipt 20.13-17; Bazlam mapala eye masulo eye 5.17-21; Levitik 19.18.

bay, gərakwa ha magazləga ta məge sələk.

¹⁴ Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste m̄a t̄era andza wu həlay kurom. K̄a pumay bəzay a wu neheye ŋwalak eye bay a sawakum hərwi m̄a yay a gər a bo kurom aye sa bay.

14

K̄a may ha mənese a ndo bay

¹ Təmum ndo nakə gədaŋ eye bay ka tsəved i Mbəlom aye, ada k̄a kədum wuway ka wu nakə a dzala mə dərev ŋgay aye bay.

² Agəna ndo mekeleŋ eye a dzala na, tsəved andaya mände wu hay tebiye. Ane tuk na, ndo nakə gədaŋ ŋgay andaya ka tsəved i Mbəlom bay aye na, a nda ala i slambah tsa.

³ Ndo nakə a nda wu hay tebiye aye na, m̄a may ha mənese a ndo nakə a nda siye i wu hay bay aye bay. Ada ndo nakə a nda wu hay tebiye bay aye na, m̄a may ha mənese a ndo nakə a nda wu hay tebiye aye bay hərwi Mbəlom ka təma na.

⁴ Nəkar way nakə ka may ha mənese a ndo i məsler i ndo aye? Tadə kə ge mənese na, mata tsikay faya na, ndo nakə a ləvay gər aye, ada kə ge lele na, mata tsikay faya na, huya ndo nakə a ləva na aye. Ma dədiye bay hərwi ndo nakə a ləva na aye ma sliye faya matsəpe na hərwi ada m̄a dəf bay.

⁵ Ndo mekeleŋ eye hay tə dzala na, pat siye hay a ze pat siye. Ane tuk na, ndo siye hay i tay na, pat hay n̄ate tə ləva. Kwa way m̄a sər wu nakə a dzala mə dərev ŋgay aye lele.

⁶ Ndo nakə a dzala pat n̄ate a ze ha siye i pat mekeleŋ eye hay na, a ge andza niye hərwi ada m̄a dəslay ha gər a Bəy Maduweŋ Yesu. Ndo nakə a nda wu hay tebiye aye na, a say mədəslay ha gər a Bəy Maduweŋ Yesu hərwi a gay naha sisəe a Mbəlom. Ndo nakə a kərah mände siye i wu hay aye na, a ge andza niye hərwi ada m̄a dəslay ha gər a Bəy Maduweŋ

dərmak ada hərwi məgay naha sisəe a Mbəlom.

⁷ Ndəray kwa n̄ate a ndza hərwi mändze ŋgay bay ada ndəray kwa n̄ate ma m̄atiye hərwi tə gər ŋgay eye bay.

⁸ Ahəl nakə nəkway tə d̄are aye na, nəkway tə d̄are hərwi mədəslay hay gər a Bəy Maduweŋ. Ahəl nakə ka mətakweye na, ka mətakweye hərwi mədəslay ha gər a Bəy Maduweŋ. Andza niye, kwa ma mändze tə d̄are, kwa ma məm̄ate na, nəkway i bəy Maduweŋ.

⁹ Hərwi Yesu Kəriste kə mət ada kə lətsew abəra ma mədahaŋ hərwi ada m̄a t̄era Bəy Maduweŋ i mədahaŋ hay ada i ndo neheye tə d̄are aye.

¹⁰ Nəkar, ka may ha mənese a malamar yak na, hərwi mey? Ada nəkar ka zəba ka malamar yak andza ndo bay na, hərwi mey? Nəkway tebiye ka deyekweye kame i Mbəlom, ma gakweye sariya.

¹¹ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye na, Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwad:

«Ta dedek neŋ faya na tsikakumeye, ndo hay tebiye ta deyeweye ta dəkweŋeye gurmets.

Kwa way ma tsikiye tə bazlam ka neŋ, neŋ Mbəlom.* »

¹² Andza niye, kwa way ma diye ha wu nakə a ge aye. Bo ŋgay eye tə gər ŋgay eye ma diye ha kame i Mbəlom.

K̄a kal ha malamar yak a mezeleme bay

¹³ Kə ge andza niye na, k̄a makwa ha mənese mə walaŋ kway bay. Wu neheye ka pum ka bo tərzlekeŋ aye d̄uh na, anaŋ; K̄a pa wuray ka tsəved nakə malamar ma vəleye madəfe sik aye, kəgəbay ma dədiye ha a mezeleme aye bay.

¹⁴ Neŋ madzapa eye tə Yesu Kəriste, hərwi niye na sər ha ta dedek wu nakə ŋwalak eye bay aye na, andaya bay. Ane tuk na, tadə ndoweye kə dzala, wu nakay ŋwalak eye bay aye na, m̄a

* 14:11 Ezay 45.23.

nda bay. Wu neheye i ngay na, ta dedek ngwalak eye hay bay.

¹⁵ Tadə ka dziye ha malamar yak tə wu nakə faya ka ndiye na, niye na, ka wuda ndo bay. Yesu Kəriste kə mət hərwi malamar yak. Hərwi niye kâ dzəgəd ha malamar abəra ka tsəved i Mbəlom hərwi wu yak nakə ka ndiye bay.

¹⁶ Ka dərə yak na, wu ngwalak eye. Ane tuk na, tadə ka sər ha ndo hay ta tsikiye fakaya wu nakə lele bay aye na, kâ ge sa bay.

¹⁷ Bəy i Mbəlom na, wu mənday ta wu məse bay. Bəy i Mbəlom dūh na, wu nakə Məsəfəre Tsədənna eye faya ma giye mə nəkway aye. Faya ma dzəniye kway ka mäge wu ngwalak eye, faya ma vəlakweye zay mə walaŋ kway, faya ma vəlakweye məngwese.

¹⁸ Ndo nakə faya ma geye məsler andza niye a Yesu Kəriste aye na, a yay a gər a Mbəlom ada ndo hay ta rəhay ha gər dərma.

¹⁹ Kə ge andza niye na, gakwa gədan mäge wu nakə ma dzəniye ndo hay ka məndze zay mə walaŋ kway aye. Ka gakweye wu nakə ma dzəniye tay siye i ndo ka məgəle ka tsəved i Mbəlom aye dərma.

²⁰ Kâ nas ha məsler i Mbəlom tə wu nakə faya ka ndiye aye bay. Ayaw, dedek tsəved andaya ka mənde wu hay tebiye, ane tuk na, tadə siye i ndo hay ta dədəye abəra ka tsəved i Mbəlom hərwi yak na, kâ nda bay.

²¹ Wu nakə ngwalak aye na, kwa mahəpəde slo, kwa məse guzom, kwa mey nakə ma diye ha malamar yak a mənese aye na, kâ ge bay.

²² Tadə ka dzala ka sliye faya mənde wu hay tebiye, kəgəbay tadə ka dzala ka sliye faya bay na, mâ ndza mə dərev yak. Mata sərə ha na, nəkar ta Mbəlom dekdek tsa. Ndo nakə a ge wu ada a ge tə mədzal gər eye sulo sulo bay na, dərev ngay məngwasa eye.

²³ Ndo nakə mədzal gər ngay sulo sulo, kə gwad wu nakəy mənde bay ka nda na, Mbəlom ma geye sariya

hərwi kə pa na mədzal gər ngay peteh ka wu nakə ma giye aye bay. Wu nakə ndo a sər ha lele bay mədzal gər faya sulo sulo, kə ge ha ka bo na, kə ge mezeleme.

15

Ge wu nakə ma deyeteye a gər a siye i ndo hay aye

¹ Nəkway neheye gədan eye ka tsəved i Mbəlom aye na, kutoŋ dzənakwa ndo neheye bəle eye hay aye. Kâ gakwa wu neheye a yay a gər a bo kway aye dekdek bay.

² Kwa way mâ ge wu nakə ma deyeteye a gər a siye i ndo hay aye hərwi madzəne tay ha hərwi ada tâ gəl ka tsəved i Mbəlom.

³ Yesu Kəriste, neŋgeye tə gər ngay ka pəla madayay a gər a bo ngay eye bay. Duh na, andza nakə tə watsa faya mə Derewel i Mbəlom aye, tə gwad: «Ndo hay ta tsada kar Mbəlom, ane tuk na, mətsede tay a dəd na, ka neŋ.*»

⁴ Wu nakə tebiye tə watsa ahəl niye mə Derewel i Mbəlom aye, tə watsa na, hərwi ada mâ dəkway ha dedek, hərwi ada kâ pakwa mədzal gər ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vəlakweye aye. Ka pakweye mədzal gər ka neŋgeye hərwi bazlam neh-eye mə Derewel i Mbəlom aye faya ma vəlakweye gədan ada faya ma dzəniye ka məzle ngatay.

⁵ Maa vəl gədan ta məzle ngatay a ndo hay na, Mbəlom. Mâ vəlakum mədzal gər kurom nəte ada gum andza i Yesu Kəriste nakə a tətikakum aye,

⁶ Hərwi ada nəkurom tebiye kâ zambadumay a Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tə dərev kurom peteh ada tə bazlam kurom nəte.

Təmum bo nəte nəte mə walaŋ kurom

⁷ Təmum bo nəte nəte mə walaŋ kurom andza i Yesu Kəriste nakə a təma kurom aye. Gum andza niye, hərwi ada ndo hay tâ zambaday a Mbəlom.

* 15:3 Dəmes hay 69.10.

⁸ Faya na tsikakumeye dedek, Yesu Kərıste a tərā ndo i məsler i Yahuda hay na, hərwi mədatay ha Mbəlom a raw me bay. A yaw na, hərwi ada wu neheye Mbəlom a gwad ma vəlateye a bəba tətə ngay hay aye na, m̄a ge bo.

⁹ A yaw sa na, hərwi ada ndo neheye Yahuda hay bay aye t̄a zambad̄ay a Mbəlom hərwi ngwalak ngay nakə a gatay aye. Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Hərwi niye, na zambad̄akeye mə walaŋ i ndo neheye Yahuda hay bay aye,
na zambad̄akeye ta d̄ames.†»

¹⁰ Bazlam i Mbəlom a gwad sa:
«Nəkurom neheye Yahuda hay bay aye,
ngwasum ta ndo i Mbəlom hay.‡»

¹¹ Ma t̄av mekelen̄ eye a gwad sa:
«Nəkurom neheye tebiye Yahuda hay bay,
zambad̄umay a Bəy Maduweŋ Mbəlom.
Nəkurom ndo hay tebiye,
zambad̄umay.§»

¹² Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom a gwad d̄ərmak:
«Nd̄aray ma deyeweye ab̄əra ma hulfe i Zese.

Ma deyeweye ma t̄əriye b̄əy i ndo neheye Yahuda hay bay aye.
Ndo neheye Yahuda hay bay aye ta piye mədzal ḡər tay ka neŋgeye.*»

¹³ Mbəlom a vəlawatay ḡədaŋ a ndo hay t̄ə dzala ha ka neŋgeye. M̄a rah kurom ha ta m̄əngwese ada t̄ə zay hərwi ka dzalum ha ka neŋgeye. Andza niye, k̄a dzalakwa ha ka neŋgeye peteh ta ḡədaŋ i Məsəf̄əre Tsədaŋŋa eye.

Pol a tsik ka məsler ngay

¹⁴ Malamar ga hay, neŋ t̄ə ḡər ga na s̄ər ta dedek faya ka gumeye wu nakə ngwalak eye, ka s̄ərum dedek lele ada ka slumeye faya mətsikatay me a zləm a siye i ndo hay,

¹⁵ ane tuk na, bazlam mekelen̄ eye na, na tsikakum naha ta məge me eye hərwi ada k̄a mətsum ha ḡər bay. Na tsikakum naha andza niye na, hərwi ngwalak nakə Mbəlom a geŋ aye.

¹⁶ A zla ga, a pa ga ndo i məsler i Yesu Kərıste a walaŋ i ndo neheye Yahuda hay bay aye. A pa ga wal hərwi məde ha Labara Ngwalak eye nakə a yaw ab̄əra ka t̄əv i Mbəlom aye. Na d̄atay ha a ndo neheye Yahuda hay bay hərwi ada t̄ə dzala ha ka neŋgeye ada t̄ə vəl ha bo tay peteh a Mbəlom andza vo'ar nakə t̄ə k̄ədaway a Mbəlom a yaway a ḡər aye. Məsəf̄əre Tsədaŋŋa eye a pa tay ha i Mbəlom.

¹⁷ K̄ə ge andza niye na, na sliye faya m̄əngeleke ta məsler i Mbəlom nakə faya na giye ma mədzepe t̄ə Yesu Kərıste.

¹⁸ Tad̄ə bazlam andaya mətsike na, na tsikiye ka wu nakə Yesu Kərıste a ge t̄ə neŋ aye d̄ekd̄ek tsa, hərwi ada n̄a həlatay ahaya ndo neheye Yahuda hay bay aye kame i Mbəlom, ada t̄ə r̄əhay ha ḡər. A ge andza niye na, t̄ə bazlam neheye na tsik aye ada t̄ə wu neheye na ge aye.

¹⁹ K̄ə ge masuwayaŋ hay wal wal ada Məsəf̄əre i Mbəlom k̄ə d̄a ha ḡədaŋ ngay. Andza niye, na d̄a ha kwa a ngay Labara Ngwalak eye i Yesu Kərıste a ndo hay. Na dazlay ma Zerozelem hus a ḡəma i Iliyiri.†

²⁰ A seŋ məde ha Labara Ngwalak eye a t̄əv neheye ndo hay ta s̄ər Yesu Kərıste zuk bay aye. Na ge andza niye na, hərwi a seŋ məd̄əzle gay ka məd̄ok i ndo mekelen̄ eye bay.

²¹ A seŋ d̄uh na, andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Ndo neheye ta tsikatay d̄ada ka neŋgeye bay aye na,
n̄əteye t̄ə ngateye.
Ndo neheye ta ts̄əne zuk bay aye na,
n̄əteye ta ts̄əniye Labara Ngwalak eye.‡»

A say a Pol mede a Roma

† 15:9 2 Samuyel 22.50; D̄ames hay 18.50. ‡ 15:10 Bazlam mapala eye masulo eye 32.43. § 15:11 D̄ames hay 117.1. * 15:12 Ezay 11.10. † 15:19 Iliyiri: Neŋgeye dala ta diye i tsakay i Ḡəres. ‡ 15:21 Ezay 52.15.

22 Hərwi niye, a seweñ haladzay mede naha a təv kurom, aya ane na ye naha bay.

23 Kə ndza məve haladzay nakə a señ mede naha mazəbakumaw dəre aye. Na huta həlay eye bay hərwi məsler. Anəke na, ma gəma neheye na, məsler ga ka ndəv.

24 Na diye naha, na ndziye ka təv kurom tsekweñ hərwi ada kâ vəlumenə gədañ. Ma dəba eye na, na diye a gəma i Espayonə ada a señ na, ka dzənumeye ga hərwi mede a dəma.

25 Ane tuk na, anəke na, na diye a Zerozelem, na zlatay naha madzəne i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu təday,

26 hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ka dala i Masedowan ta AkayŞ aye, kə yatay a gər matsekele suloy hərwi madzəne tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye mətawak eye ma Zerozelem aye.

27 Bo tay eye tə dzala lele ada dedək lele nakə tə ge andza niye aye. Yahuda hay ta ηgəna tə siye i ndo hay wu neheye ηgwalak eye Mbəlom a gwad ma vələteye aye. Andza niye, ndo neheye Yahuda hay bay aye ta dzəna Yahuda hay tə wu nakə andaya fataya bay aye.

28 Ahəl nakə na ndəv ha məsler nakay ada na ye məvələtay wu nakə məsləratay naha aye tebiye na, na diye a Espayonə. Na diye a dəma na, na diye naha a təv kurom təday.

29 Na sər ahəl nakə na diye naha aye na, Yesu Kəriste ma rahiye kway ha tsisl tə ηgama hərwi mede naha ga nakə na zəbakumawe ye dəre aye.

30 Malamar ga hay hərwi Bəy Maduweñ kway Yesu Kəriste, ada hərwi wu nakə Məsəfəre Tsədəñña eye a ge ada ka wudakwa bo nəte nəte mə walañ kway aye na, neñ faya na gakumeye amboh: Duwulumay me a Mbəlom hərwi ga, duwulumay me tə dərev kurom peteh

31 hərwi ada ndo i Yahuda neheye tə sər Mbəlom bay aye tə señ dəretsətseh bay. Duwulumay me a Mbəlom sa hərwi ada ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye tə təma wu nakə na zlatay naha aye ta məñgwese.

32 Andza niye, tadə kə yay a gər a Mbəlom na, na diye ta məñgwese eye. Ka ndzakweye dziye hərwi ada nā zəzukw bo.

33 Mbəlom, neñgeye nakə a vəl zay a ndo hay aye, mā ndza tə nəkurom. Mā ge bo andza niye.

16

Mətsike me i Pol a ndo hay

1 Ananə, neñ faya na tsikakumeye naha ka malamar kway ηgwas eye Fowebe faya ma diye naha. Neñgeye faya ma giye məsler i Mbəlom mə walañ i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Señkəre aye.

2 Kə ndisl naha a təv kurom na, təmum na lele hərwi neñgeye i Bəy Maduweñ dərmak. Təmum na andza nakə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu həbe ta giye aye. Dzənum na tə wu nakə hawa eye ma geye tebiye hərwi neñgeye ka dzəna ndo hay haladzay, ka dzəna ga dərmak.

3 Tsikumətatay ha me a Pərisil tə zal ηgay Akelas. Nəteye tə neñ, nəmay faya nəmaa giye məsler i Yesu Kəriste aye.

4 Ahəl niye nəteye na, ta sər mədze ha məsəfəre tay hərwi ga. Na gatay sisəe haladzay ada maa gatay sisəe na, neñ mahəgeye bay. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye neheye Yahuda hay bay aye ta gatay sisəe.

5 Na tsikatay naha me a ndo neheye tə hayawa gər a gay tay hərwi maduwulay me a Mbəlom aye.

Na tsikay naha me a dzam ga Epenete. Maa lah mədzal ha ka Yesu Kəriste ka dala i Azi* na, neñgeye.

Ş 15:26 Akay: Məzele guram eye i diye i Salawa i Gəres. * 16:5 Dala i Azi, anəke na, ma Turki.

⁶ Na tsikay naha me a Mari, neŋgeye a ge mäsler haladzay härwi kurom aye.

⁷ Na tsikatay naha me a Andronikos ta Zuniyas. Näteye na, ndo ga hay. Neŋ ta näteye ta gäs may a daŋgay. Ndo hay täs sär näteye neheye sulo mä walaŋ i ndo i maslaŋ hay aye na, ta mäzlaß eye. Maa lah mäpe mädzal gär ka Yesu Käriste na, näteye bəna neŋ bay.

⁸ Na tsikay naha me a Ampəliyatos, dzam ga, nəmay salamay mä həlay i Bəy Maduweŋ.

⁹ Na tsikay naha me a Urban. Nəkway täs neŋgeye, faya ka gakweye mäsler i Yesu Käriste.

Na tsikay naha me a dzam ga Sitakis.

¹⁰ Na tsikay naha me a Apelles. Neŋgeye kəs sa dəretsətseh härwi Yesu Käriste ada kəs ndza bəŋbəŋ.

Na tsikatay naha me a ndo i gay i Aristobul.

¹¹ Na tsikay naha me a Herodiyon, ndo ga.

Na tsikatay naha me a ndo i gay i Narkise hay, näteye i Bəy Maduweŋ.

¹² Tsikumenəatay ha me a Tirifene ta Tirifoz, näteye malamar kway ŋgwas eye hay neheye faya ta giye mäsler i Mbəlom aye.

Na tsikay naha me a Perisid malamar kway ŋgwas eye nakəs na wuda na aye. Faya ma giye mäsler haladzay härwi Bəy Maduweŋ.

¹³ Tsikumenəay ha me a Rufus, ndo ŋgwalak eye ka tsəved i Bəy Maduweŋ.

Na tsikay ha me a may ŋgay dərma, neŋgeye andza may ga.

¹⁴ Tsikumenəatay ha me a Asiŋkərit ta Fəlegon ada a Hermes, a Patrobas ada Hermas ada a ndo mädzal gär neheye ta näteye aye.

¹⁵ Tsikumenəay ha me a Filologe ada a Zuli, ada a Nere ta malamar ŋgay dem eye.

Na tsikay naha me a Olimpas ada a siye i ndo mäpe mädzal gär hay ka Yesu tebiye neheye ta näteye aye.

¹⁶ Tsikum a bo me näte näte lele mä walaŋ kurom. Məhay gär i ndo mäpe mädzal gär hay ka Yesu Käriste ta tsikakum naha me tebiye.

Mandəve i bazlam i Pol

¹⁷ Malamar ga hay, neŋ faya na gakumeye amboh: Gumay metsehe a ndo neheye faya ta tsikiye wu ŋgwalak eye bay aye ka wu nakəs ka tətikum aye. Andza niye, faya ta ŋgəniye tay ha ndo hay ada faya ta diye tay ha ka tsəved nakəs ŋgwalak eye bay aye. Ka ndzum ta näteye bay.

¹⁸ Slala i ndo neheye andza niye täs ge na, ndo i maslaŋ i Bəy Maduweŋ kway Yesu Käriste bay, faya ta giye düh na, wu nakəs a yatay a gär aye. Faya ta səpatiye ndo hay täs bazlam tay neheye läfedede aye. Andza niye, faya ta vatay gär a ndo neheye täs sär mənese bay aye.

¹⁹ Nəkurom na, ndo mädzal gär hay ka Yesu Käriste täs sär ma kəkay nakəs ka rəhumay ha gär a Bəy Maduweŋ aye. Dərev ga ka ŋgwas haladzay härwi kurom ada a seŋ na, tərüm metsehe eye hay härwi ada kəs gum wu ŋgwalak eye ada kəs gum mənese bay.

²⁰ Mbəlom faya ma vəliye zay huya a ndo hay. Mazlambar ma ndərasliye na gədaŋ i Fakalaw, ma piye na a hud i sik kurom.

Bəy Maduweŋ kway Yesu Käriste mā pa fakuma ŋgama.

²¹ Timote nakəs faya ma giye mäsler täs neŋ aye kəs tsikakum naha me. Ndo gay hay Lukiyus, Zason, ada Sosipater ta tsikakum naha me dərma.

²² Maa watsa dərewel nakay na, neŋ Tertiyus† ndo məwetse wu nakəs a say a Pol aye. Na tsikakum naha me ta məzele i Bəy Maduweŋ.

²³ Neŋ Pol faya na gwadəkumeye, Gayus kəs tsikakum naha me dərma. Neŋ mandza eye mä gay ŋgay ada ndo mäpe mädzal gär hay ka Yesu tebiye täs yawaw maduwulay naha me a Mbəlom mä gay ŋgay. Erast ndo məgay gär a suloy i wuzlahgəma ada

† 16:22 Tertiyus na, ndo məwetse dərewel i Pol.

malamar kway Kartus ta tsikakum naha me.

[²⁴ Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste mâ pa fakuma ŋgama ka nəkurom tebiye.]

²⁵ Zambadəkway a Mbəlom! Neŋgeye nəte ŋgweŋ ta gədaŋ hərwi ma vəlakumeye gədaŋ ɓəŋɓəŋ ka tsəvedŋgay andza Labara Ŋgwalak eye nakə faya na datay ha a ndo hay ka gər i Yesu Kəriste aye. Labara Ŋgwalak eye nakay kə da ha parakka bazlam nakay maŋgaha eye ahəl niye aye.

²⁶ Ane tuk na, anəke na, Mbəlom kə da ha parakka ada faya ta diye ha ka gər i wu nakə ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa ka gər i Kəriste aye. Andza niye, bazlam nakay kə da a zləm a slala hay tebiye andza i Mbəlom neŋgeye ma ndziye ka tor eye a gwad tâ tsəne hərwi ndo hay tâ dzala ha ada tâ rəhay ha gər aye.

²⁷ Mbəlom na, neŋgeye Mbəlom nəte ŋgweŋ. Neŋgeye tə gər ŋgay a tsah. Zambadəkway hərwi wu neheye a ge tə həlay i Yesu Kəriste aye. Mâ ge bo andza niye!

Makurre i ðerewel i Pol nakə a watsatay naha a Koriñte hay aye Məfələkwe

Pol a pa məhay gər i ndo mədzal gər hay ka Yesu ma Koriñte ahəl i mahəhele ŋgay masulo eye. Koriñte na, wuzlahgəma nakə ka dala i Gəres zlele eye aye, zlele eye hərwi təv mələtse i kwalalaŋ i yam hay sulo. Beke hay mə ðəma haladzay ada ndo i mətawak hay. Ndo haladzay mändze tay na, swa tsa.

Ahəl niye na, Koriñte hay tə pay bəzay a kule kwa waray waray.

Pol a tsəne labara tay (zəba 1.11 ta 7.11). Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma Koriñte, mədzal gər tay madzədzə eye tə gər i bazlam hay wal wal.

Mə madədo 1 ka 4, Pol a tsik ka ndo məpe mədzal gər neheye ma Koriñte aye ada ka ndo neheye a ðatay ha Labara Ŋgwalak eye i Yesu Kəriste aye.

Ma madədo 5.1 ka 11.16, Pol a ðatay naha ka gər i bazlam hay

Ka 11.17 ka 14.40, Pol faya ma tsikiye ka mändze mə walaŋ i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

Madədo 15 faya ma tsikiye na, Mbəlom a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahaŋ, ada pat mekeleŋ eye mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ ðərmak.

Andza ðerewel siye neheye Pol a watsa aye, nakay anaŋ eye a ndəv ta labara hay ada ta mətsike me a ndo hay (madədo 16).

Pol a tsikatay naha me a ndo neheye ma Koriñte aye

¹ Maa watsakum naha ðerewel nakay na, neŋ Pol nakə Mbəlom a zla ga hərwi ada nā təra ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste aye. A zla ga na, hərwi

a yay a gər. Nəmay ta malamar kway Sosten, nəmaa tsikakum naha me.

² Nəmaa watsakum naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste neheye ma gəma i Koriñte aye. Nəkurom na, Mbəlom kə pala kurom, kə pa kurom a həlay i Yesu Kəriste. A zalakum na, hərwi ada kâ tərūm ndo ŋgay hay, andza a zalatay a ndo neheye tebiye mandza eye kwa ka waray ka waray faya ka dūwulumeye me a Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste aye. Neŋgeye na, Bəy Maduweŋ kway tebiye.

³ Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tâ pa fakuma ŋgama ada tâ vələkum zay.

Wu neheye lele Yesu a vələtay aye

⁴ Neŋ faya na gay naha sisəe a Mbəlom huya hərwi kurom, hərwi kə pa fakuma ŋgama hərwi nakə nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste aye.

⁵ Ayaw dedek! Ahəl nakə ka dzapum ta neŋgeye na, Mbəlom kə vələkum wu neheye ŋgwalak eye hay tebiye. Andza niye, Mbəlom kə vələkum tsəved ka məsəre wu neheye dedek eye ada ka slum faya məða ha wu neheye a ndo hay.

⁶ Andza niye hərwi ahəl nakə nəmaa ðakum ha bazlam i Yesu Kəriste aye na, ka təmum tə ðərev kurom bəŋbəŋ lele.

⁷ Hərwi niye wu neheye Mbəlom faya ma vələteye a ndo ŋgay hay aye na, wuray kwa tsekweŋ a kətsakum bay, a nəkurom neheye faya ka həbum pat nakə Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ma maweye aye.

⁸ Mbəlom neŋgeye, ma dzəniye kurom ta gədaŋ bəŋbəŋ hus ka mandəve eye, hərwi ada pat nakə Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ma maweye na, wuray kwa tsekweŋ ma dədiye kurom ha a sariya bay.

⁹ Kâ dzədzarum bay, maa zalakum na, bo i Mbəlom eye ŋgway hərwi ada kâ tərūm nəkurom madzapa eye ta wawa ŋgay Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway. Ada tadə Mbəlom

kə tsik, kə gwad ma giye na, ma giye ta dedek andza nakə a tsik aye.

Ndo mape mædzal gər hay ka Yesu ma Koriñte ta ngəna

¹⁰ Malamar ga hay, neñ faya na gakumeye naha amboh ta gədan i Bəy Maduweñ kway Yesu Kəriste, bazlam kurom mâ təra na, nəte. Kâ ngənum ha bo mə walañ kurom bay. Dərev kurom mâ təra nəte ada mædzal gər kurom mâ təra nəte dərmaç.

¹¹ Malamar ga hay, na tsik andza niye na, hərwi ndo neheye mə gay i Kəlowe aye ta yaw ka təv ga. Ti yaw tə gwedeñ na, məkəde wuway andaya mə walañ kurom haladzay.

¹² A señ məgwadəkum na, mey? A señ məgwadəkum na, kwa way mə walañ kurom faya ma tsikiye wu mekeleñ eye hay wal wal. Siye hay tə gwad: «Nəmay na, ndo məpay bəzay a Pol.» Siye hay tə gwad: «Nəmay ndo məpay bəzay a Apolos.» Siye hay tə gwad: «Nəmay na, ndo məpay bəzay a Piyer.» Ndo mekeleñ eye tə gwad: «Nəmay na, ndo məpay bəzay a Kəriste.»

¹³ Tə tsik andza niye na, Kəriste mənğəna eye wal wal daw? Ta dar ka mayako mazləmbada eye hərwi kurom na, neñ Pol bay na gwad bədaw? Ta dzəhuḅ kurom ha a yam na, ta məzele ga bay na gwad bədaw?

¹⁴ Na gay sisə a Mbəlom hərwi na dzəhuḅ ndəray a yam kwa nəte mə walañ kurom bay. Ane tuk na, na dzəhuḅ a yam na, Kərispus ta Gayus dekdek tsa.

¹⁵ Andza niye ndəray mə walañ kurom ma sliye faya mətsike ta dzəhuḅ ha a yam ta məzele ga na, andaya bay.

¹⁶ Ayaw dedek ngway! Na dzəhuḅ Sitefanas a yam ta ndo i gay ngay hay dərmaç. Tadə ndo mekeleñ eye andaya na dzəhuḅ ha a yam na, na sər sa bay.

¹⁷ Kəriste kə sləra ga ahaya madzəhuḅe tay ha ndo hay a yam bay. A gwedeñ: «Do datay ha Labara Nğwalak eye a ndo hay.» A gwedeñ

sa: «Kâ tsik tə metsehe i ndo zezeñ bay.» Tadə na tsikawa tə metsehe i ndo zezeñ na, məməte ngay nakə a mət ka mayako mazləmbada eye na, ma təriye wu kəriye. Ma giye ngama bay.

Gədan tə metsehe i Mbəlom

¹⁸ Labara i məməte i Yesu nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye a təra ka ndo neheye faya ta dziye na, wu kəriye. Ma giye ngama bay. Ane tuk na, nəkway neheye Mbəlom ma təmiye kway ha aye na, ka sərakwa bazlam niye na, gədan i Mbəlom.

¹⁹ Andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, Mbəlom a gwad:

«Na ta dziye ha metsehe i ndo neheye ta tsah aye.

Na ta kərahiye ndo neheye tə gwad nətəye ndaraw eye hay aye.*»

²⁰ Kə ge andza niye na, ndo i mändzibəra neheye tə gwad: «Ta tsah aye na, metsehe tay eye mənğay tuk? Ndo neheye tə dzañgawa bazlam mapala eye i Yahuda hay aye na, wu tay neheye tə sər aye na, ma dzəniye tay ha kame i Mbəlom daw? Ndo neheye tə sər mətsike me haladzay aye na, məsəre mətsike me tay ma dzəniye tay ha kame i Mbəlom daw?» Mbəlom kə da ha, məsəre wu i ndo i mändzibəra hay na, wu nakə kəriye. Ma giye ngama bay.

²¹ Ndo i mändzibəra hay ta ngatay a wu nakə Mbəlom a ge tə metsehe ngay aye. Ane tuk na, ta sər na bay. Hərwi niye, neñgeye na, faya ma giye məsler tə bazlam neheye faya nəmaa diye ha aye. Nətəye na, tə gwad: «Bazlam neheye na, wu kəriye. Ma giye ngama bay.» Ane tuk na, a yay a gər a Mbəlom mətəme tay ha ndo neheye tə dzala ha ka bazlam niye hay.

²² Yahuda hay, nətəye a satay mənğatay a masuwayañ hərwi ada nakə ta səriye ha bazlam neheye na, dedek aye. Gərek hay na, a satay məsəre Mbəlom tə metsehe tay eye wu tay.

* 1:19 Ezay 29.14.

²³ Ane tuk na, nəmay faya nəmaa diye ha na, Yesu Kəriste. Nəmaa dawa ha, nəmaa gwadawa: «Kəriste na, ta dar na ka mayako mazləmbada eye.» Yahuda hay tə tsəne na, ta təma bay, a ndalatay, ada ndo neheye Yahuda hay bay aye tə gwad: «Bazlam niye na, bazlam nakə kəriye. Ma giye ɲgama bay.»

²⁴ Ane tuk na, ndo neheye Mbəlom a zalatay, a təra tay ha ndo ɲgay hay, kwa Yahuda hay, kwa ndo neheye Yahuda hay bay aye na, ta zəba faya andza wu kəriye təbey. Tə sər ha Yesu Kəriste na, neɲgeye gədan i Mbəlom ada neɲgeye faya ma diye ha metsehe i Mbəlom.

²⁵ Tadə ndo hay ta dzala, ta gwad: «Wu nakə Mbəlom a ge aye, wu kəriye» na, ta sər ha wu nakə tə gwad: «Wu kəriye na, a ze metsehe tay duh.» Tadə tə dzala ta gwad: «Mbəlom na, gədan ɲgay andaya bay» na, ta sər ha məsler ɲgay nakə tə gwad gədan eye bay aye na, a ze gədan tay duh.

²⁶ Malamar ga hay, nəkurom neheye Mbəlom a zalakum aye na, nəkurom wu hay tey? Ka dərə i ndo i mändzibəra hay na, ndo i metsehe andaya mə walaɲ kurom haladzay bay. Ndo i gədan andaya haladzay mə walaɲ kurom bay ada ndo neheye tə dā a zləm aye andaya mə walaɲ kurom haladzay bay sa.

²⁷ Mbəlom a pala duh na, ndo neheye ndo i mändzibəra hay tə gwad fataya ta tsah bay aye hərwi ada tā təra ndo ɲgay hay. A pala tay ha na, hərwi məpatay horoy a dərə a ndo neheye tə gwad ta tsah aye. Ada Mbəlom a pala ndo neheye ndo i mändzibəra hay tə gwad fataya nəteye bəle eye hay na, hərwi məpatay horoy a dərə a ndo i gədan hay.

²⁸ Mbəlom a pala na, ndo kəriye hay tsa, ta zəba fataya andza wu kəriye madəva zləm tay andaya bay. A ge andza niye na, hərwi ada mədze tay ha ndo neheye lele tə dā a zləm aye.

²⁹ Mbəlom a pala slala i ndo neheye andza niye na, hərwi ada ndəray mā

dəslay ha gər a bo kame ɲgay bay.

³⁰ Maa dzapa kway ha tə Yesu Kəriste na, Mbəlom nəte ɲgweɲ. Hərwi niye Mbəlom a dəkway ha metsehe ɲgay tə həlay i Yesu. Andza məgwede na, Mbəlom a təra kway ha ndo ɲgwalak eye hay na, tə həlay i Yesu Kəriste. Ada a təmakway ahaya abəra mə mezeleme na, tə həlay i Yesu Kəriste ada ka tərakwa ndo ɲgay hay.

³¹ Andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Ndo nakə a say məge zlapay aye na, mā ge zlapay tə wu nakə Bəy Maduweɲ a ge aye.†»

2

Pol a da ha Yesu Kəriste

¹ Malamar ga hay, neɲ eye ahəl niye na ye naha a gay kurom mədakum ha wu i Mbəlom nakə mangaha eye na, na tsik bazlam neheye a da me aye bay ada na tsik wuray tə metsehe i ndo hay bay.

² Ahəl nakə na ye naha a gay kurom zuk bay aye na, na gwad: «Na ye naha na tsikiye na, ka Yesu Kəriste dəkdek. Na tsikiye wuray mekeleɲ eye bay. Na tsikiye wene wene eye na, ka məməte ɲgay nakə tə dar na ka mayako mazləmbada eye.»

³ Ahəl nakə neɲ ka təv kurom aye na, gədan ga andaya bay, zluwer a geɲ ada na dzədzar haladzay.

⁴ Ahəl nakə na dəkum ha bazlam i Mbəlom aye na, na tsikakum tə metsehe i ndo neheye tə gwad ta tsah aye hərwi məvakum gər bay. Ane tuk na, Məsəfəre i Mbəlom a dəkum ha ta gədan i Mbəlom bazlam ga nakə na tsikakum aye na, dedek.

⁵ Hərwi niye, ka pum mədzal gər kurom ka Yesu Kəriste na, hərwi ka ɲgatumay a gədan i Mbəlom bəna, a metsehe i ndo hay bay.

⁶ Ndo neheye ta sara ka tsəved i Mbəlom aye na, nəmaa tətikatay metsehe i Mbəlom. Ane tuk na, metsehe i ndo i mändzibəra hay bay ada metsehe i bəy tay neheye faya ta ləviye mändzibəra aye bay. Nəteye na ta dziye.

† 1:31 Zəba ma Zeremi 9.22-23.

⁷ Sadzək bay, metsehe nakə na dākum ha aye na, metsehe i Mbəlom. Ahəl niye na, maŋgaha eye, ndo hay tə sər bay. Ahəl nakə kə ge mändzibəra zuk bay aye na, 6a kə ləva ha bo hərwi mətəme kway ha hərwi ada kâ yakwa a təv mändze ŋgay nakə ta dəslay ha gər aye.

⁸ Metsehe niye na, ndəray kwa nətə mə walaŋ i ndo neheye tə ləva mändzibəra aye ta sər metsehe niye bay. Tadə ta sər na, ta dariye Bəy Maduweŋ kway ka mayako mazləmbada eye bay. Neŋgeye na, məzla6 ŋgay a ze kwa mey tebiye.

⁹ Wu niye Mbəlom a ge na, andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad:

«Wu nakə Mbəlom a ləva ha bo hərwi ndo neheye ta wuda Mbəlom aye na* ,
a ze wu neheye ndo hay ta ŋgatay bay aye tebiye
ada nakə ta tsəne bay kwa wu nakə ta dzala faya bay aye.»

¹⁰ Mbəlom a dā ha metsehe niye na, a nəmay ta gədan i Məsəfəre ŋgay. Məsəfəre na, a sər wu hay tebiye. Kwa wu nakə Mbəlom a dzala mə gər ŋgay aye na, a sər.

¹¹ Maa sər mədzal gər i ndo mekeleŋ eye na, way? Ndo məsəre na andaya bay. Maa sər na, məsəfəre ŋgay eye ŋgway. I Mbəlom na, andza niye dərma. Maa sər mədzal gər i Mbəlom na, Məsəfəre ŋgay eye ŋgway, ndo mekeleŋ eye a sər bay.

¹² Məsəfəre nakə Mbəlom a vəlakway a nəkway aye na, a yaw abəra ma ndo i mändzibəra hay bay. Məsəfəre na, i Mbəlom eye ŋgway. Mbəlom a vəlakway na, hərwi ada kâ sərakwa wu neheye a vəlakway ta ŋgwalak ŋgay aye tebiye.

¹³ Nəmay, nəmaa tsikawa wu neheye na, nəmaa tsikawa tə metsehe i ndo zezeŋ bay. Bazlam may hay ti yaw na, ma Məsəfəre. Andza niye, nəmaa dawa ha na, wu neheye a tsik ka Məsəfəre aye a ndo neheye

Məsəfəre niye andaya mə dərev tay aye.

¹⁴ Ndo nakə Məsəfəre i Mbəlom andaya mə dərev ŋgay bay aye na, ma sliye faya matəme dedək neheye Məsəfəre faya ma datay ha a ndo hay aye bay. A tsəne bay, a dzala mə gər ŋgay na, wu kəriye hay, neheye ma giye ŋgama bay aye, bəna tadə ndow-eye Məsəfəre andaya mə dərev ŋgay bay na, ma sliye faya mətəne bay.

¹⁵ Ndo nakə Məsəfəre i Mbəlom mə dərev ŋgay aye na, a sər tay ha ka bo abəra wu hay tebiye. Tadə ŋgwalak eye hay kwa ŋgwalak eye bay na, a sər. Ane tuk na, ndo hay na, ta sliye faya məsəray naha ka wu nakə ma dzaliye aye bay.

¹⁶ Niye na, andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye, a gwad: «Wu nakə Mbəlom a dzala aye na, maa sər na, way? Maa dāy ha wu ka həlay a Mbəlom na, way?†»

Ane tuk na, nəmay neheye Məsəfəre i Mbəlom mə dərev may aye na, nəmaa dzalawa gər na, andza i Yesu Kəriste nakə ma dzaliye dərma.

3

Ndo mədzal gər hay na, i Yesu

¹ Malamar ga hay ahəl nakə neŋ tə nəkurom aye na, na tsikawakum wu andza nakə na tsikateye a ndo neheye Məsəfəre i Mbəlom mə dərev tay aye bay. Na tsikawakum na, andza a ndo i mändzibəra hay hərwi nəkurom ka tsəved i Yesu Kəriste na, andza wawa ndəriz hay.

² Na tətikakum wu neheye a wur bo bay aye bəna, na tətikakum wu neheye a wur bo aye bay. Nəkurom ka tərūm na, andza wawa ndəriz neheye ta vəlateye wah dəkdek, ta sliye faya mände daf zuk bay aye.

³ Hərwi nəkurom na, huya andza ndo neheye faya ta dzaliye ka wu i mändzibəra aye. Nəkurom faya ka gumeye sələk ka ndo mekeleŋ eye hay. Nəkurom faya ka gumeye məkədə wuway mə walaŋ kurom. Kə

* 2:9 Ezay 64.3. † 2:16 Ezay 40.13.

ge faya ka gumeye andza niye na, nakurom ndo i mändzibëra hay mba huya bəɖaw? Ta dedek nakurom na, andza nəteye.

⁴ Siye hay tə gwad tə pen bəzay na, a neŋ Pol, siye hay tə gwad tə pay bəzay na, a Apolos. Kə ge faya ka tsikumeye andza niye na, nakurom ka tərūm andza ndo i mändzibëra hay!

⁵ Apolos na, way? Ada neŋ na, way tey? Nəmay na, ndo i məsler i Mbəlom tsa. A slər naha may ka təv kurom hərwi məɖakum ha bazlam ŋgay hərwi ada kâ dzalum ha ka Kəriste. Kwa way ma giye na, məsler nakə Mbəlom a ɖay ha mäge aye.

⁶ Neŋ na, na zəv. Apolos neŋgeye a mbəɖay yam. Ane tuk na, ndo mägele ha na, bo i Mbəlom eye ŋgway.

⁷ Andza niye, ndo nakə a zəv wu aye ta ndo nakə a mbəɖay yam aye na, nəteye salamay tə sla wuray bay. Mbəlom nəte ŋgweŋ neŋgeye a sla mäge wu, hərwi neŋgeye a sla faya mägele ha wu.

⁸ Ndo nakə a zəv wu aye ta ndo nakə a mbəɖay yam aye na, wuray ka ŋgəna tay ha ka bo abəra bay. Ane tuk na, Mbəlom ma vəliye kwa a way merəbe ŋgay andza nakə ma hutieye aye.

⁹ Neŋ ta Apolos na, nəmay madzapa eye nəte ma məsler i Mbəlom.

Nakurom na, ka tərūm andza guvah i Mbəlom. Nakurom andza gay i Mbəlom dərma.

¹⁰ Mbəlom kə vəleŋ tsəved ta ŋgwalak ŋgay hərwi madazlay a məsler ŋgay tə nakurom. Neŋ na tərā andza ndo nakə a sər madəzle gay, a sər məsler ŋgay lele aye. Ahəl nakə na dazlay a mäge məsler i Mbəlom mə gay kurom aye na, na pa naha məɖok aye andza nakə Mbəlom a vəleŋ faya tsəved nā ge aye. Anəke ndo siye ha faya ta dəzliye faya. Kwa way mâ ge metsehe, mâ dəzl faya gay na, lele.

¹¹ Məɖok i gay niye na, Yesu Kəriste. Mbəlom a pa na andza məɖok.

Ndəray ma sliye faya məpe naha məɖok mekeleŋ eye sa bay.

¹² Ka məɖok niye na, ndo siye hay ta dəzliye faya gay ta gura, siye hay ta dəzliye ta bəre, ndo siye hay ta dəzliye tə kwar neheye tsakala eye haladzay aye. Ndo siye hay na, ta dəzliye faya ta mayako, siye hay ta guzer ada siye hay ta dəzliye ta gwavəkw.

¹³ Pat nakə Mbəlom ma gateye sariya ŋgay a ndo hay aye na, kwa way məsler ŋgay ma bəziye parakka lele hərwi pat eye niye na, ako ma bəziye ha məsler kwa i way. Kwa way ma ŋgateye a məsler ŋgay, kwa lele kwa lele bay, ma ŋgateye.

¹⁴ Gay i ndo nakə a dəzl aye, ako ka təma na bay na, ma hutieye merəbe ŋgay.

¹⁵ Ane tuk na, ndo nakə ako ka təma na gay nakə a dəzl aye na, ma hutieye merəbe ŋgay bay. Mbəlom ma təmiye ha. Ane tuk na, neŋgeye ma təmiye andza ndo nakə a təmaw abəra ma ako i gay aye.

¹⁶ Nakurom tebiye na, gay i məɖəslay ha gər a Mbəlom, ada Məsəfəre ŋgay mandza eye mə nakurom na, ka sərūm təbəɖew?

¹⁷ Tadə ndoweye kə nas ha gay i məɖəslay ha gər a Mbəlom na, Mbəlom ma kədiye na ndoweye dərma hərwi gay i məɖəslay ha gər a Mbəlom na, tsəɖaŋŋa. Gay eye niye Mbəlom mandza eye mə ɖəma aye na, nakurom.

¹⁸ Ndəray mâ vay gər a bo ŋgay bay. Tadə ndoweye mə walaŋ kurom kə dzala neŋgeye a tsah andza ndo i mändzibëra hay na, mâ gər ha. Mâ tərā ka ɖəre i ndo hay duh na, andza a tsah bay tebiye. Kə ge andza niye na, ma hutieye metsehe lele eye.

¹⁹ Na tsik andza niye na, hərwi wu neheye ndo i mändzibëra hay tə dzala, tə gwad nəteye ta tsah aye na, ka ɖəre i Mbəlom na, wu kəriye. Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye na, tə gwad: «Mbəlom ma gəsiye tay ha ndo i metsehe hay

* 3:19 Zob 5.13.

ma balay i wewer tay nakə tə ŋga ka bo aye.*»

²⁰ Ma təv mekelenj eye tə gwad sa: «Bəy Maduweŋ a sər mədzal gər i ndo i metsehe hay. A sər ha nəteye na, wu kəriye.†»

²¹ Hərwi niye neŋ faya na tsikakumeye, ndəray mǎ zlapa tə wu nakə ndo mekelenj eye a ge aye bay. Sərum ha na, wu hay tebiye na, i kurom düh.

²² Neŋ Pol, Apolos ada Piyer, nəmay na, i kurom hay tebiye. Kwa məndzibəra, sifa, məməte i kurom tebiye. Wu neheye anəke ta wu neheye kame aye na, i kurom tebiye dərma.

²³ Nəkurom na, ndo i Yesu Kəriste hay ada Kəriste, neŋgeye i Mbəlom.

4

Ndo i maslaŋ i Kəriste hay

¹ Sərum ha, nəmay na, ndo mäge məsler i Yesu Kəriste hay. Mbəlom a vəl wu ŋgay neheye maŋgaha eye ahəl niye na, a nəmay hərwi ada nəmaǎ datay ha a ndo hay.

² Ndo nakə ndo i gay ŋgay a gəray ha wu ŋgay hay, wu kurre a say ka neŋgeye mǎ təra na, ndo i dedek.

³ Neŋ na, tadə faya ka ŋgəlumeŋeye bəzay ka wu na, kwa tsekweŋ wuray a geŋ mə bo haladzay bay. Kwa tadə siye i ndo hay faya ta ŋgəleŋeye bəzay neŋ ndo i dedek tsukudu neŋ ndo i dedek bədaw na, niye na, wuray a geŋ mə bo bay dərma. Kwa neŋ eye na geye sariya a gər bay.

⁴ Neŋ na, na sər wuray nakə mə neŋ na may ha mənese a gər ga aye bay. Ane tuk na, andza məgwede mənese andaya fagaya təbey aye bay. Mata ge sariya i gər ga na, Mbəlom bəna ndo hay bay.

⁵ Hərwi niye həlay eye kə ndislew zuk bay na, kǎ gum sariya ka siye i ndo bay. Pat nakə Bəy Maduweŋ Yesu ma maweye na, ma bəziye ha wu neheye anəke ma ləvoŋ aye parakka mə dzaydzay. Wu nakə ndo hay tə dzala mə gər tay aye na, ma bəziye

dərma. Pat eye niye na, Mbəlom ma zambadəye kwa a way hərwi məsler nakə a ge aye. Tadə a ge haladzay na, Mbəlom ma zambadəye haladzay. Tadə a ge tsekweŋ na, Mbəlom ma zambadəye tsekweŋ.

⁶ Malamar ga hay, na dākum ha wu neheye ka neŋ ta Apolos aye na, hərwi madzəne kurom hərwi ada kǎ tətikum wu nakə mə dəma aye. A seŋ na, pumay bəzay a bazlam i Mbəlom lele. Andza niye, kǎ gum zlapay ta ndo siye hay bay ada kǎ kətsum tay ha ndo siye hay bay.

⁷ Nəkar nakə ka dzala mə gər yak, ka ze siye i ndo hay aye na, nəkar way? Maa vəlaka wu hay tebiye na, Mbəlom bədaw? Tadə maa vəlaka Mbəlom na, ka giye ha zlapay andza ka huta wu niye hay ta gədaŋ yak na, hərwi mey?

⁸ A'əhəŋ! Nəkurom na, ka hutum wu hay tebiye ba! Ka tərūm ndo neheye zlele eye tsiy ka tsəved i Mbəlom aye na gwad! Ka gwadum nəkurom na, bəy hay. Nəmay na, bəy eye hay təbey. Tadə nəkurom bəy eye hay ka dəre i Mbəlom ta dedek na, həbe lele hərwi ada nəmay ndo i maslaŋ i Kəriste hay nəmaa sliye faya matəre bəy hay dərma.

⁹ Nəmay na, ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste hay, ane tuk na, a ge fagaya ka dəre ga na, andza nəmay ma dəba i siye i ndo hay duk ma təv nakə lele bay aye. Nəmay na, ndo neheye tə gəs tay ha tə gatay sariya, ta diye tay hay mata kəde tay ha kame i ndo hay aye. Na tsik andza niye na, hərwi nəmay ka dəre i ndo i məndzibəra hay ada kwa ka dəre i gawla i Mbəlom hay tebiye na, andza ndo mäge dəretsətseh hay hərwi ada ndo i məndzibəra ada kwa gawla i Mbəlom hay tǎ zəba famaya andza wu mäge həbad.

¹⁰ Andza niye nəmay na, andza ndo i matərakahaŋ hay. Nəkurom ka dzalum na, ka tsahum hərwi nəkurom madzapa eye tə Kəriste. Ndo hay tə dzala na, nəmay bəle eye hay, ane tuk

† 3:20 Dəmes hay 94.11.

na, nakurom ka gwadum nakurom gədan eye hay. Nəmay na, ndo hay tə kəts may, nakurom na, faya ta rəhakumeye ha gər.

¹¹ Hus anəke bəgom, may a wur famaya, yam a gamay dərmak. Pekteked may manasa eye hay. Faya ta gameye dəretsətseh haladzay, gay may andaya məhəne mə dəma bay, nəmaa təra ndo madzəda eye hay.

¹² Nəmaa ge məsler ta gədan may hərwi məhute wu mənday.* Ndo hay faya ta tsadameye na, nəmaa duwulay me a Mbəlom hərwi ada mā pa fataya ŋgama. Ahəl nakə ndo hay faya ta gameye dəretsətseh aye na, nəmaa ndza tete, nəmaa matay ha a dəma bay.

¹³ Ndo hay faya ta tsikiye famaya wu lele bay eye na, nəmaa tsikatay bazlam ləfedede eye duh. Ndo hay tə dzala nəmay ka dəre i ndo i məndzibəra hay na, andza kwasukwalay kəriye. Hus bəgom tə dzala na, nəmay nəmaa təra andza wu neheye ndəluḅ eye ndo hay ta fadiye, ta kutsiye ha a pesl aye.

Pol a tsikatay me a wawa ŋgay hay

¹⁴ Wu nakə na watsa kanan aye na, na watsakum hərwi məpakum horoy a dəre ka wu nakə ka gumeye bay. Na watsa andza nakay na, hərwi nakurom wawa ga neheye na wuda kurom haladzay aye. A seŋ mədakum ha metsehe.

¹⁵ Kwa tadə ndo hay wal wal haladzay ta dakum ha məpay bəzay a Yesu Kəriste bəbay na, bəba kurom hay haladzay bay. Bəba kurom na, nəte. Neŋ na təra bəba kurom na, hərwi maa dakum ha Labara ŋgwalak eye na, neŋ ada nakurom ka pum mədzal gər ka Yesu Kəriste.

¹⁶ Bəba kurom na, neŋ sa, faya na gakumeye amboh, tərūm andza neŋ.

¹⁷ A seŋ na, gum andza niye. Hərwi niye na sləriye naha Timote ka təv kurom hərwi ada mā ye naha mā makum ahaya a gər mede ga ka tsəved i Yesu Kəriste. Wu nakə ma

diye naha ma tətikakumeye na, wu nakə na tətikawatay a ndo hay kwa ka waray aye. Tsənum! Timote na, neŋgeye wawa ga, na wuda na haladzay. Ada neŋgeye na, ma giye məsler i Bəy Maduweŋ Yesu ta tsəved eye lele.

¹⁸ Na sər ha, siye i ndo hay ta zəba faya na ye naha ka təv kurom zuk bay na, tə dzala na, na diye naha sa bay, hərwi niye faya ta dəslyay gər a bo tay.

¹⁹ Ane tuk na, tadə Bəy Maduweŋ kway kə vələŋ tsəved na, na diye naha bəse. Na ndisl naha na, na səriye ha ndo neheye faya ta giye zlapay aye na, na zəbiye fataya təday. Na səriye ha ta tsikawa na, bazlam kəriye tsa tsukudu ta huta gədan i Mbəlom daw?

²⁰ Na tsik andza niye na, hərwi mələve i Bəy i Mbəlom nakə mələviye. A sər bo na, ma gədan bəna mə bazlam hay kəriye dekdek tsa bay.

²¹ A sakum na, wuye mey? Ahəl nakə aza na diye naha aye na, a sakum nā zla naha mandalaḅa ka həlay hərwi makəte kurom ha daw? Kəgəbay ka mbədumeye ha dərev kurom ada neŋ na diye naha tə bazlam ləfedede eye hərwi mədakum ha na, na wuda kurom daw?

5

Wu nakə a ge horoy mə walaŋ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye

¹ Na tsənawa wu hay ka nakurom. Ndo hay tə gwad na, faya ka gumeye wu nakə lele bay aye. Kwa ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye na, faya ta giye slala i wu niye bay. Tə gwedeŋ na, ndo ta həna ta ŋgwas i bəba ŋgay.*

² Ada ka dəslyumay ha gər a bo duh na, kəkay? Tuwum duh hərwi mənese kurom. Ndo nakə faya ma giye andza niye ka gərūm ha na, kəkay?

³ Neŋ na, na ge na sariya eye tsiy andza nəkway ka bo dziye. Neŋ mə walaŋ kurom bay, ane tuk na, dərev ga mandza eye tə nakurom.

⁴ Na ge sariya nakay ta gədan i Bəy Maduweŋ kway Yesu. Wu nakə na

* **4:12** Məsler hay 18.3. * **5:1** Levitik 18.8; Bazlam mapala eye masulo eye 23.1.

tsikakumeye naha aye na, hayum gər ada dārev ga ma ndziye tə nəkumom. Gədan i Bəy Maduweñ kway Yesu ma ndziye tə nəkumom dərma.

⁵ Ahəl nakə ka hayum gər aye vəlumay ha ndo niye a həlay i Fakalaw hərwi ada Fakalaw mâ nas ha slo i bo ŋgay. Mâ nas ha slo i bo ŋgay na, hərwi ada Mbəlom mâ tēma ha pat nakə Bəy Maduweñ kway Yesu ma maweye.

⁶ Ka dāslumay ha gər a bo na, hərwi mey? Mədāslay ha gər a bo na, lele bay. «Gədə tsekweñ a kwasa ha wu tebiye» na, ka sərūm təbədew? Andza niye mezeleme tsekweñ na, ma nasiye wu na, ka sərūm təbədew?

⁷ Zlum na mezeleme niye andza gədə abəra mə walañ kurom hərwi ada kâ tərūm tsədanña andza wu nakə gədə faya bay aye. Na sər ha ta dedek, Mbəlom ka tēra kurom ha tsədanña hərwi kə kəd təbañ hərwi ada kâ hatsakwa magurlom i Pak ta neñgeye. Təbañ eye niye na, Yesu Kəriste nakə a mət hərwi kway aye.†

⁸ Hatsakwa magurlom lele. Ane tuk na, hatsakwa magurlom tə makwala wedeye, gədə mâ ge mə dēma bay. Tərakwa ndo neheye tsədanña eye. Pakway bəzay a tsəved i Mbəlom tə dārev kway peteh‡. Gərakwa ha mäge wu neheye lele bay tebiye. Wu niye hay na, andza gədə niye.

⁹ Mə derewel ga nakə na watsakum naha ahəl niye na, na gwadakum: «Kâ ndzum dziye ta ndo neheye faya ta giye madama aye bay.»

¹⁰ Na tsik andza niye na, ka ndo i mändzibəra hay bay. Hərwi ndo mäge madama hay, ndo i bor hay, məkal hay ada ndo mäge kule hay, nəteye ndo i mändzibəra hay. Məngədātay hərwi mədzepe ta nəteye bay na, haəb ka deyumeye abəra ma mändzibəra.

¹¹ A'ay! Wu nakə na watsa aye na, na watsa dūh na, ka ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste. Tadə ndoweye kə gwad neñgeye ndo məpay bəzay a Yesu

Kəriste ada faya ma giye madama, faya ma giye bor ka wu i ndo, faya ma giye kule, faya ma tsikiye wu lele bay eye ka ndo hay, faya ma kwayiye ta guzom, faya ma kəliye wu hay na, kâ ndzum ka təv manəte aye ta neñgeye bay. A həlay nakə nəkumom mandza eye ka mändzibəra mba aye na, tsəved andaya ka ŋənumeye ta nəteye aye bay.

¹² Mata ge sariya i ndo neheye tə pay bəzay a Yesu Kəriste bay aye na, neñ tədew? Nəkumom dərma na, ka gumateye sariya na, a ndo neheye ka hayawum gər dziye.

¹³ Mata ge sariya a ndo neheye tə pay bəzay a Yesu Kəriste bay aye na, Mbəlom. Gum andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, a gwad: «Həharum na ndo nakə faya ma giye wu nakə lele bay aye abəra mə walañ kurom.Ş»

6

Ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste hay ta wuda ka bo bay

¹ Tadə faya ka tərūmeye mə walañ kurom na, ka yawum ka təv i ndo mäge sariya neheye tə sər Mbəlom bay aye na, ka gum andza niye hərwi mey? Mata ŋənakum ha sariya dūh na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

² Mata gatay sariya a ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, ka sərūm təbədew? Kə ge dūh mata gatay sariya a ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye nəkumom tuk na, ada ka sərūm mäge sariya i wu neheye tsekweñ tsekweñ aye bay na, kəkay?

³ Mata gatay sariya kwa a gawla i Mbəlom hay nəkway na, ka sərūm təbədew? Kə ge andza niye na, ka ŋənakweye ha sariya a bo ka mändzibəra bəna kemey?

⁴ Tadə ka tərūm mə walañ kurom na, ka diyumeye ha ka təv i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye na, kəkay? Nəteye na, wuray kə dzapa kurom

† 5:7 Madayaw abəra ma Ezipt 13.7; 12.21. ‡ 5:8 Madayaw abəra ma Ezipt 12.15-20; Bazlam mapala eye masulo eye 16.3. § 5:13 Bazlam mapala eye masulo eye 17.7.

ha kwa tsekwen bay. Ane tuk na, a sakum tâ ñgənakum ha sariya na, ma kəkay?

⁵ Horoy a gakum təbədew? Ndo nakə a tsah ma tsikakumeye me a zləm aye na, andaya mə walañ kurom ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste hay təbədew?

⁶ Ndo məpay bəzay a Yesu ma wudiye ka malamar nakə faya ma pay bəzay a Yesu andza neñgeye na, lele bay. Ada kwa ka təv i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye ka wudawum.

⁷ Ka wudumeye ka bo mə walañ kurom na, lele bay. Ka wudum ka bo mə walañ kurom na, ka dədum abəra ka tsəved i Mbəlom. Ka sakumay naha a ndo neheye faya ta gakumeye mənese aye. Tadə ta kəlakum na wu kurom na, gəsum dərev, kâ wudum fataya bay.

⁸ Ane tuk na, ka gəsum dərev bay, faya ka gumateye wu lele bay eye a siye ndo hay düh. Faya ka kəlumeye wu i ndo hay, kwa nəteye malamar kurom hay ka tsəved i Mbəlom bəbay na, faya ka kəlumeye tay ha.

⁹ Ndo neheye faya ta giye lele bay eye ta diye a Bəy i Mbəlom bay na, ka sərurum təbədew? Kâ vumay gər a bo kurom bay. Sərurum ha na, ndo neheye faya ta giye madama, ta giye kule, faya ta hənıye ta ñgwas i ndo hay ada ndo neheye tə zla haslaka ta təra ha andza ñgwas eye,

¹⁰ ndo makəle wu i ndo hay, ndo mäge däre ka wu i ndo, ndo məkway eye hay, ndo mətsadatay a ndo hay, ndo mabuwe siye i ndo hay ta gədan, slala i ndo neheye tebiye na, ta diye a Bəy i Mbəlom bay.

¹¹ Ahəl niye na, siye i ndo hay mə walañ kurom tə gawa wu neheye lele bay aye. Ane tuk na, Məsəfəre i Mbəlom nakə faya ka dəsłakweye ha gər aye kə pəsakum ha mezeleme kurom ada kə bara kurom. Kə pala kurom hərwi ada kâ tərurum ndo i Mbəlom hay. Ka təra kurom hay tsədanña kame i Mbəlom. A ge andza niye na, hərwi ka pum mədzal gər ka

Bəy Maduwen Yesu Kəriste.

Bo na, hərwi mazambaday a Mbəlom

¹² Ndo siye hay mə walañ kurom tə dzala mə gər tay na: «Tsəved andaya ka mäge wu hay tebiye.» Ane tuk na, wu tebiye lele hərwi kurom bay. «Tsəved andaya ka mäge wu hay tebiye.» Ane tuk na, a señ matəre beke i wu bay.

¹³ Ka gwadum sa: «Mbəlom a ge wu mənday na, hərwi huđ, a ge huđ hərwi wu mənday dərmağ.» Ayaw dedek, ane tuk na, Mbəlom ma dziye tay ha sulo tay eye tebiye. Mbəlom a lambad bo na, hərwi mäge ha madama bay. A lambad na, hərwi ada kâ dəsłakway ha gər a Bəy Maduwen kway düh, hərwi neñgeye faya ma tsəpiye bo kway.

¹⁴ Mbəlom kə lətse ahaya Bəy Maduwen kway Yesu abəra ma mədahan. Mâ lətsakway ahaya abəra ma mədahan ta gədan ñgay dərmağ. Ka lətsakweye abəra ma mədahan tə slo i bo kway tebiye.

¹⁵ Nəkurom siye i bo i Yesu Kəriste na, ka sərurum təbədew? Na sliye faya mabuwe siye i bo i Yesu məvəlay ha a ñgwas mäge madama dāw? A'ay, ma giye bo andza niye bay!

¹⁶ Ka sərurum bədaw? Ndoweye kə vəlay ha bo ñgay a ñgwas mäge madama na, nəteye sulo ta təra bo nəte. Andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad: «Ndo hay sulo na, ta təriye bo nəte.*»

¹⁷ Ane tuk na, ndo nakə kə vəlay ha bo ñgay a Bəy Maduwen Yesu aye na, neñgeye ta Bəy Maduwen, dərev tay nəte.

¹⁸ Hərwi niye, kâ gum madama bay. Siye i wu neheye ndo hay faya ta giye na, bo tay madzapa eye tə wu niye hay bay. Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye madama aye na, a gay wu nakə lele bay aye a bo ñgay.

¹⁹ Bo kurom na, gay i mədəslay ha gər a Məsəfəre Tsədanña eye na, ka sərurum bədaw? Mbəlom a vəlakurom Məsəfəre Tsədanña eye ada ma ndziye

* 6:16 Madazlay i wu hay 2.24.

mə dərev kurom. Maa ləvay gər a bo kurom hay na, bo kurom eye bay. Maa ləvay gər na, Mbəlom.

²⁰ Mbəlom a mbəda kurom ahaya tə wu nakə tsakala eye haladzay aye. Hərwi niye dəslumay ha gər a Mbəlom tə bo kurom.

7

Bazlam i mæzle bo

¹ Anəke na, na mbədəkumeye naha ka bazlam kurom nakə ka watsumenew a dərewel aye. Ayaw! Tadə hasləka kə zla ngwas bay na, kə ge lele.

² Ane tuk na, lele eye na, hasləka mâ zla ngwas ada ngwas mâ ye a zal hərwi ada tâ ge madama bay.

³ Hasləka mâ kərah mähəne ta ngwas ngay bay, ngwas dərmaç mâ kərah mähəne tə zal ngay bay.

⁴ Bo i ngwas na, i ngay eye ngway bay. Bo ngay na, i zal ngay dərmaç. Bo i hasləka bəbay na, i ngay eye ngway bay. Bo ngay na, i ngwas ngay dərmaç.

⁵ Andza niye, hasləka ta ngwas ngay na, tâ kərah ha a bo mähəne bay. Tadə agəna nəteye salamay ta gwad ayaw na, ta sliye faya mähəne bay mändze tsekwen tsa hərwi mađuwulay me a Mbəlom. Kâ ndzum wal wal mändze haladzay bay, Fakalaw ma ta vakumeye gər hərwi nakə ka gumay metsehe a bo kurom bay aye.

⁶ Wu nakə na tsikakum ka mæzle bo aye na, na tsikakum na, gum tə kuton bay. Tadə ka gum andza nakay na, ka gum mənese bay.

⁷ Tadə neñ na, na gwadiye ngama ndo hay tebiye tâ ndza andza neñ ze ngwas. Ane tuk na, ta dedek ma giye lele bay hərwi Mbəlom a vəl ngwalak kwa a way andza nakə a say mæge aye. Ndo siye hay a vəlatay gədan məpay bəzay ta ngwas. Ndo mekeleñ eye hay tə sər mändze ze ngwas ta gədan i Mbəlom.

⁸ Anəke, neñ faya na tsikakumeye a nəkurom madakway i ngwas ta nəkurom neheye ka zlum ngwas zuk bay aye. Neñ faya na gwadəkumeye: Lele na, ndzum andza neñ. Kâ zlum

ngwas bay, nəkurom ngwas hay bəbay kâ yum a zal bay.

⁹ Ane tuk na, kə ge ka mbumeye faya mändze tətə bay na, hasləka mâ zla ngwas, ngwas mâ ye a zal. Ngama hasləka mâ zla ngwas, ngwas dərmaç mâ zla zal tə bəmalə nakə bor i bo ma gəsiye kurom aye.

¹⁰ Anəke faya na tsikateye a ndo neheye nəteye ta ngwas tay hay aye, kəgəbay nəteye tə zal tay hay aye. Maa tsik bazlam nakay na, neñ mahəgeye bay. Maa tsik na, Bəy Maduwen Yesu Kəriste. A gwad: Ngwas mâ gər ha zal ngay bay.

¹¹ Kə ge ngwas eye kə gər ha zal ngay na, mâ zla zal mekeleñ eye bay. Tadə kə ge a say zal sa na, mâ ma ta dəba ka təv i zal kurre eye tâ ma ka bo. Hasləka dərmaç mâ həhar na ngwas ngay bay.

¹² Anəke na tsikateye naha a ndo mekeleñ eye hay nakə agəna ngwas kə dzala ha ka Yesu bay nəteye mandza eye aye. Maa tsik na, neñ bəna Bəy Maduwen Yesu bay. Faya na tsikiye: Tadə ndoweye ngwas ngay kə dzala ha ka Yesu zuk bay na, tadə ka təma mändze tə neñgeye na, mâ həhar na bay.

¹³ Hərwi ngwas nakə kə dzala ha ka Yesu aye na, andza niye dərmaç. Tadə zal ngay kə dzala ha ka Yesu bay ada tadə a say mändze ta ngwas ngay na, ngwas mâ kərah mändze mə gay ngay bay.

¹⁴ Na tsik andza niye na, hərwi zal ngay nakə kə dzala ha ka Yesu zuk bay aye na, neñgeye i Mbəlom hərwi ngwas nakə a dzala ha ka Yesu aye. Hərwi ngwas nakə kə dzala ha ka Yesu zuk bay aye na, andza niye dərmaç. Kə ge zal mapa gər eye ka Yesu na, ngwas ngay na, i Mbəlom dərmaç. Tadə kə ge andza niye bay na, wawa tay ta təriye andza ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Ane tuk na, wawa tay hay nəteye ta təra andza niye bay, Mbəlom kə pa tay hay a walañ i ndo ngay hay.

¹⁵ Kə ge ndoweye kə dzala ha ka Yesu bay, tadə a say mægər ha ndo neñged na, mâ ye. Tadə kə gər ha, ki

ye ngway na, haslaka kægəbay ngwas, mâ dzala wuray bay. Hərwi ngay na, mənese andaya bay. A yay a gər a Mbəlom hərwi ada kâ ndzum zay.

¹⁶ A nəkar ngwas mapa gər eye ka Yesu, tadə Mbəlom ma təmiye ha zal yak hərwi yak na, ka sər daw? A nəkar zal mapa gər eye ka Yesu, tadə Mbəlom ma təmiye ha ngwas yak hərwi yak na, ka sər daw? Ka sər bay tebiye.

Ndzum andza nakə Mbəlom a zalakum aye

¹⁷ Ane tuk na, kwa way mâ pay bəzay a tsəved nakə Bəy Maduweŋ a vəlay aye ada mâ ndza andza nakə ahəl niye a zalayaw hərwi ada mâ pay bəzay aye. Wu nakay na tsikakum aye na, wu nakə neŋ faya na tətikateye a ndo hay ma məhay gər i ndo məpe mədza gər hay ka Yesu aye.

¹⁸ Tadə Mbəlom a zalaka nəkar madəsa bo eye na, ndza madəsa bo eye. Kə ge tadə Mbəlom a zalaka nəkar madəsa bo eye bay na, kâ gwad «Na dəsiye bo» bay.

¹⁹ Agəna nəkar madəsa bo eye, kægəbay agəna nəkar madəsa bo eye bay na, kame i Mbəlom na, nəte. Wu nakə ma giye ngama mə dəma aye na, andaya bay. Wu nakə ma dzəniye kame i Mbəlom aye na, marəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye.

²⁰ Kwa nəkar kəkay, kəkay na, Mbəlom a zalaka ka məndze andza niye.

²¹ Agəna Mbəlom a zalaka ahəl niye nəkar beke eye na, mâ dzəma kar bay. Ane tuk na, tadə ka hutiyə tsəved matəre ndo barbarra eye ka ləviye gər yak aye na, lele dərma sa tsa.

²² Na gwad tadə nəkar beke eye kâ dzəma wuray bay na, hərwi tadə ahəl niye Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste a zalaka nəkar beke eye na, sər ha Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste kə təma kar ahaya abəra ma beke i mezeleme. Sa na, ndo nakə beke eye bay Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste a zalay ka məpay bəzay aye na, ka təra beke i Kəriste.

²³ Nəkurom tebiye, kwa beke kwa beke eye hay bay, Mbəlom a mbəda kurom ahaya na, tə wu nakə tsakala eye haladzay aye. Nəkurom na, ndo ngay hay. Hərwi niye kâ pumay bəzay a mədza gər i ndo hay andza nakə beke hay faya ta pay bəzay a ndo i gay tay hay aye bay.

²⁴ Malamar ga hay, neŋ faya na tsikakumeye. Kwa way mâ ndza andza nakə ahəl niye Mbəlom a zalay aye. Mâ ndza kame i Mbəlom na, andza niye.

Ndo neheye ta zla bo zuk bay aye

²⁵ Anəke na, neŋ faya na tsikiye ka haslaka neheye ta zla ngwas zuk bay ada tə dem neheye ta ye a zal zuk bay aye. Wu nakə na tsikiye aye na, Bəy Maduweŋ Yesu a tsiken bay. Na tsikiye na, wu nakə na dzala mə gər ga aye tsa. Ane tuk na, ka slumeye məpe faya mədza gər hərwi neŋ na, ndo dedek eye kame i Mbəlom ta gədan i Bəy Maduweŋ Yesu.

²⁶ Na zəba ka dəretsətseh nakə faya ka sakweye a həlay nakay anəke aye, na dzala na, lele məndze andza nakə tə ndzawa aye.

²⁷ Kə ge ka zla ngwas tsiy na, kâ həhar na bay. Tadə ka zla ngwas zuk bay na, ndza andza niye, kâ pəla tsəved ka məzle ngwas bay.

²⁸ Ane tuk na, kwa tadə haslaka kə zla ngwas bəbay na, kə ge mənese bay. Tadə dem kə zla zal na, kə ge mənese bay dərma. Ane tuk na, sərma ha na, ndo neheye ta ngwas tay hay aye kægəbay tə zal tay hay aye na, faya ta siye dəretsətseh haladzay ka məndzibəra. Hərwi niye na gwad lele məndze ze məzle ngwas kægəbay ze məzle zal hərwi ada kâ hutakwa dəretsətseh bay.

²⁹ Malamar ga hay, gər i bazlam nakə a seŋ mətsikakum aye na, anaŋ: Həlay nakə Mbəlom a vəlakway aye na, mazlambar ma slaweye. Hərwi ma dazlay anəke hus mede kame na, ndo neheye ta zla ngwas aye ta ndza ka tsəved i Mbəlom andza i ndo neheye ta zla ngwas bay aye.

³⁰ Ndo neheye faya ta tuwiye na, tâ gay mäsler a Mbälom andza näteye faya ta tuwiye bay aye. Ndo neheye faya ta ngwasiye na, tâ gay mäsler a Mbälom andza nakä näteye faya ta ngwasiye bay aye. Ada ndo neheye faya ta säkamäye wu hay aye na, tâ zäba faya ka wu nakä ta säkam aye andza wu käriye.

³¹ Ndo neheye faya ta giye mäsler tã wu i mändzibära aye na, tâ ndza andza nakä näteye faya ta giye ha mäsler tã wu niye hay bay aye, härwi mändzibära nakay anañ mandza eye anäke na, ma ndäviye.

³² A señ na, kä dzalum wuray bay. Ndo nakä ngwas andaya faya bay aye na, ma piye mädzal gär ngay tebiye ka mäsler i Bøy Maduweñ Yesu. Ma giye andza niye na, härwi neñgeye mä yay a gär a Bøy Maduweñ Yesu.

³³ Ndo nakä ta ngwas aye neñgeye, ma dzaliye na, ka wu i mändzibära. A say mäge na, wu nakä a yay a gär a ngwas ngay aye.

³⁴ Andza niye mädzal gär ngay na, sulo. Ngwas na, andza niye därmak. Ngwas nakä zal ngay andaya bay aye tã dem nakä ki ye a zla zal zuk bay ta pä mädzal gär tay ka mäsler i Bøy Maduweñ Yesu. A satay mäwälay ha därev tay tã bo tay a Mbälom. Ngwas nakä zal ngay andaya neñgeye a dzala na, ka wu i mändzibära, a say mäge wu nakä a yay a gär a zal ngay aye.

³⁵ Na tsikakum andza niye härwi madzäne kurom düh bänä härwi mägakum me bay. A señ düh na, mede kurom mä ge lele ada kä pumay bözay a Bøy Maduweñ tã därev kurom peteh.

³⁶ Anäke na tsikiye na, ka gawla ta mädel ngay. Tadä gawla a zäba faya a say mädel ngay ka zal ada ma geye mänese na, tâ zla bo. Tã ge mänese bay.

³⁷ Ane tuk na, tadä gawla kä dzala ta dedek düh ma zliye mädel ngay bay na, ada tadä a dzala tã därev ngay peteh ndaray a gay me ka mäzle bay, bo ngay eye a dzala ngway ada ma sliye mändze tãta na, a ge niye na, lele.

³⁸ Andza niye, ndo nakä kä zla dahäläy aye na, kä ge lele. Ndo nakä kä zla dahäläy bay aye na, kä ge lele haladzay sa tsa.

³⁹ Ngwas tã zal ngay ta ndziye na, huya. Tadä zal ngay kä mät na, ma sliye faya mäzle zal mekeleñ eye andza nakä a say aye. Ane tuk na, lele eye ma zliye na, ndo mäpa gär eye ka Yesu.

⁴⁰ Neñ na dzala, mä ndza mahängeye, härwi ma ta ndziye ma sifa ta mängwese eye ma ziye nakä neñgeye tã zal aye düh. Wu nakä na tsik aye na, sär ha maa deñ ha na, Mäsäfare i Mbälom.

8

Wu nakä makädäy a kule aye

¹ Matsätsähe kurom nakä ka tsätsahum härwi slo nakä ta tawal ha kule aye na, ta dedek nämaa sär ha tebiye andza nakä ka tsikum aye. Ane tuk na, mäsäre wu na, ndo hay ta däslay ha gär a bo. Duh wu nakä ma dzäniye ndo hay härwi ada kä yakwa kame kame aye na, mäwudä bo nakä ka wudakweye bo näte näte mä walañ kway aye.

² Tadä ndoweye kä däslay ha gär a bo ada a dzala mä gär ngay neñgeye, a sär wu hay na, niye a böz ha na, a sär wu hay andza nakä a say a Mbälom aye zuk bay.

³ Ane tuk na, ndo nakä ma däslay ha gär bo ngay andza niye täbey aye na, a wudä Mbälom düh. Mbälom a sär ha, a gwad: «Ndo nakay na, ndo ga.»

⁴ Slo nakä ta tawal ha kule aye na, ka häpädakweye bay tsukudü ka häpädakweye däw? Wu nakä neñ na dzala aye na, anañ: Ka särakwa ha kule na, wu dedek eye bay. Ka särakwa ha Mbälom na, näte ngweñ bänä siye hay andaya bay.

⁵ Dedek, siye i ndo hay tã gwad na, mbälom hay andaya haladzay ma magärmälom ada ka mändzibära. Ka näteye na, dedek mbälom hay andaya haladzay ada bøy maduweñ hay andaya haladzay.

⁶ Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, nəkway ka sərakwa Mbəlom na, nəte ɲgweɲ tsa. Neɲgeye Bəba kway. Wu neheye ka məndzibəra aye tebiye a yaw na, mə həlay ɲgay. A ge kway na, hərwi ada kâ tərakwa ndo ɲgay hay. Bəy kway na, nəte tsa dərma. Neɲgeye na, Yesu Kəriste. Wu hay tebiye ti yaw na, mə həlay ɲgay, ka hutakwa sifa weɔe na, tə həlay ɲgay.

⁷ Ane tuk na, siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta sər ha, sifa andaya mə kule hay bay na, ta sər ha bay. Ahəl nakə nəteye faya ta həpədiye slo i kule aye, tə dzala mə gər tay andza huya kule na, mbəlom dedek. Ta huta gədaɲ ka tsəved i Mbəlom zuk bay. Tə dzala mə gər tay, tadə ta həpəd slo i kule na, ta ge mənese.

⁸ Azlakwa bay, ka sərakwa ha wu mənday na, ma təriye kway ha ndo ɲgwalak eye hay kame i Mbəlom bay. Kwa tadə ka ndayakwa, ma dzəniye kway bay. Kwa tadə ka ndayakwa bay, ma giye wuray kwa tsekweɲ bay dərma.

⁹ Nəkurom, ka sərur ha ka slum-eye faya mənde wu nakə a sakum aye tebiye. Ane tuk na, gum metsehe, bəna ndo neheye ta huta gədaɲ ka tsəved i Mbəlom zuk bay aye na, ta dziye abəra ka tsəved hərwi kurom.

¹⁰ Zəbum təday, nəkar nakə ka sər dedek aye, tadə ndo nakə gədaɲ ɲgay andaya zuk bay kə ɲgataka nəkar mandza eye mə gay i matewele kule faya ka həpədiye slo nakə ta tawal ha kule aye, nəkar ka dzala na, ma həpədiye dərma bədaw?

¹¹ Hərwi niye wu nakə ka ge hərwi ka sər aye na, ma nasiye ha ndo niye gədaɲ andaya bay aye. Ane tuk na, sər ha neɲgeye na, malamar yak nakə Yesu Kəriste a mət hərwi ɲgay aye.

¹² Tadə ka ge andza niye na, ka nasay a malamar yak nakə bəle eye, ka nasay ha mədzal gər ɲgay. Ka nasay na, a malamar yak dekdek bay, sər ha mənese nakə ka ge aye na, ka bo i Kəriste eye ɲgway.

¹³ Hərwi niye tadə slo nakə na

həpədiye ma diye ha malamar ga a mənese na, na həpədiye slo dāda sa bay, hərwi a seɲ malamar m̄ dəd abəra ka tsəved bay.

9

Pol a da ha məndze ɲgay

¹ Zəbum ka məndze ga təday, neɲ na, na ləva gər ga! Neɲ, ndo i maslaɲ i Yesu na, ka sərur bədaw? Neɲ na ɲgatay a Yesu Bəy Maduweɲ kway tə dərə ga! Nəkurom tebiye ka pum mədzal gər ka Bəy Maduweɲ na, hərwi nakə na ge məsler ɲgay mə walaɲ kurom aye bədaw?

² Kwa tadə ka dərə i ndo mekeleɲ eye hay neɲ ndo i maslaɲ i Yesu bay bəbay na, nəkurom ka sərur ha. Ka pum mədzal gər ka Yesu Kəriste na, hərwi nakə na dākum ha Labara ɲgwalak eye bədaw? Maa bəz ha neɲ ndo i maslaɲ i Bəy Maduweɲ kway na, nəkurom.

³ Hərwi ndo neheye ta meɲeye ha mənese aye na, na gwadateye faya kəkay? Na tsikateye faya,

⁴ neɲ na sla dā nəkurom ka vəlumeɲeye wu mənday hərwi məsler nakə faya na giye bədaw?

⁵ Neɲ na sla məzle ɲgwas nakə mapa gər aye ka Yesu, neɲ ta ɲgwas ga nəmaa həhaliye salamay andza i Piyer tə siye i ndo i maslaɲ i Yesu hay ada andza i malamar i Yesu Kəriste hay təbədew?

⁶ Sa na, nəkurom ka dzalum mata ge məsler hərwi məhute ha wu mənday a gər may na, nəmay ta Barnabas dekdek dāw?

⁷ Tadə ndoweɲe neɲgeye ma sidzew na, ma pəliye wu mənday a gər ɲgay dāw? A'ay! Andza niye bay. Ndo məfəte kə fət, hohway eye kə nah na, ma ndiye. Ndo mətsəkure gənaw na, ma ditsiye wah eye ma siye bədaw?

⁸ Wu neheye na tsik aye na, mədzal gər i ndo zezɲ dekdek tsa bay. Kwa bazlam i Musa mapala eye a tsik faya na, andza niye dərma.

⁹ Mawatsa eye mə dərwele i Musa na, a gwad: «Ahəl nakə sla ma giye məsler ma guvah aye na, kâ pay wu

ka bazlam bay, gər ha mâ həpəɖ wu mənday.* » Ka dzalum, Mbəlom a tsik na, ka sla dəkdek dedek daw?

¹⁰ Mbəlom a tsik nakay na, ka nəmay. Ayaw, tə watsa bazlam neheye ahəl niye na, hərwi may. Ndo nakə faya ma fətiye na, mâ pa mədzal gər ta dedek ma hutiyə madagər ŋgay. Ndo nakə faya ma kəzliye daw aye, mâ pa mədzal gər ta dedek ma hutiyə wu mənday.

¹¹ Ah lele! Nəmay na, nəmaa dəkum ha bazlam i Mbəlom andza nakə ta sləga hulfe a guvah aye. Ka dzalum tadə nəmaa hutiyə wu neheye ka məndzibəra aye abəra mə həlay kurom na, lele bədaw?

¹² Tadə ta dedek siye i ndo hay faya ta tsətsahiye fakuma wu neheye ta ndiye na, ka dzalum nəmay nəmaa tsətsah na, lele dərma bədaw? Kwa tadə andza niye bəbay na, nəmaa tsətsah wuray abəra mə həlay kurom bay. Dəretsətseh neheye a ndzamay a gər tebiye nəmaa dəma hərwi a say məge wu nakə ma ŋgərəzliye na Labara Ŋgwalak eye i Yesu Kəriste bay.

¹³ Sərum ha na, ndo neheye faya ta giye məsler mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, faya ta hutiyə wu mənday tay mə dəma. Ndo neheye tə kədaway naha wu a Mbəlom ma təv məvəlay wu a Mbəlom aye na, tə hutawa wu mənday tay mə dəma dərma.

¹⁴ Ndo neheye faya ta diye ha Labara Ŋgwalak eye na, andza niye dərma. Bəy Maduweŋ kway Yesu a gwad ndo hay ta vəlateye wu a ndo neheye faya ta diye labara ŋgay aye.†

¹⁵ Kwa tadə andza niye bəbay na, neŋ na tsətsah fakuma wuray bay. Wu nakə na watsa aye na, na watsa hərwi ada kâ slərumeŋew wu bay. Tə bəmalə nakə na tsətsahiye fakuma wu aye na, ŋgama nâ mət. Ndəray mâ nesəŋ ha məŋgwese ga bay.

¹⁶ Labara ŋgwalak eye nakə faya na diye ha aye na, ma vəleŋeye tsəved məge ha zlapay bay. Maa geŋ faya

kutoŋ na, Yesu. Na da ha bay na, dəretsətseh ka gər ga.

¹⁷ Tadə neŋ eye na dzalay a gər ga na datay ha labara wedeye a ndo hay na, haɓe ta vəleŋeye mərəbe ga. Ane tuk na, andza niye bay! Məsler eye nakay na, neŋ na zla tə gər ga bay. Na giye na, hərwi Mbəlom a vəleŋ hərwi ada nâ ge.

¹⁸ Kə ge andza niye na, mərəbe ga na, wuye meŋ? Mərəbe ga na, faya na diye ha Labara Ŋgwalak eye kəriye, faya na tsətsahiye tâ vəleŋ faya wu bay. Na sliye faya matsətsehe ndo tâ vəleŋ wu hərwi Labara Ŋgwalak eye nakə faya na diye ha aye. Ane tuk na, a seŋ bay.

¹⁹ Na ndziye na, na ləva gər ga, ndəray ma sliye faya mələveŋ gər bay. Ane tuk na, na təra beke hərwi ndo hay tebiye na, tə gər ga eye hərwi ada tâ yaw tâ pa mədzal gər ka Bəy Maduweŋ Yesu.

²⁰ Neŋ mə walaŋ i Yahuda hay na, na ndziye andza nəteye hərwi ada nâ həlata ahaya ka təv i Bəy Maduweŋ Yesu. Bazlam i Musa mapala eye na, gədaŋ ŋgay andaya fagaya bay. Ane tuk na, neŋ mə walaŋ i ndo neheye ta rəhay ha gər a bazlam mapala eye na, na giye andza nəteye hərwi ada nâ həlata ahaya ka təv i Bəy Maduweŋ.

²¹ Ahəl nakə neŋ mə walaŋ i ndo neheye tə sər bazlam i Musa mapala eye bay na, na ndziye andza nəteye hərwi ada nâ həlata ahaya ka təv i Bəy Maduweŋ dərma. Andza məgwede neŋ na, na rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye təbey. A'ay! Neŋ faya na rəhay gər hərwi faya na rəhay ha gər a Kəriste.

²² Ahəl nakə neŋ ta ndo neheye ta huta gədaŋ ka tsəved i Mbəlom zuk bay aye na, na ndziye andza nəteye hərwi ada na dzəniye tay ha tâ huta gədaŋ ka təv i Bəy Maduweŋ. Ahəl nakə neŋ ta ndo hay tebiye aye na, na ndziye andza nəteye. Na giye wu nakə na sər aye tebiye hərwi ada nâ təma tay ha siye hay.

* **9:9** Bazlam mapala eye masulo eye 25.4. † **9:14** Zəba mə Mata 10.10; Luka 10.7.

23 Wu neheye na ge tebiye aye hærwi ada Labara Nğwalak eye mâ ye kame kame. Mbəlom mâ pa fagaya nğama, ka neñ ta ndo nğay siye hay.

Matətike i ndo mahway hay

24 Sərum ha na, ahəl nakə ndo hay ta hwiye na, ndo mahway nətəye haladzay ta hwiye. Ane tuk na, mata ze ndo siye hay na, ndo nətə tsa, ma hutiyə merəbe i mahway nğay. Neñ faya na gwadəkumeye: Gum gədañ andza ndo mahway hay hærwi ada kâ hutum merəbe kurom dərma.

25 Ndo neheye a satay mahway lele aye na, ta gəriye ha wu hay wal wal haladzay. Ta tətikiye, ta ndudiyə ha mbəle tay hay lele nakə ada ndo ma sliye faya mazay a ndo neñged aye ada ma hutiyə merəbe nğay aye. Ane tuk na, merəbe nğay niye ta vəleye ma ndziye bay, ma nasiye bəse. Nəkway na, nəkway ka tətikakweye mahway kame i Mbəlom hærwi ada kâ hutakwa merəbe nakə ma nasiye dāda bay aye.

26 Hærwi niye neñ na, na hwiye andza ndo nakə ma hwiye so tsa bay aye. Neñ bəbay na, andza ndo nakə faya matətikiye məgay duzl a ndo nakə faya ta tətikiye salamay, həlay nğay a ma a zay bay aye. Neñ na, andza ndo nakə ma feye a mətasl kafats kəriye bay.

27 Neñ eye na geye dərətsətseh a bo ga tə həlay ga eye ada ma gəsəneye me hærwi ada pat nakə Mbəlom ma ndəviye ha mändzibəra aye na, neñ ndo mədə ha bazlam nğay a ndo hay nâ təra ndo i dəba bay.

10

Israyel hay mə makukulek

1 Malamar ga hay, wu nakə a ge bo ahəl niye ta bəba tətə kway hay aye, a señ na, mâ makumaw a gər. Mbəlom kə dərəzl tay ha nətəye tebiye tə makukulek. Nətəye tebiye ta tas

* 10:1 Madayaw abəra ma Ezipt 13.21-22, 14.22-29. Məpesle 20.8-11. § 10:5 Məpesle 14.16, 23, 29-30. ma Ezipt 32.6. ‡ 10:8 Zəba mə Məpesle 25.1-9.

ta bəlay nakə tə zalay Bəlay Ndozza aye.*

2 Nətəye tebiye Mbəlom ka dzəhu6 tay ha mə makukulek ada ma dəlov hærwi ada tâ təra nətəye madzapa eye tə Musa.

3 Nətəye tebiye ta nda wu mənday eye nətə nakə a yaw mə mbəlom aye†,

4 ada nətəye tebiye ta sa yam eye nətə nakə Mbəlom a vəlatay aye dərma. Yam nakay na, yam nakə a gəzaw abəra ma hotokom aye.‡ Maa vəlatay hotokom niye na, Mbəlom. Hotokom eye niye na, Kərسته ada a laka tay ha.

5 Kwa tadə ta nğatay a masuwayañ nakə Mbəlom a ge aye bəbay na, həlay a vay a ndo hay tə gawa wu nakə a yay a gər a Mbəlom bay aye. Hærwi niye ndo hay ta mət tolololo mə kəsaf kwa ka waray.§

6 Wu neheye na, ta gəkweye daf. Ta vəlakweye matətike hærwi ada bor i bo kway mâ ye kway ha ka mäge mənese andza nətəye bay.*

7 Siye hay mə walañ tay tə dəslay ha gər a kule. Andza niye, tə watsa a dərəwel i Mbəlom na, tə gwad: «Ndo hay tə ndza, tə nda wu mənday ada tə sa wu məsay. Tsa na, tə lətse hærwi mäge həbad ta mədəslyay ha gər a kule.†» Nəkurom na, kâ tərūm ndo i kule hay andza nətəye təbey.

8 Kâ gəkwa madama andza siye i ndo neheye mə walañ tay aye bay. Nətəye ta mət ada Mbəlom a kəd tay ha pat eye nətə gwezem kuro kuro sulo gər eye mahkar hærwi nakə tə ge madama aye.‡

9 Nəkway na, kâ dzakwa ha Mbəlom andza siye i ndo neheye mə walañ tay tə dza ha Mbəlom aye bay. Dədə a dza tay ha ada ta mət hærwi nakə tə ge andza niye aye.

10 Kâ gūnguzum ka Mbəlom andza siye i ndo neheye mə walañ tay, ta gūnguzay a Mbəlom aye bay. Nətəye niye na, gawla i Mbəlom nakə a

† 10:3 Madayaw abəra ma Ezipt 16.4-35. ‡ 10:4 * 10:6 Məpesle 11.4, 34. † 10:7 Madayaw abəra

kədəwa ndo hay aye kə kəf tay ha hərwi nakə ta guŋguz aye.

¹¹ Wu neheye tebiye a ge bo aye na, məgatay dəf a ndo hay hərwi ada t̄a ge metsehe. Tə watsa na wu neheye a Derewel i Mbəlom na, hərwi ada k̄a t̄atikakwa wu neheye, nəkway neheye mandza eye mə həlay nakə mazlambar mändzibəra ma ndəviye aye.

¹² Hərwi niye, ndo nakə a dzala mə gər ŋgay neŋgeye malətsa eye duwirre lele aye na, m̄a ge metsehe bəna ma ta dədiye.

¹³ Wu neheye Fakalaw ma dziye kurom ha aye na, wu neheye faya a dzawa tay ha ndo hay aye huya. Mbəlom na, ma dzəniye kway andza nakə a tsik aye. Tadə Fakalaw kə say ma dziye kurom ha na, tə wu nakə ma ziye gədaŋ kurom aye na, Mbəlom ma vəleye tsəved bay. Mbəlom ma vəlakumeye gədaŋ məsəmay naha a mədze i fakalaw nakə ma dziye kurom ha aye.

¹⁴ Malamar ga neheye na wudə kurom haladzay aye, hərwi niye neŋ faya na gwadəkumeye: Mbədumay dəba a mədəslay ha gər a kule.

¹⁵ Na tsik niye na, a nəkurom ndo neheye ka dzalum gər lele aye. Dzalum gər ka wu nakə na tsikakum aye na, dedek tsukuđu dedek bədəw?

¹⁶ Ahəl nakə nəkway faya ka ndayakweye wu mənday i Bəy Maduweŋ ka təv manəte eye ada ahəl nakə ka gawakway naha sisə a Mbəlom hərwi məse wu nakə ka sawakwa ma gəvet aye na, nəkway tə Yesu Kəriste madzapa eye hərwi bambaz ŋgay bədəw? Ahəl nakə ka ŋgənakweye peŋ ada faya ka ndayakweye§ aye na, nəkway madzapa eye tə bo i Yesu Kəriste bədəw?

¹⁷ Nəkway haladzay, ane tuk na, ka tərakwa andza bo nəte hərwi ka ŋgənakwa peŋ eye nəte.

¹⁸ Mum ahaya mədzał gər kurom ka Israyel hay təday. Tə kədəwa wu hay ka təv məvəlay wu a Mbəlom.

Ndo neheye ta həpədəwa slo niye na, nəteye madzapa eye ta Mbəlom.

¹⁹ A seŋ məgwede na, mey? Andza məgwede kule tə slo ŋgay niye na, wu lele eye hay dəw?

²⁰ A'ay, andza niye bay! Ane tuk na, sərum ha ndo neheye tə sər Mbəlom bay tə kəf aye na, tə kədətay a fakalaw hay bəna a Mbəlom bay. A seŋ na, nəkurom ka dzapum tə fakalaw hay duh bay!

²¹ Ka zlumeye gəvet i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste ka sumeye ha wu məsay ada ka mbədumeye bo vərələh ka zlumeye gəvet i fakalaw hay ka sumeye. Sulo sulo na, ma giye bo bay. Ka ndayumeye wu mənday i Bəy Maduweŋ i Yesu Kəriste ada ka mbədumeye bo vərələh ka ndayumeye i fakalaw hay dərmak na, ma giye bo bay.

²² Ka gakwa andza niye bay bəna mandala eye fakwaya a Bəy Maduweŋ kway. Ka dzalum na, ka zakwa ha neŋgeye ta gədaŋ dəw?

Gum wu nakə ma dzəniye siye i ndo hay aye

²³ Ndo siye hay mə walaŋ kurom tə dzala mə gər tay na: «Tsəved andaya ka məge wu hay tebiye.» Andza niye, ane tuk na, wu siye hay ma dzəniye kurom bay. Ndo neheye tə dzala na: «Tsəved andaya ka məge wu hay tebiye.» Ane tuk na, wu siye hay ma dzəniye kway mede kame kame ka tsəved i Mbəlom bay.

²⁴ Kwa way m̄a pəla na, wu nakə ma dzəniye ndo hay aye. K̄a pəlum wu nakə ma dzəniye bo kurom eye dekdek tsa bay. Pəlum wu nakə ma dzəniye ndo hay aye.

²⁵ Tadə a sakum masəkəme slo mə luma na, wuray kwa tsekweŋ m̄a gakum faya me bay, səkəmum, həpədum.

²⁶ Sərum ha na, tə watsa a Derewel i Mbəlom tə gwad: «Mändzibəra tə wu nakə mə dəma tebiye aye na, i Mbəlom Bəy Maduweŋ.*»

§ 10:16 Luka 22.19; 1 Koriñte hay 11.23-26. * 10:26 Derewel dəmes hay 24.1.

²⁷ Tadə ndo nakə kə dzala ha ka Yesu Kəriste bay aye, kə zalaka a gay ñgay ka mənde wu mənday, kə yaka a gər mede na, do. Ka ye naha ta vəlaka wu mənday na, nda. Ka ndiye wu mənday nakay na, faya ka giye mənese tsukudū faya ka giye lele dū na, mā dzəma kar bay.

²⁸ Ane tuk na, tadə kə tsikaka, a gwadaka «Nakay slo i kule» na, kâ həpəf bay. Ka həpəf na, ka nasay ha mədzal gər i ndo niye.

²⁹ Na tsik niye na, ka wu nakə neŋgeye ma dzaliye mə gər ñgay aye bəna hərwi mədzal gər yak bay.

Agəna ndoweye ma gwadiye: «Neŋ na, tsəved ga andaya mənde wu tebiye. Ka gwedeŋeye: “Kâ nda bay, ka ta nasay ha mədzal gər i ndo mekeleŋ eye” na, hərwi mey?»

³⁰ Tadə na gay naha sişə a Mbəlom hərwi wu mənday na, na ndiye. Ka meŋeye ha mənese na, hərwi mey?»

³¹ Wu nakə a seŋ mətsikakum aye na, anaŋ: Tadə faya ka ndayum-eye wu mənday kwa tadə ka sumeye wu məsay, tadə ka gumeye kwa wu waray na, gum wu nakə ndo hay ta zambadāy ha a Mbəlom aye.

³² Kâ gum wu nakə ma dadiye tay ha siye i ndo hay abəra ka tsəved aye bay. Kwa Yahuda hay, kwa ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye, kwa siye i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, kâ dəfum ha ndəray kwa nətə abəra ka tsəved bay.

³³ Gum andza neŋ nakə faya na giye aye. Wu nakə faya na giye tebiye a seŋ na, mā yatay a gər a ndo hay tebiye. Na dzala ka wu nakə ma dzəniye neŋ eye bay. Duh na dzala ka wu nakə ma dzəniye ndo hay aye təday hərwi ada Mbəlom mā təma tay ha.

11

¹ Tərum andza neŋ nakə na təra andza Yesu Kəriste aye.

Haslaka hay ta ñgwas hay kame i Mbəlom

² Neŋ faya na zambadakumeye naha hərwi faya ka dzalumeye ka

bazlam ga kwa a həlay waray, ada faya ka pumeye bəzay na, andza nakə na tətikakum aye.

³ A seŋ na, sərum ha dərma. Yesu Kəriste na, ka gər i haslaka hay tebiye. Haslaka na, ka gər i ñgwas ada Mbəlom na, ka gər i Yesu Kəriste.

⁴ Tadə haslaka ma dūwuleye me a Mbəlom agəna ma tsikiye kame i ndo hay bazlam neheye Mbəlom a dāy ha aye, kə zla dzagwa abəra mə gər bay na, kə tsadāy a Yesu Kəriste nakə bəy ñgay aye.

⁵ I ñgwas na, ahəl nakə faya ma dūwuleye me a Mbəlom agəna ma tsikiye kame i ndo hay bazlam neheye Mbəlom a dāy ha aye, kə ndza kəriye ze məbere dərkaḍ a gər na, ka tsadāy a haslaka nakə bəy ñgay aye. A ge horoy andza i ñgwas nakə mahəza gər eye.

⁶ Ñgwas nakə a say məbere dərkaḍ a gər bay aye na, wal wal tə mədəse abəra ka məkwetse bay. Tadə ñgwas kə dəs abəra ka məkwets ñgay kəgəbay a həz na gər na, ka sərakwa niye na, wu nakə ma geye horoy aye. Kə ge andza niye na, mā gər ha gər kəriye bay, mā bəra a dəma dərkaḍ.

⁷ Tadə haslaka ma dūwulay me a Mbəlom na, mā zla dzagwa abəra mə gər hərwi Mbəlom a ge na na, ka mandzakit bo ñgay. Ma bəziye ha məzlaḍ i Mbəlom nakə a ze wu hay tebiye aye. Ane tuk na, ñgwas ma bəziye gədaŋ i haslaka.

⁸ Sərum ha, Mbəlom a ge haslaka na, a ge tə bo i ñgwas bay. A ge ñgwas dūh na, tə bo i haslaka.

⁹ Sa na, Mbəlom a ge haslaka hərwi ñgwas bay. A ge ñgwas dūh na, hərwi haslaka.

¹⁰ Kə ge andza niye na, ñgwas hay t̄a bəra dərkaḍ a gər hərwi məde ha na, faya ta rəhay ha gər a zal tay hərwi ada mā ndalatay a gawla i Mbəlom ha bay dərma.

¹¹ Kwa ka təra andza niye bəbay na, nəkway neheye madzapa eye ta Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste aye na, ka sərakwa ha ñgwas na, a ndzay ka

həlay na, a hasləka. Hasləka bəbay na, a ndzay ka həlay na, a ɲgwas.

¹² Mbəlom a ge ɲgwas na, tə bo i hasləka. ɲgwas nakə Mbəlom a ge aye bəbay a wa hasləka. Kâ mət sakwa ha gər bay, maa vəl wu tebiye na Mbəlom.*

¹³ Wu nakay na, bo kurom eye tsikumen ɲey. Tadə ɲgwas ma diye a məhay gər mata dūwulay me a Mbəlom gər kəriye na, lele daw? Kə ge lele na, tsikumen.

¹⁴ Ndo hay tebiye kwa ka waray tə sər tadə hasləka kə gər ha məkwets ɲgay ndzəvawwa, i ɲgay na, horoy.

¹⁵ ɲgwas na, tadə kə gər ha məkwets ɲgay zəbol eye na, lele haladzay dūh. Mbəlom a vəlay məkwets ɲgay mâ ge zəbol eye na, hərwi ada mâ ɲgahay na gər, mâ ndza ndozlayzlayya bay.

¹⁶ Tadə a say a ndoweye məkədə wuway ka bazlam nakay sa na, sər um ha nəmay nəmaa sər na, andza nakay ada siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə sər tsəved mekelen eye wal bay.

*Dafi Bəy Maduweɲ Yesu
Mata 26.26-29; Markus 14.22-25;
Luka 22.15-20*

¹⁷ Wu mekelen eye andaya nakə na dakumeye ha aye. Neɲgeye na, na gakumeye naha faya sisə bay. Tadə na makum ha maɲgok na, hərwi ahəl nakə ka hayum gər mədəslay ha gər a Mbəlom aye na, wu nakə lele eye na, ka gawum bay. Duh ka gawum na, wu nakə lele bay aye.

¹⁸ Hərwi wu nakə kurre na tsəne, tə tsiken aye na, wuye mey? Tə gweden: Ka hayum gər hərwi mədəslay ha gər a Mbəlom na, ka ɲgə nawum bo mə walaɲ kurom təv wal wal. Na dzala na, ma giye andza niye dedək tsukudu?

¹⁹ Maɲgəne bo niye na, mâ ge andaya dedək ɲgway hərwi ada ndo hay tâ ɲgatay a ndo neheye nəteye faya ta pay bəzay a Yesu tə dərev tay peteh aye.

²⁰ Ane tuk na, ahəl nakə ka hayum gər aye, ka ndayawum na, dəf i Bəy Maduweɲ† bay.

²¹ Kwa way a dzalawa na, ka wu mənday ɲgay dəkdək tsa, a hway faya bəse ka mənde. Hərwi niye ndo siye hay tə ndzawa tə may ada siye hay nəteye tə kwayawa.

²² Tadə faya ka gumeye andza niye na, ka ndayum wu mənday kurom eye mətagay kurom eye hay bədaw? A sakum matəre ha siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu wu kəriye na, hərwi mey? Ka gumeye tay ha ndo i mətawak hay andza niye na lele daw? Na gwadəkumeye naha tebiye na, mey? Ka dzalum na, na zambadəkumeye daw? A'ay! Duh na zambadəkumeye bay.

²³ Bazlam neheye na tətikakum aye na, maa tətiken na Bəy Maduweɲ Yesu ada na dakum ha. Ahəl niye ta həvad, ta ta giye faya dəf na, a zla peɲ,

²⁴ a gay naha sisə a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ɲgəna ha peɲ niye, a gwad: «Nakay na, bo ga, mavəla eye hərwi kurom. Gum ha andza nakay huya hərwi ada kâ dzalum ha ka neɲ.»

²⁵ Andza niye dərmak, ta ndəv ha mənde wu mənday na, a zla gəvet, a gwad: «Wu məse nakay na, bambaz ga nakə Mbəlom ma bəriye Dzam Wedeye ta ndo hay aye. Ahəl nakə ka sumeye na, gum ha andza nakay anəke aye hərwi ada kâ dzalum ha ka neɲ.»

²⁶ Bazlam i Bəy Maduweɲ neheye tə də ha na, pat pat ahəl nakə faya ka ndayum peɲ andza nakay ada faya ka sumeye wu məse na, nəkurom faya ka dumatay ha a ndo hay parakka, Bəy Maduweɲ kə mət hərwi mətəme kway ha.

²⁷ Hərwi niye ndo nakə kə nda peɲ i Bəy Maduweɲ i Yesu ada kə sa wu məse i Bəy Maduweɲ ka rəhay ha gər bay na, niye na, andza məgwede kə ge mənese ka slo i bo ada ka bambaz i Bəy Maduweɲ Yesu.

* **11:12** Zəba mə Madazlay i wu hay 1.26-27 ada 2.18-23. † **11:20** Dafi Bəy Maduweɲ: Zəba ka mede 23 hus ka 26, ada Korinthe manəte eye 10.16.

²⁸ Andza niye kwa way kə say mənɔde peŋ ada məse wu məse na, m̄a tsətsahay a mədzal gər ŋgay lele təday. Tadə wuray andaya bay na, m̄a nda ada m̄a sa.

²⁹ Hərwi ndo nakə kə nda peŋ ada kə sa wu məse i Bəy Maduweŋ, tədə ka rəhay ha gər a bo i Bəy Maduweŋ bay, kə ge mənese ada sariya ma gəsiye na.

³⁰ Hərwi niye ndo kurom hay haladzay nəteye dəvats eye hay, siye hay ta ge bəle, ada siye hay ta mət.

³¹ Tadə ka tsətsahakwa ka mədzal gər kway təday na, həbe Mbəlom ma gəsiye kway a sariya bay.

³² Ane tuk na, Bəy Maduweŋ Mbəlom ma gakweye sariya ada faya ma vəlakweye dəretsətseh na, hərwi ada pat i sariya nakə ma ta giye sariya ka ndo i məndzibəra hay aye na, nəkway k̄a dədakwa a sariya andza siye i ndo hay bay.

³³ Malamar ga hay, ahəl nakə ka hayumeye gər hərwi mənɔde wu mənɔday i Bəy Maduweŋ aye na, həbum siye i ndo kurom hay t̄a yaw təday.

³⁴ Tadə ndoweye may a wur faya na, m̄a ndayaw wu mənɔday mətagay təday bəna, ahəl nakə ka hayum gər ka təv manəte eye na, Mbəlom ma gəsiye kurom a sariya hərwi wu neh-eye faya ka gumeye aye.

Wu siye hay na, ahəl nakə na ye naha aye na, na tsikakumeye.

12

Gədanj neheye Məsəfəre Tsədanŋa eye ma vəlateye a ndo hay aye

¹ Malamar ga hay, anəke na, na tsikakumeye naha ka gədanj neheye wal wal Məsəfəre Tsədanŋa eye ma vəlateye a ndo hay aye. A seŋ na, sərum ha lele.

² Sərum ha, ahəl niye ka pum mədzal gər ka Yesu Kəriste zuk bay aye na, ka dəslawumay ha gər a kule mandək eye hay. Gədanj i fakalaw a yawa kurom ha ka matewele kule hay.

³ Hərwi niye a seŋ na, sərum ha ndo nakə a tsik me ta gədanj i Məsəfəre

i Mbəlom aye na, neŋgeye ma sliye faya məgwede: «Mbəlom m̄a vəlay mezeleme a Yesu» na, ma tsikiye bay. Kə ge ta gədanj i Məsəfəre Tsədanŋa bay na, ndəray ma sliye faya məgwede: «Yesu neŋgeye Bəy Maduweŋ kway» na, ma tsikiye tətə bay.

⁴ Məsəfəre Tsədanŋa eye na, nəte ŋgweŋ, ane tuk na, faya ma vəliye gədanj hay a ndo hay wal wal hərwi məge wu hay.

⁵ Məsler neheye Bəy Maduweŋ a vəlateye a ndo hay hərwi ada t̄a ge aye na, məsler eye niye hay wal wal haladzay dərmak, ane tuk na, Bəy Maduweŋ Yesu neŋgeye na, nəte ŋgweŋ.

⁶ Tsəved andaya hərwi məge ha məsler hay wal wal haladzay dərmak, ane tuk na, maa vəl gədanj eye a ndo hay na, Mbəlom nəte ŋgweŋ.

⁷ Mbəlom faya ma bəziye ha gədanj i Məsəfəre ŋgay kwa mə way tebiye. Faya ma bəziye ha na, ta tsəved wal wal hərwi ada kwa way m̄a dzəna ndo siye hay.

⁸ Ndo siye hay Məsəfəre a vəlatay gədanj ka mətsike bazlam i metsehe. Ndo siye hay, Məsəfəre a datay wu hay ada a vəlatay gədanj mətsike parakka. Nəteye tebiye, maa ge məsler mə nəteye na, Məsəfəre eye nəte.

⁹ Ndo mekeleŋ eye na, Məsəfəre a vəlay gədanj ka məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste ta dedək eye. Ndo neŋged na, Məsəfəre a vəlay gədanj məmbəle ha ndo hay abəra ma dəvats. Maa vəl gədanj niye na, Məsəfəre eye nəte ŋgweŋ.

¹⁰ A vəlatay a ndo siye hay gədanj i məge masuwayaŋ. Siye a vəlatay gədanj məde ha bazlam i Mbəlom nakə a tsikatay aye. Siye hay a vəlatay gədanj məsəre ha ka bo abəra Məsəfəre Tsədanŋa eye ta məsəfəre ŋgwalak eye bay aye. Ndo siye hay a vəlatay gədanj mətsike bazlam i gəma neheye tə sə bay aye. Ndo mekeleŋ eye hay a vəlatay gədanj məma ha bazlam neh-eye ndo mekeleŋ eye tə tsik aye.

¹¹ Maa ge mäsler niye na, Mäsäfare eye näte. Neñgeye näte ñgwen nakə a wal wu neheye tebiye aye. A ñgəna gədan hay wal wal kwa a way andza nakə a say aye.

Ndo mape mädzal gər hay ka Yesu na, andza bo i ndo näte

¹² Zlakwa mandzakit bo eye tə bo i ndo. Ka sarakwa ha bo i ndo na, näte. Ane tuk na, wu siye hay wal wal andaya ka bo ñgay. Kwa hawal hay haladzay ka bo i ndo bəbay na, bo ñgay na, näte ñgwen. I Yesu Kəriste bəbay na, andza niye dərma.

¹³ Nəkway tebiye Mbəlom ka dzəhu6 kway ha na, ta gədan i Mäsäfare ñgay hərwi matəre kway ha bo näte. Kwa Yahuda hay, kwa neheye näteye Yahuda bay aye, kwa beke hay, kwa neheye näteye beke hay bay aye. Ada nəkway tebiye ka hutakwa na, Mäsäfare eye näte, a rah kway ha andza ka sakwa wu məse.

¹⁴ Hawal hay ka bo i ndo na, näte tsa bay. Näteye haladzay.

¹⁵ Kwa sik m̄ gwad: «Neñ wal abəra ka bo hərwi neñ na, həlay bay.» Kwa kə tsik andza niye bəbay na, neñgeye huya ka bo.

¹⁶ Tadə kwa zləm m̄ gwad: «Neñ wal abəra ka bo hərwi neñ na, däre bay.» Kwa kə tsik andza niye bəbay na, neñgeye huya ka bo.

¹⁷ Tadə bo i ndo na, däre dekdek tsa na, ma tsəniye wu hay ma kəkay? Tadə bo i ndo na, zləm dekdek tsa na, wu ma zeye ma kəkay?

¹⁸ Ane tuk na, Mbəlom a ge bo i ndo na, andza niye bay. Duh a ge wu neheye ka bo aye tebiye ada a pa na ka membre ka membre andza nakə a say aye.

¹⁹ Tadə Mbəlom m̄ ge ndo sədok näte tsa, kə ge faya wu mekeleñ eye bay na, niye na, ka təra bo daw?

²⁰ Ane tuk na, andza niye bay. Hawal hay andaya ka bo haladzay, ane tuk na, bo na, näte ñgwen.

²¹ Tadə kə ge andza niye na, däre ma sliye faya məgwaday a həlay: «A señ kar bay» na, ma sliye faya

mətsike bay! Gər dərma ma sliye faya məgwaday a sik: «A señ kar bay» na, ma sliye faya mətsike bay!

²² Duh wu nakə ka bo ka dzala mə gər yak bəle eye na, azlakwa bay kuton näteye andaya.

²³ Hawal neheye fakwaya ka dəsłakwatay ha gər bay aye na, nəkway faya ka gakwateye gər lele duh. Hawal neheye faya ka ñgahakweye abəra ka däre i ndo hay aye na, näteye na, faya ka gakwateye metsehe haladzay.

²⁴ Hawal neheye ka bo kway däre a ñgatay aye na, ñgama andaya məngehe tay ha aye bay. Mbəlom eye tə gər ñgay a ge bo i ndo hay na, t̄ dəsłay ha gər a hawal neheye tə dəsławay ha gər bay aye.

²⁵ A ge andza niye na, hərwi ada bo m̄ ñgəna wal wal bay. A say duh na, hawal neheye ka bo aye t̄ dzəna bo näte näte mə walañ tay.

²⁶ Tadə hawal näte ka bo kway faya ma giye dəretsətseh na, neñgeye tə siye hay tebiye faya ta giye dəretsətseh dərma. Tadə faya ka dəsłakway ha gər a hawal neñged näte na, neñgeye tə siye hay tebiye dərma ta ñgwasiye.

²⁷ Nəkurom na, nəkurom tebiye ka manəte eye bo i Yesu Kəriste. Kwa way neñgeye hawal i bo i Yesu Kəriste.

²⁸ Mə walañ i ndo mape mädzal gər hay ka Yesu na, Mbəlom a pa tay ha ndo hay hərwi ada t̄ ge mäsler ñgay hay wal wal. A lah mapele tädəy na, ndo i maslañ hay. Masulo eye a pala ndo mädə ha bazlam ñgay hay. Mamahkar eye a pala siye hay hərwi ada t̄ tətikatay bazlam ñgay a ndo hay. A pala ndo mekeleñ eye hay dərma hərwi ada t̄ ge masuwaya. Siye hay ndo məmbəle tay ha ndo hay. Siye hay a vəlatay gədan ka madzəne ndo hay. Siye hay a vəlatay gədan mändze tay kame a ndo hay. Siye hay sa na, mətsike bazlam i gəma hay wal wal neheye tə sər bay aye.

²⁹ Andza nakə ka ñgatumay aye na, Mbəlom a pa tay ha tebiye näteye ndo i maslañ i Yesu daw? Tebiye ndo mädə

ha bazlam i Mbəlom daw? Tebiye ndo matətikatay bazlam i Mbəlom a ndo hay daw? Tebiye ta giye masuwayan daw?

³⁰ Tebiye ta mbəliye ha ndo hay abəra ma dəvats daw? Tebiye ta tsikiye me tə bazlam i gəma neheye ndo hay tə sər bay daw? Tebiye ta miye ha bazlam daw? A'ay! Ma giye bo andza niye bay.

³¹ Ane tuk na, pəlum wu neheye ŋwalak eye hay Məsəfəre ma vəlateye a ndo aye hərwi ada kâ hutum.

Anəke na, na dakumeye ha tsəved lele eye sa, nakə a ze siye hay haladzay hərwi ada kâ yum tə dəma.

13

Mawudə bo a ze kwa mey

¹ Kwa tadə na sər mətəsike me tə bazlam i gəma hay tebiye, kwa bazlam i gawla i Mbəlom hay, na wudə ndo hay bay na, na təra andza bəre nakə ta fay na, a ləve ndoy ndoy kəriye tsa aye, kəgəbay andza mendelen nakə a gatay zləm a ndo hay aye.

² Tadə kwa gədan ga andaya mədə ha bazlam i Mbəlom, tadə kwa na sər wu hay tebiye, tadə kwa gədan ga andaya mətəsike wu i Mbəlom neheye manğaha eye, kwa ta mədzał gər ga nakə na dzala ha ka Mbəlom aye na gwaday ha a mahəmba «Lətse, do abəra kanan» ada kə lətse, ki ye, ane tuk na, tadə na wudə ndo hay bay na, neŋ na, wuray kəriye.

³ Kwa tadə na ŋənatay wu ga hay a ndo i mətawak hay, kwa tadə na təma tã kal ga ha a ako na dul a dəma hərwi mədzał gər, tadə na wudə ndo hay bay na, wuray ma geŋeye ŋgama kwa tsekweŋ bay tebiye.

⁴ Ndo nakə a wudə ndo hay aye na, ma giye ŋgatay, ma gateye ŋwalak a ndo hay, ma giye sələk bay, ma giye zlapay bay, ma dəsłay ha gər a bo bay.

⁵ Ndo nakə a wudə ndo hay aye na, ma giye wu nakə a ge horoy aye bay, a pəlay wu a gər ŋgay dekdek bay, wu a ndalay bay, a ge zəgəle ta ndo hay bay.

⁶ Ndo nakə a wudə ndo hay aye na, mənese a yay a gər bay, ane tuk na, dərev ŋgay a ŋgwasə düh na, tə wu neheye ŋwalak eye.

⁷ Ndo nakə a wudə ndo hay aye na, a səmay naha a dəretsətseh kwa a həlay waray, kwa kəday a dzala ha ka Mbəlom huya, pat pat a pa mədzał gər ŋgay na, ka təv i Mbəlom. Neŋgeye mandza eye pat pat bəŋbəŋ.

⁸ Mawudə bo na, a dze təbey. Bazlam i Mbəlom neheye ndo hay tə dawatay ha a ndo hay aye na, ta ndəviye. Həlay eye ma slaweye, bazlam i gəma neheye faya ka tsikakweye ta ndəviye. Məsəre wu hay neheye ka sərakwa anəke aye ta ndəviye dərma.

⁹ Ma ta giye andza niye hərwi ka sərakwa wu hay tebiye bay. Bazlam i Mbəlom nakə ka dawakwa tay ha a ndo hay aye bəbay na, ka sərakwa tebiye zuk bay.

¹⁰ Ane tuk na, aza ahəl nakə Mbəlom ma dakway ha wu neheye ŋwalak eye dedək aye na, wu neheye ka sərakwa tebiye bay aye ta dziye.

¹¹ Tsənum! Ahəl niye neŋ wawa eye mba na, na tsikawa me andza wawa hay. Na tsənawa wu andza wawa hay. Anəke na təra ndo bagwar eye na, məndze ga andza i wawa hay sa bay.

¹² Anəke na, ka ŋgatakway a wu hay lele zuk bay andza ka zəbakwa dəre a malam. Pat eye ma slaweye ka ŋgatakweye parakka tə dəre kway. Anəke na sər wu hay tebiye zuk bay. Pat eye niye na, na səriye wu kwetseh kwetseh andza nakə Mbəlom a sər ga ha kwetseh kwetseh aye dərma.

¹³ Wu neheye ta ndəviye bay aye na, anəŋ nəteye mahkar: Mədzał gər nakə ka dzalakwa ha Mbəlom aye, məpe mədzał gər ka wu nakə ka ta hutakweye ka təv ŋgay aye ada mawudə bo nakə ka wudakwa ndo hay aye. Ane tuk na, maa ze wu neheye tebiye na, mawudə bo.

14

Siye i bazlam neheye a tsik ka

gədaŋ neheye Məsəfəre ma vəlateye a ndo hay aye

¹ Rəzlumay a gər matəre təday na, ndo mawudə ndo hay. Pəlum tə dərev kurom peteh gədaŋ neheye Məsəfəre ma vəlateye a ndo hay aye hərwi ada kâ hutum. Gədaŋ nakə kâ pəlum aye a ze siye hay tebiye aye na, mədə ha bazlam i Mbəlom nakə a tsikakum aye.

² Tadə ndoweye a tsik bazlam i gəma neheye a sər bay aye na, a tsikatay na, a ndo hay bay. A tsikay na, a Mbəlom hərwi ndo hay tə tsənaŋ na bay. A tsik ta gədaŋ i Məsəfəre, wu i Mbəlom neheye maŋgaha eye.

³ Ane tuk na, ndo nakə a datay ha bazlam i Mbəlom tə bazlam i gəma ŋgay aye na, neŋgeye a tsikatay a ndo ŋgay hay. Bazlam ŋgay niye hay na, ma vəlateye gədaŋ. Wu nakə faya ma tsikateye, ma mateye naha dərev hərwi ada tâ gəl, tâ ye kame kame.

⁴ Ndo nakə a tsik bazlam i gəma neheye ndo hay tə sər bay aye na, a dzəna na, bo ŋgay eye ŋgway. Ndo nakə a da ha bazlam i Mbəlom tə bazlam i gəma ŋgay aye na, neŋgeye dūh faya ma vəlateye gədaŋ a ndo məpe mədzaŋ gər hay ka Yesu mahaya gər eye tebiye.

⁵ A seŋ nəkurom tebiye kâ tsikum me tə bazlam i gəma hay. Ane tuk na, kutoŋ ndo məma ha mâ ge andaya tə bazlam i gəma ŋgay hərwi ada ndo məpe mədzaŋ gər hay ka Yesu tebiye tâ gəl ada tâ ye kame kame. Kə ge andza niye bay na, ndo nakə ma diye ha bazlam aye a ze ndo nakə ma tsikiye bazlam i gəma neheye a sər bay aye.

⁶ Malamar ga hay, tadə na ye naha a gay kurom, na tsikakum me tə bazlam i gəma neheye ka sər um bay aye na, na gakumeye ŋgama na, ma kəkay? Tadə na dākum ha wu i Mbəlom nakə maŋgaha eye bay, na dākum hay siye i wu hay bay, na dākumeye ha bazlam i Mbəlom bay ada na tətikiye kurom ha bay na, na dzəna kurom ka wuray kwa tsekweŋ bay tebiye!

⁷ Dzalum ka wu i məhetse hay təday, andza ndərloy ta gandzaval. Tadə ndo məfe ta fa təde təde bay na, ndo hay ta səriye məpaka naha faya bay.

⁸ Məfe fagam bəbay na, andza niye dərmaŋ. Tadə agəna gəma ta gəma neŋgeŋ ta giye vərəm ada tadə ndo məfe fagam i mede a vərəm kə fa na tə dəma bay na, ndəray ma diye a vərəm niye bay.

⁹ I kurom dərmaŋ na, andza niye. Tadə faya ka tsikumeye bazlam i gəma neheye ndəray a sər bay aye na, ndo hay ta tsəniye wu nakə ka tsikum aye na, ma kəkay?

¹⁰ Bazlam i gəma hay wal wal andaya ka məndzibəra. Bazlam i gəma hay tebiye a satay məgwede wu andaya.

¹¹ Ane tuk na, tadə ndoweye kə tsiken me tə bazlam i gəma nakə na sər bay aye na, neŋgeye mbəzlew kame ga ada neŋ dərmaŋ andza mbəzlew kame ŋgay.

¹² Andza niye, neŋ faya na gwadəkumeye pəlum tə dərev kurom peteh gədaŋ neheye Məsəfəre ma vəlateye a ndo hay aye hərwi ada kâ hutum haladzay. Ane tuk na, wu nəte na, wudum wene wene eye na, wu nakə ma dzəniye tay ha ndo məpe mədzaŋ gər hay ka Yesu məgəle ada ma ye kame kame aye.

¹³ Hərwi niye ndo nakə a sər mətsike bazlam i gəma aye na, mâ dūwulay me a Mbəlom hərwi ada Məsəfəre mâ vəlay gədaŋ məmatay ha a ndo hay tə bazlam nakə ndo hay tə tsəniye aye.

¹⁴ Tadə faya na dūwulay me a Mbəlom tə bazlam i gəma nakə na sər bay aye na, məsəfəre ga neŋgeye faya ma dūwuliye me a Mbəlom. Dedək, ane tuk na, metsehe ga andaya mə dəma bay.

¹⁵ Kə ge andza niye na, na giye na, kəkay? Na dūwulay me a Mbəlom ta məsəfəre ga tə bazlam i gəma neheye na sər bay aye. Ane tuk na, na dūwulay me a Mbəlom tə metsehe ga

tə bazlam neheye na tsəne aye hərwi ada nâ tsəne. A seŋ mäge dămes ta măsəfəre ga tə bazlam neheye na tsəne bay aye ada a seŋ mäge dămes tə metsehe ga dămes neheye na tsəne aye.

¹⁶ Tadə kə ge andza niye bay, nəkar i yak faya ka gay naha sisœ a Mbəlom tə bazlam neheye ka sər bay aye tuk na, ada ndo neheye tə sər wu niye hay bay aye na, ta mbədiye faya «amen» na, ma kəkay? Nəteye tə tsəne wu nakə ka tsik aye bay.

¹⁷ Məgay naha sisœ yak niye ka gay naha a Mbəlom aye na, lele, ane tuk na, ma giye ŋgama a ndo neŋged bay.

¹⁸ Neŋ faya na gay naha sisœ a Mbəlom hərwi na tsik bazlam neheye na sər bay aye na, na ze kurom ha tebiye.

¹⁹ Ane tuk na, ahəl nakə neŋ ta ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu mahaya gər eye na, ŋgama na tsikatay gər i bazlam hay zlam neheye ta tsəniye andza niye na, na tətikiye tay ha ndo hay tə bəmalə nakə na tsikateye gər i bazlam hay gwezem kuro vədvdəd haladzay tə bazlam neheye tə sər bay aye.

²⁰ Malamar ga hay, ka dzalum gər ka wu hay andza wawa ndəriz hay bay. Duh dzalum gər na, andza nəkurom bagwar eye hay. Ta təv i mənese na, tərur andza wawa ndəriz hay. Nəteye na, tə sər mäge mənese bay.

²¹ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, Bəy Maduweŋ a gwad:
«Neŋ na sləriye naha ndo i gəma neŋged hay ka təv i ndo ga hay. Ta tsikateye bazlam ga tə bazlam i gəma mekelen eye.

Kwa na ge andza niye bəbay na,
ndo hay ta peŋeye faya zləm wal bay.*»

²² Hərwi niye mətsike me tə bazlam neheye tə sər bay aye na, faya ma bəzatay ha wu a ndo neheye tə pa mədzał gər ka Yesu Kəriste bay aye. Ndo neheye faya ta diye ha bazlam i Mbəlom aye na, faya ma bəzatay ha

wu a ndo neheye ta dzala ha ka Yesu aye na, Mbəlom andaya ta nəteye bəna a ndo neheye ta pa mədzał gər ka Mbəlom bay aye bay.

²³ Andza niye, ahəl nakə ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu tebiye mahaya gər eye, tadə nəkurom tebiye faya ka tsikumeye tə bazlam i gəma neheye ndo hay tə sər bay aye, ndo məpe mədzał gər ka Yesu neheye tə sər wuray bay aye kəgəbay ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye, ta ye naha na, ta gwadiye gər a vuwakum.

²⁴ Ane tuk na, tadə duh nəkurom tebiye faya ka dume ye ha bazlam i Mbəlom tə bazlam i gəma nakə ndo hay tə sər aye na, ndo neheye ta dzala ha ka Yesu zuk bay aye ada ndo neheye ta dzala ha ka Yesu tə sər wuray bay aye, ta ye naha na, ta səriye ka mənese tay. Wu nakə ta tsəniye tebiye aye na, ma gateye hiyew mə dərev tay.

²⁵ Wu neheye maŋgaha eye tə dzala mə gər tay aye na, ma ndohwaweye parakka. Tsa na, ta dəkweye gurmets a Mbəlom, ta dəslay ha gər ada ta tsikiye parakka tə bazlam tay, ta gwadiye Mbəlom andaya mə walaŋ kurom ta dedek.

²⁶ Malamar ga hay, ka gakweye na, kəkay? Ka hayum gər na, ndoweye ma giye dămes, ndo neŋged ma tətikateye bazlam i Mbəlom a ndo hay, ndo neŋged ma tsikiye wu nakə maŋgaha eye Mbəlom a dāy ha aye, ndo neŋged neŋgeye na, ma tsikiye me tə bazlam i gəma neheye ndo hay tə sər bay aye, ada ndo neŋged ma miye ha parakka wu nakə a tsik tə bazlam i gəma nakə ndo hay tə sər bay aye. Wu nakə faya ka gumeye tebiye na, gum hərwi ada ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu tā gəl.

²⁷ Tadə ndo hay andaya a satay mətsike me tə bazlam i gəma neheye ndo a sər bay aye na, ndo sulo kəgəbay mahkar ta tsik tsa, mâ ze ndo hay mahkar bay, ada tâ tsik na, nəte ta nəte. Ada ndoweye mâ ma ha wu nakə tə tsik aye.

* 14:21 Zəba ma Ezay 28.11-12.

28 Tadə ndəray andaya məma ha bay na, tã ndza tãte. Tã dzala mə gər tay ada tã tsikay a Mbəlom.

29 Ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay na, ndo hay sulo kəgəbay mahkar tã tsik me tsa. Ndo siye hay tã pay zləm a wu nakə ta tsikiye aye, a yaw abəra ka təv i Mbəlom dedek tsukudu dedek bədfaw?

30 Tadə ndoweye faya ma diye ha bazlam i Mbəlom, tsa na, Mbəlom a da ha wu wedeye a ndo neŋged mə walaŋ kurom na, ndo nakə kurre faya ma tsikiye me aye mã gər ha mətsike hərwi ada ndo neŋged mã tsik me.

31 Nəkurom tebiye ka slumeye məde ha bazlam i Mbəlom, ane tuk na, tsikum me nəte ta nəte hərwi ada nəkurom tebiye kã tətikum wu ada kã vəlumatay gədaŋ a ndo siye hay.

32 Ndo nakə gədaŋ i Məsəfəre andaya faya məde ha bazlam i Mbəlom aye na, a sər məgay metsehe a gədaŋ eye niye dərma.

33 Andza niye hərwi wu nakə ma diye ta tsəved eye bay na, a yay a gər a Mbəlom bay. Neŋgeye a say düh na, ndzakwa ta tsəved eye lele tə zay.

Ngwas hay tã ge na, andza ngwas neheye ma məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye tebiye.

34 Ka hayum gər ka təv manəte eye na, tã ndza tãte, tã tsik me bay. Nəteye na, tsəved tay andaya mətsike me bay. Ngwas hay na, tã rəhay gər a hasləka hay andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom aye.

35 Tadə wu andaya nakə ta tsəne bay aye ada a satay matsətsehe aye na, tã tsətsah ma məhay gər bay, tã tsətsah ka zal tay hay mətagay. Ngwas ma tsikiye me ma məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, lele bay.†

36 Ah! Ka dzalum na, bazlam i Mbəlom a yaw abəra mə gay kurom ba! Kəgəbay ka dzalum na, maa tsəne bazlam nakay na, nəkurom dəkdek ba!

37 Tadə ndoweye kə dzala mə gər ngay kə huta gədaŋ i məde ha bazlam i Mbəlom kəgəbay gədaŋ mekelen i

Məsəfəre, mã sər ha wu nakə na watsa kanaŋ aye na, maa tsik gum andza niye na, Bəy Maduweŋ kway.

38 Tadə ndoweye kə sər wu nakə na watsa aye, bazlam i Bəy Maduweŋ bay na, nəmay dərma nəmaa təma na bay.

39 Malamar ga hay vəlumay ha dərev kurom ka mapəle məde ha bazlam i Mbəlom ada kã gumatay me a ndo hay mətsike me tə bazlam i gəma hay bay.

40 Ane tuk na, gum wu hay tebiye ta lele eye. Gum ta tsəved eye dərma.

15

Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ

1 Malamar ga hay, anəke a seŋ na, məmakum ahaya a gər Labara Ngwalak eye nakə na dākum ha ahəl niye aye. Ka təmum a dərev kurom, ka dzalum ha faya lele.

2 Labara niye ngwalak eye na, nakə Mbəlom ma təmiye kurom ha aye tadə faya ka dzalumeye huya andza nakə na tsikakum aye. Tadə faya ka gumeye andza niye bay na, ka dzalum ha faya ta dedek bay.

3 Na tətikakum na, wu nakə Yesu Kəriste a tətiken aye. Wu nakə a ze kwa me tebiye na lah matətikakum aye na, Yesu Kəriste kə mət hərwi mezeleme kway andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye.

4 A mət na, tə pa na a tsəvay. Məhəne sulo mamahkar eye na, kə lətsew abəra ma mədahaŋ andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye.

5 Ahəl nakə a lətsew abəra ma mədahaŋ aye na, a bəzay ha bo a Piyer ada a bəzatay ha bo a siye i gawla ngay neheye kuro gər eye sulo aye.

6 Ada ka bəzatay ha bo a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ziye temerre zləm, nəteye tebiye tə ngatay a həlay manəte eye. Siye hay ta mət tsiy, ane tuk na, siye hay haladzay nəteye andaya tə dəre.

† 14:35 1 Korinthe hay 11.5.

7 Ma dāba eye a bəzay ha bo a Yakuba ada a bəzay ha bo a ndo i maslaŋ siye hay tebiye dərmaŋ.

8 Tsa na, maduk i duk eye a bəzeŋ ha bo a neŋ dərmaŋ. Pat eye niye neŋ na təra na, andza wawa nakə tə wa na kə ndisl a kiye i məwe ŋgay bay aye.

9 Neŋ na, wawa eye tsekwededeŋ mə walaŋ i ndo i maslaŋ i Yesu hay. Neŋ na sla dā tā zeleŋ ndo i maslaŋ i Yesu bay hərwi na gatay dəretsətseh a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu.

10 Ane tuk na, Mbəlom kə geŋ ŋwalak ŋgay nakə na təra ndo i maslaŋ ŋgay andza nakay anaŋ ka ŋgatumeŋ anəke aye. Ŋwalak i wu nakə a geŋ aye na, ka təra kəriye bay. Duh na ge ha məsler haladzay a ze siye i ndo i maslaŋ i Yesu hay. Ane tuk na, gədaŋ nakə na ge ha məsler aye na, i ga bay. Maa pa fagaya ŋgama na, Mbəlom. Maa ge məsler mə neŋ na, neŋgeye.

11 Andza niye, kwa tadə maa tsikakum Labara Ŋwalak eye niye na, neŋ, kwa maa tsik na, siye i ndo i maslaŋ i Yesu hay, nəmay tebiye nəmaa tsikiye labara Ŋwalak eye andza nakə na tsikakum aye ada nakə ka dzalum ha aye.

Mbəlom ma ta lətsiye tay ahaya ndo hay abəra ma mədahaŋ

12 Labara Ŋwalak eye nakə nəmaa a tsik aye na, Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ. Kə ge andza niye tuk na, ada ndo siye hay mə walaŋ kurom tə gwad, ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ bay na, ma kəkay?

13 Tadə ta dedək ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ bay na, andza məgwede Yesu Kəriste bəbay kə lətsew abəra ma mədahaŋ bay bəna mey?

14 Tadə neŋgeye kə lətsew abəra ma mədahaŋ bay na, andza məgwede bazlam i Mbəlom nakə nəmaa dā ha aye na, ka təra wu kəriye. Ada mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha Yesu aye na, ma giye ŋgama bay.

15 Tadə kə ge andza niye na, andza məgwede nəmay faya nəmaa rawiye me ka Mbəlom hərwi nəmay faya nəmaa tsikateye a ndo hay na, Mbəlom kə lətse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahaŋ. Ane tuk na, tadə ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ bay na, Mbəlom neŋgeye kə lətse ahaya Yesu Kəriste abəra ma mədahaŋ bay.

16 Tadə Mbəlom ma lətsa tay ahaya ndo hay abəra ma mədahaŋ bay na, Yesu Kəriste dərmaŋ, Mbəlom kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ bay.

17 Tadə Yesu Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ bay na, mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha aye, ma giye ŋgama bay ada nəkurom na, huya mə mezeleme.

18 Andza məgwede ndo neheye ahəl niye tə mət ta dzala ha ka Kəriste aye na, ta dze hele hele.

19 Tadə ka pakwa mədzal gər kway ka Yesu Kəriste hərwi ada m̄ dzana kway ka məndzibəra dekdek tsa ada wuray andaya kame bay na, ndo hay ta tuwiye fakwaya haladzay ma ziye ha i ndo siye hay.

20 Ane tuk na, ta dedək Kəriste kə lətsew abəra ma mədahaŋ. Maa lah mələtsew abəra ma mədahaŋ na, neŋgeye. A dā ha na, siye i ndo neheye tə mət aye, ta lətseweye abəra ma mədahaŋ dərmaŋ.

21 Maa zlaw məməte ka məndzibəra na, ndo nəte. Andza niye, maa həndəkətay tsəved a ndo hay mələtsew abəra ma mədahaŋ na, ndo nəte dərmaŋ.

22 Ndo hay tebiye ta mətiye hərwi nəteye gwala i Adam hay. Andza niye, ndo neheye nəteye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, ta ta hutiyeye sifa.

23 Ane tuk na, ma giye bo na, ka membre ka membre. Maa lah mələtsew kurre na, Yesu Kəriste. Pat nakə kə maw aye na, ndo ŋgay hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ tuk.

24 Ma dāba eye na, Yesu Kəriste ma bəbazliye tay ha gədaŋ i məsəfəre neheye lele bay eye tebiye ada ta bəy tay hay tebiye ada ta gədaŋ i bəy i dala

hay tebiye. Tsa na, mändzibëra ma ndäviye. Ma däba eye ma vəlay ha bəy a həlay i Bəba Mbəlom.

²⁵ Andza məgwede na, Kəriste ma ləviye təmad hus a pat nakə Mbəlom ma piye tay ha ndo mənə dəre ŋgay a həlay ŋgay aye.

²⁶ Maduk i duk i ndo mənə dəre nakə Mbəlom ma dziye ha aye na, məməte.

²⁷ Ka sər kwa ha na, hərwi tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Mbəlom kə pa wu hay tebiye a həlay i Wawa ŋgay.*» Mbəlom a tsik bazlam niye hay na, bo i Mbəlom eye neŋgeye ma ndziye mə həlay i Wawa ŋgay bay hərwi maa pa siye i wu hay a həlay i Wawa ŋgay na, bo ŋgay eye.

²⁸ Mbəlom kə pa wu hay tebiye a həlay i wawa ŋgay na, Wawa ma rəhay ha gər a Mbəlom nakə a pa wu hay a həlay ŋgay tebiye aye. Andza niye Bəba Mbəlom ma ləviye wu hay tebiye ada ndo zezeŋ tebiye.

²⁹ Dzalum ka ndo neheye faya ta dzəhuḍiye bo a yam hərwi ndo neheye ta mət tsiy aye. Maa gatay ŋgama mə dəma na, wuye mey? Tadə ta dedek ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ bay na, ndo niye hay ta dzəhuḍawa bo a yam a bəram tay na, hərwi mey?

³⁰ Tadə ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ bay na, nəmay nəmaa siye dəretsətseh pat pat na, hərwi mey?

³¹ Malamar ga hay, pat pat neŋ na, na mawa veket veket abəra ma məməte. Wu nakə faya na tsikakum-eye dedek. Na tsikakum na, ta dedek, neŋ faya na ŋgwasiye hərwi kurom. Məŋgwese ga na, hərwi nəkurom ta nəmay tebiye, nəkway madzapa eye ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

³² Ma gəma i Efez na, nəmaa ge magazləga ta ndo hay haladzay andza ta wu i pesl neheye sewed hay haladzay aye. Tadə na dzala ka wu i mändzibəra na, dəretsətseh nakay ma giye ŋgama daw? Tadə ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ bay na,

na tsikiye andza ndo wuray a gwad: «Ndayakwa wu mänday haladzay ada sakwa wu məse haladzay hərwi mazlambar ka mətakweye.†»

³³ Kâ vumay gər a bo kurom bay. Sərum ha, tadə faya ka həhalumeye ta ndo neheye faya ta giye mənese aye na, nəkurom dərmak ka gumeye mənese.

³⁴ Kâ tərüm ndo i matərakahaŋ hay bay. Kâ gum mənese bay. Na zəba faya na, siye i ndo hay mə walaŋ kurom tə sər Mbəlom bay. Na tsik andza niye na, hərwi ada horoy mə gakum.

Bo nakə ma lətseweye abəra ma mədahaŋ aye

³⁵ Agəla ndoweje ma tsətsahiye, ma gwadiye: «Ndo hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ na, ma kəkay? Ndoweje kə lətsew na, bo ŋgay ma təriye na, kəkay?»

³⁶ Ndoweje ka tsətsah andza niye na, neŋgeye matərakahaŋ eye. Dzala təday! Ka sləga hulfe a guvah ma mətiye ada ma ndzohwiye.

³⁷ Ada ka sləga na, wuye mey? Ka pa a bəd na, wu mandzohwa eye tsiy ta slambah eye bay. Ka sləga na, wur eye, agəna daw, agəna hulfe i wu mekeleŋ.

³⁸ Dərizl i gərđaf ma ndzohwiye andza nakə a say a Mbəlom aye. Dərizl i gərđaf i hulfe kwa waray waray na, wal wal.

³⁹ I wu neheye tə səfəra eye na, andza niye dərmak. Mbəlom a ge bo tay na, wal wal. Bo i ndo zezeŋ na, wal, bo i wu i pesl hay wal, bo i diyeŋ hay wal, ada bo i kələf hay wal dərmak.

⁴⁰ Wu neheye ka magərmbəlom aye ta wu neheye ka mändzibəra aye, nəteye na, wal wal dərmak. Məle tay nakə tə le aye na, wal wal, nəte bay.

⁴¹ Madəve i pat na, wal abəra ka madəve i kiye dərmak. Ada madəve i kiye wal abəra ka madəve i wurzla. Kwa mə walaŋ i wurzla hay bəbay na, madəve tay na, wal wal.

* 15:27 Dəmes hay 110.1. † 15:32 Zəba ma Ezay 22.13.

⁴² Ahəl nakə Mbəlom mata lətse ahaya ndo abəra ma mədahañ aye na, ma giye na, andza niye dərma. Bo i ndo na, andza hulfe dərma. Ta pa mədahañ a tsəvay na, ma ziye. Mbəlom kə lətse ahaya ndo niye abəra ma mədahañ na, bo ŋgay ma ndziye ka tor eye.

⁴³ Tə la na mədahañ a bəf na, gədañ mə dəma bay, a le bay. Ahəl nakə ma lətseweye na, ma təriye gədañ eye, ma liye haladzay.

⁴⁴ Bo nakə tə pa na a bəf andza hulfe aye na, wu i məndzibəra. Ane tuk na, ahəl nakə ma lətseweye abəra ma mədahañ aye na, ma hutiiye bo nakə Məsəfəre mavəla eye.

Bo i məndzibəra andaya na gwad ba! Sərum ha na, ka ta hutakweye bo nakə Məsəfəre ma vəliye dərma.

⁴⁵ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Adam na, ndo nakə kurre Mbəlom a vəlay məsəfəre aye.» Ndo nakə a yaw duk ma dəba aye na, Kəriste. Neñgeye na, ndo nakə ma vəliye sifa a ndo hay tə həlay i Məsəfəre.‡

⁴⁶ Wu nakə Məsəfəre a vəl aye na, makurre eye nakə ndo hay tə ŋgatay aye bay. Tə ŋgatay təday na, a bo i məndzibəra ada ma dəba eye ta ŋgateye a bəmalə nakə Məsəfəre a vəl aye.

⁴⁷ Makurre i ndo na, Adam, neñgeye i məndzibəra. Mbəlom a ge neñgeye na, ta bətekwew. Ndo neñged na, Məsəfəre. A yaw abəra mə mbəlom.

⁴⁸ Ndo i məndzibəra hay bo tay na, andza i Adam nakə Mbəlom a ge na ta bətekwew aye. Andza niye dərma, ndo neheye ta ndziye mə mbəlom aye, ta təriye andza ndo nakə a mbəzlaw mə mbəlom aye.

⁴⁹ Anəke na, ka ndzəkitakwa bo ta ndo nakə Mbəlom a ge ta bətekwew aye. Kame mba na, ka ndzəkitakweye bo ta ndo nakə a mbəzlaw mə mbəlom aye dərma.

⁵⁰ Malamar ga hay, neñ faya na tsikakumeye, ndo zezeñ ma sliye faya mede a Bəy i Mbəlom tə slo i bo

ŋgay bay. Hərwi wu nakə ma ziye na, ma sliye faya məndze tə wu nakə ma ndziye ka tor eye bay.

⁵¹ Tsənum! Na tsikakumeye wu nakə maŋgaha eye Mbəlom a deñ ha aye. Ka mətakweye tebiye kway eye bay. Ane tuk na, nəkway bo kway ma mbədiye.

⁵² Ka mandəve i məndzibəra na, ta fiye tolom. Ta fa na, kwayaŋña ka mətsike me niye na, bo kway ka mbada. Ta fa tolom na, ndo neheye ta mət tsiy aye ta lətseweye abəra ma mədahañ tə bo nakə ma ziye bay aye. Nəkway neheye tə dəre aye, Mbəlom ma vəlakweye bo weđeye dərma.

⁵³ Andza məgwede, bo kway nakə ma mətiye ada ma ziye na, kutoñ ma təriye bo nakə ma mətiye bay ada ma ziye bay aye.

⁵⁴ Ahəl nakə bo nakə ma mətiye ada ma ziye ka təra bo nakə ma mətiye sa bay ada ma ziye sa bay aye na, wu nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye ma bəziye tuk. Tə watsa na: «Məməte andaya sa bay. Mbəlom kə dze ha tebiye.»

⁵⁵ «Nəkar məməte, ehey! Gədañ yak eye məŋgay tuk?

Səmber yak eye nakə ka mbalawa tay ha ndo hay aye na, məŋgay tuk?§»

⁵⁶ Məməte na, a huta gədañ məgay wu nakə lele bay aye a ndo hay hərwi mezeleme. Mezeleme a huta gədañ na, hərwi bazlam i Mbəlom mapala eye.

⁵⁷ Ane tuk na, gakway sisə a Mbəlom hərwi kə vəlakway gədañ məŋgweye ka mezeleme kwa ka məməte ta gədañ i Bəy Maduweñ kway Yesu Kəriste.

⁵⁸ Malamar ga hay neheye na wuda kurom haladzay aye, hərwi niye ndzum bəŋbəñ lele, kə yum gər bay. Rəzlumay a gər a məsler i Bəy Maduweñ Yesu pat pat tə dərev kurom peteh. Ka sərum ha məsler nakə ka gumeye ta gədañ ŋgay aye na, ma təriye kəriye bay.

‡ 15:45 Madazlay i wu hay 2.7. § 15:55 Zəba ma Ezay 25.8; Oze 13.14.

16

Ta tsakal suloy hərwi madzəne tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu

¹ Anəke na, na tsikakumeye naha ka suloy nakə ka tsakalumeye hərwi madzəne tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye. Gum andza nakə na tsikatay a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Galat aye.

² Pat i luma i sidzew hay na, kwa way way tsakalum dala andza nakə ka hutum, Mbəlom a vəlakum aye. Pum na hərwi ada pat nakə na ye naha aye na, ka tsakalumeye sa bay.

³ Na ye naha na, ka tsikuməneye ndo neheye ka palum tay ha hərwi ada t̄a ye ha suloy nakə ka tsakalum, ta diye ha a Zerozelem aye na, na watsateye d̄erewel a həlay.

⁴ Tadə kə ge lele neñ n̄a ye d̄ərmak na, nəmaa diye dziye.

Pol ma diye a Koriñte

⁵ Na diye naha ka t̄əv kurom na, na diye ta Masedowan.

⁶ Agəna na ye naha na, na ndziye tsekwen̄ ka t̄əv kurom, agəna a həlay i mətasl na, na ndziye ka t̄əv kurom. Ma d̄əba eye na diye abəra ka t̄əv kurom, na diye kwa ka waray na, ka dzənumeye ga.

⁷ Na diye naha ka t̄əv kurom na ndziye tsekwen̄ tsa, na diye gwa na, a señ andza niye bay. Tadə kə yay a gər a Bəy Maduwen̄ na, a señ ka ndzakweye ka t̄əv manəte eye m̄əndze haladzay.

⁸ Ane tuk na, na ndziye kən̄a ma Efez t̄əmad̄ hus a magurlom i Peñtekot*,

⁹ hərwi Mbəlom ka h̄əndeken̄ na tsəved̄ lele ka m̄əge m̄əslər bagwar eye kən̄a. Ada ndo m̄əne d̄əre ga hay andaya haladzay.

¹⁰ Timote ki ye naha ka t̄əv kurom na, t̄əmum na t̄ə həlay sulo sulo hərwi ada m̄a ndza ta m̄əngwese eye lele m̄ə

walañ kurom. Hərwi neñgeye ndo m̄əge m̄əslər i Bəy Maduwen̄ andza neñ nakə faya na giye.

¹¹ Ndəray m̄a gay wuray bay. Dzənum na d̄uh hərwi ada m̄a gər kurom ha t̄ə zay ada m̄a maw ka t̄əv ga. Neñ ta ndo siye hay faya nəmaa həbiye na kən̄a.

¹² Malamar kway Apolos na, na tsikay madzəga haladzay, na gwad̄ay na, neñgeye t̄ə siye i malamar hay t̄a ye naha ka t̄əv kurom tey. Ane tuk na, a say mede naha anəke zuk bay. Aza kə huta həlay eye kame mba na, ma diye naha.

Mandəve i bazlam

¹³ Ndzum tsezlezleñne t̄ə metsehe lele. T̄ərum ndo ḡədañ eye ka tsəved̄ i Mbəlom b̄əñb̄əñ lele. K̄a dzədzarum bay. D̄ərev kurom m̄a ndza ta ḡədañ eye.

¹⁴ Wu nakə ka gumeye tebiye aye na, gum t̄ə mawud̄e bo nakə ka wud̄umeye ha ndo hay aye.

¹⁵ Malamar ga hay, ka s̄ərum Sitefan̄as ta ndo i gay ngay hay tebiye. S̄ərum ha, maa lah məpe mədzal gər ka Yesu K̄əriste ma ḡəma i Akay† na, nəteye. Ta vəl ha gər tay ka m̄əge m̄əslər i Mbəlom hərwi madzəne tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Neñ faya na gakumeye naha amboh,

¹⁶ slala i ndo neheye faya ta giye m̄əslər i Mbəlom m̄ə walañ kurom aye na, r̄əhumatay ha gər. R̄əhumatay ha gər a ndo neheye faya ta r̄əzleye a gər m̄əge m̄əslər i Mbəlom dziye aye d̄ərmak.

¹⁷ D̄ərev ga kə ngwasa haladzay hərwi nakə Sitefan̄as ta Fortunatus ada ta Akayəkus ti yaw ka t̄əv ga aye. Na ngatatay na, andza na ngatakum a nəkurom tebiye.

¹⁸ Ta meñ naha d̄ərev andza t̄ə makum naha d̄ərev a nəkurom aye d̄ərmak. Slala i ndo neheye andza nakay aye na, r̄əhawumatay ha gər.

* **16:8** Peñtekot na, t̄ə bazlam i Ḡərek. Magurlom i ḡərndzahosl. T̄ə gawa magurlom eye na, m̄əhəne 50 ma d̄əba i Pak. I ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, magurlom i m̄əhute Məsəfəre Tsədañña eye.

† **16:15** Akay na, m̄əzele guram i diye i Salawa i Ḡəres. ‡ **16:19** Dala i Azi anəke na, Turki.

¹⁹ Ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu neheye tæ hayawa gær ka tæv ga kanan ka dala i Azi[†] aye ta tsikakum naha me. Akelas ta Pærisil tæ siye i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu neheye tæ hayawa gær a gay tay aye, ta tsikakum naha me lele ta mæzele i Yesu Kæriste.

²⁰ Siye i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu neheye kanan aye tebiye ta tsikakum naha me dærmak.

Tsikum me a bo næte næte mæ walañ kurom ta mægæse bo kurop kurop lele.

²¹ Neñ Pol na tsikakum naha me dærmak. Nakay na, neñ na watsakum naha tæ hælai gay eye.

²² Ndo nakæ a wuða Bøy Maduweñ kway Yesu bay aye na, Mbælom mâ vælai mezeleme. *Maranata*§, andza mægweðe Bøy Maduweñ may, dara!

²³ Bøy Maduweñ kway Yesu mâ pa fakuma ñgama.

²⁴ Nækurom tebiye na wuða kurom huya hærwi nakæ nækway tebiye madzapa eye tæ Yesu Kæriste aye.

§ **16:22** Maranata: Mæzele i wu tæ bazlam i Gærek. Yesu ta ndo neheye tæ pa mædzal gær kurre eye tæ ndzawa ma gæma i Yahuda hay tæ tsikawa bazlam eye nakay.

Masulo i ðerewel i Pol nakə a watsatay naha a Koriñte hay aye Məfələkwe

A gəsaw abəra ka makurre i ðerewel i Pol nakə a watsatay naha a Koriñte hay aye na, labara hay ti yaw abəra ma Koriñte ada ta watsayaw ðerewel hay a Pol ada Pol ðərmak kə watsatay naha (2.3). Məndze i Pol ta ndo i Koriñte hay ŋwalak eye sa bay. Ma ta diye a dəma na, a watsatay naha hərwi malembede ha wu nakə a ye bay aye.

Mə madədo 1 ka 7 na, Pol faya ma tsikiye me abəra ka bo ŋgay,

Mə madədo 8 ka 9, Pol a tsətsah wu hərwi ndo məpe mədzal gər neheye mətawak eye hay ma Zərozelem aye.

Mə madədo (10 ka 13) na, Pol a tsik ka matəre ndo i maslan i Yesu Kəriste na, kəkay wal wal sulo. Ndo hay andaya faya ta diye ha labara mekeleŋ eye wal abəra ka bəmalə i Pol (11.3-4).

Pol a həna ha gər tsekweŋ hərwi faya ma həbiye, ma hutieye gədaŋ ŋgay na, mə həlay i Mbəlom. Pol ka tsətsah t̄a dəslay gər bay, t̄a vəlay wu na, ka tsətsah bay. A d̄a ha Labara Ŋwalak eye i Yesu na, kəriye.

Pol a tsikatay naha me

¹ Maa watsakum naha ðerewel nakay na, neŋ Pol. Neŋ ndo i maslan i Yesu Kəriste hərwi a say a Mbəlom. Neŋ ta Timote malamar kway nəmaa tsikakum naha me a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Koriñte aye ada a siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ka dala i Akay* aye.

² Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste t̄a pa fakuma ŋgama ada t̄a vəlakum zay.

Mbəlom ma matay naha d̄ərev a ndo neheye faya ta siye d̄əretsətseh aye

³ Zambadakway a Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. Neŋgeye faya ma gateye ŋwalak a ndo hay huya, ma matay naha d̄ərev pat pat aye.

⁴ Kwa kəday ahəl nakə nəmay mə d̄əretsətseh aye na, a vəlawamay gədaŋ hərwi ada nəmay nəmaa sliye faya məmatay naha d̄ərev a siye i ndo neheye faya ta siye d̄əretsətseh aye andza nakə Mbəlom a dzəna may aye ðərmak.

⁵ Andza niye, Yesu Kəriste kə sa d̄əretsətseh haladzay ada nəmay ðərmak nəmaa siye d̄əretsətseh haladzay. Mbəlom bəbay ma vəlameye gədaŋ haladzay ðərmak hərwi nəmay madzapa eye t̄a Yesu Kəriste.

⁶ Tadə nəmay faya nəmaa siye d̄əretsətseh kəgəbay tadə Mbəlom faya ma vəlameye gədaŋ na, hərwi ada k̄a t̄arum gədaŋ eye hay ada Mbəlom m̄a t̄əma kurom ha. Andza niye ka slumeye faya məsəmay naha a d̄əretsətseh nakə nəmay faya nəmaa səmay naha aye ðərmak.

⁷ Nəmaa sər ha ta dedek ka ndzum-eye bəŋbəŋ ka tsəved i Mbəlom. Nəmaa sər ha Mbəlom ma makumeye naha d̄ərev andza nakə neŋgeye faya ma mameye naha d̄ərev aye, hərwi faya ka sumeye d̄əretsətseh andza nəmay neheye faya nəmaa siye d̄əretsətseh aye ðərmak.

⁸ Ayaw, malamar may hay, a samay na, sərurum ha d̄əretsətseh nakə nəmaa sa ka dala i Azi aye. Nəmaa sa d̄əretsətseh haladzay, a ze may gədaŋ. Nəmaa dzala na, tsiy nəmaa mətiye.

⁹ Ayaw, ta dedek nəmaa dzala mə d̄ərev may na, nəmaa mətiye. Azlakwa Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada nəmaa pa mədzal gər may ka gədaŋ may bay, duh nəmaa pa mədzal gər may na, ka Mbəlom n̄əte ŋgweŋ. Neŋgeye na, ma mbəla tay ahaya ndo hay abəra ma mədahaŋ.

¹⁰ Ada ma buwa may ahaya abəra mə d̄əretsətseh i mədahaŋ nakə ha-

* 1:1 Akay na, məzele guram eye i diye i Salawa i Gəres.

ladzay nəmaa mətiye ha haβe aye, ada ma buwa may ahaya abəra mə dəretsətseh siye hay dərmaκ. Nəmaa piye mədzal gər may, nəmaa sər ha ma buwa may ahaya abəra mə dəretsətseh siye hay sa.

¹¹ Nəkurom dərmaκ dūwulumay me a Mbəlom. Andza niye, tadə ndo hay haladzay faya ta dūwuliye me a Mbəlom hərwi may na, ndo hay haladzay ta gay naha sisəe dərmaκ hərwi ηgwalak ηgay nakə ma ta gamay aye.

Pol ka mbəda ha wu nakə haβe a say məge aye

¹² Wu nakə nəmaa ηgalakiye ha aye na, anañ: Nəmaa sər ha mə dərēv mede may kame i ndo hay tebiye na, dedek, nəmay ndo i dedek hay andza nakə a say a Mbəlom aye. Mede may niye lele wene wene eye na, kame kurom. Gədañ may nakə nəmaa ndza ha andza niye aye na, a yaw abəra mə metsehe i ndo i məndzibəra hay bay. Ane tuk na, Mbəlom a dzəna may ta ηgwalak ηgay.

¹³ Wu nakə nəmaa watsakum naha aye na, a wur bo bay, ka slumeye faya mətsəne.

¹⁴ Wu andaya nakə ka tsənum i ηgal aye. Ane tuk na, ka ta tsənumeye tebiye. Wu eye na, anañ: Ka ta ηgalakumeye may ha andza nəmay dərmaκ nəmaa ta ηgalakiye kurom ha pat i Bəy Maduweñ Yesu nakə ma maweye aye.

¹⁵ Na sər ha ta dedek, hərwi niye na gwad haβe a señ na diye naha a gay kurom təday ada na həndzədiye kame. Na maweye na, ta təv kurom dərmaκ hərwi ada nā dzəna kurom masulo aye.

¹⁶ Andza məgwede, na dzala na, na diye naha a gay kurom təday ada na diye ka dala i Masedowan ada na maweye ta təv kurom. Ada aza na mbədiye gər, nakə na diye ka dala i Yahuda aye na, haβe ka dzənumeye ga.

¹⁷ Ahəl nakə na gwadəkum na giye andza niye aye na, na tsikakum ta dərneh sulo daw? A'ay, tadə na gwad na giye wu nakə na həl faya bo

məge aye na, na giye andza i ndo i məndzibəra hay daw? Na gwadiye ayaw ada a'ay sulo sulo bay.

¹⁸ Mbəlom, neñgeye ndo məhəle mbal ga. Wu nakə nəmaa tsikakum aye na, ayaw ada a'ay sulo sulo bay.

¹⁹ Hərwi neñ, Silas ta Timote nəmay nəmaa da ha mə walañ kurom na, Wawa i Mbəlom Yesu Kəriste. Ayaw ta a'ay sulo sulo mə neñgeye bay. Mə neñgeye na, ayaw dekdek huya.

²⁰ Ada wu nakə tebiye Mbəlom a gwad ma vəlakweye, maa tsikakway ta dedek na, neñgeye. Hərwi niye ka gwadəkwa «amen» na, ta neñgeye hərwi ada ndo hay tā dəslay ha gər a Mbəlom.

²¹ Sa na, maa vəlamay gədañ na, Mbəlom eye tə gər ηgay tə həlay i Yesu Kəriste ada ma vəlakumeye gədañ dərmaκ. Maa pala kway na, neñgeye.

²² Kə pakway Məsəfəre ηgay a dərēv kway hərwi məde ha na, nəkway ndo ηgay hay. Andza niye a da ha na, ma ta vəlakweye siye i wu neheye a gwad ma vəliye aye.

²³ Kə ge na raw me na, Mbəlom mâ kəd ga. Na ye naha a gay kurom a Koriñte sa bay na, hərwi a señ dərēv mâ wur fakuma bay.

²⁴ Nəmay na, nəmaa gakumeye kuton ka məpe mədzal gər bay. Nəmaa sər ha ka pum mədzal gər bəñbəñ ka Yesu Kəriste tsiy. Duh na, nəmaa giye məsler ka təv manəte eye tə nəkurom hərwi ada dərēv kurom mâ ηgwasa.

2

¹ Andza niye, na diye naha ka təv kurom zuk bay hərwi na dzala na, na ta wurakumeye ha dərēv sa tsa.

² Tadə na wurakum ha dərēv na, neñ dərmaκ dərēv ma wuriye fagaya. Ndəray andaya ma ηgwesəneye ha dərēv bay, hərwi nəkurom tebiye dərēv ma wuriye fakuma.

³ Hərwi niye nakə na watsakum naha dərēwel neñged niye aye na, ada na ye naha ka təv kurom sa bay aye. Na watsakum naha na, hərwi ada nā ndisl naha na, ka wuruməneye ha dərēv bay. Hərwi mata ηgwesəñ

ha dārev na, nākurom. Azlakwa dūh na sār kurom ha tebiye, na sār tadā dārev ga mañgwasā eye na, nākurom dārmak dārev kurom mañgwasā eye.

⁴ Ahəl nakə neñ na watsakum naha dērewel niye na, ta mātuwe eye haladzay. Na watsa ta mēdzal gār eye hārwi dārev a wur fagaya dōkdōk haladzay. Na watsakum naha na, hārwi mēwurakum ha dārev bay. Ane tuk na, na watsakum naha na, hārwi ada kâ sārūm ha, na wudā kurom haladzay.

Pol a pāsāy mēnese a ndo nakə a nasāy aye

⁵ Ndoweie kə wurakum ha dārev na, a wureñ ha dārev a neñ bay, a nākurom tebiye, siye hay kə ndalatay haladzay, siye hay tsekweñ. Ane tuk na, a señ mētsike faya ka zal bay.

⁶ Matsēla ndo hay haladzay ta kēta na ndo niye, kə slā dā andza niye.

⁷ Anəke dūh na, pāsūmay ha mēnese ŋgay ada vālūmay gēdañ ta mēmay naha dārev, bēna ma ta mētiye ta mevel.

⁸ Hārwi niye neñ faya na gwadākumeye naha amboh, pāsūmay ha mēnese ŋgay hārwi ada mā sār na, ka wudūm na.

⁹ Dērewel niye na watsakum naha aye na, hārwi a señ mēsāre ha faya ka rāhumay ha gār a bazlam ga ŋgway dāw?

¹⁰ Ka pāsūmay ha mēnese a ndo niye na, neñ dārmak na pāsāy ha. Neñ na, kə ge wu andaya mēpāsāy ha na, na pāsāy ha. Na pāsāy ha na, hārwi kurom, kame i Kāriste.

¹¹ Na ge andza niye na, hārwi ada Fakalaw mā ŋgwasa fakwaya bay. Hārwi wu nakə a say mēge aye na, ka sārakwa ha lele.

Pol ma gēma i Tērowas

¹² Na həl bo, na ye a gēma i Tērowas mata dā ha Labara Ŋgwalak eye nakə a tsik ka Kāriste aye mē dēma. Na ndisl naha a dēma, na zēba faya na, Bāy Maduweñ Yesu kə hāndekeñ na tsāved vototo lele.

¹³ Ane tuk na, mēdzal gār ga mandza eye wadēñ wadēñ hārwi

na huta na malamar kway Titus mē dēma bay. Hārwi niye, na gār tay ha ndo mēpe mēdzal gār neheye ma gēma i Tērowas aye, na ye ka dala i Masedowan.

Yesu a vālakway gēdañ ada kâ mbakwa ka wu hay

¹⁴ Ane tuk na, zambadākway a Mbəlom! Maa ye may ha kame kame mēsle ka wu hay huya na, neñgeye, hārwi nēmay madzapa eye tē Kāriste. Andza niye faya ma dīye ha Kāriste a ndo hay kwa ka waray ka waray tebiye tē nēmay, ma zatay a ndo hay andza mal nakə a ze huñña aye.

¹⁵ Nēmay na, andza mal nakə a ze huñña lele Kāriste ma vēlay naha a Mbəlom aye. Mal eye niye a zatay a ndo neheye Mbəlom ma tēmiye tay ha aye ada ndo neheye ta dīye aye.

¹⁶ Hārwi ndo neheye faya Mbəlom ma tēmiye tay ha na, a zatay lele ada Mbəlom ma vēlateye sifa. Hārwi ndo neheye faya ta dīye, mal niye a zatay i tay na, mēmēte ada faya ta mētiye hārwiye kame i Mbəlom. Mata sle faya mēge mēsler nakay na, way?

¹⁷ Nēmay na, ndo neheye Mbəlom a slār may ha mata ge mēsler aye. Nēmay na, andza ndo neheye ta tēra ha bazlam i Mbəlom andza wu i tsakala aye bay. Maa slār may ha na, Mbəlom. Nēmaa dā ha bazlam ŋgay ta dedēk kame ŋgay hārwi nēmay madzapa eye tē Yesu Kāriste.

3

Mēsler i ndo i Dzam Wedeye hay

¹ Nēmay faya nēmaa dazleye a mēdēslay ha gār a bo may dāw? Kēgēbay tē watsamay dērewel a hēlay hārwi mabēzakum ha na, nēmay ndo i maslāñ i Yesu Kāriste hay dāw? Kēgēbay nēmaa tsēsah fakuma dērewel hārwi mabēzatay ha a ndo mekeleñ eye hay dāw? Ndo siye hay na, tē gawa andza niye. Ane tuk na, nēmay andza nēteye tēbey.

² Dērewel may na, nākurom nakə Kāriste a watsa a dārev kurom aye. Kwa way ma sliye mēsāre ada mēdzeñge.

³ Ta dedek nakurom na, derewel nakə Kəriste a watsa ada a slər tə həlay may aye. A watsa na, ta yam i wu nakə tə watsawa ha wu aye bay. A watsa na, ta Məsəfəre i Mbəlom neŋgeye nakə ta sifa aye. A watsa na, ka beleler i kwar bay, a watsa a dərev i ndo zezeŋ.*

⁴ Nəmaa gwad nakurom derewel i Kəriste na, hərwi Yesu Kəriste kə da may ha kame i Mbəlom maa ge məsler tə həlay may na, neŋgeye.

⁵ Nəmaa sər ha, nəmay tə gər may nəmaa sla mäge məsler ta gədanj may bay. Maa vəlamay gədanj ka mäge na, Mbəlom.

⁶ Maa vəlamay gədanj matəre ndo mäge məsler, hərwi mədatay ha bazlam i Dzam Wedeye na, neŋgeye. Dzam nakay wedeye na, andza bazlam mapala eye nakə tə watsa ahəl niye aye bay. Ane tuk na, ka rəhakway ha gər na, a Məsəfəre Tsədanjəna eye. Bazlam mapala eye nakə tə watsa ahəl niye na, ma diye tay ha ndo hay a mədahanj. Məsəfəre Tsədanjəna eye na, ma vəliye sifa ka tor eye.

⁷ Ahəl niye Mbəlom a watsa bazlam ŋgay mapala eye ka beleler i kwar ada ahəl nakə a gawa aye wu niye na, ndo hay ta ŋgatay a məzlaḅ ŋgay.† Da'ar i Musa ka wuzl dərə hərwi məzlaḅ ŋgay. Israyel hay ta sla faya mazəbe ka da'ar ŋgay bay, a dəv haladzay. Ada azlakwa dzaydzay niye na, ma ndziye huya bay. Ada tadə bazlam mapala eye nakə ma diye tay ha ndo hay a mədahanj ka bəz ha məzlaḅ i Mbəlom a ndo hay ahəl nakə a yaw aye dūh tuk na,

⁸ ada məsler i Məsəfəre Tsədanjəna eye ma bəziye ha məzlaḅ i Mbəlom ma ziye ha tebiye dūh!

⁹ Bazlam mapala eye kə gəs tay ha ndo hay a sariya. Ada tadə bazlam mapala eye ma gəsiye kway a sariya, faya ma bəzakway ha məzlaḅ i Mbəlom tuk na, ada Dzam Wedeye nakə ma təriye kway ha ndo i dedek

kame i Mbəlom aye, ma bəzakway ha məzlaḅ, ma ziye ha dūh.

¹⁰ Ka slakweye faya məgwede na, wu nakə a bəzawa ha məzlaḅ i Mbəlom ahəl niye faya ma mbatiye hərwi Dzam Wedeye a ze Dzam Guram eye haladzay ta məzlaḅ.

¹¹ Ta dedek Dzam Guram eye nakə Mbəlom a vəl hərwi mändze tsekweŋ, ka bəzakway ha məzlaḅ. Ada tadə andza niye na, Dzam Wedeye nakə ma ndziye huya aye a ze na dūh.

¹² Nəmaa tsik parakka kame i ndo hay tebiye na, hərwi nəmaa pa mədzal gər ka wu neheye.

¹³ Musa ahəl niye na, ka tək na dərə ŋgay tə peteked hərwi məzlaḅ i Mbəlom nakə ka da'ar ŋgay aye ada a say na, Israyel hay tā ŋgatay a məzlaḅ nakay ma ndziye bay, ma mbatiye aye. Ane tuk na, nəmay nəmaa giye andza neŋgeye təbey.

¹⁴ I Israyel hay ahəl niye na, tə sla faya mətsəne wu neheye a say məgwede mey na, tə tsəne bay. Bəgom kwa gwala hay tay bəbay andza niye dərmaḅ. Faya ta dzaŋgiye derewel i Dzam Guram eye na, tə tsəne bay andza ta mbuza na metsehe tay tə peteked nakə Musa a mbuzawa ha dərə ŋgay aye. Peteked niye andaya ka dərə huya. Say ndo nakə neŋgeye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye.

¹⁵ Ayaw, kwa bəgom, ta dzaŋgiye derewel i Musa na, ta tsəniye bay, andza peteked kə mbuzatay na mədzal gər.

¹⁶ Ane tuk na, kwa kəday tadə ndoweye ka mbəda bo ka təv i Bəy Maduweŋ na, peteked niye ma dziye.‡

¹⁷ Andza niye hərwi Bəy Maduweŋ ta Məsəfəre Tsədanjəna eye nəteye madzapa eye. Təv nakə Məsəfəre i Bəy Maduweŋ mə dəma aye na, ndo hay ta təmaw abəra ma beke. Nəteye beke i bazlam mapala eye sa bay.

¹⁸ Andza niye nəkway neheye ka dzalakwa ka neŋgeye na, peteked ka

* **3:3** Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 24.12; Zeremi 31.29-35; Ezekiyl 11.19; 36.26-27. † **3:7** Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 34.29-35. ‡ **3:16** Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 34.34.

mbuzakway na dāre sa bay, faya ka ŋgatakweye a mēzlaḅ i Bəy Maduweŋ Yesu ada faya ka tərakweye andza neŋgeye kame kame. Andza niye mēzlaḅ ŋgay faya ma səkahiye mē nəkway kame kame. Anaŋ mēsler nakə Məsəfəre i Bəy Maduweŋ faya ma giye aye.

4

Nəkway bəle eye hay, Mbəlom neŋgeye gədaŋ eye

¹ Mbəlom kə gamay ŋgwalak hal-adzay. A vələmay mēsler nakay a həlay. Hərwi niye nəmaa zliye faya abəra mədzaḅ gər may bay tebiye.

² Nəmaa kərah mēsler neheye ndo hay tə ŋgahawa faya bo, a ge horoy aye. Nəmaa səpatiye ndo hay bay, nəmaa dzapiye ha bazlam i Mbəlom tə maraw me bay. Duh nəmay faya nəmaa diye ha dedek parakka kame i Mbəlom. A samay na, ndo hay tebiye t̄a sər ha, bazlam nakə faya nəmaa tsikiye na, dedek.

³ Siye hay na, tə tsəne Labara ŋgwalak eye nakə faya nəmaa tsikat-eye a ndo hay aye bay. A təra fa-taya na, andza dāre tay mambuza eye tə peteked. Kwa andza niye bəbay, sərūm na, hərwi ndo neheye nəteye faya ta dziye dekdek tsa.

⁴ Tə dzala ha bay na, hərwi Fakalaw neŋgeye ndo mələve mēndzibəra ka guluf tay ha mədzaḅ gər hərwi ada t̄a dzala ha ka Labara ŋgwalak eye bay. Hərwi a say t̄a ŋgatay a dzaydzay niye faya ma dāviye ka nəteye bay. Dzaydzay niye a yaw na, abəra ma Labara ŋgwalak eye ada Labara ŋgwalak eye faya ma dākweye ha mēzlaḅ i Kəriste. Neŋgeye, ka ŋgatay na, ka ŋgatay a Mbəlom.

⁵ Ahəl nakə nəmay faya nəmaa diye ha Labara ŋgwalak eye na, nəmaa tsik ka bo may eye bay, nəmaa dā ha Yesu Kəriste neŋgeye Bəy Maduweŋ. Nəmay na, nəmay ndo məgakum mēsler hərwi Yesu.

⁶ Ahəl niye Mbəlom a ge mēndzibəra na, a gwad: «Dzaydzay m̄a dāv ma ləvoŋ.*» Maa vəl dzaydzay nakə ma dāviye mē dārev may aye na, Mbəlom eye nəte. A ge andza niye na, hərwi ada nəmaa ŋgatay a mēzlaḅ ŋgay nakə a dāv dzaydzay ka dāre Yesu Kəriste aye.

⁷ Nəmay bəle eye hay andza gah i dodō. Ane tuk na, Mbəlom a pa zlele nakay ŋgwalak eye na, a dārev may. Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada ndo hay t̄a ŋgatay a gədaŋ bagwar eye i Labara ŋgwalak eye a yaw abəra ma neŋgeye bəna, ma nəmay bay.

⁸ Nəmaa sa dāretsətseh hay wal wal. Ane tuk na, ta ndəvamay ha məsəfəre bay. Nəmaa dzala gər ka bo, ane tuk na, həlay kə kədamay bay.

⁹ Ndo hay ta həhar may, ane tuk na, Mbəlom kə gər may ha bay. Ta kal may ha ka dala, ane tuk na, nəmaa mət bay.

¹⁰ Ta pəla tsəved məkədə may mədahaŋ eye andza Yesu nakə tə kəd na aye. Ane tuk na, nəmay andaya ta sifa ada niye a dā ha na, Yesu neŋgeye andaya ta sifa.

¹¹ Pat pat ahəl nakə nəkway ka mēndzibəra mba aye, ta pəliye tsəved məkədə kway hərwi faya ka pakweye bəzay a Yesu. Andza niye ta sliye faya məŋgatay a sifa i Yesu mē bo may.

¹² Andza niye, nəmay na, mē dāretsətseh i mədahaŋ huya. Ada hərwi niye nakə ka hutum sifa nakə ma ndāviye bay aye.

¹³ Tə watsa mē Derewel i Mbəlom na, tə gwad: «Na dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye faya na tsikiye.†» Nəmay dərmaḅ nəmaa dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye nəmay dərmaḅ nəmaa tsikiye.

¹⁴ Maa lətse ahaya Yesu abəra ma tsəvay na, Mbəlom. Ka sərakwa ha ma ta lətsakway ahaya abəra ma tsəvay dərmaḅ hərwi mata ndze tə neŋgeye.

¹⁵ Mbəlom a vələmay mēsler nakay na, hərwi madzəne kurom hərwi ada

* 4:6 Madazlay i wu hay 1.3. † 4:13 Dəmes hay 116.10.

Mbəlom mâ təma tay ha ndo hay haladzay ta ɲgwalak ɲgay kame kame. Andza niye ndo hay ta səkahiye haladzay hərwi məgay naha sisœ a Mbəlom ada mazambaday.

Həbakwa wu nakə ndəray kwa nətə kə ɲgatay dada bay aye

¹⁶ Hərwi niye, mədzal gər na, faya huya. Ka sərakwa bo kway faya ma giye bəle tsekweɲ tsekweɲ. Ane tuk na, gədan andaya mə dərev kway. Pat pat Mbəlom faya ma vəlakweye gədan wedeye hərwi məpay bəzay a tsəved ɲgay.

¹⁷ A seɲ məgwede dəretsətseh neh-eye faya ka sakweye anəke aye na, ta ndəviye. Hərwi dəretsətseh neh-eye na, ka hutakweye məzla6 bagwar eye. Məzla6 niye na, a ze wu hay tebiye ada ma ndziye ka tor eye. Ka sərakwa ha dəretsətseh neheye na, tsekweɲ tsa.

¹⁸ Andza niye, ka pakwa mədzal gər kway na, ka wu i Mbəlom bəna ka wu i məndzibəra bay, hərwi wu i məndzibəra hay na, ta ndziye huya bay. Wu neheye ta ndziye huya aye na, wu neheye mə mbəlom ka ɲgatakway bay aye.

5

¹ Ka sərakwa ha bo kway ma ndziye huya bay. Bo kway na, andza madzawadzawa nakə ma nasiye bəse aye. Sa na, kwa tadə madzawadzawa kway nakə kənan aye kə nas bəbay na, Mbəlom ma vəlakweye a dəma mekeleɲ eye mə mbəlom. Na tsik na, ka bo kway. Ka mətakwa na, Mbəlom ma vəlakweye bo mekeleɲ eye mə mbəlom, ma ndziye ka tor eye.

² Bo kway nakə wedeye mə mbəlom aye a yakway a gər haladzay, dərev a ndalakway dəkɔk, a sakway Mbəlom mâ pakway ka bo neɲgeye niye wedeye.

³ Tadə ka fələkwa kwa a dəma na, ka ndzakweye mə bo niye wedeye ka tor eye, məsəfəre ma həhaliye kəriye ze bo bay.

⁴ Anəke nəkway huya mə madzawadzawa na, faya ka sakweye dəretsətseh ada faya ka tuwakweye. Niye na, a sakway Mbəlom mâ zla fakwaya abəra wal bay. Ane tuk na, a sakway mâ kalakway nakə bo wedeye ka gər aye. Andza niye sifa wedeye ma mbədiye kway ha ka mətakweye sa bay.

⁵ Maa ge məsler mə nəkway hərwi ada kə hutakwa bo wedeye na, Mbəlom. Kə vəlakway Məsəfəre ɲgay. Andza niye ka sərakwa ha ma giye wu mekeleɲ eye hərwi kway dərmak.

⁶ Hərwi niye kwa kəday ka gəsakweye dərev bəɲbəɲ lele. Ane tuk na, ka sərakwa ha, ahəl nakə nəkway huya tə bo nakay aye na, nəkway mandza eye dəreɲ tə Yesu Bəy Maduweɲ.

⁷ Andza məgwede ka ɲgatakway tə dəre kway zuk bay. Ane tuk na, ka ndzakweye andza niye na, hərwi ka dzalakwa ha ka neɲgeye.

⁸ Ta dedək, ka gəsakweye dərev bəɲbəɲ lele. A sakway na, kə gərakway ha bo nakay ada kə deyekweye ka təv i Bəy Maduweɲ.

⁹ Ada kwa tadə nəkway mandza eye ka təv ɲgay zuk bay, kwa tadə ka deyekweye mata ndze ka təv ɲgay bəbay, a sakway na, məge wu nakə a yay a gər aye.

¹⁰ Hərwi nəkway tebiye ka deyekweye kame i Yesu Kəriste hərwi ada mâ ɲgənakway ha sariya. Ma vəlakweye magogoy a nəkway tebiye, kwa way ma hutiyə ka məsler ɲgay nakə a ge ka məndzibəra aye. Tadə ka gakwa wu ɲgwalak eye na, ma vəlakweye magogoy kway. Tadə ka gakwa wu lele eye bay na, ma vəlakweye magogoy lele bay aye.

A say a Mbəlom məme kway ha ka bo tə neɲgeye tə halay i Yesu

¹¹ Hərwi niye nəmaa rəhay ha gər haladzay a Bəy Maduweɲ. Nəmay faya nəmaa giye məsler hərwi ada ndo hay tâ təma bazlam i Mbəlom. Mbəlom na, a sər may ha lele ada na

dzala na, nəkurom ka sərüm ga ha mə dərev kurom.

¹² A samay mäge zlapay kame kurom bay. Duh nəmay faya nəmaa dəkumeye ha tsəved nakə ka ŋgalakumeye may ha aye, hərwi ada tadə ndo hay faya ta mamay ha maŋgok na, ka sərümeye mambədatay faya. Nəteye ta ŋgalakiye na, tə wu neheye dəre a ŋgatay aye. Ta zəba dəre a dərev tay bay.

¹³ Ka dzalum mə gər kurom na, gər a vuwamay daw? Kə ge ka dəre kurom gər a vuwamay na, hərwi nəmaa vəlay ha bo may a Mbəlom pe-teh. Tadə kə ge nəmay tə metsehe may na, sərüm ha niye na, hərwi madzəne kurom.

¹⁴ Məsler neheye tebiye nəmaa ge aye na, hərwi nəmaa sər ha Kəriste a wuda may. Mawude bo ŋgay nakə a wuda may aye na, a gamay kutoŋ mede kame. Nəmaa sər ha ta dedek neŋgeye kə mət hərwi ndo gədem. Ka dəre i Mbəlom na, ndo hay gədem ta mət tə neŋgeye.

¹⁵ Kə mət hərwi ndo hay gədem hərwi ada ndo neheye ta sifa aye tā ge wu nakə a satay a nəteye bay, ane tuk na, tā ge wu nakə a say aye. A mət na, hərwi tay ada Mbəlom a lətse ahaya abəra ma tsəvay hərwi tay.

¹⁶ Hərwi niye, anəke na, nəmay nəmaa zəbiye ka ndo hay andza ndo zezəŋ tsa bay. Ahəl niye kwa tadə nəmaa zəba ka Yesu Kəriste andza niye bəbay na, anəke nəmaa giye andza niye sa bay.

¹⁷ Kwa way kə dzapa tə Yesu Kəriste na, ka təra bo wedeye. Ndo guram eye kə dze, andaya sa bay, ka təra ndo wedeye.

¹⁸ Maa ge məsler niye tebiye na, Mbəlom. A sləraw Yesu Kəriste na, hərwi ada mā makway ha ka bo tə neŋgeye. Mbəlom a vəlamay məsler mede məhəlatay ahaya ndo hay ada tā ma ka bo tage neŋgeye.

¹⁹ Andza məgwede Mbəlom a ge məsler tə həlay i Yesu Kəriste hərwi a say ndo hay gədem tā ma ka bo tə

neŋgeye. Ma paslatay na mənese tay sa bay, ada nəmay a slər may ha hərwi məhəlaw ndo hay ada tā ma ka bo tə neŋgeye.

²⁰ Maa slər may ha na, Yesu Kəriste ka məde ha bazlam ŋgay. Maa zalakum tə bazlam may na, Mbəlom eye tə gər ŋgay. Faya nəmaa gakumeye amboh hərwi Yesu Kəriste, təmum məme ka təv i Mbəlom.

²¹ Yesu Kəriste kə ge mezeleme dāda bay, ane tuk na, Mbəlom a zla mezeleme kway a pa faya. Mbəlom a ge andza niye na, hərwi kway hərwi ada ka dzapakwa tə Kəriste na, ma təriye kway ha ndo ŋgwalak eye ka dəre ŋgay.

6

Pol a da ha neŋgeye ndo i maslaŋ i Mbəlom

¹ Anəke nəmay faya nəmaa ge ka bo məsler ta Mbəlom ka təv manəte eye. Andza niye faya nəmaa gakumeye amboh na, Mbəlom kə pa fakuma ŋgama haladzay, kə nasum ha ŋgama niye kəriye bay.

² Mbəlom a gwad na:
«Ahəl nakə həlay i mäge ŋgwalak ada həlay i mətəme tay ha ndo hay aye na,
na tsəne amboh yak ada na dzəna kar.*»

Malamar ga hay tsənum! Anəke na, həlay nakə a say Mbəlom məgakway ŋgwalak aye, ada a say mətəme tay ha ndo hay anəke.

³ A samay mäge wu kəriye nakə ma dzəgədiye tay ha ndo hay abəra ka tsəved i Mbəlom aye bay, hərwi a samay tā tsadəy a məsler may bay.

⁴ Duh mə wu neheye faya nəmaa giye tebiye na, faya nəmaa diye ha nəmay ndo mäge məsler i Mbəlom hay. Kwa tadə faya nəmaa siye dəretsətseh waray waray, kwa tadə faya ta ŋgədətsiye may, nəmaa dəma andza niye.

⁵ Tə ndabawa may, tə gəsawa may a danğay, tə sutawa famaya ndo hay, madagər a gawamay haladzay,

* 6:2 Ezay 49.8.

nəmaa hutawa mändzehəre bay, marəzle a gawamay, nəmaa ndzawa hwapat ze wu mənday dərma.

⁶ Nəmaa ndzawa ma mändze may na, tsədañña, nəmaa sər dedek, nəmaa zlawə ŋgatay, dərev may lele kame i ndo hay, Məsəfəre Tsədañña eye mə dərev may, nəmaa wuda tay ha ndo hay tə dərev may peteh.

⁷ Nəmaa dawata y ha a ndo hay na, bazlam dedek eye, Mbəlom a vəlamay gədañ. Andza niye nakə nəmaa da ha nəmay ndo i məsler i Mbəlom aye. Nəmay ndo i dedek hay, ada niye andza wu həlay hərwi məge vəram ta ndo mənə dərə may ada hərwi məge ka bo abəra dərma.

⁸ Ndo siye hay faya ta rəhamay gər, siye hay faya ta tsikiye famaya wu nakə lele bay aye. Ndo mekeleñ eye faya ta zambadameye, siye faya ta tsadameye. Ta zəba famaya andza ndo i maraw me hay, nəmay ndo i dedek hay duh.

⁹ Ta zəba famaya andza ndəray a sər may ha bay, azlakwa ndo hay tebiye tə sər may ha. Tə dzala mə gər tə gwad faya nəmaa ndziye huya bay, nəmaa mətiye. Ane tuk na, zəba! Nəmay ta sifa may lele. Tə gawamay dərətsətəh, ane tuk na, nəmaa mət bay.

¹⁰ Mə wu neheye a ndalawamay aye bəbay na, dərev may faya ma ŋwasiye huya. Ka dərə i ndo hay na, nəmay mətawak eye hay, ane tuk na, nəmay faya nəmaa təriye tay ha ndo hay zlele eye hay ka tsəved i Mbəlom. Andza nəmay na, wuray andaya kwa tsekweñ təbey, duh ta dedek eye wu hay tebiye na, i may.

¹¹ A nəkurom Koriñte hay, nəmaa tsikawakum wu na, parakka. Wu nakə mə dərev may aye na, nəmaa ŋgaha na bay.

¹² Nəmay na, nəmaa wuda kurom lele. Maa wuda may bay na, nəkurom.

¹³ Faya na tsikakumeye me na, andza na tsikatay me a wawa ga hay.

Neñ faya na gwadəkumeye: Tsiku-mamay wu nakə mə dərev kurom aye. Wudum may andza nakə nəmaa wuda kurom aye.

Ndo məpe mədzal gər ka Yesu na, mâ rəhay ha gər a Mbəlom

¹⁴ Kâ dzapum ta ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye bay. Wu nakə tsədañña ta wu nakə tsədañña bay aye ta dzapiye na, ma kəkay? Dzaydzay ta ləvonj ta dzapiye na, ma kəkay?

¹⁵ Yesu Kəriste ta Fakalaw ta dzapiye na, ma kəkay? Ndo neheye ta dzala ha ka Yesu aye ta ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye, ta dzapiye na, ma kəkay?

¹⁶ Mata dzepe tay ha gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta kule na, wuye mey? Gay i məvəlay wu a Mbəlom na, nəkway. Mbəlom neñgeye ma ndziye ka tor eye. Andza nakə a gwad:

«Na ndziye mə walañ i ndo ga hay, na həhaliye mə walañ tay, ta dəsleñeye ha gər a neñ, ta təriye ndo ga hay.†»

¹⁷ Hərwi niye Bəy Maduweñ a gwadatay a ndo ŋgay hay:

«Dumara abəra mə walañ tay, kâ ndzum ka təv manəte eye bay. Wu nakə tsədañña bay aye na, kâ tətalum faya bay.

Ka gum andza niye na, neñ na təmiye kurom.‡»

¹⁸ «Na təriye bəba kurom ada nəkurom ka tərume ye wawa ga hasləka eye hay ada wawa ga dem eye hay.

Maa tsik na, Bəy Maduweñ Mbəlom bagwar eye.§»

7

¹ Dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, wu neheye Mbəlom a tsik ahəl niye a gwad ma giye na, i kway. Kə ge andza niye na, bo kway mâ ndza tsədañña ka dərə i Mbəlom. Gərakwa ha wu neheye mə dərev kway lele bay aye. Mede kway

† 6:16 Levitik 26.12; Ezekiyel 37.27. ‡ 6:17 Ezay 52.11. § 6:18 2 Samuyel 7.14; Ezay 43.6; Zeremi 31.9; Oze 2.1.

mâ ge lele, rəhakway ha gər a Mbəlom lele.

Məŋgwese i Pol

² Kâ kərahum mawude may sa bay. Nəmaa gay mənese a ndəray bay, ndəray kə dze abəra ka tsəved i Mbəlom hərwi may bay, nəmaa zla wu i ndəray tə məvay gər bay.

³ Kâ dzalum mə gər kurom na tsik niye na, hərwi məpakum horoy a dərə bay. Niye na, andza nakə na lah mətsike aye, nəmaa wuda kurom haladzay. Wuray andaya nakə ma sliye məŋgəne may ha abəra ta nəkurom aye bay. Kwa tadə mədahaŋ, nəkway dziye, kwa tadə sifa, nəkway dziye.

⁴ Na sər ha nəkurom ndo i dedek hay, dərəv ga məŋwasa eye haladzay hərwi kurom. Na sa dərətsətseh haladzay ane tuk na, dərəv kə ye fagaya abəra bay. Dərəv ga a ŋwasa düh, dərəv ga maraha eye ta məŋgwese.

⁵ Ayaw nəmaa sa dərətsətseh na, haladzay. Kwa ahəl nakə nəmaa ndislew kənaŋ a Masedowan aye na, nəmaa huta tsəved ka mazəzukwe bo kwa tsekweŋ bay tebiye. Wu mawura bo eye a ndzawamay ka tsəved wal wal haladzay. Ndo hay tə wiyawa famaya wu tə magazləga. Mə dərəv may bəbay nəmay mandza eye tə mədzal gər eye, nəmaa dzədzar.

⁶ Ane tuk na, ahəl nakə ndo hay ta ge bəle aye na, maa matay naha dərəv na, Mbəlom. A mamay naha dərəv na, tə madayaw i Titus nakə a yaw aye.

⁷ Maa mamay naha dərəv na, madayaw i Titus dekdek tsa bay. A mamay ha dərəv na, tə wu nakə Titus a tsikamay aye. A gwadamay na, ka mumay naha dərəv. A gwadamay sa na, a sakum məŋgeteŋ, mevel a wur fakuma hərwi wu neheye lele bay ka gum aye. Ada sa faya ka dzənumeye ga haladzay ta məge fagaya abəra me ka təv i ndo mane dərə ga hay. Na tsəne andza niye na, dərəv ga a səkah ta məŋgwese.

⁸ Na sər ha dərəwel nakə na lah məwatsakum naha aye na, kə vəlakum mədzal gər.* Ane tuk na,

na watsa andza niye kemey na, kə ndeleŋ bay. Dedek ŋgway, haβe na, ma ndeleŋeye hərwi na sər ha, na vəlakum məge mevel tsakway tə dərəwel ga nakə na watsakum naha aye.

⁹ Anəke düh na, dərəv ga kə ŋwasa hərwi dərəwel nakay na watsakum naha aye. Dərəv ga a ŋwas na, hərwi nakə na vəlakum məge mevel aye bay. Dərəv ga a ŋwasa na, hərwi wu kurom neheye ka gawum lele bay aye a ndalakum ada nakə ka gərūm ha mezeleme kurom aye. Wu nakə a ndalakum aye, ka dərə i Mbəlom na, lele hərwi ada kâ gərūm ha mezeleme kurom. Andza niye, tə dərəwel nakə nəmaa watsakum naha aye na, nəmaa gakum wuray kwa tsekweŋ bay tebiye.

¹⁰ Ndoweye kə ge mevel hərwi nakə a say a Mbəlom aye na, məge mevel ŋgay niye ma mbədiye ha mədzal gər ŋgay ka wu ŋwalak eye ada andza niye Mbəlom ma təmiye ha abəra ma mənese. Slala i məge mevel niye na, ma vəlakweye madzədzere bay! Slala i məge mevel nakə ndo i məndzibəra hay ta giye na, ma kədiye ndo.

¹¹ Dedek, mevel kurom nakə ka gum aye na, a yay a gər a Mbəlom. Anəke na, zəbum faya ma kəkay nakə a mbəda aye! Anəke na, ka vəlum ha bo kurom ka mədzal ha andza nakə a ye ka bo aye. Faya ka dume ye ha na, ka wudum mənese bay, ka gum mevel ka bo kurom eye hərwi wu niye. Ka dzədzarum hərwi wu nakə ma ta ndzakumeye a gər aye. A sakum mə dərəv kurom məŋgeteŋ haladzay. A sakum məge wu nakə a say a Mbəlom aye ada tə məpəray a ndo nakə a ge mənese aye. Ka düm ha ta tsəved wal wal parakka hərwi nakə həlay kurom andaya mə wu niye sa bay aye.

¹² Andza niye, dərəwel nakay na watsa naha aye na, na watsa naha hərwi ndo nakə a ge mənese aye dekdek tsa bay. Na watsa naha hərwi ndo nakə tə gay mənese aye bay. Ane

* 7:8 Zəba ma 2 Korinthe hay 2.3.

tuk na, na watsakum naha na, hərwi ada kâ sərüm ha lele kame i Mbəlom na, ka wudüm may tə dərev kurom peteh.

¹³ Hərwi niye anəke na, dərev kə mamay naha.

Dərev kə mamay naha dedek. Wu mekelen eye ma ze nakay na, andaya sa. Dərev may a ɲgwasə haladzay na, hərwi Titus nakə dərev ɲgay maɲgwasə eye hərwi nəkurom tebiye kurom eye ka mumay naha dərev aye.

¹⁴ Dərev ga a ɲgwasə na, hərwi na ɲgalak kurom ha kame ɲgay. Na ɲgalak na, kəriye tsa bay. Wu nakə nəmaa tsikawakum aye na, dedek huya. Andza niye maɲgeleke nakə nəmaa ɲgalak kurom ha kame i Titus aye bəbay na, dedek. A ge bo a dəma andza nakə nəmaa tsikakum aye.

¹⁵ Ahəl nakə a ye naha ka təv kurom aye na, ka təmum na tə marəhay ha gər tə madzədzaray haladzay. Nəkurom tebiye ka rəhumay ha gər. A sər ha faya, faya ma səkahiyə ha mawudə kurom.

¹⁶ Dərev ga kə ɲgwasə haladzay hərwi na sər ha, nəkurom ndo i dedek hay.

8

Madzəne hərwi ndo neheye tə pa mədzał gər ka Yesu ma Zerozelem aye

¹ Malamar ga hay, a samay na, sərüm ha wu nakə ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu tə ge ka dala i Masedowan aye. Tə ge wu niye hərwi nakə Mbəlom a ge məsler ma nəteye aye.

² Ta sa dəretsətseh haladzay. Ane tuk na, kwa nəteye mə dəretsətseh ada kwa nəteye mətawak eye hay bəbay na, dərev tay maɲgwasə eye haladzay. Ta vəl suloy haladzay hərwi məsler i Mbəlom düh.

³ Neɲ faya na gwadakumeye, ta vəl haladzay andza nakə tə sla faya məvəle aye. Tə vəl na, haladzay a ze gədan tay tebiye. Ndəray ka tsətsah fataya bay, ane tuk na, ti yaw

⁴ ta tsətsah ta amboh. Tə gwadamay: «Vəlumamay tsəved

hərwi ada nəmaâ dzəna ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye.»

⁵ Wu nakə tə ge aye na, a ze wu nakə nəmaa dzala fataya aye. Təday na, ta vəl ha bo tay a Bəy Maduweɲ Yesu ada ta vəl ha bo tay hərwi may andza nakə a say a Mbəlom aye.

⁶ Hərwi niye nəmaa tsətsah ka Titus, nəmaa gwadəy m̄a mbədə naha gər ka təv kurom hərwi ada məsler i məvəle wu nakə a dazlay mə walaɲ kurom aye na, m̄a ye naha m̄a ndəv ha.

⁷ Nəkurom ka tsəved i Mbəlom na, zlele eye hay haladzay. Ka pum mədzał gər kurom ka Kəriste peteh, ka sərüm dedek i Mbəlom, ka vəlumay ha bo a Mbəlom tebiye, ka wudüm may haladzay, faya ka dümeye ha labara i Yesu lele. Hərwi niye gum məsler niye lele eye tə dərev kurom peteh m̄a ze i siye ndo hay.

⁸ Wu nakə na tsikakum aye na, na gakum kutoɲ ka məvəle suloy bay. Andza niye bay, na gwadakum na, ndo siye hay a satay haladzay məvəle. Na tsikakum andza niye na, hərwi a seɲ məsəre ha nəkurom tə gər kurom ka wudüm siye i ndo hay ta dedek ɲgway daw.

⁹ Nəkurom ka sərüm ha ɲgwalak i Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste nakə a ge hərwi kurom aye. Neɲgeye na, zlele eye, ane tuk na, kə gər ha zlele, ka təra ndo i mətawak hərwi kurom. Ka tərüm zlele eye hay mə dərev kurom na, hərwi nakə a təra ha bo ndo i mətawak aye.

¹⁰ Na tsikakumeye wu nakə na dzala hərwi suloy aye, niye lele hərwi kurom. Dəz na, nəkurom ka lahum, a sakum matsekele suloy niye ada maa dazlay a məsler niye kurre na, nəkurom.

¹¹ Anəke hərwi kurom na, lele nakə ka ndəvumeye ha məsler niye aye. Gum tə gər kurom andza nakə ka gum ahəl niye ka dazlumay aye ada ndəvum ha məge. Vəlum andza nakə ka slum faya məvəle aye.

¹² Hərwi tadə ka vəlumeye wu a Mbəlom ta mənğwese andza nakə ka hutum aye na, Mbəlom ma təmiye. Wu nakə andaya fakuma bay aye na, ma tsətsahiye fakuma bay.

¹³ Kâ dzalum mə gər kurom na, na zliye dəretsətseh abəra ka ndo siye hay ada na piye fakuma nğiyats hərwi ada nəteye zay zay ada nəkurom ka sumeye dəretsətseh na, andza niye bay. A seņ na, ləvum hərdeđe.

¹⁴ Anəke na, wu kurom andaya haladzay. Lele na, vəlumatay a ndo neheye i tay andaya bay aye. Tadə pat mekeleņ eye i kurom kə ge andaya bay na, i tay kə ge andaya haladzay na, nəteye ta vəlakumeye. Andza niye ka ləvumeye hərdeđe.

¹⁵ Ma təriye na, andza nakə tə watsa a Derewel i Mbəlom, tə gwad: «Ndo neheye tə həl ka zal aye na, andaya fataya ka zal bay. Ndo neheye tə həl tsekweņ aye na, wuray a kətsay bay.*»

Titus tə siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ti ye a Koriñte

¹⁶ Titus na, kə vəl ha bo nğay hərwi madzəne kurom andza nəmay neheye a samay madzəne kurom aye. Maa ge andza niye mə dərev nğay na, Mbəlom. Hərwi niye nəmaa gay naha sişə haladzay a Mbəlom.

¹⁷ Titus ka təma matsətsehe may nakə nəmaa gwaday mâ mbəda naha gər a təv kurom aye. Ma mbədiye naha gər na, hərwi nakə nəmaa gwaday mâ ye naha aye dekdek tsa bay. Bo nğay eye tə gər nğay a dzala mede naha a təv kurom hərwi a say madzəne kurom haladzay.

¹⁸ Nəmaa sləriye tay naha nəteye sulo ta ndo neğed. Ndoweye niye na, ndo məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste ta zambadaway ha haladzay hərwi a dawa ha Labara Nğwalak eye i Yesu a ndo hay lele.

¹⁹ Nəmaa slər naha neņgeye na, hərwi niye dekdek tsa bay. Məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tə zla neņgeye hərwi ada

nəmaâ həhal salamay. Ma dzəniye may ka matsekele suloy nakə hərwi madzəne ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. Nğwalak i məsler nakay na, ma səkahiye mədəslay ha gər a Bəy Maduweņ nakə ta dəslay ha gər aye ada ma diye ha na, a samay madzəne ndo hay.

²⁰ Madzəne niye ka tsakalakweye na, haladzay ada nəmaa giye metsehe a gər bəna agəna ndo hay ta ta mamay ha mənese, ta gwadiye nəmaa gay gər lele bay.

²¹ A samay məge wu nakə lele ka dəre i Bəy Maduweņ dekdek tsa bay. Nəmaa giye lele ka dəre i ndo hay dərmak.

²² Nəmaa sləriye naha malamar mekeleņ eye ta diye naha dziye sa. Neņgeye na, nəmaa zəba ka məndze nğay madzəga haladzay. Kə vəl ha bo nğay peteh ka məsler i Mbəlom. Anəke na, kə vəl ha bo nğay sa tsa, hərwi a sər ha mede kurom ka tsəved i Mbəlom na, lele.

²³ Titus na, nəmaa həhalawa salamay, nəmaa gawa məsler salamay hərwi madzəne kurom. Malamar neheye siye sulo aye na, məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tə slər tay naha ka təv kurom. Ndo hay ta dəslay ha gər a Kəriste hərwi tay.

²⁴ Dumatay ha a ndo neheye na, ka wudum tay ha. Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste neheye tə slər tay naha ta tsəniye. Ta tsəne andza niye na, ta səriye ha bazlam neheye nğwalak eye nəmaa tsik fakuma aye na, dedek.

9

A say a Pol tâ hayay gər a madzəne hərwi malamar hay

¹ Hərwi madzəne nakə məsləratay naha a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Zerozelem aye na, ma giye nğama bay nakə na wat-sakumeye naha derewel aye.

² Hərwi na sər ha, a sakum madzəne tay ha. Na nğalak kurom

* 8:15 Madayaw abəra ma Ezipt 16.18.

ha ka tæv i Masedowan hay, na gwadatay: «Ndo neheye ka dala i Akay* na, nateye malava bo eye ka mavæle zla dæz dzøy. A satay madzæne ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu neheye ka dala i Yahuda aye.» Ndo i Masedowan hay tæ tsæne na, ndo siye hay haladzay mæ walañ tay ta sakah ha tsuðtsuð a dærev tay madzæne tay ha dærmak.

³ Na slæriye malamar neheye mahkar aye ka tæv kurom hærwi ada kâ lævum ha bo tæ madzæne andza nakæ na tsik, na gwad ka gumeye. Ahæl nakæ næmaa ndisl naha ka tæv kurom aye na, wu nakæ na ngalak kurom hay aye ma tæriye dedek, næmaa ndzay naha a gær nækurom malava bo eye mavæle.

⁴ Bæna tadæ na ye naha ta ndo neheye ka dala i Masedowan aye næmaa ndzay a gær a madzæne niye ka lævum ha bo bay na, horoy ma geñeye kame tay haladzay. Hærwi na mbæræm mañgeleke kurom ha, na gwadatay na, na sær ha ta dedek ta hayay gær a madzæne niye, azlakwa bay. Ane tuk na, horoy ma ta giye wene wene kame tay na, a nækurom.

⁵ Hærwi niye na dzala na, na gwad lele na tsætsahiye ka Titus tæ siye i malamar neheye sulo aye tæ leheñ kame mede naha ka tæv kurom. A señ na, tæ ye naha, tæ dzæna kurom ka mæge wu nakay ngwalak eye ka gwadum ka vælumeye. Andza niye, ahæl nakæ na ndisl naha aye na, bæ nækurom malava bo eye tsiy. Niye ma diye ha na, ndæray kæ gakum kutoñ ka mavæle bay. Ka vælum na, tæ dærev kurom peteh.

⁶ Særum ha na, tadæ ndoweye kæ gay dære a hulfe ngay, ka slæga tsekweñ na, ma ta dziye tsekweñ dærmak. Tadæ ndoweye ka slæga hulfe ngay haladzay na, ma ta dziye haladzay dærmak.

⁷ Kwa way mâ væl andza nakæ a dzala mavæle mæ dærev ngay aye. Kâ vælum tæ mædzal gær sulo sulo eye bay ada ndæray mâ gakum faya kutoñ ka

mævæle bay. Ane tuk na, vælum tæ mængwese, hærwi Mbælom a wuda na, ndo nakæ ma væliye ta mængwese aye.

⁸ Hærwi Mbælom neñgeye na, ma sliye faya mæpe fakuma ngama ta tsæved mekeleñ eye wal wal haladzay hærwi ada wuray kwa tsekweñ mâ kætsakum bay. Wu ma giye andaya fakuma haladzay hærwi mæge ha mæsler ngwalak eye tebiye.

⁹ Ka tærumeye na, andza nakæ tæ watsa mæ Derewel i Mbælom aye, tæ gwad:

«Ndo nakæ a væl hæløy lele a ndo i mætawak hay aye na,
ngwalak ma ndziye faya ka tor eye.†»

¹⁰ Maa væl hulfe a ndo hay ada maa vælatay wu mænday hærwi ada tæ nda na, Mbælom. Ma vælakumeye hulfe dærmak, ma sakahakumeye ha haladzay hærwi ada ndo siye hay ta hutiyeye haladzay abæra mæ hæløy kurom. Wu nakæ ka vælumeye na, Mbælom ma tælækiye a dæma hæløy ngay hærwi ada ngwalak i mæsler kurom mâ væl hohway haladzay ka tsæved ngay.

¹¹ Ma piye fakuma ngama haladzay hærwi ada kâ vælum hæløy a ndo siye hay. Andza niye, ndo hay haladzay ta gay naha sisœ a Mbælom haladzay hærwi wu nakæ ka vælumeye na, næmaa zla tay naha aye.

¹² Særum ha suloy nakæ ka tsakalumeye, ka dzalum mæ gær kurom ma dzæniye na, ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu dekdæk daw? A'ay! Ma vælateye gædan a ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu ka mægay naha sisœ a Mbælom haladzay hærwiye.

¹³ Mævæle wu kurom nakæ ka vælumeye kæriye aye ma diye ha ta dedek nækurom na, ka tæmum Labara Ngwalak eye i Kæryste ada ka ræhumay ha gær. Ndo hay ta zambædeye a Mbælom dærmak hærwi nakæ ka vælumatay wu kurom tæ dærev kurom peteh ada ka vælumatay a ndo siye

* 9:2 Zæba ma 2 Korinthe hay 1.1 ada ka bazlam nakæ tæ watsa faya aye. † 9:9 Dæmes hay 112.9.

hay dərmaḱ.

¹⁴ Madzəne kurom nakə ka slərumatay naha aye na, ma diye ha Mbəlom kə gakuḱum űgwalak űgay haladzay. Ndo hay ta űgatay andza niye na, ta wuḱiye kurom haladzay, ta đuwulay me a Mbəlom hərwi kurom.

¹⁵ Zambadəkway a Mbəlom hərwi wu nakə a vəlakway aye na, andza niye andaya bay, a ze wu hay tebiye.

10

Pol a tsik ka ndo neheye ta űgalaway bəzay a məsler űgay aye

¹ Neű Pol, a seű mətsikakum naha ka bo ga. Faya na gwadəkumeye naha amboh hərwi ndo siye hay mə walaű kurom nəteye faya ta gwadiye: «Ahəl nakə neűgeye mandza eye mə walaű kway aye na, a hənawa ha gər. Ane tuk na, ahəl nakə ki ye abəra ka təv kway aye na, ma űgərəzaweye fakwaya tuk, andza a dzədzar tə nəkway sa bay.» Neű na, a seű na geye űgwalak a ndo đuh, na tsikiye me ləfedede andza Kəriste.

² Na gakuḱumeye naha amboh, mbədum ha mede kurom hərwi ada ahəl nakə na ye naha ka təv kurom aye, kə gumeű kutoű ka matərakum bay. Ndo hay andaya mə walaű kurom ta gwadiye famaya na, nəmay faya nəmaa giye məsler andza ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Slala i ndo niye hay na, na sliye faya mədatay ha gədaű ga.

³ Dədək, nəmay na, ndo zezəű hay. Ane tuk na, vərəm nakə nəmaa giye na, andza i ndo i məndzibəra hay bay.

⁴ Wu i həlay neheye nəmaa giye ha vərəm aye na, wu i həlay i ndo i məndzibəra hay bay. Đuh maa vələmay wu i həlay niye hay na, Mbəlom hərwi mambəzl ha lar i ndo mane dəre i Mbəlom neheye tə pawə bo a dəma aye. Wu i həlay niye hay na, gədaű eye hay. Nəmaa nasiye ha mədzal gər tay neheye tə dzalawa lele bay aye.

⁵ Nəmaa mbatiye ha bazlam i ndo neheye tə dəslaway ha gər a bo tay

aye, faya ta dərəzlatay na tsəved a ndo hay hərwi ada tā sər Mbəlom sa bay aye. A samay mambədə ha wu nakə ndo hay faya ta dzaliye mə dərev tay aye hərwi ada tā rəhay ha gər a Kəriste.

⁶ Ka đumamay ha, nəkurom ka rəhumamay ha gər na, nəmay maləva bo eye məpəratay a siye i ndo neheye tebiye ta rəhamay ha gər bay aye.

⁷ Zəbum na, ka wu nakə parakka aye. Tadə ndoweye kə dzala ta dədək neűgeye ndo i Kəriste na, mə sər ha nəmay dərmaḱ nəmay ndo i Kəriste hay.

⁸ Gədaű nakə Bəy Maduweű a vələű aye, kwa faya na űgalakiye ha ka zal na, horoy ma geűeye bay, hərwi Bəy Maduweű a vələű hərwi ada nə dzəna kurom bəna, nə nas kurom ha bay.

⁹ Ndəray mə dzala na, a seű məpe naha fakuma zluwer tə dərəwel nakə na watsakum naha aye. A'ay, andza niye bay.

¹⁰ Hərwi ndo siye tə gwad: «Pol a watsakway dərəwel hay na, wu neheye a watsa a dəma aye a wur bo haladzay ada a tsik ta gədaű. Ane tuk na, ahəl nakə neűgeye mə walaű kway aye na, neűgeye bəle eye, bazlam űgay neheye ma tsikiye bəbay na, bazlam kəriye.»

¹¹ Ndo neheye faya ta tsikiye andza niye aye tā sər na, wu nakə nəmaa watsa a dərəwel may hay, ahəl nakə aza nəmay mə walaű kurom aye nəmaa tsikiye andza nakə nəmaa watsakum naha aye.

¹² Ndo neheye tə gwaday a gər tay na, nəteye bagwar eye hay, nəmay na, nəmaa sla məgwede nəmaa ləva ta nəteye bay. Nəmaa ləviye ha bo may ta nəteye bay. Ta zəba ka bo tay na, andza ndəray andaya ma dəba tay sa bay. Tə ləva ha bo tay na, ka bo tay eye wu tay. Nəteye matərakahaű eye hay.

¹³ Gəma nakə Mbəlom kə vələmay bay aye na, nəmaa űgalakiye ha bay. Nəmay na, nəmaa űgalakiye ta gəma nakə Mbəlom a vələmay aye. Ada nəkurom eye na, ma gəma eye nakə Mbəlom a vələmay aye.

¹⁴ Ahəl nakə nəmaa ye naha ka təv kurom aye na, nəmaa zay ha a təv i mäsler nakə Mbəlom a vəlamay aye bay. Maa lah mede naha hus a gay kurom mədakum ha Labara Nğwalak eye i Kəriste na, nəmay.

¹⁵ Nəmay na, nəmaa giye zlapay ta mäsler nakə ndo siye hay tə ge aye bay. Mäsler i ndo niye hay na, nəmay andaya mə dəma bay. Ane tuk na, nəmaa pa mədzal gər may na, ka nəkurom. A samay na, mədzal gər kurom m̄a səkah kame kame hərwi ada nəmāa sla faya masəkah ha mäsler may mə walañ kurom. Ane tuk na, nəmaa zay ha tə gər a təv i mäsler nakə Mbəlom a gwadamay gum aye bay.*

¹⁶ Ma dəba eye na, nəmaa sliye faya məhute tsəved mede məde ha Labara Nğwalak eye a ndo neheye ta tsəne bay aye, a gəma dəreñ eye abəra ka gəma i Koriñte. Nəmay na, a samay mäge zlapay ta təv i mäsler nakə Mbəlom a vəlatay a ndo siye hay ada nəteye ta giye aye bay.

¹⁷ Ane tuk na, tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad: «Ndo nakə a say mäge zlapay aye na, m̄a ge zlapay tə wu nakə Bəy Maduweñ a ge aye.†»

¹⁸ Hərwi ndo neheye tə dəslay ha gər a bo tay aye na, Mbəlom ma təmiye tay bay. Mbəlom ma təmiye na, ndo neheye bo ñgay eye faya ma dəslatay ha gər aye.

11

Pol ta ndo neheye tə dawə ha bazlam i Mbəlom tə maraw me aye

¹ Anəke na, zlum ñgatay, na tsikiye me andza gər mavuwe. Ta dedek zlumen ñgatay.

² Neñ faya na giye sələk hərwi kurom andza nakə Mbəlom a ge sələk hərwi kurom neheye a wudə kurom aye. Nəkurom ka tarum na, andza dem nakə a señ na vəliye na, a ndo nəte aye. Andza məgwede a Yesu Kəriste. A señ na, m̄a ndza tsədəñña nakə na vəleye.

³ Neñ faya na dzədzariye haladzay hərwi agəna ndəray ma vakumeye gər hərwi ada k̄a pumay bəzay a Yesu Kəriste tə dərev kurom peteh sa bay. Hərwi nəkurom ka sərūm dədœ a yaw a səpat na Hawa ta bəbəkək ñgay.

⁴ Na tsik andza niye na, hərwi ndo məde ha bazlam i Mbəlom tə maraw me eye ta ye naha a gay kurom, ka vəlumateye tsəved tə tətikakum. Bazlam nakə ta tsikiye ka Yesu aye na, wal wal abəra ka bəmalə may. Məsəfəre nakə tə tsik faya aye, Məsəfəre Tsədəñña eye nakə ka hutakwa ahəl niye aye bay, ada faya ta diye ha Labara Nğwalak eye nakə nəkurom ka dzalum ha aye bay. Kwa andza niye bəbay na, faya ka zlumeye ñgatay.

⁵ Ka dzalum na, ndo neheye nəteye bagwar i ndo i maslañ hay ta dedek. Azlakwa duh neñ na ze tay ha.

⁶ Dedek, neñ na, na sər mətəsike me lele nakə ma deyeteye a gər a ndo hay andza nəteye təbey. Ane tuk na, məsəre wu i Mbəlom na, nəmaa dakum ha parakka sik haladzay.

⁷ Ahəl niye na dakum ha Labara Nğwalak eye i Mbəlom na, na tsətsah fakuma suloy bay. Na həna ha gər ga ka dala na, hərwi kurom hərwi ada n̄a dzəna kurom ka tsəved i Mbəlom. Duh na ge andza niye na, mənese daw?

⁸ Ahəl nakə neñ faya na giye mäsler mə gay kurom aye, na təma ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste tə sləreñew suloy. Na təra tay ha nəteye duh mətawak eye hay hərwi ada n̄a dzəna kurom.

⁹ Ahəl nakə neñ mə gay kurom aye na, kwa hawa i wu hay a geñ bəbay, na tsətsah fakuma wuray bay. Kə ge wu andaya fagaya bay na, ndo məpe mədzal gər neheye ka dala i Masedowan ti yaw tə vəleñ. A həlay nakə hawa i wu a geñ aye na, na gakum dəretsətseh bay tebiye ada dāda ma señeye matsətsehe fakuma wu bay.

¹⁰ Na giye zlapay hərwi na təma fakuma abəra suloy dāda bay, ndəray

* **10:15** Zəba ma Roma hay 15.17-21. † **10:17** Zəba ma 1 Koriñte hay 1.31.

ma sliye faya madərəzlenj ka bazlam bay. Na giye ha zlapay kwa ka waray ka dala i Akay.* Wu nakə na tsik aye, na tsik na, dedek ta məzele i Yesu Kəriste nakə mə neñ aye.

¹¹ Na ge andza niye na, hərwi nakə na wuda kurom bay aye daw? A'ay, Mbəlom a sər ha na wuda kurom.

¹² Wu nakə faya na giye na, na giye andza niye huya hərwi ada ndo i maslanj i Mbəlom neheye tə dawa ha bazlam i Mbəlom tə maraw me aye tə huta tsəved ka mäge zlapay ta məsler tay nakə tə gwad faya ta giye andza nəmay aye bay.

¹³ Ndo niye hay na, nəteye ndo i maslanj hay ta dedek eye bay. Nəteye faya ta vateye gər a ndo hay ta məsler tay niye, ta mbəda ha bo tay andza ndo i maslanj i Kəriste.

¹⁴ Wu niye na, mə gakum wadən wadən bay. Kwa Fakalaw bəbay a mbədawa ha bo andza gawla i Mbəlom nakə a dəv dzaydzay aye.

¹⁵ Tadə Fakalaw faya ma giye andza niye na, mə gakum wadən wadən bay. Ndo i məsler ŋgay hay ta mbəda ha bo hərwi ada tə ndzakit bo ta ndo neheye faya ta tətikateye tsəved nakə dedek eye a ndo hay aye. Pat nakə məndzibəra ma ndəviye aye na, Mbəlom ma pərateye ka wu tay nakə tə ge aye.

Pol a zlapa tə dərətsətseh ŋgay neheye a sa aye

¹⁶ Na masiye ha, na tsikakumeye sa, ndəray mə dzala neñ na, gər mavuwe bay. Tadə ka dzalum mə gər kurom gər a vuweñ na, təmum andza niye hərwi ada neñ nə sla faya mäge zlapay dərma andza nakə ka vəlawumatay tsəved a gər mavuwe hay aye.

¹⁷ Wu nakə na tsikiye na, na tsikiye andza nakə a say a Bəy Maduweñ aye bay. Ahəl nakə na giye zlapay aye na, ta dedek na tsikiye me andza gər mavuwe.

¹⁸ Na zəba faya na, ndo hay haladzay faya ta giye zlapay andza ndo

neheye tə sər Mbəlom bay aye. Neñ dərma andza nəteye.

¹⁹ Ka gwadum nəkurom na, ka tsahum ba? Ka zalumatay a gər mavuwe hay ta mədzal gər kurom.

²⁰ Ka vəlumatay tsəved a ndo hay tə təra kurom ha andza beke hay, ta səpatiyə fakuma abəra wu kurom hay ta bəbək, tə vakum gər, tə zəba fakuma andza wu kəriye ada tə fakum. Ka vəlumatay tsəved andza niye.

²¹ Ah! Neñ na, horoy a geñ haladzay. Neñ bəle eye, na gakum andza niye təbey.

Anəke na tsikiye me andza gər mavuwe. Na giye zlapay tə wu nakə ndo siye hay faya ta giye ha zlapay aye dərma.

²² Tə gwad nəteye na, Hebrə hay. Neñ dərma ndo i Hebrə. Tə gwad nəteye Israyel hay. Neñ dərma ndo i Israyel. Nəteye slala i Abraham. Neñ dərma slala ŋgay.

²³ Nəteye ndo mäge məsler i Yesu Kəriste. Neñ na ze tay ha. Na tsikiye andza neñ ndo i matərahəñ. Na ge məsler tə mawura bo eye a ze i tay. Tə gəsawa ga a danğay madzəga haladzay, a ze i tay, ta ndəba ga madzəga haladzay, a ze i tay, na sər məməte madzəga haladzay, a ze i tay.

²⁴ Madzəga zləm Yahuda hay ta ndəba ga ta mandalaəba, tə ndəbawa ga na, kuro kuro mahkar gər eye tsid.†

²⁵ Madzəga mahkar, Roma hay ta kəd ga, sik nəte ta kal ga tə kwar hərwi məkəde gay. Madzəga mahkar kwalaləñ i yam ka bətuk may ha a hud i yam. Sik nəte ta həpat kwa ta həvad, na həna mə hud i yam.

²⁶ Sik haladzay ahəl nakə faya na həhaliye na, na sa dərətsətseh hərwi mazaw nakə ma zliye ga aye, na sa dərətsətseh hərwi məkal hay ta zlenj zay haladzay, na sa dərətsətseh hərwi ndo neheye nəteye Yahuda hay bay kwa tə həlay i Yahuda gwala ga hay, ta pəreñ haladzay. Na sa dərətsətseh haladzay kwa ma wuzlahgəma, kwa

* **11:10** Zəba ma 2 Koriñte hay 1.1. † **11:24** Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 25.3.

mə kəsaf, kwa ka gər i bəlay. Ndo neheye tə gwadəy a gər tay nətəye ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste ta geñ dərətsətseh haladzay.

²⁷ Na ge məsler haladzay ta gədan ada na sa dərətsətseh, madzəga haladzay na hutawa tsəved ka məndzehəre bay, madzəga haladzay na ndzawa ze mənde wu mənday ada ze məse yam, mətasl a gawen ada na hutawa peteked məpe ka bo bay.

²⁸ Dərətsətseh siye hay andaya, ane tuk na, na tsikiye sa bay. Na tsikiye ka wu mekelen eye dəkdek. Ma mədzal gər na, na dzalawa ka ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste huya. Na dzalawa fataya pat pat.

²⁹ Tadə ndoweye kə ge bəle ka tsəved i Mbəlom na, a wur fagaya haladzay andza maa ge bəle na, neñ. Tadə ndoweye kə dəd a mezeleme na, a wur fagaya haladzay andza faya ta fəkiye ga ta ako.

³⁰ Tadə na giye zlapay na, na giye zlapay tə bəle ga.

³¹ Mbəlom Bəba i Bəy Maduwen Yesu Kəriste, mazembədə nakə ndo hay ta zambadəye, t̄a zambadəy. Neñgeye a sər ha na raw me bay.

³² Ahəl niye ahəl nakə neñ ma Damas aye na, bəy bagwar eye i gəma niye tə zalay Aretas. A pa bəy hərwi mələve wuzlahgəma. Bəy a pay ndo hay ka tsəved hərwi məgəse ga. Gəma niye na, malawara eye ta zled.

³³ Ane tuk na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tə pa ga a kətəh, tə bər faya ləber. Tə zla ga ahaya abəra tə mavavar. Tə mbəzla ga ahaya sərəhəhə abəra ma wuzlahgəma niye. Na təmaw abəra mə həlay i bəy niye.‡

12

Pol a sər ha gədan i Yesu Kəriste

¹ Kuton na giye zlapay huya. Na sər ha ma giye ŋgama kwa tsekwen bay tebiye. Ane tuk na, anəke na tsikiye ka wu nakə Yesu Kəriste a bəzen ha ma məsine aye.

² Na sər ndoweye andaya madzapa eye tə Yesu Kəriste. Kə ndza ma giye məve kuro gər eye fad, Mbəlom a zla na a mbəlom ka təv ŋgay. Agəna Mbəlom a bəzay ha ma məsine, agəna ki ye tə slo i bo ŋgay ta dedek, Mbəlom nətə ŋgwen a sər.

³ Ayaw! Mbəlom kə zla na ndo niye a mbəlom ka təv ŋgay. Agəna məsine a gay, agəna ki ye ta dedek, maa sər na, Mbəlom.

⁴ Ahəl nakə neñgeye mə dəma aye na, kə tsəne wu nakə ndo zezen ma sliye mətsike bay aye. Ta vəl faya tsəved a ndo hay ka mətsike bay.

⁵ Na giye zlapay na, ta ndo niye, ane tuk na, ka wu neheye tebiye a zəben dərə a neñ aye na, na giye zlapay tə bəle ga dəkdek tsa.

⁶ Tadə a señ məge zlapay na, na tsikiye me andza gər mavuwe bay, wu nakə na tsikiye na, ma təriye dedek. Ane tuk na, na giye zlapay bay hərwi a señ bay nakə ndo ta rəheñeye ha gər hərwi wu neheye na giye ha zlapay aye. A señ t̄a rəheñ ha gər d̄uh na, hərwi bazlam neheye ŋgwalak eye hay tə tsəne abəra mə bazlam ga aye ada tə ŋgatay a mede ga.

⁷ Həbe na, na giye zlapay hərwi wu nakə Mbəlom a bəzen ha aye. Ane tuk na, Mbəlom a vəlen nakə ma wuriye fagaya mə bo aye hərwi ada n̄a ge zlapay sa bay. Mbəlom a geñ wu niye na, tə həlay i ndo i maslan i Fakalaw nakə a sləraw hərwi məndəbe ga hərwi ada n̄a ge zlapay bay.

⁸ Madzəga mahkar na d̄uwulay naha me a Bəy Maduwen hərwi ada m̄a zla fagaya abəra dərətsətseh nakay.

⁹ Ane tuk na, Bəy Maduwen a gweden: «ŋgwalak ga na, d̄a kar. Hərwi gədan ga ma zəbiye na, ahəl nakə nəkar bəle aye.» Kə ge andza niye na, dərəv ga maŋgwasə eye haladzay. Neñ faya na ŋgalakiye hərwi gədan i Kəriste mandza eye mə neñ.

¹⁰ Hərwi niye dərəv ga maŋgwasə eye hərwi nakə neñ bəle eye. Kwa tadə faya ta tsedeneye, kwa tadə faya

‡ 11:33 Zəba mə Məsler hay 9.23-25.

ta pəreñeye, kwa tadə dəretsətseh siye hay faya ta ndzeñeye a gər, kwa tadə wu hay ta zeñ gədan, na sər ha faya na giye dəretsətseh hərwi Kəriste ada dərev ga maŋgwasə eye hərwi ahəl nakə neñ bəle eye na, Kəriste ma vəleñeye gədan ɲgay.

Pol a dzala ka ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Koriñte aye

¹¹ Na tsik me andza gər mavuwe, ane tuk na, maa geñ kutoñ na, nəkurom. Na zambadəy a bo ga na, hərwi nəkurom ka zambadum ga ha bay. Həbe mata zembədə ga ha na, nəkurom na gwad bədaw? Neñ wuray kəriye, ane tuk na, ndo i maslañ kurom neheye ka gwadum nəteye bagwar eye hay haladzay aye na, ta ze ga ha bay.

¹² Nəkurom ka sərüm ahəl nakə neñ mə gay kurom aye na, na ge məsler ta məzle ɲgatay mə dəretsətseh ada Mbəlom kə ge masuwayañ wal wal haladzay tə həlay ga. Masuwayañ neheye a da ha na, neñ ndo i maslañ ɲgay ta dedək.

¹³ Na ge wu hay mə gay i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste siye hay ada na ge mə gay kurom bay na, andaya dāw? Wu andaya nəte tsa nakə na ge mə gay kurom bay aye. Na tsətsah fakuma: «Ndayum ga ha wu mənday» bay. Kə ge na gakum lele bay na, pəsum ga ha!

¹⁴ Anəke na, mazlambar na diye naha a gay kurom mamahkar eye. Na ye naha na, na təmiye ka vəlumen wu wal bay. Wu nakə a señ aye na, dərev kurom bəna wu kurom hay bay. Andza i wawa hay ta bəba tay hay. Maa vəlatay wu a bəba hay na, wawa tay hay bay. Duh maa vəlatay wu a wawa hay na, bəba tay hay.

¹⁵ Kwa tadə na dziye ha wu ga tebiye, kwa tadə na vəliye ha məsəfəre ga peteh hərwi madzəne kurom na, a yeñ a gər haladzay. Ass! Ka wudum ga sa bay na, hərwi nakə na wudə kurom ka zal aye dāw?

¹⁶ Na gwad ka sərüm ha na tsətsah fakuma vəlumen wu bay! Ane tuk na, ndo siye hay mə walañ kurom tə gwad: «Pol neñgeye bəbək eye, faya ma vakweye gər.»

¹⁷ Na vakum gər na, ma kəkay? Na vakum gər na, ta ndo nəte mə walañ i ndo neheye na slər tay naha a gay kurom aye tsukuđu, ma kəkay?

¹⁸ Na tsətsah ka Titus m̄a ye naha a gay kurom. Na slər naha malamar mekeleñ eye nakə ka sərüm na aye t̄a ye naha salamay.* Ti ye naha na, Titus kə vakum gər hərwi məzle suloy kurom dāw? Titus tə neñ, nəmay salamay mədzal gər may nəte bədaw ada faya nəmaa zəŋgaliye tsəved eye nəte bədaw?

¹⁹ Wu nakə nəmaa watsa a dərewel nakay aye na, agəna ka dzalumeye na watsakum naha hərwi məge me abəra ka bo may kame kurom. Nəmaa tsik na, kame i Mbəlom hərwi nəmay ndo i Kəriste hay. Nəkurom malamar may neheye nəmaa wudə kurom haladzay aye, nəmaa tsikakum wu neheye tebiye na, hərwi a samay madzəne kurom hərwi ada k̄a gəlüm ka tsəved i Mbəlom.

²⁰ Dərev faya ma diye fagaya abəra hərwi na dzala agəna ahəl nakə na ye naha a gay kurom aye, na ndzakumeye a gər nəkurom ka tsəved nakə lele bay aye. Mede kurom ma deyeñeye a gər bay. Tadə kə ge andza niye na, mede ga ma deyakumeye a gər bay. Agəla na ndzakumeye a gər na, faya ka tərümeye mə walañ kurom, faya ka gumeye ka bo sələk mə walañ kurom, faya ka gumeye ka bo mevel, faya ka ɲgənumeye bo, faya ka tsikumeye wu nakə lele bay aye ka ndo hay, faya ka nasumeye ha məzele i ndo siye hay, faya ka dəsłumeye ha gər a bo kurom ada faya ka gumeye wu neheye a ye ta tsəved nakə ɲgwalak eye bay aye.

²¹ Agəna ahəl nakə na ye naha a gay kurom sa aye na, dərev ga ma ɲgwasiye kame i Mbəlom sa bay. Na

* **12:18** Pol kə tsik ka malamar niye tsiy. Zəba 2 Koriñte hay 8.22.

dzədzar hərwi na ye naha na, agəna na ndzeye a gər a ndo i mezeleme hay haladzay mə walañ kurom ta gər ha mezeleme bay. Agəla nəteye huya ta giye wu nakə lele bay aye, nəteye faya ta giye madama, faya ta giye wu neheye lele bay aye tebiye. Kə ge andza niye na, na ta tuwiye hərwi tay.

13

Mandəve i bazlam

¹ Aza na diye naha a gay kurom na, mamahkar eye. Nəmaa giye sariya ka ndo neheye faya ta giye mənese aye ada nəmaa giye andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad: «Ta ɲgəniye sariya i wu hay tebiye na, ndo məhəle mbal hay sulo kəgəbay mahkar t̄a ge andaya bəna sariya ma ɲgəniye bay.*»

² Mede nakə na ye naha masulo aye na, ba na tsikatay a ndo neheye faya ta giye mənese ada a ndo siye hay tebiye dərma. Anəke na, na ye naha zuk bay. Na masakumeye naha mətsike wu nakə na tsikakum aye. Aza na ye naha na gəriye ndəray kwa nəte bay tebiye.

³ Maa tsik me tə bazlam ga Kəriste daw na, na gwad a sakum məsərə ha bədaw? Ka ta sərume ye ha! Neɲgeye na bəle eye kame kurom bay, ma giye məsler mə walañ kurom ta gədañ.

⁴ Ahəl nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye na, dedek neɲgeye bəle eye. Ane tuk na, kə lətsew abəra ma mədahañ, neɲgeye andaya ta gədañ i Mbəlom. Nəmay na, nəmay madzapa eye tə neɲgeye. Nəmaa həniye ha gər hərwi matərə bəle eye hay. Ane tuk na, aza nəmaa ye naha a gay kurom na, nəmaa bəziye ha nəmay ta məsəfərə ta sifa ɲgay, nəmaa giye məsler ta gədañ i Mbəlom.

⁵ Tsətsahumay a gər kurom, zəbum ka məndze kurom, nəkurom mandza eye andza ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ɲgway daw? Yesu Kəriste andaya mə nəkurom na, ka sərume ha

bədaw? Kə ge andza niye bay na, ka dədumeye abəra ka tsəved.

⁶ Ane tuk na, kwa kəkay kəkay bəbay na, ka sərume ye ha ta dedek nəmay na, nəmaa dəd abəra ka tsəved bay. Nəmay na, ndo i maslañ i Yesu hay ta dedek.

⁷ A samay ndo hay t̄a gwad famaya, nəmaa ge məsler lele mə gay kurom bay. Wu nakə a samay aye na, nəmaa dūwulay naha me a Mbəlom hərwi ada k̄a gum mənese sa bay. Kwa tadə ndo hay tə gwad nəmaa ge məsler lele mə gay kurom bay na, wu nakə a samay aye na, k̄a gum ɲgwalak.

⁸ Nəmaa tsik andza niye na, hərwi nəmaa sliye faya mənese ha bazlam dedek eye bay. Nəmaa sliye faya mäge na, wu nakə dedek eye dəkdek.

⁹ Tadə nəkurom gədañ eye ka tsəved i Mbəlom, kwa tadə nəmay bəle eye hay na, dərev may faya ma ɲgwasiye huya. Nəmaa dūwulay naha me a Mbəlom hərwi ada m̄a dzəna kurom ka məgəle ka tsəved ɲgay.

¹⁰ Hərwi niye na watsakum naha dərewel nakay ka bo abəra anəke na, hərwi ada n̄a ye naha ba ka tsətsahum məpəse me tsiy na, na tərakumeye sa bay. Ta dedek Mbəlom kə vələñ tsəved ka matərakum hərwi ada n̄a nas kurom ha dūh bay, ane tuk na, hərwi ada n̄a dzəna kurom ka məgəle kame kame.

¹¹ Malamar ga hay, anəke na, na ndəv ha bazlam ga kənañ! Pəlum məgəle ka tsəved i Mbəlom, vələm gədañ a bo mə walañ kurom nəte nəte, ndzum ayaw ayaw mə walañ kurom, ndzum ka təv manəte eye tə zay. Ada Mbəlom, neɲgeye nakə a wuda ndo hay aye ada faya ma vələteye zay a ndo hay aye, ma gakumeye gər.

¹² Tsikum me a bo lele mə walañ kurom nəte nəte andza malamar hay. Ndo məpay bəzay a Mbəlom hay tebiye kənañ ta tsikakum naha me.

¹³ Bəy Maduweñ kway Yesu Kəriste m̄a pa fakuma ɲgama. Mbəlom m̄a

* **13:1** Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 19.15; Mata 18.16; 1 Timote 5.19; Hebrəe 10.28.

rahakum ha dǎrev kurom tǎ mawudǎ
bo ŋgay. Mǎsǎfǎre Tsǎdǎŋŋa eye mǎ
dzapakum ha dǎrev kurom hay nǎte
nǎte.

**Derewel nakə Pol a
watsatay naha a
Galat hay
aye
Məfələkwe**

Derewel i Pol nakə a watsatay naha a Galat hay aye na, a tsikatay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ta diye i tsakay i Turki nakə anəke aye. Pol a pa gay i maduwule me a həlay mahəhele ngay masulo eye ta mahkar eye. Ma dəba ngay na, ndo mekeleŋ eye hay ti yaw tə labara wal abəra ka bəmalə i Pol.

Ma Galat na, slala i ndo hay wal wal: Yahuda neheye ta təra ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye tə siye i ndo neheye ti yaw abəra mə kule mekeleŋ eye mə dəma andza ma təv siye hay dərmak.

Pol faya ma gwadateye na, ka ta ndziye ta Mbəlom na, məndze yak mâ ge lele ada ngwalak eye. A tsik niye na, tə gər i bazlam hay wal wal mahkar.

Ka madədo 1 ta 2 na, a təkər wu nakə a ge bo ka gər ngay aye.

Ka madədo 3 ta 4, Pol a ge me abəra ka labara ngay ta mətsike wu nakə a tsik ma Dzam Guram eye aye.

Ka madədo 5 ta 6. Pol a də ha ma kəkay nakə ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste, nəteye ta təmaw abəra ma beke i bazlam mapala eye.

¹ Maa watsakum naha derewel nakay na, neŋ Pol. Neŋ ndo i maslaŋ i Yesu. Neŋ ndo i maslaŋ i ndo hay bay, maa slər ga ha na, ndo hay bay. Maa slər ga ha na, Yesu Kəriste eye tə gər ngay ta Mbəlom Bəba kway nakə a lətse ahaya abəra ma mədahan aye.

² Malamar siye hay tə neŋ kanan tebiye nəmaa tsikakum naha me a nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste neheye mahaya gər eye ka dala i Galat aye.

³ Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tâ pa fakuma ngama ada tâ vələkum zay.

⁴ Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste kə vəl ha gər ngay, a mət na, hərwi ada Mbəlom mâ pəsakway ha mezeleme kway hərwi ada wu i məndzibəra neheye lele bay aye tâ ge bəy ka gər kway sa bay. A ge na, andza nakə a say a Mbəlom Bəba kway mâ ge aye.

⁵ Zambadakway a Mbəlom ka tor eye. Mâ ge bo andza niye!

Labara ngwalak eye na, nəte ngweŋ

⁶ Wu nakə nəkurom faya ka gum-eye na, a geŋ hərbaəkkə! Mbəlom kə zalakum hərwi kâ tərur ndo ngay hay ada kə gakum ngwalak kəriye tə həlay i Yesu Kəriste. Ane tuk na, nəkurom faya ka mbədumeye dəba ta bəse tsa, ka pumeye bəzay a labara mekeleŋ eye nakə ka dzalum mə gər kurom ngwalak eye, ane tuk na, ngwalak eye bay.

⁷ Labara ngwalak eye na, nakə na tsikakum aye bəna, mekeleŋ eye nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom sa aye na, andaya bay. Na tsikakum andza niye na, hərwi ndo hay andaya faya ta kwasakumeye ha mədzal gər, a satay mənese ha ada mambədə ha Labara Ngwalak eye i Kəriste.

⁸ Tadə ndoweye a tsikakum labara mekeleŋ eye wal abəra ka bəmalə nakə nəmaa tsikakum aye, kwa tadə nəmay, kwa tadə gawla i Mbəlom na, Mbəlom mâ vələy mezeleme.

⁹ Ba nəmaa tsikakum tsiy, ada anəke na maseye mətsikakum naha sa. Tadə ndoweye kə tsikakum labara mekeleŋ eye wal abəra ka bəmalə nakə ka tsənum aye na, Mbəlom mâ vələy mezeleme.

¹⁰ Ka dzalum mə gər kurom na tsik andza niye na, hərwi ada ndo hay tâ dəsleŋ ha gər daw? A'ay! Andza niye bay. A seŋ na, Mbəlom neŋgeye mâ dəsleŋ ha gər. Ka dzalum mə gər kurom na, a seŋ neŋ nâ yatay a gər a ndo hay daw? A'ay! Tadə a seŋ nâ yatay a gər a ndo hay sa na, na sliye faya matəre ndo i məsler i Kəriste bay.

Pol a da ha ma kakay nakə a təra ndo i maslan i Yesu Kəriste aye

¹¹ Malamar ga hay, sərūm ha na, Labara Nḡwalak eye nakə faya na diye ha aye, a yaw abəra mə bazlam i ndo hay bay.

¹² Na tsəne abəra ka ndo hay bay, ada maa tətiken na, ndo hay wal bay sa tsa. Yesu Kəriste eye tə gər nḡay a deŋ ha.*

¹³ Mede ga nakə ahəl niye aye na paway bəzay a kule i Yahuda ma kakay na, ka tsənum. A həlay niye na, na gawatay dəretsətseh a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka zal naha haladzay. Na pəlawə tsəved ka mədze tay ha.

¹⁴ Mə walaŋ i ndo neheye məve may nətə aye na, na ze tay ha siye i ndo may hay tə məpay bəzay a kule may Yahuda hay. Na vəlaway ha bo ga peteh a kule i bəba tətə may hay.

¹⁵ Ane tuk na, Mbəlom kə zla ga. A zla ga na, kwa ahəl nakə ta wa ga zuk bay aye. Kə geŋ nḡwalak nḡay, a zelen hərwi ada nā ge məsler nḡay a həlay nakə a yay a gər aye.

¹⁶ A bəzeŋ ha wawa nḡay mə neŋ hərwi ada nā da ha Labara Nḡwalak eye nakə a tsik ka neŋgeye a ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye. Ahəl nakə a bəzeŋ ha aye na, nəmaa ge faya mahəmba ta ndəray bay.

¹⁷ Na ye a Zerozelem mata tsike me ta ndo neheye nətəye tə leheŋ matəre ndo i maslan i Yesu hay aye na, na ye ka təv tay bay. Na ye duh kwayanḡa, na ye ka dala i Arabi. Ma dəba aye, na maw na ye a Damas.

¹⁸ Məve mahkar a ye abəra mə dəma na, na ye a Zerozelem hərwi ada nā nḡatay a Piyer. Nəmaa ndza ta neŋgeye na, məhəne kuro gər eye zlam tsa.†

¹⁹ Na nḡatay na, a Yakuba malamar i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste bəna, na nḡatay a ndo i maslan i Yesu mekeleŋ eye bay.

²⁰ Mbəlom a sər wu nakə na tsik aye na, dedek, na raw me bay.

²¹ Ma dəba eye na ye ka dala i Siri ada a Silisi.

²² Ahəl niye na, məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste neheye ka dala i Yahuda aye na, tə sər ga ha zuk bay.

²³ Tə tsənawa wu neheye siye i ndo hay tə tsikawa fagaya, tə gwadawa: «Ndo nakə ahəl niye a gawa kway dəretsətseh aye na, ka mbəda. Duh anəke faya ma diye ha Labara Nḡwalak eye a ndo hay tuk. Ahəl niye na, a pəlawə tsəved ka mədze ha ndo neheye tə dzala ha ka Yesu aye.»

²⁴ Ta zambaday a Mbəlom hərwi ga.

2

Ta təma Pol ma Zerozelem

¹ Ma dəba i məve kuro gər eye fad na, neŋ ta Barnabas, nəmaa ye a Zerozelem sa. Na zla na Titus ka həlay dərmak.

² Na mbəda gər a dəma na, hərwi Mbəlom ka bəzeŋ ha, a gwedeŋ «do». Na ndisl naha a dəma na, nəmaa haya gər ta bagwar i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu əzad abəra ka ndo hay mahəmeje. Na datay ha Labara Nḡwalak eye nakə faya na datay ha a ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye. Agəna ta dzaliye na, məsler ga nakə ahəl niye ta məsler ga nakə faya na giye a təra kəriye.

³ Titus nakə nəmaa ye salamay aye na, neŋgeye ndo i Gərek, ane tuk na, ta gay kutoŋ ka mədase bo hərwi məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, ta gay bay.

⁴ Ane tuk na, ndo i maraw me hay tə yaw a walaŋ may ta bəbək tay, a satay mâ dəs bo. Tə fələkaw ta məkal hərwi mazəbe ka tsəved kway nakə ka ləvakwa gər kway hərwi nəkway madzapa eye tə Yesu Kəriste aye. A satay na, kâ tərakwa beke i bazlam i Musa mapala eye sa.

⁵ Ane tuk na, nəmaa vətəlay tsəved kwa tsekweŋ bay tebiye. A samay na, Labara Nḡwalak eye mâ ye kame

* 1:12 Zəba mə Məsler hay 9.3-6. † 1:18 Sefas na, məzele i Piyer ndo i maslan i Yesu Kəriste.

huya ta dedek nakə ada ka tsənumeye dərma aye.

⁶ Ndo neheye tə gwad nətəye bagwar eye hay aye, kwa tadə nətəye bagwar eye hay, kwa tadə nətəye bagwar eye hay bay, mändəre ga mey tey. Ka dəre i Mbəlom ndo hay na, tə ləva nətə. Ahəl nakə faya na tsikiye wu nakə na dawa ha a ndo hay aye na, ndo neheye bagwar eye ta səkeheñ ha faya wuray ka bazlam ga nakə na dawa ha aye bay.

⁷ Azlakwa bay tə sər ha dūh na, Mbəlom kə vələñ Labara Nğwalak eye, a gwedeñ do ta dətay ha a ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye andza nakə a tsikay ahəl niye a Piyer, a gwaday do ta dətay ha a Yahuda hay aye.

⁸ Tə sər ha Mbəlom nakə a vələy gədañ a Piyer ada a təra ha ndo i maslañ i Yahuda hay aye na, neñgeye Mbəlom nakə a vələñ gədañ ada a slər ga ha ka təv i ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye na, huya neñgeye.

⁹ Yakuba ta Piyer ta Yuhana na, ndo mape mədzał gər hay ka Yesu tə sər ha nətəye ndo mändzatay kame, tə sər ha ta dedek Mbəlom kə vələñ məsler nakay a həlay. Hərwi niye tə gəseñ həlay a neñ ada a Barnabas. Andza məgwede nəmay tebiye bazlam may nətə. Andza niye nakə nəmay tebiye bazlam may a ye ka bo ta nətəye aye. Nəmay nəmaa diye ka təv i ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye ada nətəye na, ta giye məsler mə walañ i Yahuda hay.

¹⁰ Wu nakə ta tsətsah famaya nəmaa giye na, nətə tsa. Wu niye na, na vəl ha bo ga ka mäge dərma. Tə gwadamay nəmaâ dzəna ndo i mətawak neheye mə walañ i ndo mape mədzał gər hay ka Yesu ma Zerozelem aye.

Pol a may ha mañgok a Piyer ma An̄tiyos

¹¹ Ma dəba eye na, Piyer a yaw a An̄tiyos, na gay me kame i ndo hay hərwi a ge wu nakə lele bay aye.

¹² Kurre na, neñgeye ta ndo mape mədzał gər hay ka Yesu neheye nətəye Yahuda hay bay aye tə ndayawa wu mänday ka təv manətə eye. Aza ma dəba eye na, Yakuba a slər raw ndo hay a təv may. Ahəl nakə tə ndislew, Piyer a n̄gatay na, a dazlay madayaw abəra mə walañ tay, kə nda wu mänday ta nətəye sa bay. A dzədzar ta ndo neheye tə gwad ndo hay tebiye tā dəs bo aye.

¹³ Siye i Yahuda neheye tə pa mədzał gər ka Yesu andza Piyer aye dərma. Kwa bo i Barnabas eye tə gər n̄gay a ge andza niye dərma. Tə ge ta məvatay gər.

¹⁴ Na zəba faya na, tə pay bəzay a dedek i tsəved i Labara Nğwalak eye bay na, na tsikay a Piyer kame tay tebiye, na gwaday: «Nəkar ndo i Yahuda, ane tuk na, mändze yak nakə ka ndza kanañ aye na, andza ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye. Ka ndza andza nəkar Yahuda hay bay. Kə ge andza niye na, a saka ndo neheye nətəye Yahuda hay bay aye tā ndza andza nətəye Yahuda hay na, hərwi mey?»

Ka təmakweye na, ta mape mədzał gər kway ka Yesu Kəriste

¹⁵ Nəkway na, tə wa kway Yahuda hay bəna nəkway ndo i slala i siye i ndo neheye tə sər bazlam i Mbəlom mapala eye bay aye bay.

¹⁶ Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, ka sərakwa ha ndəray ma sliye matəre tsədəñña kame i Mbəlom bay, say ndo nakə kə pa mədzał gər n̄gay ka Yesu Kəriste aye. Bəna ndo nakə faya ma pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, ma təriye tsədəñña bay. Nəkway bəbay ka dzalakwa ha ka Yesu Kəriste nakə ada Mbəlom a təma kway andza ndo neheye nətəye n̄gwalak eye kame n̄gay aye. Bəna hərwi nakə ka pakway bəzay a bazlam i Musa mapala eye

* 2:16 Dəmes hay 143.2; Roma hay 3.20, 23.

bay. Ndəray ma sliye faya matəre ɲgwalak eye kame i Mbəlom hərwi nakə faya ma pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye bay.*

¹⁷ Andza niye, nəmay Yahuda hay a samay matəre ɲgwalak eye hay kame i Mbəlom na, hərwi nakə nəmaa pa mədzal gər may ka Yesu Kəriste aye. Kə ge nəmay andza niye na, nəmaa təra andza ndo neheye ka zalakway ndo i mezeleme hay hərwi faya ta pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye sa bay aye. Niye na, andza məgwede Kəriste faya ma diye may ha a mezeleme daw? Kwa tsekwen andza niye duh bay!

¹⁸ Maga eye na, andza nakay duh: Tadə ndoweye kə gər ha məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye hərwi nakə ma təriye ha ɲgwalak eye bay aye, ada ma dəba eye a mbəda gər məpay bəzay sa, a zəba faya andza wu nakə ɲgwalak eye sa. Niye a ge na, wu nakə a yay a gər a Mbəlom bay aye.

¹⁹ Neɲ na mət na, hərwi bazlam i Musa mapala eye. Neɲ kame ɲgay na, andza ndo nakə maməta eye aye. A ge bo andza niye na, hərwi ada nā ge andaya ta sifa kame i Mbəlom. Ahəl nakə ta dar na Kəriste ka mayako mazləmbada eye na, neɲ madzapa eye tə neɲgeye, nəmaa mət ka bo sala-may.†

²⁰ Neɲ na, sifa nakə anəke na ndziye ha aye na, i ga bay, mandza eye mə neɲ na, Kəriste. Məndze ga nakə na ndziye ka məndzibəra anəke aye na, na ndziye hərwi nakə na dzala ha ka neɲgeye Wawa i Mbəlom nakə a wuda ga aye ada a vəl ha gər ɲgay hərwi ga aye.

²¹ Neɲ na, dāda na kərahiye ɲgwalak i Mbəlom nakə a geɲ aye ta məme a bazlam i Musa mapala eye bay. Tadə ta dedək ndoweye ma təriye tsədanɲa kame i Mbəlom hərwi faya ma pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, niye na, Kəriste a mət kəriye, kə ge

ɲgama bay. Duh andza niye bay!

3

Bazlam i Musa mapala eye ta məpe mədzal gər ka Yesu

¹ Nəkurom Galat hay, maa zla fakuma abəra metsehe na, mey? Maa ndzak kurom way? Na dakum ha parakka lele hərwi ada kə tsənum ma kəkay nakə Yesu Kəriste a mət ka mayako mazləmbada eye.

² Na tsətsahiye fakuma wu nate. Məsəfəre Tsədanɲa eye nakə Mbəlom a vəlakum aye na, a vəlakum na, hərwi nakə faya ka pumay bəzay a bazlam i Yahuda hay mapala eye daw? A'ay, Mbəlom a vəlakum Məsəfəre Tsədanɲa eye na, hərwi nakə ka tsənum Labara ɲgwalak eye ada ka dzalum ha faya aye, na gwad ba?

³ Metsehe andaya fakuma bay na, hərwi mey? Ka dazlumay ahəl niye na, ta gədan i Məsəfəre Tsədanɲa eye. Anəke a sakum mandəv ha ta gədan kurom eye na, ma kəkay?

⁴ Wu neheye tebiye a ndzakum a gər aye ka dzalum na, kəriye tsa daw? Ta dedək ma təriye kəriye tsa bay.

⁵ Mbəlom a vəlakum Məsəfəre ɲgay ada a ge masuwayan hay mə walaɲ kurom na, hərwi nakə ka pumay bəzay a bazlam i Yahuda hay mapala eye daw? A'ay, a ge na, hərwi nakə ka pumay zləm a Labara ɲgwalak eye ada ka pum mədzal gər kurom ka Kəriste aye.

⁶ Wu nakə bazlam i Mbəlom a tsik ka Abraham aye na, məmum ahaya a gər, a gwad: «Abraham a dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye Mbəlom a təra ha ndo i dedək kame ɲgay.*»

⁷ Niye na, andza məgwede, wawa i Abraham dedək eye hay na, ndo neheye tə dzala ha ka Mbəlom aye.

⁸ Tə watsa kurre mə Derewel i Mbəlom, a gwad: «Mbəlom ma təmiye ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, ma piye tay ha nəteye ɲgwalak

† **2:19** Ahəl niye hərwi madayay a gər a Mbəlom ada matəre ɲgwalak eye kame ɲgay na, Pol a paway bəzay a bazlam i Musa mapala eye. A pa mədzal gər ka Yesu Kəriste na, a zəba faya bazlam i Musa mapala eye ma təriye ha ndo ɲgwalak eye bay. Hərwi niye a gər ha məpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye.

* **3:6** Madazlay i wu hay 15.6.

eye hay kame ngay. Niye na, hærwi ta dzala ha ka nenjeyeye.» Abraham a tsæne Labara Ngwalak eye nakay na, kurre. Mbælom a gwad: «Na piye ngama ka ndo i mændzibæra hay tebiye hærwi yak.†»

⁹ Andza nakæ ahæl niye Mbælom a pa ngama ka Abraham hærwi nakæ a dzala ha ka Mbælom aye na, Mbælom ma piye ngama ka ndo neheye tebiye tæ dzala ha ka nenjeyeye andza niye dærmak.

¹⁰ Ndo neheye tæ dzala, tæ gwad ta tæriye ngwalak eye hay kame i Mbælom ta mæge wu nakæ bazlam i Musa mapala eye a tsik aye na, Mbælom ma vølateye mezeleme. Andza niye, tæ watsa a Derewel i Mbælom na, a gwad: «Ndoweeye kæ pay bæzay a wu neheye mawatsa eye mæ Derewel i Musa aye pat pat bay na, Mbælom ma vøleye mezeleme.‡»

¹¹ Ka sækwa ha bazlam i Musa mapala eye ma sliye matære ha ndo ngwalak eye kame i Mbælom bay. Ka sækwa ha na, hærwi tæ watsa mæ Derewel i Mbælom na, tæ gwad: «Ndo nakæ kæ dzala ha ka Mbælom aye na, Mbælom ma tæriye ha ngwalak eye ka dære ngay, ada ma hutieye sifa.§»

¹² Ane tuk na, mæpay bæzay a bazlam i Musa mapala eye na, wal ta mæpe mædzal gær ka Mbælom. Duh andza nakæ tæ watsa a Derewel i Mbælom aye na, tæ gwad: «Ndo nakæ kæ pay bæzay tebiye a bazlam mapala eye na, ma hutieye sifa dedek eye tæ nenjeyeye.*»

¹³ Andza niye Mbælom a vølakway mezeleme na, hærwi nakæ ka pakway bæzay a bazlam i Musa mapala eye peteh bay aye. Ane tuk na, Kæriste a yaw, a zla tæv mændze kway hærwi ada Mbælom mâ vølay mezeleme a nenjeyeye a bæram kway. A ge andza niye na, a sækama kway ahaya hærwi ada Mbælom mâ vølakway mezeleme sa bay. Andza nakæ tæ watsa a Derewel i Mbælom aye, tæ gwad: «Ndo nakæ ta

dar na ka mayako aye na, Mbælom kæ vølay mezeleme.†»

¹⁴ Yesu Kæriste a ge andza niye na, hærwi ngama nakæ Mbælom a tsikay a Abraham kurre a gwadæy «na ta vølakeye» na, ndo neheye næteye Yahuda hay bay aye ta hutieye tæ hølay i Yesu Kæriste dærmak. A ge andza niye na, hærwi ada nækway kæ hutakwa Mæsæfære nakæ Mbælom a tsik kurre a gwad ma vølakweye hærwi nakæ ka pakwa mædzal gær kway ka nenjeyeye aye.

Bazlam i Musa mapala eye ma nasiye ha wu nakæ Mbælom a gwad ma vøliye aye bay

¹⁵ Malamar ga hay, na dækumeye ha wu nakay tæ wu neheye ka ngatawakway pat pat aye. Tadæ ndo hay sulo tæ ndza ka tæv manæte eye, tæ ma ha ka bo bazlam ada tæ þar dzam mæ walañ tay na, ndo andaya ma sliye faya mæpæla tay ha dæw? Ndæray ma sliye faya masækah ha faya wuray bay dærmak.

¹⁶ Dzam nakæ Mbælom a þar aye dærmak andza niye. Mbælom a tsik kurre, a gwad ma vøliye wu neheye na, a Abraham. Kæ tsik, a gwad ma vøliye a hulfe ngay dærmak. Ta watsa mæ Derewel i Mbælom, Mbælom ma vøliye wu neheye a Abraham ada a hulfe ngay hay na, andza niye bay. Tæ tsik bazlam niye na, ka hulfe næte tsa. Hulfe niye na, Kæriste.‡

¹⁷ Wu nakæ a señ mætsike aye na, anañ: Mbælom a þar dzam ta Abraham kurre. Ma dæba i mæve temerre fad tæ kuro kuro mahkar na, Mbælom a vø bazlam mapala eye a Musa. Andza niye, bazlam i Musa mapala eye ma sliye mæpæle ha dzam nakæ Mbælom a þar ta Abraham kurre aye bay, wu nakæ a tsik, a gwad ma vøliye na, ma sliye faya mænese ha bay.

¹⁸ Tadæ Mbælom ma vøliye wu a ndo hay hærwi nakæ faya ta pay bæzay a bazlam i Musa mapala eye na, andza mægweðe ma vøliye hærwi kæ gwad ma

† 3:8 Madazlay i wu hay 12.3. ‡ 3:10 Bazlam mapala eye masulo eye 27.26. § 3:11 Habakuk 2.4.

* 3:12 Levitik 18.5; Roma hay 10.5. † 3:13 Bazlam mapala eye masulo eye 21.23. ‡ 3:16 Madazlay i wu hay 12.7.

vəliye sa bay. Ane tuk na, Mbəlom a pa ɲgama ka Abraham na, hərwi nakə a tsikay kurre a gwad̄ay ma ta giye andza niye aye.

Mbəlom a vəlakway bazlam mapala eye na, hərwi mey

¹⁹ Tadə kə ge andza niye na, Mbəlom a vəl bazlam mapala eye a Yahuda hay na, hərwi mey? Mbəlom a vəlamay na, hərwi ada kâ sarakwa ha wu neheye lele bay kame ɲgay aye. A vəl na, ka təmad̄ eye hus ahəl nakə hulfe i Abraham ki yaw aye, ndo nakə Mbəlom a gwad̄ ma ta vəleye wu niye aye. Ma dəba eye na, gədaɲ i bazlam mapala eye andaya sa bay. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye a gwala ɲgay hay na, hərwi ada t̄a yaw, t̄a d̄ay ha a Musa ada Musa m̄a d̄atay ha a Yahuda hay. §

²⁰ Ndo məma ha bazlam neɲgeye na, mə walaɲ i bəruk hay sulo huya, ane tuk na, ahəl nakə Mbəlom a gwad̄ay a Abraham na ta vəlakeye wu aye na, a ge neɲgeye mahəɲgeye bəna ndəray andaya mə walaɲ tay bay.*

²¹ Andza məgwed̄e na, wu nakə Mbəlom a gwad̄ ma vəliye na, a say a bazlam mapala eye bəd̄aw? A'ay, andza niye bay. Tadə kə ge bazlam mapala eye nakə Mbəlom a vəl aye ma vəliye sifa a ndo hay na, haḅe ma sliye məge tay ha ndo hay ɲgwalak eye hay kame i Mbəlom, ane tuk na, bazlam mapala eye andaya andza niye bay.

²² Azlakwa d̄uh t̄ə watsa mə Derewel i Mbəlom na, t̄ə gwad̄: Ndo i m̄əndzibəra hay tebiye nəteye mə həlay i mezeleme. A ge andza niye na, hərwi ada Mbəlom m̄a vəl wu nakə a gwad̄ ma vəlateye a ndo neheye t̄ə pa m̄ədzal gər tay ka Yesu Kəriste aye. A vəlatay na, hərwi nakə t̄ə dzala ha ka Yesu Kəriste aye tsa.

²³ Ahəl niye na, tsəved̄ andaya hərwi ada ndo hay t̄a dzala ha ka Yesu zuk bay, bazlam i Musa mapala eye a

ləva kway. Bazlam i Musa mapala eye a ləva kway hus a həlay nakə Mbəlom a d̄akway ka tsəved̄ i m̄ədzal ha ka Kəriste aye.

²⁴ Andza niye, bazlam i Musa mapala eye a t̄əra andza ndo matsəpe kway hus a həlay nakə Kəriste ma deyeweye aye. Bazlam mapala eye a t̄əra ahəl niye na, andza niye, hərwi ada Kəriste ki yaw na, ka t̄ərakweye ɲgwalak eye hay kame i Mbəlom. Niye na, hərwi ka dzalakwa ha ka neɲgeye.

²⁵ Anəke na, Mbəlom ka həndəkakway tsəved̄ i m̄ədzal ha ka Kəriste, bazlam i Musa mapala eye ma tsəpiye kway sa bay.

²⁶ Anəke na, nəkurom madzapa eye t̄ə Yesu Kəriste, nəkurom tebiye wawa i Mbəlom hay hərwi ka dzalum ha ka neɲgeye.

²⁷ Neheye tebiye t̄ə dzapa t̄ə Kəriste mə madzəhuḅe tay ha nakə ta dzəhuḅ tay ha aye na, ta mbəd̄a, m̄əndze tay a ndzəkit bo i Kəriste.

²⁸ Tadə agəna nəkar Yahuda, kəgəbay nəkar Yahuda bay na, ma giye wuray bay. Tadə nəkar beke, kəgəbay beke bay na, ma giye wuray bay. Kwa tadə nəkar hasləka eye, kwa tadə nəkar ɲgwas eye, ma giye wuray bay. Nəkurom tebiye nəte hərwi nəkurom madzapa eye t̄ə Yesu Kəriste.

²⁹ Kə ge nəkurom madzapa eye t̄ə Kəriste na, andza məgwed̄e nəkurom d̄ərmak ma hulfe i Abraham. Ka ta hutumeye wu neheye tebiye Mbəlom a tsik ahəl niye a gwad̄ ma vəleye a Abraham ada a hulfe ɲgay hay aye.

4

¹ Wu nakə a seɲ mətsikakum aye na, anaɲ: Maga eye na, andza wawa nakə ma ndiye gay i bəba ɲgay aye. Ahəl nakə neɲgeye wawa eye mba kwa tadə wu i bəba ɲgay tebiye i ɲgay bəbay na, neɲgeye andza beke.

² Ahəl nakə neɲgeye wawa eye mba aye na, ndo hay ta geye gər, ta geye gər

§ 3:19 Ka kule i Yahuda hay na, Mbəlom a d̄ay ha bazlam ɲgay mapala eye a Musa t̄ə həlay i gawla ɲgay hay. Musa neɲgeye ndo məme ha mə walaɲ i gawla i Mbəlom hay ta Yahuda hay. * 3:20 Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 6.4.

a wu ɲgay hay dərmaḱ hus a məpesle həlay i bəba ɲgay nakə ma ndisliye a dəma aye.

³ I kway andza niye dərmaḱ. Ahəl nakə nəkway andza wawa hay mba aye na, nəkway beke i məsəfəre neheye ɲgwalak eye bay neheye faya ta ləviye məndzibəra aye.

⁴ Ane tuk na, ahəl nakə məpesle i həlay i Mbəlom a ndisl a dəma aye na, a sləraw wawa ɲgay. ɲgwas a wa na. A pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye lele,

⁵ hərwi ada m̄a təma tay ha ndo neheye nəteye beke i bazlam i Musa mapala eye ada k̄a tərakwa wawa i Mbəlom hay.

⁶ Wu nakə ka sərakweye ha ta dedek nəkway wawa ɲgay hay aye na, anan: Mbəlom a sləraw Məsəfəre i wawa ɲgay a dərev kway. Məsəfəre niye faya ma zaley a Mbəlom mə dərev kway, «*Abba, Bəba ga.*»

⁷ Andza niye, nəkurom beke i fakalaw hay sa bay, nəkurom wawa i Mbəlom hay duh. Sa tsa na, ka hutumeye wu neheye ma vəlateye a wawa ɲgay hay aye dərmaḱ hərwi nəkurom wawa ɲgay hay.

A say a Pol na, Galat hay t̄a ma ka tsəved ɲgwalak eye

⁸ Ahəl niye Mbəlom neɲgeye way ta d̄akum ha zuk bay na, nəkurom beke i wu hay wal wal ada wu niye hay na, Mbəlom nakə dedek aye bay.

⁹ Anəke na, ka sərūm Mbəlom, a seɲ məgwede duh na, Mbəlom a sər kurom. Ass! Ka mbədumeye gər məpay bəzay a wu neheye kəriye gədan andaya mə dəma bay aye sa na, ma kəkay? A sakum matəre beke i wu neheye sa na, hərwi mey?

¹⁰ Ka pum mədzal gər kurom na, ka məhəne hay, ka kiye hay, məve hay, neheye tebiye həlay eye kə sla a dəma na, ka gawum magurlom.

¹¹ Məndze kurom na, a dzədzar ga ha. Agəna məsler ga nakə na ge mə walaɲ kurom aye na, a təra kəriye.

¹² Malamar ga hay, neɲ na təra andza nəkurom neheye Yahuda hay

bay aye. Neɲ faya na gakuḱeye amboh, tərūm andza neɲ. Ka gumen mənese kwa tsekweɲ bay.

¹³ Nəkurom ka sərūm ha makurre eye bo a geɲ nakə na ndza mə walaɲ kurom hərwi məd̄akum ha Labara ɲgwalak eye aye.

¹⁴ Dəvats ga kə sakum d̄aretsətseh haladzay. Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, ka zəbum fagaya andza wu kəriye wal bay, ka həharum ga bay. Duh ka təmum ga lele andza neɲ na, gawla i Mbəlom, ada ka təmum ga sa na, andza neɲ na, Yesu Kəriste eye tə gər ɲgay.

¹⁵ A həlay niye na, d̄arev kurom kə ɲgwasa haladzay. Ada d̄arev kurom a ɲgwasa anəke sa bay na, hərwi mey? Ahəl niye neɲ tə gər ga na sər ha tadə tsəved andaya məɲgwede na d̄are kurom na, atay na, ka ɲgwadum ka vəlumen.

¹⁶ Anəke ka zlum ga andza ndo məne d̄are kurom na, hərwi nakə na tsikakum dedek aye d̄aw?

¹⁷ Ndo neheye tə tsik me ada ta mbəda ha Labara ɲgwalak eye na, tə ge məsler ta tsəbtsəb eye mə walaɲ kurom. Ane tuk na, wu nakə tə dzala faya məge aye na, lele bay. Faya ta giye andza niye na, hərwi ada k̄a gərūm ga ha ada k̄a gum tsəbtsəb ka məpatay bəzay a nəteye.

¹⁸ Lele haladzay nakə ndo hay ta giye tsəbtsəb hərwi ndo siye hay aye. Tadə ta giye andza niye huya na, lele. Tadə nəkway dziye kəgəbay neɲ d̄areɲ tə nəkurom na, a seɲ ndzum tə neɲ huya.

¹⁹ Nəkurom na, wawa ga neheye na wuda kurom haladzay aye. Neɲ andza ɲgwas nakə faya ma wiye wawa aye. Faya na siye d̄aretsətseh ada ma wuriye fagaya andza niye hus ka təv nakə mədzal gər kurom ka təra andza i Kəriste aye.

²⁰ A seɲ tə d̄arev ga peteh mede naha ka təv kurom anəke hərwi ada n̄a sər məsikakum wu neheye. D̄arev faya ma diye fagaya abəra hərwi kurom.

Agar ta Sara

21 A năkurom neheye a sakum măpay bəzay a bazlam i Musa mapala eye, tsikumen: Ka tsənum wu nakə Derewel i Musa a tsik aye tăbădew.

22 Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: Abraham na, wawa ŋgay hay sulo. Neŋged na, beke a wa, wawa neŋged ŋgwas nakə beke eye bay aye a wa. Ŋgwas nakə beke eye aye na, tə zalay Agar. Ŋgwas nakə beke eye bay aye na, tə zalay Sara.*

23 Wawa i beke na, tə wa ta mădzal gər i slo i bo tay, ane tuk na, wawa i ŋgwas nakə beke eye bay aye a wa na, hərwi wu nakə Mbəlom a tsikay a Abraham kurre, a gwaday na vəlakeye aye.†

24 Bazlam nakay na, a say mădakway ha wu andaya. Ŋgwas neheye sulo aye na, a ndzakit ha bo ta dzam neheye Mbəlom a ɓar aye. Agar, ŋgwas beke eye na, a ndzakit bo ta dzam nakə Mbəlom a ɓar tə Musa mə mahamba i Sinay aye. Wawa neheye ta wiye tay ma dzam niye na, nətəye beke i bazlam i Musa mapala eye.

25 Agar na, neŋgeye andza mahamba i Sinay nakə ka dala i Arabi aye. Neŋgeye na, andza gəma i Zerozelem nakə anəke aye dərma hərwi gəma niye ta ndo neheye tebiye nətəye mə dəma aye na, nətəye beke i bazlam i Musa mapala eye.‡

26 Ane tuk na, Zerozelem nakə mə mbəlom aye na, neŋgeye andza ŋgwas nakə beke eye bay aye. Maa təra andza may kway na, neŋgeye.

27 Maga eye na, andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye, tə gwad:

«Nəkar ŋgwas dəlay eye,
ka wa wawa nətə bay aye,
dərev yak mə ŋgwas,
nəkar nakə dərətsətseh i məwe wawa
kə zlakazay nətə bay aye,
wuda ta məŋgweye eye,
hərwi ŋgwas nakə zal ŋgay a gər ha aye
na,
ma ta hutieye wawa hay haladzay

abəra ka ŋgwas nakə mandza eye
tə zal ŋgay aye.»

28 Malamar ga hay, năkurom na, wawa dedek eye hay andza i Mbəlom nakə a tsik kurre aye. Neŋgeye na, andza nakə Mbəlom a tsikay a Abraham kurre a gwaday nakə Sara ma ta wiye Izak aye.§

29 A həlay niye na, wawa nakə tə wa ta mădzal gər i slo i bo aye na, a saway dərətsətseh a wawa nakə tə wa ta gədan i Məsəfəre Tsədanəna eye. A həlay nakay anəke eye na, huya andza niye dərma.

30 Ane tuk na, tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad kəkay? «Həhar na ŋgwas nakə beke eye ta wawa ŋgay hərwi wawa i beke ma ndiye wu i bəba ŋgay bay. Mata nde na, wawa i ŋgwas nakə beke eye bay aye.*»

31 Malamar ga hay, nəkway na, wawa i beke bay, nəkway wawa i ŋgwas nakə beke eye bay aye.

5

Kā tərūm beke i bazlam i Musa mapala eye bay

1 Kərīste kə təma kway ahaya abəra mə bazlam i Musa mapala eye hərwi ada kə tərakwa beke i wuray sa bay. Ndzum ɓəŋɓəŋ, kə vəlūmay tsəved a ndəray tə təra kurom ha beke i wuray bay.

2 Neŋ Pol, faya na tsikakumeye: Tadə a sakum ndo hay tə dəs kurom na, niye na, andza məgwede wu nakə Kərīste a ge hərwi kurom aye ma giye ŋgama bay.

3 Neŋ faya na masakumeye ha sa, tadə ndoweye kə dəs bo na, kutoŋ mə pay bəzay a bazlam i Musa mapala eye tebiye.

4 Năkurom ndo neheye ka dzalum mə gər kurom ka tərūmeye ŋgwalak eye hay kame i Mbəlom hərwi nakə faya ka pumeye bəzay a bazlam i Musa mapala eye na, ka ŋgənum, ka

* 4:22 Zəba mə Madazlay i wu hay 16.15; 21.2. † 4:23 Zəba mə Madazlay i wu hay 17.16. ‡ 4:25 Kanaŋ Zerozelem na, andza məpay bəzay a kule i Yahuda hay. § 4:28 Ezay 54.1. * 4:30 Zəba mə Madazlay i wu hay 21.10.

zum a bo tə Kəriste dərəŋ. Ka hutum-eye ŋgwalak i Mbəlom sa bay.

⁵ Nəmay na, nəmaa pa faya mədzal gər may, Mbəlom ma ta təriye may ha ŋgwalak eye hay hərwi nəmaa vəl ha dərəv may a Kəriste. Nakay na, wu nakə faya nəmaa həbiye ta gədan i Məsəfəre Tsədanŋa aye.

⁶ Tadə ndoweye madzapa eye tə Yesu Kəriste, tadə agəna neŋgeye madəsa bo eye, agəna madəsa bo eye bay na, ma giye wuray bay. Wu bagwar eye na, nakə ka dzalakweye ka neŋgeye aye. Məpe mədzal gər kway ka neŋgeye ma vəlakweye gədan mawudə siye i ndo hay.

⁷ Ahəl niye na, ka yawum kame kame ta mäge wu nakə lele aye. Maa gakum me ka mäge wu neheye dedek aye na, way?

⁸ Ndo nakə a səpat kurom, a say gum andza niye na, Mbəlom nakə a zalakum kâ tərüm ndo ŋgay hay aye bay.

⁹ Ndo hay tə gwadawa na: «Ka kuts gədə ka wu tsekweŋ na, ma kwasiye ha wu niye tebiye.*»

¹⁰ Hərwi nəkway na, madzapa eye ta Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste. Neŋ na sər ta dedek ka təmumeye andza i ga, ka dzalumeye andza neŋ. Na sər ha ndo faya ma zlakumeye naha mawesewes aye na, kwa way Mbəlom ma gəsiye na a sariya.

¹¹ Malamar ga hay, neŋ na, tadə na dawa ha bazlam i Mbəlom huya, ada na gwadawatay a ndo hay dəsüm bo na, Yahuda hay ta geŋeye dəretsətseh bay. Ada bazlam nakə na tsikiye ka madere i Kəriste nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye aye na, ma ndalateye bay. Ane tuk na, na tsikawa andza niye bay.

¹² Ndo neheye faya ta kwasakum-eye ha gər aye na, a seŋ na, tã ye tã tãra andza vo'ar neheye mahəla kudəs aye.

¹³ Malamar ga hay, nəkurom na, Mbəlom a zalakum hərwi ada kâ təmumaw abəra ma beke i bazlam i

Musa mapala eye. Ka ləvumeye gər kurom andza niye, kâ gwadumay a gər kurom ka gumeye wu nakə a say a bor i bo kurom aye bay. Duh na, dzənum bo nəte nəte tə mawudə bo.

¹⁴ Wu nakə bagwar eye mə bazlam i Musa mapala eye na, andza nakay: «Wuda ndo i magedyak dərma andza ka wuda na gər yak.†»

¹⁵ Tadə duh faya ka gumeye andza wu i pesl hay, ka dzumeye bo ada ka gumeye mbəlak a bo na, gum metsehe bəna, ka nasumeye ha bo nəte nəte kurom eye.

Məsəfəre Tsədanŋa eye tə dərəv i ndo zezeŋ

¹⁶ Wu nakə a seŋ mətsikakum aye na, anaŋ: Vəlumay tsəved a Məsəfəre Tsədanŋa eye mâ dākum ha tsəved. Tadə ka gum andza niye na, ka pumay bəzay a tsəved neheye lele bay bo kurom a wuda aye sa bay.

¹⁷ Məsəfəre Tsədanŋa eye a wuda wu neheye lele bay a say a bo i ndo mäge aye bay, ada bo i ndo nakə a kula ha gər ka Məsəfəre Tsədanŋa eye. Nəteye neheye sulo aye faya ta giye vərəm. Hərwi niye ka slumeye mäge wu nakə a sakum mäge aye bay.

¹⁸ Ane tuk na, tadə Məsəfəre Tsədanŋa eye faya ma dākumeye ha tsəved na, bazlam i Musa mapala eye a ləva kurom sa bay.

¹⁹ Ka sərakwa wu neheye a say a bor i bo kway aye. A say mäge na, wu neheye anaŋ aye: Mäge madama, mäge wu nakə lele bay aye ada mäge wu nakə a ge horoy aye.

²⁰ Ta tawal kule, tə ge madaŋ, ndo hay tə nay dərə bo nəte nəte mə walaŋ tay, faya ta təriye a bo, ta sələk, wu a ndalatay, tə dzala na, bo tay dekdek, ta ŋgəna ka bo abəra ndo hay, me a ye tay ka bo bay.

²¹ Tə ge dərə ka wu i ndo hay, tə kwaya, tə ge wu nakə a ye ka bo mäge bay aye, ada faya ta giye wu siye andza nakay haladzay. Ba na gakum daf, anəke na maseye sa. Ndo neheye

* 5:9 Wu nakə tə zalay gədə kanaŋ aye, mandzəkit bo i ndo neheye ta səpat tay ha Galat hay aye.

† 5:14 Levitik 19.18.

faya ta giye slala i wu neheye na, ta fəlakwiye a Bəy i Mbəlom bay.

²² Wu nakə a yaw ma Məsəfəre Tsədəŋŋa eye andza hohway i gərdaf aye anan: Məsəfəre a vəl mawude bo, mənŋwese, zay, məsəmay naha, ŋgwalak, lele, dedek,

²³ məndze ləfedede, mäge metsehe a bo. Ndo neheye faya ta giye andza nakay aye na, sariya ma gəsiye tay ha bay.

²⁴ Ndo neheye nəteye i Yesu Kəriste aye na, ta kərah bor i bo tay ada ta mədzal gər nakə lele bay aye, andza ta dar tay ha wu niye hay ka mayako mazləmbada eye.

²⁵ Məsəfəre Tsədəŋŋa eye kə vəlakway sifa. Kutoŋ mata ləve kway na, neŋgeye.

²⁶ Kā dəsłakway ha gər a bo kway bay, kā ndalakway ha dərev a siye i ndo hay bay, kā gakwa sələk ka siye i ndo hay bay.

6

Dzənakwa bo

¹ Malamar ga hay, tadə ka ndzumay a gər a ndo faya ma giye mənese, mata may bo mâ maw ka tsəved na, nəkurom neheye Məsəfəre i Mbəlom faya ma lakiye kurom ha aye. Ane tuk na, gum na, ta ləfedede eye. Neŋ faya na tsikiye kwa a way kurom eye: Ge metsehe hərwi ada kâ dəd a mənese bay dərma.

² Dzənum bo nəte nəte mə walaŋ kurom ka wu nakə ma mbiye kurom haladzay aye. Tadə ka gum andza niye na, ka gumeye wu nakə Kəriste a gwadəkum gum aye.

³ Hərwi tadə ndoweye ka zəba ka bo ŋgay andza bagwar eye azlakwa bay neŋgeye wuray kəriye na, niye neŋgeye faya ma səpatiye gər ŋgay.

⁴ Kwa way mâ zəba ka mede ŋgay, neŋgeye lele tsukudu lele bədaw na, mâ zəba faya. Tadə ka zəba ka mede ŋgay lele na, dərev ŋgay mâ ŋgwasə ta məsler nakə faya ma giye aye bəna ma ŋgwasieye hərwi nakə a ze ndo ŋged aye bay.

⁵ Kwa way mâ ge tə həlay ŋgay eye məsler nakə Mbəlom a vəlay aye.

⁶ Ndo nakə faya ma tətikateye bazlam i Mbəlom a ndo hay aye na, a ye ka bo na, ndo niye hay tâ vəlay wu tsakway abəra mə wu tay hay dərma.

⁷ Sərum ha lele, Mbəlom ma gəriye ha ndo nakə ma ŋgwasieye faya aye bay. Wu nakə ndo a sləga aye na, ma dziye na, neŋgeye.

⁸ Tadə ndoweye kə ge wu nakə a yay a gər a bor i bo ŋgay aye na, magogoy ŋgay nakə ma hutieye na, mədahaŋ. Ane tuk na, tadə düh a ge wu nakə a yay a gər a Məsəfəre Tsədəŋŋa eye na, ma hutieye sifa nakə ma ndəviye bay aye mə həlay i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.

⁹ Kə ge andza niye na, gakwa ŋgwalak huya, kâ gərakwa ha bay hərwi tadə ka gərakwa ha bay na, həlay eye ma ndisleweye ka hutakweye wu ŋgwalak eye.

¹⁰ Hərwi niye anəke na, həlay eye andaya, gəkwatay ŋgwalak a ndo hay tebiye. Wene wene eye na, a ndo neheye ta dzala ha ka Yesu Kəriste aye.

Mandəve i bazlam

¹¹ Zəbum ka wu nakə faya na watsakumeye naha anəke aye, faya na watsakumeye naha dogolum eye vərzləzla tə həlay ga eye.

¹² Ndo neheye a satay məgakum kutoŋ ka mədəse bo aye na, a satay ndo hay tâ zambadatay hərwi məsler tay. Faya ta giye andza niye na, hərwi ada dəretsətseh mâ ndzatay a gər bay dekdek tsa. Ndo hay faya ta sateye dəretsətseh na, a ndo neheye faya ta rəzleye a gər a mədə ha məməte i Yesu Kəriste aye.

¹³ Kwa ndo neheye mədəsa bo eye hay aye na, faya ta rəhay ha gər a bazlam i Musa mapala eye bay. Ane tuk na, a satay na, dəsəm bo hərwi ada ta giye ha zlapay tə nəkurom.

¹⁴ Neŋ na, na giye zlapay tə wuray bay, na giye zlapay düh na, ta məməte i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste nakə ta dar na ka mayako mazləmbada eye dekdek tsa. Hərwi məməte ŋgay na,

wu i mändzibəra hay ta təra ka dərə ga wu kəriye. Wu neheye na, andza ta dar tay ha ka mayako mazləmbada eye. Neŋ dərmaŋ na, andza ndo nakə a mət ka mayako mazləmbada eye ada a gər ha wu i mändzibəra hay aye.

¹⁵ Hərwi kwa tadə ndoweje madəsa bo eye, kwa madəsa eye bay na, ma giye wuray bay. Wu nakə bagwar eye na, Mbəlom kə vəkəway sifa wədeye.

¹⁶ Ndo neheye tebiye faya ta pay bəzay a tsəved wədeye, andza məgwəde ndo neheye nəteye ndo i Mbəlom hay ta dedək aye, Mbəlom m̄ vəkətay zay ada m̄ gatay ŋgwalak.

¹⁷ Kame na, ndəray m̄ kwesəŋ gər sa bay, hərwi neŋ na, vavay ka bo ga, a dā ha neŋ na, i Yesu.

¹⁸ Malamar ga hay, Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste m̄ pa fakuma ŋgama. M̄ ge bo andza niye.

**Derewel nakə Pol a
watsatay naha a
Efez hay
aye
Məfələkwe**

Derewel nakay tə watsatay naha a Efez hay aye na, mawatsa eye hərwi ndo hay haladzay ka dala i Azi, nakə anəke tə zalay Turki aye. Pol a watsa ahəl nakə neŋgeye ma dangay aye (3.1; 4.1). Derewel eye a hayay gər ada a dzapa ha maduk i duk i məsənəke i Pol nakə a sənəkətay a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. A watsa na, a ndo məpe mədzal gər neheye nəteye Yahuda hay bay aye.

Mədzal gər nakə ŋwalak eye wene wene aye mə derewel i Pol nakay a watsatay a Efez hay aye na, wu nakə a say a Mbəlom məge aye.

Ma madədo 1 ka 3, Pol a rəzlay a gər mətsike ka mədzepe nəte kə ge bo, hərwi Yesu kə vəl ha məsəfəre ŋgay ka mayako mazləmbada eye. Ndo məpe mədzal gər hay neheye Yahuda hay bay aye ta Yahuda hay tə dzapa nəte.

Ma madədo 4 ka 6, Pol faya ma mataya ahaya a zləm a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, mədzepe nəte, ada zay nakə Mbəlom a vəlatay aye.

Pol a tsikatay naha me

¹ Maa watsakum naha derewel nakay na, neŋ Pol ndo nakə Mbəlom a zla hərwi ada nā təra ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste aye. Na watsa naha derewel nakay na, a nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Efez, ka dzalum ha ka Yesu Kəriste tə dərev kurom lele ada nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste aye.

² Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tã pa fakuma ŋgama ada tã vəlakum zay.

Ŋgama i Mbəlom a ze wu hay tebiye

³ Zambadəkway a Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste! Ka zambadəkweye na, hərwi kə pa fakwaya ŋgama ta ŋwalak i wu neheye tebiye ta ndziye ka tor eye mə mbəlom aye. A vəlakway na, hərwi nəkway madzapa eye tə Yesu Kəriste.

⁴ Ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, nəkway neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, 6a Mbəlom kə pala kway. A pala kway na, hərwi ada kã tərakwa ndo ŋgay hay tsədəŋŋa eye hay ada kã tərakwa kame ŋgay na, mənese mã ge andaya fakwaya bay.

⁵ Neŋgeye a wuda kway haladzay. Ba kə tsik kurre, a gwad ma təriye kway ha wawa ŋgay hay tə həlay i Yesu Kəriste. Niye na, a yay a gər a neŋgeye məge andza niye.

⁶ Zambadəkway a Mbəlom hərwi ŋwalak ŋgay nakə a gakway aye na, a ze wu hay tebiye aye. Ŋwalak ŋgay nakə a gakway haladzay aye tə həlay i felik i wawa ŋgay niye a wuda na haladzay aye.

⁷ Kə təməkway ahaya abəra mə həlay i Fakalaw tə bambaz* i wawa ŋgay niye nəkway madzapa eye tə neŋgeye. Andza məgwede na, kə pəsəkway ha mezeleme kway. Andza niye, a dəkway ha na, kə gakway ŋwalak haladzay.

⁸ Kə rah kway ha ta ŋwalak ŋgay na, haladzay. Andza məgwede na, kə dəkway ha metsehe ŋgay. A dəkway ha na, hərwi ada kã sərakwa wu nakə a say aye.

⁹ Kə dəkway ha wu nakə maŋgaha eye kurre a say məge tə həlay i Yesu Kəriste aye. Wu neheye a ge na, ta ŋwalak ŋgay, anəke na, kə da ha.

¹⁰ Wu niye Mbəlom ma ta ndəviye ha aye na, pat nakə həlay ŋgay eye ma ndisliye a dəma aye. Ma hayatay gər a wu hay tebiye. Wu neheye mə mbəlom aye ta wu neheye ka məndzibəra aye tebiye. Ma piye tay ha a həlay i Yesu Kəriste hərwi ada mã təra bəy.

* 1:7 «Tə bambaz ŋgay», andza məgwede ta məməte ŋgay nakə tə kəf na ka mayako mazləmbada eye aye.

¹¹ Mbəlom a ge wu hay tebiye na, andza nakə a say məge aye. Kə pala kway kurre andza nakə a yay a gər aye hərwi ada kâ dzapakwa tə Kəriste. Kə vələkway wu nakə a tsik kurre a gwad ma vələkweye.

¹² A vələkway na, hərwi ada ndo hay tâ zambaday a neŋgeye nakə bagwar eye ta məzlaḅ eye hərwi may neheye nəmaa lah məpe mədzal gər may ka Yesu Kəriste aye.

¹³ Nəkurom dərmaḱ na, nəkurom madzapa eye tə Yesu Kəriste. Ka tsənum bazlam dedək eye. Ka tsənum na, Labara Nḡwalak eye i mətəme nakə Mbəlom a təma kurom ha aye, ka dzalum ha ka Yesu Kəriste. Ma mədzepe nakə ka dzapum tə Yesu aye na, Mbəlom kə vələkum Məsəfəre Tsədəŋŋa eye andza nakə a tsik kurre, a gwad ma vələkumeye. Məsəfəre Tsədəŋŋa eye niye a vələkum aye na, andza ŋgodgor nakə tə ge ka da'ar ma diye ha na, nəkurom ndo ŋgay hay.

¹⁴ A vələkum Məsəfəre ŋgay niye ka bo abəra təmad na, hərwi ada kâ sarakwa ha ta dedək ma ta vələkweye siye i wu neheye ŋwalak eye hay kame mba. Ka hutakweye wu niye hay na, ahəl nakə Mbəlom ma ta təmiye kway ha ka tor eye. Zambadakway a neŋgeye, Mbəlom nakə bagwar eye ta məzlaḅ eye.

Pol a dūwulay me a Mbəlom hərwi ndo i Efez hay

¹⁵ Hərwi niye neŋ faya na gay naha siḱə a Mbəlom hərwi kurom. Neŋ faya na gay naha siḱə a Mbəlom na, hərwi mey? Hərwi na tsəne kəkay nakə nəkurom faya ka dzalumeye ha ka Bəy Maduweŋ Yesu kame kame ada kəkay nakə ka wudum ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye dərmaḱ. Ayaw! Na tsəne wu niye hay andza niye na,

¹⁶ ahəl nakə neŋ faya na dūwulaway naha me a Mbəlom aye na, na gaway naha siḱə a Mbəlom pat pat hərwi kurom.

¹⁷ Na dūwulay naha me na, a Mbəlom Bəba kway nakə ta məzlaḅ eye haladzay aye. Neŋgeye Mbəlom

nakə Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste faya ma geye məsler aye. Na dūwulay naha me sa na, hərwi ada mâ ḁakum ha metsehe ŋgay hərwi ada mâ bəzakum ha bo, kâ səkahum ha məsəre na lele.

¹⁸ Faya na dūwulay naha me sa na, mâ həndəkakum na mədzal gər kurom lele ada ka dzalumeye ka wu nakə a zalakum faya ma vələkumeye aye lele. Neŋ faya na dūwulay naha me na, hərwi ada kâ sərūm ha kəkay wu nakə ma ta vələkumeye na, ŋwalak eye haladzay a ze wu hay tebiye. Wu niye ma vələkumeye na, ma vələkumeye tə siye i ndo ŋgay hay tebiye.

¹⁹ Neŋ faya na tsətsahiye faya na, ka sərūm gədaŋ ŋgay nakə a ze ha gədaŋ i wu hay tebiye aye ada ka sərūm ha gədaŋ ŋgay niye faya ma giye məsler ma nəkway neheye ka dzalakwa ha ka neŋgeye na, kəkay.

²⁰ Gədaŋ ŋgay niye na, nəte tə bəmalə nakə a ge məsler tə Yesu Kəriste ahəl nakə a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye. Yesu a lətsew abəra ma mədahaŋ na, Mbəlom Bəba a gwaday: «Ndza ka təv lele eye tə həlay i məndaŋ ga.»

²¹ Ma təv niye Yesu a ndza a ḁəma aye na, neŋgeye bəy ka gər i gawla i Mbəlom hay ta bəy tay eye hay tebiye, ada ka gər i siye i wu neheye gədaŋ tay andaya mə mbəlom aye tebiye. Neŋgeye ka gər i ndo neheye kwa məzele tay kəkay kəkay eye tebiye. Məḁe a zləm ŋgay na, a ze məzele neheye ka məndzibəra nakay anəke aye ada tə bəmalə nakə ma deyeweye kame aye.

²² Mbəlom a həl wu hay tebiye, a pa na a hud i sik ŋgay. A zla, a pa na neŋgeye bəy ka gər i wu hay tebiye, a gwaday: «Nəkar na, bəy i ndo ga hay tebiye.»

²³ Ndo ŋgay hay na, ta təra andza bo i Yesu. Nḡwalak i wu neheye lele eye hay tebiye aye na, faya ma vələteye a ndo ŋgay hay ada neŋgeye na, ŋwalak i wu i Mbəlom tebiye andaya mə neŋgeye.

2

Mbalom a val sifa ta halay i Karište

¹ Ahəl niye nakurom kame i Mbəlom na, andza maməta eye hay hərwi mənese tə mezeleme kurom neheye ka gawum aye.

² Ka pawumay bəzay huya na, a mede i ndo i məndzibəra hay. Ka pawumay zləm a bəy i fakalaw nakə neŋgeye mandza eye ma magərmbəlom aye. Maa ge məsler ma ndo neheye tə pay naha faya a Mbəlom bay hus anəke aye na, neŋgeye.

³ Nəkway tebiye ahəl niye na, nəkway andza nəteye dərma. Ka gawakwa wu neheye lele bay a say a bor i bo kway aye hay. Bor i bo kway a yawa kway ha ka mäge wu neheye lele bay aye hay kame kame. Ka dzalawakwa na, ka mäge wu neheye a say a bor i bo kway aye. Həbe sariya i Mbəlom ma gəsiye kway andza ndo neheye ta dzala ha ka Yesu Karište təbey aye na, hərwi bor i bo kway.

⁴ Ane tuk na, anəke na, andza niye sa bay. Mbəlom, neŋgeye na, ka gəkway mə bo haladzay. A wuda kway haladzay.

⁵ Kwa nəkway andza maməta eye hay hərwi nakə faya ka gəkweye wu neheye lele bay aye hay na, kə vəkway sifa wedeye. Kə dzapa kway ha tə Yesu Karište hərwi nakə a wuda kway haladzay aye. A təma kway ha na, kəriye.

⁶ Sa na, a lətsəkway ahaya abəra ma mədahaŋ dziye tə Yesu Karište hərwi nakə nəkway madzapa eye tə Yesu Karište aye. Ada kə vəkway təv məndze a nəkway tage Yesu Karište mə mbəlom.

⁷ Andza niye, kə gəkway wu lele eye haladzay tə həlay i Yesu Karište. A ge andza niye na, hərwi a say mədatay ha a ndo neheye ta deyeweye kame mba aye. Nəteye ta sər ha dərma ŋwalak ŋgay nakə a vəl haladzay aye na, kəriye.

⁸ Mbəlom a təma kurom ha abəra mə mezeleme na, kəriye ta mədzal gər nakə a vəkum ka dzalum ha ka

neŋgeye. A gəkum ŋwalak ŋgay na, kəriye

⁹ bəna, hərwi məsler neheye faya ka gumeye lele eye hay bay. A gəkum ŋwalak ŋgay kəriye na, hərwi ada ndəray mə dəslyay ha gər a bo ŋgay bay.

¹⁰ Hərwi niye maa gəkway na, neŋgeye. A vəkway sifa wedeye na, tə həlay i Yesu Karište hərwi ada kə gəkwa wu lele eye hay huya. Mbəlom a ləva ha bo tə wu niye lele eye hay na, kurre hərwi ada kə pakway bəzay a tsəved lele eye.

Ka tərakwa nate na, tə Karište

¹¹ Hərwi niye nakurom ahəl niye kəkay na, mə makumaw a gər. Nakurom na, Yahuda hay bay, slala kurom wal. Yahuda hay tə zalawakum na, ndo neheye ta dəs bo təbey aye. Nəteye tə gwadaway a gər tay na, nəteye mədasa eye hay. Ane tuk na, tə tsik na, ka wu nakə ndo hay faya ta geye a bo tay, dərə a ŋgatay aye dekdek tsa.

¹² Məmun ahaya a mədzal gər kurom, ahəl niye na, ka sərma Karište bay. Mə walaŋ i Yahuda hay na, nakurom mbəlok eye hay. Mbəlom na, kə bər dzam ta ndo ŋgay hay. Ma dzam niye a bər ta ndo ŋgay hay eye na, a tsik a gwad ma vətəteye wu na, kurre. Ane tuk na, nakurom mə dəma bay, nakurom mbəlok eye hay. Wuray andaya nakə ka pum faya mədzal gər kurom aye bay. Nakurom ka məndzibəra nakay, ane tuk na, nakurom dərəŋ ta Mbəlom.

¹³ Ahəl niye na, nakurom dərəŋ ta Mbəlom. Anəke na, nakurom madzapa eye tə Yesu Karište. Nakurom bəse ta Mbəlom tuk hərwi Yesu Karište. Neŋgeye ka mbəda ha bambaz ŋgay hərwi kurom.

¹⁴ Neŋgeye ndo i zay. Ka hutakwa məndze zay mə walaŋ kway na, hərwi ŋgay. Bəna, ahəl niye na, Yahuda hay ta ndo neheye nəteye Yahuda hay təbey aye na, nəteye maŋgəna eye. Ane tuk na, neŋgeye kə gaw ŋwalak ŋgay, ka təra kway ha nate. Ahəl niye na, mənə dərə a bo andaya mə walaŋ kway, a ŋgəna kway ha ka bo abəra

andza dzal. Ahəl nakə a mət aye na, ka mbəzl ha dzal aye niye.

¹⁵ Kə mbata ha bazlam mapala eye i Yahuda hay nakə a gwadawa: «Kâ ge nakay bay» kəgəbay «Ge nakay» aye. A ge andza niye na, hərwi mədzepe tay ha Yahuda hay ta ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye. Nəteye maŋgəna eye sulo sa bay, nəteye nəte hərwi nəteye madzapa eye nəte ta neŋgeye. Nəteye tebiye ta təra slala wedeye. A vəlatay məndze zay a walaŋ tay na, andza niye.

¹⁶ Məne dəre nakə mə walaŋ tay aye na, kə mbata ha ta məməte ŋgay. Məne dəre andaya sa bay. Ta təra slala nəte na, hərwi ŋgay. Kə sər tay ha ka bo nəteye tebiye tage Mbəlom.

¹⁷ Kəriste ki yaw ka məndzibəra, kə da ha labara wedeye ka gər i məndze zay mə walaŋ i ndo hay ta Mbəlom. Məndze zay niye na, i kurom neheye dəreŋ ta Mbəlom aye ada i may neh-eye nəmay bəse ta Mbəlom aye.

¹⁸ Yahuda hay ta ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye, nəkway sulo kway eye tebiye ka hutakwa tsəved mahəndzəde ka təv i Mbəlom tə həlay i Yesu Kəriste ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədəŋŋa eye nəte ŋgweŋ.

¹⁹ Kə ge andza niye na, nəkurom mbəlok eye hay sa bay. Nəkurom madurloŋ hay sa bay. Nəkurom na, wawa i dala niye hay nəkurom andza siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Nəkurom mə gay i Mbəlom andza nəteye.

²⁰ Nəkurom na, ka tərur kwar neheye ta dəzliye ha gay aye. Matəra mədok eye na, ndo i maslaŋ hay ta ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay. Kəriste na, neŋgeye kwar nakə mə vəleye gədaŋ a gay aye.

²¹ Gay niye a gəl kame kame, a mbəzl bay na, hərwi ŋgay. Gay niye a təra na, gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Mbəlom ma ndziye na, mə dəma.

²² Nəkurom neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, kə həl kurom ta siye i ndo hay, ka təra kway hay tebiye andza kwar i mədəzle gay.

Gay niye na, Məsəfəre i Mbəlom ma ndziye mə dəma.

3

A say a Mbəlom na, Pol mâ datay ha labara ŋgay a ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye

¹ Hərwi niye neŋ Pol, neŋ faya na duwulay naha me a Mbəlom pat pat hərwi kurom. Neŋ ma daŋgay na, hərwi məsler i Yesu Kəriste nakə faya na giye hərwi madzəne nəkurom neheye Yahuda hay bay aye.

² Ka tsənum Mbəlom kə vəleŋ məsler hərwi ada nâ ge hərwi kurom bədaw? Na huta na, hərwi ŋgwalak ŋgay.

³ Mbəlom kə deŋ ha wu nakə maŋgaha eye kurre aye andza nakə na lah məwatsakum naha faya tsekweŋ aye.

⁴ Ka dzəŋgum na, ka sərumeye ha kəkay nakə neŋ na sər wu nakə maŋgaha eye ka gər i Kəriste kurre aye lele tuk.

⁵ Ahəl niye na, Mbəlom kə datay ha wu nakə maŋgaha eye andza nakə anəke aye bay. Ane tuk na, anəke na, a sləraw Məsəfəre ŋgay hərwi ada mâ datay ha wu niye maŋgaha eye parakka. A da ha na, a ndo i maslaŋ ŋgay hay, ada a ndo məde ha bazlam ŋgay neheye a pala tay ha aye.

⁶ Wu niye Mbəlom a da ha aye na, nəkurom neheye Yahuda hay bay aye na, Mbəlom ma vəlakumeye dziye ta Yahuda hay. Nəkurom ta Yahuda hay nəkurom ka tərur slala nəte. Wu nakə Mbəlom a gwad ma ta vəliye a ndo neheye nəteye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye ma vəlakumeye na, dziye ta Yahuda hay. Wu neheye tebiye na, maa da ha Labara ŋgwalak eye.

⁷ Mbəlom a geŋ ŋgwalak ŋgay, a zla ga məge məsler ŋgay hərwi ada nâ da ha labara ŋgay ŋgwalak eye a ndo hay. A ge andza niye na, ta gədaŋ ŋgay.

⁸ Neŋ mə walaŋ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, na sla wuray kwa tsekweŋ bay tebiye. Kwa andza niye bəbay na, Mbəlom kə geŋ ŋgwalak ŋgay

a neŋ hærwi ada nâ datay ha a ndo neheye nateye Yahuda hay bay aye ŋgama nakə a yaw mə həlay i Yesu Kəriste aye. Ŋgama niye na, haladzay. Ndo hay ta sliye faya məsəre tebiye bay, hærwi ka zal naha.

⁹Mbəlom a vələŋ tsəved ka mədatay ha a ndo hay wu nakə a tsik ahəl niye maŋgaha eye, ma ta giye bo na, kəkay. Mbəlom neŋgeye ndo məge wu hay tebiye kə pa na wu niye maŋgaha eye hus ahəl nakay anaŋ aye. Anəke na, kə ndohwaw a dzaydzay parakka tuk.

¹⁰Anəke na, Mbəlom kə dā ha mə walaŋ i ndo ŋgay hay hærwi ada gawla ŋgay hay ta bəy tay hay mə mbəlom tā zəba fataya tā sər ha metsehe ŋgay ka gər i wu hay wal wal tebiye.

¹¹Andza niye, a ge na, andza nakə a tsik a gwad ma giye na, ahəl nakə məndzibəra andaya zuk bay aye. A ge na, tə həlay i Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway.

¹²Anəke nəkway na, nəkway madzapa eye tə Kəriste. Faya ka dzalakweye ha faya. Ka dzədzarakweye sa bay, ka hutakwa tsəved mahəndzəde ka təv i Mbəlom tə həlay i Yesu Kəriste.

¹³Hærwi niye neŋ faya na gakumeye amboh. Dərev m̄a ye fakuma abəra hærwi dəretsətseh nakə neŋ faya na siye hærwi kurom aye bay. Duh dəretsətseh nakay faya na siye na, ma dzəniye kurom haladzay.

Mawude bo i Kəriste nakə a wuda kway aye

¹⁴Hærwi niye neŋ faya na dəkweye naha gurmets a Mbəlom Bəba kway.

¹⁵Neŋgeye na, Bəba i slala hay tebiye mə mbəlom ada ka məndzibəra ta dedek.

¹⁶Neŋ faya na duwulay naha me hærwi ada Məsəfəre ŋgay m̄a vələkum gədaŋ. Ta gədaŋ i Məsəfəre ŋgay nakə ma vələkumeye aye na, ka ŋgəlumeye ha bo lele ka tsəved ŋgay. Hærwi neŋgeye na, gədaŋ aye haladzay, wu hay tebiye mə həlay ŋgay.

¹⁷Neŋ faya na duwulay naha me sa na, hærwi ada Yesu Kəriste m̄a ndza

mə dərev kurom hay ta mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha faya aye. Neŋ faya na duwulay naha me na, hærwi ada k̄a wudum bo nate nate mə walaŋ kurom. Tadə ka wudum bo nate nate mə walaŋ kurom na, ka hutumeye gədaŋ andza dərizl i gərdaŋ nakə mapa zləlay eye lele aye ada andza gay nakə ta dəzl ka mədok nakə mapa eye lele aye.

¹⁸Andza niye, nəkurom ta ndo mape mədzal gər hay ka Yesu siye hay ka mbumeye faya məsəre ha kəkay nakə Yesu Kəriste a wuda kurom aye. Kwa ka yum na, a ŋgay, kwa ka tsalum na, a gəma, kwa ka mbəzlumaw ka dala, kokway i mawude bo ŋgay andaya təbey.

¹⁹Neŋ faya na duwulay naha me na, hærwi ada k̄a sərūm ha neŋgeye a wuda kurom. Mawude bo ŋgay nakə a wuda kway aye na, ka slumeye məsəre tebiye bay. Andza niye, Mbəlom na, wuray a kətsay bay. Ma rahiye kurom ha ta wu neheye neŋgeye maraha eye.

²⁰Neŋgeye na, ma sliye faya məge wu hay tebiye a ze wu nakə ka tsətsahakwa faya m̄a gakway aye haladzay. Kwa wu nakə ka dzalakwa m̄a gakway aye na, a ze. Faya ma giye na, ta gədaŋ ŋgay nakə faya ma giye məsler mə nəkway aye.

²¹Tā zambadāy a Mbəlom hærwi wu nakə a ge ta ndo ŋgay hay ada tə Yesu Kəriste aye kame kame ka tor eye. M̄a təra andza niye!

4

Dzapakwa nate

¹Neŋ nakə ma danŋay hærwi məsler i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste aye, faya na gakumeye naha amboh hærwi ada mede kurom m̄a təra na, andza i Mbəlom nakə a zalakum ka məge aye.

²Andza məgwede rəhumay ha gər a ndo hay kwa kədəy. Məsəre me m̄a ge mə walaŋ kurom. Zlum ŋgatay ka təv i wu hay tebiye. Wudum bo nate nate mə walaŋ kurom ada sakumay naha a bo nate nate mə walaŋ kurom.

³ Rəzlumay a gər, məndze kurom mâ ge nəte, metsehe nəte andza nakə Məsəfəre Tsədanŋa eye a dzapa kurom ha aye. Ndzum tə zay mə walaŋ kurom hərwi ada kâ ndzum nəkurom madzapa eye nəte.

⁴ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta təra na, bo i Yesu Kəriste nəte. Məsəfəre i Mbəlom bəbay na, nəte. Wu neheye Mbəlom a zalakum faya aye na, nəte dərmak.

⁵ Bəy Maduweŋ kway na, nəte. Məpe mədzal gər kway nakə ka pakwa ka Mbəlom aye nəte. Madzəhuḅe nakə ta dzəhuḅ kway ha a yam aye na, nəte.

⁶ Mbəlom na, neŋgeye nəte ŋgweŋ. Neŋgeye na, Bəba i ndo hay tebiye. Neŋgeye a ləva wu hay tebiye. Faya ma giye məsler mə walaŋ kway tebiye. Neŋgeye mə walaŋ i ndo ŋgay hay.

⁷ Nəkway tebiye Kəriste kə vələkway gədan wal wal ka məge məsler ŋgay.

⁸ Andza nakə mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom aye na, a gwad:

«Ahəl nakə a ŋgwasə ka ndo mənə dəre
ŋgay hay aye na,
kə tsal a mbəlom,
kə həl tay ha ndo neheye magəsa
eye hay.

Tsa na, a vəlataŋ ndaraw a ndo hay ka məndzibəra.*»

⁹ A gwad: «Kə tsal a mbəlom» na, andza məgwede mey? A tsal a mbəlom na, duh a lahaw mambəzlaw hus ka dala təday.

¹⁰ Ndo niye a mbəzlaw aye na, neŋgeye ndo nakə a tsal a mbəlom a gər eye dəreŋ hərwi ada mâ təra ha wu hay tebiye lele.

¹¹ Maa vəl ndaraw a ndo hay na, neŋgeye. Siye hay a vəlataŋ ndaraw matəre ndo i maslaŋ ŋgay hay, siye hay ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay, siye ndo məde ha labara wedeye a ndo hay ada ndo mekeleŋ eye hay ndo mətsəkure tə matətikatay bazlam i Mbəlom a ndo hay.

¹² A ge andza niye na, hərwi ada tâ dzəna tay ha siye i ndo ŋgay neh-eye tə dzala ha aye ka məge məsler i Mbəlom ada ndo niye hay ta təra bo ŋgay aye na, tâ gəl.

¹³ A ge andza niye na, nəkway tebiye ka dzapakwa nəte hərwi mədzal gər kway nakə ka dzalakwa ha ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom aye na, nəte. Ada ka sərakwa na sa. Andza niye ka gələkweye, ka tərəkweye ndo neheye masəra eye ka tsəved i Mbəlom aye. Ka tərəkweye ndo lele hay andza Kəriste.

¹⁴ Ka tərəkwa andza niye na, nəkway wawa hay sa bay. Ndo məvay gər a ndo hay tə maraw me tay ta dziye kway ha abəra ka tsəved i Mbəlom tə matətike tay niye hay andza mətasl nakə ma ḅəliye ha kwalalaŋ i yam ka gər i yam vuv afəŋ vuv afəŋ aye sa bay.

¹⁵ Duh na, tsikakwatay dedək a ndo hay. Gakwa wu hay tebiye tə mawude bo nəte nəte mə walaŋ kway. Ka gakwa andza niye na, ka gələkweye hus ka matəre andza Kəriste, neŋgeye nakə ka gər i ndo neheye tebiye aye.

¹⁶ Maa hayay gər a ndo hay tebiye na, neŋgeye hərwi ada tâ dzapa nəte andza vərəzl i bo i ndo nakə a zəv ha bo ka təv manəte aye. Tadə siye faya ta giye məsler tebiye na, bo ma gəliye. Andza niye, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta wuda bo nəte nəte mə walaŋ tay na, ta diye kame kame.

Sifa wedeye ka təv i Yesu

¹⁷ Wu nakə na tsikakumeye naha aye na, ta məzele i Bəy Maduweŋ kway. Na tsikakumeye naha na, wuye mey? Neŋ faya na gwadəkumeye naha amboh ta amboh, kâ pumay bəzay a mede i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye sa bay. Nəteye tə dzala na, ka wu nakə ma giye ŋgama bay aye.

¹⁸ Mədzal gər tay na, ləvon. Nəteye kame i Mbəlom na, mbəlok eye hay. Sifa nakə ma ndəviye bay ka tor aye na, ta huta bay hərwi ta kula ha gər

* 4:8 Matsika eye andza mə Dəmes hay 68.19.

tay tongwa tongwa andza kwar. Tə sər tsəved i Mbəlom bay.

¹⁹ Horoy a gatay sa bay. Tə vəlay ha bo tay na, ka mäge wu neheye lele bay aye hay. Wu neheye a ge horoy aye na, faya ta giye ta məngwese.

²⁰ Nəkurom, ka tətikum ka gər Kəriste na, andza niye bay.

²¹ Ka rəhumay ha gər na, a neŋgeye bəđaw? Nəkurom neheye madzapa eye tə neŋgeye na, ta tətikakum dedək. Dedək niye ta tətikakum aye na, Yesu.

²² Ta tətikakum na, gərüm ha mədzał gər kurom neheye kurre aye. Gərüm ha mede kurom nakə ahəl niye aye. Mede kurom niye na, ma nasiye kurom ha hərwi bor i wu neheye lele bay aye ta vakumeye gər.

²³ Məsəfəre i Mbəlom m̄ mbəđakum ha dərev kurom ada dzalum ka wu lele eye hay.

²⁴ Pumay bəzay na, a mede wedeye. Mede wedeye niye na, maa mbəđa ha mə nəkurom na, Mbəlom hərwi ada m̄ təra andza i ŋgay. Mede niye na, dedək eye, a yay a gər a Mbəlom. Mənese andaya kwa tsekweŋ mə dəma bay.

²⁵ Hərwi niye k̄ rawum me bay. Kwa way m̄ tsikay a ndo na, dedək hərwi nəkway madzapa eye na, nəte andza hawal i bo neheye wal wal madzapa eye ka bo eye nəte aye.

²⁶ Wuray kə ndalakum na, k̄ gum mezeleme bay. Pat m̄ dəd ka wu nakə a ndalakum aye bay, səfum ha dərev kurom.

²⁷ K̄ vəlumay tsəved a Fakalaw bay.

²⁸ Məkal hay t̄ kəla sa bay. Duh na, t̄ ge məsler lele tə həlay tay hərwi ada t̄ huta wu hərwi məvəlatay a mətawak hay dərma.

²⁹ Bazlam nakə ma nasiye ha ndo hay aye na, m̄ ndohwaw abəra ma təbəlem kurom bay. Tsikum d̄uh na, bazlam nakə ma dzəniye siye i ndo hay mägele ka tsəved i Mbəlom aye. Tsikum na, wu neheye a ye ka bo mətsike, ma dzəniye tay ha ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam kurom

aye.

³⁰ K̄ gumay dəretsətseh a Məsəfəre i Mbəlom Tsəđanŋa eye kwa tsekweŋ bay tebiye. Mbəlom a ge fakuma ŋgodgor na, ta Məsəfəre† niye. Andza məgwede na, nəkurom ndo ŋgay hay. A dākum ha sa na, pat nakə həlay aye kə slaw na, ma təmiye kurom ha ka tor eye tuk.

³¹ Zlum na dəgun abəra mə dərev kurom. K̄ gum mevel bay, wu m̄ ndalakum bay. Gərüm ha mətsal bo, k̄ tsadum a bo bay. K̄ gum sewed kwa tsekweŋ bay tebiye.

³² Tərüm d̄uh na, kwakwad eye hay kame i ndo hay. Gumatay ŋwalak a ndo hay. Pəsum ha a bo mənese mə walaŋ kurom nəte nəte andza nakə Mbəlom a pəsakum ha tə Kəriste aye.

5

Ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu ta ndziye na, mə dzaydzay

¹ Nəkurom na, wawa i Mbəlom hay. Mbəlom a wudə kurom haladzay. Kə ge andza niye na, tərüm andza neŋgeye.

² Ma məndze kurom tebiye na, wudum ndo hay andza Kəriste nakə a wudə kway, a mət hərwi kway aye. Məməte nakə a mət aye andza wu nakə a tsəhən ada a ze hunŋa lele tə vəlay a Mbəlom, a yay a gər haladzay aye.

³ Anəke na, nəkurom na, ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu. K̄ gum madama kwa tsekweŋ bay. Wu neheye a ge horoy mäge aye na, k̄ gum bay. K̄ gum dəre ka wu i ndo hay bay. Ka gər i wu neheye na, kwa tsekweŋ k̄ tsikum bay.

⁴ Bazlam neheye a ge horoy aye ada tə bazlam neheye mətərakahaŋ aye na, a ye ka bo mətsike mə walaŋ kurom bay. Kwa mäge mahamba neheye lele bay aye na, k̄ gum bay. Duh na, gumay naha s̄isə a Mbəlom hərwi wu nakə a ge aye.

⁵ Sərüm ha na, ndo neheye faya ta giye madama aye ta ndo neheye faya

† 4:30 Zəba ma Efez hay 1.13.

ta giye siye i wu neheye lele bay aye na, ta hutiye mede a Bəy i Mbəlom ta Kəriste bay. Ndo neheye faya ta giye dərə ka wu i ndo hay aye ta hutiye mede a bəy i Mbəlom bay hərwi wu neheye a yatay a gər a ze Mbəlom. Niye andza nəteye faya ta dəslay ha gər na, a kule.

⁶ Ndo hay tâ vakum gər tə bazlam neheye kəriye bay. Dərev ma ta ndal-eye a Mbəlom hərwi bazlam niye hay lele bay aye. Mbəlom ma ta giye mevel ka ndo neheye ta rəhay ha gər bay aye.

⁷ Kâ dzapum ta ndo niye hay bay tebiye.

⁸ Ahəl niye na, nəkurom ma ləvonj. Anəke na, nəkurom mə dzaydzay hərwi nəkurom madzapa eye ta Bəy Maduweŋ Yesu. Ndzum na, andza ndo neheye nəteye mandza eye mə dzaydzay aye.

⁹ Na tsik andza niye na, hərwi dzaydzay faya ma vəliye wu neheye ŋwalak eye ta wu neheye mənese mə dəma bay aye ada dedək eye.

¹⁰ Gum gədanj məsəre na, wu neheye a yay a gər a Bəy Maduweŋ aye. Ada gum na, wu niye hay.

¹¹ Məsler i ndo neheye faya ta giye ma ləvonj aye na, kâ tələkum a dəma həlay kurom bay. Wu nakə faya ta giye na, ŋwalak eye andaya mə dəma kwa tsekweŋ bay tebiye. Duh na, wu tay neheye lele bay faya ta giye na, dumatay ha parakka.

¹² Wu neheye faya ta giye ta məkal aye na, a ge horoy mətsike faya.

¹³ Tadə ta dā ha wu niye hay parakka na, nəteye kəkay na, ndo hay ta ŋgateye,

¹⁴ hərwi wu nakə a bəz parakka ta həpat aye na, ma təriye dzaydzay. Hərwi niye tə gwad:

«Nəkar nakə mandzahəra eye, pədəke abəra ka məndzehəre,
lətse abəra mə walaŋ i mədahaŋ hay,
hərwi ada Kəriste mâ vəlaka dza-ydzay.»

¹⁵ Kə ge andza niye na, gumay met-sehe a mede kurom. Ndo neheye

tə sər wuray bay aye na, kâ pumay bəzay a mede tay bay. Duh pumay bəzay na, andza ndo neheye ta tsah aye.

¹⁶ Həlay nakay anaŋ aye na, həlay nakə lele bay aye. Kâ dzum ha həlay kəriye bay, gum ŋwalak huya.

¹⁷ Hərwi niye kâ tərüm andza ndo neheye ta tsah təbey aye bay, duh pumay zləm na, a wu nakə Bəy Maduweŋ kway a say kâ gum aye.

¹⁸ Kâ kwayum ta guzom bay. Məkweye na, ma nasiye ha sifa kurom. Duh na, Məsəfəre i Mbəlom mâ rahakum a dərev pat pat.

¹⁹ Zambadumay a Mbəlom ta dəmes nəte nəte mə walaŋ kurom. Gum dəmes kwa waray waray neheye Məsəfəre i Mbəlom a vəlakum aye. Gum dəmes niye hay mə walaŋ kurom. Zambadumay a Bəy Maduweŋ tə dərev kurom tebiye.

²⁰ Gumay naha sisəe a Bəba Mbəlom hərwi wu hay tebiye. Gumay naha sisəe na, tə məzele i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste. Gumay naha sisəe pat pat.

Məndze i ŋwas hay tə zal tay hay

²¹ Rəhumay ha gər kwa a way nəte nəte mə walaŋ kurom hərwi nəkurom faya ka pumay naha faya a Kəriste.

²² Nəkurom ŋwas hay, rəhumay gər a zal kurom hay andza nakə a say a Bəy Maduweŋ kway Yesu aye.

²³ Hərwi zal na, neŋgeye bəy eye ka gər i ŋwas andza nakə Yesu Kəriste neŋgeye bəy ka gər i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. Neŋgeye ma mbəliye tay ha məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay. Məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay na, bo ŋgay.

²⁴ Kə ge andza niye na, ŋwas hay tâ rəhatay ha gər a zal tay hay lele andza nakə məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ta rəhay ha gər a Yesu Kəriste aye.

²⁵ Nəkurom zal hay, wudum ŋwas kurom hay haladzay andza nakə Yesu Kəriste a wudə məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ada a mət hərwi tay aye.

²⁶ A ge andza niye na, hərwi mâ tæra tay ha tsædanŋa kame i Mbælom. Neŋgeye a tæf yam, a bara tay ha hərwi ada tâ tæra tsædanŋa ta labara ŋgay.* Andza niye, a pala tay ha wal, næteye ta tæra i Mbælom.

²⁷ A say ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu tâ yaw kame ŋgay na, ta mædæslatay ha gær nakæ ta dæslatay ha gær aye. Tâ tæra na, tsædanŋa, ndæluþ kwa tsekweŋ mâ ge andaya fataya bay. Tâ tæra ka dære i ndo na, lele. Mænese mâ ge andaya fataya bay, ada kwa vavay mâ ge andaya fataya bay.

²⁸ Andza niye nækurom zal hay dærmak wudum ŋgwas kurom hay andza nakæ ka wudum bo kurom aye. Ndowe ye ka wudæ ŋgwas na, a wudæ bo ŋgay.

²⁹ Ndæray andaya nakæ ma geye dæretsætseh a bo ŋgay aye na, andaya bay. Kwa way na, ma geye gær a bo ŋgay ta wu mænday lele andza Yesu Kæriste nakæ faya ma gateye gær a mæhay gær i ndo mæpe mædzal gær hay aye.

³⁰ Neŋgeye faya ma gakweye gær hərwi nækway na, hawal i bo ŋgay.

³¹ Hærwi niye bazlam i Mbælom a gwad na: «Hærwi niye haslæka ma gæriye ha bæba ŋgay ta may ŋgay, ta ndziye ta ŋgwas ŋgay. Næteye sulo ta tæriye bo næte.†»

³² Bazlam nakay na, kæ dækway ha wu nakæ ŋgwalak eye lele haladzay. Neŋ na tsik na, ka gær i Kæriste ta mæhay gær i ndo mæpe mædzal gær hay ka Yesu.

³³ Bazlam neheye na, hərwi kurom dærmak. Kwa way mâ wudæ ŋgwas ŋgay andza nakæ a wudæ bo ŋgay aye. Ŋgwas hay ræhumatay gær a zal kurom hay.

6

Mændze i wawa hay ta bæba tay hay

¹ Wawa hay, nækurom ka tærum madzapa eye ta Bæy Maduweŋ Yesu.

Gæsumatay me a bæba ta may kurom hay hərwi andza niye na, lele.

² Bazlam i Mbælom mapala eye næte a gwad: «Ræhay ha gær a bæba yak ta may yak.» Niye na, makurre i bazlam i Mbælom mapala eye a tsik ahæl niye a gwad ma ta væliye wu aye.

³ Wu nakæ a gwad: «Ma ta væliye, tadæ ka ræhay ha gær aye na, wu tebiye ma giye lele hərwi yak. Ka ndziye ka mændzibæra haladzay.*»

⁴ Nækurom bæba i wawa hay, kâ gumatay wu mandala eye a wawa kurom hay bay. Duh na, gumatay gær lele. Tætikumatay ada kætum tay andza nakæ Bæy Maduweŋ Yesu a dæ ha aye.

Beke ta ndo i gay tay hay

⁵ Nækurom beke hay, ræhumatay ha gær a ndo i gay kurom hay ka mændzibæra nakay. Gæsumatay me ada dzædzarumatay. Gum mæsler tæ dærev kurom næte. Niye na, ka ræhumay ha gær na, a Kæriste.

⁶ Kâ gum mæsler ka tæv dære tay dækdek tsa bay. Kâ gum mæsler hərwi ada tâ dæslakum ha gær dækdek tsa bay. Duh na, gum wu neheye a yay a gær a Mbælom aye tæ dærev kurom næte hərwi nækurom na, ndo i mæsler i Kæriste.

⁷ Gumatay mæsler na, ta ŋgwalak andza nakæ faya ka gumeye mæsler na, a Bæy Maduweŋ aye bæna andza nakæ ka gumeye a ndo hay aye bay.

⁸ Kwa nækar na, beke, kwa nækar beke eye bay, sær ha na, tadæ faya ka giye mæsler lele eye na, Bæy Maduweŋ ma ta hamakeye a dæma.

⁹ Nækurom ndo i gay i beke hay, gumatay ŋgwalak a beke kurom hay dærmak. Kâ gumatay dæretsætseh bay. Særum ha nækurom ta beke kurom hay na, nækurom i Mbælom næte bæna wal wal bay. Neŋgeye na, a ŋgæna tay ha ka bo bæra ndo hay tæbey.

Mæhæle wu hæløy i Mbælom

* **5:26** Mæbere tsædanŋa ta yam: Zæba ma Ezekiyel 36.25; Titus 3.5, ada labara: Zæba ma Yuhana 15.3.

† **5:31** Madazlay i wu hay 2.24. * **6:3** Zæba ma mæ Madayaw abæra mæ Ezipt 20.12; Bazlam mapala eye masulo eye 5.16.

10 Wu nakə na ndəvakumeye naha mətšikakum aye na, ndzum madzapa eye ta Bəy Maduweŋ Yesu. Tərum gədaŋ eye hay hərwi gədaŋ ŋgay na, a ze kwa mey tebiye.

11 Dzəwudum bo ta wu həlay i Mbəlom neheye a pakum aye tebiye hərwi ada Fakalaw mâ sla fakuma məvakum gər bay. Ka ndzumeye duwirre, ma sliye fakuma bay.

12 Vəram nakə ka gakweye na, ka gakweye ka ndo hay bay. Ka gakweye na, ta məsəfəre neheye lele bay aye hay ada ta bəy tay hay, ta neheye nəteye faya ta ləviye məndzibəra nakay manasa eye tə mezeleme aye. Ada ka gakweye vəram sa na, tə wu neheye lele bay aye, nəteye ta gədaŋ eye ma magərmbəlom aye.

13 Hərwi niye, həlum wu i həlay i Mbəlom neheye a pakum a həlay aye tebiye hərwi ada pat i vəram kə ndislew na, kâ hwayum bay, ka gumeye vəram hus ka mandəve ŋgay eye. Andza niye, ta sliye fakuma bay.

14 Hərwi niye, ləvum bo. Tərum ndo dedək eye hay. Wu neheye dedək eye hay aye na, andza petekəd nakə ka bərumeye ha bəzihud aye. Pumay bəzay a tsəved i Mbəlom hərwi tadə ka gum andza niye na, a təra andza petekəd i bəre nakə ka pumeye ka bo aye. Ma təkiye kurom abəra ka wu neheye lele bay aye hay.

15 Ləvum bo pat pat ka mədə ha Labara Ŋgwalak eye nakə ma vəlateye zay a ndo hay aye. Niye na, andza tahərak neheye ka pumeye a sik aye, hərwi ada ka ndzumeye ka tsəved i Mbəlom bəŋbəŋ lele.

16 Ma məsler kurom nakə ka gumeye tebiye aye na, pum mədzal gər kurom ka Bəy Maduweŋ Yesu. Niye na, andza ka zlum ŋgaram a həlay. Səmber i Fakalaw neheye ma mbaliye kurom ha aye ta ndziye fakuma bay. Kwa tadə səmber niye hay ta ako eye faya bəbay na, ŋgaram ma mbatiye ha.

17 Mətəme nakə Mbəlom a təma kurom ha aye na, andza mbəramdaw nakə ka pumiye a gər aye hərwi

matəke na gər. Pum a gər ada zlum bazlam i Mbəlom. Neŋgeye na, andza maslalam nakə Məsəfəre ma vəlakumeye, ka gumeye ha vəram aye.

18 Duwulumay me a Mbəlom tə dərev kurom tebiye pat pat. Gumay amboh ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. Kâ ndzahərum bay, kâ gərum ha maduwulay me a Mbəlom bay. Duwulumay me a Mbəlom pat pat hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye.

19 Duwulumay naha me a Mbəlom hərwi ga dərmək hərwi ada Mbəlom mâ vəleŋ wu nakə na tsikiye ada nâ da ha Labara Ŋgwalak eye nakə Mbəlom a dəŋ ha aye. Nâ da ha na, tə madzədzar eye bay.

20 Kwa neŋ ma daŋgay bəbay na, neŋ ndo məsləre i Kəriste hərwi bazlam wədeye nakə faya na diye ha aye. Duwulumay me a Mbəlom hərwi ada nâ dzədzar bay, nâ da ha labara wədeye parakka andza nakə a say a Mbəlom nâ da ha aye.

Mandəve i bazlam

21 Tisik malamar kway nakə na wuda aye na, neŋgeye tə neŋ faya nəmaa giye məsler i Bəy Maduweŋ salamay. Faya ma giye məsler i Bəy Maduweŋ tə marəhay ha gər ta dedək eye. Neŋ mandza eye kanaŋ kəkay na, ma diye naha ma tsikakumeye.

22 Neŋ faya na sləriye naha ka təv kurom na, hərwi ada kâ sərum ha nəmay mandza eye kanaŋ na, kəkay, ada mâ makum ha dərev.

23 Mbəlom Bəba ta Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste tâ vəlatay zay a malamar hay tebiye. Tâ vəlatay mawudə bo, hərwi ada tâ wuda bo nəte nəte mə walaŋ tay ada tâ pa mədzal gər ka Yesu Kəriste huya.

24 Mbəlom mâ pa ŋgama ka ndo neheye ta wuda Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ka tor eye.

**Derewel nakə Pol a
watsatay naha a
Filipi hay
aye
Məfələkwe**

Pol a pa məhay gər i ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu a gəma i Filipi na, ahəl i mahəhele ŋgay masulo eye. Məhay gər niye na, makurre i məhay gər nakə Pol a pa ka dala i Erop aye.

Derewel i Pol faya ma diye ha ndo i Filipi hay tə Pol, mændze tay a ye lele. A say a Pol masəkah ha, mâ ge gədan eye lele. Ane tuk na, neŋgeye ma danğay. Faya ma siye dəretsətseh hərwi nakə kə gatay a gər a Filipi hay bay aye. A tsikatay mawudə bo ŋgay nakə a wudə tay ha aye.

A tsikatay sa na, wu nakə faya ma dzəmiye na aye. Hərwi ndo siye hay faya ta diye ha Kəriste ta tsəved nakə ŋwalak eye bay aye. A satay masəpete tay ha (1.15-17; 2.21, 18). Pol faya ma dzaliye məsləre ndo neheye tə gawa ka bo məsler aye a Filipi hərwi tâ ye, tâ vəlatay gədan ada mətsəne labara tay (2.19-30).

Ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu ma Filipi ta slər wu kəriye a Pol (4.10-20).

Pol a tsikatay a Filipi hay ka sifa ta məməte i Yesu (2.6-11). Pol a gər ha wu nakə haḃe ma hutiyə (3.3-10). Pol a təma mæse dəretsətseh hərwi məpay bəzay a Yesu Kəriste. Neŋgeye ma danğay, ada maləva bo eye hərwi məvəle ha sifa ŋgay. Pol a tsikatay a Filipi hay tâ pay bəzay a mede ŋgay (3.17; 4.9).

Pol a vəlatay gədan a Filipi hay tâ ndza huya ma məŋgwese.

¹ Maa watsa naha derewel nakay na, neŋ Pol ta Timote, nəmay ndo i məsler i Yesu Kəriste hay. Nəmaa tsikatay naha me a bagwar hay, a ndo madzəne kurom hay ada a ndo mæpe mædzal gər hay tebiye hay ka Yesu Kəriste ma Filipi.

² Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tâ pa fakuma ŋgama ada tâ vələkum zay.

Pol a gaway naha sisə a Mbəlom

³ Kwa kəday na dzalawa fakuma na, na gaway naha sisə a Mbəlom. Na gaway naha sisə pat pat hərwi kurom.

⁴ Ahəl niye na duwulaway me pat pat hərwi kurom na, dərev ga manğwasa eye haladzay.

⁵ Na gaway naha sisə a Mbəlom na, hərwi ka dzapakwa nəte ka mæde ha Labara ŋwalak eye. Ka dazlumay madzəne ga na, pat niye kurre ka tərūm ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu hus anəke aye.

⁶ Maa dazlay mæge məsler lele eye mə dərev kurom hay na, Mbəlom. Na sər ta dedek, neŋgeye na, ma gəriye ha ka manawa eye bay. Ma ndəviye ha məsler eye niye na, a pat nakə Yesu Kəriste ma maweyə aye.

⁷ Wu nakə na dzala andza niye hərwi kurom aye na, lele. Hərwi ka yumeŋ a gər haladzay. Sa na, hərwi nəkurom tebiye tage neŋ Mbəlom kə gakway ŋwalak hərwi ada kə dzənum ga, kwa anəke neŋ ma danğay. Ada ahəl nakə na tsikawa labara i Yesu Kəriste kame i ndo mæge sariya hay ada na dawətatay ha labara nakay na, Labara ŋwalak eye dedek.

⁸ Mbəlom a sər na tsik na, na wudə kurom tə dərev nəte. Na raw me bay, na tsik na, dedek. Mawudə bo aye niye na wudə kurom haladzay eye a yaw na, məŋgay? A yaw na, ka təv i Yesu Kəriste.

⁹ Na duwulaway naha me a Mbəlom hərwi kurom na, hərwi ada mawudə bo i Mbəlom nakə ka wudum bo mə walaŋ kurom aye, mâ səkah kame kame. Andza niye ka sərūmeye dedek i Mbəlom, ada ka sərūmeye ha ka bo bəra wu lele eye hay ta lelebay eye hay,

¹⁰ Hərwi ada ka slumeye faya məzle wu neheye ŋwalak eye hay. Andza niye pat nakə Kəriste ma maweyə na, ka ndzumeye tsədanğa, mənese fakuma bay.

11 Nəkurom na, ka tərume ye ndo mäge wu nehe ye ɲgwalak eye ta gədan i Yesu Kəriste. Ka gum andza niye na, ndo hay ta zambade ye a Mbəlom ada ta dəslay ha gər.

Yesu na, a ze wu hay tebiye

12 Malamar ga hay, a seŋ na, sər um ha lele wu nehe ye tə ndzeŋ a gər kanəŋ aye na, duh ta dzəna mədə ha Labara Ɗgwalak eye.

13 Hərwi niye sidzew nehe ye tebiye faya ta tsəpiye gay i bəy bagwar eye ta siye i ndo hay tebiye tə sər hay neŋ ma dan gay na, hərwi nakə faya na giye məsler i Yesu Kəriste aye.

14 Sa na, mäge se nakə tə gəs ga a dan gay aye na, ka səkahatay ha mədzal gər ka Bəy Maduweŋ kway. Madzədzere kwa tsekweŋ andaya mə dər ev tay sa bay. Faya ta diye ha bazlam i Mbəlom a ndo hay kame kame duh.

15 Ane tuk na, siye hay mə walaŋ tay faya ta diye ha bazlam i Kəriste na, hərwi faya ta giye fagaya sələk. A satay maze ga ha. Ndo mekeleŋ eye hay na, tə da ha bazlam i Kəriste na, tə dər ev nəte.

16 Nəte ye tə ge andza niye na, hərwi ta wuda ga. Tə sər ha maa sləra ga ahaya kanəŋ na, Mbəlom. A sləra ga ahaya na, hərwi ada nā tsikatay, nā datay ha Labara Ɗgwalak eye i Yesu na, Labara ɲgwalak eye dedək.

17 Siye i ndo niye hay na, faya ta diye ha bazlam i Yesu Kəriste a ndo hay dər mak. Ayaw dedək ɲgway, ane tuk na, tə ge andza niye na, a satay maze ga, tə tsikawa tə dər ev nəte eye dedək bay. A satay masəkeheŋ ha dər etsətse h kanəŋ ma dan gay.

18 Ane tuk na, niye na, ma ndeleŋeye dāw? Ma ndeleŋeye bay. Kwa tadə tə tsik na, tə dər ev nəte eye bay, kwa tə tsik na, tə dər ev lele eye sadzək, na sər tə da ha na, bazlam i Kəriste. Neŋ na, dər ev ga ma ɲgwasiye. Ayaw, ta dedək na ɲgwasiye huya kame kame andza nakay.

19 Hərwi na sər ha na, wu nehe ye ta dzəniye ga mətəme ga ha hərwi

faya ka duwulumeye me hərwi ga ada Məsəfəre i Yesu Kəriste ma dzəniye ga.

20 Wu nakə na wuda haladzay aye ada na pa faya mədzal gər aye, faya na həbiye na, horoy ma ta geŋeye dāda bay. Dər ev ga ta gədan eye lele. Ada a seŋ na, kwa anəke, kwa kədəy ndo hay tā dəslay gər a Yesu Kəriste hərwi ga. Kwa tadə neŋ andaya tə dər ev, kwa tadə na mət na, tā dəslay gər andza niye.

21 Hərwi tadə neŋ tə dər ev mba na, na zambade ye a Yesu Kəriste. Tadə kwa na mət bəbay na, na hutiy e magogoy ga.

22 Ane tuk na, tadə kə ge andza niye, neŋ andaya tə dər ev mba na, na giye məsler nakə ma dzəniye ndo hay aye. Mə walaŋ i bazlam nehe ye sulo aye na, a geŋ gər əŋ gər əŋ. Na zliye mə walaŋ eye wuray na, na sər bay.

23 Wu nehe ye sulo aye na, ta ɲgəneŋ ha mədzal gər. A seŋ ha bə na, nā gər ha məndzibəra nakay. Na diye mata ndze tə Kəriste mə mbəlom. Andza niye ka neŋ na, ɲgwalak eye haladzay. A ze ha məndze nakə ka məndzibəra aye.

24 Ane tuk na, məndze ga nakə na ndziye tə dər ev aye na, ma giye ɲgama haladzay hərwi madzəne kurom.

25 Ada na zəba faya na, ɲgwalak eye na, andza niye duh. Hərwi na sər ta dedək na ndziye ka məndzibəra mba. Ka ta ndzakweye ka təv manəte eye tage nəkurom. Ka ndzakweye ka təv manəte eye na, na dzəniye kurom ka mede kame kame ka tsəved i Mbəlom, hərwi ada dər ev kurom mā ge lanlan ka tsəved i Mbəlom.

26 Andza niye, ta gər ga ha abəra ma dan gay, na ye naha ka təv kurom na, ka zambadume ye a Yesu Kəriste hərwi ga.

Mäge dər etsətse h hərwi Yesu

27 Ɗgwalak eye na, mede kurom mā ge lele hərwi ada ndo hay tā zəba fakuma, faya ka pume ye bəzay na, a bazlam i Kəriste dedək. Ayaw! A seŋ kwa tadə na ye naha ka təv kurom kəgəbay kwa na ye naha bay na, nā

tsəne nəkurom mandza eye na, bazlam kurom nəte. Ada sa na, faya ka gumeye gədaŋ tə dərev kurom nəte andza ndo məge vərəm hay hərwi ada Labara Nğwalak eye i Yesu mâ ye kame kame.

²⁸ Kâ dzədzarumatay a ndo mənə dəre kurom bay tebiye. Tadə ka dzədzarumatay bay na, ta səriye ha lele nətəye kame i Mbəlom na, ta dze. Ane tuk na, nəkurom na, Mbəlom kə mbəlkurom ha. Mata bəzatay ha niye na, Mbəlom.

²⁹ Hərwi Mbəlom a gakum nğwalak na, ada kâ dzalum ha ka Kəriste dəkdək tsa bay. A gakum nğwalak na, hərwi ada kâ gum dəretsətseh hərwi nğay dərma.

³⁰ Nəkurom ka nğatumay a vərəm nakə na ge ahəl niye aye. Anəke na, faya ka tsənumeye neŋ faya na giye andza niye huya. Aya! Nəkurom dərma ka gumeye vərəm nakə neŋ faya na giye.

2

Tərum na, andza Yesu

¹ Nəkurom ka sərūm ha nəkurom madzapa eye nətə tə Yesu Kəriste. Andza niye neŋgeye ma vələkumeye gədaŋ ka dərev kurom hay. Mawudə bo nğay nakə a wudə kurom aye na, ma makumeye naha dərev segey. Sərūm ha nəkurom madzapa eye nətə ta Məsəfəre Tsədəŋna eye. Ada ka wudum bo mə walaŋ kurom nətə nətə bədəw? Ndo hay tə gakum mə bo, na gwadba?

² Kə ge andza niye na, wudum bo mə walaŋ kurom nətə nətə. Mədzal gər kurom mâ ge nətə. Məndze kurom mâ ge nətə, ada bazlam kurom mâ ge nətə mâ ye ka bo ayaw ayaw. Tadə ka gum andza niye na, dərev ga ma nğwasiye, ma deyeŋeye a gər kurah kurah.

³ Kâ dzalum ka bo kurom dəkdək tsa bay. Kâ dəsłumay ha gər a bo bay. Duh na, hənum ha gər kurom. Zəbum ka siye i ndo hay na, ndo neheye lele ta ze kurom aye.

⁴ Kwa way mâ gay nğwalak a ndo hay. Kâ pəlumay wu lele eye a gər kurom dəkdək tsa bay. Ka gum wu neheye tebiye andza nakay na, dərev ga ma rahiye tə mənğwese.

⁵ Dərev kurom mâ təra na, andza i Yesu Kəriste.

⁶ Kwa Yesu nətəye nətə ta Mbəlom bəbay na, kə ləva ha gər nğay ta Mbəlom bay.

⁷ Duh na, kə gər ha təv məndze nakə lele eye, ka təra ndo i məsler.

Tə wa na andza ndo zezeŋ nakə tə wa na aye dərma.

Ahəl nakə a təra ndo zezeŋ aye na,

⁸ a həna ha gər nğay.

A gəsay me a Mbəlom hus ka məməte sa!

Məməte nğay niye a mət aye na,

ta dar na ka mayako mazləlmbada eye.

⁹ Hərwi niye, Mbəlom a pa na ka gər i wu hay tebiye.

Kə pa faya məzele nakə a dā zləm a ze məzele i wu hay tebiye aye.

¹⁰ A ge andza niye na, hərwi ada wu hay tebiye kwa mə mbəlom, kwa kanaŋ ka məndzibəra, kwa ma bəd

ta tsəne məzele i Yesu na, nətəye tebiye tâ yaw tâ dəkway gurmets.

¹¹ Kwa way ma tsikiye tə bazlam nğay Yesu Kəriste na,

Bəy Maduweŋ ka gər i wu hay tebiye.

Andza niye ta zambadəye a Bəba nğay Mbəlom dərma.

Mede i ndo məpe mədzal gər hay a Yesu ka məndzibəra

¹² Nəkurom dzam ga neheye na wudə kurom haladzay aye, Yesu Kəriste a gəsay me a Mbəlom kəkay na, nəkurom ka sərūm ha lele. Andza niye, nəkurom dərma gəsūmay me a Mbəlom. Ahəl niye neŋ ka təv kurom na, ka rəhawumay ha gər. Kwa anəke neŋ andaya ka təv kurom sa bay bəbay na, səkahum ha marəhay ha gər kame kame. Andza məgwədə na, mətəme nakə Mbəlom a təma kurom

ha aye na, gum mäsler eye tã hëlay kurom eye dërmak. Ka gumeye na, tã madzädzere i Mbëlom.

¹³ Hërwi Mbëlom faya ma giye mäsler më dërev kurom hërwi ada kâ wudum wu neheye a yay a gër aye ada ma vëlakumeye gëdan hërwi ada kâ gum wu neheye a yay a gër aye dërmak.

¹⁴ Ma mäsler kurom nakë ka gumeye tebiye na, kâ sum me bay, kâ tërum a bo bay,

¹⁵ hërwi ada ka ndzumeye tsëdanña mënese fakuma bay, ada ka tërumeye wawa i Mbëlom neheye ta giye mënese bay aye. Nëkurom mandza eye na, më walañ i ndo neheye faya ta sëpatiye ndo hay aye. Tã pay bëzay i tay na, a tsëved nakë lelebay aye. Nëkurom ka ndzumeye më walañ tay na, andza wurzla neheye ta dëv dzaydzay ka magërbëlom aye.

¹⁶ Ada sa na, ka tsikumateye bazlam nakë ma vëliye mësäfëre a ndo hay aye. Tadë ka gum andza niye na, pat nakë Yesu Këriste ma maweye na, na ta zlapiyë haladzay kame ngay hërwi kurom. Na ta zlapiyë hërwi kurom na, hërwi na ta sëriye ha mäsler nakë na ge mawura bo eye na, ka tëra këriye bay.

¹⁷ Mëdzal gër kurom nakë ka dzalum ha ka Mbëlom aye na, a tëra wu nakë ka këdawumay a Mbëlom këriye aye. Agëla ta këdiye ga na, ma tëriye mambëde ha bambaz andza wu këriye niye ka këdawumay a Mbëlom aye dërmak. Kë ge andza niye na, ma deyeneye a gër haladzay, na ngwasiye tage nëkurom tebiye.

¹⁸ Nëkurom dërmak na, më yakum a gër, ngwasakwa ka bo tage neñ.

Pol a slër Timote ta Epafrodit

¹⁹ Tadë kë say a Bëy Maduweñ kway Yesu na, na sër ha mazlambar na slërakum naha Timote, hërwi ada kë maw ka tëv ga na, nëkurom mandza eye këkay na, ma dëneye ha, ada ma mëneye ha dërev andza nakë ma diyë naha ma makumeye naha dërev aye dërmak.

²⁰ Kanañ na, ndo andaya mëdzal gër may näte andza neñgeye na, andaya bay, say neñgeye näte ngweñ. Ta dedëk neñgeye na, a say madzëne kurom.

²¹ Ndo siye hay tebiye tã dzala na, ka bo tay dëkdëk tsa bëna, tã dzala ka mäsler i Yesu Këriste bay.

²² Ka sërum ha Timote na, ka bëz ha neñgeye dë kë sla. Neñ tã neñgeye, nëmay salamay nëmaa dëwa ha Labara Ngwalak eye. Faya ma dzëniye ga ka mëge mäsler andza wawa nakë faya ma dzëniye bëba ngay aye.

²³ Andza niye a señ na slërakumeye naha. Ane tuk na, na hëbiye ta ngëneñ ha sariya ga tëday.

²⁴ Neñ dërmak, na sër ha ta dedëk Bëy Maduweñ ma vëleneye tsëved hërwi mede naha ka tëv kurom.

²⁵ Nëkurom ka sërum ha malamar kway Epafrodit, ndo mëslëre kurom nakë ka slërumeye hërwi ada më dzëna ga tã wu neheye andaya fagaya bay aye na, neñ tã neñgeye nëmaa ge mäsler salamay. Nëmaa ge mäsler ta gëdan tã neñgeye salamay hërwi bazlam i Mbëlom. Na dzala anëke na, ngama më ma naha ka tëv kurom.

²⁶ Kë gay wadëñ wadëñ haladzay hërwi a tsëne tã gwad ka tsënum neñgeye kë dëd a dëvats. Hërwi niye hawa kurom eye a gay haladzay, a say mede naha mëngatakum.

²⁷ Andza nakë ka tsënum aye na, dedëk kë dëd a dëvats, ka bërëzl. Ane tuk na, a gay më bo a Mbëlom. Mbëlom kë mbël ha. Maa gay më bo a Mbëlom na, neñ dërmak. Mbëlom a mbël ha na, andza a mbël ha na, neñ, hërwi ada dëretsëtseh mekelëñ eye më yaw fagaya bay.

²⁸ Hërwi niye, a señ më ma naha ta bëse ka tëv kurom, hërwi ada ahël nakë ka ngatumay na, ka ngwasumeye, ada neñ nã dzala wuray sa bay.

²⁹ Ayaw! Ki ye naha na, tëmum na lele. Tëmum na tã mëngwese, hërwi neñgeye na, malamar kurom ka tsëved i Bëy Maduweñ. Slala i ndo andza nakay na, dëslumay ha gër.

³⁰ Na tsik andza niye na, hərwi neŋgeye na, a zəkaw tsekweŋ ma mətiye hərwi məsler i Kəriste. Neŋgeye a zla na, təv məndze kurom. Kə sər mədze ha məsəfəre ŋgay hərwi ada mâ dzəna ga andza nakə tadə nəkurom kənaŋ na, ka dzənumeये ga aye.

3

Matəre tsədanŋa kame i Mbəlom na, kəkay?

¹ Malamar ga hay wu nakə na ndəvakumeye naha mətsike aye na, anan: Ngwasum hərwi nəkurom na, ndo i Bəy Maduweŋ hay. Na diye gər məwatsakum naha wu nakə ba na watsakum naha tsiy aye bay. Na masakumeye naha məwetse sa, ma dzəniye kurom hərwi ada wuray mâ gakum bay.

² Gum metsehe kame i ndo neheye faya ta giye məsler ŋgwalak eye bay aye. Nəteye faya ta kwasatay ha gər a ndo hay ta məgwede dəsüm bo.

³ Ta dedək madəsa bo eye na, nəkway bəna, nəteye bay. Maa təra ndo i Mbəlom hay na, nəkway. Nəkway sa na, ka duwulakway naha me a Mbəlom ta gədan i Məsəfəre Tsədanŋa eye, ada ka zambadawakway a Yesu Kəriste. Nəkway na, ka pakway zləm a wu nakə ndo zezeŋ ma giye bay.

⁴ Tadə kə ge wu i ndo zezeŋ faya ma giye lele na, haβe neŋ dərmak na piye faya zləm. Tadə ndoweye kə gwaday a gər ŋgay lele məpay zləm a wu i ndo zezeŋ nakə ma giye na, neŋ na sər ha, i ga nakə na tsikiye na, ma ziye i ŋgay.

⁵ Hərwi neŋ na, ndo i Yahuda dedəŋ eye. Mawa ga na, Yahuda hay. Sa na, neŋ wawa i Israyel hay, ada tə wa ga ma gwala i Bendzameŋ. Ahəl nakə tə wa ga, na həna məhəne tasəla mat-samahkar eye na, tə dəs bo ga. Tadə ta tsətsahiye fagaya ka gər i bazlam i Yahuda hay mapala eye na, neŋ mə walaŋ i Farisa hay.

⁶ Neŋ na, na pay bəzay a kule i Yahuda hay lele. Na təkay dəre tə tsəβtsəβ eye hus ka məgatay

dəretsətseh a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu Kəriste. Tadə bazlam i Yahuda hay mapala eye mâ təra ha ndo lele kame i Mbəlom na, na sliye faya haβe məgwadəkum neŋ na, mənese andaya kwa tsekweŋ fagaya bay.

⁷ Wu niye hay na zəbawa faya ahəl niye na, andza magogoy ga. Ane tuk na, na sər ha wu niye ŋgama andaya mə dəma bay hərwi ada nā huta mədzepe tə Yesu Kəriste düh.

⁸ Ayaw! Na mbəday dəba a wu niye hay tebiye na, hərwi na sər ha Yesu Kəriste na, Bəy Maduweŋ ga. Niye na, a ze wu hay tebiye. Na mbəday dəba a wu hay tebiye na, hərwi Yesu Kəriste. Na zəba ka wu niye hay na, andza mandzak hərwi ada nəmaā dzapa tə Yesu Kəriste

⁹ ada nā ndza mə həlay ŋgay. Na gwadiye neŋ lele kame i Mbəlom hərwi nakə na rəhay ha gər a bazlam i Yahuda hay mapala eye na, dāda na tsikiye bay. Wu nakə a təra ga ha lele kame i Mbəlom aye na, nakə na pa mədzal gər ka Yesu Kəriste aye. Maa təra ga ha ndo lele eye na, Mbəlom hərwi na dzala ha ka neŋgeye.

¹⁰ Wu nakə a yeŋ a gər haladzay aye na, nəte ŋgweŋ tsa. A seŋ na, məsəre Yesu ta gədan ŋgay nakə a lətse ahaya abəra ma mədahaŋ aye. A seŋ sa na, məse dəretsətseh andza neŋgeye nakə a sa dəretsətseh aye, na mətiye andza neŋgeye nakə a mət aye dərmak.

¹¹ Andza niye hərwi ada tadə kəkay kəkay bəbay na, Mbəlom ma ta mbəla ga ahaya abəra ma mədahaŋ.

Mahway hərwi məhute wu nakə kame aye

¹² Kwa wu neheye na tsik tebiye aye na, na gwadiye na huta tsiy na, na tsikiye bay. Ada məgwede neŋ lele na sla tsiy na, na tsikiye bay. Duh na, na giye gədan mede kame kame hərwi ada nā huta tay ha wu niye hay a həlay ga. Na giye andza niye na, hərwi Yesu Kəriste kə zla ga a hud i həlay ŋgay. Na təra ndo ŋgay.

¹³ Ayaw malamar ga hay, wu niye hay na tsik aye ta t̄era i ga tsiy na, na tsikiye zuk bay. Ane tuk na, wu nak̄a na giye na, n̄ate ŋwen tsa. Na ḡar ha wu neheye ma d̄aba ga aye tebiye. Duh na giye ḡadaŋ na, mede kame kame h̄arwi ada n̄a huta wu nak̄a kame aye.

¹⁴ Andza niye neŋ faya na hwiye ndirndir ka m̄andisle ka kokway nak̄a na ndisliye a d̄ama aye. Na hwiye na, mata hute magogoy ga nak̄a Mb̄alom a zeleŋ faya ma ta v̄alen aye. Magogoy aye niye ma ta v̄alen aye na, mede mata ndze tage neŋgeye h̄arwi Yesu K̄ariste.

¹⁵ N̄akway neheye mas̄ara eye hay ka ts̄aved i Mb̄alom aye na, m̄adzal ḡar kway m̄a ge na, andza niye. Tad̄a ndoweye k̄a dzala wu mekeleŋ eye wal na, Mb̄alom ma b̄ezakumeye ha parakka.

¹⁶ Wu nak̄a bagwar eye ka gakweye na, z̄aŋgalakwa ts̄aved nak̄a ka z̄aŋgalakwa hus an̄ake aye. K̄a ḡarakwa ha bay.

¹⁷ N̄akurom malamar ga hay, n̄akurom tebiye z̄aŋgalum na, t̄av sik ga. Z̄abum ka mede i ndo neheye mede tay lele andza mede may nak̄a n̄amaa d̄akum ha aye.

¹⁸ H̄arwi ndo siye hay haladzay mede tay faya ma b̄aziye ha, n̄ateye na, faya ta neye d̄are a K̄ariste nak̄a a m̄at ka mayako mazl̄almbada eye. Wu neheye na, ɓa na tsikakum madz̄aga haladzay. Na masakumeye ha m̄atsikakum sa. Faya na tsikakumeye naha an̄ake na, t̄a m̄atuwe eye.

¹⁹ Pat nak̄a m̄andzib̄ara ma nd̄aviye na, Mb̄alom ma dziye tay ha. Mb̄alom ma dziye tay ha, h̄arwi ta wuda m̄apay b̄azay a Mb̄alom t̄abey. T̄a pay b̄azay i tay na, a wu neheye mevel tay a wuda aye. Faya ta giye wu nak̄a a ge horoy aye, bo tay aye na, a ye tay a ḡar haladzay. T̄a dzala na, ka wu i m̄andzib̄ara d̄ekd̄ek tsa.

²⁰ N̄akway na, ka p̄alakweye m̄age wu niye hay t̄abey. N̄akway gay kway na, m̄a mb̄alom. N̄akway faya ka

h̄abakweye ndo m̄at̄ame ha ndo, B̄ay Maduweŋ kway Yesu K̄ariste nak̄a ma mb̄azlaweye m̄a mb̄alom mata dz̄aḡar tage n̄akway aye.

²¹ Ki yaw na, ma mb̄ad̄akweye ha bo kway nakay b̄ale eye h̄arwi ada bo kway m̄a t̄era ḡadaŋ eye andza bo ŋgay. Ma giye wu nakay ta ḡadaŋ nak̄a ma giye ha m̄asler h̄arwi m̄ape tay ha wu hay tebiye a huvo ŋgay.

4

M̄atsikatay me a z̄l̄am a ndo hay

¹ K̄a ge andza niye na, malamar ga hay, ndzum ta ḡadaŋ eye b̄aŋb̄aŋ lele m̄a h̄alay i B̄ay Maduweŋ kway. N̄akurom na, ka yumeŋ a ḡar haladzay. Hawa kurom a geŋ, a seŋ m̄aŋgatakum. D̄arev ga faya ma ŋgwasiye haladzay t̄a n̄akurom. N̄akurom ka t̄arum na, magogoy i m̄asler ga nak̄a na ge aye.

² A n̄akurom Evodi ta Siŋtis neŋ faya na gwad̄akumeye amboh, ndzum na, ayaw ayaw, bazlam kurom m̄a ge n̄ate, h̄arwi n̄akurom mandza eye na, m̄a h̄alay i B̄ay Maduweŋ kway.

³ A n̄akar dzam ga nak̄a faya ka gameye m̄asler i Mb̄alom n̄ate aye. Neŋ faya na gwad̄akeye naha d̄armak, dz̄ana tay ha ŋgwas niye hay, t̄a ndza ayaw ayaw m̄a walaŋ tay. H̄arwi neŋ tage n̄ateye na, n̄amaa ge v̄aram haladzay h̄arwi ada Labara Ngwalak eye m̄a ye kame kame, ndo hay t̄a ts̄ane. M̄asler niye n̄amaa ge aye na, n̄amay tebiye tage ŋgwas niye hay tage K̄aleneŋ ada ta ndo siye hay, n̄amaa ge ka bo m̄asler dziye. N̄ateye tebiye tay aye, Mb̄alom k̄a watsa m̄ezele tay a derewel ŋgay nak̄a a watsa a d̄ama m̄ezele i ndo neheye ta huta sifa aye.

⁴ Ŋgwasum pat pat h̄arwi n̄akurom mandza eye na, m̄a h̄alay i B̄ay Maduweŋ kway Yesu K̄ariste. Neŋ faya na gwad̄akumeye sa: Ŋgwasum.

⁵ Ndo i m̄andzib̄ara hay tebiye ta z̄aba ka mede kurom na, faya ka t̄amum ndo hay lele ada faya ka

gumateye ɲɣwalak. Sərum ha na, mazlambar Bəy Maduweŋ kway kə ndzew. Mâ mətšakum gər bay.

⁶ Wuray kwa tsekweŋ mâ dzəma kurom bay tebiye. Duh na, tsətsahum wu nakə a sakum ada andaya fakuma bay aye ka Mbəlom. Tsətsahum na, ta məgay naha amboh, mâ dzəna kurom ada gumay naha sisə dərmak.

⁷ Yawa! Ka gum andza niye na, Mbəlom ma vəlakumeye məndze zay mə dərev kurom hay. Zay niye ma vəlakumeye na, a ze wu nakə ndo hay tə sər aye. Neŋgeye na, ma tsəpiye dərev kurom ta mədzał gər kurom hay hərwi ada wuray kwa tsekweŋ mâ gakum bay. Hərwi nəkurom na, mandza eye mə həlay i Yesu Kəriste.

⁸ Malamar ga hay, wu nakə a zəkaw na ndəvakumeye naha mətšike aye na, anaŋ: Dzalum na, ka wu neheye ɲɣwalak aye hay, nakə ndo hay ta dəslay gər aye, wu neheye dedək eye, a wu neheye ka rəhakway ha gər aye, a wu neheye maraw me andaya mə dəma bay aye, a wu neheye tsədəŋŋa aye, a wu neheye a yatay a gər a ndo hay aye ada a wu neheye ta zambadəway aye. Gumatay metsehe na, a wu neheye anaŋ aye.

⁹ Gum məsler na, tə wu neheye na tətikakum aye, wu neheye ka təmum aye, wu neheye ka tsənum mə bazlam ga na tsikakum aye, ada wu neheye kə ɲgatamay tə dəre kurom neŋ na ge aye. Ka pumay bəzay na, Mbəlom nakə ma vəlakweye məndze zay aye na, ma ndziye tə nəkurom.

Pol a gatay sisə a Filipi hay hərwi madzəne nakə tə sləray naha aye

¹⁰ Na gay sisə a Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ada dərev ga kə ɲɣwasa haladzay hərwi ka dzalumaw fagaya sa. Həbe kurre na, ka dzalum fagaya ɲɣway. Ane tuk na, ka hutum həlay eye madzəne ga ada kə ndza haladzay nakə ka dzənum ga bay aye.

¹¹ Na tsik andza niye na, hərwi nakə wu andaya fagaya bay aye na, bay. Hərwi kwa tadə wu andaya, kwa

andaya bay na, na tətik məndze tə məŋɣwese eye.

¹² Na sər məndze ma mətawak, na sər məndze mə wu nakə ndasassa aye. Na sənəka məndze ta məŋɣwese eye kwa mə dəretsətseh waray waray. Na sənəka mərəhe ta wu mənday ada na sənəka məndze tə may. Na sənəka məndze tə wu haladzay ada tə wu tsekweŋ eye.

¹³ Na sliye faya madəme wu neheye tebiye na, ta gədaŋ i Yesu Kəriste nakə a vəleŋ aye.

¹⁴ Kwa tadə andza niye bəbay na, madzəne nakə ka dzənum ga anəke ahəl nakay anaŋ neŋ mə dəretsətseh aye na, ka gum lele.

¹⁵ Nəkurom ndo i Filipi hay, sərum ha na, ahəl nakə na dazlay mədəkum ha Labara ɲɣwalak eye kurre hus ahəl nakə na lətse, na ye abəra ma Masedowan aye na, maa dzəna ga na, nəkurom dəkdek bəna, siye i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu na, ta vəleŋ wuray bay.

¹⁶ Ahəl nakə neŋ ma wuzlahgəma i Tesalonik aye na, 6a sik haladzay ka slərumeŋ naha wu nakə andaya fagaya bay aye.

¹⁷ Neŋ faya na pəliye tsəvedə ada ka vəlumeŋ wu bay. Na tsik andza niye duh na, dərev kə ɲɣwasa hərwi na sər ha Mbəlom ma piye fakuma ɲgama hərwi madzəne nakə ka vəlumeŋ aye.

¹⁸ Na ɲgatay a wu nakə ka sləruma ahaya Epafrodit aye. Ka vəlumeŋew na, haladzay, wuray a kətseŋ sa bay. Wu neheye ka vəlumeŋew aye na, lele andza wu kəriye nakə tə fəkaway naha a Mbəlom a ze huŋŋa a yay a gər haladzay aye.

¹⁹ Mbəlom na, məzla6 eye, a ləva wu hay tebiye, wuray a kətsay bay. Neŋgeye ma vəlakumeye wu nakə a kətsakumeye tebiye. Ma vəlakumeye na, tə həlay i Yesu Kəriste.

²⁰ Ndo hay tâ zambadəay a Mbəlom Bəba kway ka tor eye. Mâ təra andza niye.

²¹ Tsikumamatay me a ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu tebiye tə məzele i Yesu Kəriste. Malamar

neheye ka t̄əv ga kanaan̄ aye ta tsikakum naha me d̄ərmak.

²² Siye i ndo m̄əpe m̄ədzal ḡər hay ka Yesu tebiye ta tsikakum naha me d̄ərmak. Maa tsikakum naha me wene wene eye na, ndo neheye ma b̄əḡgay i b̄əy i Roma aye.

²³ B̄əy Maduweḡ kway Yesu K̄əriste m̄â pa fakuma ḡgama.

**Derewel nakə Pol a
watsatay naha a
Kolosi hay
aye
Məfələkwe**

Kolosi na, wuzlahgəma nakə ta diye i mægəma i Azi aye, bəgom na, tə zalay Turki. Pol ki ye a dəma, mata zəbatayaw dərə a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu dāda bay. Maa pa məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a dəma na, Epafəras nəte mə walaŋ i ndo neheye tə gawa ka bo məsler aye (1.7; 4.12).

Pol a tsəne ndo hay faya ta səpatiyə tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma gəma i Kolosi, a watsa tay naha dərəwel.

Gər i bazlam eye anaŋ: Kəriste ma təmiye tay ha ndo hay abəra ma gədaŋ i ndo mənə dərə.

Pol a dazlay kərəh mə dərəwel ŋgay (1.1–2.5), dəmes mazambaday a Kəriste hərwi andza neŋgeye Bəy Maduweŋ i məndzibəra ada i ndo məpe mədzal gər hay (1.15–20). Ka ndzay a gər a dəmes na, maduwule me andaya ka gər i Kolosi hay (1.3–14). Ma dəba i dəmes na, Pol a ma ahaya a zləm vərəm ŋgay nakə a ge hərwi ndo məpe mədzal gər hay aye (1.24–2.5).

Ma dəba eye, Pol a gwadatay a Kolosi hay tā ge metsehe (2.6–23). Ka mändəve eye na, dərəwel nakay faya ma vəlateye gədaŋ ka mändze ma sifa wedeye mə walaŋ i ndo hay, ma bədgay tay hay ada ma mədzepe ta ndo hay (3.1–4.6).

Derewel nakay a ndəv ta mətsike me (4.7–18).

¹ Neŋ Pol nakə Mbəlom a zla ga hərwi ada nā təra ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste aye. Neŋ ta Timote malamar kway, nəmaa watsakum naha dərəwel nakay.

² Nəmaa watsa naha na, a nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Kolosi aye. Nəkurom malamar may neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste, nəkurom faya ka pumeye bəzay a neŋgeye aye. Mbəlom Bəba kway mâ pa fakuma ŋgama ada mâ vəlakum zay.

³ Nəmaa dūwulaway naha me a Mbəlom Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste hərwi kurom. Pat pat nəmaa dūwulaway naha me andza niye, nəmaa gaway naha sisəe hərwi kurom.

⁴ Nəmaa gaway naha sisəe hərwi nəmaa tsəne na, nəkurom faya ka dzalumeye ha ka Yesu Kəriste ada ka wudum ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye dərək.

⁵ Ka gum andza niye na, hərwi ka pum mədzal gər kurom ka wu neheye Mbəlom a ləva ha bo, ma ta vəlakumeye mə mbəlom aye. Tə dəkum ha wu nakə Mbəlom a gwaf ma ləviye ha bo hərwi kurom aye na, ahəl nakə ka tsənum Labara ŋgwalak eye niye dedək aye.

⁶ Labara nakay ŋgwalak eye faya ma diye a zləm ka mändzibəra tebiye, faya ma vəliye hohway andza gərdaf nakə a wa hohway aye ada a gəl kame kame aye. Andza niye, faya ma diye kame kame mə walaŋ kurom kwa a pat nakə ka tsənum kurre aye, nakə Mbəlom kə pa fakuma ŋgama ta dedək aye hus bəgom.

Mətsike me

⁷ Maa lah mədəkum ha Labara ŋgwalak eye nakay na, Epafəras. Neŋgeye na, dzam may, nəmay ta neŋgeye faya nəmaa giye məsler i Yesu Kəriste ka bo dziye. Neŋgeye faya ma giye məsler i Yesu Kəriste tə dərəv ŋgay peteh, faya ma giye məsler mə gay kurom na, a bəram may.

⁸ Maa tsikamay ma kəkay nakə Məsəfəre i Mbəlom a vəlakum gədaŋ ka mawudə siye i ndo kurom hay aye na, neŋgeye.

⁹ Hərwi niye kwa a pat nakə nəmaa tsəne labara kurom aye na, nəmaa gər ha maduwulay naha me

a Mbəlom hərwi kurom bay. Nəmay faya nəmaa dūwulay naha me a Mbəlom na, m̄a d̄akum ha wu nakə a yay a gər aye parakka ada k̄a s̄arum, k̄a hutum metsehe nakə Məsəfəre ŋgay ma vəliye aye, ada k̄a tsənum wu neheye ka tsəved ŋgay aye.

¹⁰ Tə metsehe niye na, ka slum-eye m̄əndze andza nakə a say a Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste aye ada ka gumeye wu neheye tebiye a yay a gər aye. Ka gumeye wu neheye ŋwalak eye wal wal tebiye ada ka səkahumeye m̄əsəre Mbəlom kame kame.

¹¹ Nəmay faya nəmaa dūwulay naha me sa na, hərwi ada m̄a vəlakum gədaŋ ŋgay nakə a ze kwa mey aye hərwi ada k̄a ndzum b̄əŋb̄əŋ lele, hərwi ada ka səmumeye naha tə zayzay nakə m̄ə d̄ərev kurom aye ada d̄ərev kurom ma ŋwasiye d̄ərmak.

¹² Gumay sisə a Mbəlom nakə a vəlakum gədaŋ aye hərwi ada k̄a hutum wu nakə a ləva ha bo hərwi ndo ŋgay hay ka təv nakə dzaydzay ŋgay a d̄əv aye.

¹³ Mbəlom bəba kway kə mbəl kway ha hərwi ada k̄a t̄əmakwaw abəra ma bəy i ləvon, a pa kway a təv i m̄ələve bəy i m̄əndərkwasla i wawa ŋgay.

¹⁴ A mbədakway ahaya abəra m̄ə həlay i Fakalaw na, tə həlay i wawa ŋgay niye ada a p̄əsakway ha m̄ənese kway hay d̄ərmak.

Dəmes i mazambadāy a Kəriste Bəy Maduweŋ i m̄əndzibəra

¹⁵ Ndəray andaya kə ŋgatay a Mbəlom bay,

ane tuk na, Yesu Kəriste nakə ndo hay tə ŋgatay aye na, a ndzəkit bo Mbəlom,

Mbəlom neŋgeye kəkay na, faya ma d̄əkweye ha.

Neŋgeye bagwar eye ka gər i wawa i Mbəlom hay tebiye.

A ze wu neheye tebiye Mbəlom a ge aye.

¹⁶ Hərwi Mbəlom a ge wu hay tebiye na, tə həlay ŋgay, wu neheye m̄ə mbəlom aye ta wu neheye ka dala aye,

wu neheye d̄əre a ŋgatay aye

ta wu neheye d̄əre a ŋgatay bay aye.

Wu neheye ta gədaŋ eye hay m̄ə mbəlom aye,

kwa bəy i gawla i Mbəlom hay ada bagwar tay d̄ərmak

Mbəlom a ge tə həlay ŋgay.

Wu neheye tebiye na, Mbəlom a ge tay ha tə həlay i wawa ŋgay

ada wu neheye a ge tebiye aye na, i ŋgay hay.

¹⁷ Neŋgeye na, andaya kwa ahəl nakə Mbəlom kə ge m̄əndzibəra zuk bay aye,

wu hay tebiye na, m̄ə həlay ŋgay ada maa gəs tay ha ka təv manəte eye na, neŋgeye.

¹⁸ Neŋgeye bəy i məhay gər i ndo m̄əpe m̄ədzal gər hay.

Maa ləva tay na, neŋgeye andza gər nakə a ləvay gər a bo aye.

Ndo m̄əpe m̄ədzal gər hay ka Yesu na, andza bo ŋgay.

Makurre na, neŋgeye,

maa lətsew abəra ma m̄ədahan kurre na, neŋgeye,

nakay na, andza m̄əgwede neŋgeye ka gər i ndo hay tebiye ada ka gər i wu hay tebiye.

¹⁹ Wu neheye tebiye m̄ə d̄ərev i Mbəlom aye na,

m̄ə d̄ərev i Kəriste tebiye d̄ərmak, hərwi a yay a gər andza niye.

²⁰ A say a Mbəlom na, wu hay tebiye t̄a s̄ər bo ta neŋgeye tə həlay i wawa ŋgay,

wu neheye ka dala aye ada wu neheye m̄ə mbəlom aye,

ada m̄əndze zay andaya ma wuzlah i ndo hay tə neŋgeye.

A ge niye na, tə bambaz i wawa ŋgay nakə ta dar na ka mayako m̄əzləmbadā aye.

²¹ Ahəl niye nəkurom na, d̄əreŋ ta Mbəlom, nəkurom ndo m̄əne d̄əre ŋgay hay, hərwi ka dzalawum ka wu neheye lele bay aye, ka gawum wu neheye lele bay aye.

²² Ane tuk na, anəke na, Mbəlom kə ma kurom ahaya ka təv ŋgay ta m̄əm̄əte i wawa nakə a t̄əra ndo zezəŋ

a mət aye. A ge andza niye na, hərwi ada kâ ndzum tsədaŋŋa, ka slumeye faya mələtse kame i Mbəlom mənese kwa tsekweŋ andaya fakuma bay. Ndəray ma sliye faya məmakum ha mənese bay.

²³ Lele na, dzalum ka Yesu huya ada ndzum bəŋbəŋ, kâ dagwarum bay, pum mədzał gər kurom ka wu neheye ka tsənum ma Labara Ņgwalak eye. Labara Ņgwalak eye nakay na, ta tsikay kwa a way ka məndzibəra nakay. Neŋ Pol, ndo i məsler i Mbəlom hərwi mədətay ha a ndo hay dərma.

Məsler nakə Mbəlom a vəlay a Pol aye

²⁴ Anəke na, dərev faya ma űgwasiye hərwi dəretsətseh nakə faya na siye hərwi kurom aye. Andza nakə Yesu Kəriste a sa dəretsətseh ahəl niye aye na, bo ga faya ma siye dəretsətseh dərma hərwi məhay gər i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu. Nəteye na, andza bo ga. Na siye dəretsətseh andza niye na, hərwi ada məsler űgay m̄a ndəv.

²⁵ Mbəlom a zla ga, a pa ga ndo i məsler kurom na, a gwedəŋ n̄a tsik bazlam űgay tebiye a nəkurom.

²⁶ Ahəl niye na, bazlam nakay maŋgaha eye, ndo hay tə sər bay, anəke na, kə ndohwa ahaya parakka a ndo űgay hay.

²⁷ A say a Mbəlom mədətay ha a ndo űgay hay na, wu nakə a say məge aye na, űgwalak eye haladzay, ma dzəniye ndo hay tebiye. Bazlam nakay a ndzawa maŋgaha eye nakə anəke a ndohwaw parakka a dzaydzay aye na, Yesu Kəriste mə dərev kurom. Hərwi niye, pum mədzał gər kurom ka məndze ta Mbəlom ma təv nakə ta dəslyay ha gər aye.

²⁸ Faya nəmaa dīye ha na, Yesu Kəriste eye nakay. Faya nəmaa gatay daf a ndo hay, ada faya nəmaa tətikateye wu hay tə metsehe nakə Mbəlom a vəl aye. A samay na, ndo neheye tebiye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye na, t̄a təra masəra gər eye hay.

²⁹ Hərwi niye neŋ faya na űgəliye ha bo haladzay ka məge məsler ta gədaŋ i Yesu Kəriste nakə a vəleŋ hərwi ada n̄a ndəv ha məge məsler.

2

¹ A seŋ na, sərurum ha na ge məsler haladzay hərwi kurom Kolosi hay, hərwi ndo i Lawdise hay ada hərwi siye i ndo neheye ta űgeteŋ zuk bay aye.

² Faya na giye andza niye na, hərwi məmakum naha dərev ada kâ wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom ada kâ dzapum nəte. A seŋ sa na, sərurum wu nakə Mbəlom a bəzakway ha parakka aye hərwi ada kâ ndzum bəŋbəŋ mə dəma. Sa na, ada kâ tərurum ndo i zlele hay ka tsəved űgay. Wu nakə Mbəlom a dākum ha aye na, Yesu Kəriste.

³ Neŋgeye na, ma həndəkakweye tsəved hərwi ada kâ hutakwa metsehe ada kâ sərakwa wu hay. Metsehe nakay na, lele haladzay, ma səkəmiye bo ta suloy bay.

⁴ Na tsik andza niye na, hərwi ada ndəray m̄a vakum gər tə bazlam ləfedede eye bay.

⁵ Sərurum ha na, kwa neŋ dərəŋ tə nəkurom bəbay na, faya na dzaliye huya ka nəkurom. Dərev ga faya ma űgwasiye hərwi faya ka gumeye wu hay ta tsəved eye ada hərwi nakə ka dzalum ha ka Kəriste aye, nəkurom mandza eye bəŋbəŋ lele.

Gum metsehe ta ndo masəpete ndo hay

⁶ Ka təmum Yesu Kəriste ka təra Bəy Maduweŋ kurom. Hərwi niye mede kurom m̄a ge na, andza nakə a yay a gər a neŋgeye aye.

⁷ Ndzum mə həlay űgay andza dərizl i gərdaf nakə a pa zləlay űgay a bəd haladzay aye. Dum kame kame, dzalum ha peteh ka neŋgeye huya andza nakə ta tətikakum aye. Gumay naha sisce haladzay a Mbəlom huya.

⁸ Gum metsehe, ndəray m̄a vakum gər tə metsehe nakə ma giye űgama bay aye bay. Metsehe niye na, a yaw abəra ma ndo hay ada ma məsəfəre

neheye lele bay ka mändzibëra aye bëna abëra më Këriste bay.

⁹ Ka pumateye zläm a näteye bay na, hërwi mede i Mbëlom na, tebiye më bo i Yesu Këriste.

¹⁰ Tadë näkurom madzapa eye të Këriste na, Mbëlom kë rah kurom ha të Mäsëfäre ngay. Këriste na, bëy ka gër i wu hay tebiye ada ka gër i bëy tay hay.

¹¹ Ka hutum mëdäse bo na, hërwi nakë ka dzapum të Këriste aye. Mëdäse bo niye na, mëdäse bo nakë të hëlay i ndo zezen aye bay. A yaw na, më Yesu Këriste. A zla fakuma abëra wu nakë ma diye kurom ha a mënese aye na, ta nengeye.

¹² Ahël nakë ta dzëhuë kurom ha a yam aye na, andza nakë të la kurom ka bo të Këriste aye. A hëlay niye ka tsalumaw abëra ma yam na, andza nakë näkurom të Këriste ka lätsumaw abëra ma mëdahan aye hërwi ka dzalum ha Mbëlom na, gëdan ngay andaya mëlätse kurom ahaya abëra ma mëdahan andza nakë a lätse ahaya Yesu Këriste abëra ma mëdahan aye.

¹³ Ahël niye näkurom na, andza mëdahan hay hërwi ka gawum mezeleme ada hërwi nakë Yesu Këriste kë dës kurom bay aye. Anëke na, Mbëlom kë lätse kurom ahaya abëra ma mëdahan të Yesu Këriste ada kë pësakway ha mezeleme kway.

¹⁴ Ahël niye na, sariya kë gäs kway hërwi wu nakë Mbëlom a tsik aye na, ka gakwa bay. Ane tuk na, Mbëlom kë zla fakwaya abëra mezeleme nakë ka gër kway aye, kë hama gwedere nakë fakwaya aye, andza a dar na ka mayako mazlëmbadä eye.

¹⁵ Ahël nakë Yesu Këriste a mët ka mayako mazlëmbadä eye na, a zla gëdan abëra ka fakalaw hay ada ta bëy tay hay tebiye. A hëhal tay ha kame i ndo hay tebiye, a patay horoy a däre.

¹⁶ Tadë kë ge andza niye na, ndëray kwa näte më gakum me hërwi wu mënday këgëbay hërwi wu mëse na, ndëray më gakum me bay. Ndëray kë gwadäku gum magurlom i mëhëne

siye hay, i wur kiye këgëbay i pat i mazëzukw bo na, kë tëmum bay.

¹⁷ Wu neheye na, andza mezek, a datay ha a ndo hay wu nakë ma deyeweeye kame aye. Wu dedëk eye nakë a dä ha na, bo i Yesu Këriste eye.

¹⁸ Kë gërumatay tsäved a ndo hay tã säpat kurom të bazlam këriye abëra ka magogoy kurom bay. Ndo niye hay faya ta gwadiye kuton mëgay dëretsätseh a bo, ada mëdäslatay ha gër a gawla i Mbëlom hay. Näteye faya ta tsikiye na, ka wu nakë të ngatay ma mësine aye. Slala i ndo neheye na, faya ta dëslay ha gër a bo këriye tsa, tã dzala i tay na, ka wu neheye ka mändzibëra aye.

¹⁹ Näteye madzapa eye të Këriste bëy tay sa bay. Matëra andza gër na, nengeye ada ndo mëpe mëdzal gër hay ka Yesu na, bo ngay. Ndo neheye madzapa eye të nengeye na, ta hutiye gëdan më hëlay ngay, ma dzapa tay ha ka tæv manäte eye na, nengeye. Ta gëliye, ka tsäved ngay andza nakë a yay a gër a Mbëlom aye. Ma piye tay ha ndo ngay hay ka tæv manäte eye hërwi ada näteye tebiye tã dzapa andza bo i ndo näte a zäv ka tæv manäte eye të mbäle hay ada ta slo i bo hay.

²⁰ Näkurom ka särum ha, ka mëtum ka bo të Këriste. Andza niye, fakalaw hay ta lëviye kurom sa bay. Tadë kë ge andza niye tuk na, ada ka ndzum andza näkurom ndo i mändzibëra hay sa këkay? Faya ka pumay bëzay a wu neheye të gwad:

²¹ «Kë zla wu nakay bay», «kë ndzaka wu nakay bay», «kë tatal ka wu nakay bay» aye na, ma këkay?

²² Maa tätik bazlam neheye mapala eye na, ndo hay dëkdëk tsa. Wu neheye tebiye na, ta dziye ahël nakë ndo hay ta giye ha mëslar aye.

²³ Ka madazlay, ndo hay tã dzala më gër tay bazlam neheye mapala eye na, ta vëliye mëtsehe hërwi të gwad, tã ge kuton hërwi mëpay bëzay a kule tay, marëhay gër ka dala ada mëgay dëretsätseh a bo. Ane tuk na, nen na ngatay na, kule tay ma dzëniye ndo

hərwi ada mâ gay metsehe a bor i bo
 ɲgay kwa tsekweɲ bay tebiye.

3

*Yesu Kəriste ka tərä kway ha
 wedeye hay*

¹ Nəkurom ka sərüm ha na, ka
 mbəlumaw abəra ma mədahaɲ tə
 Kəriste. Yesu Kəriste mandza eye
 tə həlay i mənday i Mbəlom anəke.
 Hərwi niye, pum mədzal gər kurom
 ka wu neheye mə mbəlom aye.

² Dzalum ka wu nakə mə mbəlom
 aye huya, kâ dzalum ka wu neheye ka
 məndzibəra aye bay.

³ Nəkurom ka sərüm ha ka mətüm,
 Mbəlom kə lətse kurom ahaya abəra
 ma mədahaɲ. Sifa kurom wedeye mə
 həlay i Kəriste, Mbəlom kə pa na ka
 təv ɲgay.

⁴ Sifa kurom dedek eye na, Kəriste.
 Ahəl nakə ma maweye na, nəkurom
 tə neɲgeye ka mumaweye dərmak ta
 məzlab ɲgay.

⁵ Hərwi niye gərüm ha mäge wu
 neheye lele bay ka məndzibəra aye.
 Gərüm ha mäge madama, mede nakə
 lele bay aye na, gərüm ha, bor i bo
 kurom mâ ge bəy ka gər kurom bay,
 wu neheye lele bay aye na, kâ pəlum
 bay, kâ gum däre ka wu hay bay
 hərwi tadə faya ka gumeye däre ka
 wu hay na, ka dəslumatay ha gər a ze
 Mbəlom.

⁶ Mbəlom ma ta gəsiye ndo neheye
 ta rəhay ha gər bay aye a sariya na,
 hərwi wu neheye anaɲ aye.

⁷ Ahəl niye na, nəkurom ka gawum
 andza niye, wu neheye lele bay eye tə
 ləvawakum gər.

⁸ Anəke na, gərüm ha wu neheye
 tebiye. Kâ gum mevel bay, däre v mâ
 ndalakum bay, kâ gumatay sewed a
 siye i ndo hay bay, kâ tsikum wu
 neheye lele bay aye ka ndo hay bay,
 bazlam neheye a ye ka bo mətsike
 bay aye na, kâ tsikum bay.

⁹ Kâ rawum me ka bo mə walaɲ
 kurom bay, hərwi ka gərüm ha mede
 kurom nakə ahəl niye aye ada tə wu
 neheye ka gawum ahəl niye aye.

¹⁰ Ka hutum mede nakə wedeye
 duh. Maa vəlakum mede nakay
 wedeye na, Mbəlom. Neɲgeye faya
 ma təriye ha wedeye pat pat hərwi
 ada mâ tərä andza neɲgeye, hərwi ada
 kâ sərüm na lele.

¹¹ Hərwi niye wuray andaya ma
 ɲgəniye kurom ha wal wal bay.
 Yahuda hay ta slala mekeleɲ eye hay
 nəteye nəte, ndo neheye madəsa bo
 eye hay ta ndo neheye madəsa bo
 eye bay aye nəteye nəte, ndo neheye
 mə kəsaf hay aye ta ndo neheye
 matərakahaɲ aye hay nəteye nəte,
 beke hay ta ndo neheye beke hay
 bay aye wuray ka ɲgəna tay ha ka bo
 abəra bay. Nəteye tebiye nəte hərwi
 Kəriste a ləva tay ha ada neɲgeye mə
 däre v i ndo hay tebiye.

¹² Mbəlom a pala kurom na, hərwi
 ada kâ tərüm ndo ɲgay hay, a wudə
 kurom. Hərwi niye, gum wu neheye
 anaɲ aye: Sakumay naha a ndo hay,
 gumatay ɲgwalak a ndo hay, rəhum
 ha gər kurom, tərüm ndo ləfedede
 eye hay, ada tərüm ndo məzle ɲgatay
 dərmak.

¹³ Sakumay a bo nəte nəte mə walaɲ
 kurom. Tadə ndoweye kə gakum
 mənese na, pəsumay ha. Pəsum ha
 bo nəte nəte mə walaɲ kurom andza
 nakə Bəy Maduweɲ a pəsakum ha
 aye.

¹⁴ Wene wene eye na, wudum bo
 nəte nəte mə walaɲ kurom hərwi tadə
 ka gum andza niye na, ka ndzumeye
 ka təv manəte eye tə däre v nəte.

¹⁵ Zay nakə Kəriste ma vəlakumeye
 mâ gəs däre v kurom bəɲbəɲ. Mbəlom
 a zalakum na, hərwi ada kâ tərüm
 nəte ada kâ hutum zay. Gumay sisəe
 huya.

¹⁶ Pum bazlam i Kəriste a däre v
 kurom lele. Dzalum ka bazlam i
 Kəriste huya. Tətikum a bo nəte
 nəte mə walaɲ kurom. Dum ha
 a bo nəte nəte mə walaɲ kurom.
 Zambadumay a Mbəlom ta dəmes hay
 wal wal ada ta dəmes nakə Məsəfəre
 Tsədəɲɲa eye a vəlakum aye. Gumay
 dəmes a Mbəlom, gumay naha sisəe ta
 məɲgwese.

17 Wu nakə ka gumeye ada ka tsikumeye tebiye na, gum andza nakə ndo i Bəy Maduweŋ Yesu hay ta giye aye. Gumay sisœ a Bəba kway Mbəlom ta məzele ŋgay.

Ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu ta ndziye mə walaŋ i ndo hay na, kəkay

18 Nəkurom ŋgwas hay, rəhumatay gər a zal kurom hay lele, hərwi a yay a gər a Bəy Maduweŋ kway andza nakay.

19 Nəkurom hasləka hay wudum ŋgwas kurom hay, kə ŋgərəzum fataya bay.

20 Nəkurom wawa hay, rəhumatay gər a bəba kurom tə may kurom mə wu hay tebiye hərwi a yay a gər a Bəy Maduweŋ kə gum andza niye.

21 Nəkurom bəba i wawa hay, kə ndalumatay ha dərev a wawa kurom hay bay. Ka gumatay andza niye na, dərev ma diye fataya abəra.

22 Nəkurom beke hay, rəhumatay ha gər a ndo i gay kurom hay ka məndzibəra mə wu hay tebiye. Kə rəhumatay ha gər ka dəre tay dəkdek tsa hərwi ada tə zambadakum bay. Duh gum məsler tə dərev kurom peteh andza ndo neheye faya ta dəslyay ha gər a Mbəlom aye.

23 Məsler neheye ta vəlakumeye tebiye aye na, gum tə dərev kurom peteh andza nakə ka gumay məsler a Bəy Maduweŋ Yesu aye, bəna məsler i ndo hay dəkdek bay.

24 Sərum ha na, mata vəlakum magogoy i məsler kurom na, Bəy Maduweŋ. Ma vəlakumeye wu nakə a pa na mə mbəlom hərwi ndo ŋgay hay aye. Ndo i gay kurom nakə faya ka gumeye məsler aye na, Yesu Kəriste.

25 Ndo neheye faya ta giye mənese aye na, Mbəlom ma ta pərateye hərwi mənese nakə faya ta giye. Neŋgeye a ŋgəna tay ha ka bo abəra ndo hay bay.

4

1 Nəkurom ndo i gay hay bəbay, gumatay gər a beke kurom hay lele, kə zəbum fataya andza wu kəriye bay.

Sərum ha nəkurom bəbay ndo i gay kurom andaya mə mbəlom.

Duwulumay me a Mbəlom pat pat ada tərūm ndo metsehe eye hay

2 Duwulumay me a Mbəlom huya. Kə gum bəle mə mađuwule me bay, gumay sisœ a Mbəlom.

3 Duwulumay me a Mbəlom hərwi may dərmał hərwi ada Mbəlom mə həndəkamay na tsəved lele ka mədə ha bazlam ŋgay a ndo hay, ada nəməa də tay ha wu i Kəriste neheye maŋgaha eye mə zəba dzaydzay. Ka sərum ha neŋ ma daŋgay na, hərwi wu nakay.

4 Duwulumay me a Mbəlom hərwi ada nə də ha parakka andza nakə kutoŋ na giye aye.

5 Gumay metsehe a mede kurom, mede kurom mə ge kame i ndo neheye ta təma Yesu Kəriste bay aye na, ŋgwalak eye. Kə nasum ha həlay eye bay, kwa kəday dzənum tay ha.

6 Bazlam kurom mə ge na, ləfedede. Mə ge na, andza sluwal. Sərum ha tadə ka mbədumeye ka bazlam tay na, mbədumatay faya ta tsəved eye lele.

Mətsike me

7 Tisik, malamar kway nakə ka wudum na haladzay ma mədzepe tə Kəriste aye, neŋgeye faya ma giye məsler i Kəriste tə dərev ŋgay peteh, neŋ tə neŋgeye nəmay faya nəmaa giye məsler pat pat hərwi Bəy Maduweŋ. Neŋ mandza eye kəkay na, ma dəkumeye ha.

8 Na sləriye naha na, hərwi ada kə sərum ha nəmay mandza eye na, kəkay. Ki ye naha na, ma makumeye naha dərev dərmał.

9 Na sləriye tay naha neŋgeye ta Onezim malamar kway. Neŋgeye dərmał faya ma pay bəzay a Yesu Kəriste tə dərev ŋgay peteh. Neŋgeye a yaw ma təv kurom. Ta ye naha na, ta tsikakumeye wu nakə faya ma giye bo kanaŋ aye tebiye.

10 Aristark nakə nəmay salamay ma daŋgay aye, kə tsikakum naha me. Markus, wawa i malamar i Barnabas kə tsikakum naha me dərmał. Tadə

ki ye naha ka tøv kurom na, tømum na lele. Ba na tətikakum wu nakə ka gumeye tsiy.

¹¹ Yesu ndo nakə tə zalay Zustus aye kə tsikakum naha me dərma. Mə walaŋ i ndo neheye faya ta giye məsler hərwi Bəy i Mbəlom tə neŋ kanaŋ aye na, Yahuda mekeleŋ eye hay bay, say ndo neheye mahkar aye. Nəteye faya ta dzəniye ga haladzay.

¹² Epafəras nakə a yaw abəra ka tøv kurom aye, kə tsikakum naha me. Neŋgeye ndo i məsler i Yesu Kəriste. Pat pat, neŋgeye faya ma rəzlay a gər mađuwulay naha me a Mbəlom hərwi kurom. Neŋgeye faya ma duwulay naha me a Mbəlom na, hərwi ada kə ndzum bəŋbəŋ lele, kə tərüm ndo masəra eye hay ka tsəved i Mbəlom, ada kə sərüm wu nakə a yay a gər a Mbəlom kə gum aye tebiye.

¹³ Ta dedək na sər neŋgeye faya ma giye məsler haladzay hərwi kurom ada hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise ada neheye ma Hiyerapolis* aye dərma.

¹⁴ Luka, doktor kway nakə ka wudakwa na haladzay aye ada Demas, ta tsikakum naha me dərma.

¹⁵ Tsikuməŋatay ha me a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye. Tsikumay me a Nimfa ada a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye tə hayawa gər a gay ŋgay aye.

¹⁶ Ka dzaŋgum na dərəwel nakay na, slərumatay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye hərwi ada tə dzaŋga dərma. Nəkurom dərma, dərəwel nakə na sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye na, tə slərakum naha hərwi ada kə dzaŋgum dərma.

¹⁷ Gwadumay a Arsip na, mə ŋgəla ha bo ka məsler i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste nakə a vəlay aye, mə ndəv ha.

¹⁸ Neŋ Pol, bo ga eye na watsakum naha mətsike me ga nakay tə

həlay ga eye. Na tsikakum naha me. Mə mətsakum gər bay, neŋ na, ma dzaŋgay.

Mbəlom mə pa fakuma ŋgama.

* **4:13** Lawdise ta Hiyerapolis na, huđgay neheye tə mbay naha a Kolosi.

Makurre i derewel i Pol nakə a watsatay naha a Tesalonik hay aye Məfələkwe

Pol a pa gay i maɗuwule me a Tesalonik na, a həlay i mahəhele ɲgay masulo eye. A ye a Tesalonik na, a yaw abəra ma Filipi. Tesalonik na, ta diye bəzay i Gəres ka dala i Masedowan. Tesalonik na, wuzlahgəma, ta səkamawa ha wu hay mə dəma. Mbəzlew hay mə dəma haladzay, wene wene eye na, Yahuda hay. Yahuda siye hay ta təma məsənəke i Pol bay, ta həhar na. Pol a watsa tay a Tesalonik neheye ta təma məpe mədzal gər ka Yesu Kəriste aye.

Madədo 1 ka 3 faya ma tsikakweye ka məndze i Tesalonik hay tə Pol.

Madədo 4 ada 5, Pol faya ma vəlateye gədan mede kame kame ma məndze i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. A mbədatay naha ka metsehe nakə ma kwasatay ha mədzal gər aye.

Mətsike me

¹ Maa watsakum naha derewel nakay na, neɲ ta Silas ada ta Timote. Nəmaa watsakum naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Tesalonik aye. Nəkurom na, ndo i Mbəlom Bəba kway ada ndo i Bəy Maduweɲ Yesu Kəriste hay. Mbəlom m̄a pa fakuma ɲgama ada m̄a vəlakum zay.

Pol a gay sisə a Mbəlom hərwi mede i ndo məpe mədzal gər ha ka Yesu

² Nəmay faya nəmaa gay naha sisə a Mbəlom pat pat hərwi kurom kwa a həlay waray. Ahəl nakə nəmaa dūwulaway naha me a Mbəlom aye na, nəmaa dūwulaway naha me hərwi kurom tebiye.

³ Ahəl nakə nəmaa dūwulaway naha me a Mbəlom aye na, nəmaa dzalawa ka məsler kurom nakə faya

ka gumeye hərwi ka dzalum ha ka Yesu Kəriste aye. Faya nəmaa dzaliye sa na, nəkurom faya ka ɲgəlumeye ha bo ka məsler ta gədan hərwi nakə ka wudum Yesu Kəriste ada nəkurom mandza eye bəɲbəɲ lele hərwi nakə faya ka təkumeye dəre a Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste aye.

⁴ Malamar ga hay, nəmaa sər ha, Mbəlom a wudə kurom. A pala kurom na, hərwi ada k̄a tərūm ndo ɲgay hay.

⁵ Nəmaa sər ha hərwi ahəl nakə nəmaa dəkum ha Labara ɲgwalak eye na, nəmaa tsik tə bazlam dekdek tsa bay, nəmaa tsik ta gədan i Məsəfəre Tsədanɲa eye. Nəmaa sər ha lele wu nakə nəmaa tsik aye na, dedek. Ahəl nakə nəmay mə gay kurom aye na, ka sərūm ha mede may. Nəmay faya nəmaa giye andza niye na, hərwi madzəne kurom.

⁶ Nəkurom na, ka dazlumay a məpay bəzay a mede may ada a bəmalə i Bəy Maduweɲ kway. Ahəl nakə ka təmum bazlam i Mbəlom aye na, ka sum dəretsətseh haladzay hərwiye, ane tuk na, dūh dərev kurom kə ɲgwasa hərwi bazlam nakay ta gədan i Məsəfəre Tsədanɲa eye.

⁷ Andza niye faya ka bəzumatay ha tsəved lele eye a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye tebiye ka dala i Masedowan ada ma Akay* aye, ta sər ha ma kəkay məndze tay nakə ta ndziye aye.

⁸ Hərwi kurom, ndo hay haladzay ma Masedowan ada ma Akay ta tsəne labara i Bəy Maduweɲ kway, ane tuk na, nəteye dekdek bay. Sa na, ndo hay kwa ka waray ta tsəne ka mədzal gər kurom nakə ka dzalum ha ka Mbəlom aye. Wuray andaya nakə nəmay nəmaa səkahiye ha faya aye bay.

⁹ Nəteye tə bazlam tay faya ta tsikiye fakuma, ma kəkay nakə ka təmum may lele ahəl nakə nəmay mə gay kurom aye. Faya ta tsikiye sa, ka məgər ha kule hay, ka pumay bəzay a Mbəlom nakə dedek eye, neɲgeye ta

* 1:7 Akay: Məzele i Gəres nakə tə zalaway ha guram eye.

sifa aye.

¹⁰ Tə sər ha nəkurom faya ka həbumeye wawa ŋgay nakə ma deyeweye mə mbəlom aye. Wawa niye na, Yesu nakə Mbəlom a mbəl ahaya abəra ma mədahaŋ aye. Neŋgeye ma buwiye kway abəra ma mevel i Mbəlom nakə ma ndziye ka ndo i mezeleme hay aye. Ma giye na, pat i sariya ŋgay nakə ma slaweye aye.

2

Məsler i Mbəlom nakə Pol a ge ma Tesalonik aye

¹ Malamar ga hay, nəkurom ka sərur ha tə gər kurom mede may nakə nəmaa ye naha a gay kurom aye na, kəriye tsa bay.

² Ka sərur ha nəmaa sa dəretsətseh haladzay ma Filipi təday, ta tsadamay. Ahəl nakə nəmaa ndisl naha a gay kurom aye na, ndo mənə dəre may hay ta samay dəretsətseh huya ane tuk na, Mbəlom kə mamay naha dərev hərwi ada nəmaâ dākum ha Labara Ŋgwalak eye nakə a yaw abəra ka təv ŋgay aye.

³ Ahəl nakə nəmaa gatay amboh a ndo hay ka matəme bazlam i Mbəlom aye na, nəmaa raw me bay, wu nakə lele bay aye na, andaya ma mədzal gər may bay, nəmaa vay gər a ndəray bay.

⁴ Duh nəmaa tsik na, wu neheye Mbəlom a gwadamay dım ha aye hərwi a zəba famaya na, nəmaa a yay a gər. A vəl Labara Ŋgwalak eye a həlay may na, hərwi ada nəmaâ dātay ha a ndo hay. Nəmaa diye ha na, hərwi ada nəmaâ yatay a gər a ndo hay bay. Ane tuk na, hərwi ada nəmaâ yay a gər a Mbəlom neŋgeye nakə a sər dərev may aye.

⁵ Nəkurom ka sərur ha lele dāda nəmaa tsikakum wu hərwi məvakum gər bay ada dāda ki yamayaw a mədzal gər nəmaa tsikakum wu hərwi ada kâ vəlumamay bay. Wu nakə na watsa kanan aye na, Mbəlom a sər ha dedek.

⁶ Nəmaa pəla ndo hay tâ zambadamay bay, kwa nəkurom, kwa siye i ndo hay, a samay andza niye bay.

⁷ Həbe na, nəmaa ləvakum gər hərwi nəmay na, ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste hay, ane tuk na, a samay andza niye bay. Duh nəmaa ndza mə walaŋ kurom ta ləfedede eye andza may i wawa hay nakə ma gatay gər a wawa ŋgay hay aye.

⁸ Nəmaa wuda kurom haladzay. Hərwi niye, ahəl nakə nəmay ka təv kurom aye na, a samay mədakum ha Labara Ŋgwalak eye nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye. Ada neŋgeye niye dekdek bay, a samay məvəle ha məsəfəre may hərwi kurom, hərwi ka yumamay a gər haladzay.

⁹ Malamar ga hay, kâ mətsum ha gər ta məsler nakə nəmaa ge mawura bo eye mə gay kurom aye bay. Nəmaa ge məsler kwa ta həvad, kwa ta həpat hərwi ada nəmaâ tsətsah fakuma wu mənday bay. Andza niye, nəmaa dā ha Labara Ŋgwalak eye i Mbəlom ze matsətsehe fakuma wuray.

¹⁰ Nəkurom ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, ka sərur ha mede may ahəl nakə nəmay mə walaŋ kurom aye na, lele ada dedek eye ada Mbəlom a sər ha dərma. Ndəray ma sliye mətsike famaya wuray bay.

¹¹ Ka sərur ha, nəmay ta nəkurom andza bəba ta wawa ŋgay hay.

¹² Nəmaa vəlakum gədaŋ. Nəmaa gawakum amboh hərwi ada mede kurom mâ yay a gər a Mbəlom, neŋgeye nakə a zalakum hərwi ada kâ fələkum a bəy ŋgay, ma təv nakə ŋgwalak eye haladzay aye.

¹³ Nəmay faya nəmaa gay naha sişce a Mbəlom huya sa na, hərwi ahəl nakə nəmaa dākum ha bazlam i Mbəlom aye na, ka pum faya zləm. Ka təmum, ka sərur ha ta dedek bazlam nakay a yaw abəra ka təv i Mbəlom bəna bazlam i ndo zezeŋ bay. Ayaw ta dedek bazlam nakay a yaw na, mə həlay i Mbəlom. Faya ma giye məsler mə nəkurom neheye ka dzalum ha ka Yesu Kəriste aye.

14 Malamar hay nəkurom ka tərüm andza məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma dala i Yahuda nəteye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye. Yahuda hay ta satay dəretsətseh ada anəke ndo i gəma kurom hay ta sakum dəretsətseh dərmak andza i tay.

15 Yahuda neheye na, ta kədf ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye ahəl niye aye, ta kədf Bəy Maduweŋ kway sa. Ta həharawa may dərmak. Nəteye na, tə yay a gər a Mbəlom bay tebiye, nəteye ndo mənay dəre a ndo hay tebiye.

16 Andza niye, nəmaa dətatay ha bazlam i Mbəlom a ndo siye neheye nəteye Yahuda hay bay aye hərwi ada Mbəlom m̄a təma tay ha na, a satay bay. Anəke na, ta rah ha ka mənese tay nakə tə gawa aye tebiye, ada kə ndalay a Mbəlom fataya, sariya ŋgay ma gəsiye tay ha.*

A say a Pol mambəde gər a Tesalonik

17 Malamar hay, nəmay na, ahəl nakə nəmaa ye abəra ka təv kurom, nəmaa gər kurom ha aye na, hawa kurom a gawamay haladzay, a samay mənğatakum. Tə dəre na, nəmay dərən tə nəkurom. Ane tuk na, dərev may mandza eye na, tə nəkurom huya. Nəmaa pəla tsəved madzəga haladzay mede naha mənğatakum.

18 A samay mambəde naha gər ka təv kurom. Neŋ Pol tə gər ga, na tsik sik haladzay nakə a seŋ mede naha aye. Ane tuk na, Fakalaw ka dərəzlamay na tsəved.

19 Ayaw, məpe mədzal gər may ta mənğwese may na, hərwi kurom. Nəkurom magogoy may nakə nəmaa ŋgalakiye kurom ha kame i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste pat nakə ma maweye aye.

20 Ayaw, ta dedek nəmaa ŋgalakiye kurom ha ada dərev may ma ŋgwasiiye hərwi kurom.

3

1 Ahəl nakə nəmaa tsəne labara kurom sa bay aye na, nəmaa sla faya məgəse dərev sa bay. Nəmaa gwad nəmaa sləriye naha Timote ka təv kurom. Nəmay na, nəmaa ndziye ma Aten mahəmeye təmad.

2 Ka sərüm ha Timote neŋgeye malamar kway. Neŋgeye ta nəmay faya nəmaa giye məsler i Mbəlom. Nəmay ta neŋgeye faya nəmaa diye ha Labara Ŋgwalak eye i Yesu Kəriste. Nəmaa slər naha ka təv kurom hərwi ada m̄a dzəna kurom ada m̄a makum naha dərev ada nakə k̄a ndzum bəŋbəŋ ka tsəved i Mbəlom aye,

3 hərwi ada dəretsətseh nakə faya ma ndzakumeye a gər aye m̄a dze kurom ha ta dəba bay. Ba ka sərüm ha a ye ka bo ka sakweye dəretsətseh andza niye.

4 Ahəl nakə nəmay ka təv kurom, dəretsətseh ka ndzakway a gər zuk bay aye na, nəmaa tsikakum, nəmaa gwadəkum aza dəretsətseh ma deyeweye ada kə ndislew andza nakə ka sərüm aye.

5 Hərwi niye na sla faya madəme sa bay. Na slər naha Timote ka təv kurom hərwi ada n̄a tsəne labara kurom. Agəna nəkurom faya ka dzalumeye ha huya ka Yesu Kəriste kəgəbay agəna Fakalaw kə vakum gər. Tadə kə ge andza niye na, məsler nakə nəmaa ge mə walaŋ kurom aye na, ka tərə kəriye.

6 Ane tuk na, anəke Timote nakə a ye naha ka təv kurom aye, kə maw ka təv may. Kə tsikamay labara hay ŋgwalak eye ka nəkurom. A gwad na, nəkurom faya ka dzalumeye ha ka Yesu Kəriste huya ada ka wudum bo nəte nəte. A gwad sa na, ka pum may a mədzal gər kurom, a sakum mənğatamay andza nəmay nakə a samay mənğatakum aye dərmak.

7 Andza niye malamar may hay, dəretsətseh faya ma ndzameye a gər haladzay ada ndo hay faya ta kwasameye gər haladzay. Ane tuk na, ahəl nakə Timote a maw a

* 2:16 Zəba ma Roma hay 11.28-32.

tsikamay labara kurom aye na, kə mamay naha dārev hārwi nəkuroom faya ka dzalumeye ha ka Yesu Kəriste huya.

⁸ Anəke na, dārev may kə ŋgwas hārwi nəkuroom mandza eye bəŋbəŋ mə həlay i Bəy Maduweŋ.

⁹ Kwa nəmaa gay naha sisce a Mbəlom ma kəkay na, kə sla bay, hārwi dārev may kə ŋgwas haladzay hārwi kurom.

¹⁰ Nəmay faya nəmaa dūwulay naha me ta həpat ta həvad hārwi ada mə vəlamay tsəved nəmaa ye naha mazəbakumaw dāre ada matətikakum wu nakə ka sərurum zuk bay aye hārwi ada kə səkahum ha mədzal gər ka Yesu Kəriste.

¹¹ Mbəlom Bəba kway tə gər ŋgay eye ta Bəy Maduweŋ kway Yesu tə vəlamay tsəved mede naha ka təv kurom.

¹² Bəy Maduweŋ mə gəl ha mawude bo kurom nakə ka wudum bo mə walaŋ kurom aye kame kame ada kə wudum ndo hay tebiye kame kame andza nakə nəmay nəmaa wuda kurom aye.

¹³ Andza niye, ma vəleye gədan a dārev kurom hay hārwi ada mənese mə ge andaya mə nəkuroom bay ada kə tərurum tsədanŋa kame i Bəba kway Mbəlom pat nakə Bəy Maduweŋ Yesu ma maweye aye. Mata maw na, neŋgeye ta ndo ŋgay hay tebiye.

4

Mede nakə ayay a gər a Mbəlom aye

¹ Malamar ga hay, wu nakə nəmaa ndəvakumeye naha mətsike aye na anaŋ: Ahəl niye nəmaa tətikakum mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye. Nəmaa sər ha mede kurom na, andza niye. Anəke nəmay, nəmaa gakumeye amboh ta məzele i Bəy Maduweŋ kway Yesu, pumay bəzay a mede kurom niye kame kame.

² Ka sərurum ha mede nakə nəmaa gwadəkum pumay bəzay ta gədan i Bəy Maduweŋ kway Yesu aye.

³ Wu nakə a say a Mbəlom aye na, tərurum tsədanŋa. Andza məgwede na, kə gum madama bay.

⁴ Kwa way mə walaŋ kurom tə ndza ta ŋgwas ŋgay salamay ka tsəved nakə a yay a gər a Mbəlom aye, ndo hay tə ŋgəlakum bəzay bay.

⁵ Kə gərurumay ha bo a bor i bo kurom bay. Maa ge andza niye na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye.

⁶ Ndəray mə gay mənese a ndo ta təv i ŋgwas bay, mə vay gər kwa tsekwen bay. Sərurum ha na, Bəy Maduweŋ kway ma vəlateye dərətsətseh a ndo neheye ta giye slala i mənese nakay aye. Nəmaa gakum daf, ba nəmaa tsikakum.

⁷ Mbəlom kə zalakway. Ane tuk na, a zalakway na, hārwi ada kə gakwa madama bay. Neŋgeye a zalakway hārwi ada kə ndzakwa tsədanŋa.

⁸ Hārwi niye, ndoweye ka kərah bazlam neheye na, a kərah bazlam i ndo hay bay. A kərah na, Mbəlom, neŋgeye nakə a vəlakum Məsəfəre Tsədanŋa eye.

⁹ Malamar ga hay, wuray andaya nakə na watsakumeye naha sa ka mawude siye i ndo i Yesu hay aye na, andaya bay, hārwi bo i Mbəlom eye tə gər ŋgay ka tətikakum, wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom.

¹⁰ Ayaw, ta dedək ka wudum ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ka dala i Masedowan aye tebiye. Ane tuk na, faya nəmaa gakumeye amboh, gum andza niye kame kame.

¹¹ Pəlum na, məndze nakə səkeffe aye. Kə tələkum me kurom a wu i ndo siye hay bay. Gum məsler tə həlay kurom eye andza nakə ba nəmaa tsikakum aye.

¹² Tadə ka gum andza niye na, ndo neheye ta dzala ha ka Yesu Kəriste zuk bay aye na, ta rəhakumeye ha gər ada ka rəkumeye wu mənday wal bay.

Bəy Maduweŋ Yesu ma maweye

¹³ Malamar ga hay, a samay məgəre kurom ha ze məsəre wu ka bazlam i ndo neheye ta mət aye bay. Hārwi a

samay na, dārev mâ ye fakuma abēra bay andza ndo neheye faya ta hābiye madayaw i Yesu tēbey aye.

¹⁴ Tadā azlakwa ka sarakwa ha Yesu kē mēt ada kē lētsew abēra ma mādahan, sērum ha ndo neheye tē mēt 6a ta dzala ha ka Yesu aye na, Mbēlom ma lētse tay ahaya abēra ma mādahan, ma hayatay gēr ka tēv i Yesu.

¹⁵ Wu nakē nēmaa tsikakumeye anāke aye na, Bēy Maduweŋ kway kē dā ha. Pat nakē ma maweye na, nēkway neheye tē dāre ka mēndzibēra aye ka lahakwateye kame a ndo neheye ta mēt aye bay.

¹⁶ Pat eye niye na, Mbēlom ma vālateye tsāved a gawla ŋgay hay, bēy i gawla i Mbēlom hay ma zaliye ta magala. Tsa na, tolom i Mbēlom ma lēviye ada Bēy Maduweŋ kway Yesu Kēriste, bo ŋgay eye ma mbēzlaweye abēra mē mbēlom. Ndo neheye tē mēt 6a ta dzala ha ka neŋgeye na, nēteye ta lahiye mēlētsew abēra ma mādahan,

¹⁷ tsa na, Mbēlom ma hayakweye gēr a nēkway neheye huya tē dāre aye hērwi ada nēkway tage nēteye kē hayakwa gēr ma pazlay. Nēkway tebiye ka dzakweye gēr ta Bēy Maduweŋ kway ka mēgēr mbēlom. Ka ndzakweye huya ta Bēy Maduweŋ kway ka tēv manāte eye.

¹⁸ Hērwi niye, mum ha dārev a bo tē bazlam neheye nēte nēte mē walaŋ kurom.

5

Ndāray a sār pat i mēmaw i Yesu bay

¹ Malamar hay, ka bazlam i pat kēgēbay hēlay i mēmaw i Bēy Maduweŋ na, nēmaa watsakumeye naha na, ma dzāniye kurom bay,

² hērwi bo kurom eye ka sērum ha ma maweye andza mēkal ndāray ma sēriye faya bay.

³ A hēlay nakē ndo hay ta gwadiye: «Gēma may mandza eye zay, wuray andaya ma gameye bay.» A hēlay niye na, dāretsētseh ma dazleye tuk, ta dzaliye faya bay. Tsāved andaya mētēme abēra mē dēma bay. Ma giye

na, andza ŋgwas nakē mēwe wawa a dazlay, mēwure ŋgay eye a dazlay kwayaŋŋa aye.

⁴ Malamar ga hay, nēkurom na, andza ndo neheye nēteye ma lēvoŋ aye bay. Pat eye niye mā ndzakum a gēr andza mēkal bay.

⁵ Hērwi nēkurom tebiye ndo neheye tē yawa mē dzaydzay ta hēpat aye. Nēkway na, andza ndo neheye tē yawa ta hēvad ma lēvoŋ aye bay.

⁶ Hērwi niye, kē ndzaharakwa andza siye hay bay. Nēkway dūh ndzakwa tsezlezlēŋe ada gakway metsehe a bo kway.

⁷ Ndo neheye tē ndzahārawa aye na, tē ndzahārawa ta hēvad ada tē kwayawa na, ta hēvad dērmak.

⁸ Nēkway na, ndo neheye mandza eye mē dzaydzay aye, nēkway ka hēhalakwa ma lēvoŋ bay. Hērwi niye, gakway metsehe a bo, dzalakwa ha ka Yesu Kēriste huya ada wudakwa bo nēte nēte. Niye na, andza ka pakwa ka bo peteked i bēre hērwi ada wuray mā gakway bay. Hēbakwa pat nakē Mbēlom ma tēmiye kway ha hērwi mēpe faya mēdzal gēr kway na, andza mbēramdaw i bēre nakē tē pawā a gēr a hēlay i vērām aye.

⁹ Mbēlom a pala kway na, hērwi ada mā vēlakway dāretsētseh bay. A pala kway dūh na, hērwi ada mā tēma kway ha tē hēlay i Bēy Maduweŋ kway Yesu Kēriste.

¹⁰ A mēt na, hērwi kway hērwi ada nēkway ta neŋgeye kē ndzakwa ka tēv manāte eye. Kwa tadā ka mētakwa tsiy, kwa tadā nēkway tē dāre mba, pat nakē ma maweye na, nēkway tē neŋgeye, ka ndzakweye ka tēv manāte eye.

¹¹ Hērwi niye, mum ha dārev a bo mē walaŋ kurom ada dzānum bo hērwi ada kē hutum gēdaŋ andza nakē 6a faya ka gumeye anāke aye.

Mandāve i bazlam

¹² Malamar hay, faya nēmaa gakumeye amboh, rēhumay ha gēr a ndo neheye faya ta giye mēsler i Mbēlom mē walaŋ kurom aye. Bēy

Maduweŋ a pa tay ha kame kurom hærwi ada tâ têtikakum tsævedŋgay.

¹³ Rəhumatay ha gær lele ada wudum tay ha haladzay hærwi faya ta giye məsler i Mbəlom. Ndzum zay mə walaŋ kurom.

¹⁴ Malamar hay, faya nəmaa gakumeye amboh, tsikumatay faya a ndo i sœ hay, mumatay naha dærev a ndo neheye zluwer a gatay aye ada məmatay bo a ndo neheye bəle aye hay, zlum ŋgatay kwa ka way tebiye.

¹⁵ Gum metsehe, ndəray mâ ma ha sewed tæ sewed bay. Gum gədaŋ kwa kəday hærwi ada kâ gum duh na, wu ŋwalak eye hay mə walaŋ kurom ada a ndo hay tebiye.

¹⁶ Ndzum na, pat pat ma mənŋwese.

¹⁷ Duwulumay me a Mbəlom pat pat.

¹⁸ Kwa a həlay waray, gumay naha sisœ a Mbəlom. Anaŋ wu nakə nəkurom ndo neheye madzapa eye tæ Yesu Kəriste a say a Mbəlom kâ gum aye.

¹⁹ Kâ kərahumay ha tsævedŋ a Məsəfəre Tsədəŋŋa ka mətsike me bay.

²⁰ Ka ta rəsum na bazlam i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay bay.

²¹ Dzədzamum tay ha wu neheye ta tsikiye tebiye təday ada pum wu nakə lele eye a dærev kurom.

²² Kâ gum mənese bay tebiye.

²³ Mbəlom tæ gær ŋgay neŋgeye nakə a vəl zay aye, mâ təra kurom ha tsədəŋŋa eye hay. Mâ tsəpa məsəfəre kurom ta mədzal gær kurom tæ bo kurom tebiye hærwi ada a həlay nakə Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ma maweye na, ndəray mâ ŋgəlakum bəzay ta tæv i wuray kwa tsekweŋ bay.

²⁴ Mbəlom a zalakum na, hærwi ada kâ tərur ndo ŋgay hay. Neŋgeye ma giye andza niye hærwi wu nakə kə tsik aye na, ma giye.

²⁵ Malamar hay, duwulumay me a Mbəlom hærwi may dərma.

²⁶ Tsikumatay me a ndo məpe mədzal gær hay ka Yesu tebiye lele.

²⁷ Na gakum amboh ta məzele i Bəy Maduweŋ kway: Dzaŋgum dærewel

nakay kame i siye i ndo məpe mədzal gær hay ka Yesu tebiye.

²⁸ Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste mâ pa fakuma ŋgama.

Masulo i d̄erewel i Pol nakə a watsatay naha a Tesalonik hay aye Məfələkwe

Derewel nakay masulo eye a masay a gər i bazlam nakə a tsik mə d̄erewel nakə makurre eye. Həlay eye faya ma diye a d̄əba, gər faya ma kwasateye a ndo məpe mədzal gər hay hərwi Bəy Maduweŋ Yesu kə maw zuk bay. Ma Tesalonik na, siye hay tə gwad pat i məmaw i Bəy Maduweŋ kə ndislew (2.2). Siye hay ta kərah məge məsler (3.6-12).

Mə d̄erewel nakay na, Pol faya ma səkahiye ha məsənəke ŋgay. Məpe mədzal gər ka Yesu ma mbatiye ha labara i ndo zezeŋ bay. Ma mbatiye ha wu mawura bo eye ta d̄əretsətseh wal bay. Pat nakə Yesu ma maweye na, mənese ma dziye (1.5-9). Anəke na, mənese faya ma giye məsler ta məkal (2.1-12). Pol a tsik faya andza ndo nakə tə zalay «ndo i sewed» aye. Neŋgeye na, gədaŋ nakə a hayay gər a gədaŋ sewed eye hay tebiye aye.

Mətsike me

¹ Maa watsakum naha d̄erewel nakay na, neŋ Pol, Silas ada ta Timote. Nəmaa watsakum naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Tesalonik aye, nəkurom i Mbəlom Bəba kway ada i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste.

² Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste t̄a pa fakuma ŋgama ada t̄a vələkum zay.

Bəy Maduweŋ ma gateye sariya a ndo i mändzibəra hay

³ Malamar ga hay, a ye ka bo nəmāa gay naha sisə a Mbəlom hərwi kurom pat pat. A ye ka bo nəmāa ge andza niye hərwi faya ka səkahumeye ha məpe mədzal gər kurom ka neŋgeye ada nəkurom tebiye, kwa way a wuda siye i ndo hay kame kame d̄ərmak.

⁴ Hərwi niye ahəl nakə nəmay ta siye i məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, nəmaa tsikawa fakuma ta məŋgwe hərəwi ndo hay faya ta gakumeye d̄əretsətseh, faya ta nakumeye d̄əre, ane tuk na, ka hwayum bay. Ka səmumay ha, faya ka dzalumeye ha ka Yesu Kəriste. Nəmay faya nəmaa ŋgalakiye kurom ha.

⁵ Wu nakay faya ma diye ha parakka Mbəlom ma giye sariya ada sariya ŋgay na dedek. Ka gum d̄əretsətseh andza niye na, hərwi ada k̄a tərūm ndo məfələkwe a Bəy i Mbəlom. Hərwi niye nakə faya ka sumeye d̄əretsətseh aye.

⁶ Dedek, Mbəlom ma giye na, wu nakə dedek eye, ma gateye d̄əretsətseh a ndo neheye ta gakumeye d̄əretsətseh aye.

⁷ Nəkurom ndo neheye anəke faya ka sumeye d̄əretsətseh aye na, Mbəlom ma vələkumeye zay ada ta nəmay d̄ərmak. Ma giye andza niye na, a həlay nakə Bəy Maduweŋ kway ma mbəzlaweye mə mbəlom aye. Gawla ŋgay gədaŋ eye hay ta laka ahaya.

⁸ Bəy Maduweŋ kway ma deyeweye ma d̄ərneh i ako, ma gateye d̄əretsətseh a ndo neheye t̄a sər Mbəlom bay ada ta kərah Labara Ŋwalak eye i Bəy Maduweŋ Yesu kway aye.

⁹ Ta siye d̄əretsətseh. Ta dziye ka tor eye, Mbəlom ma d̄ərzlatəye a tsəved hərwi ada t̄a yaw ka t̄əv i Bəy Maduweŋ bay. Ta sliye mändze ma məzlaḅ nakə a ze kwa mey aye bay.

¹⁰ Wu nakay ma giye bo na, pat nakə Bəy Maduweŋ ma maweye. Ndo ŋgay hay ta zambadeye. Ndo neheye ta dzala ha ka neŋgeye tebiye ta d̄əslay ha gər. Ka d̄əslumeye ha gər d̄ərmak hərwi ka t̄əmum bazlam nakə nəmaa d̄akum ha aye.

¹¹ Hərwi niye, nəmay faya nəmaa d̄uwulay naha me a Mbəlom huya hərwi kurom. Nəmaa d̄uwulay naha me na, hərwi ada k̄a ndzum andza neheye a zalatay aye. Nəmaa

dūwulay naha me hārwi ada mā dzəna kurom ka mäge wu neheye ŋwalak eye tebiye a sakum haḅe mäge aye ada mäsler nakə ka gumeye hārwi mädzal gər ka Yesu aye. Nəmaa gwadəye: Mā dzəna kurom ta gədaŋ ŋgay.

¹² Andza nakay, ndo hay ta zambadəye a məzele i Bəy Maduweŋ kway Yesu hārwi kurom ada ndo hay ta zambadəkumeye hārwi ŋgay dərma. Wu nakay ma giye na, hārwi Mbəlom ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ta piye fakuma ŋgama.

2

Wu nakə ma lahiye mäge kame aza Yesu ma maweye aye

¹ Malamar hay, a seŋ mäsike ka pat i məmaw i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ada i məhay gər kway kame ŋgay. Faya nəmaa gwadəkumeye naha,

² kâ dzədzum ha mädzal gər kurom bəse tə wu nakə siye hay tə gwad pat nakə Bəy Maduweŋ ma maweye kə husaw aye bay. Kwa tadə ndo i maslaŋ hay ta tsik, kwa tadə ka tsənum abəra ka ndo neheye faya ta diye ha bazlam i Mbəlom, kəgəbay tə gwad maa watsa andza niye na, neŋ, kâ dzədzarum bay.

³ Ndəray mā vakum gər kwa tsekweŋ bay tebiye. Pat eye kə husaw zuk bay hārwi ma husaweye na, ndo hay haladzay ta gəriye ha tsəved i Mbəlom təday, ndo i sewed nakə Mbəlom ma kaliye ha a ako aye ma deyeweye təday. Tsa na, pat eye ma husaweye tuk.

⁴ Ndo i sewed niye ma gateye me a ndo hay ka mädəslay ha gər kwa tadə a Mbəlom, kwa a mey, ma gwadateye kâ dəslumay ha gər bay. Ma gwadateye neŋgeye na, a ze kwa mey tebiye. Ma fələkwiye kwa a gay i mädəslay ha gər a Mbəlom, ma ndziye mə dəma, ma gwadiye neŋgeye Mbəlom.*

⁵ Ahəl nakə neŋ mə gay kurom aye na, na tsikakum wu neheye, kə mäsakum gər daw?

⁶ Anəke wu ka dərəzlay na tsəved ada ka sərūm wu nakə a dərəzlay na tsəved aye. Aza həlay eye kə sla na, ndo i sewed niye ma ndohwaweye parakka.

⁷ Sewed nakay faya ma giye mäsler mə walaŋ i ndo hay, ane tuk na, neŋgeye maŋgaha eye, ada ma ndziye maŋgaha eye hus a həlay nakə ndo madərəzlay na tsəved ma gəriye ha madərəzlay na tsəved aye.

⁸ Tsa na, ndo i sewed ma ndohwaweye parakka. Ma dəba i wu nakay na, Bəy Maduweŋ Yesu ma maweye ta gədaŋ ŋgay. Ma kədiye na abəra mə dəma ta gədaŋ i məsəfəre ŋgay nakə ma vəzlaweye mə bazlam ŋgay aye.

⁹ Ndo i sewed niye ma deyeweye na, ta gədaŋ i Fakalaw. Ma giye masuwayaŋ hay wal wal, ma gateye hərbəbəkka a ndo hay. Ma vateye gər a ndo hay tə wu niye ma giye.

¹⁰ Ma giye wu neheye ŋwalak eye bay aye wal wal tebiye ada ma vateye gər a ndo neheye ta kutsiye tay ha a ako nakə dādā ma mbatiye bay aye. Ta dziye andza niye hārwi ta wudā dedək bay, ta kərah. Tadə ta təma na, Mbəlom ma təmiye tay ha haḅe.

¹¹ Hārwi niye, Mbəlom ma sləriye fataya ndo məvatay gər gədaŋ eye hārwi ada tā vəlay ha mädzal gər tay a maraw me.

¹² Mbəlom a ge andza niye na, hārwi ada sariya mā gəs tay ha ndo neheye ta təma dedək bay aye ada ta wudā mäge mənese aye.

Ndzum ka tsəved i Mbəlom bəŋbəŋ

¹³ Nəkurom malamar may hay nakə Mbəlom a wudā kurom aye, kutoŋ nəmaa gay naha siḅe a Mbəlom pat pat hārwi kurom, bəna Mbəlom a pala kurom kwa ahəl nakə mändzibəra andaya zuk bay aye hārwi mətəme kurom ha. A təma kway ha ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə a təra kurom ha ndo məpe

* 2:4 Zəba ma Daniyel 11.36; Ezekiyel 28.2.

mədzal gər hay ka Yesu aye. Mbəlom a təma kurom ha na, hərwi ka dzalum ha ka wu nakə dedək aye.

¹⁴ Mbəlom a zalakum na, ahəl nakə nəmaa dəkum ha Labara Nğwalak eye i Yesu Kəriste aye. A say na, kâ hutum məzlaḅ i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste dərmak.

¹⁵ Hərwi niye malamar ga hay, ndzum dəwerwerre ḅəŋḅəŋ lele, dzalum ka wu neheye nəmaa tətikakum aye huya, kwa tadə nəmaa tətikakum tə bazlam kwa tadə nəmaa watsakum naha a dərewel, pum na a mədzal gər kurom.

¹⁶ Faya na dūwulay naha me a Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tə gər ŋgay eye ada a Mbəlom Bəba kway nakə a wudā kway aye. Ta ŋwalak ŋgay, faya ma makweye naha dərev huya ada faya ma dzəniye kway ka mədzal gər kway, ka wu nakə ŋwalak eye ma deyewe kame aye.

¹⁷ Mâ makum naha dərev ada mâ vəlakum gədaŋ ka mäge wu neheye ŋwalak eye hay huya ada ka mətsike wu neheye ŋwalak eye hay huya.

3

Duwulumay me a Mbəlom hərwi may

¹ Malamar hay, nakay na, wu nakə nəmaa ndəviye ha mətsikakum aye. Duwulumay me a Mbəlom hərwi may hərwi ada bazlam i Bəy Maduweŋ Yesu mâ ye kame bəse bəse ada ndo hay tâ rəhay ha gər andza nəkurom neheye ka rəhumay ha gər aye dərmak.

² Duwulumay me a Mbəlom hərwi may hərwi ada mâ tsəpa may abəra ka ndo i sewed hay, hərwi a say a siye hay matəme bazlam i Mbəlom nakə nəmaa tsikiye bay.

³ Ane tuk na, Bəy Maduweŋ na, a mbəday həlay a bazlam ŋgay bay. Ma dzəniye kurom ada kâ tərūm gədaŋ eye hay ada ma tsəpiye kurom abəra ka Fakalaw.*

⁴ Bəy Maduweŋ kway faya ma dzəniye may ka mäge fakuma mədzal gər. Nəmaa sər ha na, faya ka gumeye

wu nakə nəmaa tsikakum aye ada ka gumeye huya.

⁵ Bəy Maduweŋ kway mâ dzəna kurom hərwi ada kâ sərūm ha ma kəkay nakə Mbəlom a wudā kurom aye ada kâ səmumay naha a dərətsətseh andza Yesu Kəriste nakə a səmay naha aye.

Kwa way mâ ge məsler

⁶ Malamar hay, faya nəmaa tsikakumeye ta məzele i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste, faya nəmaa gwadakumeye na, kâ ndzum ka təv i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye sə eye bay, hərwi ta kərah wu neheye nəmaa tətikakum aye.

⁷ Nəkurom ka sərūm ha tə gər kurom eye wu nakə ka gumeye hərwi məpay bəzay a mede may aye. Hərwi ahəl nakə nəmay mə gay kurom aye na, nəmay sə eye hay daw?

⁸ Nəmaa nda wu mənday i ndo mekeleŋ eye hay kəriye bay, nəmaa səkam məsəkəme. Nəmaa ge məsler tə madagər eye həvad ta həpat hərwi wu mənday may hərwi ada nəmaâ vəlakum dərətsətseh hərwi wu mənday bay.

⁹ Nəmaa ge məsler andza niye na, nakə tsəved may andaya mətsətsehe fakuma wu mənday bay aye bay. Ane tuk na, nəmaa ge dūh na, hərwi mədakum ha wu nakə kâ gum aye.

¹⁰ Ahəl nakə nəmay mə gay kurom aye na, nəmaa tsikakum, nəmaa gwadakum: Tadə ndoweye kə ge məsler bay na, kâ vəlūmay wu mənday bay.

¹¹ Nəmaa tsikakum naha andza niye na, hərwi nəmaa tsəne tə gwad ndo mekeleŋ eye hay mə walaŋ kurom na, sə aye hay. A satay mäge məsler bay, ane tuk na, faya ta ndapiye a bazlam i ndo hay.

¹² Faya nəmaa tsikateye naha a ndo niye hay, faya nəmaa gatay naha me ta məzele i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. Gum məsler ta tsəved eye hərwi məhute wu mənday tə həlay kurom aye.

* 3:3 2 Tesalonik hay 2.3.

¹³ Malamar hay, nəkurom na, gum wu ɲɠwalak eye andza niye, kâ yum gər bay.

¹⁴ Tadə ndoweye ka rəhay ha gər a wu nakə nəmaa watsa a dɛrewel nakay aye bay na, zəbum faya, nəkurom ta neɲgeye kâ dzapum ka mäge wu hay dziye bay hərwi ada horoy mâ gay.

¹⁵ Ane tuk na, kâ zəbum faya andza ndo mənɛ dɛrɛ kurom bay. Tsikumay me dɪh ta tsəved eye hərwi neɲgeye malamar kurom huya.

Mandəve i bazlam

¹⁶ Bəy Maduweɲ Yesu bo ɲgay eye ndo məvəle zay, mâ vəlakum zay huya pat pat kwa həlay waray waray. Bəy Maduweɲ Yesu mâ ndza tə nəkurom tebiye.

¹⁷ Neɲ Pol na tsikakum naha me, neɲ na watsa tə həlay ga eye. Na pawa ɲgodgor ka dɛrewel ga hay tebiye na, andza nakay. Nakay na, məwetse ga.

¹⁸ Bəy Maduweɲ kway Yesu Kəriste mâ pa fakuma ɲgama tebiye.

Makurre i derewel i Pol nakə a watsay naha a Timote aye Məfələkwe

Məzele i Timote ka ndzeyə a gər ma derewel i ndo i maslan hay ada mə derewel hay i Pol. Timote a lakawa ha Pol ka mäge məsler. Kə laka ha Pol a mahəhele hay haladzay. Pol kə slər ha a təv mawura bo haladzay, a Tesalonik ada Korinje.

Pol a watsay derewel a Timote sulo. Pol a watsa derewel neheye na 6a mədok i məpe mədzal gər ka Yesu mapa eye tsiy. A zəkaw anəke na, məpe tay ha gay i maduwule me hay lele ada matəra ha məpe mədzal gər gədan eye.

Makurre i derewel a vəlatay gədan a ndo mədzal gər hay ka Yesu, a ndo neheye tə kalatay kame a ndo hay aye, ada a Timote.

Siye i ndo məpe mədzal gər ka Yesu faya ta sənəkateye wu lele bay aye a ndo hay (1.3-7; 4.1-4; 6.3-5).

Pol faya ma tsikateye me a zləm hərwi mədəslay ha gər a Yesu ada tə maduwule me (madədo 2). A da ha dərmak, ndo neheye tə kalay kame a gay i maduwule me hay ta ndziye na, ma kəkay (madədo 3).

Bəba i Timote na, ndo Gərek ada may ngay dem i Yahuda hay. Faya ma day ha a Timote ma kəkay nakə ma gateye gər a ndo hay aye (madədo 4 ka 6).

¹ Maa watsa derewel nakay na, neñ Pol, neñ ndo i maslan i Yesu Kəriste. Ndo nakə a pa ga ndo i maslan aye na, Mbəlom ndo mətəme kway ha tə Yesu Kəriste nakə a ge wu nakə ka pakwa faya mədzal gər aye.

² Na watsaka naha a nəkar Timote. Nəkar na, andza wawa ga dedek eye hərwi ka dzala ha ka Yesu Kəriste.

Mbəlom Bəba kway tə Yesu Kəriste Bəy Maduweñ kway tâ pa fakaya

ngama, tâ gaka ngwalak ada tâ vəlaka zay.

Ndo i parasay hay

³ A señ na, ndza ma Efez andza nakə na tsikaka kurre ahəl nakə na gər kar ha, na ye ka dala i Masedowan aye. Ndza mə dəma hərwi ada kâ gatay me a ndo neheye faya ta tətikateye maraw me a ndo hay aye, tâ gər ha.

⁴ Gwadətay na, tâ vəlay ha bo tay a wurmbez hay ada a məkədə wuway ka bəba tətə tay hay bay. Niye na, ma gəliye ha məkədə wuway kəriye, ma dzəniye wu nakə a say a Mbəlom aye bay. Wu nakay ka sərakwa ha na, hərwi ka dzalakwa ha ka neñgeye.

⁵ Ka tsikakwateye andza niye na, hərwi ada tâ wudə ndo hay. Kə satay mawudə ndo hay na, dərev tay mâ təra tsədanja lele, tâ ge wu ngwalak eye dekdək ada tâ dzala ha ka Mbəlom lele. Niye na, ta wudə ndo hay.

⁶ Ndo mekeləñ eye hay na, ta dze abəra ka tsəved, ta gər ha wu ngwalak eye. Duh faya ta tsikiye wu neheye ma giye ngama bay aye.

⁷ A satay matətikatay bazlam i Mbəlom mapala eye a ndo hay, faya ta tətikiye ta gədan. Ane tuk na, bo tay eye tə tsəne wu nakə faya ta tsikiye bay ada faya ta tətikateye a ndo hay aye bay.

⁸ Tadə ndoweye kə pay bəzay a bazlam i Mbəlom mapala eye ta tsəved eye na, ka sərakwa ha na, lele.

⁹ Tsənakwa wu nakə na tsikiye: Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, hərwi ndo neheye faya ta giye ngwalak aye bay. Mbəlom a vəl duh na, hərwi ndo neheye faya ta giye wu nakə lele bay aye, ndo neheye ta rəhay gər a Mbəlom bay aye, ada hərwi ndo neheye tə kəts na Mbəlom aye. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, hərwi ndo neheye faya ta giye mənese aye, ndo neheye tə yay a gər a Mbəlom bay aye, ndo neheye ta kərah wu hay i Mbəlom aye. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye sa na, hərwi ndo

neheye ta kədiye bəba tay ta may hay aye, ada ndo neheye ta kədiye siye i ndo hay aye dərmaḱ,

¹⁰ ada ndo mäge madama hay, ndo neheye tə zlawā siye i haslāka hay ta tərāwa ha andza ṅgwas tay aye, ndo neheye ta səkəmāwa ndo hay hārwi matəre tay ha beke aye, ndo neheye tə dəsāwa parasay aye, ndo neheye tə mbaḁāwa tə maraw me aye. Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, hārwi siye i wu neheye lele bay ta nasiye ha wu nakə lele faya ma tətikakweye aye.

¹¹ Matətike nakay a yaw na, abəra ma Labara ṅgwalak eye nakə Mbəlom, ndo i məzlaḁ, a vələṅ a həlay aye. Labara ṅgwalak eye niye a ḁa ha Mbəlom bagwar eye, neṅgeye nakə ma ndziye ma təv ṅgwalak eye huya aye.

Pol a zambaḁay a Mbəlom hārwi ṅgwalak ṅgay

¹² Na gay sisəe a Yesu Kəriste Bəy Maduweṅ kway hārwi nakə a zla ga andza ndo i dedek. Na gay sisəe sa hārwi ka tərā ga ha ndo i məsler ṅgay. Maa vələṅ gədaṅ ka mäge məsler na, neṅgeye.

¹³ Ahəl niye na, na tsalaway ka gər a Mbəlom, ada ta zlapay ga na, na gawatay dərətsətseh a ndo ṅgay hay haladzay hārwi nakə na dzala ha ka neṅgeye bay aye. Ane tuk na, Yesu neṅgeye na, kə geṅ ṅgwalak hārwi wu nakə na gawa aye na, na sər bay.

¹⁴ Bəy Maduweṅ kway Yesu Kəriste kə pa fagaya ṅgama haladzay. Anəke na dzala ha ka neṅgeye ada kə vələṅ gədaṅ ka mawuḁe siye i ndo hay.

¹⁵ Mezeleme nakə neṅ na ge aye na, a ze i ndo siye hay tebiye. Yesu Kəriste a yaw ka məndzibəra na, hārwi ada mā təma tay ha ndo i mezeleme hay. Anaṅ bazlam nakay na, dedek, ndo hay gədem tā təma a dərev tay.

¹⁶ Ane tuk na, Yesu Kəriste a geṅ ṅgwalak na, hārwi ada mā ḁatay ha a ndo hay neṅgeye ndo məzle ṅgatay. A ḁa ha na, a geṅ ṅgwalak a neṅ

nakə na ze ndo hay tə mezeleme aye. A bəzatay ha niye hārwi məvəlatay gədaṅ a ndo neheye ta dzaliye ha faya aye ada ta hutiyē sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹⁷ Ndo hay tā dəslay gər a Bəy Mbəlom nakə ma ndziye ka tor eye. Neṅgeye Mbəlom nətē ṅgweṅ. Ndəray a ṅgatay bay. Zambadumay ka tor eye. Amen!

Pol a vələy gədaṅ a Timote

¹⁸ Timote, nəkar na, andza wawa ga, na gəraka ha bazlam nakay a həlay yak andza nakə ndo i maslaṅ hay tə tsik fakaya aye. Bazlam neheye tə tsik aye tā tərā i yak na, andza wu həlay hārwi ada kə ge vərəm nakə ṅgwalak aye.

¹⁹ Vələy dərev yak a Mbəlom huya ada ge na, wu nakə ṅgwalak eye. Siye i ndo mekelēṅ eye hay ta kərah tsəved nakay ṅgwalak eye. Hārwi niye ta dzala ha ka wu neheye dedek aye sa bay.

²⁰ Mə walaṅ i ndo niye hay na, Himene ta Aləgəzandər. Nətēye na, na vələy tay ha a həlay a Fakalaw* hārwi ada tā tətik metsehe lele eye ada tā tsalay ka gər a Mbəlom sa bay.

2

Maduwulay me a Mbəlom na, kəkay?

¹ Makurre i wu nakə a seṅ mətsikatay a ndo hay aye na, anaṅ: Tsətsahum ka Mbəlom, duwulumay me, gumay amboh tə məgay naha sisəe hārwi ndo hay tebiye.

² Duwulumay me a Mbəlom hārwi bəy hay ada hārwi ndo neheye faya ta ləviye ndo hay aye tebiye hārwi ada kə ndzakwa zay madzədzere kwa tsekweṅ mā ge andaya bay, ada kə rəhakway ha gər a Mbəlom, ada mede kway mā tərā ṅgwalak eye kame ṅgay.

³ Maduwulay me a Mbəlom hārwi ndo hay na, lele ada a yay a gər a Mbəlom ndo mətəme kway ha.

* **1:20** A say məgwəḁe a ndo məwetse dərēwel nakay na: «Na həhar tay abəra mə walaṅ i ndo hay.»

⁴ A yay a gər haladzay hərwi a say na, ndo hay tebiye tâ təma ada a say tâ sər dedek.

⁵ Bazlam nakay na, hərwi ndo hay tebiye. Hərwi Mbəlom na, nəte ngweŋ ada ndo mə walaŋ i Mbəlom ta ndo hay na, nəte ngweŋ. Neŋgeye ndo zezeŋ, ndo zezeŋ eye niye na, Yesu Kəriste.

⁶ A yaw na, kə vəl ha məsəfəre ŋgay masəkəmatay ahaya ndo hay. A dā ha na, a həlay nakə ŋgwalak eye, a say a Mbəlom ndo hay tebiye tâ təma aye.

⁷ Mbəlom a slər ga ha, na təra ndo i maslaŋ ŋgay hərwi ada nā dā ha wu nakay a ndo hay. A gwedeŋ tətikatay a ndo neheye Yahuda hay bay aye bazlam ŋgay nakə dedek eye ada tâ dzala ha. Na tsik na, dedek, na dəs parasay bay.

⁸ A seŋ na, hasləka hay kwa ka waray tâ duwulay me a Mbəlom, tâ duwulay naha me a Mbəlom tə dərev tsədaŋŋa eye. Tâ ge mevel ka ndo bay, tâ kəd wuway ka wu bay.

⁹ A seŋ na, ŋgwas hay tâ pa ka bo peteked andza nakə a ye ka bo məpe aye. Peteked nakə ndo hay ta giye faya däre aye na, tâ pa ka bo bay. Tâ gay metsehe bo tay. Tâ mətsa ka matərde gər lele hərwi ada tâ zəba fataya bay. Tâ pa ka bo wu i maslawa neheye tsakala eye haladzay aye bay, kwa peteked neheye tsakala eye haladzay aye tâ pa ka bo bay.

¹⁰ Məsler nakə lele aye mâ təra malembede bo tay düh. Ŋgwas neheye tə gwad faya ta rəhay gər a Mbəlom aye na, tâ ge andza niye.

¹¹ Ahəl nakə faya ta tətikiye mə gay i maɗuwule me aye na, ŋgwas hay tâ tsik me bay, tâ ndza dīkdīk. Tâ dəslay ha gər a ndo matətike ndo hay.

¹² Na vəlatay tsəved a ŋgwas hay ka matətikatay a hasləka hay bay ada tâ ləvay gər a hasləka hay bay. Tâ ndza dīkdīk,

¹³ hərwi Mbəlom a lah məge na, Adam təday, ada ma dəba eye a ge Həwa.

¹⁴ Sa na, Fakalaw ka səpat Adam bay. Ane tuk na, a səpat na, ŋgwas.

Maa kərah marəhay ha gər a Mbəlom na, ŋgwas.

¹⁵ Kwa mâ ge andza niye bəbay, ŋgwas ta wiye wawa ada Mbəlom ma təmiye tay ha. Ane tuk na, tâ dzala ha ka Mbəlom huya, tâ wuda ndo hay, tâ təra ŋgwalak eye ka däre i Mbəlom, tâ gay metsehe a bo tay.

3

Madugula hay i ndo i Kəriste hay

¹ Bazlam nakə na tsikiye na, dedek. Ndo nakə ka pəla matəre madugula i ndo i Kəriste hay aye na, a say məge məsler ŋgwalak eye.

² Madugula i ndo i Kəriste na, mede ŋgay mâ ge ŋgwalak eye, hərwi ada ndo hay tâ may ha mənese ka gər wu-ray kwa tsekweŋ bay. Ŋgwas ŋgay mâ ge nəte ngweŋ. Mâ kwaya ta guzom bay. Mâ gay metsehe a bo ŋgay, mâ ge wu neheye ŋgwalak eye, mâ təma mbəlok hay a gay ŋgay ada mâ sər matətikatay wu a ndo hay dərma.

³ Mâ təra beke i guzom bay, mâ təra ndo i tereŋgez bay, mâ təra düh na, ndo ləfedede, mâ tsala bo ta ndo hay bay, mâ ge bor i dala bay.

⁴ Mâ sər məgay gər a ŋgwas ŋgay ta wawa ŋgay hay, mâ gəl tay ha wawa ŋgay hay lele, wawa ŋgay hay tâ rəhay ha gər.

⁵ Tadə ndoweye kə sər məgay gər a ndo i gay ŋgay hay bay na, ma səriye məgatay gər a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu na, ma kəkay?

⁶ Ahəl nakə ka pumeye ndo mâ təra madugula aye na, kâ pum ndo nakə a dzala ha ka Yesu Kəriste anəke aye bay. Ma ta dəslay ha gər a bo. Kə ge andza niye na, sariya ma gəsiye na andza nakə ma gəsiye Fakalaw aye.

⁷ Ndo nakə ma təriye madugula i ndo i Kəriste hay aye na, mede ŋgay mâ yatay gər a ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye dərma. Kə ge andza niye bay na, horoy ma geye kame tay ada Fakalaw ma mbəzliye na a bəlay ŋgay.

Ndo məge məsler mə walaŋ i ndo i Kəriste hay

⁸ Mede i ndo hay mäge mäsler mə walaŋ i ndo i Kəriste hay na, mâ ge lele. Dərneh mâ ge mə bazlam tay sulo bay, tâ təra beke i guzom bay, tâ ge mavaha i dala bay.

⁹ Tâ təma bazlam nakə Mbəlom a da ha aye tə dərev tay peteh.

¹⁰ Ka pumeye tay ha a mäsler na, zəbum ka mede tay lele təday. Kə ge mede tay lele na, pum tay ha tâ təra ndo mäge mäsler hay.

¹¹ Mede i ŋgwas tay hay mâ ge lele dərma. Tâ tsik wu nakə lele bay aye ka ndo hay bay, tâ kwaya ta guzom bay, tâ ge na, wu neheye dedek aye huya.

¹² Ndo mäge mäsler mâ təra na, zal i ŋgwas nəte, mâ gatay gər a wawa ŋgay hay ta ndo i gay hay lele.

¹³ Tadə ndo mäge mäsler ta ge mäsler lele na, ndo hay ta dəslatay ha gər. Ta sliye faya mədə ha bazlam i Yesu Kəriste parakka hərwi ta dzala ha faya lele.

Wu bagwar eye nakə Mbəlom a da ha aye

¹⁴ Na dzala na, na miye naha ka təv yak bəse. Ane tuk na, na watsaka naha wu neheye na,

¹⁵ hərwi kwa tadə na ye naha bay na, dərwelel nakay ma dakeye ha ndo i gay i Mbəlom hay ta ndziye kəkay na, ka səriye ha. Ndo i gay i Mbəlom na, ndo neheye tə dzala ha faya aye, neŋgeye tə dərə eye. Bazlam dedek eye malətsa eye faya andza mədok i gay.

¹⁶ Ta dedek, bazlam nakay na, bagwar eye haladzay. Maŋgaha eye ahəl niye, ane tuk na, Mbəlom kə dəkway ha. Faya ma dəkway ha kəkay nakə ka ndzakweye ka tsəved i Mbəlom aye. Ndəray ma sliye faya mahəmbər na bay. A tsik na, ka Yesu Kəriste:

A təra ndo zezeŋ aye.

Məsəfəre Tsədəŋŋa eye kə da ha, neŋgeye mənese andaya faya bay.

Gawla i Mbəlom hay ta ŋgatay.

Ndo hay ta da ha bazlam ŋgay a ndo neheye nəteye Yahuda hay bay aye.

Ndo hay kwa waray ka məndzibəra ta dzala ha,

Mbəlom kə zla a gəma, ka vəlay məzlaḅ.

4

Ndo neheye ta tətikateye maraw me a ndo hay aye

¹ Məsəfəre Tsədəŋŋa eye kə tsik parakka, a gwad: Aza kame na, ndo mekeleŋ eye hay ta gəriye ha mədzele ha ka Yesu. Ta rəhatay ha gər a məsəfəre neheye ŋgwalak eye bay ta rawiye me aye. Ta pay bəzay a matətike neheye tə yaw abəra ka fakalaw hay aye.

² Ndo neheye faya ta tətikateye wu neheye a ndo hay aye na, dərneh mə bazlam tay sulo, faya ta dəsiye parasay. Mədzal gər tay kə nas andza wu nakə ako a fəka na aye.

³ Ndo neheye na, faya ta gwadateye a ndo hay məzle ŋgwas na, lele bay. Faya ta giye me ka mənde wu siye hay sa dərma. Ane tuk na, Mbəlom, neŋgeye a ge wu neheye na, hərwi ada ndo neheye ta dzala ha ka Kəriste ada tə sər dedek aye, tâ nda ada tâ gay sisə.

⁴ Andza niye, hərwi wu nakə Mbəlom a ge tebiye aye na, lele. Wu mənday kwa waray ka kərahum mənde bay, ndayum tsa ada kə gumay naha sisə a Mbəlom.

⁵ Wu mənday tebiye na, lele hərwi bazlam i Mbəlom ada hərwi maduwule me kway nakə faya ka duwulakweye me aye.

Ndo mäge mäsler i Yesu Kəriste lele eye

⁶ Tadə ka tətikatay wu neheye a ndo mədzal gər hay ka Yesu Kəriste na, ka təriye ndo mäge mäsler i Yesu Kəriste lele eye ada ka hutiyə gədaŋ hərwi bazlam i Mbəlom nakə ka dzalakwa ha aye ada hərwi matətike nakə faya ka pay bəzay lele aye.

⁷ Wurmbez neheye kəriye a yay a gər a Mbəlom bay aye na, kə

pay zləm bay. Mede yak mâ səkah matəre kame kame andza nakə a say a Mbəlom aye.

⁸ Tadə ndoweye ma giye həbad hərwi matətədə ha mbəle ngay aye na, ma geye ngama tsekwen a bo ngay. Ane tuk na, tadə mede ngay lele andza nakə a say a Mbəlom aye na, ma geye ngama na, haladzay, hərwi a sər ma dzəniye na anəke ma sifa nakə ka məndzibəra aye ada ma sifa nakə ma hutiyə ka tor eye.

⁹ Bazlam nakay na, bazlam dedək eye. Lele na, kwa way mâ təma tə dərev ngay peteh.

¹⁰ Hərwi niye ka vələkway ha gədan kway ka mäge məsler, ka ngələkwa ha faya bo sah lele na, hərwi ka pakwa faya mədzal gər kway ka Mbəlom, neŋgeye nakə ta sifa aye. Neŋgeye ndo mətəme tay ha ndo hay tebiye, ma təmiye ha wene wene eye na, ndo neheye tə dzala ha ka Kəriste aye.

¹¹ Datay ha ada kâ tətikatay wu nakay a ndo hay.

¹² Ndəray mâ kəts kar hərwi nəkar wawa eye segey bay. Duh nəkar na, bəzatay ha a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ta ndziye na, kəkay. Bazlam yak nakə ka tsikiye na, mâ təra bazlam lele eye, mede yak mâ ge lele, wudə ndo hay, dzala ha ka Yesu ada ndza na, tsədəŋŋa.

¹³ Dzaŋga Derewel i Mbəlom pat pat kame i ndo hay. Datay ha ada kâ tətikatay hus a pat nakə aza na ye naha aye.

¹⁴ Kâ gay masəfaya a gədan nakə Mbəlom a vələka aye bay. A vələka na, ahəl nakə ndo hay tə də ha wu nakə Mbəlom a tsik ka nəkar aye ada madugula hay tə pa faya həlay tay aye.*

¹⁵ Pay gər na, a məsler neheye anan aye. Vəlay ha bo yak tebiye hərwi ada ndo hay t̄a ngatay faya ka diye kame kame ka tsəved i Mbəlom.

¹⁶ Gay metsehe a mede yak, gay metsehe a wu nakə faya ka tətikateye a ndo hay aye ada ndza bəŋbəŋ lele.

Tadə ka ge andza niye na, ka təmiye ha bo yak eye ada ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam yak aye dərmak.

5

Mede i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu

¹ Ahəl nakə nəkurom ka təy manəte eye ta ndo guram aye na, kâ may ha mənese bay, tsikay ta tsəfetsəfe eye andza neŋgeye na, bəba yak. Tsikatay me a gawla hay andza nəteye malamar yak hay.

² Tsikatay me a mama hay andza nəteye may yak hay. Ada a dem hay bəbay andza nəteye malamar yak hay. Dərev yak mâ ge kame tay na, tsədəŋŋa.

³ Gatay gər a madakway i ngwas neheye nəteye madakway i ngwas hay ta dedək, ndo məgatay gər andaya bay aye.

⁴ Tadə madakway i ngwas wawa ngay kəgəbay wawa i wawa ngay andaya na, gər ha wawa hay t̄a tətik marəhatay ha gər a ndo tay hay təday. Andza məgwedə t̄a gay gər a may tay andza nakə bəba tay hay tə gawatay gər ahəl niye aye. Andza niye na, a yay a gər a Mbəlom.

⁵ Madakway i ngwas nakə neŋgeye mahəŋgeye, ndəray ngay andaya məgay gər bay ada neŋgeye kə pa mədzal gər ka Mbəlom, faya ma duwulay naha me a Mbəlom huya ta həpat kwa ta həvad hərwi ada mâ dzəna na.

⁶ Ane tuk na, madakway i ngwas nakə a gər ha bo ngay kwa a way tsa aye na, neŋgeye mandza eye ma sifa, ane tuk na, andza neŋgeye maməta eye.

⁷ Datay ha a ndo hay na, t̄a gatay gər a bəba tay hay hərwi ada ndəray mâ matay ha mənese bay.

⁸ Tadə ndoweye kə gay gər a ndo ngay hay bay, na tsik wene wene eye na, ka ndo i gay ngay hay, kə gər ha tsəved i Yesu Kəriste. Neŋgeye lele bay a ze ndo nakə kə dzala ha ka Yesu bay aye.

* **4:14** Məpe həlay ka ndo: Məzle ndo ka mäge məsler mə walaŋ i ndo.

⁹ Watsa a d̄erewel na, m̄zele i madakway i ɲgwas nak̄a m̄ve ɲgay k̄a ndisl a m̄ve kuro kuro m̄kwa aye d̄ekd̄ek ada nak̄a a zla zal n̄te aye.

¹⁰ Ndo hay t̄a s̄ar ha m̄sler ɲgay neheye a gawa aye na, ɲgwalak eye. K̄a gatay ḡar a wawa hay lele ada ka t̄ama mb̄elok hay a gay ɲgay lele. Sa na, k̄a baratay na sik i ndo m̄pe m̄dzal ḡar hay ka Yesu* ada ka dz̄ana ndo neheye m̄a d̄arets̄atseh aye. K̄a ge m̄sler lele huya. K̄a ge andza niye na, watsa m̄zele ɲgay.

¹¹ Madakway i ɲgwas neheye dah̄alay aye na, k̄a watsa m̄zele tay a d̄erewel bay. H̄arwi ka watsa m̄zele tay aḡana ma sateye mede a zal sa, ta ḡariye ha m̄pay b̄azay a Yesu K̄ariste.

¹² Ta ge andza niye na, sariya ma ḡasiye tay ha h̄arwi ta nas wu nak̄a t̄a tsik, t̄a gwad̄: Ta ndziye mah̄oteye aye.

¹³ Kwa tad̄a ta zla zal bay, ka watsa m̄zele tay na, ta giye m̄sler sa bay, ta h̄ahaliye ka gay ka gay. Ta dz̄aguriye me, ta b̄ab̄alateye wuray a ndo hay. Ta tsikiye bazlam nak̄a ka z̄abatay naha bay aye.

¹⁴ H̄arwi niye a seɲ na, madakway i ɲgwas neheye dah̄alay eye hay aye na, t̄a ye a zal sa, t̄a wa wawa hay, t̄a gay ḡar a b̄ad̄gay tay h̄arwi ada ndo neheye t̄a nakway d̄ore aye t̄a huta wuray m̄tsike fakwaya bay.

¹⁵ Na tsik andza niye na, h̄arwi siye i madakway i ɲgwas hay ta ḡar ha ts̄aved̄ i Mb̄elom, t̄a pay b̄azay a Fakalaw.

¹⁶ Tad̄a ɲgwas nak̄a faya ma pay b̄azay a Yesu K̄ariste, madakway i ɲgwas andaya m̄a gay na, neɲgeye m̄a dz̄ana na. Madakway i ɲgwas niye andza niye na, m̄ahay ḡar i ndo m̄pe m̄dzal ḡar hay ka Yesu ta dz̄aniye na bay. M̄ahay ḡar i ndo m̄pe m̄dzal ḡar hay ka Yesu ta dz̄aniye na, madakway i ɲgwas neheye nd̄aray tay andaya bay aye.

¹⁷ Madugula neheye n̄teye faya ta

gateye ḡar lele a ndo m̄pe m̄dzal ḡar hay ka Yesu aye na, r̄ahumatay ha ḡar lele. R̄ahumatay ha ḡar wene wene eye a ndo neheye faya ta v̄aliye ha ḡadaɲ tay ka m̄de ha bazlam i Mb̄elom ada ka mat̄atikatay a ndo hay aye.

¹⁸ H̄arwi mawatsa eye m̄a Derewel i Mb̄elom, a gwad̄: «Ah̄el nak̄a sla ma giye m̄sler ma guvah aye na, k̄a pay wu ka bazlam bay, ḡar ha m̄a h̄ap̄ad̄ wu m̄anday.†». A gwad̄ sa: «Ndo m̄ge m̄sler na, lele t̄a v̄alay wu i madaḡar ɲgay.‡»

¹⁹ Tad̄a ndoweye ki yaw ka t̄av yak m̄atsikaka wu nak̄a lele bay aye ka madugula i ndo m̄pe m̄dzal ḡar hay ka Yesu na, k̄a pay z̄l̄am bay. Ka ta pay z̄l̄am na, ts̄ane ab̄ara ka ndo hay sulo k̄aḡabay ka ndo mamahkar eye t̄aday ada ka pateye z̄l̄am.

²⁰ Tsikatay faya a ndo neheye faya ta giye m̄anese aye kame i ndo hay tebiye h̄arwi ada ndo siye hay t̄a dz̄adzar m̄ge m̄anese d̄armak.

²¹ Neɲ faya na gakeye amboh kame i Mb̄elom, kame i Yesu K̄ariste ada kame i gawla i Mb̄elom neheye a pala aye, amboh r̄ahay ha ḡar a wu nak̄a na tsikaka aye. K̄a ɲḡana tay ha ka bo ab̄ara ndo hay bay, k̄a matay bo a ndo siye h̄arwi aḡana n̄teye ndo yak hay aye bay.

²² Tad̄a a saka m̄zle ndo ka m̄ge m̄sler m̄a gay i maduwule me na, z̄aba ka mede ɲgay lele t̄aday nak̄a ada ka piye h̄alay ka ḡar ɲgay aye. K̄a t̄al̄aka h̄alay yak a mezeleme i ndo siye hay bay. Ndza na ts̄adaɲɲa.§

²³ K̄a sa yam d̄ekd̄ek bay, sa guzom tsekwen̄ h̄arwi huɖ yak nak̄a a wu-rawa fakaya aye h̄arwi ada huɖ m̄a wur fakaya sa bay.

²⁴ Ndo siye hay kwa tad̄a ta ye kame i sariya zuk bay na, mezeleme tay a z̄aba parakka m̄a dz̄aydz̄ay. Ka ndo siye hay, ta s̄ariye ha mezeleme tay na, ma d̄aba i sariya.

* 5:10 M̄bere sik na, andza m̄agwed̄e: Mat̄ame mb̄elok. † 5:18 Bazlam mapala eye masulo eye 25.4.

‡ 5:18 1 Korin̄te hay 9.9; Mata 10.10; Luka 10.7. § 5:22 Z̄aba ma 1 Timote 4.14.

²⁵ Məsler ɲgwalak eye hay na, nəteye mə dzaydzay dərmak. Tadə ta ndo hwaw bəse a dzaydzay zuk bay na, ta sliye mändze huya maŋgaha eye bay.

6

¹ Ndo neheye nəteye beke aye hay na, tã rəhatay ha gər a ndo i gay tay hay hərwi ada ndo hay tã tsik wu nakə lele bay aye ka məzele i Mbəlom bay ada ka wu neheye faya ka tətikakwateye a ndo hay aye bay.

² Tadə ndo i gay i beke hay nəteye ndo məpe mädzal gər hay ka Kəriste, kwa tadə nəteye malamar hay ma məpe mädzal gər ka Kəriste bəbay na, tã kərah marəhatay ha gər a ndo i gay tay hay bay. Kwa nəteye tebiye tã ləva kame i Mbəlom na, ta giye məsler tay lele düh ma ziye nakə kurre aye hərwi ndo neheye faya ta gateye məsler aye na, nəteye ndo məpe mädzal gər hay ka Yesu ada Mbəlom a wudə tay.

Ndo neheye zlele eye hay dedək aye

Tətikatay wu neheye a ndo hay, vəlatay gədan.

³ Tadə ndoweye ka tətik wu mekeleŋ eye, ada ka təma bazlam neheye dedək aye i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste bay, ada a təma wu nakə faya ka tətikakwateye a ndo hay ka mede nakə lele eye kame i Mbəlom aye bay sa na,

⁴ neŋgeye ndo mädəslay ha gər a bo, a sər wuray bay tebiye. A sər na, məkədə wuway dəkdek tsa, ma giye magazləga ka wu hay. Hərwi niye ndo neheye faya ta pay zləm aye na, ta giye sələk, ta wudiye məkədə wuway a bo, ta tsadiye a bo, ta dzalat-eye naha wu neheye lele bay aye a gər a ndo hay.

⁵ Ta kədiye wuway huya hərwi mädzal gər hay lele bay, ada hərwi tã sər dedək sa bay. Tã dzala mə gər tay agəna, tadə ta pay bəzay a tsəved i Mbəlom na, ta hutaye suloy.

⁶ Ta dedək tadə ka pay bəzay a tsəved i Mbəlom na, nəkar zlele eye, dərev yak ma ɲgwasiye tã wu nakə andaya fakaya aye.

⁷ Ka yakwaw ka mändzibəra na, ka zlakwaw wuray ka həlay bay, ka makweye na, ka zlakweye wuray ka həlay bay dərmak.

⁸ Tadə wu mänday kway tã peteked kway andaya na, niye na, dā kway.

⁹ Ndo neheye a satay matəre ndo i zlele hay aye na, ta dədiye a masəpete i Fakalaw andza tã dəd a balay. Ta wudə wu neheye kəriye ma nasiye tay ha ndo hay aye ada neheye ta dziye tebiye aye.

¹⁰ Mawudə suloy na, ma zlaweye slala i wu neheye lele bay aye tebiye. Siye i ndo hay ta gər ha tsəved i Mbəlom hərwi a satay suloy ka zal, ada hərwi niye ta huta dəretsətseh mə dərev.

Mandəve i bazlam

¹¹ Ane tuk na, nəkar na, ndo i Mbəlom, wu neheye tebiye lele bay aye na, kã təlaka həlay yak a dəma bay. Ge gədan, hərwi ada kã təra lele kame i Mbəlom, pay bəzay a tsəved ɲgay, dzala ha huya ka neŋgeye, wudə siye i ndo hay lele, səmay naha a wu hay ada təra ndo ləfedede eye.

¹² Ge vəram ɲgwalak eye ka tsəved i Mbəlom. Gəs sifa i Mbəlom nakə ma ndəviye bay aye hərwi Mbəlom a zalaka na, ka neŋgeye ada ka dā ha parakka ahəl niye kame i ndo hay haladzay wu nakə ɲgwalak eye ka dzala ha aye.

¹³ Neŋ faya na tsikakeye kame i Mbəlom nakə ma vəliye sifa a wu hay tebiye aye ada kame i Yesu Kəriste nakə a dā ha wu ɲgwalak eye parakka kame i Poŋos Pilat aye,

¹⁴ neŋ faya na tsikakeye, rəhay ha gər a wu nakə na tsikaka aye, kã nas ha bay, gay metsehe a mändze yak hərwi ada ndo hay tã maka ha mənese bay hus a pat nakə Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ma maweye aye.

¹⁵ Ma maweye na, a həlay ɲgwalak eye. Maa ge ha andza niye na, Mbəlom. Mbəlom na, gədan tebiye mə həlay ɲgay, neŋgeye Mbəlom nəte ɲgweŋ, neŋgeye mandza eye ma məŋgwese, neŋgeye Bəy ka gər i bəy

hay, nengeye Bəy Maduweŋ ka gər i bəy maduweŋ hay,

¹⁶ nengeye nəte ŋweŋ nakə ta sifa huya aye, nengeye mandza eye mə dzaydzay. Dzaydzay ŋgay a dəv haladzay, ndəray ma sliye mahəndzəde naha faya bay. Ndəray dāda kə ŋgatay bay, ndəray ma sliye mənɡatay bay sa. Ndo hay t̄a dəslay ha gər. Ma ndziye huya. M̄a ge andza niye.

M̄atsike me a zl̄am a ndo i zlele hay

¹⁷ Ndo neheye zlele eye hay ka məndzibəra nakay aye na, gwadətay t̄a dəslay ha gər a bo bay, zlele ma ziye kəriye. T̄a pa faya mədzal gər tay bay. T̄a pa mədzal gər tay d̄uh na, ka Mbəlom nakə ma vəlakweye wu hay tebiye hərwi ada k̄a ŋwasakwa aye.

¹⁸ Gwadətay na, t̄a ge wu ŋwalak eye hay, t̄a ge wu ŋwalak eye hay haladzay. Gwadətay na, t̄a vəl wu ta mənɡwese eye, t̄a vəl wu a siye i ndo hay.

¹⁹ Tadə faya ta giye andza niye na, ta hayay gər a wu tay hay a t̄əv ŋwalak eye hərwi ada t̄a huta sifa dedek eye. Maga eye na, andza ndo nakə a pa naha mədok i gay ŋgay kurre aye.

²⁰ Timote, gay gər a wu nakə Mbəlom a pa a həlay yak aye. Bazlam neheye ndo hay ta tsikiye kəriye na, k̄a tsik a d̄əma bay. Wu nakə nəteye t̄ə zalay ndaraw aye, ane tuk na, ndaraw dedek eye bay.

²¹ Na tsik andza niye hərwi siye hay ta dzala ha ka wu nakə faya ka dzalakweye faya aye sa bay, hərwi t̄ə gwad t̄a huta ndaraw eye nakay.

Mbəlom m̄a pa fakuma ŋgama.

Masulo i derewel i Pol nakə a watsay naha a Timote aye Məfələkwe

Masulo i derewel nakay Pol a watsay a Timote aye, maraha eye tə maduk i duk i bazlam neheye Pol a tsikay a Timote aye. Pol neŋgeye ma daŋgay (2.9), ndo hay haladzay ta mbəday dəba (1.15; 4.10-16). A sər ha mazlambar ma mətiye (4.6). A gwaday a Timote ndo məleke ha ma məsler, a wuda na andza wawa, ka dzameye gər dāda sa.

Derewel nakay faya ma makweye ahaya a zləm məndze i Pol: Məsler ŋgay, məsənəke ŋgay, dəretsətseh ŋgay hay hərwi Labara Ŋgwalak eye. A vəlay gədan a Timote ka məsəmay naha a dəretsətseh ma məsler i Kəriste (2.1-13). A gwaday m̄a dā ha bazlam i Mbəlom ta tsəved eye lele (2.14-15). Hərwi niye, Timote m̄a ŋgəday a məkəde wuway, m̄a mbəday dəba a ndo neheye faya ta giye wu neheye ŋgwalak eye bay aye, m̄a pay bəzay na, a mede i Pol. M̄a hənay gər ada m̄a ge na, wu nakə Pol ta ndo siye hay tə sənəkətatay a ndo hay aye.

Wu neheye mawatsa eye na, ta dzəniye kway ka matətike wu dedek eye (3.16).

Mətsike me i Pol

¹ Maa watsa derewel nakay na, neŋ Pol, neŋ ndo i maslan i Yesu Kəriste andza nakə a say a Mbəlom aye. A slər ga ha hərwi ada n̄a dā ha bazlam i sifa nakə Mbəlom a gwad ma vəlateye a ndo neheye madzapa eye tə Yesu Kəriste aye.

² Na watsaka naha a nəkar Timote. Nəkar na, na wuda kar haladzay andza wawa ga. Mbəlom Bəba kway tə Yesu Kəriste Bəy Maduweŋ kway t̄a pa fakaya ŋgama, t̄a gaka ŋgwalak ada t̄a vəlaka zay.

Pol a may naha dərev a Timote

³ Neŋ faya na gay naha s̄isəe a Mbəlom hərwi yak. Neŋ faya na geye məsler tə dərev tsədanŋa eye andza i bəba tətə ga neheye tə gaway məsler aye. Ahəl nakə na d̄uwulaway naha me a Mbəlom aye na, na d̄uwulaway naha me hərwi yak huya ta həvad kwa ta həpat.

⁴ Həlay nakə ka tuwa aye na, kə mətsen gər bay.* A seŋ haladzay mən̄gataka hərwi ada dərev ga m̄a rah ta mən̄gwese.

⁵ Na mətsa ha gər ta məpe mədzal gər yak nakə ka pa peteh ka Yesu Kəriste aye bay. Təday na, mama yak Lowis nakə a dzala ha ka Yesu Kəriste ada may yak Enise. Ayaw! Na sər ha ta dedek ka dzala ha ka Yesu dərma.

⁶ Hərwi niye, neŋ faya na gwadakeye sa: K̄a gay məsəfaya a wu nakə Mbəlom a vəlaka gədan məge aye bay. A vəlaka na, ahəl nakə na pa fakaya həlay aye. Vəlay ha dərev yak peteh ka məge.†

⁷ K̄a dzədzar bay hərwi Məsəfəre Tsədanŋa eye nakə Mbəlom a vəlakway aye na, ma təriye kway ha ndo i zluwer hay bay. Duh ma vəlakweye gədan məge məsler i Mbəlom ada tə mawudə siye i ndo hay ada tə məgay metsehe a bo kway.

⁸ Hərwi niye zluwer m̄a gaka məde ha bazlam i Bəy Maduweŋ kway bay. Neŋ ma daŋgay na, hərwi ŋgay, ane tuk na, k̄a ge horoy tə neŋ kame i ndo hay bay. Duh təma məse dəretsətseh hərwi məde ha Labara Ŋgwalak eye andza neŋ dərma. Ge andza niye ta gədan nakə Mbəlom ma vəlakeye.

⁹ Mbəlom na, kə təma kway ha, a zalakway hərwi ada k̄a tərakwa ndo ŋgay hay. A zalakway na, hərwi nakə ka gakwa məsler ŋgwalak eye bay, a təma kway ha hərwi a say məpe faya ŋgama. Andza məgwədə na, kwa ahəl nakə məndzibəra andaya zuk bay aye 6a kə ləva ha bo məvəle kway ŋgama tə həlay Yesu Kəriste.

* 1:4 Timote a tuwa ahəl nakə Pol a ye faya abəra a gər ha ma Efez aye. Zəba ma 1 Timote 1.3. † 1:6 Zəba ma 1 Timote 4.14; 5.22.

¹⁰ Anäke na, ka bəz ha ɲgama nakə a vəlakway aye parakka hərwi Yesu Kəriste ndo mətəme ha ndo ki yaw. Neŋgeye na, kə zla na gədaŋ i mədahaŋ, a dā ha na, tadə ka təkakwa Labara Ɲgwalak eye na, ka hutakweye sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye.

¹¹ I ga na, Mbəlom a pa ga ndo i maslaŋ hərwi ada nā dā ha Labara Ɲgwalak eye a ndo hay ada nā tətikatay.

¹² Hərwi niye nakə neŋ faya na siye dəretsətseh ma daŋgay aye. Ane tuk na, horoy a geŋ bay hərwi na sər Yesu Kəriste. Na dzala ha ka neŋgeye ada na sər ha ta dedək ma sliye faya matsəpe Labara Ɲgwalak eye nakə a vəleŋ aye. Ma tsəpiye na hus a pat bagwar eye nakə ma deyeweeye aye.

¹³ Tsikatay a siye i ndo hay bazlam dedək eye nakə na tsikaka aye, kwa tsekweŋ kâ mbəday həlay bay. Ka tsikiye na, dzala ha ka Yesu Kəriste ada wudā ndo hay. Ge andza niye ta gədaŋ nakə a yaw mə Yesu Kəriste aye.

¹⁴ Kâ vəlay tsəved a ndəray mâ mbəday həlay a labara ɲgwalak eye nakə Mbəlom a vəlaka aye bay, tsəpa na ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye nakə mə dərev kway aye.

¹⁵ Nəkar ka sər ha ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu neheye ka dala i Azi aye nəteye ta gər ga ha ɲgwedək. Figelas ta Hermogenas nəteye mə walaŋ tay dərmał.‡

¹⁶ Ane tuk na, Onezifor na, a mawəŋ naha dərev, horoy kə gay kame i ndo hay hərwi nakə neŋ ma daŋgay aye bay. Bəy Maduweŋ kway mâ gay ɲgwalak a ndo i gay ɲgay hay.

¹⁷ Ahəl nakə a ndislew kanaŋ a wuzlah gay i Roma aye na, kə pəla təv nakə neŋ mə dəma aye puk puk lele hus a huta ga.

¹⁸ Bəy Maduweŋ kway Yesu mâ gay ɲgwalak pat nakə ma ta gateye sariya a ndo hay aye. Ka sər ha dərmał ahəl

nakə neŋ ma Efez aye na, ka dzəna ga haladzay.

2

Sidzew i Yesu Kəriste

¹ Wawa ga, nəkar na, vəlay tsəved a ɲgwalak nakə Yesu Kəriste a vəlaka aye mâ təra kar ha gədaŋ aye.

² Ahəl niye ka tətik bazlam i Mbəlom na, abəra ka neŋ. Bazlam nakə na dā ha kame i ndo hay haladzay aye na, zla na tətikatay a siye i ndo neheye dedək aye dərmał hərwi ada nəteye tâ sla faya matətikatay a ndo siye hay kame sa.

³ Tadə dəretsətseh kə ndzaka a gər hərwi Yesu Kəriste na, səmay naha andza sidzew nakə lele eye a səmay naha a dəretsətseh aye.

⁴ Tadə ndoweeye ma diye a vəram, tadə a say neŋgeye mâ yay a gər a bəy ɲgay na, ma kərahiye məsler i ndo neheye kəriye. I yak na, mâ təra andza niye dərmał.

⁵ Sər ha dərmał na, tadə ndoweeye faya ma hwiye mahway i mata ndisle kame na, tadə ka hway ta tsəved eye bay na, ta vəleye wu i merəbe ɲgay bay.

⁶ Ndo i məfəte hay bəbay, mata lehe məhute hohway eye na, ndo nakə a ge məsler haladzay aye təday.

⁷ Dzala ka wu neheye faya na tsikakeye kanaŋ aye, hərwi tadə ka dzala ha faya na, Bəy Maduweŋ ma vəlakeye gədaŋ ka mətsəne wu nakə faya na tsikakeye tebiye.

⁸ Yesu Kəriste mâ makaw a gər. Neŋgeye a yaw na, abəra ma gwala i Davit. Kə lətsew abəra ma mədahaŋ. Anaŋ Labara Ɲgwalak eye nakə faya na datay ha a ndo hay aye.

⁹ Neŋ faya na siye dəretsətseh ada tə gəs ga a daŋgay na, hərwi labara nakay ɲgwalak eye. Ayaw, neŋ na, ta peŋ tsalalaw andza ndo məge zlərwek. Ane tuk na, bazlam i Mbəlom na, ta pay tsalalaw bay. Faya ma diye kame kame huya.

‡ 1:15 Dala nakə Roma hay tə zalay Azi aye na, neŋgeye bəgom ka dala nakə tə zalay Turki aye.

10 Hərwi niye neñ faya na səmay naha a dəretsətseh tebiye. Neñ faya na səmay naha hərwi ndo neheye Mbəlom a pala tay ha aye hərwi ada nəteye tã huta tsəved nakə Yesu Kəriste ma mbəliye tay ha aye ada tã ye a bəy ŋgay nakə a le haladzay aye ada tã ndza mə dəma ka tor eye.

11 Sa tsa na, kutoñ kã səmay naha hərwi bazlam neheye na tsikakeye naha na, bazlam dedek eye hay:

Tadə ka mətakwa tə neñgeye na,*

ka ta ndzakweye ma sifa tə neñgeye dərmak.

12 Tadə ka səmakwa naha a dəretsətseh na,

ka ta tərakweye bagwar i bəy tə neñgeye.

Ane tuk na, tadə ka gwadəkwa ka sərakwa na bay na,

ma ta gwadiye a sər kway bay dərmak.

13 Tadə ka tərakwa kame ŋgay ndo dedek eye hay bay na,

neñgeye na, ma ndziye ndo i dedek

hərwi bo ŋgay eye ma sliye faya mənese ha bo ŋgay bay.

Ndo mäge məsler i Mbəlom dedek eye

14 Matay ha wu neheye na tsik aye a zləm a siye i ndo hay tebiye hərwi ada tã dzala ha faya. Tsikatay ta gədan kame i Mbəlom, tã təra a bo ka gər i bazlam hay bay, tã gər ha hərwi bazlam niye hay na, ta gateye ŋgama kwa tsekweñ bay. Duh ma nasiye ha dərev i ndo neheye faya ta pay zləm aye.

15 Nəkar na, ŋgəla ha bo ka məndze andza nakə a say a Mbəlom aye. Təra ndo mäge məsler nakə a ge horoy ta məsler ŋgay bay aye, andza məgwədə a da ha bazlam dedek eye a ndo hay ta tsəved eye.

16 Bazlam neheye i məkədə wuway kəriye a yay a gər a Mbəlom bay aye na, kã tsik a dəma bay. Ndo neheye faya ta kədiye wuway andza niye aye na, faya ta dziye abəra ka tsəved i Mbəlom kame kame duh.

17 Bazlam tay faya ma səkahiye andza mbəlak nakə faya ma gongobiye. Himene ta Filete nəteye mə walañ i ndo niye hay.

18 Ta gər ha tsəved dedek eye, tə gwad na, ba Mbəlom kə lətsa tay ahaya ndo hay abəra ma mədahañ. Andza niye ndo siye hay ta gər ha tsəved i Mbəlom hərwi tay.

19 Ane tuk na, dedek i Mbəlom ma mbədiye bay. Neñgeye andza mədok i gay nakə ma ndziye bəñbəñ aye. Tə watsa ka mədok niye, tə gwad: «Bəy Maduweñ a sər ndo ŋgay hay.†» Tə watsa dərmak, tə gwad: «Kwa way kə gwad neñgeye ndo i Bəy Maduweñ na, mã ge mənese sa bay.»

20 Ka sər ha mə gay i ndo i zlele na, wu mañgara eye wal wal andaya. Siye hay tə ŋgar ta gura kəgəbay ta bəre. Siye hay na, ta tsətsad mayako ada siye hay tə ŋgar ta dodo i gərwa. Tə ge ha məsler tə wu neheye na, ta tsəved wal wal. Neheye tə ŋgar ta gura aye kəgəbay ta bəre aye na, tə ge ha məsler pat i magurlom dekdek. Siye hay tə ge ha məsler kwa waray waray pat pat.

21 A tsik nakay na, ka nəkway. Tadə ndoweye kə gər ha mäge mənese tebiye na, Mbəlom ma vəleye məsler ŋgay wal ma təriye andza wu nakə tə ŋgar ta gura kəgəbay ta bəre aye. Ndo i gay ŋgay ma piye na wal hərwi a sər mäge məsler i ndo i gay ŋgay tebiye.

22 Bor i wu neheye lele bay a satay a gawla hay mäge aye na, kã ge bay, hway wu yak abəra mə wu niye hay. Ge wu nakə ŋgwalak eye tə dərev yak peteh, pa mədzal gər yak bəñbəñ ka Yesu, wuda ndo hay, ndza tə zay ta ndo neheye dərev tay tsədəñña eye ada faya ta duwulay naha me a Bəy Maduweñ aye.

23 Tadə ndo hay faya ta kədiye wuway ka wu nakə ma giye ŋgama bay ada ka wu i matərakahañ na, kã tsik a dəma təbey hərwi ka sər məkədə wuway niye hay ma ndəviye na, tə matəre.

24 Ane tuk na, ndo nakə faya ma

* 2:11 Zəba ma Roma hay 6.5, 8. † 2:19 Zəba ma Məpesle 16.5.

giye mäsler i Bøy Maduweñ aye na, kutoñ mâ tēra ta ndo hay bay. Mâ gatay ñgwalak a ndo hay tebiye, mâ sla faya matätike a ndo hay lele, mâ sēmay naha a wu nakē ndo hay ta tsikiye faya aye.

²⁵ Tadē agēna ndo mēne dāre yak hay ta tēma wu nakē ñgwalak eye bay na, datay ha ta lāfedēde eye. Agēna Mbēlom ma vālateye tsāved ka mēgāre ha mezeleme tay hārwi ada tātā sār bazlam dedēk eye.

²⁶ Kwa tadē Fakalaw kē gās tay andza a mbēzl tay ha a bālay hārwi ada tātā ge wu nakē a say aye bēbay na, agēna ta maweye ka mēdzal gār ñgwalak eye hārwi mētēmaw abēra mē hālay ñgay.

3

Ndo hay ta gəriye ha Mbēlom ka mandāve i mēndzibēra

¹ Sār ha wu nakē faya na tsikakeye kanan aye: Ka maduk i duk i mēhāne hay na, dāretsātseh ma giye andaya haladzay.

² A hālay niye ndo hay ta wudīye bo tay eye dēkdēk, ta wudīye suloy, ta giye zlapay, ta dāslyay ha gār a bo tay, ta tsadiye Mbēlom, ta tsānateye zlēm a bēba tay hay bay, ta gateye sisōe a ndo neheye faya ta dzāniye tay ha aye bay, ta rāhay ha gār a wu i Mbēlom hay bay,

³ ta wudīye siye i ndo neheye mē gay tay aye bay, ta sakatay naha a ndo hay bay, ta tsikiye wu nakē lele bay aye ka ndo hay, ta sārīye i tay na, mēgay dāretsātseh a ndo hay, ta wudīye wu lele eye bay,

⁴ ta giye dāf ka ndo siye hay, ta giye wu hay ze mēdzele faya, ta dāslyay ha gār a bo tay haladzay, ta wudīye na, wu nakē a yatay a gār a bo tay aye a ze Mbēlom.

⁵ Ta ndzākitiye bo ndo i Mbēlom hay ane tuk na, ta tēmiye gēdan i Mbēlom hārwi ada tātā huta mede ñgwalak eye na, ta wudīye bay. Nēkar na, kātā ndza ka tōv tay bay.

⁶ Siye hay mē walañ tay anēke faya ta fālākwiye a gay i ndo hay. Faya ta fālākwiye ta tsāfetsāfe eye, ta vat-eye gār a ñgwas neheye bāle eye hay aye hārwi ada tātā tēma bazlam tay. Ñgwas neheye ta ge mezeleme haladzay, faya ta pay bēzay a wu neheye wal wal a yatay a gār aye.

⁷ Ta wudā matätike wu hay ane tuk na, tē sār mētsāne wu nakē dedēk eye bay.

⁸ Ndo neheye na, faya ta kērahiye bazlam dedēk eye andza Zanes ta Zambāres ahāl niye ta kērah bazlam i Musa* aye. Mēdzal gār tay kē nas, tē dzala ka Mbēlom ta dedēk bay.

⁹ Ane tuk na, ta diye kame sa bay hārwi mēge wu i matērakahañ tay niye hay ma zābiye mē dzaydzay kame i ndo hay haladzay parakka andza i Zanes ta Zambāres nakē ahāl niye ndo hay tē sār ka matērakahañ tay nakē tē gawa aye.

Ndza bēñbēñ mē wu nakē ka tātik aye

¹⁰ Nēkar na, ka sār wu nakē na tātikawatay a ndo hay aye lele, mede ga kākay na, ka ñgatay, ka sār wu nakē a sēñ mēge ma mäsler ga aye, ada ma kākay na pa mēdzal gār ga ka Mbēlom aye ka sār ha. Ka sār dērmak kākay nakē faya na zliye ñgatay ada ma kākay na wudā ndo hay aye, ada ma kākay neñ mandza eye bēñbēñ aye, ka sār.

¹¹ Ka sār kākay nakē ndo hay tē geñ dāretsātseh ada ma kākay na sa dāretsātseh ma wuzlahgēma i Anñiyos, ma wuzlahgēma i Ikoniyom ada ma wuzlahgēma i Listāre aye. Ayaw! Ndo hay ta sēñ dāretsātseh haladzay, ane tuk na, Bøy Maduweñ kway kē tēma ga ha abēra mē wu neheye tebiye.

¹² Ta dedēk ndo neheye tebiye a satay mēdzepe tē Yesu Kēriste ada mēndze andza nakē a say a Mbēlom aye na, ndo hay ta sateye dāretsātseh.

¹³ Ndo i sewed hay ta ndo neheye faya ta vatay gār a ndo hay aye

* **3:8** Zanes ta Zambāres: Mē kule i Yahuda hay tē zalawatay a maharam i Ezipt hay andza niye. Zēba mē Madayaw abēra ma Ezipt 7.11, 22.

məndze tay ma nasiye kame kame, ta vay gər a bo tay ada ta vatay gər a siye i ndo hay dərma.

¹⁴ Nəkar na, ndza bənbəŋ mə wu nakə ka tətik aye ada nakə ka təma tə dərev yak peteh aye. Ndza bənbəŋ lele hərwi matətikaka way na, ka sər.

¹⁵ Sər ha na, ka sər Derewel i Mbəlom kwa ahəl nakə nəkar wəwa eye mba aye. Derewel i Mbəlom niye na, ma vəlakeye tsəved ka məhute metsehe hərwi ada tadə ka dzala ha ka Yesu Kəriste na, Mbəlom ma mbəliye kar ha.

¹⁶ Wu nakə tebiye tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, a yaw mə bazlam i Mbəlom. Derewel nakay ma dzəniye kway ka matətike wu nakə dedək aye, tadə faya ka gakweye mənese na, ma dəkweye ha, ma kətiye kway, ma tətikakweye hərwi ada kə gakwa wu lele eye.

¹⁷ Məsəfəre i Mbəlom a ge andza niye na, hərwi ada ndo i Mbəlom mātəra neŋgeye maləva bo eye hərwi ka təma a dərev ŋgay wu nakə tebiye a say mede mata ge ha məsler ŋwalak eye aye.

4

Mədə ha bazlam i Mbəlom

¹ Neŋ faya na tsətsahiye fakaya, da ha Labara ŋwalak eye. Na tsətsah fakaya kame i Mbəlom tə Yesu Kəriste. Neŋgeye ma gateye sariya a ndo neheye ta mət aye ada a ndo neheye nəteye tə dərə aye tebiye. Na tsətsah fakaya andza niye na, hərwi ma maweye ada ma təriye bəy.

² Da ha bazlam i Mbəlom, rəzlay a gər huya kwa a həlay lele eye ada kwa a həlay nakə lele bay aye. Tadə ndo hay faya ta giye mənese na, tsikatay faya, tsikatay tə gər ha mənese, matay naha dərev, tətikatay ta ləfedədə eye,

³ hərwi həlay eye ma ndisleweye ndo hay ta pay zləm a ndo neheye ta tətikateye wu neheye dedək eye bay aye. Duh ta wudiye na, məge wu neheye lele bay aye ada andza niye ta pəliye ndo matətike hay haladzay ada

ta tsikateye wu nakə a yatay a gər a zləm tay mətsəne aye.

⁴ Ta peye zləm a wu nakə dedək eye sa bay, ta peye zləm duh na, a ndo i maraw me hay.

⁵ Ane tuk na, nəkar na, gay metsehe a bo yak huya, səmay naha a dərətsətseh, datay ha Labara ŋwalak eye a ndo hay, ge məsler nakə Mbəlom a vəlaka a həlay aye tebiye.

⁶ Neŋ na, na təra andza wu kəriye nakə ta vəleye a Mbəlom aye. Həlay nakə ta kədiye ga, na gəriye ha məndzibəra aye mazlambar kə ndislew.

⁷ Na gay məsler a Yesu Kəriste tə dərev ga peteh andza ndo nakə a ŋgəla ha bo ka məbəbazl bo seh lele aye. Na ndəv ha wu nakə Mbəlom a vələŋ a gwedəŋ ge aye andza ndo nakə a ndəv ha mahway aye. Wu neheye ka dzalakwa ha faya na, na gər ha kwa tsekweŋ bay tebiye.

⁸ Anəke na, Mbəlom kə ləva ha bo ta magogoy ga mə mbəlom hərwi neŋ kame ŋgay mənese kwa tsekweŋ andaya fagaya bay. Bəy Maduweŋ kway, neŋgeye nakə ma gateye sariya dedək eye a ndo hay ma ta vələŋeye magogoy ga pat nakə ma ta gakeye sariya aye. Ma ta vələŋeye a neŋ dəkdek bay, ma ta vəlateye a ndo neheye tebiye faya ta həbiye na aye.

A say a Pol Timote mətəye ka təv ŋgay

⁹ Ge gədaŋ hərwi ada kə yaw ka təv ga bəse,

¹⁰ hərwi Demas kə gər ga ha. A wuda wu neheye ka məndzibəra aye, hərwi niye ki ye ŋgway a Tesalonik. Kəreskenes neŋgeye na, ki ye a Galat ada Titus na, ki ye a Dalmatiya.

¹¹ Maa zəkaw ka təv ga na, Luka mahəŋgeye. Aza ka deyeweye na, dumara ta Markus salamay hərwi ma sliye faya madzəne ga ka məsler.

¹² Tisik i ŋgay na, na slər ha a gəma i Efez.

¹³ Ahəl nakə ka deyeweye na, do a gəma i Tərowas, zləŋ ahaya peteked i mətasl ga nakə na gəray ha a həlay i Karpus aye. Həl ahaya dərewel hay

dərmak, ane tuk na, a seŋ wene wene eye na, neheye tə ge ta mbal aye.

¹⁴ Aləgəzandər ndo məvəde wu kə geŋ sewed haladzay. Bəy Maduweŋ kway ma ta may ha a dəma magogoy i məsler ŋgay.

¹⁵ Nəkar na, ge metsehe bəna agəna ma pəliye fakaya tsəved məgaka sewed dərmak hərwi kwa tsekweŋ a wuda bazlam kway bay.

¹⁶ Pat makurre eye nakə ti ye ga ha kame i sariya, na ge me abəra ka bo na, ndəray ki ye naha mata meŋ bo bay, tə gər ga ha. Mbəlom mâ pəsətay ha.

¹⁷ Ane tuk na, Bəy Maduweŋ kway, neŋgeye na, kə gər ga ha bay, kə vələŋ gədaŋ hərwi ada nâ da ha bazlam ŋgay parakka, nâ həmbər faya abəra kwa tsekweŋ bay. Ada ndo i gəma hay wal wal haladzay ta tsəne. Bəy Maduweŋ kə təma ga ahaya abəra mə bazlam i zil.*

¹⁸ Ada na sər na, Bəy Maduweŋ ma ta təmiye ga ha abəra mə wu neheye tebiye lele bay aye, ada ma tsəpiye ga hərwi ada nâ ye a bəy ŋgay a mbəlom. Zambadəkway ka tor eye. Mâ ge bo andza niye!

Mətsike me

¹⁹ Tsikatay ha me a Pərisil ta Akelas. Tsikay ha me a ŋgwas i Onezifor ta wawa ŋgay hay.

²⁰ Erast, neŋgeye na, ma ndziye ma gəma i Korinthe. Tərofime na, na gər ha ma gəma i Melet hərwi neŋgeye dəvats eye.

²¹ Ge gədaŋ madayaw ka təv ga kanaŋ ta bəse, ahəl nakə həlay i mətasl ka dazlay zuk bay aye. Ebulus, Pudenes, Kolodiya, Linus ada tə siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye kanaŋ aye ta tsikaka naha me.

²² Bəy Maduweŋ mâ tsəpa kar huya. Mâ pa fakuma ŋgama tebiye!

* 4:17 Zəba ma Dəmes hay 22.22.

**Derewel nakə Pol a watsay
naha a
Titus
aye
Məfələkwe**

Titus neŋgeye ndo məleke ha Pol ma məsler. Ahəl nakə Pol mə həlay nakə mawura bo ta ndo i Korinṭe hay aye na, Titus kə ge məsler ŋgwalak eye haladzay. Pol a watsay naha derewel nakay na, neŋgeye ma Kəret, dala nakə malawara eye ta yam aye. Mə dāma na, a matay bo a ndo məpe mədzał gər hay ka mändze lele.

Pol a may ha a zləm a Titus ka lele i mändze i ndo məkalay kame a ndo məpe mədzał gər hay (1.5-16). A tsikay me a zləm ka gər i mändze ta slala i ndo hay wal wal: Ta ndo neheye guram eye hay, dahəlay hay, gawla hay, beke hay (2.1-15). Yesu Kəriste a vəl ha sifa ŋgay na, hərwi mətəme tay ha ndo hay abəra ma mənese kwa waray waray (2.14). Mədok i sifa wedeye i ndo məpe mədzał gər hay mapa eye na, ka neŋgeye.

Mətsike me

¹ Maa watsa derewel nakay na, neŋ Pol, ndo i məsler i Mbəlom, ada ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste. Mbəlom a zla ga, hərwi ada nā tsikatay bazlam ŋgay a ndo ŋgay neheye a pala tay ha aye. Na tsikateye na, ada tāt dzala ha ka Mbəlom, tāt sər dedək. Hərwi dedək na, ma dəkweye ha mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye.

² Na giye andza niye na, hərwi ada ndo hay tāt sər ha ta huta sifa nakə ma ndəviye bay aye. Mbəlom neŋgeye na, a raw me təbey. A gwad ma vəlakweye na, kwa ahəl nakə kə ge mändzibəra zuk bay aye.

³ A dā ha na, ahəl ŋgay nakə a ndisl a dāma aye. A dəkway ha wu nakə a gwad ma vəlakweye na, tə bazlam i ndo neheye a slər tay ha hərwi ada tāt dā ha bazlam ŋgay aye. Mbəlom neŋgeye ndo mətəme kway

ha kə vələŋ bazlam nakay a həlay, a gwedeŋ: «Tsikatay a ndo hay dərmał.»

⁴ Titus, na watsaka naha derewel nakay na, a nəkar. Nəkar na, andza wawa ga, hərwi mədzał gər may nətə ka Yesu.

Mbəlom Bəba kway, tə Yesu Kəriste, ndo mətəme kway, tāt pa fakaya ŋgama ada tāt vəlaka zay.

Məsler nakə Titus faya ma giye ka dala i Kəret aye

⁵ Na gər kar ha ka dala i Kəret na, hərwi ada kāt lambad tay ha wu neheye a ze naha malembede aye. Sa na, ada kāt ye a walaŋ i gəma hay, kāt pala ndo hay ada tāt təra madugula hay, nətə nətə, tāt dzəna ndo mədzał gər hay aye. Ge na, andza nakə na tsikaka aye.

⁶ Madugula na, tāt ŋgəlatay bəzay bay. Māt ge na, zal i ŋgwas nətə. Wawa ŋgay hay tāt dzala ha ka Yesu. Mede tay māt ge lele, hərwi ada ndo hay tebiye tāt zəba fataya na, ta ge mənese bay. Tāt gəsay me a bəba tay lele.

⁷ Andza niye madugula na, ndo hay tāt ŋgəlay bəzay bay. Hərwi məsler nakə ma giye na, məsler i Mbəlom. Neŋgeye na, māt dəslay ha gər a bo ŋgay bay. Māt ge mevel bay, māt kwaya bay, māt kəd bo ta ndo hay bay, māt ge bor i dala bay.

⁸ Duh neŋgeye na, māt təma ndo hay a gay ŋgay lele, māt wudā na, mäge wu lele eye, māt təra ndo masəra gər eye lele, māt təra ndo i ŋgwalak, māt təra ndo mə pay naha faya a Mbəlom, māt gay metsehe a bo ŋgay lele.

⁹ Māt pa a dərev ŋgay na, bazlam dedək eye, andza nakə ka tətikakwatay a ndo hay aye. Tadə kə ge andza niye na, ma sliye faya məvəlatay gədaŋ a ndo hay tə bazlam nakay. Sa na, ma sliye faya mədatay ha mənese i ndo neheye tə gwad bazlam nakay lele bay aye parakka.

¹⁰ Na tsik andza niye na, hərwi ndo hay andaya haladzay mə walaŋ i ndo mədzał gər hay ta təma bazlam i ndo təbey. Nətəye faya ta tsikiye na, bazlam nakə ma dzəniye ndo hay bay

aye. Faya ta vateye gər a ndo hay. Ndo mäge wu niye hay wene wene eye na, Yahuda hay.

¹¹ Madugula hay, tâ gatay me, tâ ngərəz ka ndo niye hay. Hərwi nətəye na, faya ta nasiye ha bədgay i ndo siye hay. Faya ta tətikiye a ndo hay na, wu neheye a ye ka bo matətike bay aye. Faya ta giye andza niye na, məhute ha dala tsa.

¹² Ndo andaya mə walaŋ i Kəret hay, neŋgeye na, kəliŋ tay. A gwad: «Kəret hay na, maraw me eye hay, sewed eye hay andza wu i pesl hay. Nətəye sə eye hay. Tə dzala i tay na, ka wu mənday tsa.»

¹³ Kəliŋ tay niye a tsik na, dedek.

Hərwi niye, tsikatay faya lele hərwi ada tâ dzala ha ka Yesu.

¹⁴ Tsikatay faya dərmaŋ hərwi ada tâ pay zləm a wurmbez i Yahuda hay sa bay. Tâ pay bəzay a bazlam i ndo neheye ta kərah məpay bəzay a dedek i Mbəlom aye bay.

¹⁵ Tadə ndoweye tsədəŋŋa ka təv i Mbəlom na, wu hay tebiye tsədəŋŋa hərwi ŋgay dərmaŋ. Ndo neheye dərev tay lelebay ada ta dzala ha ka Mbəlom bay aye na, wu tebiye ta giye na, lelebay, hərwi mədzal gər tay na, kə nas. Ada faya ta giye wu nakə lelebay aye na, horoy a gatay bay.

¹⁶ Nətəye tə gwaday a gər tay na, tə sər Mbəlom. Azlakwa duh wu neheye faya ta giye na, faya ma bəziye ha na, tə sər Mbəlom bay. Nətəye na, tə pay naha faya a Mbəlom bay. Faya ta giye wu nakə a say a Mbəlom bay aye. Wu nakə lele aye na, tə mba faya mäge bay.

2

Məpay naha faya a Mbəlom na, kəkay?

¹ Titus, nəkar na, tsikatay dedek i Mbəlom a ndo hay.

² Gwadatay a bagwar hay na, tâ kwaya bay. Tâ ge na, wu neheye da ndo hay ta rəhay ha gər aye. Tâ gay metsehe a bo tay lele, tâ dzala ha ka Mbəlom ta dedek, tâ wuda ndo hay

tə dərev tay peteh. Dəretsətseh kə ndzatay a gər na, tâ zla ŋgatay.

³ Tsikatay a ŋgwas bagwar eye hay andza niye dərmaŋ, hərwi ada tâ ge na, wu neheye a yay a gər a Mbəlom aye. Tâ ŋgəlay bəzay a ndo bay, tâ təra beke i guzom bay. Gwadatay na, tâ tətikatay wu nakə lele aye a ndo hay.

⁴ Tadə tâ ge andza niye na, ta tətikiye tay ha ŋgwas neheye dahəlay aye hay, ta wudīye zal tay hay ta wawa tay hay na, kəkay.

⁵ Ta tətikiye tay ha hərwi ada tâ gay metsehe a bo tay dərmaŋ, tâ ge madama bay, tâ ge məsler mə gay tay hay lele, tâ ge na, məsler lele eye, tâ gəsətay me a zal tay hay. Tadə ta ge andza niye na, ndo hay ta tsikiye wuray ka bazlam i Mbəlom bay.

Gawla hay

⁶ Tsikatay a gawla hay andza niye dərmaŋ, gwadətay tâ gay metsehe a bo tay.

⁷ Nəkar dərmaŋ na, ge wu neheye lele eye dekdek, hərwi ada gawla hay tâ tətik mede yak. Ka tətikateye wu na, tətikatay tə dərev nətə. Tətikatay na, wu nakə ada ndo hay ta rəhakeye ha gər aye.

⁸ Tətikatay na, wu nakə dedek aye, ada ndəray ma sliye faya məmaka ha mənese bay. Andza niye, horoy ma gateye a ndo mənə dəre yak hay, hərwi ta huta bazlam neheye lelebay aye bay.

Beke hay

⁹ Beke hay na, gwadətay tâ gəsətay me a ndo i gay tay hay huya. Tâ mbatsatay me a ndo i gay tay hay bay, ada wu neheye ta giye na, mâ yatay a gər a ndo i gay tay hay.

¹⁰ Tâ ge mavaha bay dərmaŋ. Duh tâ ge na, wu lele eye hay, hərwi ada ndo i gay tay hay tâ sər ha na, nətəye dedek eye. Tadə tâ ge andza niye na, bazlam neheye faya ka tətikakweye ka gər i Mbəlom ndo mətəme kway ha aye na, ndo hay ta zambadəye.

Mahəbe məmaw i Yesu

¹¹ Ndo hay tâ ge na, wu nakə na tsik aye hərwi Mbəlom ka bəzatay ha a ndo hay neŋgeye na, a wudā ndo hay hərwi ada tâ təma.

¹² Mbəlom a tətikakway andza niye na, kâ gərakwa ha mede kway nakə a yay a gər bay aye, ada kâ pakway bəzay a wu i məndzibəra neheye faya ta səpatiye kway aye bay. Duh ahəl nakə nəkway mandza eye ka məndzibəra mba na, gakway metsehe a bo kway. Gakwa na, wu dedek eye ada nakə a yay a gər a Mbəlom aye.

¹³ Gakwa andza niye ada təkakway dərə a pat lele eye nakə ndo mətəme kway Yesu Kəriste ma deyeweye ta məzlaḅ i Mbəlom kway. Neŋgeye na, Mbəlom bagwar eye.

¹⁴ A vəl ha gər ŋgay hərwi ada kâ təkakwaw abəra mə mezeleme, ada kâ tərakwa tsədaŋŋa kame ŋgay. Andza niye ka tərakwa ndo ŋgay hay, ada ka wudakwa mäge wu neheye ŋwalak aye pat pat.

¹⁵ Anaŋ andza nakay, nəkar na, tətikatay wu nakə na watsa aye. Vəlatay gədaŋ, tsikatay faya a ndo neheye tə pay zləm a bazlam yak bay aye. Tətikatay ta məzlaḅ nakə Mbəlom ma vəlakeye. Ndo hay tâ təra kar ha bay.

3

Mede nakə ayay a gər a Mbəlom aye

¹ Tsikatay a ndo məpe mədzaḅ gər hay ka Yesu na, tâ rəhatay ha gər a bəy i dala hay tebiye. Tâ ge wu nakə bəy hay ta tsikateye. Tâ wudā na, mäge ŋwalak huya.

² Gwadatay na, tâ ŋgəlay bəzay a ndo bay, tâ təra a bo bay. Duh na, tâ təra ndo masəra me eye hay, tâ dəslatay ha gər a ndo hay tebiye dərma.

³ Tsikatay andza niye hərwi ahəl niye nəkway dərma na, ka sərakwa gər bay, ka rəhakwatay ha gər a ndo hay bay, ka dzakwa tsəved, ka gawakwa na, wu neheye a yawakway a gər aye ta wu neheye ka wudawakwa aye. Ahəl niye na,

nəkway lele eye hay bay tebiye. Ka gawakwa dərə ka wu i ndo hay. Ndo hay tə nawakway dərə ada nəkway dərma ka nawakwatay dərə.

⁴ Kwa ka gawakwa andza niye bəbay na, Mbəlom ndo mətəme kway ha, ka bəzakway ha neŋgeye ndo məgay ŋwalak a ndo hay ada a wudā tay ha haladzay.

⁵ Andza məgwede, a təma kway ha na, kəriye. A təma kway ha na, hərwi ŋwalak kway hay daw? A'ay! A təma kway ha na, hərwi ka gakway mə bo. A barakway na mezeleme kway na, hərwi ada kâ wakwa bo masusulo eye ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye ada kâ hutakwa məsəfəre wedeye.

⁶ Mbəlom kə rah kway ha ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye tə həlay i Yesu Kəriste ndo məmbəle kway.

⁷ A ge andza niye na, hərwi ada kâ hutakwa sifa nakə ma ndəviye bay aye, ka sərakwa Mbəlom ma vəlakweye. Kə vəlakway ha ŋwalak ŋgay, hərwi ada kâ tərakwa tsədaŋŋa eye hay kame ŋgay.

Mətsikay me a zləm a Titus

⁸ Bazlam nakay na tsikaka aye na, ta dedek eye. A seŋ na, ka tətikateye a ndo hay huya, hərwi ada ndo neheye tə dzala ha ka Mbəlom aye, tâ ge məsler lele eye hay. Anaŋ wu nakə ŋwalak aye ada lele ma dzəniye tay ha ndo hay aye.

⁹ Məkəde wuway nakə ma giye ŋgama bay aye na, kâ həndzəd faya bay. Tadə faya ta kədiye wuway ka bəba tətə may hay na, kâ ye a dəma bay. Kâ təra ta nəteye bay. Kwa faya ta kədiye wuway ka bazlam i Musa mapala eye na, kâ tsik a dəma bay hərwi wu niye hay na, kəriye, ta dzəniye ndo hay bay.

¹⁰ Ndo nakə ma ŋgəniye tay ha ndo məpe mədzaḅ gər hay ka Yesu na, tsikay faya. Tadə kə gər ha bay na, tsikay faya masulo eye sa. Kə tsəne bay na, mâ ndza mə walaŋ i ndo məpe mədzaḅ gər hay ka Yesu sa bay.

¹¹ Nəkar, ka sər ha, slala i ndo niye hay na, kə dze a bəra ka tsəved.

Nəteye na, ndo i mezeleme hay. Ada faya ta bəziye ha tə həlay tay eye nəteye ndo i mezeleme hay.

¹² Anaŋ na sləriye naha Artemas kəgəbay Tisik ka təv yak mba. Kə ndisl naha ka ŋgatay na, pəla tsəved madayaw mədzəgər tə neŋ a gəma i Nikopolis. Na dzala na, na ta ndziye mə dəma hus a mandəve i həlay i mətasl.

¹³ Dzəna Zenas ndo mäge sariya, ta Apolos. Dzəna tay ha, lele. Ahəl nakə ta həndzədiye ta diye kame aye na, dzəna tay ha, wu mâ kətsatay bay.

¹⁴ Ndo neheye tə dzala ka Yesu andza nəkway na, tâ tətik mäge ŋwalak dərmak hərwi ada tâ dzəna ndo neheye wu a kətsatay aye. Tadə ta ge andza niye na, mede tay ma təriye kəriye bay.

¹⁵ Ndo neheye nəmay dziye na, ta tsikaka naha me. Tsikatay me a dzam kway neheye tə dzala ha ka Mbəlom aye dərmak.

Mbəlom mâ pa fakuma ŋgama tebiye.

**Derewel nakə Pol a watsay
naha a
Filimon
aye
Məfələkwe**

Filimon na, dzam i Pol. Pol a day ha Labara Ngwalak eye, a təra ndo məpe mədzał gər ka Yesu. Filimon neŋgeye zlele eye. Beke hay andaya mə gay ŋgay. Ndo nakə tə zalay Onezim aye na, beke i Filimon. A hway ŋway abəra mə gay i Filimon. A ndzay a gər a Pol ma danğay. Neŋgeye dərmał a təra ndo məpe mədzał gər ka Yesu. Pol a maya ahaya Onezim a Filimon, a watsayaw derewel a həlay. Filimon ma təmiye na Onezim na, ma kəkay?

Derewel nakə Pol a watsay a Filimon aye na, hərwi ndo neheye tə hayawa gər a gay ŋgay aye dərmał (mede 2).

Mə derewel na, Pol a gwađay a Filimon mâ təma na Onezim andza malamar ŋgay nakə a wuđa na haladzay aye. Andza niye, ndo neheye beke hay bay aye, beke hay, nəteye malamar hay mə Kəriste. Ane tuk na, Pol kə gay kutoŋ a Filimon bay. A say na, Filimon mâ dzala tə gər ka wu nakə ma giye aye.

Labara i mawuđe bo a ge məsler ka mändze i ndo nəte ada ka mändze i ndo hay tebiye.

Mətsike me

¹ Maa watsa derewel nakay na, neŋ Pol. Neŋ ma danğay hərwi məge məsler i Yesu Kəriste. Maa watsa na, nəmay ta malamar kway Timote. Nəmaa watsa naha a nəkar dzam may Filimon. Hərwi nəkar na, ka dzapakwa nəte ka məsler i Bəy maduweŋ kway Yesu Kəriste.

² Tsikatay me a Afiya ta Arsip neŋgeye nakə sidzew i Yesu tə neŋ ka tsəved i Mbəlom aye. Ada kâ tsikatay ha me a siye i ndo neheye ti yawa naha a gay yak mata duwulay me a Mbəlom aye tebiye dərmał.

³ Mbəlom Bəba kway ta Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste tâ pa fakuma ŋgama ada tâ vəlakum zay.

⁴ Ahəl nakə faya na giye amboh a Mbəlom aye na, na gaway naha sisce a Mbəlom hərwi yak huya.

⁵ Hərwi na tsəne na, nəkar ka wuđa ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu ta dedek ada ka pa mədzał gər yak na, ka Bəy Maduweŋ kway Yesu.

⁶ Neŋ faya na duwuleye me a Mbəlom hərwi ada mədzepe kway nakə ka dzapakwa ta ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu aye hərwi nakə ka dzala ha ka Yesu aye ma dzəniye kway. Ma dzəniye kway hərwi ada kâ sərakwa ha wu neheye Mbəlom a vəlakway lele aye hay tebiye. A vəlakway tə həlay i Yesu Kəriste.

⁷ Malamar ga Filimon! Dərev ga kə ŋgwasa haladzay ada ka vəleŋ gədaŋ haladzay dərmał hərwi ka wuđa siye i ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu ada faya ka vəlateye gədaŋ sa tsa.

Pol a gay amboh a Filimon hərwi Onezim

⁸ Hərwi niye, neŋ faya na gwadakeye amboh ka məge wu nakə na tsikakeye anəke aye. Neŋ na, ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste. Na sliye faya mətsikaka ta gədaŋ ka wu nakə ka giye.

⁹ Ane tuk na, na tsikakeye andza niye bay. Na dzala duh na, məgaka amboh hərwi ka wuđa ndo hay. Neŋ Pol na, neŋ guram eye ada neŋ anəke madərazla eye ma danğay hərwi məsler i Yesu Kəriste nakay faya na giye aye.

¹⁰ Neŋ faya na gakeye amboh hərwi Onezim. Neŋgeye na, kə dzala ka Yesu, ka təra andza wawa ga kanaŋ ma danğay. Neŋ na təra bəba ŋgay.

¹¹ Ahəl niye na, kə gaka məsler sa bay. Ane tuk na, anəke na, ma gakeye məsler sa, a nəkar ada a neŋ dərmał.

¹² Anəke na, na slərakeye naha ka təv sa. Ma diye naha andza maa ye naha ka təv yak na, neŋ.

13 Haɓe a seŋ na, mâ ndza ka tɔv ga kanan ma daŋgay hɔrwi ada mâ dzɔna ga a bɔram yak nakɔ tadɔ nɔkar ka tɔv ga na, ka dzɔniye ga aye.

14 Ane tuk na, na sliye faya mɔge andza niye ze nɔkar mɔgwede faya ayaw bay na, na sliye faya bay. Na sliye faya mɔgaka kutoŋ mɔgwadaka geŋ ŋwalak bay. A seŋ na, dzɔna ga tɔ mɔdzal gɔr yak.

15 Agɔna a say a Mbɔlom Onezim mâ ye a tɔv aye mâ ndzaw tsekweŋ andza nakay hɔrwi ada mâ ma naha ka tɔv yak ada ka ndzawumeye salamay ka tor eye.

16 Anɔke na, neŋgeye andza beke sa bay. A ze beke. Neŋgeye malamar may nakɔ dedek eye ma mɔdzepe tɔ Yesu Kɔriste. Neŋ na, na wudɔ na haladzay. Nɔkar dɔrmak ka wudɔye na ma ziye i ga ada neŋgeye malamar yak ka tsɔved i Bɔy Maduweŋ andza nɔkar.

17 Tadɔ ka zɔba fagaya neŋ dzam yak dedek na, tɔma na Onezim tɔ hɔlay sulo sulo eye a gay yak andza ka tɔma na, neŋ.

18 Tadɔ kɔ nasaka ha wu yak ada agɔna wu yak andaya faya a saka mâ maka ha na, tsiken, neŋ eye na hamakeye na.

19 Maa watsa bazlam neheye na, neŋ Pol tɔ hɔlay ga aye: Na hamak-eye. Ane tuk na, na hamakeye sa bay hɔrwi sɔr ha, maa tsikaka bazlam i Mbɔlom nakɔ ka huta ha mɔsɔfɔre aye na, neŋ.

20 Amboh malamar ga, neŋ faya na gakeye amboh tɔ mɔzele i Bɔy Maduweŋ. Geŋ wu nakɔ lele eye, meŋ ha dɔrev tey hɔrwi nɔmay tebiye may aye ka dzapama ka Yesu Kɔriste.

21 Derewel nakay na watsaka naha na, na sɔr ha wu nakɔ na tsɔtsah naha fakaya aye na, ka giye ma ziye nakɔ na tsɔtsah aye.

22 Onezim ki ye naha ka tɔma na na, lɔva ha bo tɔ gay nakɔ na ta hɔniye mɔ dɔma aye dɔrmak hɔrwi na dzala na, Mbɔlom kɔ tsɔne amboh kurom nakɔ faya ka gumeye. Ma vɔleŋeye tsɔved mede naha ka tɔv kurom sa.

Mandɔve i mɔtsike me i Pol

23 Epafɔras neŋgeye nakɔ tɔ neŋ salamay kanan ma daŋgay hɔrwi mɔsler i Yesu Kɔriste aye kɔ tsikaka naha me.

24 Markus, Aristark, Demas ta Luka nɔteye neheye ti yawaw ka tɔv ga ada faya nɔmaa giye mɔsler i Mbɔlom dziye, ta tsikaka naha me dɔrmak.

25 Bɔy Maduweŋ kway Yesu Kɔriste mâ pa fakuma ŋgama.

**Derewel nakə tə watsatay
naha a
Hebrœ hay
aye
Məfələkwe**

Derewel nakə tə watsatay naha a Hebrœ hay aye na, məzele i ndo mawetse andaya faya bay. A tsikatay me a way hay na, kə da ha bay. Ndo mawetse eye na, ndo Gerek, a sər Dzam Guram eye lele. A watsatay naha na, a Yahuda neheye tə dzala ha ka Yesu aye. Nəteye ta ge bəle mape mədzal gər ka Yesu, a gatay tsəbtsəb sa bay. Siye hay a satay məgəre ha mape mədzal gər. Hərwi niye, ndo mawetse derewel nakay a say masəkahatay ha matətike nakə tə huta ada məvəlatay gədan.

Tə Kəriste nakə Mbəlom a sləraw aye, ndo hay ta dzapa ta Mbəlom (1.1–2.18).

Ndo hay ta sliye faya mahəndzəde ka Mbəlom hərwi ngwalak nakə Kəriste a ge aye (3.1–5.10).

Ndo mawetse derewel nakay kə da ha haladzay ma kəkay nakə Yesu neŋgeye bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom i ndo mape mədzal gər hay ka tor eye andza Melkisedek.

Mape mədzal gər i bəba tətə hay mavəla eye hərwi məde ha a ndo mape mədzal gər hay nakay na, ma vələteye gədan ka mətəse abəra mə dəretsətəseh hay ada tə masəpete neheye anəke aye (11–12.13). Ma dazlay ka 12.14, mandəve i derewel nakay faya ma diye ha kəkay nakə ndo mape mədzal gər hay ta sliye faya məndze ta Mbəlom aye, ta ndo siye, ada məge məhay gər i ndo neheye dedek aye.

Mbəlom a tsikatay me a ndo hay tə bədiday i Wawa ŋgay

¹ Ahəl niye na, Mbəlom kə tsikatay me a bəba tətə kway hay madzəga haladzay ada ta tsəved mekelen eye wal

wal haladzay tə bazlam i ndo məde ha bazlam ŋgay hay.

² Mbəlom a tsikawa andza niye hus a həlay kway nakay maduk i duk eye. Anəke a tsik bazlam ŋgay duh na, ta bədiday i Wawa ŋgay. Mbəlom a ge məndzibəra ahəl niye tə həlay i Wawa ŋgay, a zla neŋgeye hərwi ada mə ləva wu hay tebiye.

³ Ta ŋgateye a məzlaḅ i Mbəlom na, mə neŋgeye. Neŋgeye a ndzəkit bo Bəba Mbəlom. Wu hay tebiye andaya hərwi ŋgay. Kə ta tsəved nakə Mbəlom ma bariye mezeleme abəra ka ndo hay aye hərwi ada tə huta tsəved matəre tsədanja. Ma dəba eye na, a tsal a mbəlom, a ye naha a ndza tə həlay i mənday i Mbəlom neŋgeye nakə a ləva wu hay tebiye aye hərwi ada tə ləva tə neŋgeye.

⁴ Andza nakay, Mbəlom a da ha Wawa ŋgay na, bagwar eye, a ze gawla i Mbəlom hay, andza nakə məzele niye Mbəlom a vəlay a ze i gawla i Mbəlom hay aye.

⁵ Mbəlom kə tsikay dāda a gawla ŋgay nətə:

«Nəkar wawa ga.

Bəgom neŋ na təra Bəba yak.»

Kə tsik ka gawla ŋgay nətə:

«Neŋ na təriye bəba ŋgay,

neŋgeye ma təriye wawa ga*»
bay.

⁶ Ane tuk na, ahəl nakə Mbəlom faya ma sləraweye Wawa ŋgay felik eye ka məndzibəra na, a gwad:

«Gawla i Mbəlom hay tebiye tə dəslay ha gər.»

⁷ Ka gər i gawla i Mbəlom hay na, Derewel i Mbəlom a gwad:

«Nəteye na, ndo i maslan ŋgay hay.

A təra tay ha andza mətəsl, nəteye andza dərneh i ako.»

⁸ Ane tuk na, ka gər i Wawa i Mbəlom na, mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom a gwad:

«Nəkar na, Mbəlom, ka ləviye bəy yak ka tor eye.

Ka ləviye ndo yak hay ta ngwalak.

⁹ Wu nakə ngwalak eye na, ka wuda.

* 1:5 2 Samuyel 7.14.

Wu nakə ɲɣwalak eye bay aye na,
a yaka a gər bay tebiye.
Hərwi niye Mbəlom, Bəba yak
Mbəlom, kə zla kar
ada kə pa kar bagwar eye ka
ze ndo neheye nəkurom ka bo
dziye aye
ada kə vələkway mənɣwese.»

¹⁰ Derewel i Mbəlom a gwaɖ sa:
«Bəy Maduweɲ, ka madazlay i wu
tebiye maa ge məndzibəra na,
nəkar.
Nəkar tə həlay yak eye ka ge
magərmbəlom.

¹¹ Wu neheye tebiye ka ge aye ta
dziye.
Ane tuk na, nəkar na, ka ndziye
ka tor eye.

Wu neheye tebiye ta giye guram
andza peteked.

¹² Ka paɖiye tay ha andza ta paɖiye
peteked guram eye.
Nəteye ta mbəɖiye andza peteked a
mbəɖa,
ane tuk na, nəkar na, ka mbəɖiye
bay,
sifa yak ma ndəviye ɖaɖa bay.†»

¹³ ɖaɖa Mbəlom kə tsikay a gawla
ɲɣay:
«Dara, ndza tə həlay i mənɖay ga,
hus a pat nakə neɲ, na piye tay ha
ndo mənə ɖəre yak hay a huɖ i
sik yak aye‡» na,
kə tsikay nəte bay.

¹⁴ Gawla i Mbəlom hay nəteye na,
way hay? Nəteye məsəfəre neheye
faya ta geye məsler a Mbəlom aye,
ma sləriye tay ha məmatay bo a ndo
neheye faya ma təmiye tay ha aye.

2

*Kā gəkway masəfaya a wu nakə
Mbəlom a tsik aye bay*

¹ Hərwi niye, gəkway metsehe a
bazlam neheye ka tsənakwa aye lele
huya hərwi ada kə dzakwa tsəved
bay.

² Bazlam neheye gawla i Mbəlom
hay tə yaw tə tsik aye na, gəɖaɲ eye

haladzay.* Ndo neheye tə nas ha ada
ta rəhay gər bay aye na, Mbəlom kə
gatay sariya ɖa ka mənese tay.

³ Kə ge Mbəlom kə gatay sariya
na, ka gwadum na, taɖə ka gəkway
masəfaya a tsəved ɲɣwalak eye nakə
ka təmakweye ha aye na, ma gək-
eye sariya bəɖaw? Taɖə ka gəkway
masəfaya na, ta dedək ka təmakweye
bay. Maa lah məde ha Mbəlom ma
təmiye kway ha ma kəkay na, Bəy
Maduweɲ. Ndo neheye tə tsəne aye
na, maa tsikakway bazlam neheye
dedək na, nəteye.

⁴ Bo i Mbəlom eye tə gər ɲɣay, kə ɖa
ha bazlam neheye na, dedək ta ma-
suwayaɲ wal wal tebiye ada Məsəfəre
Tsəɖaɲɲa eye a vəl gəɖaɲ a ndo hay ka
məge wu hay wal wal andza nakə a
say aye.

*Yesu kə ɖa ha tsəved nakə ma təmiye
kway ha aye*

⁵ Mbəlom a pa hərwi mələve
məndzibəra weɖeye nakə ma deyew-
eye na, gawla i Mbəlom hay bay.

⁶ Azlakwa bay, mawatsa eye mə
Derewel i Mbəlom na, ndoweye a
gwaɖ:

«Ndo neɲgeye na, way tey Mbəlom,
nakə ka dzaliye ka neɲgeye aye?
Ndo zezeɲ way nakə ka dzaliye faya,
ka geye gər aye?»

⁷ Hərwi həlay tsekweɲ, ka pa tay ha
ndo zezeɲ hay a huvo i gawla
i Mbəlom hay.

Ma ɖəba eye na, ka vələy məzlaɖ
ta məɖəslay ha gər.

⁸ Ka pa wu hay tebiye a huɖ i sik ɲɣay
mâ ləva.†»

Kə ge Mbəlom kə pay wu hay tebiye
mâ ləva na, niye na, andza məgwede
wuray andaya nakə kə pay bay aye
na, andaya bay. Ane tuk na, anəke
faya ka ɲgatakweye faya ma ləviye wu
hay tebiye zuk bay.

⁹ Ane tuk na, ka ɲgatakway a
Mbəlom kə kəts ha Yesu abəra ka
gawla i Mbəlom hay həlay tsekweɲ.
Anəke na, Mbəlom kə vələy məzlaɖ

† 1:12 Dəmes hay 102.26-28. ‡ 1:13 Dəmes hay 110.1. * 2:2 A tsik ka bazlam mapala nakə Mbəlom a vələtay a Israyel hay mə mahamba i Sinay aye. † 2:8 Dəmes hay 8.5-7.

ada ta mædæslay ha gær hærwi nakæ kə sa dæretsætseh ada kə mæt aye. Niye na, ta ɲgwalak i Mbəlom nakæ Yesu a mæt hærwi ndo hay tebiye aye.

¹⁰ Mbəlom a ge wu hay tebiye. A ge tay ha na, hærwi ɲgay eye ɲgway. A say mæhəle ndo hay haladzay a tæv ɲgay nakæ ta mæzlaḅ aye, nətəye na, wawa ɲgay hay. Andza niye kə yay a gær matəre ha Yesu ɲgwalak eye hærwi mətəme tay ha tæ dæretsætseh ɲgay ada ta məməte ɲgay, hærwi mata de kame tay mətəme tay ha na, Yesu.

¹¹ Maa tæra ha ndo hay ɲgwalak eye kame i Mbəlom na, Yesu ada nətəye neheye a tæra tay ha ɲgwalak eye hay aye na, bəba tay nətə. Hærwi niye horoy ma geye mæzalatay malamar ga hay bay.

¹² A gwad:

«Na datay ha mæzele yak a malamar ga hay
Na zambadakeye mæ walaɲ i ndo hay mahaya gær eye.‡»

¹³ A gwad sa:

«Neɲ, na dzaliye ha ka Mbəlom.»

A gwad sa:

«Neɲ kanaan ta wawa neheye Mbəlom a peɲ tay aye.Š»

¹⁴ Wawa neheye a tsik fataya aye na, nətəye tebiye slo ada bambaz. Neɲgeye dærmak ka tæra ndo zezeɲ andza nətəye hærwi ada mâ mæt ada andza niye ma giye ha bəle ta ndo nakæ gədan i məməte mæ həlay ɲgay aye, andza mægwedə Fakalaw.

¹⁵ Yesu a ge andza niye na, hærwi zluwer mâ gæs tay ha ndo hay hærwi məməte bay. Ahəl niye tæ ndzawa huya andza beke hay hærwi zluwer a gawatay, ane tuk na, anəke Yesu kə təma tay ha.

¹⁶ Ka sarakwa ha a yaw məmatay bo a gawla i Mbəlom hay bay, a yaw məmatay bo na, a wawa i hud i Abraham hay.

¹⁷ Andza niye, kutoɲ ka tæra andza malamar ɲgay hay mæ wu hay tebiye. A ge niye na, hærwi ada mâ tæra bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom

nakæ ma gateye ɲgwalak a ndo hay ada ma pay naha faya a Mbəlom aye, hærwi ada mâ vəl ha gær ɲgay hærwi mæheme mezeleme i ndo hay ada mæsəre tay ka bo ndo hay ta Mbəlom.

¹⁸ Anəke na, ma sliye məmatay bo a ndo neheye Fakalaw faya ma səpatiye tay aye hærwi ahəl niye Fakalaw ka səpat na ada kə say dæretsætseh.

3

Yesu bagwar eye a ze ha Musa

¹ Malamar ga hay, Mbəlom a pala kurom na, ada kâ tərūm ndo ɲgay hay. Hærwi niye pum mædzal gær kurom ka Yesu. Neɲgeye ndo nakæ Mbəlom a sləraw aye hærwi ada mâ tæra bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom ka wu neheye ka pakwa faya mædzal gær aye.

² Maa pa na ka mæge mæsler nakay na, Mbəlom ada kə pay naha faya a Mbəlom mæ wu nakæ a ge aye, andza Musa nakæ a pay naha faya a Mbəlom ma mæsler nakæ a gawa aye hærwi ndo i gay i Mbəlom hay tebiye.*

³ ɲgwalak eye mædæslay ha gær haladzay a Yesu abəra ka Musa andza nakæ ta dæslay ha gær haladzay na, a ndo nakæ a dæzl gay aye bəna a gay bay.

⁴ Gay tebiye madæzl na, ndo. Ane tuk na, ndo nakæ a dæzl wu hay tebiye na, Mbəlom.

⁵ Aya Musa neɲgeye kə pay naha faya a Mbəlom ma mæsler nakæ a ge tebiye mæ gay i Mbəlom aye. Ane tuk na, neɲgeye na, ndo i mæsler i Mbəlom dekdek tsa. Mæsler ɲgay na, mædatay ha a ndo hay wu neheye Mbəlom ma tsikiye mba kame aye.

⁶ Kəriste na, neɲgeye wawa nakæ ma ləvay gær a gay i Bəba ɲgay Mbəlom aye. Nəkway na, ndo ɲgay hay. Tadə ka pakwa faya mædzal gær kway bəɲbəɲ ada ka pakwa mædzal gær kway ka wu neheye ta mæɲgwese hus ka mandəve aye na, nəkway dærmak gay ɲgay.

‡ 2:12 Dəmes hay 22.23. § 2:13 Ezay 8.17-18. * 3:2 Məpesle 12.7.

*Mbəlom faya ma ləviye ha bo ta təv
mazəzukw bo hərwi ndo neheye ta pa
faya mədzał gər aye*

⁷ Hərwi niye Məsəfəre Tsədanŋa eye
a gwad:

«Bəgom tadə ka tsənum mətšike me i
Mbəlom na,

⁸ kâ kulum ha gər kurom,
andza i bəba tətə kurom neheye
ahəl niye tə kula ha gər tay ka
Mbəlom aye bay.

A həlay niye na, nətəye mə makulk-
wandah məve kuro kuro fađ,
tə ge vərəm ka Mbəlom ada ta dza
ha Mbəlom.

⁹ Mbəlom a gwad: «Kwa ta ŋgatay lele
a wu neheye na ge aye bəbay
na,
ta dza ga ha məve kuro kuro fađ.

¹⁰ Hərwi niye na ge mevel ka nətəye.
Na gwad: Mədzał gər tay ka
dzədza,
ta tsəne wu nakə a seŋ aye bay.

¹¹ Kə ndelenj ada na mbada:

Ta fələkwiye dāda a təv ga nakə na
ləvatay ha bo ta zəzukwiye bo
mə dəma aye bay.†»

¹² Malamar ga hay, gum metsehe!
Ndo nakə mədzał gər ŋgay ŋgwalak eye
bay aye, a dzala ha ka Yesu bay aye
na, mâ ge andaya mə walaŋ kurom
bay. Ndo nakə a dzala ha ka Yesu sa
bay aye ma gəriye ha Mbəlom nakə ta
sifa aye.

¹³ Ane tuk na, bəgom a say a
Mbəlom mətšikakum me sa. Vəlum
a bo gədaŋ pat pat mə walaŋ kurom
hərwi ada Fakalaw mâ səpat kurom
ka mäge mənese bay, ada kâ kulum
ha gər kurom bay.

¹⁴ Tadə nəkway huya faya ka gak-
weye gər a wu neheye ka pakwa
faya mədzał gər ka madazlay hus
ka mandəve i məsəfəre kway na, ta
dedek nəkway ndo i Kəriste hay.

¹⁵ Andza nakə tə gwad:

«Bəgom, tadə ka tsənum mətšike me i
Mbəlom na,
kâ kulum ha gər kurom bay

andza ahəl nakə bəba tətə kurom
hay tə ge vərəm ka Mbəlom aye
bay.»

¹⁶ Ndo neheye tə tsəne mətšike me i
Mbəlom ada tə ge faya vərəm aye na,
way hay? Na gwad ndo neheye tə yaw
abəra mə Ezipt tə pay bəzay a Musa
aye bədaw?

¹⁷ Mbəlom a ge mevel məve kuro
kuro fađ ahəl niye na, hərwi way
hay? A ge mevel ka ndo neheye tə ge
mənese aye na gwad ba? Hərwi niye
tə mət mə makulkwandah.

¹⁸ Mbəlom a mbada a gwad: «Ta
fələkwiye dāda a təv ga nakə na
ləvatay ha bo ta zəzukwiye bo mə
dəma aye bay.» A tsik andza niye na,
ka way hay? Na gwad ka ndo neheye
ta kərah marəhay ha gər aye ba?‡

¹⁹ Andza niye, nəmaa zəba faya
Mbəlom a vələtay tsəved məfələkwe a
dəma bay na, hərwi nakə ta dzala ha
ka Mbəlom bay aye.

4

¹ Ba Mbəlom kə tsik a gwad ka
fələkwałweye a mazəzukw bo ŋgay.
Ane tuk na, dzədzarakwa hərwi ada
ndəray mə walaŋ kurom mâ mətša
abəra ka məfələkwe a dəma bay. Wu
nakə Mbəlom a gwad ma giye na, ma
giye huya.

² Nəkway na, ka tsənakwa Labara
ŋgwalak eye nakay andza nakə ahəl
niye bəba tətə kway hay tə tsəne aye
dərmak. Ane tuk na, labara nakay
kə gatay ŋgama bay hərwi ta dzala ha
faya bay.

³ Mata fələkwe a mazəzukw bo i
Mbəlom niye na, nəkway neheye ka
dzalakwa ha aye. Mbəlom a gwad:

«Kə ndelenj ada na mbada,
ta fələkwiye dāda a təv ga nakə na
ləvatay ha bo ta zəzukwiye bo
mə dəma aye bay.»

Azłakwabay Mbəlom a ndəv ha
məslər ŋgay kwa a həlay nakə a ge
məndzibəra aye.

⁴ Mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom,
tə tsik ka məhəne matasəla eye:

† 3:11 Dəmes hay 95.7-11. ‡ 3:18 Zəba mə Məpesle 14.1-35; Dəmes hay 95.11. * 4:4 Madazlay i wu hay 2.2.

«Məhəne məkwa na, Mbəlom a ndəv ha məsler ŋgay, məhəne matasəla eye a zəzukw bo.*»

⁵ Ma təv mekeleŋ eye Mbəlom a gwad sa: «Ta fələkwiye dādā a təv ga nakə na ləvatay ha bo ta zəzukwiye bo mə dəma aye bay.»

⁶ Ndo neheye tə tsəne Labara Ŋgwalak eye kurre aye tə fələkwa a mazəzukw bo bay na, hərwi ta kərah marəhay ha gər a Mbəlom. Ta dedək təv mazəzukw bo andaya anan, ndo mekeleŋ eye hay ta fələkwiye a dəma.

⁷ Hərwi niye Mbəlom a pa pat mekeleŋ eye, a zalay «bəgom». A tsik ka pat eye nakay na, məve haladzay tə bazlam i Davit, bazlam neheye bə ka watsakwa tsiy aye, a gwad:

«Bəgom tadə ka tsənum mətsike me i Mbəlom na,
kâ kulum ha gər kurom bay.»

⁸ Tadə Zozowe kə ndisl tay ha bəba tətə kway hay a mazəzukw bo nakə dedək aye na, ha bə Mbəlom ma tsikiye ka pat mekeleŋ eye bay.

⁹ Andza məgwede mazəzukw bo mekeleŋ eye andaya hərwi ndo i Mbəlom hay. A ndzakit bo mazəzukw bo i məhəne matasəla eye.

¹⁰ Mbəlom a ndəv ha məsler ŋgay na, a zəzukw bo. I kway bəbay andza niye dərmak. Ndo kə huta tsəved məfələkwe a mazəzukw bo i Mbəlom na, ma giye məsler sa bay, məsler ŋgay ka ndəv.

¹¹ Hərwi niye, ŋgəlakwa ha bo ka məhute tsəved məfələkwe a mazəzukw bo niye. Kə ge andza niye na, gakwa metsehe lele ndəray mâ dəd hərwi a kərah marəhay ha gər a Mbəlom andza bəba tətə kway hay aye bay.

¹² Bazlam i Mbəlom na, ma vəliye sifa a ndo hay, gədaŋ eye haladzay. A dəs wu a ze ha maslalam nakə a dəs diye sulo sulo aye. Bazlam i Mbəlom a ye a bo kway hus a hud eye. A dəs ndo hus ka maŋgəne ha sifa i məsəfəre ada hus ka maŋgəne ha təv mazəve ta dozoz. Faya ma diye ha wu nakə ma mədzal gər i ndo aye.

¹³ Wuray andaya maŋgaha eye ka dəre i Mbəlom bay. Wu neheye a ge tebiye aye na, a ŋgatatay, a sər tay ha nəte ta nəte tebiye. Kə dəkway ha wu hay tebiye na, kame ŋgay.

Mbəlom a pa Yesu bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom

¹⁴ Andza niye, nəkway na, bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom kway andaya ka gər i wu hay tebiye. Nəŋgeye na, Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom. Kə tsal ka təv i Mbəlom. Hərwi niye ndzakwa tə wu nakə ka dzalakwa ha faya aye bəŋbəŋ lele.

¹⁵ Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom kway na, a sər ha bəle kway. Nəŋgeye na, kə ŋgatay a dəretsətseh wal wal andza nəkway ada ta dza ha. Ane tuk na, kə ge mezeleme bay.

¹⁶ Hərwi niye həndzədəkwa ka təv i Mbəlom, zluwer mâ gakway bay. Nəŋgeye ma gateye ŋgwalak a ndo hay. Həndzədəkwa ka təv ŋgay hərwi ada kâ gakway mə bo ada mâ gakway ŋgwalak ŋgay. Niye na, ma makweye bo ahəl i dəretsətseh.

5

¹ Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom tebiye Mbəlom a pala tay ha na, mə walaŋ i ndo hay. A pa tay ha hərwi ada tâ gay məsler hərwi ndo hay ada tâ vəlay naha wu kəriye ada tâ kədəy naha wu a Mbəlom hərwi mezeleme nakə ndo hay tə ge aye.

² Ndo neheye tə sər tsəved ŋgwalak eye bay aye ada faya ta giye mezeleme aye na, bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom tə sər məge ŋgwalak hərwi tay hərwi bo tay eye bəle eye andza nəteye dərmak.

³ Hərwi niye kutoŋ mâ kədəy naha wu a Mbəlom hərwi mezeleme ŋgay eye dərmak, ma kədiye hərwi mezeleme i siye i ndo hay dəkdek bay.

⁴ Ndəray ma sliye mədəslay ha gər a bo, məzle bo ŋgay matəre ha bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom bay. Maa zal na, Mbəlom andza nakə ahəl niye a zalay Aron aye.

⁵ Tə Yesu Kəriste na, andza niye dərmak. Kə zla bo ŋgay eye kə dəslyay

ha gær a bo matære bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom bay. Maa zalay na, Mbəlom, a gwaday:

«Nəkar wawa ga.

Bəgom neŋ na təra Bəba yak.*»

⁶ Ma təv mekeleŋ eye a gwaday:

«Ka ndziye ndo mævəlay wu a Mbəlom huya andza Melkisedek.†»

⁷ Ahəl nakə Yesu ka məndzibəra aye na, a sər ha Mbəlom ma sliye faya mələtse ahaya abəra ma mədahaŋ. Ka đuwulay naha me a Mbəlom ta mətuwe eye ada ta mawude eye ta magala hərwi a say marəhay ha gær dərmak. Mbəlom kə tsənaŋ na kə lətse ahaya abəra ma mədahaŋ hərwi ka rəhay ha gær.

⁸ Neŋgeye na, Wawa i Mbəlom. Kwa andza niye bəbay na, tə dəretsətseh nakə a sa aye kə tətik marəhay ha gær a Mbəlom.

⁹ Ahəl nakə məsler ŋgay a ndəv aye na, a təra ndo nakə ma təmiye tay ha ndo neheye ta rəhay ha gær aye hərwi ada tã huta sifa nakə ma ndəviye bay ka tor eye aye.

¹⁰ Mbəlom a pa na bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom andza Melkisedek.

Marava i mægər ha məpe mədzał ka gər Yesu

¹¹ Ka gær i wu nakay na, wu hay andaya haladzay a samay mətəsike. Ane tuk na, a wur bo mədakum ha hərwi zləm kurom dəreŋ mətəšəne.

¹² Nəkurom i kurom na, həlay eye kə sla dā hərwi ada bo kurom eye kã tətikumataŋ wu a siye i ndo hay aye hərwi nəkurom ka tətikum wu hay zla anəke bay. Ane tuk na, a sakum tã tətikakum wu neheye ka tətikum kurre ka bazlam i Mbəlom aye sa. Ka sərūm mənde đaf andza bagwar hay zuk bay, nəkurom andza wawa ndəriz neheye a satay məse wah aye.

¹³ Ndo nakə faya ma siye wah huya aye na, neŋgeye wawa ndəriz huya. Mbəlom a təra kway ha ŋwalak eye kame ŋgay ma kəkay na, a sər zuk bay.

¹⁴ Daf nakə dedek aye na, i bagwar hay. Nətəye na, ta ŋgəliye ha bo ka matətike hərwi maŋgəne tay ha ka bo abəra wu ŋwalak eye tə wu neheye ŋwalak eye bay aye.

6

¹ Kə ge andza niye na, takwa kame, zakwa ha wu neheye kurre ka gær i Kərīste aye, pakway bəzay a wu neheye bagwar eye. Ba ka pakwa mədok i gay tsiy, ka pakwa wedeye sa bay. Bazlam i matsətsehe məpəse ha mezeleme hərwi wu neheye ŋwalak eye bay ta diye ha ndo a məməte aye, bazlam i mədzele ha ka Mbəlom,

² bazlam i madzəhuḃe ndo a yam, bazlam məpe həlay ka gær i ndo hay,* bazlam i mələtsew abəra ma mədahaŋ ada bazlam i sariya, wu neheye tebiye na, nəmaa dzaliye faya matətikakum sa bay.

³ Gərakwa ha wu neheye, takwa kame. Ta gədaŋ i Mbəlom na, ka gakweye.

⁴ Ndo neheye tə ma ta dəba aye, ta maweye ka matsətsehe məpəse ha mezeleme na, ma giye bo sa đaw? Nətəye na, ta ŋgatay a dzaydzay i Mbəlom, wu nakə Mbəlom a vələtay a ndo hay aye, kə vələtay dərmak, ta huta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a dərev tay dərmak.

⁵ Ta ndzaka metsəhəne i bazlam i Mbəlom, ta sər ha gədaŋ i məndzibəra nakə ma deyeweye kame aye.

⁶ Ada đuh tə dəf abəra ka tsəved i Mbəlom na, tsəved tay andaya məmatay ahaya ka matsətsehe məpəse ha mezeleme sa bay hərwi a təra andza ta dar Wawa i Mbəlom ka mayako mazləlmbada eye sa ada tə vələtay tsəved a siye i ndo hay mətəsađay.

⁷ Guvah nakə yam faya ma piye a đəma aye tadə wu məndaŋ kə ge bo lele hərwi madzəne ndo neheye tə fət aye na, niye na, andza məgwede Mbəlom kə pa ŋgama ka guvah nakay.

⁸ Tadə đuh maa ndzohw a đəma guzer ta dak na, guvah niye ma giye

* 5:5 Dəmes hay 2.7. † 5:6 Dəmes hay 110.4.

* 6:2 Zəba ma 1 Timote 4.14.

ngama bay. Mazlambar Mbəlom ma vəleye mezeleme. Ma dziye ha abəra mə dəma ta ako.

⁹ Dzam ga neheye na wudā kurom haladzay aye, kwa tadə nəmaa tsik andza niye bəbay na, nəmaa sər ta dedək nəkurom faya ka pumeye bəzay a tsəved ngwalak eye, tsəved nakə Mbəlom ma təmiye kurom ha aye.

¹⁰ Mbəlom na, neŋgeye ngwalak eye, ma mətsiye ha gər ta məsler nakə ka gum aye bay. Andza məgwede, ka mumatay bo a siye i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu, ka mawumatay bo andza niye huya. Ka gum niye na, hərwi nakə ka wudum Mbəlom aye ada ma mətsiye ha gər bay.

¹¹ A samay na, kwa way mâ ge andza niye huya hus ka mandəve eye, kâ gərūm ha bay hərwi ada kâ hutum wu nakə ka pum faya mədzal gər aye.

¹² A samay na, kâ tərūm ndo i sœ hay bay. Duh tərūm andza ndo neheye tə pa mədzal gər tay bəŋbəŋ ka Mbəlom aye. Mata hute wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye na, nəteye.

Wu nakə Mbəlom kə tsik aye na, ma giye bo

¹³ Ahəl nakə Mbəlom a gwadāy a Abraham na vəlakeye wu aye na, kə mbada ma giye andza nakə a tsik aye. Ndəray andaya nakə a ze Mbəlom aye nakə ma mbađiye kame ngay aye bay. A mbada ta məzele ngay.[†]

¹⁴ A gwad: «Ta dedək, na piye fakaya ngama, ta dedək na vəlakeye wawa hay haladzay.»

¹⁵ Abraham kə zla ngatay, ka həba, hərwi niye kə huta wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye aye.

¹⁶ Ndo hay tə mbađawa na, ta mbađiye ta məzele i ndo nakə bagwar eye a ze tay aye, məmbede niye ma ndəviye ha wu nakə mə walaŋ i ndo hay aye.

¹⁷ Hərwi niye Mbəlom kə mbada dərma. A say na, ndo neheye a gwad ma vəlateye wu aye na, tâ sər ha ma

mbədəye həlay dāda a wu nakə a gwad ma vəliye aye bay, ma pəliye ha bay.

¹⁸ Andza niye, wu hay sulo neheye ma pəliye bo bay aye. Wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye ada wu nakə a mbada aye, Mbəlom ma sliye maraw me kwa tsekweŋ bay. Nəkway neheye ka hwayakwa ka təv i Mbəlom məngehe bo ka təv ngay aye na, kə vəlakway gədaŋ haladzay hərwi ada kâ pakwa mədzal gər kway huya ka wu nakə Mbəlom a gwad ma vəlakweye aye.

¹⁹ Wu nakə ka pakwa faya mədzal gər kway aye na, a gəs kway bəŋbəŋ lele ka dagwarakweye abəra kame i Mbəlom bay andza bəre nakə tə lətsawa ha kwalalaŋ i yam aye. Hərwi niye, ka deyekweye ta peteked nakə a tək na təv tsədaŋŋa eye aye, ka fələkwa. ²⁰ Maa lah məfələkwe a dəma na, Yesu. A ye kame i Mbəlom na, hərwi kway. Ka təra bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom andza Melkisedek ka tor eye.

²⁰ Maa lah məfələkwe a dəma na, Yesu. A ye kame i Mbəlom na, hərwi kway. Ka təra bagwar i ndo məvələway wu a Mbəlom andza Melkisedek ka tor eye.

7

¹ Melkisedek nakay, neŋgeye bəy i Salem. Neŋgeye bəbay i ndo məvələy wu a Mbəlom bagwar eye. A həlay eye andaya Abraham a ye a vərəm. A sla ka bəy hay haladzay. Ahəl nakə faya ma maweye na, Melkisedek a ye mədzəgər ta Abraham. A pa ngama ka Abraham.

² Abraham a vəlay wu hay a Melkisedek. Wu neheye kuro a huta ma vərəm aye na, a zla nəte a vəlay. Melkisedek eye nakay na, andza məgwede bəy nakə ma giye ngwalak aye. Neŋgeye bəy nakə a wudā məndze zay* ta ndo hay aye hərwi neŋgeye bəy i Salem. Salem na, andza məgwede «zay».

³ Ndəray a sər wuray ka gər i bəba ngay bay. Kwa may ngay hay ta bəba tətə ngay hay dərma andza niye. Madazlay ngay eye andaya bay, mandəve ngay aye andaya bay. A

[†] 6:13 Madazlay i wu hay 22.16-17. * 7:2 Madazlay i wu hay 14.17-20.

ndzakit bo Wawa i Mbəlom hərwi neŋgeye ndo məvəlay wu a Mbəlom ka tor eye.

⁴ Zəbum ka Melkisedek, neŋgeye bagwar eye. Abraham bəba tətə kway a zla wu nakə a hutaw ma vərəm aye, a ŋəna ha kuro. A zla nətə a vəlay.

⁵ Wawa i huđ i Levi na, siye hay ndo məvəlay wu a Mbəlom. Bazlam i Musa mapala eye a gwadatay: «Dum ka təv i ndo hay hərwi ada tātə vəlakuw wu nətə mə wu tay neheye kuro aye.†» Sərum ha na, ndo neheye tətə huta wu neheye na, mə həlay i malamar tay hay, ada nətəye tebiye na, wawa i huđ i Abraham.

⁶ Melkisedek neŋgeye na, slala i Levi bay, ane tuk na, ahəl nakə Abraham a vəlay wu nətə mə wu hay kuro aye, Abraham nakə Mbəlom a gwaday ma piye faya ŋama aye na, Melkisedek a pa faya ŋama bəna Abraham a pa ŋama ka Melkisedek bay.

⁷ Azlakwa bay ka sərakwa ha lele, maa pa ŋama ka ndo na, ndo bagwar eye.

⁸ Ndo neheye ma slala i Levi ta tətə wu nətə mə wu hay kuro abəra ka malamar tay hay, nətəye na, ta mətiye. Melkisedek na, ma ndziye huya andza nakə bazlam i Mbəlom a tsik aye.

⁹ Ka slakweye faya məgwədə na, Levi ka tətə abəra ka siye i ndo hay wu nətə mə wu hay kuro, kə vəlay a Melkisedek dərma k tətə həlay i Abraham.

¹⁰ Andza məgwədə Abraham a vəlay wu nətə mə wu hay kuro a Melkisedek na, hulfe i Levi na, andaya mə huđ ŋgay tsiy. Andza niye, ka slakweye faya məgwədə Levi neŋgeye dərma k kə vəlay wu nətə mə wu hay kuro a Melkisedek.

Bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom mekelenj eye andza Melkisedek

¹¹ Mbəlom a vəl bazlam mapala eye na, a həlay a hulfe i Levi, nətəye neheye ndo məvəlay wu a Mbəlom aye. Ane tuk na, məsler tay i məvəlay wu

a Mbəlom ma sliye mandəve ha wu nakə a say aye bay. Tadə məsler tay ma sliye matəre ha ndo hay ŋgwalak eye ka dərə i Mbəlom na, ha bə ndo məvəlay wu a Mbəlom neŋged andza Melkisedek ma deyeweye sa bay. Ndo məvəlay wu a Mbəlom andza Aroŋ ha bə ma sliye.

¹² Tadə Mbəlom ka mbəday həlay a slala i ndo məvəlay wu a Mbəlom, ka sərakwa ha bazlam i Musa mapala eye ma mbədiye dərma k.

¹³ Azlakwa anəke na, slala i ndo məvəlay wu a Mbəlom a mbəda. Bəy Maduweŋ kway Yesu nakə faya ka tsikakweye faya kananj aye na, a yaw abəra ma slala mekelenj eye wal. Ndəray nətə ma slala ŋgay andaya ndo məvəlay wu a Mbəlom bay.

¹⁴ Ka sərakwa ha Bəy Maduweŋ kway, neŋgeye ma slala i Yahuda. Ahəl nakə Musa a tsik ka ndo neheye tətə vəlaway wu a Mbəlom aye na, kə tsik ka gər i slala nakay təbey.

¹⁵ Wu nakə a dā ha bazlam nakay parakka aye ananj: Ndo məvəlay wu a Mbəlom mekelenj eye ki yaw, neŋgeye na, andza Melkisedek.

¹⁶ Neŋgeye a təra bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom na, hərwi slala nakə nətəye ndo neheye tətə vəlaway wu a Mbəlom aye bay. Neŋgeye na, bagwar i ndo məvəlay wu a Mbəlom ta gədanj i sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹⁷ Andza nakə mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad: «Ka ndziye ndo məvəlay wu a Mbəlom huya andza Melkisedek.‡»

¹⁸ Mbəlom kə mbata ha bazlam mapala eye nakə ahəl niye aye hərwi bəle eye, ma dzəniye ndo hay bay.

¹⁹ Bazlam i Musa mapala eye na, a sla matəre ha ndo hay ŋgwalak eye ka dərə i Mbəlom bay. Ane tuk na, anəke na, wu mekelenj eye andaya a ze ha bazlam neheye mapala eye. Wu andaya nakə ma vəlakuweye tsəved lele eye hərwi mändisle ka tətə Mbəlom aye. Wu eye niye na, Yesu. Ka pakwa faya mədzal gər na, ka neŋgeye.

† 7:5 Zəba mə Məpesle 18.21. ‡ 7:17 Dəmes hay 110.4.

²⁰ Wu mekelenj eye na, ahël nakê Mbêlom ma piye Yesu bagwar i ndo mævêlay wu a Mbêlom aye na, a mbađa têday. Ahël nakê slala i Levi hay ta têra ndo mævêlay wu a Mbêlom aye na, tê mbađa andza niye bay.

²¹ Ane tuk na, i Yesu na, Mbêlom kê mbađa, a gwad:

«Nêj Mbêlom na mbêdeye hêlay bay, na mbađa ka ndziye ndo mævêlay wu a Mbêlom huya.Š»

²² Nakay andza mægweđe na, dzam nakê Mbêlom a ɓar tê nêkway aye na, lele a ze ha dzam nakê a ɓar ahël niye aye. Andza niye, maa đakway ha ta dedek Mbêlom kê ɓar dzam tê nêkway na, Yesu.

²³ Wu mekelenj eye andaya wal sa. Ndo neheye tê vêlaway wu a Mbêlom ma slala i Levi aye na, nêteye haladzay hêrwi tê mêtawa, tê gêrawa ha mêsler tay.

²⁴ Ane tuk na, i Yesu na, andza niye têbey, nêngeye ma ndziye ka tor eye, ma ndziye ndo mævêlay wu a Mbêlom huya ka tor eye.

²⁵ Hêrwi niye, nêngeye na, gêdanj andaya mêtame ha ndo neheye faya ta diye kame i Mbêlom tê hêlay ngay aye kwa kêday hêrwi nêngeye ma ndziye ka tor eye. Faya ma đuwuleye naha me a Mbêlom huya hêrwi tay.

²⁶ Nêngeye na, bagwar i ndo mævêlaway wu a Mbêlom nakê dedênj eye gêdanj ngay andaya madzane kway aye. Nêngeye na, tsêdanja, mênese andaya mê nêngeye bay, kê ge mezeleme têbey. Nêngeye andza ndo mäge mezeleme hay bay, Mbêlom a pa na wal. Mbêlom a pa na mê mbêlom ka gêr i wu hay têbiye.

²⁷ Siye i bagwar hay i ndo mævêlaway wu a Mbêlom, nêteye neheye na, ta kêday wu a Mbêlom pat pat. Tê kêday naha hêrwi mezeleme tay eye têday ada ta kêday naha hêrwi mezeleme i ndo siye hay. Yesu na, nêngeye a ge andza niye têbey. Nêngeye a vêlay naha wu a Mbêlom hêrwi ndo hay sik nête tsa

tê mævêle ha gêr ngay. I ngay na, đa andza niye.

²⁸ Bagwar i ndo neheye tê vêlaway wu a Mbêlom aye neheye bazlam i Musa mapala eye a pa aye, ndo hay tsa, nêteye tê gawa mezeleme. Ane tuk na, ahël nakê Mbêlom a mbađa aye, bazlam nakay kê zla têv i bazlam i Musa mapala eye, a pa bagwar i ndo mævêlaway wu a Mbêlom na, Wawa ngay. Nêngeye na, ka têra ngwalak eye peteh ka tor eye.

8

Yesu nêngeye bagwar i ndo mævêlay wu a Mbêlom dedek eye

¹ Bazlam nakê ta dedek bagwar eye a sakway mêtisike aye na, anaŋ: Bagwar i ndo mævêlaway wu a Mbêlom andaya andza nakay. Nêngeye na, i kway. Nêngeye mandza eye ka têv mândze i Bêy mê mbêlom, tê hêlay i mânday i Mbêlom Bêy Maduwej ka gêr i wu hay têbiye mê mbêlom.

² Nêngeye bagwar i ndo mævêlay wu a Mbêlom a ge mêsler na, ma têv nakê tsêdanja Mbêlom mandza eye mê đama aye. Ahël niye ndo neheye tê vêlaway wu a Mbêlom aye tê gawa mêsler na, mê madzawadzawa i mêdêslay ha gêr a Mbêlom nakê ndo a lambad aye. Ane tuk na, têv nakê Yesu faya ma giye mêsler mê đama aye na, mê mbêlom, têv nakê dedênj eye. Maa ge na, Bêy Maduwej bêna ndo zêzej bay.

³ Bagwar i ndo mævêlaway wu a Mbêlom têbiye, kwa way tê pa na hêrwi mævêlay naha wu kêriye ada məkêday naha wu a Mbêlom. Bagwar i ndo mævêlay wu a Mbêlom kway bêbay na, wu andaya nakê mâ vêlay naha a Mbêlom aye dêrmak.

⁴ Kê ge nêngeye ka mândzibêra na, ma têriye ndo mævêlay wu a Mbêlom bay hêrwi neheye ka mândzibêra aye ɓa faya ta vêleye wu a Mbêlom aye nêteye andaya tsiy andza nakê bazlam i Musa mapala eye a tsik aye.

5 Ahəl nakə Musa ma lambadiye madzawadzawa niye aye, Mbəlom a gwaday: «Zəba faya lele, do lambad gay nakə ka lambadiye na, andza nakə na bəzaka ha mə mahəmba aye.» Ndo məvəlay wu a Mbəlom neheye na, ta ge məsler mə gay eye nakay. Ane tuk na, gay nakay na, mandzakit bo i bəmalə nakə dedəŋ eye mə mbəlom aye.* 6 Andza nakay ka zəbakwa ka məsler i Kəriste na, a ze ha məsler i ndo məvəlaway wu a Mbəlom neheye. Neŋgeye ma miye tay ha ka bo ndo hay ta Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ ɓar dzam nakə a ze dzam nakə ahəl niye hərwi wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye ma məbere dzam nakay aye na, a ze wu neheye ahəl niye aye haladzay.

7 Tadə məbere dzam† nakə makurre eye mənese andaya faya bay aye na, Mbəlom ma ɓariye dzam masulo eye bay.

8 Ane tuk na, ka zəbakwa faya na, a sla wuray bay hərwi Mbəlom faya ma matay ha mənese a ndo hay. A gwadatay:

«Tsənum, maa tsik me na, neŋ Bəy Maduweŋ.

Həlay eye ma deyeweye
na ɓariye dzam wedeye
ta slala i Israyel hay ada ta slala i
Yahuda hay.

9 Dzam nakə na ɓariye aye na,
andza nakə na ɓar ta bəba tətə tay
hay bay.

A həlay nakə na həla tay ahaya tə
həlay ga eye abəra mə Ezipt aye
na,
bo tay eye tə gər tay ta nas ha
Dzam Guram eye nakə na ɓar
ta nəteye aye.

Hərwi niye na gər tay ha.

Maa tsik bazlam andza nakay na, neŋ
Bəy Maduweŋ.

10 Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwad:
Dzam nakə na ɓariye ta ndo i Israyel
hay aye a həlay niye na, anar:
Na piye bazlam ga mapala eye a dərev
tay,

na watsiye bazlam ga mapala
eye a mədzal gər tay,

na təriye Mbəlom tay
ada nəteye ta təriye ndo ga hay.

11 Ndəray andaya ma diye ma
tətikateye a ndo siye aye, ma
gwadiye:

“Dumara, sərum Bəy Maduweŋ
eye”, andaya bay,

hərwi ndo hay tebiye ta səriye ga,
kwa bagwar hay, kwa neheye
makətsa eye hay aye.

12 Na pəsətay ha mənese tay,
tə mezeleme tay, ma meŋaweye a
gər sa bay.‡»

13 Mbəlom a tsik ka məbere Dzam
Wedeye na, andza məgwede Dzam
Guram eye gədaŋ ŋgay andaya sa bay.
Ka sərakwa ha wu nakə ka təra guram
eye ada ma dzəniye ka wuray sa bay
aye na, mazlambar ma dziye.

9

*Tsəved dedek eye hərwi mədəslay ha
gər a Mbəlom*

1 Ma dzam nakə kurre aye na, ba-
zlam mapala eye hay andaya, ne-
heye ta datay ha a ndo hay tsəved
i mədəslay ha gər a Mbəlom aye.
Təv andaya dərma nakə ndo hay
ta lambad hərwi maduwulay me a
Mbəlom mə dəma aye.

2 Gay niye ta lambad na, tə pe-
teked. Gay kurre eye na, tə zalay təv
tsədaŋŋa eye. Tə pa a dəma lalam
bagwar eye ta hawal eye hay tasəla
ta ako eye fataya ada tabal tə peŋ
mapa eye faya nakə tə vəlaway faya
wu a Mbəlom aye. 3 Peteked a ŋəna
ha tsəlak niye ta tsəlak nenged nakə
kame aye. Tə zalay a tsəlak niye
na, təv nakə a ze siye hay tebiye tə
tsədaŋŋa aye.

4 Tə pa a təv niye na, wu nakə tə
ŋgar ta gura tə fəkawa faya wu nakə a
ze huŋŋa aye. Tə pa a dəma zlaŋgatsa
dərma. Zlaŋgatsa niye na, mambuza
eye tebiye ta gura, tə zalay zlaŋgatsa i
məbere dzam. Ma zlaŋgatsa niye səra
i gura andaya mə dəma dərma. Ma

* 8:5 Madayaw abəra ma Ezipt 25.40. † 8:7 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 24.3-8. ‡ 8:12 Zeremi 31.31-34.

səra eye niye na, makwala nakə tə zalay *man** aye mə dəma. Sakwal i Aron nakə a dūda, a pa slambah aye mə dəma dərma, tə beleler hay sulo neheye Mbəlom a watsa faya bazlam mapala eye hay ahəl nakə a ɓar dzam ta ndo ŋgay hay aye.

⁵ Ka gər i zlaŋgatsa niye na, ta lambad wu hay sulo, tə pa faya. Tə zalatay a wu niye hay na, *kerubiŋ* hay, faya ta datay ha məzlaɓ i Mbəlom a ndo hay. Ta həndək ha gwezleviyek tay hərwi madərəzle na təv nakə tə vəlaway naha faya wu a Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ pəsətay ha mezeleme i ndo neheye tə ge aye. Ane tuk na, na diye ha wu neheye pendek pendek anəke bay.

⁶ Wu niye hay malambada eye tsiy na, ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ti yawa pat pat a gay makurre, tə gawa məsler tay pat pat mə dəma.

⁷ Tsəlak masulo eye maa yawa a dəma na, bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom nətə ŋwen. A yawa a dəma na sik nətə ka məve. Ma diye a dəma na, kutoŋ ma zliye bambaz i gənaw a həlay ma vəleye a Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ pəsay ha mənese nakə a ge aye ada nakə siye i ndo hay tə ge ta mədzal gər tay bay aye.

⁸ Məsəfəre Tsədaŋŋa eye faya ma dakway ha tə wu neheye na, kə ge tsəlak makurre andaya huya na, tsəved nakə ndo hay ta diye ha a təv nakə a ze siye i təv hay tə tsədaŋŋa aye na, mahəndəka eye bay.

⁹ Mandzəkit bo i wu neheye a da ha na, wu neheye ti yaw anəke aye. Faya ma dakway ha na, wu neheye ta vəleye a Mbəlom aye, tə bambaz i gənaw nakə ta vəleye aye ta sliye faya matəra ha dərəv i ndo hay ŋgwalak eye hay ka dərəv i Mbəlom bay.

¹⁰ Wu neheye faya ta tətikakweye na, ka gər i wu mənday, wu məsay ada ka gər i məbere wu hay na, kəkay dekdek tsa. Wu neheye na, wu i ndo i

məndzibəra dekdek, ma ndziye tsekwen tsa hus a pat nakə Mbəlom ma mbədiye ha wu hay tebiye aye.

¹¹ Anəke na, Kəriste ki yaw tsiy. Neŋgeye bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. Wu neheye ŋgwalak eye faya ka hutakweye na, ka hutakwa mə həlay ŋgay. Neŋgeye ki ye a təv nakə bagwar eye a ze madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom nakə ahəl niye aye, təv niye na, lele haladzay. Ma lambad təv niye na, ndo hay bay, andaya ka məndzibəra bay.

¹² Kəriste ki ye a təv niye, kə fələkwa a təv nakə a ze siye hay tə tsədaŋŋa aye. Kə zla bambaz i vo'ar tə bambaz i wawa i sla ka həlay bay. Duh a fələkwa a dəma na, a zla bambaz ŋgay eye nakə a mbəda ha aye, a ye sik nətə ka ndəv. Andza niye kə təma kway ahaya abəra mə mezeleme ka tor eye.

¹³ Ahəl niye na, tə kədawa vo'ar hay, merisla hay, ta gwatsakawa bambaz eye ka ndo neheye nətəye tsədaŋŋa kame i Mbəlom bay aye. Tə kədawa sla wawa eye dərma, tə dulawa na, ada bətekwew maləməts eye na, tə fadawa ka ndo hay. Andza niye, ndo neheye tə ge mənese aye na, bo tay ka təra tsədaŋŋa andza nakə a say a bazlam tay mapala eye.

¹⁴ Kə ge andza niye na, bambaz i Yesu Kəriste a ze ha ta gədaŋ bədaw? Kəriste, neŋgeye na, kə ge mezeleme bay, kə zla bo ŋgay, kə vəlay a Mbəlom ta gədaŋ i Məsəfəre Tsədaŋŋa eye. Məsəfəre niye ma ndziye na, ka tor eye. Bambaz ŋgay a təra ha dərəv kway tsədaŋŋa hərwi ada wu neheye ŋgwalak eye bay ta diye kway ha a mədahaŋ aye na, kâ gakwa sa bay. Ane tuk na, kâ gakwa duh na, məsler i Mbəlom, neŋgeye nakə ma ndziye ka tor eye aye.

¹⁵ Hərwi niye Kəriste, neŋgeye ndo məsəre tay ha ka bo ndo hay ta Mbəlom hərwi Mbəlom kə ɓar Dzam Wedeye ta nətəye. Hərwi niye, ndo neheye Mbəlom a zalatay aye na,

* **9:4** *Man* na, makwala nakə Mbəlom a vəlatay a Israyel mə makulkwandah aye. Zəba ma Madayaw abəra ma Ezipt 16.13-15; 31.

ta hutieye wu neheye ɲgwalak eye Mbəlom a gwad ma vəlateye aye. Ta hutieye ka tor eye. Ma giye bo na, hərwi Kəriste kə mət hərwi ndo neheye tebiye ta nas ha Dzam Guram eye tə mezeleme tay aye. Ahəl nakə a mət aye kə təma tay ahaya abəra mə mezeleme.

¹⁶ Tadə ndoweye a gwad: «Na mət na, ɲgənum ha wu ga hay» na, ndo niye mâ mət təday ada ta ɲgəniye ha.

¹⁷ Ahəl nakə kə mət aye na, bazlam ɲgay ma hutieye gədaɲ. Tadə ndoweye andaya tə dərə na, wu nakə a gwad aza ka ɲgənumeye ha aye na, ta ɲgəniye ha zuk bay.

¹⁸ Hərwi niye, kwa dzam makurre a ge bo na, ta mbəda ha bambaz təday bəna ma giye bo bay.

¹⁹ Ahəl niye na, Musa a datay ha bazlam mapala eye nakə Mbəlom a vəlay aye a ndo hay aye təday. Tsa na, a zla bambaz i sla wawa eye, i vo'ar a dzapa ha ta yam. A zla hawal ta gugumaɲ ndozza eye a tələka ha a bambaz, a gwatsaka ka dərəwel i bazlam mapala eye ada a gwatsaka ka ndo hay tebiye.

²⁰ Ahəl nakə faya ma gwatsakiye na, a gwad: «Nakay na, bambaz nakə Mbəlom a ɓar ha dzam ta nəkurom aye. A gwadəkum rəhumay ha gər.†»

²¹ Musa ka gwatsaka bambaz ka madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom niye ta lambad tə peteked aye dərmaɲk ada ka gwatsaka ka wu neheye tə gawa ha məsler hərwi mədəslay ha gər a Mbəlom aye tebiye.

²² Andza nakə bazlam mapala eye a tsik aye na, matsəla wu hay tebiye ta gwatsakawa faya bambaz ada mâ təra tsədaɲɲa. Ta mbəda ha bambaz bay na, Mbəlom ma pəsiye ha mezeleme bay.

Bambaz i Kəriste ma bariye ha mezeleme i ndo hay

²³ Tsəved nakə Musa a tətikawatay a ndo hay ahəl niye na, mandzəkkit bo i wu neheye dedək eye mə mbəlom aye. Kutoɲ lele mâ təra ha wu hay

tebiye tsədaɲɲa andza nakə bazlam i Musa a tsik aye. Ane tuk na, hərwi matəre wu neheye dedək eye mə mbəlom aye tsədaɲɲa na, kutoɲ məvəle wu nakə a ze bambaz i gənaɲw aye.

²⁴ Siye i ndo məvəlaway wu a Mbəlom ti yawa a gay i gugumaɲ nakə ndo hay ta lambad aye ada gay niye na, mandzəkkit bo i təv nakə Mbəlom mə dəma aye dekdek tsa. Ane tuk na, Kəriste, neɲgeye na, ki ye a təv nakə Mbəlom mandza eye mə dəma aye, neɲgeye kame i Mbəlom hərwi kway.

²⁵ Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom a yawa a təv nakə a ze siye hay tə tsədaɲɲa aye na, ka məve, ka məve, a yawa a zlawə bambaz i gənaɲw ka həlay bəna bambaz ɲgay eye bay. Kəriste na, a vəl ha bo ɲgay, neɲgeye a vəl ha bo ɲgay sik nəte bəna ka məve ka məve andza bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom bay. ²⁶ Tadə mâ ge andza niye, kwa ka gər nakə Mbəlom a ge məndzibəra aye na, həbe atay ma siye dərətsətseh haladzay. A yaw a həlay nakay ka mandəve eye sik nəte, a vəlay ha bo ɲgay a Mbəlom hərwi ada mâ zla mezeleme abəra ka ndo hay ka tor eye.

²⁷ Kwa way ma mətiye sik nəte, ma dəba eye na, Mbəlom ma geye sariya.

²⁸ Andza niye, Kəriste bəbay a mət sik nəte. A vəlay ha bo ɲgay a Mbəlom hərwi məzle mezeleme abəra ka ndo hay. Ma maweye sik nəte. Ma maweye na, hərwi məzle mezeleme abəra ka ndo hay sa bay. Ane tuk na, ma maweye hərwi mətəme tay ha ndo neheye faya ta həbiye na aye.

10

¹ Bazlam i Musa mapala eye na, mezek i wu neheye ɲgwalak eye faya ka hutakweye aye. Nətəye na, wu niye hay bay. Ndo hay tə kədaway wu a Mbəlom hərwi mahəndzəde tə neɲgeye, tə kədaway wu a Mbəlom ka məve ka məve, ane tuk na, a sla faya

† 9:20 Madayaw abəra ma Ezipt 24.3-8.

matære tay tsədanŋa kame i Mbəlom bay.

² Tadə ndo hay ta təra tsədanŋa hərwi nakə tə kədaway wu a Mbəlom ta dedək aye na, haḅe ta gəriye ha məkəday wu a Mbəlom. Hərwi atay mezeleme tay kə bara sik nəte ka ndəv, mezeleme tay a matayaw a gər bay.

³ Ane tuk na, duh məkəde wu neheye tə kədaway a Mbəlom aye na, mezeleme tay a matayaw a gər ka məve ka məve,

⁴ hərwi bambaz i merisla ta vo'ar a sla məbere mezeleme bay.

⁵ Hərwi niye, ahəl nakə Kəriste mazlambar ma deyeweye ka məndzibəra aye na, a gwadəy a Mbəlom:

«A saka t̄a kədaka gənaw hay bay,
t̄a vəlaka wu mekeleŋ eye bay.

Ane tuk na, ka vələŋ bo hərwi ada n̄a vəlaka.

⁶ Məkəde gənaw hərwi məkəkaka naha
ada məkəde wu hərwi məpəse ha mezeleme na,
a yaka a gər bay.

⁷ Aya, na gwədəka:

Neŋ anəŋ Mbəlom, na yaw ka məndzibəra na, hərwi ada n̄a ge wu nakə a saka aye,
andza nakə mawatsa eye ka gər ga mə dərewel i bazlam mapala eye aye.*»

⁸ Wu nakə Kəriste a lah mətsike aye na, a gwəd: «A saka t̄a kədaka gənaw hay bay, t̄a vəlaka wu mekeleŋ eye bay. Məkəde gənaw hərwi məkəkaka naha ada məkəde wu hərwi məpəse ha mezeleme na, a yaka a gər bay.» Kwa wu neheye a pay bəzay a bazlam mapala eye həbay na, a yay a gər a Mbəlom bay. ⁹ Kəriste a gwəd sa: «Neŋ anəŋ na yaw ka məndzibəra na, hərwi ada n̄a ge wu nakə a saka aye.» Andza niye, a mbata ha Dzam Guram eye, a vəl a dəma tsəved wedeye.

¹⁰ Ka tərakwa tsədanŋa kame i Mbəlom hərwi Yesu Kəriste a ge wu

nakə a yay a gər a Mbəlom aye ada a vəl ha bo sik nəte d̄a ka tor eye.

¹¹ Ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye, nəteye tebiye malətsa eye pat pat ka mäge məsler tay pat pat. Tə kədaway wu huya a Mbəlom. Ane tuk na, wu neheye tə kədawa aye na, tə sla məmbete ha mezeleme i ndo hay bay.

¹² Yesu Kəriste na, a vəl bo ŋgay eye sik nəte hərwi məzle mezeleme abəra ka ndo hay ka tor eye. Tsa na, a ndza tə həlay i mənday i Mbəlom.

¹³ Anəke na, neŋgeye faya ma həbiye Mbəlom m̄a pa ndo mane d̄are ŋgay hay a huđ i sik ŋgay.

¹⁴ Andza niye, a vəl ha bo ŋgay sik nəte ka tor eye, a təra ha ndo ŋgay hay tsədanŋa kame i Mbəlom. A pa tay ha wal hərwi ŋgay. A təra tay ha ŋgwalak eye hay ka tor eye.

¹⁵ Məsəfəre Tsədanŋa eye faya ma d̄akweye ha d̄armak parakka wu neheye na, dedək. A gwəd t̄eday na:

¹⁶ «Bəy Maduwen Mbəlom a gwəd: «Dzam nakə na b̄ariye ta ndo ga hay a həlay niye aye na, anəŋ: Na piye bazlam ga mapala eye a d̄arev tay,

na watsiye bazlam ga mapala eye a mədzał gər tay.»»

¹⁷ Tsa na, a gwəd sa:

«Na ma ahaya mezeleme tay a mədzał gər ga sa bay,
kwa məsler neheye tə ge ŋgwalak eye bay aye.†»

¹⁸ Mbəlom kə pəsətay ha mezeleme i ndo hay tsiy na, məvəlay wu hay a Mbəlom ma dzəniye hərwi məzle mezeleme abəra ka ndo hay sa bay.

Həndzədakwa ka t̄əv i Mbəlom

¹⁹ A nəkurom malamar ga hay, ka hutakwa tsəved məfələkwe a t̄əv nakə a ze siye hay tə tsədanŋa aye na, hərwi bambaz i Yesu nakə a mbədə ha aye.

²⁰ Yesu ka ŋgurada ha peteked nakə kame kway aye. Ka həndəkakway tsəved wedeye, nakə ka slakweye məfələkwe a d̄əma aye. Tsəved nakay wedeye na, ka hutakweye ha sifa.

* **10:7** Dəmes hay 40.7-9. † **10:17** Hebrœ hay 8.8-12.

Peteked nakə a nguradā ha aye na, andza mægwedē bo nakə ta dar na ka mayako mazlāmbadā eye aye.

²¹ Andza niye, i kway na, bagwar i ndo māvəlay wu a Mbəlom andaya a ləvay gər a gay i Mbəlom.

²² Kə ge andza niye na, händzəđakwa ka təv i Mbəlom tə dərev dedek eye, ta məpe mədzał gər gədaŋ eye ka Mbəlom, hərwi Yesu ka təra kway ha tsədaŋŋa tə bambaz ŋgay ada kə bara kway ta yam tsədaŋŋa eye.

²³ Tsikakwa parakka huya nəkway ka pakwa mədzał gər ka wu nakə Mbəlom a tsik aye, kə dzədzakwa ha mədzał gər kway bay, hərwi wu nakə a gwad ma giye na, huya ma giye andza nakə a tsik aye.

²⁴ Pəlakwa tsəved nakə ka vəlakweye ha gədaŋ a bo nəte nəte mə walaŋ kway aye hərwi ada kə wudakwa bo kame kame ada kə gakwa wu neheye ŋgwalak eye.

²⁵ Kə gərakwa ha məhay gər andza ndo siye hay bay. Duh na, vəlakwa a bo gədaŋ nəte nəte mə walaŋ kway, wene wene eye hərwi ka sərūm ha pat nakə Yesu Kəriste ma maweye aye na, mazlambar bəse.

²⁶ Ka sərakwa dedek i Mbəlom. Hərwi niye tadə faya ka gakweye mezeleme huya ada ka sərakwa lele ŋgwalak eye bay na, sərakwa ha wu mekeleŋ eye andaya neheye ta sliye faya māvəle hərwi məmbete ha mezeleme aye na, andaya sa bay tebiye.

²⁷ Tadə ndoweye kə ge mənese andza niye na, mā dzədzar hərwi Mbəlom ma geye sariya. Sariya niye na, a ge zluwer haladzay, ako gədaŋ eye ma fəkiye ndo neheye ta rəhay ha gər a Mbəlom bay aye.

²⁸ Ka sərūm ha tadə ndoweye ka rəhay gər a bazlam i Musa mapala eye bay, tadə ndo hay sulo kəgəbay mahkar ta tsik ta dedek kə ge mənese na, ta kədiye na ta sakay naha bay.‡

²⁹ Tadə kə ge tə bazlam i Musa andza niye na, dəretsətseh i ndo

nakə a zəba ka Wawa i Mbəlom andza wuray kəriye aye na, ma ziye nakay bəđaw? Neŋgeye na, kə nas ha bambaz i məbere dzam nakə a təma ahaya abəra mə mezeleme aye dərmak. Faya ma tsədeye a Məsəfəre Tsədaŋŋa nakə faya ma đakweye ha ŋgwalak i Mbəlom aye.

³⁰ Ka sərakwa ndo nakə a gwad:

«Mata gatay dəretsətseh a ndo neheye ta kərah marəheŋ ha gər aye na, neŋ.

Na hamateye a đəma wu tay neh-eye ŋgwalak eye bay tə ge aye.»

A gwad sa:

«Neŋ, Bəy Maduweŋ na gateye sariya a ndo ga hay.§»

³¹ Mbəlom na, a vəl sifa. Andza niye, tadə sariya kə gəs ndoweye kame i Mbəlom na, dəretsətseh i ndo niye ma ziye wu hay tebiye.

³² Mum ahaya a gər ma kəkay wu nakə a ge bo tə nəkurom ahəl niye ka ŋgatumay makurre eye a dzaydzay i Mbəlom aye. A həlay niye na, ta sakum dəretsətseh haladzay. Ane tuk na, ka səmumay naha a wu hay tebiye.

³³ A həlay siye na, ta tsəđakum kame i ndo hay, ta sakum dəretsətseh. A həlay siye ka yum a dəretsətseh i ndo neheye tə satay dəretsətseh aye dərmak.

³⁴ Ka sum ka bo dəretsətseh dziye ta ndo neheye tə gəs ha tay a daŋgay aye. Ahəl nakə ndo hay ta buwa fakuma abəra wu kurom hay aye na, ka səmumay naha ta məŋgwese eye, hərwi ka sərūm ha wu kurom hay ŋgwalak eye andaya a ze siye i wu hay tebiye, ta ndziye ka tor eye.

³⁵ Hərwi niye, kə gərūm ha məpe mədzał gər kurom abəra ka Mbəlom bay, hərwi tadə ka rəzlumay a gər huya na, Mbəlom ma vəlakumeye magogoy haladzay.

³⁶ Wu nakə a ye ka bo aye na, səmumay naha ada kə gum wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye, hərwi

‡ 10:28 Zəba mə Bazlam mapala eye masulo eye 19.15. § 10:30 Bazlam mapala eye masulo eye 32.35-35.

ada kâ hutum wu nakə a gwad ma vɛlakumeye aye.

³⁷ Hərwi niye, Mbəlom a gwad:

«A zəkaw həlay tsekweŋ ndo nakə ma deyeweye na,
ma deyeweye, ma gaweye ma-honok bay.

³⁸ Ndo nakə neŋgeye ŋgwalak eye ka dərə ga aye, kə dzala ha ka neŋ na, ma ndziye ma sifa ka tor eye.

Ane tuk na, tadə kə ma ta dəba na, neŋgeye a yeŋ a gər sa bay.*»

³⁹ Nəkway na, ndo neheye tə ma ta dəba ada tə dze aye bay. Duh nəkway na, ndo neheye tə pa mədzal gər tay ka Mbəlom aye. Andza niye, ka hutakweye sifa ka tor eye.

11

Ndo neheye ahəl niye tə pa mədzal gər ka Mbəlom aye

¹ Məpe mədzal gər ka Mbəlom na, məsər ha ta dedek wu neheye faya ka təkakweye dərə aye na, ka hutakweye. Kwa tadə ka ŋgatakway tə dərə kway bay bəbay na, ka sərakwa ha ta dedek andaya.

² Ndo neheye ahəl niye ta dzala ha ka Mbəlom andza niye. Hərwi niye ta yay a gər a Mbəlom.

³ Hərwi məpe mədzal gər kway ka Mbəlom na, ka sərakwa ha kwetseh kwetseh Mbəlom a ge wu hay tebiye tə bazlam ŋgay nakə a tsik aye. Andza məgwede wu neheye tebiye faya ka ŋgatakweye ka məndzibəra aye na, tə yaw abəra mə wu neheye dərə i ndo zezeŋ a ŋgatay bay aye.

⁴ Hərwi məpe mədzal gər ŋgay ka Mbəlom na, Abel a kəday wu a Mbəlom a ze ha wu i Kayin nakə a vəlay a Mbəlom aye. Mbəlom ka zambaday. A gwad neŋgeye ndo ŋgwalak eye kame ŋgay, hərwi Mbəlom ka təma wu nakə a kəday aye. Kwa Abel kə mət bəbay, faya ta tsikakweye

labara ŋgay huya hərwi nakə a dzala ha ka Mbəlom aye.*

⁵ Hərwi məpe mədzal gər ŋgay ka Mbəlom na, Henok kə mət bay, Mbəlom a zla na a mbəlom. Ndəray kə ŋgatay a Henok sa bay hərwi Mbəlom kə zla na. Bazlam i Mbəlom a gwad na, ahəl nakə Mbəlom kə zla na Henok zuk bay aye na, Henok a yay a gər a Mbəlom.†

⁶ Ze mədzal ha ka Mbəlom na, ndəray ma sliye madayay a gər a Mbəlom bay. Ndo nakə a say mahəndzədə ka təv i Mbəlom aye mə dzala ha faya neŋgeye andaya. Mā sər ha na, neŋgeye faya ma vəlateye magogoy a ndo neheye ta pəliye na aye.

⁷ Hərwi mədzele ha ka Mbəlom na, Nuhu a rəhay ha a gər a bazlam i Mbəlom. Mbəlom kə tsikay kurre ka wu neheye ta giye bo aye kurre. Ndəray kə ŋgatay dāda a wu niye hay bay, ane tuk na, ka rəhay ha gər a wu nakə Mbəlom a tsikay aye. A lambad kwalalaŋ i yam bagwar eye andza nakə Mbəlom a tsikay aye, a fələkwa a dəma ta ndo i gay ŋgay hay tebiye, ta təma Məpe mədzal gər nakə a pa ka Mbəlom aye a dā ha mede i siye i ndo hay na, ŋgwalak eye bay hərwi ta pa mədzal gər ka Mbəlom bay.‡

⁸ Hərwi məpe mədzal gər ŋgay ka Mbəlom na, Abraham a rəhay ha gər a Mbəlom aye, a lətse a ye a gəma nakə Mbəlom a gwad ma vəleye, ma təriye i ŋgay aye. Kwa kə ŋgatay a gəma eye bay bəbay na, ki ye a dəma.§

⁹ Hərwi məpe mədzal gər ŋgay ka Mbəlom na, a ndza ma gəma nakə Mbəlom a gwad ma vəleye aye. A ndza mə dəma na, neŋgeye madurlonj eye, a ndzawa mə gay nakə ta lambad ta gugumaŋ aye. Hulfe ŋgay Izak ta Zakob nəteye neheye Mbəlom a gwad ma vəlateye gəma niye aye dərma kə tə ndzawa mə dəma na, mə gay nakə ta lambad ta gugumaŋ aye dərma kə.

* **10:38** Habakuk 2.3-4. * **11:4** Zəba mə Madazlay i wu hay 4. 3-10. † **11:5** Zəba mə Madazlay i wu hay 5.18-14. ‡ **11:7** Zəba mə Madazlay i wu hay 6.9-9.29. § **11:8** Zəba mə Madazlay i wu hay 12.1.

* **11:10** A tsik na, Zerozelem wedeye, zəba ka mede 16 ada ma Hebrœ hay 12.22.

10 Abraham a ge andza niye na, a təkay dāre a gəma nakə ma ndziye bəŋbəŋ* ma dədiye bay aye. Maa ləva ha bo ta gəma niye na, bo i Mbəlom eye ŋgway, maa dəzl na, neŋgeye.

11 Hərwi məpe mədzał gər ŋgay ka Mbəlom na, Sara kwa neŋgeye guram eye tsiy bəbay na, kə huta gədan məwe wawa. A sər ha ta dedek wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye na, ma vəleye.†

12 Hərwi niye Abraham, neŋgeye guram eye tsiy kə wa wawa ada wawa i hud ŋgay hay ta wa bo haladzay andza wurzla neheye ka magərmbəlom aye ada andza hewiyen mə magayam a pasla bo bay.

13 Ndo neheye tebiye tə mət ma məpe mədzał gər ka Mbəlom aye, nəteye na, ta huta wu nakə Mbəlom a gwad ma vəliye bay. Ane tuk na, tə sər wu neheye Mbəlom a gwad ma giye aye na, ma giye bo. Hərwi niye dārev tay a ŋgwasə. Tə tsik parakka nəteye na, madurlon eye hay, gay tay andaya ka məndzibəra bay.‡

14 Ndo neheye tə tsik andza niye na, tə dā ha nəteye faya ta həbiye gəma tay a nəteye.

15 Ta dzala ka təv nakə ti yaw abəra mə dəma aye bay. Tadə ta dzala andza niye na, ta pəliye tsəved məme a təv nakə ti yaw abəra mə dəma aye.

16 Ane tuk na, andza niye bay, dūh ta pəla na, təv nakə a ze ha neŋgeye nakə ma dəba aye, andza məgwede nakə mə mbəlom aye. Hərwi niye a yay a gər a Mbəlom tātə zalay Mbəlom tay. Andza niye, kə ləvatay ha bo ta gəma.

17 Hərwi məpe mədzał gər ŋgay ka Mbəlom na, Abraham a vəlay Izak a Mbəlom. A say a Mbəlom mazəbe ka mədzał gər i Abraham. Hərwi niye a tsətsah faya mātə vəlay Izak. Abraham a təma məge andza niye. Ane tuk na, bə Mbəlom kə gwaday ma hutiyə wu.

18 Mbəlom a gwaday: «Hulfe yak dedek eye ma deyeweye na, ma hulfe i wawa yak Izak.Š»

19 Abraham a dzala: «Mbəlom na, gədan ŋgay andaya mələtse ahaya Izak abəra ma mədahan.» Ta dedek a tərə andza Izak kə mət ada kə lətsew abəra ma mədahan.

20 Hərwi məpe mədzał gər ŋgay ka Mbəlom na, Izak a pa ŋgama ka Zakob ta Ezayu. A tsik ka wu nakə ma giye bo ta nəteye kame aye.*

21 Hərwi məpe mədzał gər ŋgay ka Mbəlom na, Zakob ma mətiye na, a pa ŋgama ka wawa i Yusufa hay, nəte ta nəte. A lətse ta donqwar, a dəslay naha gər a Mbəlom.†

22 Hərwi məpe mədzał gər ŋgay ka Mbəlom na, Yusufa ma mətiye na, a tsikatay a Israyel hay, a gwadatay kame na: «Ka deyumeye abəra mə Ezipt.» Ada aza ta giye ha ta mətasl ŋgay hay kəkay na, kə tsikatay.‡

23 Hərwi məpe mədzał gər tay ka Mbəlom na, bəba i Musa hay ahəl nakə tə wa na Musa aye na, tə ŋgaha na kiye mahkar. Ta zəba faya na, wawa tay a le haladzay. Ta dzədzaray a bazlam i bəy nakə a tsik aye bay.Š

24 Hərwi məpe mədzał gər ŋgay ka Mbəlom na, ahəl nakə Musa a ge gawla aye na, a say ta gwaday: «Musa neŋgeye wawa i dem i bəy i Ezipt» na, a say bay.

25 A zay ha məse dəretsətseh ta ndo i Mbəlom hay tə bəmalə nakə ma ndziye ma məŋgwese tsekwen ada ka rəhay gər a Mbəlom bay aye.*

26 A sər ha, a zay ha ndo hay tātə tsaday andza nakə tə tsaday a Kəriste aye tə bəmalə nakə ma hutiyə zlele i gəma i Ezipt aye. A dzala andza niye na, hərwi faya ma təkay dāre a wu nakə Mbəlom a gwad ma vəleye aye.

27 Hərwi məpe mədzał gər ŋgay ka Mbəlom na, Musa a ye abəra ma Ezipt. Ka dzədzaray a mevel i bəy bay.

† 11:11 Zəba mə Madazlay i wu hay 18.10. ‡ 11:13 Zəba mə Madazlay i wu hay 23.4. Š 11:18 Zəba mə Madazlay i wu hay 21.12; 22.1-14. * 11:20 Zəba mə Madazlay i wu hay 27.1-40. † 11:21 Zəba mə Madazlay i wu hay 47.29-31. ‡ 11:22 Zəba mə Madazlay i wu hay 50.24. Š 11:23 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 2.1-2. * 11:25 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 4.19-23.

Kə ndza bəŋbəŋ andza ma ŋgateye a Mbəlom, ndo nakə ndəray a ŋgatay dādā tə dəre bay aye.

²⁸ Hərwi məpe mədzal gər ŋgay ka Mbəlom na, a dazlay a məge magur-lom i Pak aye. A gwadatay a ndo i Israyel hay t̄a gwatsaka bambaz ka maged̄ tay hərwi ada gawla i Mbəlom ki yaw ma kədiye malkwara i wawa haslaka eye i ndo i Ezipt hay na, m̄a kəd̄ malkwara tay haslaka eye hay bay.†

²⁹ Hərwi məpe mədzal gər tay ka Mbəlom na, Israyel hay tə tas abəra mə Bəlay Ndozza eye. Ahəl nakə ndo i Ezipt hay a satay mətese dərma aye na, bəlay a ma ka bo a həl tay ha tebiye.‡

³⁰ Hərwi məpe mədzal gər i Israyel hay ka Mbəlom na, zled̄ i gəma i Zeriko a mbəzl. Ndo i Israyel hay tə tawa na gəma niye məhəne məkwa matasəla eye na, zled̄ niye a mbəzl.§

³¹ Hərwi məpe mədzal gər ŋgay ka Mbəlom na, Rahab ŋgwas nakə a gawa madama, ta kəd̄ na bay andza ndo i Zeriko neheye ta rəhay gər a Mbəlom təbey aye hərwi ka təma tay ha Israyel neheye ti ye mata zəbaw Zeriko ta məkal aye.*

³² Na tsikiye na, sa mey? Həlay eye a sla mətsikakum ka gər i Zedeyon†, Barak‡, Somson§, Zefte*, Davit, Samuyel ada ta ndo mədē ha bazlam i Mbəlom na, həlay eye andaya bay.

³³ Nəteye dərma, hərwi məpe mədzal gər tay ka Mbəlom na, tə ge vərəm ta gəma siye hay, ada ta sla ka gəma niye hay aye. Ta ge wu nakə dedek eye, ta huta wu nakə Mbəlom a gwad̄ ma vələteye aye, ta dərəzlay ka bazlam a zil hay hərwi ada t̄a gatay wuray bay.

³⁴ Ta mbata ha ako nakə faya ma fəkiye ta gədan̄ haladzay aye. Ahəl nakə a satay a ndo hay məkədē tay ha ta maslalam aye na, ta təma fataya

abəra. Ta ge bəle, ane tuk na, Mbəlom kə vələtay gədan̄. Nəteye slagama eye hay, ta həhar sidzew i bərakəzan̄ hay.

³⁵ ŋgwas hay ta ŋgatay a ndo tay neheye tə mət aye sa, nəteye ta sifa aye. Ndo siye hay tə satay d̄əretsətseh. Həbe ta gwad̄ nəmaa gəriye ha məpay bəzay a Mbəlom. Ane tuk na, a satay mətəme bay, a satay məməte mə d̄əretsətseh hərwi ada Mbəlom m̄a lətsa tay ahaya abəra ma mədahan̄ ada t̄a huta sifa ŋgwalak eye a ze nakay.†

³⁶ Ndo siye hay sa na, tə ŋgwas fataya, tə ndaḅa tay ha ta mandalaḅa, tə dzawa tay ha tə tsalalaw, ta dərəzl tay ha a gay i dan̄gay. Andza niye, ta səmay naha bəŋbəŋ.

³⁷ Siye i ndo mekeleŋ eye hay tə kəd̄ tay ha tə kwar. Siye hay ta dəs tay ha ka bo abəra morkotsok. Siye hay tə kəd̄ tay ha ta maslalam. Siye hay gay tay andaya bay, ta dzədzawa so, nəteye mətawak eye hay. Tə pawa ka bo mbal i təḅan̄ hay ta məkwets i wak hay. Ndo hay ta hərawatay ha, tə gawatay d̄əretsətseh.

³⁸ Ta dzədzawa mə makulkwandah, ada mə mahamba hay, tə hənawa ma lar hay ada ma bəd̄ hay. Ndo neheye na, ta ye ka bo ta məndzibəra nakay bay.

³⁹ Ndo neheye tebiye nəteye ta pa mədzal gər ka Mbəlom ada andza niye nəteye tə yay a gər a Mbəlom. Kwa andza niye bəbay na, ta huta wu nakə Mbəlom a gwad̄ ma vələteye a ndo hay aye bay,

⁴⁰ hərwi Mbəlom kə dzala ada kə pa hərwi kway wu ŋgwalak eye a ze i siye i ndo neheye tə huta aye. A say a Mbəlom t̄a təra ŋgwalak eye ka bo dziye tə nəkway.

12

Melkisedek ndo məvələway wu a Mbəlom

† 11:28 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 12.21. ‡ 11:29 Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 14.21-31.

§ 11:30 Zəba mə Zozowe 6.12-21. * 11:31 Zozowe 6.12-21. † 11:32 Zəba mə Ndo i sariya hay 6.11.

‡ 11:32 Zəba mə Ndo i sariya hay 4.6. § 11:32 Zəba mə Ndo i sariya hay 13. * 11:32 Zəba mə Ndo i sariya hay 11.1.

† 11:35 Zəba ma 1 Bəy hay 17.17-24; 2 Bəy hay 4.18-37.

1 Nækway na, ndo neheye tebiye tã pawã mædzal gær ka Mbælom ta lawara kway, faya ta ðakway ha ma kækay nakã nækway bəbay ka pakweye mædzal gær ka Mbælom aye. Hærwi niye, kalakwa ha ka bo abəra wu neheye tebiye faya ta gakweye me ka mede kame aye ada ta mezeleme nakã ma miye kway ha ta dəba aye, ada hwayakwa mahway nakã Mbælom a gwadəkway hwayum aye, madagær mã gakway bay.

2 Zəbakwa kame ka Yesu. Nəngəye nakã a vəlakway tsəved ka pakwa faya mædzal gær ka nəngəye aye, mata laka kway ha hus ka mandəve eye na, nəngəye. Ka tãma məməte ka mayako mazləmbada eye. Horoy kə gay məməte ka mayako mazləmbada eye bay hærwi a sər ha dərev ma ŋgwasiye ta məngwese nakã Mbælom a ləva ha bo hærwi ŋgay aye. Anəke nəngəye mandza eye tã həlay i mənday i təv məndze i bəy i Mbælom.

3 Dzalum ka nəngəye lele ma kækay nakã ndo i mezeleme hay tã nay dære aye ada ma kækay nakã a səmay naha a dæretsətseh nakã tã say aye. Dzalum ka nəngəye hærwi ada dære mã ye fakuma abəra bay, ada kã gum bəle bay.

4 Ka guməye vərã tã mezeleme, ane tuk na, hus ka məməte bay. Aya ane dære mã ye fakuma abəra bay.

5 Ka mətsum ha gær tã bazlam neheye Mbælom a tsikakum hærwi məmãkum naha dære aye ðaw? A tsikakum me andza bəba ma tsikeye me a wawa ŋgay, a gwad:

«Wawa ga, Bəy Maduweŋ Mbælom kə tsikaka ka makəte na,
kã zəba faya andza wu kəriye bay.

Kə maka ha maŋgok na,
dære mã ye faka abəra bay,

6 hærwi faya ma tsikateye ka makəte na,
a ndo neheye a wuða tay aye.

Ma ndabiye na,
ndo neheye tebiye ta tãra wawa ŋgay hay aye.*»

7 Andza niye, səmumay naha a dæretsətseh bəŋbəŋ hærwi ada kã sərũm wu nakã Mbælom a kəta kurom ha aye. Dæretsətseh nakay a ða ha na, Mbælom kə həl kurom hærwi ada kã tərũm wawa ŋgay hay. Wawa andaya nakã bəba ŋgay ma tsikeye ka makəte bay aye na, andaya ðaw? Andaya bay!

8 Mbælom faya ma kətiye wawa ŋgay hay tebiye. Tadə kə tsikakum ka makəte bay na, nəkurom wawa ŋgay hay bay, nəkurom madazla hay.

9 Bəba hay ka məndzibəra nakay, ta kəta kway ada ka rəhakwa tay ha gær. Ada sadzək ka rəhakway ha gær a Bəba kway nakã mə mbælom aye bəðaw? Tadə ka rəhakway ha gær na, ka hutakweye sifa.

10 Bəba kway hay ka məndzibəra, nəteye ta kətiye kway na, həlay tsekweŋ tsa andza nakã ta zəba faya lele aye. Ane tuk na, Bəba kway nakã mə mbælom aye, nəngəye ma kətiye kway hærwi ada mã dzəna kway ada ka tərakwa tsəðãŋa andza nəngəye huya.

11 A həlay nakã faya ta kətiye kway aye na, a wur fakwaya, məngwese andaya mə dære kway bay. Aza kame, ndo neheye ta tãma makəte aye na, ta giye wu nakã a yay a gær a Mbælom aye ada dære tay ma ndziye zay.

Matətike ta mäge ðaf

12 Kə ge andza niye na, nduðũm ha həlay kurom neheye madagær eye hay aye, gurmets kurom tã ge bəle bay.

13 Lambadũm tsəved fehe lele hærwi sik kurom hay hærwi ada ndo neheye faya ta dzəgəðasliye na, sik tay mã səkah mənese bay, ane tuk na, tã mbəl.

14 Gum gəðãŋ məndze zay ta ndo hay tebiye, gum gəðãŋ ada mede kurom mã yay a gær a Mbælom. Kə ge andza niye bay na, ndəray ma ŋgateye a Bəy Maduweŋ bay.

15 Gum metsehe, ndəray mã kərah ŋgwalak i Mbælom bay. Gum metsehe, ndəray mə walaŋ kurom mã tãra

* 12:6 Dzeke hay 3.11-12.

andza dərīzl i gərdaf nakə tələneje, a ndzohw faya ma gəliye, ma kwasat-eye gər a ndo hay aye bay. Slala i ndo niye ma nasiye ha siye i ndo hay mə walaŋ kurom.

¹⁶ Gum metsehe, ndəray mə walaŋ kurom mâ ge wu nakə ŋgwalak eye bay aye bay. Rəhumay ha gər a wu i Mbəlom. Kâ tərūm andza Ezayu nakə hərwi daf sik nəte na, a səkəm ha magedze ŋgay aye bay.

¹⁷ Ka sərūm ha ma dəba eye na, a say mambədə ha mədzał gər i bəba ŋgay ada mâ pa faya ŋgama. Ane tuk na, bəba ŋgay a kərah. Ezayu a pəla tsəved kwa ta mətūwe bəbay na, wewer mekeleŋ eye andaya hərwi mambədə ha wu nakə a ge aye bay.†

¹⁸ Sərūm ha təv nakə nəkurom malətse faya kame i Mbəlom aye na, andza mahəm̄ba nakə ahəl niye Israyel hay tələtse faya təlamay təhəlay aye bay. Ta ŋgatay a ako faya ma təmiye zləkəd zləkəd, ta ŋgatay a ləvoŋ, dərə a zəba bay, ta ŋgatay a mətasl nakə a vəzl ta gədaŋ aye.

¹⁹ Ta tsəne maləve i tolom, ta tsəne maləve i mət̄sike me i Mbəlom. Tə tsəne maləve i mət̄sike me niye na, tə ge amboh mət̄sike me niye mâ tsikatayaw sa bay,

²⁰ hərwi wu nakə a tsikatay aye na, tə sla faya məsəmay naha bay. Mbəlom a gwadətay: «Ndoweje kə lamay a mahəm̄ba nakay, kwa maa lamay gənaŋ, kwa way kalum na tə kwar ada kədum na.‡»

²¹ Wu neheje Mbəlom a bəzatay ha aye na, ka dzədzar tay ha. Kwa Musa, a gwad: «Zluwer a geŋ, na dzədzariye.Š»

²² I kurom na, andza niye bay! Nəkurom i kurom ka həndzədum na, ka mahəm̄ba i Siyoŋ, gəma i Mbəlom nakə ma vəliye sifa aye, Zerozelem nakə mə mbəlom aye. Gawla i Mbəlom hay haladzay mahaya gər eye mə dəma məge magurlom, ma

pasliye bo bay.

²³ Nəkurom ka hayum gər ta siye i malkwara hay*, Mbəlom kə watsa məzele tay a dərəwel mə mbəlom. Ka həndzədum ka təv i Mbəlom, neŋgeje ndo məgatay sariya a ndo hay tebiye. Ka həndzədum ta ndo neheje nət̄eye ŋgwalak eye ka dərə i Mbəlom ada Mbəlom a təra tay ha tsədəŋŋa aye.

²⁴ Nəkurom ka həndzədum ka Yesu. Neŋgeje ka həndzəd tay ha ka bo ndo hay ta Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ ɓar Dzam Wedeye ta nət̄eye. Ka həndzədum ka bambaz i Yesu nakə a gwatsaka fakuma aye. Bambaz eye niye faya ma tsikakweje ka wu nakə a ze ha bambaz i Abel faya ma tsikakweje aye.

²⁵ Kə ge andza niye na, gum metsehe. Kâ kərahum məpay zləm a bazlam i ndo nakə ma tsikakumeye aye bay. Ahəl niye na, ta kərah məpay zləm a ndo nakə a dawatay ha bazlam i Mbəlom ka məndzibəra aye. Nət̄eye niye ta təma abəra mə dərətsətseh bay. Nəkway neheje faya ka pakway zləm a mət̄sike me nakə a yaw mə mbəlom aye, ka kərahakwa na, ka slakweje faya mət̄ame abəra mə dərətsətseh sa bay.

²⁶ Ahəl niye mət̄sike me i Mbəlom a ɓəlawə ha dala. Ane tuk na, anəke kə tsik, a gwad: «Sik nət̄e sa na, ma ɓəliye ha dala dekdek sa bay ta magərmbəlom aye dzay.†»

²⁷ Bazlam neheje a gwad «sik nət̄e sa» aye na, a dəkway ha parakka wu neheje tə ge aye tebiye ta ɓəliye, ta dziye hərwi ada wu neheje ta ɓəliye təbey aye na, ta ndziye.

²⁸ Kə ge andza niye na, gakway sisə a Mbəlom hərwi ka hutakweje bəy ŋgay nakə ndəray ma ɓəliye ha dādā bay aye. Zambadəkway andza nakə a yay a gər aye, dəslakway ha gər ada rəhakway ha gər.

²⁹ Hərwi ta dedek Mbəlom na, neŋgeje andza ako nakə ma təmiye

† 12:17 Zəba mə Madazlay i wu hay 25.29-34. ‡ 12:20 Madayaw abəra ma Ezipt 19.12-13. § 12:21

Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 19.12; Bazlam mapala eye masulo eye 9.19. * 12:23 Malkwara hay na, a da ha gawla i Yesu Kəriste hay. Zəba mə Madayaw abəra ma Ezipt 4.22. † 12:26 Aze 2.6.

wu hereyew hereyew aye.

13

Mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye

¹ Nəkurom ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu, wudum bo næte næte mæ walaŋ kurom huya.

² Təmum mbəlok hay a gay kurom lele, kâ mætsum ha gər bay. Siye hay ta təma mbəlok hay a gay tay ze məsəre ha, mbəlok niye hay na, gawla i Mbəlom hay.

³ Dzalum ka ndo neheye ma daŋgay aye andza nəkurom ka bo dziye ma daŋgay. Dzalum ka ndo neheye ndo hay faya ta sateye dəretsətseh aye andza nəkurom dərmak faya ka sum-eye dəretsətseh.

⁴ Dəslumay ha gər a mæzle bo i zal ta ŋwas. Zal ta ŋwas ŋgay tâ ge madama bay. Sərum ha na, Mbəlom ma gateye sariya a ndo mæge madama hay ada a ndo neheye ta zla ŋwas zuk bay kwa a ndo neheye ta zla zal zuk bay faya ta giye madama aye.

⁵ Kâ gum bor i suloy bay, dərev kurom mâ ŋwasa tə bəmalə nakə andaya fakuma aye. Hərwi Mbəlom a gwad:

«Na gakeye masəfaya dāda bay,
na gəriye kar ha dāda bay.*»

⁶ Hərwi niye, ka slakweye faya mætsike tə dərev kway peteh:

«Bəy Maduweŋ Mbəlom ma dzəniye
ga huya,
na dzədzareye a wuray kwa tsek-
weŋ bay.

Ndəray ma sliye mægeŋ wuray bay.†»

⁷ Dzalum ka bagwar kurom neheye tə dākum ha bazlam i Mbəlom kurre aye. Zəbum ka mede tay ada ka məmæte tay nakə tə mæt aye. Pum mædzal gər kurom ka Mbəlom andza næteye tə pa mædzal gər ka Mbəlom aye dərmak.

⁸ Yesu Kəriste ka mbəda bay. Nengeye kurre eye, anəke, ada kame, Yesu a mbəda təbey.

⁹ Kâ təmum ndo siye hay tâ səpat kurom abəra ka tsəved i dedək ta matətike wu wedeye hay wal wal bay. Kâ təmum wu nakə ta tsikakumeye bay hərwi maa vəlay gədaŋ a dərev i ndo na, ŋgwalak i Mbəlom bəna wu mənday ma vəleye gədaŋ a dərev i ndo bay. Ndo neheye tə pay bəzay a bazlam mapala eye nakə a tsik ka wu mənday aye na, bazlam eye neheye mapala eye ka dzəna tay ha kwa tsek-weŋ bay.

¹⁰ Ndo mævəlaway wu a Mbəlom neheye tə kədaway wu a Mbəlom mæ madzawadzawa i mædəslay ha gər a Mbəlom nakə ta lambad ta gugumaŋ aye na, ta sliye faya mænde wu nakə nəkway ka vəlakway a Mbəlom ma təv kway nakə ka vəlawakway faya wu a Mbəlom aye bay.

¹¹ Hərwi i tay na, ahəl nakə ta kədaway naha wu a Mbəlom aye na, bagwar i ndo mævəlaway wu a Mbəlom ma zliye bambaz eye, ma diye ha a təv nakə a ze siye hay tə tsədaŋŋa aye, ma vəleye a Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ pəsətay ha mezeleme tay. Slo eye na, ti ye ha abəra mæ wuzlahgəma tə dul na.‡

¹² Hərwi niye Yesu bəbay a mæt na, ti ye abəra mæ wuzlahgəma.§ Ka mbəda ha bambaz ŋgay hərwi məbere mezeleme i ndo hay.

¹³ Kə ge andza niye na, kâ pakway bəzay a kule i Yahuda hay bay, takwa abəra mæ wuzlahgəma, takwa ka təv ŋgay. Təmakwa ndo hay ta tsədəkway andza nakə tə tsədəy aye dərmak.

¹⁴ Ka məndzibəra nakay na, gəma kway andaya ka ndzakweye mæ dəma ka tor eye bay. Faya ka təkakweye dərə a gəma nakə ka ndzakweye mæ dəma ka tor eye.

¹⁵ Zambadəkway a Mbəlom huya hərwi wu nakə Yesu a ge aye. Ka zambadəkweye ta mætsike me tə bazlam kway. Kwa kədāy, dā ha nengeye bagwar eye. Niye na, wu nakə faya ka vəlakweye aye. Andza məgwede ka

* 13:5 Zəba mæ Bazlam mapala eye masulo eye 31.6, 8; Zozowe 1.5. † 13:6 Dəmes hay 118.6. ‡ 13:11 Zəba Levitik 16.27. § 13:12 Zəba Yuhana 19.17-20.

zambadakweye a mæzele ŋgay.

¹⁶ Sa na, kâ mætsum ha gær ta mægatay ŋgwalak a siye i ndo hay bay, ŋgənum a bo wu kurom hay ta nəteye. Kâ mætsum ha gær bay hərwi məvəle wu neheye andza wu kəriye na, a yay a gær a Mbəlom.

¹⁷ Rəhumatay ha gær a bagwar kurom hay, gum wu nakə tə gwadəkum gum aye. Nəteye na, ta gakumeye gær hərwi Mbəlom ma tsətsahiye fataya ma kəkay nakə faya ta gakumeye gær aye. Ka rəhumatay ha gær na, ta giye məsler tay ta mənɣwese eye, mevel ma gateye bay. Mevel kə gatay na, niye na, ma dzəniye kurom sa bay tebiye.

¹⁸ Duwulumay me a Mbəlom hərwi may huya. Nəmaa sər ha ta dedək dərev may tsədəŋŋa, a samay mæge wu ŋgwalak eye huya.

¹⁹ Neŋ faya na tsətsahiye naha fakuma wene wene eye na, duwulumay me a Mbəlom hərwi ada nâ ma naha a təv kurom ta bəse.

Mandəve i bazlam

²⁰ Maa vəkakway zay a dərev na, Mbəlom. Maa lətse ahaya Bəy Maduweŋ Yesu abəra ma mədahan na, neŋgeye. Ka təra ha Yesu ndo mətəkure bagwar eye, kə mət hərwi kway təbən ŋgay hay. Mbəlom kə zla bambaz ŋgay, kə bər ha dzam ta nəkway ka tor eye.

²¹ Mbəlom mâ vəkakum gədan mə wu ŋgwalak eye hay tebiye hərwi ada kâ gum wu nakə a yay a gær aye. Mâ ge məsler ŋgay mə nəkway tə həlay i Yesu Kəriste hərwi ada kâ gakwa wu nakə a yay a gær aye. Ndo hay tâ zambaday a Mbəlom ka tor eye! Mâ ge andza niye!

Mətsike me

²² Malamar ga hay, na watsakum naha dərəwel nakay hərwi məvəkakum gədan. Neŋ faya na gakumeye naha amboh, pum bazlam neheye a dərev kurom hərwi na watsakum naha na, tsekweŋ tsa.

²³ Sərum ha, malamar kway Timote neŋgeye ma danɣay sa bay. Tadə

kə ndislew ka təv ga bəse, ahəl nakə na diye mazəbakumaw dəre aye na, nəmaa diye naha salamay.

²⁴ Tsikumamatay ha me a ndo neheye bagwar kurom aye ada a ndo məpe mədzał gær hay ka Yesu tebiye. Ndo məpe mədzał gær hay ka Yesu neheye ti yaw ma Itali aye ta tsikakum naha me dərmał.

²⁵ Mbəlom mâ pa ŋgama ka nəkurom tebiye.

Derewel nakə Yakuba a watsa aye Məfələkwə

Mə derewel i Yakuba na, matətike ta məvələ gədanj a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye nəteye maŋgəna gər eye ka mändzibəra tebiye aye. Yakuba a watsa derewel nakay na, a Yahuda neheye tə pa mədzal gər ka Yesu aye.

Derewel i Yakuba faya ma tsikateye a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ka metsehe (1.2-8; 3.13-18). Andza niye, ta sliye faya mändze bəŋbəŋ kame i wu nakə ma dziye ha ndo zezeŋ aye: Dəretsətseh i mändzibəra (1.2-4), mawudə matəre zlele eye (1.9-11; 5.1-6); mawudə məge mənese (1.2-18; 4.1-9), mədəslay ha gər a bo (4.13-16). Derewel nakay faya ma gwadiye: Məpe mədzal gər ka Mbəlom na, faya ma diye ha ndo ka məge metsehe (2.14-26), məgay metsehe a bo ada mändze bəŋbəŋ kame i mənese (zəba ma 3.1-12).

Yakuba a watsa derewel nakay na, a ndo neheye zlele eye bay aye (zəba ma 2.6). Derewel nakay faya ma gwadateye ta kəts ndo i mətawak hay bay (2.1-13). A gwad zlele na, lele bay hərwi nakə ndo i zlele hay tə ge ha məsler tə dəma bay aye (5.1-6).

Mətsike me

¹ Neŋ Yakuba, ndo i məsler i Mbəlom ta Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste.

Na tsikakum naha me a nəkurom ndo i Mbəlom neheye ka mändzibəra tebiye aye.

Mbəlom ma vəliye metsehe a ndo neheye tə dzala ha faya aye

² Malamar ga hay, dəretsətseh hay waray waray i mədze nakə ta dziye kurom ha, ta ndzakum a gər na, dərev kurom mâ ŋgwasa haladzay,

³ hərwi ka sərūm ha na, tadə ka pum mədzal gər kurom ka Mbəlom huya ada faya ka səmumay naha a mədze

nakə ta dziye kurom ha aye na, ka ndzumeye bəŋbəŋ lele.

⁴ Ndzum bəŋbəŋ hus ka mandəve eye hərwi ada ka tərumeje masəra gər eye hay mə wu hay tebiye ada wuray mâ kətsakum bay, wu nakə lele bay aye mâ ge andaya mə dərev kurom bay.

⁵ Tadə ndoweye mə walaŋ kurom metsehe ŋgay andaya hala bay na, mâ tsətsah ka Mbəlom hərwi ada Mbəlom mâ vəlay. Mbəlom a vəlawa kwa a way tə dərev ŋgay peteh, ma kərahiye ha a ndo bay, ta dedək ma vəliye metsehe a ndo nakə ka tsətsah faya aye.

⁶ Ane tuk na, tadə ndoweye ma tsətsahiye wu ka Mbəlom na, mâ sər ha ta dedək Mbəlom ma vəleye, mâ dzala gər faya sulo sulo bay hərwi ndo nakə mədzal gər ŋgay sulo sulo aye na, neŋgeye andza dəlov nakə wekit wekit mətasl a bəl kwa a diye wuray wuray tebiye aye.

⁷ Slala i ndo nakay andza niye mâ dzala mə gər ŋgay Bəy Maduweŋ ma vəleye wu bay,

⁸ hərwi mədzal gər ŋgay sulo sulo ka Mbəlom, mədzele gər ŋgay ka wu nəte bay.

Ndo i mətawak hay ta ndo i zlele hay

⁹ Ndo nakə mətawak eye faya ma pay bəzay a Yesu Kəriste aye na, dərev ŋgay mâ ŋgwasa hərwi Mbəlom ka səkah ha.

¹⁰ Ndo nakə zlele eye faya ma pay bəzay a Yesu Kəriste aye na, dərev ŋgay mâ ŋgwasa dərmak hərwi Mbəlom kə ma ha ka dala. A sər ha na, ma dziye andza məvurze i guzer nakə a bəta bəse aye.

¹¹ Pat kə zla faya abəra ŋgulak na, ma kuliye ha guzer, məvurze hay ta kutsiye ada məle tay kə nas. Andza niye, ndo i zlele ma dziye tə məsler ŋgay hay tebiye andza guzer neheye tə bəta kəriye tsa aye.

Mbəlom ma dziye ha ndo bay

¹² Məŋgwese ma ndziye ka ndo nakə a səmay naha a mədze neheye tə dza ha aye. Kə səmay a mədze neheye

na, Mbəlom ma vəleye magogoy ŋgay, andza məgwede sifa nakə a gwad ma vəliye a ndo neheye a wuda tay ha aye.

¹³ Tadə masəpete kə ndzay a gər a ndoweye na, mâ gwad «Maa səpat ga na Mbəlom» bay hərwi ndəray ma sliye masəpete Mbəlom ka mäge mənese bay, ada Mbəlom a səpat ndo a mənese bay dərma.

¹⁴ Kwa way a ge mənese na, ta bor i bo ŋgay nakə lele bay a səpat na ka mäge mənese aye.

¹⁵ Wu neheye lele bay a dzala mə gər ŋgay aye, ma dəba i məndze tsekwenə na, ma giye parakka. Mezeleme niye ka səkah haladzay na, ma diye ha a məməte.

¹⁶ Malamar ga neheye na wuda kurom haladzay aye, ndəray mâ vakum gər bay.

¹⁷ Wu neheye ŋgwalak eye tebiye ti yaw abəra ka təv i Mbəlom, wu neheye lele eye na, i Mbəlom Bəba kway nakə a ge pat tə wurzla hay aye. Mbəlom na, a mbədə bay, a mbədə andza pat nakə a mbədə ma gəriye kurom ha a ləvonj aye bay.

¹⁸ A vəlakway sifa tə bazlam ŋgay dedek eye. A ge niye na, tə dərev hərwi ada kâ tərakwa kurre eye hay mə walaŋ i wu neheye a ge aye.

Pumay zləm a bazlam i Mbəlom ada gum wu nakə a tsik aye

¹⁹ Malamar ga neheye na wuda kurom haladzay aye, dzalum ka wu nakay anaŋ aye: Ndzum tsezlezleŋne ka məpay zləm a wu neheye siye i ndo hay ta tsikiye aye, ane tuk na, kâ tsik me bəse tsa bay, zla həlay eye təday ada kâ ge mevel bəse bay dərma,

²⁰ hərwi ndo nakə ma giye mevel aye na, ma sliye faya mäge wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye bay.

²¹ Hərwi niye, zlum na wu neheye lele bay tebiye abəra mə dərev kurom, kâ gum mezeleme sa bay. Rəhum ha gər kurom ka dala kame i Mbəlom, ada pumay zləm a bazlam nakə a pa a dərev kurom aye. Bazlam nakay na, gədaŋ ŋgay andaya mətəme ha məsəfəre kurom.

²² Kâ tərūm ndo məpay zləm a wu nakə Mbəlom a tsik aye dekdek bay, gum wu nakə a tsik aye dərma. Ndo nakə a pay zləm dekdek tsa kə ge na faya məsler eye bay na, a vay gər a bo ŋgay.

²³ Tadə ndoweye a pay zləm a bazlam nakay ada kə ge wu nakə a tsik aye bay na, neŋgeye andza ndo nakə a zəba ka dəre ŋgay mə malam, neŋgeye kəkay na, a ŋgatay.

²⁴ A zəba ka dəre ŋgay lele na, a ye ŋgway. Neŋgeye kəkay na, a mətəsa ha gər tə mazəbe ŋgay.

²⁵ Ndowneye ka zəba dəre a bazlam i Mbəlom mapala eye, kə ge ha məsler tə wu nakə a tsik aye na, Mbəlom ma piye faya ŋgama. Mâ pay zləm dekdek tsa ada mâ mətəsa ha gər bay. Ane tuk na, duh mâ rəhay ha gər. Mbəlom ma piye faya ŋgama hərwi bazlam nakay mapala eye ŋgwalak eye, neŋgeye gədaŋ eye hərwi mətəme kway ha abəra mə mezeleme.

²⁶ Tadə ndoweye kə dzala neŋgeye ndo məpay bəzay a Mbəlom, kə gay metsehe a dərneh ŋgay bay faya ma tsikiye wu neheye lele bay aye huya na, a vay gər a bo ŋgay, məpay bəzay a Mbəlom ŋgay niye ma giye ŋgama kwa tsekwenə bay. Bazlam ŋgay neheye faya ma tsikiye ta təra kəriye.

²⁷ Məpay bəzay a Mbəlom ta lele eye nakə a yay a gər a Mbəlom aye na, məgatay gər a wur mətəwak hay, a madakway i ŋgwas neheye faya ta siye dəretsətseŋ aye. Mâ gay metsehe a bo ŋgay hərwi ada wu i məndzibəra neheye lele bay aye t̄a ye ha a mezeleme bay.

2

Ndo hay tebiye kame i Mbəlom na, n̄ate

¹ Malamar ga hay, nəkurom na, ka dzalum ha ka Bəy Maduwenə kway Yesu Kəriste. Neŋgeye bagwar eye a ze wu hay tebiye ta məzlaḡ, ka ŋgatakway a Mbəlom na, ma neŋgeye. Hərwi niye, kâ ŋgənum ha ka bo abəra ndo hay bay.

² Agəna ndo andaya, a pa ka bo peteked neheye tə le aye, a pa wu a wur həlay neheye tə vəd ta gura eye, a ye naha a məhay gər kurom. Ndo ɲged na, mətawak eye peteked ɲgay neheye ka bo aye lele bay.

³ Nəkurom ka dəslumay ha gər na, a ndo nakə a pa ka bo peteked neheye tə le aye, ka gwadumay: «Amboh, dara, ndza ka dzaŋga ɲgwalak eye.» Ndo nakə mətawak eye na, ka gwadumeye: «Lətse mələtse» kəgəbay ka gwadumeye «Ndza kənaŋ ka dala.»

⁴ Tadə ka gum andza niye na, ka ɲgənum tay hay ka bo abəra ndo hay bədaw? Ka gumay sariya a ndo nəte mə walaŋ i ndo niye hay bədaw? Wu neheye ka dzalum aye na, lele bay.

⁵ Malamar ga neheye na wuda kurom haladzay aye, tsənum lele, ka sərurum təbədew Mbəlom a pala ndo neheye mətawak eye ka məndzibəra aye na, hərwi ada t̄a pa mədzal gər ka Yesu Kəriste ada t̄a huta zlele nakə dedek eye, a pala tay hərwi ada t̄a fələkwa a Bəy i Mbəlom nakə a gwad ma zliye, ma vəliye a ndo neheye ta wuda na aye.

⁶ Ane tuk na, nəkurom d̄uh faya ka kətsumeye tay ha ndo i mətawak hay. Maa gawakum dəretsətseh na, ndo i zlele hay na gwad d̄uh ba? Maa vahawa kurom kame i sariya na, nəteye.

⁷ Maa tsik wu nakə lele bay aye ka məzele ɲgwalak eye i Yesu Kəriste nakə tə zalakum ha aye na, ndo i zlele hay.

⁸ Tadə ka rəhumay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom aye na, ka gum lele. Bazlam nakay mapala eye a gwad: «Wuda ndo i maged yak dərmak andza ka wuda na gər yak.*»

⁹ Ane tuk na, tadə ka ɲgənum tay ha ka bo abəra ndo hay na, ka gum mənese, bazlam mapala eye ma gəsiye kurom hərwi nakə ka rəhumay ha gər bay aye.

¹⁰ Kwa tadə ndoweye ka rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye tebiye, ane tuk na, kə nas ha nəte ka rəhay ha gər bay na, niye na, andza məgwede kə nas tebiye.

¹¹ Hərwi Mbəlom nakə a gwad: «K̄a ge madama bay†» aye na, a gwad, «K̄a kəd gər i ndo bay‡» dərmak, ane tuk na, tadə ka kəd ndo na, kwa ka ge madama bay na, ka nas ha bazlam i Mbəlom mapala eye.

¹² Hərwi niye faya na gwadakumeye, sərurum ha, mə wu neheye ka tsikum-eye ada mə wu neheye ka gumeye na, Mbəlom ma gakumeye sariya, ma tsətsahiye tadə nəkurom ka rəhumay ha gər a bazlam nakay gədaŋ ɲgay andaya mətəme kurom ha aye.

¹³ Tadə ndoweye kə sakay naha a siye i ndo hay bay na, ahəl nakə Mbəlom ma giye sariya aye ma sakay naha bay dərmak. Ane tuk na, tadə ka sakay naha a ndo hay na, Mbəlom ma gəsiye kar a sariya bay.

Mape mədzal gər ka Yesu ta mäge məsler

¹⁴ Malamar ga hay, tadə ndoweye kə tsik tə bazlam kə dzala ha ka Mbəlom, ane tuk na, kə ge wu nakə Mbəlom a tsik aye bay na, ma dzəniye na ma kəkay? Mədzal ha andza nakay na, ma təmiye ha bay.

¹⁵ Agəna siye i ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste hay andaya, peteked andaya fataya bay, may a wur fataya dərmak.

¹⁶ Tadə ndo mə walaŋ kurom a gwadatay: «Dum tə zay. Mbəlom m̄a vəlakum peteked ta wu mənday», ane tuk na, kə vəlatay wu bay na, ɲgama eye mey?

¹⁷ Mədzal ha ka Mbəlom na, andza niye dərmak. Tadə ndoweye kə gwad kə dzala ha ka Mbəlom, ane tuk na, kə ge məsler ɲgwalak eye bay na, mədzal gər ɲgay ka Mbəlom kə mət.

¹⁸ Agəla ndoweye ma gwadiye «Ndo ɲged faya ma dzaliye ha ka Mbəlom, ndo ɲged faya ma giye məsler ɲgwalak

* 2:8 Levitik 19.18. † 2:11 Madayaw abəra ma Ezipt 20.14, Bazlam mapala eye masulo eye 5.18.

‡ 2:11 Madayaw abəra ma Ezipt 20.13, Bazlam mapala eye masulo eye 5.17.

eye.» Na mbədeye faya na, bəzen ha ma kəkay nakə faya ka dzaliye ha ka Mbəlom aye ada faya ka giye məsler ɲgwalak eye bay. Ada neɲ na bəzakeye ha məsler ga neheye ɲgwalak eye hərwi ada kâ ɲgatay neɲ faya na dzaliye ha ka Mbəlom.

¹⁹ Ka dzala ha Mbəlom andaya nate ɲgwen. Ka ge lele. Kwa məsəfəre neheye lele bay aye ta dzala ha dərma, ada hərwi niye faya ta dzədzariye.

²⁰ Nəkar ndo i matərakahaɲ! A saka tâ daka ha mədzal gər ka Mbəlom ze mäge məsler ɲgwalak eye na, ma giye ɲgama bay na, ka sər təbədəw?

²¹ Bəba tate kway Abraham a təra tsədəɲɲa kame i Mbəlom na, ta tsəved waray? A təra tsədəɲɲa na, tə wu nakə a ge aye bədaw? A zla wawa ɲgay Izak məkəday naha a Mbəlom.

²² Anəke ka sər ha mədzal ha ka Mbəlom ada ta mäge məsler ɲgwalak eye hay ti ye ka bo salamay. A ge ha andza niye na, kə vəlay ha dərəv ɲgay peteh a Mbəlom.

²³ Wu nakay a ge bo na, andza nakə tə watsa mə Derewel i Mbəlom, a gwad: «Abraham a dzala ha ka Mbəlom, hərwi niye Mbəlom a təra ha ndo i dedek kame ɲgay. §» Tə zalay «dzam i Mbəlom.»

²⁴ Ka sər um ha na, ndo a təra tsədəɲɲa kame i Mbəlom na, hərwi nakə a ge məsler ɲgwalak eye hay aye dərma bəna ta mədzal gər dəkdek bay.

²⁵ Ta Rahab ɲgwas mäge madama bəbay andza niye. Ndo məsləre i Yahuda ti ye a gay ɲgay na, ka dzəna tay ha. Kə datay ha tsəved mekeləɲ eye hərwi ada tã təma. Hərwi məsler ɲgay nakə a ge andza niye aye na, ka təra ndo tsədəɲɲa eye kame i Mbəlom.*

²⁶ Andza niye, tadə məsəfəre ki yaw abəra ma ndo na, ndoweye niye kə mət. Mədzal ha ka Mbəlom na, andza niye dərma. Tadə ndoweye kə ge məsler ɲgwalak eye hay bay na, mədzal gər ɲgay ka Mbəlom kə mət.

3

Gumay metsehe a dərneh kurom

¹ Malamar ga hay, kâ tər um tebiye kurom eye ndo matətike tay ha ndo hay bay. Sər um ha nəmay neheye nəmaa tətikateye a ndo hay aye ta gameye sariya ma ziye i ndo siye hay.

² Nəkway tebiye faya ka gakw-eye mənese. Tadə ndoweye faya ma tsikiye me ze mäge mənese na, neɲgeye ndo i dedek. Kə sla da məgay metsehe a bo ɲgay.

³ Dzalum ka pələs təday. Ka pakway bəre a bazlam a pələs na hərwi ada mâ rəhakway ha gər ada ma zəɲgaliye tsəved nakə a sakway aye.

⁴ Zəbum ka kwalalaɲ i yam bagwar eye. Kwa tadə bagwar eye hay bəbay ada mətasl faya ma vəzliye ta gədaɲ ma diye ha bəbay na, ndo faya ma geye metsehe tə wuye andaya tsekwen hərwi ada mâ ye a təv nakə a say aye.

⁵ Dərneh i ndo na, andza niye dərma. Kwa neɲgeye tsekwen bəbay na, ma sliye mədəslay ha gər a bo tə wu bagwar eye hay.

Zəbum! Ako tsekwen na, ma təmiye kəsaf bagwar eye tebiye təlməd təlməd.

⁶ Dərneh i ndo bəbay andza ako. Mənese i məndzibəra na, mə dəma, mə bo kway. Faya ma nasiye ha bo tebiye. Ma vatiye ako nakə ma dziye ha məsəfəre i ndo tebiye. Ako niye a yaw na ma ako nakə ma mbatiye bay ka tor eye.

⁷ Ndo hay ta sliye faya məgay metsehe a wu hay tebiye, ta sliye faya ka wu i pesl hay, diyen hay, dədœ hay ada tə kələf dərma.

⁸ Ane tuk na, ndo hay ta sliye faya məgay metsehe a dərneh bay. Neɲgeye na, wu nakə lele bay aye. A sla faya məndze səkeffe bay. Neɲgeye maraha eye ta muwar nakə ma kədiye ndo aye.

⁹ Ta dərneh na, ka zambadəkweye ha a Mbəlom Bəba kway, ada ka vəlakweye tay ha mezeleme a ndo

§ 2:23 Madazlay i wu hay 15.6. * 2:25 Zozowe 2.1-21.

neheye a ge ka mandzakit bo ngay aye dərmaḱ.

¹⁰ Bazlam i mazambadaḱ a Mbəlom ta məvəle mezeleme a ndo a yaw mə huḱ i bazlam eye nəte. Malamar ga hay, mâ təra andza niye bay.

¹¹ Yam nakə a tsəhən aye ta yam nakə hərwak hərwak aye ta ngəzaweye ma bədiyem eye nəte ḱaw?

¹² Malamar ga hay, sərum gurov ma sliye faya məwe tetəḱəz ḱaw? Werepezl ma sliye faya məwe gurov ḱaw? Yam nakə a tsəhən aye na, ma ngəzaweye yam nakə a tsəhən bay aye bay.

Metsehe nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye

¹³ Ndo i metsehe andaya mə walaḱ kurom ḱaw? Ndo i ndaraw andaya ḱaw? Mâ bəzay ha metsehe ngay ta mäge məsler ngwalak eye hay ada mâ hənə ha gər ngay ka ḱala.

¹⁴ Agəna nəkurom sələk eye, ada ḱərev kurom ḱuwekeke, ada faya ka dzalumeye ka bo kurom eye ḱəḱḱək tsa dərmaḱ. Taḱə ḱə ge andza niye na, ḱā ngalakum bay ada ḱā rawum me ka ḱəḱḱək bay.

¹⁵ Slala i metsehe niye na, a yaw abəra ka təv i Mbəlom bay, nakay na, i mändzibəra. Məsəfəre i Mbəlom andaya mə ḱəma bay, wu i ndo zezeḱ hay, a yaw mə həlay i Fakalaw.

¹⁶ Taḱə ndo hay sələk eye hay ada faya ta dzaliye ka bo tay eye ḱəḱḱək na, wu hay ta diye ka bo ta tsəved eye sa bay ada slala i wu neheye lele bay aye ta ndohwaweye dərmaḱ.

¹⁷ Ane tuk na, metsehe nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye na, wal. Neḱgeye na, tsəḱəḱə, a vəl mändze zay mə walaḱ i ndo hay, neḱgeye ləfəḱḱə, a sara ha gər toḱgwa toḱgwa bay, a sakay naha a ndo hay, a ge na, məsler ngwalak eye huya, a ngəna tay ha ka bo abəra ndo bay, ḱərneh mə bazlam ngay sulo təbey.

¹⁸ Ndo neheye ta wuḱa mändze zay aye na, faya ta dzəniye siye i ndo hay

ka məhute mändze zay. Wu nakə faya ta giye na, ma giye lele. Ma giye andza ta sləga wu a guvah ada tə ḱza wu nakə a ndzohw aye.

4

Kā gum dzam ta mändzibəra bay

¹ Mətsal bo tə matəre mə walaḱ kurom na, a yaw məḱgay? Na gwad hərwi nakə bor i bo kurom hay faya ta tsaliye bo mə nəkurom aye.

² A sakum wu hay, ada ka hutum bay na, nəkurom maləva bo eye ka məḱəḱə ndo hay. Ka gumeye ḱəre ka wu hay ane tuk na, ka slumeye faya məhute bay. Hərwi niye faya ka tərumeye ada faya ka tsalumeye bo mə walaḱ kurom aye. Ka hutumeye wu nakə a sakum aye bay hərwi ka tsətsahum ka Mbəlom hərwi ada mâ vəlakuḱ bay.

³ Kwa taḱə ka ḱuwulumay me a Mbəlom hərwi ada mâ vəlakuḱ, ma vəlakuḱmeye bay hərwi ka ḱuwulumay me ta tsəved lele aye bay, ka tsətsahum wu neheye ka gum faya ḱəre aye.

⁴ Nəkurom ka tərume andza ngwas neheye faya ta giye madama aye. Sərum ha, taḱə ndoweye ka wuḱa wu i mändzibəra na, neḱgeye ndo mənə ḱəre i Mbəlom. Ndo nakə a say məpay bəzay a wu i mändzibəra aye na, ka təra ndo mənə ḱəre i Mbəlom.

⁵ Nəkurom ka dzalum wu nakə tə watsa a ḱərewel i Mbəlom aye na, ka təra wu ḱəriye ḱaw? A gwad: «Məsəfəre nakə Mbəlom a pa a bo ḱway aye na, sələk eye.»

⁶ Sa na, ma vəlakuḱmeye ngama nakə a ze wu tebiye aye. Andza nakə tə watsa a ḱərewel i Mbəlom aye na, «Mbəlom ma ḱərahiye ndo neheye ta ḱəslay ha gər a bo aye, ane tuk na, ma vəliye ngama a ndo neheye tə hənə ha gər aye.*»

⁷ Hərwi niye, rəhumay gər a Mbəlom. Səmumay naha a Fakalaw, ma hwayakumeye.

⁸ Həndzəḱum ka təv i Mbəlom, ma həndzəḱiye tə nəkurom dərmaḱ.

* 4:6 Dzeke hay 3.34.

Nəkurom neheye faya ka gumeye mezeleme aye, barum na həlay kurom. Nəkurom neheye mədzal gər sulo sulo aye, zlum na mezeleme abəra mə dərev.

⁹ Ndzum tsokodokkwa hərwi mezeleme kurom hay, ada tuwum. Kâ ngwasum düh bay, tuwum. Dərev kurom mâ ngwasa sa bay, ane tuk ndzum tsokodokkwa.

¹⁰ Hənum ha gər kurom kame i Mbəlom hərwi ada mâ səkah kurom ha.

Kâ gum sariya ka ndo bay

¹¹ Malamar ga hay, kâ tsikum wu nakə lele bay aye ka ndo hay bay. Ndo faya ma tsikiye wu nakə lele bay ka ndo aye ada faya ma giye faya sariya aye na, a tsik wu nakə lele bay ka bazlam mapala eye ada faya ma giye faya sariya dərmak. Azlakwa tadə faya ka giye sariya ka bazlam mapala eye na, faya ka rəhay ha gər, faya ka giye faya sariya dəkdək tsa.

¹² Maa vəl bazlam mapala eye a ndo hay na, Mbəlom nəte ngwenj. Ndo məge sariya na, neŋgeye nəte ngwenj. Maa sla mətəme tay ha ndo hay na, neŋgeye nəte. Maa sla mədze tay ha na, neŋgeye nəte ngwenj. A nəkar, ka dzala nəkar na, way nakə ka gateye sariya a ndo hay aye.

Kâ dəsłumay gər a bo bay

¹³ Pumay zləm a wu nakə na tsikiye, nəkurom neheye faya ka gwadumeye: «Bəgom kəgəbay tədə na, nəmaa diye a wuzlah gay, nəmaa ndziye mə dəma məve nəte hərwi məhute suloy haladzay.»

¹⁴ Ane tuk na, nəkurom na, ka sərüm wu nakə ma giye bo tədə aye bay. Məsəfəre kurom na, andza makukulek nakə məndze tsekwenj ka ŋgateye, tsa na, ma dziye sa aye.

¹⁵ Ka gwadumeye düh na: «Tadə kə yay a gər a Mbəlom na, nəmaa ndziye tə dərə, nəmaa giye wu nakay kəgəbay wu taday.»

¹⁶ Ane tuk na, faya ka ŋgalakumeye, ka ŋgalakumeye tə bazlam kurom neheye faya ka tsikumeye aye. Məge andza niye lele bay.

¹⁷ Andza niye sərüm ha na, ndoweye a sər məge ŋgwalak ada kə ge na bay na, kə ge mənese.

5

Nəkurom ndo i zlele hay, gum metsehe

¹ Gum metsehe nəkurom ndo i zlele hay, tuwum bo kurom ta magala hərwi dərətsətseh neheye faya ta həbiye kurom aye.

² Zlele kurom hay ta ze, peteked kurom hay bəbay mətul hay ta nda.

³ Gura kurom hay ta suloy kurom na, reŋgez kə nas tay ha, reŋgez ma makumeye ha mənese hərwi nəkurom həzay eye. Bo kurom ma ta nasiye dərmak, andza ta fəkiye ta ako. Ka hayumay gər a zlele a həlay nakay anaŋ məndzibəra mazlambar ma ndəviye aye.

⁴ Ka vumatay gər a ndo neheye tə ge məsler ma guvah kurom aye, ka vəlumətay wu i merəbe tay bay. Tsənum kəkay nakə faya ta tuweye naha bo a Mbəlom hərwi ada mâ dzəna tay ha aye. Ndowne neheye tə gakum məsler aye na faya ta tuwiye ada Bəy Maduwenj Mbəlom Gədaŋ eye faya ma tsəniye.

⁵ Ka ndayum bəra tə zlele kurom ka məndzibəra, ka pumay bəzay na, wu neheye tə yakum a gər aye. Ka ndawum wu mənday haladzay, ka gəlawum tetəp tetəp andza sla nakə ta kədiye.

⁶ Ka gəsum tay ha ndo neheye ta gakum wuray bay aye a sariya, ka kədum tay ha. Nəteye na, ta ge fakuma gədaŋ bay.

Zlum ŋgatay ada dıwulum me

⁷ Malamar ga hay, zlum ŋgatay hus a həlay nakə Bəy Maduwenj ma maweye fakwaya aye. Zəbum ka ndo məfəte hay təday. Ndo məfəte na, ma həbiye wu i guvah ŋgay hay ta məzle ŋgatay. Ma həbiye na, ka madazlay i makurre i yam məpe hus ka maduk i duk i yam nakə tsiy ma piye sa bay aye.

⁸ Nəkurom dərmak, zlum ŋgatay. Ndzum bəŋbəŋ hərwi pat i məmaw i

Bəy Maduweŋ kway mazlambar faya ma ndisleweye.

⁹ Malamar ga hay, kâ gunḡuzum wu-ray a bo bay hərwi ada Mbəlom mâ ḡəs kurom a sariya bay. Tsənum, ndo nakə ma giye sariya aye mazlambar faya ma ndisleweye, neŋgeye malətsa eye ka həlay maged.

¹⁰ Malamar ga hay, dzalum ka ndo mədə ha bazlam i Mbəlom neheye ahəl niye tə tsik me ta məzele i Mbəlom aye. Ta sa dəretsətseh ada ta zla ŋgatay. Nəkurom dərmak, zlum ŋgatay andza nəteye.

¹¹ Zəbum, ndo neheye Mbəlom a pa fataya ŋgama hərwi nakə tə səmay naha a dəretsətseh aye. Ka tsənum labara i Zob nakə a səmay naha a wu hay ahəl nakə dəretsətseh a ndzay a ḡər aye.* Ma dəba eye na, ka sərüm ha wu nakə Mbəlom a vəlay aye.† Ta dedək Mbəlom na, a sakay naha a ndo hay, ma gateye ŋgwalak.

¹² Malamar ga hay, bazlam bag-war eye anar: Mə wu hay tebiye na, kâ mbađum bay. Kâ mbađum ta magərmbəlom bay, kâ mbađum ta dala bay, kâ mbađum tə wu mekeleŋ eye bay. Lele na, ayaw kurom mâ ndza ayaw. A'ay kurom mâ ndza a'ay. Tsikum andza niye hərwi ada Mbəlom mâ ḡəs kurom a sariya bay.

¹³ Tadə ndo andaya mə walaŋ kurom faya ma siye dəretsətseh na, mâ duwulay me a Mbəlom. Tadə ndo andaya mə walaŋ kurom dərev ŋgay faya ma ŋwasiye na, mâ gay naha dəmes a Mbəlom, mâ zambađay.

¹⁴ Tadə ndo andaya dəvats eye mə walaŋ kurom na, mâ zalatay a madugula i ndo məpe mədzal ḡər ka Yesu hay hərwi ada tâ fađa faya mal ta məzele i Bəy Maduweŋ Yesu ada tâ duwulay me a Mbəlom hərwi ŋgay.

¹⁵ Tadə ka duwulay me a Mbəlom ada kə dzala ha Mbəlom kə tsəne mađuwule me ŋgay na, ma dzəniye na. Bəy Maduweŋ ma mbəliye ha. Tadə kə ge mezeleme na, Mbəlom ma pəsay ha dərmak.

¹⁶ Hərwi wu nakay, neŋ faya na ḡwadumeye, đum ha a bo mezeleme kurom hay mə walaŋ kurom nəte nəte, ada duwulumay me a Mbəlom hərwi ndo siye hay dərmak hərwi ada Mbəlom mâ təma kurom ha. Mađuwule me i ndo nakə tsədaŋŋa kame i Mbəlom aye na, ḡədaŋ eye haladzay.

¹⁷ Dzalum ka Eliya nakə ahəl niye aye. Neŋgeye na, ndo andza nəkway. Ka duwulay me a Mbəlom tə dərev ŋgay peteh hərwi ada yam mâ pa bay.‡ Yam kə pa ka dala niye bay məve mahkar ta kiye məkwa.

¹⁸ Ma dəba eye na, a duwulay me a Mbəlom hərwi ada yam mâ pa sa. Mbəlom a paw yam ada wu hay ta ndzohwaw dərmak.§

¹⁹ Malamar ga hay, tadə ndoweye mə walaŋ kurom kə dze abəra ka tsəved i Mbəlom, tsa na, ndo ki ye kə ma ahaya ka tsəved na,

²⁰ sərüm ha ndoweye nakə ka dzəna ndo i mezeleme hərwi ada mâ ḡər ha mezeleme aye na, ma təmiye ha ndo i mezeleme niye abəra ma mədaħaŋ. Kwa tadə mezeleme ŋgay haladzay bəbay na, Mbəlom ma pəsay ha.

* 5:11 Zob 1.1-2.10. † 5:11 Zob 42.10-17. ‡ 5:17 Zəba mə 1 Bəy hay 17.1. § 5:18 Zəba mə 1 Bəy hay 18.1, 41-46.

Makurre i derewel nakə Piyer a watsa aye Məfələkwe

Piyer a watsa derewel na, a ndo mæpe mædzal gər neheye ma gəma zlam ka dala i Roma ta diye i tsakay ada ta diye i bəzay i mbəlom i Azi nakə tə zalay anəke Turki aye. Nəteye mandza eye mə dəma andza mbəzlew hay hərwi nəteye ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu (1.1; 2.11). Ta zəba fataya andza ndo hay bay, tə dəsaawa fataya parasay kəriye ada tə gawatay dəretsətseh.

Piyer a watsa hərwi məvəlatay gədaŋ ka mæpe mædzal gər ada ka wu nakə tə pa faya mædzal gər aye, a vəlatay gədaŋ ka məndze andza ndo neheye Mbəlom a pala tay aye.

Piyer a watsa a ndo neheye mede tay andza i bəba tətə tay hay sa bay ada andza i ndo tay hay sa bay (1.13–2.4). A dətay ha a ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu (2.4–10). Ta sliye məsəmay naha a wu neheye mawura bo aye (1.3, 13, 21; 3.15).

Mbəlom a lətse ahaya Yesu abəra ma mədahaŋ. Mədok i ndo mæpe mædzal gər hay na, neŋgeye (4.12–19). Ma məndze mə walaŋ i ndo hay na, mawudə bo, məhəne ha gər nəte ta nəte a bo, faya ma lakiye tay ha ndo məkalay kame a ndo hay, gawla hay ada ta hawal i ndo siye hay ka tsəved ŋgwalak eye (5.1–7; 1.22–2.3). Slala i məndze andza nakay na, faya ma dətəye ha a ndo i bəra hay ta sliye faya mətsədə tay a ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu bay.

Mətsike me

¹ Maa watsa derewel nakay na, neŋ Piyer, ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste. Na watsakum naha a nəkurom ndo i Mbəlom neheye ka ŋgənum gər kuye kuye, nəkurom anəke mandza eye madurləŋ eye hay ka dala i Pontus, ka dala i Galat, ka dala i Kapados, ka dala i Azi ada ka dala i Bitini aye.

² Kurre ahəl niye 6a Mbəlom a sər wu nakə ma giye hərwi kurom aye. A pala kurom na, mata təre ndo ŋgay hay ta gədaŋ i Məsəfəre ŋgay hərwi ada kâ rəhumay ha gər a Yesu Kəriste hərwi ada tā gwatsaka fakuma bambaz ŋgay. Niye na, ka tərumeye tsədəŋŋa kame i Mbəlom.

Mbəlom mâ səkah ha mæpe fakuma ŋgama haladzay ada mâ vələkum zay kame kame.

Mbəlom ma vələkweye sifa nakə ma ndəviye bay aye

³ Zambadəkway a Mbəlom, Bəba i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste hərwi ka gakway mə bo. Hərwi niye a vələkway sifa wədəye tə həlay i Yesu Kəriste hərwi nakə Yesu Kəriste a lətsew abəra ma mədahaŋ aye. Hərwi niye ka sərakwa ha ka lətsakwaweye abəra ma mədahaŋ dərmak.

⁴ Ka sərakwa ha ka hutakweye wu nakə ŋgwalak eye Mbəlom ma vələkweye a nəkway ndo ŋgay hay aye mə mbəlom. Wu niye ma ndziye na, huya. Ma nasiye bay, ma kuliye andza guzer bay.

⁵ Nəkurom neheye ka pum mædzal gər kurom ka Mbəlom aye na, Mbəlom faya ma tsəpiye kurom ta gədaŋ ŋgay hərwi ada ndo hay tebiye tā sər ha parakka, ahəl nakə məndzibəra ma ndəviye na, Mbəlom ma təmiye kurom ha.

⁶ Hərwi niye ŋgwasum haladzay. Kwa tadə faya ka sumeye dəretsətseh ta tsəved wal wal a həlay tsekweŋ bəbay na, ŋgwasum haladzay.

⁷ Kwa gura nakə ma nasiye bəbay aye na, ndo hay tə zlawə, tə pawə na a ako hərwi mædze ha neŋgeye lele daw. Andza niye dərmak mæpe mædzal gər kurom nakə ka pum ka Mbəlom aye na, a ze gura ada ta dziye ha dərmak. Mædze niye faya ta dziye kurom ha aye na, hərwi ada tā ŋgatay a mædzal gər kurom nakə ka pum ka Mbəlom aye na, ka dzalum ha tə dərev kurom peteh. Hərwi niye, ahəl nakə Yesu Kəriste ma maweye na, ndo hay ta dəslakumeye ha gər,

ta zambadakumeye, ta vɛlakumeye mɛzlaɓ.

⁸ Kwa ka ngatumay a Yesu Kɛriste tɛ dɛre kurom zuk bay bɛbay na, ka wudum na tsiy. Kwa ka ngatumay anɛke bay bɛbay na, ka dzalum ha faya. Hɛrwi niye dɛrev kurom maraha eye ta mɛngwese haladzay, ndo ma sliye faya matɛkɛre bay tebiye.

⁹ Ka hutum mɛngwese niye na, hɛrwi Mbɛlom ma tɛmiye kurom ha. Nakay na, magogoy i mɛdzal gɛr kurom nakɛ ka pum ka Yesu aye.

¹⁰ Ahɛl niye na, ndo mɛdɛ ha bazlam i Mbɛlom ta rɛzlay a gɛr a mɛpɛle ma kɛkay nakɛ Mbɛlom ma tɛmiye tay ha ndo hay aye. Wu niye lele eye Mbɛlom a gwad ma vɛlakumeye na, ta dɛtay ha a ndo hay kurre.

¹¹ Mɛsɛfɛre i Kɛriste nakɛ mɛ dɛrev tay aye kɛ dɛtay ha kurre, a gwadɛtay: Kɛriste ma siye dɛretsɛtseh, ma dɛba eye na, ma hutiyɛ mɛdɛslay ha gɛr nakɛ ndo hay ta dɛslay gɛr aye. Ndo i maslan i Mbɛlom neheye ta pɛla hɛrwi ada tɛ sɛr ha wu neheye ma giye bo na, ahɛl waray ada ma tɛriye na, ma kɛkay.

¹² Mbɛlom a dɛtay ha ka bo abɛra, mata ngatay a wu neheye na, nɛteye bay. Ane tuk na, wu niye hay na, i kurom. Anɛke ndo neheye faya ta dɛakumeye ha Labara Ngwalak eye na, ta tsikakum wu neheye. Tɛ tsikakum na, ta gɛdan i Mɛsɛfɛre Tsɛdanɛna eye nakɛ Mbɛlom a slɛraw mɛ mbɛlom aye. Kwa gawla i Mbɛlom hay bɛbay a satay mɛsɛre wu neheye hay dɛrmak.

Ndo hay ta ge wu nakɛ a yay a gɛr a Mbɛlom aye

¹³ Hɛrwi niye, lɛvum ha bo ta mɛdzal gɛr kurom na, ka mɛge mɛsler i Mbɛlom. Gumay metsehe a bo kurom lele, pum mɛdzal gɛr kurom ka ngwalak i wu nakɛ Mbɛlom ma vɛlakumeye pat nakɛ Yesu Kɛriste ma maweye aye.

¹⁴ Gɛsumay me a Mbɛlom huya andza wawa neheye tɛ gɛsawatay me

a bɛba tay hay aye. Ahɛl niye, ka sɛrum bazlam i Mbɛlom zuk bay na, ka pumay bɛzay a wu nakɛ lele bay aye. Anɛke kɛ mum a dɛma sa bay.

¹⁵ Mbɛlom nakɛ a zalakum kɛ tɛrum ndo ngay hay aye na, nɛngɛye tsɛdanɛna. Nɛkurom dɛrmak tɛrum tsɛdanɛna mɛ wu nakɛ faya ka gumeye tebiye.

¹⁶ Hɛrwi tɛ watsa mɛ Derewel i Mbɛlom, a gwad: «Tɛrum tsɛdanɛna, hɛrwi nɛn tsɛdanɛna.*»

¹⁷ Ahɛl nakɛ faya ka dɛwulumay me a Mbɛlom aye na, ka zalawumay Bɛba. Kɛ ge andza niye na, rɛhumay ha gɛr. Mede kurom mɛ ge lele a hɛlay nakɛ nɛkurom ka mɛndzibɛra aye hɛrwi nɛngɛye a ge sariya a ndo na, ka wu ngay nakɛ a ge aye.

¹⁸ Ka sɛrum ha Yesu ka mbɛda kurom ahaya tsɛlok abɛra mɛ kule i bɛba kurom neheye a ge ngama bay ta tɛtikakum aye. A mbɛda kurom ahaya abɛra mɛ kule niye na, tɛ wu nakɛ andza suloy ma nasiye aye bay.

¹⁹ Ane tuk na, a tɛma kurom ahaya na, tɛ bambaz i Yesu Kɛriste nakɛ a ze wu hay tebiye aye. Nɛngɛye a ndzakit bo na, andza vo'ar i tɛban wawa eye nakɛ tɛ kɛday a Mbɛlom mɛnese kwa tsekwenɛ andaya faya bay tebiye.

²⁰ Kurre ahɛl niye Mbɛlom kɛ ge mɛndzibɛra zuk bay aye na, ɓa kɛ zla na. Ka mandɛve i mɛndzibɛra nakɛ anɛke ma ndɛviye aye na, Mbɛlom a dɛakum ha parakka, hɛrwi ada mɛ tɛma kurom ha.

²¹ Ka dzalum ha ka Mbɛlom na, hɛrwi ngay nakɛ a tɛma ahaya abɛra ma mɛdahanɛ ada a vɛlay mɛzlaɓ aye. Andza niye, ka pum mɛdzal gɛr kurom na, ka Mbɛlom ada ka sɛrum ha nɛngɛye ma tɛmiye kurom ha.

Wudum bo

²² Ka tɛrum tsɛdanɛna na, hɛrwi nakɛ ka rɛhumay ha gɛr a wu neheye dedɛk Mbɛlom a da ha aye ada ka wudum siye i ndo neheye faya ta pay bɛzay a Mbɛlom aye. Faya na gwadakumeye: Wudum bo huya tɛ dɛrev kurom tsɛdanɛna peteh.

* 1:16 Levitik 19.2.

²³ Sərum ha, ka wum bo wedeye na, ta gədaŋ i bazlam i Mbəlom nakə ma vəliye sifa a ndo hay ada ma nasiye dāda bay aye. Ka tərūm Wawa i Mbəlom nakə dāda neŋgeye ma mətiye bay aye. Neŋgeye na, andza nəkway neheye ka mətakweye aye bay.

²⁴ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, a gwad:

«Ndo hay tebiye ta ndzakit bo na, andza guzer.

Məle tay a ndzakit bo andza məvurze.

Guzer kə kula na, məvurze ŋgay eye a kalawa.

²⁵ Ane tuk na, bazlam i Mbəlom na, ma ndziye ka tor eye.†»

Bazlam i Mbəlom niye na, Labara Ŋgwalak eye nakə tə dākum ha aye.

2

Mbəlom a pala kurom na, hərwi ada kâ tərūm i ŋgay

¹ Hərwi niye zlum na mənese abəra mə dərev kurom, kâ vumatay gər a ndo hay bay, dərneh mâ ge mə bazlam kurom sulo bay, kâ gum däre ka wu i ndo hay bay, kâ ŋgəlumay bəzay a ndo bay.

² Tərūm na, andza wawa ndəriz. Nəteye na, ta wudā məse wah pat pat. Andza niye, nəkurom dərmaç mak wudum bazlam i Mbəlom pat pat hərwi ada kâ gəlum ada Mbəlom mâ təma kurom ha tebiye.

³ Andza niye dedek, hərwi tə watsa, tə gwad: «Ka ndzakum Bəy Maduweŋ Mbəlom na, neŋgeye lele.*»

Ndo məpe mədzal gər hay na, nəteye i Mbəlom

⁴ Həndzədum ka təv i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste. Neŋgeye na, kwar nakə ma vəliye sifa aye. Ndo hay tə kal ha, tə gwad mə gər tay neŋgeye wu nakə ma giye ŋgama bay aye. Duh neŋgeye na, kwar lele eye nakə Mbəlom a zla, a ze kwar hay tebiye.

⁵ Nəkurom dərmaç mak, tərūm andza kwar neheye ta sifa aye hərwi ada Mbəlom mâ həl kurom, mâ dəzl ha gay nakə Məsəfəre ma ndziye mə dəma aye. Ma təriye kurom ha ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye hərwi ada kâ gumay məsler tə dərev kurom peteh. A yay a gər andza niye hərwi Yesu Kəriste.

⁶ Hərwi niye tə watsa mə Derewel i Mbəlom, Mbəlom a gwad:

«Tsənum! Na zla ŋgwalak i kwar nakə ta dəzliye ha gay aye,

na piye na a gəma i Siyoŋ.

Na dəzliye faya gay ga.

Ndo nakə kə dzala ha aye na,

wuray ma dzəmiye na dāda sa bay.†»

⁷ Nəkurom neheye ka dzalum ha aye, i kurom na, wu ŋgwalak eye. Ane tuk na, hərwi ndo neheye ta dzala ha bay aye na, andza niye təbey. Hərwi tə watsa mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad:

«Kwar nakə ndo mədəzle gay hay tə zla, tə kal ha aye na,

azlakwa ŋgwalak i kwar nakə ta dəzliye ha aye duh.»

⁸ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom sa na, tə gwad:

«Kwar niye na, ndo hay ta ndəfiye faya sik.

Hotokom nakə ndo ta dədiye hərwi ŋgay aye.‡»

Ta ndəfiye faya sik na, hərwi nakə ta kərah bazlam i Mbəlom aye. A ge bo andza nakay na, hərwi ka mada-zlay na, a say a Mbəlom andza niye.

⁹ Nəkurom na, slala nakə Mbəlom a zla aye. Nəkurom ka tərūm ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom neheye ta geye məsler a Bəy bagwar aye, nəkurom na, slala nakə Mbəlom a pa na hərwi ŋgay aye. Nəkurom na, slala i Mbəlom i ŋgay eye ŋgway. A zalakum, a həla kurom ahaya abəra ma ləvon, a pa kurom a dzaydzay ŋgay nakə a ze kwa wu hay tebiye aye hərwi ada kâ dūm ha wu neheye bagwar eye a ge aye.

† 1:25 Ezay 40.6-8. * 2:3 Dəmes hay 34.9. † 2:6 Ezay 28.16. ‡ 2:8 Zəba mə Dəmes hay 118.22; Ezay 8.14. Ndo hay ta dədiye faya hərwi ta kərah mədzal ha ka bazlam i Mbəlom, ada ma ta ndzatay a gər nakay.

10 Ahəl niye na, nəkuroṃ ndo i Mbəlom hay bay. Ane tuk na, anəke nəkuroṃ ka tərūṃ ndo ŋgay hay. Ahəl niye na, ka gumay mə bo a Mbəlom bay. Ane tuk na, anəke na, ka gumay mə bo, ka təmum na tuk.

Tərūṃ ndo məgay məsler a Mbəlom

11 Dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, mā mətsakum gər bay, nəkuroṃ ka mändzibəra na, mbəlok hay, gay kurom andaya kanan bay. Hərwi niye neṅ faya na gakumeye amboh, wu neheye lele bay a say a bor i bo kurom aye na, kâ gum sa bay. Hərwi slala i wu neheye aye na, ta nasiye ha məsəfəre kurom.

12 Anəke nəkuroṃ na, mandza eye mə walaṅ i ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Gumay metsehe a mändze kurom lele huya hərwi ada kwa tadə ta tsik fakuma wu nakə lele bay aye na, ta ŋgateye a wu neheye lele faya ka gumeye pat pat aye ada ta zambadəye a Mbəlom pat nakə ma deyeweye ka təv tay aye.

13 Nəkuroṃ neheye ka wudum Bəy Maduweṅ kway Yesu Kəriste aye na, rəhumay ha gər a ndo neheye faya ta ləviye mändzibəra aye. Rəhumay ha gər a bəy bagwar eye nakə a ləva ndo hay tebiye aye.

14 Rəhumatay ha gər a bəy i dala neheye bəy bagwar eye a pa tay ha aye. A pa tay ha na, hərwi ada tã gatay dəretsətseh a ndo neheye faya ta giye wu nakə lele bay aye ada ta zambadəteye a ndo neheye faya ta giye ŋgwalak aye.

15 A say a Mbəlom na, gum wu nakə ŋgwalak aye hərwi ada ndo i matərakahaṅ hay, nəteye neheye tə sər wuray bay faya ta ŋgəlakumeye bəzay aye, tã dərəzl ka bazlam.

16 Tərūṃ na, andza ndo neheye nəteye tə ləva gər tay aye. Ane tuk na, ka dzalum anəke nəkuroṃ ka ləvum gər kurom, ka slumeye faya məge mənese na, andza niye bay. Ndzum mändze i ndo məgay məsler a Mbəlom hay.

17 Rəhumatay ha gər a ndo hay tebiye, wudum siye i malamar kurom neheye faya ta pay bəzay a Yesu aye. Dəslumay ha gər a Mbəlom, rəhumay ha gər a bəy bagwar eye dərmak.

Pumay bəzay a mede i Yesu Kəriste

18 Neṅ faya na tsikakumeye a nəkuroṃ neheye faya ka gumeye məsler i ndo siye hay aye, rəhumatay ha gər a ndo i gay kurom hay. Rəhumatay ha gər tə dərəv kurom peteh. Kâ rəhumatay ha gər na, a ndo neheye faya ta gakumeye ŋgwalak aye dəkdək tsa bay. Rəhumatay ha gər kwa a ndo neheye faya ta gakumeye wu nakə lele bay aye.

19 Hərwi niye tadə ka səmumay naha a dəretsətseh nakə faya ta gakumeye kəriye hərwi ka pum mədzal gər kurom ka Mbəlom aye na, lele. Kwa tadə ka gum wuray bay na, niye na, wu nakə a yay a gər a Mbəlom aye.

20 Tadə ka gum mənese, ada tə ndadə kurom faya na, kwa tadə ka səmumay naha a dəretsətseh na, mata zambadəkum na, way? Ane tuk na, tadə tə gakum dəretsətseh hərwi ŋgwalak nakə ka gum aye ada ka səmumay naha na, ka gum niye na wu nakə lele a yay a gər a Mbəlom aye.

21 Mbəlom a zalakum hərwi məge andza nakay. Hərwi bo i Yesu Kəriste eye tə gər ŋgay kə sa dəretsətseh hərwi kurom. Neṅgeye a dākum ha tsəved hərwi ada kâ pumay bəzay andza i ŋgay.

22 Neṅgeye na, kə ge mənese dādā bay tebiye, kə vay gər a ndəray dādā bay.

23 Ndo hay ta tsadəy, ane tuk na, neṅgeye kə tsadətay a dāma bay. Tə gay dəretsətseh na, kə gwad ma gateye a dāma sewed a ndo hay bay. Duh a vəlay ha bo ŋgay a həlay a Mbəlom nakə ma ŋgəniye ha sariya ta dedək aye.

24 Yesu Kəriste, bo ŋgay eye kə zla na mezeleme kway ka gər ŋgay, ta dar na ka mayako mazləmbadə eye hərwi ada mezeleme mā ləva kway sa bay

andza nakə a sla faya mələvay gər a mədahan hay sa bay aye. A ge andza niye na, ada kâ ndzakwa ma mändze nakə a yay a gər a Mbəlom. Mbəlak neheye tə gay aye na, kə təma kurom ha.

²⁵ Ahəl niye nəkurom ka tərüm andza təbañ neheye faya ta dzədziye aye. Ane tuk na, anəke na, ka mumaw, faya ka pumay bəzay a ndo nakə ma tsəkuriye kurom ada ma tsəpiye məsəfəre kurom aye.

3

Mändze i hasləka hay ta ɲgwas tay hay

¹ Andza niye, nəkurom ɲgwas hay dərma kwa way m̄a rəhay ha gər a zal ɲgay. Tadə ka gum andza niye na, zal kurom neheye ta dzala ha ka bazlam i Mbəlom bay aye na, ta mbədiye ha dərev tay. Kwa ka tsikumatay bazlam i Mbəlom bay bəbay na, ta dzaliye ha ka Mbəlom hərwi mede i ɲgwas tay nakə lele aye.

² Zal kurom hay ta zəbiye ka mede kurom na, lele tsədañña mənese andaya bay ada faya ka rəhumatay ha gər lele.

³ Kâ ndədikum gər ka malembede bo tsa bay: Andza matərde gər, kəgəbay malembede bo ta zele, ta dasay hay məpe a həlay, kəgəbay məpe ka bo peteked neheye tə le haladzay aye.

⁴ Duh məle kurom m̄a zəbaw na, abəra mə dərev kurom hay. Zlum ɲgatay ada rəhum ha gər kurom, hərwi slala i məle niye na, ma nasiye dādā bay, a yay a gər a Mbəlom haladzay.

⁵ Ahəl niye ɲgwas məpe mədzal gər hay ka Mbəlom ta lambad bo tay na, andza niye. Nəteye na, ta rəhawatay ha gər a zal tay hay.

⁶ Sara a gawa na, andza niye, a rəhaway ha gər a zal ɲgay Abraham. A zalaway «bəy maduweñ ga.» Tadə faya ka gumeye wu lele, ka dzədzarumeye a wuray kwa tsekwen

bay na, anəke nəkurom ka tərüm dem ɲgay hay.

⁷ Nəkurom hasləka hay dərma k ndzum ta ɲgwas kurom ta mədzele fataya. Sərüm ha, nəteye na, bəle eye hay. Rəhumatay ha gər hərwi sifa nakə Mbəlom ma vəliye kəriye na, ma vəliye a nəkurom ta nəteye dziye. Ka gum andza niye na, ahəl nakə ka duwulumay naha me a Mbəlom aye na, ma tsənakumeye na.

Ləvum bo hərwi dəretsətseh

⁸ Mändəve i bazlam ga anañ na ndəvakumeye naha: Nəkurom tebiye ndzum na, mədzal gər kurom nəte, sakumay naha a bo mə walañ kurom nəte nəte, wudum bo mə walañ kurom nəte nəte hərwi nəkurom ta malamar hay. Gumatay ɲgwalak a ndo mekeleñ eye dərma k, rəhumatay ha gər dərma k.

⁹ Kâ mum ha sewed tə sewed bay. Tadə ndoweye kə tsadəkum na, kâ tsadumay a dəma bay. Duh gwadumay: «Mbəlom m̄a pa fakaya ɲgama.» Hərwi Mbəlom a zalakum na, ka mäge andza niye hərwi ada kâ hutum ɲgama ɲgay.

¹⁰ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad:

«Tadə ndoweye a say mändze nakə lele aye

ada a say mändze ma mənəgwese na,

kutoñ m̄a gər ha mətsike wu nakə lele bay aye

ada m̄a gər ha mədəse parasay ka ndo.

¹¹ M̄a gər ha mäge mənese tebiye, m̄a ge ɲgwalak duh,

m̄a pəla tsəved nakə ma vəliye mändze zay mə walañ i ndo mekeleñ eye hay aye.

¹² Hərwi Mbəlom faya ma tsəpiye ndo neheye faya ta giye ɲgwalak aye.

Faya ma tsənatay na mađuwule me tay.

Ndo neheye faya ta giye mənese aye na, a say mənəgatay bay.* »

* 3:12 Dəmes hay 34.13-17.

¹³ Tadə nəkurom faya ka pəlumeye mäge ɲgwalak tə dārev kurom pe-teh na, ndoweye nakə ma gakumeye sewed aye na, way?

¹⁴ Kwa tadə faya ta gakumeye dāretsətseh hərwi wu neheye ɲgwalak aye faya ka gumeye na, Mbəlom ma piye fakuma ɲgama hərwi niye. Kā dzədzarumatay a ndo neheye faya ta gakumeye sewed aye bay, dārev mâ ye fakuma abəra bay.

¹⁵ Duh pum mədzał gər kurom na, ka Kərسته nəte ɲgweɲ, neɲgeye Bəy Maduweɲ kurom. Ndzum nəkurom maləva bo eye huya məmbədatay faya a ndo neheye ta tsətsah fakuma, ka pum mədzał gər kurom ka Yesu Kərسته hərwi mey aye.

¹⁶ Dumatay ha na, ta ləfedede eye, rəhumatay ha gər dərmał. Dərev kurom mâ ndza na, tsədəɲɲa huya, hərwi ada, kwa tadə ndo hay faya ta tsikiye wu nakə lele bay aye fakuma, horoy ma gateye hərwi faya ta tsadəkumeye ka mede kurom ka tsəved i Kərسته ɲgwalak eye.

¹⁷ Tadə a yay a gər a Mbəlom andza niye na, sum dāretsətseh hərwi wu neheye lele faya ka gumeye duh tə bəmalə nakə ka sumeye dāretsətseh hərwi wu neheye ka gumeye lele bay aye.

¹⁸ Yesu Kərسته, bo ɲgay eye tə gər kə mət sik nəte hərwi mezeleme kurom hay. Neɲgeye nakə mənese andaya faya bay aye, kə mət hərwi ndo neheye faya ta giye mezeleme aye hərwi ada mâ həl kway ka təv i Mbəlom. Ta kəd na, ane tuk na, Məsəfəre Tsədəɲɲa eye kə mbəl ha.

¹⁹ Ta gədaɲ i Məsəfəre Tsədəɲɲa eye niye na, a ye a datay ha bazlam i Mbəlom a məsəfəre neheye nəteye ma daɲgay aye.

²⁰ Məsəfəre niye hay na, neheye ahəl niye ta təma bazlam i Mbəlom bay aye. Mbəlom ka həba tay ha haladzay, kə gəs dārev ahəl nakə Nuhu a lambad kwalalaɲ i yam aye. Ndo neheye ti ye a dəma aye na, nəteye hala bay. Mbəlom a təma tay ha abəra ma yam na, nəteye tsamahkar tsa.

²¹ Yam niye a dā ha na, madzəhuḅe ndo hay nakə ta dzəhuḅiye tay ha a yam aye. Mata təme kurom ha na, madzəhuḅe niye, ma təmiye kurom ha abəra mə mezeleme. Ta dzəhuḅiye kurom ha na, andza nakə ka barawum ka bo abəra ndəluḅ aye bay. Ka tsətsahakweye ka Mbəlom na, mâ barakway na mezeleme abəra mə dārev. Madzəhuḅe nakə ta dzəhuḅiye kway a yam ma təmiye kway ha aye na, hərwi Yesu Kərسته nakə a lətsew abəra ma mədəhaɲ aye.

²² Yesu Kərسته kə tsal ka təv i Mbəlom, neɲgeye mandza eye tə həlay i məndaɲ i Mbəlom. Neɲgeye bəy ka gər i gawla i Mbəlom hay ada ka gər i wu neheye ta gədaɲ eye tebiye.

4

Mbəlom mâ təra bəy kurom

¹ Ka sərakwa ha Yesu Kərسته kə sa dāretsətseh haladzay. Hərwi niye nəkurom dərmał ndzum maləva bo eye məse dāretsətseh, hərwi ndo nakə kə sa dāretsətseh haladzay aye na, ma giye mezeleme sa bay.

² Madazlay anəke a həlay nakay nəkurom mandza eye ka məndzibəra na, mede kurom mâ yay a gər a Mbəlom. Bor i bo mâ ge bəy ka gər kurom bay.

³ Ka ndzum ahəl niye haladzay ka mäge wu neheye ndo neheye tə sər Mbəlom bay, ta wudā mäge aye. Anəke na, dā kə gum sa bay. Ahəl niye na, ka gawumay metsehe a bo kurom bay, nəkurom sələk eye hay, ka kwayum, ka gawum magurlom haladzay mənde ha wu məndaɲ, ka sawum guzom, ka dəsławumay gər a kule nakə ma nasiye ha bazlam i Mbəlom mapala eye.

⁴ Anəke na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye tə gawa wu neheye na, kə ndzawum ta nəteye sa bay. Tə ɲgatakum andza niye na, a gatay hərbaḅəkka, tə tsadəkum.

⁵ Ane tuk na, pat mekeleɲ Mbəlom ma lətsiye tay ha kame ɲgay hərwi ada tâ dā ha wu nakə tə ge aye. Hərwi

nengeye maləva bo eye məgatay sariya a ndo neheye nəteye tə dəre aye ada a ndo neheye ta mət aye dərmak.

⁶ Hərwi ndo neheye tə mət, ahəl niye nəteye ka məndzibəra aye na, Mbəlom kə gatay sariya andza i ndo neheye tebiye a gatay aye. Ahəl nakə tə mət aye na, Kəriste kə ye kə datay ha Labara Nğwalak eye hərwi ada tâ ndza andza Mbəlom.

Məndze i ndo məpe mədzal gər hay mə walaŋ tay

⁷ A zaw hala sa bay məndzibəra ma ndəviye. Hərwi niye ndzum tsezle-zleŋŋe, gumay metshe a bo kurom hərwi ada kâ slum faya mađuwulay me a Mbəlom.

⁸ Wu nakə bagwar eye a ze wu hay tebiye aye na, mawuđe bo. Wudum bo nəte nəte mə walaŋ kurom huya tə dərev kurom peteh, hərwi kwa tadə «mezeleme andaya mə walaŋ kurom haladzay bəbay na, ka pəsumeye ha a bo.*»

⁹ Ndo hay ta ye naha a gay kurom na, təmum tay ha ta mənğwese lele, kâ gum fataya magum bay.

¹⁰ Mbəlom kə gakum nğwalak tə wu hay wal wal. Kə vəlay kwa a way gədaŋ ka mäge wu hay wal wal, ka madzəne ha siye i ndo hay. Kwa way mâ ge ta tsəved eye lele.

¹¹ Tadə Mbəlom a vəlay a ndoweye gədaŋ i mətsike bazlam na, mâ tsik bazlam nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom aye. Tadə Mbəlom a vəlay a ndoweye gədaŋ i madzəne ndo hay na, mâ dzəna ndo hay ta gədaŋ i Mbəlom. Gum andza niye hərwi ada ndo hay tâ zambaday a Mbəlom ka gər i wu hay tebiye hərwi Yesu Kəriste. Nengeye na, məzlaḅ eye ada gədaŋ eye ka tor eye. Amen!

Məse dəretsətseh hərwi məpe mədzal gər ka Yesu

¹² Dzam ga neheye na wuda kurom haladzay aye, dəretsətseh neheye faya ka sumeye na, mâ gakum wadəŋ wadəŋ bay. Wu neheye tə ndzakum

a gər hərwi məde ha ka pum mədzal gər kurom ka Mbəlom ta dedek. Ka dzalum andza a yaw fakuma wedeye bay.

¹³ A həlay nakə nəkurom mə dəretsətseh aye na, nğwasum hərwi ka təmum dəretsətseh i Kəriste. Nğwasum andza niye, hərwi ada pat nakə ka nğatumay a məzlaḅ nğay tə dəre kurom aye na, ka hutumeye mənğwese bagwar eye a ze wu hay tebiye.

¹⁴ Tadə ndo hay faya ta tsədəkumeye hərwi nəkurom ndo i Kəriste hay na, Mbəlom ma piye fakuma nğama. Tadə faya ka sumeye dəretsətseh andza niye na, Məsəfəre i Mbəlom nakə gədaŋ eye a ze wu hay tebiye aye ma ndziye tə nəkurom.

¹⁵ Tadə ndoweye mə walaŋ kurom faya ma siye dəretsətseh hərwi nakə a ge mənese, agəna a kəd ndo, agəna a kəla, agəna a pa tay ha ka bo ndo hay na, slala i dəretsətseh niye na, lele bay. Mâ ge andaya andza niye mə walaŋ kurom bay.

¹⁶ Ane tuk na, tadə faya ma siye dəretsətseh hərwi nakə nengeye ndo məpay bəzay a Yesu Kəriste aye na, horoy mâ gay bay. Mâ gay naha sisce a Mbəlom đuh hərwi ndo hay tə zalay ta məzele i Kəriste aye.

¹⁷ Həlay nakə Mbəlom ma nğəniye ha sariya a ndo hay aye na, kə husaw. Ma lahiye məgatay sariya na, a ndo nğay hay təday. Kə ge ma lahiye məkakway sariya a nəkway ndo nğay hay təday na, ada i ndo neheye ta dzala ha ka Labara Nğwalak eye bay aye na, kəkay?

¹⁸ Tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad:

«Tadə ndo məpe mədzal gər ta təmiye tə mawura bo eye na, ada mata ndzatay a gər a ndo i mezeleme hay na, mey?†»

¹⁹ Kə ge andza niye na, ndo neheye faya ta siye dəretsətseh hərwi a yay a gər a Mbəlom aye na, tâ ge nğwalak huya. Ta gəray ha məsəfəre tay tebiye

* 4:8 Zəba ma Dzeke hay 10.12; Yakuba 5.20. † 4:18 Dzeke hay 11.31.

a həlay i Mbəlom nakə a ge tay ha aye
ada ma giye wu nakə a tsik aye huya.

5

*Məndze i ndo məpe mədzal gər hay
ka Yesu*

¹ Anəke na, neñ na tsikatay naha a madugula neheye mə walañ kurom aye. Neñ dərmak na, madugula eye andza nəkurom. Na ngatay a dəretsətseh i Yesu Kəriste. Neñ tə nəkurom ka hutakweye mede a təv i məzlaḅ i Kəriste nakə Mbəlom ma bəziye ha aye. Hərwi niye faya na gakumeye amboh:

² Gumatay gər a ndo i Mbəlom neheye a pakum a həlay aye lele. Gumatay gər lele andza nakə ndo mətsəkure gənaw ma gatay gər a təbañ ngay hay aye. Gumatay gər tə dərev kurom peteh andza nakə a say a Mbəlom aye bəna andza nakə ndo hay tə gakum faya kutoñ aye bay. Vəlum ha dərev kurom ka məge məsler nakay tebiye, kə gum hərwi nakə faya ta vəlakumeye faya suloy aye bay.

³ Kə ləvum tay ha ndo neheye Mbəlom a pa tay ha a həlay kurom aye ta gədañ bay. Duh na, pumay bəzay a mede nakə lele aye ada mā datay ha tsəved nakə ta pakumeye bəzay lele aye.

⁴ Tadə ka gum andza niye na, pat nakə Yesu Kəriste ndo məgakway gər tebiye, ma deyeweye na, ma vəlakumeye magogoy nakə ma ndziye ka tor eye, a ze wu hay tebiye aye.

*Mətsike me a zləm a ndo məpe
mədzal gər hay tebiye*

⁵ Nəkurom gawla hay, rəhumatay ha gər a madugula hay. Neñ faya na tsikakumeye a nəkurom tebiye, rəhumay ha gər a bo nəte nəte mə walañ kurom. Dzanum bo nəte nəte mə walañ kurom hərwi tə watsa mə Derewel i Mbəlom, tə gwad:

«Mbəlom ma kərahiye ndo neheye ta dəslay ha gər a bo aye,
ane tuk na, ma vəliye ngama a ndo neheye tə həna ha gər aye.*»

⁶ Hərwi niye rəhum ha gər kurom kame i Mbəlom hərwi neñgeye gədañ eye ka gər i wu hay tebiye. Ka gum andza niye na, ma səkahiyə kurom ha a həlay nakə a say aye.

⁷ Gərumay ha mədzal gər kurom tebiye a həlay ngay hərwi neñgeye ma gakumeye gər lele.

⁸ Tsəpum bo kurom, ndzum tse-zlezleñje lele. Hərwi Fakalaw ndo mənə dəre kurom faya ma həhaliye andza zıl nakə ma ngərəziye, faya ma pəliye wu mənday aye. ⁹ Kə dzədzarumay bay, ndzum bəñbəñ ma məpe mədzal gər nakə ka pum ka Mbəlom aye. Sərum ha kwa ka waray ka məndzibəra, malamar kurom hay faya ta siye slala i dəretsətseh nakay.

¹⁰ Dədək nəkurom faya ka sumeye dəretsətseh anəke. Məndze tsekweñ ma dəba eye na, Mbəlom nakə faya ma gəkweye ngwalak huya aye ma lambədiye kurom ha, ma vəlakumeye gədañ. Ma vəlakumeye gədañ ka məndze bəñbəñ ka gər i wu hay tebiye. A zalakum na, hərwi ada kə yum mata ndze tə Kəriste ma mədəslay gər ngay nakə ta dəslay ka tor eye.

¹¹ Neñgeye na, gədañ ngay ma ndziye ka tor eye. Mə təra andza niye!

Məndəve i bazlam

¹² Madzəna ga ka məwatsakum naha dərəwel nakay na, Silas. I ga na, neñgeye malamar dədək eye ka tsəved i Mbəlom. Na watsakum naha dərəwel nakay na, məvəlakum gədañ ada hərwi məgwadəkum na, ta dədək Mbəlom kə gəkway ngwalak andza nakə na tsikakum aye. Kə gərum ha ngwalak i Mbəlom niye bay.

* 5:5 Dzeke hay 3.34. † 5:13 Ka Piyer Babilon na, wuzlahgəma i Roma. Wawa ga: Andza məgwədə Markus gawla i Piyer; a wuda na andza wawa ngay.

¹³ Ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye nəteye kanan ma Babilon, Mbəlom a pala tay ha andza nəkurom aye, ta tsikakum naha me. Markus wawa ga, kə tsikakum naha me dərmak.†

¹⁴ Gəsum həlay a bo nəte nəte mə walaŋ kurom ta mægəse bo təmbolok təmbolok lele, maɗa ha na, ka wudum bo.

Mbəlom mâ vəlakum zay a nəkurom neheye mə həlay i Kəriste aye tebiye.

Masulo i derewel nakə Piyer a watsa aye Məfələkwe

Piyer a watsa derewel nakay na, a ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tebiye. Mə dəma na, Piyer a tsik andza ma gəriye tay ha. A gwađ həlay i məməte ŋgay mazlambar (1.13). A watsa na, hərwi ada ndo məpe mədzal gər ka Yesu tã ma ahaya məsənəke ŋgay nakə a sənəkətaay aye a gər.

Derewel nakay faya ma tsətsahiye fataya, tã pa na wu ŋgwalak eye nakə a yaw ma məpe mədzal gər aye (madədo 1). Faya ma giye vərəm ta ndo neheye faya ta sənəkəteye maraw me a ndo hay (madədo 2). Faya ma tsikiye ka gər i pat i Yesu nakə ma maweye aye (madədo 3).

Hərwi məvəlatay gədaŋ ma məpe mədzal gər na, derewel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay i Dzam Guram eye andaya ka ndo məpe mədzal gər hay. Ta huta məsənəke i ndo məhəle mbal i Yesu Kəriste (3.2). A həlay nakə Piyer a watsa derewel ŋgay masulo eye na, ndo hay tə sər siye i derewel i Pol neheye a watsa aye (3.15). Tã dazlay mətsəne ada tə məma ahaya wu nakə ta tsəne mə derewel nakay mahəyak eye tsa bay (1.20) ada tã dzala faya lele (3.16). Madzəne i ndo məpe mədzal gər ta Məsəfəre Tsədaŋŋa eye na, lele haladzay.

Mətsike me i Piyer

¹ Maa watsakum naha derewel nakay na, neŋ Simoŋ Piyer ndo i məsler ada ndo i maslaŋ i Yesu Kəriste. Maa slər ga ha na, neŋgeye. Na watsa naha derewel nakay na, a nəkurom neheye ka pum mədzal gər ka Yesu andza nakə nəmay nəmaa dzala ha faya aye. Niye na, ma dzəniye kurom andza nəmay. Yesu Kəriste a ge wu niye na, i kway tebiye hərwi neŋgeye ndo i dedək. Neŋgeye

na, Mbəlom, neŋgeye ndo mətəme kway ha dərma.

² Mbəlom mã pa fakuma ŋgama ada mã vələkum zay kame kame andza nakə kã sərur Mbəlom ta Bəy Maduweŋ kway Yesu kame kame.

Hutum gədaŋ ada mede kurom mã ge lele

³ Yesu a vələkway tsəved ka məsəre Mbəlom nakə a zalakway aye, hərwi ada kã ndzakwa tə neŋgeye ma təv ŋgay nakə ta dəslyay ha gər ada kã pakway bəzay a mede ŋgay aye. Neŋgeye ta məzlaḅ eye haladzay, kə vələkway wu neheye a sakway aye tebiye hərwi ada kã hutakwa sifa wedeye ada kã pakway bəzay a mede nakə a yay a gər a Mbəlom aye.

⁴ Andza niye, a vələkway wu bagwar eye neheye a tsik aḥəl niye, a gwađ ma vələkumeye aye. Nəteye na, lele haladzay wuray andaya andza niye bay tebiye. A ge andza niye na, hərwi ada tə wu neheye a gwađ ma vəliye na, kã təmum abəra ka bor i bo neheye ka məndzibəra ta dziye ha ndo hay aye, ada kã ndzum andza neŋgeye tsədaŋŋa.

⁵ Hərwi niye neŋ faya na gwađumeye: Pəlur tsəved ta gədaŋ, məpe mədzal gər kurom nakə ka pum ka Yesu Kəriste aye na, səkahum ha mede nakə lele aye dərma. Mede kurom ki ye lele na, tərur ndo neheye tə sər wu neheye a say a Mbəlom aye.

⁶ Ka sərur wu neheye a say a Mbəlom aye na, gum metsehe a bo kurom. Ka gumay metsehe a bo kurom na, ndzum ḅəŋḅəŋ ta gədaŋ. Ka ndzum ḅəŋḅəŋ ta gədaŋ na, rəhumay ha gər a Mbəlom.

⁷ Ka rəhumay ha gər a Mbəlom na, wuđum bo nəte nəte mə walaŋ kurom andza nəkurom ta malamar hay. Ka wuđum bo mə walaŋ kurom andza malamar hay na, wuđum ndo hay tebiye dərma.

⁸ Tadə faya ka gumeye wu neheye haladzay na, məsəre kurom nakə ka sərur Bəy Maduweŋ kway Yesu

Kərıste aye na, ma tərıye kərıye bay ada məndze kurom nakə ka ndzum-eye na, ma bəziye ha wu lele aye hay.

⁹ Ane tuk na, ndo neheye nəteye faya ta giye wu neheye təbey aye na, ta ndzəkıt bo andza guluf hay. Mbəlom kə pəsətay ha mezeleme tay neheye tə gawa ahəl niye na, ta mətša ha gər.

¹⁰ Malamar ga hay Mbəlom kə pala kurom ada kə zalakum. Gum gədan hərwi ada kə pumay bəzay a Yesu lele huya. Tadə faya ka gumeye andza niye na, ka dədumeye abəra ka tsəved i Mbəlom dāda bay.

¹¹ Andza niye ta dedək, Mbəlom ma həndəkakumeye abəra ma maged hərwi ada kə fələkum a təv mələve i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kərıste ndo mətəme kway. Bəy ŋgay ma ndziye ka tor eye.

¹² Hərwi niye, kwa wu neheye ka sərur bəbay na, na makum ahaya a gər pat pat ada kə ndzum bəŋbəŋ ma dedək nakə ta tətıkakum aye.

¹³ Ane tuk na, tədə neŋ andaya tə dərə ka məndzibəra mba na, lele haladzay nakə na makum ahaya wu neheye a gər hərwi ada kə ndzum tsezle-zleŋŋe.

¹⁴ Na sər ha i ga na, a zəkəŋaw hala sa bay, na gərıye ha məndzibəra nakay, andza nakə Bəy Maduweŋ Yesu Kərıste a dən ha ahəl niye aye.

¹⁵ Na pəliye tsəved eye tebiye hərwi ada pat nakə neŋ andaya sa bay aza na mət aye ka hutumeye tsəved ka məma ahaya wu neheye a gər.

Mbəlom kə dəkway ha Yesu na, wawa ŋgay

¹⁶ Ahəl niye na, nəmaa dəkum ha kəkay nakə Bəy Maduweŋ Yesu Kərıste a yaw ta gədan aye. Wu neheye nəmaa tsıkakum aye na, andza neheye wurmbez kərıye a yaw abəra ma mədzal gər i ndo zezeŋ aye bay. Ane tuk na, nəmay 6a nəmaa ŋgatay a gədan ŋgay tə dərə may.

¹⁷ Ahəl nakə Mbəlom a vəlay məzla6 nakə a ze wu hay tebiye aye na,

nəmay andaya ka təv eye dərma. Mbəlom, neŋgeye ndo i gədan, a ze kwa mey tebiye, a gwad: «Nakay na, wawa ga, na wuda na haladzay, a yeŋ a gər haladzay.»

¹⁸ Mətsıke me niye a tsənew mə mbəlom aye na, nəmaa tsəne. Nəmaa tsəne na, hərwi nəmay tage Bəy Maduweŋ Yesu dziye mə mahəmba tsədanŋa eye.*

¹⁹ Andza niye, səkahakwa ha mədzal ha ka bazlam i ndo məde ha bazlam i Mbəlom nakə tə tsık aye. Hədzakumay zləm ka mətəne bazlam tay hərwi bazlam tay niye na, andza lalam nakə a dəv ma ləvon dıaydzay aye. Pumay zləm huya hus a həlay nakə pat eye ma slələweye aye. Həlay niye na, bamta, andza məgwede Kərıste ma maweye. Tsa na, ka ŋgatumeye a wu hay parakka.

²⁰ Lele na, sərur ha wu nakay lele. Wu neheye ahəl niye ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə tsık ada tə watsa a Derewel i Mbəlom aye na, ndəray ma sliye faya mətəne tə metsehe ŋgay bay, Məsəfəre Tsədanŋa eye mē dzəna na ka mətəne.

²¹ Bazlam neheye ndo i maslan hay tə tsıkawa aye na, ta tsık dāda tə metsehe tay bay. Maa vəlawatay gədan na, Məsəfəre Tsədanŋa eye hərwi ada tā diye ha wu neheye tə tsənew abəra ka təv i Mbəlom aye.

2

Məge metsehe hərwi ndo i maraw me hay

¹ Ahəl niye na, ndo neheye tə gwad nəteye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye nəteye andaya mə walaŋ i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Anəke ma tərıye andza niye dərma, ndo məde ha bazlam i Mbəlom ta parasay eye ta ndohwaweye mə walaŋ kurom, ta tətıkakumeye matətıke neheye lele bay aye, ta nasiye ha sifa i ndo hay aye. Tə matətıke tay niye hay na, ndo hay ta kərahiye məpe mədzal gər ka Yesu Kərıste nakə neŋgeye Bəy

* 1:18 Zəba mə Mata 17.1-5; Markus 9.2-7; Luka 9.28-35.

Maduweŋ kway nakə ahəl niye a təma tay ha abəra mə mezeleme tay aye. Ta mäge andza niye na, nəteye faya ta vahaweje ka bo dəretsətseh mâ gəs tay ha. Ma bəbazliye tay ha bəse.

² Ndo hay haladzay ta ta peye bəzay a tsəved tay nakə lele bay aye. Hərwi niye ndo hay ta tsikiye wu nakə lele bay aye ka tsəved i Mbəlom hərwi tay.

³ Hərwi nəteye na, wu i siye i ndo hay a gatay dəre haladzay. Ta vakumeye gər ada ta zliye fakuma abəra wu kurom hay tə maraw me tay. Ba kwa ahəl niye Mbəlom ndo məgatay sariya a ndo hay faya ma həbiye tay ha ta sariya hərwi mədze tay ha. Pat mədze tay ha abəra mə dəma helele na, mazlambar.

⁴ Ahəl niye gawla i Mbəlom neheye tə gawa mezeleme aye na, Mbəlom kə gər tay ha tã ge andza niye tsa bay. Kə gəs tay ha, kə kuts tay ha a bəd nakə kutsik bagwar eye. Ta ndziye ma ləvon nakə zenzen aye hus a pat i mäge sariya.

⁵ Ndo neheye ahəl niye tə gawa mezeleme aye na, Mbəlom kə gər tay ha andza niye bay, kə pa yam nakə a rah ka məndzibəra aye. A dze tay ha ndo neheye ta rəhay ha gər bay aye. A təma ha na, Nuhu nakə a dawa ha tsəved dedek i Mbəlom nakə a tsətsah aye tə siye i ndo hay tasəla.*

⁶ Gəma neheye tə zalay Sodom ta Gomora aye na, Mbəlom kə gəs tay ha ndo neheye mə dəma aye a sariya. Kə fəka tay ha hurdək hurdək ta ako. Andza niye, a dā ha na, ma gateye sariya a ndo neheye ta rəhay ha gər bay aye andza niye dərma.†

⁷ Lot nengeye na, ndo ŋwalak eye, Mbəlom kə təma ahaya abəra ma Sodom. Wu neheye lele bay ndo neheye tə gawa aye na, Lot kə sa dəretsətseh mə dərev ŋgay haladzay hərwi tay.

⁸ Lot, nengeye nakə ndo ŋwalak eye a ndzawa mə walaŋ tay pat pat. A ŋgataway a wu neheye ŋwalak eye bay

tə gawa aye, a tsənawa bazlam tay neheye ŋwalak eye bay aye. Wu neh-eye a ndalaway mə dərev ŋgay hərwi nengeye na, ndo ŋwalak eye.

⁹ Wu neheye ahəl niye, faya ta dākway ha na, Mbəlom a sər tsəved nakə ma təmiye tay ha ndo ŋgay hay hərwi ada tã təma abəra ka dəretsətseh aye. Faya ma dākway ha sa, a sər tsəved nakə ma piye tay ha ndo neheye ŋwalak eye bay aye hərwi ada mâ gatay dəretsətseh pat i sariya.

¹⁰ Mbəlom ma gateye dəretsətseh wene wene eye na, a ndo neheye faya tə gawa wu neheye ŋwalak eye bay huya a say a dərev tay ada ta kərahawa gədan i Mbəlom aye.

Ndo neheye faya ta tətikateye maraw me a ndo hay ta dzədzaray a wuray bay, tə pay zləm a bazlam i ndo kwa tsekweŋ bay, ta rəhay ha gər a gawla i Mbəlom hay neheye ta məzlaḅ aye bay, faya ta tsədəteye.

¹¹ Kwa gawla i Mbəlom eye neh-eye ta ze ndo i maraw me neheye ta gədan, ta tsədəteye a ndo i maraw me hay kame i Mbəlom bay, ta ŋgwasə fataya bay.

¹² Ndo neheye faya ta giye na, wu nakə ma giye ŋgama bay aye. Nəteye na, andza wu i pesl neheye ta gəsiye ada ta kədiye tay ha aye. Nəteye faya ta tsədəteye kəriye a wu neheye bo tay eye tə sər bay aye. Ta dedek ta mətiye andza wu i pesl hay.

¹³ Mbəlom ma vətateye dəretsətseh hərwi nakə tə satay dəretsətseh a siye i ndo hay aye. A satay na, mäge wu neheye ŋwalak eye bay aye ada tə gawa na, kwa ta həpat ŋgəray ŋgəray. Ahəl nakə nəkurom mandza eye dziye na, nəkurom ta nəteye ka ndayawum wu hay dziye, mede tay a gakum horoy. Faya ta vakumeye gər ada niye na, a yatay a gər.

¹⁴ Dəre tay nduzla maraha eye ta mäge madama, mäge mezeleme a yatay a gər haladzay, dāda tə ye gər ka mäge mezeleme bay. Tadə ta ŋgatay

* 2:5 Zəba mə Madazlay i wu hay 6.1–7.24. † 2:6 Zəba mə Madazlay i wu hay 19.24.

a ndo neheye bāle eye ka tsəved i Mbəlom aye na, ta vateye gər hərwi ada t̄a ge mezeleme. I tay na, huya mäge dāre ka wu hay. Mbəlom 6a kə vəlatay mezeleme.

¹⁵ Ta gər ha tsəved i Mbəlom, faya ta pay bəzay na, a tsəved tay, faya ta giye na, wu nakə Balam wawa i Bosor a gawa aye, a wuda mäge mənese hərwi ada m̄a huta suloy.

¹⁶ Balam, ndo m̄ade ha bazlam i Mbəlom a ge mezeleme, ada Mbəlom a tsikay me t̄a bazlam i zun̄go. Zun̄go na, a tsikawa me bay. A tsik me ta bədiday i ndo zezen, a gay me a ndo m̄ade ha bazlam i Mbəlom niye ada a ndzay ka tsəved hərwi ada m̄a ge wu i gər mavuwe ŋgay niye sa bay.‡

¹⁷ Ndo i maraw me neheye faya ta vateye gər a ndo hay aye, n̄ateye andza bədiyem neheye ta sakwa aye, n̄ateye andza pazlay neheye m̄atasl faya ma h̄aliye tay ha tsekeke a paw yam bay aye. Mbəlom kə ləva ha bo ta t̄av tay ma ləvon̄ zənzəŋ eye dāre a zəba m̄a d̄ama bay.

¹⁸ Faya ta giye zlapay t̄a mawude ha ta magala t̄a bazlam neheye ta ge ŋgama bay aye, n̄ateye faya ta d̄ziye bo ka masəpete ndo neheye ti yaw ab̄era m̄a walaŋ i ndo neheye t̄a sər tsəved i Mbəlom bay aye, a satay t̄a yaw ka t̄av tay t̄a ge andza n̄ateye neheye faya ta giye andza nakə a say a bo tay aye.

¹⁹ Faya ta gwadateye a ndo neheye na, ka ndzumeye barbarra, ka ləvumeye gər kurom. Ane tuk na, ndo i maraw me neheye n̄ateye na, beke i mezeleme, t̄a ləva gər tay bay hərwi wu nakə a ləvay gər a ndo aye na, ndo niye neŋgeye beke i wu niye.

²⁰ Tad̄a ndoweye ki yaw kə sər Yesu K̄ariste B̄ay Maduweŋ ada ndo m̄at̄ame kway ha ada kə gər ha wu neheye ŋgwalak eye bay ma nasiye ha ndo hay aye ada m̄andze tsekweŋ a ma faya ka mäge wu neheye ŋgwalak eye bay aye, wu neheye ta ləvay gər sa na, i tay a h̄alay i m̄and̄ave m̄andze ŋgay lele bay ma ziye nakə kurre aye.

²¹ Ta sər tsəved nakə a ye a ded̄ek aye. Ane tuk na, ta gər i bazlam i Mbəlom mapala eye nakə ta t̄atikatay aye. H̄abe meeneŋ ŋgama t̄a sər tsəved niye bay.

²² Wu nakə a ndzatay a gər a ndo neheye na, andza dzeke kway nakə a tsik, a gwad: «K̄ara a v̄naha wu nakə a nda aye, tsa na, a ma faya a nda sa.» T̄a gwad d̄ermak: «T̄a bara gadaraw ada nd̄alu6 m̄a ge faya bay, tsa na, a ma m̄akele ha bo a nd̄alu6 sa.Š»

3

Yesu K̄ariste ma maweye

¹ Dzam ga hay, nakay na, masulo i d̄erewel nakə na watsakum naha aye. Na watsakum naha na, hərwi m̄amakum ahaya a gər wu nakə ka s̄arum tsiy aye, hərwi ada k̄a dzalum ka wu neheye ka tsəved ŋgwalak eye.

² A seŋ na, k̄a m̄atsum ha gər t̄a bazlam neheye ndo m̄ade ha bazlam i Mbəlom hay t̄a tsikawa ah̄al niye aye bay. Mumawa ahaya a gər bazlam i B̄ay Maduweŋ kway Yesu K̄ariste ndo m̄at̄ame kway ha nakə a tsikakum ka gumeye ha m̄asler aye. A tsik na, t̄a bazlam i ndo i maslaŋ ŋgay neheye a sl̄arakum naha aye.

³ Wu bagwar eye nakə na tsikakumeye na, a h̄alay m̄andzib̄era ma nd̄aviye na, ndo hay ta deyeweye, ta ŋgwasiye fakuma. Ta ndziye na, m̄apay bəzay a bor i bo tay neheye ŋgwalak eye bay aye d̄ekd̄ek.

⁴ Ta gwadiye: «Yesu K̄ariste a gwad ma maweye b̄adaw? Neŋgeye m̄aŋgay an̄ake? B̄aba kway hay ta m̄at, kə maw bay. Wu hay tebiye ka m̄andzib̄era andaya andza ah̄al nakə Mbəlom a ge m̄andzib̄era aye. Wuray tsa ka mb̄ada bay.»

⁵ Ndo neheye faya ta tsikiye andza niye na, a satay m̄ats̄ane Mbəlom kə tsik ah̄al niye, a ge maḡar̄mbəlom ta dala t̄a bazlam ŋgay, a ge dala ta yam a ŋḡona ha ka bo ab̄era ta dala ta yam na, a satay m̄ats̄ane bay.*

‡ 2:16 Zəba m̄a M̄apesle 31.16. Š 2:22 Dzeke hay 26.11. * 3:5 Zəba m̄a Madazlay i wu hay 1.6-9; 7.11.

⁶ A bəbazl tay ha ndo hay ahəl niye na, ta yam nakə a rah ka məndzibəra aye.†

⁷ Mbəlom a gwad sa na, magərmbəlom ta dala neheye anəke aye, ma ndəviye tay ha tebiye ta ako, a gər tay ha na, ka təmad. Ma ndəviye tay ha na, pat nakə ma giye sariya a ndo hay ada ma dziye tay ha ndo i mezeleme hay aye.

⁸ Dzam ga neheye na wudə kurom haladzay aye. Wu andaya nəte kə mətsum ha gər bay. Ka dəre i Mbəlom na, məhəne nəte na, andza məve gwezem, məve gwezem na, andza məhəne nəte.

⁹ Ndo siye hay tə dzala, Mbəlom na, mahonok eye, wu nakə a tsik kurre a gwad ma giye na, ma giye na bay. Ma giye andza niye bay, dūh faya ma həbiye kurom. Faya ma vəlakumeye həlay eye hərwi ada kə gərūm ha mezeleme kurom hərwi a say ndəray mē dze bay. A say dūh na, ndo hay tebiye tā mbədə ha mede tay.

¹⁰ Pat i Bəy Maduweŋ Yesu Kəriste ma deyeweye na, andza məkal ndəray ma səriye ka bo bay. Pat eye niye na, magərmbəlom ma ləviye haladzay ŋguyats ŋguyats ŋguyats, ma dziye. Ako ma təmiye tay ha wu neheye ka magərmbəlom aye tebiye hereyew hereyew, dala tə wu neheye mə dəma aye tebiye ta dziye.

¹¹ Kə ge wu niye hay tebiye ta dziye andza niye na, gumay metsehe a mede kurom, ndzum tsədəŋŋa ada rəhumay gər a Mbəlom mə wu hay tebiye.

¹² Faya ka həbumeye pat nakə Mbəlom ma deyeweye. Gum wu nakə ka slumeye faya məge aye hərwi ada pat eye niye mē ndislew bəse. Pat eye niye na, magərmbəlom ma təmiye ada ma dziye hele hele. Ako ma təmiye tay ha wu hay tebiye, wuray kwa tsekweŋ ma zəkaweye bay.

¹³ Ane tuk na, Mbəlom a gwad ma giye magərmbəlom wedeye ta dala wedeye. Mə dəma na, ndo hay tebiye ta giye wu ŋgwalak eye. Nakay na, wu

nakə faya ka həbakweye aye.‡

¹⁴ Hərwi niye dzam gay hay, neŋ faya na gwadəkumeye faya ka həbumeye madayaw i Bəy Maduweŋ sa na, gum gədaŋ hərwi ada mede kurom mē ge ŋgwalak eye. Andza niye, ki yaw na, ma ŋgatakumeye mənese andaya fakuma bay ada ka ndzumeye zay tə neŋgeye.

¹⁵ Sərum ha na, Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste a maw bəse bay na, hərwi a say ndo hay tā huta tsəved ka məde ha mənese tay hərwi ada tā təma. Malamar kway Pol nakə ka wudəkwa na aye, mə dərewel ŋgay nakə a watsakum naha, ka tətikakum wu neheye dərək. A watsa na tə metsehe nakə Mbəlom a vəlay aye.

¹⁶ Mə dərewel ŋgay neheye a watsa aye tebiye faya ma watsiye ka bazlam nakay andza niye. Mə dərewel ŋgay neheye a watsa aye na, wu hay andaya mə dəma neheye a wur bo mətəne aye. Ndo neheye ta tsah bay, mədzal gər a kətsatay na, faya ta mbədəy həlay a bazlam neheye. Faya ta mbədəy həlay andza nakə ta mbədəway a siye i bazlam neheye mə Dərewel i Mbəlom aye. Tə məge andza niye na, faya ta vahaweye sariya i Mbəlom ka gər tay.

¹⁷ Dzam ga hay, nəkurom na, ka sərum wu neheye tsiy. Hərwi niye, neŋ faya na gwadəkumeye, gum metsehe hərwi ada ndo neheye ta rəhay ha gər a Mbəlom bay aye na, tā vakum gər abəra ka təv nakə nəkurom mandza eye faya bəŋbəŋ aye mede kurom ha a mənese tay bay.

¹⁸ Səkahum ha məsəre Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste ndo mətəme kway ha ada məsəre ŋgwalak nakə a vəlakway aye ada ŋgama nakə a vəlakway aye.

Kwa way mē dəslay ha gər, kwa anəke hus ka tor eye. Amen!

† 3:6 Madazlay i wu hay 7.11. ‡ 3:13 Zəba ma Ezay 65.17; 66.22.

Makurre i derewel nakə Yuhana a watsa aye Məfələkwe

Derewel neheye mahkar ma Dzam Wedeye, ndo hay tə sər maa watsa na, Yuhana. Makurre i derewel neheye mahkar aye na, kə da ha ndo nakə a watsa aye bay. Ndo məwetse derewel masulo eye ta mamahkar eye a da ha bo andza «madugula». Neŋgeye ndo məkalay kame a gay i maduwule me, ndo hay ta hənay ha gər lele. A watsa derewel nakay na, a nəteye.

Makurre i derewel tə watsay a way na, kə da ha bay. Masulo eye i ŋgay a watsay a «məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu nakə ka təra may i wawa hay, Mbəlom a zla kar aye», andza məgwede a bərək i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ada ta hawal ŋgay hay. A watsa mamahkar eye a ndo məpe mədzal gər nakə tə zalay Gayus aye. Neŋgeye ma bərək i ndo neheye bazlam andaya mə walaŋ tay aye. Derewel neheye mahkar aye tə watsa hərwi ndo neheye tə sər Labara Ŋgwalak eye nakə Yuhana a watsa aye.

Bazlam nakə a tsik ka ndo nakə ma vəliye sifa aye

¹ Ndo nakə nəmaa watsakum naha ka gər ŋgay aye na, kwa ahəl niye məndzibəra andaya zuk bay aye na, neŋgeye andaya. Nəmay na, nəmaa tsəne tə zləm may, nəmaa ŋgatay tə dəre may, nəmaa ndazl na ada nəmaa lamay tə həlay may hay. Neŋgeye na, ndo nakə tə zalay bazlam i Mbəlom aye. Maa vəl sifa a ndo hay na, neŋgeye.

² Ndoweye niye tə zalay bazlam i Mbəlom ma vəliye sifa a ndo hay aye na, ka bəz ha bo parakka, nəmaa ŋgatay. Nəmaa tsikakum na, wu nakə nəmay nəmaa ŋgatay aye, ada nəmaa dakum ha na, bazlam niye ma vəliye sifa nakə ma ndəviye bay aye. Ahəl niye na, neŋgeye ka təv i

Bəba Mbəlom. Anəke na, Mbəlom ka bəzakway ha.

³ Wu nakə nəmaa ŋgatay tə dəre may ada nəmaa tsəne tə zləm may aye na, nəmaa dakumeye naha a nəkurom dərmak hərwi ada nəmay tə nəkurom kə dzapakwa nəte. Mədzepe nakə ka dzapakwa nəte aye na, ka dzapakwa na, ta Bəba kway Mbəlom ada tə Yesu Kəriste wawa ŋgay.

⁴ Nəmaa watsakum naha wu neheye na, hərwi ada mə yay a gər a dərev kway kurah kurah lele.

Ndo nakə faya ma giye mezeleme aye na, ma ndziye ka təv i Mbəlom bay

⁵ Bazlam nakə nəmaa tsəne, Yesu Kəriste a tsikamay aye ada nəmaa dakum ha aye na, Mbəlom na, neŋgeye dzaydzay. Ləvonj andaya mə neŋgeye təbey.

⁶ Tadə ka gwadakwa nəkway madzapa eye nəte ta Mbəlom. Ane tuk na, faya ka gakweye mənese huya na, niye na, andza məgwede faya ka rawakweye me. Sa tsa na, faya ka zəŋgalakweye tsəved nakə lele bay aye.

⁷ Tadə duh nəkway mə dzaydzay andza Mbəlom nakə neŋgeye mə dzaydzay aye na, niye na, andza məgwede nəkway nəte nəte madzapa eye. Bambaz i Yesu Wawa i Mbəlom kə barakway na mezeleme hərwi ada kə tərakwa tsədaŋŋa.

⁸ Tadə ka gwadakwa nəkway faya ka gakweye mezeleme təbey na, niye na, faya ka vakweye gər a bo kway. Kə ge andza niye na, dedek andaya mə dərev kway bay.

⁹ Duh na, dakway ha mezeleme kway a Mbəlom. Neŋgeye na, Mbəlom nakə dedek aye. Wu nakə a tsik a gwad ma giye na, ma giye na. Andza niye, ma pəsakway ha mezeleme kway, ma təriye kway ha tsədaŋŋa kame ŋgay.

¹⁰ Tadə ka gwadakwa da da ka gakwa mezeleme bay na, niye na, ka tərakwa ha Mbəlom andza neŋgeye ndo i maraw me. Bazlam ŋgay na, da da ka pakwa a mədzal gər kway bay.

2

¹ A nəkuroom wawa ga hay, wu neh-eye na watsakum naha aye na, hərwi ada kâ gum mezeleme bay. Ane tuk na, tadə ndəray kə ge mezeleme na, sərūm ha ndo məmakway bo andaya ka təv i Bəba kway Mbəlom. Ndoweye niye na, Yesu Kəriste. Neŋgeye dāda ma giye mezeleme bay.

² Neŋgeye na, a mət andza wu nakə tə vəlawə kəriye hərwi ada Mbəlom m̄a pəsakway ha mezeleme kway aye. Mbəlom ma pəsakway ha na, mezeleme kway dəkdek bay. Ma pəsətay ha mezeleme i ndo hay ka məndzibəra tebiye dərma.

Bazlam mapala eye wedeye

³ Tadə ka gakwa wu nakə Mbəlom a tsikakway aye na, niye na, faya ma bəzakway ha, ka sərakwa na ta dedek.

⁴ Tadə ndoweye kə gwad na sər Mbəlom, ane tuk na, ka rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye bay na, neŋgeye ndo i maraw me. Dedek andaya mə neŋgeye bay.

⁵ Duh ndo nakə faya ma rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye na, maa wudā Mbəlom peteh na, neŋgeye. Andza niye ka sərakweye ha na, nəkway mə həlay ŋgay.

⁶ Tadə ndoweye kə gwad neŋgeye mandza eye mə həlay i Mbəlom na, məndze ŋgay m̄a təra andza i Yesu.

⁷ Dzam ga neheye na wudā kurom haladzay aye, wu nakə na watsakum naha aye na, wu nakə wedeye dāda ka tsənum bay aye bay. Duh wu nakə na watsakum naha aye na, neŋgeye nəte bəna, wal bay. Ka tsənum na, kurre ahəl niye ka tənum bazlam i Yesu aye. Ayaw! Wu nakay guram eye na, bazlam nakə 6a ka tsənum tsiy aye.

⁸ Kwa andza niye bəbay na, wu nakə na watsakum naha aye na, andza bazlam wedeye. Maa bəzakway ha mede niye wedeye na, Yesu. Nəkuroom dərma mede kurom na, wedeye. Andza niye ləvon faya

ma ndəviye. Dzaydzay nakə dedek eye ka dazlay a mandəve.*

⁹ Tadə ndoweye kə gwad neŋgeye mandza eye mə dzaydzay ada neŋgeye faya ma nay dəre a malamar ŋgay ndo məpe mədzal gər ka Mbəlom na, sərūm ha neŋgeye na, mandza eye ma ləvon huya.

¹⁰ Ane tuk na, tadə ndoweye ka wudā malamar ŋgay na, neŋgeye mandza eye mə dzaydzay. Wu nakə ma dədiye ha ndo abəra ka tsəved i Mbəlom aye na, andaya mə dərev ŋgay kwa tsekweŋ bay tebiye.

¹¹ Ane tuk na, ndo nakə faya ma nay dəre a ndo aye na, neŋgeye hus anəke ma ləvon. Wu nakə faya ma giye tebiye, faya ma giye na, ma ləvon. Faya ma diye a ŋgay na, a sər bay. A ŋgatay a dəre bay hərwi neŋgeye ma ləvon.

Kâ gum däre ka wu i mändzibəra bay

¹² A nəkuroom wawa ga hay, na watsakum naha na, a nəkuroom: Na watsakum naha na, hərwi Mbəlom kə pəsakum ha mezeleme kurom.

A pəsakum ha na, hərwi Yesu Kəriste.

¹³ A nəkuroom madugula hay, na watsakum naha na, a nəkuroom.

Na watsakum naha na, ndo nakə andaya kwa məndzibəra andaya zuk bay na, ka sərūm na.

A nəkuroom gawla hay, na watsakum naha na, a nəkuroom dərma.

Nəkuroom na, ka ŋgwasum ka Fakalaw.

¹⁴ Ayaw! Wawa ga hay, na watsakum naha na, a nəkuroom.

Nəkuroom na, ka sərūm Bəba kway Mbəlom.

A nəkuroom madugula hay, na watsakum naha na, a nəkuroom.

Na watsakum naha na, nəkuroom ka sərūm ndo nakə kwa ahəl niye məndzibəra andaya zuk bay aye na, neŋgeye andaya.

A nəkuroom gawla hay, na watsakum naha na, a nəkuroom.

* 2:8 Zəba ma Yuhana 13.34.

Nəkurom na, bazlam i Mbəlom mə dərev kurom.

Ka hutum gədan, ka ŋwasum ka Fakalaw dərmak.

¹⁵ Kâ pumay bəzay a mede i ndo i mändzibəra hay bay. Kâ wudum wu i mändzibəra bay. Tadə ndoweye ka wudə wu neheye ka mändzibəra aye na, sərüm ha neŋgeye na, a wudə Bəba kway Mbəlom bay.

¹⁶ Ndo neheye faya ta giye wu i mändzibəra aye, nəteye na, kəkay? Nəteye na, faya ta giye wu nakə a yay a gər a bo tay aye. Wu nakə dəre tay kə ŋgatay aye na, a satay məhute. Sa na, faya ta giye ha zlapay tə wu tay niye hay. Wu niye hay məge andza niye na, Mbəlom ka tətikakway bay. Məge wu niye hay andza niye na, i mändzibəra.

¹⁷ Sərüm ha na, mändzibəra faya ma ndəviye ada tə wu neheye ndo hay ta wudə aye tebiye ta ndəviye dərmak. Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye wu nakə a say a Mbəlom aye na, neŋgeye ma ndziye ka tor eye.

Gum metsehe ta ndo neheye ta kərah Yesu Kəriste aye

¹⁸ Wawa ga hay, mazlambar mändzibəra ma ndəviye. Nəkurom na, ka tsənum ndo mənə dəre i Kəriste andaya bagwar eye ma deyeweye. Azlakwa ndo mənə dəre i Kəriste hay haladzay ta yaw anəke. Hərwi niye ka sərakwa mazlambar mändzibəra ma ndəviye.†

¹⁹ Ahəl niye ndo neheye na, nəkway nəte. Ane tuk na, ta təra ndo kway hay ta dedək bay. Ti yaw abəra mə walaŋ kway na, hərwi nakə ta təra ndo kway hay ta dedək bay aye. Tadə nəteye ndo kway hay, ka dzapakwa nəte na, ta gəriye kway ha bay. Ta ndziye mə walaŋ kway. Wu nakay a ge bo andza nakay na, hərwi ada mə sər bo parakka nəteye ndo kway hay bay.

²⁰ Nəkurom na, Kəriste kə vəlakum məsəfəre ada nəkurom tebiye na, ka sərüm dedək i Yesu.

²¹ Na watsakum naha na, hərwi nakə ka sərüm dedək i Yesu bay aye dəw? Na watsakum naha na, hərwi məgwadəkum düh na, ka sərüm. Ka sərüm ha na, maraw me andaya kwa tsekwen ma dedək bay.

²² Ndo i maraw me niye bagwar eye neŋgeye na, way? Ndo i maraw me niye bagwar eye na, ndo nakə a gwad Yesu na, Kəriste bay aye. Ndo mənə dəre i Kəriste na, neŋgeye. Neŋgeye nakə a kərah Yesu Wawa i Mbəlom aye na, a kərah Bəba Mbəlom dərmak.

²³ Tadə ndoweye ka kərah Wawa i Mbəlom na, a kərah na, Bəba Mbəlom dərmak. Ane tuk na, tadə ndoweye ka təma Yesu Wawa i Mbəlom na, ka təma Bəba Mbəlom.

²⁴ Nəkurom na, dzalum ka bazlam i Yesu nakə ka tsənum kurre ka mada-zlay i bazlam i Yesu nakə ka tsənum aye. Gum gədan düh na, ka bazlam nakə ka tsənum kurre ka mada-zlay aye, mə ndza mə dərev kurom. Tadə bazlam neheye ka tsənum kurre ka madazlay aye andaya mə dərev kurom na, nəkurom dərmak ndzum mə həlay i Yesu ada mə həlay Bəba ŋgay Mbəlom.

²⁵ Wu nakə Yesu a gwad ma vəlakweye na, anan: A gwad, ma vəlakweye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

²⁶ Wu nakay na watsakum naha na, hərwi məgakum dəf. Na gakum dəf na, hərwi ndo neheye a satay məvakum gər aye.

²⁷ Nəkurom na, Kəriste kə vəlakum Məsəfəre. Məsəfəre niye na, mandza eye mə dərev kurom. Hərwi niye nəkurom na, ka pələmeye ndo matətikakum wu mekelen eye sa bay. Ba Məsəfəre andaya mə dərev kurom tsiy. Məsəfəre na, ma tətikiye kurom ha ka gər i wu hay tebiye. Ada wu neheye faya ma tətikakumeye na, dedək bəna, mənese mə dəma təbey. Ndzum mə həlay i Yesu Kəriste andza nakə Məsəfəre a tətikakum aye.

²⁸ Wawa ga hay, ndzum mə həlay i Yesu Kəriste. Ka ndzumeye mə həlay ŋgay na, hərwi ada pat nakə ma

† 2:18 2 Tesalonik hay 2.3-4.

maweye na, kâ dzədzarakwa bay ada horoy mâ gakway kame ŋgay bay.

²⁹ Ka sərūm ha Yesu na, neŋgeye ndo i dedek. Sərūm ha dərmaḱ na, ndo nakə faya ma giye wu nakə dedek aye na, neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom.

3

Nəkway ka tərakwa na, wawa i Mbəlom hay

¹ Zəbum ka mawuḁe bo i Mbəlom nakə a wuḁa kway aye na, hadzəgay! A gwad nəkway na, ka tərakwa wawa ŋgay hay. Ta dedek nəkway ka tərakwa wawa ŋgay hay. Ane tuk na, ndo i mändzibəra hay ta sər ha nəkway wawa i Mbəlom hay bay. A ge andza niye na, hərwi nəteye tə sər Bəba kway Mbəlom bay.

² A nəkurom dzam ga neheye na wuḁa kurom haladzay aye, nəkway anəke na, wawa i Mbəlom hay tsiy. Kame aza ka tərakweye na, kəkay? Ka tərakweye kəkay na, Mbəlom ka bəzakway ha zuk bay. Ane tuk na, ka sərakwa ha aza Kərīste kə maw na, ka ŋgatakweye parakka. Tsa na, ka tərakweye andza neŋgeye.

³ Ada kwa way kə pa mədzal gər ŋgay ka Kərīste matəre andza neŋgeye na, mâ ge mənese bay andza neŋgeye nakə a ge mənese bay aye.

⁴ Tadə ndoweye kə ge mezeleme huya na, a ge vərām ka Mbəlom. Hərwi mäge mezeleme huya na, mäge vərām ka Mbəlom.

⁵ Nəkurom ka sərūm ha Yesu Kərīste a yaw ka mändzibəra hərwi məzle na mezeleme i ndo hay. Neŋgeye na, kə ge mezeleme kwa tsekweŋ bay tebiye.

⁶ Ndo nakə neŋgeye mə həlay i Yesu Kərīste aye na, ma giye mezeleme sa bay. Ndo nakə faya ma giye mezeleme huya na, ḁaḁa kə ŋgatay a Yesu Kərīste bay. A sər na bay dərmaḱ.

⁷ Tadə kə ge andza niye na, wawa ga hay, kâ valumatay tsəved kwa a way tâ vakum gər bay. Ndo nakə

faya ma giye wu nakə dedek aye huya na, neŋgeye ndo i dedek andza Yesu Kərīste nakə neŋgeye ndo i dedek aye.

⁸ Ane tuk na, ndo nakə faya ma giye mezeleme huya na, neŋgeye wawa i Fakalaw hərwi Fakalaw a ge mezeleme na, kwa anəke bay. Hərwi niye Wawa i Mbəlom a yaw ka mändzibəra na, mədze ha məsler i Fakalaw.

⁹ Ndowneye ka təra wawa i Mbəlom na, ma giye mezeleme huya sa bay. Ma giye mezeleme huya sa bay na, hərwi məsəfəre nakə Mbəlom a vəlay aye na, gədaŋ eye. Faya ma giye məsler mə ḁərev ŋgay. Ma sliye faya mäge mezeleme huya bay hərwi neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom.

¹⁰ Ta səriye ha ka bo abəra wawa i Mbəlom hay ta wawa i Fakalaw hay na, kəkay? Ta səriye hay na, tadə ndoweye kə ge wu neheye lele bay, ada a wuḁa malamar ŋgay hay bay aye na, neŋgeye ka təra wawa i Mbəlom bay.

Wuḁum bo nəte nəte mə walaŋ kurom

¹¹ Bazlam nakə kurre ka tsənum aye na, wuḁum bo nəte nəte mə walaŋ kurom.

¹² Nəkway na, kâ tərakwa andza Kayin bay.* Neŋgeye wawa i Fakalaw. Kə kəḁ malamar ŋgay mədahaŋ eye. A kəḁ na na, hərwi mey? A kəḁ malamar ŋgay na, hərwi məsler ŋgay nakə a gawa na, lele bay. Ane tuk na, məsler i malamar ŋgay na, lele.†

¹³ Malamar ga hay, tadə ndo i mändzibəra hay ta nakum ḁəre na, mâ gakum wadəŋ wadəŋ bay.

¹⁴ Anəke nəkway ka sərakwa na, nəkway andza ndo neheye maməta eye sa bay. Ane tuk na, nəkway ka huta kwa sifa wedeye nakə ma ndəviye bay aye tsiy. Ka sərakwa ha na, kəkay? Ka sərakwa na, hərwi ka wuḁakwa malamar kway hay. Tadə ndoweye ka wuḁa malamar ŋgay hay bay na, neŋgeye huya andza ndo nakə maməta eye.

* 3:12 Madazlay i wu hay 4.8. † 3:12 Zəba ma 1 Yuhana 2.13.

¹⁵ Tadə ndoweye kə nay dāre a malamar ŋgay na, neŋgeye a tēra andza ndo məkədə ndo hay. Ka sərūm ndo məkədə ndo hay na, kə huta sifa nakə ma ndəviye bay aye bay.

¹⁶ Ka sərakwa mawudē bo na, ma kəkay? Ka sərakwa na, Yesu Kəriste a wudā kway, a vəl ha məsəfəre ŋgay hərwi kway. Andza niye nəkway dərmaḱ vəlakwa ha məsəfəre kway hərwi malamar kway hay.

¹⁷ Tadə ndoweye wu ŋgay andaya ada kə sər ha malamar ŋgay andaya nakə wu andaya faya bay, ka kərah məvəlay na, ma sliye məgwedē «Na wudā Mbəlom» dāw? Ma sliye faya mət̄sike bay!

¹⁸ Wawa ga hay, tadə ka gwadəkwa ka wudəkwa bo na, ta dedək dzənakwa bo nətē nətē mə walaŋ kway. Bəna ka tsikakwa tē bazlam dekdek tsa bay.

¹⁹ Tadə ka gakwa andza niye na, ka sərakweye ha ɓa nəkway faya ka pakweye bəzay a tsəved i dedək. Ada andza niye dārev kway ma dzədzariye bay, ma ndziye zayzay kame i Mbəlom.

²⁰ Kwa tadə dārev kway faya ma dəkway ha ka gakwa mezeleme bəbay na, dārev kway ma dzədzariye bay, ma ndziye zayzay kame ŋgay, hərwi Mbəlom na, bagwar eye a sər kway ha a ze dārev kway.

²¹ Andza niye dzam ga neheye na wudā kurom haladzay aye, tadə dārev kway kə dā ha nəkway ka gakwa mezeleme bay na, kā deyekwa kame i Mbəlom tē madzədzere aye sa bay.

²² Tadə ka tsətsahakwa faya wu kwa wuye mey na, ma vəlakweye hərwi nəkway faya ka rəhakweye ha gər a bazlam ŋgay andza faya ka gakweye wu nakə a yay a gər aye.

²³ Bazlam nakə a gwadəkway rəhakway ha gər aye na, anaŋ: Dzalakwa ha ka Yesu Kəriste Wawa i Mbəlom ada wudəkwa bo nətē nətē mə walaŋ kway andza nakə Mbəlom a tsikakway aye.

²⁴ Ndo nakə ka rəhay ha gər a ba-

zlam ŋgay aye na, neŋgeye mandza eye mə həlay i Mbəlom. Mbəlom dərmaḱ mandza eye ka gər ŋgay. Ka sərakwa ha Mbəlom mandza eye tē nəkway na, kəkay? Ka sərakwa ha na, ta Məsəfəre ŋgay nakə a vəlakway aye.

4

Məsəre ha Məsəfəre i Mbəlom na, kəkay?

¹ Dzam ga neheye na wudā kurom haladzay aye, kā pumay zləm a bazlam i ndo neheye tē gwad nətēye na, Məsəfəre i Mbəlom andaya fataya aye bəse tsa bay. Ane tuk na, ka sərūmeye ha ta dedək tadə Məsəfəre i Mbəlom andaya fataya na, gumay metsehe a bazlam tay lele. Na tsikakum andza niye na, hərwi ndo neheye tē gwad nətēye ndo mādē ha bazlam i Mbəlom aye nətēye andaya ka mändzibəra tsiy.

² Ka sərūmeye ha tadə ndoweye Məsəfəre i Mbəlom andaya faya ma kəkay na, anaŋ: Tadə ndoweye kə dā ha parakka Yesu Kəriste na, a yaw abəra ka tēv i Mbəlom, a tēra ndo zezeŋ na, neŋgeye na, Məsəfəre nakə a yaw abəra ka tēv i Mbəlom aye andaya faya.

³ Ane tuk na, tadə ndoweye ka tēma Yesu andza niye bay na, Məsəfəre nakə mə dārev ŋgay aye na, Məsəfəre nakə a yaw abəra ka tēv i Mbəlom bay aye. Məsəfəre niye na, məsəfəre i ndo mənē dāre i Kəriste. Ba ka mbərum mət̄səne na, ndo mənē dāre i Kəriste ma deyeweye. Anəke na, ki yaw, neŋgeye andaya ka mändzibəra.*

⁴ Nəkurom na, wawa ga hay, nəkurom wawa i Mbəlom hay. Ka slum ka ndo maraw me niye hay hərwi Məsəfəre nakə mə dārev kurom aye na, neŋgeye gədaŋ eye a ze na, məsəfəre i ndo i mändzibəra hay.

⁵ Ndo maraw me niye hay, nətēye na, faya ta tsikiye na, ka wu nakə a yatay a gər a ndo i mändzibəra hay ada ndo i mändzibəra hay faya ta pat-eye zləm na, a nətēye.

* 4:3 Zəba ma 1 Yuhana 1.18.

⁶ Nəkway na, ka tərakwa wawa i Mbəlom hay. Ndo nakə a sər Mbəlom aye na, ma pay zləm a bazlam may. Ane tuk na, ndo nakə ka tərā wawa i Mbəlom bay aye na, ma pay zləm a bazlam may bay. Tadə ndoweye mə dərev ngay na, məsəfəre dedek eye kəgəbay məsəfəre i maraw me na, ka sərakweye ha na, andza niye.

Maa vəl mawuđe bo na, Mbəlom

⁷ Dzam ga neheye na wuđa kurom haladzay aye, wuđakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway huya. Hərwi mawuđe bo nakə ka wuđakweye bo aye a yaw na, abəra ka təv i Mbəlom. Tadə ndoweye ka wuđa ndo hay na, niye a da ha na, neŋgeye ka tərā wawa i Mbəlom ada a sər Mbəlom dərmaḱ.

⁸ Ndowneye ka wuđa ndo hay bay na, a sər Mbəlom bay. Ka sərakwa ha na, hərwi mawuđe bo i Mbəlom nakə a wuđa kway aye na, huya.

⁹ Mbəlom a bəzakway ha parakka a wuđa kway na, kəkay? A bəzakway ha a wuđa kway na, a sləraw wawa ngay niye felik eye ka məndzibəra hərwi ada kâ ndzakwa huya tə neŋgeye ma sifa nakə a vəlakway aye.

¹⁰ Matəra mawuđe bo na, mey? Maa lah mawuđe Mbəlom na, nəkway daw? A'ay! Maa lah mawuđe kway na, Mbəlom. Ada a sləraw wawa ngay na, a mət andza wu nakə tə vəlawā kəriye hərwi ada mā pəsakway ha mezeleme kway hay.

¹¹ Dzam ga neheye na wuđa kurom haladzay aye, kə ge Mbəlom a wuđa kway andza niye na, nəkway dərmaḱ wuđakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway.

¹² Mbəlom na, dāda ndəray kə ngatay bay. Ane tuk na, kwa andza niye bəbay na, wuđakwa bo nəte nəte mə walaŋ kway. Niye a bəz ha na, Mbəlom neŋgeye tə nəkway. Ada faya ma bəziye sa na, ka wuđakwa Mbəlom peteh andza nakə a say aye.

¹³ Ka sərakwa ha nəkway mə həlay i Mbəlom ada neŋgeye tə nəkway na, kəkay? Ka sərakwa ha na, hərwi kə vəlakway Məsəfəre ngay.

¹⁴ Bəba Mbəlom kə sləraw wawa ngay hərwi mətəme ndo i məndzibəra hay. Nəmaa ngatay tə dəre may, nəmaa datay ha a ndo hay, bazlam nakay na, dedek.

¹⁵ Tadə ndoweye kə gwad Yesu Wawa i Mbəlom na, Mbəlom neŋgeye tə neŋgeye. Neŋgeye dərmaḱ na, mandza eye mə həlay i Mbəlom.

¹⁶ Nəmay na, nəmaa sər ha Mbəlom a wuđa kway, ada nəmaa dzala ha dərmaḱ.

Mawuđe bo i Mbəlom nakə a wuđa kway aye na, huya. Andza niye ndo nakə ka wuđa ndo hay huya aye na, neŋgeye ma ndziye mə həlay i Mbəlom. Mbəlom dərmaḱ neŋgeye tə neŋgeye.

¹⁷ Ka sərakwa ha ka wuđakwa Mbəlom peteh na, kəkay? Ka sərakwa ha na, pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ka dzədzarakweye bay. Ka dzədzarakweye bay na, hərwi məndze kway nakay ka ndzakweye ka məndzibəra aye na, andza Yesu.

¹⁸ Tadə ka sərakwa ha Mbəlom a wuđa kway na, ka dzədzarakweye sa bay. Hərwi mawuđe bo i Mbəlom nakə a wuđa kway aye na, ma zliye fakwaya a bəra madzədzere niye tebiye. Wu nakə ndo hay ta dzədzaray aye na, sariya i Mbəlom. Andza niye tadə ndoweye ka dzədzar na, mawuđe bo i Mbəlom ma giye məsler mə dərev ngay andza nakə a say a Mbəlom aye bay.

¹⁹ Ka wuđakwa Mbəlom ada ka wuđakwa ndo hay na, hərwi Mbəlom a lah mawuđe kway.

²⁰ Tadə ndoweye kə gwad na wuđa Mbəlom ada faya ma nay dəre a malamar ngay na, neŋgeye ndo i maraw me. Kə ngatay a malamar ngay na, a wuđa na bay. Mbəlom na, a ngatay bay ada ma wuđiye na na, kəkay?

²¹ Wu nakə Kəriste a gwadəkway gum aye na, mey? A gwadəkway na, ndoweye ka wuđa Mbəlom na, mā wuđa malamar ngay dərmaḱ.

Ngwasakwa ka wu i mändzibëra

¹ Kwa way kə dzala ha ka Yesu, nenjeyey na, Kəriste Wawa i Mbəlom. Ada kwa way ka wuda bəba i wawa hay na, a wuda wawa ngay hay dərma.

² Ka sərakwa ha nəkway ka wudakwa wawa i Mbəlom hay na, kəkay? Ka sərakwa ha na, ka wudakwa Mbəlom ada faya ka rəhakway ha gər a bazlam ngay mapala eye nakə a tsik aye.

³ Tadə ka wudakwa Mbəlom ta dedek na, andza məgwede bazlam ngay mapala eye nakə a tsikakway rəhumay ha gər aye na, ka rəhakweye ha gər. Bazlam ngay hay mapala eye na, ma wurakweye bo haladzay məpay bəzay bay,

⁴ hərwi kwa way nenjeyey ka təra wawa i Mbəlom na, kə sla ka wu i mändzibëra. Ka slakwa faya na, kəkay? Ka slakwa faya na, hərwi ka dzalakwa ha ka Yesu Kəriste.

⁵ Mata sle ka wu i mändzibëra na, way? Mata sle faya na, ndo neheye tə dzala ha tə gwad Yesu na, nenjeyey Wawa i Mbəlom aye.

Wu neheye tə da ha Yesu na, Wawa i Mbəlom aye

⁶ Yesu Kəriste na, ki yaw kə mbəzla a yam nakə ta dzəhuḅ ha a dəma aye ada ta mbəda ha bambaz ngay. A yaw na, a mbəzla a yam nakə ta dzəhuḅ ha a dəma aye dekdek tsa bay. Ta dzəhuḅ ha a yam ada ta mbəda ha bambaz ngay. Maa bəzakway ha wu neheye dedek na, maa dəkway ha na, Məsəfəre i Mbəlom. Nenjeyey na, wu nakə faya ma tsikateye a ndo hay aye na, dedek.*

⁷ Maa dəkway ha Yesu Wawa i Mbəlom na, wu hay mahkar.

⁸ Wu niye hay mahkar aye na, Məsəfəre, yam tə bambaz. Wu neheye mahkar aye ta təra na, nəte.

⁹ Tadə ka təmakwa wu nakə ndo hay ta diye ha ka gər i wu neheye tə ngatay aye na, ka təmakweye bazlam i Mbəlom dərma hərwi bazlam ngay

nakə a da ha aye na, a ze i ndo hay. Maa dəkway ha wu niye hay ka gər i wawa ngay na, Mbəlom eye ngway.

¹⁰ Ndoweyey kə dzala ha ka Wawa i Mbəlom na, nenjeyey a sər mə gər ngay wu neheye Mbəlom a da ha aye na, dedek. Ane tuk na, ndoweyey kə dzala ha ka Mbəlom bay na, a təra ha Mbəlom ndo i maraw me. A təra ha Mbəlom ndo i maraw me na, hərwi a kərah wu nakə Mbəlom a da ha ka gər i wawa ngay aye.

¹¹ Wu nakə Mbəlom a dəkway ha aye na, wuyey mey? A dəkway ha na, kə vəkakway sifa nakə ma ndəviyey bay aye. Sifa niye a vəkakway aye na, tə həlay i wawa ngay.

¹² Ndo nakə nenjeyey mandza eye nəte tə Wawa i Mbəlom aye na, kə huta sifa niye. Ndo nakə nenjeyey mandza eye nəte ta Wawa i Mbəlom bay aye na, nenjeyey kə huta sifa niye bay.

Sifa nakə Mbəlom a vək aye

¹³ Wu neheye na watsakum naha aye na, a nəkurom neheye ka dzalum ha tə məzele i Wawa i Mbəlom aye. Na watsakum naha na, hərwi ada kə sərur ha na, ka hutum sifa nakə ma ndəviyey bay aye.

¹⁴ Ahəl nakə nəkway kame ngay aye na, madzədzere andaya mə dərev kway bay. Ka sərakwa ha ta dedek wu nakə ka tsətsahakweye faya tadə a yay a gər na, ma tsənakweye na.

¹⁵ Tadə ka sərakwa ha faya ma tsənakweye na wu nakə faya ka tsətsahakweye tebiyey na, ka sərakwa ha ba kə vəkakway wu nakə ka tsətsahakwa aye tsiy.

¹⁶ Tadə ndoweyey kə ngatay a malamar ngay faya ma giyey mezeleme nakə ma diyey ha a məməte bay aye na, mə dūwulay me a Mbəlom hərwi ndo niyey hərwi ada Mbəlom mə vəkay sifa. Na tsik na, hərwi ndo neheye faya ta giyey mezeleme nakə ma diyey tay ha a məməte təbey aye dekdek tsa. Na tsik na, hərwi ndo neheye faya ta giyey mezeleme nakə ma diyey tay a məməte

* 5:6 Ndo məwetsey dərwelel nakay a tsik ka madzəhuḅey i Yesu a yam ta məməte ngay.

aye bay. Hərwi mezeleme nakə ma diye tay ha ndo hay a məməte aye na, andaya.

¹⁷ Tadə ndoweye kə ge mənese wuray wuray na, a ge na, mezeleme. Ane tuk na, mezeleme hay tebiye ma diye ha ndo a məməte bay.

¹⁸ Ka sərakwa ha kwa way ka təra wawa i Mbəlom na, ma giye mezeleme huya sa bay, hərwi Yesu Wawa i Mbəlom faya ma tsəpiye na ada Fakalaw ma sliye faya məgay wuray bay.†

¹⁹ Ka sərakwa ha nəkway na, mə həlay i Mbəlom. Siye i ndo hay tebiye ka məndzibəra na, Fakalaw a ləva tay ha.

²⁰ Ka sərakwa ha Wawa i Mbəlom ki yaw ka məndzibəra na, kə həndəkakway na mədza gər kway hərwi ada kə sərakwa Mbəlom nakə neŋgeye dedək aye. Nəkway mandza eye mə həlay i Mbəlom nakə dedək aye ada nəkway mandza eye mə həlay i wawa ŋgay Yesu Kəriste. Neŋgeye na, Mbəlom nakə dedək aye. Maa vəlakway sifa nakə ma ndəviye bay aye na, neŋgeye.

²¹ Wawa ga hay, kə pumay bəzay a kule i ndo neheye faya ta zambaday aye bay.

† 5:18 Zəba ma 1 Yuhana 2.13.

Masulo i derewel nakə Yuhana a watsa aye

Mətsike me

¹ Neñ madugula i gay i maduwule me, na tsikaka naha me na, a nəkar məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu nakə ka təra may i wawa hay, Mbəlom a zla kar aye. Na tsikatay naha me a wawa yak hay dərmak. Na wuda tay ha na, haladzay. Maa wuda tay ha na, neñ dekdək bay. Ndo neheye tebiye tə sər bazlam nakə a tsik ka gər i Mbəlom nakə dedək aye, ta wuda kurom dərmak.

² Na wuda kurom na, hərwi bazlam niye dedək aye mandza eye mə dərev kway ada ma ndziye mə dərev kway na, ka tor eye.

³ Mbəlom Bəba kway ada wawa ŋgay Yesu Kəriste tā pa fakuma ŋgama. Ta sakakweye naha ada ta vəlakweye zay. Nəkway neheye faya ka pakweye bəzay a bazlam nakə dedək aye ada ka wudakwa bo nəte nəte mə walañ kway aye na, ka hutakweye wu niye hay.

Dedək tə mawude bo

⁴ Dərev ga kə ŋgwasa haladzay hərwi na tsəne na, siye hay mə walañ i wawa yak hay faya ta pay bəzay a tsəved nakə dedək aye. Faya ta giye na, wu neheye Mbəlom Bəba kway a gwad gum aye.

⁵ A nəkar may ga nakə na wuda kar haladzay aye. Wu nakə a señ məgwadaka aye na, anañ: Wudakwa bo nəte nəte mə walañ kway. Bazlam nakay na watsaka naha aye na, bazlam wedeye nakə ka tsənum dāda bay aye bay. Na tsikaka naha na, wu nakə ba ka tsənakwa ahəl niye aye.

⁶ Tadə ka wudakwa Mbəlom na, andza məgwede faya ka gakweye wu nakə Mbəlom a tsikakway aye. Mbəlom a gwadəkum na, wudum bo nəte nəte mə walañ kurom huya. Nakay na, bazlam nakə ka tsənum

ahəl niye kurre ka madazlay i bazlam i Mbəlom nakə ka tsənum aye.

⁷ Na tsikakum andza niye na, hərwi mey? Na tsikakum andza niye na, hərwi ndo masəpete ndo hay nəteye andaya ta yaw haladzay ka məndzibəra. Nəteye na, Yesu Kəriste ka təra ndo zezəñ, ki yaw ka məndzibəra na, ta təma təbey. Ndo nakə faya ma tsikiye andza niye na, neñgeye ndo mənə dəre i Kəriste. Neñgeye ndo masəpete ndo hay.

⁸ Hərwi niye, gum metsehe bəna, məsler kurom nakə ka gum tebiye aye mā təra kəriye bay. Duh gum metsehe hərwi ada ka hutumeye wu i madagər kurom nakə Mbəlom a gwad ma vəlakumeye.

⁹ Sərum ha na, ndoweye kə pay bəzay a bazlam i Kəriste nakə a tətikakway aye bay, ane tuk na, a ye a səkah ha faya bazlam mekeleñ eye hay wal na, ndoweye niye mandza eye mə həlay i Mbəlom bay. Ndo nakə faya ma pay bəzay huya a bazlam i Yesu neheye a tətikakway na, neñgeye na, mandza eye mə həlay i Mbəlom Bəba kway ada mə həlay i wawa ŋgay Kəriste.

¹⁰ Hərwi niye faya na tsikakumeye: Tadə ndoweye ki ye naha a walañ kurom faya ma tətikakumeye bazlam nakə wal abəra ka bazlam i Kəriste nakə a tətikakum aye na, ka təmum na mā ye naha a walañ kurom bay. Kwa mətsikay me, kâ tsikumay me bay.

¹¹ Ndowneye kə tsikay me a slala i ndo niye na, neñgeye dərmak faya ma pay bəzay ka məge mənese nakə faya ma giye.

Mandəve i bazlam hay

¹² A señ məwatsakum naha wu hay haladzay haḃe, ane tuk na, a señ məwatsakum naha a derewel bay. Na dzala na, na diye naha ka təv kurom ada wu nakə a señ mətsikakum aye na, ka tsikakweye tə bazlam hərwi ada dərev kway mā ŋgwasa lele kurah kurah.

¹³ Məhay gər i ndo neheye a təra malamar yak nakə Mbəlom a zla na

aye na, wawa ɲgay hay ta tsikaka
naha me.

Mamahkar i d̄erewel nak̄ə Yuhana a watsa aye

M̄atsike me

¹ Neŋ nak̄ə madugula i gay i maduwule me aye, na watsaka naha a n̄akar Gayus dzam ga nak̄ə na wuḍa kar peteh aye.

² A n̄akar dzam ga nak̄ə na wuḍa kar haladzay aye, neŋ faya na duwulay me a Mb̄alom na, wu hay tebiye t̄a t̄ara lele h̄arwi ada bo yak ta m̄as̄əf̄ere ta ndziye kame i Mb̄alom zayzay lele.

Yuhana a d̄aslay ha ḡar a Gayus

³ D̄arev ga k̄ə ŋgwas̄a haladzay h̄arwi malamar hay ma m̄ədzal ḡar ka Mb̄alom, ti yawaw kanan̄, t̄ə tsiken̄ ka ḡar yak na, t̄ə gwad̄: N̄akar na, faya ka pay b̄əzay a ts̄əved̄ i dedek t̄ə d̄arev yak n̄ate. Na s̄ar ha n̄akar na, faya ka giye andza niye huya.

⁴ Na ts̄əne wawa hay faya ta pay b̄əzay a ts̄əved̄ i dedek na, d̄arev ga k̄ə ŋgwas̄a haladzay. Dada wuray kwa n̄ate k̄ə yeŋ a ḡar andza niye andaya bay.

⁵ A n̄akar dzam ga nak̄ə na wuḍa kar haladzay aye, n̄akar na, faya ka giye wu lele eye. Faya ka dz̄əniye tay ha malamar kway neheye ka ts̄əved̄ i Mb̄alom aye. Kwa neheye ti yawa naha mb̄əlok eye hay b̄əbay na, faya ka dz̄əniye tay hay.

⁶ Ndo neheye ka gatay ḡar aye na, n̄ateye ti yaw kanan̄ t̄ə d̄əslaka ha ḡar haladzay kame i ndo m̄əpe m̄ədzal ḡar hay. T̄ə gwad̄ ka wuḍa tay ha na, haladzay. Neŋ faya na gakeye amboh, dz̄əna tay pat pat h̄arwi ada t̄əv tay nak̄ə ta diye aye na, t̄a ye kame kame. Dz̄əna tay na, andza nak̄ə a yay a ḡar a Mb̄alom aye.

⁷ Mede tay nak̄ə faya ta diye na, h̄arwi ada t̄a ge m̄əsler i Yesu K̄ariste. Ane tuk na, ndo neheye t̄ə pay b̄əzay a

Yesu K̄ariste bay aye na, t̄a zla fataya ab̄əra wuray bay.

⁸ H̄arwi niye n̄əkway ndo m̄ədzal ḡar ka Mb̄alom na, dz̄ənakwa tay ha slala i ndo niye hay h̄arwi ada n̄əkway ta n̄ateye k̄a ḡakwa m̄əsler dziye ta dedek.

Diyot̄arif ta Demet̄ariyos

⁹ Na watsa naha d̄erewel a m̄əhay ḡar i ndo m̄əpe m̄ədzal ḡar hay ka Yesu neheye ka t̄əv kurom aye. Ane tuk na, Diyot̄arif na, a say m̄əpe zl̄əm ka wu nak̄ə na tsik aye bay, h̄arwi neŋgeye a wuḍa mat̄əre bagwar eye kame i ndo hay.

¹⁰ Na ye naha na, na diye ha m̄ənese ŋgay nak̄ə faya ma giye kame i ndo hay andza neŋgeye nak̄ə faya ma d̄əsiye fagaya parasay aye. Neŋgeye a ge na, wu neheye d̄ekd̄ek tsa bay. Ndo m̄əpe m̄ədzal ḡar hay ka Yesu ti yawa a gay ŋgay na, a wuḍa mat̄əme tay bay. Ndo meken̄ eye hay a satay mat̄əme ndo m̄əpe m̄ədzal ḡar hay ka Yesu na, a gatay me, faya ma h̄əhariye tay ha ndo neheye a satay mat̄əme ndo m̄əpe m̄ədzal ḡar hay ka Yesu aye.

¹¹ A n̄akar dzam ga nak̄ə na wuḍa kar haladzay aye, ka pay b̄əzay a mede i ndo niye hay faya ta giye m̄ənese aye bay. Duh pay b̄əzay na, a mede i ndo neheye faya ta giye wu lele eye. Ndo nak̄ə faya ma giye wu lele eye huya na, neŋgeye ka t̄əra wawa i Mb̄alom. Ane tuk na, ndo nak̄ə faya ma giye wu neheye lele bay aye hay huya na, neŋgeye a s̄ar Mb̄alom zuk bay.

¹² Demet̄ariyos na, kwa way a tsik faya a gwad̄: Demet̄ariyos na, faya ma giye wu nak̄ə lele aye. N̄əmay d̄ərmak n̄əmaa gwad̄ faya na, neŋgeye lele. Ada ka s̄ar ha wu nak̄ə n̄əmaa tsik aye na, dedek.

Mand̄ave i bazlam hay

¹³ Wu hay andaya haladzay a seŋ m̄ətsikaka naha, ane tuk na, a seŋ m̄əwatsaka naha ka d̄erewel bay.

¹⁴ Na dzala na, neŋ eye na diye naha b̄əse ka t̄əv yak maz̄əbaka d̄əre

ada wu nakə a seŋ mətsikaka aye na,
ka tsikameye lele.

¹⁵ Zay mâ ndza fakaya! Dzam yak
neheye kanaŋ ta wuđa kar haladzay
aye, ta tsikaka naha me. Tsikatay ha
me a dzam kway hay tebiye nəte ta
nəte.

Derewel nakə Yuda a watsa aye Məfələkwe

Derewel i Yuda mawatsa eye na, hərwi ndo məpe mədzal gər hay tebiye ka Yesu. Derewel nakay a ndzakit bo i derewel i Piyer masulo eye. Yuda faya ma giye gədan ka ndo neheye ta sənəkateye parasay a ndo hay aye ada mede tay lele bay aye. Ka slakweye mələve ha ka bo mede 6 hus ka 13 ta 2 Piyer madədo 2.

Yuda a ge məsler ta Dzam Guram eye. A həlaw məsənəke hay abəra mə dəma hərwi ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a həlay ηgay aye. A ge məsler tə gər i bazlam neheye mə derewel i Yahuda hay andaya mə Derewel i Mbəlom bay aye (mede 9, 14 ada 15).

Yuda a watsa tə bazlam mandala eye ma kəkay Mbəlom ma pərateye a ndo neheye tə kal ha labara i mawudə bo ηgay aye (mede 3 hus ka 13). Ane tuk na, a gwad mâ sakatay ada mâ mamatay bo ka mətəme abəra ka mevel i Mbəlom (mede 22-23).

¹ Neη Yuda, ndo i məsler i Yesu Kəriste ada neη malamar i Yakuba. Na watsakum naha a nəkurom neheye Mbəlom a wuda kurom aye. Neηgeye a zalakum hərwi ada kâ tərūm ndo ηgay hay, ada Yesu Kəriste ma tsəpiye kurom.

² Gumay mə bo a Mbəlom huya, mâ vələkum zay ada mâ bəzakum ha mawudə bo ηgay.

Ndo i maraw me hay

³ Miya malamar ga hay, haḡe na dzala məwatsakum naha ka gər i Mbəlom a təma kway ha na, kəkay ηgway? Ane tuk na, na watsakum eye naha anəke tə kutoη hərwi na zəba faya na, lele məwatsakum naha. Na watsakum eye naha na, hərwi mə vələkum gədan ka məge gədan ma dedek i Mbəlom nakə ka dzalum ha

aye. Sərūm ha na, Mbəlom a vələtay wu neheye a ndo ηgay hay. Wu neheye na, ta mbədiye bay ka tor eye.

⁴ Na tsik andza niye na, hərwi ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye ta gəd naha a walaη kurom ta bəbək tay. Ndo niye hay na, ηgwalak i ndo hay bay. Nəteye faya ta pəliye tsəved ka mambəday həlay a ηgwalak i Mbəlom nakə a ge kway aye. Tə gwad na: «Mbəlom kə vələmay tsəved ka məge kwa mey. Kwa wuray wuray na, nəmaa ləviye gər may.» Andza niye ta kərah Yesu Kəriste bəy nakə ma ləviye kway aye. Ahəl niye kurre ta watsa a Derewel i Mbəlom, slala i ndo niye hay na, sariya i Mbəlom ma ta gəsiye tay ha.

⁵ Kwa ka sərūm ha wu neheye kurre bəbay na, a seη məmakum ahaya a gər. Mbəlom a təma tay ahaya Israyel hay a bəra ka dala i Ezipt ahəl niye na, kəkay? Ane tuk na, ndo siye hay ta təma bazlam ηgay bay. Hərwi niye, Mbəlom kə kəd tay ha a bəra mə dəma mə walaη tay.*

⁶ Sa na, gawla i Mbəlom hay dərmak siye hay mə walaη tay a satay təv məndze nakə Mbəlom a vələtay aye bay, tə gər ha. Hərwi niye Mbəlom a dzawa tay ha tə səselek, ka ndərəzl fataya a ləvoη zəηzəη eye. Ta ndziye mə dəma ka tor eye. Ta həbiye pat i sariya i Mbəlom nakə bagwar aye ma ta gateye a ndo hay tebiye aye.

⁷ Gəma neheye tə zalatay Sodom ta Gomora ada ta gəma neheye tə mbatay naha aye na, mâ mətəkum gər bay dərmak. Ndo i gəma niye hay na, tə gawa mezeleme andza i gawla i Mbəlom niye hay. Tə gawa na, wu neheye lelebay aye wal wal haladzay, wu neheye a ye ka bo i ndo zəηzəη ma giye bay aye. Mbəlom kə kal fataya ako nakə ma mbatiye dāda bay aye. Andza niye, Mbəlom a dā ha na, ada ndo hay tā ge andza nakay sa bay.†

⁸ Ndo neheye tə gəd naha a walaη kurom aye na, faya ta giye andza ndo i gəma i Sodom ta Gomora hay

* 1:5 Zəba mə Məpesle 14. † 1:7 Zəba mə Madazlay i wu hay 19.1-29.

dərmak. Faya ta nasiye ha bo tay ta wu neheye lelebay aye, hərwi məsine neheye faya ma gatay aye. A satay Mbəlom mâ ləvatay gər bay. Faya ta tsadiye tay ha gawla i Mbəlom hay.

⁹ Kwa Misel neŋgeye nakə bəy ka gər i gawla i Mbəlom hay aye bəbay na, kə ge andza nəteye dāw? Hərwi ahəl niye ta təra tə Fakalaw ka mədahan i Musa na, kə tsaday a Fakalaw bay. Ane tuk na, a gwaday a Fakalaw na: «Mbəlom mâ gaka dərətsətseh!»

¹⁰ Ane tuk na, ndo neheye nəteye na, faya ta tsadiye a wu neheye tə sər bay aye. Nəteye na, tə dzala gər bay andza wu i pesl hay. Faya ta giye wu neheye a yay a gər a bo tay aye. Wu niye hay faya ta giye andza niye na, ma dziye tay ha dūh.

¹¹ Waawayah! Dərətsətseh ka gər tay hərwi ta vəlay tsəved a mezeleme mâ ge fataya bəy andza Kayin.‡ Faya ta giye sewed hərwi ada tâ huta dala andza Balam nakə a ge ahəl niye aye. § Faya ta naseye a Mbəlom andza Kore nakə a ge ahəl niye Mbəlom a dze ha aye.* Nəteye na, ta dziye andza niye dərmak.

¹² Ahəl nakə faya ka ndayumeye wu mənday ka təv manəte eye na, nəteye mə walaŋ kurom na, andza ndəluḅ nakə ka peteked aye. Wu mənday nakə tə ndayawa aye na, ta təra ha magurlom i məse guzom. Tə dzala na, ka bo tay dekdek, horoy a gatay bay. Nəteye na, andza pazlay nakə tərwenihhe zenzen aye. Mətasl a vəzl na, a həl na tsekek, kə pa yam bay. Nəteye na, andza dərizl i gərdaf neheye tə wa bay aye. Kwa həlay i məwe hohway kə sla bəbay na, tə wa bay. Nəteye sa na, andza dərizl i gərdaf neheye tə ŋgwad tay ha ta zləlay tay hay dzay aye. Ta mət tsadək tsadək.

¹³ Nəteye sa na, andza yam nakə mə magayam faya ma viye ta gədan kutokutokuto aye. Mezeleme tay na, a zəba parakka andza madərsəsam nakə yam a gər ha aye. Nəteye na, andza wurzla neheye tə ŋgwad ədzid

tə gər ha təv məndze tay aye. Mbəlom ka lambadatay təv ma ləvonj zənzənj eye. Ta ndziye mə dəma ka tor eye.

¹⁴ Ahəl niye Henok neŋgeye nakə maməkwa ma gawla i Adam aye na, kə tsik kurre ka gər i ndo neheye. A gwad: «Anaŋ Bəy Maduwenj ma deyeweye ta gawla ŋgay hay haladzay gədəbille.

¹⁵ Ma deyeweye na, ma gateye sariya a ndo i məndzibəra hay tebiye. Ma gəsiye tay ha ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye ta sariya. Ma gəsiye tay ha na, hərwi wu neheye tə gay lelebay aye, ada hərwi bazlam neheye lelebay tə tsik faya aye.»

¹⁶ Henok a tsik andza niye na, ka nəteye. Nəteye na, faya ta guŋguziye huya. Faya ta wudiye ka bo. Faya ta giye na, wu neheye a say a dərev tay aye. Faya ta dəslyay ha gər a bo tay. Faya ta vatay gər a ndo hay hərwi ada ndo hay tâ təma bazlam tay.

Yuda a vəlatay gədanj a ndo mədzal gər hay

¹⁷ A nəkurom malamar ga hay, wu neheye ndo i maslaŋ i Bəy Maduwenj kway Yesu Kəriste tə dəkum ha ahəl niye tə gwad ma ta giye bo aye na, mâ makumaw a gər.

¹⁸ Tə gwadawakum na: «Ahəl nakə mazlambar Yesu ma deyeweye na, ndo hay ta giye andaya ta ŋgwasiye ka ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Nəteye na, tə sər Mbəlom bay. Faya ta giye wu nakə a say a mədzal gər tay aye.»

¹⁹ Andza niye nəteye na, ndo neheye ta ŋgəniye tay ha ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Tə dzala i tay na, ka wu i məndzibəra, Məsəfəre i Mbəlom andaya mə nəteye bay.

²⁰ Nəkurom dzam ga hay na, gum gədanj hərwi ada kâ dzənum bo mə walaŋ kurom. Pum mədzal gər kurom huya ka bazlam neheye ka dzalum ha faya aye. Bazlam neheye na, ti yaw abəra ka təv i Mbəlom.

‡ 1:11 Zəba mə Madazlay i wu hay 4.3-8. § 1:11 Zəba mə Məpesle 31.16. * 1:11 Zəba mə Məpesle 16.1-35.

Duwulum me na, ta gədan i Məsəfəre Tsədan̄na eye.

²¹ Mbəlom na, a wudā kurom. Ndzum mə həlay ŋgay. Nəkway na, pakwa mədzal gər kway ka Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste. Ma bəzakweye ha na, ka gakway mə bo ada ma vələkweye sifa nakə ma ndəviye bay aye.

²² Dzənum tay ha ndo neheye mədzal gər tay madzəda eye.

²³ Ndo mekeleŋ eye hay na, faya ta vahiye bo tay a sariya i Mbəlom. Təmum tay ha hərwi ada sariya i Mbəlom m̄a gəs tay bay. Siye i ndo mekeleŋ eye hay andaya nəteye ta gakum mə bo dərmak. Ane tuk na, gum metsehe bəna, ka ta dədumeye a mezeleme tay. Kā həndzədum ka wu tay hay bay. Kwa peteked tay niye hay tə gawa ha ka bo mezeleme aye na, k̄a tətalum faya bay tebiye.

Zambadəkway a Mbəlom

²⁴ Zambadəkway a Mbəlom hərwi neŋgeye ma sliye faya mahəbe kurom ada k̄a dədum abəra ka tsəved ŋgay bay. Neŋgeye na, ma bariye fakuma abəra mezeleme kurom hay, ma təriye kurom ha tsədan̄na. Ma diye kurom ha ka təv ŋgay. Ka ta lətsumeye kame ŋgay ka təv i mələve i bəy ŋgay. Ka ta ŋgwasumeye haladzay.

²⁵ Zambadəkway a Mbəlom na, neŋgeye nəte ŋgweŋ. Ada maa təma kway ha tə həlay i Bəy Maduweŋ kway Yesu Kəriste na, neŋgeye. Ndo hay tebiye t̄a zambad̄ay, kwa way m̄a dəslay ha gər a gədan̄ ŋgay. Neŋgeye na, Bəy Bagwar eye ma ndziye ka tor eye. Andza niye zla ka madazlay hus ka bəgom, ada ka tor eye. Ma təriye andza niye. Amen!

Məsine i Yuhana Məfələkwə

Ndo məwetse dərəwel nakay a watsa na, ka mandəve i makurre i məve temerre ma dəba i Yesu Kəriste. Ahəl niye na, a say a bəy i Roma tã dəslay ha gər andza mbəlom. Siye i ndo məpe mədzal gər hay ta sa dərətsətəh hərwi nakə tə pa mədzal gər tay ka Yesu aye. Ane tuk na, siye hay ta huta gədan bay.

Derewel i Məsine i Yuhana a ge məsler ka mələve ha ka bo wu hay ada ta mandzəkit bo i wu hay. Həlay a vay ti yaw na abəra Dzam Guram eye. Məpesle wu hay tə mazəbe i wu hay a dā wu nakə ka ndəv kə rah lele aye.

Madazlay i Məsine i Yuhana (1.1-3.22) na, mə dāma dərəwel hay mawatsa eye tasəla.

Ka madədo 4 hus 20 na, tə zla na Yuhana a mbəlom. Ka madədo 4 hus ka 11, a dā ha ma kəkay nakə Yesu a vəl tsəved mahəndəke ada mətsəne dərəwel hay i Dzam Guram eye aye. Madədo 12 hus ka 20 faya ma diye ha ka vərəm bagwar eye ka gədan i mənese.

Madədo 21 ta 22 tə dā ha məge wu wədeye nakə Mbəlom faya ma ləviye ha bo aye.

¹ Derewel nakay a tsik ka wu nakə Mbəlom a dāy ha a Yesu Kəriste aye. Mbəlom a dātay ha na, hərwi ada m̄ dātay ha a ndo i məsler hay wu nakə ma ta giye bo aye. Yesu Kəriste a slər gawla ngay ka təv i ndo i məsler ngay Yuhana ma məsine hərwi məday ha wu nakay.

² Tsa na, Yuhana a tsik wu nakə gawla i Mbəlom a dāy ha aye kame i ndo hay tebiye. Andza məgwədə nakə a tsik aye na, bazlam i Mbəlom ada maa dā ha wu neheye a tsik dedək na, Yesu Kəriste.

³ Mbəlom ma piye ngama ka ndo nakə a dzanga dərəwel nakay kame i ndo hay tebiye aye. Ada ndo neheye tə tsəne ada ta rəhay ha gər aye

na, Mbəlom ma piye fataya ngama dərək. Hərwi sər ha na, wu neheye ma ta giye bo aye na, mazlambar kə ndzew.

Yuhana a tsikatay naha me a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu wal wal tasəla aye

⁴⁻⁵ Maa watsa naha dərəwel nakay na, ney Yuhana. Na watsa naha na, a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye wal wal təv tasəla ka dala i Azi aye.

Mbəlom m̄ pa fakuma ngama ada m̄ vələkum məndze zay. Neŋgeye andaya kwa ka madazlay, neŋgeye andaya anəke, ada neŋgeye ma maw-eye sa. Məsəfəre ngay neheye tasəla malətsa eye hay kame i təv məndze i bəy ngay aye tə Yesu Kəriste, tã pa fakuma ngama ada tã vələkum zay. Yesu Kəriste neŋgeye ndo məhəle mbal ta dedək eye, neŋgeye makurre i wawa nakə tə lah məwe aye, neŋgeye a lah mələtsew abəra ma mədahan makurre aye ada neŋgeye bəy ka gər i bəy i məndzibəra hay tebiye.

Yesu Kəriste, neŋgeye a wudā kway, kə mət hərwi kway. Kə təkəway ahaya abəra mə mezeleme tə bambaz ngay.

⁶ Ka deyewekweye tə neŋgeye dziye a mələve i bəy ngay, ka ta ləvakweye tə neŋgeye dziye. Nəkway tə neŋgeye ka təra kway ha ndo məvəlay wu a Mbəlom hərwi məge məsler i Bəba ngay. Ndo hay tã zambadāy a Yesu Kəriste, gədan tebiye a yaw na, mə neŋgeye ka tor eye. M̄ təra andza niye!

⁷ Zəbum dərə: Yesu ma deyeweye na, ma pazlay,

Kwa way tebiye ma ngateye,
kwa ndo neheye tə slaka na ta suwal aye, ta ngateye.*

Slala hay tebiye ka məndzibəra ta tuwiye hərwi ngay.

Ma ta giye na, ta dedək andza niye. M̄ təra andza niye!

* 1:7 Zakari 12.10; Yuhana 19.37.

8 Bəy Maduweŋ Mbəlom a gwad: «Maa dazlay a wu tebiye na, neŋ, maa ndəv ha wu hay tebiye na, neŋ gwa.»

Nenŋeeye gədan eye ka gər i wu hay tebiye. Nenŋeeye andaya kwa ka madazlay, nenŋeeye andaya anəke, ada nenŋeeye ma maweeye sa.

Māsine i Yuhana

9 Maa watsakum naha dərewel nakay na, neŋ Yuhana malamar kurom. Neŋ tə nəkurom nəkway madzapa eye tə Yesu Kəriste. Andza niye, neŋ faya na siye dəretsətseh andza nəkurom dərma. Nəkway tebiye faya ka səmakway naha. Andza niye, kə pa kway a təv mələve i bəy ŋgay.

Neŋ na, ta gəs ga. Ti ye, tə kal ga ha a gəma nakə malawara eye ta yam tə zalay Patmos aye. Tə kal ga ha a dəma na, hərwi na dawa ha bazlam i Mbəlom. Na gwadawa, maa dəkway ha tsəved dedek eye na, Yesu.

10 Pat wuray, na zəba dərə na, neŋ mə həlay i Məsəfərə Tsədanŋa eye. Pat eye niye na, pat i luma i sidzew. Tsa na, na tsəne mətsike me ma dəba ga andza tolom. A tsik me ta magala ŋgalakəka.

11 A gwedəŋ: «Wu nakə ka ŋgatay aye na, watsa na ka dərewel. Ka watsa na, sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye təv wal wal tasəla aye. Ma gəma i Efez, ma Simirne, ma Pergam, ma Tiyatir, ma Sardes, ma Filadelfi ada ma Lawdise.»

12 Na tsəne bazlam niye andza niye na, na mbədə dərə a dəba, na gwad na zəbiye naha ka ndo nakə a tsikenew me aye. Tsa na, na ŋgatay naha a lalam hay tasəla mavəda eye ta gura, ako mavata eye faya nətə nətə tay eye.

13 Ma wuzlah i wu niye hay na, na ŋgatay naha a wu eye malətsa eye, a ndzəkit bo andza ndo. Suwal i pe-teked ka bo kutsik ada maḡara bo eye mə dərəv əŋgəts tə wu nakə tə vəd ta gura aye.

14 Məkwets ŋgay a dəv herre andza guguman, dərə ŋgay bəbay na, andza dərneh i ako.

15 Sik ŋgay hay na, a dəv andza bərə nakə tə pa ako aye. Bədīday ŋgay a ləv andza i yam nakə a vaw abərə mə mahəmba aye.

16 Mə həlay ŋgay na, wurzla hay tasəla. Maslalam matasla eye hep-epe diye sulo sulo faya ma deyeweeye abərə mə bazlam ŋgay. Dərə ŋgay andza pat nakə a wur ta magərhəpat aye.

17 Na ŋgatay na, na dəd abərə ka mbəlom kame ŋgay tsədək tsədək andza na mət. Ane tuk na, a pa fagaya həlay i mənday ŋgay. Tsa na, a gwedəŋ: «Kā dzədzar bay, maa dazlay a wu hay tebiye na, neŋ ada maa ndəv ha wu hay tebiye na, neŋ.

18 Neŋ na, ndo nakə ma ndziye ta sifa aye. Na mət ane tuk na, na lətsew abərə ma mədahan. Neŋ na ndziye ka tor eye. Neŋ na, gədan eye abərə ka mədahan ada neŋ gədan eye ka təv məndze i mədahan hay.

19 Wu nakə ka ŋgatay tebiye aye na, watsa na. Watsa tay ha wu neheye faya ma giye bo anəke aye tə bəmalə nakə ma giye bo kame tebiye aye.

20 Wurzla neheye tasəla ka ŋgatay mə həlay ŋgay aye ada lalam hay tasəla mavəda eye ta gura, andza məgwede mey na, na dakeye ha. Sər ha, wurzla neheye tasəla aye na, gawla i Mbəlom neheye a pa tay ha ada tā tsəpa ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu niye hay təv wal wal tasəla aye. Lalam neheye tasəla mavəda eye ta gura aye a da ha na, ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu eye neheye təv wal wal tasəla aye.»

2

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Efez aye

1 Ndo niye a gwedəŋ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Efez aye, gwadətay:

«Maa tsik bazlam eye na, neñ Yesu ndo nakə wurzla hay tasəla mə həlay i mənday nğay aye ada neñgeye faya ma həhaliye ma wuzlah i lalam neheye tasəla tə vəd ta gura, ako fataya aye.»

² A gwadətay na: «Na sər ha məsler kurom, na sər ha ka gum məsler ta gədañ haladzay ada ka səmumay naha a dəretsətseh. Na sər ha sa na, ka vəlumatay tsəvef a ndo i sewef hay a walañ kurom bay. Ndo neheye tə gwad nəteye na, ndo i maslañ hay, ane tuk na, nəteye ndo i maslañ ga hay bay. Ka zəbum fataya lele, ka sər um ha nəteye na, ndo i parasay hay.

³ Nəkurom faya ka səmumay naha a dəretsətseh haladzay hərwi ga, ka yum gər bay.

⁴ «Ane tuk na, na zəba faya na, mənese andaya mə walañ kurom. Ka wudum ga andza nakə ahəl niye sa bay.

⁵ Dzalum ka məndze kurom nakə ahəl niye aye, zəbum dəre təday ka dədum, ka mum ta dəba. Gər um ha mezeleme kurom, ndzum andza nakə ka gawum ahəl niye kurre aye. Tadə ka gər um ha mezeleme kurom bay na, na diye naha na miye ha fakuma abəra lalam nakə mavəda eye ta gura ako faya aye.

⁶ «Ane tuk na, neñ faya na zambadakumeye hərwi wu mekelen hərwi ka numay dəre a məsler i ndo i Nikolas hay andza neñ nakə na nay dəre aye.

⁷ «Ndo neheye zləm andaya fataya aye na, t̄a pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədəñña ma tsikiye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye. Ndo neheye ta səmay naha, ta nğwasa ka dəretsətseh aye na, na vəlateye hohway i gərdaf nakə ma guvah i Mbəlom ma vəlateye sifa a ndo hay aye, ta ndiye.*»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Simirne aye

⁸ Ndo niye a gwedeñ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Simirne aye. Maa tsik bazlam nakay na, neñ Yesu. Maa dazlay a wu hay tebiye na, neñ ada maa ndəv ha wu hay tebiye na, neñ. Na mət ada na lətsew abəra ma mədahañ.

⁹ «Na sər ha dəretsətseh kurom, na sər ha nəkurom mətawak eye hay. Ane tuk na, nəkurom zlele eye hay d̄uh. Wu neheye lele bay ndo hay faya ta tsikiye fakuma aye na, na sər ha dərmak. Ndo neheye faya ta tsikiye fakuma aye na, tə gwad nəteye Yahuda hay. Ane tuk na, nəteye Yahuda hay bay, nəteye ndo i Fakalaw hay.

¹⁰ «Mazlambar ka sumeye dəretsətseh, ane tuk na, k̄a dzədzarum bay. Tsəne! Mazlambar Fakalaw ma gəsiye siye i ndo hay mə walañ kurom ma piye tay ha a dāngay hərwi madzədzam kurom. Ka sumeye dəretsətseh məhəne kuro. Kwa ta kədiye kurom bəbay na, səmumay naha, k̄a gər um ha mədzal gər abəra ka Mbəlom bay. Andza niye, na vəlakumeye magogoy kurom na, sifa nakə ma ndəviye bay aye.

¹¹ «Ndo neheye zləm andaya fataya aye na, t̄a pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədəñña eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye: Ndo neheye ta səmay naha, ta nğwasa ka dəretsətseh aye na, ta mətiye məməte masulo eye sa bay.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Pergam aye

¹² Ndo niye a gwedeñ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Pergam aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, neñ Yesu ndo nakə maslalam faya

* 2:7 Madazlay i wu hay 2.8-9.

matasla eye hepepe diye sulo sulo aye.

¹³ Təv nakə nəkurom mandza eye mə dəma aye na, na sər. Nəkurom mandza eye ma təv nakə Fakalaw neŋgeye bəy eye mə dəma aye. Kwa ahəl nakə tə kəd An̄tipas ndo nakə a tsikawa bazlam ga kame i ndo hay tebiye neŋgeye ndo ga aye na, ka gərūm ga ha bay, ka pum mədzal gər kurom ka neŋ huya. Tə kəd na mə walaŋ kurom ma gəma kurom ma təv nakə Fakalaw mandza eye mə dəma aye, ada dūh huya faya ka dūmeye ha parakka neŋ na, bəy kurom.

¹⁴ «Ane tuk na, na zəba faya na, mənese hay andaya mə walaŋ kurom. Ndo hay andaya mə walaŋ kurom faya ta pay bəzay a matətike i Balam nakə ahəl niye aye.† A tətikay a Balak ma dzəgədiye tay ha Israyel hay a mənese. A vatay gər hərwi ada t̄a h̄əpəd slo i kule, ada t̄a ge madama dərma.

¹⁵ Siye hay mə walaŋ kurom faya ta giye andza niye dərma. Nəteye faya ta pay bəzay a wu nakə ndo i Nikolas hay‡ faya ta tətikiye.

¹⁶ «Mbədum ha mede kurom. Tadə ka mbədum ha mede kurom bay na, na diye naha mazlambar ka təv kurom ta maslalam nakə ma deyeweye abəra mə bazlam aye, na giye ha vərəm ka ndo kurom niye hay.

¹⁷ «Ndo neheye zləm andaya faya aye na, t̄a pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədan̄na eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.

«Ndo neheye ta səmay naha, ta ŋwasa ka dərətsətseh aye na, na vəlateye daf nakə dāda ndo hay ta ŋgatay bay aye. Na vəlateye kwar herre eye, məzele wedeye mawatsa eye ka kwar eye niye. Məzele niye na, ndəray a sər bay. Mata sərə na, ndo nakə ka təma na a həlay aye.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Tiyatir aye

¹⁸ Ndo niye a gwedəŋ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Tiyatir aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, Wawa i Mbəlom. Dəre ŋgay na, andza dərneh i ako. Sik ŋgay hay a dāv andza bəre nakə tə pa ako aye.

¹⁹ «Na sər ha məsler kurom hay. Na sər ha ka wudum ndo hay ada faya ka pumeye mədzal gər kurom ka neŋ huya. Na sər ha faya ka səmumeye naha a dərətsətseh. Na sər ha na, faya ka dzənumeye siye i ndo hay dərma ada wu nakə faya ka gumeye anəke aye na, a ze nakə ahəl niye aye.

²⁰ «Ane tuk na, na zəba faya na, mənese andaya mə walaŋ kurom. Ŋgwas niye tə zalay Zizabel aye na, ka vəlumay tsəved mändze mə walaŋ kurom. A gwad neŋgeye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom. Ane tuk na, neŋgeye faya ma vateye gər a ndo i məsler ga hay, neŋgeye faya ma tətikateye məge madama ada ka mahəpəde slo i kule.

²¹ Na paslay həlay eye hərwi ada m̄a mbəda ha mede ŋgay, ane tuk na, a say bay, neŋgeye faya ma giye madama huya.

²² «Hərwi niye, na vəleye dərətsətseh haladzay, ma siye dərətsətseh ka təv məhəne ŋgay. Ndo neheye tə gawa madama dziye na, ta siye dərətsətseh haladzay dərma. Tadə ta gər ha mezeleme tay ada ta gər ha mezeleme tay bay na, ta mətiye.

²³ Na bəbazliye tay ha wawa ŋgay hay hərwi ada məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu ma gəma wal wal tebiye t̄a sər ha na, wu nakə ndo hay faya ta dzaliye mə gər tay ada wu nakə a yatay a gər aye, neŋ na sər ha tebiye. Nəkurom tebiye na vəlakumeye magogoy kurom na, dā ka məsler nakə ka gum aye.

²⁴ «Ane tuk na, nəkurom siye neheye ma gəma i Tiyatir ka pumay zləm a bazlam i ŋgwas niye təbey aye, wu

† 2:14 Zəba mə Məpesle 31.16, 22.1–25.9. ‡ 2:15 Məsine i Yuhana 2.6.

nakə ndo hay tə zalay wu mangaha eye i Fakalaw aye na, nəkurom ka sərüm təbey. A nəkurom na, bazlam mekleŋ eye andaya nakə na tsikakumeye bay.

²⁵ Wu nəte na, pum na wu nakə ka tətikumeye a gər bəŋbəŋ lele hus a pat nakə na maweye.

²⁶ «Ndo neheye ta səmay naha, ta ŋgwasə ka dəretsətseh aye ada faya ta giye wu nakə a yeŋ a gər aye hus ka mandəve i məndzibəra na, na vələteye gədaŋ ka slala i ndo hay tebiye.

²⁷ Na vələteye gədaŋ andza gədaŋ nakə Bəba a vələŋ aye dərma. Ta ləviye ndo hay ta gədaŋ, ta bəbazliye tay ha ndo i sewed hay andza ndo nakə ma həbiye tay ha guram i səŋgəle hay ndəslof ndəslof aye.

²⁸ Na vələteye bamta§ nakə a dəv ta mbəlomda aye dərma.

²⁹ «Ndo nakə zləm andaya faya aye na, m̄a pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

3

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Sardes aye

¹ Ndo niye a gwedeŋ sa: «Watsə bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma gəma i Sardes aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, neŋ Yesu ndo nakə Məsəfəre i Mbəlom tasəla mə həlay ŋgay aye ada wurzla hay tasəla mə həlay ŋgay aye dərma. Na sər wu nakə faya ka giye aye. Ndo hay faya ta dəslakumeye ha gər tə gwad ka hutum sifa, azlakwa duh nəkar andza maməta eye.

² «Pədəkum, gum gədaŋ bəna ka mətumeye tsədək tsədək hərwi na zəba faya məsler kurom ka dəre i Mbəlom na, tsədəŋŋa zuk bay.

³ Dzalum na, ka wu nakə ka tsənum ahəl niye aye ada ka təmum bazlam i Mbəlom na, ma kəkay aye ada mbədum ha mede kurom. Niye na, pum na a dərev kurom. Tadə ka pədəkum bay na, sərüm ha na diye naha ka təv kurom. Ane tuk na, na diye naha a həlay waray na, ka sərümeye ha bay. Na diye naha andza məkal.

⁴ «Ane tuk na, ndo siye hay andaya mə walaŋ kurom ma gəma i Sardes, nəteye ta ge ndəluḅ ka peteked tay təbey. Nəteye na, tə yeŋ a gər lele. Ta piye peteked herre eye ka bo ada nəmaa diye ka bo dziye.

⁵ «Andza niye, na kalateye ka bo peteked herre eye a ndo neheye tə səmay naha tə ŋgwasə ka dəretsətseh aye. Ta watsə məzele tay a dərewel nakə tə watsə a dəma məzele i ndo neheye ta huta sifa aye. Dada na mbatiye ha məzele tay abəra mə dərewel nakay bay. Na diye tay ha kame i Bəba ga Mbəlom ada kame i gawla ŋgay hay, nəteye i ga hay.

⁶ «Ndo nakə zləm andaya faya na, m̄a pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Filadelfi aye

⁷ Ndo niye a gwedeŋ sa: «Watsə bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Filadelfi aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, neŋ Yesu ndo nakə a yaw abəra ka təv i Mbəlom ada neŋgeye na, a raw me təbey. Kəle i bəy Davit na, mə həlay ŋgay. Tadə ka həndək abəra ma məged na, ndəray andaya ma sliye faya mədəzəl na bay. Tadə ka dəzəl na məged na, ndəray ma sliye faya məhəndəke na bay.

⁸ «Na sər wu nakə faya ka gumeye aye. Na sər ha gədaŋ kurom

§ 2:28 Bamta a da ha na, Yesu. Zəba ma Məsine i Yuhana 22.16.

na, tsekweñ tsa, ada azlakwa ka gum wu nakə a yeñ a gər aye həbe bədaw? Ka rəhumay ha gər a bazlam ga, ka gwadum nəkurom na, ndo ga hay. Na həndək abəra ma məged hərwi kurom, ndəray ma sliye faya mədərəzle na bay.

⁹ Tsənum, anəñ wu nakə na giye ta ndo neheye nəteye ndo i Fakalaw hay aye. Faya ta tsikiye tə bazlam, tə gwad nəteye Yahuda hay, ane tuk na, nəteye Yahuda hay bay, ta raw me dəkdək tsa. Na gateye kutoñ, tã yaw tã dəkwakum gurmets. Ta səriye ha na, na wuda kurom.

¹⁰ Nəkurom na, ka səmumay naha a bazlam ga andza nakə na tsikakum səmumay naha aye. Hərwi niye, neñ na tsəpiye kurom hərwi ada kã yum a dəretsətseh bay. Dəretsətseh nakay ma diye kwa ka way, ma dziye tay ha ndo i məndzibəra hay tebiye.

¹¹ Mazlambar na maweye. Pum wu nakə ka tətik aye bəñbəñ a gər hərwi ada mã buwa fakuma abəra magogoy kurom bay.

¹² «Ndo neheye ta səmay naha, ta ñgwasa ka dəretsətseh aye na, na piye tay ha a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ga andza sik i galak nakə tə lawa a wuzlah i gay aye, ta ndziye ka tor eye. Wuray andaya nakə ma həharatay ahaya abəra mə dəma aye bay. Na watsiye məzele i Mbəlom ga ka nəteye, ta məzele i gəma i Mbəlom ga. Gəma niye na, Zerozelem wedeye. Mbəlom ma sləraweye abəra mə mbəlom. Na watsiye məzele ga wedeye ka ndoweye neheye dərmak.

¹³ «Ndo nakə zləm andaya faya na, mã pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədəñña eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

Derewel nakə Yesu a sləratay naha a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay neheye ma gəma i Lawdise aye

¹⁴ Ndo niye a gwedeñ sa: «Watsa bazlam nakay, sləray naha a gawla i Mbəlom nakə faya ma tsəpiye tay ha məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ma Lawdise aye.

«Maa tsik bazlam nakay na, neñ Yesu ndo nakə tə zalay “Mã təra andza niye” aye. Faya ma diye ha wu nakə Mbəlom a ge aye, maraw me andaya mə bazlam ñgay kwa tsekweñ bay. Mbəlom a ge wu hay tebiye na, tə həlay ñgay.

¹⁵ «Na sər wu nakə faya ka gum-eye. Nəkurom hiyatsatsa bay ada laluh laluh wal bay sa. Ka ndzumeye ma wuzlah eye gangəlanñña andza niye na, a yeñ a gər bay.

¹⁶ Nəkurom hiyatsatsa bay ada laluh laluh kəgəbay daduk daduk wal bay sa, nəkurom mandza eye ma wuzlah eye andza niye sa na, na vənahiye kurom ahaya abəra mə bazlam ga.

¹⁷ «Ka gwadum nəkurom na, zlele eye, ka hutum wu hay tebiye, wuray a kətsakum bay. Ane tuk na, nəkurom dəretsətseh eye hay, ka gum mə bo. Nəkurom mətawak eye hay peteked andaya fakuma bay, nəkurom guluf eye hay na, ka sərum bay.

¹⁸ Hərwi niye, neñ faya na tsikakumeye wu nakə ka gumeye. Səkənum gura nakə ta lambad ta ako, a dəv wuzl wuzl haladzay aye. Dumara, səkənum mə gay ga hərwi ada kã tərüm zlele eye hay ta dedək. Dumara, səkənum peteked herre eye, kã pum ka bo. Andza niye horoy ma gakumeye sa bay hərwi nəkurom bo kəriye sa bay. Səkənum sidem i dərə, mã dzəna kurom hərwi ada kã ñgatumay a wu hay sa.

¹⁹ «Neñ na, ndo neheye na wuda tay ha aye na, na ñgərəziye fataya, na dətay ha metsehe. Kə ge andza niye na, mbədum ha mede kurom, pumeñ bəzay tə dərəv kurom peteh.

²⁰ Tsənum, na lətsiye ka həlay i məged ada na zaliye. Ndo nakə kə tsəne bədiday ga aye ada ka həndəken na məged na, na fələkwiye a gay ñgay, nəmaa ndiye dəf salamay.

²¹ «Ndo neheye ta səmay naha, ta ñgwasa ka dəretsətseh aye na, na vəlateye tsəved hərwi ada tã yaw, nəmaa ndziye ka təv məndze i bəy ga, andza neñ na səmay naha, na ñgwasa

ka dæretsətseh aye, ada nen ta Bəba ga, nəmay ndziye ma bəy ŋgay.

²² «Ndo nakə zləm andaya faya na, mâ pay zləm a wu nakə Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ma tsikateye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu aye.»

4

Məged mahəndəka eye mə mbəlom

¹ Ma dəba eye na, na ŋgatay a wu mekeleŋ.

Na ŋgatay a məged mahəndəka eye mə mbəlom, na tsəne bədiday i ndo nakə a ləv andza toloom a tsikeŋ me meeneŋ aye sa. A gwedeŋ: «Tsalaw a gəma kənaŋ hərwi ada na dakeye ha wu nakə ma giye bo kame mba aye.»

² Kwayaŋŋa Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a yaw a zla ga. Tsa na, na ŋgatay a təv məndze i bəy mə mbəlom. Ndoweeye mandza eye faya.

³ Ndo niye mandza eye na, da'ar ŋgay a wuzl dəre andza kwar nakə ŋwalak eye, tə zalay *zaspe* ada *sardowan* aye. Kulay a lawara na təv məndze i bəy niye tuwzik. Kulay niye na, a wuzl dəre andza kwar ŋwalak eye, tə zalay *emerod* aye dərma.

⁴ Təv məndze hay kuro kuro sulo gər eye fad dandahtahha tə lawara na təv məndze i bəy niye. Madugula hay kuro kuro sulo gər eye fad mandza eye hay faya. Peteked neheye ka bo tay aye na, kwedek kwedek. Kwa way tə dzagwa i bəy mə gər. Dzagwa niye hay na, tə ŋgar ta gura.

⁵ Mawutsede i mbəlom a wutsedew abəra ma təv məndze i bəy niye. Maləve i mbəlom a ləvaw abəra mə dəma dərma. Kame i təv niye na, wuye hay andaya tasəla andza lalam, ako faya a dəv haladzay. Wu niye hay tasəla andza lalam aye, nəteye na, məsəfəre neheye tasəla mandza eye kame i Mbəlom aye.

⁶ Kame i təv məndze i bəy niye na, wuye andaya andza dəlov, a wuzl dəre andza malam, dəre a ye abəra mə dəma kwetseh kwetseh.

Wu hay fad tə lawara na təv məndze i bəy a wuzlah. Wu niye hay na, wu

neheye ta məsəfəre tay aye. Ta dəba, dəre andaya fataya ada ta diye i me dəre andaya fataya, ŋgurti ŋgurti.

⁷ Wu niye makurre aye na, a ndzəkit bo zil, masulo eye a ndzəkit bo vo'ar i sla wawa eye, mamahkar eye na, da'ar ŋgay a ndzəkit bo ndo zezeŋ ada mafad eye a ndzəkit bo matsəv nakə faya ma tsəviye aye.

⁸ Wu neheye fad aye na, kwa way ta gwezleviyek eye hay faya məkwa məkwa. Ka gwezleviyek niye hay dəre hay fataya haladzay ta dəba eye kwa tə hud eye ndotsndotsta. Ta həpat kwa ta həvad faya ta giye dəmes huya, tə gər ha bay. Ma dəmes tay niye na, tə gwad:

«Bəy Maduweŋ Mbəlom nəkar na, tsədəŋŋa
kwa mənese andaya ka təv yak bay,
nəkar gədaŋ eye ka gər i wu hay tebiye,
nəkar andaya kwa ahəl niye, nəkar andaya anəke, ada ka deyew-eye.»

⁹ Andza niye, wu neheye fad aye na, tə gawa dəmes ada ta zambadaway a Mbəlom nakə mandza eye ka təv məndze i bəy ŋgay aye ada a neŋgeye nakə ma ndziye ka tor eye. Tə dəslay ha gər, tə gay sişə.

¹⁰ Ahəl nakə tə gawa ha andza niye na, madugula neheye kuro kuro fad aye ta dəkwwa gurmets kame i Mbəlom, neŋgeye nakə mandza eye ka təv məndze i bəy ŋgay aye ada neŋgeye mandza eye ka tor eye. Tə dəsaway ha gər, ta tsakwwa dzagwa i bəy niye hay mə gər tay aye tə pawa kame ŋgay, tə gwad:

¹¹ «Bəy Maduweŋ may Mbəlom, nəkar na, ka sla da,
ndo hay tâ dəslaka ha gər,
tâ zambadaka ta dedek
ada gədaŋ a yaw na, mə həlay yak.

Hərwi maa ge wu hay tebiye na, nəkar,
wu neheye a ge bo na,
hərwi a saka wu neheye tebiye tâ ge andaya.»

5

Ta zambaday a ndo nakə a təra andza wawa i təbaŋ i Mbəlom aye

¹ Tsa na, na ŋgatay a dərəwel mə həlay i ndo nakə mandza eye ka təv məndze i bəy aye. Dərəwel niye na, magəsa eye mə həlay i mənday. Tə watsa faya wu na, diye sulo sulo. Tə pađa na ka bo. Tə gəs na tə wu məgəse dərəwel təv tasəla hərwi ada mā həndək bay.

² Ma dəba eye na ŋgatay a gawla i Mbəlom gədaŋ eye, a tsətsah ta magala, a gwad: «Way nakə ŋgwalak eye kame i Mbəlom kə sla da mapəle faya abəra wu məgəse dərəwel ada ma həndəkiye na aye na, way?»

³ Ane tuk na, ndəray kwa nəte nakə ma sliye faya mahəndəke ada ma zəbiye ka wu nakə mə dəma aye na, andaya bay tebiye. Mə mbəlom, ka dala, ma bəđ, kwa ka waray, ndəray andaya bay.

⁴ Na tuwa haladzay hərwi ndəray andaya ŋgwalak eye kame i Mbəlom nakə ma sliye mahəndəke dərəwel ada ma zəbiye a dəma dərə aye na, andaya kwa nəte bay.

⁵ Ane tuk na, nəte mə walaŋ i madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye a gwedəŋ: «Kâ tuwa bay, zəba dərə: Zil nakay na, a yaw abəra ma gwala i Yahuda, neŋgeye gwala i Davit. Neŋgeye kə ŋgwasə ka wu hay tebiye, ma pəliye ha wu məgəse dərəwel neheye tasəla aye ada ma həndəkiye na dərəwel.»

⁶ Tsa na, na ŋgatay a ndoweye, neŋgeye malətsə eye ma wuzlah i təv məndze i bəy. Madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye tə wu neheye fad aye tə lawara na a wuzlah. A ndzəkit bo na, wawa i təbaŋ, andza ta kəđ na ahəl niye nəte. Dəram ka gər ŋgay tasəla ada dərə andaya faya tasəla dərək. Dərə neheye tasəla aye na, məsəfərə neheye kame i Mbəlom aye, Mbəlom faya ma sləriye tay ha ka məndzibəra tebiye.

⁷ Wawa i təbaŋ niye a ye ka təv i ndo nakə mandza eye ka təv məndze i bəy

aye. A ye naha na, a təma na dərəwel abəra mə həlay i mənday ŋgay.

⁸ A təma faya abəra dərəwel niye na, wu neheye fad aye ta madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye ta dək w gurmets kame ŋgay. Nəteye niye tebiye kwa way ta gandzaval mə həlay ada ŋgwalak i gandayah hay mavəda eye ta gura andaya fataya dərək maraha eye hay tə wu eye andaya tə pawa faya ako na, a ze huŋŋa. Wu niye a ze huŋŋa eye na, mađuwule me i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye ta dıwulaway naha me aye.

⁹ Tə ge dəmes wədəye. Ma məge dəmes tay nakə faya ta giye na, tə gwad:

«Nəkar na, ka sla da matəme dərəwel nakay

ada mahəndəke na wu nakə tə gəs ha aye dedək.

Hərwi ta kəđ kar andza wawa i təbaŋ nakə tə kəđaway a Mbəlom aye, ada ka səkəmatay ahaya ndo hay abəra mə mezeleme tə bambaz yak,

ka həlatay ahaya ka təv i Mbəlom.

Kwa nəteye na, gwala waray,

kwa tə tsik me i gəma waray,

kwa slala waray,

kwa nəteye mandza eye ma gəma waray,

nəkar ka həlatay ahaya ka təv i Mbəlom.

¹⁰ Ka təra tay ha ndo yak hay, nəkar ka ləvateye gər.

Ka təra tay ha ndo məvəlay wu a Mbəlom

hərwi ada t̄a gay məsler a Mbəlom,

ada nəteye ta təriye bəy ka məndzibəra tebiye.»

¹¹ Tsa na, na ŋgatay a gawla i Mbəlom hay, gwezem gwezem haladzay ma pasliye bo bay. Tə lawara na təv məndze i bəy ada wu neheye fad aye ta madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fad aye telelewiw a wuzlah. Na tsəne dəmes tay.

¹² Tə gawa dəmes ta magala, Tə gwad:

«Wawa i təbaŋ nakə tə kəf na aye na,
gədaŋ tebiye mə həlay ŋgay,
zlele tebiye na, i ŋgay,
a sər wu hay tebiye,
neŋgeye gədaŋ eye.
Neŋgeye na, kə sla ndo hay
tâ dəslay ha gər ada tâ zambaday.
Zəba faya təday, neŋgeye na, məzlaḅ
eye.»

¹³ Tsa na, na tsəne məge dəmes i wu
neheye tebiye Mbəlom a ge aye. Wu
neheye mə mbəlom aye, neheye ka
məndzibəra aye, neheye ma bəd aye,
neheye ma dəlov aye, tə gawa dəmes
tay eye, tə gwad:

«Zambadakway a ndo nakə neŋgeye
mandza eye ka təv məndze i
bəy aye
ada a ndo nakə neŋgeye andza wawa
i təbaŋ aye,
dəslakwatay ha gər.

Gədaŋ tebiye a yaw na, abəra ma
nəteye.

Zəba, nəteye na, məzlaḅ eye hay
ka tor eye.»

¹⁴ Wu neheye fad aye ta mbəda
faya tə gwad: «Mâ təra andza niye!»
Madugula neheye kuro kuro sulo gər
eye fad aye na, ta dəkw gurmets kame
i ndo neheye nəteye mandza eye ka
təv məndze i bəy aye ada tə dəslatay
ha gər.

6

*Wawa i təbaŋ a dazlay a məpəle ha
wu neheye tasəla tə ɓar ha dərəwel aye*

¹ Ahəl nakə Wawa i təbaŋ a təma
dərəwel a həlay, a dazlay məpəle ha
wu neheye tasəla tə ɓar ha dərəwel
aye na, na ŋgatay. A pəla ha nəte.
Tsa na, na tsəne mətsike me abəra mə
walaŋ i wu neheye fad aye, mətsike
me ŋgay niye a ləv andza maləve i
mbəlom, a gwad: «Dara!»

² Tsa na, na ŋgatay a pəles
kudəkudək eye. Ndo mandza eye
faya, tə lalaŋ eye mə həlay. Tə pay
dzagwa i bəy a gər. Mata sle ka wu hay
tebiye na, neŋgeye. A ye məge vərəm
ada ma ŋgwasaweeye fataya.

³ Wawa i təbaŋ niye a pəla ha ma-
sulo i wu neheye tə ɓar ha dərəwel

aye. Na tsəne mətsike me abəra mə
walaŋ i wu neheye fad aye, masulo
eye mə walaŋ tay, a gwad sa: «Dara!»

⁴ Tsa na, pəles neŋged a yaw. Pəles
niye na, a zəba ndozza andza ako.
Ndo nakə mandza eye faya aye na,
tə vəlay gədaŋ ka məzle vərəm, maye
ha ka məndzibəra hərwi ada ndo hay
tâ kəf bo. Tə vəlay maslalam bagwar
eye a həlay.

⁵ Tsa na, Wawa i təbaŋ a pəla ha
mamahkar i wu neheye tə ɓar ha
dərəwel aye. Tsa na, na tsəne mətsike
me a tsənew abəra mə walaŋ i wu
neheye fad aye, mamahkar eye mə
walaŋ tay a wuda, a gwad sa: «Dara!»
Kwayaŋŋa, na ŋgatay a pəles a zəba
zeŋzeŋ. Ndo nakə mandza eye faya
aye na, agwada mə həlay ŋgay.

⁶ Na tsəne maləve i wu mə walaŋ
i wu neheye fad aye andza mətsike
me i ndo. A gwad: «Suloy nakə tə ge
faya məsler hwapat aye a sla wuray
bay. Ta səkəmiye daw agwada nəte
tsa. Tadə bəle na, ta səkəmiye agwada
mahkar.» A gwad sa: «I mal ta guzom
na, ka nas ha bay.»

⁷ Wawa i təbaŋ a pəla ha mafad i wu
neheye tə ɓar ha dərəwel aye. Tsa na,
na tsəne mətsike me a tsənew abəra
mə walaŋ i wu neheye fad aye, mafad
eye mə walaŋ tay a wuda, a gwad:
«Dara!»

⁸ Tsa na, na ŋgatay a pəles mekelen
eye a yaw. Mazəbe ŋgay eye na, a zəba
kulaḅ kulaḅ andza geŋgis. Ndo nakə
mandza eye faya aye na, məzele ŋgay
Mədahaŋ nakə ma kədiye ndo hay
aye. Ndo nakə tə zalay Təv Məndze
i Mədahaŋ hay aye na, faya ma pay
bəzay. Ta ŋgəna ha məndzibəra fad.
Tə vəlatay nəte ada tə vəlatay faya
gədaŋ hərwi ada tâ bəbazl tay ha ndo
hay abəra mə dəma. Ta bəbazliye tay
ha ta maslalam ada siye hay ta mətiye
tə may, siye hay ta mətiye ta dəvats
ada wu i pesl hay ta bəbazliye tay ha.

⁹ Wawa i təbaŋ a pəla ha mazlam
i wu neheye tasəla tə ɓar ha dərəwel
aye. Tsa na, na ŋgatay a ndo neheye
tə kəf tay ha ahəl niye aye ma huvo i
təv məvəlay wu a Mbəlom aye. Ndo

neheye tə kəf tay ha ahəl niye na, hərwi ta təma bazlam i Mbəlom ada hərwi nakə tə dəwa ha parakka aye.

¹⁰ Ta wuda ta magala, tə gwad: «Bəy Maduweŋ may nəkar na, tsədaŋŋa. Nəkar ka tsik na, dedek huya. Ndo neheye ka məndzibəra tə kəfaw may aye, ka gateye sariya na, kəday? Ka gateye dəretsətseh na, kəday?»

¹¹ Tsa na, nəteye tebiye tə pa fataya petekəd kudekudek eye. Tə gwadatay: «Həbum tsekweŋ təmad təday, hərwi nəkurom tebiye kurom eye ka ndəvumaw zuk bay. Ndo mekeleŋ eye hay andaya, nəteye malamar kurom neheye faya ta gay məsler a Mbəlom aye. Kutoŋ ndo hay ta kədiye tay ha təday andza nəkurom neheye tə kəfaw kurom aye dərmak.»

¹² Wawa i təbaŋ niye a pəla ha maməkwa i wu neheye tasəla tə 6ar ha dərewel aye. Kwayaŋŋa a pəla faya abəra na, məndzibəra a 6əl haladzay dzeki6 dzeki6. Pat a mbəda andza petekəd zeŋzeŋ eye i mətuwe mədahaŋ. Kiye na, a təra ndozza andza bambaz.

¹³ Wurzla hay tə kutsaw abəra ma magərmbəlom 6əramama ka dala andza manda6alak i gurov neheye mətasl a kutsa ahaya abəra mə gərdaf aye.

¹⁴ Magərmbəlom a dze tatəh andza tə pa6a dərewel. Dala neheye malawara eye ta dəlov aye ti ye abəra ka təv məndze tay hay. Mahəmba hay tə lətse abəra ka təv tay hay, ti ye a təv eye.

¹⁵ Ndo neheye ka məndzibəra aye tə ŋgaha bo tebiye, ta hway, tə ŋgaha bo a bəd hay ada tə tsal a mahəmba mata ŋgehe bo a lar. Beke hay ta ndo neheye nəteye beke hay bay aye, nəteye tebiye ta hway tə ŋgaha bo. Kwa bəy hay ada bagwar hay, kwa bəy i sidzew hay, kwa ndo i zlele hay ta gədaŋ eye hay aye, nəteye tebiye ta hway.

¹⁶ Tə zalatay ka bo a mahəmba ada a hotokom hay, tə gwad: «Mbəzlumaw famaya ada kə ŋgahum may tey, hərwi ada ndo nakə mandza

eye ka təv məndze i bəy aye mə ŋgatamay bay. Sa na, hərwi ada Wawa i təbaŋ mə gəs may ta sariya bay,

¹⁷ hərwi həlay i məgəse ndo hay a sariya kə ndislew. Pat eye niye na, ndəray andaya məsəmay naha bay.»

7

Gawla i Mbəlom a ge ŋgodgor ka ndo i Mbəlom hay ka da'ar

¹ Ma dəba eye na, na ŋgatay a gawla i Mbəlom hay fad, nəteye malətsa eye ka kokway i məndzibəra fad. Faya ta geye me a mətasl neheye fad ka kokway i məndzibəra hərwi ada tə vəzl ka məndzibəra bay ada tə lamay a dala bay, kwa a dəlov, kwa a gərdaf hay, tə lamay bay.

² Na ŋgatay a gawla i Mbəlom neŋged, a yaw mə bəzay. Mə həlay ŋgay na, wu məge ha ŋgodgor ka ndo i Mbəlom hay, i Mbəlom nakə neŋgeye ma ndziye ka tor eye. A zalatay a siye i gawla i Mbəlom neheye fad aye hərwi Mbəlom a vəlatay gədaŋ ka mənese ha dala ta yam. A zalatay ta magala,

³ a gwadatay: «Kə nasum ha dala, yam ada ta dərizl i gərdaf hay zuk bay. Həbum, nəmaa giye ŋgodgor i Mbəlom ka ndo i məsler i Mbəlom hay təday.»

⁴ Tsa na, ndo neheye tə ge fataya ŋgodgor aye nəteye nday na, tə tsikeŋ. Nəteye gwezem temerre tə kuro kuro fad gər eye fad. Ndo neheye na, ti yaw ma gwala i Israyel hay tebiye.

⁵ Gwala i Yahuda nəteye 12 000, gwala i Ruben 12 000, gwala i Gad 12 000,

⁶ gwala i Aser 12 000, gwala i Naf-tali 12 000, gwala i Manase 12 000,

⁷ gwala i Simeyoneŋ 12 000, gwala i Levi 12 000, gwala i Isakar 12 000,

⁸ gwala i Zabulon 12 000, gwala i Yusufa 12 000, gwala i Bendzameŋ 12 000. Ndo neheye tebiye ta ge fataya ŋgodgor i Mbəlom aye.

Ndo neheye haladzay ti yaw ma slala hay wal wal aye

⁹ Ma dəba eye na, na ɲgatay a ndo hay haladzay mbərzəzza, ma pasliye bo bay. Ti yaw abəra ma gəma neheye ka mändzibəra aye tebiye. Ti yaw na, kwa abəra ma gəma waray, kwa ma gwala waray, kwa ma slala waray, kwa neheye tə tsik me i gəma waray waray aye. Nəteye tebiye kame i təv mändze i Bəy kame i Wawa i təbaɲ. Nəteye tebiye tə peteked kwedek kwedek eye ka bo ada nəteye tebiye ta hawal i gərdaf nakə tə zalay təbaɲ aye mə həlay tay hərwi mazambaday a Mbəlom.

¹⁰ Ta wuda ta magala, tə gwad:

«Mandza eye ka təv mändzay i bəy na, Mbəlom kway ada Wawa i təbaɲ,
maa mbəl may ha na, nəteye.»

¹¹ Gawla i Mbəlom hay tebiye, tə lawara na təv mändze i bəy ada madugula neheye kame i Mbəlom aye ada ta wu neheye fad aye, tə lawara tay ha a wuzlah. Tsa na, ta dəkway gurmets, tə dəslay ha gər a Mbəlom.

¹² Tə gwad:

«Ayaw, mâ təra andza niye!
Məzlaɓ na, mə həlay i Mbəlom kway,
neɲgeye a sər wu, neɲgeye gədan eye.

Gakway sisəe, dəslakway ha gər,
zambadakwa ha ka tor eye.

Zəbum, neɲgeye na, bagwar eye
dedek! Amen!»

¹³ Nəte mə walaɲ i madugula neh-eye kuro kuro sulo gər eye fad aye, a tsətsah fagaya, a gwedəɲ: «Ka sər tay ha ndo neheye tə peteked kwedek kwedek eye ka bo aye daw? Ti yaw na, mənɲgay?»

¹⁴ Na mbədəy faya, na gwaday: «ɲgalaka, neɲ na sər bay. Maa sər dūh na, nəkar bədaw?»

A mbədəɲ faya, a gwedəɲ: «Neh-eye na, ndo neheye tə səmay naha a dəretsətseh bagwar eye. Nəteye na, ta bara na peteked tay hay hərwi ada mâ təra kwedek kwedek tə bambaz i Wawa i təbaɲ.

¹⁵ Hərwi niye nakə nəteye mandza eye kame i təv mändze i bəy Mbəlom huya aye.

Faya ta zambadəye mə gay ɲgay pat pat, ta həpat kwa ta həvad.

Ndo nakə mandza eye ka təv mändze i bəy aye,

faya ma gateye gər.

¹⁶ Nəteye na, may ma gateye sa bay, yam ma gateye sa bay dərmak.

Pat ma wuriye fataya sa bay,
wuray kwa tsekwen ma fəkiye
tay ha andza pat sa bay,
kwa wu waray ma wuriye fataya sa bay,

¹⁷ hərwi Wawa i təbaɲ niye ma wuzlah i təv mändze i bəy niye ma təriye ndo mətsəkure tay.

Ma diye tay ha ka yam nakə ma vəliye sifa aye.

Mbəlom ma takadətay na yam dəre abəra ka dəre.»

8

Wawa i təbaɲ a pəla ha maduk i duk i matasəla i wu nakə tə bar ha dərəwel aye

¹ Ma dəba eye na, Wawa i təbaɲ a zla dərəwel niye sa, a pəla ha faya abəra maduk i duk i wu nakə matasəla eye a zəkaw aye. A pəla ha na, wu hay tebiye mə mbəlom tə ndza dədik hus a mənit kuro kuro mahkar.

² Tsa na, na ɲgatay a gawla i Mbəlom hay tasəla, nəteye malətsa eye kame i Mbəlom aye. Tə vəlatay tolom hay tasəla.

³ Gawla i Mbəlom neɲged andaya ta gəse mə həlay. Gəse niye na, manɲgara eye ta gura. Gəse niye manɲgara eye ta gura eye na, tə fəkaway a dəma wu nakə a ze hunɲa eye a Mbəlom. Neɲgeye na, a yaw a lətse ka tsakay i təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye. Ta pay a dəma wu nakə tə fəkawa aye haladzay, mâ fəka hərwi ada geɲgis eye ada maduwule me i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu tâ tsal, tâ husa ka təv i Mbəlom. A fəka wu niye ka təv məfəke wu nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom kame i təv mändze i Mbəlom.

⁴ Genqis i wu niye faya ma fəkiye, a yaw abəra mə həlay i gawla i Mbəlom, a tsal ka təv i Mbəlom. Andza niye, mađuwule me i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu a husa ka təv i Mbəlom, Mbəlom a tsəne.

⁵ Tsa na, a zla gəse niye maŋgara eye ta gura eye, a zla ako ma təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye. A pa na a gəse, a rah ha. Tsa na, a kala ahaya ka məndzibəra. A kala ahaya na, maləve i mbəlom a ləv haladzay, mawutseđe hay ta wutseđe ada dala a bəl haladzay dzeki6 dzeki6.

Tolom hay tasəla

⁶ Tsa na, gawla i Mbəlom neheye tasəla aye, tə ləva bo ta tolom hay hərwi məfe.

⁷ Tsa na, makurre a fa tolom ŋgay. A fa na, ndzalala, ako, bambaz, tə dzapa ka bo. Tə kutsaw ka məndzibəra. Kwayaŋŋa məndzibəra a ŋəna ka bo abəra təv mahkar, nəte ŋgay eye a təma təlmed təlmed. Dərizl i gərdaf hay, ada guzer ŋgədz eye, ta təma tebiye heriyew heriyew.

⁸ Masulo i gawla i Mbəlom a fa tolom ŋgay. A fa na, tə zla wuye bagwar eye andza mahəmba i ako, faya ma təmiye. Tə kal ha a bəlay bagwar eye. Bəlay niye a ŋəna mahkar, neŋged nəte a təra bambaz.

⁹ Mamahkar i wu neheye nəteye mandza eye ma yam niye a təra bambaz aye tə mət tebiye. Kwalalaŋ i yam hay tebiye tə nas ma təv eye niye.

¹⁰ Gawla i Mbəlom mamahkar eye a fa tolom ŋgay. A fa na, wurzla bagwar eye a ŋwad əduđ, a kalaw abəra ka magərmbəlom. A təma zləkəd zləkəd andza dərneh i ako. A dəd ka dəlov neheye ta ŋəna mahkar aye ada ka bədiyem hay, a nas tay ha.

¹¹ Wurzla niye na, məzele ŋgay Duwekeke. Neŋged na, a təra duwekeke. Ndo neheye ta sa yam niye na, ta mət haladzay hərwi a ge duwekeke.

¹² Gawla i Mbəlom mafad eye a fa tolom ŋgay. A fa tolom ŋgay niye na, a kəd tay ha pat ta kiye ada tə wurzla hay. Nəteye na, andza mađəsa eye

hay təv mahkar. Təv nakə tə kəd a dəma aye na, a zəba zəŋzəŋ. Andza niye nəteye ta dəv lele sa bay. Həpat ta həvad ta ŋəna təv mahkar. Diye i pat neŋged nəte na, a dəv ta həpat sa bay ada diye i kiye neŋged nəte bəbay na, a dəv ta həvad sa bay.

¹³ Na zəba dərə na, na ŋgatay a matsəv faya ma tsəviye ka magərmbəlom. A wuda ta gədaŋ, a gwad: «Waaw! Gadzi bo kurom i mey, gadzi bo kurom i mey, nəkurom ndo i məndzibəra hay na, ka hutumeye dəretsətseh. Siye i gawla i Mbəlom mahkar na, ta fa tolom tay zuk bay. Ahəl nakə aza ta fa aye na, dəretsətseh ma deyeweye ka məndzibəra haladzay.»

9

¹ Gawla i Mbəlom mazlam eye a fa tolom ŋgay. A fa tolom ŋgay niye na, na ŋgatay a wurzla a dədaw abəra ma magərmbəlom ka dala. Tsa na, tə vəlay kələ i mahəndəke abəra ka bəd nakə kutsik bagwar eye fakalaw hay mandza eye mə dəma aye.

² Wurzla niye a həndək abəra mə dəma na, genqis a ndohwaw abəra mə dəma andza zler i ako. Genqis niye a dərəzl ka pat tekədəgəm, dərə a zəba bay tebiye zəŋzəŋ.

³ Tsa na, dzaray a bətsakwaw abəra ma genqis niye ka dala. Tə vəlatay gədaŋ i mədze ndo andza hərdəde hay.

⁴ Tə gwadatay: «Kâ həpədum guzer bay, kâ nasum ha dərizl i gərdaf bay, wu neheye tə ndzohwaw aye tebiye kâ nasum tay ha bay. Gumatay dəretsətseh na, a ndo neheye ŋgodgor i Mbəlom ka da'ar tay bay aye.»

⁵ Ta vəlatay tsəved ka məkədə ndo hay mədahaŋ eye bay. Tə gwadatay: «Gumatay dəretsətseh.» Ta gateye dəretsətseh na, kiye zlam. Dəretsətseh niye na, andza məwure i hərdəde.

⁶ A həlay niye na, ndo hay ta pəliye məməte ada tâ mət hərwi ada dəretsətseh mâ gatay sa bay. Ane tuk na, ta hutiyə məməte bay. Məməte ma

deyete ye a gər haladzay, ane tuk na, ta hutiye məməte bay mədahan ma hwiye fataya abəra.

⁷ Dzaray niye hay ta ndzəkit bo andza pəles neheye tə gawa vərəm aye. Wuye hay ka gər tay andza dza-gwa i bəy nakə tə ŋgar ta gura aye. Da'ar tay a ndzəkit bo i ndo zezeŋ.

⁸ Məkwets tay na, zəbol eye andza məkwets i ŋwas hay, ada zler tay hay andza zler i zil.

⁹ Tə bər dərev tay hay tə wuye andza peteked i vərəm tə ŋgar ta bəre aye. Gwezleviyek tay hay tə ge zləm huwwa andza muta i pəles neheye nəte ye haladzay faya ta diye a vərəm aye.

¹⁰ Hutel fataya andza hutel i hərdəde hay ada ta dzatay ha a ndo hay ta hutel niye hay dərmak. Mata vəlatay gədan ka mədzatay a ndo hay kiye zlam na, hutel tay niye hay.

¹¹ Bəy tay na, gawla nakə a ləvay gər a bəd nakə kutsik bagwar eye fakalaw mandza eye mə dəma aye. Tə zalay tə bazlam i Yahuda hay na, Abaddon. Tə bazlam i Gərek bəbay tə zalay Apoliyon. Andza məgwede: Nengeye ndo məbəzle wu hay.

¹² Dəretsətseh makurre eye ki ye abəra mə dəma. Siye dəretsətseh hay sulo ta deyewe ye sa.

¹³ Gawla i Mbəlom maməkwa eye a fa tolom ŋgay. Na tsəne mətsike me a tsənew abəra ka dəram i təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye wal wal fad. Təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom niye maŋgara eye ta gura, mapa eye kame i Mbəlom.

¹⁴ A gwaday a gawla i Mbəlom maməkwa eye: «Pəla tay ha gawla niye hay fad tə bər tay ha ka me i dəlov bagwar eye niye tə zalay Efrat aye.»

¹⁵ Gawla neheye fad tə tsik fataya aye na, Mbəlom a patay məpesle həlay hərwi ada tā ge məsler ma məve eye niye, ma kiye eye niye, ma məhəne eye niye ada ma bəre eye niye. Andza niye a həl tay ha na, hərwi ada tā ŋgəna ha məndzibəra təv mahkar. Təv nəte na, ta bəbazl abəra

mə dəma ndo hay kədəts. Kwayaŋŋa ahəl nakə mətsike me niye a gwaday a gawla i Mbəlom «Pəla tay ha» aye na, gawla i Mbəlom niye a ye, a pəla tay ha.

¹⁶ Tsa na, sidzew hay haladzay ti yaw, nəte ye mandza eye ka pəles hay. Nəte ye nday na, ta tsikeŋ. Nəte ye na, gwezem temerre sulo madzəga gwezem.

¹⁷ Ma məsine ga na, na ŋgatay a pəles hay ada ta ndo neheye mandza eye fataya aye. Nəte ye na, peteked i vərəm ka bo slala mahkar. Siye hay ndozza andza ako, siye hay a zəba mbəlommbəlom, siye hay a zəba kudewawa kudewawa. Gər i pəles niye hay ta ndzəkit bo andza gər i zil. Ako ta geŋgis eye a ndohwaw abəra mə bazlam tay hay ada tə wu eye andaya a təmawa wafafa andza wur i asana.

¹⁸ Dəretsətseh neheye wal wal mahkar aye a kəd tay ha ndo hay. A kəd tay ha na, ma təv nakə a ŋgəna ha mahkar a zla nəte aye. Dəretsətseh neheye wal wal mahkar aye na, ako, geŋgis ada tə wu nakə a təma andza wur i asana aye. Tə ndohwaw abəra mə bazlam i pəles hay, ta bəbazl tay ha ndo hay.

¹⁹ Andza niye, maa vəl gədan a pəles hay ka məge wu nakə lele bay aye a ndo hay na, bazlam tay. Ane tuk na, hutel tay hay tə gawatay dəretsətseh a ndo hay dərmak. Hutel tay hay na, a ndzəkit bo dədœ, gər fataya andza gər i dədœ, tə dzawa tay ha ndo hay.

²⁰ Siye i ndo neheye ta zəkaw aye ta mət tə dəretsətseh neheye mahkar aye bay, nəte ye huya ta gər ha mezeleme tay bay. Nəte ye faya ta dəslyay ha gər a fakalaw ada a kule neheye bo tay aye tə ŋgar aye. Faya ta ŋgariye kule niye hay ta gura, siye hay ta bəre, tə kwar, tə mbəzew ada siye hay ta lambad ta mayako. Wu neheye na, tə ŋgatay a dəre bay, tə tsəne wuray kwa tsekweŋ bay, ta həhal bay. Ane tuk na, nəte ye faya ta dəslyatay ha gər huya.

²¹ Ndo neheye dərmaḱ nəteye faya ta kədiye ndo hay huya. Ta gər ha məge masuwayaᅇ bay. Nəteye madaᅇ eye hay ada ta məge madama, nəteye faya ta kəliye. Nəteye faya ta giye huya andza niye, ta gər ha mezeleme bay.

10

Gawla i Mbəlom tə dərəwel wawa eye

¹ Ma dəba eye na, na ᅇgatay a gawla i Mbəlom mekeleᅇ eye, gədaᅇ eye haladzay, a mbəzlaw mə mbəlom. Peteked ᅇgay nakə ka bo aye na, pazlay. Kulay a lawara na gər ᅇgay həndits. Da'ar ᅇgay a wuzl dəre andza pat. Sik ᅇgay hay andza dərneh i ako.

² Dərəwel wawa eye mə həlay ᅇgay, mahəndəka eye. A pa na sik i həlay i mənday ᅇgay ka gər i bəlay. Sik i həlay i gula na, a pa na, ka dala.

³ A wuda ta magala. Mawude ᅇgay niye na, a ləv andza maᅇgərəze i zıl. A wuda andza niye na, na tsəne maləve i mbəlom madzəga tasəla hərwi mambədaw faya.

⁴ Na tsəne maləve i mbəlom niye na, həbe a seᅇ məwetse wu nakə a tsik aye. Ane tuk na, na tsəne mətsike me mekeleᅇ eye mə mbəlom, ndoweye a gwad: «Kā watsa wu nakə maləve i mbəlom a tsik aye bay. Bazlam neheye na, ndəray mâ sər bay.»

⁵ Gawla i Mbəlom niye a pa na sik ᅇgay nəte ka gər i bəlay, neᅇged ka dala aye na, a zla həlay i mənday a mbəlom,

⁶ a mbada ta məzele i Mbəlom, hərwi Mbəlom na, ma ndziye ka tor eye, kə ge magərmbəlom tə wu neheye mə dəma aye tebiye, kə ge məndzibəra tə wu neheye mə dəma aye tebiye, kə ge bəlay tə wu neheye mə dəma aye tebiye. Gawla i Mbəlom niye a mbada na, a gwad: «Wu nakay ma giye bo kwayaᅇᅇa anəke.»

⁷ A gwad sa: «Aza gawla i Mbəlom matasəla eye kə fa tolom ᅇgay na, Mbəlom ma ndəviye ha wu ᅇgay neh-eye maᅇgaha eye, ma giye andza nakə

a tsikatay a ndo i məsler neheye ta dā ha bazlam ᅇgay aye.»

⁸ Ndo nakə a tsikeᅇew me mə mbəlom aye, a gwedeᅇew sa: «Do, zla dərəwel niye mahəndəka eye mə həlay i gawla i Mbəlom nakə malətsa eye, sik ᅇgay nəte ka gər i bəlay, neᅇged ka dala aye.»

⁹ Na ye ka təv i gawla i Mbəlom niye, na həndzəd naha ka təv ᅇgay, na gwaday: «Vələᅇ dərəwel wawa eye niye.»

A gwedeᅇ: «Zla, həpəd. Ka həpədiye na, ma tsəhəniye fakaya mə bazlam andza wum. Ane tuk na, ka sədaka na a huᅇ na, ma təriye sərəkeke.»

¹⁰ Tsa na, na zla dərəwel niye mə həlay i gawla i Mbəlom aye, na həpəd. A tsəhən mə bazlam ga andza wum. Na sədaka na a huᅇ na, a təra ᅇgway sərəkeke.

¹¹ Tsa na, tə gwedeᅇ sa: «Ka diye ha bazlam i Mbəlom nakə ma tsikiye ka slala wal wal aye, ka gəma hay, ka bəy tay hay aye. Kwa neheye tə tsik bazlam i gəma hay wal wal aye, ka diye ka dətay ha.»

11

Ndo məhəle mbal i Mbəlom hay sulo

¹ Ma dəba eye na, tə vələᅇ sakwal andza wu mələve wu nakə tə ləwawa ha aye. Tsa na, tə gwedeᅇ: «Lətse, do ta ləva na gay i məvəlay wu a Mbəlom ta təv məvəlay wu a Mbəlom. Pasla tay ha ndo neheye tə dəslaway ha gər a Mbəlom mə dəma aye.

² Ane tuk na, kâ ləva na dalabəra eye nakə ma bəra aye bay, gər ha andza niye hərwi Mbəlom ka mbərəm məvəlatay ha a ndo neheye tə sər na bay aye. Ta mbəzliye ha gəma niye tsədəᅇᅇa, gay i Mbəlom mə dəma aye ma kiye kuro kuro faᅇ gər eye sulo.

³ Na sləriye tay ha ndo neheye sulo ta tsikiye ka neᅇ aye. Ta piye ka bo peteked i mətuwe mədahaᅇ, ta diye ta diye ha bazlam a həlay niye. Andza məgwede na, ta diye ha məhəne gwezem temerre sulo tə kuro kuro məkwa.»

⁴ Nəteye na, dərizl i gərdəf ha sulo, tə zalatay *olive*, lalam hay sulo dərmak. Nəteye kame i Bəy Maduweŋ nakə faya ma ləviye məndzibəra aye.*

⁵ Tadə ndo mənə dəre tay hay a satay məgatay wu ŋwalak eye bay aye na, ako ma ndohwaweye abəra mə bazlam tay, ma bəbazliye tay ha ndo mənə dəre tay niye hay. Ndo mənə dəre tay hay ta mət na, andza niye, tsəved andaya mətəme bay.

⁶ Ahəl nakə faya ta diye ha bazlam ga aye, ta sliye faya mətsikay me a yam: «Kā pa bay» hus a pat nakə ta ndəv ha aye. Ta sliye faya mətsikay me a yam hərwi ada mâ təra bambaz. Ta sliye faya məvəlatay dəretsətseh a ndo i məndzibəra hay wal wal andza nakə a satay aye.

⁷ Ane tuk na, ahəl nakə aza ta ndəv ha mətsike bazlam i Mbəlom aye na, wu i pesl eye andaya ma tsalaweye fataya ma bədf nakə kutsik bagwar eye, ma giye fataya vəram. Ma sliye fataya, ada ma kədiye tay ha.

⁸ Mədahaŋ tay na, ndəray ma liye bay. Ta ndziye ka dala barbarra eye, ma wuzlahgəma bagwar eye nakə tə kədf mə dəma Bəy Maduweŋ tay aye. Məzele i gəma niye hay na, Sodom ta Ezipt.

⁹ Mədahaŋ tay na, ndo hay ka məndzibəra ma gwala hay wal wal ta deyeweye, kwa slala ka waray ka waray aye, kwa ndo neheye tə tsik bazlam i gəma waray waray aye, kwa gəma hay, ta zəbiye ka mədahaŋ tay məhəne mahkar tə məzaw. Ta kərahiye ndo hay tâ la tay ha bay.

¹⁰ Ma deyete ye a gər a ndo i məndzibəra hay haladzay hərwi ta kədf tay ha ndo neheye sulo aye. Ta giye magurlom, ta vəliye a bo wu kəriye. Ta ŋwasiye hərwi ndo məde ha bazlam i Mbəlom neheye sulo aye ta gatay dəretsətseh a ndo i məndzibəra hay haladzay tə bazlam i Mbəlom nakə faya ta diye ha aye.

¹¹ Ahəl nakə məhəne mahkar ta

məzaw a ye abəra mə dəma na, Mbəlom a vəzl məsəfəre ŋgay a ndo neheye sulo aye hərwi ada tâ huta sifa. Mbəlom a vəzl a dəma məsəfəre ŋgay na, tə lətse ka mbəlom. Ndo neheye tebiye tə ŋgatatay aye na, ta dzədzar haladzay.

¹² Tsa na, ndo neheye sulo aye tə tsənew mətsike me bagwar eye mə mbəlom, a gwadətay: «Tsalumaw kənaŋ a gəma.» Tsa na, pazlay a ŋgaha tay ha, tə tsal a mbəlom, ndo mənə dəre tay hay faya ta zəbiye fataya.

¹³ Kwayaŋŋa a həlay niye dala a bəl haladzay dzekiḅ dzekiḅ. Gəma a ŋgəna kuro, nəte ŋgay eye a mbəzl hele hele. Ndo hay gwezem tasəla ta mət hərwi dala nakə a bəl aye. Siye i ndo neheye nəteye ta mət təbey aye na, ta dzədzar haladzay, ta zambadəy a Mbəlom nakə mə mbəlom aye.

¹⁴ Andza niye, dəretsətseh masulo eye ki ye abəra mə dəma. Dəretsətseh mamahkar eye ma deyeweye.

Tolom matasəla eye

¹⁵ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom matasəla eye a fa tolom ŋgay. Mətsike me bagwar eye hay ta ləvwaw mə mbəlom, tə gwad:

«Bəy Maduweŋ kway Mbəlom ta Kəriste ŋgay ta pa mələve i bəy tay ka məndzibəra.

Mbəlom ma ləviye ka tor eye.»

¹⁶ A ndəv ha mətsike me na, madugula neheye kuro kuro sulo gər eye fədf mandza eye ka təv məndze i bəy kame i Mbəlom aye tə dəkw gurmets kame i Mbəlom, tə dəslay ha gər.

¹⁷ Tə gwad:

«Bəy Maduweŋ Mbəlom bagwar eye, nəkar andaya anəke ada nəkar andaya ahəl niye.

Nəmaa gaka sisəe hərwi gədaŋ yak, hərwi ka həl ka pa wu hay tebiye a həlay yak, ka da ha nəkar na, bəy.

¹⁸ Siye i slala i ndo neheye ta təra ndo yak hay bay aye na, ta ge mevel ka nəkar haladzay.

* 11:4 Zəba mə Zakari 4.1-14.

Anəke na, həlay eye kə slaw nəkar ka giye fataya mevel.

Həlay i məge sariya ka mədahan hay kə slaw.

Həlay nakə ka vəlateye wu i merəbe a ndo i məsler yak neheye faya ta da ha bazlam yak aye.

Ka vəlateye wu i merəbe tay a ndo yak hay tebiye,

kwa a ndo neheye makətsa bo eye,

kwa a ndo neheye bagwar eye, ka vəlateye a ndo neheye faya ta rəhakeye ha gər eye tebiye.

Ndo neheye faya ta nasiye ha məndzibəra aye na,

ka bəbazliye tay ha hele hele.»

¹⁹ A ndəv ha mətsike na, gay i mədəslay ha gər a Mbəlom a həndək mə mbəlom tuwan. Zlangatsa nakə dərewel i məbere dzam mə dəma aye na, andaya mə gay eye niye. Anəke na, kwa way kə ngatay. Mawutsede hay ta wutsede wutsid wutsid. Maləve i mbəlom ka ngərəz, dala kə bəl ada ndzalala hay ta kutsaw haladzay.

12

Ngwas ta gədam bagwar eye

¹ Ma dəba eye na, wuye a mbəzlaw mə mbəlom, a ge masuwayan. Na ngatay a ngwas eye andaya, peteked ngay nakə ka bo aye na, pat. Kiyə mə hud i sik ngay. Peteked nakə a bər a gər aye na, wurzla hay kuro gər eye sulo, peteked ngay niye a bər a gər aye na, andza dzagwa i bəy.

² Ngwas eye niye na, ta wawa mə hud, faya ma wiye ada neŋgeye faya ma ndalamiye ha. Neŋgeye faya ma wudiye ka bo hərwi a wur faya.

³ Wu mekelen eye a ge masuwayan haladzay, a mbəzlaw abəra mə mbəlom sa. Wu niye na, bagwar eye a zəba ndozza andza ako, a ndzəkit bo gədam. Gər ngay hay tasəla, hərikke hərikke tə dzagwa i bəy hay tasəla. Dəram hay andaya faya kuro.

⁴ Wurzla neheye ka magərmbəlom aye, a ngəna ha təv mahkar. A zla diye nəte, a ngwad tay ha ta hutel ngay ada a kutsa tay ahaya ka dala. A lətse ka

təv i ngwas niye faya ma wiye wawa aye, kə wa na, ma zliye wawa niye ma həpədiye.

⁵ Ngwas niye a wa wawa hasləka eye. Ma təriye bəy nakə ta gədan eye ma ləviye gəma hay wal wal aye tebiye. A wa na wawa niye na, tə zla na kwayanŋa tə hway ha ka təv i Mbəlom ada kame i təv məndze i bəy ngay.

⁶ Ane tuk na, ngwas niye a hway a kəsaf a təv nakə Mbəlom a ləvay ha bo aye. Mbəlom ma geye gər mə dəma. Ma ndziye məhəne gwezem ta temerre sulo tə kuro kuro məkwa.

⁷ Tsa na, tə ge vərəm mə mbəlom. Misel, gawla i Mbəlom, ta gawla ngay hay tə ge vərəm ta gədam. Gədam ta gawla ngay hay tə ge vərəm ta nəteye dərmak.

⁸ Ane tuk na, Misel ta gawla ngay hay tə sla fataya, ta həhar tay ha. Ta vəlatay tsəved məndze mə mbəlom sa bay.

⁹ Tə kala ahaya gədam niye bagwar eye a bəra. Neŋgeye na, guram i dədə nakə ahəl niye a vawatay gər a ndo i məndzibəra hay aye. Tə zalay na, bəy i məsəfəre neheye lele bay aye. Məzele ngay mekelen eye na, Fakalaw. Tə kala ahaya abəra mə mbəlom ka dala ta gawla ngay hay tebiye.

¹⁰ Ma dəba eye na, na tsənew mətsike me a ləvaw mə mbəlom, a gwad:

«Anəke na, Mbəlom kə təma may ha.

A da ha na, neŋgeye a ze wu hay tebiye,

bəy na, neŋgeye.

Anəke na, ka ngatakway a Kəriste ngay ka bəz ha gədan ngay

hərwi ta kala ahaya ndo nakə a həlawatay na sik a malamar kway hay aye.

A həlawa fataya me ka təv i Mbəlom ta həvad ta həpat, pat pat.

¹¹ Ane tuk na, nəteye na, ta sla faya.

Tə sla faya na, hərwi Wawa i təban a mbəda tay ahaya tə bambaz ngay.

Tə sla faya sa na, hərwi bazlam i Mbəlom nakə tə dətay ha a ndo hay aye.

Tə vəl ha məsəfəre tay na, andza niye.

¹² Hərwi niye mənğwese mâ ge andaya mə mbəlom ada ta nəkurom neheye hay mə dəma aye, ɲgwasum tuk.

Nəkurom dala ta bəlay mata hute dəretsətseh na, nəkurom hərwi Fakalaw kə mbəzla naha ka təv kurom, dərev a ndalay haladzay.

Hərwi a sər ha məndze ɲgay na, a zəkayaw tsekweɲ.»

¹³ Gədam niye bagwar eye a zəba dərə ta kala ahaya mə mbəlom na, a pa bo ka mahəhere ɲgwas niye a wa wawa hasləka eye.

¹⁴ Ane tuk na, tə pay gwezleviyek sulo andza i matsəv hərwi ada mâ tsəv ha a kəsaf a təv nakə Mbəlom a ləvay ha bo aye. Mbəlom ma geye gər, ma ndziye mə dəma məve mahkar tə məzaw. Ma ndziye na, ma təv nakə gədam ma sliye məgəse na bay aye.

¹⁵ Gədam niye a vənahaw yam abəra mə hud haladzay andza dəlov, hərwi ada yam mâ pay bəzay a ɲgwas niye ada mâ zla na.

¹⁶ Ane tuk na, dala ka dzəna na ɲgwas niye. A ta ka bo bəra tsədək. Tsa na, a sa dəlov niye faya ma ndohwaw-eye abəra mə bazlam i gədam aye.

¹⁷ Gədam a ɲgatay andza niye na, dərev a ndalay ka ɲgwas niye haladzay. A mbədə gər a dəba, a ye a ge vərəm ta wawa i ɲgwas niye hay. Wawa niye hay na, ndo neheye faya ta rəhay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye ada faya ta diye ha bazlam i Yesu aye.

¹⁸ Gədam niye a ye, a ndza ka me i bəlay.

13

Wu i pesl hay

¹ Tsa na, na ɲgatay a wu i pesl wuray a ndohwaw abəra ma bəlay. Gər hay faya tasəla ada dərəm hay faya kuro. Ka dərəm neheye tebiye na, dzagwa

i bəy faya hərikke hərikke. Ka gər neheye tasəla aye na, tə watsa fataya məzele nakə lele bay aye, i mətsalay ka gər a Mbəlom.

² Wu i pesl niye na, a ndzəkit bo dəvar. Sik ɲgay hay andza sik dərleɲge. Bazlam ɲgay andza bazlam i zil. Gədam a vəlay gədaɲ ɲgay haladzay a wu i pesl niye. Tsa na, a vəlay tsəved mâ ye, mâ ndza ka təv mədze i bəy ɲgay.

³ Na zəba ka wu i pesl niye, gər ɲgay nəte na, andza ta gay mbəlak. Kə sər məməte ha. Ane tuk na, mbəlak ɲgay niye a paha. Wu i pesl niye a gatay a ndo i məndzibəra hay andza masuwayaɲ. Ndo hay ta dazlay məpay bəzay.

⁴ Nəteye tebiye tə dəslay ha gər a gədam dərmağ hərwi nakə a vəlay gədaɲ a wu i pesl niye aye. Tə dəslay ha gər a wu i pesl dərmağ, tə gwad: «Gədaɲ eye andza wu i pesl nakay na, way? Mata sle məge vərəm ta neɲgeye na, way? Ndərəy andaya andza neɲgeye bay.»

⁵ Tə vəlay tsəved a wu i pesl niye ka məge zlapay kame i ndo hay ada ka mətsalay ka gər a Mbəlom. Tə vəlay tsəved ka məge andza niye na, kiye kuro kuro fad gər eye sulo.

⁶ A dazlay a mətsalay ka gər a Mbəlom. A tsalay ka gər a məzele i Mbəlom ada a təv nakə Mbəlom mandza eye mə dəma aye. Ada a neheye mandza eye mə mbəlom aye dərmağ.

⁷ Ta vəlay tsəved ka məge vərəm ka ndo məpe mədzağ gər hay ka Yesu dərmağ ada mâ ɲgwasa fataya. Ta vəlay gədaɲ ka mələve kwa gwala waray waray, mələve kwa slala waray waray, kwa ndo neheye tə tsik bazlam i gəma waray waray aye ada ka gəma hay tebiye.

⁸ Ndo i məndzibəra hay tebiye ta dəslay ha gər. Maa zəkaw na, ndo neheye tə watsa məzele tay a dərwele nakə tə watsa a dəma məzele i ndo neheye ta huta sifa aye. Nəteye tə watsa məzele tay na, kwa ahəl nakə ta ge məndzibəra zuk bay aye. Dərwele

nakay na, i Wawa i tɔ́ɓaŋ nakə tɔ́ kəd na ahəl niye aye.

⁹ Ndo nakə zləm andaya faya hərwi mətsəne na, m̄a pay zləm a wu nakə na tsikiye lele.

¹⁰ Mbəlom a gwad: «Ndo nakə tɔ́ wa na hərwi ada ndo m̄ane d̄are ŋgay t̄a gəs na na, ta gəsiye na dedek.» Tadə Mbəlom kə gwad: «T̄a kəd na ta maslalam» na, ta kədiye ta maslalam dedek. Kə ge andza niye na, ndo m̄ape m̄ədzal gər hay ka Yesu t̄a səmay naha, t̄a gər ha tsəved i Mbəlom bay. Andza niye, ta ndziye ɓəŋɓəŋ.

¹¹ Ma d̄əba eye na, na ŋgatay a wu i pesl mekeleŋ eye a ndohwaw abəra ma bəd. Dəram ka gər ŋgay sulo andza wawa i tɔ́ɓaŋ. Ane tuk na, a tsik me andza i gədam.

¹² Gədaŋ ŋgay andaya andza i wu i pesl nakə kurre aye. A gawa wu neheye a ge masuwayaŋ aye kame i wu i pesl nakə a tsalaw ma bəlay aye. A gatay kutoŋ a ndo i m̄əndzibəra hay ada a wu siye hay tebiye, a gwadətay: «Dəslumay ha gər a wu i pesl nakə mbəlak ŋgay a paha aye.»

¹³ Kə ge wu neheye a ge masuwayaŋ aye haladzay. Kə ge wu nakə ada ako m̄a mbəzlaw abəra mə mbəlom aye. A yaw ka m̄əndzibəra, ndo hay tebiye ta ŋgatay

¹⁴ a vatay gər a ndo i m̄əndzibəra hay hərwi ta vəlay tsəved ka m̄age wu neheye a ge masuwayaŋ aye kame i wu i pesl nakə kurre aye. A gwadətay: «Gum kule hərwi m̄ədəslyay ha gər a wu i pesl nakə kurre tɔ́ gay mbəlak ta maslalam, ane tuk na, kə mət bay aye.»

¹⁵ Wu i pesl niye masulo eye a huta gədaŋ mavəzle məsəfəre a kule niye a ndzakit bo andza wu i pesl aye hərwi ada m̄a tsik me, ada ma sliye faya məkədə ndo neheye ta kərah m̄ədəslyay ha gər aye.

¹⁶ A gatay kutoŋ a ndo hay tebiye, wawa hay, bagwar hay, kwa ndo i zlele hay, kwa a ndo i mətawak, kwa beke hay, kwa a ndo neheye beke eye hay bay aye, a gatay kutoŋ ka matəme

ŋgodgor ka həlay i m̄ənday kəgəbay ka da'ar aye.

¹⁷ Ndo nakə ŋgodgor niye andaya faya bay aye na, ma sliye faya masəkəme wu kəgəbay məsəməke ha wu bay. Ŋgodgor niye na, məzele i wu i pesl niye ada m̄əpesle wu i məzele ŋgay.

¹⁸ Ane tuk na, ndo hay t̄a ge metsehe lele. Ndo nakə a tsah aye na, lamba niye a say m̄əgwede mey na, ma sliye faya məsəre. Lamba niye a d̄a ha na, ndo zezeŋ hay. Lamba niye na, temerre məkwa tɔ́ kuro kuro məkwa gər eye məkwa.

14

Dəmes nakə ndo i Mbəlom hay ta giye aye

¹ Na zəba d̄are sa na, na ŋgatay a Wawa i tɔ́ɓaŋ malətsa eye ka mahəmba nakə tɔ́ zalay mahəmba i Siyoŋ aye. Neŋgeye ta nəteye, məzele ŋgay ta məzele i Mbəlom Bəba ŋgay mawatsa eye ka da'ar. Ndo niye hay na, nəteye gwezem temerre tɔ́ kuro kuro fad gər eye fad (144 000).

² Tsa na, na tsəne mətsike me a tsənew mə mbəlom. A ləv andza yam nakə a vaw mə mahəmba aye. A ləv andza maləve i mbəlom. Mətsike me nakə na tsəne aye a ləv lele andza faya ta fiye gandzaval.

³ Maa ge dəmes niye na, ndo neheye gwezem temerre tɔ́ kuro kuro fad gər eye fad (144 000) na ŋgatay aye. Nəteye malətsa eye kame i təv m̄əndze i bəy Mbəlom, kame i madugula hay ada kame i wu neheye fad nəteye ta məsəfəre aye. Nəteye faya ta giye dəmes wedeye. Dəmes niye ndəray ma sliye faya m̄age bay. Maa ge dəmes niye na, ndo neheye Mbəlom a m̄ədatay ahaya abəra ka m̄əndzibəra aye dekdek tsa.

⁴ Nəteye na, tsədaŋŋa mənese kwa tsekweŋ andaya fataya bay. Ta ge madama bay. Nəteye na, Wawa i tɔ́ɓaŋ ma diye kwa a ŋgay na, tɔ́ paway bəzay. Mə walaŋ i ndo i m̄əndzibəra hay Mbəlom a mbəl ha na, nəteye

hərwi ada tâ tərä i ngay ada i Wawa i təbaŋ.

⁵ Ta raw me dāda bay, mənese andaya fataya kwa tsekwen bay.

Gawla i Mbəlom hay mahkar

⁶ Tsa na, na ngatay a gawla i Mbəlom neŋged faya ma tsəviye ka magərmbəlom. Faya ma deyeweye mədə ha Labara Nğwalak eye nakə ma ndziye ka tor eye. Ma diye ma datay ha a ndo i gəma hay tebiye, a gwala hay tebiye, a ndo neheye tə tsik me i gəma waray waray aye tebiye ada slala hay tebiye.

⁷ Gawla i Mbəlom niye a tsikatay ta magala, a gwadatay: «Rəhumay ha gər a Mbəlom, zambadumay, hərwi həlay məgatay sariya a ndo hay kə slaw. Dəslumay ha gər. Maa ge magərmbəlom ta dala ada ta yam hay na, neŋgeye.»

⁸ Tsa na, na ngatay a gawla i Mbəlom masulo eye a yaw ma dəba i gawla i Mbəlom nakə kurre aye sa, a gwad: «Ka ndəv tsiy! Babilon gəma bagwar eye ma mbəzliye, ta dedək ka mbəzl hele hele. Ka bəz ha mənese ngay nakə a yay a gər andza guzom aye, ka bəz ha kwa a gwala waray waray.»

⁹ Gawla i Mbəlom mamahkar eye a yaw sa. A tsik ta magala, a gwad: «Ndo neheye faya ta dəslay ha gər a wu i pesl niye a tsalaw ma bəlay aye ada faya ta dəslay ha gər a kule i wu i pesl niye, neheye ta təma nğodgor i wu pesl niye ka da'ar tay ada ka həlay tay aye na,

¹⁰ Mbəlom ma gateye dəretsətseh. Gəse tay na, Mbəlom ma rahateye ha tə dəretsətseh. Ndo neheye ta diye na, a ako ada a wuye a təma wafafa andza asana. Ta siye dəretsətseh kame i gawla i Mbəlom hay ada kame i Wawa i təbaŋ.

¹¹ Geŋgis i ako nakə faya ma gateye dəretsətseh huya aye ma ndəviye dāda bay. Nəteye tə dəslay ha gər na, a wu i pesl ada a kule i wu i pesl. Ta təma nğodgor ngay ka bo tay. Ta hutiye mazəzukw bo dāda bay. Ta həpat, ta həvad, ta siye dəretsətseh.»

¹² Nəkurom ndo məpe mədzał gər hay ka Yesu, nəkurom neheye faya ka rəhumay ha gər a bazlam i Mbəlom mapala eye aye ada ka pum mədzał gər kurom ka Yesu aye, səmumay naha.

¹³ Na tsəne mətsike me a tsənew mə mbəlom, a gwedeŋ: «Dazlay a məwetse anəke, do ha kame kame ndo neheye tə pa mədzał gər ka Bəy Maduweŋ aye ada neheye tə mət ma məpe mədzał gər ka Bəy Maduweŋ aye. Nəteye na, Mbəlom ma ta piye fataya ngama.»

Məsəfəre Tsədaŋŋa eye a mbəda faya, a gwad: «Ayaw, andza niye. Məsler tay na, ka ndəv, tâ zəzukw bo hərwi hohway i məsler tay a dā ha na, nəteye lele.»

Wu nakə ma ta ndzatay a gər a ndo hay ahəl nakə məndzibəra ma ndəviye

¹⁴ Na zəba dərə sa na, na ngatay a pazlay kwedək kwedək. Wuye andaya ka pazlay niye. Wu niye na, a ndzəkit bo ndo zezəŋ. Dzagwa i bəy nakə tə nğar ta gura aye mə gər ngay. Bembek mə həlay ngay. Bembek niye na, matasla eye lele hepepe.

¹⁵ Gawla i Mbəlom mekeleŋ eye a yaw abəra mə gay i mədəslyay ha gər a Mbəlom. A wuda ta magala, a gwadāy a ndo niye mandza eye ma pazlay aye: «Zla bembek yak ada dza ha daw, hərwi wu kə nah ka dala, kə slā mədze.»

¹⁶ Tsa na, ndo nakə mandza eye ma pazlay aye a kal ha bembek ngay ka dala, a dəs na wu nakə ka məndzibəra aye tebiye.

Mbəlom ma ta gateye dəretsətseh a ndo i sewed hay

¹⁷ Tsa na, na ngatay a gawla i Mbəlom neŋged mə mbəlom. A yaw abəra mə gay i Mbəlom. Bembek mə həlay, matasla eye hepepe dərma.

¹⁸ Gawla i Mbəlom neŋged a yaw abəra ka təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye. Neŋgeye na, a ləvay gər a ako. A yaw a zalay a gawla i Mbəlom nakə bembek matasla eye hepepe mə həlay ngay aye ta magala, a gwadāy: «Zəba ka hohway i dərizl i

gərdaf neheye ka məndzibəra aye, ta nah. Zla bembek yak, do ta dəs.»

¹⁹ Andza niye, gawla i Mbəlom niye a kal ha bembek ŋgay ka dala, a ye a dəs hohway i wu neheye abəra ka dala. A həl hohway niye hay, a ye a kwats ha ka təv nakə bagwar eye ta sləratawa a dəma hohway hay hərwi maditse yam eye nakə mə dəma aye. Təv niye a da ha na, mevel i Mbəlom.

²⁰ Təv nakə ta sləratawa a dəma hohway hay aye na, dərəŋ ta wuzlahgəma. Ahəl nakə faya ta ditsiye na, maa ŋgəzaw abəra mə dəma na, bambaz düh. A va tuwwa andza yam nakə faya ma viye mə magayam aye. A va na, kilometer temerre mahkar. Tadə pələs mâ lətse a dəma na, ma zəbaweye abəra mə dəma bay. Mata zəbaw na, gər eye dəkdek.

15

Gawla i Mbəlom hay tasəla tə dəretsətseh hay tasəla

¹ Ma dəba eye na, na ŋgatay a wu mekeləŋ eye a ge masuwayaŋ mə mbəlom. A geŋ hərbaəkka. Na ŋgatay a gawla i Mbəlom hay tasəla, kwa way dəretsətseh nəte nəte mə həlay tay. Neheye na, maduk i duk i dəretsətseh hay hərwi ta ndəviye ha na, mevel i Mbəlom.

² Tsa na, na ŋgatay a wu eye andza bəlay a wuzl dərə andza malam, ako mə dəma dərma. Na ŋgatatay a ndo neheye tə sla ka wu i pesl niye aye ada nəteye ta dəslyay ha gər a kule ŋgay təbey aye. Nəteye ta kərah matəme ŋgodgor i məpesle wu i məzele ŋgay nakə tə zalay məpesle wu aye. Nəteye malətsa eye ka me i bəlay niye a dəv andza malam aye. Nəteye na, ta gandzaval neheye Mbəlom a vəlatay aye mə həlay.

³ Nəteye faya ta giye dəmes andza i Musa ndo i məsler i Mbəlom nakə a gawa ahəl niye aye ta dəmes i Wawa i təbaŋ. Tə gwadawa:

«Bəy Maduweŋ Mbəlom, nəkar gədan eye ka gər i wu hay tebiye, məsler yak na, bagwar eye ada lele haladzay.

Nəkar Bəy i gəma hay tebiye, wu neheye faya ka giye na, mənese kwa tsekweŋ andaya mə dəma bay ada nəkar na, ndo i dedək.

⁴ Ndo hay tebiye ta dzədzaraka, Bəy Maduweŋ.

Ndəray ma kərahiye mazambadaka bay.

Ndo nakə tsədaŋŋa eye na, nəkar nəte ŋweŋ.

Ndo i gəma hay wal wal ta deyeweye kame yak

ta dəslyakeye ha gər

hərwi ndo hay tebiye ta ŋgatay a wu nakə faya ka giye na,

mənese kwa tsekweŋ mə dəma bay.»

⁵ Ma dəba eye, na zəba dərə na, na ŋgatay naha a madzawadzawa i mədəslyay ha gər a Mbəlom mə mbəlom mahəndəka eye tuwaŋŋa, gay nakə ta kərew tə peteked, ndo hay ta Mbəlom tə dzawa gər a dəma aye andaya mə dəma.

⁶ Na ŋgatatay naha a gawla i Mbəlom hay tasəla kwa way tə dəretsətseh nəte nəte mə həlay tay tə ndohwaw abəra mə gay i mədəslyay ha gər a Mbəlom. Ka bo tay na, peteked lele eye a dəv herre niye. Nəteye na, məbara bo eye mə dərev ta gura.

⁷ Wu nəte mə walaŋ i wu neheye fađ ta məsəfəre aye na, a ye naha a vəlatay gəse neheye tə vəd ta gura aye a gawla i Mbəlom neheye tasəla aye, kwa way nəte nəte. Gəse neheye tasəla aye maraha eye ta mevel i Mbəlom nakə ma ndziye ka tor eye aye.

⁸ Geŋgis a tsalaw, a rah a gay i mədəslyay ha gər a Mbəlom. Geŋgis niye a yaw na, hərwi məzlaḅ i Mbəlom ada hərwi ŋgay. Ndəray kwa nəte kə sla faya məfələkwe a gay bay hus dəretsətseh neheye tasəla mə həlay i gawla i Mbəlom hay aye ta ndəviye təday.

16

Dəretsətseh hay tasəla ma gəse

¹ Ma dəba eye na, na tsəne mətsike me a tsənew abəra mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye ɲgəlakəka ta magala, a gwadətay a gawla i Mbəlom hay tasəla: «Dum naha kutsum ha mevel i Mbəlom neheye maraha eye ma gəse ka məndzibəra aye. Kutsum ha na, tasəla tebiye.»

² Tsa na, makurre a ye a kuts ha wu nakə ma gəse ɲgay aye ka məndzibəra. A kuts ka dala kwayaɲɲa na, mbəlak neheye lele bay wene wene aye ada a wur haladzay aye a zəba ka ndo neheye ɲgodgor i wu i pesl andaya fataya ada tə dəslaway ha gər a kule aye.

³ Gawla i Mbəlom masulo eye a ye a kuts ha wu nakə ma gəse ɲgay aye a bəlay. Yam niye a təra andza bambaz i mədahaɲ. Wu neheye ma yam niye aye tə mət tebiye.

⁴ Gawla i Mbəlom mamahkar eye a ye a kuts ha wu nakə ma gəse ɲgay aye a dəlov ada a bədiyəm hay. Ta təra bambaz dərmak.

⁵ Na tsəne, gawla i Mbəlom nakə a tsəpawa yam aye, a zambaday a Mbəlom, a gwad:

«Tsədəɲɲa na, nəkar nəte ɲgweɲ.

Nəkar andaya anəke ada ahəl niye nəkar andaya huya.

Ka ge na sariya nakay na, ta tsəved eye.

⁶ Ndo neheye ta kəd ndo məde ha bazlam yak hay
ada ta ndo yak hay.

Ka vəlatay bambaz hərwi ada t̄a sa andza nakə a ye ka bo aye.»

⁷ Tsa na, na tsəne mətsike me a tsənew abəra ma təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye, a gwad:

«Ayaw dedək Bəy Maduweɲ,

nəkar na, Mbəlom gədaɲ eye ka gər i wu hay tebiye,

nəkar na, ndo i dedək.

Ka giye sariya a ndo hay na, huya ta tsəved eye.»

⁸ Mafad i gawla i Mbəlom a kuts ha wu nakə ma gəse ɲgay aye ka pat. Tsa na, a vəlay gədaɲ a pat ka məwure haladzay andza ako hərwi ada m̄a fəka ndo hay.

⁹ Ane tuk na, ahəl nakə pat niye a fəka tay aye na, ta gər ha mezeleme tay bay. Ta kəma mazambaday a Mbəlom bay. Tə tsalay ka gər duh hərwi maa sləraw fataya dəretsətseh niye hay na, neɲgeye.

¹⁰ Gawla i Mbəlom mazlam eye a kuts ha wu nakə ma gəse ɲgay ka təv i bəy i wu i pesl niye. Ləvonɲ tekədəgəm a ge ma təv mələve bəy ɲgay. Ndo hay faya ta həpədiye zler haladzay hərwi faya ta siye dəretsətseh.

¹¹ Ane tuk na, ta gər ha mezeleme tay bay. Wu tay neheye lele bay tə gawa aye na, ta gər ha mezeleme bay. Nəteye faya ta tsaleye ka gər a Mbəlom nakə neɲgeye mə mbəlom aye hərwi mbəlak tay ada hərwi dəretsətseh tay nakə faya ta siye aye.

¹² Ma dəba eye gawla i Mbəlom maməkwa eye a ye a kuts ha wu nakə ma gəse ɲgay aye a magayam bagwar eye nakə tə zalay Efrat aye. Yam i magayam niye a sakwa hərwi ada bəy neheye ta deyeweeye abəra mə bəzay ta hutıye tsəved mətese mata ge vərəm.

¹³ Tsa na, na ɲgatay a məsəfəre neheye ɲgwalak eye bay hay aye mahkar. Nəteye na, andza makombodok hay. Neɲged na, a ndohwaw abəra mə bazlam i gədam, neɲged a ndohwaw abəra mə bazlam i wu i pesl, neɲged a ndohwaw abəra mə bazlam i ndo nakə a gwad neɲgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye.

¹⁴ Məsəfəre neheye ti yaw na, abəra mə fakalaw, tə gawa masuwayaɲ. Tə yawa a gay i bəy i məndzibəra hay tebiye, tə hayawa tay gər hərwi məge vərəm ka Mbəlom gədaɲ eye ka gər i wu hay tebiye pat nakə ma bəziye ha gədaɲ ɲgay aye.

¹⁵ Yesu a gwad: «Gum metsehe bəna, na diye naha na, andza məkal, ka sərumeye ka bo bay. Məɲgwese ma ndziye ka ndo nakə mandza eye tə peteked ɲgay ka bo aye. Neɲgeye mandza eye tsezlezleɲne hərwi ada ahəl nakə na diye naha neɲgeye ze peteked bay ada horoy m̄a gay kame i ndo hay bay.»

¹⁶ Məsəfəre neheye mahkar aye, tə hayatay gər a bəy hay na, a təv eye andaya Yahuda hay tə zalay Harmagedon.

¹⁷ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom matasəla eye a kuts wu nakə ma gəse ngay aye a magərmbəlom. Mətsike me a tsənew abəra ka təv mələve i bəy Mbəlom mə gay ngay məvəlay wu, a gwad: «Ka ndəv.»

¹⁸ Kwayanğa mawutsədə i Mbəlom a wutsədə, mbəlom a ləv ngwezłəts. Dala a bəl dzekiḅ dzekiḅ. Kwa ahəl nakə a ge ndo hay aye na, dala kə bəl dāda andza niye bay, a ze ha siye tebiye.

¹⁹ Dala a ta ka bo bəra ndzadəda, gəma bagwar eye a ngəna mahkar ada siye i gəma neheye ka məndzibəra aye tebiye ta mbəzl dərma. Babilon gəma bagwar eye a mayaw a gər a Mbəlom na, andza niye. A vəlay wu məse nakə a tsəhən bay aye ada a gwaday: «Sa, ndəv ha abəra mə dəma.»

²⁰ Dala neheye malawara eye ta yam aye tə dze a hud i yam tebiye ada mahəmba zəbol eye ta mbəzl bərəm bərəm.

²¹ Ndzalala bagwar eye hay həbəlāgəmgəm, tə mba haladzay tə kutsaw mə mbəlom ka ndo hay. Ndo hay tə tsalay ka gər a Mbəlom hərwi faya ta siye dəretsətseh ta ndzalala. Dəretsətseh niye na, lele bay wene wene aye, a ze ha siye tebiye.

17

Bazlam i ngwas nakə a gawa madama aye

¹ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom nətə mə walaṅ i gawla i Mbəlom neheye tasəla kwa way ta gəse mə həlay aye, a yaw ka təv ga, a gwedəṅ: «Dara hərwi ada nā bəzaka ha ngwas nakə a dā zləm, a gawa madama ma siye dəretsətseh. Ngwas məge madama niye a dā ha na, gəma nakə ta dəzl bəse ta magayam hay wal wal haladzay aye.

² Bəy i məndzibəra hay ta ge mezeleme ta neṅgeye ada ndo i

məndzibəra hay ta sa guzom ngay. Ta kwaya, ta ge mezeleme dərma.»

³ Tsa na, Məsəfəre Tsədanğa eye a yaw ka təv ga, a zla ga a ye ga ha a kəsaf. Ahəl nakə neṅ mə kəsaf aye na, na ngatay a ngwas mandza eye ka wu i pesl ndozza. Gər ngay hay tasəla, dərma ka gər niye hay kuro. Ka bo ngay na, məzele hay mawatsa eye faya haladzay. Məzele neheye hay lele bay aye, faya ta tsaleye ka gər a Mbəlom.

⁴ Ngwas niye na, petekəd ka bo ndozza andza bəre nakə a dəv haladzay aye, tə wu i məslawa, gura, ada tə kwar neheye lele haladzay aye. Gəse i gura mə həlay ngay. Gəse niye na, maraha eye tə wu neheye ngwalak eye bay aye. Andza məgwədə tə mezeleme nakə a gawa aye.

⁵ Ta watsa məzele ka da'ar ngay. Məzele ngay niye a dā wu mənṅaha eye, andza məgwədə: «Babilon bagwar i gəma, neṅgeye maya i ngwas neheye tə gawa madama aye ada tə wu ngwalak eye bay ka məndzibəra aye.»

⁶ Na zəba faya na, ngwas niye kə sa bambaz i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu. Tə kəd tay ha na, hərwi tə gwadawa parakka Yesu neṅgeye Bəy Maduweṅ, ada ngwas niye kə kwaya tə bambaz tay.

Na ngatay andza niye na, a geṅ hərbaḅəkka.

⁷ Gawla i Mbəlom niye a gwedəṅ: «A gaka hərbaḅəkka na, hərwi mey?» A gwad: «Tsəne, na dakeye ha wu nakə mənṅaha eye ka ngwas nakay aye ada ka wu i pesl nakə mandza eye faya aye. Wu i pesl niye na, gər hay faya tasəla ada dərma hay kuro.

⁸ Wu i pesl niye ka ngatay kurre na, neṅgeye andaya tə dərə. Ane tuk na, anəke na, neṅgeye andaya sa bay. Ma tsalaweye abəra ma bəd nakə kutsik bagwar eye aye. Ahəl nakə kə tsalaw aye na, Mbəlom ma dziye ha abəra mə dəma. Kwa ahəl nakə Mbəlom kə ge məndzibəra zuk bay aye na, Mbəlom kə watsa məzele a dərəwel nakə tə watsa a dəma məzele i ndo neheye ta

huta sifa aye. Siye i ndo hay andaya neheye kə watsa məzele tay a d̄erewel bay aye. Ndo neheye məzele tay mə d̄erewel bay aye ta ɲgatay a wu i pesl niye na, ma gateye h̄ərɓaɓəkka h̄ərwi a ndzawa neɲgeye na, andaya, anəke na, neɲgeye andaya sa bay ada pat mekelenj eye na, ma maweye mba.»

⁹ A gwedenj sa: «Ndo hay tâ huta metsehe h̄ərwi m̄atsəne wu neheye. Ḡər i wu i pesl neheye tasəla aye na, a d̄a ha mahamba hay tasəla nakə ɲgwas niye mandza eye faya aye d̄ərmak. A d̄a ha b̄əy hay tasəla.

¹⁰ Mə walaɲ tay na, b̄əy hay zlam m̄ələve i b̄əy tay ka ndəv. Neɲged̄ n̄əte na, neɲgeye andaya faya ma l̄əviye b̄əy ɲgay. Matasəla eye na, h̄əlay ɲgay eye kə slaw zuk bay. Aza h̄əlay ɲgay kə slaw na, ma ndziye h̄əlay tsekwenj tsa.

¹¹ Wu i pesl nakə ah̄əl niye neɲgeye t̄ə d̄əre aye ada anəke neɲgeye andaya t̄ə d̄əre sa bay na, neɲgeye na, mat-samahkar i b̄əy. Neɲgeye mə walaɲ i b̄əy neheye tasəla aye d̄ərmak. Ah̄əl nakə aza kə ndohwaw aye na, Mb̄əlom ma k̄ədiye na hele hele.

¹² «D̄əram neheye kuro ka ɲgatay aye na, a d̄a ha b̄əy hay kuro ta d̄eyew-eye. Ta yaw zuk bay. Mb̄əlom ma v̄əlateye ḡədaɲ h̄ərwi ada n̄əteye ta wu i pesl niye ta l̄əviye m̄ələve b̄əy ɓ̄əre n̄əte.

¹³ B̄əy neheye kuro aye m̄ədzal ḡər tay na, n̄əte. Ta ḡeye m̄əsler a wu i pesl ta ḡədaɲ tay peteh h̄ərwi ada m̄ā l̄əva b̄əy ɲgay.

¹⁴ Ta giye v̄əram ta Wawa i t̄əɓaɲ. Wawa i t̄əɓaɲ ma sliye fataya h̄ərwi neɲgeye na, B̄əy Maduwenj ka ḡər i b̄əy Maduwenj hay. Neɲgeye B̄əy a ze b̄əy hay tebiye. Ndo ɲgay hay faya ta pay b̄əzay na, t̄ə d̄ərev tay peteh. Neɲgeye a pala tay ha, a zalatay ada ta pay b̄əzay. Andza niye ta ɲgwasiye fataya t̄ə neɲgeye.»

¹⁵ Gawla i Mb̄əlom niye a gwedenj sa: «Magayam nakə ka ɲgatay ɲgwas niye a gawa madama mandza eye ka tsakay aye na, andza m̄əgwede: Slala

hay, ndo hay mb̄ərzəzza haladzay, ḡəma hay, ndo neheye t̄ə tsik kwa bazlam i ḡəma waray waray aye.

¹⁶ D̄əram neheye kuro ka ɲgatay aye ta wu i pesl niye d̄ərmak, ta neye d̄əre a ɲgwas niye. Ta buwiye wu hay tebiye ab̄əra mə h̄əlay i ɲgwas niye h̄ərwi ada m̄ā ndza bo k̄əriye. Ta ḡəsiye na ada ta h̄əp̄ədiye na. Siye nakə ka zəkaw aye na, ta kaliye ha a ako, ta f̄əkiye na ab̄əra mə d̄əma hurd̄ək hurd̄ək.

¹⁷ B̄əy neheye kuro m̄ədzal ḡər tay n̄əte aye ada t̄ə gay m̄əsler a wu i pesl niye h̄ərwi ada m̄ā l̄əva b̄əy ɲgay na, maa ge ha andza niye na, Mb̄əlom. Mb̄əlom a ge andza niye h̄ərwi ada t̄ə ge wu nakə a say aye. Wu i pesl ma l̄əviye b̄əy ɲgay hus ka wu nakə Mb̄əlom a tsik ah̄əl niye m̄ā ge bo.

¹⁸ ɲgwas nakə ka ɲgatay aye na, bagwar i ḡəma nakə ma l̄əviye b̄əy i m̄əndzib̄əra hay tebiye.»

18

Ḡəma i Babilon ka mb̄əzl

¹ Ma d̄əba eye na, na ɲgatay a gawla i Mb̄əlom neɲged̄ sa, faya ma mb̄əzlaweye ab̄əra mə mb̄əlom. Ḡədaɲ ɲgay na, bagwar eye haladzay. Ada mad̄əve ɲgay nakə a d̄əv aye na, a d̄əv dzaydzay ka m̄əndzib̄əra.

² A wuda ta magala, a gwad̄: «Babilon ḡəma bagwar eye ka mb̄əzl, Babilon ka mb̄əzl hele hele. Ka t̄əra t̄əv m̄əndze i m̄əsəf̄əre neheye lele bay aye. M̄əsəf̄əre lele bay eye hay kwa waray waray n̄əteye mandza eye mə d̄əma. Diyeɲ neheye lele bay aye, a satay a ndo hay bay aye n̄əteye mə d̄əma.*

³ Babilon ka mb̄əzl h̄ərwi kə v̄əlay ha bo ka m̄əge mezeleme. Ndo i ḡəma hay wal wal tebiye ta sa guzom ɲgay ada b̄əy hay ka m̄əndzib̄əra ta ge mezeleme ta neɲgeye. Ndo i tsakala hay ka m̄əndzib̄əra ta t̄əra zlele eye hay ta wu neheye a yatay a ḡər a ndo hay ka zal aye.»

⁴ Na ts̄əne m̄ətsike me mekelenj eye a ts̄ənew mə mb̄əlom sa, a gwad̄:

* 18:2 Z̄əba mə Bazlam mapala eye masulo eye 14.3-21.

«Nəkurom ndo ga hay, dumara abəra mə walaŋ tay
bəna ka tələkum həlay a mənese
ka ta sumeye dəretsətseh andza
nəteye dərmak.

⁵ Dumara abəra mə walaŋ tay
hərwi mənese tay a pasla bo bay
haladzay
ada Mbəlom kə mətəsa ha gər bay.

⁶ Gumatay dəretsətseh andza nakə
nəteye tə gatay a ndo hay aye.
Wu nakə tə gatay a ndo hay aye
na, gumatay mâ ze niye.

Tadə nəteye tə vəlay guzom a ndo gəse
nəte na,
rahumatay ha gəse sulo.

⁷ Gumatay dəretsətseh haladzay
hərwi ada dərev mâ ndalatay.

Tə gwad nəteye gədaŋ eye hay ha-
ladzay ada tə ndayawa wu
mənday lele.

Tə gwaday a gər tay sa na, nəteye
bəy bagwar eye hay.

Tə gwad gəma tay na, ma giye
dəretsətseh andza madakway
i ŋgwas təbey,
dada mədahaŋ ma ndzateye a gər
təbey.

⁸ Hərwi niye, dəretsətseh ma deyew-
eye fataya na, ka nəte eye.

Dəvats, mədahaŋ ada mandərzlaŋ
ta deyeweye a gəma tay pat eye
nəte

hərwi Bəy Maduweŋ Mbəlom neŋgeye
Mbəlom bagwar eye.

Mata ge sariya na, neŋgeye.

⁹ «Ahəl nakə bəy hay ka məndzibəra,
neheye tə gawa mezeleme ta gəma
niye ta geŋgis i ako nakə faya ma
təmiye gəma niye na, ta tuwiye hal-
adzay, ta giye dəmes i mədahaŋ hərwi
ahəl niye nəteye mandza eye ma
wiya.

¹⁰ Ta diye, ta lətsiye dərəŋ hərwi
zluwer ma gateye tə dəretsətseh niye.
Ta gwadiye:

“Waawayah! Waawayah!

Nəkar Babilon gəma bagwar eye nakə
gədaŋ yak a gawa andaya aye,
ka mbəzl hele hele bəre nəte na,
kəkay?”

¹¹ «Ndo i tsakala hay ka məndzibəra
ta tuwiye ada ta giye dəmes i
mədahaŋ dərmak hərwi gəma nakə
a təma aye, ndəray kwa nəte andaya
mə dəma sa bay. Ndəray andaya
masəkəme wu i tsakala tay bay?

¹² Wu niye hay na, gura ta bəre,
kwar lele eye hay wal wal, ada pe-
tekef ndozza eye, petekef ŋgwalak
eye hay wal wal. Wu neheye ndo i
tsakala hay ta səkəməwa ha aye na,
dərizl i gərdaŋ neheye lele haladzay
ada tə wu neheye ta lambad tə zler
i bəgəne aye ada ta mayako lele eye
hay. Ta lambad ta bəre, tə kwar.

¹³ Ndo niye hay ta səkəməwa ha
mal nakə a ze huŋŋa aye wal wal
dərmak ada ta slambah neheye a ze
lele aye. Ta səkəməwa ha guzom
ada mal, bəle ada gufa, sla hay, təbaŋ
hay, pəles hay, muta i pəles hay ada
beke hay andza məgwede ndo zezeŋ
hay. Ane tuk na, ndəray andaya
masəkəme fataya abəra wu niye hay
sa bay.

¹⁴ «Tə tuwa, tə gwadatay a ndo
i gəma niye hay: “Wu neheye a
yawakum a gər aye ta təma ta ako.
Zlele kurom tə wu kurom lele eye hay
andaya sa bay, ka hutumeye sa bay.”

¹⁵ Ndo i tsakala neheye ta təra zlele
eye hay tə masəkəme ha wu ma gəma
niye aye na, ta lətsiye dərəŋ ta gəma
niye. Zluwer a gatay tə dəretsətseh
bagwar eye. Ta tuwiye haladzay ada
ta giye dəmes i mədahaŋ.

¹⁶ Ta gwadiye: “Waawayah, wa-
awayah, gəma bagwar eye ka mbəzl.
Neŋgeye a ndzawa na, andza ŋgwas
nakə a pa ka bo petekef ndozza aye
ada tə petekef neheye zler i mətul
zler i mətul ada tə siye petekef lele
eye haladzay aye. A pawa ka bo wu
i maslawa, tə ge ta gura, tə kwar neh-
eye lele aye.

¹⁷ Wu hay tebiye a təma andza niye
tsa duh!”

«Ndo neheye faya ta diye tə
kwalalaŋ i yam ada ta bagwar tay
hay, ndo i tsakala neheye ti yawa a
tsekene tə kwalalaŋ i yam ada ta ndo

neheye tebiye nāteye mā kwalalaŋ i yam aye, ti ye tē lātse dāreŋ.

¹⁸ Ta zēba dāre, tē ŋgatay a geŋgis i ako nakē faya ma tēmiye gēma niye na, ta wuda ta magala, tē gwad: “Gēma andaya andza gēma nakay bagwar eye bay.”

¹⁹ Tē tuwa, tē ge dāmes i mādahaŋ, tē kuts bātekwew a gār dāslis dāslis. Ta wuda, tē gwad: “Waawayah, waawayah, gēma bagwar eye ka mbāzl. Anaŋ gēma nakē ndo neheye ta kwalalaŋ i yam aye ta huta zlele na, mā hēlay ŋgay. Bāre nāte tsa na, a mbāzl na, kākay?”

²⁰ «Nākurom neheye mā mbālom aye ŋgwasum! Gēma ka tēma! Nākurom ndo mēpe mēdzal gār hay ka Yesu, nākurom ndo i maslaŋ i Yesu hay ada nākurom ndo mēde ha bazlam i Mbālom hay, ŋgwasum hārwi Mbālom kē gay sariya ka wu nakē a gakum aye.»

²¹ Ma dēba eye na, gawla i Mbālom gēdaŋ eye, a ye a zla kwar bagwar eye andza ber i malēgāre, a kal ha a bēlay. Tsa na, a gwad: «Ta kaliye ha Babilon gēma bagwar eye andza niye, dāda ta ŋgateye sa bay.

²² Ndo hay ta tsēniye dāda mēdze gandzaval ma Babilon, mēge dāmes, mēfe fagam, mēfe tolom sa bay. Wu-ray kwa tsekweŋ ma giye andaya ma Babilon sa bay. Ndo malembedē wu hay ta giye andaya sa bay, malēgāre nakē a lēvawa abēra ma tēv kurom aye na, ndo hay ta tsēniye sa bay.

²³ Lalam kurom hay ta dēviye dza-ydzay ka niye sa bay. Ta tsēniye mābābāle wuray huwwa i ndo mēzle dahēlay hay mā gay kurom sa bay. Ahēl niye ndo i tsakala kurom hay ta ze ha siye i ndo i tsakala hay ka mēndzibēra tebiye. Ka vatay gār a ndo hay kwa mēŋgay ta madaŋ kurom. Hārwi niye nākurom ka nāsumeye andza niye.

²⁴ Mbālom a ŋgatay a bambaz i ndo mēde ha bazlam ŋgay hay, ada a bambaz i ndo ŋgay hay. Bambaz i ndo neheye ka mēndzibēra tebiye tē kēd tay ha aye na, ka gār tay.»

19

¹ Ma dēba eye na, na tsēne mētsike me a tsēnew mā mbālom andza ndo hay haladzay ta tsikiye me. Tē gwad: «Haleluya! Zambādumay a Mbālom.

Māa tēma tay ha ndo hay na, neŋgeye.

Neŋgeye mēzlaḅ eye, neŋgeye gēdaŋ eye a ze kwa mey.

² Neŋgeye na, ndo i dedek, a ge sariya ŋgay a ndo hay na, ta dedek.

Kē gēs na maya i ŋgwas neheye tē gawa madama aye.

Ŋgwas niye na, kē nas tay ha ndo hay ka mēndzibēra tebiye tē wu neheye lele bay aye.

Mbālom kē vēlay dāretsātseh a ŋgwas niye

hārwi nakē a kēd ndo i mēsler ŋgay hay aye.»

³ Ma dēba eye, tē ma faya sa, tē gwad:

«Zambādumay a Mbālom.

Geŋgis nakē a tsalaw abēra ma gēma niye aye na,

ma ndēviye bay, ma tsalaweye huya andza niye.»

⁴ Tsa na, madugula hay kuro kuro sulo gār eye fād ada wu neheye fād aye ta dēkw gurmets kame i tēv mēndze niye Mbālom mandza eye faya aye ada tē dēslay ha gār, tē gwad: «Haleluya! Nēkar Mbālom bagwar eye.»

Magurlom i mēzle dahēlay

⁵ Na tsēne mētsike me a tsēnew abēra ma tēv mēndze i bēy eye, a gwad:

«Zambādumay a Mbālom kway, nākurom ndo mēge mēsler ŋgay hay,

nākurom neheye ka rēhumay ha gār ta dedek,

kwa wawa hay kwa bagwar hay.»

⁶ Na tsēne mētsike me neŋged a tsēnew sa andza ndo hay haladzay mēbērzēzza faya ta tsikiye me. A tsēnew sa na, andza mazaw bagwar eye nakē a vaw ka mahēmba aye. A

tsənew andza maləve i mbəlom bagwar eye dərmak. Neñ faya na piye faya zləm na, mətsike me niye a gwad:

«Nəkar Mbəlom bagwar eye
hərwi Bəy Maduweñ Mbəlom
kway na, gədañ eye.

Maa ləva wu hay tebiye na, neñgeye.

⁷ Nğwasakwa, dərəv kway mâ ge lanlan lele.

Zambadəkway hərwi həlay eye
kə slaw.

Wawa i təbañ ma zliye dahəlay.

Dahəlay maləva bo eye tsiy, faya
ma həbiye.

⁸ Ta vəlay tsəved məpe ka bo peteked
nakə tsədañña,
ndəluḅ kwa tsekweñ andaya faya
bay aye,
ada nakə a dəv haladzay pəzləd
pəzləd aye.

Nğwalak nğwalak i peteked niye a da ha
na,

wu neheye nğwalak eye ndo məpe
mədzal gər hay ka Yesu tə ge
aye.»

⁹ Tsa na, gawla i Mbəlom eye an-
daya a gwedeñ: «Watsa a dərəwel
na, mənğwese ma ndziye ka ndo ne-
heye tə zalatay a magurlom i məzle
dahəlay i Wawa i təbañ aye.» Gawla i
Mbəlom niye a gwedeñ sa na: «Bazlam
neheye anañ aye na, dedək. A yaw na,
abəra mə bazlam i Mbəlom.»

¹⁰ Na tsəne andza niye na, na dəkw
gurmets kame nğay hərwi mədəslay
ha gər, ane tuk na, a gwedeñ: «Kâ
ge andza niye bay. Neñ dərmak na,
ndo i məsler i Mbəlom andza nəkar
ada andza malamar yak neheye tə pa
mədzal gər tay ka bazlam i Yesu nakə
a da ha aye. Dəslay ha gər düh na, a
Mbəlom.»

Maa vəlatay gədañ a ndo i maslañ i
Mbəlom na, bazlam nakay.

Vəram bagwar eye

¹¹ Ma dəba eye na, na nğatay
magərmbəlom mahəndəka eye
tuwañña. Pəles herre eye malətsa
eye mə dəma ada ndoweye andaya
mandza eye faya tunña, tə zalay na,
ndo i dedək ada ndo nakə a ge wu ta

tsəved aye. Ma giye sariya ada ma
giye vərəm ta dedək.

¹² Dəre nğay a dəv andza dərneh i
ako. Kə pa dzagwa i bəy a gər hal-
adzay. Ta watsa faya məzele. Ndəray
a sər məzele niye bay, maa sər na,
neñgeye nəte.

¹³ Kələmedze nğay nakə ka bo aye
na, bambaz faya haladzay. Məzele
nğay na, bazlam i Mbəlom.

¹⁴ Slala i sidzew hay wal wal mə
mbəlom tə pay bəzay. Nəteye mandza
eye ka pəles herre eye hay. Peteked
tay hay ka bo na, herre kwa tsekweñ
ndəluḅ faya bay dərmak.

¹⁵ Maslalam matasla eye hepepe,
a yaw abəra mə bazlam nğay. Ta
maslalam niye na, ma həhariye tay
ha ndo neheye ta təma bazlam nğay
bay aye. Ma təriye bəy ta gədañ
eye ka gər tay. Ma mbərasliye tay
ha mbərasl mbərasl andza hohway
neheye ta mbəraslawaya tay ha hərwi
məditsaw abəra mə dəma yam aye. A
da ha niye na, mevel i Mbəlom bag-
war eye.

¹⁶ Ta watsa məzele nğay ka peteked
nğay ada ka gwas nğay. Tə watsa na,
tə gwad: «Neñgeye na, bəy ka gər i bəy
hay tebiye. Bəy Maduweñ ka gər i bəy
maduweñ hay tebiye.»

¹⁷ Tsa na, na nğatay a gawla i
Mbəlom neñged malətsa eye ka pat. A
wuda ta magala, a zalatay a diyeñ ne-
heye faya ta tsəviye ta magərmbəlom
aye, a gwadatay: «Hayum gər, dumara
ndayum bagwar i magurlom nakə
Mbəlom a da aye.

¹⁸ Dumara həpədum slo i mədahañ
i bəy hay, həpədum slo i mədahañ
i sidzew hay tə slo i bəy tay hay.
Həpədum slo i pəles hay tə slo i ndo
neheye tə tsalawa faya aye ada tə slo
i ndo hay tebiye, kwa slo i beke hay,
kwa i ndo neheye nəteye beke hay
bay aye, kwa i bagwar hay, kwa i
wawa hay.»

¹⁹ Tsa na, na nğatay a wu i pesl niye
ada ta bəy i məndzibəra hay. Sidzew
tay hay tə haya gər hərwi məge vərəm
ta ndo nakə a tsal ka pəles herre eye
ada ta sidzew nğay hay.

²⁰ Ahəl nakə ta dazlay a vərəm aye na, ndo niye tə sidzew ŋgay hay tə gəs na wu i pesl ta ndo nakə a gwad nengeye ndo mæde ha bazlam i Mbəlom, azlakwa nengeye ndo mæde ha bazlam i Mbəlom bay aye. Maa ge masuwayaŋ kame i wu i pesl na, nengeye. Andza niye, a vatay gər a ndo hay ka matəme ka bo tay ŋgodgor i wu i pesl ada ka mædəslay ha gər a kule nakə a ge aye. Ahəl nakə tə gəs wu i pesl ta ndo niye a gwad nengeye ndo mæde ha bazlam i Mbəlom aye na, tə kuts tay ha a dəlov i ako tə dære. Ako niye a təma na, andza dəlov a təma andza gufa i wur i kudamasara.

²¹ Sidzew i wu i pesl hay na, ndo niye tə pəles aye a kəf tay ha ta maslalam nakə a yawaw abəra mə bazlam ŋgay aye. Diyeŋ hay tebiye, tə yaw tə nda mədahaŋ tay, tə rah.

20

Bazlam nakə a tsik ka mæve gwezem aye

¹ Ma dəba eye na, na ŋgatay a gawla i Mbəlom faya ma mbəzlaweye abəra mə mbəlom, kəle mahəndəke abəra ma bəf nakə kutsik bagwar eye mə həlay ŋgay. Tsalalaw bagwar eye a mba haladzay mə həlay ŋgay dərma.

² A ye naha, a gəs gədam. Gədam niye na, dədœ, andza mægweđe Fakalaw nakə a vaway gər a ndo hay ahəl niye aye. Gawla i Mbəlom niye a gəs, a dzawa na. Ma ndziye madzawa eye mæve gwezem.

³ Gawla i Mbəlom a dzawa na Fakalaw niye na, a kal ha a bəf nakə kutsik bagwar eye, a dərəzl faya. A dərəzl faya na, lele tə kəle madərəzle hərwi ada mâ vatay gər a ndo hay ka məndzibəra sa bay. Ma dəba i mæve gwezem na, ta pəliye ha, ane tuk na, ma ndziye tsekweŋ tsa.

⁴ Ma dəba eye na, na ŋgatay a təv məndze hay i bəy, ndo hay mandza eye faya. Mbəlom kə vəlatay gədaŋ ka mægatay sariya a ndo hay. Na ŋgatay a məsəfəre i siye i ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu dərma. Ndo hay tə

dəs fataya abəra gər ahəl niye dədəde hərwi nakə tə pa mædzal gər tay ka Yesu aye ada hərwi nakə tə dawa ha bazlam i Mbəlom aye. Nəteye na, ta dəslay ha gər a wu i pesl niye bay, ta dəslay ha gər a kule ŋgay bay, ŋgodgor ŋgay andaya fataya ka da'ar təbey kwa ka həlay andaya bay. Na ŋgatay na, nəteye tə dære. Nəteye tə Yesu Kəriste ta ndziye ma bəy mæve gwezem.

⁵ Niye na, tə lah mələtsew abəra ma mədahaŋ aye. Siye i ndo hay na, ta lətseweye zuk bay. Ta lətseweye na, mæve gwezem ma ndəviye abəra mə dəma təday.

⁶ Məŋgwese ka ndo niye hay tə lah mələtsew aye. Mbəlom kə pa tay ha wal. Məməte masulo eye ma sliye fataya mægatay wuray sa bay. Ta təriye na, ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ada a Yesu Kəriste. Nəteye tə Kəriste ta ndziye ma bəy mæve gwezem.

Mbəlom a sla ka Fakalaw

⁷ Fakalaw kə ndza madzawa eye mæve gwezem na, ta gəriye ahaya abəra ma bəf.

⁸ Kə ndohwaw abəra ma bəf na, ma diye mata vatay gər a ndo hay ma gəma hay wal wal sa. Tə zalatay a gəma niye hay na, Gog ta Magog.* Ma hayatay gər ka təv manəte eye hərwi ada tā ge vərəm ta Mbəlom. Nəteye na, haladzay wurkenkene andza hewiyen nakə mə magayam aye.

⁹ Na ŋgatay na, tə ndohwaw tsid tsid ti ye kwa a ŋgay, ti ye tə lawara təv i ndo mæpe mædzal gər hay ka Yesu andza mægweđe gəma nakə Mbəlom a wuda haladzay aye. Ane tuk na, ako a mbəzlaw fataya mə mbəlom, a təma tay ha təlmed təlmed.

¹⁰ Fakalaw niye a vatay gər na, tə gəs na tə kal ha a dəlov i ako. Mə dəma na, gufa i kudamasara wafafafa faya ma təmiye. Tə kal ha na, a təv nakə bə tə lah məkal ha a dəma wu i pesl ta ndo nakə a gwad nengeye ndo mæde ha bazlam i Mbəlom aye. Andza niye,

* 20:8 Zəba mə Ezekiyel 38-39.

ta siye dəretsətseh həpat ta həvad ka tor eye mə dəma.

Maduk i duk i sariya

¹¹ Ma dəba eye na, na ngatay a təv məndze i bəy a zəba herre. Ndo andaya mandza eye faya. Məndzibəra ta magərbəlom tə dze abəra kame ngay, ta ngatateye sa bay.

¹² Tsa na, na ngatay a ndo neheye tə mət aye tebiye, kwa bagwar hay, kwa wawa hay. Nəteye malətsa eye kame i təv məndze i bəy. Tsa na, ndoweye a həndək dərewel hay. Ta həndək dərewel mekeleŋ eye dərma. Nəngəye na, ta watsa a dəma məzele i ndo neheye tə huta sifa nakə dedək aye. Ma dəba eye ta həndək dərewel niye hay na, Mbəlom a gatay sariya a ndo neheye tə mət aye. A gatay sariya na, təde təde ka wu tay neheye tə ge aye, tə watsa na a dərewel niye hay aye.

¹³ Ndo neheye tə mət ma bəlay aye tə ndohwaw tebiye abəra ma bəlay. Mədahaŋ neheye ma bəf ma təv məndze i mədahaŋ hay aye tə ndohwaw abəra mə dəma tebiye. Mbəlom a gatay sariya tebiye təde təde ka məsler tay.

¹⁴ Tsa na, tə kal ha məməte ta təv məndze i mədahaŋ hay a dəlov i ako. Dəlov i ako niye na, təv nakə ndo hay ta mətiye mə dəma masulo aye.

¹⁵ Tadə ndoweye məzele ngay andaya mə dərewel i ndo neheye ta huta sifa aye bay na, ta kal ha a dəlov i ako niye dərma.

21

Magərbəlom wedeye ta məndzibəra wedeye

¹ Ma dəba eye na, na ngatay a magərbəlom wedeye ta məndzibəra wedeye. Magərbəlom makurre eye ta məndzibəra makurre eye ta dze. Ada bəlay andaya sa bay kə dze.

² Na ngatay naha a gəma tsədəŋŋa eye, gəma niye na, Zerozelem wedeye nakə faya ma mbəzlaweye abəra ka təv i Mbəlom aye. Gəma niye na, a lambad bo, a le haladzay andza

dahəlay nakə a lambad bo lele ma diye a gay i zal aye.

³ Na tsəne mətsike me a tsənew abəra ka təv məndze i bəy ta magala, a gwad: «Zəbum, Mbəlom kə ge gay ngay a walaŋ i ndo hay, ma ndziye tə nəteye. Ta təriye ndo ngay hay. Nəngəye Mbəlom nəte ngweŋ ma ndziye tə nəteye.

⁴ Ma takadiye na yam dəre tay. Ta mətiye sa bay tebiye. Wuray ma ndalateye sa bay. Ta tuwiye sa bay, wuray ma wuriye fataya sa bay. Wu guram eye hay ta dze.»

⁵ Tsa na, ndo nakə mandza eye ka təv məndze i bəy aye, a gwad: «Zəba, na giye wu hay tebiye wedeye hay.» Tsa na, a gwedeŋ: «Watsa wu nakay hərwi bazlam neheye na, dedək, makəraw me kwa tsekweŋ andaya mə dəma bay.»

⁶ A gwedeŋ sa: «Ka ndəv. Maa dazlay a wu tebiye na, neŋ, maa ndəv ha wu hay tebiye na, neŋ gwa. Neŋ makurre i wu hay tebiye ada neŋ mandəve i wu hay tebiye. Ndo nakə yam a gay aye na, na vəleye yam kəriye. Yam niye a ngəzaw ma bədiyem. Yam niye na, yam nakə ma vəlateye sifa a ndo hay aye.

⁷ Ndo nakə kə ngwasa ka dəretsətseh aye na, na vəleye wu neheye tebiye. Na təriye Mbəlom ngay, nəngəye ma təriye wawa ga.

⁸ Ane tuk na, ndo i takazay hay, ndo neheye ta dzala ha ka Yesu bay aye, ndo neheye dərev tay lele bay aye, ndo məkədə gər i ndo hay, ndo məge madama hay, madaŋ hay, ndo məpay bəzay a kule hay, ndo i parasay hay, nəteye düh ta diye na, a dəlov i ako. Gufa i kudamasara nakə a təma wafafafa aye mə dəma. Ta mətiye məməte masulo aye na, mə dəma.»

Zerozelem wedeye

⁹ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom a yaw ka təv ga. Nəngəye nəte mə walaŋ i gawla i Mbəlom neheye tasəla ta gəse mə həlay tay aye neheye maduk i duk i dəretsətseh mə dəma maraha eye. A yaw na, a gwedeŋ: «Dara, na

dakeye ka dahəlay nakə Wawa i təbaŋ ma zliye aye.»

¹⁰ Tsa na, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye a yaw ka gər ga ada kwayaŋŋa gawla i Mbəlom niye a zla ga, a ye ga ha a mahəmba bagwar eye sololololo. A dəŋ ka Zeroselem gəma tsədəŋŋa eye, faya ma mbəzlaweye abəra ma magərmbəlom, a mbəzlaw abəra ka təv i Mbəlom.

¹¹ Gəma niye na, a dəv dzaydzay andza kwar lele eye, a wuzl dəre andza malam. Maa wuzl dəre niye na, məzlaḅ i Mbəlom.

¹² Tə lawara na gəma niye na, ta zled. Zled niye mədəzla eye dabasəm eye ada zəbol eye dərmak. Tə ge faya məged i məfələkwe a dəma na, kuro gər eye sulo, ada gawla i Mbəlom kwa way ka məged neheye kuro gər eye sulo aye. Ka məged niye hay na, tə watsa faya məzele kuro gər eye sulo i slala i İsrayel hay.

¹³ Gəma niye na, hawal fad. Ka hawal niye hay fad aye na, məged faya mahkar mahkar. Mahkar ta diye i bəzay, mahkar ta diye i pat mədədə ada mahkar ta diye i tsakay, mahkar ta diye i Salawa.

¹⁴ Tə pa mədok i zled i gəma niye tə kwar bagwar eye hay kuro gər eye sulo. Ka kwar niye hay nəte nəte tə watsa faya məzele i ndo i maslaŋ i Wawa i təbaŋ kuro gər eye sulo.

¹⁵ Gawla i Mbəlom nakə faya ma tsikeneye me aye na, sakwal i gura mə həlay. Sakwal niye na, hərwi mələve ha wu hay. A ye, a ləva ha gəma, məged eye hay ada zled i gəma eye.

¹⁶ Hawal i gəma niye fad na, tə ləva ta ze a bo bay. Gawla i Mbəlom a ləva na gəma eye ta sakwal ŋgay niye. Zəbol ŋgay eye na, gwezem kuro gər eye sulo. Zlabatam ŋgay eye tə sololololo ŋgay eye andza niye dərmak.

¹⁷ Ma dəba eye, gawla i Mbəlom a ləva zled niye. Sololololo ŋgay eye temerre tə kuro kuro fad gər eye fad. A ləva na, andza nakə ndo hay tə ləvawa wu aye.

¹⁸ Ta dəzl zled niye na, tə kwar nakə tə zalay *zaspe* aye. Gəma niye na, ta

dəzl ta gura lele dəre a tsara ha andza malam.

¹⁹ Tə wurkatsa na mədok i zled niye na, tə kwar neheye wal wal a le haladzay aye. Kwar eye niye hay na, tə zalatay *zaspe*. Masulo eye na, tə zalay *safir*, mamahkar eye tə zalay *apate*, mafad eye tə zalay *emerod*,

²⁰ mazlam eye tə zalay *sardowan*, maməkwa eye tə zalay *kornalin*, matasəla eye tə zalay *kərisolite*, matsamahkar eye tə zalay *beril*, matsid eye tə zalay *topaz*, makuro eye tə zalay *kərisopəras*, makuro gər eye nəte tə zalay *hisinhte*, makuro gər eye sulo tə zalay *ametiste*.

²¹ Wu i məged niye kuro gər eye sulo eye i kwar, tə zalay *perəl*, a le haladzay. Təv məhay gər i gəma niye na, ta ndərat faya na, gura lele dəre a tsara ha aye.

²² Na ŋgatay a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ma gəma niye bay hərwi Bəy Maduweŋ Mbəlom bagwar eye ada Wawa i təbaŋ nəteye wu tay ma təv məduwule me.

²³ Na zəba dəre na, pat ta kiye ta təriye kəriye ma gəma niye hərwi dzaydzay i Mbəlom a dəv mə dəma. Wawa i təbaŋ neŋgeye a vəl dzaydzay ma gəma niye.

²⁴ Slala hay wal wal ka məndzibəra ta həhaliye ma təv dzaydzay ŋgay ma gəma niye. Bəy i məndzibəra hay ta fələkwiye a dəma tə zlele tay hərwi məvəlay wu a Mbəlom.

²⁵ Məged i gəma niye ma ndziye na, tuwaŋŋa hwapat ta dərəzliye na bay. Ta dərəzliye na dədə bay hərwi həvad andaya sa bay.

²⁶ Ta zliye zlele tə wu neheye lele aye ka məndzibəra, ta fələkwiye ha a gəma niye hərwi məvəlay a Mbəlom.

²⁷ Wu neheye lele bay aye ta sliye faya mede a dəma bay. Ndo neheye dərev tay manasa eye ada ndo i parasay ta fələkwiye a dəma bay dərmak. Mata fələkwe a dəma na, ndo neheye tə watsa məzele tay a dərəwel i Wawa i təbaŋ aye. Maa huta sifa dedek eye na, nəteye.

22

¹ Ma dəba aye na, gawla i Mbəlom niye a dəŋ ka magayam wuray yam mə dəma. Yam eye niye na, ma vəliye sifa a ndo hay. A wuzl dəre andza malam ada a yaw na, abəra ka təv məndze i bəy i Mbəlom ta Wawa i təbaŋ.

² A va ma wuzlah i tsəved i gəma niye. Ka tsakay i yam niye na, dərizl i gərdaf nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye kə ndzohwaw. A ndzohwaw na, diye sulo sulo. Ka məve nəte na, a wa sik kuro gər eye sulo. Ka kiye na, a wa sik nəte. Slambah eye hay na, sidem. Ma mbəliye tay ha slala i ndo hay wal wal tebiye.

³ Wu neheye Mbəlom a vəlawatay mezeleme aye na, ma giye andaya ma gəma niye bay. Mata ge andaya ma gəma niye na, təv məndze i bəy i Mbəlom ta Wawa i təbaŋ. Ndo ŋgay hay ta dəsleye ha gər.

⁴ Nəteye na, ta ŋgateye a dəre ŋgay, ta watsiye məzele ŋgay ka da'ar tay.

⁵ Həvad ma giye andaya sa bay, lalam hay tə pat ta təriye kəriye hərwi Bəy Maduweŋ Mbəlom bo ŋgay eye ma dəvatəye dzaydzay. Ada nəteye na, ta ndziye ma bəy ka tor eye.

⁶ Ma dəba eye na, gawla i Mbəlom a gwedeŋ: «Bazlam neheye na, dedək, maraw me andaya kwa tsekweŋ mə dəma bay. Bəy Maduweŋ Mbəlom a vəlatay Məsəfəre ŋgay a ndo məde ha bazlam ŋgay hay hərwi ada t̄a d̄a ha bazlam ŋgay. A sləraw gawla ŋgay hərwi ada m̄a yaw m̄a datay ha a ndo i məsler ŋgay hay wu nakə mazlambar ma deyeweye kame aye.»

Yesu ma maweye

⁷ Yesu a gwad: «Tsənum, mazlambar na miye naha bəse. Mbəlom ma piye ŋgama ka ndo neheye faya ta rəhay ha gər a wu nakə mə dərəwel nakay aye hərwi a yaw na, abəra ma Məsəfəre i Mbəlom.»

⁸ Neŋ Yuhana, na tsəne wu neheye tə zləm ga, na ŋgatatay tə dəre ga. Ahəl nakə na tsəne aye ada na ŋgatatay aye na, na kal ha bo kame i gawla i

Mbəlom nakə a bəzeŋ ha aye hərwi mədəslay ha gər.

⁹ Ane tuk na, a gwedeŋ: «K̄a ge andza niye bay. Neŋ na, ndo i məsler i Mbəlom andza nəkar ada andza malamar yak neheye nəteye ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay aye ada andza siye i ndo neheye faya ta rəhay ha gər a bazlam neheye mə dərəwel nakay aye. K̄a dəslay ha gər na, a Mbəlom.»

¹⁰ A gwedeŋ sa: «Mbəlom kə d̄a ha wu nakə ka watsa a dərəwel nakay aye. Ka ŋgaha na bazlam neheye bay, datay ha a ndo hay hərwi wu neheye ta giye bo na, bəse.

¹¹ Neŋ faya na gwadətəye a ndo neheye ta wud̄a wu nakə lele bay aye. Tad̄a a sakum məge mənese na, dum ha kame kame andza niye huya. A nəkurom neheye d̄ərev kurom manasa eye, tad̄a a sakum mat̄əre andza niye na, dum ha kame kame andza niye huya. Ndo nakə faya ma giye wu nakə a say a Mbəlom aye na, m̄a ge lele huya. Ndo nakə faya ma pay bəzay a Mbəlom aye na, m̄a pay bəzay a Mbəlom andza niye huya.»

¹² Ma dəba aye na, Yesu a gwedeŋ sa: «Tsəne, na miye naha bəse. Na həliye naha wu hay ka həlay hərwi ada n̄a vəl kwa a way merəbe i məsler ŋgay.

¹³ Maa dazlay a wu tebiye na, neŋ, maa ndəv ha wu hay tebiye na, neŋ gwa. Neŋ makurre i wu hay tebiye ada neŋ mandəve i wu hay tebiye

¹⁴ «Məŋgwese ma ndziye ka ndo neheye ta bariye peteked̄ tay hay tsədəŋŋa eye. Nəteye ta hutiyə tsəved̄ məfələkwe a gəma niye. Nəteye na, ta hutiyə tsəved̄ mənde hohway i dərizl i gərdaf nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye.

¹⁵ Ndo neheye ta t̄əra andza k̄əra aye ada madan̄ hay ta ndo neheye tə gawa mezeleme aye, nəteye na, ta ndziye ma bəra. Ndo məkədə gər i ndo hay dərmağ ada ta ndo neheye tə dəsławay ha gər a kule aye, ndo neheye tə vəławay ha bo tay a maraw me aye, nəteye tebiye ta ndziye ma

bəra, ta fələkwiye dāda a gəma niye bay.

¹⁶ «Nen Yesu, na slər naha gawla i Mbəlom ga na, hərwi ada mâ ye, mâ dākum ha wu neheye a məhay gər i ndo məpe mədzal gər hay ka Yesu neheye wal wal təv tasəla aye. Nen na, ndo nakə faya ka həbumeye ma deyeweye abəra ma gwala i Davit aye. Nen na, bamta i dərə mətsede nakə a dəvawa ta mekedə aye.»

¹⁷ Məsəfərə Tsədanğa eye ta dahəlay, tə gwad: «Dara.» Nəkurom neheye faya ka tsənumeye wu neheye, gwadum: «Dara.»

Nəkurom neheye yam a gakum aye, dumara sum yam nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye. Ta vəliye kəriye a ndo neheye a satay məse aye.

Mandəve i bazlam

¹⁸ Nen Yuhana faya na gateye daf a ndo neheye faya ta tsəniye wu neheye mə dərəwel nakay aye. Tadə ndoweye ka səkah ha wu ka bazlam neheye mə dərəwel nakay aye na, Mbəlom ma səkaheye ha dərətsətseh nakə ka dzaŋgum mə dərəwel nakay aye.

¹⁹ Tadə ndoweye kə zla wu abəra mə bazlam i Mbəlom na, Mbəlom ma həliye hohway i dərizl i gərđaf nakə ma vəliye sifa a ndo hay aye abəra ka bəmalə ŋgay. Ma hutie təv ma gəma i Mbəlom bay. Ba dərəwel nakay kə tsik ka hohway ta gəma niye tsiy.

²⁰ Yesu a gwad ka wu neheye tebiye na, dedek aye, ma gwadiye: «Ayaw, na miye naha bəse.»

Ayaw Bəy Maduweŋ ga Yesu, dara.

²¹ Yesu Bəy Maduweŋ kway mâ pa fakuma ŋgama tebiye.